

КОМЕНТАР ДО МИТНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

За ред. М.М. Каленського, П.В. Пашка

Серія «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ»

Редакційна колегія: М.М. Каленський (голова), П.В. Пашко (заступник голови), В.Г. Деркач, О.В. Мірза, В.Я. Нагога, П.П. Падун, В.В. Ченцов.

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УРАЇНИ

КОМЕНТАР
ДО МИТНОГО
КОДЕКСУ
УКРАЇНИ

За редакцією: М.М. Каленського, П.В. Пашка

УДК 351.713+336.24(075.8)
ББК 65.9(4УКР)843-18я73

УДК 351.713+336.24(075.8)
ББК 65.9(4УКР)843-18я73
XXX

Авторський колектив: В.Н. Андрійчук, Н.А. Белоус, І.Г. Бережнюк, Є.М. Березний, І.В. Берьозкін, Л.М. Білецька, Г.А. Болдишев, С.О.Бондарчук, А.Ю. Будаков, В.В. Будикіна, Ю.В. Вакуленко, В.В. Ващенко, О.М. Ганжин, С.І. Гопайца, О.М. Гой, М.Ф. Гринюк, А.М. Гуд, С.А. Гунько, О.Г. Даніленко, А.Р. Дегтярьов, В.Г. Деркач, Т.М. Долгих, Л.М. Дорофєєва, О.Ф. Дуплій, І.В. Жилєєв, А.А. Жоган, В.І. Кагал, І.М. Квеліашвілі, Т.В. Корнєва, А.Т. Корнійчук, І.М. Коросташова, О.О. Кравченко, В.Н. Кучман, М.М. Лібуцька, В.М. Літвінов, І.М. Лашаков, С.С. Лудан, Б.В. Любавін, А.В. Мазур, О.Г. Маляревська, В.А. Мартинов, В.В.Марченко, С.Б. Мاسякін, М.В. Мельнік, О.В. Мірза, А.Б. Момотенко, В.Я. Момотенко, С.С. Мороз, О.В. Морозов, О.Є. Мошинська, В.Я. Нагога, В.І. Невечеря, О.А. Ніколайчук, Ю.В. Одягайло, М.В. Околіта, О.В. Онасенко, О.А. Онишкевич, С.К. Осіпов, С.І. Пахомов, А.І. Педешко, С.П. Петрусь, В.О. Піддубюк, В.А. Пісарев, В.В. Плешивцев, А.В. Поліщук, І.В. Приймак, Д.В.Приймаченко, В.А. Пузіков, П.І. Рекуненко, Н.І. Самусенко, І.Б. Сіроштан, С.А.Степанюк, С.М. Сьомка, В.Й. Титор, О.М. Тропіна, О.Л. Філіповська, О.В. Філоненко, В.В. Ченцов, Є.П. Четвертаков, **В.К.Шкарупа**, В.І. Щербіна.

Рецензенти:

Законодавчі та нормативні акти подаються станом на 01.01.2003р.

ISBN XXXXXXXXXXXX

УДК 351.713+336.24(075.8)
ББК 65.9(4УКР)843-18я73

ISBN XXXXXXXXXXXX

ЗМІСТ

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Глава 1. Основи митної справи

- Стаття 1. Визначення основних термінів і понять
- Стаття 2. Митна політика
- Стаття 3. Митна справа
- Стаття 4. Принципи митного регулювання
- Стаття 5. Митна територія України
- Стаття 6. Митний кордон України
- Стаття 7. Законодавство України з питань митної справи
- Стаття 8. Прапор та розпізнавальний знак митної служби України
- Стаття 9. Особливості набрання чинності законами та іншими нормативно-правовими актами з питань митної справи
- Стаття 10. Особливості дії законодавства з питань митної справи у часі

Глава 2. Структура та організація діяльності митної служби України

- Стаття 11. Здійснення митної справи
- Стаття 12. Митна служба України
- Стаття 13. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи
- Стаття 14. Регіональна митниця
- Стаття 15. Митниця
- Стаття 16. Митний пост
- Стаття 17. Спеціалізовані митні установи та організації
- Стаття 18. Митні лабораторії
- Стаття 19. Митна варта
- Стаття 20. Організація митної варті
- Стаття 21. Завдання митної варті
- Стаття 22. Права митної варті
- Стаття 23. Розміщення підрозділів митної варті
- Стаття 24. Майно, фінансування та матеріально-технічне забезпечення митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій
- Стаття 25. Земельні ділянки, службові та побутові приміщення, обладнання та засоби зв'язку митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій

Глава 3. Взаємовідносини митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами

- Стаття 26. Взаємовідносини митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій та їх посадових осіб з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами
- Стаття 27. Взаємовідносини митних органів з іншими органами державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України
- Стаття 28. Взаємодія митних органів з органами виконавчої влади та Національним банком України
- Стаття 29. Взаємовідносини митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій з органами місцевого самоврядування і місцевими державними адміністраціями

Глава 4. Інформування та консультування з питань митної справи

Стаття 30. Інформування щодо правил переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України

Стаття 31. Інформація щодо нормативно-правових актів з питань митної справи

Стаття 32. Надання текстів нормативно-правових актів та консультування з питань митної справи

Стаття 33. Відповідальність за недостовірну інформацію

Глава 5. Міжнародне співробітництво з питань митної справи

Стаття 34. Участь України у міжнародному співробітництві з питань митної справи

Стаття 35. Міжнародна діяльність спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи

Стаття 36. Зв'язки спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи з міжнародними митними організаціями

Стаття 37. Міжнародне співробітництво в галузі митної справи

Стаття 38. Підтримання оперативного зв'язку між митними органами України і митними органами суміжних іноземних держав

Стаття 39. Взаємодія митних органів України з митними та іншими органами іноземних держав, а також з міжнародними організаціями

Розділ II МИТНИЙ КОНТРОЛЬ

Глава 6. Організація митного контролю

Стаття 40. Здійснення митного контролю

Стаття 41. Форми митного контролю

Стаття 42. Вибірковість митного контролю

Стаття 43. Тривалість перебування під митним контролем

Стаття 44. Строки пред'явлення митному органу товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України

Стаття 45. Документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю

Стаття 46. Доступ посадових осіб митних органів на територію чи в приміщення підприємств для здійснення митного контролю

Стаття 47. Спільний митний контроль на митному кордоні України

Глава 7. Зони митного контролю

Стаття 48. Місця розташування зон митного контролю

Стаття 49. Порядок створення зон митного контролю

Стаття 50. Розміщення споруд та об'єктів у зоні митного контролю

Стаття 51. Режим зони митного контролю. Забезпечення законності і правопорядку у зоні митного контролю

Стаття 52. Проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення товарів, транспортних засобів і громадян через зону митного контролю

Глава 8. Здійснення митного контролю

Стаття 53. Права митних органів щодо здійснення митного контролю

Стаття 54. Подання документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю

Стаття 55. Огляд та переогляд товарів і транспортних засобів

Стаття 56. Огляд та переогляд ручної поклажі та багажу

Стаття 57. Особистий огляд

Стаття 58. Облік товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України

Стаття 59. Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств

Стаття 60. Перевірка системи звітності та обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України

Стаття 61. Огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою законом покладено на митні органи

Стаття 62. Використання технічних та спеціальних засобів для здійснення митного контролю

Стаття 63. Операції з товарами і транспортними засобами, митне оформлення яких не закінчено

Стаття 64. Ідентифікація товарів, транспортних засобів, приміщень та інших місць під час здійснення митного контролю

Стаття 65. Залучення спеціалістів та експертів для участі у здійсненні митного контролю

Глава 9. Особливі процедури митного контролю

Стаття 66. Звільнення від окремих форм митного контролю

Стаття 67. Звільнення від митного огляду

Стаття 68. Спрощений митний контроль

Стаття 69. Митний контроль після пропуску товарів і транспортних засобів

Розділ III МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ

Глава 10. Загальні положення

Стаття 70. Мета митного оформлення

Стаття 71. Місце і час здійснення митного оформлення

Стаття 72. Початок митного оформлення

Стаття 73. Присутність декларантів під час митного оформлення

Стаття 74. Митне оформлення військових транспортних засобів та військової техніки

Стаття 75. Взяття проб та зразків товарів

Стаття 76. Подання митним органам актів, складених підприємствами

Стаття 77. Мова документів, які подаються для здійснення митного контролю та митного оформлення

Стаття 78. Строки митного оформлення

Стаття 79. Спрощений порядок митного оформлення деяких видів товарів

Стаття 80. Обов'язки митного органу щодо роз'яснення вимог, виконання яких забезпечує можливість митного оформлення

Глава 11. Декларування

Стаття 81. Процедура декларування

Стаття 82. Тимчасова та неповна декларація

Стаття 83. Періодична митна декларація

Стаття 84. Місце декларування

Стаття 85. Строки декларування

Стаття 86. Прийняття митної декларації

Стаття 87. Декларанти

Стаття 88. Обов'язки декларанта

Стаття 89. Попередня митна декларація

Стаття 90. Зміна, доповнення та відкликання митної декларації

Розділ IV ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПРОПУСК ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Глава 12. Попередні операції

Стаття 91. Попередні операції

Стаття 92. Подання документів митним органам у пунктах пропуску на митному кордоні України

Стаття 93. Повідомлення митних органів про намір ввезти товари на митну територію України та про намір вивезти товари за межі митної території України

Стаття 94. Доставка товарів та документів у місце, визначене митним органом

Глава 13. Переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України

Стаття 95. Пункти пропуску на митному кордоні України, через які переміщуються товари і транспортні засоби

Стаття 96. Заборона щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України

Стаття 97. Обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України

Стаття 98. Компетенція митних органів щодо здійснення контролю за переміщенням культурних цінностей через митний кордон України

Глава 14. Тимчасове зберігання

Стаття 99. Склади тимчасового зберігання

Стаття 100. Дозвіл на використання приміщення, резервуару, майданчика як складу тимчасового зберігання

Стаття 101. Типи складів тимчасового зберігання

Стаття 102. Взаємовідносини власника складу тимчасового зберігання з особами, які розміщують товари і транспортні засоби на складі

Стаття 103. Документи, необхідні для розміщення товарів і транспортних засобів на складі тимчасового зберігання

Стаття 104. Обов'язки власника складу тимчасового зберігання

Стаття 105. Додаткові права митних органів щодо складів тимчасового зберігання

Стаття 106. Обмеження щодо розміщення товарів на складі тимчасового зберігання

Стаття 107. Особа, відповідальна за схоронність товарів і транспортних засобів, розміщених на складі тимчасового зберігання

Стаття 108. Строк тимчасового зберігання товарів і транспортних засобів

Стаття 109. Операції з товарами і транспортними засобами, що знаходяться на складі тимчасового зберігання

Розділ V МИТНІ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ

Глава 15. Загальні положення

Стаття 110. Засоби та способи переміщення товарів

Стаття 111. Митні процедури на транспорті

Стаття 112. Взаємодія в оформленні міжнародних перевезень товарів

Стаття 113. Сприяння посадовим особам митних органів у здійсненні митних процедур

Стаття 114. Службові приміщення митних органів у портах, міжнародних аеропортах і на прикордонних залізничних станціях

Стаття 115. Митні процедури щодо запасів для споживання

Стаття 116. Пропуск спеціального обладнання, що ввозиться (вивозиться) разом з транспортними засобами

- Стаття 117. Пропуск запасних частин та обладнання для ремонту транспортних засобів
Стаття 118. Обмеження щодо пропуску алкогольних напоїв та тютюнових виробів через митний кордон України на борту транспортного засобу
Стаття 119. Тимчасовий пропуск транспортних засобів на митну територію України
Стаття 120. Товари, помилково ввезені на митну територію України

Глава 16. Митні процедури на морському і річковому транспорті

- Стаття 121. Місця здійснення митних процедур
Стаття 122. Зони митного контролю в морських та річкових портах
Стаття 123. Тривалість митного контролю
Стаття 124. Строк митного оформлення суден закордонного плавання
Стаття 125. Розміщення об'єктів митного контролю у водному сполученні
Стаття 126. Митний контроль у разі виникнення особливих обставин
Стаття 127. Митний контроль за вантажними операціями у водному сполученні
Стаття 128. Митний контроль суден закордонного плавання, що перетинають державний кордон України на нетривалий час
Стаття 129. Митний контроль каботажних суден
Стаття 130. Митне оформлення українських суден, побудованих чи придбаних за кордоном або проданих за кордон
Стаття 131. Дозвіл митного органу на відправлення судна закордонного плавання
Стаття 132. Митний контроль за переміщенням товарів через борти іноземних військових кораблів

Глава 17. Митні процедури на авіатранспорті

- Стаття 133. Міжнародні аеропорти
Стаття 134. Документи для контролю за повітряним судном
Стаття 135. Вимушена посадка
Стаття 136. Пропуск товарів, що перевозяться транзитними авіапасажирами
Стаття 137. Взаємодія в оформленні авіаперевезень
Стаття 138. Пільговий режим митного контролю повітряного судна

Глава 18. Митні процедури на залізничному транспорті

- Стаття 139. Митні процедури в пунктах пропуску залізничного рухомого складу через державний кордон України
Стаття 140. Проведення митного контролю на залізничному транспорті
Стаття 141. Документи для митного контролю товарів, що перевозяться залізничним транспортом
Стаття 142. Відповідальність за доставку товарів до митного
Стаття 143. Місце здійснення митних процедур у міжнародному залізничному сполученні
Стаття 144. Пропуск товарів, що перевозяться у вагонах- ресторанах поїздів міжнародного сполучення

Глава 19. Митні процедури на автомобільному транспорті

- Стаття 145. Документи, необхідні для митного контролю автотransпортних засобів
Стаття 146. Обов'язки осіб, що переміщують товари під митним контролем автомобільним транспортом
Стаття 147. Порядок митного оформлення автотransпортних засобів, які перевозять товари через митний кордон України

Глава 20. Митні процедури на трубопровідному транспорті та лініях електропередачі

Стаття 148. Порядок здійснення митного контролю товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі

Стаття 149. Документи, необхідні для митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом

Стаття 150. Документи, необхідні для митного оформлення електроенергії

Глава 21. Переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях

Стаття 151. Переміщення міжнародних поштових відправлень через митний кордон України

Стаття 152. Переміщення міжнародних експрес-відправлень через митний кордон України

Стаття 153. Порядок та умови здійснення митного контролю товарів та інших предметів, що пересилаються в міжнародних поштових та експрес-відправленнях

Розділ VI РОЗПОРЯДЖЕННЯ ТОВАРАМИ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ

Глава 22. Переміщення товарів і транспортних засобів між митними органами. Транзитні перевезення

Стаття 154. Права та обов'язки перевізника

Стаття 155. Види транзитних перевезень

Стаття 156. Умови здійснення транзиту товарів

Стаття 157. Маршрути транзитних перевезень

Стаття 158. Тривалість митного транзиту

Стаття 159. Заходи, що вживаються у разі аварії чи дії непереборної сили при здійсненні транзитного перевезення

Стаття 160. Відповідальність за порушення встановленого порядку переміщення товарів транзитом

Глава 23. Заходи гарантування доставки товарів, що перебувають під митним контролем

Стаття 161. Заходи гарантування доставки

Стаття 162. Гарантії доставки товарів до митного органу призначення

Стаття 163. Охорона і супроводження товарів митними органами

Стаття 164. Перевезення товарів митним перевізником

Стаття 165. Умови застосування заходів гарантування доставки товарів

Глава 24. Зберігання товарів і транспортних засобів на складах митних органів

Стаття 166. Товари, що зберігаються виключно митним органом

Стаття 167. Склади митних органів

Стаття 168. Товари і транспортні засоби, що зберігаються на складах митних органів

Стаття 169. Строк зберігання товарів і транспортних засобів на складах митних органів

Стаття 170. Операції з товарами, що зберігаються на складах митних органів підприємствами

Стаття 171. Видача товарів із складів митних органів

Глава 25. Розпорядження товарами, транспортними засобами та коштами

Стаття 172. Розпорядження товарами і транспортними засобами

Стаття 173. Організація митних аукціонів

Стаття 174. Розпорядження коштами, одержаними від реалізації товарів і транспортних засобів

Стаття 175. Розпорядження конфіскованою валютою

Розділ VII ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ НАДАННЯ ПОСЛУГ З ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ТА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ АБО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ

Глава 26. Митний брокер

Стаття 176. Митний брокер

Стаття 177. Здійснення діяльності митного брокера

Стаття 178. Ліцензування діяльності митного брокера

Стаття 179. Права та обов'язки митного брокера

Стаття 180. Реєстр митних брокерів

Стаття 181. Інформація, отримана митним брокером та його працівниками від особи, яку вони представляють

Глава 27. Митний перевізник

Стаття 182. Митний перевізник

Стаття 183. Ліцензування діяльності митного перевізника

Стаття 184. Реєстр митних перевізників

Розділ VIII МИТНИЙ РЕЖИМ ЩОДО ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЯКІ ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Глава 28. Загальні положення

Стаття 185. Види митного режиму

Стаття 186. Вибір та зміна митного режиму

Стаття 187. Регулювання питань, пов'язаних із застосуванням митних режимів

Глава 29. Імпорт

Стаття 188. Поняття митного режиму імпорту

Стаття 189. Умови переміщення товарів у режимі імпорту

Глава 30. Реімпорт

Стаття 190. Поняття митного режиму реімпорту

Стаття 191. Умови переміщення товарів у режимі реімпорту

Стаття 192. Оформлення товарів у режимі реімпорту

Стаття 193. Повернення сум вивізного (експортного) мита та інших коштів при реімпорті товарів

Глава 31. Експорт

Стаття 194. Поняття митного режиму експорту

Стаття 195. Умови переміщення товарів у режимі експорту

Глава 32. Реекспорт

- Стаття 196. Поняття митного режиму реекспорту
- Стаття 197. Умови переміщення товарів у режимі реекспорту
- Стаття 198. Звільнення від оподаткування товарів, що реекспортуються
- Стаття 199. Незастосування заходів нетарифного регулювання до товарів, що реекспортуються

Глава 33. Транзит

- Стаття 200. Поняття митного режиму транзиту
- Стаття 201. Умови переміщення товарів у режимі транзиту
- Стаття 202. Заходи гарантування під час транзиту товарів
- Стаття 203. Допущення товарів до переміщення в режимі транзиту

Глава 34. Тимчасове ввезення (вивезення)

- Стаття 204. Поняття митного режиму тимчасового ввезення (вивезення)
- Стаття 205. Умови переміщення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення)
- Стаття 206. Товари, щодо яких може надаватися дозвіл на тимчасове ввезення (вивезення) з умовним повним звільненням від оподаткування
- Стаття 207. Допущення товарів до переміщення в режимі тимчасового ввезення (вивезення)
- Стаття 208. Строки тимчасового ввезення (вивезення) товарів
- Стаття 209. Звільнення від сплати податків під час переміщення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення)
- Стаття 210. Розпорядження товарами, щодо яких закінчилися строки тимчасового ввезення (вивезення)
- Стаття 211. Гарантування перебування товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення)

Глава 35. Митний склад

- Стаття 212. Поняття режиму митного складу
- Стаття 213. Умови поміщення товарів у режим митного складу
- Стаття 214. Строк зберігання товарів у режимі митного складу
- Стаття 215. Операції, що можуть проводитися з товарами, які перебувають у режимі митного складу
- Стаття 216. Митні ліцензійні склади

Глава 36. Спеціальна митна зона

- Стаття 217. Поняття митного режиму спеціальної митної зони
- Стаття 218. Спеціальні митні зони
- Стаття 219. Вимоги до спеціальних митних зон
- Стаття 220. Заходи, що вживаються митними органами для забезпечення митного контролю у спеціальних митних зонах
- Стаття 221. Операції, що можуть здійснюватися з товарами у спеціальних митних зонах
- Стаття 222. Строки перебування товарів у спеціальних митних зонах
- Стаття 223. Облік товарів, що знаходяться у спеціальних митних зонах
- Стаття 224. Розпорядження товарами, що знаходяться в спеціальній митній зоні, у разі ліквідації зони

Глава 37. Магазин безмитної торгівлі

- Стаття 225. Поняття митного режиму магазину безмитної торгівлі
- Стаття 226. Умови реалізації товарів у режимі магазину безмитної торгівлі
- Стаття 227. Вимоги до власників магазинів безмитної торгівлі

Стаття 228. Розпорядження товарами, що знаходяться в магазині безмитної торгівлі, у разі його ліквідації

Глава 38. Переробка на митній території України

Стаття 229. Поняття митного режиму переробки на митній території України

Стаття 230. Дозвіл на переробку товарів на митній території України

Стаття 231. Операції щодо переробки товарів

Стаття 232. Строки переробки товарів на митній території України

Стаття 233. Перевірка митними органами дотримання режиму переробки на митній території України

Стаття 234. Обсяг виходу продуктів переробки

Стаття 235. Порядок митного оформлення продуктів переробки

Стаття 236. Умови реалізації продуктів переробки на митній території України

Глава 39. Переробка за межами митної території України

Стаття 237. Поняття митного режиму переробки за межами митної території України

Стаття 238. Операції щодо переробки товарів за межами митної території України

Стаття 239. Дозвіл на вивезення товарів для переробки за межами митної території України

Стаття 240. Строки переробки товарів за межами митної території України

Стаття 241. Обсяг виходу продуктів переробки

Стаття 242. Порядок митного оформлення та оподаткування продуктів переробки

Глава 40. Знищення або руйнування

Стаття 243. Поняття режиму знищення або руйнування

Стаття 244. Витрати на знищення товарів

Стаття 245. Відходи (залишки), що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів

Глава 41. Відмова на користь держави

Стаття 246. Поняття митного режиму відмови на користь держави

Розділ IX ОСОБЛИВОСТІ ПРОПУСКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ

Глава 42. Загальні положення

Стаття 247. Порядок переміщення громадянами товарів через митний кордон України

Стаття 248. Умови пересилання громадянами товарів у міжнародних поштових та експрес-відправленнях

Стаття 249. Визначення вартості товарів, які переміщуються громадянами через митний кордон України, для цілей нарахування податків і зборів

Глава 43. Пропуск та оподаткування товарів, що вивозяться громадянами за межі митної території України

Стаття 250. Умови вивезення громадянами товарів за межі митної території України

Стаття 251. Обмеження щодо вивезення громадянами за межі митної території України окремих товарів

Глава 44. Пропуск та оподаткування товарів, які ввозяться громадянами на митну територію України

Стаття 252. Умови ввезення громадянами товарів на митну територію України

Стаття 253. Звільнення від оподаткування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, які ввозяться на митну територію України громадянами

Стаття 254. Умови тимчасового ввезення громадянами товарів на митну територію України під зобов'язання про зворотне вивезення, у тому числі з метою транзиту

Розділ X КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ТОВАРІВ, ЩО МІСТЯТЬ ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Глава 45. Особливості переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності

Стаття 255. Порядок митного контролю та митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності

Стаття 256. Заходи митних органів щодо контролю за переміщенням через митний кордон України товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності

Стаття 257. Призупинення митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності

Стаття 258. Взаємодія митних органів з іншими органами державної влади у сфері захисту права інтелектуальної власності

Розділ XI МИТНА ВАРТІСТЬ ТОВАРІВ. МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ

Глава 46. Загальні положення

Стаття 259. Митна вартість товарів

Стаття 260. Визначення митної вартості та митна оцінка товарів, що переміщуються через митний кордон України

Стаття 261. Використання відомостей про митну вартість товарів

Стаття 262. Декларування митної вартості товарів

Стаття 263. Дотримання конфіденційності інформації

Стаття 264. Права та обов'язки декларанта, який декларує митну вартість товарів

Стаття 265. Права та обов'язки митного органу під час здійснення контролю митної оцінки товарів

Глава 47. Методи визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну, та порядок їх застосування

Стаття 266. Методи визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну

Стаття 267. Метод оцінки за ціною угоди щодо товарів, які імпортуються

Стаття 268. Метод оцінки за ціною угоди щодо ідентичних товарів

Стаття 269. Метод оцінки за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів

Стаття 270. Застереження щодо умов застосування методів оцінки товарів за ціною угоди щодо ідентичних товарів та за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів

Стаття 271. Метод оцінки на основі віднімання вартості

Стаття 272. Метод оцінки на основі додавання вартості

Стаття 273. Резервний метод

Глава 48. Митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України

Стаття 274. Визначення митної вартості товарів, що вивозяться (експортуються) з України

Стаття 275. Декларування митної вартості

Розділ XII КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ

Глава 49. Країна походження товару та критерії визначення країни походження товару. Сертифікати про походження товару

Стаття 276. Мета визначення країни походження товару

Стаття 277. Визначення країни походження товару

Стаття 278. Товари, повністю вироблені у країні

Стаття 279. Критерій достатньої переробки товару

Стаття 280. Додаткові положення щодо визначення критерію достатньої переробки товару

Стаття 281. Визначення країни походження товарів, якщо товари поставляються партіями

Стаття 282. Підтвердження походження товару

Стаття 283. Сертифікат про походження товару

Стаття 284. Підстави для відмови у випуску товару

Стаття 285. Додаткові положення щодо визначення країни походження товару

Розділ XIII МИТНІ ПІЛЬГИ

Глава 50. Митні пільги, що надаються представництвам іноземних держав, міжнародних організацій, представництвам іноземних фірм та офіційним особам на території України, а також дипломатичним представництвам України, що знаходяться за кордоном

Стаття 286. Митні пільги для дипломатичних представництв іноземних держав

Стаття 287. Митні пільги для глави дипломатичного представництва іноземної держави та членів дипломатичного персоналу представництва

Стаття 288. Митні пільги для співробітників адміністративно-технічного персоналу дипломатичного представництва іноземної держави

Стаття 289. Поширення митних пільг, що надаються членам дипломатичного персоналу представництва іноземної держави, на співробітників адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу

Стаття 290. Надання митних пільг консульським установам іноземних держав та членам їх персоналу

Стаття 291. Переміщення дипломатичної пошти та консульської валізи іноземних держав через митний кордон України

Стаття 292. Митні пільги для іноземних дипломатичних і консульських кур'єрів

Стаття 293. Митні пільги для представників та членів делегацій іноземних держав

Стаття 294. Митні пільги для міжнародних організацій, представництв іноземних держав при них, а також для їх персоналу

Стаття 295. Надання митних пільг посадовим особам представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні

Стаття 296. Припинення надання митних пільг посадовим особам представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні

Стаття 297. Декларування товарів представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні

Стаття 298. Декларування товарів представництв іноземних фірм в Україні

Стаття 299. Декларування товарів, що належать посадовим особам представництв іноземних держав та представництв іноземних фірм в Україні

Стаття 300. Порядок переміщення через митний кордон України товарів дипломатичних представництв України, що знаходяться за кордоном

Стаття 301. Декларування товарів дипломатичних представництв України, що знаходяться за кордоном

Глава 51. Тарифні пільги (тарифні преференції)

Стаття 302. Поняття тарифних пільг (тарифних преференцій)

Розділ XIV МИТНА СТАТИСТИКА

Глава 52. Митна статистика

Стаття 303. Завдання митної статистики

Стаття 304. Система митної статистики

Стаття 305. Митна статистика зовнішньої торгівлі

Стаття 306. Спеціальна митна статистика

Стаття 307. Документи та відомості, що використовуються для формування митної статистики

Стаття 308. Використання інформації, що надається митним органам

Стаття 309. Використання митної статистики з питань зовнішньої торгівлі

Стаття 310. Відомчі класифікатори

Розділ XV УКРАЇНСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Глава 53. Ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності

Стаття 311. Структура та застосування Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності

Стаття 312. Порядок ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності

Стаття 313. Класифікація товарів

Стаття 314. Надання зразків товарів під час здійснення класифікації товарів

Розділ XVI ВЕРИФІКАЦІЯ СЕРТИФІКАТІВ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ З УКРАЇНИ

Глава 54. Верифікація сертифікатів про походження товарів з України

Стаття 315. Верифікація сертифікатів про походження товарів з України

Стаття 316. Надання зразків товарів та документації при здійсненні верифікації сертифікатів про походження товарів з України

Розділ XVII ЗАПОБІГАННЯ КОНТРАБАНДІ

Глава 55. Заходи щодо запобігання контрабанді

Стаття 317. Контрольовані поставки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів

Стаття 318. Переміщення товарів під негласним контролем

Розділ XVIII ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ПРОВАДЖЕННІ В СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Глава 56. Загальні положення

- Стаття 319. Поняття порушення митних правил
- Стаття 320. Відповідальність за порушення митних правил
- Стаття 321. Особливості відповідальності за деякі види порушень митних правил
- Стаття 322. Види стягнень за порушення митних правил
- Стаття 323. Основні і додаткові види стягнення
- Стаття 324. Попередження
- Стаття 325. Штраф
- Стаття 326. Конфіскація
- Стаття 327. Забезпечення законності у разі застосування стягнень до порушників митних правил
- Стаття 328. Строки накладення стягнень у справах про порушення митних правил

Глава 57. Види порушень митних правил і відповідальність за такі правопорушення

- Стаття 329. Порушення режиму зони митного контролю
- Стаття 330. Неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю
- Стаття 331. Видача товарів, транспортних засобів без дозволу митного органу або їх втрата
- Стаття 332. Недоставлення до митного органу товарів, транспортних засобів, документів
- Стаття 333. Незупинення транспортного засобу
- Стаття 334. Відправлення транспортного засобу без дозволу митного органу
- Стаття 335. Причалування до суден, що перебувають під митним контролем
- Стаття 336. Неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними
- Стаття 337. Вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу
- Стаття 338. Пошкодження або втрата митного забезпечення
- Стаття 339. Порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю
- Стаття 340. Недекларування товарів, транспортних засобів
- Стаття 341. Пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання
- Стаття 342. Перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів і документів
- Стаття 343. Неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон
- Стаття 344. Неподання митному органу документів та зразків товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи)
- Стаття 345. Переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності
- Стаття 346. Порушення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах та здійснення операцій із цими товарами
- Стаття 347. Порушення встановленого порядку знищення (руйнування) товарів
- Стаття 348. Порушення зобов'язання про зворотне вивезення чи зворотне ввезення товарів
- Стаття 349. Порушення зобов'язання про транзит
- Стаття 350. Порушення встановленого маршруту переміщення товарів
- Стаття 351. Дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем
- Стаття 352. Дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю
- Стаття 353. Зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю

Стаття 354. Використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях

Стаття 355. Дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру

Розділ XIX ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Глава 58. Порядок провадження у справах про порушення митних правил

Стаття 356. Поняття провадження у справі про порушення митних правил

Стаття 357. Правове забезпечення провадження у справах про порушення митних правил

Стаття 358. Порушення справи про порушення митних правил

Стаття 359. Посадові особи, уповноважені складати протоколи про порушення митних правил

Стаття 360. Приводи і підстави для порушення справи про порушення митних правил

Стаття 361. Мова, якою здійснюється провадження у справі про порушення митних правил

Стаття 362. Посадові особи митних органів, які здійснюють провадження у справі про порушення митних правил

Стаття 363. Протокол про порушення митних правил

Стаття 364. Провадження у справі про порушення митних правил за матеріалами, одержаними від інших правоохоронних органів

Стаття 365. Особи, які беруть участь у провадженні у справах про порушення митних правил

Стаття 366. Права осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил

Стаття 367. Представники осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил

Стаття 368. Захисник

Стаття 369. Експерт

Стаття 370. Перекладач

Стаття 371. Свідок у справі про порушення митних правил

Стаття 372. Поняті у справі про порушення митних правил

Стаття 373. Обставини, що виключають можливість здійснення посадовою особою митного органу провадження у справі про порушення митних правил

Глава 59. Адміністративне затримання

Стаття 374. Мета і порядок застосування адміністративного затримання

Глава 60. Процесуальні дії у справі про порушення митних правил та порядок їх проведення

Стаття 375. Мета проведення процесуальних дій

Стаття 376. Витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил

Стаття 377. Вилучення товарів, транспортних засобів і документів

Стаття 378. Проведення митних обстежень

Стаття 379. Пред'явлення товарів, транспортних засобів, документів для впізнання

Стаття 380. Експертиза та висновок експерта

Стаття 381. Порядок призначення експертизи

Стаття 382. Одержання проб та зразків для проведення експертизи

Стаття 383. Доручення на проведення окремих процесуальних дій

Стаття 384. Витрати у справі про порушення митних правил

Стаття 385. Відшкодування витрат у справі про порушення митних правил

Стаття 386. Органи, уповноважені розглядати справи про порушення митних правил

- Стаття 387. Повноваження посадових осіб митних органів щодо розгляду справ про порушення митних правил
- Стаття 388. Місце розгляду справи про порушення митних правил
- Стаття 389. Строк розгляду справи про порушення митних правил
- Стаття 390. Присутність під час розгляду справи особи, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, або її представника
- Стаття 391. Види постанов у справі про порушення митних правил
- Стаття 392. Особливості розгляду судом справ про порушення митних правил

Глава 61. Оскарження постанов у справах про порушення митних правил. Внесення на постанови подання прокурора

- Стаття 393. Оскарження постанов у справах про порушення митних правил
- Стаття 394. Перевірка законності та обґрунтованості постанови митного органу
- Стаття 395. Підстави для скасування або зміни постанови про накладення стягнення за порушення митних правил
- Стаття 396. Строки розгляду митним органом вищого рівня скарги або подання прокурора на постанову митного органу
- Стаття 397. Наслідки подання скарги або внесення подання

Глава 62. Виконання постанов митних органів про накладення стягнення за порушення митних правил

- Стаття 398. Обов'язковість постанов митних органів про накладення стягнення по справах про порушення митних правил
- Стаття 399. Загальні положення щодо порядку виконання постанови митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил
- Стаття 400. Давність виконання постанови митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил
- Стаття 401. Контроль за виконанням постанови митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил
- Стаття 402. Порядок виконання постанови митного органу про винесення попередження
- Стаття 403. Порядок виконання постанови митного органу про накладення штрафу
- Стаття 404. Примусове виконання постанови митного органу України або суду щодо накладання штрафу
- Стаття 405. Виконання постанови суду (судді) про конфіскацію
- Стаття 406. Виконання постанови митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил на осіб, які проживають або перебувають за межами України

Розділ XX ПРАЦІВНИКИ МИТНИХ ОРГАНІВ, СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ МИТНИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Глава 63. Посадові особи митної служби України

- Стаття 407. Посадові особи митної служби України
- Стаття 408. Правовий статус посадових осіб митної служби України
- Стаття 409. Обов'язковість законних розпоряджень та вимог посадових осіб митної служби України
- Стаття 410. Проходження служби і спеціальні звання посадових осіб митної служби України
- Стаття 411. Робочий час посадових осіб митної служби України
- Стаття 412. Прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій

Стаття 413. Присяга та урочисте зобов'язання посадових осіб митної служби України

Стаття 414. Неприпустимість участі посадових осіб митної служби України у політичних партіях

Стаття 415. Обмеження в роботі за сумісництвом та занятті підприємницькою діяльністю

Стаття 416. Обмеження в роботі, яка пов'язана із здійсненням контролю за роботою близьких родичів

Глава 64. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників митної служби України

Стаття 417. Система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби України

Стаття 418. Митний заклад освіти

Стаття 419. Науково-педагогічні працівники, керівники та спеціалісти митних закладів освіти

Стаття 420. Курсанти (студенти) і слухачі митних закладів освіти та інших вищих закладів освіти, в яких здійснюється підготовка фахівців для митної служби України

Стаття 421. Фінансування підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби України

Глава 65. Правовий захист працівників митної служби України

Стаття 422. Гарантування захисту життя, здоров'я і майна посадових осіб митної служби України

Глава 66. Застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї посадовими особами митної служби України

Стаття 423. Загальні положення щодо застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї посадовими особами митної служби України

Стаття 424. Застосування фізичної сили

Стаття 425. Застосування спеціальних засобів

Стаття 426. Зберігання, носіння та застосування вогнепальної зброї посадовими особами митної служби України

Глава 67. Соціальний захист працівників митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій

Стаття 427. Соціальні гарантії посадовим особам митної служби України

Стаття 428. Гарантія оплати праці посадових осіб митної служби України

Стаття 429. Житлове забезпечення посадових осіб митної служби України

Стаття 430. Пенсійне забезпечення працівників митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій

Стаття 431. Гарантії у разі каліцтва і захворювання, відшкодування збитків

Стаття 432. Гарантії у разі загибелі працівника митного органу, спеціалізованої митної установи, організації

Розділ XXI ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

СПИСОК НОРМАТИВНОЇ ТА ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....

МИТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Митний кодекс України визначає засади організації та здійснення митної справи в Україні, регулює економічні, організаційні, правові, кадрові та соціальні аспекти діяльності митної служби України. Кодекс спрямований на забезпечення захисту економічних інтересів України, створення сприятливих умов для розвитку її економіки, захисту прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності та громадян, а також забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Глава 1. Основи митної справи

Стаття 1. Визначення основних термінів і понять

У цьому Кодексі наведені нижче терміни і поняття вживаються у такому значенні:

1) валютні цінності:

валюта України - грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу;

іноземна валюта - іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу;

платіжні документи та інші цінні папери (акції, облігації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, інші фінансові та банківські документи), виражені у валюті України, в іноземній валюті або банківських металах;

банківські метали - золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів;

2) ввезення товарів і транспортних засобів на митну територію України, вивезення товарів і транспортних засобів за межі митної території України - сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України у відповідному напрямку;

3) вільний обіг - розпорядження товарами, пропущеними через митний кордон України без митного контролю;

4) громадяни - фізичні особи: громадяни України, іноземці, особи без громадянства;

5) декларант - юридична чи фізична особа, яка здійснює декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;

6) декларація митної вартості - заява особи митному органу за встановленою формою відомостей щодо митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України чи по відношенню до яких змінюється митний режим;

7) експрес-перевізник - транспортна або транспортно-експедиційна компанія, створена відповідно до чинного законодавства України, що здійснює прискорене перевезення міжнародних вантажів та має всесвітню мережу з системою центральних та регіональних сортувальних станцій, комп'ютерну мережу відстеження проходження таких вантажів протягом усього часу доставки від відправника до одержувача;

8) *зона митного контролю* - місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через митний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні процедури;

9) *зона спрощеного митного контролю* - частина зони митного контролю з належним технічним та інформаційним обладнанням для здійснення контролю у спрощеному порядку;

10) *контрафактні товари* - товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України або вивезення з цієї території призводить до порушення прав власника, що захищаються відповідно до чинного законодавства України та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку;

11) *культурні цінності* - об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України;

12) *митна декларація* - письмова заява встановленої форми, яка подається митному органу і містить відомості щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, необхідні для їх митного оформлення або переоформлення;

13) *митне забезпечення* - одноразові номерні запірно-пломбувальні пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки та інші засоби ідентифікації, що використовуються митними органами для відображення та закріплення результатів митного контролю та митного оформлення;

14) *митне оформлення* - виконання митним органом дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів;

15) *митний контроль* - сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку;

16) *митний режим* - сукупність норм, встановлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються;

17) *митні органи* - спеціально уповноважені органи виконавчої влади в галузі митної справи, на які відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено безпосереднє здійснення митної справи;

18) *митні правила* - встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;

19) *митні процедури* - операції, пов'язані із здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих товарів і транспортних засобів, а також із справлянням передбачених законом податків і зборів;

20) *нерезиденти* - громадяни, які мають постійне місце проживання за межами України, в тому числі ті, що тимчасово перебувають на території України; юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо) з місцезнаходженням за межами України, які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства іноземної держави, у тому числі юридичні особи та інші суб'єкти підприємницької діяльності з участю юридичних осіб та інших суб'єктів підприємницької діяльності України; розташовані на території України дипломатичні представництва, консульські установи, торговельні та інші офіційні представництва іноземних держав, міжнародні організації та їх філії, що мають дипломатичні привілеї та імунітет, а також представництва інших іноземних

організацій і фірм, які не здійснюють підприємницьку діяльність відповідно до законодавства України;

21) *особи* - юридичні та фізичні особи;

22) *перевізник* - особа, зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності, яка в установленому законом порядку, з використанням належних їй або найманих нею транспортних засобів переміщує товари через митний кордон України або здійснює перевезення товарів, що перебувають під митним контролем, між митними органами на території України;

23) *переміщення товарів через митний кордон України у вантажних відправленнях* - переміщення товарів через митний кордон України при здійсненні експортно-імпортних операцій, а також інших операцій, пов'язаних із ввезенням товарів на митну територію України, вивезенням товарів за межі митної території України або переміщенням їх митною територією України транзитом. При переміщенні товарів через митний кордон України у вантажних відправленнях оформляється вантажна митна декларація;

24) *переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях* - переміщення товарів через митний кордон України в упакованих та оформлених відповідно до вимог актів Всесвітнього поштового союзу та Правил користування послугами поштового зв'язку листах, бандеролях, спеціальних мішках з позначкою "М", дрібних пакетах, поштових посилок, відправленнях прискореної пошти з позначкою "EMS", які приймаються до пересилання за межі України, доставляються в Україну або переміщуються територією України транзитом підприємствами поштового зв'язку;

25) *переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях* - переміщення товарів та інших предметів, належним чином упакованих, що перевозяться експрес-перевізником будь-яким видом транспорту з метою доставки одержувачу у визначений термін;

26) *переміщення товарів через митний кордон України у несупроводжуваному багажі* - переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, окремо від цих громадян або уповноважених ними осіб з оформленням багажних документів;

27) *переміщення товарів через митний кордон України у ручній поклажі* - переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, у пасажирських відділеннях (салонах) транспортних засобів, якими прямують ці громадяни або уповноважені ними особи, без оформлення багажних документів;

28) *переміщення товарів через митний кордон України у супроводжуваному багажі* - переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, у багажних відділеннях транспортних засобів, якими прямують ці громадяни або уповноважені ними особи, з оформленням багажних документів;

29) *підприємство* - будь-яка юридична особа, а також громадянин, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи;

30) *посадові особи підприємств* - керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку;

31) *посадові особи представництв іноземних держав та міжнародних організацій* - акредитовані в Україні: глави дипломатичних представництв та члени дипломатичного персоналу, посадові особи консульських установ, представники іноземних держав при міжнародних організаціях, посадові особи міжнародних організацій;

32) *право інтелектуальної власності, суб'єкти права та об'єкти права інтелектуальної власності* - розуміються у значенні, визначеному законами з питань інтелектуальної власності;

33) *предмети* - особисті речі, товари, транспортні засоби та окремі номерні вузли до них, що переміщуються через митний кордон України;

34) *представництво іноземної фірми* - акредитована в установленому законодавством порядку в Україні особа, яка на підставі відповідних належним чином оформлених повноважень представляє в Україні інтереси юридичної особи - нерезидента;

35) *пропуск товарів і транспортних засобів через митний кордон України* - дозвіл митного органу на переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України з урахуванням заявленої мети такого переміщення після проведення митних процедур;

36) *резиденти* - громадяни, які мають постійне місце проживання на території України, у тому числі ті, що тимчасово перебувають за кордоном; юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України, з місцезнаходженням на її території; дипломатичні представництва, консульські установи, торговельні та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет, а також філії і представництва підприємств-резидентів за кордоном, що не здійснюють підприємницької діяльності;

37) *спеціально виготовлене сховище (тайник)* - сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України, а також обладнані і пристосовані з цією ж метою конструктивні ємності та предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо;

38) *судно каботажного плавання* - судно, яке без заходу до портів інших держав здійснює каботажні перевезення між портами України, а також судно флоту рибного господарства, яке здійснює рибогосподарську діяльність у межах Азово-Чорноморського басейну;

39) *товари* - будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності), електрична, теплова та інші види енергії, а також транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України;

40) *транспортні засоби* - будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, що використовується виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України;

41) *уповноважена особа* - особа, яка на підставі договору або належно оформленого доручення, виданого власником товарів і транспортних засобів, наділена правом вчиняти дії, пов'язані з пред'явленням цих товарів і транспортних засобів митним органам для митного контролю та митного оформлення при переміщенні їх через митний кордон України, або іншим чином розпоряджатися зазначеними товарами і транспортними засобами.

Розкриття змісту термінів має першорядне значення для правильного застосування правових норм судовими, митними іншими державними органами та органам місцевого самоврядування, громадянами та юридичними особами. В Кодексі поруч з матеріально – правовим, процесуальними та процедурними питаннями регламентовані різні аспекти діяльності митних органів.

Визначені терміни і поняття характеризують надбання практики застосування митного законодавства та зміни що відбулися в конституційному, адміністративному, фінансовому, кримінальному законодавстві.

Стаття 2. Митна політика

Митна політика - це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів та безпеки за допомогою митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі.

Основні засади митної політики ґрунтуються на принципах встановлених Законом України “Про зовнішньоекономічну діяльність” в якому зазначено, що суб’єкти зовнішньоекономічної діяльності керуються такими принципами:

Принципом суверенітету народу України у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, що полягає у:

- виключному праві народу України самостійно та незалежно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність на території України, керуючись законами, що діють на території України;

- обов'язку України неухильно виконувати всі договори і зобов'язання України в галузі міжнародних економічних відносин;

Принципом свободи зовнішньоекономічного підприємництва, що полягає у:

- праві суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності добровільно вступати у зовнішньоекономічні зв'язки;

- праві суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності здійснювати її в будь-яких формах, які прямо не заборонені чинними законами України;

- обов'язку додержувати при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності порядку, встановленого законами України;

- виключному праві власності суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності на всі одержані ними результати зовнішньоекономічної діяльності;

Принципом юридичної рівності і недискримінації, що полягає у:

- рівності перед законом всіх суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності, незалежно від форм власності, в тому числі держави, при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;

- забороні будь-яких, крім передбачених цим Законом, дій держави, результатом яких є обмеження прав і дискримінація суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності, а також іноземних суб’єктів господарської діяльності за формами власності, місцем розташування та іншими ознаками;

- неприпустимості обмежувальної діяльності з боку будь-яких її суб’єктів, крім випадків, передбачених цим Законом;

Принципом захисту інтересів суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності, який полягає у тому, що Україна як держава:

- забезпечує рівний захист інтересів всіх суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності та іноземних суб’єктів господарської діяльності на її території згідно з законами України;

- здійснює рівний захист всіх суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності України за межами України згідно з нормами міжнародного права;

- здійснює захист державних інтересів України як на її території, так і за її межами лише відповідно до законів України, умов підписаних нею міжнародних договорів та норм міжнародного права;

Принципом еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів.

Митна політика являє собою певний комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування митних кордонів та забезпечення захисту національних інтересів та національної безпеки держави у зовнішньоекономічній сфері.

Митна політика спрямована на інтеграцію української економіки до світового господарства і важливим засобом вирішення цього завдання є участь України в міжнародному співробітництві в галузі митної справи. Так, тільки за перші вісім років існування нашої держави Верховною Радою України було ратифіковано 292 міжнародних угод (конвенцій, хартій, договорів і протоколів до них). Завдяки цьому було започатковано і розширено договірно- правові відносини з 54 країнами світу (в тому числі укладено 37

договорів про встановлення дружніх стосунків або принципів взаємовідносин), з рядом впливових міжнародних організацій (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародний валютний фонд, ЄС, Європейський банк реконструкції та розвитку, Бельгійсько-Люксембурзький Економічний Союз, СНД тощо). Україна приєдналася до 51 міжнародної угоди універсального рівня та 34 регіональних.

Українські вчені, аналізуючи принципи митної політики, дійшли висновку, що "право як сукупність правових норм носить догматичний характер і не здатне еволюціонувати саме по собі. Політика ж, як суспільне явище, навпаки, пов'язана з суспільством, для неї характерна діалектична природа, політика є самодостатньою за своїм змістом і незалежною від державної влади, примусу. В ситуації, коли, наприклад, в рамках митної політики держава А вживає заходи у відповідь на дискримінаційні дії держави Б., ці дії завдають збитків у першу чергу резидентам держави Б., які юридично не несуть ніякої відповідальності за дії уряду, а вже потім, опосередковано, завдаються збитки економіці держави Б. Аналогічно поняття національної безпеки і національних інтересів мають пріоритет перед інтересами окремих фізичних та юридичних осіб. Саме з цих причин можна говорити про правові принципи митної політики з певними застереженнями, оскільки правові норми не можуть відображати динаміки зовнішніх та внутрішніх об'єктивних факторів. Подібні зміни зовнішніх та внутрішніх об'єктивних факторів викликають зміни в змісті політики взагалі та державної політики зокрема, а ті, в свою чергу, ініціюють законотворчий процес, результатом якого стають зміни в правових нормах."

Успіх просування України до Європейської та світової спільноти залежить від наряду розвитку наукових досліджень в Україні, наукового розроблення системи загальних доктринальних поглядів як правової ідеології по реалізації Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу.

Стаття 3. Митна справа

Порядок переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів, митне регулювання, пов'язане з встановленням та справлянням податків і зборів, процедури митного контролю та оформлення, боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил, спрямовані на реалізацію митної політики України, становлять митну справу.

Митна справа є складовою зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної діяльності України. У митній справі Україна додержується визнаних у міжнародних відносинах систем класифікації та кодування товарів, єдиної форми декларування експорту та імпорту товарів, митної інформації, інших міжнародних норм і стандартів.

Засади митної справи, у тому числі розміри податків і зборів та умови митного обкладення, спеціальні митні зони і митні режими на території України, перелік товарів, експорт, імпорт та транзит яких через територію України забороняється, визначаються виключно законами України та цим Кодексом.

Кабінет Міністрів України організовує та забезпечує здійснення митної справи відповідно до цього Кодексу та інших законів України, а також міжнародних договорів, укладених в установленому законом порядку, координує діяльність спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, інших органів виконавчої влади при вирішенні питань, що стосуються митної справи.

Безпосереднє керівництво митною справою покладається на спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи.

Розвиток митного законодавства потребує методологічно визначити сутність і поняття управління в галузі митної справи, оскільки через останнє забезпечується функціонування й розвиток митно-правових відносин. У вітчизняній юридичній літературі ще не склалося сталого й загальновизнаного поняття управління митною справою. Одні дослідники трактують його з точки зору суті, реального змісту, інші - форм, котрих воно

набирає і у яких функціонує. Питання управління в галузі митної справи в сучасній юридичній літературі досліджувалося С.В.Ківаловим. Він зокрема зазначав, що "митна справа - комплекс заходів, спрямованих на реалізацію державної митної політики України. Складова частина зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної діяльності держави."

Сутність митної справи як функції управління полягає у аналізі об'єктивної і достовірної інформації щодо ситуації у відповідній сфері зовнішньоекономічної діяльності, перевірці стану виконання управлінських рішень, покладених завдань та установлених нормативних приписів, нагляді за дотриманням норм і встановлених стандартів при переміщенні громадянами та юридичними особами товарів та предметів через митний кордон України.

Митні органи контролюють справляння податків і зборів у Державний бюджет України. Встановлення і скасування податків і зборів (обов'язкових платежів) до Держбюджету, а також пільг їх платникам здійснюються виключно Верховною Радою України відповідно до Конституції України.

Згідно Закону України "Про систему оподаткування" ставки, механізм справляння податків і зборів (обов'язкових платежів), за винятком особливих видів мита, і пільги щодо оподаткування не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України, крім законів про оподаткування. Особливі види мита справляються на підставі рішень про застосування антидемпінгових, компенсаційних і спеціальних заходів, прийнятих відповідно до законів України

Митну справу у межах своїх повноважень здійснюють усі митні органи та їх посадові особи, оскільки вона об'єктивно притаманна державній управлінській діяльності, є її невід'ємною частиною і може у найрізноманітніших формах здійснюватися у процесі управлінської діяльності митних органів.

Конституція України не дає чіткої ієрархічної структури органів виконавчої влади і обходить увагою функціональну діяльність центральних органів виконавчої влади. Тому при визначенні структури державних органів щодо керівництва митною справою у системі виконавчої влади слід виходити з принципу її ієрархічності.

Органи державної влади, Президент України в межах своїх повноважень, визначених Конституцією України та законами України, здійснюють керівництво митною справою та контроль за діяльністю митних органів України.

Відповідно до Конституції України Кабінет Міністрів України є вищим органом виконавчої влади, спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади, здійснює контроль за всіма ланками виконавчої влади.

МИТНА СПРАВА

ЗА ЗАКОНОДАВЧИМИ ВИЗНАЧЕННЯМИ

За Законом “Про митну справу в Україні”

- встановлення порядку та організація переміщення через митний кордон товарів і предметів;
- обкладання митом;
- оформлення;
- здійснення контролю;
- інші заходи щодо здійснення митної політики.

За діючим Митним кодексом України

- порядок переміщення через митний кордон товарів та інших предметів;
- митне регулювання, пов’язане з встановленням мит та митних зборів;
- процедури митного контролю;
- інші засоби реалізації митної політики.

За новим Митним кодексом України

- порядок переміщення через митний кордон транспортних засобів і товарів;
- митне регулювання пов’язане з встановленням та справлянням митних платежів;
- процедури митного контролю та оформлення;
- боротьба з контрбандою та порушеннями митних правил;
- інші засоби реалізації державної митної політики.

За Основами митних законодавств держав-учасниць СНД

- митна політика а також
- порядок і умови переміщення через митний кордон товарів і т.з.;
- стягнення митних платежів;
- митне оформлення;
- митний контроль;
- інші засоби проведення митної політики.

ЗА АВТОРСЬКИМИ ВИЗНАЧЕННЯМИ

За Сандровським К.К.¹⁹

- митна політика
- + засоби її реалізації.

За Бліновим М.М. Дзюбенко П.В.²⁰

- діяльність митної служби.

За Єршовим О.Д.²¹

- стосунки, що складаються в системі зовнішньоекономічних відносин.

За Ківаловим С.В. Кормичем Б.А.²²

- діяльність держави та її компетентних органів щодо встановлення тарифних та нетарифних обмежень стосовно переміщення товарів через митний кордон та контроль за їх виконанням з метою проведення в життя державної митної політики.

Мал. 1.1 Поняття митної справи

Стаття 4. Принципи митного регулювання

Митне регулювання здійснюється на основі принципів:

- 1) виключної юрисдикції України на її митній території;
- 2) виключної компетенції митних органів України щодо здійснення митної справи;
- 3) законності;
- 4) єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- 5) системності;
- 6) ефективності;
- 7) додержання прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб;
- 8) гласності та прозорості.

Суттєве значення для теоретичного визначення та практичного використання митного регулювання мають його принципи. Вони є не лише теоретичним відображенням різноманітності та різноплановості митного регулювання, але і потребою практики, проявом функціональної діяльності митних органів та видокремленням важливих сфер суспільного життя, що перебувають під контролем держави.

Оскільки митне регулювання є однією з основних функцій державного управління, то на нього розповсюджуються загальні (або основні) принципи, які притаманні державному управлінню в цілому.

Виключна юрисдикція України на її митній території. В Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується. Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України. Органи державної влади, Президент України в межах своїх повноважень, визначених Конституцією України та законами України, здійснюють керівництво митною справою та контроль за діяльністю митних органів України.

Виключна компетенція митних органів України щодо здійснення митної справи. Митні органи України безпосередньо здійснюють митну справу. Митні органи України у своїй діяльності взаємодіють з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, установи, організації та громадяни не мають права втручатися в службову діяльність митних органів України, крім випадків, передбачених законами України.

Законність. Цей принцип спрямований на захист прав учасників зовнішньоекономічних правовідносин шляхом суворого дотримання норм чинного законодавства митним органом (посадовою особою) в процесі проведення контрольних дій. Митне регулювання повинно здійснюватися:

- а) у межах повноважень органу, який провадить контроль;
- б) компетентними посадовими особами;
- в) з дотриманням необхідної процедури та термінів контролю;
- г) з належним юридичним закріпленням етапів та результатів контролю та ін.

Даний принцип закріплений у статтях 2, 3, 8, 19 та інших Конституції України, згідно з якими Україна є демократичною, соціальною, правовою державою, де діє принцип верховенства права. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх

посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

З принципом законності пов'язані майже всі інші принципи митного регулювання. Можна сказати, що вони логічно впливають з нього.

Єдиний порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Цей принцип спрямований на забезпечення додержання усіма митними, іншими державними органами, суб'єктами зовнішньоекономічної і господарської діяльності, а також громадянами прав та обов'язків у галузі митної справи, дотримання, встановленого чинним законодавством, єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Митні органи зобов'язані інформувати заінтересованих осіб про митні правила, норми та умови переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Інформація про нормативно-правові акти з питань митної справи (назва акта, його основні положення, інформація про опублікування) безоплатно надається митними органами заінтересованим особам за їх запитом.

Стислі довідки щодо основних положень законодавства України з питань митної справи розміщуються для загального ознайомлення в місцях розташування митних органів. За недостовірність наданої інформації з питань митної справи посадові особи митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій несуть відповідальність, передбачену законом.

Системність як принцип митного регулювання передбачає:

-віднесення митного регулювання до компетенції вищих органів державної влади та управління України ;

-повноту і масштабність охоплення правовим регулюванням суспільних відносин у сфері митної справи.

Системність передбачає проведення митного регулювання не разово від випадку до випадку, а постійно з врахуванням стратегічної політики держави щодо регулювання митною справою.

Постійне оновлення правового регулювання митною справою, усунення суттєвих прогалин - обов'язкова умова ефективного функціонування митного регулювання.

Ефективність. При розгляді принципу ефективності митно-правових засобів митного регулювання мову варто вести про їх мету, оскільки масштабом оцінки ефективності правових категорій є та мета, задля якої вони встановлюються. Враховуючи мету митно-правових засобів митного регулювання, можна визначити основні критерії їх ефективності:

-загально-превентивний результат- правомірна поведінка суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності під впливом загрози несприятливих наслідків застосування санкцій;

-конкретно-превентивний результат - правомірна поведінка суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності у період притягнення до відповідальності;

-виховний результат- правомірна поведінка суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Додержання прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб. Цей принцип є продовженням загального принципу законності і вказує на один з шляхів його реалізації. Даний принцип є відбиттям конституційного положення, відповідно до якого держава відповідає перед людиною за свою діяльність. На практиці він застосовується ширше: тобто митний орган за допущені помилки або зловживання відповідає не тільки перед фізичними, а й перед юридичними особами. Таке положення, закріплене у Митному кодексі України, дисциплінує посадових осіб митних органів, сприяє підтриманню належного порядку у сфері державного управління митною справою.

Гласність та прозорість. Цей принцип припускає можливість, а в деяких випадках - обов'язковість (на що прямо вказують деякі нормативні акти, які регулюють повноваження митних та правоохоронних органів) доведення результатів митного контролю до відома осіб та відповідних органів, зацікавлених у результатах контролю.

Гласність та прозорість митного регулювання скерована на виключність рецидиву порушень митних правил, оскільки деякі правопорушники розглядають відсутність гласності та прозорості як своєрідну індульгенцію на продовження протиправної поведінки.

Стаття 5. Митна територія України

Територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також штучні острови, установки і споруди, що створюються у виключній морській економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, становлять єдину митну територію України.

Території спеціальних митних зон, розташованих в Україні, вважаються такими, що знаходяться поза межами митної території України, крім випадків, визначених законами України.

До складу території України відповідно до її законодавства та міжнародних договорів належать:

а) суходіл, у т.ч. острови у відкритому морі, що належать Україні (при цьому острів – це природно утворений простір суходолу, оточений водою, який знаходиться вище рівня води під час припливу). Як частина берегу розглядаються і виступаючі в море постійні портові споруди, що є складовою частиною даного порту (крім прибережних установок та штучних островів);

б) внутрішні води, що історично належать Україні, морські води, води портів, бухт, заток, губ і ліманів, гаваней і рейдів та інші водойми, частини вод річок, озер та інших водойм;

в) надра в межах кордонів України, у т.ч. надра під територіальним морем (на глибину, доступну для їх геологічного освоєння);

г) повітряний простір над суходолом і водним простором, у т.ч. над територіальним морем (на висоту до 100-110 км над рівнем моря);

д) територіальне море (прилеглий морський пояс) – смуга прибережних морських вод завширшки до 12 морських міль (майже 19 км), відлічуваних від лінії найбільшого відпливу як на материку, так і на островах, що належать Україні, або від прямих вихідних ліній, які з'єднують відповідні точки;

е) континентальний шельф України (дно і надра під територіальним морем), у т.ч. континентальний шельф островів, що належать Україні (однак скелі, не придатні для підтримання життя людини або для самостійної господарської діяльності, вважаються такими, що не мають континентального шельфу).

Територія України в існуючих кордонах є цілісною, недоторканою і не може бути змінена та використана без її згоди.

Спеціальна митна зона - це митний режим, відповідно до якого до товарів, які ввозяться на території відповідних типів спеціальних (вільних) економічних зон із-за меж митної території України, а також до товарів, які вивозяться з територій зазначених зон за межі митної території України, не застосовуються заходи тарифного і нетарифного регулювання, якщо інше не передбачено законом.

Під вільною економічною зоною (ВЕЗ) розуміється частина території України, на якій встановлюється спеціальний правовий режим економічної діяльності та особливий порядок застосування чинного законодавства України. Вільні економічні зони створюються Верховною Радою України за ініціативою Президента України, Кабінету Міністрів України або місцевих Рад народних депутатів України та місцевої державної адміністрації. Статус і територія ВЕЗ, а також термін, на який вона створюється, визначаються Верховною Радою України шляхом прийняття окремого закону для кожної ВЕЗ. На території ВЕЗ законодавство України діє з урахуванням особливостей, передбачених Законом України "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон" та законом щодо створення конкретної ВЕЗ.

Стаття 6. Митний кордон України

Межі митної території України є митним кордоном України. Митний кордон України збігається з державним кордоном України, за винятком меж території спеціальних митних зон. Межі території спеціальних митних зон становлять митний кордон України.

Державний кордон України є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України - суші, вод, надр, повітряного простору.

Кабінет Міністрів України у межах своїх повноважень вживає заходів щодо забезпечення охорони та захисту державного кордону і території України.

Державний кордон України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, встановлюється:

- 1) на суші - по характерних точках і лініях рельєфу або ясно видимих орієнтирах;
- 2) на морі - по зовнішній межі територіального моря України;
- 3) на судноплавних річках - по середині головного фарватеру або тальвегу річки; на несудноплавних річках (ручаях) - по їх середині або по середині головного рукава річки; на озерах та інших водоймах - по прямій лінії, що з'єднує виходи державного кордону України до берегів озера або іншої водойми. Державний кордон України, що проходить по річці (ручаю), озеру чи іншій водоймі, не переміщується як при зміні обрису їх берегів або рівня води, так і при відхиленні русла річки (ручаю) в той чи інший бік;
- 4) на водосховищах гідровузлів та інших штучних водоймах - відповідно до лінії державного кордону України, яка проходила на місцевості до їх заповнення;
- 5) на залізничних і автодорожніх мостах, греблях та інших спорудах, що проходять через прикордонні ділянки судноплавних і несудноплавних річок (ручаїв), - по середині цих споруд, або по їх технологічній осі, незалежно від проходження державного кордону України на воді.

Державний кордон України на місцевості позначається видимими прикордонними знаками, форми, розмір і порядок встановлення яких визначаються законодавством України і міжнародними договорами України.

Стаття 7. Законодавство України з питань митної справи

Законодавство України з питань митної справи складається з Конституції України, цього Кодексу, законів України та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, виданих на основі та на виконання Конституції України, цього Кодексу та законів України.

Якщо міжнародним договором України, укладеним в установленому законом порядку, встановлено інші правила, ніж ті що передбачені цим Кодексом, то застосовуються правила міжнародного договору.

1. Дана стаття дає поняття митного законодавства України, яка складається з Конституції України та інших нормативно-правових актів з питань митної справи. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони України та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України.

Під нормативно-правовим актом слід розуміти вираженні в письмовій формі рішення компетентних державних органів, в яких містяться норми права. Це акти правотворчості, за допомогою яких встановлюються, змінюються або скасовуються правові норми. За

юридичною силою нормативно-правові акти поділяються на: 1). законодавчі акти; 2). підзаконні акти. До законодавчих актів з питань митної справи відносяться Митний кодекс, як основний галузевий нормативно-правовий акт та закони України, які містять положення з питань митної справи. Закон – це нормативно-правовий акт вищого органу державної влади (Верховної Ради України), який регулює найбільш важливі питання суспільного життя, встановлює права і обов'язки громадян, має вищу юридичну силу і приймається із додержанням особливої законодавчої процедури. В свою чергу закони України діляться на: спеціальні закони - ті що займають центральне місце в механізмі правового регулювання митних відносин, зачіпають всі основні правові питання, що виникають в митній практиці України (ЗУ “Про Єдиний митний тариф” від 05.02.92.), та закони України, які містять деякі митно-правові норми (ЗУ “Про гуманітарну допомогу” від 22.10.99 р.1192-XIV).

Важливу роль в механізмі митно-правового регулювання відіграють підзаконні акти. Їх підзаконність означає, що вони видаються на основі та на виконання, Конституції України, цього Кодексу та законів України. Основними видами підзаконних актів у галузі митної справи:

Укази Президента України (Про державну митну службу України від 19.11.96);

Постанови Кабінету Міністрів України. (Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова КМУ № 57 від 27.01.95р.);

Підзаконні акти, що приймаються декількома державними органами (Інструкція про порядок проведення контрольованої поставки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженої спільним наказом Держмитслужби, СБУ, МВС та Держкомкордону України від 14.08.95р. за №383ДСК/547ДСК/142ДСК/242ДСК, погодженої з Генеральною прокуратурою України і зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 31.08.95 за №318/854.);

Нормативні акти ДМСУ (Про затвердження Порядку застосування митного режиму тимчасового ввезення (вивезення): Наказ ДМСУ від 28.03.2000 р. № 173.)

2. Ч.2 даної статті визначає пріоритет міжнародних договорів перед нормативно-правовими актами з митних питань України. Дана частина цілком відповідає нормам міжнародного права (зокрема, основному принципу права міжнародних договорів і міжнародного права в цілому це принципу *pacta sunt servanda* - договори повинні виконуватись), так як передбачає безумовне виконання міжнародних договорів України. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р., (Україна її ратифікувала) в ст.2 (п.1 “а”) дає визначення міжнародного договору “Міжнародний договір – це міжнародна угода яка укладена між державами в письмовій формі і врегульована міжнародним правом незалежно від того, чи викладена така угода в одному документі, двох чи декількох пов'язаних між собою документах, а також незалежно від її конкретного найменування”.

Що стосується поняття укладений в установленому законом порядку міжнародний договір України, то дане питання на сьогодні регулюється Законом України “Про міжнародні договори України” від 22.12.93., який встановлює цей порядок. Даний Закон ділить всі міжнародні договори на такі, що підлягають ратифікації (згоду на які надає Верховна Рада України) та такі міжнародні договори, які не підлягають ратифікації і згода на обов'язковість яких виражається в іншій формі (підписання, обмін документами, що складають договір, прийняття, затвердження, приєднання.). Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України, то застосовуються правила міжнародного договору України.

Стаття 8. Прапор та розпізнавальний знак митної служби України

Митні органи, спеціалізовані митні установи та організації, морські та річкові судна, які перебувають у їх розпорядженні, мають свій прапор. Автотранспортні засоби і повітряні судна, що перебувають у розпорядженні митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, мають розпізнавальний знак.

Відповідно до Указу Президента України «Про символіку Державної митної служби України» від 27 червня 2003 року за № 554/2003 встановлюється емблема і прапор Державної митної служби України.

Емблемою Державної митної служби України є зображення золотого кольору крилатого жезла Меркурія – кадуцея, увінчаного Знаком Княжої Держави Володимира Великого, накладеного на два перехрещених ключі. Кадуцей [лат. caduceus] – жезл міфічних греко-римських богів Гермеса та Меркурія має давнє походження. У давніх греків та римлян це був жезл глашатаїв. Мав вигляд палиці, обвитої двома зміями, увінчаної крильми та коштовним комінням – турмаліном. Виготовлявся з оливкового або лаврового дерева. Пізніше, в Стародавньому Римі, кадуцей перетворився на атрибут бога торгівлі Меркурія і набув остаточної форми – вигляду жезла, який обвивають дві змії. З початку XIX ст. ця емблема стала символом мирної торгівлі, міжнародного обміну. З часом у багатьох країнах він набув символу зовнішньої торгівлі і тому в сучасній практиці дуже часто використовується як емблема митних органів. З цієї точки зору емблема кадуцей є лаконичною і зрозумілою за своїм призначенням.

Емблему вміщено у крузі зеленого кольору, прикрашеному золотим картушем з вісьмома волютами на горизонтальних осях. Висота картуша дорівнює $3/2$ діаметра зеленого круга.

МАЛЮНОК

емблеми Державної митної служби України

Прапор Державної митної служби України являє собою прямокутне полотнище зеленого кольору із співвідношенням сторін 2:3. У верхньому лівому куті полотнища (крижі) зображено Державний Прапор України, а в центрі вільної половини полотнища – емблему Державної митної служби України.

Зображення Державного Прапора України займає четверту частину полотнища, а висота емблеми Державної митної служби України дорівнює $5/12$ висоти полотнища. Обидві сторони полотнища ідентичні.

МАЛЮНОК

прапора Державної митної служби України

Штандарт Голови Державної митної служби України являє собою зелене квадратне полотнище розміром 90 x 90 см із зображенням у центрі емблеми Державної митної служби України. Полотнище по периметру облямовано золотою лиштвою у вигляді орнаменту з дубового і лаврового листя. Сторони штандарта, крім верхнього краю полотнища, прикрашено золотою бахромою. Поле зворотної сторони штандарта без зображень.

Древяк штандарта дерев'яне чорного кольору. Верхівка стрілоподібна з жовтого металу, в центрі якої вміщено зображення малого Державного Герба України. Верхній край полотнища за допомогою шнура прикріплюється до основи верхівки дерев'яка.

Наявність у митних органів власних прапора та розпізнавального знаку, по-перше, сприяє відновленню традицій митної служби, а по-друге, відповідає вимогам міжнародного права у відношенні морських, річкових і повітряних суден митних органів.

Емблема і прапор Державної митної служби України є офіційними відмітними символами, що вказують на належність до Державної митної служби України.

Емблема Державної митної служби України встановлюється у службовому кабінеті Голови Державної митної служби України, а також використовується на прапорі Державної митної служби України, штандарті Голови Державної митної служби України, на знаках розрізнення форменого одягу посадових осіб митних органів України, відомчих заохочувальних відзнаках, на бланках службової документації, печатках, транспортних і спеціальних засобах, будинках та спорудах Державної митної служби України.

Прапор Державної митної служби України встановлюється на будинках і спорудах Державної митної служби України, крім тих, що розташовані в пунктах пропуску через державний кордон України.

Штандарт Голови Державної митної служби України встановлюється в службовому кабінеті Голови Державної митної служби України.

Відтворення зображення емблеми і прапора Державної митної служби України, штандарта Голови Державної митної служби України може бути виконано в одноколірному варіанті і допускається у пропорціях, що відповідають меті їх застосування.

Зображення емблеми і прапора Державної митної служби України, штандарта Голови Державної митної служби України допускається на друкованій, рекламній інформаційній та сувенірній продукції, кіно-, відео- та фотоматеріалах, що видаються (виготовляються)

Державною митною службою України або на її замовлення. В інших випадках порядок використання емблеми і прапора Державної митної служби України та порядок їх виготовлення встановлюється Головою Державної митної служби України.

МАЛЮНОК

штандарта Голови Державної митної служби України

Стаття 9. Особливості набрання чинності законами та іншими нормативно-правовими актами з питань митної справи

Закони України з питань митної справи набирають чинності через десять днів з дня їх офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня їх офіційного опублікування.

Інші нормативно-правові акти з питань митної справи набирають чинності через 45 днів з дня їх офіційного опублікування, якщо інше не передбачено самим актом, але не раніше дня їх офіційного опублікування. У разі якщо такі нормативно-правові акти не будуть офіційно опубліковані, вони не набирають чинності.

Офіційним опублікуванням закону та іншого нормативно-правового акта з питань митної справи вважається його опублікування в одному з періодичних видань, визначених законодавством України як офіційні. Датою офіційного опублікування нормативно-правового акта вважається дата виходу в світ відповідного номера того офіційного видання, в якому зазначений акт було опубліковано раніше, ніж в інших офіційних виданнях.

Строки набрання чинності законами та іншими нормативно-правовими актами з питань митної справи, визначені днями, починаються з 0 годин дня, наступного за

датою офіційного опублікування закону або іншого нормативно-правового акта, і закінчуються о 24 годині останнього дня відповідного строку.

Якщо строк набрання чинності законом або іншим нормативно-правовим актом з питань митної справи визначено вказівкою на день його офіційного опублікування, цей закон або акт вважається чинним з 24 години зазначеного дня.

Якщо строк набрання чинності законом або іншим нормативно-правовим актом з питань митної справи визначено вказівкою на конкретну дату, цей закон або акт вважається чинним з 0 годин зазначеної дати.

Виключно законами України встановлюються:

- 1) засади зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи;
- 2) організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби, організації державної статистики та інформатики;
- 3) судоустрій, судочинство, статус суддів, засади судової експертизи, організація і діяльність прокуратури, органів дізнання і слідства, нотаріату, органів і установ виконання покарань; основи організації та діяльності адвокатури;
- 4) правовий режим державного кордону;
- 5) засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них.
- 6) Державний бюджет України і бюджетна система України; система оподаткування, податки і збори; засади створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків; статус національної валюти, а також статус іноземних валют на території України; порядок утворення і погашення державного внутрішнього і зовнішнього боргу; порядок випуску та обігу державних цінних паперів, їх види і типи;
- б) порядок утворення і функціонування вільних та інших спеціальних зон, що мають економічний чи міграційний режим, відмінний від загального.

Упродовж 1992 - 1993 років повноваження щодо законодавчого регулювання питань, передбачених пунктом 13 статті 97 Конституції України, що діяла до прийняття Конституції України 28.06.96 р., щодо відносин власності, підприємницької діяльності, соціального і культурного розвитку, державної митної, науково-технічної політики, кредитно-фінансової системи, оподаткування, державної політики оплати праці і ціноутворення були делеговані Кабінету Міністрів України Законом України 18.11.92 р. N 2796-XII. В цей період було прийнято 82 декрети, що мають силу закону, і більше ніж 2/3 з них є чинними й на сьогоднішній день. Тексти законів та інших законодавчих актів, прийнятих Верховною Радою, оформляються Секретаріатом Верховної Ради і в п'ятиденний термін підписуються Головою Верховної Ради України, після чого закони передаються на підпис Президенту України. Згідно ст. 94 Конституції України закон підписує Голова Верховної Ради України і невідкладно направляє його Президентові України. Президент України протягом п'ятнадцяти днів після отримання закону підписує його, беручи до виконання, та офіційно оприлюднює його або повертає закон зі своїми вмотивованими і сформульованими пропозиціями до Верховної Ради України для повторного розгляду (ч. 2 ст. 94 Конституції України). У такий спосіб Президент України реалізує право вето щодо прийнятих Верховною Радою України законів, надане йому згідно з п. 30 ч. 1 ст. 106 Конституції України. У разі якщо Президент України протягом встановленого строку не повернув закон для повторного розгляду, закон вважається схваленим Президентом України і має бути підписаний та офіційно оприлюднений (ч. 3 ст. 94 Конституції України). Якщо під час повторного розгляду закон буде знову прийнятий Верховною Радою України не менш як двома третинами від її конституційного складу, Президент України зобов'язаний його підписати та офіційно оприлюднити протягом десяти днів (ч. 4 ст. 94 Конституції України). Рішенням Конституційного Суду України від 07.07.98 р. N 11-рп/98, положенням ст. 94 Конституції було дано офіційне тлумачення, згідно з яким: а) перебіг п'ятнадцятиденного строку, передбаченого частиною другою статті 94 Конституції України, а також десятиденного строку, передбаченого частиною четвертою статті 94 Конституції України, треба

обчислювати в календарних днях; б) строки підписання та офіційного оприлюднення Президентом України законів України, визначені частинами третьою та четвертою статті 94 Конституції України, починаються з наступного дня після їх отримання Президентом України. Якщо закінчення п'ятнадцятиденного строку, передбаченого частиною другою статті 94 Конституції України, а також десятиденного строку, передбаченого частиною четвертою статті 94 Конституції України, припадає на вихідний або святковий день, то днем закінчення цього строку є наступний робочий день; в) встановлена в частині четвертій статті 94 Конституції України вимога щодо повторного прийняття закону Верховною Радою України не менш як двома третинами від її конституційного складу поширюється лише на закони, пропозиції Президента України до яких повністю або частково відхилені. Ця вимога стосується прийняття закону в цілому. Закон набирає чинності через десять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування (ч. 5 ст. 94 Конституції України).

Згідно із статтею 6.10.3 Регламенту Верховної Ради підписані Президентом закони публікуються у "Відомостях Верховної Ради України", а також у газеті "Голос України", і таке опублікування є офіційним. Однак, як вже вказувалось, частиною 2 ст. 94 Конституції України обов'язок офіційного оприлюднення законів покладений на Президента України. Указом Президента України від 10.06.97 р. N 503/97 "Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності" встановлено, що закони України, інші акти Верховної Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України не пізніш як у п'ятнадцятиденний строк після їх прийняття у встановленому порядку і підписання підлягають оприлюдненню державною мовою в офіційних друкованих виданнях. Офіційними друкованими виданнями є: "Офіційний вісник України"; "Відомості Верховної Ради України"; газета "Урядовий кур'єр". Нормативно-правові акти можуть бути опубліковані в інших друкованих виданнях лише після їх офіційного оприлюднення. Нормативно-правові акти, опубліковані в інших друкованих виданнях, мають інформаційний характер і не можуть бути використані для офіційного застосування. Громадяни, державні органи, підприємства, установи, організації під час здійснення своїх прав і обов'язків повинні застосовувати закони України, інші акти Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, опубліковані в офіційних друкованих виданнях або одержані у встановленому порядку від органу, який їх видав.

Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, (у тому числі нормативно-правові акти Державної митної служби України будь-якого виду (накази, правила, інструкції, положення тощо), якщо в них є одна або більше норм, що: зачіпають права, свободи і законні інтереси громадян, встановлюють новий або змінюють, доповнюють чи скасовують існуючий організаційно-правовий механізм їх реалізації; мають міжвідомчий характер, тобто стосуються питань, що належать до сфери управління інших міністерств і відомств підлягають державній реєстрації)), набирають чинності з моменту їх прийняття, якщо більш пізній строк набрання ними чинності не передбачено в цих актах, а саме 45 днів. Акти Кабінету Міністрів України, які визначають права і обов'язки громадян, набирають чинності не раніше дня їх опублікування в офіційних друкованих виданнях.

Акти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, які не мають загального значення чи нормативного характеру, можуть не публікуватися за рішенням відповідного органу. Ці акти та акти з обмежувальними грифами офіційно оприлюднюються шляхом надіслання відповідним державним органам та органам місцевого самоврядування і доведення ними до відома підприємств, установ, організацій та осіб, на яких поширюється їх чинність.

Неопубліковані акти Верховної Ради України і Президента України набирають чинності з моменту одержання їх державними органами або органами місцевого самоврядування, якщо органом, що їх видав, не встановлено інший строк набрання ними чинності.

Стаття 10. Дія законодавства з питань митної справи у часі

При здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, застосовуються виключно нормативно-правові акти, чинні на день прийняття митної декларації митним органом України.

У випадках, коли чинним законодавством передбачена можливість проведення митних процедур без подання декларації, застосовується законодавство, чинне на день здійснення таких процедур.

Закони, які пом'якшують або скасовують відповідальність за порушення митних правил, передбачені цим Кодексом, мають зворотну силу, тобто поширюються і на правопорушення, вчинені до видання цих законів. Закони, які встановлюють або посилюють відповідальність за такі правопорушення, зворотної сили не мають.

Провадження у справах про порушення митних правил ведеться на підставі законодавства, що діє під час розгляду справи про правопорушення.

Питання щодо вступу в дію законів та нормативно-правових актів з митної справи вирішується на загальних засадах Указом Президента України від 10.06.97 р. N 503/97 "Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності". Закон набирає чинності через десять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування (ч. 5 ст. 94 Конституції України). Вказана правова норма трактується наступним чином. Якщо, в оприлюдненому таким шляхом законі не вказується особливий термін вступу його в дію (розділ 1, глава 1, ст.9 МК), то такий акт вступає в дію на загальних засадах. Закон з митної справи припиняє свою дію: а) в силу його відміни новим законом; б) в силу фактичної заміни раніше діючого закону іншим законом; в) після закінчення терміну дії закону, якщо він був виданий і діяв обмежений час.

Здійснення митного контролю і митного оформлення, а також проведення митних процедур без подання декларації слід вважати тривалими діями, які складаються з операцій і у сукупності формують єдиний процес. Кінцевим моментом здійснення таких операцій є остання за часом дія суб'єкта (власника або розпорядника товарів і транспортних засобів), тобто подання і прийняття митної декларації митним органом України. Відповідно, у даному випадку застосуванню надлежить закон, який діяв під час здійснення останньої операції – це факт прийняття для митного оформлення декларації митним органом. Відповідно, особа яка вчиняла порушення митних правил буде нести відповідальність на підставі норм, що діяли або діють під час правопорушення. А саме, це статті 319-328 МК України. Слід враховувати, що за порушення митних правил настає Адміністративна відповідальність, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою кримінальної відповідальності. В той же час кримінальна відповідальність за контрабанду, передбачена ст. 201 Кримінального кодексу України (далі - КК), настає лише тоді, коли товари, цінності та інші предмети (далі - предмети) переміщуються через митний кордон поза митним контролем або з приховуванням від нього у великих розмірах, а так само, незалежно від розміру, - групою осіб, які організувалися для заняття контрабандою, або коли таким чином переміщуються історичні й культурні цінності, отруйні, сильнодіючі, радіоактивні, вибухові речовини, зброя та боєприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї). Згідно з приміткою до ст. 201 КК під контрабандою у великих розмірах необхідно розуміти переміщення через митний кордон предметів, якщо їх вартість у тисячу і більше разів перевищує офіційно встановлений на час вчинення злочину неоподаткований мінімум доходів громадян. У випадках, коли вартість предметів є меншою від зазначеного розміру, відповідальність (за відсутності інших ознак злочину) настає за МК як за порушення митних правил. У випадках коли порушення митних правил кваліфікується як адміністративне правопорушення то слід керуватися наступними статтями Кодекса про адміністративні правопорушення. Це ст.10 – порушення митних правил визнається вчиненим умисно, коли особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності,

передбачала її шкідливі наслідки і бажала їх або свідомо допускала настання цих наслідків. Ст.11 – порушення митних правил визначається вчиненням з необережності, коли особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їх відвернення або не передбачала можливості настання таких наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити. Ст. 14 – при вчиненні порушень митних правил підприємствами відповідальності підлягають службові особи - керівники цих підприємств.

Військовослужбовці, особистий склад органів внутрішніх справ та служби безпеки України, які несуть відповідальність за адміністративні правопорушення з дисциплінарними статутами, при скоєнні порушення митних правил несуть відповідальність на загальних підставах, але до них не може бути застосовано накладення штрафу. Згідно з діючим адміністративним законодавством, начальники митниць можуть замість накладення стягнень (конфіскація) передавати матеріали про правопорушення відповідним органам для вирішення питання про притягнення винних до дисциплінарної відповідальності (ст. 15 КпАП України).

Іноземні громадяни і особи без громадянства, які перебувають на території України, за порушення митних правил підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах.

Питання про відповідальність за адміністративні правопорушення, вчинені на території України іноземними громадянами, які згідно з чинними законами та міжнародними договорами України користуються імунітетом від адміністративної юрисдикції України, вирішується дипломатичним шляхом (ст. 16 КпАП України). Відповідальності за порушення митних правил підлягають особи, які досягли на момент вчинення правопорушення шістнадцятирічного віку (ст. 320 МК, ст. 13 КпАП України).

Закон визнається пом'якшуючим покарання, якщо він встановлює більш м'який вид покарання. Так, при однаковому основному покаранні більш м'яким визнається закон який не передбачає додаткових покарань. Так при накладенні стягнення враховуються характер вчиненого порушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність (ст. 33 КпАП України). Обставинами, що пом'якшують відповідальність за порушення митних правил, визнаються: щире розкаяння винного; відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди; вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин; вчинення правопорушення неповнолітнім; вчинення правопорушення вагітною жінкою, або жінкою яка має дитину віком до одного року.

Службова особа митного органу, яка розглядає справу про порушення митних правил, може визнати пом'якшуючими і обставини, не зазначені в законодавстві (ст. 34 КпАП України). Обставинами, що обтяжують відповідальність за порушення митних правил, визнаються: продовження протиправної дії, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її; повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; вчинення правопорушення особою, яка, раніше вчинила злочин; втягнення неповнолітнього в правопорушення; вчинення правопорушення групою осіб; вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин; вчинення правопорушення в стані сп'яніння. Орган (службова особа), який накладає адміністративне стягнення, залежно від характеру адміністративного правопорушення може не визнати дану обставину обтяжуючою (ст. 35 КпАП України).

Також слід зазначити, що не можливо покарати за дії, що не вважалися на момент їх скоєння суспільно небезпечними і неможливо карати більш суворим законом за правопорушення, які визнавалися на момент їх здійснення менш небезпечними.

Глава 2. Структура та організація діяльності митної служби України

Стаття 11. Здійснення митної справи

Безпосереднє здійснення митної справи покладається на митні органи України.

Митні органи, реалізуючи митну політику України, виконують такі основні завдання:

- 1) виконання та контроль за додержанням законодавства України з питань митної справи;
- 2) захист економічних інтересів України;
- 3) забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань митної справи, укладених в установленому законом порядку;
- 4) сприяння захисту інтелектуальної власності учасників зовнішньоекономічних зв'язків, інших юридичних та фізичних осіб;
- 5) застосування відповідно до закону заходів тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні товарів через митний кордон України;
- 6) здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, вдосконалення форм і методів їх здійснення;
- 7) контроль за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;
- 8) здійснення спільно з іншими уповноваженими органами державної влади заходів щодо захисту інтересів споживачів товарів і додержання учасниками зовнішньоекономічних зв'язків державних інтересів на зовнішньому ринку;
- 9) створення сприятливих умов для прискорення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України;
- 10) боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил;
- 11) розвиток міжнародного співробітництва у галузі митної справи;
- 12) ведення митної статистики;
- 13) ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;
- 14) здійснення верифікації (встановлення достовірності) сертифікатів походження товарів з України.

Органи державної влади, Президент України в межах своїх повноважень, визначених Конституцією України та законами України, здійснюють керівництво митною справою та контроль за діяльністю митних органів України.

1. Покладання обов'язку на митні органи України безпосередньо здійснювати митну справу відповідає закріпленому в п. 2 ст. 4 Митного кодексу України (далі - МКУ) принципу митного регулювання, відповідно до якого здійснення митної справи є виключною компетенцією митних органів України.

Згідно з п. 17 ст. 1 МКУ “митні органи – спеціально уповноважені органи виконавчої влади в галузі митної справи, на які відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено безпосереднє здійснення митної справи”.

Здійснення митної справи є засобом реалізації (досягнення) мети, визначеної для Державної митної служби України (далі - Держмитслужби) в цілому як для центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом: реалізація, тобто втілення в життя, митної політики держави – “системи принципів та напрямків діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів та економічної безпеки” (ст. 2 МКУ).

Поняття “засоби реалізації митної політики” є ширшим за поняття “завдання щодо здійснення митної справи”, бо включає, окрім митних операцій, організації та боротьби з контрабандою й порушеннями митних правил, міжнародного співробітництва, тощо, й інші заходи: роботу з кадрами, пропаганду митної політики в засобах масової інформації, відомчу

нормотворчу діяльність, контроль за дотриманням законодавства брокерами й митними перевізниками, власниками складів тимчасового зберігання та інші. Для здійснення митної справи митні органи мають відповідну структуру (управління, відділи, відділення, служби, сектори, тощо), кадрове, матеріально-технічне забезпечення, бюджетне фінансування (ч. 2 ст. 24 МКУ).

Безпосередність здійснення митної справи означає, з одного боку, неприпустимість передачі своїх повноважень у даній галузі іншим юридичним чи фізичним особам, а з іншого боку, неприпустимість втручання у митну діяльність інших органів державної влади, окрім випадків, передбачених Конституцією України, законами України.

2. Комплекс завдань, поставлених перед митними органами України зумовлений цілями та конкретним змістом митної політики, її принципами, а також напрямками державної діяльності в сфері зовнішньої та внутрішньої політики.

Митні органи виконують поставлені перед ними завдання, виступаючи необхідним й обов'язковим елементом державно-правового механізму митної політики, під яким розуміють "сукупність державних інституцій, задіяних у процесі формування і впровадження (реалізації – А.М.) митної політики їхню роль та відносини, що підпорядковані чіткій ієрархії правових норм та принципів"¹.

Таким чином, митні органи не є єдиним суб'єктом митної діяльності, виступаючи, разом із тим, невід'ємною частиною центральної виконавчої влади, на яку покладена реалізація митної політики.²

До складу органів державної влади та управління, що беруть участь у реалізації митної політики, окрім Держмитслужби, входять Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерство фінансів України, Державна служба експортного контролю, Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей, Митно-тарифна рада України, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі, тощо.

Проте, лише Держмитслужба України спеціально утворена з метою втілювати в життя митну політику як складову державної політики, застосовуючи у тому числі передбачені законодавством заходи тарифного та нетарифного регулювання. Відповідно до Положення про Держмитслужбу України, затвердженого Указом Президента України, Державна митна служба України є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері митної справи³.

3. Завдання виконувати й контролювати виконання митного законодавства іншими юридичними та фізичними особами пов'язане з двоїстою природою митної служби. З одного боку, Держмитслужба входить до системи центральних органів виконавчої влади, її діяльність "має вторинний, підзаконний, виконавчо-розпорядчий характер..."⁴, адже здійснюється на підставі та на виконання закону⁵; з іншого – Держмитслужба є органом державного надвідомчого контролю.

Контроль за дотриманням законодавства України з питань митної справи є митним контролем у широкому розумінні цього поняття й включає всю сукупність контрольних заходів Держмитслужби, спрямованих на забезпечення законності у сфері переміщення товарів, предметів, транспортних засобів через митний кордон.

4. Захист економічних інтересів держави є пріоритетним напрямком в роботі тим державних органів, які є суб'єктами забезпечення економічної безпеки, яка є складовою цілісної системи національної безпеки України. Серед них Рада національної безпеки та оборони України, Служба безпеки України, Державна податкова адміністрація України, Міністерство транспорту України, Міністерство закордонних справ України, інші міністерства та відомства.

¹ Ківалов С.В., Кормич Б.А. Митна політика України: Підручник. – Одеса: Юридична література, 2001. – С.26-27.

² Новиков А.Б. Контроль в системе управления таможенным делом в РФ: Дисс.на соиск...к.ю.н.: 12.00.02. – Санкт-Петербург, 1999. – С.25.

³ Питання Державної митної служби України: Указ Президента України №1022/2000 від 24.08.2000 р.

⁴ Адміністративне право України /За ред. Ю.П.Битяка. – Харків: Право, 2000. – С.59.

⁵ Там само.

З метою захисту економічних інтересів України, українських виробників та у випадках, передбачених Законом України “Про Єдиний митний тариф”, у разі ввезення на митну територію України і вивезення за межі цієї території товарів незалежно від інших видів мита можуть застосовуватись особливі види мита: спеціальне мито, антидемпінгове мито, компенсаційне мито. Митні органи уповноважені контролювати дотримання суб’єктами переміщення законодавства, що регулює застосування заходів щодо захисту економічних інтересів України.

5. Шляхом забезпечення виконання міжнародних договорів з питань митної справи України бере участь у міжнародному митному співробітництві (ст. 34 МКУ), яке ґрунтується на принципі дотримання загальновизнаних у світових митних відносинах норм і стандартів щодо класифікації й кодування товарів, встановлення митних режимів, формування даних митної статистики, тощо.

Укладеними в установленому законом порядку вважаються міжнародні договори, згода держави на обов’язковість яких виражено шляхом підписанням договору, обміном документами, затвердженням, приєднанням до нього або будь-яким іншим способом, про який домовились.⁶

6. Захист права інтелектуальної власності учасників зовнішньоекономічних зв’язків, інших юридичних і фізичних осіб, відбувається шляхом здійснення митного контролю за переміщенням через митний кордон України товарів, що містять об’єкти права інтелектуальної власності (див. Глава 45 МКУ).

Функція сприяння полягає у здійсненні митними органами заходів, які надають власникам товарів, що зареєстровані як об’єкти права інтелектуальної власності, фактичну можливість запобігти порушенню своїх прав ще на стадії переміщення через митний кордон. Такими заходами є: призупинення митного оформлення строком до 30 діб товарів, щодо яких є обґрунтована підозра, що вони є контрафактними (підробленими) (ч.2 ст. 257 МКУ); взяття таких товарів під митний контроль; інформування право власника про призупинення митного оформлення; надання можливості брати проби й зразки товару з метою проведення експертного дослідження товару; у разі встановлення факту контрафактності – порушувати справи про порушення митних правил за ст. 345 Митного кодексу України (ч. 5 ст. 257 МКУ).

7. Заходи тарифного (економічного) та нетарифного (адміністративного) регулювання складають дві основні групи заходів реалізації митної політики держави.

Застосовуються ці заходи, по-перше, на підставі закону, а не підзаконного акту, по-друге, лише при переміщенні товарів через митний кордон України. Отже, п. 5 ст. 11 МКУ визначає правову підставу застосування заходів тарифного чи нетарифного митного регулювання, а також окреслює предметну компетенцію митних органів України.

8. Здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон держави, разом із нарахуванням та стягненням податків та зборів є основними митними операціями, виконання яких покладено на митні органи України.

Вдосконалення форм і методів митного контролю та митного оформлення полягає у запровадженні таких прийомів і засобів, які, з одного боку дозволяють прискорити товарообіг та пасажиропотік, відповідають визнаним у світовій практиці митним стандартам і правилам, а з іншого забезпечують точне й неухильне виконання митними органами своїх завдань, не задають шкоди законним правам і інтересам суб’єктам переміщення (наприклад, введення у практику митної діяльності аналізу ризику вчинення митного правопорушення, електронне декларування, тощо).

9. Під валютними цінностями слід розуміти: іноземна валюта готівкою, платіжні документи (чеки, векселі, тратти, депозитні сертифікати, акредитиви та інші) в іноземній валюті, цінні папери (акції, облигації, купони до них, бони, векселі та інші) в іноземній валюті, золото та інші дорогоцінні метали у вигляді зливків, пластин та монет, а також сертифікати, облигації, варанти та інші цінні папери, номінал яких виражено у золоті, дорогоцінні камені.

⁶ Ст. 11 Віденської конвенції про право міжнародних договорів (23.05.69)

Контроль за дотриманням правил переміщення валютних цінностей спрямований на недопущення незаконного переміщення через митний кордон України валютних цінностей.

10. У ст. 4. Закону України “Про захист прав споживачів” визначається, що держава забезпечує громадянам захист їх інтересів як споживачів, гарантує придбання або одержання іншими законними способами товарів (робіт, послуг) в обсягах, що забезпечують рівень споживання, достатній для підтримання здоров'я і життєдіяльності. Захист митними органами прав споживачів передбачає, у першу чергу, завершення митного оформлення лише після закінчення державного санітарного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного та інших видів контролю, перевірки дотримання суб'єктами переміщення вимог до якості товарів і послуг, передбачених міжнародною та державною системами якості товарів і послуг.

Здійснюючи заходи щодо захисту інтересів споживачів товарів і додержання учасниками зовнішньоекономічних зв'язків державних інтересів на зовнішньому ринку, митні органи взаємодіють і з іншими державними органами виконавчої влади – Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції, Державним комітетом стандартизації, метрології, сертифікації, та захисту прав споживачів, Антимонопольним комітетом України.

11. Прискорення товарообігу та пасажиропотоку є завданням більшості митних установ та адміністрацій країн світу, пов'язане із процесом світового розподілу праці, а також розвитком туризму, утворенням спільних ринків робочої сили, іншими інтеграційними процесами.

12. Виконання правоохоронної функції митних органів передбачає організацію та здійснення ефективної боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил як силами власних підрозділів (відділень у регіональних митницях та служб у митницях), так і у взаємодії з іншими правоохоронними органами, наприклад, для здійснення контрольованої поставки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, чи переміщення під негласним контролем (ст.ст. 317, 318 МКУ), а також для проведення спеціальних операцій на державному кордоні для запобігання вчиненню митних правопорушень.

13. Митні органи сприяють розвитку міжнародного співробітництва в митній справі через участь у міжнародних митних та торгових організаціях, встановлення договірних відносин із суміжними державами, організацію спільного митного контролю за єдиною технологічною схемою, та в інших формах.

14. Ведення митної статистики передбачає об'єктивний та достовірний облік даних про переміщувані товари, предмети, транспортні засоби, інші операції із статистичною інформацією з питань митної справи (ст. 303 МКУ). Ведення митної статистики здійснюється за методологією, яка забезпечує порівнянність даних митної статистики зовнішньої торгівлі України з даними державної статистики інших держав (наприклад, Єдина методологія митної статистики зовнішньої торгівлі держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав від 09.12.94 р.).

15. Прядок ведення УКТ ЗЕД визначає Кабінет Міністрів України (ст. 312 МКУ) й передбачає заходи щодо відстеження змін та доповнень до класифікації товарів, деталізацію її на національному рівні та введення додаткових одиниць виміру, розроблення пояснень та рекомендацій щодо застосування УКТ ЗЕД, прийняття рішень щодо класифікації та кодування товарів в УКТ ЗЕД, та виконання інших функцій, необхідних для ведення УКТ ЗЕД.

16. Згідно із вимогою ч. 1 ст. 315 МКУ верифікація сертифікатів про походження товарів з України здійснюється митними органами у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України. Здійснення верифікації (встановлення достовірності) сертифікатів походження товарів з України може відбуватися в наступних двох формах: перевірка сертифікату на автентичність (справжність) шляхом проведення експертизи, перевірки правильності заповнення граф, наявності відбитку печатки й підпису уповноваженої особи, а також місця та дати видачі; перевірка правильності визначення країни походження товару, зазначеного в сертифікаті походження, на відповідність установленим правилам.

У відповідності до цих та багатьох інших завдань, покладених на митні органи, вони виконують складні та багатоманітні функції.⁷ А саме: захисну (економічну), фіскальну, правоохоронну, статистичну.

Перелік завдань, визначених у цій статті Кодексу не є вичерпним. На митні органи покладено виконання й інших завдань, що випливають з їх адміністративно-правового статусу органів державної влади у сфері митної справи.

17. Керівництво митною справою та контроль за діяльністю митних органів України в процесі виконання ними завдань щодо реалізації митної політики держави здійснюють органи державної влади, Президент України в межах повноважень, визначених Конституцією й законами України. Законодавче забезпечення здійснення митної справи здійснює вищий законодавчий орган держави. Відповідно до ст. 92 Конституції України виключно законами України визначаються організація і діяльність Державної митної служби України (шляхом прийняття відповідного Закону України), загальні засади митної справи. На основі й на виконання Конституції й законів України Президент України видає укази та розпорядження. Згідно зі ст. 106 Конституції України Президент України представляє державу в міжнародних відносинах, здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори та укладає міжнародні договори України, у тому числі й з питань митної справи; призначає за поданням Прем'єр-міністра України керівника Держмитслужби України - центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом; має право утворювати, реорганізовувати та ліквідовувати за поданням Прем'єр-міністра України центральні органи виконавчої влади, діючи при цьому в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади. Керівництво митною справою здійснює також Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади (ст. 113 Конституції України). Кабінет Міністрів України забезпечує виконання Конституції і законів України, актів Президента України з питань митної справи; організовує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи; спрямовує і координує роботу Держмитслужби України, співробітництво з міністерствами, іншими органами виконавчої влади тощо.

Контроль за діяльністю митних органів України в процесі здійснення митної справи здійснюють уповноважені на те органи державної влади: Служба безпеки України (Закон України “Про службу безпеки України” від 25 березня 1992 р.), Рахункова палата України (Закон України “Про Рахункову палату” від 11 липня 1996 р.), Державна контрольно-ревізійна служба України (Закон України “Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 26 січня 1993 р.).

У межах повноважень, визначених законодавством, контроль за діяльністю підпорядкованих митних органів України в процесі виконання ними завдань щодо реалізації митної політики держави здійснює центральний апарат Держмитслужби України.

Стаття 12. Митна служба України

Митна служба України - це єдина загальнодержавна система, яка складається з митних органів та спеціалізованих митних установ і організацій.

Митними органами є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи, регіональні митниці, митниці.

1. Державна служба може розглядатися по різному: як вид діяльності людини, як соціально-правовий інститут, як система спеціальних органів держави, як духовна діяльність.

У даній статті митна служба як різновид державної служби подається як система митних органів, уповноважених безпосередньо здійснювати митну справу та спеціалізованих митних установ і організацій, головне призначення яких полягає в забезпеченні ефективної, безперервної, цілеспрямованої діяльності митних органів. Митна служба України побудована на принципах єдності, єдиноначальності, функціональної спеціалізації.

⁷ Основы таможенного дела: Учебник /Под общ.ред. В.Г.Драганова. – М., 1998. – С.33.

2. Відповідно до п. 17 ст. 1 МКУ митними органами є спеціально уповноважені органи виконавчої влади в галузі митної справи, на які відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено безпосереднє здійснення митної справи.

До системи митних органів Кодекс відносить спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи (центральный апарат Державної митної служби України), регіональні митниці й митниці. ЦА ДМСУ очолює вертикаль митних органів, виконуючи при цьому, як і регіональні митниці, дві функції: “виробничу” (здійснює в окремих випадках передбачені митним законодавством митні операції) та управлінську (здійснює управління підпорядкованими митними органами, спеціалізованими митними установами і організаціями). Отже, окрім питань, що є загальними для митних органів, ЦА ДМСУ вирішує і ряд специфічних задач, пов'язаних із керівництвом митною службою і розвитком митної справи.

Стаття 13. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи утворюється, реорганізовується та ліквідовується Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи спрямовує, координує та контролює діяльність митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій щодо виконання законодавства України з питань митної справи, в межах своїх повноважень видає накази, організує та контролює їх виконання.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи є юридичною особою і здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Кодексу, законів України та інших нормативно-правових актів.

Спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади в галузі митної справи підпорядковані регіональні митниці, митниці, спеціалізовані митні установи та організації.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи очолює керівник, який призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України в порядку, встановленому Конституцією України.

1. Дана стаття Кодексу визначає місце й роль у системі митної служби центрального апарату Державної митної служби України.

Згідно з п. 15 ст. 106 Конституції України Президент України утворює, реорганізовує та ліквідовує за поданням Прем'єр-міністра України міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, діючи в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті на утримання центральних органів виконавчої влади. Структуру центрального апарату Держмитслужби затверджує голова Держмитслужби

2. Внутрішньосистемними функціями спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи є функції управлінська, координаційна, контрольна. Вони лежать в основі відомчого митного адміністрування й мають здійснюватися на основі аналітичного підходу, науковості, практичної доцільності, законності.

Держмитслужба України в межах своїх повноважень на основі та на виконання актів законодавства видає накази, а в разі потреби видає разом з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади спільні акти. Держмитслужба України організовує і контролює виконання наказів, спільних наказів. Контроль за їх виконанням покладається, як правило, за одним із заступників Голови Держмитслужби згідно з розподілом обов'язків.

Накази та спільні накази на відміну від листів, що мають роз'яснювальний характер, є нормативно-правовими актами й підлягають державній реєстрації в установленому законодавством порядку.

У випадках, передбачених законодавством, рішення Держмитслужби України є обов'язковими для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, а також громадянами (п. 8 Положення про Державну митну службу України, затвердженого Указом Президента України №1022/2000 від 24 серпня 2000 р.).

3. Держмитслужба України має статус юридичної особи, тобто має відокремлене майно, може від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав і нести обов'язки, бути позивачами і відповідачами в суді, господарському або в третейському суді (ст. 23 Цивільного кодексу України). Статус юридичної особи відповідно до Митного кодексу України мають й інші митні органи – регіональні митниці, митниці (ст.ст. 14, 15 МКУ).

Держмитслужба здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, законів та інших нормативно-правових актів. Але виключно Конституцією і законами України визначаються організація, повноваження й порядок діяльності Держмитслужби (ч. 2 ст. 120 Конституції України).

4. Виходячи із принципу вертикального підпорядкування центральному апарату Держмитслужби підпорядковані митні органи, а також спеціалізовані митні установи й організації.

5. На чолі Держмитслужби знаходиться Голова, якого згідно з п. 10 ст. 106 Конституції України призначає Президент України за поданням Прем'єр-міністра України.

Стаття 14. Регіональна митниця

Регіональна митниця є митним органом, який на території закріпленого за ним регіону в межах своєї компетенції здійснює митну справу та забезпечує комплексний контроль за додержанням законодавства України з питань митної справи, керівництво і координацію діяльності підпорядкованих йому митниць та спеціалізованих митних установ і організацій.

Регіональна митниця є юридичною особою і здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та положення, яке затверджується наказом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Створення, реорганізація та ліквідація регіональних митниць здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Керівник регіональної митниці призначається на посаду та звільняється з посади керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Для вдосконалення організаційної структури митної системи, посилення митного контролю, боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, зміцнення виконавської дисципліни в 1997 році були утворені регіональні митниці.

Митна територія України поділена на регіони, в масштабах яких регіональні митниці контролюють та координують діяльність митниць та спеціалізованих митних установ і організацій, що розташовані в зоні її діяльності.

Регіональна митниця є спеціально уповноваженим органом виконавчої влади в галузі митної справи та здійснює свою діяльність відповідно до митним органом, який забезпечує дотримання вимог законодавства України з питань митної справи та виконання інших завдань, покладених на митну службу України, в межах своєї компетенції і на території закріпленого за ним регіону.

Регіональна митниця у своїй діяльності керується Конституцією України, Митним кодексом України, іншими законами України, актами Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями колегії та наказами спеціально

уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, наказами регіональної митниці.

Регіональна митниця підпорядковується спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади в галузі митної справи та здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та Положення про регіональну митницю.

У Положенні про регіональну митницю визначені докладно її основні завдання та функції. Основними завданнями регіональної митниці є :

- безпосереднє здійснення митної справи, контроль за додержанням підпорядкованими митницями, спеціалізованими митними установами й організаціями, а також іншими юридичними особами та громадянами вимог законодавства України з питань митної справи;
- захист економічних інтересів України;
- забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку;
- застосування відповідно до закону заходів тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, предметів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України; удосконалення форм і методів здійснення митного контролю й митного оформлення;
- здійснення спільно з іншими вповноваженими органами державної влади заходів щодо захисту інтересів споживачів товарів, а також захисту прав інтелектуальної власності в процесі зовнішньоекономічної діяльності;
- створення сприятливих умов для прискорення товарообігу та збільшення обсягів пасажиропотоку через митний кордон України;
- боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил;
- розвиток міжнародного співробітництва в галузі митної справи;
- ведення митної статистики;
- здійснення верифікації (підтвердження достовірності) сертифікатів про походження товару з України;

Регіональна митниця наділена спеціальними повноваженнями на здійснення контролю за діяльністю підпорядкованих митниць, спеціалізованих митних установ і організацій, а саме:

- здійснює контроль за дотриманням підпорядкованими митницями, спеціалізованими митними установами й організаціями вимог законодавства України з питань митної справи;
- організує роботу підпорядкованих митниць з виявлення й припинення контрабанди та порушень митних правил; координує взаємодію підпорядкованих митниць з правоохоронними органами, митними органами інших регіонів України, а також з митними органами суміжних країн;
- забезпечує ефективне застосування підпорядкованими митницями митно-тарифного механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності; координує їх діяльність з нарахування та справляння мита, інших податків і зборів, справляння яких відповідно до законів України покладено на митні органи;
- здійснює в підпорядкованих митницях, спеціалізованих митних установах і організаціях контроль за раціональним використанням матеріальних і фінансових ресурсів відповідно до нормативів і кошторисів; за збереженням державної власності; за дотриманням фінансової та штатно-кошторисної дисципліни, організацією бухгалтерського обліку; вживає заходів для усунення недоліків і порушень, виявлених при проведенні перевірок оперативно-службової та ревізій фінансово-господарської діяльності підпорядкованих митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій;
- координує та контролює діяльність підпорядкованих митниць, спеціалізованих митних установ і організацій з питань зберігання товарів, що перебувають під митним контролем і за якими власник не звернувся до закінчення передбачених законодавством України термінів зберігання; конфіскованих товарів і транспортних засобів; товарів, від яких

власник відмовився на користь держави; товарів, власник яких невідомий, а також розпорядження цими товарами;

- координує діяльність підпорядкованих митниць, спеціалізованих митних установ і організацій з розбудови та облаштування об'єктів митної інфраструктури, забезпечує їх необхідними матеріально-технічними засобами;

- здійснює контроль за використанням підпорядкованими митницями, спеціалізованими митними установами й організаціями технічних засобів, комп'ютерної та іншої оргтехніки, забезпечення її своєчасного ремонту та обслуговування, постачання витратних матеріалів до неї;

- забезпечує належну організацію в підпорядкованих митницях, спеціалізованих митних установах і організаціях роботи з підбору та розподілу кадрів; виховної та профілактично-попереджувальної роботи з працівниками; професійної підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації працівників; здійснює контроль за проведенням атестації посадових осіб;

- здійснює в підпорядкованих митницях, спеціалізованих митних установах і організаціях контроль за організацією роботи з охорони праці; створення безпечних умов праці, виконання вимог законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці; розробляє та забезпечує реалізацію підпорядкованими митницями, спеціалізованими митними установами й організаціями заходів щодо поліпшення умов праці, житлових, культурно-побутових умов, медичного обслуговування працівників;

- здійснює контроль за організацією в підпорядкованих митницях зберігання та застосування посадовими особами вогнепальної зброї, боєприпасів, спеціальних засобів та військово-технічного майна;

- організує та забезпечує здійснення в підпорядкованих митницях, спеціалізованих митних установах і організаціях заходів щодо виявлення, попередження та припинення корупції, інших протиправних дій з боку працівників;

- контролює виконання працівниками підпорядкованих митниць, спеціалізованих митних установ і організацій Закону України “Про державну таємницю” та інших нормативних актів з питань охорони державної таємниці;

- контролює в підпорядкованих митницях, спеціалізованих митних установах і організаціях роботу з розгляду скарг, заяв та клопотань юридичних і фізичних осіб, вживає заходів до усунення причин, що призвели до порушення законних прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності й громадян.

У відповідності із завданнями, викладеними у Положенні, визначається структура, штатна чисельність регіональної митниці, кошторис доходів і видатків на її утримання, що затверджуються керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Положення про структурні підрозділи регіональної митниці та посадові інструкції їх працівників затверджуються начальником регіональної митниці.

Місце розташування та зона діяльності регіональної митниці визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Регіональній митниці підпорядковуються розташовані в зоні її діяльності митниці та спеціалізовані митні установи й організації, за винятком митниць та спеціалізованих митних установ і організацій, підпорядкованих безпосередньо спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади в галузі митної справи. Регіональна митниця організує, координує та контролює їх діяльність у межах повноважень, визначених Положенням про регіональну митницю.

Окремими нормативно-правовими актами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи можуть бути визначені специфічні особливості діяльності окремих регіональних митниць.

Регіональна митниця є юридичною особою, має самостійний баланс, гербову печатку із зображенням Державного Герба України й своїм найменуванням, штампи, бланки, рахунки в банку.

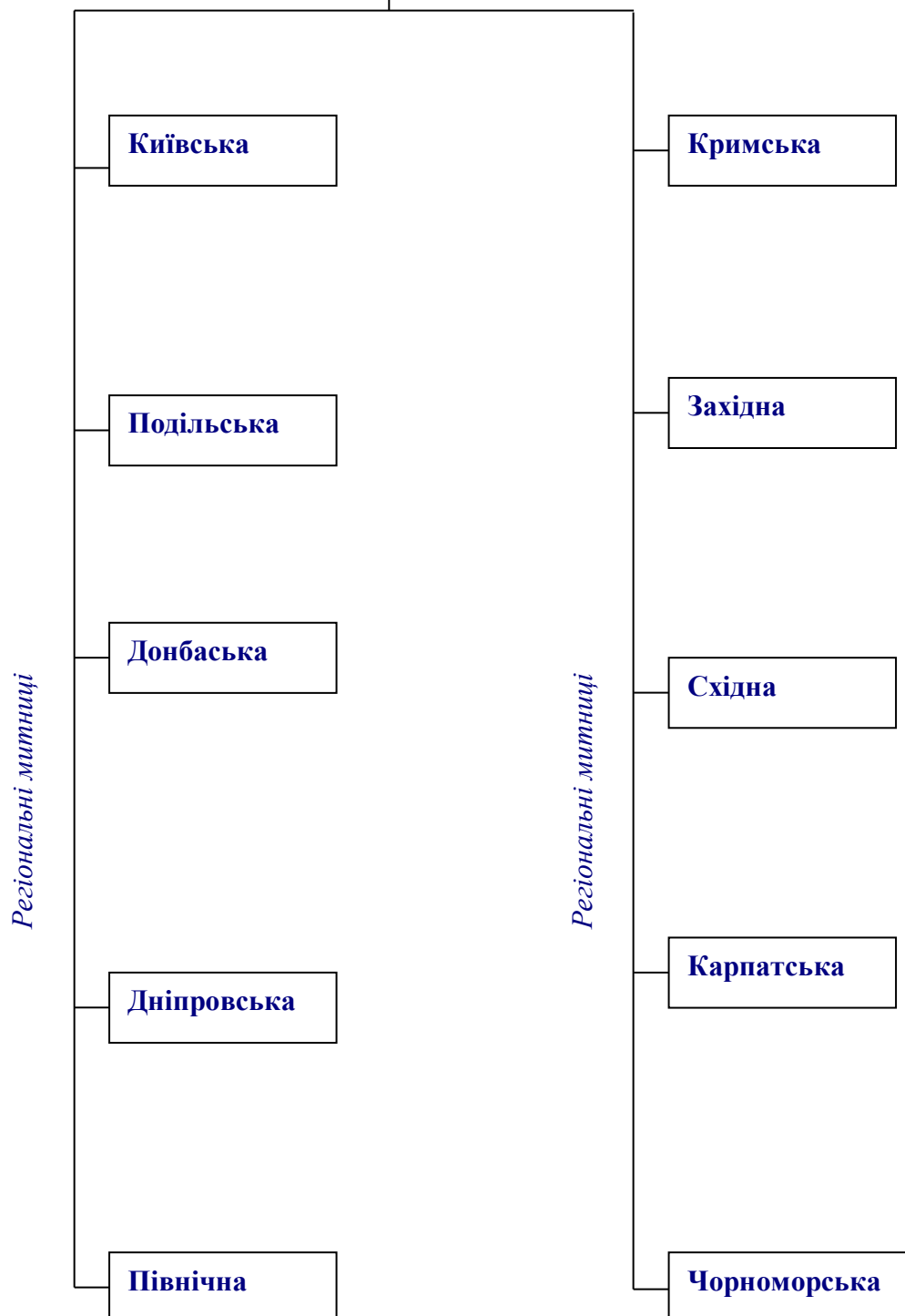
Регіональна митниця, як юридична особа, має право бути позивачем та відповідачем у судах і укласти в межах наданих повноважень та виділених коштів з юридичними та фізичними особами договори, пов'язані з господарською діяльністю і т.п.

Регіональну митницю очолює начальник, який призначається та звільняється з посади наказом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Регіональна митниця та її посадові особи при виконанні покладених на них завдань взаємодіють з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами в порядку, встановленому законодавством (ст. 26 цього Кодексу).

Перелік діючих регіональних митниць станом на 01.10.2003

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади
в галузі митної справи

Стаття 15. Митниця

Митниця є митним органом, який безпосередньо забезпечує виконання законодавства України з питань митної справи, справляння податків і зборів та виконання інших завдань, покладених на митну службу України.

Митниця є юридичною особою і здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та положення, яке затверджується наказом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Митниця підпорядковується регіональній митниці та спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади в галузі митної справи або спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади в галузі митної справи безпосередньо.

Створення, реорганізація та ліквідація митниць здійснюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Митниця діє в межах території, що визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

У складі митниці в пунктах пропуску через митний кордон України та на інших об'єктах чи територіях із значним обсягом зовнішньоекономічних операцій можуть створюватися митні пости на правах структурного підрозділу митниці.

Керівник митниці призначається на посаду та звільняється з посади керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

На початку 90-х років XX століття більшість пунктів митного контролю розміщувались на прикордонній території. Лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків надміру посилила навантаження на прикордонні митниці. Для вдосконалення митної інфраструктури були створені внутрішні митниці. Збільшення їх кількості обумовлено тим, що прикордонні митниці технічно не могли оперативного вирішити цілий ряд важливих питань (встановлення країни походження товару, необхідність проведення товарознавчих експертиз і т.п.).

Митниця є спеціально уповноваженим органом виконавчої влади в галузі митної справи, який безпосередньо забезпечує виконання законодавства України з питань митної справи, справляння податків і зборів та виконання інших завдань, покладених на митну службу України.

Митниця у своїй діяльності керується Конституцією України, Митним кодексом України, іншими законами України, актами Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями колегії та наказами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, наказами регіональної митниці та наказами митниці.

Митниця здійснює свою діяльність під загальним керівництвом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи і безпосереднім керівництвом регіональної митниці. Окремі митниці можуть бути безпосередньо підпорядковані спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади в галузі митної справи (Бориспільська, Севастопольська, Центральна енергетична, Оперативна митниці).

Митниця здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та Положення про митницю.

Положення про митницю розробляється на підставі Митного кодексу України, Положення про спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи, Примірного положення про митницю, погоджується начальником регіональної митниці, якій вона підпорядкована, начальниками відповідних управлінь спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, та затверджується наказом цього органу.

У Положенні про митницю визначені докладно її основні завдання та повноваження.

Митниця здійснює повноваження, що випливають із покладених на митницю завдань, у тому числі ті, що делеговані їй спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Окремими нормативно-правовими актами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи можуть бути визначені специфічні особливості діяльності окремих митниць (Центральна енергетична, Оперативна митниця).

У відповідності із завданнями, викладеними у Положенні, визначається структура, штатна чисельність митниці, кошторис доходів і видатків на її утримання, що погоджуються керівником регіональної митниці та затверджуються керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Положення про структурні підрозділи митниці та посадові інструкції працівників затверджуються начальником митниці.

Місце розташування та зона діяльності митниці визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

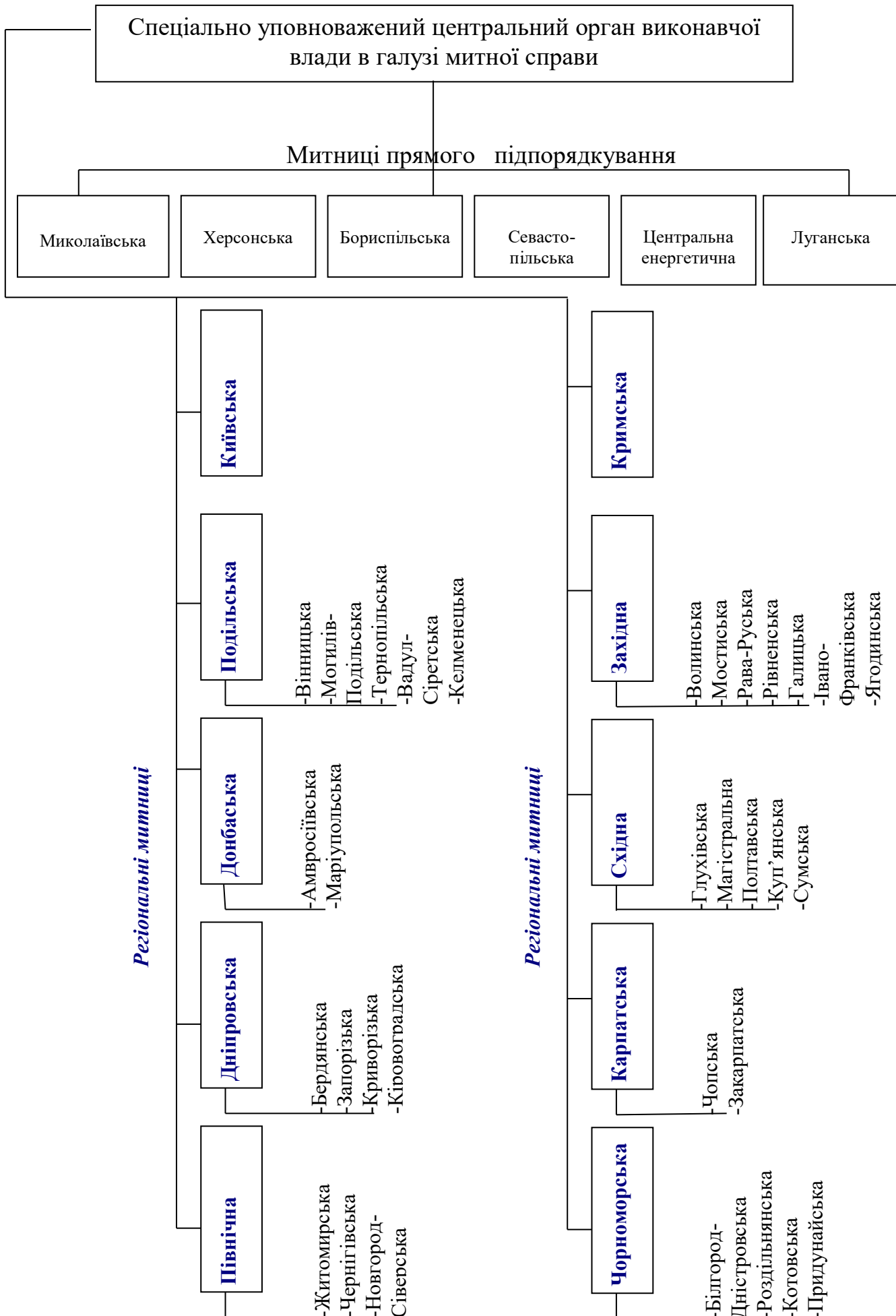
Митниця є юридичною особою, має самостійний баланс, гербову печатку із зображенням Державного Герба України й своїм найменуванням, штампи, бланки, рахунки в банку.

Митниця, як юридична особа, має право бути позивачем та відповідачем у судах і укладати в межах наданих повноважень та виділених коштів з юридичними та фізичними особами договори, пов'язані з господарською діяльністю і т.п.

Митницю очолює начальник, який призначається та звільняється з посади наказом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Митниця та її посадові особи при виконанні покладених на них завдань взаємодіють з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами в порядку, встановленому законодавством (ст.26 цього кодексу).

Митниці України та схема їх підпорядкування

Стаття 16. Митний пост

Для забезпечення виконання регіональними митницями та митницями завдань, визначених цим Кодексом та іншими законами України, можуть створюватися митні пости.

Митний пост є структурним підрозділом регіональної митниці, митниці, який безпосередньо здійснює митний контроль та оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Митні пости створюються в міру необхідності у населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських та річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності регіональної митниці, митниці.

Типове положення про митний пост затверджується наказом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Створення, реорганізація та ліквідація митних постів здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи за поданням відповідної регіональної митниці, митниці. Керівник митного поста призначається на посаду і звільняється з посади керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Митний пост є структурним підрозділом регіональної митниці, митниці, який безпосередньо здійснює виконання законодавства України з питань митної справи, справляння податків і зборів та інших завдань, покладених на митну службу України.

Митний пост у своїй діяльності керується Конституцією України, Митним кодексом, іншими законами України, нормативно-правовими актами Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями колегії та наказами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, а також наказами відповідної регіональної митниці, митниці яким він підпорядковується.

Окремими наказами спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи може визначати специфічні особливості діяльності окремих митних постів.

Митний пост підпорядковується регіональній митниці або митниці та здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та Положення про митний пост.

Положення про митний пост розробляється на підставі Митного кодексу України, Типового положення про митний пост та затверджується керівником митного органу, якому він безпосередньо підпорядкований.

У Положенні про митний пост докладно визначені його основні завдання та повноваження.

Митний пост здійснює інші повноваження, що впливають з покладених на митний пост завдань, в тому числі ті, що делеговані йому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи, регіональною митницею, митницею.

Місце розташування та зона діяльності митного поста визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи за поданням митного органу, якому він безпосередньо підпорядковується.

Штатна чисельність митного поста, кошторис доходів та видатків на його утримання визначає та здійснює митний орган якому від підпорядковується.

Пункти пропуску через державний кордон України розташовуються, в основному, за межами населених пунктів, тому вони повинні працювати автономно і мати на своїй території такі споруди:

-службовий блок, у якому розміщуються митні і прикордонні служби, а також інші служби;

-павільони митників та прикордонників;

-навіси;

-на в'їзді та виїзді спеціальні бар'єри і шлагбауми;

-боксы для ретельного догляду легкових і вантажних автомобілів;

- склад для конфіскованих вантажів;
- стоянки для затриманого транспорту;
- комплекс будинків і споруд господарського, технічного та інженерного призначення- гаражі, склади, мережі інженерного забезпечення, трансформаторні підстанції, котельні, насосні, споруди водопостачання (артезіанська свердловина, резервуари), місцеві очисні споруди, дизельгенератор та ін.;
- споруди кінологічної служби.

Кошторис доходів та видатків на утримання митного поста погоджується з керівником відповідної регіональної митниці, митниці та затверджуються наказом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Митний пост не є юридичною особою, тобто не має самостійного балансу, поточних рахунків, інших рахунків у банках, гербової печатки, штампів, бланків, не має права оперативного управління відносно до закріпленого за ним майна, яке є державною власністю.

Митний пост очолює начальник, який призначається на посаду та звільняється з посади наказом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Начальник митного поста може мати заступників. Повноваження заступників визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи за поданням митниці та погодженням з регіональною митницею (для митних постів, підпорядкованих митниці) і за поданням регіональної митниці (для митних постів, підпорядкованих регіональній митниці).

Рішення та доручення начальника митного поста є обов'язковими для виконання всіма працівниками митного поста.

Митний пост та його посадові особи при виконанні покладених на них завдань взаємодіють з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами в порядку, встановленому законодавством (ст. 26 цього Кодексу).

Стаття 17. Спеціалізовані митні установи та організації

У межах бюджетних коштів, передбачених для утримання митної служби України, виключно для забезпечення виконання завдань, покладених на митні органи, відповідно до цього Кодексу та законів України в митній службі України можуть створюватися експлуатаційні, транспортні, інформаційно-аналітичні, кінологічні спеціалізовані установи та освітні організації.

Створення, реорганізація та ліквідація спеціалізованих митних установ та організацій здійснюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи в межах повноважень, визначених цим Кодексом та законами України.

На теперішній час, для забезпечення виконання завдань, покладених на митні органи, створені такі спеціалізовані митні установи: Центральна митна лабораторія, Господарсько-експлуатаційне митне управління, Інформаційно-аналітичне митне управління, Кінологічний центр Держмитслужби України, Постачальне митне господарство, Автотранспортне митне господарство та такі освітні організації: Академія митної служби України, Київський центр підвищення кваліфікації, Хмельницький центр підвищення кваліфікації.

Спеціалізовані митні установи та організації є державними органами, які входять в єдину систему митних органів України, здійснюють комплексний контроль за діяльністю підпорядкованих відділів митних органів України в межах визначених для них завдань та обов'язків.

Спеціалізовані митні установи та організації у своїй діяльності керуються Конституцією України, Митним кодексом України, іншими законами України, актами

Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями колегії та наказами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи та своїми наказами.

Зазначені органи здійснюють свою діяльність під загальним керівництвом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Спеціалізовані митні установи та організації здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України та положення про них, яке розробляється на підставі Митного кодексу України, Положення про спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи та затверджується наказом цього органу.

У положеннях про спеціалізовані митні установи та організації визначені докладно їх основні завдання та повноваження.

У відповідності із завданнями, викладеними у положеннях, визначається структура, штатна чисельність цих органів, кошторис доходів і видатків на їх утримання, що затверджуються керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Положення про структурні підрозділи спеціалізованих митних установ та організацій, а також посадові інструкції їх працівників затверджуються начальником відповідного органу.

Місце розташування та зона діяльності зазначених органів визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Спеціалізовані митні установи та організації є юридичними особами, мають самостійний баланс, гербову печатку із зображенням Державного Герба України й своїм найменуванням, штампи, бланки, рахунки в банку, мають право бути позивачем та відповідачем у судах і укладати в межах наданих повноважень та виділених коштів з юридичними та фізичними особами договори, пов'язані з господарською діяльністю і т.п.

Спеціалізовані митні управління та організації очолює начальник, який призначається та звільняється з посади наказом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Спеціалізовані митні установи та організації та їх посадові особи при виконанні покладених на них завдань взаємодіють з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами в порядку, встановленому законодавством (ст. 26 цього Кодексу).

Спеціалізовані митні установи та освітні організації

Стаття 18. Митні лабораторії

У митній службі України створюються Центральна митна лабораторія, яка є спеціалізованою митною установою, і митні лабораторії, які є структурними підрозділами регіональних митниць, митниць.

Центральна митна лабораторія здійснює науково-методичне керівництво митними лабораторіями.

Центральній митній лабораторії, митним лабораторіям надається право на здійснення експертної діяльності в межах питань, віднесених до компетенції митної служби.

Створення, реорганізація та ліквідація Центральної митної лабораторії і митних лабораторій здійснюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Положення про Центральну митну лабораторію та положення про митні лабораторії затверджуються наказами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Створення митних лабораторій в Україні обумовлено об'єктивними умовами розвитку митної системи в цілому, швидко розвиваючоюся зовнішньою економічною діяльністю держави, частиною її митної політики. При здійсненні експортно-імпортних операцій суб'єкти ЗЕД вдаються до різних способів приховування справжнього найменування, фізико-хімічних характеристик, складу та призначення товарів з метою ухилення від сплати митних платежів. Саме митні лабораторії і є тим інструментом, на який покладено виконання функцій експертування вантажів, якщо така потреба виникає.

В період, з 1994 року і по теперішній час, створені Центральна митна лабораторія (ЦМЛ м.Київ 1994р.) і сім регіональних митних лабораторій (РМЛ) (м.Харків 1994р.; м.Львів 1995р.; м.Одеса 1995р.; м.Дніпропетровськ 1995р.; м.Донецьк 1999р.; м.Сімферополь 1999р.; м.Ужгород 1999р.).

ЦМЛ являється спеціалізованою митною установою у системі Державної митної Служби України (ДМСУ). ЦМЛ має статус юридичної особи, має свої печатки, штампи, бланки, рахунки у банку. ЦМЛ проводить науково-методологічне керівництво регіональними митними лабораторіями, проводить навчання та стажування працівників регіональних лабораторій, займається розробкою методик досліджень та експертиз.

Мережа регіональних митних лабораторій сформована при Східній, Західній, Кримській, Дніпропетровській, Донбаській, Чорноморській та Карпатській регіональних митницях. В подальшому, планується створення митних лабораторій у всіх десяти зонах діяльності регіональних митниць.

Регіональні митні лабораторії являються структурними підрозділами регіональних митниць ДМСУ. Регіональні митні лабораторії мають статус відділу митних досліджень регіональних митниць. Регіональні митні лабораторії мають свою печатку, штамп та індивідуальний номер на пломбувальному пристрої.

У своїй діяльності ЦМЛ та РМЛ керуються Конституцією України, Митним Кодексом України, Законом України “Про Державну Службу”, нормативними документами ДМСУ, іншими діючими нормативно-технічними та законодавчими документами, методиками досліджень та експертиз товарів.

Центральна митна лабораторія обслуговує зону діяльності, яка знаходиться під оперативним управлінням Київської РМ, Північної РМ, Центральної енергетичної митниці, Житомирської, Черкаської, Чернігівської, Новгород-Сіверської, Бориспільської митниць. Крім того, в ЦМЛ проводяться найбільш складні, спірні і повторні експертизи з усіх регіонів України і РМЛ.

Митна лабораторія Східної регіональної митниці обслуговує зону діяльності, яка знаходиться під оперативним управлінням Східної регіональної митниці та підвідомчих митниць – Магістральної, Сумської, Полтавської, Куп'янської, Глухівської.

Митна лабораторія Західної регіональної митниці обслуговує зону діяльності, яка знаходиться під оперативним управлінням Західної регіональної митниці та підвідомчих митниць – Волинської, Рава-Руської, Рівенської, Ягодинської, Івано-Франківської, Галицької. Крім того, митна лабораторія Західної регіональної митниці обслуговує зону діяльності Подільської регіональної митниці та підвідомчих їй митниць: Вінницької, Могильов-Подільської, Тернопільської, Вадул-Сиретської, Кельменецької.

Митна лабораторія Чорноморської регіональної митниці обслуговує зону діяльності, яка знаходиться під оперативним управлінням Чорноморської регіональної митниці та підвідомчих митниць – Білгород-Дністровської, Котовської, Миколаївської, Роздільнянської, Придунайської, Херсонської.

Митна лабораторія Донбаської регіональної митниці обслуговує зону діяльності, яка знаходиться під оперативним управлінням Донбаської регіональної митниці та підвідомчих митниць – Амвросієвської, Луганської, Маріупольської.

Митна лабораторія Дніпровської регіональної митниці обслуговує зону діяльності, яка знаходиться під оперативним управлінням Дніпровської регіональної митниці та підвідомчих митниць – Бердянської, Запорізької, Криворізької, Кіровоградської.

Митна лабораторія Карпатської регіональної митниці обслуговує зону діяльності, яка знаходиться під оперативним управлінням Карпатської регіональної митниці та підвідомчих митниць – Закарпатської, Чопської.

Митна лабораторія Кримської регіональної митниці обслуговує зону діяльності, яка знаходиться під оперативним управлінням Кримської регіональної митниці та підвідомчих митниць – Керченської, Червоноперекіпської.

Центральній митній лабораторії та регіональним митним лабораторіям, Митним Кодексом надано право проведення митної експертизи, необхідної для безпосереднього провадження митної справи. Експертиза проб та зразків товарів відноситься до додаткових форм митного контролю, що передбачені ст.41 означеного Кодексу.

До основних завдань ЦМЛ та МЛ РМ відноситься безпосереднє проведення лабораторного контролю в митних цілях. Лабораторний контроль являється частиною митного контролю, необхідного у рамках діючого законодавства Держави.

Митні лабораторії проводять експертизи та дослідження лише за направленнями митних органів.

Різновидності лабораторного контролю, що проводяться МЛ РМ умовно можуть бути поділені на наступні групи: хімічні, класифікаційні, матеріалознавчі, товарознавчі, гемологічні, технічної експертизи документів, експертизи на віднесення до контролюємих списків, інші по необхідності.

До хімічної групи досліджень (експертиз) відноситься визначення якісного та кількісного хімічного складу речовин, товарів, субстанцій та їх фізико-хімічних властивостей.

Класифікаційні експертизи направлені на визначення технічних параметрів та властивостей, різноманітних характеристик товарів які являються критеріями класифікації згідно УК ТЗЕД, або впливаючих на код товару.

Матеріалознавчі експертизи проводяться з метою уточнення митного найменування товарів згідно УК ТЗЕД та дозволяють визначити вид матеріалу, з якого виготовлені різні товари.

Товарознавчі експертизи проводяться з метою визначення вартості товарів шляхом визначення якісних та кількісних характеристик, що впливають на вартість об'єктів дослідження (товарів та предметів, що переміщуються через кордон України).

Гемологічні експертизи направлені на визначення виду та класу дорогоцінних, напівдорогоцінних поділочних каменів, визначення їх природи, ваги, геометричних характеристик, якості та інших показників.

Технічна експертиза документів проводиться з метою визначення тотожності документів, печаток, штампів, банкнот, акцизних марок, голографічних етикеток. Ці дослідження дозволяють виявити сліди травлення та виявлення витравлених текстів,

рельєфні відтиски, траси продавлювання рукописного тексту на послідууючу сторінку та інші спроби фальсифікації документів.

Експертизи на віднесення до контрольних списків. Даний вид досліджень необхідний для визначення наркотичних речовин та психотропних речовин, сильнодіючих препаратів та прекурсорів.

Другий вид контролюємих списків - це перелік товарів, що підпадають під дію Державної служби експортного контролю України. В цій частині діяльності в митних лабораторіях визначаються технічні характеристики, різноманітні фізико-хімічні параметри і властивості товарів відповідно до яких продукція, товар може бути віднесена до виробів подвійного призначення, потребуючих спеціальних видів контролю.

Інші види експертиз необхідні для митного оформлення продукції - це експертиза об'єктів невідомої природи, визначення культурної, історичної та художньої цінності та інш.

Експертний висновок митної лабораторії відноситься тільки до конкретного виду товару, конкретної партії товару визначеної поставки, від якої відбиралася проба на дослідження. На послідууючі поставки цього ж товару висновки митної лабораторії не розповсюджуються.

У відповідності з законом “Про метрологію та метрологічну діяльність” №113/98-ВР від 11.02.1998р. та з наказом Державного комітету стандартизації, метрології та сертифікації України від 4 грудня 2000 року №687 ЦМЛ та митні лабораторії регіональних митниць акредитовані Держстандартом України на технічну компетентність та об'єктивність. Акредитація лабораторій проводиться з метою юридичного визнання діяльності митних лабораторій та захисту громадян, національної економіки від наслідків недостовірних результатів вимірів.

Митні лабораторії України акредитовані на право проведення вимірів у сфері митних операцій у відповідності з галуззю акредитації. До галузі акредитації включено більшість груп товарів товарної номенклатури зовнішньо-економічної діяльності. Акредитація ЦМЛ та МЛ РМ у Держстандарті України надає висновкам лабораторії незалежний правовий статус та юридичні повноваження.

У відповідності з галуззю акредитації основними завданнями митних лабораторій є:

- проведення матеріалознавчих, хімічних, технічних досліджень і експертиз товарів, які перетинають митний кордон України, з метою встановлення їх виду та класифікації товарів (речовин, матеріалів, виробів); для успішної боротьби з незаконним обігом речовин і матеріалів, наркотичних препаратів, валютних, культурних, історичних цінностей тощо; захисту інтересів національних виробників; захисту інтересів споживачів;

- прийняття участі у веденні Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) (завдання покладено на ЦМЛ);
- надання митним підрозділам висновків з питань встановлення коду товарів з метою запобігання ухиленню від сплати митних платежів, а також з питань щодо їх експортного контролю.

Митні лабораторії відповідно до покладених на них завдань виконують такі функції:

- в рамках митного контролю проводять необхідні для митних операцій експертизи різного роду товарів з використанням фізико-хімічних та інструментальних методів дослідження та оформляють офіційні документи у вигляді висновку спеціаліста, протоколу, довідки; виконують роботи з метою надання рекомендацій для ідентифікації товарів на відповідність їх контрольним спискам (експортний контроль);
- здійснюють перевірку товарів на предмет віднесення їх до груп отруйних, сильнодіючих, психотропних, наркотичних, вогнебезпечних, вибухових, радіаційнонебезпечних речовин;
- проводять дослідження на предмет встановлення відповідності фактичних фізико-хімічних характеристик продукції нормам та стандартам, що діють на Україні;

- у межах повноважень здійснюють перевірку на якість та безпеку до вживання харчових продуктів за показниками, регламентованими нормативною документацією;
- розробляють пояснення та рекомендації з метою забезпечення єдиного тлумачення і застосування УКТ ЗЕД (функція ЦМЛ);
- відстежують зміни та доповнення, які вносяться до міжнародної основи УКТ ЗЕД; приймають участь у підготовці рішень щодо класифікації та кодування товарів в УКТ ЗЕД у відповідності до пропозицій рішень Комітету ВМО з питань Гармонізованої Системи (функція ЦМЛ);
- здійснюють ведення та зберігання еталонного примірника УКТ ЗЕД (у твердій та електронній копіях); приймають участь у поширенні інформації щодо застосування УКТ ЗЕД (функція ЦМЛ);
- надають методичну допомогу митним підрозділам щодо процедур відбору зразків (проб) товарів для проведення досліджень;
- проводять формування єдиного банку даних по експертній діяльності та колекції еталонних зразків товарів;
- розробляють методичні посібники та рекомендації для проведення експрес-аналізів у підрозділах митниць;
- проводять освоєння і впровадження нових технічних засобів і методів дослідження товарів.

Експертно-дослідницьку діяльність митних лабораторій на сьогоднішній день можна орієнтовно розділити на такі основні напрямки (мал. 2.1)

Найбільше розповсюдження в митних лабораторіях України отримало наступне аналітичне обладнання:

- Газові хроматографи з полум'яно-іонізаційним, масселективним та іншими детекторами;
- Високоєфективні рідинні хроматографи;
- Атомно-адсорбційні спектрофотометри;
- ІЧ-Фур'є спектрофотометри з бібліотеками спектрів;
- УФ-VIS спектрофотометри;

- Рентгенофлуоресцентні спектрофотометри з програмним забезпеченням;
- Спектрографи;
- Поляриметри;
- Рефрактометри;
- Прибори для визначення температури плавлення;
- Набори обладнання для аналізу нафти по методам ASTM по 18 показникам наведеним у УКТ ЗЕД.
- Мікроскопи;
- Ваги і т.д.
- Усі необхідні хімічні реактиви та скляний посуд.

У митних лабораторіях України зібрані значні кількості ГОСТів, ТУ, технологічних регламентів та інших нормативних документів по самим різноманітним видам продукції.

В наступний час в ДМСУ розроблений перелік товарів, що потенційно можуть бути об'єктами не вірної класифікації згідно УКТ ЗЕД. Митне оформлення цих товарів здійснюється при обов'язковому застосуванні спеціальних заходів, до числа яких і відноситься лабораторний контроль. Нижче наведений перелік товарів, які досліджуються у митних лабораторіях з метою уточнення характеристик, визначаючих код УКТ ЗЕД. (табл. на мал. 2.2.). По цим товарам у разі сумнівів, для прийняття остаточного рішення в установленому порядку направляється запит у митну лабораторію. Порядок направлення запитів в митній лабораторії розроблений та затверджений відповідними технологічними схемами взаємодії митних лабораторій з іншими підрозділами регіональних митниць, підпорядкованих митниць. Як правило, митні лабораторії працюють з відділами тарифів та митної вартості, вантажними відділами, відділеннями боротьби з контрабандою та порушенням митних правил.

Мал. 2.2

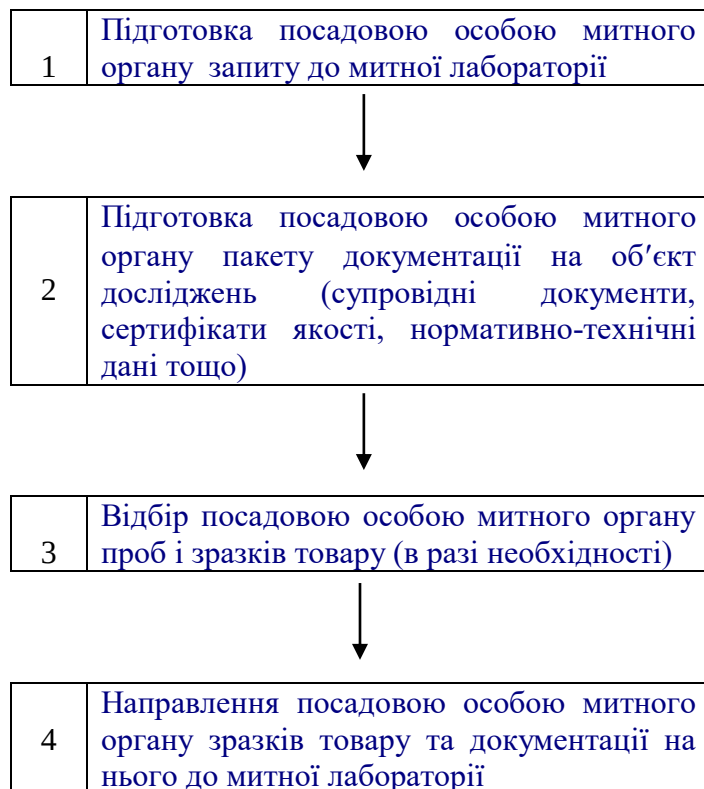
Код товару	Назва товару	Спеціальні заходи
1	2	3
1701	Цукор з цукрової тростини або цукрових буряків та хімічно чиста цукроза, у твердому стані	Перевірка у митній лабораторії технічних характеристик товару, що впливають на код УКТ ЗЕД.
1702	Інші види цукру, включаючи хімічно чисті лактозу, мальтозу, глюкозу, у твердому стані; цукрові сиропи без додання ароматичних речовин або барвників; штучний мед, змішаний або не змішаний з натуральним медом; карамелізовані цукор та патока	-//-
210111 210112	Екстракти, есенції та концентрати. Готові продукти на основі цих екстрактів, есенцій та концентратів кави	-//-
2207	Розчинники для лакофарбувальних робіт, що вміщують спирт	-//-
2309909300	Продукти, що використовуються для годівлі тварин: попередні суміші (премікси)	-//-
2833	Сульфати; галуни; пероксосульфати (персульфати)	-//-
3208201000 320890 3209 3210	Фарби та лаки	-//-
3302	Суміші духмяних речовин та суміші	-//-

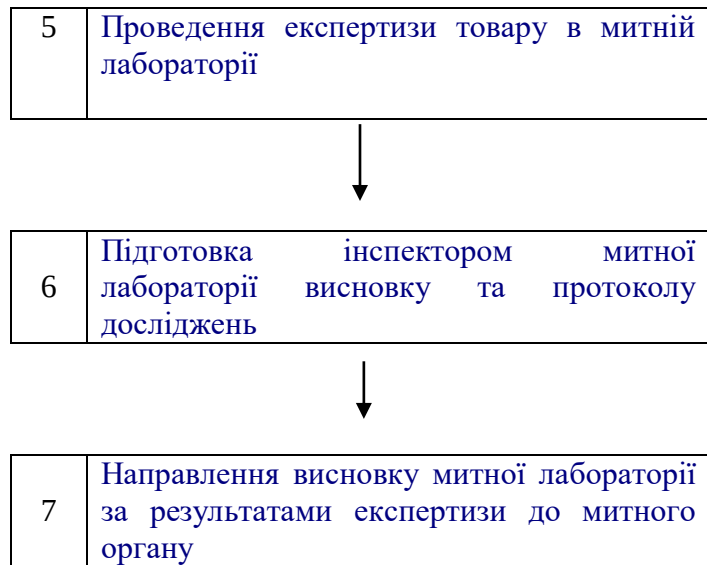
	(включаючи спиртові розчини), які отримані на основі однієї та більше таких речовин, які застосовуються як промислова сировина; інші препарати із запашних речовин, які застосовуються у виробництві напоїв	
3401201000	Мильна стружка	-//-
3402110000 3402120000 3402130000 3402190000	Органічні, поверхнево-активні речовини	-//-
3814 3823	Розчинники та розріджувачі складні органічні	-//-
3824	Суміші сполучні готові	-//-
390120	Поліетилен питомою густиною 0,94 або більше	-//-
3907300000 3907400000	Смоли епоксидні Полікарбонати	-//-
3918	Покриття пластмасові для підлоги; покриття пластмасові для стін або стель	-//-
3920300000 3920510000 3920621100 3920621300 3920910000 3920992100 3921191000 3921199000	Плити, листи, плівки, стрічки та пластини з пластмаси	-//-
4008	Тільки гумові пластини для використання у виробництві офсетних форм	-//-
4807	Папір та картон багатошарові (виготовлені склеюванням декількох плоских шарів паперу та картону), які не мають поверхневого покриття або просочення, армовані або не армовані, у рулонах або аркушах	-//-
481011 4810120000 4810210000 481091 4810993000 4811290010 4811909000 482311 4823599000	Папір та картон для писання, друку або інших графічних цілей. Папір крейдований легкий. Папір та картон, багатошарові. Папір покритий слюдяним порошком. Папір з водяними знаками з гумовим або синтетичним клейовим покриттям Папір, картон, целюозна вата та полотно з целюлозних волокон, інші. Папір самоклеючий, у стрічках або рулонах Тільки папір та картон для писання, друку	-//-
4811100000	Папір та картон, гудровані, оброблені бітумом або асфальтом	-//-
51.11-51.12 52.08-52.12 53.09-53.11 55.12-55.16	Тканини (крім давальницької сировини)	-//-
Товарна група 54	Нитки синтетичні або штучні	-//-

5911400000	Тканини фільтрувальні, використовувані у пресах для виробництва олії або для аналогічних технічних цілей, включаючи ў тканини вироблені з волосся людини	-//-
7004	Скло витягнуте або видувне, листове з поглинальним, відбивальним або невідбивальним шаром чи без нього, але не оброблене іншим способом	-//-
3212101000 3212109000 7410 7506 7607 7804110000 7804190000 7905 8005001000 8101920000 8102920000 8103901000 8108905000	Фольга	-//-

мал.2.3

Типова схема митної експертизи в Державній митній службі України

Етап 1. Митні лабораторії проводить експертизи та дослідження лише за направленням митних органів. Основні замовники – це відділи тарифів та вартості, вантажні відділи та відділення по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил.

У разі виникнення сумнівів у вірності декларування вантажу чи при виявленні контрабандного товару посадова особа митного органу готує запит до митної лабораторії, в якому мають бути чітко визначені завдання на дослідження, тобто вказано, які відомості про товар (склад, властивості, призначення товару тощо) потрібно встановити або перевірити.

Етап 2. Проведення експертизи будь-якого типу товару потребує наявності відповідної документації на нього. Такими інформативними матеріалами є документація виробника товару, сертифікати контрольних органів, експертні висновки сторонніх організацій, нормативно-технічні дані тощо. Всі перелічені документи посадова особа митного органу повинна отримати від суб'єкта ЗЕД. Відсутність необхідної документації впливає на строки лабораторних досліджень.

Етап 3. Митна експертиза може проводитись суто за документами (в основному це стосується робіт з експортного контролю), або ж, як правило, вона потребує проб і зразків відповідних товарів, декларування яких викликає сумніви.

Етап 4. Запит митного органу на проведення дослідження разом із супровідною документацією, взятими пробами та зразками під митним забезпеченням та актом про їх відбір доставляються посадовою особою митного органу до митної лабораторії (до ЦМЛ або лабораторії при регіональній митниці).

Етап 5. Наявність запиту митного органу є підставою для митної лабораторії на проведення досліджень.

Митна експертиза передбачає:

- ознайомлення із супровідною документацією на товар;
- підбір і вивчення (у разі необхідності) додаткової довідкової, науково-технічної, нормативної літератури з даного питання;
- визначення переліку необхідних видів лабораторних досліджень, які слід провести відповідно до завдань, окреслених запитом митного органу;
- підготовка наданих проб і зразків товару для їх фізико-хімічних досліджень;
- проведення фізико-хімічних досліджень проб і зразків товару з використанням методів кількісного і якісного хімічних аналізів.

Експертиза здійснюється у необхідний для її проведення термін, який не повинен перевищувати одного місяця з дня надходження запиту до лабораторії, а також терміну зберігання товару. Дослідження проб і зразків товару, що швидко псуються, здійснюється негайно.

Контрольні проби і зразки під митним забезпеченням зберігаються в лабораторії протягом двох місяців, а ті з них, які мають обмежений термін зберігання (наприклад, продукти харчування) зберігаються протягом терміну, який не перевищує терміну їх зберігання. Після його закінчення контрольні проби і зразки списуються в установленому порядку. Непошкоджені під час досліджень зразки товару (з урахуванням терміну його зберігання) повертаються його власникові з оформленням відповідного акту. Проби і зразки, дослідження яких неможливе без їх пошкодження, знищуються лабораторією.

Етап 6. Результати проведеної експертизи оформлюються спеціалістом митної лабораторії у вигляді протоколу досліджень (у випадку надання митним органом проб і зразків товару) і висновку лабораторії.

В протоколі досліджень детально описується постановка задачі на дослідження, методи випробувань, одержані результати і загальний висновок. Протокол досліджень зберігається в архіві митної лабораторії.

Висновок лабораторії – це вихідний документ за результатами митної експертизи на запит митного органу. В ньому дається відповідь на поставлені митним органом запитання без наведення детального опису методів дослідження.

Етап 7. Висновок митної лабораторії передається митному органу, який направляв запит, для остаточного прийняття рішення, в тому числі і класифікаційного. Митне оформлення товарів, проби і зразки яких бралися для дослідження, може бути закінчене тільки після отримання митним органом, де зберігаються ці товари, результатів митної експертизи.

Визначення коду УКТ ЗЕД, дослідження, необхідні для митного оформлення продукції, як правило, проводяться у митних лабораторіях.

Таким чином, у наступний час визначена правова основа включення роботи митних лабораторій у цикл митного оформлення товарів у якості необхідної стадії митного контролю. І сама митна експертиза знайшла своє необхідне місце в ланцюжку митних операцій.

Стаття 19. Митна варта

Митна варта - спеціальні підрозділи митних органів, призначені для боротьби з порушеннями митних правил, охорони територій, будівель, споруд та приміщень митних органів, охорони та супроводження товарів і транспортних засобів, забезпечення охорони зон митного контролю.

Митна варта комплектується з осіб пройшли в установленому порядку строкову військову службу і здатні за своїми діловими і моральними якостями, освітнім рівнем і станом здоров'я виконувати завдання покладені на митну варту.

Організаційну структуру митної варті, порядок організації її роботи та штатну чисельність затверджує Голова Держмитслужби України. Нагляд за дотриманням законності в діяльності митної варті здійснюється Генеральним прокурором і підпорядкованими йому прокурорами відповідно до Закону України „Про прокуратуру”.

Стаття 20. Організація митної варті

Митна варта діє на основі цього Кодексу та положення, яке затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Керівництво підрозділами митної варті здійснює керівник спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, а в регіональних митницях і митницях - відповідно керівники цих митних органів.

Особовий склад митної варти може забезпечуватися зброєю та спеціальними засобами, транспортом, радіо- і телефонним зв'язком, а також спорядженням відповідно до цього Кодексу, законів України та інших нормативно-правових актів.

Згідно зі штатною структурою в підрозділах митної варти є відділи (сектори): оперативного реагування, а також охорони та супроводження.

Застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї посадовими особами митної варти визначені в ст.ст. 423-426 цього Кодексу (див. Коментар до цих статей).

Стаття 21. Завдання митної варти

Завданнями митної варти є:

- 1) здійснення заходів, пов'язаних із виявленням, розкриттям, припиненням, профілактикою порушень митних правил, запобіганням таким порушенням;**
- 2) охорона будинків, споруд, приміщень митних органів та інших об'єктів митної інфраструктури, зон митного контролю від будь-яких протиправних посягань;**
- 3) фізичний захист співробітників митних органів, інших осіб, а також товарів, які перебувають у зоні митного контролю, від протиправних дій;**
- 4) локалізація разом з іншими органами конфліктних ситуацій у зоні діяльності митних органів;**
- 5) участь у ліквідації наслідків катастроф, аварій, стихійного лиха та екологічного забруднення в зоні діяльності митних органів.**

Основні завдання митної варти:

1. Виявлення, попередження та припинення контрабанди та порушення митних правил поза місцем розташування пунктів пропуску через державний кордон або поза місцем і часом митного оформлення чи провадження підготовчих дій до таких порушень у прикордонних районах за погодженням з Держкомкордоном.

2. Здійснення контролю за проходженням, охорона та супроводження підакцизних товарів та інших предметів, у тому числі транзитних, що переміщуються через митну територію України.

Митна варта відповідно до покладених на неї завдань виконує такі функції:

- Організовує та здійснює спеціальні заходи щодо запобігання незаконному переміщенню через митний кордон та поза пунктами пропуску через державний кордон товарів та інших предметів і транспортних засобів.
- Відповідно до вимог чинного законодавства здійснює адміністративне затримання осіб, які небезпідставно підозрюються в контрабанді чи порушенні митних правил, проводить відповідне документування їхньої протиправної діяльності.

Наказом ДМСУ від 21.06.2001 р. № 426 ДСК „Про затвердження Положення про організацію та проведення підрозділами митної варти Держмитслужби України оперативних заходів під час повсякденної служби, а також спеціальних митних операцій з виявлення, попередження й припинення контрабанди та порушень митних правил”

У разі здійснення заходів щодо припинення незаконного переміщення товарів та інших предметів поза митним контролем узгоджує свої дії та взаємодії з підрозділами Держкомкордону. Спільним наказом ДМСУ та Держкомкордону від 24.02.07 р. № 74/83 „Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії підрозділів Держкомкордону України та підрозділів митної варти ДМС України”.

Стаття 22. Права митної варти

Для здійснення визначених у статті 21 цього Кодексу завдань підрозділи митної варти мають право:

1) розташовувати тимчасові пости, пересуватися будь-якими ділянками місцевості і водного простору в межах митної території України, а в межах контрольованого прикордонного району - за погодженням з відповідними органами охорони державного кордону України;

2) затримувати та проводити в установленому цим Кодексом порядку огляд товарів, транспортних засобів і громадян, які перетинають митний кордон України у пунктах пропуску;

3) проводити за рішенням керівника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або його заступника, керівника регіональної митниці (митниці) або його заступника у встановленому цим Кодексом порядку огляд та переогляд оформлених митними органами транспортних засобів і товарів, у тому числі тих, що переміщуються транзитом через територію України;

4) супроводжувати та охороняти товари, які перебувають під митним контролем, у тому числі ті, що переміщуються через територію України транзитом;

5) запрошувати осіб до митних органів для з'ясування обставин порушення митних правил. У невідкладних випадках з'ясування обставин і первинне документування такого порушення можуть здійснюватися в інших придатних для цього місцях.

Відповідно до чинного законодавства митна варта має право:

1. Розташовувати спеціальні наряди своїх підрозділів на об'єктах митних органів, на митному кордоні (де він збігається з державним), за погодженням з Держкомкордоном в межах прикордонного контрольованого району та прикордонної смуги.

Примітка

Прикордонний контрольований район – це ділянка місцевості, яка визначена у межах району, міста, прилеглої до державного кордону.

Прикордонна смуга – це ділянка місцевості, яка встановлюється безпосередньо вздовж державного кордону на його сухопутних ділянках або вздовж берегів прикордонних річок, озер у межах територій селищних і сільських рад, прилеглих до державного кордону.

2. Перевіряти документи на право переміщення товарів і предметів через державний кордон України у фізичних та юридичних осіб.

3. Використовувати необхідні технічні засоби митного контролю з метою виявлення фактів незаконної діяльності фізичних та юридичних осіб у справах про митні порушення.

4. Застосовувати спеціальні засоби та зброю в межах, необхідних для припинення протиправних дій порушників чинного законодавства.

Діяльність підрозділів оперативного реагування митної варти щодо припинення незаконного переміщення товарів та інших предметів через державний кордон України поза місцем розташування пунктів пропуску регламентується:

У разі затримання на державному кордоні, у межах прикордонної смуги та прикордонного контрольованого району контрабанди посадові особи митної варти спільно з посадовими особами підрозділів Держкомкордону проводять документування протиправної діяльності затриманих осіб.

При цьому складається:

- протокол про порушення митних правил;
- протокол опитування;
- акт огляду транспортного засобу;
- схема затримання протипорушників відповідно до місцевості на державному кордоні, яка підписується співробітниками митної варти, представниками підрозділів прикордонних військ та затриманим правопорушником.

У затриманих осіб відбирається пояснення на ім'я начальника митного органу стосовно їхніх протиправних дій, після чого затримані правопорушники доставляються до митного органу, де щодо них проводяться необхідні адміністративно-процесуальні дії. Затримані товари згідно зі ст. 377 Митного кодексу України вилучаються, передаються на склад митниці, а пакет документів за фактом контрабанди чи порушень митних правил співробітниками митної варти передається до відділу дізнання або відділу по боротьбі з ПМП.

У разі нападу злочинця чи злочинних угруповань на співробітників митної варти на державному кордоні, в межах прикордонної смуги та прикордонного контролюваного району військовослужбовці прикордонних військ надають їм допомогу у відбитті нападу та затриманню злочинців.

Співробітники митної варти при затриманні порушників державного кордону передають їх до найближчої прикордонної застави.

Підрозділи митної варти відповідно до наказу ДМСУ від 21.06.2001 р. № 426 ДСК виконують свої обов'язки залежно від обставин у формі повсякденної служби або спеціальної митної операції.

Примітка

Повсякденна служба – узгодженні за метою, місцем і часом проведення безперервної дії підрозділів з метою виконання службових завдань.

Спеціальна операція – сукупність узгоджених і взаємозв'язаних за місцем і часом дій підрозділів, які проводяться за єдиним замислом і планом у зазначеному районі з метою виявлення, попередження та припинення контрабанди і порушень митних правил на митній території України, а також поза місцем розташування пунктів пропуску через державний кордон.

Охорона і супроводження товарів застосовуються до товарів, на які законодавством України встановлено акцизний збір та які переміщуються транзитом через митну територію України, як альтернативна фінансовій заставі. Охорона і супроводження товарів застосовуються на підставі добровільного їх обрання власником підакцизних транзитних товарів як альтернатива наданню фінансових гарантій чи перевезень за умовами конвенції МДП 1975 р., так і разом з ними. Охорона і супроводження товарів обов'язкові в разі переміщення спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, не позначених марками акцизного збору.

Охорона і супроводження підакцизних товарів, що переміщуються автомобільним транспортом, здійснюється, як правило, у вигляді ескортування колони транспортних засобів чи поодиноких транспортних засобів підрозділами митної варти за участю, в разі потреби, підрозділів МВС.

Якщо формується колона більше п'яти автотransпортних засобів, для забезпечення руху її необхідно отримати в органах ДАІ МВС дозвіл, передбачений Правилами дорожнього руху. Колона, яка складається з десяти транспортних засобів, повинна додатково супроводжуватися патрульним автомобілем ДАІ за окрему плату, вноситься згідно з порядком, установленим МВС.

Обрання власником підакцизних товарів або уповноваженою ним особою охорони і супроводження товарів підтверджується укладенням відповідної угоди з митним органом, яка може бути кількох видів: на певний період, на певний обсяг вантажів або одноразова. Договір на супроводження складається у трьох примірниках між власником вантажу та митним органом (1-й – власнику вантажу; 2-й – митниці відправлення; 3-й – з митною вартою на митницю призначення), які завіряються підписами та печаткою сторін, учасників договору.

Плата за охорону і супроводження вноситься до або на момент реалізації положень угоди, тобто до або на момент митного оформлення товарів, щодо яких застосовується цей застережний захід. Розмір плати за охорону і супроводження товарів нараховується згідно з калькуляцією витрат на їх здійснення.

Розрахунок вартості охорони і супроводження товарів підрозділом митної варти

1. Попередні дані для розрахунків:

- 50 км/год – середня швидкість на годину руху колони автотранспорту, що супроводжується митною вартою;
- 10 год – дозволений сумарний час руху колони автотранспорту на добу;
- 2,12 долара США/год – собівартість охорони і супроводження одним інспектором митної варті;
- 0,254 долара США/год – собівартість витрат 1 км пробігу.

2. Розрахункові формули

Формула вартості супроводження $V_{\text{супр}}$:

$$V_{\text{супр}} (\text{дол.}) = 2 \times (C(\text{дол./год}) \times T_p(\text{год}) \times W + S(\text{км}) \times A(\text{дол./км}) \times W_a),$$

де

2 – коефіцієнт, що враховує зворотний шлях групи супроводження до місця дислокації;

C – собівартість супроводження в годину на одну посадову особу митної варті;

T_p – розрахунковий час руху колони транспортних засобів від митниці відправлення до митниці призначення з урахуванням зупинок (постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.96 р. №484);

W – кількість супроводжуючих посадових осіб групи супроводження митної варті (для супроводження поодинокого транспортного засобу без використання автомобілів митниці – 2 чоловіки; для супроводження колони від двох до чотирьох транспортних засобів без використання автомобілів митниці – 3 чоловіки; якщо формується колона з п'яти і більше транспортних засобів – додатково один інспектор на два транспортних засоби);

S – довжина маршруту, яку визначає митниця відправлення (постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.96 р. №484);

A – собівартість 1 км руху (враховуючи використання автотранспорту митної варті);

W_a – кількість автомобілів супроводження на колону, визначається митницею відправлення (якщо для організації охорони і супроводження використовуються службові автомобілі митних органів – додатково один інспектор-водій для кожного такого автомобіля).

Формула розрахункового часу, який витрачається групою митної варті на супроводження між пунктами транзиту:

$$T_p (\text{год}) = 24(\text{год}) \times S (\text{км}) / V(\text{км/год}) \times 10(\text{год}),$$

де

24(год) – кількість годин у добі;

S (км) – довжина маршруту транзиту (постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.96 р. №484);

V(км/год) – середня швидкість руху колони автотранспорту на годину;

10(год), – сумарний час транзитного руху колони автотранспорту на добу.

3. Приклад розрахунку

Вихідні дані:

транспортні засоби – 4 одиниці (автотранспортні засоби заявлені для транзиту);

протяжність транзиту S – 1000 км (протяжність маршруту, яку визначила митниця відправлення);

кількість посадових осіб митних органів W – 5 чоловік (призначає митниця відправлення);

вартість супроводження C – 2,12 долара США (згідно з калькуляцією ДМСУ);

собівартість 1 км руху A – 0,354 долара США (згідно з калькуляцією ДМСУ);

курс долара США (для розрахунку на день проплати коштів за супроводження);

кількість машин супроводження W_a – 2 одиниці (призначає митниця відправлення).

Розрахунковий час, який витрачається групою на супроводження переміщення вантажу між пунктами транзиту (T_p):

$$T_p = 24 \times 1000 / 50 \times 10 = 48 \text{ год}$$

Вартість супроводження підрозділом митної варті підакцизного транзитного вантажу ($B_{\text{супр}}$):

$$(B_{\text{супр}}) = 2 \times (2,12 \times 48 \times 5 + 1000 \times 0,354 \times 2) = 2433,6 \text{ долара США}$$

Потреба в залученні підрозділів Державної служби охорони (далі – ДСО) МВС для охорони і супроводження транспортних засобів визначається начальником митного органу й органу МВС згідно з пунктом 5 „Положення про порядок охорони і супроводження товарів митними органами із залученням у разі потреби підрозділів МВС”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.06.1996 р. № 699.

Для здійснення охорони і супроводження складається Наказ начальника митниці, в якому зазначаються особовий склад групи супроводження, старший групи, автомобіль митниці та реєстраційний номер, відповідальна особа за контроль виконання наказу.

Згідно з наказом група охорони і супроводження виїжджає до митного підрозділу, де проводилося митне оформлення товару.

З метою фіксації початку виконання функцій охорони на території митниці відправлення складається акт про приймання під охорону і супроводження та доставлення в митницю призначення цих товарів. Акт завіряється підписом старшого зміни, штампом „Під митним контролем”, підписом та особистою печаткою інспектора митного органу, який проводив митне оформлення.

У випадку спільного здійснення функцій охорони і супроводження нарядами підрозділів митної варті та ДСО МВС старшим спільного наряду призначається старший групи супроводження митної варті. У разі виконання функцій по припиненню злочинних посягань на безпеку осіб, які забезпечують перевезення товарів, чи на самі товари керівництво покладається на старшого групи ДСО МВС.

Напрямок та маршрут руху дотримуються старшим групи охорони і супроводження, виходячи з переліку, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.96 р. №484, шляхів транзиту підакцизних товарів та пункту пропуску на митному кордоні, через який буде здійснюватися вивезення їх з митної території України. Цей пункт обов'язково встановлюється митницею відправлення і зазначається у вантажній митній декларації типу „Транзит”. при визначенні пункту та маршруту руху митницею відправлення повинен враховуватися напрямок, обраний власником товарів або уповноваженою ним особою.

Довжина маршрутів з інших пунктів пропуску через митний кордон з урахуванням відстані до найближчих пунктів прийому-передачі товарів між групами охорони і митного супроводження, розраховується у відповідних регіональних митницях та затверджується наказами їхніх начальників.

Граничні терміни транзиту підакцизних товарів через митну територію України, встановлені постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.96 р. №484 „Про затвердження переліку шляхів і напрямків транзиту підакцизних товарів через територію України та пункти на митному кордоні, через які здійснюється ввезення і вивезення цих товарів, та граничні терміни транзиту підакцизних товарів автомобільним і залізничним транспортом через територію України”, не можуть бути продовженими за рахунок часу, витраченого на проведення вантажних операцій з цими товарами (перевантаження підакцизних транзитних товарів з одного транспортного засобу на інший або з одного виду транспорту на інший).

По закінченні процедури охорони і супроводження об'єкт передається митниці призначення для завершення митного оформлення відповідно до діючого законодавства, про що складається акт про доставлення в митницю призначення цих товарів, який завіряється підписом старшого зміни, штампом „Під митним контролем”, підписом та особистою номерною печаткою інспектора митного органу, який проводитиме митне оформлення (виїзд). Після чого група повертається до місця розташування митної варті.

По закінченні митного оформлення (виїзд) митниця призначення надає інформацію до чергової частини митної варті про зняття з контролю переміщення даного вантажу за формою „Транзит-6”.

Довжина маршрутів з інших пунктів пропуску через митний кордон з урахуванням відстані до найближчих пунктів приймання-передачі товарів між групами охорони і митного

супроводження розраховується у відповідних регіональних митницях та затверджується наказами їхніх начальників.

Довжина основних маршрутів переміщення підакцизних вантажів із застосуванням охорони і супроводження (S, км)

Доманово – Київ – Бачівськ – 962
 Доманово – Луцьк – Київ – Гоптівка – 1146
 Доманово – Луцьк – Київ – Харків – Довжанський – 1511
 Доманово – Луцьк – Тернопіль – Порубне – 548
 Ягодин – Київ – Бачівськ – 938
 Ягодин – Луцьк – Київ – Гоптівка – 1122
 Ягодин – Луцьк – Київ – Харків – Довжанський – 1487
 Ягодин – Луцьк – Тернопіль – Порубне – 524
 Шигині (Раза-Руська) – Львів – Київ – Бачівськ – 1040
 Шигині (Раза-Руська) – Львів – Київ – Харків – Гоптівка – 1224
 Шигині (Раза-Руська) – Львів – Харків – Довжанський – 1589
 Шигині (Раза-Руська) – Тернопіль – Умань – Одеса – 845
 Шигині (Раза-Руська) – Тернопіль – Умань – Іллічівськ – 895
 Шигині (Раза-Руська) – Тернопіль – Умань – Кучурган – 925
 Шигині (Раза-Руська) – Стрий – Порубне – 397
 Ужгород (Чоп) – Львів – Рівне – Київ – Бачівськ – 1210
 Ужгород (Чоп) – Львів – Рівне – Гоптівка – 1394
 Ужгород (Чоп) – Львів – Рівне – Київ – Довжанський – 1759
 Ужгород (Чоп) – Івано-Франківськ – Чернівці – Дунаївці – Нова Ушиця – Могилів-Подільський – 660
 Порубне – Новоград-Волинський – Київ – Нові Яриловичі – 815
 Порубне – Новоград-Волинський – Бачівськ – 1027
 Порубне – Новоград-Волинський – Гоптівка – 1228
 Порубне – Новоград-Волинський – Київ – Довжанський – 1594
 Порубне – Кам'янець-Подільський – Хмельницький – Умань – Одеса – 780
 Порубне – Кам'янець-Подільський – Хмельницький – Умань – Іллічівськ – 830
 Порубне – Кам'янець-Подільський – Хмельницький – Умань – Кучурган – 860

Стаття 23. Розміщення підрозділів митної варти

Підрозділи митної варти розміщуються, як правило, в місцях розташування регіональних митниць і митниць.

За рішенням керівника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи особовий склад, транспорт, озброєння та спеціальні засоби підрозділів митної варти у разі оперативної необхідності можуть бути тимчасово переміщені в інші регіони України поза місцем основного розміщення.

В підрозділах митної варти є відділи (сектори) - оперативного реагування, а також охорони та супроводження, які є структурними одиницями регіонарських митниць (митниць). Конкретне місце розташування підрозділів митної варти в зоні діяльності митного органу визначається начальником регіональної митниці (митниці).

Тимчасове переміщення особового складу підрозділів митної варти транспорт, озброєння та спеціальних засобів в інші регіони України поза місцем основного розміщення підрозділів проводиться за відповідним наказом керівника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Стаття 24. Майно, фінансування та матеріально-технічне забезпечення митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій

Майно митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій є державною власністю. Управління цим майном здійснює Кабінет Міністрів України в порядку, встановленому законом.

Фінансування, матеріально-технічне забезпечення та розвиток інфраструктури митної служби України здійснюються за рахунок Державного бюджету України.

Майно митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій є державною власністю. Майно- матеріальні цінності, речі, якими володіють митні органи та спеціалізовані митні установи. Майно митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій – сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей на певну дату. Чиста вартість майна- різниця між загальною вартістю матеріальних і нематеріальних цінностей з одного боку, і боргових прав з іншого. Поділяється на майно виробничого призначення (входить до основних фондів) та майно невиробничого призначення. Рахунки майна відображають послідовно здійснювані зміни переоцінок майна господарських одиниць з урахуванням темпів інфляції. Стан майна відображають у балансі (форма 1 чинної в Україні бухгалтерської річної звітності).

Основні засоби- це матеріальні активи, якими олодіє установа з метою використання їх у процесі виробництва або поставки товарів, надання послуг, здавання в оренду, для здійснення адміністративних і соціально- культурних функцій, очікуваний термін використання яких більше одного року. Об’єкт основних засобів являє собою закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і обладнанням або окремий конструктивний об’єкт, що виконує самостійні функції, окремий комплекс конструктивно об’єднаних предметів, котрі мають загальні пристрої, фундамент тощо, внаслідок чого кожний предмет виконує певну роботу і в цілому комплексі.

Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби поділяють на 9 груп. Група основних засобів являє собою сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням і умовами використання необоротних матеріальних активів. У бухгалтерському обліку для кожної групи основних засобів призначено свій субрахунок рахунка 10 “ Основні засоби “.

Придбані за грошові кошти основні засоби зараховуються на баланс за первісною вартістю за вирахуванням суми ПДВ та транспортних витрат.

Основні фонди, які передаються митним установам централізовано (автомобілі, компютерна техніка, ТЗМК та ін.) зараховуються на баланс по вартості відображених в Авізоповідомленнях.

Запаси – необоротні активи в матеріальній формі, що належать установі і забезпечують її функціонування (або знаходяться у процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг) і будуть використані, як очікується протягом одного року. Термін очікуваної експлуатації запасів установи встановлюється Державною митною службою України або (при відсутності таких нормативних документів) установою самостійно в момент придбання запасів. Для відображення у бухгалтерському обліку інформації про оборотні матеріальні активи, що належать установі, реалізацію і витрачання яких планується здійснити протягом року, призначений клас 2 “ Запаси “ Плану рахунків.

Для обліку малоцінних та швидкозношувальних предметів (далі МШП) призначений окремий розділ 111 Плану рахунків. МШП- предмети, що використовуються протягом одного року або нормального операційного циклу (якщо він триває не більше 1 року)

Для МШП характерна багаторазова участь у виробництві та збереження натуральної (речової) форми. Для контролю за збереженням МШП здійснюється маркування спеціального одягу, взуття, інвентарю, білизни фарбою, клеймуванням, прикріпленням жетонів.

2.Фінансування митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій (далі митні установи) здійснюється за рахунок коштів державного бюджету у відповідності до закону України про Державний бюджет. Фінансування здійснюється безпосередньо через розпорядників бюджетних коштів.

2.1. Розпорядник бюджетних коштів- це орган державної влади, якому надано право розпоряджатися бюджетними коштами. Головним розпорядником бюджетних коштів в митних органах, являється Державна митна служба України. Фінансування здійснюється згідно річного розпису асигнувань за кодами програмної класифікації видатків Державного бюджету:

5161010 – “ Керівництво та управління у сфері митної справи “-митниці, регіональні митниці, спеціалізовані митні управління;

5161020 – “ Розбудова та модернізація об’єктів митної системи”- митниці, регіональні митниці, спеціалізовані митні управління;

5161030- “підготовка кадрів для митної служби “- Академія митної служби;

5161040- “ Підвищення кваліфікації працівників органів Державної митної служби Київський та Хмельницький центри підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

2.2. Митні установи для забезпечення своєї діяльності і виконання покладених на них функцій складають і затверджують кошторис доходів і видатків у відповідності до бюджетних призначень, встановлених законом України про Державний бюджет.

Порядок складання, розгляду, затвердження і основні вимоги по виконанню кошторису доходів та видатків бюджетних установ затверджуються постановою кабінету Міністрів України.

Кошторис доходів і видатків митних установ представляє собою основний плановий документ, який надає повноваження щодо отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання функцій і досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень.

Існують наступні кошториси доходів та видатків: індивідуальні, зведені та на централізовані поставки.

Індивідуальні кошториси доходів та видатків, складають митні установи по кожному коду програмної класифікації, які подаються на узгодження та подальше затвердження Держмитслужбою.

Зведені кошториси доходів та видатків представляють собою зведені показники індивідуальних кошторисів доходів та видатків митних установ по функціональній класифікації, які складаються Державною митною службою України і представляються в Міністерство фінансів України та Держказначейству.

В кошториси на централізовані поставки, які здійснюються Держмитслужбою, включаються асигнування тільки в тих випадках, коли проведення таких міроприємств за рахунок бюджету дозволено законодавством України.

Кошторис доходів та видатків митних установ має дві складові:

Загальний фонд, який містить обсяг надходжень загального фонду бюджету та розподіл видатків за повною економічною класифікацією на виконання митними установами основних функцій.

Спеціальний фонд кошторису утворюється за рахунок поступлень спеціального фонду бюджету і розподіляється на видатки у відповідності до економічної класифікації на проведення видатків спеціального призначення, а також на реалізацію пріоритетних міроприємств, пов’язаних з виконанням основних функцій. Отже в спеціальному фонді кошторису вказуються кошти, які поступають із спеціального фонду державного бюджету на покриття відповідних видатків.

Формування доходів спеціального фонду проводиться на основі розрахунків доходів, які розраховуються по кожному виду доходів, які плануються на рік. При складанні таких розрахунків врівнюються наступні показники:

об'єм тих чи інших платних послуг, які будуть надаватися, а також інші розрахункові показники (площа приміщення і вартість обладнання, які здаються в оренду, кількість місць в гуртожитку і т.д.) і розмір плати в розрахунку на одиницю, який повинен встановлюватись у відповідності до законодавчої бази. При формуванні показників, на основі яких обраховуються доходи планового року, обов'язково враховується рівень їх фактичного виконання за останній звітний рік.

Спеціальний фонд кошторису представляє собою зведені показники по всіх видах надходжень і відповідні напрями використання по видах надходжень.

План асигнувань із загального фонду бюджету митних установ представляє собою помісячний розподіл видатків по кошторису для загального фонду по скороченій економічній класифікації, і регламентує взяття зобов'язань (придбання товарів (робіт, послуг), укладання угод і здійснення інших аналогічних операцій на протязі бюджетного року, у відповідності до якого необхідно здійснювати платежі на протязі року. План асигнувань являється невідомою частиною кошторису доходів та видатків митної установи та затверджується одночасно.

Лімітна довідка про бюджетні асигнування представляє собою документ, який відображає затвердженні бюджетні призначення і їх помісячний розподіл.

Затверджені кошториси, плани асигнувань і штатні розклади митних установ скріплюються гербовою печаткою і підписуються Головою Держмитслужби. Форми кошторису доходів та видатків, плану асигнувань із загального фонду бюджету, зведені показники спеціального фонду кошторису, штатного розкладу і інших документів, які використовуються в процесі виконання бюджету затверджуються наказом Міністерства фінансів України.

В основі системи бюджетного обліку лежить бюджетна класифікація, яка представляє собою єдину систематизовану, функціональну групування доходів і видатків по однорідних ознаках і забезпечує загальнодержавне і міжнародне співставлення бюджетних даних. Бюджетна класифікація затверджується наказом Міністерства фінансів України.

Функціональна класифікація характеризує склад видатків бюджету по галузях народного господарства (державне управління, судова влада, національна оборона, наука, охорона здоров'я і ін.).

Відомча класифікація представлена у вигляді переліку головних розпорядників бюджетних коштів (міністерства, управління, відомства, служби і ін.).

Економічна класифікація видатків бюджету відповідає класифікації доходів і складається із:

- поточних видатків, пов'язаних з оплатою товарів і послуг, субсидій і поточних трансфертів;

- капітальних видатків, пов'язаних з придбанням основного капіталу (придбання предметів і обладнання терміном служби більше одного року, капітальне будівництво і капітальний ремонт), придбання землі і нематеріальних активів, капітальних трансфертів.

Нерозподілені видатки (здійснюється із резервних фондів Кабінету міністрів).

Кредитування за вирахуванням погашення (включає в себе платежі бюджету всіх рівнів, в результаті яких у них появляються фінансові вимоги до інших економічних одиниць, або надання кредитів за вирахуванням сум повернення).

У відповідності до Закону України “ Про Державний бюджет” в перелік захищених статей видатків загального фонду по економічній структурі видатків вклені:

Оплата праці працівників бюджетних установ (код 1110);

Нарахування на оплату праці (код 1120);

Придбання медикаментів (код 1132);

Забезпечення продуктами харчування (код 1133);

Трансфerti населенню (код 1340).

Фінансування через органи Державного казначейства.

Митні установи при переході на фінансування через органи Державного казначейства відкривають реєстраційні рахунки. Порядок відкриття реєстраційних рахунків установлений

Інструкцією про відкриття реєстраційних рахунків органами Державного казначейства України.

Планом рахунків для обліку фінансування митних установ передбачено декілька рахунків:

- 31 “ Рахунки в банках “;
- 32 “ Рахунки в казначействі “;
- 68 “ Внутрішні розрахунки “;
- 70 “ Доходи загального фонду “.

Для обліку руху грошових коштів на реєстраційних рахунках, відкритих в органах Державного казначейства України, використовується рахунок 32 “рахунки в казначействі”.

До рахунку 32 відкриваються наступні субрахунки:

- 321 “ Реєстраційні рахунки”;
- 322 “ Лицеві рахунки “;
- 323 “ Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку спеціальних коштів “;
- 324 “Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку сум за дорученнями “;
- 325 “Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку депозитних сум “;
- 326 “ Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку інших власних надходжень”;
- 328 “Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку субвенцій, отриманих із бюджету

іншого рівня “;

- 329 “ Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку інших доходів спеціального фонду“.

Внутрішні розрахунки.

До рахунку 68 “ Внутрішні розрахунки” відкриваються такі субрахунки:

- 681 “ Внутрішні розрахунки по загальному фонду”;
- 682 “ Внутрішні розрахунки по спеціальному фонду “.

На субрахунок 681 “ внутрішні розрахунки по загальному фонду” нижчестоящі розпорядники (митні установи) грошових коштів обліковують суми загального фонду, отримані від вищестоящого розпорядника грошових коштів.В свою чергу, вищестоящі розпорядники грошових коштів на цьому субрахунку обліковують суми проведених перерахунків із загального фонду підвідомчим установам.

На субрахунок 682 “Внутрішні розрахунки по спеціальному фонду” нищестоящі розпорядники обліковують суми коштів спеціального фонду, отримані від вищестоящих розпорядників (Держмитслужби) грошових коштів.

Крім розглянутих вище рахунків, головні розпорядники грошових коштів для обліку сум доходів загального фонду кошторису використовують рахунок 70 “Доходи загального фонду “

3.Матеріально-технічне забезпечення: основні та оборотні засоби, які використовуються митними установами для нормального функціонування та забезпечення безперебійної роботи.

До матеріально-технічного забезпечення відносяться:

-техніка, будівлі, споруди разом з матеріалами, необхідними для їх функціонування (паливо, запасні частини та ін.);

-матеріали, необхідні для підтримання в робочому стані засобів праці, що використовуються лише для зберігання предметів або для забезпечення матеріальних умов праці (робочі будівлі, засоби зв'язку й транспорту та ін.).

Технічні засоби митного контролю – використовуються для здійснення митного контролю, які повинні бути безпечні для життя та здоров'я людини, тварин і рослин, та такі, що не завдають шкоди підприємствам і громадянам. Технічні засоби митного контролю можна розподілити на пошукові засоби, засоби ідентифікації та засоби аудіовізуального контролю.

.До пошукових засобів митного контролю відносяться:

Рентгенапарати. Ренгенівські апарати перетворюють електричну енергію в ренгенівське випромінювання. Тому при проходженні ренгенівських променів через предмет у них закладається інформація про його конструкцію і внутрішню будову. Сучасні рентгенапарати обладнані телевізійними камерами та моніторами, що створюють комфортабельні умови для роботи оператора. Причому тільки вони можуть дати найбільш достовірну інформацію про наявність прихованих вкладень за дуже короткий час.

Металошукачі. Металошукачі призначені для виявлення металевих предметів у неметалічному середовищі. Це один із головних видів технічних засобів контролю. Як стаціонарні металошукачі використовуються декілька типів приладів, наприклад типу “КС-7”, “Метекс”.

Переносні металошукачі типів “МКХ-900”, “МКД-9903”, “КС-1”, “Денсок”, “Тама”, “ІМ-1” живляться від батарей, які розміщуються в корпусі приладу або у виносному пеналі при роботі приладу в зоні від’ємних температур.

Доглядові дзеркала. Для догляду важкодоступних неосвітлених місць у транспортних засобах використовуються комплекти дзеркал з підсвіченням. Для догляду в кабінах та салонах автомашин, літаків та інших місцях можна застосовувати дзеркала типу “CF-142”, телескопічна ручка яких складається з двох частин.

Електрощуп. Завдяки маленькому діаметру лампочки електрощупом можна з успіхом користуватися при підсвітленні вузьких щілин з меблями, ящиками, простору за решітками вентиляції та в багатьох інших місцях. У ряді випадків щуп можна з успіхом використовувати як ліхтар.

Ендоскопи. Трубка доглядова гнучка ТСГ призначена для неруйнуючого контролю елементів конструкції.

Трубка доглядова ТСС використовується для візуального контролю важкодоступних порожнин транспортних засобів і вантажів при їх огляді.

Блок підсвічування БП призначений для створення необхідного рівня освітленості об’єктів, що досліджуються.

Зарядний пристрій ЗУ застосовується для підзарядки акумуляторів.

Фотоперехідник ФП призначений для приєднання трубки доглядової до фотоапаратів.

Галогенові акумуляторні ліхтарі. Призначені для використання у вибухонебезпечних, задимлених і вологих середовищах, при догляді великих ємкостей, цистерн і трюмів на транспортних засобах, мають підвищений рівень світлового потоку. Типи галогенових акумуляторних ліхтарів- “Rangersun”, “Mag-lite”, “Varta”.

Ультрафіолетові ліхтарі. Складаються з перетворювача напруги та двох ламп: одна - джерело звичайного світла, друга - ультрафіолетового. Лампа ультрафіолетового світла дозволяє побачити в ряді випадків сліди підробок митних документів, валюти.

Мініскопи. Це портативні мікроскопи тридцятикратного збільшення.

Детектори контрабанди. Мають джерело ренгенівського випромінювання, за допомогою якого визначаються наявність та ступінь заповненості порожнеч у різноманітних предметах.

Засоби ідентифікації, визначення якісних та кількісних характеристик.

При проведенні митного контролю постають питання, пов’язані з необхідністю визначення якісних та кількісних характеристик. Для цих цілей використовуються наступні засоби ідентифікації:

Електронні ваги. Для визначення ваги дорогоцінних каменів та металів, а також для зважування речовин при проведенні лабораторних аналізів використовуються електронні прецизійні ваги. Для зважування багажу та великовантажних транспортних засобів застосовуються ваги, розраховані на відповідну вагу і виконані у стаціонарному або портативному варіанті.

Детектори дорогоцінних металів. Тестер золота призначений для швидкого і точного визначення вмісту золота різних кольорів від 210 до 958 проби.

Детектори діамантів. Портативні детектори діамантів використовуються для визначення в оперативних умовах природних діамантів та їх штучних імітацій.

Детектор наркотиків. Призначений для виявлення головних рослинних наркотичних речовин, які не піддавалися попередній хімічній обробці.

Детектор валюти. Використовується для визначення справжності іноземної валюти.

Дозиметри. Переносний мікропроцесорний дозиметр призначений для вимірювання потужності польової еквівалентної дози та накопиченої дози гамма-випромінювання.

Каратоміри. Визначають розмір перснів, приблизну вагу перлів та дорогоцінних каменів в оправі та без неї.

Комплекти хімічних реактивів. Комплект індикаторів вибухових речовин призначений для виявлення вибухових речовин.

Засоби контролю аудіовізуальних матеріалів.

До них відносяться: відео- та аудіомагнітофон, засоби обчислювальної техніки, програвачі (платівок, лазерних компакт-дисків), слайдоскопи, кінопроектори, засоби стирання магнітних записів.

З метою вдосконалення обліку наявності і визначення потреб у технічних засобах, технічних засобах митного контролю і зв'язку затверджені норми оснащення технічними засобами окремих підрозділів і митних установ України.

3.6. Форменний одяг митних органів України.

Форменний одяг для виконання оперативної роботи.

Службові особи митних органів України забезпечуються форменним, спеціальним одягом та взуттям у відповідності до норм забезпечення речовим майном.

Спеціальним одягом та взуттям забезпечуються працівники митних установ при:

-виконанні робіт з огляду транспортних засобів (морських, річкових суден, залізничних вагонів, локомотивів, автотранспорту, літаків, вантажів, контейнерів і багажу що транспортується окремо);

-виконанні робіт з огляду поштових посилок і мішків з поштовою кореспонденцією, що прибувають із-за кордону і відправляються за кордон; працівники чергових служб митних органів України.

Оперативні підрозділи спеціального призначення (митна варта) в митних установах забезпечуються додатковим одягом.

3.7. Автомобільна служба митних органів.

Кількість автомобілів, що утримуються в підрозділах митних органів, визначається їх оперативно-службовою діяльністю, планами будівництва та експлуатації митних об'єктів і затверджується наказом Голови ДМСУ.

Поставку автомобілів для митниць здійснює Автотранспортне митне господарство ДМСУ.

Автомобілі, які надійшли на баланс митного підрозділу, підлягають реєстрації (перереєстрації) в органах ДАІ незалежно від їх технічного стану впродовж 10 днів від часу придбання (отримання) чи переобладнання.

Приймання передача автомобіля оформляється актом, який затверджується головою комісії, призначеної наказом начальника митної установи.

До експлуатації автомобілів допускається персонал, який знає їх устрій, правила експлуатації, а також хто засвоїв правила безпеки при поведженні з ними та має посвідчення відповідної категорії.

Після реєстрації автомобіль закріплюється за конкретним водієм наказом по митному органу.

Стаття 25. Земельні ділянки, службові та побутові приміщення, обладнання та засоби зв'язку митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій

Земельні ділянки для службових потреб, у тому числі для створення зон митного контролю, надаються митним органам, спеціалізованим митним установам та організаціям у постійне користування відповідно до Земельного кодексу України. Попереднє відшкодування власникам земель їх вартості та збитків, відшкодування землекористувачам збитків, завданих вилученням земель, здійснюється відповідно до закону.

У разі якщо митне оформлення товарів і транспортних засобів здійснюється митними органами безпосередньо на територіях або в приміщеннях підприємств, зазначені підприємства, незалежно від форми власності та підпорядкування, зобов'язані надавати митним органам у тимчасове користування відповідні службові та побутові приміщення, а також необхідне обладнання та засоби зв'язку на договірних засадах.

До митних об'єктів відносяться будівлі, споруди та мережі інженерного забезпечення (електро-, тепло-, водо- та газопостачання, каналізація), які знаходяться на балансі митного органу. До експлуатації митних об'єктів відносяться всі роботи, пов'язані з утриманням та підтримкою їх належного стану. Безпосередньо експлуатацією митних об'єктів у митних органах займаються господарсько- експлуатаційні відділи (ГЕВ). У Держмитслужбі України створено Господарсько- експлуатаційне митне управління (ГЕМУ), яке планує та здійснює контроль роботи митних органів з питань експлуатації митних об'єктів. Роботи з експлуатації митних об'єктів повинні організовувати та проводити фахівці, що пройшли навчання і мають відповідну кваліфікацію.

Все, що збудовано, носить загальну назву споруди.

Будівлями називають наземні споруди, в яких розміщені приміщення, необхідні для того чи іншого виду людської діяльності.

Підрозділи митних установ розміщуються в будівлях, які знаходяться на їхньому балансі, або в орендованих приміщеннях.

Ті будівлі, що знаходяться на балансі митних органів, обслуговуються за рахунок коштів, які виділяються митною службою на ці цілі (капітальний ремонт, поточний ремонт, ремонт обладнання, електромереж, водогону, опалення, придбання меблів та ін.).

Кількість необхідного обслуговуючого персоналу розраховується згідно з нормами і затверджується Державною митною службою України.

Норми чисельності враховують одну або декілька характеристик об'єктів, що обслуговуються.

Для виконання великих обсягів робіт з поточного та капітального ремонтів будівель, а також капітального будівництва об'єктів укладаються договори зі спеціалізованими організаціями, які мають ліцензію на виконання цих видів робіт. Відбираються будівельні організації на тендерній основі.

Поточний ремонт складається з систематичних і своєчасно виконаних робіт по попередженню завчасного зносу конструкцій, оздоблення та інженерного обладнання, а також робіт по усуненню дрібних пошкоджень і несправностей у конструкціях і обладнанні, виконуючих у процесі експлуатації будівель.

За видами проведення робіт розділяються на:

-поточний профілактичний ремонт- визначається і планується заздалегідь щодо часу виконання, обсягів та вартості робіт (проводиться не частіше одного разу на 3 роки);

-поточний непередбачений ремонт- виявляється в процесі експлуатації і виконується, як правило, в терміновому порядку.

До поточного профілактичного ремонту відносяться частковий ремонт і фарбування покрівель, заміна і фарбування водостічних труб, частковий ремонт дверей, очистка від забруднень, просте фарбування фасадів, т.ін.

Плани поточного профілактичного ремонту складаються на основі технічного огляду будівель та опису необхідних робіт. При проведенні поточного профілактичного ремонту збільшується термін експлуатації і підвищується довговічність будівлі.

Капітальний ремонт будівель містить у собі заміну й відновлення окремих частин або цілих конструкцій та інженерно- технічного обладнання будівель у зв'язку з їх фізичним зносом і руйнуванням, а також проведення робіт по підвищенню рівня благоустрою.

Капітальний ремонт ділиться на :

комплексний- при якому передбачається одночасне відновлення зношених конструкцій, інженерного обладнання та підвищення благоустрою будівель і проводиться один раз на 18-30 років.

вибірковий – включає в себе ремонт окремих елементів будівель чи обладнання і проводиться один раз на 6 років.

Реконструкція будівель, як правило, включає перепланування будівель (надбудови, прибудови, вбудови та ін.).

Згідно зі встановленою періодичністю після проведення профілактичного поточного ремонту впродовж 3-5 років не повинні проводитись ніякі ремонти (за винятком непередбаченого чи аварійного).

До початку ремонтних та будівельних робіт розробляється проектно-кошторисна документація (креслення та кошториси), згідно з якою й повинні проводитися необхідні роботи.

Обладнання та засоби зв'язку в митних установах обліковуються на балансі. Обладнання для зв'язку в основному постачається централізовано через Держмитслужбу. В митних установах передбачаються відповідні кошти по кошторису доходів та видатків на утримання зв'язку. Користування мобільним зв'язком та проводити оплату за дані послуги без дозволу Держмитслужби заборонено.

Глава 3. Взаємовідносини митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами

Стаття 26. Взаємовідносини митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій та їх посадових осіб з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами

Митні органи, спеціалізовані митні установи та організації та їх посадові особи при виконанні покладених на них завдань взаємодіють з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами в порядку, встановленому законодавством.

У відносинах з митними органами інтереси підприємств та громадян можуть представляти митні брокери та інші особи на підставі відповідного договору, укладеного з підприємством, або нотаріально посвідченої довіреності (доручення), виданої громадянином.

У разі виявлення під час здійснення митних процедур працівниками митних органів ознак злочинів керівник митного органу чи особа, яка його заміщує, повідомляє про це відповідні правоохоронні органи або органи охорони державного кордону України.

Органи охорони державного кордону України та правоохоронні органи повідомляють митним органам про виявлені порушення митних правил або контрабанду.

Митні органи, спеціальні митні установи та організації та їх посадові особи при виконанні покладених на них завдань взаємодіють з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи інформує Президента України та Кабінет Міністрів України про виконання покладених на нього повноважень, вносить пропозиції з питань удосконалення чинного законодавства України і практики його реалізації.

Митні органи взаємодіють з іншими органами виконавчої влади та сприяють їм у виконанні покладених на них завдань.

Обмін статистичної та іншого роду інформації між митними органами, спеціалізованими митними установами та організаціями з іншими державними органами здійснюється у порядку, визначеному відповідними законодавчими актами, що регулюють діяльність цих органів.

Відповідно до Закону України від 09.04.99 № 586 “Про місцеві державні адміністрації”, місцева державна адміністрація сприяє діяльності митних органів, створенню умов для їх належного функціонування; забезпечує виконання зобов’язань за міжнародними договорами; сприяє розвитку міжнародного співробітництва; сприяє зовнішньоекономічним зв’язкам.

Місцева державна адміністрація за погодженням з відповідними органами місцевого самоврядування вносить пропозиції про створення спеціальних (вільних) економічних зон, зміну статусу та території цих зон.

Також надзвичайно важлива роль місцевих державних адміністрацій, як координуючого органу, у забезпеченні взаємодії митних органів з іншими правоохоронними органами та контрольними службами в регіоні.

Керівники митних органів призначаються та звільняються з посад за погодженням з головою відповідної місцевої державної адміністрації.

Розпорядження голів місцевих державних адміністрацій, прийняті в межах їх компетенції, є обов’язковими для виконання на відповідній території всіма митними органами, спеціалізованими митними установами та організаціями та їх посадовими особами.

Керівник митного органу має право звернутися до органів виконавчої влади вищого рівня або до суду про скасування розпорядження голови місцевої державної адміністрації, що суперечить законодавству в питаннях, що стосуються їх діяльності.

У випадках, передбачених чинним законодавством, нормативні акти спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи є обов’язковими для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності та громадянами.

Взаємовідносини митних органів, спеціальних митних установ та організацій та їх посадових осіб з іншими підприємствами, установами, організаціями у всіх сферах господарської діяльності здійснюються на основі договорів.

Митні органи та їх службові особи можуть втручатись у діяльність підприємства тільки відповідно до своєї компетенції, встановленої законодавством.

Митні органи, спеціалізовані митні установи та організації, їх посадові особи забезпечують додержання прав і свобод громадян.

Громадяни мають право звертатися до митних органів, спеціалізованих митних установ у вирішенні питань, що належать до сфери їх діяльності.

Посадові особи митних органів, спеціалізованих митних установ, зобов’язані розглянути звернення громадян і не пізніше, ніж у визначений законом термін прийняти

рішення або дати обґрунтовану відповідь. Рішення посадових осіб митних органів можуть бути оскаржені у встановленому законом порядку.

Взаємовідносини митних органів, спеціалізованих митних установ, їх посадових осіб з громадянами будуються на засадах поваги гідності особи, виявлення до неї гуманного ставлення, незалежно від її соціального походження, майнового та іншого стану, расової та національної належності, громадянства, віку, мови та освіти, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань.

Інтереси підприємств (на підставі відповідного договору) та громадян (на підставі доручення, посвідченого у нотаріальному порядку) можуть представляти митні брокери.

Митні брокери здійснюють брокерську діяльність відповідно до норм цього Кодексу та ліцензійних умов, що затверджуються спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування та органом ліцензування.

Митні органи взаємодіють з Прикордонними військами та правоохоронними органами України на засадах і в порядку, визначеному законодавчими та іншими нормативно-правовими актами України.

У разі виявлення під час здійснення митних процедур працівниками митних органів ознак злочинів керівник митного органу чи особа, яка його заміщує, повідомляє про це відповідні правоохоронні органи або органи охорони державного кордону України.

У свою чергу, органи охорони державного кордону України та правоохоронні органи повідомляють митним органам про виявлені порушення митних правил або контрабанду.

Взаємодія між митними, правоохоронними органами та органами охорони державного кордону, здійснюється шляхом проведення спільних операцій, створення оперативних робочих груп.

Одним із основних напрямів взаємодії є взаємообмін оперативною інформацією з метою опрацювання та здійснення узгоджених заходів щодо запобігання та виявлення порушень чинного законодавства з прикордонних і митних питань, протидії контрабандному переміщенню через кордон товарів та інших предметів; розслідування та розкриття злочинів у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Основними формами взаємодії митних, правоохоронних органів та органів охорони державного кордону є:

- розгляд найбільш актуальних проблем правоохоронної діяльності, прийняття погоджених рішень щодо реалізації державних програм боротьби зі злочинністю, виконання законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань боротьби зі злочинністю;
- опрацювання та реалізація спільних планів, програм боротьби зі злочинністю;
- видання спільних відомчих нормативних актів щодо порядку взаємодії в процесі здійснення заходів по боротьбі зі злочинністю;
- створення спільних робочих груп представників правоохоронних органів для вивчення окремих проблем боротьби зі злочинністю та вироблення пропозицій щодо їх вирішення;
- опрацювання та подання в інстанції погоджених пропозицій з питань профілактики злочинів та інших правопорушень;
- вивчення проблем профілактики злочинів і вироблення спільних пропозицій щодо форм і методів її проведення;
- спільне вивчення умов та причин, що сприяють вчиненню злочинів та опрацювання заходів до їх усунення;
- своєчасне інформування правоохоронними та митними органами один одного про підготовку чи вчинення злочинів;
- створення спільних банків даних щодо осіб, причетних до контрабанди, незаконного обігу зброї та наркотиків, а також до злочинів у кредитно-фінансовій та зовнішньоекономічній сферах.

Взаємодія між митними, правоохоронними органами та органами охорони державного кордону здійснюється в інтересах реалізації державної політики у сфері боротьби зі злочинністю, профілактики злочинів та інших правопорушень, виявлення,

припинення та розслідування злочинів, забезпечення громадського порядку та громадської безпеки, а також удосконалення правової бази боротьби зі злочинністю.

Стаття 27. Взаємовідносини митних органів з іншими органами державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України

Товари, що переміщуються через митний кордон України, крім митного контролю можуть підлягати санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю та контролю за переміщенням культурних цінностей. Митні органи взаємодіють з органами державної влади, що здійснюють зазначені види контролю, в порядку, встановленому законодавством України.

Митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, завершується тільки після здійснення встановлених законодавством України необхідних для цього товару видів контролю, зазначених у частині першій цієї статті.

Відповідно до чинного законодавства, переміщення через митний кордон України дозволено відносно лише тих товарів, які за своїми технічними, фармакологічними, санітарними, фітосанітарними, ветеринарними та екологічними характеристиками не порушують мінімальних умов відповідних стандартів та вимог, що діють на території України.

Результати санітарного, фітосанітарного, екологічного, ветеринарного контролю має бути відображено у вигляді позначок (штампи, печатки) державних інспекторів цих служб на товаросупровідних, транспортних документах, що супроводжують вантажі.

При здійсненні санітарно-епідеміологічного контролю митні органи взаємодіють з Державною санітарно-епідеміологічною службою Міністерства охорони здоров'я, на яку покладено виконання функцій санітарно-епідеміологічного контролю, з метою захисту населення від недоброякісної продукції.

Підприємства, установи, організації та громадяни можуть ввозити з-за кордону сировину, продукцію (вироби, обладнання, технологічні лінії тощо) і реалізовувати чи використовувати їх в Україні лише за наявності даних щодо безпеки для здоров'я населення.

У разі відсутності зазначених даних ввезення, реалізація та використання продукції закордонного виробництва дозволяється лише після отримання позитивного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

До товарів, продукції, сировини, що імпортується в Україну, застосовуються вимоги щодо їх безпеки для здоров'я і життя людини, а також до процедур контролю, експертиз, надання дозволів, встановлення санітарно-епідеміологічних нормативів, регламентів аналогічно тим вимогам, що застосовуються до відповідних товарів, продукції, сировини, які вироблені в Україні.

При здійсненні ветеринарного контролю митні органи взаємодіють з регіональними службами державного ветеринарно-санітарного контролю на державному кордоні та транспорті, їх структурними підрозділами (пунктами).

Державний ветеринарно-санітарний контроль та нагляд на державному кордоні та транспорті є обов'язковими у разі здійснення експорту, імпорту і транзитного перевезення об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду усіма видами транспорту.

Таким чином, пропуск через митний кордон України товарів, продуктів тваринного походження, готових харчових продуктів, сировини тваринного походження, кормів тваринного та рослинного походження, кормових добавок, а також предметів і матеріалів, що можуть бути носіями збудників інфекційних захворювань тварин, вирішується лише після проходження обов'язкового ветеринарного контролю. Митне оформлення вантажів

може бути завершено тільки після проходження згаданого контролю, який проводять фахівці регіональних служб державного ветеринарного контролю.

Ввезення, вивезення і транзит через територію України тварин, продуктів і сировини тваринного походження та інших вантажів, в'їзд транспортних засобів, що підлягають обов'язковому державному ветеринарному контролю, допускається за наявності документів, передбачених міждержавними угодами, та за умови дотримання вимог ветеринарного контролю.

У разі ввезення на територію України або вивезення за її межі юридичними чи фізичними особами предметів тваринного походження митному органу має бути представлено ветеринарний сертифікат. Митне оформлення може бути здійснене лише після закінчення ветеринарного контролю.

При здійсненні фітосанітарного контролю митні органи взаємодіють з Головною державною інспекцією з карантину рослин, яка встановлює фітосанітарні правила ввезення із-за кордону та експорту підкарантинних матеріалів, а також порядок їх переробки.

Фітосанітарному контролю підлягають усі підкарантинні матеріали та об'єкти, що перетинають державний кордон України.

Ввезення в Україну підкарантинних матеріалів провадиться за наявності:

- фітосанітарного сертифіката, що видається державними органами з карантину і захисту рослин країни-експортера;
- карантинного дозволу на імпорт, що видається Головною державною інспекцією з карантину рослин України.

Фітосанітарний контроль запроваджується з метою охорони території України від проникнення через кордон карантинних та інших небезпечних шкідників, що можуть завдати значних збитків народному господарству України.

Підкарантинні матеріали, що вивозяться за межі України, мають відповідати умовам, передбаченим міжнародними договорами, учасником яких є Україна. Вивезення підкарантинних товарів за межі України провадиться на основі фітосанітарного огляду в супроводі фітосанітарного сертифіката на експорт, що завіряється штампом і видається на кожну транспортну одиницю.

Таким чином, у разі переміщення через митний кордон матеріалів та об'єктів, що підлягають фітосанітарному контролю, їх митне оформлення може бути закінчено лише після проведення фітосанітарного контролю, свідченням чого є відповідні відмітки на товаросупровідних, товаротранспортних та інших документах.

При здійсненні радіологічного та екологічного контролю митні органи взаємодіють з Державною екологічною інспекцією Міністерства охорони навколишнього природного середовища і ядерної безпеки України, яку уповноважено здійснювати екологічний контроль у пунктах пропуску через державний кордон: транспортних засобів, у тому числі літаків, суден, військових кораблів; вантажів, що містять промислові сировину, відходи виробництва, хімічні сполуки, токсичні, радіоактивні та інші небезпечні для навколишнього природного середовища і здоров'я людей речовини, засоби захисту рослин, стимулятори їхнього росту, добрива; усіх видів риб, диких тварин і рослин, зоологічних, ботанічних, мінералогічних колекцій, мисливських трофеїв.

Митне оформлення зазначених вантажів може бути завершено на підставі відповідних документів, що дозволяють пропуск вантажу через митний кордон України.

При здійсненні контролю за переміщенням *культурних цінностей* митні органи взаємодіють із спеціально уповноваженим державним органом контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей - Державною службою контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України при Міністерстві культури і мистецтв України (далі - Державна служба контролю), а також з Головним архівним управлінням України та Національною комісією з питань повернення в Україну культурних цінностей.

Для координації роботи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо управління та здійснення контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей створюється Міжвідомча рада з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей.

Державна служба контролю в межах своєї компетенції: забезпечує проведення державної експертизи культурних цінностей, заявлених до вивезення (тимчасового вивезення), та при поверненні після тимчасового вивезення; розглядає клопотання власників культурних цінностей або уповноважених ними осіб; приймає рішення про можливість вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей; видає свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей; здійснює реєстрацію ввезених (тимчасово ввезених) культурних цінностей; складає переліки культурних цінностей, що вивозяться (тимчасово вивозяться), і встановлює режим тимчасового вивезення розробляє та здійснює заходи, спрямовані на виконання міжнародних зобов'язань України з питань запобігання незаконним вивезенню, ввезенню та поверненню культурних цінностей.

Заявлені до вивезення (тимчасового вивезення) та повернуті після тимчасового вивезення культурні цінності підлягають обов'язковій державній експертизі. Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Державна служба контролю за клопотанням власника культурних цінностей чи уповноваженої ним особи приймає на підставі висновку державної експертизи рішення про можливість або неможливість вивезення культурних цінностей.

У разі прийняття Державною службою контролю рішення про можливість вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей власнику культурних цінностей чи уповноваженій ним особі видається свідоцтво встановленого зразка на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей.

Свідоцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей є підставою для пропуску зазначених у ньому культурних цінностей за межі митної території України. Вивезення культурних цінностей без цього свідоцтва забороняється.

Стаття 28. Взаємодія митних органів з органами виконавчої влади та Національним банком України

Митні органи взаємодіють з органами виконавчої влади в межах повноважень, встановлених цим Кодексом та законами України.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи подає Міністерству фінансів України звіт про надходження до Державного бюджету України коштів від податків і зборів, справляння яких згідно із законодавством покладено на митні органи.

Митні органи інформують Національний банк України та відповідні фінансові органи України про перерахування ними коштів до Державного бюджету України.

Розмежування повноважень і функціональних обов'язків між митними та іншими органами виконавчої влади України щодо справляння податків, зборів та інших обов'язкових платежів встановлюється Конституцією України, цим Кодексом та іншими законами України.

Митні органи в процесі своєї роботи взаємодіють з органами виконавчої влади.

Відповідно до Конституції України, Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади.

Свої повноваження Кабінет Міністрів України реалізує, приймаючи постанови і розпорядження з стратегічних та поточних питань управління, а також використовуючи право законодавчої ініціативи шляхом підготовки законопроектів та подання їх на розгляд до Верховної Ради.

Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу міністерств та інших органів виконавчої влади. Центральні органи управління, що входять до системи виконавчої влади, перебувають в його безпосередньому віданні і йому підпорядковуються.

Виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації.

Митні органи взаємодіють з місцевими органами державної виконавчої влади й управління в межах повноважень, наданих митною службою.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи, у разі потреби, видає разом з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади спільні акти.

Органи державної виконавчої влади, що відповідно до чинного законодавства не здійснюють загального керівництва митною справою, не мають права приймати рішення, які входять до компетенції митних органів України або іншим чином втручатись у діяльність цих органів.

Органи державної виконавчої влади сприяють митним органам у виконанні покладених на них завдань.

Співробітництво і взаємовідносини органів виконавчої влади з митними органами спрямовані на зміцнення економічного потенціалу регіону, до якого вони відносяться. Адже одним з основних завдань регіональних митниць та митниць є створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств, організацій та установ регіону, а також прискорення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України.

За переміщення будь-яких товарів та предметів через митний кордон України спеціальним законодавством України та цим Кодексом встановлено справляння митними органами певних видів податків та зборів, які надходять до Державного бюджету України.

Про надходження коштів від податків та зборів до Державного бюджету України, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи подає звіт Міністерству фінансів України.

Митні органи взаємодіють з Національним банком України, інформують Національний банк України та відповідні фінансові органи України про перерахування ними коштів до Державного бюджету України.

Національний банк України видає нормативно-правові акти з питань, віднесених до його повноважень, які є обов'язковими для митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій та їх посадових осіб. Нормативно-правові акти Національного банку України повинні бути зареєстровані в Міністерстві юстиції України.

Для підготовки банківської та фінансової статистики, аналізу економічної ситуації Національний банк України має право безоплатно отримувати необхідну інформацію від митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Отримана інформація не підлягає розголошенню, за винятком випадків, передбачених законодавством України.

Чинним законодавством встановлено розмежування повноважень і функціональних обов'язків між митними та іншими органами виконавчої влади України щодо справляння податків, зборів та інших обов'язкових платежів при переміщенні товарів та інших предметів через митний кордон України.

До обов'язкових платежів, які надходять до Державного бюджету України після здійснення митного оформлення товарів та інших предметів належать: мито, акцизний збір та податок на додану вартість.

Мито, що стягується митницею, являє собою податок на товари та інші предмети, які переміщуються через митний кордон України.

Мито нараховується митним органом України відповідно до законодавства, чинного на день подання митної декларації та вноситься до Державного бюджету України.

Акцизний збір – це непрямий податок на окремі товари (продукцію), визначені законом як підакцизні, який включається до ціни цих товарів (продукції).

Контроль за правильністю обчислення і своєчасністю сплати акцизного збору здійснюється податковими органами.

Контроль за правильністю обчислення й своєчасністю сплати акцизного збору з товарів, що ввозяться в Україну здійснюється митними органами, під час митного оформлення цих товарів.

Податок на додану вартість є внутрішнім податком і не може регулюватися нормами міжнародних договорів, крім договорів, ратифікованих Верховною Радою України до набрання чинності Законом України “Про податок на додану вартість” від 03.04.97 № 168/97-ВР.

Контроль за нарахуванням і внесенням податку на додану вартість до бюджету здійснюють органи державної податкової служби, а за справлянням і перерахуванням податку до бюджету під час ввезення (пересилання) товарів на митну територію України – митні органи в порядку, узгодженому з центральним органом податкової служби України. Порядок внесення податку на додану вартість до бюджету при ввезенні (пересиланні) товарів на митну територію України встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 29. Взаємовідносини митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій з органами місцевого самоврядування і місцевими державними адміністраціями

Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій і взаємодіють з ними в межах повноважень, встановлених законами.

До компетенції місцевих державних адміністрацій у межах і формах, визначених Конституцією і законами України, належить вирішення питання зовнішньоекономічної діяльності, а також повноваження в галузі міжнародних та зовнішньоекономічних відносин.

Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності митних органів, створюють умови для їх належного функціонування.

Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування не втручаються у господарську діяльність митних органів, спеціалізованих митних установ, крім випадків, визначених законом. Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування не вправі приймати рішення, які належать до компетенції митних органів.

Відповідно до Закону України від 21.05.97 р. № 280 “Про місцеве самоврядування в Україні” до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

- укладення і забезпечення виконання у встановленому законодавством порядку договорів з іноземними партнерами на придбання та реалізацію продукції, виконання робіт і надання послуг;
- сприяння зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності;
- сприяння у створенні на основі законодавства спільних з іноземними партнерами підприємств виробничої і соціальної інфраструктури та інших об'єктів; залучення іноземних інвестицій для створення робочих місць;
- організація та контроль прикордонної і прибережної торгівлі;
- створення умов для належного функціонування митних органів, сприяння їх діяльності;
- забезпечення на відповідній території в межах наданих повноважень реалізації міжнародних зобов'язань України.

Відповідно до Закону України від 09.04.99 № 586 “Про місцеві державні адміністрації”, місцева державна адміністрація сприяє діяльності митних органів, створенню умов для їх належного функціонування; забезпечує виконання зобов'язань за міжнародними договорами; сприяє розвитку міжнародного співробітництва; сприяє зовнішньоекономічним зв'язкам.

Місцева державна адміністрація за погодженням з відповідними органами місцевого самоврядування вносить пропозиції про створення спеціальних (вільних) економічних зон, зміну статусу та території цих зон.

Також надзвичайно важлива роль місцевих державних адміністрацій, як координуючого органу, у забезпеченні взаємодії митних органів з іншими правоохоронними органами та контрольними службами в регіоні.

Керівники митних органів призначаються та звільняються з посад за погодженням з головою відповідної місцевої державної адміністрації.

Розпорядження голів місцевих державних адміністрацій, прийняті в межах їх компетенції, є обов'язковими для виконання на відповідній території всіма митними органами, спеціалізованими митними установами та організаціями та їх посадовими особами.

Керівник митного органу має право звернутися до органів виконавчої влади вищого рівня або до суду про скасування розпорядження голови місцевої державної адміністрації, що суперечить законодавству в питаннях, що стосуються їх діяльності.

У випадках, передбачених чинним законодавством, нормативні акти спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи є обов'язковими для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності та громадянами.

Глава 4. Інформування та консультування з питань митної справи

Стаття 30. Інформування щодо правил переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України

Митні органи зобов'язані інформувати заінтересованих осіб про митні правила, норми та умови переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Інформаційна діяльність - це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

Суб'єктами інформаційних відносин є: громадяни України; юридичні особи; держава.

Суб'єктами інформаційних відносин відповідно до цього Закону можуть бути також інші держави, їх громадяни та юридичні особи, міжнародні організації та особи без громадянства.

Об'єктами інформаційних відносин є документована або публічно оголошувана інформація.

Митні органи інформують заінтересованих осіб про митні правила, норми та умови переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України шляхом:

- опублікування її в офіційних друкованих виданнях або поширення інформаційними службами відповідних державних органів і організацій;
- опублікування її в друкованих засобах масової інформації або публічного оголошення через аудіо- та аудіовізуальні засоби масової інформації;

- безпосереднього доведення її до заінтересованих осіб (усно, письмово чи іншими способами);
- надання можливості ознайомлення з архівними матеріалами;
- оголошення її під час публічних виступів посадових осіб.

Законодавчі та інші нормативні акти, що стосуються прав, свобод і законних інтересів громадян, не доведені до публічного відома, не мають юридичної сили.

Стаття 31. Інформація щодо нормативно-правових актів з питань митної справи

Інформація про нормативно-правові акти з питань митної справи (назва акта, його основні положення, інформація про опублікування) безоплатно надається митними органами заінтересованим особам за їх запитам.

Стислі довідки щодо основних положень законодавства України з питань митної справи розміщуються для загального ознайомлення в місцях розташування митних органів.

Правова інформація - це сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

Джерелами правової інформації є Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативні правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань.

З метою забезпечення доступу до законодавчих та інших нормативних актів всім громадянам держава забезпечує видання цих актів масовими тиражами у найкоротші строки після набрання ними чинності.

Режим доступу до інформації - це передбачений правовими нормами порядок одержання, використання, поширення і зберігання інформації.

У разі надходження письмового запиту від зацікавлених осіб, щодо митних правил, процедур тощо, уповноважений начальником митного органу підрозділ готує відповідь. Термін вивчення запиту на предмет можливості його задоволення не повинен перевищувати десяти календарних днів. Протягом вказаного терміну митна установа письмово доводить до відома запитувача, що його запит буде задоволено або що запитуваний документ не підлягає наданню для ознайомлення. Задоволення запиту здійснюється протягом місяця, якщо інше не передбачено законом. Аналогічний термін розгляду встановлюється і щодо запиту про надання письмової інформації.

Відмова в задоволенні запиту доводиться до відома запитувача у письмовій формі з роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

У відмові має бути зазначено:

- 1) посадову особу державної установи, яка відмовляє у задоволенні запиту;
- 2) дату відмови;
- 3) мотивовану підставу відмови.

Відстрочка задоволення запиту допускається в разі, якщо запитуваний документ не може бути надано для ознайомлення у місячний термін. Повідомлення про відстрочку доводиться до відома запитувача у письмовій формі з роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

У повідомленні про відстрочку має бути зазначено:

- 1) посадову особу державної установи, яка відмовляє у задоволенні запиту у визначений місячний термін;
- 2) дату надсилання або видачі повідомлення про відстрочку;
- 3) причини, з яких запитуваний документ не може бути видано у встановлений цим Законом термін;

4) термін, у який буде задоволено запит.

Відмова та відстрочка задоволення запиту щодо надання письмової інформації здійснюються в аналогічному порядку.

Відмову або відстрочку задоволення запиту може бути оскаржено.

У разі відмови в наданні документа для ознайомлення або відстрочки задоволення запиту запитувач має право оскаржити відмову або відстрочку до органу вищого рівня.

Якщо на скаргу, подану до органу вищого рівня, дається негативна відповідь, запитувач має право оскаржити цю відмову до суду.

У разі, коли запитувач звернувся до суду, обов'язок доводити законність відмови чи відстрочки задоволення запиту покладається на відповідача - державну установу.

Суд має право для забезпечення повноти та об'єктивності розгляду справи запитати офіційні документи, у можливості ознайомлення з якими було відмовлено, і, вивчивши їх, прийняти рішення про обґрунтованість (або необґрунтованість) дій посадових осіб державної установи.

Якщо відмову або відстрочку визнано необґрунтованою, суд зобов'язує державну установу надати запитувачу змогу ознайомитися з офіційним документом і постановляє окрему ухвалу щодо посадових осіб, які відмовили заявнику.

Необґрунтована відмова у наданні змоги для ознайомлення з офіційними документами або порушення визначеного терміну її надання без поважних причин тягнуть за собою дисциплінарну або іншу відповідальність посадових осіб державних установ у порядку, встановленому законами України.

Запитувачі мають право робити виписки з наданих їм для ознайомлення офіційних документів, фотографувати їх, записувати текст на магнітну плівку тощо. Власник документів має право за відповідну плату виготовляти за бажанням запитувача копії запитуваних документів.

Оскарження відмови і відстрочки задоволення запиту щодо надання письмової інформації здійснюється в аналогічному порядку.

Митні органи проводять регулярний аналіз отриманих запитів, та розміщують на своїх інформаційних стендах довідки із питань, які найчастіше фігурують у запитах.

Стислі довідки щодо основних положень законодавства України з питань митної справи розміщується а на інформаційних стендах у митних органах. У складі оперативних підрозділів, які здійснюють митний контроль та митне оформлення, визначається особа, відповідальна за надання усних роз'яснень. Інформація про місцезнаходження (телефон, кімната), прізвище, ім'я та по-батькові такої особи розміщується на інформаційних стендах митних органів.

Стаття 32. Надання текстів нормативно-правових актів та консультування з питань митної справи

Митні органи, спеціалізовані митні установи та організації можуть надавати заінтересованим особам, у тому числі на платній основі, консультації з питань митної справи, а також тексти опублікованих нормативно-правових актів із зазначених питань.

Порядок надання текстів нормативно-правових актів та консультацій з питань митної справи визначається законодавством України та цим Кодексом. Види консультацій, в тому числі платних, що можуть надаватися митними органами, а також розміри плати за їх надання встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Запитувачі повинні повністю або частково відшкодувати витрати, пов'язані з виконанням запитів щодо доступу до офіційних документів та наданням письмової інформації.

Порядок оплати копій запитуваних документів, розмір оплати робіт по збиранню, пошуку, підготовці, створенню і наданню запитованої письмової інформації, який не повинен перевищувати реальних витрат, пов'язаних з виконанням запитів встановлюється Кабінетом Міністрів України .

Не підлягають обов'язковому наданню для ознайомлення за інформаційними запитами офіційні документи, які містять у собі:

- інформацію, визнану у встановленому порядку державною таємницею;
- конфіденціальну інформацію;
- інформацію про оперативну роботу органів дізнання у тих випадках, коли її розголошення може зашкодити оперативним заходам, розслідуванню чи дізнанню, порушити право людини на справедливий та об'єктивний судовий розгляд її справи, створити загрозу життю або здоров'ю будь-якої особи;
- документи, що становлять внутрішню службову кореспонденцію (довідні записки, переписка між підрозділами та інше), якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи, процесом прийняття рішень і передують їх прийняттю;
- інформацію, що не підлягає розголошенню згідно з іншими законодавчими або нормативними актами. Установа, до якої звернуто запит, може не надавати для ознайомлення документ, якщо він містить інформацію, яка не підлягає розголошенню на підставі нормативного акта іншої державної установи, а та державна установа, яка розглядає запит, не має права вирішувати питання щодо її розсекречення.

Стаття 33. Відповідальність за недостовірну інформацію

За недостовірність наданої інформації з питань митної справи посадові особи митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій несуть відповідальність, передбачену законом.

Право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім учасникам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації.

Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом.

Порушення законодавства України про інформацію тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законодавством України.

Суб'єкт права на інформацію може вимагати усунення будь-яких порушень його права. У випадках, коли правопорушення завдають громадянам, підприємствам, установам, організаціям та державним органам матеріальної або моральної шкоди, особи, винні в цьому, відшкодовують її на підставі рішення суду. Розмір відшкодування визначається судом.

Глава 5. Міжнародне співробітництво з питань митної справи

Стаття 34. Участь України у міжнародному співробітництві з питань митної справи

Україна бере участь у міжнародному співробітництві з питань митної справи.

У митній справі Україна додержується загальноновизнаних у міжнародній практиці систем класифікації та кодування товарів, митних режимів, митної статистики, інших загальноприйнятих у світових митних відносинах норм і стандартів, а також забезпечує виконання міжнародних договорів України з питань митної справи, укладених в установленому законом порядку.

Загальновизнаними нормами у галузі митної справи є норми, прийняті Всесвітньою митною організацією, а також іншими впливовими міжнародними організаціями – Організацією Об'єднаних Націй, Світовою організацією торгівлі в частині, що стосується діяльності митних органів. Такі норми закріплюються в міжнародних конвенціях. Приєднання до міжнародних конвенцій у галузі митної справи має на меті спрощення та гармонізацію митних процедур, прискорення митного контролю на кордоні, надання взаємної допомоги митними адміністраціями та ін., що сприяє розвитку міжнародної торгівлі.

Вступ України до Всесвітньої митної організації (далі - ВМО) відбувся у 1992 році шляхом приєднання до Конвенції про створення Ради митного співробітництва. З часу свого створення у 1950 році, ця міжурядова митна організація мала назву Рада митного співробітництва. До зазначеної організації входять 142 країни-члена. Формальною датою її створення вважається 15.12.50 – день, коли було підписано у Брюсселі Конвенцію про створення Ради митного співробітництва. У 1994 році Рада митного співробітництва перейменована у Всесвітню митну організацію. Метою ВМО є вирішення питань, пов'язаних з прискоренням та підвищенням ефективності процедур митного контролю та оформлення, сприяння державам у міжнародній торгівлі. Підписання міжнародних конвенцій ВМО її країнами-членами є підтвердженням авторитета цієї організації на міжнародній арені.

Після свого вступу до Всесвітньої митної організації (далі - ВМО) році Україна приєдналася до найважливіших конвенцій ВМО:

- Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства (приєднання відбулося згідно з Указом Президента України від 23.05.2000 № 699/2000);
- Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах (приєднання відбулося згідно з Указом Президента України від 4 липня 2002 р. № 616/2002);
- Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (зі змінами) (приєднання відбулося згідно з Указом Президента України від 17 травня 2002 року № 616/2002).

Спеціально уповноважений орган виконавчої влади у галузі митної справи вживає заходів з підготовки до приєднання до діючих конвенцій Всесвітньої митної організації та інших міжнародних організацій, до компетенції яких належать митні питання.

Спеціально уповноважений орган виконавчої влади у галузі митної справи забезпечує виконання міжнародних договорів України з питань митної справи, які набули чинності згідно з порядком, встановленим Законом України “Про міжнародні договори України” від 22.12.2002 № 3767-ХІІ та “Положенням про порядок укладання, виконання та денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру”, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.94 № 422.

Стаття 35. Міжнародна діяльність спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи

Міжнародна діяльність спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи спрямовується і координується Президентом України та Кабінетом Міністрів України.

Проведення переговорів та консультативної роботи, пов'язаної з підготовкою міждержавних, міжурядових і міжвідомчих угод з питань митної справи, може здійснюватися спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи за дорученням Президента України, Кабінету Міністрів України в обов'язки наданих відповідно до закону повноважень.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи спрямовується і координується Президентом України та Кабінетом Міністрів України. Указ Президента України “Про заходи щодо вдосконалення координації діяльності органів виконавчої влади у сфері зовнішніх зносин” від 18.09.96 № 841/96 містить детальні положення щодо переліку питань, які стосуються участі органів виконавчої влади у міжнародних переговорах, консультаціях, прийомів та запрошень іноземних делегацій до України, тощо, а також щодо організації контактів посадових осіб та органів виконавчої влади України з посадовими особами та органами виконавчої влади іноземних держав, офіційними особами та органами міжнародних організацій. Такі контакти погоджуються з Міністерством закордонних справ України з подальшим інформуванням МЗС про їхній зміст. Погодження таких контактів практично здійснюється шляхом подання до МЗС технічного завдання на участь у міжнародних заходах. У технічному завданні чітко викладаються цілі переговорів, консультацій, тощо та позиція спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, якої мають дотримуватися представники спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади під час зазначених міжнародних заходів.

За дорученням Президента України, Кабінету Міністрів України або за власною ініціативою, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади бере участь у проведенні переговорів, консультативної роботи, пов'язаної з підготовкою проектів міжнародних угод з питань митної справи. Беручи участь у переговорах та консультаціях, пов'язаних з підготовкою проектів міжнародних угод, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі митної справи керується положеннями Конституції України, Законом України “Про міжнародні договори України” від 22.12.2002 № 3767-XII, “Положенням про порядок укладання, виконання та денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру”, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.94 № 422 та іншими нормативно-правовими актами України. Рішення щодо проведення переговорів щодо міжнародних договорів приймаються:

- а) щодо договорів, які укладаються від імені України – Президентом України;
- б) щодо договорів, які укладаються від імені Уряду України – Урядом України;
- в) щодо договорів, які укладаються від імені спеціально уповноваженого центрального органу в галузі митної справи – спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади за погодженням з Міністерством закордонних справ України і з дозволу Віце-прем'єр-міністра України згідно з розподілом обов'язків.

Стаття 36. Зв'язки спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи з міжнародними митними організаціями

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи представляє Україну у Всесвітній митній організації, інших міжнародних митних організаціях.

Міжнародне співробітництво в галузі митної справи здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи за погодженням з Міністерством закордонних справ України.

Новацією статті 36 Митного кодексу України 2002 року у порівнянні з Митним кодексом України 1991 року є положення щодо співробітництва спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у галузі митної справи з міжнародними організаціями, серед яких зазначена Всесвітня митна організація (ВМО).

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади бере участь у сесіях ВМО та діяльності комітетів з різних напрямів митної справи, які є робочими органами ВМО. Також спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади залучається до

діяльності інших міжнародних організацій (ООН, ВТО), які опрацьовують питання міжнародного митного співробітництва.

Для участі у засіданнях робочих органів зазначених міжнародних організацій, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади може делегувати свої повноваження підпорядкованим митним органам.

Під час підготовки до участі у міжнародних заходах спеціально уповноважений орган належним чином розробляє і погоджує з Міністерством закордонних справ України технічне завдання на участь у таких заходах, керується положеннями наказу Державної митної служби України від 11.01.97 № 5 “Про вдосконалення порядку зберігання, оформлення і видачі закордонних службових паспортів працівників митних органів України та порядку підготовки звітності про закордонні відрядження і міжнародні контакти”.

Стаття 37. Міжнародне співробітництво в галузі митної справи

Відповідно до міжнародних договорів, укладених в установленому законом порядку, митними органами України спільно з митними органами суміжних держав може здійснюватися:

- 1) створення спільних пунктів пропуску на митному кордоні України;
- 2) проведення спільного контролю у пунктах пропуску на митному кордоні;
- 3) узгоджене застосування процедур митного контролю, митного оформлення та взаємне визнання документів, що використовуються митними органами для здійснення митних процедур;
- 4) проведення спільних заходів, спрямованих на запобігання контрабанді та порушень митних правил;
- 5) проведення інших спільних одноразових чи постійних заходів з питань, що відповідно до цього Кодексу та інших актів законодавства України належать до компетенції митних органів.

Правова норма зазначеної статті вказує на можливість митними органами України спільно з митними органами суміжних держав створення спільних пунктів пропуску на митному кордоні України. Порядок створення визначається національним законодавством та міжнародними договорами, які укладені в установленому законом порядку (поняття міжнародного договору, укладеного в установленому законом порядку див. даний коментар ст. 7 МКУ.). Постанова Кабінету Міністрів України №1203 від 3.08.2000р. “Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон”, встановлює поняття пункту пропуску - це спеціально виділена територія на залізничних і автомобільних станціях, у морських і річкових портах, аеропортах (на аеродромах), з комплексом будівель, споруд і технічних засобів, де здійснюються прикордонний, митний та інші види контролю і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна. Пункти пропуску відкриваються (закриваються) за рішенням Кабінету Міністрів України. Обов'язковою умовою для прийняття рішення Кабінетом Міністрів України щодо відкриття пунктів пропуску для автомобільного, залізничного, пішохідного, паромного (в окремих випадках) та річкового (в окремих випадках) сполучення є наявність договору України з відповідною суміжною державою.

Під поняттям спільний пункт пропуску слід розуміти такий пункт пропуску, на якому здійснюється спільний митний контроль митними органами України та митними органами суміжних держав (Договірні Сторони) і який створений на підставі міжнародного договору (див. Угоду між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про організацію спільного контролю в пунктах пропуску через українсько-молдовський державний кордон від 11.03.97 р. (ратифіковано 11.09.98 р., Законом України № 106-XIV).

Спільний митний контроль здійснюється митними органами Договірних Сторін з метою вдосконалення митного контролю за транспортними засобами і вантажами,

прискорення їх переміщення через митний кордон (скорочення часу митного оформлення і спрощення митних процедур), а також недопущення провезення контрабандних товарів, інших предметів і матеріалів, заборонених до ввозу та вивозу.

"Спільний митний контроль" - це здійснення митного контролю митними органами Договірних Сторін спільно без розриву в часі між їхніми діями, до його закінчення, на митній території однієї з держав. Умови проведення спільного митного контролю у пунктах пропуску на митному кордоні України визначаються відповідною двохсторонньою угодою між Сторонами, укладеною в установленому законом порядку.

Процедура запровадження спільного митного контролю за загальним правилом включає такі етапи:

укладення двохсторонньої угоди між суміжними державами;

-підписання Протоколу на рівні митних адміністрацій країн;

-затвердження єдиної технологічної схеми митного контролю в пункті пропуску, де планується спільний митний контроль.

Співробітники однієї держави, які у зв'язку з виконанням обов'язків перебувають на території іншої держави, зобов'язані дотримуватись законодавства держави перебування. Співробітники митних органів, які беруть участь у спільному контролі, пропускаються на територію пункту пропуску іншої Сторони за своїми службовими посвідченнями. Вони повинні бути одягнуті в установлений формений одяг та не мати при собі зброї. Митні органи Сторони, на території держави якої здійснюється спільний контроль, створюють митним органам іншої Сторони умови для здійснення контролю, надають необхідні приміщення, а також можливість використання устаткування, яке є в пунктах пропуску, та встановлення власного устаткування. Утримують службові приміщення, відповідні органи тієї Сторони, на території держави якої вони розташовані. Порядок надання робочих площ, приміщень, технічних засобів, майна та послуг визначається на погоджених умовах взаємності й гарантій Сторін щодо компенсації витрат.

Міжнародними договорами України може передбачатися узгоджене застосування процедур митного контролю, митного оформлення та взаємне визнання документів, що використовуються митними органами для здійснення митних процедур.

Митні процедури – (див. ст.1 п.19МКУ) .

Узгоджене застосування операцій, пов'язаних із митним контролем і митним оформлення, передбачає попереднє проведення робочих нарад, консультацій, погодження переліків митної документації, взаємне визнання засобів митного забезпечення, тощо Митні органи суміжних держав за міжнародним договором можуть взаємовизнавати документи, що використовуються ними для здійснення митних процедур. В Міжнародній Конвенції про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах від 21.10.1982р. (Ратифікована Законом України від 04.07.2002р.) в ст.9 зазначено, що Договірні Сторони, повинні прагнути широко використовувати у відносинах одна з одною та з компетентними міжнародними органами документи, складені відповідно до зразка-формуляра Організації Об'єднаних Націй. Вони зобов'язуються приймати документи, виготовлені з використанням будь-якого відповідного технічного процесу, за умови, що вони відповідають офіційним правилам щодо їх форми, автентичності, завірення, а також за умови, що вони легко читаються і розуміються. Договірні Сторони забезпечують, щоб подібні документи готувалися й завірялися в повній відповідності до відповідного законодавства.

Одним з важливих напрямків у співробітництві митних служб держав, є їх взаємодія в боротьбі з контрабандою і порушеннями митних правил. Загальною правовою основою для цього слугує Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства. 1977 р. (Україна приєдналась до Конвенції Найробі та додатків I, II, III, V, VI, VII, VIII. див. Указ Президента N 699/2000 від 23.05.2000). На базі даної Конвенції та відповідних рекомендацій Всесвітньої митної організації укладені міжурядові угоди України з Польщею, Угорщиною, Словаччиною, Чехією, Китаєм, Ізраїлем, Туреччиною, Францією, США, Фінляндією, усіма країнами Балтії, СНД та ін. В даних угодах визначаються наступні спільні заходи, що спрямовані на запобігання, виявлення і припинення контрабанди і порушення митних правил: обмін

інформацією між митними адміністраціями як за власною ініціативою так і за запитом; проведення розслідування однією стороною за запитом іншої, з метою отримання свідчень щодо порушення митного законодавства; сповіщення осіб митною адміністрацією однієї Договірної Сторони за письмовим запитом іншої, про будь-які дії у їх відношенні з боку запитуючої Сторони; участь представників митних адміністрацій при розгляді справ у суді або трибуналі іншої Сторони та ін.

Митні органи України спільно з митними органами суміжних держав можуть проводити спільні одноразові чи постійні заходи з питань, що відповідно до цього Кодексу та інших актів законодавства України належать до компетенції митних органів. Прикладом такого заходу може бути передбачена в ст.317 даного Кодексу контрольована поставка, або переміщення товарів під негласним контролем (ст. 318 МКУ).

Стаття 38. Підтримання оперативного зв'язку між митними органами України і митними органами суміжних держав

З метою вирішення невідкладних питань щодо пропуску товарів і транспортних засобів, виявлення контрабанди і порушень митних правил, забезпечення законності і правопорядку в пунктах пропуску через митний кордон України керівнику регіональної митниці, керівнику митниці та їх заступникам надається право проведення робочих зустрічей з представниками митного органу суміжної іноземної держави.

Про час мету таких зустрічей керівник митного органу або його заступник інформує керівника відповідного органу охорони державного кордону України

Порядок проведення таких зустрічей визначається положенням, затвердженим Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, укладеним в установленому порядку.

Правовою нормою зазначаної статті вперше нормативно закріплена така форма співробітництва між митними органами, як підтримання оперативного зв'язку між митними органами України та митними органами суміжних держав. На практиці вона застосовувалась, але порядок проведення таких зустрічей не регулювався нормативними актами України. Ця форма співробітництва допомагає досить швидко та оперативно вирішувати поточні питання.

Особами, уповноваженими на проведення робочих зустрічей передбачених цією статтею, є керівники регіональних митниць, заступники керівників регіональних митниць, керівники митниць, заступники керівників митниць, (далі – керівник митного органу). Проведення робочих зустрічей з представниками митного органу суміжної іноземної держави з метою вирішення невідкладних питань щодо пропуску товарів і транспортних засобів, виявлення контрабанди і порушень митних правил, забезпечення законності і правопорядку в пунктах пропуску через митний кордон України.

Під оперативно – технічним забезпеченням проведення робочої зустрічі слід розуміти надання автотранспорту, при необхідності надання одноразових віз для перебування у суміжній іноземній державі, оплата роботи перекладачів, якщо вони не є працівниками митних органів України чи працівниками митних органів суміжної іноземної держави.

Про дату, час, місце та умови проведення робочої зустрічі та її мету керівник митного органу України інформує керівника відповідного органу охорони державного кордону України.

При проведенні робочих зустрічей керівник митного органу України, за необхідності, залучає представників правоохоронних органів, фінансових установ, податкових та інших органів державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України, в порядку, установленому законодавством України.

Проведення таких робочих зустрічей можливе з метою вирішення невідкладних питань щодо:

1)Пропуску товарів і транспортних засобів.

2)Виявлення та припинення контрабанди та порушень митних правил.

3)Забезпечення законності і правопорядку в пунктах пропуску через митний кордон України.

Які питання можуть бути віднесені, щодо пропуску товарів та транспортних засобів, виявлення і припинення контрабанди та порушень митних правил, і забезпечення законності і правопорядку в пунктах пропуску через митний кордон України передбачено в Положенні про порядок проведення робочих зустрічей керівника регіональної митниці, керівника митниці та їх заступників з представниками митних органів суміжних іноземних держав, яке затверджене Постановою Кабінету Міністрів України. За рішенням керівника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань митної справи або його заступників можуть бути віднесені до невідкладних і інші питання, які виникають під час надзвичайних ситуацій, зумовлених великими аваріями, катастрофами і стихійним лихом, необхідністю аварійно-рятувальних та аварійно-відновлюваних робіт тощо

Порядок проведення таких зустрічей визначається Положенням про порядок проведення робочих зустрічей керівника регіональної митниці, керівника митниці та їх заступників з представниками митних органів суміжних іноземних держав, що затверджується Постановою Кабінету Міністрів України. Зокрема в якому передбачається: порядок отримання дозволів митними органами на проведення робочих зустрічей; особливості проведення робочих зустрічей керівників митних органів України з представниками відповідних митних органів суміжних іноземних держав на території суміжної іноземної держави чи на території України; порядок звітування про проведені робочі зустрічі керівників митних органів України з представниками відповідних митних органів суміжної іноземної держави.

Стаття 39. Взаємодія митних органів України з митними та іними органами іноземних держав, а також з міжнародними організаціями

Взаємодія митних органів України з митними та іншими уповноваженими органами іноземних держав, а також з міжнародними організаціями з питань, пов'язаних з впровадженням у справах про контрабанду та порушення митних правил, здійснюється митними органами України в порядку, передбаченому міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку.

Спеціально уповноважений орган виконавчої влади у галузі митної справи забезпечує виконання міжнародних договорів України з питань митної справи, які набули чинності згідно з порядком, встановленим Законом України “Про міжнародні договори України” від 22.12.2002 № 3767-ХІІ та “Положенням про порядок укладання, виконання та денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру”, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.94 № 422.

Порушення митного законодавства приносять збитки економічним, податковим і громадянським інтересам України та інших держав, тому дотримання законів і митних правил та боротьба з митними правопорушеннями можуть більш успішно здійснюватись за умови співробітництва митних служб України та інших держав. Тому Урядом України постійно проводиться робота по укладанню відповідних угод з Урядами інших держав. Угода між Урядом України і Урядом Естонської Республіки про співробітництво в боротьбі з порушеннями митного законодавства від 06.07.93р., Угода між Державним митним комітетом України і Державним митним комітетом Азербайджанської Республіки про співробітництво в боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил від 01.05.93р., Угода між Державним митним комітетом України і Митним комітетом Республіки Грузія про співробітництво в боротьбі з контрабандою та порушенням митних правил від 13.04.93 р., Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про співробітництво та взаємодопомогу в митних справах від 24.06.93р. та інші.

Серед міжнародних організацій, з якими митні органи України здійснюють взаємодію з питань пов'язаних з провадженням у справах про порушення митних правил та контрабанду (дізнання) необхідно виділити Інтерпол. Розпорядженням ДМСУ “Про порядок надання запитів в Національне центральне бюро Інтерполу в Україні” від 25 квітня 1994 р. №60.

Розділ II МИТНИЙ КОНТРОЛЬ

Глава 6. Організація митного контролю

Стаття 40. Здійснення митного контролю

Митному контролю підлягають усі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України.

Митний контроль передбачає проведення митними органами мінімуму митних процедур, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи. Обсяг таких процедур та порядок їх застосування визначаються відповідно до цього Кодексу, інших нормативно-правових актів, а також міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

Митний контроль товарів, транспортних засобів перевізників у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється цілодобово відповідно до типових технологічних схем пропуску через державний кордон України автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України є одним із основних завдань митної справи, покладеним на митні органи України.

Митний Кодекс визначає поняття «митний контроль» як сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку (п.15 ст.1).

Митному контролю підлягають усі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, незалежно від того, обкладаються вони митом або податками чи ні.

Права митних органів щодо здійснення митного контролю закріплені статтею 53 цього Кодексу.

Здійснення митного контролю передбачає проведення митних процедур, тобто операцій, пов'язаних зі здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Митний контроль обмежується достатньо мінімальним переліком митних процедур, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи. Це положення відповідає вимогам стандартних правил 6.1, 6.2 глави 6 Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур, вчиненої 18 травня 1973 року у Кіото (конвенція Кіото) і спрямоване на досягнення принципу взаємності у міждержавних відносинах України щодо формування міжнародно-правових відносин у галузі здійснення митної справи, оскільки у

сучасних відносинах держави прагнуть до спрощення митних формальностей при одночасному підвищенні ефективності митного контролю з метою прискорення руху великих обсягів пасажиро- вантажопотоків та стають на шлях укладення міжнародно-правових домовленостей, які регламентують процедури митного контролю.

Робота по виконанню митного контролю потребує відповідної організації. Операції, які здійснюються в процесі митного контролю підлягають упорядкуванню та відображенню в законодавчих та нормативно-правових актах, а також наказах та розпорядженнях Державної митної служби України, які передбачають організацію митного контролю та митного оформлення у вигляді технологічних схем, порядків, положень та правил, які визначають правову основу та послідовність дій посадових осіб митних органів. Проведення цієї роботи покладене на Управління технологій митного контролю Державної митної служби України. У підпорядкованих митних органах (регіональних митницях та митницях) функція по організації митного контролю покладається на одного із заступників начальника митного органу, а виконання організаційно-розпорядчих заходів на один чи декілька спеціально створені структурні підроділи (відділ, сектор організації митного контролю).

Основними завданнями і напрямками організації митного контролю є:

- підготовка проектів законодавчо-нормативних актів з питань організації та розвитку митної інфраструктури;
- аналіз діючих та впровадження передових форм і методів митного контролю та заходів підвищення їх ефективності;
- запровадження технологій митного контролю та митного оформлення;
- організація взаємодії митних органів (структурних підрозділів) з іншими державними органами, що здійснюють контроль на державному кордоні України;
- розробка і запровадження нових систем захисту результатів митного оформлення;
- удосконалення видів особистих митних забезпечень, форм їх застосування.

Митним Кодексом передбачено цілодобове здійснення митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України. При цьому під пунктом пропуску розуміється спеціально виділена територія на залізничних і автомобільних станціях, у морських і річкових портах, аеропортах (на аеродромах) з комплексом будівель, споруд і технічних засобів, де здійснюється прикордонний, митний та інші види контролю і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів і товарів.

Одним із напрямків організації митного контролю є розробка і запровадження в дію технологічних схем митного контролю.

Технологічна схема – це встановлена обов’язкова для виконання послідовність операцій митного контролю та митного оформлення, а також дій посадових осіб підрозділів митного органу під час здійснення цих операцій. Технологічні схеми митного контролю можуть бути типовими, або детальними. Типові технологічні схеми визначають загальну мінімально-обов’язкову послідовність операцій та дій посадових осіб на окремому напрямку митного контролю. Вони розробляються й запроваджуються центральним апаратом Державної митної служби України. Детальні технологічні схеми розробляються регіональними митницями і митницями на підставі типових технологічних схем, з урахуванням особливостей характеру і способів переміщення товарів, місцезнаходження й розташування структурних підрозділів, інфраструктури, тощо, і регламентують діяльність як одного окремо взятого структурного підрозділу, так і декількох структурних підрозділів митного органу в комплексі, а також взаємодію структурних підрозділів митного органу з підрозділами інших органів (служб) причетних до здійснення контролю осіб, товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. За допомогою технологічних схем, погоджених з відповідними службами, врегульовуються питання взаємодії під час здійснення митного контролю та митного оформлення.

Типові технологічні схеми пропуску через державний кордон України автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників затверджує Кабінет

Міністрів України. Детальні технологічні схеми затверджують керівники митних органів. З метою врегулювання окремих напрямків митного контролю на регіональному рівні регіональні митниці можуть розробляти й запроваджувати типові технологічні схеми митного контролю для регіону. Такі схеми затверджують начальники регіональних митниць.

Стаття 41. Форми митного контролю

Митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів шляхом:

- 1) перевірки документів та відомостей, необхідних для такого контролю;**
- 2) митного огляду (огляду та переогляду товарів і транспортних засобів, особистого огляду громадян);**
- 3) обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;**
- 4) усного опитування громадян та посадових осіб підприємств;**
- 5) перевірки системи звітності та обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів, які відповідно до законів справляються при переміщенні товарів через митний кордон України;**
- 6) огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи законом;**
- 7) використання інших форм, передбачених цим Кодексом та іншими законами України з питань митної справи.**

Порядок здійснення митного контролю визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до норм цього Кодексу.

Положення цієї статті про те, що митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів покладає здійснення функцій митного контролю безпосередньо на посадових осіб центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, регіональних митниць, та митниць (що обумовлено положеннями частини другої, статті 12 цього Кодексу).

Основною і найбільш поширеною формою митного контролю є перевірка документів та відомостей, необхідних для такого контролю – документальний контроль. У ході здійснення такого контролю перевіряються документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю (за визначенням статті 45 цього Кодексу). При цьому встановлюється наявність документів, необхідних для митного контролю товарів у відповідності з заявленим режимом та найменуваннями товарів, перевіряється правильність заповнення товаро-транспортних документів, відповідність зазначених у них відомостей відомостям, що містяться у зовнішньоекономічному договорі (контракті) та інших документах, наданих до митного контролю та митного оформлення, перевіряються відомості та документи, що стосуються нетарифних заходів регулювання (ліцензування, сертифікації, дозволи інших державних органів), платіжні документи, сертифікати про походження товарів і інші документи. Перелік документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю визначається Кабінетом Міністрів України, а їх подання митному органу передбачене статтею 54 цього Кодексу.

Поряд з документальним контролем митні органи України здійснюють контроль фактичний. Формами такого фактичного контролю є митний огляд та переогляд товарів (у

тому числі ручної поклажі та багажу) і транспортних засобів, які врегульовані статтями 55, 56 цього Кодексу, а також особистий огляд громадян.

Митний огляд та переогляд товарів і транспортних засобів здійснюється шляхом відкриття вантажних приміщень, транспортних засобів, тари й упаковки. У ході митного огляду встановлюються найменування та якість товарів, визначається їх кількість. Митний огляд використовується також з метою виявлення прихованого переміщення товарів.

Підстави й засади особистого огляду громадян врегульовані статтею 57 цього Кодексу.

Митні органи, при здійсненні митного контролю мають право усного опитування усіх фізичних осіб, в тому числі посадових осіб підприємств, декларантів і перевізників, що переміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України, або безпосередньо перетинають його у пунктах пропуску на митному кордоні України. Мета й поняття усного опитування зазначені у статті 59 цього Кодексу. Усне опитування може здійснюватись посадовими особами митних органів з метою отримання інформації, необхідної для здійснення митного контролю та митного оформлення. Результати опитування повинні бути оформлені відповідним протоколом.

Окремою формою митного контролю є перевірка системи звітності та обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, та огляд територій, де можуть знаходитись товари та транспортні засоби, що перебувають під митним контролем. Відповідно до статті 60 цього Кодексу це передбачає проведення митними органами на підприємствах дій щодо встановлення відповідності документації про зазначені товари і транспортні засоби, вимогам, встановленим цим Кодексом та іншими законами України.

Здійснення митного контролю у шляхом огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи врегульоване положеннями статті 61 цього Кодексу й передбачає за митними органами право перевіряти всі такі місця на всій митній території України.

Стосовно поняття інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, прикладом такої форми контролю може бути перевірка на територіях проміжних стоянок транспортних засобів (TIR-паркінгів, залізничних станціях, портах, тощо) в межах всієї митної території України.

Митні органи мають право використовувати інші форми митного контролю передбачені цим Кодексом та іншими законами України з питань митної справи. У цьому прикладом може бути ідентифікація товарів, транспортних засобів, приміщень митними органами, передбачена статтею 64 цього Кодексу або дослідження (аналіз, експертиза) проб та зразків товарів (ст. 75 цього Кодексу), верифікація сертифікатів про походження товарів (глава 54 цього Кодексу). Також, фактично, формами митного контролю є організаційно-технологічне супроводження, аналіз та прогнозування, завдяки проведенню яких контрольна функція може бути виведеною із безпосереднього контакту з об'єктом контролю й виконуватись дистанційно.

Стаття 42. Вибірковість митного контролю

Під час проведення митного контролю митні органи самостійно визначають форму та обсяг контролю, достатні для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, контроль за дотриманням яких покладено на митні органи.

Митний кодекс наголошує на вибірковості здійснення митного контролю. Вибір форм митного контролю та його обсягу здійснюється у відповідності з принципом достатності для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи, з урахуванням положень статті 40 цього Кодексу стосовно проведення мінімуму митних процедур.

Під визначенням обсягу митного контролю слід розуміти, як обсяг операцій, пов'язаних зі здійсненням митного контролю (митних процедур) так і обсяг (необхідну кількість) предметів такого контролю.

Необхідні форми та обсяг митного контролю визначають посадові особи митних органів (відповідно до затверджених технологічних схем митного контролю, правил, порядків, тощо), хоча поряд з цим достатність окремих форм митного контролю може бути передбачена міжнародними договорами за участю України, окремими законодавчими та нормативно-правовими актами, а також наказами та розпорядженнями Державної митної служби України. Так наприклад, особистий огляд статтею 57 цього Кодексу визначений винятковою формою митного контролю. Також, відповідно до вимог статті 66 цього Кодексу може бути встановлене звільнення від окремих форм митного контролю.

У ряді випадків митний контроль може здійснюватись в межах перевірки документів (наприклад при здійсненні пропуску товарів зазначених у статтях 67, 286-295 цього Кодексу), або огляду, що полягає у перевірці зовнішнього вигляду транспортних засобів, товарів, що у них знаходяться, без відкриття вантажних приміщень, тари й упаковки (наприклад при огляді територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитись товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи).

Рішення про доцільність застосування таких форм митного контролю, як митний огляд та переогляду товарів і транспортних засобів приймається, як правило, у ході перевірки документів або їх зовнішнього огляду.

У виборі форм та обсягів митного контролю митні органи керуються такими основними принципами:

- митний контроль повинен забезпечувати виконання основних завдань здійснення митної справи;

- у ході митного контролю не повинні порушуватися основні права й свободи людини.

Незастосування будь-яких форм митного контролю, так само як і звільнення від них не звільняє громадян і підприємства від обов'язків по додержанню законодавства України з питань митної справи.

З метою забезпечення завдань здійснення митної справи митні органи, у разі необхідності, можуть використовувати усі форми митного контролю, передбачені статтею 41 цього Кодексу й проводити такий контроль у повному обсязі, у тому числі й після пропуску товарів і транспортних засобів (відповідно до положень статті 69 цього Кодексу).

Стаття 43. Тривалість перебування під митним контролем

Товари і транспортні засоби перебувають під митним контролем з моменту його початку і до закінчення згідно з заявленим митним режимом.

У разі ввезення на митну територію України товарів і транспортних засобів митний контроль розпочинається з моменту перетинання ними митного кордону України.

У разі вивезення за межі митної території України митний контроль розпочинається з моменту пред'явлення товарів і транспортних засобів для митного оформлення та їх декларування в установленому цим Кодексом порядку.

Тривалість перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем на території зони митного контролю у пункті пропуску на митному кордоні України встановлюється відповідно до технологічної схеми пропуску через митний кордон осіб, товарів і транспортних засобів.

Митний контроль закінчується:

- у разі ввезення на митну територію України - після здійснення у повному обсязі митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;**
- у разі вивезення за межі митної території України - після здійснення у повному обсязі митного оформлення товарів і транспортних засобів та перетинання ними митного кордону України, за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму.**

Тривалість знаходження товарів та транспортних засобів під митним контролем, як і кінцевий термін такого знаходження безпосередньо залежать від обраного митного режиму (у відповідності з видами митних режимів встановленими статтею 185 цього Кодексу).

Якщо товари декларуються у режимі транзиту, або режимі, що передбачає їх переміщення через митний кордон України для вільного обігу, така тривалість може визначатись днями, а якщо обирається, наприклад, режим митного складу перебування товарів під митним контролем може продовжуватись до трьох років.

Початком митного контролю при ввезенні товарів і транспортних засобів визначений момент перетину ними митного кордону України, який засвідчується шляхом простановки на товаросупровідних документах штампу “Під митним контролем”.

Початком митного контролю по відношенню до товарів і транспортних засобів, що вивозяться є момент пред’явлення їх для митного оформлення та їх декларування митному органу. Пред’явлення товарів і транспортних засобів для митного оформлення невід’ємно пов’язане з процедурою декларування, яке може здійснюватись письмово, усно, або шляхом вчинення дій. Процедуру декларування врегульовано нормами статті 81 цього Кодексу. Умови та порядок застосування форм декларування визначаються Кабінетом Міністрів України. При цьому статтею 72 цього Кодексу встановлено, що засвідчення митним органом прийняття товарів, транспортних засобів та документів на них до митного контролю та митного оформлення здійснюється шляхом проставлення відповідних відміток на митній декларації та товаросупровідних документах. Практика здійснення митного контролю розуміє під цим простановку штампу “Під митним контролем”.

Тривалість перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем на території зони митного контролю у пункті пропуску на митному кордоні України залежить від особливостей функціонування того чи іншого пункту пропуску, умов здійснення у ньому митного контролю. Конкретно вона встановлюється відповідно до технологічної схеми здійснення митного контролю, що затверджуються керівником митного органу в пункті пропуску і погоджуються керівниками інших органів державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через державний кордон України, а також визначають час і послідовність виконання кожним із цих органів контрольних функцій. Така технологічна схема розробляється відповідно до типових технологічних схем пропуску через державний кордон України автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Закінчення митного контролю при ввезенні товарів і транспортних засобів визначене здійсненням у повному обсязі, тобто завершенням їх митного оформлення. Відповідно до положень статті 78 цього Кодексу митне оформлення вважається завершеним після виконання митним органом митних процедур, визначених ним на підставі Митного Кодексу України відповідно до заявленого митного режиму. При цьому, під здійсненням у повному обсязі митного оформлення розуміється завершення митного оформлення у відповідності з режимом, що передбачає розпорядження товарами, пропущеними через митний кордон України без митного контролю.

При вивезенні з України товарів, що експортуються митний контроль закінчується у момент перетину митного кордону України. Пропуск експортних товарів за межі митної території України здійснюється тільки після звірення відомостей, зазначених в електронній копії відповідної вантажної митної декларації, з відомостями у товаросупровідних документах та після перевірки (за рішенням митного органу) фактичної наявності, кількості, номенклатури і стану товарів. Факт пропуску товарів за межі митної території України засвідчується простановкою на четвертому примірнику вантажної митної декларації особистої номерної печатки посадової особи митного органу в пункті пропуску та здійсненням відмітки в центральній базі даних ІАМУ. У випадку вивезення товарів і транспортних засобів, заявлених у режимі, що передбачає перебування під митним контролем вони знаходяться під таким контролем протягом усього часу перебування у такому режимі.

Тривалість перебування під митним контролем суден закордонного плавання визначена положеннями статті 123 цього Кодексу.

Стаття 44. Строки пред'явлення митному органу товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України

Товари, що переміщуються через митний кордон України, разом з їх упаковкою та маркуванням, транспортні засоби, якими вони переміщуються через митний кордон, а також документи на ці товари і транспортні засоби пред'являються для контролю митним органам у незмінному стані в пунктах пропуску через митний кордон України та в інших місцях митної території України, встановлених митними органами для здійснення митного контролю та оформлення, не пізніше ніж через три години після прибуття зазначених товарів і транспортних засобів у пункт пропуску або таке місце.

Встановлений у частині першій цієї статті строк, як виняток, може збільшуватися у порядку та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.

Положення цієї статті зобов'язують перевізника або іншу, належним чином вповноважену особу пред'явити товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, а також документи на ці товари і транспортні засоби представникам митних органів у зоні митного контролю визначеній відповідно до положень статті 48 цього Кодексу, протягом трьох годин з моменту прибуття на територію пункту пропуску на митному кордоні України (територію зони митного контролю внутрішньої митниці). При цьому повинні бути враховані положення статті 94 цього Кодексу, згідно якої заява про пред'явлення товарів і транспортних засобів до митного контролю та передання документів на них мають бути зроблені у мінімально можливий строк після їх прибуття у місце доставки.

Факт пред'явлення товарів і транспортних засобів а також документів на них для митного контролю митним органам засвідчується заявою перевізника або особи, що переміщує товари, яка може бути зроблена усно, або (у встановлених випадках) письмово. Прикладом письмової заяви може бути реєстр документів, що подається внутрішньому митному органу при доставленні товарів у місце призначення, визначене митним органом у пункті пропуску.

Постановою Кабінету Міністрів України “Про умови збільшення строків пред'явлення та декларування митному органу товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України” встановлено, що цей строк може бути збільшений за таких умов:

1) у разі хвороби особи, відповідальної за переміщення товарів і транспортних засобів, що підтверджується відповідним медичним документом за формою, установленною

для установ та організацій, які входять до сфери регулювання Міністерства охорони здоров'я;

2) якщо процедура контролю, який здійснюється іншими органами державної влади під час переміщення товарів через митний кордон України, потребує додаткового часу, що підтверджується довідкою відповідного органу державної влади;

3) у разі настання обставин чи подій, які перешкоджають руху транспортного засобу, що підтверджуються документами, належним чином засвідченими відповідними органами.

Такими обставинами чи подіями вважаються:

-стихійне лихо (пожежа, повінь, інше стихійне лихо чи сезонне природне явище, зокрема замерзання моря, проток портів, закриття залізничних колій, тощо);

-військові дії чи надзвичайний стан у регіоні, у якому розташовано пункт пропуску або зона митного контролю;

-страйк;

-злочинні дії третіх осіб, спрямовані проти перевізника, транспортного засобу чи товару, що перевозиться цим транспортним засобом;

-пригода за участю транспортного засобу, що перевозить товар, яка спричинила повне чи часткове пошкодження транспортного засобу або повну чи часткову втрату товару;

-неможливість подальшого руху транспортного засобу, якщо зсув, пошкодження або розпакування товару створює небезпеку чи загрозу дорожньому руху, життю чи здоров'ю громадян або навколишньому середовищу;

-інші схожі за характером обставини чи події.

Залежно від виду обставин чи подій документи, що підтверджують їх наявність та строк дії, можуть видаватися місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, власником підприємства, на якому відбувається страйк, чи вповноваженим ним органом (представником), об'єднаннями, торгово-промисловими палатами, відповідним державним органом з безпеки дорожнього руху, органами Міністерства внутрішніх справ України, іншими спеціально вповноваженими на це державними органами, а також міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади тощо.

Строки пред'явлення митному органу товарів і транспортних засобів можуть бути продовжені митним органом на строк, достатній для виключення причин, які стали перепорою для своєчасного їх пред'явлення.

Питання збільшення граничних строків пред'явлення митному органу товарів і транспортних засобів вирішуються в кожному окремому випадку керівником митного органу або його заступником на підставі відповідної заяви про це особи, що переміщує товари й транспортні засоби, або перевізника та відповідних документів.

В разі порушення порядку та строків пред'явлення митному органу товарів і транспортних засобів, а також документів на ці товари і транспортні засоби перевізники або особи, що переміщують товари, транспортні засоби, порожні транспортні засоби й транспортні засоби, у яких перевозяться пасажирів, несуть відповідальність, згідно положень статті 342 цього Кодексу.

Стаття 45. Документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю

Особи, які переміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України чи провадять діяльність, контроль за якою цим Кодексом покладено на митні органи, зобов'язані подавати митним органам документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю.

Перелік документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю, порядок їх подання визначаються Кабінетом Міністрів України відповідно до цього Кодексу.

Правоохоронні органи України, фінансові установи, податкові та інші контролюючі органи України відповідно до законодавства України на запити митних органів або за власною ініціативою інформують митні органи про наявні в них відомості, необхідні для здійснення митного контролю.

Подання митним органам документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю покладається на осіб, які переміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України чи провадять діяльність, контроль за якою покладено на митні органи.

Конкретні випадки, що передбачають таке подання передбачені нормами статті 54 цього Кодексу.

Перелік документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю й порядок їх подання визначаються Кабінетом Міністрів України. Як правило такі переліки містяться в Типових технологічних схемах пропуску через державний кордон України автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників, передбачених статтею 40 цього Кодексу. В залежності від способу переміщення товарів, їх характеру, кількісних та вартісних розмірів, мети переміщення і таких інших факторів митним органам можуть подаватись різні документи. Основне правило, яке при цьому діє полягає в тому, що такому поданню підлягають усі документи та відомості необхідні для здійснення, у передбаченому обсязі, митного контролю.

Такі документи можна класифікувати за призначенням:

1. Торговельні документи. Це договори (контракти, угоди), рахунки-фактури (інвойси), рахунки за комісійні і брокерські послуги, специфікації, пакувальні листи, тощо. Для здійснення митного контролю можуть подаватись будь-які, у т.ч. факсимільні копії договорів (контрактів, угод), а також засвідчені витяги з таких договорів (якщо вони містять відомості достатні для здійснення митного контролю). Копії договорів (контрактів, угод) та витяги із них повинні бути засвідчені підписом керівника підприємства, що уклало договір та печаткою цього підприємства. При цьому, за наявності підстав вважати, що надані документи містять недостовірні відомості, посадові особи митних органів мають право вимагати їх оригінальні примірники. З метою підтвердження відомостей договору підприємствами-сторонами договору можуть подаватись листи-заяви з зазначенням реєстраційних та банківських реквізитів, підписані керівником та головним бухгалтером підприємства, і завірені його печаткою.

2. Транспортні документи. Це документи на підставі яких товари та транспортні засоби переміщуються через митний кордон. До них відносяться: накладні, коносаменти, дорожні відомості, вагонні аркуші, передаточні відомості, багажні квитанції, тощо.

3. Митні документи. Оформлюються й засвідчуються посадовими особами митних органів. Ними є: митні декларації, свідоцтва про допущення транспортних засобів (контейнерів) до перевезення товарів під митними печатками й пломбами, будь-які ліцензії, свідоцтва, атестати, що видаються митними органами (наприклад ліцензія на здійснення діяльності митного брокера, митного перевізника і т.ін.), документи на товари та транспортні засоби, що підлягають поданню митному органу призначення (наприклад, документи контролю доставки), а також інші документи.

4. Особисті документи громадян, до яких відносяться паспорта, посвідчення, проїзний документ дитини та інші документи, що посвідчують особу, громадянство. Ці документи дозволяють ідентифікувати особу, а також одержати відомості про неї, необхідні для митного контролю та митного оформлення у передбачених законодавством випадках (наприклад, для визначення категорій осіб, що користуються пільгами).

5. Інші документи, необхідні для митного контролю. До таких документів можна віднести реєстраційні документи, установчі документи, документи на підтвердження певних видів діяльності, які не потребують ліцензування, сертифікати (якості, відповідності, походження, ветеринарні, карантинні, тощо), карантинні і такі інші свідоцтва, дозвільні документи, що видаються іншими державними органами, картки-реєстрації контрактів,

військові перепустки, документи на право власності (наприклад: свідоцтво на право власності приміщенням митного ліцензійного складу, технічні паспорти транспортних засобів індивідуального користування), акти (у т.ч. складені підприємствами), тощо.

Перелічені документи перевіряються посадовими особами митних органів до прийняття рішення про пропуск товарів і транспортних засобів через митний кордон України, або рішення про їх випуск та використання у відповідності до обраного митного режиму.

Перевірка документів полягає у ознайомленні з їх відомостями з точки зору відповідності діючим правилам митного законодавства й повноти їх оформлення. Посадова особа митних органів має право вимагати від декларанта подання додаткових документів, необхідних для митного контролю. Наприклад, у відповідності до Порядку визначення митної вартості товарів та інших предметів у разі переміщення їх через митний кордон України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 05.10.98 № 1598 митні органи повинні вимагати подання копії експортної декларації країни відправлення, а також прайс-листа виробника та продавця товару.

Типовою технологічною схемою здійснення митного контролю автомобільних транспортних засобів перевізників у пунктах пропуску через державний кордон України передбачене, що підставою для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів є подання перевізником, експедитором чи вповноваженою особою оригіналів таких документів:

- примірників оформлених вантажних митних декларацій (у встановлених випадках) на переміщувані товари й транспортні засоби;
- міжнародної автомобільної накладної (CMR);
- рахунку-фактури (інвойса);
- пакувального листа (специфікації);
- книжки міжнародного дорожнього перевізника (Carnet TIR) (у разі потреби);
- вантажної відомості (каргоманіфесту) (у разі потреби);
- авіаційної вантажної накладної (Air Waybill) (у разі потреби);
- коносаменту (Bill of Lading) (у разі потреби);
- свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення товарів під митними печатками й пломбами;
- визначених законодавством України дозвільних документів (у разі потреби) органів державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України.

Відповідно до Типової технологічної схеми здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників у пунктах пропуску через державний кордон України адміністрацією судна для здійснення митного контролю подаються такі документи та відомості:

- генеральна декларація;
- декларація про вантаж;
- суднова роль;
- список пасажирів;
- декларація про особисті речі екіпажу судна;
- митні декларації (українських членів екіпажу судна);
- список запасів споживання;
- довідка капітана судна про наявність на борту судна наркотичних засобів, зброї та боєприпасів;
- довідка про наявність у судновій касі валюти;
- зобов'язання капітана українського судна про не знесення із судна запасів споживання, що були закуплені за кордоном;
- інші документи, потрібні при здійсненні митних процедур.

Наприклад, до початку навантаження на судно закордонного плавання транспортних засобів та товарів декларант або вповноважена ним особа подає митному органу доручення на навантаження транспортних засобів і товарів.

Подані документи мають бути засвідчені судовою печаткою та підписом капітана судна, за винятком митних декларацій українських членів екіпажу.

Генеральна декларація, вантажна декларація, суднова роль, список пасажирів, вантажні документи (коносаменти, їхні переліки – маніфести), митні декларації членів екіпажу, список судових запасів подаються на бланках форми Міжурядової морської консультативної організації (Inter-governmental Maritime Consultative Organization – IMCO).

При проведенні митного контролю транспортних засобів та товарів, що вивантажуються із судна, митні органи мають право використовувати додаткові документи, передбачені правилами роботи портів.

При митному контролі повітряних суден, порядок якого регламентовано Типовою технологічною схемою здійснення митного контролю повітряних транспортних засобів перевізників у пунктах пропуску через державний кордон України передбачене подання посадовим особам митного органу наступних документів:

- генеральна декларація;
- списки запасів споживання;
- каргоманіфести;
- авіаційні вантажні та поштові накладні;
- товаросупровідні документи.

Зазначені документи подаються командиром повітряного судна.

При потребі посадовій особі митного органу можуть подаватися інші документи в порядку, визначеному Держмитслужбою. Наприклад, у відповідності до статті 16 Конвенції про міжнародну цивільну авіацію (Чікаго, 1947) компетентна влада кожної держави-учасниці має право перевіряти посвідчення й інші документи, передбачені справжньою Конвенцією. До таких документів згідно статті 29 цієї Конвенції, відносяться:

- свідоцтва на кожного члена екіпажу;
- список прізвищ пасажирів із зазначенням пунктів відправлення й призначення;
- маніфест та докладні декларації на вантаж;
- бортовий журнал;
- дозвіл на бортову радіостанцію.

Додатком 9 до Конвенції Чікаго, 1947, схваленим Міжнародною організацією цивільної авіації (ІКАО) встановлені єдині форми генеральної декларації, вантажної відомості, картки посадки-висадки пасажирів, свідоцтва члена екіпажу повітряного судна.

При перевезеннях залізничним транспортом, згідно Типової технологічної схеми здійснення митного контролю залізничного транспорту перевізників у пунктах пропуску через державний кордон України посадові особи прикордонної передавальної станції зобов'язані подати для здійснення митного контролю та митного оформлення:

- передатну відомість (багажний список);
- залізничні накладні;
- перевізні документи;
- супровідні документи.

До основних супровідних документів належать рахунок-фактура, специфікація, пакувальний лист та інші документи, потрібні для здійснення митних процедур.

У разі повернення в Україну залізницею або митним органом суміжної держави товарів (вантажів), внаслідок заборони пропуску на територію цієї держави, разом з зазначеними документами подається ще акт митниці суміжної держави про причину повернення.

При переміщенні товарів в міжнародних експрес-відправленнях (МЄВ) експрес-перевізник подає посадовим особам митних органів єдиний транспортний документ та митну декларацію М 16.

Для документального контролю енергоносіїв, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі подаються акти прийому-передачі, а також використовуються акти про:

- зняття і накладення пломб;
- фіксування показників лічильників;
- обсяги переміщеного товару.

Вимоги до мови, якою подаються документи, необхідні для здійснення митного контролю товарів і транспортних засобів врегульовані нормами статті 77 цього Кодексу.

Неподання митному органу документів, необхідних для митного контролю є порушенням митних правил, відповідальність за яке передбачена положеннями статті 330 цього Кодексу.

Митний орган забезпечує зберігання документів, що були підставою для пропуску транспортних засобів та товарів через митний кордон України на термін і в порядку, установлених Держмитслужбою України. На даний час Переліком документів, що утворюється в установах Держмитслужби України із зазначенням строків зберігання, підписаним Головою Держмитслужби України (29.10.97) та Начальником Головархіву при Кабінеті Міністрів України (17.10.97) для них встановлений термін зберігання не менше 5 років.

З метою отримання відомостей, необхідних для здійснення митного контролю Митні органи України можуть робити запити про надання інформації до правоохоронних органів України, фінансових установ, податкових та інших контролюючих органів України. Наприклад, від фінансових установ можуть отримуватись відомості та довідки про операції та стан рахунків підприємств, що переміщують товари та транспортні засоби через митний кордон України, митних брокерів, митних перевізників, та інших осіб, що здійснюють діяльність, контроль за якою покладається на митні органи. Вимоги до оформлення запитів про надання інформації можуть погоджуватись на міжвідомчому рівні (наприклад, Протокол № 2 до Угоди про інформаційне співробітництво між Державною митною службою України та Міністерством внутрішніх справ України щодо переліку вимог до оформлення запитів на отримання інформації, підписаний 21.08.2002 (Першим заступником Голови ДМСУ) --- 22.08.2002 (Першим заступником Державного секретаря МВСУ). Поряд з цим правоохоронні органи України, фінансові установи, податкові та інші контролюючі органи України за власною ініціативою, або відповідно до законодавства України можуть інформувати Митні органи України про наявні в них відомості, необхідні для здійснення митного контролю.

Стаття 46. Доступ посадових осіб митних органів на територію чи в приміщення підприємств для здійснення митного контролю

Посадові особи митних органів з метою здійснення митного контролю мають право в межах наданої їм цим Кодексом та іншими законами України компетенції безперешкодного доступу на територію чи в приміщення будь-якого підприємства незалежно від форми власності та підпорядкування, де знаходяться або можуть знаходитися товари, що підлягають митному контролю.

Положення даної статті не обмежують коло посадових осіб митних органів, що мають право такого доступу. При цьому поняття “митні органи” визначається, відповідно до положень пункту 17 статті 1 та частини другої, статті 12 цього Кодексу.

Форма власності, характер і призначення підприємства, сфера його діяльності, так само як і його відомче та структурне підпорядкування не можуть бути фактором перешкоди

або обмеження права доступу на його територію посадових осіб митних органів, якщо на цій території, у належних йому приміщеннях та інших спорудах знаходяться товари та транспортні засоби, що підлягають митному контролю.

При здійсненні митного контролю посадові особи митних органів мають право доступу також на будь-яку територію, у будь-які споруди й приміщення, де можуть знаходитись товари та транспортні засоби, що підлягають митному контролю, документи необхідні для такого контролю, або здійснюватись діяльність, контроль за якою покладено на митні органи. Наприклад, при проведенні митного огляду судна, на вимогу посадових осіб митного органу капітан, або уповноважена ним особа, зобов'язані відчинити усі навні на судні приміщення. Це ж саме стосується власників складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі, TIR-паркінгів і таких подібних місць, де проводиться діяльність, контроль за якою покладений на митні органи, де навіть за відсутності товарів та транспортних засобів, передбачене здійснення митного контролю, наприклад: огляд території й приміщень, перевірка системи звітності та обліку товарів, і т.ін.

Право доступу посадових осіб митних органів на територію та в приміщення підприємств при здійсненні ними митного контролю реалізується на підставі службового посвідчення. Підприємства на яких встановлений окремий спеціальний режим знаходження, переміщення та обліку співробітників не повинні створювати формальностей, заважаючих, або ускладнюючих процедуру пропуску на свою територію посадових осіб митних органів.

Будь-які дії посадових осіб, спрямовані на перешкоджання посадовим особам митних органів в такому доступі є порушенням митних правил відповідальність за яке передбачена положеннями статті 342 цього Кодексу.

Відповідно до положень статті 424 цього Кодексу, для забезпечення доступу в приміщення або на територію де знаходяться товари і транспортні засоби, що перебувають під митним контролем посадові особи митної служби України, під час виконання службових обов'язків мають право застосовувати фізичну силу.

Стаття 47. Спільний митний контроль на митному кордоні України

На підставі міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, на митному кордоні України може здійснюватися спільний митний контроль разом з митними органами суміжних держав.

Метою запровадження спільного митного контролю (див. Коментар до статті 37 цього Кодексу) є вдосконалення митного контролю за транспортними засобами і вантажами, прискорення їх переміщення через митний кордон (скорочення часу митного оформлення і спрощення митних процедур), недопущення провозення контрабандних товарів, інших предметів і матеріалів, заборонених до ввозу та вивозу, а також запобігання випадкам порушень митних правил (наприклад підміни документів, що містять відомості про товари, після проходження митного контролю однієї із сторін), уникнення черг на кордоні.

Спільний митний контроль разом з митними органами сусідніх держав здійснюється у рамках участі України у міжнародному співробітництві з питань митної справи, форми якого врегульовані положеннями статті 37 цього Кодексу.

Такий контроль проводиться, як правило у пунктах пропуску на митному кордоні України, але з цією метою можуть створюватись й спеціальні спільні пункти пропуску на митному кордоні України.

Спільний митний контроль на митному кордоні України здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів сусідніх держав. Найбільш поширеними його формами

є перевірка документів та відомостей, необхідних для такого контролю, митний огляд товарів і транспортних засобів, їх облік. При цьому Митним Кодексом України не встановлено обмежень стосовно застосування форм митного контролю, передбачених положеннями статті 41.

Підставою для запровадження спільного митного контролю на митному кордоні України є положення міжнародних договорів України з питань митної справи. Процедура його запровадження наведена у коментарі до статті 37 цього Кодексу. Спільний митний контроль здійснюється, як правило протягом визначеного терміну, що обумовлений строком дії відповідного міжнародного договору.

Глава 7. Зони митного контролю

Стаття 48. Місця розташування зон митного контролю

З метою забезпечення здійснення митними органами митного контролю за товарами та транспортними засобами, що переміщуються через митний кордон України, проведення заходів, пов'язаних з виявленням, попередженням та припиненням контрабанди та порушень митних правил, у пунктах пропуску на митному кордоні України, в межах прикордонної смуги на державному кордоні України, у морських і річкових портах, аеропортах, на залізничних станціях, на територіях підприємств, спеціальних митних зон, а також в інших місцях, визначених митними органами, створюються зони митного контролю.

Зона митного контролю (ЗМК) – спеціально відведене місце, де митні органи здійснюють необхідні митні формальності по відношенню до зовнішньоекономічних вантажів та транспортних засобів, які ці вантажі перевозять.

ЗМК в пунктах пропуску на державному кордоні відрізняються від ЗМК, які створюються у внутрішніх митницях, наявністю окремої зони або лінії прикордонного контролю, з якої починається огляд транспортних засобів, здійснюється паспортний контроль, визначаються особи, яким заборонений в'їзд до країни та інше.

ЗМК можуть розрізнятися за типом в залежності від виду транспорту (автомобільний, залізничний, водний, повітряний, мультимодальний), напрямків транспортних потоків та магістральних шляхів. Останнім часом використовуються такі назви, як “митний термінал”, “вантажний митний комплекс”, “автопорт”. В аеропортах, в морських та річкових портах, вимоги часу потребують створення мультимодальних ЗМК, де процес митного контролю розповсюджується (одночасно або послідовно) на декілька видів транспорту, які застосовуються для перевезення вантажів з урахуванням специфіки пункту пропуску. Для здійснення заходів митного контролю, інфраструктура ЗМК, як правило, потребує наявності таких основних елементів:

- службові приміщення для працівників митниці;
- місця для розвантаження, перевантаження та навантаження вантажів;
- місце для проведення митного огляду з наявністю технічних засобів контролю;
- майданчик для стоянки транспортних засобів;
- склади тимчасового зберігання (у випадку зміни транспорту або непрямого перевантаження, наприклад складування на причалах порту в очікуванні підходу судна);
- майданчик для стоянки затриманих транспортних засобів;
- відповідну інфраструктуру транспортного руху (залізничні колії, автомобільні дороги тощо) або пасажиропотоку (“зелений” та “червоний” коридори) та інше.

При необхідності в ЗМК передбачають створення окремих транспортних смуг, що обумовлено можливістю блокування провідного руху на період проведення митного

контролю вантажу або транспортного засобу та прийняття рішення стосовно пропуску вантажів через митний кордон.

Зонами митного контролю також є території митних складів, складів тимчасового зберігання, магазинів безмитної торгівлі та інші території, в яких діють спеціальні митні режими.

Стаття 49. Порядок створення зон митного контролю

Порядок створення зон митного контролю, режим їх функціонування відповідно до цього Кодексу визначаються Кабінетом Міністрів України.

Зони митного контролю в межах пунктів пропуску через державний кордон України створюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України та центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту.

Загальна практика показує, що при створенні ЗМК можливо виділити таку поетапну послідовність:

- визначення необхідності створення ЗМК в конкретному пункті пропуску або в окремих місцях в зоні діяльності внутрішньої митниці в залежності від вантажопотоку або пасажиропотоку, наявності “ризикової” номенклатури товарів, які переміщуються, достатності штатної чисельності особового складу митного органу, можливості розміщення місць розташування інших органів державного контролю та інше;

- визначення перспективи розвитку ЗМК, можливість її розширення, забезпечення сервісної інфраструктури (експедиторська, брокерська, складська, технічна діяльність).

Після чого переходять до:

- розробки інфраструктури ЗМК, яка повинна передбачати не тільки вищезазначені елементи а також можливість функціонування в ЗМК фахівців інших контролюючих структур, при чому така доцільність створення ЗМК безумовно погоджується з органами зазначеними в даній статті.

Стаття 50. Розміщення споруд та об'єктів у зоні митного контролю

У зонах митного контролю, створених у межах пунктів пропуску на митному кордоні України, споруди та об'єкти інфраструктури, що належать іншим органам, уповноваженим здійснювати види контролю, зазначені у статті 27 цього Кодексу, розміщуються з дозволу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону України та центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту. Порядок надання таких дозволів визначається Кабінетом Міністрів України.

Законодавчим шляхом закріплено необхідність присутності фахівців ветеринарного, фітосанітарного, санітарно-епідеміологічного та інших видів контролю не тільки в пункті пропуску через митний кордон України, а також в митницях призначення. Їх завдання передбачають перевірку підконтрольних вантажів, проведення будь-яких лабораторних дослідів, взяття проб та зразків, та інше. Таким чином для проведення вищезазначених дій потрібна присутність будь-яких спеціальних споруд, місць для проведення зазначених заходів. Як правило це лабораторії, службові приміщення, карантинні зони та інше.

Основна вимога, яка пред'являється до розташування в ЗМК складських та інших функціональних приміщень є виключення будь-якої можливості вилучення товарів, які перебувають під митним контролем. Конструкції та обладнання приміщень повинні сприяти

збереженню товарів, наприклад відокремлені запірні пристрої (один з них у віданні митного органу), подвійне контрольне забезпечення.

Стаття 51. Режим зони митного контролю. Забезпечення законності і правопорядку у зоні митного контролю

Режим зони митного контролю - це встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю.

Забезпечення безпеки громадян, а також схоронності товарів, що переміщуються через митний кордон України, дотримання режиму, законності та правопорядку у зоні митного контролю покладається на відповідні митні органи.

Під режимом зони митного контролю розуміється порядок доступу та перебування в ній службових осіб, які безпосередньо забезпечують процес митного контролю та оформлення, осіб, які проходять митний контроль, осіб, які уповноважені пред'являти до такого контролю транспортні засоби та вантажі, посадових осіб інших державних органів, участь яких в процесі митного контролю передбачена законодавством, а також порядок переміщення товарів за межі зони після закінчення митного контролю.

Дотримання режиму ЗМК проводиться з метою заборони доступу до неї осіб, не причетних до здійснення митного контролю, а також створення умов для роботи та захисту особового складу та майна митних органів від можливих протиправних посягань.

Найбільш простий спосіб для підтримання режиму ЗМК є створення системи перепусток окремо для транспортних засобів, окремо для осіб, присутність яких в ЗМК пов'язана з виконанням службових обов'язків. Перепустки, рекомендується, виготовляти різнокольоровими, конкретний колір буде визначати рівень допуску для конкретних осіб.

Стаття 52. Проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення товарів, транспортних засобів і громадян через зону митного контролю

Проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів і громадян, у тому числі посадових осіб органів державної влади, які не перетинають митний кордон України, допускається тільки з дозволу керівника або заступника керівника відповідного митного органу за погодженням з Прикордонними військами України і під контролем посадових осіб цього органу, крім випадків, передбачених законами України.

Дотримання режиму зони митного контролю передбачає, що будь-які дії як при проходженні контролю, при його завершенні, по підтриманню функціонування ЗМК (налагодження, ремонтні, очисні та інші), пов'язані з окремими обмеженнями та потребують відповідних дозволів митного органу. До початку проведення господарських робіт, зацікавлена особа подає митному органу письмову заяву, в якій визначає перелік робіт та список їх виконавців, перелік технічних засобів, приладів, інструментів, іншого обладнання, матеріалів які будуть застосовані або використані, при необхідності зазначає технології та строки виконання робіт.

Під час проведення відповідних робіт рекомендується на території де виконуються такі роботи встановити тимчасовий спеціальний режим зони митного контролю, який передбачає виконання робіт під наглядом посадових осіб митниці.

Глава 8. Здійснення митного контролю

Стаття 53. Права митних органів щодо здійснення митного контролю

Митні органи у межах своїх повноважень, визначених цим Кодексом, мають право застосовувати примусові заходи до порушників режиму зони митного контролю.

Митні органи мають право у примусовому порядку зупиняти і повертати в зони митного контролю транспортні засоби та громадян, які без дозволу митних органів увійшли із зони митного контролю на митну територію України, а також морські та річкові судна, які без дозволу митних органів вийшли з зони митного контролю за межі митної території України і не перебувають у територіальних водах інших держав.

Перелік примусових заходів, а також порядок їх застосування встановлюються цим Кодексом та іншими законами України.

Дивися пункти 8, 15 статті 1 цього Кодексу.

Статтею 48 цього Кодексу визначено, що для здійснення митного контролю за товарами та транспортними засобами, що переміщуються через митний кордон України, проведення заходів, пов'язаних з виявленням, попередженням та припиненням контрабанди та порушень митних правил, митні органи за порядком визначеним у статті 49 цього Кодексу, створюють зони митного контролю. Відповідно до частини 1 статті 49 цього Кодексу, режим функціонування зон митного контролю визначає Кабінет Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.02 № 1947 „Про затвердження Порядку створення зон митного контролю та їх функціонування і Порядку надання дозволу на розміщення у зонах митного контролю споруд та об'єктів інфраструктури, що належать іншим, ніж митні, органам державної влади, які здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України”).

Відповідно до статті 51 цього Кодексу, режим зони митного контролю - це встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю. Тобто режим зони митного контролю, це порядок доступу в зону митного контролю й перебування в ній посадових осіб митниці, що безпосередньо забезпечують процес митного контролю, посадових осіб інших контролюючих служб, громадян, які проходять митний контроль або вповноважені пред'явити для такого контролю товари та інші предмети, а також порядок переміщення товарів та інших предметів за межі зони митного контролю.

Контроль за дотриманням режиму зони митного контролю покладається на митні органи.

Такий контроль повинні здійснювати посадові особи митного органу, які безпосередньо проводять процедури митного контролю та оформлення у зоні митного контролю, а також у відповідності до частини 2 статті 21 цього Кодексу посадові особи митної варти, які забезпечують охорону зон митного контролю.

Як зазначено у частині другій статті, для забезпечення дотримання режиму зони митного контролю, у тому числі для повернення транспортних засобів та громадян до зони митного контролю, посадові особи митних органів у разі необхідності можуть застосовувати примусові заходи.

Перелік примусових заходів, а також порядок їх застосування встановлюються цим Кодексом та іншими законами України. До них відноситься застосування:

- фізичної сили, відповідно до частини 1 статті 424 цього Кодексу;
- спеціальних засобів, відповідно до статті 425 цього Кодексу. Порядок їх застосування визначаються Кабінетом Міністрів України;

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.02 № 1953 “Деякі питання застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби” до спеціальних засобів відносяться:

- 1) засоби індивідуального захисту: шоломи й бронежилети;
- 2) засоби активної оборони: наручники, пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, електрошокові пристрої, сльозоточиві речовини, гумові кийки, засоби для примусової зупинки транспортних засобів, обладнання для відкриття приміщень, у тому числі малогабаритні піротехнічні пристрої.

Посадові особи митної служби під час виконання службових обов'язків мають право застосовувати спеціальні засоби у наступних випадках (пункт 5 Порядку застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби):

- 1) відбиття нападу безпосередньо на них або на інших осіб;
- 2) відбиття нападу на будинки, будівлі, споруди і транспортні засоби, що належать митним органам, спеціалізованим митним установам та організаціям або використовуються ними, на товари і транспортні засоби, що перебувають під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення;
- 3) затримання правопорушників, їх доставки в службове приміщення митного органу, спеціалізованої митної установи чи організації, якщо ці особи чинять опір та іншу протидію або можуть завдати шкоди оточуючим чи собі;
- 4) припинення фізичного опору, що чиниться посадовій особі митної служби;
- 5) проникнення у приміщення, де можуть знаходитися предмети контрабанди та безпосередні об'єкти порушення митних правил;
- 6) зупинення транспортного засобу, водій якого не виконав вимоги посадової особи митної служби про зупинення.

- вогнепальної зброї, відповідно до статті 426 МКУ. Порядок її застосування визначаються Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.02 № 1953 “Деякі питання застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби” зберігати, носити та застосовувати зброю дозволяється посадовим особам митної служби України таких категорій:

- 1) Керівник та заступники керівника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи;
- 2) Керівники, заступники керівників та працівники підрозділів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, до компетенції яких належать питання організації боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил та митної варті;
- 3) Керівники регіональних митниць, митниць, їх заступники - керівники підрозділів, до компетенції яких належать питання боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил, керівники підрозділів регіональних митниць, митниць, до компетенції яких належать питання митної варті, а також працівники зазначених підрозділів;
- 4) Посадові особи чергових служб митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій.

Зазначені категорії посадових осіб митної служби України мають право застосовувати зброю для (пункт 6 Порядку застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби):

- 1) відбиття групового чи збройного нападу безпосередньо на них або інших осіб, якщо їх життя та здоров'ю загрожує небезпека і запобігти їй іншими засобами немає можливості;
- 2) відбиття групового чи збройного нападу на будівлі, склади, інші приміщення митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, а також на приміщення підприємств, установ та організацій, на територіях яких здійснюється митний контроль;
- 3) зупинки транспортного засобу шляхом пошкодження, якщо його водій у зоні митного контролю своїми діями створює загрозу життю та здоров'ю людей;

4) подання сигналу тривоги; виклику допомоги; знешкодження тварини, що загрожує життю та здоров'ю людини.

Окремо необхідно звернути увагу на те, що посадові особи митних органів мають право зупиняти та повертати у зону митного контролю транспортні засоби та громадян, які без дозволу митних органів увійшли із зони митного контролю, тобто мають право у цьому випадку здійснювати заходи безпосередньо на митній території України і також за межами внутрішніх вод або територіального моря України до територіальних вод інших держав.

За порушення режиму зони митного контролю, посадові особи, у тому числі посадових осіб органів державної влади (крім митних органів) та громадяни несуть відповідальність відповідно до статті 329 цього Кодексу “Порушення режиму зони митного контролю”:

“ - тягне за собою за відсутності товарів, транспортних засобів - безпосередніх предметів порушення митних правил накладення штрафу в розмірі до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

- ті самі дії за наявності товарів, транспортних засобів - безпосередніх предметів порушення митних правил тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.”.

Кваліфікаційною ознакою для порушення митних правил передбаченого статтею 329 МКУ є здійснення у зоні митного контролю дій без дозволу посадових осіб митного органу.

До таких дій можливо віднести:

- переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, громадян господарських робіт без дозволу митного органу;

- проведення господарських робіт у зоні митного контролю без дозволу митного органу;

- проведення інших операцій з товарами та / або транспортними засобами (навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення пошкоджень упаковки, розпакування, переупакування товарів, або зміна ідентифікаційних знаків чи маркування) без дозволу митного органу.

Крім того необхідно враховувати, що більшість порушень режиму зони митного контролю, крім кваліфікації порушення за статтею 329 цього Кодексу, можуть додатково класифікуватись за іншими статтями цього Кодексу, які передбачають відповідальність за порушення митних правил, а саме:

Стаття 331 “Видача товарів, транспортних засобів без дозволу митного органу або їх втрата”;

Стаття 334 “Відправлення транспортного засобу без дозволу митного органу”;

Стаття 335 “Причалювання до суден, що перебувають під митним контролем”;

Стаття 336 “Неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними”;

Стаття 337 “Вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу”;

Стаття 338 “Пошкодження або втрата митного забезпечення”;

Стаття 342 “Перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів і документів”.

Стаття 54. Подання документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю

Документи, необхідні для здійснення митного контролю, подаються митному органу при:

- 1) перетинанні товарами і транспортними засобами митного кордону України;
- 2) декларуванні товарів і транспортних засобів;
- 3) повідомленні митного органу про намір здійснити переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;

4) здійсненні митними органами інших контрольних функцій відповідно до цього Кодексу.

Дивися пункти 2, 12, 14, 23 – 28, 35 статті 1 цього Кодексу.

Дана стаття встановлює випадки коли подання документів для здійснення митного контролю з боку посадових осіб підприємств та громадян є обов'язковим.

Пунктом 1 статті встановлено, що документи для здійснення митного контролю подаються при перетині митного кордону України товарами та транспортними засобами.

Загальні положення щодо переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України викладено у Главі 13 цього Кодексу “Переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України”, особливості переміщення у залежності від виду транспорту у Розділі V цього Кодексу “Митні процедури при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту”.

Відповідно до частини 1 статті 95 цього Кодексу: “Переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України здійснюється через пункти пропуску на митному кордоні України, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.”, тобто товари та транспортні засоби повинні **переміщуватись через державний (та відповідно митний) кордон України** тільки через пункти припуску.

Стаття 92 МКУ визначає загальний перелік документів, які повинні подаватися митному органу у пункті пропуску:

- транспортні;
- комерційні;
- інші супровідні документи, що містять відомості про товари і транспортні засоби, достатні для прийняття рішення про можливість їх пропуску через митний кордон України.

Пунктом 2 статті встановлено, що документи для здійснення митного контролю подаються при декларуванні товарів і транспортних засобів.

Загальні положення щодо декларуванні товарів і транспортних засобів через митний кордон України викладено у Главі 11 цього Кодексу “Декларування”. Відповідно до частини 1 статті 81 цього Кодексу: “Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.”.

Форми декларування та порядок застосування форм декларування, а також перелік відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення, визначаються Кабінетом Міністрів України. Порядок заповнення митних декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів і транспортних засобів, встановлюється Державною митною службою України (частина 2 статті 81 МКУ).

Для декларування зовнішньоторговельних операцій прийнято використовувати уніфікований адміністративний документ (УАД), який має два варіанти: європейський та більш стислий американський. В Україні використовується європейський варіант УАД – вантажна митна декларація, шифр документа: МД-2, додаткового аркушу: МД-3. Форма документа затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.97 № 574 “Про затвердження Положення про вантажну митну декларацію”. Порядок заповнення граф ВМД викладений у наказі Державної митної служби України від 09.07.97 № 307 “Про затвердження Інструкції про порядок заповнення вантажної митної декларації” (із наступними змінами та редакціями).

До митного оформлення, у залежності від заявленого митного режиму та виду товару, суб'єкт підприємницької діяльності або громадянин подає такі документи:

- Митні документи (попередні декларації, листи – узгодження, документи контролю за доставкою вантажів та т.п.);
- Ліцензії;
- Транспортні документи;
- Комерційні документи;
- Договори;
- Наряди - замовлення (фондові сповіщення, реквізитні листи тощо);
- Дозволи вповноважених органів та сертифікати;
- Документи, що свідчать про надання пільг у сплаті митних платежів;
- Картки реєстрації-обліку зовнішньоекономічних договорів (контрактів);

- Інші документи, якщо їх подання митному органу обумовлено чинними законодавчими або нормативними актами України.

Для декларування товарів та транспортних засобів громадянами застосовується письмова митна декларація для оголошення громадянами відомостей про товари та інші предмети, що переміщуються ними через митний кордон України, форма якої затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 15.07.97 № 748 “Про перелік відомостей, що оголошуються громадянами за встановленою формою у разі переміщення ними через митний кордон України товарів та інших предметів” (із змінами та доповненнями).

Затверджена даною постановою форма письмової митної декларації є єдиною пасажирською митною декларацією держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав. Відповідно до рішення Ради керівників митних служб держав – учасниць СНД від 21.11.96, повний перехід на її використання у країнах СНД відбувся 01.01.98.

Пунктом 3 статті встановлено, що документи для здійснення митного контролю подаються при повідомленні митного органу про намір здійснити переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Загальні положення щодо повідомленні митного органу про намір здійснити переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України викладено у Главі 12 цього Кодексу “Попередні операції” та у статті 89 Глави 11 цього Кодексу “Декларування”.

Деталізація операцій попереднього повідомлення визначено у статті 93 цього Кодексу, зокрема:

“У разі ввезення товарів на митну територію України у випадках, передбачених цим Кодексом, декларант заздалегідь повідомляє відповідний митний орган про намір ввезти ці товари.

У разі вивезення товарів за межі митної території України декларант попередньо повідомляє відповідний митний орган про намір вивезти ці товари. Митний орган визначає час і місце доставки зазначених товарів для здійснення митного контролю та митного оформлення.”.

Необхідність подання попередньої декларації визначається положеннями статті 89 МКУ, зокрема:

“До ввезення товарів на митну територію України декларантом може подаватися до відповідного митного органу попередня митна декларація.

Подання попередньої митної декларації при ввезенні на митну територію України підакцизних товарів є обов'язковим.”.

Порядок подання попередньої митної декларації та попереднього повідомлення, їх форма та перелік відомостей, що зазначаються у них, відповідно до статей 89, 93 МКУ, встановлюються наказами Державної митної служби.

Порядок попереднього повідомлення при вивезенні товарів визначається положеннями статті 94 цього Кодексу: “Після подання зазначеного у статті 93 цього Кодексу повідомлення декларант зобов'язаний доставити товари та документи на них без будь-якої зміни їх стану у визначене митним органом місце і забезпечити перебування їх у цьому місці до прибуття посадових осіб митного органу.”.

Пунктом 4 статті встановлено, що документи для здійснення митного контролю подаються при здійсненні митними органами інших контрольних функцій відповідно до цього Кодексу.

До здійснення контрольних функцій митного органу відноситься (крім митних процедур, що відносяться до митного контролю та оформлення):

- перевірка законності ввезення на митну територію України товарів і транспортних засобів, дотримання порядку їх ввезення, а також правильності та повноти сплати податків і зборів – статті 55, 61 цього Кодексу;
- перевірка системи звітності та обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України – стаття 60 цього Кодексу;

- перевірка товарів, ввезених для переробки на митній території України, а також продуктів їх переробки у будь-якої особи, яка здійснює операції щодо переробки таких товарів – стаття 233 цього Кодексу;
- перевірка даних, зазначених у сертифікаті про походження товарів з України, а також здійснення безпосередньо на підприємствах перевірку виробництва товарів та первинної документації, пов'язаної з таким виробництвом – стаття 316 цього Кодексу;
- перевірка законності та обґрунтованості постанови митного органу, митним органом вищого рівня у зв'язку з поданням скарги, поданням прокурора – стаття 394 цього Кодексу;
- контроль за додержанням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України – Декрет Кабінету України від 19.02.1993 № 15-93 “Про систему валютного регулювання і валютного контролю”;
- планові (раз на рік) та позапланові виїзні перевірки фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності стосовно сплати ввізного мита, акцизного збору та податку на додану вартість, які справляються у разі ввезення (пересилання) товарів на митну територію України – Указ Президента України від 23.07.1998 № 817/98 “Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності”.

За неподання у встановлених даною статтею випадках документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю, посадові особи підприємств та громадяни несуть відповідальність, відповідно до змісту статті 330 цього Кодексу:

“тягне за собою попередження або накладення штрафу на громадян у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств - до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

При цьому кваліфікаційними ознаками порушення передбаченого статтею 330 цього Кодексу є:

- неподання документів;
- порушення установлених **цим Кодексом** термінів подання документів.

При цьому не має значення подавалася при цьому чи ні письмова декларація на товари та / або транспортні засоби.

Положення пунктів 1 – 3 статті 54 не стосується переміщень через митний кордон України громадян, оскільки стосується виключно випадків переміщення через митний кордон України товарів та транспортних засобів.

У випадку коли громадянин не переміщує через кордон товари, слід керуватись положеннями Розділу IX цього Кодексу “Особливості пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами” або пунктом 4 статті 54 цього Кодексу.

Стаття 55. Огляд та переогляд товарів і транспортних засобів

З метою перевірки законності переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів митний орган має право на проведення огляду цих товарів і транспортних засобів.

Переогляд товарів і транспортних засобів може бути здійснено за рішенням керівника митного органу або його заступника, якщо є підстави вважати, що зазначені товари і транспортні засоби переміщуються через митний кордон України з порушенням норм цього Кодексу та інших законів України з питань митної справи.

Огляд та переогляд товарів і транспортних засобів здійснюються тільки в присутності особи, яка їх переміщує через митний кордон України чи зберігає під митним контролем.

Дана стаття визначає загальний підхід до проведення огляду та переогляду, як форми митного контролю у торговому обігу, тобто при переміщенні товарів та транспортних засобів – пункт 2 статті 41 цього Кодексу.

Частина 1 статті визначає, що огляд товарів і транспортних засобів може проводитися, тобто не є обов'язковою процедурою, а проводиться у випадку необхідності для встановлення законності переміщення їх через митний кордон України.

Зазначене положення корелюється із положеннями статті 42 цього Кодексу “Вибірковість митного контролю”, яка визначає, що під час проведення митного контролю митні органи самостійно визначають форму та обсяг контролю, достатні для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, контроль за дотриманням яких покладено на митні органи.

При цьому Державна митна служба України може визначати перелік товарів (насамперед високоліквідних) при переміщенні яких через митний кордон України проведення огляду є обов'язковим.

Відповідно до зазначеного вище, переогляд (частина 2 статті) є особливою формою митного контролю, який проводиться лише у виключних випадках.

Звертаємо увагу, що, як підстави для проведення переогляду, у статті визначено тільки порушення митного законодавства, тобто, навіть якщо є достатні підстави вважати, що порушується законодавство України з інших питань, це не є підставою для проведення переогляду.

Рішення про необхідність проведення огляду приймає посадова особа митниці, що здійснює пропуск товару та транспортних засобів, а при митному оформленні – начальник оперативного підрозділу митниці, у якому проводиться митне оформлення зазначених товарів та транспортних засобів або уповноважена їм особа.

У зв'язку з винятковістю такої форми митного контролю, як переогляд, він проводиться тільки за рішенням керівника митного органу або його заступника, якщо є підстави вважати, що зазначені товари і транспортні засоби переміщуються через митний кордон України з порушенням законодавства України з питань митної справи.

Підставами для переогляду є інформація про порушення митних правил, яка є у розпорядження митних органів, у тому числі отримана від правоохоронних органів

При прийнятті рішення про проведення огляду та переогляду необхідно враховувати положення статті 66 цього Кодексу, яка визначає можливість звільнення від окремих форм митного контролю, зокрема звільнення від проведення огляду:

- при митному контролі та оформленні повітряного судна, яке перевозить офіційні державні делегації – стаття 138;
- при ввезенні та вивезенні товарів, призначених для офіційного (службового) користування дипломатичних представництв – стаття 286 цього Кодексу;
- при ввезенні та вивезенні товарів призначених для особистого користування іноземними дипломатичними та консульськими кур'єрами – стаття 292 цього Кодексу.

Огляд можуть проводити будь які посадові особи митних органів, якщо це входить до їх посадових обов'язків та вони виконують технологічні операції митного контролю та оформлення, які передбачають здійснення огляду.

Огляд та переогляд у випадках та за порядком визначеному МКУ проводять особи зазначені у пункті 7, а також у відповідності до пункту 3 статті 22 цього Кодексу підрозділи митної варти.

Відповідно до частини 3 статті огляд та переогляд товарів і транспортних засобів здійснюються тільки в присутності особи, яка їх переміщує через митний кордон України чи зберігає під митним контролем:

Такими особами є:

- при переміщенні через митний кордон товарів та транспортних засобів:
 - а) перевізник (пункт 22 статті 1 цього Кодексу);
 - б) інша уповноважена особа (пункт 41 статті 1 цього Кодексу).

- при зберіганні товарів під митним контролем:
 - а) особа, що зберігає (надала зобов'язання митному органу) товари під митним контролем.

Результати огляду (переогляду) фіксуються у документі встановленої форми – Акті митного огляду, форма якого встановлюється Державною митною службою України.

Окремо звертаємо увагу на те, що у відповідності до положень частини другої статті 63 МКУ у випадку коли вантажні операції (навантаження, вивантаження, перевантаження), які є необхідними для проведення огляду та переогляду, здійснюються з ініціативи митного органу або з ініціативи правоохоронних органів та у підсумку не будуть виявлені порушення законодавства України, витрати на проведення цих операцій відшкодовуються власникам товарів, транспортних засобів або уповноваженим ними особами.

Виключення складають випадки:

- проведення розвантажувальних, навантажувальних, перевантажувальних та інших операцій, які необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів – здійснюється підприємствами залізниці за свій рахунок – частина 2 статті 139 цього Кодексу;
- у невідкладних випадках особи, що переміщують товари під митним контролем автомобільним транспортом за свій рахунок здійснюють вивантаження, навантаження, розпакування та упакування товарів і пред'являють їх до митного контролю – пункт 4 статті 146 цього Кодексу;
- розпакування і пред'явлення для огляду, перепакування та зберігання міжнародних поштових відправлень здійснюються підприємствами поштового зв'язку України за свій рахунок за участю і під контролем митних органів – частина 4 статті 151 цього Кодексу;
- розпакування і пред'явлення для огляду, перепакування та зберігання міжнародних експрес-відправлень здійснюються експрес-перевізником за свій рахунок за участю і під контролем митних органів – частина 3 статті 152 цього Кодексу.

Як зазначено вище, відповідно до статті 139 цього Кодексу “Митні процедури в пунктах пропуску залізничного рухомого складу через державний кордон України” вантажні операції, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, проводяться підприємствами залізниці за свій рахунок. У той же час відповідно до частини 3 пункту 119 та пункту 120 Статуту залізниць України (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 06.04.1998 № 457) у разі затримки вагонів (контейнерів), пов'язаної з митним оформленням плата за простій рухомого складу стягується з вантажовідправника чи вантажоодержувача, відповідно до напрямку переміщення товару. Таким чином, залізниці будуть виконувати усі визначені митницею вантажні операції, але потім за неможливості мирової угоди щодо компенсації витрат, будуть у судовому порядку стягувати зазначені суми з резидентів – вантажовідправників, вантажоодержувачів чи експедиторів.

Стаття 56. Огляд та переогляд ручної поклажі та багажу

Якщо є підстави вважати, що у ручній поклажі або багажі громадянина переміщуються через митний кордон України, у тому числі транзитом, товари, які підлягають обліку і відповідним видам контролю органів державної влади, зазначеним у статті 27 цього Кодексу, чи товари, при митному оформленні яких справляються податки і збори, а також товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено, митний орган має право провести огляд, а у разі необхідності і переогляд ручної поклажі та багажу з їх розпакуванням.

Огляд та переогляд ручної поклажі та багажу громадянина здійснюються в присутності цього громадянина чи уповноваженої ним особи.

Огляд та переогляд ручної поклажі та багажу за відсутності громадянина чи уповноваженої ним особи здійснюються:

- 1) якщо є підстави вважати, що несупроводжуваний багаж містить товари, які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей, тварин та рослин, а також довкілля;
- 2) якщо громадянин чи уповноважена ним особа не з'явилися протягом одного місяця з дня надходження несупроводжуваного багажу;
- 3) якщо товари пересилаються у міжнародних поштових відправленнях або міжнародних експрес-відправленнях;
- 4) у разі залишення на території України ручної поклажі і багажу з порушенням зобов'язання про їх транзит через територію України.

Огляд та переогляд ручної поклажі і багажу у разі відсутності громадянина чи його уповноваженого представника здійснюються в присутності представників підприємства, що здійснює перевезення, пересилання ручної поклажі та багажу чи їх зберігання.

Про здійснення огляду та переогляду у випадках, передбачених у пунктах 1 та 2 частини третьої цієї статті, складається акт, форму якого встановлює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи.

1. Дана стаття регламентує випадки та порядок проведення огляду та переогляду, як форми митного контролю у неторговому обігу, тобто при переміщенні ручної поклажі та багажу громадян (крім особистого огляду – стаття 57 цього Кодексу) – пункт 2 статті 41 цього Кодексу.

2. Частиною 1 статті визначено, що огляд та переогляд ручної поклажі або багажу громадянина може проводитися лише у випадках якщо є підстави вважати, що, у них переміщуються через митний кордон України товари, які підлягають обліку і відповідним видам контролю органів державної влади, зазначеним у статті 27 цього Кодексу, чи товари, при митному оформленні яких справляються податки і збори, а також товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено.

Тобто, ця форма митного контролю не є обов'язковою процедурою, а необхідність її здійснення встановлюється згідно з положеннями статті 42 цього Кодексу “Вибірковість митного контролю”, яка визначає, що під час проведення митного контролю митні органи самостійно визначають форму та обсяг контролю, достатні для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, контроль за дотриманням яких покладено на митні органи.

3. При прийнятті рішення про проведення огляду та переогляду необхідно враховувати положення статті 66 цього Кодексу, яка визначає можливість звільнення від окремих форм митного контролю, зокрема звільнення від проведення огляду:

-ручної поклажі та супроводжуваного багажу Президента України, Голови Верховної Ради України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Голови та суддів Верховного Суду України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Міністра закордонних справ України, Генерального прокурора України та членів їхніх сімей, які прямують разом з ними – стаття 67 цього Кодексу;

-особистого багажу глави дипломатичного представництва іноземної держави, членів дипломатичного персоналу представництва, членів їхніх сімей, які проживають разом з ними (якщо немає достатніх підстав вважати, що він містить товари, не призначені для особистого користування, або товари, ввезення (вивезення) яких заборонене законом або регулюється карантинними та іншими спеціальними правилами) – частина 2 статті 287 цього Кодексу.

4. Частина 2 статті визначає, що огляд та переогляд ручної поклажі та багажу громадянина здійснюються в присутності цього громадянина чи уповноваженої ним особи.

У даному випадку уповноважена особа, повинна розумітися у понятті викладеному у частині 2 статті 26 цього Кодексу, це:

-митні брокери;

-інші особи на підставі нотаріально посвідченої довіреності (доручення), виданої громадянином.

5.Заключні частини даної статті присвячені проведенню огляду та переогляду у випадку відсутності громадянина чи уповноваженої ним особи.

6.До таких випадків відноситься:

- 1) якщо є підстави вважати, що несупроводжуваний багаж містить товари, які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей, тварин та рослин, а також довкілля;

Огляд та переогляд у даному випадку здійснюється або за повідомленням органів державної влади, що зазначені у статті 27 цього Кодексу або правоохоронних органів, а також на підставі інформації отриманої митними органами, як оперативної, так і аналітичної отриманої на підставі аналізу та / або перевірки супровідних документів.

- 2) якщо громадянин чи уповноважена ним особа не з'явилися протягом одного місяця з дня надходження несупроводжуваного багажу;

Зазначений випадок є найбільш типовим, коли несупроводжуваний багаж надходить на залізничну станцію (порт, аеропорт) призначення. Вантаж поміщується на склад залізниці (порту, аеропорту), де повинен зберігатися до закінчення митного оформлення.

У випадку коли громадянин не звертається до митних органів, цей вантаж буде зберігатися на складі, доки не буде визнаний безхазяйним – дивися пункт 6 коментарю до статті 56.

- 3) якщо товари пересилаються у міжнародних поштових відправленнях або міжнародних експрес-відправленнях;

Зрозуміло, що громадянин або уповноважена ним особа, чисто фізично не може бути присутніми при митному контролі міжнародних поштових відправленнях або міжнародних експрес-відправленнях.

- 4) у разі залишення на території України ручної поклажі і багажу з порушенням зобов'язання про їх транзит через територію України.

Огляд або переогляд проводиться у межах справи про порушення митних правил за статтею 349 **цього Кодексу**. . Об'єктом порушення у даному випадку буде виступати зазначена ручна поклажа або багаж, суб'єктом – перевізник.

При цьому звертаємо увагу, що за змістом статті 349 йдеться мова про транспортні засоби та товари невивезенні за митний кордон України в строки, встановлені митним органом, а дана стаття оперує поняттями “ручна поклажа і багаж”, що неминуче призведе до ускладнень при судовому розгляді справ у даному випадку.

7.Термін визнання товарів, такими за якими не звернувся власник (безхазяйним) та порядок його обліку, зберігання, оцінки викладено у Постанові Кабінету Міністрів України від 25.08.1998 № 1340 “Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним” (із наступними змінами та доповненнями). Він обмежений строком надходження цих товарів під митним контролем – підпункт 3) пункту 1 зазначеного вище Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним.

Терміни перебування товарів під митним контролем визначено у статтях 169, 172, 214 цього Кодексу.

У даному випадку, для цілей цієї статті необхідно користуватись положеннями статті 172 цього Кодексу:

-товари, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання, підлягають реалізації з урахуванням терміну їх придатності;

-інші товари – три місяці.

8.Окремо необхідно визначити, що у випадку передбаченому пунктом 2 частини 3 статті, коли ручна поклажа або багаж зберігається на складах морських торговельних портів або припортових залізничних станцій, крім законодавчих та нормативних вимог наведених вище, необхідно також враховувати вимоги:

-Декрету Кабінету Міністрів України від 08.04.1993 № 33-93 “Про порядок вилучення та реалізації вантажів, що знаходяться у морських торговельних портах і на припортових залізничних станціях понад установлені терміни”;

-Постанови Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 № 536 “Про реалізацію вантажів, що знаходяться у морських торговельних портах і на припортових залізничних станціях понад установлені терміни”;

-Спільним наказом Міністерства транспорту України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 19.03.2002 № 178/75 “Про затвердження Положення про комісії з питань вилучення та реалізації залежаних вантажів”, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.07.2002 за № 577/6865, у частині комісійного прийняття рішення щодо вилучення та реалізації вантажу.

9.Частина 4 статті встановлює обов’язковість присутності при огляді (переогляді) представників підприємства, що здійснює перевезення, пересилання ручної поклажі та багажу чи їх зберігання.

При цьому, якщо перевезення здійснюється автомобільним або залізничним транспортом, а також поштою та експрес-перевізником, питання щодо представника перевізника не буде виникати.

У випадку перевезення морським (річковим) та авіаційним транспортом, ручна поклажа та багаж буде зберігатись на складі порту (аеропорту), який у переважній більшості не є перевізником, буде виникати проблеми с представником перевізника. Необхідно, що би у даному випадку порт (аеропорт) вимагав від відправника довіреність (або обумовлював в договорі на обслуговування) на представлення інтересів перевізника за вантажами, що передаються на склад порту (аеропорту).

10.Частина 4 встановлює, що за підсумками огляду або переогляду у випадках, передбачених пунктами 1 та 2 частини 3 статті, складається акт, форму якого встановлює Державна митна служба України.

Форма Акта про проведення огляду (переогляду) ручної поклажі та багажу в разі відсутності громадянина чи вповноваженої ним особи й форма додаткового аркуша до нього встановлена наказом Державної митної служби України від 05.11.2002 № 608 “Про затвердження форми Акта про проведення огляду (переогляду) ручної поклажі та багажу в разі відсутності громадянина чи вповноваженої ним особи”.

Стаття 57. Особистий огляд

Особистий огляд як виняткова форма митного контролю проводиться за письмовою постановою керівника митного органу або особи, яка його заміщує, якщо є достатні підстави вважати, що громадянин, який прямує через митний кордон України чи перебуває в зоні митного контролю або в транзитній зоні міжнародного аеропорту, приховує предмети контрабанди чи товари, які є безпосередніми предметами порушення митних правил або заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту через територію України.

На митному посту особистий огляд може також проводитися за письмовою постановою керівника поста або особи, яка його заміщує, з обов’язковим повідомленням протягом доби керівника відповідного митного органу про підстави і результати такого огляду.

Перед початком огляду посадова особа митного органу повинна пред’явити громадянину письмову постанову керівника митного органу, керівника митного поста чи особи, яка їх заміщує, ознайомити громадянина з його правами та обов’язками під

час проведення такого огляду і запропонувати добровільно пред'явити приховувані товари.

Особистий огляд проводиться в ізолюваному приміщенні, що відповідає встановленим санітарно-гігієнічним вимогам, посадовою особою митного органу однієї статі з громадянином, який проходить огляд, у присутності не менш як двох понятих тієї ж статі. Як поняті запрошуються особи, не заінтересовані у результатах огляду. Понятими не можуть бути родичі особи, яка підлягає особистому огляду, а також працівники митних органів. Доступ до приміщення, де проводиться огляд, громадян, які не беруть участі у ньому, і можливість спостерігати за проведенням огляду з боку таких громадян мають бути виключені. Обстеження органів тіла громадянина, який підлягає огляду, має проводитися лише медичним працівником.

Під час проведення особистого огляду складається протокол за формою, що встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Протокол підписується посадовою особою митного органу, що проводила огляд, громадянином, який проходив огляд, понятими, які були присутні під час огляду, а у разі обстеження медичним працівником - також цим працівником. Громадянин, який проходив огляд, має право зробити заяву в такому протоколі.

Копія протоколу надається громадянину.

Особистому огляду не підлягають Президент України, Голова Верховної Ради України, народні депутати України, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, Голова та судді Верховного Суду України, Голова та судді Конституційного Суду України, Міністр закордонних справ України, Генеральний прокурор України та члени їхніх сімей, які прямують разом з ними.

1. Дана стаття регламентує випадки та порядок проведення особистого огляду громадян, як форми митного контролю – пункт 2 статті 41 цього Кодексу.

2. Частиною 1 статті визначено, що особистий огляд є винятковою формою митного контролю, який може проводитись лише за наявності достатніх підстав вважати, що громадянином порушується митне законодавство України, а саме громадянин приховує від митного контролю:

- предмети контрабанди;
- товари, які є безпосередніми предметами порушення митних правил;
- товари, які заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту через територію України.

3. У зв'язку із особливим статусом особистого огляду, як форми митного контролю, дозвіл на його проведення у письмовому вигляді начальником митного органу або особою, що його заміщує.

Прийняття рішення про проведення особистого огляду оформлюється Постановою про проведення особистого огляду, яка затверджена наказом Державної митної служби України від 21.04.03 № 262 „Про затвердження форм постанови про проведення особистого огляду та протоколу особистого огляду” та зареєстрованого в Мінюсті України 06.05.03 за № 350/7671.

4. Частина 2 статті, дозволяє прийняти рішення про проведення особистого догляду на митному посту за письмовою постановою керівника поста або особи, яка його заміщує, з обов'язковим повідомленням протягом доби керівника відповідного митного органу про підстави і результати такого огляду.

5. Частина 3 статті встановлює перелік дій посадових осіб митних органів, які передують особистому огляду:

- пред'явити громадянину письмову постанову про проведення особистого огляду;
- ознайомити громадянина з його правами та обов'язками під час проведення такого огляду;
- запропонувати добровільно пред'явити приховувані товари.

6. За умови добровільного пред'явлення приховуваних товарів, інспектор складає протокол про порушення митних правил за статтею 340 „Недекларування товарів, транспортних засобів” цього Кодексу, в якому, крім іншого зазначається, що громадянин добровільно пред'явив приховувані товари.

В іншому випадку, якщо будуть виявленні при особистому огляді приховані товари, інспектором складається протокол про порушення митних правил за статтею 352 „Дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю” цього Кодексу.

7. Частина 4 містить вимоги щодо умов при яких здійснюється особистий огляд:

1) Щодо осіб, які можуть бути присутніми при огляді:

- посадова особою митного органу однієї статі з громадянином, який проходить огляд;
- поняті тієї ж статі, не менш ніж два;
- медичний працівник.

2) Щодо обмежень при виборі понять:

- родичі особи, яка підлягає особистому огляду;
- працівники митних органів;
- інші особи, які можуть бути заінтересовані у результатах огляду.

3) Щодо приміщення у якому проводиться догляд:

- ізольоване приміщення;
- відповідність цього приміщення встановленим санітарно-гігієнічним вимогам;
- неможливість доступу до приміщення з боку осіб, що не приймають участь у огляді;
- неможливість спостерігати за проведенням огляду з боку осіб, що не приймають участь у огляді.

4) Щодо проведення огляду:

- Огляд проводить посадова особа митного органу;
- Обстеження органів тіла громадянина, який підлягає огляду, має проводитися лише медичним працівником.

8. Облаштування приміщення для проведення особистого огляду проводиться разом з облаштуванням митного поста або іншого структурного підрозділу митного органу.

Визначення таких приміщень здійснюється у відповідності до положень статті 25 цього Кодексу “Земельні ділянки, службові та побутові приміщення, обладнання та засоби зв'язку митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій” та статті 114 цього Кодексу “Службові приміщення митних органів у портах, міжнародних аеропортах і на прикордонних залізничних станціях”.

9. Відповідно до Положення про порядок здійснення особистого огляду громадян, які прямують через митний кордон України (затверджено Головою Державного митного Комітету України 09.06.92), особистий огляд проводиться наступним чином та у наступному порядку:

- 1) Приміщення, в якому має проводитися особистий огляд, повинно до початку огляду бути обстежене посадовими особами митного органу. Двері в суміжні приміщення, вікна, ілюмінатори та таке інше повинні бути зачиненими, предмети, які можуть бути використані як засоби нападу - вилучені.
- 2) Порядок проведення особистого огляду:
 - оглядаються усі дрібні предмети, що є у громадянина, який підлягає огляду (палиці, парасолі, запальнички, самописки, цигарниці та т.п.), а також головні убори;
 - оглядаються верхній одяг і взуття, зняті таким громадянином;
 - крізь білизну на дотик перевіряється наявність сторонніх предметів на тілі;
 - оглядається білизна, знята громадянином;
 - оглядається зачіска, кисті рук, ступні ніг та т.д.

При огляді одягу та взуття особливу увагу слід звертати на предмети кустарного виробництва, ортопедичне взуття, а також шви, латки, манжети, плечики, підкладки, пояси, халяви, устілки, каблучки, головні убори.

Під час особистого огляду необхідно уважно стежити за громадянином, щодо якого здійснюється такий огляд, беручи до уваги будь-які зміни в його поведінці, зважувати проміжні наслідки огляду і демаскуючі ознаки (сліди ремонту одягу і взуття, бинти або пов'язки на окремих частинах тіла та т.п.), використовуючи знання характерних способів приховування тих чи інших предметів та цінностей.

- 3) Результати особистого огляду фіксуються у Протоколі особистого огляду, форма якого затверджена наказом Державної митної служби України від 21.04.03 №

262 „Про затвердження форм постанови про проведення особистого огляду та протоколу особистого огляду” та зареєстрованого в Мінюсті України 06.05.03 за № 350/7671, що передбачено частиною 5 статті.

- 4) Відповідно до частин 6 статті, протокол підписується посадовою особою митного органу, що проводила огляд, громадянином, який проходив огляд, понятими, які були присутні під час огляду, а у разі обстеження медичним працівником - також цим працівником. Громадянин, який проходив огляд, має право зробити заяву в такому протоколі.

У разі відмови громадянина підписати Протокол, у ньому робиться відповідний запис про це, що засвідчується підписами осіб, які брали участь у проведенні огляду.

- 5) Копія Протоколу надається громадянину в обов'язковому порядку, як це передбачено частиною 7 статті.

10. У відповідності до положень статті 42 “Вибірковість митного контролю” цього Кодексу та згідно з частиною 8 статті, особистому огляду не підлягають:

- 1) Президент України,
- 2) Голова Верховної Ради України,
- 3) народні депутати України,
- 4) Прем'єр-міністр України,
- 5) Перший віце-прем'єр-міністр України,
- 6) Голова та судді Верховного Суду України,
- 7) Голова та судді Конституційного Суду України,
- 8) Міністр закордонних справ України,
- 9) Генеральний прокурор України,
- 10) члени їхніх сімей, які прямують разом з ними.

11. Окремо необхідно зазначити, що особи, які користуються дипломатичним імунітетом у відповідності до положень статті 29 Віденської конвенції про дипломатичні зносини (від 18.04.1961), статті 41 Віденської конвенції про консульські зносини (від 24.04.1963), статті 58 Віденської конвенції про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру (від 14.03.1975) є недоторканими особами і таким чином можуть підлягати особистому огляду лише з їх особистої згоди (добровільна відмова від імунітету).

ПРОТОКОЛ особистого огляду

_____ 200__ року _____
(назва населеного пункту)

Згідно з рішенням _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові службової особи,

_____ яка прийняла рішення про проведення особистого огляду)

за участю _____

у присутності понять _____
(прізвище, ім'я, по батькові, домашня адреса)

за участю _____
(дані інших осіб, які мають відношення до особистого огляду)

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові службової особи митниці)

_____ або іншої установи, що проводить огляд)

_____ на підставі ст. 57 Митного кодексу України

здійснив особистий огляд _____
(прізвище, ім'я, по батькові, рік народження, громадянство; домашня адреса особи,

щодо якої прийнято рішення про огляд)

про що складено цей протокол.

Громадянин (ка) _____
(прізвище, ім'я, по батькові особи, яка підлягає огляду)

ознайомлений (на) з рішенням про проведення особистого огляду і йому (їй) запропоновано добровільно видати предмети і цінності, не пред'явлені для митного огляду.

(підпис)

Особистий огляд розпочато в _____ годин _____ хвилин.

Учасникам огляду роз'яснені їх права бути присутніми при всіх діях, здійснюваних у процесі особистого огляду, і робити заяви, давати пояснення, які мають бути занесеними до протоколу чи приєднаними до нього.

Понятим _____
(прізвище, ініціали)

спеціалісту _____
(прізвище, ініціали)

крім того, роз'яснюється їх обов'язок засвідчити факт, зміст і результати особистого огляду

(підпис спеціаліста)

(підпис понятих)

Особистий огляд здійснювався в приміщенні _____
(митниці, каюти, купе та ін.)

Громадянин (ка) _____ заявив (ла) _____
(прізвище, ініціали)

і пред'явив (ла) _____
(перелічити предмети і цінності, їх особливі ознаки, кількість і сума, де знаходились)

(якщо є додаток, то вказати - дивись додаток № __)

Під час особистого огляду громадянина (ки)

(прізвище, ініціали)

крім

предметів і цінностей, виданих добровільно, виявлено _____

(перелічити предмети і цінності, їх особливі ознаки, кількість і сума, де знаходились)

(якщо є додаток, то вказати - дивись додаток № __)

Згідно зі ст. 377 Митного кодексу України вилучено:

[illegible]

(якщо є додаток, то вказати - дивись додаток № __)

Вилучені предмети і цінності упаковані в присутності понятих і опечатані (опломбовані) печаткою (пломбою) з відбитком

Заява пояснення гр. _____ при складанні протоколу

(якщо є додаток, то вказати - дивись додаток № __)

Особистий огляд закінчено в _____ годин _____ хвилин.

Протокол прочитано вголос. Записано вірно. Зауважень відносно особистого огляду та змісту протоколу немає.

Громадянин, який підлягав огляду _____

Поняті

Присутні особи _____

Протокол склав співробітник митного органу _____

Копію протоколу отримав _____ 200__ року

Стаття 58. Облік товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України

Облік товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, - це реєстрація митним органом зазначених товарів і транспортних засобів з метою здійснення їх митного контролю.

Облік товарів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, здійснюється з використанням відповідних приладів обліку.

Форми документів для здійснення обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

1. Дана стаття визначає процедуру обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, яка за своєю суттю є формою статистичного спостереження (дивися пункт 1 статті 303 цього Кодексу) та накопичення необхідної інформації, як форму митного контролю – пункт 3 статті 41 цього Кодексу.

2. Відповідно до цього процедура обліку товарів і транспортних засобів використовується для:

- фіксації факту переміщення через митний кордон;
- формування, узагальнення та обробка зібраної інформації;
- використання інформації для здійснення митної справи та забезпечення інформаційних потреб сторонніх користувачів у межах їх повноважень.

3. Дана інформація відноситься до спеціальної митної статистики – стаття 306 цього Кодексу.

4. Фіксація факту переміщення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України (момент первинного обліку) здійснюється безпосередньо у момент перетину митного кордону⁸ посадовою особою митних органів, шляхом заповнення облікових документів, крім випадків обумовлених частиною 2 статті.

5. Частина друга статті визначає випадки коли посадова особа не може бути присутнім у момент перетину товаром митного кордону України – переміщення товарів стаціонарними видами транспорту (трубопровідним транспортом та лініями електропередачі).

У даному випадку ведеться періодичний облік на підставі даних знятих з відповідних пристроїв обліку.

Відповідно до статті 64 цього Кодексу, митні органи можуть здійснювати ідентифікацію зазначених приладів обліку шляхом накладення митного забезпечення.

6. Обліковими формами (первинними статистичними документами) є реєстраційні журнали, відомості та формуляри (у тому числі електронні), які ведуться у пункті пропуску.

Посадова особа митних органів на підставі даних, що містяться у документах, передбачених статтею 54 заповнює зазначені облікові форми.

Їх форма та порядок введення, відповідно до частин 3 статті встановлюється Державною митною службою України.

7. Інформація, що міститься у первинних документах узагальнюється у форми звітності (щоденні, щотижневі, щодакдні, щомісячні, квартальні, піврічні та річні) та надсилаються до митного органу, якому підпорядкований даний митний пост (відділ, пункт пропуску, інший визначений структурний підрозділ митного органу тощо).

8. Митний орган, відповідно до Табелю статистичної та іншої звітності Державної митної служби України (наказ Державної митної служби України від 01.01.03 № 3 „Про звітність регіональних митниць і митниць перед Держмитслужбою України” із наступними змінами та доповненнями), формує звіти за напрямком діяльності та направляє їх до центрального апарату Державної митної служби України або до спеціалізованих митних

⁸ Мається на увазі не час де-факто, а статистичний термін

установ та організацій (Інформаційно-аналітичне митне управління, Кінологічний центр та т.п.), де відбувається остаточне узагальнення інформації.

9. Зібрана інформація використовується митними органами:

- для поточного та стратегічного планування своєї діяльності;
- для підготовки пропозицій щодо змін до законодавчих та нормативних актів з питань, що регламентують зовнішньоекономічну та пов'язану з нею діяльність;
- для проведення аналізу своєї діяльності та наслідків впровадження законодавчих та нормативних актів України;
- для запобігання контрабанді та боротьбі з порушеннями митних правил.

10. Користувачами цієї інформації є також інші державні органи, як законодавчий (Верховна Рада України) так і виконавчі органи влади (Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції, Міністерство транспорту, Державна податкова адміністрація, Генеральна прокуратура, інші правоохоронні та контролюючі органи).

11. Неподання митному органу документів необхідних для здійснення обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України є порушення митних правил, передбачене статтею 330 “Неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю” цього Кодексу, та тягне за собою:

“попередження або накладення штрафу на громадян у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств - до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”, оскільки зазначений облік, відповідно до пункту 3 статті 41 цього Кодексу є однією з форм митного контролю.

Стаття 59. Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств

Для забезпечення митного контролю посадовими особами митного органу може проводитися усне опитування громадян та посадових осіб підприємств.

Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств при здійсненні митного контролю - це отримання посадовою особою митного органу інформації, що має значення для здійснення митного контролю, від осіб, які володіють такою інформацією.

У ході усного опитування складається протокол, форма якого затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

1. Дана стаття регламентує порядок проведення усного опитування громадян та посадових осіб підприємств, як форми митного контролю – пункт 4 статті 41 цього Кодексу.

2. Усне опитування є необхідною складовою митного контролю. Документи, передбачені статтями 45, 54, 92 цього Кодексу, надають об'єктивну інформацію та дані необхідні для митного контролю, але в окремих випадках може скластися ситуація коли інформації зазначеної у цих документах (за змістом або за формою) замало для здійснення процедур митного контролю та посадовій особі митного органу необхідно прийняти рішення про завершення процедур митного контролю на підставі наявних документів або призупинити ці процедури до отримання необхідних (на думку цієї посадової особи) документів.

Саме усне опитування може дозволити посадовій особі митного органу прийняти остаточне рішення в цьому випадку.

Крім того, враховуючи те, що стаття 42 МКУ передбачає вибірковість здійснення митного контролю, стаття 66 МКУ допускає звільнення від окремих форм митного контролю у деяких окремо визначених випадках, а стаття 68 МКУ допускає здійснення спрощеного митного контролю, рішення про їх застосування повинно прийматись саме на підставі усного опитування громадян та посадових осіб підприємств.

Тобто, у при практичному застосуванні положень Митного Кодексу України може виникати необхідність отримання додаткової чи первинної інформації від осіб (громадян чи посадових осіб підприємств), які переміщують товари та транспортні засоби через митний

кордон (у тому числі особисті речі громадян), що здійснюється у вигляді їх усного опитування.

3. Відповідно до частини 2 статті, усне опитування громадян та посадових осіб підприємств при здійсненні митного контролю – це отримання посадовою особою митного органу інформації, яка має значення для здійснення митного контролю.

Таким чином, посадова особа митного органу, яка проводить процедури митного контролю, у випадку неможливості отримання необхідної для здійснення цих процедур інформації із наданих супровідних документів, а також з Акту митного огляду (переогляду) чи Протоколу особистого огляду або коли отримана інформація має суперечності, які не дозволяють завершити митний контроль, проводить усне опитування осіб причетних до переміщення через митний кордон України товарів та транспортних засобів, які проходять митний контроль.

Відповідно до визначення митного контролю (пункт 15 статті 1 цього Кодексу), посадова особа митних органів при усному опитуванні має право отримувати інформацію щодо:

- кількісних характеристик (у тому числі щодо наявності чи відсутності товару, у випадку коли є підстави сумніватися у заяві громадянина чи посадової особи підприємства);
- вартісних характеристик;
- якісних характеристик, у тій частині, що стосується компетенції митних органів.

4. Частина 3 передбачає складання у ході усного опитування протоколу за формою, що затверджується Державною митною службою України.

Дану частину необхідно розглядати виключно у контексті того, що у випадку коли у ході усного опитування була отримана інформація, яка необхідна для здійснення процедур митного контролю, цей факт потребує фіксації у протоколі опитування, який підписується особою, яку опитували.

У випадку коли усне опитування не містило такої інформації, а були з'ясовані окремі питання, які виникли у посадової особи щодо товарів, транспортних засобів чи документів на них, зрозуміло, що складання такого протоколу не вимагається.

5. Усне опитування, як зазначалося вище є однією з форм митного контролю, але відмова від усного опитування або ненадання необхідної інформації, яка є розпорядженні особи, яка підлягає опитуванню, не є порушенням митних правил, яке передбачене статтею 330 “Неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю” МКУ, оскільки дана стаття оперує включно поняттям “документи”, а не “інформації” чи “відомості”.

Стаття 60. Перевірка системи звітності та обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України

Перевірка системи звітності та обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, - це проведення митними органами на підприємствах дій щодо встановлення відповідності документації про зазначені товари і транспортні засоби вимогам, встановленим цим Кодексом та іншими законами України.

Дана стаття визначає дії по перевірці системи звітності та обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, як форму митного контролю – пункт 5 статті 41 цього Кодексу.

Дана стаття передбачає проведення митними органами на підприємствах дій щодо встановлення відповідності документації про зазначені товари і транспортні засоби вимогам, встановленим цим Кодексом та іншими законами України, як проведення митного контролю.

Таким чином, навіть у випадку коли товари або транспортні засоби, які переміщувались через митний кордон України безпосередньо не перебувають під митним контролем, вони можуть підлягати такій формі митного контролю, як перевірка документів на ці товари або транспортні засоби на відповідність даним заявленим митному органу та у свою чергу вимогам, встановленим Митним Кодексом України та іншими законами України.

Реалізація зазначеної норми Кодексу можливе лише шляхом документальної виїзної перевірки підприємства. Крім того необхідно враховувати, що пункт 5 статті 41, регламентує, як форму митного контролю, крім перевірки системи звітності та обліку товарів

і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, ще перевірку своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів, які відповідно до законів України справляються при переміщенні товарів через митний кордон України.

Порядок проведення виїзних перевірок суб'єктів підприємницької діяльності встановлено Указом Президента України від 23.07.98 № 817/98 “Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності” (із змінами та доповненнями).

Даний Указ поділяє виїзні перевірки на планові та позапланові.

Плановою виїзною перевіркою вважається перевірка фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємницької діяльності, яка передбачена у плані роботи контролюючого органу і проводиться за місцезнаходженням такого суб'єкта чи за місцем розташування об'єкта власності, стосовно якого проводиться така планова виїзна перевірка. Планова виїзна перевірка проводиться за сукупними показниками фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємницької діяльності за письмовим рішенням керівника відповідного контролюючого органу не частіше одного разу на календарний рік у межах компетенції відповідного контролюючого органу.

Право на проведення планової виїзної перевірки суб'єкта підприємницької діяльності надається лише у тому разі, коли йому не пізніше ніж за десять календарних днів до дня проведення зазначеної перевірки надіслано письмове повідомлення з зазначенням дати її проведення.

Планові виїзні перевірки проводяться всіма контролюючими органами одночасно в день, визначений органом державної податкової служби. Порядок координації проведення таких перевірок встановлений постановою Кабінету Міністрів України від 29.01.99 № 112 “Про Порядок координації проведення планових виїзних перевірок фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності контролюючими органами”.

Позаплановою виїзною перевіркою вважається перевірка, яка не передбачена в планах роботи контролюючого органу і проводиться за наявності хоча б однієї з таких обставин:

- за наслідками зустрічних перевірок виявлено факти, які свідчать про порушення суб'єктом підприємницької діяльності норм законодавства;
- суб'єктом підприємницької діяльності не подано в установленний строк документи обов'язкової звітності;
- виявлено недостовірність даних, заявлених у документах обов'язкової звітності;
- суб'єкт підприємницької діяльності подав у встановленому порядку скаргу про порушення законодавства посадовими особами контролюючого органу під час проведення планової чи позапланової виїзної перевірки;
- у разі виникнення потреби у перевірці відомостей, отриманих від особи, яка мала правові відносини з суб'єктом підприємницької діяльності, якщо суб'єкт підприємницької діяльності не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит контролюючого органу протягом трьох робочих днів від дня отримання запиту;

- проводиться реорганізація (ліквідація) підприємства.

Позапланові виїзні перевірки з підстави, визначеної у пункті “е” статті 3 Указу Президента України від 23.07.1998 № 817/98 “Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності”, проводяться лише органами державної податкової служби та органами контролюно-ревізійної служби в межах їх повноважень.

Позапланова виїзна перевірка може здійснюватись і на підставі рішення Кабінету Міністрів України.

Таким чином, перевірка системи звітності та обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України може проводитись у ході планової щорічної перевірки фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємницької діяльності, у порядку передбаченому постановою Кабінету Міністрів України від 29.01.99 № 112 “Про Порядок координації проведення планових виїзних перевірок фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності контролюючими органами”.

У випадку необхідності термінового проведення перевірки системи звітності та обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, начальник митного органу видає

розпорядження про позапланову перевірку суб'єкта підприємницької діяльності із посиланням на один із пунктів (крім пункту “е”) статті 3 Указу Президента України від 23.07.1998 № 817/98 “Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності”.

Положення даної статті не стосується громадян, оскільки вони не є суб'єктами підприємницької діяльності чи підприємством.

У той же час, положення даної статті стосується громадян – приватних підприємців без створення юридичної особи, оскільки вони є підприємством у визначенні цього терміну в пункті 29 статті 1 МКУ та є суб'єктами підприємницької діяльності, відповідно до визначення наведеного у постанові Кабінету Міністрів України від 25.05.1998 № 740 “Про порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності” (із змінам та доповненнями).

Стаття 61. Огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою законом покладено на митні органи.

Огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено законом на митні органи, може здійснюватися посадовими особами митних органів з метою:

а) перевірки законності ввезення на митну територію України товарів і транспортних засобів, дотримання порядку їх ввезення, а також правильності та повноти сплати податків і зборів;

б) перевірки відповідності фактичної кількості ввезених товарів і транспортних засобів відомостям, заявленим у митній декларації;

в) перевірки дотримання встановлених цим Кодексом та іншими законами України правил провадження діяльності, контроль за якою покладено на митні органи.

За результатами огляду територій та приміщень складається акт, форма якого встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Копія акта вручається відповідно власникові складу, магазину безмитної торгівлі або керівникові чи заступникові керівника органу управління спеціальної митної зони.

Огляд усіх перерахованих вище об'єктів, проводиться посадовими особами митних органів України.

Території і приміщення складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, магазинів безмитної торгівлі, та інших місць, де знаходяться чи можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено законом на митні органи, є зонами митного контролю (дивись коментар до глави VII дійсного кодексу України).

Спеціальні митні зони, вважаються такими, що перебувають за межами митної території крім випадків, обумовлених законами України.

Спеціальна митна зона – це частина території України, на якій запроваджено митний режим спеціальної митної зони.

Спеціальні митні зони створюються відповідно до законодавства України про спеціальні (вільні) економічні зони, шляхом прийняття окремого закону України по кожній

спеціальній митній зоні. У законі обов'язково визначаються вимоги до організації роботи спеціальної митної зони та обов'язки органів керування зони по виконанню вимог митного законодавства під час здійснення митного контролю.

Зона митного контролю – спеціально виділена і позначена частина митної території України, яка створена для забезпечення здійснення митного контролю з метою забезпечення дотримання митного законодавства України.

Порядок створення зон митного контролю, режим їхнього функціонування у відповідності зі ст. 49 цього Кодексу визначається Кабінетом Міністрів України. Зони митного контролю можуть бути створені на постійній чи тимчасовій основі.

Порядок відкриття, ліквідації і функціонування складів тимчасового збереження визначається Кабінетом Міністрів України.

Порядок відкриття, ліквідації і функціонування митних ліцензійних складів визначається Митною Службою України і законом України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» (1775-14) та ліцензійних умов.

Порядок відкриття, ліквідації магазинів безмитної торгівлі і правила продажу ними товарів установлюється Кабінетом Міністрів України.

Для одержання дозвільних документів (ліцензій, дозволів, сертифікатів і т.п.) для створення і відкриття складів тимчасового збереження, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де планується проведення митного контролю необхідно провести попередній огляд цих об'єктів з метою визначення виконання усіх вимог, пропонованих до даних об'єктів з боку митної служби України та інших зацікавлених органів.

Огляд проводиться комісією, в склад якої обов'язково включаються всі зацікавлені особи і власник об'єкта (який оглядається).

За результатами огляду обов'язково складається та затверджується акт. Копії акта вручаються всім членам комісії.

Основна вимога, пропонована до даних об'єктів – виключити будь-яку можливість вилучення товарів і транспортних засобів, розміщених під конкретний митний режим, без митного контролю, забезпечення зберігання товарів і транспортних засобів.

Відповідно до Міжнародної конвенції по спрощенню і гармонізації митних процедур (Кіотська конвенція, 1973 р.), для забезпечення належного застосування митних законів і положень необхідно щоб усі міжнародні пересування були продекларовані для переробки чи використання, що дозволяються митними органами.

З метою виконання зобов'язань по збору державного доходу, здійсненню торгової політики і захисту населення, одночасно для регулювання та збільшення обсягу міжнародної торгівлі і туризму, а також для сприяння торгівлі за допомогою здійснення дотримання закону учасниками торгівлі, митна адміністрація повинна застосовувати методи митного контролю ефективно і продуктивно шляхом впровадження методів керування ризиком.

Ризик – потенційне недотримання митного законодавства.

Аналіз ризику – систематичне використання наявної інформації для визначення того, наскільки часто визначені ризики можуть виникати і розміри їх можливих наслідків.

Керування ризиком – систематичне застосування процедур керування і практики, що представляють митному органу необхідну інформацію для вивчення чи пересувань партій товарів, що представляють ризик (Кіотська конвенція, розділ 6 «Митний контроль»).

Огляд території і приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться чи можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи проводиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи, може здійснюватися з метою:

а) перевірка законності ввозу на митну територію України товарів і транспортних засобів, дотримання порядку їх ввозу, а також правильності і повноти оплати податків та зборів;

б) перевірки відповідності фактичної кількості завезених товарів і транспортних засобів зведенням, заявленим у митній декларації;

в) перевірка дотримання встановлених цим Кодексом та іншими законодавчими актами України правил здійснення діяльності, контроль за якими покладений на митні органи.

Згідно статті 41 цього Кодексу огляд вищевказаних об'єктів є однією з форм митного контролю.

У процесі огляду вищевказаних підприємств здійснюється:

документальний контроль – перевірка документів на товари і транспортні засоби, що знаходяться під митним контролем. У ході документального контролю вивчаються документи та перевіряються зведення, зазначені в них на предмет вірогідності, повноти, правильності оформлення, наявності всіх реквізитів, документів і т.д.;

фактичний огляд – товарів і транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем з метою встановлення законності їх переміщення на митну територію України, відповідності товарів і транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, зведенням, зазначеним у товаросупроводжувальних, комерційних, митних та інших документах;

ідентифікаційний огляд – проводиться з метою встановлення фактичної відповідності товарів і транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, їх опису та кількості, заявленої у документах, визначенню країни походження, якості;

контроль обліку товарів і транспортних засобів - здійснюється шляхом перевірки ведення різних журналів, реєстраційних книг (у тому числі електронних), у які вноситься інформація про товари і транспортні засоби, що знаходяться під митним контролем. Такі журнали, реєстраційні книги і т.п. ведуться власниками (керівниками) об'єктів, на яких зберігаються товари і транспортні засоби під митним контролем;

- інвентаризація – встановлення фактичної наявності товарів і транспортних засобів на визначений момент часу і відповідності обліковим даним.

Інвентаризація може проводитися в різних випадках при встановленні фактів розкрадання, у випадках стихійних лих, при ліквідації складів тимчасового збереження, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі і т.п.

Інвентаризація здійснюється спеціально призначеними особами за участю працівника, що несе матеріальну відповідальність.

Можуть застосовуватися інші види огляду та контролю, передбачені дійсним Кодексом і законодавчими актами України.

У випадку виявлення предметів контрабанди чи порушень митних правил (передбачених дійсним Кодексом) у результаті огляду територій і приміщень складається відповідний протокол, форма якого встановлюється Державною митною службою України.

По закінченні огляду територій та приміщень складів тимчасового збереження митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших приміщень, де знаходяться чи можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи проводиться діяльність, контроль за якою законом покладено на митні органи, посадові особи митних органів проводять їхню ідентифікацію відповідно до вимог дійсного Кодексу та складають акт. Копія акту, форма якого встановлюється Державною митною службою України, вручається відповідно власникові складу тимчасового зберігання, митного ліцензійного складу, магазину безмитної торгівлі або керівникові чи заступникові керівника органу управління спеціальної митної зони.

Стаття 62. Використання технічних та спеціальних засобів для здійснення митного контролю.

Для здійснення митного контролю в порядку, встановленому законодавством України, можуть використовуватися технічні та спеціальні засоби, безпечні для життя і здоров'я людини, тварин та рослин і такі, що не завдають шкоди товарам та транспортним засобам.

Технічні засоби митного контролю, це спеціальні установки, апарати, детектори, аналізатори, інструменти, пристосування та інші технічні пристосування, що застосовуються посадовими особами митних органів при проведенні митного контролю в цілях забезпечення додержання законодавства України про митну справу. Технічні засоби митного контролю (далі ТЗК) можна розподілити на пошукові засоби, засоби ідентифікації та засоби аудіовізуального контролю.

До пошукових засобів митного контролю відносяться:

1. Рентгенапарати – блок пам'яті дозволяє дослідити зображення предмета впродовж тривалого часу після короткочасної (частки секунди) дії на нього імпульсу рентгенівського випромінювання. За цей час не встигає зруйнуватися навіть світлочутливий шар фотоплівки. Рентгенівські апарати використовуються для оперативного виявлення заборонених вкладень у предметах та вантажах, які перетинають митний кордон. Причому тільки вони можуть дати найбільш достовірну інформацію про наявність прихованих вкладень за дуже короткий час. До роботи на цих апаратах допускаються посадові особи митних органів, які пройшли спеціальне навчання та допущені до роботи наказом по митниці.

2. Металошукачі - призначені для виявлення металевих предметів у неметалічному середовищі. Слід зазначити, що металошукачі служать для підвищення ефективності й оперативності догляду тільки в руках творчо працюючого інспектора.

3. Доглядові дзеркала - для догляду важкодоступних неосвітлених місць у транспортних засобах використовуються комплекти дзеркал з підсвіченням.

4. Електрошуп – завдяки маленькому діаметру лампочки можна користуватися при підсвітленні вузьких щілин з меблями, ящиками, простору за решітками вентиляції та в багатьох інших місцях.

5. Ендоскопи – використовуються для неруйнуючого контролю елементів конструкції, візуального контролю важкодоступних порожнин транспортних засобів і вантажів при їх огляді, для створення необхідного рівня освітленості об'єкта, що досліджується також для підзарядки акумуляторів і для приєднання трубки доглядової до фотоапаратів.

6. Галогенові акумуляторні ліхтарі – призначені для використання у вибухонебезпечних, задимлених і вологих середовищах, при догляді великих ємкостей, цистерн і трюмів на транспортних засобах, мають підвищений рівень світлового потоку.

7. Ультрафіолетові ліхтарі – дозволяють побачити в ряді випадків сліди підробок митних документів, валюти.

8. Мініскопи – можуть використовуватися для досліджень службових документів з метою виявлення в них підробок та змін, зчитування проби на виробках з дорогоцінних металів, установлення фактів заміни дорогоцінних каменів у ювелірних виробках, ідентифікації головних рослинних наркотичних речовин, які хімічно не оброблені попередньо, і т.ін., дослідження поверхонь різних видів матеріалів, а також при митному догляді.

Всі пошукові засоби відносяться до неруйнуючих методів.

До засобів ідентифікації відносяться:

1. Електронні ваги – використовуються для визначення ваги предметів, товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

2. Детектори дорогоцінних металів – призначені для швидкого і точного визначення вмісту золота різних кольорів, дослідження покритих золотом чи золотовмісних металів, визначають платину і паладій. Детектори використовуються для експрес-контролю дорогоцінних металів на поверхні досліджуваного зразка.

3. Детектори діамантів – дозволяють в оперативних умовах при проведенні доглядових операцій здійснювати попереднє дослідження з метою виявлення дорогоцінних та напівдорогоцінних, а також синтетичних каменів, що імітують природні діаманти.

4. Детектори наркотиків – призначені для виявлення головних рослинних наркотичних речовин.

5. Детектори валюти – використовуються для визначення справжності іноземної валюти.

6. Дозиметри – використовуються для оперативного оцінювання радіаційного стану приміщень, вантажів або місцевості.

7. Каратоміри – за їх допомогою визначають розмір перснів, приблизну вагу перлів та дорогоцінних каменів в оправі та без неї.

8. Комплекти хімічних реактивів – комплект індикаторів вибухових речовин призначений для виявлення вибухових речовин.

До засобів контролю аудіовізуальних матеріалів відносяться: відео та аудіомагнітофон, засоби обчислювальної техніки, програвачі (платівок, лазерних компакт-дисків), слайдоскопи, кінопроектори, засоби стирання магнітних записів. Крім вищезазначених засобів митного контролю, в митницях можуть використовуватись й інші засоби.

З метою вдосконалення обліку наявності і визначення потреб у технічних засобах та засобах зв'язку затверджені норми оснащення технічними засобами окремих підрозділів і митних установ України.

Стаття 63. Операції з товарами і транспортними засобами, митне оформлення яких не закінчено.

З дозволу митного органу може здійснюватися навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення пошкоджень упаковки, розпакування, упакування, перепаккування товарів, митне оформлення яких не закінчено, зміна ідентифікаційних знаків чи маркування на цих товарах або їх упаковці, а також заміна транспортного засобу. Зазначені операції здійснюються за рахунок власників товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, або уповноважених ними осіб.

Митні органи з власної ініціативи або з ініціативи правоохоронних органів мають право від осіб які переміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України, проведення операцій, передбачених частиною першою цієї статті. У таких випадках витрати на проведення зазначених операцій відшкодовуються органом, з ініціативи якого вони проводилися. У разі якщо в результаті цих операцій будуть порушення законодавства України, витрати на проведення операцій відшкодовуються власниками товарів, транспортних засобів або уповноваженими ними особами.

Користування та розпорядження товарами і транспортними засобами, митне оформлення яких не закінчено, забороняються, крім випадків, передбачених цим Кодексом та іншими законами України.

У частині третьої коментованої статті зазначено, що заборонено користуватися та розпоряджатися товарами і транспортними засобами, що знаходяться під митним контролем, митне оформлення яких не закінчено, за винятком випадків передбачених дійсним Кодексом та іншими законодавчими актами України.

Може скластися враження, що викладена заборона порушує конституційне право на приватну власність, вільне використання свого майна, свободи підприємницької діяльності (ст. 41,42 Конституції України). Слід зазначити, що вільний обіг товарів, завезених на митну територію України можливий тільки після завершення митного оформлення в режимі випуску для вільного обігу, що передбачає сплату мита та податків, дотримання мір нетарифного регулювання (ліцензування, квотування, сертифікація і т.п.).

Виконання вимог митного законодавства у відношенні товарів і транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон, до передачі їх у вільне користування та розпорядження зацікавленим особам, є загальноприйнятим у міжнародній практиці, що закріплено в Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киото 18.05.1973 р., набрала силу 25.09.1974 р., переглянута у червні 1999 р.) у Митному Кодексі ЄС, в Основах митного законодавства держав-учасників Співдружності Незалежних Держав. Отже, можна зробити висновок, що вимога частини III коментованої статті відповідає Конституції

України, і мова йде не про позбавлення прав на переміщення товару і транспортного засобу та їх використання, а про дотримання спеціального порядку, спрямованого на захист інтересів громадян, вітчизняного виробника, життя та здоров'я людини, навколишнього середовища і т.д.

Товари і транспортні засоби знаходяться під митним контролем з моменту його початку і до його закінчення в залежності з заявленим митним режимом (Розділ II і VIII дійсного Кодексу).

З товарами і транспортними засобами, що знаходяться під митним контролем, у відношенні до яких митне оформлення не закінчено, їх власник чи уповноважена їм особа з дозволу митного органу може робити такі вантажні операції:

- навантаження;
- вивантаження;
- перевантаження;
- виправлення пошкодженого упакування;
- розкриття упакування;
- упакування;
- зміна маркірування;
- заміна ідентифікаційних знаків;
- зважування.

Здійснення перерахованих вище вантажних операцій, як правило, викликано необхідністю проведення митного огляду товарів і транспортних засобів, їх ідентифікації, визначення точної кількості, найменування і т.п.

Здійснення зазначених дій може бути викликано митним органом у відношенні товарів, що підлягають негайному митному оформленню. (виникнення погрози псування товарів і транспортних засобів, ліквідація дозволу на функціонування складів тимчасового збереження, ліквідація спеціальної митної зони і т.п.).

У більшості випадків необхідність проведення вантажних операцій з товарами і транспортними засобами, що знаходяться під митним контролем і митне оформлення яких не закінчено, виникає при здійсненні попередніх операцій по доставці товарів і транспортних засобів митному органу по завершенні доставок, тимчасовому зберіганні та ін. (розділ IV дійсного Кодексу).

Слід зазначити, що з товарами і транспортними засобами, які знаходяться під митним контролем та митне оформлення у відношенні яких не закінчено, з дозволу митних органів можуть проводитися й інші операції.

Ці операції визначаються дійсним Кодексом в залежності від митного режиму, у якому заявлені товари і транспортні засоби, митне оформлення у відношенні яких не закінчено, митним органам (тимчасове зберігання, митний склад, спеціальна митна зона, магазин безмитної торгівлі і т.д.).

Відповідно до положень Кіотської конвенції:

у відношенні товарів, що знаходяться на тимчасовому зберіганні, дозволяється здійснювати звичайні операції, необхідні для забезпечення їх зберігання у незмінному виді. Такі операції мають своєю метою забезпечити схоронність товарів, а не зміну стану товарів. В основному звичайні операції, необхідні для забезпечення зберігання товарів у незмінному виді включають:

- чищення;
- вибивання;
- збирання пилу;
- сортування;
- ремонт чи заміну ушкодженого упакування.

Також можуть проводитися звичайні операції, спрямовані на прискорення митного оформлення товарів і транспортних засобів у повному обсязі. Це може бути сортування, складування, зважування, маркірування, постачання бирками, об'єднання партій вантажів для транспортування по одному транспортному документу, а також взяття проб і зразків (спеціальний додаток А розділ 2). У дійсному Кодексі див. коментарій до ст. 109.

Слід особливо зазначити операції, що проводяться з товарами і транспортними засобами, які знаходяться під митним контролем, митне оформлення, у відношенні яких не закінчено та які містяться в режимі спеціальної митної зони.

У відношенні товарів, допущених у спеціальну митну зону, дозволяється робити звичайні операції по обробці (упакування, угруповання, дроблення партії і т.д.). Якщо законодавством дозволяється здійснювати в спеціальній митній зоні операції по переробці чи виготовленню, то законодавець указує ті операції по переробці чи виготовленню, яким можуть піддаватися товари (Киотська конвенція, спеціальний додаток D гл. 2). У дійсному кодексі дивитися коментарій до ст.ст. 216, 221.

Ст. 75 дійсного Кодексу визначено порядок взяття проб і зразків товарів для здійснення митного контролю та митного оформлення.

Перераховані вище операції проводяться за рахунок власників товарів і транспортних засобів чи уповноваженими ними особами.

У відповідності зі ст.27 дійсного Кодексу з товарами і транспортними засобами до закінчення митного оформлення можуть проводитися операції, необхідні для проведення:

- санітарно-епідеміологічного контролю;
- ветеринарного контролю;
- фітосанітарного контролю;
- радіологічного контролю;
- екологічного контролю й іншими.

перелік цих операцій визначається законодавчими актами України в сфері перерахованих вище служб.

Якщо перераховані вище операції проводяться з ініціативи митних органів чи інших правоохоронних органів, то витрати на проведення цих операцій несуть ті органи, з ініціативи яких проводяться зазначені операції. У випадку, якщо в результаті проведених операцій виявлені порушення митного чи іншого законодавства України, то витрати на проведення зазначених операцій несуть власники товарів і транспортних засобів чи уповноважені ними особи.

Стаття 64. Ідентифікація товарів, транспортних засобів, приміщень та інших місць під час здійснення митного контролю.

Товари, що перебувають під митним контролем, транспортні засоби, приміщення, де знаходяться чи можуть знаходитися товари, які підлягають митному контролю, або провадитися чи може провадитися діяльність, контроль за якою покладено на митні органи, а також прилади обліку енергоносіїв, електричної, теплової та інших видів енергії можуть ідентифікуватися митними органами.

Ідентифікація здійснюється шляхом накладення митних забезпечень: одноразових номерних запірно-пломбувальних пристроїв, печаток, голографічних міток, нанесення цифрового, літерного чи іншого маркування, ідентифікаційних знаків, проставлення штампів, взяття проб і зразків, складання опису товарів і транспортних засобів, креслень, масштабних зображень, виготовлення фотографій, ілюстрацій, використання товаросупровідної документації тощо.

Засоби ідентифікації можуть змінюватися чи знищуватися тільки митними органами або за їх дозволом іншими, крім випадків, коли існує реальна загроза знищення, безповоротної витрати чи істотного псування товарів і транспортних засобів. У таких випадках митний орган терміново сповіщається про зміну, вилучення чи знищення засобів ідентифікації з поданням документальних доказів існування зазначеної загрози.

Митними органами можуть ідентифікуватися товари, які знаходяться під митним контролем.

До основних вимог, яким повинні відповідати засоби ідентифікації (атрибути митного забезпечення), відносяться:

- 1) неможливість підробки відтисків (у відношенні печаток, штампів, підписів, маркувань);
- 2) неможливість порушення без видимих слідів цілісності атрибутів (у відношенні пломб, клейких стрічок, замків);
- 3) стійкість штемпельних і відтискних матеріалів та засобів письма (паст, чорнил, пломб, клейових покриттів) до зовнішніх кліматичних впливів.

Засоби ідентифікації можуть змінюватися або знищуватися тільки митними органами України або з їх дозволу, за виключенням випадків, коли існує реальна загроза знищення, втрати або порчі товарів і транспортних засобів.

Товари повинні бути ідентифіковані митним органом відправлення і митним органом призначення. Ідентифікація проводиться для виключення випадків вилучення товарів без дозволу митних органів.

Ідентифікація товарів митним органом призначення проводиться шляхом перевірки засобів ідентифікації митного органу відправлення, проведення ідентифікаційного догляду і здійснення митного контролю в інших формах.

При проведенні митного контролю постають питання, пов'язані з необхідністю визначення якісних характеристик. Для цього використовуються такі засоби ідентифікації.

Електронні ваги. Для визначення ваги дорогоцінних каменів та металів, а також для зважування речовин при проведенні лабораторних аналізів використовуються електронні прецензійні ваги.

Для зважування багажу та великовантажних транспортних засобів застосовуються ваги, розраховані на відповідну вагу і виконання у стаціонарному або портативному варіанті.

Детектори дорогоцінних металів. Тестер золота (типу “Gold star”) призначений для швидкого і точного визначення вмісту золота різних кольорів від 210 до 958 проби, дослідження покритих золотом чи золотовмісних металів. Додатково цей прилад визначає платину і паладій.

Індикатор дорогоцінних металів “Тест” використовується для експрес-контролю дорогоцінних металів на поверхні досліджуваного зразка.

Детектори діамантів. Портативні детектори діамантів “Diatest” та “Diamond star” використовуються для визначення в оперативних умовах природних діамантів та їх штучних імітацій. За допомогою цих пристроїв вимірюють теплопровідність матеріалу, що досліджується.

Детектори діамантів дозволяють в оперативних умовах при проведенні доглядових операцій здійснювати попереднє дослідження з метою виявлення дорогоцінних та напівдорогоцінних, а також синтетичних каменів, що імітують природні діаманти.

Детектор наркотиків. Детектор “Канабіс”, або детектор наркотичних речовин “САС”, призначений для виявлення головних рослинних наркотичних речовин, які не піддавалися попередній хімічній обробці. За допомогою приладу можна виявити такі речовини, як гашиш, маріхуану. Частки рослин мають форму, характерну тільки для цих рослин, і тому можуть бути легко визначені при розгляді в мікроскоп, вбудований у прилад.

Детектори валюти. Детектори валюти “Superskan” та “MD-23” використовуються для визначення справжності іноземної валюти. Принцип дії базується на наведенні струму в магнітній головці приладу при проходженні по її поверхні банкноти.

Дозиметри. Переносний мікропроцесорний дозиметр РМ-1202 призначений для вимірювання потужності польової еквівалентної дози та накопиченої дози гамма-випромінювання.

Дозиметр ДКС-04 використовується для виявлення й оцінювання за допомогою звукової та світлової сигналізації щільності потоків теплових нейтронів, рентгенівського, гамма та жорсткого бета-випромінювань, а також для вимірювання потужності експозиційної дози рентгенівського та гамма-випромінювання.

Дозиметр ДБГ-01С “Синтекс” застосовується для вимірювання потужності еквівалентної дози зовнішнього гамма-випромінювання, відображення результату на цифровому індикаторі та якісного оцінювання інтенсивності гамма-випромінювання за допомогою звукової сигналізації.

Дозиметри використовуються для оперативного оцінювання радіаційного стану приміщень, вантажів або місцевості.

Каратоміри. За допомогою каратоміра “Leveridg” визначають розмір, перснів, приблизну вагу перлів та дорогоцінних каменів в оправі та без неї.

Комплекти хімічних реактивів. Комплект індикаторів вибухових речовин призначений для виявлення таких вибухових речовин:

- 1) групи А: тротилу, тетрилу, тринітробензолу;
- 2) групи Б: гексогену, ТЕН, нітрогліцерину, етиленглікольдинітрату, нітроцелюлози.

Комплекти хімічних реактивів:

“Faurot” використовується для дослідження документів зі зміненним початковим змістом з метою виявлення слідів виправлення, а також дописаних і витравлених записів;

“NIK-1” застосовується для швидкої перевірки та розпізнавання ліків, наркотиків або галюциногенів;

“Cannabispray” дозволяє здійснити швидку й надійну перевірку наявності гашишу та маріхуани;

“Herosol” призначений для виявлення кокаїну;

“EXPRAY” – бомб та вибухівки;

“Нарет-М” та “Нарет-В” використовуються для пробірного визначення вмісту золота, срібла та платини у виробках з них в умовах митного догляду;

“Helling” застосовується для визначення проби дорогоцінних металів.

Для ідентифікації товарів та інших предметів при проведенні митного контролю можуть залучатися митні лабораторії регіональних митниць. Митні лабораторії входять у єдину систему митних органів.

Основними завданнями митної лабораторії є:

1. Проведення матеріалознавчих, хімічних, технічних досліджень і експертиз з метою:

- а) уточнення класифікації речовин, матеріалів, виробів, що переміщуються через митний кордон України, підтвердження їх складу, марки тощо;
- б) запобігання переміщенню через державний кордон заборонених предметів і речовин, екологічно шкідливих для життя і діяльності людини та навколишнього середовища;
- в) захисту інтересів національних виробників;
- г) захисту інтересів споживачів.

2. Проведення експертиз речовин і матеріалів з метою встановлення їх виду та найменувань для успішної боротьби з незаконним обігом наркотичних речовин, товарів, валютних, культурних, історичних цінностей та ін.

3. Проведення експертиз з метою підготовки висновків, необхідних для встановлення коду товару згідно з УТН ЗЕД

4. Визначення токсичної продукції хімічної промисловості та суміжних із нею інших галузей.

5. Віднесення речовин до:

- а) сильнодіючих, отруйних, психотропних, наркотичних, прекурсорів;
- б) пожежо-, вибухо- і радіаційнонебезпечних.

6. Проведення лабораторних перевірок якості етилового спирту, нафтопродуктів та іншої продукції, перевірка якої регламентується нормативними документами ДМСУ.

7. Виконання робіт з метою надання рекомендацій для ідентифікації товарів щодо відповідності їх контрольним спискам.

8. Взяття проб, проведення і зберігання контрольних проб (зразків) продукції.

II. Ідентифікація транспортних засобів

1.3. До міжнародних перевезень вантажів під митними печатками і пломбами можуть допускатися тільки ті транспортні засоби, вантажні відділення яких сконструйовані та облаштовані таким чином, щоб:

- не було можливості вилучити або викласти вантажі з опечатаної частини транспортного засобу без залишення помітних слідів злому або пошкодження митних печаток і пломб;
- митні печатки і пломби могли накладатися простим та надійним способом;
- в них не було ніяких потаємних місць для приховування вантажів;
- всі місця, в які можуть поміщатися вантажі, були легкодоступні для митного огляду.

1.4. Транспортні засоби можуть бути допущені до перевезень у відповідності з однією із вказаних процедур:

- в індивідуальному порядку;
- по типу конструкції (серія транспортних засобів).

1.5. На кожний, допущений до перевезень транспортний засіб, видається Свідоцтво про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезень вантажів під митними печатками і пломбами (надалі Свідоцтво) відповідного зразка. Свідоцтво видається митницею, в зоні діяльності якої зареєстрований, як учасник зовнішньоекономічної діяльності власник транспортного засобу або його користувач (надалі - митниця реєстрації), і повинно бути надруковано українською та англійською мовами. Коли митниця реєстрації вважає це необхідним, вона може вимагати додання до Свідоцтва фотокарток або креслень (малюнків) транспортного засобу, які завіряються цією митницею.

Всі записи в Свідоцтві робляться друкарським способом українською та англійською мовами.

Свідоцтво не потрібне, для транспортних засобів, які перевозять великовагові або громіздкі вантажі.

Оригінал Свідоцтва повинен супроводжувати транспортний засіб.

Термін дії Свідоцтва встановлюється Держмитслужбою. По закінченні цього терміну транспортні засоби повинні подаватися в митницю реєстрації або, якщо транспортний засіб не підлягає реєстрації, в митницю країни, в якій мешкає його власник або користувач, для перевірки або для поновлення Свідоцтва.

Митниця має право не визнавати дійсність Свідоцтва транспортного засобу у тих випадках, коли він більше не відповідає вимогам, передбаченим у додатку № 3 до Конвенції МДП 1975 року. Для можливості подальшого використання для перевезень вантажів із застосуванням книжки МДП транспортний засіб повинен бути приведений до стану, який відповідав би цим вимогам. Але недоцільно затримувати перевезення, якщо виявлені несправності незначні та не створюють можливостей для контрабанди.

Коли транспортні засоби одного й того ж типу конструкції виготовляються серійно, завод-виробник може звернутися до митниці країни, в якій вони виробляються, з проханням про їх допущення по типу конструкції.

Завод-виробник повинен зазначити в своїй заяві розпізнавальні цифри або літери, які він присвоює типу транспортного засобу, який є предметом його заяви. До цієї заяви повинні додаватись креслення та детальний опис типу конструкції транспортного засобу, який підлягає допущенню.

Завод-виробник повинен письмово зобов'язатись:

- подати для огляду митниці ті транспортні засоби, які ця митниця вирішить оглянути;
- дозволити митниці оглядати інші примірники у будь-який момент під час серійного виробництва даного типу;
- інформувати митницю про будь-які, навіть незначні, зміни у кресленнях або детальному описі конструкції перед тим, як ці зміни будуть здійснені;

- на видному місці наносити на транспортні засоби розпізнавальні цифри або літери типу конструкції, а також порядковий номер кожного серійно виготовленого транспортного засобу даного типу (заводський номер);
- вести облік транспортних засобів, які виробляються відповідно до допущеного типу.

Митниця, у разі необхідності, зазначає зміни, які потрібно внести в передбачений тип конструкції для допущення до перевезення.

Жодний транспортний засіб не може бути допущений по типу конструкції, якщо митниця не зробила висновок, на підставі огляду одного або декількох виготовлених по цьому типу транспортних засобів, що транспортні засоби цього типу відповідають технічним вимогам, зазначеним у додатку № 2 до Конвенції МДП 1975 року.

III. Ідентифікація приміщень, де знаходяться чи можуть знаходитись товари, які підлягають митному контролю.

Транспортні засоби, де знаходяться або можуть знаходитись товари, які підлягають митному контролю, а також товари і транспортні засоби, які знаходяться під митним контролем, можуть ідентифікуватися митними органами України.

Ідентифікація проводиться шляхом накладення пломб, печаток, нанесення цифрового, літерного та іншого маркування, ідентифікаційних знаків, поставлення штампів, взяття проб і зразків, опису товарів і транспортних засобів, поставлення креслень, виготовлення масштабних зображень, фотографій, ілюстрацій, використання товаросупровідної та іншої документації і інших засобів ідентифікації.

Митними органами можуть ідентифікуватися:

- 1) транспортні засоби;
- 2) транспортні засоби, які знаходяться під митним контролем.

До основних вимог, яким повинні відповідати засоби ідентифікації (атрибути митного забезпечення), відносяться:

3) неможливість підробки відтисків (у відношенні печаток, штампів, підписів, маркувань);

4) неможливість порушення без видимих слідів цілісності атрибутів (у відношенні пломб, клейких стрічок, замків);

- 5) стійкість штемпельних та відтискних матеріалів і засобів письма (паст, чорнил, пломб, клейових покриттів) до зовнішніх кліматичних впливів.

При перевезенні вантажів з використанням книжки МДП у випадку пошкодження накладених митними органами пломб і печаток, а також загибелі або пошкодження товарів на шляху слідування водій автотранспортного засобу зобов'язаний негайно повідомити про це митним органам країни, в якій знаходиться транспортний засіб, якщо такі розміщені поблизу, або іншим державним органам, які мають право скласти протокол про нещасний випадок (місцевим органам власті, міліції, Державтоінспекції і т.п.).

Печаті та пломби не накладають на вантажні відділення транспортних засобів при доставці живих тварин та інших товарів, до яких потрібен доступ під час доставки.

Товари та інші предмети, які знаходяться під митним контролем, можуть розміщуватися у спеціально призначених приміщеннях (МЛС, склади тимчасового зберігання, відповідальне зберігання на складах підприємств і т.п.).

Приміщення, в яких зберігаються такі товари, повинні бути ідентифіковані та відповідати наступним вимогам:

- обов'язкова наявність охоронної та протипожежної сигналізації, що виведені на пульт організації, що здійснює охорону митного ліцензійно складу (охоронна сигналізація повинна виключати можливість проникнення на територію митного ліцензійного складу без її реагування);

- обов'язкова наявність обладнаних засобами зв'язку службових місць, призначених для митних службовців, які здійснюють митний контроль на цьому складі;

- при наявності вікон у приміщенні складу – обов'язкове обладнання їх з внутрішньої сторони металевими ґратами.

- При цьому на цих складах повинні знаходитись наступні документи:

- а) документи, що підтверджують право володіння або користування приміщенням;

- б) плани приміщення, призначеного для митного ліцензійного складу, з позначенням приміщень для працівників митниці;

- в) плани (схеми) охоронної та протипожежної сигналізації, узгоджені уповноваженими службами;

- г) дозволи органів санітарного та екологічного контролю (для складів, що призначені для зберігання товарів підконтрольних цим органам).

В обов'язковому порядку на склади повинно бути накладено митне забезпечення.

Порядок видачі дозвільних документів на такі склади визначається Держмитслужбою.

IV. Ідентифікація енергоносіїв.

Засоби ідентифікації (пломби митного органу) накладаються на клемні зборки ланцюгів обліку та коробки зажимів приладів розрахункового (комерційного) обліку електроенергії у місцях установки пломб органами державного енергетичного нагляду.

При здійсненні митного контролю данні Журналу первинного запису показників лічильників обліку, який знаходиться на енергооб'єкті, засвідчуються підписом та особистою номерною печаткою співробітника митного органу.

Відповідальність за зберігання митних засобів ідентифікації несе персонал енергооб'єкта у відповідності з посадовими інструкціями.

Накладення засобів ідентифікації здійснюється співробітником митного органу в присутності відповідних осіб енергооб'єкта і енергозбиту шляхом накладення пломб, печаток, штампів та інших засобів митної ідентифікації.

При накладенні пломб митниці на клемні зборки ланцюгів обліку і коробки зажимів приладів розрахункового (комерційного) обліку електроенергії або їх зміни робітники енергооб'єкта здійснюють підготовку місць пломбування.

Співробітник митного органу встановлює пломби митниці з оформленням акта в двох примірниках. Один примірник акта зберігається в митному органі, другий – на енергооб'єкті.

При необхідності заміни приладів обліку, проведення перевірки засобів розрахункового (комерційного) обліку електроенергії або інших робіт, здійснення яких потребує порушення цілісності митних пломб, особи, відповідальні за зберігання митних пломб, завчасно повідомляють митному органу, в регіоні діяльності якого вони знаходяться, про проведення вище перелічених робіт з повідомленням дати початку та закінчення робіт.

Зняття пломби співробітником митного органу проводиться у присутності відповідних осіб енергооб'єкта та енергозбиту з оформленням відповідного акта.

V. Ідентифікація акцизних товарів.

Маркування товару акцизними марками здійснюється за межами митної території України.

Марки повинні бути нанесені шляхом наклеювання на упаковку товару, неподільно від товару до його вживання та в який товар пред'являється для роздрібної торгівлі. Марки наклеюються щільно на закупорочний елемент або на місці передбаченого відкриття упаковки таким чином, щоб відкриття упаковки приводило до обов'язкового ушкодження марок і виключало можливість їх повторного використання.

Клей, який застосовується для наклеювання марок, повинен бути стійким до високих і низьких температур, різним рівням вологості для виключення можливості його висихання та отслоювання наклеєної марки на упаковці товару.

Не припускається нанесення поверх марки будь-яких елементів упаковки (за виключення прозорої целофанової обгортки, яка наноситься на упаковку виробником тютюнових виробів), які закривають поверхню марки і затрудняють здійснити контроль її дійсності.

Стаття 65. Залучення спеціалістів та експертів для участі у здійсненні митного контролю

У разі потреби для участі у здійсненні митного контролю можуть залучатися спеціалісти та експерти.

Залучення спеціалістів та експертів здійснюється керівником митного органу або його заступником за погодженням з керівником підприємства, установи, організації, де працює спеціаліст чи експерт.

Спеціалісти та експерти, які беруть участь у здійсненні митного контролю, мають право на відшкодування витрат, пов'язаних з їхньою участю у здійсненні митного контролю. За спеціалістами та експертами зберігається середня заробітна плата за місцем роботи за час, що був затрачений у зв'язку з такою участю.

Виплати, пов'язані із залученням спеціалістів та експертів, включаючи витрати на їх проїзд, добові за час перебування у відрядженні для участі у здійсненні митного контролю, та винагорода за виконану спеціалістами і експертами роботу здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Використання окремих форм і методів митного контролю (особистого огляду, перевірки системи звітності та ін.), огляд деяких видів товарів і транспортних засобів (сировини, мінералів, військової техніки і т.д.), неможливі без спеціальних знань у різноманітних галузях науки і техніки. Нерідко трапляється так, що співробітники митних органів не мають у своєму розпорядженні необхідні спеціальні знання, тому вони змушені звертатися до послуг професіоналів (експерти, спеціалісти) у відповідній галузі.

У частині І статті, що коментується, митні органи наділяються правом залучати для надання сприяння в проведенні митного контролю спеціалістів правоохоронних органів і контролюючих органів, підприємств і організацій незалежно від форм власності і підпорядкованості, а також експертів.

Залучення спеціаліста або експерта здійснюється митницею у випадку відсутності спеціаліста, який може бути призначений експертом в митниці або найближчій митній лабораторії (далі МЛ) (не проведення деяких напрямків досліджень відповідно з галуззю акредитації МЛ або у випадку проведення додаткових експертних або лабораторних досліджень по ініціативі МЛ).

Запит митного органу про залучення необхідного спеціаліста або експерта надсилається керівнику державного органу, підприємства, організації, де працює цей спеціаліст або експерт.

У разі неможливості виконання запиту митного органу про залучення спеціаліста або експерта, керівник державного органу, підприємства або організації, на адресу якого надіслан запит, повинен негайно надати обґрунтовану відповідь митному органу.

Проведення експертиз при здійсненні митного контролю може здійснюватися у наступних випадках:

- при здійсненні митного оформлення товарів – проведення досліджень при застосуванні обмежень нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (визначення товарів подвійного призначення, небезпечних, отруйних речовин, уточнення хімічного складу, якості товарів);

- при виникненні сумнівів щодо вірності декларування (найменування товарів та їх якісних характеристик);

- при виникненні потреби у спеціальних знаннях та проведенні досліджень (або лабораторних аналізів) об'єктів порушень митних правил чи речових доказів;

- оцінка конфіскованого майна;

- відбору проб та зразків.

Міжнародною Конвенцією по спрощенню та гармонізації митних процедур (Киотська Конвенція, 1973р.) визначено залучення експертів та спеціалістів для здійснення митного

огляду небезпечних, ламких товарів взяття проб і зразків таких товарів з метою захисту здоров'я людей та схоронності товарів.

Зазначена стаття визначає фізичну участь експертів та спеціалістів у здійсненні митного контролю. Тобто не береться до уваги використання різноманітних експортних висновків (наприклад, по енергозбереженню, державної експертизи міжнародних передач, товарів військового призначення та подвійного використання, на переміщення культурних цінностей і т. д.), які надаються митним органом за результатами попереднього документального розгляду технічної документації, товаросупровідних документів, зовнішньоекономічних договорів на вантаж, який перетинає митний кордон України.

Експерт, це люба фізична особа, яка має необхідні спеціальні знання для надання висновки та залучена при необхідних випадках керівником митного органу або його заступником для участі у здійсненні митного контролю, а також для участі у провадженні справи про порушення митних правил або при її розгляді.

Питання, які поставлені перед експертом та його висновки не можуть виходити за межі спеціальних пізнань експерта.

Експерт надає висновки у письмовій формі від свого імені.

Експерт має право:

знайомитися з матеріалами справи, що стосуються предмета експертизи;

заявляти клопотання про надання йому додаткових матеріалів, необхідних для надання висновків.

Також важливо зазначити, що експерт може відмовитись від дачі висновку, якщо надані матеріали та документи недостатні для надання висновку або він не володіє необхідними знаннями для надання відповідного висновку. Якщо відмова необґрунтована (без поважних причин), експерт несе відповідальність згідно чинного законодавства.

У висновку експерта викладаються проведені їм дослідження і обґрунтовані відповіді на поставлені питання.

У випадку необґрунтованості висновку експерта може бути призначена повторна експертиза, що доручається іншому експерту (експертам).

Згідно ст. 75 дійсного Кодексу в цілях митного контролю та митного оформлення митниця може брати проби та зразки товарів та інших предметів для проведення досліджень. При цьому порядок взяття проб та зразків, термін і порядок їх дослідження, а також розпорядження ними встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до порядку взяття проб і зразків товарів та інших предметів для проведення досліджень, необхідних для митного оформлення, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.92 р. № 1665, взяття проб і зразків товарів та інших предметів для проведення їх досліджень здійснюються вибірково.

Взяття проб і зразків товарів та інших предметів для проведення досліджень здійснюється посадовими особами митних органів з обов'язковим виконанням Правил відбору зразків, Інструкції з охорони праці, використанням засобів індивідуального захисту. У зв'язку з цим слід враховувати, що Держстандартом України у державній системі УкрСЕПРО акредитовані Центральна митна лабораторія та митні лабораторії регіональних митниць, яким надано право проводити визначення фізико-хімічних показників широкого спектру товарної продукції з метою ідентифікації товарів для митного оформлення.

У випадку розгляду справ в арбітражних судах, пов'язаних з визначенням тих чи інших товарів за кодом ТН ЗЕД, у разі посилання на результати досліджень цих лабораторій, слід звертати увагу суду на факт державної акредитації зазначених митних лабораторій.

У частині 3 статті, що коментується, зазначено що спеціалісти та експерти, які беруть участь у здійсненні митного контролю, мають право на відшкодування витрат, пов'язаних з їхньою участю у здійсненні митного контролю.

При направленні митницею запиту у сторонні експертні організації оплата за проведення досліджень здійснюється за рахунок державного бюджету.

Виняток проведення експертиз по кримінальним справам про контрабанду, порушених митними органами, мають проводитися експертно-криміналістичними підрозділами органів внутрішніх справ на безоплатній основі.

Також, якщо експертиза проводиться по ініціативі суб'єктів ЗЕД оплата за проведення досліджень може здійснюватись безпосередньо заявником.

За спеціалістами та експертами зберігається середня заробітна плата за місцем роботи за час, що був затрачений у зв'язку з такою участю. Виплати, пов'язані із залученням спеціалістів та експертів, включаючи витрати на їх проїзд, добові за час перебування у відрядженні для участі у здійсненні митного контролю, та винагорода за виконану спеціалістами і експертами роботу здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Глава 9. Особливі процедури митного контролю

Положення даної глави визначають процедури митного контролю, які відрізняються від загального порядку переміщення предметів через митний кордон України. Глава визначає сукупність заходів, що здійснюються митними органами України з метою забезпечення Конституції України, митного законодавства та міжнародних договорів, контроль за якими покладено на митні органи, у відношенні окремих категорій посадових осіб та громадян, які перетинають митний кордон України.

Норми статей глави надають право митним органам застосовувати особливі процедури:

- при проведенні митного контролю безпосередньо в зонах митного контролю (ст. 67, 68);
- після пропуску предметів та закінчення митного оформлення (ст. 69).

Стаття 66. Звільнення від окремих форм митного контролю

Звільнення від окремих форм митного контролю встановлюється цим Кодексом, іншими законами України, а також міжнародними договорами, укладеними в установленому законом порядку.

Незастосування митного контролю не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Норма статті передбачає можливість звільнення від деяких форм митного контролю. Митне законодавство передбачає звільнення тільки від такої форми митного контролю, як митний огляд. Визначення випадків та переліку осіб, які звільняються від митного огляду відноситься виключно до компетенції Верховної Ради України, яка приймає закони України та ратифікує міжнародні договори.

Митний контроль проводиться посадовими особами митних органів в зонах митного контролю. Посадовим особам митних органів надається право застосування тих форм митного контролю, що найбільш адекватно відповідають конкретним вимогам проведення контрольної дії. Звільнення від митного огляду окремої категорії посадових осіб для митників є обов'язковою при посвідченні зазначених осіб.

При перетинанні митного кордону та входу до зони митного контролю всі особи підпадають під особливий правовий режим, який зобов'язує виконувати встановлені державою правила по порядку переміщення предметів через митний кордон України. Незастосування деяких або всіх форм митного контролю до предметів під час проходження

громадянами через зону митного контролю не означає, що зазначені громадяни можуть не дотримуватись митних правил.

У разі порушення митних правил особи, до яких застосовувались особливі процедури митного контролю, притягуються до адміністративної або кримінальної відповідальності у відповідності до чинного законодавства на загальних підставах.

Стаття 67. Звільнення від митного огляду

Митному огляду не підлягає ручна поклажа та супроводжуваний багаж Президента України, Голови Верховної Ради України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Голови та суддів Верховного Суду України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Міністра закордонних справ України, Генерального прокурора України та членів їхніх сімей, які прямують разом з ними.

У відповідності до Конституції України державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Стаття наводить перелік вищих посадових осіб України, на яких покладено народом України функції по здійсненню державної влади в Україні:

Законодавча влада – Голова Верховної Ради України та народні депутати;

Виконавча влада - Президент України, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, Міністр закордонних справ України, Генеральний прокурор України;

Судова влада - Голова та судді Верховного Суду України, Голова та судді Конституційного Суду України.

Норма статті звільняє від митного огляду ручну поклажу та супроводжуваний багаж вищезазначених вищих посадових осіб та членів сімей, які прямують разом з ними, через митний кордон України.

Звільнення від митного огляду предметів, що переміщуються через митний кордон зазначеними у статті посадовцями здійснюється незалежно від мети їх поїздки.

До членів сімей у даному випадку необхідно відносити дружину (чоловіка), дітей, батьків, дід, бабку та онуків.

Стаття надає право звільнення від митного огляду ручної поклажі та багажу членів сім'ї посадовців тільки у разі прямування через митний кордон України разом із зазначеними посадовими особами. При переміщенні через митний кордон України предметів членами сім'ї посадовців самостійно, проведення митного контролю необхідно проводити на загальних підставах.

Перелік осіб, зазначених у статті є вичерпаним. Доповнення або зміни до цього переліку можуть бути внесені тільки прийняттям відповідного закону України

Стаття 68. Спрощений митний контроль

Регіональні митниці, митниці, за погодженням зі спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи, можуть застосовувати спрощений митний контроль.

Спрощений митний контроль застосовується у випадках переміщення громадянами через митний кордон України товарів, що не підлягають обов'язковому декларуванню та оподаткуванню і не належать до категорії товарів, на переміщення яких через митний кордон України встановлено заборони чи обмеження.

Спрощений митний контроль застосовується митними органами, в яких обладнано зони (коридори) спрощеного митного контролю.

Громадяни, які проходять через зони (коридори) спрощеного митного контролю, звільняються від подання митної декларації.

Звільнення від подання митної декларації не означає звільнення громадян від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів через митний кордон України.

Норма статті передбачає встановлення митними органом за погодженням із Держмитслужбою в пунктах пропуску через митний кордон України режиму проведення спрощеного митного контролю предметів, що переміщуються громадянами.

Як правило, для відповідного пункту пропуску розробляється технологічна схема проведення митного контролю ручної поклажі та багажу громадян із використанням двоканальної системи митного контролю.

Двоканальна система митного контролю застосовується як при в'їзді громадян на митну територію України, так і при виїзді за її межі з відповідним обладнанням “зеленого” та “червоного” коридорів.

Режим “зеленого” коридору передбачає митний контроль та митне оформлення за спрощеним порядком для громадян, що переміщують через митний кордон України предмети, які не підлягають обов'язковому письмовому декларуванню або обкладенню митними та іншими платежами та зборами і на переміщення яких через митний кордон України не встановлено заборон чи обмежень.

Перед входом до коридорів на стендах (табло) розміщується інформація про митні правила для громадян та інформація, потрібна для визначення ними можливості проходження митного контролю за спрощеним порядком (“зеленим” коридором) або з обов'язковим письмовим декларуванням (“червоним” коридором).

“Червоний” та “зелений” коридори мають відповідні кольорові позначення.

Смуги руху громадян на “зеленому” та “червоному” коридорах визначаються таким чином, щоб унеможливити перетин шляхів громадян, які прямують по “зеленому” та “червоному” коридорам.

На шляхах руху громадян використовуються технічні засоби митного контролю (металодетектори, інтроскопи тощо).

Громадяни самостійно приймають рішення щодо проходження митного контролю “зеленим” чи “червоним” коридором. Зазначене положення реалізує принцип охорони прав та свобод громадянина при проходженні митного контролю.

Спрощений порядок митного контролю за “зеленим” коридором звільняє громадянина від заповнення та надання митному органу пасажирської митної декларації форми МД-4, але не звільняє їх від дотримання порядку переміщення предметів через митний кордон України.

Громадяни, які користуються режимом спрощеного митного контролю по “зеленому” коридору, не звільняються від декларування митному органу переміщуваних через митний кордон предметів. Декларування таких предметів проводиться особою, що їх переміщує через митний кордон, в основному, в усній, а за їх бажанням – і в письмовій формах.

При проходженні громадянином митного контролю “зеленим” коридором посадова особа митниці може запропонувати громадянину пред'явити паспорт або інший документ, що посвідчує особу. При цьому посадова особа митниці роз'яснює критерії проходження митного контролю цим коридором та може проводити опитування громадянина за пунктами митної декларації.

За рішенням посадової особи митниці може здійснюватися вибірковий контроль предметів громадян, які проходять митний контроль “зеленим” коридором із застосуванням технічних засобів контролю або з розпакуванням місць багажу. На вимогу посадової особи митниці громадянин зобов'язаний представити вміст багажу.

У разі вчинення громадянином порушення митних правил, посадовою особою митного органу складається протокол про порушення митних правил.

Проведення митного контролю предметів за “червоним” коридором здійснюється посадовими особами митних органів на загальних підставах.

Стаття 69. Митний контроль після пропуску товарів і транспортних засобів

Незалежно від закінчення операцій митного контролю, оформлення та пропуску товарів і транспортних засобів митний контроль за ними може здійснюватися, якщо є достатні підстави вважати, що мають місце порушення законодавства України чи міжнародного договору України, укладеного в установленому законом порядку, контроль за виконанням яких покладено законом на митні органи.

Такий контроль здійснюється на підставі письмового розпорядження керівника митного органу або особи, яка його заміщує.

Гарантуючи дотримання принципу законності в митній галузі, законодавець закріплює даною статтею, що поза залежністю від випуску товарів і транспортних засобів митний контроль за ними може проводитися в будь-який час.

Якщо маютьсся достатні підстави припускати факт порушення законодавства України чи міжнародного договору за участю України, контроль за виконанням якого покладений на митні органи, начальник митниці або особа, яка його заміщує, надає письмове розпорядження (наказ) на проведення митного контролю товарів та транспортних засобів після закінчення митного оформлення.

Проведення митного контролю після випуску товарів і транспортних засобів передбачається самим характером ряду митних режимів. Так, митні органи можуть проводити перевірки товарів та транспортних засобів, що були ввезені на митну територію України під зобов'язання про зворотнє вивезення у встановлений митницею строк. Такі товари мають бути у незмінному з моменту ввезення стані та знаходитися у використанні особи, що ввезла зазначені товари.

У разі ввезення на митну територію України давальницької сировини з метою виробництва готової продукції митні органи можуть перевірити виконання технологічної схеми переробки, використання увезених матеріалів тільки за призначенням, тощо.

Планується проведення митного контролю й у випадку випуску товарів у вільний обіг на виконання інвестиційних програм та програм міжнародної технічної допомоги, тобто із наданням підприємствам пільг по сплаті митних платежів за умови обов'язкового цільового використання товарів і транспортних засобів.

Товари передаються підприємству у режимі випуску для вільного використання без стягування мита та ПДВ. Такі товари можуть використовуватися тільки з метою, пов'язаною з реалізацією даної програми. На митний орган покладається здійснення контролю за використанням випущених товарів після пропуску їх на митну територію України.

Митний контроль, як правило, пов'язаний із фактом порушення митних розпоряджень, виявлення якого безпосередньо не стало результатом планованої правоохоронної діяльності митних органів.

Найчастіше здійснення такого митного контролю пов'язано з надходженням інформації від інших правоохоронних і контролюючих органів. Між останніми і ДМСУ можуть укладатись спеціальні угоди про взаємодію і координацію спільних зусиль. Прикладом може служити суміні накази з ДПА, МВС, Держстандартом, інші.

При здійсненні митного контролю після випуску товарів і транспортних засобів митні органи можуть реалізовувати наступні повноваження:

- перевіряти наявність товарів і транспортних засобів;
- проводити їхній повторний митний оглід;
- перевіряти відомості, зазначені в митній декларації;
- перевіряти комерційні документи та іншу інформацію, що відносяться до зовнішньоекономічних і наступних комерційних операцій з товарами;

-перевіряти відповідність умов використання пропущених на митну територію товарів та транспортних засобів митному режиму.

Перевірки можуть проводитися в місцях перебування підприємств або будь-якої особи, що має прями чи непряме відношення до зазначених операцій та володіє необхідними документами

Розділ III МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ

Розділ III Митного кодексу України передбачає порядок та умови здійснення митного оформлення товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Під поняттям “митне оформлення” слід розуміти сукупність організаційних та технічних заходів, що пов’язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Митне оформлення товарів та транспортних засобів є вимогою, виконання якої обов’язкове для реалізації права всіх фізичних та юридичних осіб на ввезення в Україну або (та) вивезення з України товарів, транспортних засобів та особистих речей.

Усі товари та транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, підлягають митному оформленню, за виключенням випадків передбачених Митним кодексом (наприклад, ст.128).

Глава 10. Загальні положення

Стаття 70. Мета митного оформлення

Метою митного оформлення є засвідчення відомостей, одержаних під час митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, та оформлення результатів такого контролю, а також статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів і транспортних засобів. Митне оформлення здійснюється посадовими особами митного органу.

Операції митного оформлення, порядок їх здійснення, а також форми митних декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів і транспортних засобів, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Кодекс визначає три складові митного оформлення товарів та транспортних засобів

Засвідчення відомостей одержаних під час митного контролю товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Відомості про такі товари надаються особами, які їх переміщують, або уповноваженими декларантами. Відомості зазначаються у митних деклараціях або заявляться усно посадовим особам митного органу.

Оформлення результатів митного контролю здійснюється посадовими особами митного органу шляхом проставлення відтисків штампів та печаток, що належать до особистого митного забезпечення, на аркушах митної декларації та накладанням засобів митної ідентифікації на вантажні відсіки транспортних засобів, контейнери, приміщення, тощо.

Проведення статистичного обліку ввезення, вивезення та транзиту товарів транспортних засобів обумовлено необхідністю аналізу зовнішньоекономічної діяльності в Україні та оперативного пошуку інформації.

Виключне право на проведення митного оформлення тільки посадовим особам митних органів, які діють в межах свої компетенції.

Форми митних декларацій встановлює КМУ, вони мають уніфікований характер та використовуються на всій території України.

Стаття 71. Місце і час здійснення митного оформлення

Митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом часу, що його встановлюють митні органи за погодженням з органами, уповноваженими здійснювати види контролю, зазначені у статті 27 цього Кодексу.

Відповідно до міжнародних договорів, укладених в установленому законом порядку, митне оформлення у пунктах пропуску через митний кордон України може здійснюватися цілодобово.

Митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України резидентами (крім громадян), крім випадків переміщення товарів і транспортних засобів через територію України у режимі транзиту, здійснюється митними органами, у зонах діяльності яких розташовані ці резиденти. У випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, митне оформлення в іншому митному органі може здійснюватися за письмовим погодженням між цим митним органом і митним органом, у зоні діяльності якого розташований відповідний резидент.

Місце здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України нерезидентами (крім громадян), визначається Кабінетом Міністрів України.

Митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через територію України у режимі транзиту, здійснюється митним органом за місцем ввезення цих товарів і транспортних засобів на митну територію України.

Товари, які при ввезенні на митну територію України були оформлені у режим митного складу, у подальшому можуть бути переоформлені у режим транзиту митним органом за місцем розташування митного ліцензійного складу, на якому зберігаються зазначені товари.

Спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи можуть визначатися ділянки території з комплексом будівель, споруд, інженерно-технічних засобів та комунікацій, необхідних для здійснення митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, - вантажні митні комплекси, автопорти, автотермінали. Вантажний митний комплекс, автопорт, автотермінал можуть входити до митної служби України як спеціалізована митна організація або належати на праві власності юридичній особі - резиденту, зареєстрованій як суб'єкт підприємницької діяльності. Відкриття вантажних митних комплексів, автопортів, автотерміналів суб'єктами підприємницької діяльності здійснюється за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Вимоги, яким повинен відповідати вантажний митний комплекс, автопорт, автотермінал, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Митне оформлення товарів і транспортних засобів, які вивозяться за межі митної території України громадянами, може здійснюватися у будь-якому митному органі на всій митній території України.

Митне оформлення товарів (крім тих, що переміщуються у несупроводжуваному багажі, а також автомобілів), які ввозяться на митну територію України громадянами, здійснюється у пунктах пропуску через митний кордон України.

Митне оформлення товарів, які ввозяться на митну територію України громадянами у несупроводжуваному багажі, здійснюється митними органами за місцем проживання або тимчасового перебування зазначених громадян.

Місця здійснення митного оформлення автомобілів, які ввозяться на митну територію України громадянами, визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

На прохання осіб, що переміщують через митний кордон України товари і транспортні засоби, митне оформлення може здійснюватися поза місцем розташування митних органів, а також поза робочим часом, встановленим для митних органів, на умовах, визначених цим Кодексом.

За митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів, митними органами із заінтересованих осіб справляється плата в порядку та у розмірах, установлених Кабінетом Міністрів України. Розмір такої плати не може перевищувати вартості фактичних витрат митних органів на вчинення зазначених дій.

За рішенням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи митне оформлення товарів окремих видів може здійснюватися у спеціально визначених для цього митних органах.

Митний Кодекс визначає загальне правило, при якому митне оформлення здійснюється у спеціально визначених для цього місцях у зоні діяльності митного органу, в якому знаходиться відправник або одержувач товарів.

Зона діяльності регіональних митниць та митниць встановлюється Держмитслужбою. Розподіл зон діяльності в митниці між митними підрозділами (митними постами, вантажними, вантажно-пасажирськими відділами) проводиться наказом начальника митниці.

Для проведення зовнішньоекономічних операцій підприємство має стати на облік в митному органі. Постановка на облік проводиться за місцем розташування суб'єкта ЗЕД.

Як правило, митне оформлення товарів та транспортних засобів суб'єктів ЗЕД (крім випадків переміщення відповідно до митного режиму транзит) проводиться за місцем державної реєстрації, тобто у митному підрозділі, де вони взяті на облік.

Для окремих категорій товарів може бути визначена обов'язкова вимога щодо їх оформлення в митних органах, визначених центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Митне оформлення товарів та транспортних засобів громадян проводиться за місцем постійного (тимчасового) проживання або безпосередньо в пункті пропуску.

Митне оформлення має здійснюватись під час роботи митного органу. Митний Кодекс допускає можливість здійснення митного оформлення в інших місцях і поза часом роботи митного органу. Зацікавлена особа повинна одержати на це згоду митного органу, що проводить митне оформлення. Усі витрати, зв'язані зі зміною місця і часу митного оформлення, оплачуються за рахунок зацікавленої особи.

Стаття 72. Початок митного оформлення

Митне оформлення розпочинається після подання митному органу митної декларації, а також усіх необхідних для здійснення митного контролю та оформлення документів, відомостей щодо товарів і транспортних засобів, які підлягають митному оформленню.

Засвідчення митним органом прийняття товарів, транспортних засобів та документів на них до митного контролю та митного оформлення здійснюється шляхом проставлення відповідних відміток на митній декларації та товаросупровідних документах.

Слід зазначити, що всі попередні дії, передбачені ст.91 цього Кодексу, мають бути завершені до початку митного оформлення.

Стаття обумовлює вимоги до початку митного оформлення.

До цих вимог необхідно також віднести:

Подання митному органу митної декларації встановленої форми, яка повинна бути заповнена у відповідності до порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України та центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Перелік документів необхідних для проведення митного оформлення визначається митним режимом відповідно до якого проводиться оформлення та встановлюється КМУ.

До відомостей, які необхідно довести митному органу, необхідно віднести інформацію про місцезнаходження товарів та транспортних засобів, про готовність до митного контролю, відомості про особу, що надає товари та транспортні засоби до митного контролю, тощо.

Засвідченням прийняття до оформлення митної декларації є проставлення на ній та на товаросупровідних документах певного митного забезпечення.

Проставлення відтисків митного забезпечення на декларації посадовою особою митниці є моментом, після якого настає юридична відповідальність декларанта за відомості, що заявлені у декларації.

Стаття 73. Присутність декларантів під час митного оформлення

Декларанти можуть бути присутніми під час митного оформлення товарів і транспортних засобів, які пред'являються ними для такого оформлення.

У разі застосування заходів, передбачених статтями 55 і 56 цього Кодексу, а також на вимогу митного органу присутність декларантів під час митного оформлення є обов'язковою.

Норма зазначеної статті надає право декларанту бути присутньому при проведенні митного оформлення товарів та транспортних засобів, які подані їм для митного контролю митному органу.

У якості декларантів можуть виступати:

Фізичні особи, які самостійно переміщують через митний кордон товари, транспортні засоби, особисті речі або їх представники.

юридичні особи, які мають намір провести митне оформлення вантажів, що їм належать.

митні брокери, які мають ліцензію на право декларування вантажів, що належать іншим юридичним особам.

Присутність декларантів при митному оформленні обумовлено необхідністю надання додаткової інформації усно або письмово, надання додатково витребуваних митним органом документів, роз'яснення положень щодо декларуємої партії товарів, тощо. Необхідно зазначити, що у таких випадках декларант має бути присутнім при проведенні митного оформлення тільки на вимогу посадової особи митного органу.

Друга частина статті 73 визначає етапи митного оформлення, при яких декларант повинен бути присутнім обов'язково, а саме:

Огляд та переогляд товарів та транспортних засобів;

Огляд та переогляд ручної поклажі та багажу.

Зазначені заходи відносяться до основних видів митного контролю та призначені для визначення відповідності або невідповідності відомостей зазначених в митній декларації відомостям про предмети, які фактично надані для митного контролю.

На вимогу посадової особи митного органу, декларант має бути присутнім обов'язково на інших етапах митного оформлення. У разі відсутності декларанта посадова особа митного органу має право відмовити у митному оформленні у визначеному законодавством порядку.

Стаття 74. Митне оформлення військових транспортних засобів та військової техніки

Військова техніка, укомплектована повністю військовою командою, та бойові повітряні судна, а також військові кораблі, судна забезпечення Військово-Морських Сил, які перетинають митний кордон України, підлягають митному оформленню. Порядок такого оформлення встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Митне оформлення військової техніки, військових кораблів (суден), бойових та військово-транспортних повітряних суден іноземних держав здійснюється митним органом за участю представників центрального органу виконавчої влади з питань оборони.

Україна підтримує зусилля міжнародного співтовариства щодо створення ефективних систем контролю в галузі експорту, які створюються з метою запобігання розповсюдженню зброї масового знищення та засобів її доставки, а також контролю за експортом звичайних видів озброєнь та військової техніки, тому є країною-учасницею основних міжнародних режимів нерозповсюдження.

У відповідності до норм статті передбачено два порядки митного оформлення:

- військової техніки Збройних сил України;
- військової техніки іноземних держав.

У разі митного оформлення військової техніки Збройних сил України вповноважена особа має заздалегідь надати до митного органу заяву з вказанням мети, часу та місця знаходження військової техніки, що переміщується через митний кордон України.

Військова техніка, що переміщується через митний кордон України, підлягає державному експортному контролю - комплексу заходів, які здійснюють державні органи щодо забезпечення державного контролю за міжнародними передачами товарів, що контролюються, їх використанням юридичними і фізичними особами відповідно до міжнародних зобов'язань України та інтересів національної безпеки.

Функції державного експортного контролю в Україні покладено на Державну службу експортного контролю (Держекспортконтроль).

Для проведення митного оформлення товарів та транспортних засобів військового призначення уповноважена особа має надати митному органу вантажну митну декларацію, заповнену до вимог законодавства, дозвіл Держекспортконтролю та інші необхідні для митного оформлення документи.

Дозвіл Державної служби експортного контролю має містити інформацію про вид, кількість одиниць військової техніки, митний орган, в якому проводиться митне оформлення, тощо.

Митне оформлення військової техніки здійснюється у першочерговому порядку.

У разі проведення митного оформлення військової техніки іноземних держав, уповноважена особа органу, що приймає техніку має виконувати вимоги, передбачені порядком митного оформлення військової техніки Збройних сил України. Разом з цим митне оформлення іноземної військової техніки митним органом здійснюється за участю представника Міністерства оборони України. Зазначена особа має діяти на підставі доручення Міністерства Оборони України. Копія доручення надсилається Міністерством оборони до Держмитслужби.

Митне оформлення особистих речей військових команд здійснюється на загальних підставах у відповідності до вимог чинного законодавства.

Стаття 75. Взяття проб та зразків товарів

З метою здійснення митного контролю та митного оформлення товарів митним органом за вмотивованим письмовим розпорядженням керівника відповідного митного органу або його заступника можуть братися проби та зразки зазначених товарів для дослідження (аналізу, експертизи). Оплата проведення дослідження (аналізу, експертизи) товарів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Проби та зразки товарів, що перебувають під митним контролем, з дозволу митного органу можуть братися також декларантами та відповідними органами державного контролю.

Проби та зразки товарів беруться у мінімальній кількості, що забезпечує можливість проведення їх дослідження (аналізу, експертизи) за нормативами, затвердженими спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Про взяття проб та зразків товарів, що перебувають під митним контролем, складається акт за формою, встановленою спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Декларанти мають право бути присутніми під час взяття проб та зразків товарів посадовими особами митного органу та інших органів державного контролю. Взяття проб та зразків товарів, що перебувають під митним контролем, іншими органами державного контролю, а також декларантами здійснюється у присутності посадових осіб митних органів. Декларанти зобов'язані сприяти посадовим особам митних органів під час взяття проб та зразків товарів і здійснювати за свій рахунок вантажні та інші необхідні операції.

Окрема митна декларація на проби та зразки товарів не подається за умови, що відомості про них будуть наведені в митній декларації, яка подається щодо всіх товарів, які переміщуються через митний кордон України.

Декларанти мають право ознайомлюватися з результатами проведеного дослідження (аналізу, експертизи) взятих проб та зразків товарів та отримувати копії результатів досліджень (аналізів, експертиз).

Митні органи мають бути ознайомлені з результатами проведених досліджень (аналізу, експертизи) проб та зразків товарів, що перебувають під митним контролем, взятих іншими органами державного контролю, а також декларантами. Митним органам також повинні надаватися копії результатів таких досліджень (аналізів, експертиз).

Митні органи не відшкодовують витрат, понесених декларантом в результаті взяття проб та зразків товарів, що перебувають під митним контролем. Витрати на проведення дослідження (аналізу, експертизи) проб та зразків товарів, понесені митними органами та митними лабораторіями, особою, яка має повноваження щодо таких товарів, не відшкодовуються, крім випадків, коли таке дослідження (аналіз, експертиза) проводиться з ініціативи зазначеної особи.

Порядок взяття проб та зразків товарів, строк проведення їх дослідження (аналізу, експертизи), а також розпорядження ними встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Для здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів можуть залучатись спеціалісти митної лабораторії та інших уповноважених підприємств, для вирішення питань, що вимагають спеціальних знань. У таких випадках призначаються відповідні дослідження, для проведення яких митні органи вправі відбирати проби і зразки товарів.

Під зразком товару варто розуміти одиницю продукції, що є тотожною по структурі, складу і властивостям усієї партії товару. Під пробом розуміється оптимально необхідна частина зразка товару, тотожна по складу і властивостям всьому об'єкту дослідження.

Проби і зразки товарів у процесі митного оформлення можуть бути отримані:

-митними органами зі своєї ініціативи чи з ініціативи осіб, що мають повноваження у відношенні товарів;

-іншими державними органами, що здійснюють контрольні функції на митному кордоні;

При цьому відбір проб та зразків для проведення митного контролю проводиться за розпорядженням начальника митниці або його заступника. Проведення досліджень здійснюється через мережу митних лабораторій, які мають відповідний статус (повноваження).

Взяття проб і зразків товарів для проведення їх досліджень здійснюється вибірково митними органами в рамках процедур митного контролю та митного оформлення. Метою досліджень зразків товарів та інших предметів є встановлення їх виду та найменування при вирішенні питань класифікації товарів згідно з Українським класифікатором товарів зовнішньоекономічної діяльності.

Зразки відбираються у разі виникнення сумнівів у правильності декларування товарів чи неподання до митних органів необхідних для митного оформлення документів, пов'язаних з досягненням мети досліджень зразків товарів та інших предметів.

Процедура взяття проб і зразків провадиться уповноваженою посадовою особою митного органу у присутності власника вантажу чи уповноваженої ним особи або двох понятих.

У складних випадках (невідомий об'єкт дослідження, необхідність застосування спеціальних пристроїв або спеціальних знань тощо) керівник митного органу, може залучати до взяття проб і зразків спеціалістів та експертів відповідних митних лабораторій та інших уповноважених організацій.

Проби і зразки беруться в мінімальній кількості (масі), необхідній для дослідження, враховуючи можливість проведення у разі потреби повторних досліджень, на основі нормативних документів (ГОСТ, ДСТУ, ГСТУ тощо) та згідно із законодавством. На взяті проби і зразки накладається митне забезпечення.

Про взяття зразків та проб складається акт встановленої форми у чотирьох примірниках, які підписуються посадовою особою митного органу, що взяла проби і зразки, представниками відправника (одержувача) та перевізника вантажу, спеціалістом лабораторії, якщо він бере участь у процедурі взяття проб і зразків, залученими до процедури понятими.

Один примірник акта додається до взятих проб і зразків, один - передається представникові відправника (одержувача) вантажу, один - перевізникові, один - залишається у справах митного органу.

Взяття проб і зразків здійснюється з обов'язковим дотриманням правил техніки безпеки та пожежної безпеки.

Дослідження проб і зразків здійснюється у необхідний для його проведення термін, який не повинен перевищувати одного місяця з дня надходження проб і зразків до лабораторії, а також терміну зберігання товару. Дослідження проб і зразків товарів, що швидко псуються, здійснюється негайно.

Рішення, прийняте митним органом на підставі результатів проведеного лабораторного дослідження, доводиться до відома власника вантажу.

Контрольні проби і зразки опломбовуються (запечатуються) і зберігаються у лабораторії протягом двох місяців. Протягом цього терміну власник вантажу має право оскаржити рішення митного органу у судовому порядку.

Контрольні проби і зразки товарів з обмеженим терміном зберігання (продукти харчування тощо) зберігаються у лабораторії протягом терміну, який не перевищує терміну їх зберігання.

Контрольні проби і зразки товару після закінчення терміну зберігання списуються в установленому порядку.

Після закінчення дослідження непошкоджені проби і зразки товарів повертаються власникові або уповноваженій ним особі з оформленням відповідного акта.

Проби і зразки, дослідження яких неможливе без їх пошкодження, знищуються лабораторією з оформленням відповідного акта та надісланням його копії власнику вантажу. При цьому їх вартість власникові не відшкодовується. Вартість проб і зразків, використаних під час дослідження, відноситься на підставі акта їх знищення до складу виробничих витрат суб'єктів господарської діяльності, у яких ці проби і зразки відбирались.

Митне оформлення товарів, проби і зразки яких відібрані на дослідження, може бути закінчене тільки після отримання митним органом, де зберігаються ці товари, результатів дослідження.

Органи державного контролю й декларанти можуть брати проби і зразки з дозволу митних органів.

Особи, що мають повноваження у відношенні товарів, мають право бути присутнім при одержанні проб і зразків товарів. У цьому випадку посадова особа митного органу має сповістити зазначених осіб про час і порядок одержання проб і зразків із указівкою кількості товару, що відбирається.

Власник, перевізник, декларант та інші особи зобов'язані сприяти митним органам у взятті проб і зразків, а декларанти - нести витрати по розпакуванню, зважуванню, виміру і здійсненню інших технологічних операцій.

Одержання проб і зразків іншими органами державного контролю проводиться в присутності посадових осіб митних органів і осіб, що мають повноваження у відношенні товарів, чи їхніх представників. Екземпляр акта одержання проб і зразків товарів направляється в відповідний митний орган або подається митному органу декларантом. Результати проведених досліджень повинні бути доведені до відома митного органу для їх врахування при проведенні митного оформлення.

Витрати по відбору проб і зразків відносяться на осіб, що мають повноваження у відношенні товарів. Витрати на проведення дослідження, несуть митні органи, крім випадків, коли дослідження проводиться по ініціативі особи, що має повноваження щодо таких товарів.

Стаття 76. Подання митним органам актів, складених підприємствами

Підприємства, що переміщують товари через митний кордон України, в присутності посадової особи митного органу складають акти про невідповідність товарів відомостям, зазначеним у необхідних для здійснення митного контролю документах, про пошкодження товарів чи їх упаковки або маркування. Зазначені акти подаються відповідним митним органам.

Форма акта встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Підприємства при переміщенні товарів через митний кордон України мають одержувати товари належної якості та кількості у відповідності до вимог договорів із своїми іноземними контрагентами. Але у практиці трапляються випадки, коли зазначене положення не виконується.

При одержанні інформації про можливе невиконання у повному обсязі договірних зобов'язань відправником або перевізником вантажу щодо якості або кількості імпортуємих товарів, норма зазначеної статті надає право підприємствам складати відповідні комерційні або інші акти.

Комерційний акт - це документ, що засвідчує нестачу, ушкодження чи псування вантажу або багажу, що складається в пункті їхнього призначення. Зазначений акт служить підставою для пред'явлення одержувачем вантажу (багажу) претензії для відшкодування збитків.

У цивільному праві претензії покупця (замовника) до виробника продукції (постачальника, підрядчика) у зв'язку з виявленими в ній дефектами і (чи) некомплектністю,

оформлені відповідними актами називається рекламацією (від лат. *reclamatio* - голосне заперечення, несхвалення). Тому в деяких випадках зазначені акти називають рекламаційними. Рекламація приймається, якщо вона викликана конструктивно-технологічними недоліками, дефектами виробу і комплектуючих його елементів. Рекламація відхиляється, якщо вона зв'язана з неправильним транспортуванням чи експлуатацією товарів.

Оскільки вантаж до випуску у відповідний митний режим перебуває під митним контролем, Митний кодекс вимагає присутності посадової особи митного органу при складанні актів підприємствами. Порушення зазначеної вимоги підприємствами може тягнути адміністративну відповідальність передбачену ст.329, 331, 336, 337, 338 цього Кодексу. Для реалізації цього права підприємство має звернутись до митного органу з вмотивованою заявою на виклик інспектора митниці для складання акту.

Акти про невідповідність вантажу відомостям зазначених у товаротранспортних або інших документах мають подаватися підприємствами митному органу для врахування зазначеної інформації при проведенні митного оформлення товарів.

З метою реалізації прав і обов'язків підприємств, що переміщують товари через митний кордон України, визначення відомостей про товари, які дають змогу зробити висновок про країну походження їх, класифікацію згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі - УКТЗЕД), кількісні та якісні характеристики, а також однозначно ідентифікувати може здійснюватись ідентифікаційний огляд. Порядок та умови проведення ідентифікаційного огляду визначає центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи.

Стаття 77. Мова документів, які подаються для здійснення митного контролю та митного оформлення

Документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, подаються митному органу українською мовою, офіційною мовою митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою, яка є поширеною у світі. Якщо оригінали таких документів складені іншою мовою, декларант має забезпечити їх переклад на українську мову за власний рахунок.

Митне оформлення здійснюється українською мовою, це положення стосується й заповнення документів, необхідних для митних цілей. До таких документів необхідно віднести договори, інвойси, товаротранспортні та інші документи. Зрозуміло, що в багатьох випадках зазначені документи складаються мовою тієї держави звідки надходять товари та транспортні засоби. Норми Митного кодексу надають право посадовій особі митного органу при проведенні митного контролю витребувати у декларанта перекладу документів з іноземної мови на українську. Переклади мають здійснювати спеціалісти, які мають відповідний статус та повноваження згідно чинного законодавства. Ідентичність перекладу засвідчується печаткою відповідальної особи або підприємства перекладача.

Україна, як суверенна держава, має право вступати до митних союзів. По міжнародній класифікації під митним союзом двох чи більш держав розуміється таке економічне об'єднання, при якому частина державного суверенітету в області митної справи передається державами-учасниками митному союзу. Міжнародна правосуб'єктність митних союзів різна. Однак існує загальновизнаний мінімум його правоздатності, необхідний для міжнародно-правового визнання, а саме: наділення союзу функціями формування єдиної митної політики, обов'язкової для держав-учасників. Крім того, для визнання міжнародної правосуб'єктності митного союзу, як правило, необхідно, щоб держави-учасники застосовували уніфіковані правила.

Документи на іноземних мовах можуть подаватись до митного органу України без перекладу на українську у тих випадках, коли інформація зазначена у цих документах є зрозумілою посадовій особі митниці без перекладу.

Необхідно також відзначити, що законодавство дозволяє заповнювати деякі графи декларації на іноземній мові, в яких міститься інформація про назву іноземного підприємства (фірми), торговий знак або комерційне найменування товару.

Стаття 78. Строки митного оформлення

Митне оформлення здійснюється митним органом, як правило, протягом однієї доби з часу пред'явлення товарів і транспортних засобів, що підлягають митному оформленню, подання митної декларації та всіх необхідних документів і відомостей.

Митне оформлення вважається завершеним після виконання митним органом митних процедур, визначених ним на підставі цього Кодексу відповідно до заявленого митного режиму.

Митне оформлення здійснюється у відповідності до законодавства чинного на день митного оформлення у відповідності зі статтею 10 цього Кодексу.

Норми 78 статті цього Кодексу реалізують один із основних принципів діяльності митних органів України – принцип оперативності. Митне оформлення товарів та транспортних засобів починається з моменту подання митному органу митної декларації та пакету документів до неї та закінчується після проведення всіх необхідних митних процедур для випуску предметів у відповідний митний режим. Зазначені процедури мають бути проведені у мінімальні строки. На проведення таких процедур чинний кодекс відводить термін у одну добу. У разі обставин, які не дають змогу провести митне оформлення у зазначений термін в повному обсязі, митний орган має право його продовжити.

Результати проведення митного оформлення предметів, що переміщуються через митний кордон країни, засвідчуються проставленням відтисків особистого митного забезпечення на митній декларації, що є дозволом на використання таких предметів у відповідності до обраного митного режиму.

У разі відмови у митному оформленні товарів та транспортних засобів митний орган має видати зацікавленій особі письмове повідомлення – (картку відмови) у відповідності до вимог статті 80 цього Кодексу.

Стаття 79. Спрощений порядок митного оформлення деяких видів товарів

У разі переміщення через митний кордон України товарів, необхідних для подолання наслідків стихійного лиха, аварій, катастроф, епідемій, а також живих тварин, органів та інших анатомічних матеріалів людини для потреб трансплантації, товарів, що мають обмежений чи рядків особливий режим зберігання, радіоактивних матеріалів, фото-, аудіо- і відеоматеріалів для засобів масової інформації, товарів міжнародної технічної та гуманітарної допомоги, товарів, що слідують за процедурою МДП, їх митне оформлення здійснюється першочергово в спрощеному порядку.

Умови застосування спрощеного порядку митного оформлення визначаються Кабінетом Міністрів України.

Законодавством передбачено ряд випадків, коли митне оформлення необхідно проводити у максимально зжаті строки. Норма статті наділяє митні органи правом здійснювати митне оформлення у спрощеному порядку, тобто без застосування до таких товарів усіх заходів та митних процедур, у ряді випадків.

Необхідно розділити товари, що підлягають митному оформленню у спрощеному порядку, на дві групи.

Перша група товарів – це товари необхідні для здолання суспільно небезпечних наслідків:

Один з розповсюджених видів нездоланної сили є стихійне лихо. Це юридичний факт, надзвичайна обставина, що не піддається впливу людини подія та є наслідком дії сил природи, таких як повінь, землетрус, сніжна замет та ін.

Під аварією визнають збиток і збитки, заподіяні транспортному засобу, вантажу і фрахту в процесі перевезення.

Епідемія - швидке і безупинне поширення інфекційної хвороби в межах визначеної групи чи населення визначеного регіону. Причиною поширення епідемії може бути завезені з інших країн інфекцій та порушення правил безпеки при обігу з мікробіологічними або іншими біологічними речовинами.

Друга група товарів – товари, затримка митного оформлення яких може привести до їх псування, заподіяння шкоди або невиконання міжнародних угод.

Зазначимо, що технології митного оформлення у спрощеному порядку груп товарів зазначених у статті є різноманітними. Оскільки важко припустити однаковий порядок митного оформлення, наприклад, техніки для ліквідації наслідків землетрусу і газет для продажу населенню.

Наведений у статті перелік випадків, коли застосовується спрощений порядок, не є вичерпним. Право визначення таких випадків і умов застосування спрощеного порядку відповідно до ч.2 статті належить Кабінету Міністрів України.

Визначення випадків і умов застосування спрощеного порядку митного оформлення залежить від мети ввезення (вивезення) товарів, з урахуванням насамперед суспільних інтересів, а також від характеру і властивостей товарів.

Спрощений порядок передбачає спрощення процедури митного оформлення і скорочення часу його проведення, але в рамках і з дотриманням основних принципів митного оформлення, визначених Митним кодексом. Наприклад, при митному оформленні товарів у спрощеному порядку може допускатися декларування митному органу зведень про вантаж не в митній декларації за установленою формою, а у виді транспортних та інших документів, передача товарів власнику без їхнього фактичного приміщення на склад тимчасового збереження, доставка товарів у визначене митним органом місце їхньої доставки, здійснення митного оформлення в пріоритетному порядку і недотримання ряду інших умов й вимог, що діють при митному оформленні.

Стаття 80. Обов'язки митного органу щодо роз'яснення вимог, виконання яких забезпечує можливість митного оформлення

У разі відмови у митному оформленні та пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів митний орган зобов'язаний видавати заінтересованим особам письмове повідомлення із зазначенням причин відмови та вичерпним роз'ясненням вимог, виконання яких забезпечує можливість митного оформлення та пропуску цих товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

У разі відмови у митному оформленні предметів посадова особа митного органу має проінформувати особу, що подала декларацію, про причини відмови. Документальним підтвердженням зазначеної відмови є картка відмови у пропуску на митну територію України чи митному оформленні товарів та інших предметів з відривним талоном відмови у пропуску на митну територію України чи митному оформленні товарів та інших предметів встановлюється Державною митною службою України.

Картка відмови з відривним талоном заповнюється в усіх випадках відмови у пропуску на митну територію України чи митному оформленні товарів та інших предметів, пред'явлених до митного контролю митному органу України підприємством, перевізником чи декларантом.

Картка й Талон заповнюються посадовою особою митного органу, яка прийняла рішення про неможливість пропуску на митну територію України чи митного оформлення задекларованого митному органу вантажу, спричинену наявними обставинами (заборонаю до переміщення через митний кордон, заявленим режимом, поданими документами, несплатою належних митних та інших платежів тощо).

Після оформлення Картки заповнений відривний Талон відокремлюється та передається підприємству, перевізнику або декларанту.

На підставі оформленого митним органом Талона підприємство або перевізник чи особа, уповноважена на декларування, має право оскаржити дії митного органу до:

- регіональної митниці;
- Державної митної служби України - стосовно дій митниць центрального підпорядкування та рішень регіональних митниць;
- суду (арбітражного суду).

Норма статті у разі відмови у митному оформленні предметів зобов'язує митний орган проінформувати зацікавлену особу про порядок необхідних дій, виконання яких дозволить митному органу провести митне оформлення у повному обсязі.

Глава 11. Декларування

Стаття 81. Процедура декларування

Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

Умови та порядок застосування форм декларування, перелік відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення, визначаються Кабінетом Міністрів України, а порядок заповнення митних декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів і транспортних засобів, встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Перелік товарів, що підлягають обов'язковому декларуванню, встановлюється цим Кодексом та актами Кабінету Міністрів України.

Під декларуванням у митному законодавстві розуміється заява митниці за встановленою формою (письмовою, усною чи іншою) точних відомостей про товари і транспортні засоби, необхідних для здійснення митного оформлення і проведення митного контролю. Як правило, декларування здійснюється в наступних основних випадках:

- а) при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- б) при зміні митного режиму у відповідності статті 186 цього Кодексу України (наприклад, у випадку, коли товар, що зберігався на митному складі, продається покупцю, режим митного складу міняється на режим випуску для вільного використання);
- в) в інших випадках, обумовлених актами чинного митного законодавства (наприклад, товари, розміщені відповідно до митного режиму митний склад, підлягають повторному митному оформленню, що передбачає подачу нової митної декларації, при анулюванні ліцензії на право відкриття та експлуатації митного ліцензійного складу та ліквідації митного ліцензійного складу).

Результати декларування товарів і транспортних засобів можуть бути використані посадовими особами митного органу в різних цілях, а саме: правоохоронних (для боротьби з контрабандою й іншими порушеннями митних правил), податкових (як податкову декларацію), для адміністративного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (з метою здійснення квотування, ліцензування і т.д.), організації інших видів державного контролю на митному кордоні (ветеринарного, фітосанітарного, екологічного, **радіологічного** і т.д.), ведення зовнішньоторговельної (митної) статистики і ін.

Принцип митного декларування означає, що всі основні дані, необхідні для розрахунку розмірів податків та зборів і виконання митних формальностей, повинні бути представлені безпосередньо особою, що переміщує товар через митний кордон України (власником товару, його володільцем і т.д.), чи митним брокером.

Очевидно, що такий порядок одержання інформації для митних цілей не виключає можливості свідомого надання декларантом митному органу недостовірних чи неточних відомостей.

Форма і порядок декларування визначаються Кабінетом Міністрів України. Основними формами декларування є письмова й усна. Законодавство передбачає можливість застосування інших форм декларування наприклад, шляхом здійснення конклюдентних дій.

У сучасній митній практиці декларування через здійснення конклюдентних дій практикується в міжнародних аеропортах, де організована система "зелених коридорів". Пасажир, не складаючи письмової декларації, самим фактом вибору "зеленого коридору" заявляє митниці про відсутність товарів, що підлягають оподаткуванню або заборонених до ввезення (вивезення) товарів.

Як правило, усне декларування допускається при митному оформленні ручної поклажі й особистого багажу пасажирів.

Громадяни, які в'їжджають (виїжджають) в Україну, здійснюють декларування предметів, що переміщуються ними через митний кордон України, в усній формі, крім випадків переміщення предметів, які декларуються в обов'язковому порядку, або предметів в обсягах, що підлягають оподаткуванню.

При декларуванні товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України фізичними особами, в **митній декларації** оголошуються наступні відомості:

- режим переміщення громадянина і товарів та інших предметів через митний кордон України: в'їзд, виїзд, транзит.

- відомості про особу: прізвище, ім'я, по батькові; серія і номер паспорта.

- місце постійного проживання (країна).

- громадянство (підданство).

- з якої чи/та в яку країну прямує.

- чи прямують разом з особою діти, скільки.

- кількість місць супроводжуваного багажу, включаючи ручну поклажу.

- кількість місць несупроводжуваного багажу, відправленого за вантажними документами.

- сума національної валюти України, іншої валюти готівкою, валютних цінностей, кількість виробів з дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння у будь-якому вигляді і стані.

- наявність товарів, які потребують обов'язкового декларування і переміщення яких через митний кордон здійснюється за дозвільними документами відповідних компетентних органів - будь-якої зброї, боєприпасів і вибухових речовин, наркотиків і психотропних речовин, предметів старовини і мистецтва, друкованих видань та інших носіїв інформації, отруйних і сильнодіючих речовин та ліків, радіоактивних матеріалів, об'єктів флори і фауни, їхніх частин і одержаної з них продукції, високочастотних радіоелектронних пристроїв і засобів зв'язку.

- наявність товарів, які підлягають обкладенню податками.

- наявність товарів, які тимчасово ввозяться (вивозяться).

- транспортний засіб.

- додаткова інформація про найменування та інші відмінні ознаки товару; номер і дата видачі дозвільного документа та назва органу, що його видав; вартість товарів у національній валюті або доларах США.

- відомості про транспортний засіб - вид, марка, рік випуску, об'єм двигуна, номери шасі, кузова, двигуна; митний режим - ввезення/вивезення (тимчасове, зворотне).

Подана декларація засвідчується підписом особи, що переміщується через митний кордон України.

Подана декларація засвідчується підписом особи, що перетинає митний кордон України.

Бланк митної декларації приведено на мал.1 до цієї статті.

Товари, що безпосередньо ввозяться громадянами в супроводжуваному багажі або пересилаються в несупроводжуваному багажі, надходять на адреси громадян у вантажних відправленнях, міжнародних поштових відправленнях та міжнародних експрес-відправленнях і сумарна митна вартість яких перевищує 1000 євро та/або 100 кг, декларуються як суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, тобто, з заповненням вантажної митної декларації (див нижче) крім випадків, передбачених законодавством України (наприклад, особисті речі, тобто, предмети першої необхідності, які призначені для забезпечення життєдіяльності власника-громадянина, є його власністю й призначені виключно для власного користування такого громадянина, декларуються усно чи письмово за бажанням власника таких речей або на вимогу особи митного органу; при цьому в разі обрання письмового декларування заповнюється пасажирська митної декларація).

Особлива форма передбачена для декларації транспортних засобів, що переміщуються фізичними особами через митний кордон України (незалежно від їх вартості) - МД-7.

Дана декларація заповнюється власником транспортного засобу або його довіреною особою, що безпосередньо здійснює переміщення транспортного засобу індивідуального користування, номерного вузла чи агрегату через митний кордон України.

В декларації зазначаються наступні відомості:

- громадянство, прізвище, ім'я та по батькові особи, що переміщує транспортний засіб (номерний вузол чи агрегат);

- повна адреса постійного проживання особи, що переміщує транспортний засіб (номерний вузол чи агрегат);

- паспортні дані особи, що переміщує транспортний засіб (номерний вузол чи агрегат);

- загальні відомості про транспортний засіб:

а) марка: марка та модель транспортного засобу, вузла чи агрегату до нього згідно з реєстраційними й технічними документами;

б) номер двигуна;

в) номер кузова;

г) номер шасі;

г) рік виробництва (визначається за ідентифікаційним номером кузова);

д) фактурна вартість транспортного засобу (номерного вузла чи агрегату) на підставі наявних належним чином оформлених договорів купівлі-продажу, дарування, міни, а також рахунків, рахунків-фактур, фактур, інвойсів тощо;

е) реєстраційний номер або транзитний номерний знак для разових поїздок;

є) колір транспортного засобу.

- мета ввезення/вивезення: (для особистого користування, відчуження, транзиту, тимчасово, на постійно, перегін за дорученням власника)

В декларації також зазначаються прізвище, ім'я, по батькові особи, що переміщує транспортний засіб (номерний вузол чи агрегат) і дається зобов'язання про зворотне ввезення/вивезення, транзит із зазначенням терміну (число, місяць, рік) та країни призначення. Ця інформація завіряється підписом особи, що переміщує транспортний засіб (номерний вузол чи агрегат), з проставленням дати подання такого зобов'язання.

Особа, що переміщує транспортний засіб (номерний вузол чи агрегат), засвідчує своїм особистим підписом відповідність заявлених ним даних до фактичних, проставляє дату заповнення МД-7 та подає її разом з потрібними документами до митного оформлення. З метою прискорення митного оформлення транспортного засобу індивідуального користування (номерного вузла чи агрегату) за згодою особи, яка переміщує через митний кордон України транспортний засіб (номерний вузол чи агрегат), можливе заповнення МД-7 декларантом.

Бланк декларації форми МД-7 приведено на мал. 2 до цієї статті.

Декларування товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України юридичними особами та приватними підприємцями (в тому числі без створення юридичної особи).

Основним документом, що використовується для декларування товарів і транспортних засобів у торговому обігу, є вантажна митна декларація (ВМД).

Прототипом ВМД став єдиний адміністративний документ (ЄАД), що використовується у країнах ЄС і ЄАСТ.

Вантажна митна декларація (далі - ВМД) – письмова заява встановленої форми, що подається митному органу й містить відомості про товари, які переміщуються через митний кордон України, та митний режим, у який вони заявляються, а також інформацію, потрібну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування податків, зборів та інших платежів.

Одним з основних понять при декларуванні товару є самостійний вибір декларантом митного режиму (стаття 186) .

ВМД складається на партію товару, тобто, на:

- товари, що переміщуються на адресу одного одержувача за одним перевізним документом (транспортною накладною, коносаментом тощо), відповідно до правил (порядку) перевезення товарів відповідним видом транспорту, передбачених законодавством України та міжнародними договорами, укладеними в установленому законодавством порядку.

- партію товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом або лініями електропередачі, визначається в порядку, установленому спеціальними актами законодавства України;

- товари, що належать підприємствам та переміщуються в ручній поклажі одним громадянином у пасажирському відділенні (салоні) транспортного засобу, яким прямує цей громадянин, відповідно до правил (порядку) перевезення ручної поклажі цим видом транспорту, передбачених законодавством України та міжнародними договорами, укладеними в установленому порядку.

Кабінет Міністрів України визначив коло товарів, декларування яких проводиться з заповненням вантажної митної декларації:

- на товари, що переміщуються через митний кордон України підприємствами й митна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 100 Євро;

- на товари, що підлягають державному експортному контролю;

- на товари, що переміщуються в митному режимі митного складу (див. статті 212-216);

- на підакцизні товари, що переміщуються через митний кордон України підприємствами;

- на товари, що безпосередньо ввозяться громадянами в супроводжуваному багажі або пересилаються в несупроводжуваному багажі, надходять на адреси громадян у вантажних відправленнях, міжнародних поштових відправленнях та міжнародних експрес-відправленнях і сумарна митна вартість яких перевищує 1000 євро та/або 100 кг, крім випадків, передбачених законодавством України;

на товари, що безпосередньо вивозяться громадянами й сукупна митна вартість яких перевищує 200 євро, крім випадків, передбачених законодавством України;

на товари незалежно від їх митної вартості в інших випадках, передбачених законодавством України.

Існують випадки, коли партія вантажу оформлюється по декільком деклараціям.

Так, за окремими вантажними митними деклараціями форми МД-2 декларуються автомобілі та окремі номерні вузли до них, що ввозяться в Україну й підлягають реєстрації в органах ДАІ МВС України.

Окремі ВМД на товари, що входять до однієї партії, оформлюються незалежно від фактурної вартості цих товарів за наявності в партії:

товарів, до яких застосовуються різні митні режими;

товарів, за які в межах одного зовнішньоекономічного договору (контракту) передбачено розрахунки різних форм (наприклад, бартер та грошові розрахунки) чи в різних валютах, або якщо за частину товару розрахунки між сторонами договору (контракту) не здійснюються;

товарів, що переміщуються за різними зовнішньоекономічними договорами (контрактами), у тому числі на виконання посередницьких договорів;

товарів, що підлягають експортному контролю, і товарів, що не підлягають експортному контролю;

товарів, визнаних відповідною Комісією з питань гуманітарної допомоги гуманітарною допомогою, і товарів, які не визнано гуманітарною допомогою.

Окремі ВМД на товари, що входять до однієї партії, можуть оформлюватися незалежно від фактурної вартості цих товарів у таких випадках:

при декларуванні товарів, проданих у магазині безмитної торгівлі;

при випуску товарів з митного ліцензійного складу (далі – МЛС);

за наявності в партії товарів, що підлягають сертифікації, та товарів, що не підлягають сертифікації (у разі потреби);

Разом з цим необхідно відмітити, що в деяких випадках одна ВМД може бути оформлена на декілька партій товарів:

при декларуванні відповідно до митного режиму транзиту товарів, що одночасно надходять на прикордонну станцію за місцем увезення товарів на митну територію України з однієї станції відправлення, розташованої за межами України, від одного вантажовідправника на адресу одного вантажоодержувача на одну станцію призначення, розташовану за межами України, незалежно від кількості залізничних накладних на дрібні, контейнерні чи повагонні відправлення;

при декларуванні міжнародних поштових відправлень (далі – МПВ) незалежно від кількості митних декларацій CN 23 за умови, що в цих МПВ переміщуються товари одного найменування одним відправником на адресу одного одержувача в одному митному режимі, пред'явлені одночасно до митного контролю;

при декларуванні машин, обладнання, механізмів, установок, приладів тощо, які класифікуються за одним товарним кодом згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності як складений товар, але з урахуванням особливостей транспортування та монтажу ввозяться на митну територію України в розібраному стані на кількох транспортних засобах (за кількома товаротransпортними накладними) на адресу одного одержувача;

при декларуванні однорідних товарів, що перевозяться залізничним транспортом, якщо перевезення цих товарів можна здійснити за однією накладною;

при декларуванні консолідованих вантажів під час розміщення їх на митних ліцензійних складах транспортно-експедиційних організацій, включених до переліку підприємств – резидентів України, під час провадження якими зовнішньоекономічної діяльності застосовується режим сприяння;

при випуску товарів з МЛС;

при декларуванні товарів, проданих у магазині безмитної торгівлі.

ВМД складається з уніфікованого адміністративного документа форми МД-2 (мал. 3 до цієї статті) на п'яти зброшурованих основних аркушах різного кольору та уніфікованого адміністративного документа форми МД-3 (мал. 4 до цієї статті) на такій самій кількості зброшурованих додаткових аркушів різного кольору.

Під час митного оформлення товарів у деяких випадках, а саме:

при митному оформленні вантажів (товарів), що надійшли на митну територію України як гуманітарна допомога;

при митному оформленні товарів у режим тимчасового ввезення (вивезення);

при митному оформленні запасів, призначених для споживання, що поставляються на транспортні засоби;

при митному оформленні товарів, що продані в магазині безмитної торгівлі протягом календарного місяця, та українських товарів, які перебувають в магазині безмитної торгівлі, що ліквідовується;

під час розміщення товару на митному ліцензійному складі, власником якого є транспортно-експедиційна організація, у режимі митного складу;

при митному оформленні товарів та інших предметів, що передаються на тимчасове зберігання (у відповідності до глави 14 Митного кодексу України);

замість уніфікованого адміністративного документа форми МД-3 допускається застосування формуляра-специфікації форми МД-8 (мал. 5 до цієї статті).

Як загальний порядок заповнення граф вантажної митної декларації, так і особливий порядок заповнення ВМД відповідно до конкретного митного режиму, визначається Держмитслужбою України.

ВМД на товари, що належать підприємствам, складаються на партію товарів за умови, що до всіх товарів цієї партії застосовується єдиний митний режим. Якщо партія складається з товарів, що мають різні коди згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), а також якщо товари з однаковим кодом згідно з УКТ ЗЕД мають різні дані (країну походження, ознаки та характеристики, що впливають на рівень оподаткування, тощо), то відомості зазначаються на додаткових аркушах ВМД (форми МД-3).

Одна ВМД із застосуванням додаткових аркушів складається не більш як на 99 найменувань товарів. Якщо при декларуванні використовується формуляр-специфікація (МД-8), то по такій декларації можливо провести митне оформлення не більш ніж 256 товарів.

ВМД заповнюється державною мовою за допомогою комп'ютера. Під час заповнення ВМД може застосовуватися іноземна мова, якщо переклад державною мовою назв суб'єктів або фірмового (комерційного) найменування товару є недоцільним та істотно не впливає на принцип здійснення заходів тарифного або нетарифного регулювання.

Разом з ВМД подається її електронна копія, яка використовується для прискорення проведення процедури митного оформлення товару і митної статистики зовнішньоекономічної діяльності. Інформація, внесена до електронної копії ВМД, повинна відповідати інформації, внесеної декларантом до оригіналу. Форма та структура електронної копії ВМД, або ВМД, що подається тільки в електронному вигляді, кодування символів, засоби пересилання визначаються Державною митною службою.

ВМД - основна, але не єдина форма декларування товарів в торговому обігу.

Товари, митна вартість яких менше суми, еквівалентної 100 євро включно, декларуються шляхом представлення в митний орган письмової заяви, складеної у довільній формі. У цьому випадку як митну декларацію можуть використовуватися товаросупровідні комерційні й інші документи.

Форма і порядок подачі митної декларації на поштові відправлення визначаються нормами міжнародного права.

Товари та інші предмети, які переміщуються в міжнародних поштових відправленнях (далі – МПВ) юридичних та фізичних осіб (крім особистих листів громадян), підлягають декларуванню митним органам.

Для декларування товарів та інших предметів, які переміщуються в МПВ, використовуються уніфіковані міжнародні бланки встановлених форм згідно з положеннями Актів Всесвітнього поштового союзу:

- митна декларація CN 23 (обов'язкова при пересиланні посилок, можлива при пересиланні дрібних пакетів, бандеролей);
- ярлик "Митниця CN 22" (можливий при пересиланні дрібних пакетів та бандеролей).

Дані форми затверджені Протоколом Статуту Всесвітнього поштового союзу (Сеул, 1994 р.).

У разі відправлення юридичною особою за межі митної території України МПВ або надходження на адресу юридичної особи МПВ з-за кордону, крім зазначених вище бланків, для декларування товарів використовується бланк вантажної митної декларації.

В разі недекларування відправником товарів або за відсутності митної декларації CN 23 (ярлика "Митниця CN 22") до МПВ, що надійшло на адресу фізичної особи чи відправляється за межі митної території України фізичною особою, працівник міжнародного місця поштового відправлення, тобто, виробничого підрозділу оператора відповідного поштового зв'язку, складає акт, форма та порядок заповнення якого визначаються Державним комітетом зв'язку та інформації.

Вставити малюнки 1, 2, 3, 4, 5 (наявні у твердих копіях)

Стаття 82. Тимчасова та неповна декларація

Якщо декларант з поважних причин, перелік яких визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи, не може здійснити у повному обсязі декларування товарів і транспортних засобів, які ввозяться на митну територію України, безпосередньо під час переміщення їх через митний кордон України (крім товарів, які переміщуються транзитом через територію України), такі товари можуть бути випущені у вільний обіг у спрощеному порядку після подання митному органу тимчасової чи неповної декларації та під зобов'язання про подання митної декларації, заповненої у звичайному порядку не пізніше ніж через 30 днів з дня випуску товарів у вільний обіг.

Рішення про можливість випуску товарів у вільний обіг з наступним оформленням митних документів у повному обсязі приймається митним органом виходячи з обставин переміщення таких товарів через митний кордон України, характеристики підприємства, установи, організації та за умови сплати належних податків і зборів у повному обсязі.

Тимчасова, чи неповна, декларація подається, коли декларант у силу особливих причин не може подати повну декларацію. У практиці ряду європейських країн така декларація називається попередньою (наприклад, у Франції - *declaration provisoire*). Найчастіше декларант виявляється нездатним надати повну декларацію через відсутність необхідної інформації, неотримання в термін необхідних для декларування документів. Тимчасову декларацію митний орган дозволяє подавати в окремих форс-мажорних ситуаціях (при наданні термінової гуманітарної допомоги населенню, що постраждало в результаті стихійних лих, і т.д.).

Статтею визначені основні особливості застосування неповної декларації.

По-перше, вона може бути подана тільки з дозволу митного органу, що проводить митне оформлення. При цьому обов'язково враховуються характеристики підприємства, умови сплати необхідних податків та зборів у повному обсязі.

По-друге, неповна декларація повинна містити основні відомості, необхідні для митних цілей (насамперед інформацію, що дозволяє ідентифікувати товари, що декларуються, транспортні засоби, якими вони переміщуються через митний кордон України).

По-третє, протягом установленого митним органом терміну декларант зобов'язаний надати всю відсутню інформацію для подачі повної декларації (тому неповну декларацію інакше називають тимчасовою).

Неповна декларація відрізняється від звичайної митної декларації тільки обсягом інформації, що заявляється митному органу. Причому, як уже відзначалося, декларант протягом установленого терміну зобов'язується надати усі відсутні документи і відомості митному органу, для проведення митного оформлення даної партії товарів.

Подача тимчасової декларації допускається, якщо декларант не може подати повну декларацію (ВМД) у силу особливих причин, під якими розуміються:

- відсутність на дату подачі декларації сформованої товарної партії, яка може бути фактично пред'явлена митному органу;
- неможливість визначення кількості, якості товарів і їхньої вартості на дату подачі ВМД.

Тимчасова декларація заповнюється відповідно до порядку заповнення ВМД, який діє у відношенні митного режиму, що заявляється, з урахуванням деяких особливостей: зазначається кількість товарів, що планується перемістити через митний кордон без вказівки номерів і дат транспортних документів; інші відомості, що залежать від кількості і якості товару, вказуються орієнтовно; митні податки та збори розраховуються, виходячи з умовної (тимчасової) оцінки товару, що базується на цінній інформації Державної митної служби України або визначеної одним з інших методів визначення митної вартості.

Не пізніше 30 днів після випуску товарів у вільний обіг декларант представляє в митний орган, що проводив митне оформлення цього товару, повну вантажну митну декларацію

Стаття 83. Періодична митна декларація

У разі якщо товари регулярно переміщуються через митний кордон України однією і тією ж особою на одних і тих же умовах та підставах, митний орган може дозволити такій особі подавати періодичну митну декларацію, яка оформляється на переміщення товарів за певний погоджений з митним органом період.

Порядок та умови подання періодичної митної декларації визначаються Кабінетом Міністрів України.

Порядок декларування товарів з застосуванням періодичної митної декларації застосовується за згодою митного органу при виконанні певних умов переміщення:

- регулярне переміщення через митний кордон України товару;
- на одних і тих же умовах та підставах;
- одним і тим же підприємством-резидентом.

Додатковою підставою для проведення митного оформлення по періодичній декларації є наявність підприємства-резидента у реєстрі підприємств, що користуються режимом сприяння зовнішньоекономічній діяльності.

При цьому митний орган може дозволити такому підприємству подавати періодичну митну декларацію, яка оформлюється на товари, що переміщуються протягом певного періоду (який, як правило, не перевищує 30 днів), погодженого з митним органом.

У термін до 30 днів з дати оформлення періодичної митної декларації підприємство зобов'язане подати митну декларацію, заповнену в порядку, установленому для випуску товарів у вільний обіг.

Кабінетом Міністрів України визначені товари, які не дозволяється декларувати з застосуванням періодичної декларації:

міжнародна технічна та гуманітарна допомога;

що підлягають експортному контролю;

наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги й прекурсори;

спеціальні технічні засоби для зняття інформації з каналів зв'язку, інші засоби негласного отримання інформації;

що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі;

продовольчу сировину, сировину для лікарських засобів, харчові продукти, відходи виробництва, хімічні, біологічні, радіоактивні речовини, які підлягають санітарно-епідеміологічному контролю.

Стаття 84. Місце декларування

Товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, декларуються митному органу, який здійснює митне оформлення цих товарів і транспортних засобів.

Транспортні засоби, що використовуються для переміщення товарів, декларуються одночасно з цими товарами, за винятком випадків, передбачених частиною третьою цієї статті.

Морські, річкові та повітряні судна декларуються митному органу в порту чи аеропорту прибуття на митну територію України або в порту чи аеропорту відправлення з митної території України.

Порожні транспортні засоби та транспортні засоби, які перевозять пасажирів, декларуються в місці перетину митного кордону України або в митному органі за місцем розташування власника транспортного засобу.

У митному законодавстві місце декларування визначається окремо для товарів і транспортних засобів.

Місце декларування товарів визначається за місцем проведення митного оформлення. У свою чергу, місце здійснення митного оформлення, визначене статтею 71 Митного кодексу України.

Порядок визначення місця декларування транспортних засобів розрізняється у залежності від:

а) виду транспортного засобу;

б) характеру перевезення - пасажирського чи вантажного (зовнішньоторговельного).

Транспортні засоби, що перевозять товар (крім морських, річкових і повітряних суден), декларуються одночасно з товарами.

Морські, річкові і повітряні судна декларуються в порту (аеропорту) прибуття на митну територію України (відправлення з митної території України).

Транспортні засоби, що перевозять пасажирів, а також порожні транспортні засоби декларуються безпосередньо при перетинанні митного кордону.

Держмитслужба України своїми наказами може встановити особливі правила декларування (у т.ч. і визначення місця декларування) окремих видів товарів і транспортних засобів.

Стаття 85. Строки декларування

Митна декларація подається митному органу, який здійснює митне оформлення, протягом 10 днів з дати доставлення товарів і транспортних засобів у митний орган призначення.

Товари, що переміщуються через митний кордон України громадянами, декларуються митному органу одночасно з пред'явленням цих товарів.

Порожні транспортні засоби та транспортні засоби, в яких перевозяться пасажирів, у разі в'їзду на митну територію України декларуються митному органу не пізніше ніж через три години з моменту прибуття у пункт пропуску на митному кордоні України, а у разі виїзду за межі митної території - не пізніше ніж за три години до перетинання митного кордону України.

Зазначені строки можуть продовжуватися у порядку та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.

Терміни подачі митної декларації встановлюються Державною митною службою України. При цьому вони не можуть перевищувати 10 днів з дати представлення товарів і транспортних засобів митному органу.

Особливі терміни декларування встановлюються для транспортних засобів, що перевозять пасажирів, і порожніх транспортних засобів: не пізніше трьох годин після перетину митного кордону в разі в'їзду транспортних засобів і не пізніше чим за три години до перетинання митного кордону для транспортних засобів, що виїжджають. Такі скорочені терміни подачі митної декларації ставлять за мету, крім іншого, звести до мінімуму незручності, що виникають при пасажирських перевезеннях через необхідність проведення митного оформлення і здійснення митного контролю, а також прагнуть скоротити час перебування транспортних засобів на транспортних вузлах (в аеропортах, морських і річкових портах, залізничних станціях, пунктах пропуску автомобільного транспорту).

Митний кодекс допускає продовження зазначених термінів на підставі відповідного рішення Державної митної служби України.

При переміщенні через митний кордон фізичними особами товарів, які не призначені для виробничої чи іншої комерційної діяльності і знаходяться в ручній поклажі і супроводжуваному багажі, митна декларація подається одночасно з представленням товарів.

Стаття 86. Прийняття митної декларації

Митна декларація приймається та реєструється митним органом у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом.

Подання митної декларації повинно супроводжуватися наданням митному органу комерційних супровідних та інших документів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом.

Митна декларація приймається митним органом, якщо встановлено, що в ній містяться всі необхідні відомості і до неї додані всі необхідні документи. Дата і час прийняття митної декларації фіксується посадовою особою митного органу, що її прийняла, проставленням відміток на бланку митної декларації та відповідним записом у документах митного органу.

З моменту прийняття митної декларації вона є документом, що засвідчує факти, які мають юридичне значення.

Митний орган не має права відмовити у прийнятті митної декларації, якщо декларантом виконано всі умови, встановлені цим Кодексом.

Відмова митного органу в прийнятті митної декларації повинна бути вмотивованою, а про причини відмови має бути письмово повідомлено декларанту.

Декларування має першорядне значення для визначення механізму тарифного та нетарифного регулювання.

Таким чином, з моментом прийняття митної декларації посадовою особою митного органу, зв'язується момент виникнення зобов'язань декларанта по сплаті передбачених законодавством митних платежів, а також момент подання ним дозвілних документів відповідних державних органів, передбачених чинним законодавством. Тобто, момент прийняття митної декларації означає одночасне набуття декларантом юридичної відповідальності за повноту та достовірність відомостей, заявлених ним у митній декларації, та наявність документів, подання яких передбачене діючим законодавством України. Характеризуючи принцип митного декларування, слід особливо зазначити, що митне законодавство зв'язує виникнення зобов'язання по сплаті митних платежів з подачею не всякого документа, що містить інформацію про товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю та митному оформленню, а тільки митної декларації, що використовується для декларування товарів та транспортних засобів, тобто письмової заяви за встановленою формою, яка подається митному органу і містить в собі точні (ст. 81) відомості щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, необхідні для їх митного оформлення або переоформлення. Так, наприклад, попереднє повідомлення не може привести до появи податкового зобов'язання, оскільки законодавством України не встановлена вимога щодо подання митному органу гарантій сплати зборів та податків.

Момент прийняття митним органом митної декларації є чітко визначеним у часі. Складовими умовами, необхідними для прийняття митної декларації є :

- декларування товарів та транспортних засобів, тобто заявлення декларантом за встановленою письмовою формою точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення (ст. 81) ;
- подання разом з митною декларацією комерційних супровідних та інших необхідних документів щодо задекларованих товарів і транспортних засобів ;
- встановлення митним органом факту, що митна декларація містить в собі всі необхідні відомості і до митної декларації додані всі необхідні документи.

Слід зазначити, що перші дві умови є водночас обов'язками декларанта (ст. 88), незалежно від того, яка особа здійснює декларування товарів і транспортних засобів (підприємства та громадяни, яким належать дані товари і транспортні засоби, або інші уповноважені ними особи). Таким чином, декларант зобов'язаний вчинити дії, зміст та обсяг яких необхідні для прийняття митної декларації митним органом.

Оскільки декларування шляхом подання митної декларації являє собою заявлення за встановленою письмовою формою точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення (ст. 81), митна декларація не може бути прийнята митним органом, якщо відомості, внесені до неї, не відповідають встановленій формі або вона не містить в собі всіх відомостей, передбачених встановленою формою, або якщо до неї не додані зазначені в ній документи.

Комерційні документи – це документи, які дають вартісну, якісну та кількісну характеристику товарів і транспортних засобів. До основних комерційних документів належать договір (угода), рахунок (проформа-рахунок), специфікація, пакувальний лист, сертифікат якості, тощо.

Супровідні (товаросупровідні) документи – це документи, які безпосередньо супроводжують (прибувають) разом з товарами і транспортними засобами. До основних супровідних документів належать товарно-транспортна накладна, вантажний маніфест, рахунок (проформа-рахунок), специфікація, пакувальний лист, сертифікат якості, реєстраційні документи транспортного засобу, тощо.

Визначення переліку документів, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення конкретних товарів і транспортних засобів, залежить від заявленого декларантом митного режиму щодо таких товарів і транспортних засобів, їх характеру, осіб,

яким вони належать, вимог відповідних законодавчих та нормативно-правових актів щодо окремих (додаткових) умов та порядків переміщення конкретних товарів і транспортних засобів через митний кордон України та (або) їх митного контролю та митного оформлення, вимог міжурядових та (або) міждержавних угод, учасниками яких є Україна.

Встановлення митним органом факту, що митна декларація містить в собі всі необхідні відомості і до митної декларації додані всі необхідні документи, означає результат перевірки посадовою особою митного органу наданих документів на предмет наявності передбачених законодавством підстав для прийняття митної декларації (підтвердження повноважень декларанта, дотримання декларантом форми декларування, заповнення ним всіх розділів та граф митної декларації відповідно до порядку її заповнення, а також перевірку комплектності документів, наданих разом з митною декларацією). Таким чином, встановлення митним органом факту, що митна декларація містить в собі всі необхідні відомості і до митної декларації додані всі необхідні документи, не означає перевірку посадовою особою митного органу (в межах її повноважень) відомостей, заявлених декларантом в митній декларації, а також їх відповідності характеристикам та ознакам товарів та інших предметів, що декларуються з використанням митної декларації. Отже, факт прийняття митним органом митної декларації не може являти собою дозвіл митного органу на використання товарів і транспортних засобів в цілях, заявлених митниці.

Таким чином, прийняття митної декларації є окремою операцією з митного оформлення, яка здійснюється до початку перевірки посадовою особою митного органу відомостей, заявлених декларантом у митній декларації.

Фіксація дати і часу прийому митної декларації митним органом передбачає проставлення посадовою особою митного органу, що її прийняла, відміток на бланку митної декларації та відповідного запису (реєстрації) у документах митного органу.

Відмітки посадової особи на митній декларації проставляються у вигляді відтиску одного з видів особистих митних забезпечень. В залежності від виду митної декларації, що подається декларантом митному органу, для фіксації моменту прийому митної декларації можуть використовуватись різні види особистих митних забезпечень та різні способи реєстрації митної декларації у справах митного органу.

Так наприклад, прийняття митної декларації форми МД-2, МД-3 потребує відтиску особистого митного забезпечення № 2 (штамп "Під митним контролем"), наявність на митній декларації реєстраційного номеру та реєстрацію митної декларації в обліковому журналі.

При застосуванні митної декларації форми МД-4 прийняття митної декларації потребує проставлення відтиску особистого митного забезпечення № 1 (особистої номерної печатки) та реєстрації факту прийняття митної декларації в облікових справах митного органу.

Таким чином, незалежно від виду митної декларації, що використовується при здійсненні митного контролю та митного оформлення, необхідною умовою її прийняття є проставлення на її бланку відтиску особистого митного забезпечення, використання якого передбачене для даного виду митної декларації, засвідчення такого відтиску особистим підписом посадової особи митного органу, яка прийняла митну декларацію, та реєстрація прийнятої митної декларації у справах митного органу.

Починаючи з моменту прийняття митної декларації митним органом, митна декларація набуває статус документу, який свідчить про факти, що мають юридичне значення.

Починаючи з зазначеного моменту, вона та (або) додані до неї документи не можуть бути відкликані декларантом, а внесення будь-яких змін та доповнень до них є можливим лише з дозволу посадових осіб митного органу, уповноважених на надання зазначеного дозволу, та виключно у випадках, передбачених чинними законодавчими та нормативно-правовими актами з митної справи.

При цьому, слід особливо підкреслити, що, оскільки декларування передбачає заявлення за встановленою формою точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення (ст. 81), а здійснення декларування

є обов'язком декларанта (ст. 88), можливість внесення змін до митної декларації має розглядатись митним органом після оцінки даної ситуації на предмет наявності в діях декларанта ознак порушень митних правил, відповідальність за які передбачена Митним кодексом України.

Митним кодексом встановлено, що митний орган не вправі відмовити в прийнятті митної декларації, якщо декларантом виконано всі умови, встановлені цим Кодексом. Письмове повідомлення декларанту про відмову в прийнятті митної декларації та причини такої відмови оформлюються у вигляді картки відмови, яка підписується посадовою особою митного органу, якій декларантом була надана митна декларація та яка прийняла рішення про відмову.

Вмотивованість відмови повинна ґрунтуватись відповідним посиланням на вимоги конкретних актів, виданих органами, які уповноважені законодавством України на визначення засад митної справи, а також організацію та забезпечення здійснення митної справи. При цьому не допускається посилання на нормативні документи, видані спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Один примірник картки відмови видається декларанту, а другий, з підписом декларанта про отримання картки відмови, зберігається у встановленому порядку у справах митного органу.

Примірник картки відмови, який передається декларанту, є підставою для його звернення до судових органів з метою оскарження дій митного органу (або посадових осіб митного органу).

Стаття 87. Декларанти

Декларантами можуть бути підприємства або громадяни, яким належать товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, або уповноважені ними митні брокери (посередники).

Декларантами товарів і транспортних засобів, що належать громадянам, також можуть громадяни, уповноважені власниками зазначених товарів і транспортних засобів на здійснення декларування нотаріально посвідченими дорученнями.

Поняття декларанта, як суб'єкта митних правовідносин, є одним із найважливіших в термінології митного законодавства. Відповідно до визначення термінів, які вживаються в Митному кодексі, декларант – це юридична чи фізична особа, яка здійснює декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України (ст.1).

Статтею 26 цього Кодексу визначено, що у відносинах з митними органами інтереси підприємств та громадян можуть представляти митні брокери та інші особи на підставі відповідного договору, укладеного з підприємством, або нотаріально посвідченої довіреності (доручення), виданої громадянином.

Декларантом може бути тільки особа, яка має чітко визначені повноваження, щодо товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон та підлягають декларуванню, а також відповідно до зазначених повноважень реалізовує право на декларування, виконує встановлені законодавством обов'язки та несе передбачену законодавством відповідальність, пов'язану з декларуванням.

Безумовне право декларування шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення інших дій) точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення (ст. 81) мають підприємства або громадяни, які відповідно до чинного законодавства є власниками товарів та транспортних засобів, що декларуються. Слід мати на увазі, що декларування товарів і

транспортних засобів, власником яких є підприємство, можливе працівником даного підприємства, який має відповідні повноваження.

Таким працівником може бути особа, яка відповідно до установчих документів, є розпорядником фінансових та матеріальних цінностей, або особа, зарахована до штату даного підприємства, якій розпорядником коштів у встановленому законодавством порядку надані повноваження щодо декларування товарів і транспортних засобів, що належать вказаному підприємству (шляхом видання відповідного наказу та видачі доручення). При декларуванні за встановленою письмовою формою і відповідно до порядку ведення в митних органах обліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, відомості про таким чином уповноважену особу, в тому числі – зразок її особистого підпису та зразок відтиску печатки підприємства, якими засвідчуються відомості, заявлені даною особою в митній декларації, повинні бути внесені до облікової картки суб'єкта ЗЕД, форма якої визначена спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Особливо слід зазначити, що при декларуванні товарів і транспортних засобів безпосередньо підприємством – власником таких товарів і транспортних засобів, адміністрація даного підприємства самостійно визначає особу, що здійснює декларування. Однак, митний орган має право рекомендувати адміністрації підприємства заміни зазначеної особи, якщо у процесі її роботи буде встановлений недостатній рівень знань з питань декларування або невиконання (неналежного виконання) нею обов'язків декларанта.

Посередницька діяльність митного брокера віднесена законодавством України до видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Таким чином, зазначений вид господарської діяльності може здійснюватись виключно на підставі ліцензії, тобто документу державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження посередницької діяльності митного брокера протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов. Законодавство України передбачає можливість здійснення зазначеної діяльності як юридичною, так і фізичною особою за умови її реєстрації в установленому порядку як суб'єкта підприємницької діяльності.

Отже, відповідним чином оформлена ліцензія надає суб'єкту підприємницької діяльності право здійснювати посередницьку діяльність митного брокера, як вид господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню в Україні. При цьому, зазначене право щодо конкретних товарів і транспортних засобів, що декларуються ним, реалізується на підставі договору доручення, укладеного у встановленому порядку ліцензіатом та особою, яку він представляє в митному органі.

Органом виконавчої влади, визначеним Кабінетом Міністрів України для ліцензування посередницької діяльності митного брокера, є Держмитслужба України. Повноваження Держмитслужби, як органу ліцензування, визначені законодавством України.

Термін дії ліцензії на провадження посередницької діяльності митного брокера зазначається в ліцензії, форма якої затверджена Кабінетом Міністрів України. Відповідно до законодавства України ліцензійні умови, затверджені в установленому порядку Держмитслужбою України та Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва, містять вичерпний перелік організаційних, кваліфікаційних та інших спеціальних вимог, які є обов'язковими для виконання при провадженні посередницької діяльності митного брокера.

Митним брокером може бути виключно резидент України, в той час, коли декларантом товарів і транспортних засобів, що належать громадянам, можуть бути громадяни, наділені відповідним чином оформлені повноваженнями, незалежно від того, резидентами якої країни вони являються.

Стаття 87 цього Кодексу окремо визначає, що декларантами товарів і транспортних засобів, що належать громадянам, можуть бути як посередники (митні брокери), так і громадяни, уповноважені власниками зазначених товарів і транспортних засобів на здійснення декларування нотаріально посвідченими дорученнями. Відповідно до даної норми законодавства доручення має передбачати чітко визначену конкретну дію – здійснити декларування, тобто заявити за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний

кордон України, а також відомосей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення (ст. 81). В той же час, відповідно до ст. 88 Митного кодексу, декларант виконує всі обов'язки і несе у повному обсязі відповідальність, передбачену цим Кодексом, незалежно від того, чи він є власником товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, митним брокером чи іншою уповноваженою особою.

Таким чином, доручення, яке в тій чи іншій формі обмежує право довіреної особи на вчинення дій, достатніх для декларування в обсягах, визначених ст. 81 цього Кодексу, або будь яким чином позбавляє таку особу обов'язків та відповідальності, визначених ст. 88 цього Кодексу, не може розглядатись в якості підстави, яка надає довірєній особі право бути декларантом товарів і транспортних засобів.

Доручення, видані нотаріальними органами іноземних держав, підлягають (відповідно до міждержавних угод, учасниками яких є Україна) легалізації у консульських установах України, що діють у відповідних країнах.

Стаття 88. Обов'язки декларанта

Декларант виконує всі обов'язки і несе у повному обсязі відповідальність, передбачену цим Кодексом, незалежно від того, чи він є власником товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, митним брокером чи іншою уповноваженою особою.

Декларант зобов'язаний:

- здійснити декларування товарів і транспортних засобів відповідно до порядку, встановленого цим Кодексом;**
- на вимогу митного органу пред'явити товари і транспортні засоби для митного контролю і митного оформлення;**
- надати митному органу передбачені законодавством документи і відомості, необхідні для виконання митних процедур;**
- сплатити податки і збори.**

При визначенні правового статусу декларанта законодавство особливо звертає увагу на те, що, незалежно від того, чи є декларант власником товарів і транспортних засобів та самостійно переміщує їх через митний кордон України, або митним брокером (посередником), який представляє інтереси підприємств і громадян у відносинах з митними органами (ст.26), він виконує всі обов'язки та несе в повному обсязі відповідальність, передбачену Митним кодексом України.

Умовою набуття обов'язків та відповідальності є належним чином підтверджені повноваження декларанта щодо конкретних товарів і транспортних засобів.

До обов'язків декларанта віднесені:

1.Здійснення декларування товарів і транспортних засобів відповідно до порядку, встановленого цим Кодексом. Зазначений обов'язок передбачає вимогу заявлення декларантом за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. В даному випадку йдеться про обов'язковість дотримання декларантом встановленої форми декларування із зазначенням вичерпних та точних відомостей про них, передбачених зазначеною формою. Невиконання даного обов'язку декларанта Митним кодексом віднесене до одного з видів порушень митних правил, яке передбачає відповідальність за недекларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби, які підлягають обов'язковому декларуванню у разі переміщення через митний кордон України (ст. 340).

2. На вимогу митного органу пред'явити товари і транспортні засоби для митного контролю і митного оформлення.

В даному випадку йдеться про обов'язок декларанта пред'явити товари і транспортні засоби митному органу, але митний орган в даному випадку залишає за собою право не вимагати таке пред'явлення.

3. Надати митному органу передбачені законодавством документи і відомості, необхідні для виконання митних процедур.

Митний кодекс визначає термін “митних процедур” як операції, пов'язані із здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів, а також із справлянням передбачених законом податків і зборів.

Оскільки митний контроль є (відповідно до визначення термінів Митним кодексом України) сукупністю заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, вимоги даної статті обумовлюють обов'язки декларанта щодо подачі ним митному органу документів та заявлення ним відомостей, в обсягах та в порядку, який визначається законодавчими та нормативно-правовими.

4. Сплатити податки та збори.

Отже, декларант зобов'язаний сплатити всі податки та збори, передбачені законодавством України стосовно переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Слід зазначити, що положення даної статті не обумовлюють виконання декларантом своїх обов'язків певним місцем, часом митного контролю, митного оформлення або видом митних процедур, які при цьому застосовуються.

Стаття 89. Попередня митна декларація

До ввезення товарів на митну територію України декларантом може подаватися до відповідного митного органу попередня митна декларація.

Подання попередньої митної декларації при ввезенні на митну територію України підакцизних товарів є обов'язковим.

Порядок подання попередньої митної декларації, її форма та порядок відомостей, що зазначаються у ній, встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи відповідно до вимог цього Кодексу.

Попередня декларація є одним із видів документів контролю за доставкою вантажів, які за своєю суттю являють собою гарантію перед Державою стосовно встановлених нею для підприємств та громадян обов'язків. Особливості застосування попередньої декларації полягають, по-перше, у визначенні права декларанта попередньо заявити митному органу про намір особи, якою він у встановленому порядку уповноважений, здійснити ввезення та декларування товарів і транспортних засобів. По-друге, попередня декларація передбачає внесення (до або на момент її прийняття митним органом) платежів, які підлягають сплаті при ввезенні на митну територію України.

Кодекс встановлює норму обов'язковості попереднього декларування підакцизних товарів (під зазначеними товарами розуміються товари, на які при їх ввезенні в Україну законодавством встановлений акцизний збір). Крім того, Кабінет Міністрів України, як орган, що організовує та забезпечує здійснення митної справи, надає повноваження Держмитслужбі України, як спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади в галузі митної справи, самостійно визначати перелік товарів, умовою ввезення яких на митну територію України є подання та оформлення попередньої митної декларації.

Держмитслужба України шляхом введення в дію у встановленому законодавством порядку нормативних документів встановлює порядок подання попередньої митної декларації, її форму та перелік відомостей, що зазначаються у ній.

Оскільки попередня митна декларація подається митному органу до моменту фактичного ввезення товарів і транспортних засобів на митну територію України, вона, залишаючись за своєю суттю фінансовою гарантією, не передбачає обов'язковості заявлення декларантом всіх відомостей щодо заходів нетарифного регулювання діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Але така норма не звільняє підприємство або громадянина, що преміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України, надати митному органу, в зоні діяльності якого здійснюється їх переміщення через митний кордон, відповідних дозвільних документів, передбачених чинним законодавством України в якості умов їх ввезення в Україну.

Попередня митна декларація- це документ, що складається на бланку уніфікованого адміністративного документа форми МД-2 (МД-3), містить у собі відомості про товари, які будуть увезені на митну територію України.

При цьому перелік відомостей, що заявляються в ній декларантом, визначаються Держмитслужбою України.

Слід мати на увазі, що надане Митним Кодексом право декларанта подавати попередню митну декларацію, передбачає можливість (за власним бажанням декларанта) подати митному органу попередню митну декларацію, щодо товарів і транспортних засобів, на які не поширюються вимоги щодо обов'язковості її подання.

Стаття. 90. Зміна, доповнення та відкликання митної декларації

З дозволу митного органу відомості, зазначені у митній декларації, можуть бути змінені чи доповнені, а подана митна декларація відкликана.

Зміна, доповнення чи відкликання можуть бути здійснені лише до моменту прийняття митним органом митної декларації до митного оформлення.

Зміна, доповнення та відкликання митної декларації після її прийняття митним органом до митного оформлення не допускаються. Внесення до митної декларації змін чи доповнень, які мають істотне значення для застосування процедур митного контролю щодо товарів і транспортних засобів або впливають на умови оподаткування товарів чи чи застосування до них заходів нетарифного регулювання, здійснюється шляхом подання митному органу нової митної декларації, якщо це дозволяється відповідно до цього Кодексу.

Посадові особи митних органів не мають права заповнювати митну декларацію, змінювати чи доповнювати відомості, зазначені в митній декларації, за винятком внесення до неї відомостей, що належать до компетенції митних органів.

Основна спрямованість даної статті, базована на законодавстві про митну справу, полягає в тому, що митні органи виконують контрольні функції, пов'язані з перевіркою (в межах своїх повноважень) відомостей заявлених декларантом.

Вирішальним моментом у правових відносинах декларанта та митного органу є момент прийняття зазначеним митним органом митної декларації, тобто фіксація ним заявлених декларантом точних відомостей про товари і транспортні засоби, в обсягах, встановлених митним законодавством України щодо даних товарів і транспортних засобів.

Даною статтею Митного кодексу встановлено, що митна декларація (за будь яких умов) не може бути відкликана декларантом після прийняття її митним органом, тобто, починаючи з моменту її реєстрації та проставлення митного забезпечення, використання якого передбачено для конкретного виду митної декларації.

В той же час, можливість внесення змін та доповнень до митної декларації після її прийняття митним органом може розглядатись виключно у випадках, якщо дані зміни та доповнення суттєво не впливають на істотні характеристики товарів і транспортних засобів, відомості щодо осіб, які заявлені в митній декларації, заходи тарифного та нетарифного

регулювання та не мають в собі ознак порушень митних правил, передбачених даним Кодексом.

Водночас, дана стаття Митного кодексу встановлює заборону для посадових осіб митних органів вчинювати будь-які дії, пов'язані з заповненням, в тому числі з внесенням до неї змін та доповнень, крім випадків, коли та, чи інша графа митної декларації підлягає (у визначеному нормативно-правовими документами порядку) заповненню посадовою особою митного органу.

Розділ IV ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПРОПУСК ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Глава 12. Попередні операції

Стаття 91. Попередні операції

Попередніми операціями вважаються дії, що виконуються до початку митного оформлення товарів і транспортних засобів.

Попередні операції покликані сприяти прискоренню митного оформлення товарів і транспортних засобів, а також здійсненню передбачених цим Кодексом митних процедур.

Умови та порядок застосування попередніх операцій, передбачених цим Кодексом, не залежать від країни походження товарів або країни їх відправлення.

Мета попередніх операцій – прискорення виконання основного етапу митного оформлення товарів і транспортних засобів. Попередні операції забезпечують захист митного кордону України від переміщення через нього товарів і транспортних засобів, заборонених до ввезення в Україну та вивезення за її межі. На цьому етапі здійснюється ідентифікація товарів з метою здійснення митного контролю та митного оформлення.

Попередніми операціями за визначенням цього кодексу вважаються:

- подання документів митним органам у пунктах пропуску на митному кордоні України;
- повідомлення митних органів про намір ввезти товари на митну територію України, та про намір вивезти товари за межі митної території України;
- доставка товарів та документів у місце, визначене митним органом.

Положення про те, що попередні операції виконуються до початку митного оформлення обумовлено змістом статті 72 цього Кодексу, якою визначено момент початку митного оформлення.

Умови та порядок застосування попередніх операцій мають уніфікований характер обумовлений нормами міжнародних конвенцій та угод з питань митної справи (у тому числі й тих, до яких Україна поки що має лише намір приєднатись) і не залежать ані від країни походження товарів ані від країни відправлення, незалежно від того які засоби тарифного та нетарифного регулювання застосовуються в подальшому до цих товарів. Цей принцип закріплений також у статті 111 цього Кодексу і на практиці є принципово важливим фактором для забезпечення дотримання міжнародних правил торгівлі.

Стаття 92. Подання документів митним органам у пунктах пропуску на митному кордоні України

Якщо митне оформлення товарів і транспортних засобів у повному обсязі відповідно до їх митного режиму здійснюється не в місці перетинання митного кордону, митному органу у пункті пропуску на митному кордоні України подаються транспортні, комерційні та інші супровідні документи, що містять відомості про товари і транспортні засоби, достатні для прийняття рішення про можливість їх пропуску через митний кордон України.

Місце і час здійснення митного оформлення визначені статтею 71 цього Кодексу. Відповідно до її положень певні категорії товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України підлягають митному оформленню у митних органах за місцем розташування підприємств (внутрішніх митницях). У таких випадках митний орган у пункті пропуску на митному кордоні України надає дозвіл на переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, з урахуванням заявленої мети такого переміщення після проведення митних процедур, тобто здійснює пропуск товарів і транспортних засобів через митний кордон України (п.35 статті1) після чого товари і транспортні засоби переміщуються під митним контролем до митниці призначення.

Оскільки на прийняття митним органом рішення про можливість такого пропуску впливають багато чинників (наприклад: наявність заборон або обмежень щодо переміщення наявних товарів через митний кордон України (ст. 96, 97), орієнтування про порушення митних правил або контрабанду (ст. 26), і т. ін.) представники митних органів перевіряють документи на підставі яких здійснюється переміщення товарів і транспортних засобів.

Перевірка документів та відомостей необхідних для здійснення митного контролю є формою митного контролю (ст. 41). Обов'язок щодо подання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю встановлено статтею 54 цього Кодексу.

Подання документів митному органу в пункті пропуску на митному кордоні України належить до обов'язків перевізника і може здійснюватись особою, що безпосередньо здійснює перевезення, вповноваженим представником перевізника, декларантом, або особою уповноваженою підприємством якому належать товари, що має відношення до переміщення товарів через митний кордон України (відправник, одержувач, агент, повірений, комісіонер, експедитор, тощо). При цьому статтею 44 цього Кодексу визначено, що такі дії необхідно здійснити не пізніше ніж через три години після прибуття товарів та транспортних засобів у пункт пропуску на митному кордоні України.

Відомості про товари та транспортні засоби, необхідні митному органу для прийняття рішення про здійснення їх пропуску через митний кордон України містять транспортні, комерційні та інші супровідні документи. Перелік таких документів визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до положень статті 45 цього Кодексу.

Стаття 93. Повідомлення митних органів про намір ввезти товари на митну територію України та про намір вивезти товари за межі митної території України

У разі ввезення товарів на митну територію України у випадках, передбачених цим Кодексом, декларант заздалегідь повідомляє відповідний митний орган про намір ввезти ці товари.

У разі вивезення товарів за межі митної території України декларант попередньо повідомляє відповідний митний орган про намір вивезти ці товари. Митний орган визначає час і місце доставки зазначених товарів для здійснення митного контролю та митного оформлення.

Порядок повідомлення митного органу про намір ввезти товари на митну територію України або вивезти товари з цієї території встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Положення цієї статті не застосовуються до морських, річкових та повітряних суден, які перетинають митну територію України без зупинки в порту чи аеропорту, розташованому на митній території України.

Конкретні форми повідомлення митних органів про намір ввезти товари на митну територію України або вивезти товари з цієї території встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі митної справи – Державною митною службою України і можуть залежати від виду транспорту, яким переміщується товари, від виду самих товарів, а також від мети переміщення товарів.

При ввезенні товарів на митну територію України фактично використовуються дві форми такого повідомлення:

- а) шляхом подання попереднього повідомлення (ПП);
- б) шляхом подання попередньої декларації (ПД).

Порядок і умови здійснення й використання попереднього повідомлення (ПП) встановлюється у формі наказу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі митної справи. **На даний час вони встановлені наказом ДМСУ від 08.12.98 № 771 «Про затвердження Положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення» (zareєстрований у Міністерстві юстиції України 22.01.99 за № 42/3335).**

Попереднє повідомлення (ПП) – це документ, який складається на бланку уніфікованого адміністративного документа форми МД-2 (МД-3) та містить відомості про товари, які мають бути переміщені через митний кордон України.

Заповнене згідно з установленим порядком ПП та його електронна копія до моменту ввезення товарів подаються безпосередньо до відповідного структурного підрозділу митного органу за місцем державної реєстрації або розташування підприємства, на адресу якого ввозяться товари.

В окремих випадках, враховуючи специфіку господарської діяльності особи (підприємства), на адресу якого ввозяться товари, можливе оформлення ПП та наступне оформлення вантажної митної декларації відповідно до заявленого митного режиму в зоні діяльності митного органу іншого, ніж митний орган за місцем державної реєстрації (або проживання фізичної особи). У таких випадках ПП оформляється за письмовим узгодженням між митним органом за місцем державної реєстрації підприємства та митним органом за місцем оформлення товарів. При цьому ПП та наступна вантажна митна декларація мають бути оформлені одним митним органом.

В окремих випадках ввезення за одним ПП товарів, які класифікуються у різних підсубпозиціях однієї позиції УКТЗЕД, для спрощення процедури декларування та митного оформлення під час переміщення цих товарів через митний кордон України дозволяється проводити групування окремих найменувань товарів у підсубпозиціях, де класифікуються товари, на які встановлено найвищу ставку мита серед товарів цієї позиції, якщо таке групування не впливатиме на подальшу класифікацію товарів під час їх оформлення з метою вільного використання.

Надання митному органу попереднього повідомлення здійснюється декларантом.

З метою прискорення митного оформлення товарів та запобігання затримці транспортних засобів у прикордонних пунктах пропуску, підприємство, на адресу якого ввозяться в Україну товари, оформлені з використанням ПП, інформує відправника або перевізника цих товарів про дату та номер оформленого ПП, які проставляються у товаросупровідних документах на переміщувані товари.

Формою попереднього повідомлення митних органів про намір ввезти товари на митну територію України є також подання попередньої декларації (ПД).

Порядок і умови подання ПД врегульовані положеннями статті 89 цього Кодексу.

На практиці перевезень товарів у міжнародному торговому сполученні мають місце випадки, коли маршрути морських, річкових та повітряних суден на борту яких знаходяться товари, внаслідок особливостей перевезення обумовлених географічними, політичними й іншими факторами пролягають через морський, річковий або повітряний простір України.

Якщо у ході такого транзитного переміщення не відбувається зупинки судна в порту чи аеропорту, розташованому на митній території України надання попереднього повідомлення, відповідно до положень цієї статті, не потрібно.

З метою практичного застосування цього положення виникає необхідність достатньо чіткого визначення й тлумачення терміну “зупинка судна в порту (аеропорту)”, оскільки на практиці наявні ситуації коли судна з технічних причин здійснюють заплановані заходи у порти, стоянки на рейді або посадки, які не супроводжуються вивантаженням товарів (наприклад з метою дозаправки, поповнення запасів споживання, проведення ремонтних робіт, тощо (див. ст. 128). При відсутності офіційного тлумачення цього терміну будь який заздалегідь запланований випадок тимчасового припинення руху морського, річкового або повітряного судна на території порту (аеропорту) слід вважати зупинкою, із чого випливає, що дозвіл на таке переміщення митний орган може надавати тільки за умови здійснення його попереднього повідомлення.

Попереднє повідомлення митного органу про намір вивезти товари з митної території України надається митному органу з метою визначення останнім часу і місця доставки товарів для здійснення митного контролю та митного оформлення.

Документарні форми попереднього повідомлення (ПП, ПД) використовуються в якості документів контролю за доставкою товарів у митний орган призначення.

Стаття 94. Доставка товарів та документів у місце, визначене митним органом

Після подання зазначеного у статті 93 цього Кодексу повідомлення декларант зобов'язаний доставити товари та документи на них без будь-якої зміни їх стану у визначене митним органом місце і забезпечити перебування їх у цьому місці до прибуття посадових осіб митного органу.

Доставка товарів та документів на них повинна бути здійснена в строк, визначений митним органом у межах звичайних строків доставки, виходячи з можливостей транспортного засобу, встановленого маршруту та інших умов перевезення.

Товари та транспортні засоби, якими вони перевозяться, після прибуття у місце доставки розміщуються у зонах митного контролю.

У місці доставки товари і транспортні засоби пред'являються, а документи на них передаються митному органу. Заява про пред'явлення товарів і транспортних засобів для митного контролю та передання документів на них мають бути зроблені у мінімально можливий строк після їх прибуття, а у разі прибуття поза робочим часом, встановленим для митного органу, - у мінімально можливий строк після початку роботи цього органу.

Зміна місця стоянки транспортного засобу, вивантаження, перевантаження товарів, розпакування, пакування чи перепакування товарів, зміна, вилучення чи пошкодження засобів ідентифікації допускаються лише з дозволу митного органу.

Усі додаткові витрати, понесені декларантом внаслідок дій чи обставин, передбачених цією статтею, митними органами не відшкодовуються.

Доставка – це операція, яка полягає у переміщенні під митним контролем товарів, транспортних засобів і документів від митного органу відправлення до митного органу призначення.

Таке переміщення відповідно до статті 155 цього Кодексу є внутрішнім митним транзитом, його процедура врегульована нормами глави 22 .

Доставлення товарів, транспортних засобів та необхідних документів до визначеного митним органом місця (митного органу призначення) у строк, визначений митним органом відправлення входить до обов'язків перевізника. Граничний строк доставки товарів

визначається чинним законодавством України. Якщо чинним законодавством України не встановлено інше, строк доставки товарів у митний орган призначення визначається відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення вантажів, а саме:

- при здійсненні перевезень залізничним транспортом – 20 діб;
- при здійсненні перевезень автомобільним транспортом – 5 діб;
- при здійсненні перевезень повітряним транспортом – 3 доби;
- при здійсненні перевезень морським і річковим транспортом у період навігації – 10 діб.

Якщо для окремих видів товарів або видів перевезень відсутній установлений чинними нормативно-правовими актами України граничний строк доставки, цей строк визначається митним органом виходячи з можливостей транспортного засобу, маршруту руху, відстані до митного органу призначення, властивостей товарів та інших умов.

Товари та транспортні засоби, після прибуття до митного органу призначення, повинні розміщуватись у зонах митного контролю, створених, розташованих і обладнаних відповідно до вимог глави 7 цього Кодексу, де перевізник повинен пред'явити товар та транспортні засоби митному органу, а документи передати представникам митного органу.

Перевізник зобов'язаний зробити заяву про пред'явлення товарів і транспортних засобів, а також передати документи на них у мінімально можливий строк після їх прибуття у пункт пропуску або до зони митного контролю митного органу призначення. При цьому повинні бути враховані положення статті 44 цього Кодексу, стосовно граничного строку такого пред'явлення, який обмежений трьома годинами.

Положення цієї статті також покладають обов'язки по доставленню товарів та документів на них у визначене митним органом місце на декларанта, після того як останнім, відповідно до статті 93 цього Кодексу здійснене повідомлення митного органу про намір ввезти товари на митну територію України або вивезти товари за межі митної території України.

В рамках цієї статті поняття «декларант» стосується також особи, що виконує дії пов'язані із здійсненням попередніх операцій, тобто воно відноситься й до особи, яка здійснює декларування товарів у пункті пропуску на державному кордоні України (у митному органі відправлення). Цією особою може бути:

- митний брокер;
- експедитор;
- перевізник.

Товари переміщуються між митними органами під митним забезпеченням в упаковці, транспортних засобах або контейнерах таким чином, щоб товари не могли бути використані з будь-якою метою без дозволу митного органу до завершення процедури митного оформлення. Допускається переміщення товарів під забезпеченням митних органів інших країн, вантажовідправників або транспортних організацій, що прийняли такі товари до перевезення. Такі забезпечення, зокрема пломби, визнаються митними органами України за умови їх відповідності вимогам, що висуваються до митного забезпечення, яке використовується митними органами України. Негабаритні вантажі та товари, що перевозяться пристосованими (спеціально не обладнаними) транспортними засобами, можуть переміщуватись без накладення митного забезпечення у вигляді пломбування транспортних засобів, у яких перевозяться такі товари. У таких випадках представники митних органів у товаросупровідних документах роблять детальний опис таких товарів та наносять на самі товари або на їх упаковку маркування чи інші ідентифікаційні знаки (у відповідності з нормами статті 64 цього Кодексу) з метою виключення можливості підміни цих товарів іншими або аналогічними.

Для здійснення контролю за доставкою та виявлення фактів недоставки товарів у місце визначене митним органом використовується програмно-інформаційний комплекс, що базується на відомчій системі зв'язку митних органів України. Інформаційно-аналітичне управління Державної митної служби України, використовуючи канали оперативного зв'язку

забезпечує доступ посадовим особам митниць у межах їх службових повноважень до інформації у центральній базі даних інформаційно-аналітичного митного управління (БД ІАМУ) з можливістю перегляду змісту контрольних документів та контролю їх поточного стану.

Контроль за доставкою товарів у місце визначене митним органом здійснює митний орган відправлення цих товарів.

Недоставлення товарів та документів у місце визначене митним органом є порушенням митних правил, відповідальність за яке передбачена положеннями статті 332 цього Кодексу.

У разі виявлення фактів недоставки товарів та документів у місце визначене митним органом справу про порушення митних правил заводить митний орган, якому було надане відповідне зобов'язання, згідно положень статті 360 цього Кодексу.

Зміна місця стоянки транспортного засобу в рамках операції доставки, здійснена без дозволу митного органу органом є порушенням митних правил, відповідальність за яке передбачена положеннями статті 336 цього Кодексу.

Під час доставки у місце визначене митним органом перевізник або власник товару, за наявності на то об'єктивних обставин, з дозволу митного органу може здійснювати вивантаження, перевантаження, розпакування, пакування чи перепакування товарів, а також вилучати чи порушувати засоби ідентифікації.

Дії пов'язані з вивантаженням, перевантаженням товарів, розпакуванням, пакуванням чи перепакуванням товарів, або зміною, вилученням чи пошкодженням засобів ідентифікації, під час доставки у місце визначене митним органом, здійснені без дозволу митного органу, є порушенням митних правил та передбачають відповідальність відповідно до статті 337 цього Кодексу.

На практиці транспортних перевезень можуть мати місце випадки виникнення обставин непереборної сили (аварія, несправність транспортного засобу, тощо) наслідком яких може бути неможливість доставки товарів та документів у місце визначене митним органом. У таких випадках дозволяється здійснити вивантаження товарів в іншому місці, за умови додержання вимог статті 159 цього Кодексу.

Доставка товарів та документів у місце визначене митним органом може бути пов'язана з певними витратами з боку декларанта (оплата сервісних послуг та послуг підприємств-посередників, дорожні, парковочні і т.ін. збори, тощо). Такі витрати, фактично є безпосередніми витратами декларанта. Їх відшкодування митними органами не передбачене.

Глава 13. Переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України

Стаття 95. Пункти пропуску на митному кордоні України, через які переміщуються товари і транспортні засоби

Переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України здійснюється через пункти пропуску на митному кордоні України, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

Переміщення окремих видів товарів через митний кордон України може здійснюватися через спеціально визначені пункти пропуску на митному кордоні України. Перелік таких пунктів пропуску затверджується Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до статті 6 цього Кодексу митний кордон України збігається з державним кордоном України, за винятком меж території спеціальних митних зон. Таким чином, пункти пропуску на митному кордоні України, через які відповідно до міжнародних договорів

України здійснюється переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, співпадають з пунктами пропуску через державний кордон України.

Станом на 01.11.2002 року Україною укладено наступні міжнародні угоди, об'єктами яких є пункти пропуску на державному кордоні України:

Угода між Урядом України і Урядом Республіки Білорусь про пункти пропуску від 17.12.92;

Протокол між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Білорусь “Про внесення змін і доповнень в Угоду між Урядом України і Урядом Республіки Білорусь про пункти пропуску від 17.12.92” від 12.03.99;

Протокол про режим роботи пунктів місцевого (спрощеного) пропуску через українсько-білоруський державний кордон від 28.03.2000;

Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про пункти пропуску через державний кордон між Україною і Російською Федерацією від 08.02.95;

Протокол про режим роботи пунктів пропуску через державний кордон між Україною і Російською Федерацією від 29.01.96;

Угода між Урядом України і Урядом Республіки Молдова про пункти пропуску через українсько-молдовський державний кордон і спрощений пропуск громадян, які проживають у прикордонних районах, від 11.03.97, м. Кишинів;

Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польщі про пункти пропуску через державний кордон від 18.05.92;

Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.93 № 223 “Про затвердження Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Польщі про пункти пропуску через державний кордон”;

Угода між Урядом України і Урядом Словацької Республіки про пункти пропуску через спільний державний кордон від 15.06.95;

Угода між Урядом України і Урядом Угорської Республіки про пункти пропуску через державний кордон від 26.02.93;

Угода між Урядом України і Урядом Румунії про спрощений порядок перетинання спільного державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних районах і повітах від 29.03.96.

Постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.96 № 904 “Про затвердження Угоди між Урядом України і Урядом Румунії про спрощений порядок перетинання спільного державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних районах і повітах”.

Згідно з пунктом 7 Положення про пункти пропуску через державний кордон, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.2000 № 1203 “Про затвердження положення про пункти пропуску через державний кордон”, пункти пропуску через державний кордон відкриваються за рішенням Кабінету Міністрів України.

Діючі на цей час пункти пропуску через державний кордон для морського та повітряного сполучення, а також деякі з пунктів пропуску для річкового, автомобільного та залізничного сполучення відкриті відповідними розпорядженнями Кабінету Міністрів України, наприклад:

- від 10.08.92 № 519-р;
- від 15.10.92 № 678-р;
- від 20.10.92 № 687-р;
- від 25.10.92 № 715-р;
- від 28.11.92 № 777-р;
- від 17.01.94 № 17-р;
- від 10.04.95 № 207-р
- від 29.02.96 № 143-р;
- від 31.05.96 № 373-р;
- від 20.09.96 № 590-р

- від 07.04.97 № 192-р;
- від 12.06.97 № 315-р;
- від 28.06.97 № 334-р;
- від 09.07.97 № 371-р;
- від 22.12.97 № 743-р;
- від 16.03.98 № 152-р;
- від 10.07.98 № 551-р;
- від 15.01.99 № 38-р;
- від 27.05.99 № 506-р;
- від 19.07.99 № 695-р;
- від 07.10.99 № 1053-р;
- від 05.06.200 № 249-р;
- від 28.10.200 № 515-р;
- від 28.03.2001 № 111-р;
- від 09.08.2001 № 335-р;
- від 13.09.2001 № 429-р;
- від 14.02.2002 № 50-р;
- від 19.09.2002 № 544-р;
- від 11.10.2002 № 570-р;
- від 12.11.2002 № 629-р.

Розпорядження про відкриття пунктів пропуску мають, як правило стандартну форму та містять положення про:

1. Міжнародну назву пункту пропуску;
2. Статус (тип) пункту пропуску (міжнародний, міждержавний, місцевий)
3. Вид пункту пропуску (для автомобільного сполучення, для залізничного сполучення, для морського (річкового, поромного сполучення).

Окремі розпорядження можуть містити додаткові положення щодо:

1. Типу транспортних засобів, що переміщуються через конкретний пункт пропуску;
2. Деталізації меж пункту пропуску (для пунктів пропуску для морського та річкового сполучення можуть бути визначені акваторії та причали);
3. Деталізації графіку роботи пункту пропуску;
4. Інші деталізуючі положення щодо функціонування пункту пропуску.

Відповідно до міжурядових Угод між Україною та суміжними державами, рішень Кабінету Міністрів України визначено 234 пунктів пропуску через державний кордон, з них:

- міжнародних - 143;
- міждержавних - 36;
- місцеві пункти пропуску - 55;

(з визначених Угодами 234 пунктів пропуску на цей час відповідні види контролю здійснюються в 209).

в тому числі - міжнародних і міждержавних:

- для залізничного сполучення - 42;
- для повітряного сполучення - 18;
- для морського і річкового сполучення - 39;
- для поромного сполучення - 4;

- для автомобільного сполучення - 76.

Кількість пунктів пропуску на державному кордоні із суміжними державами:

	Довжина кордону (км)	Всього	Для залізничного сполучення	Для автомобільного сполучення	Побудовано за постійною схемою (авто)	Побудовано за тимчасовою схемою
<i>Російською Федерацією</i>	2484	36	12	24*	10	14
<i>Республікою Білорусь</i>	975	19	6	13	4	9
<i>Республікою Молдова</i>	1191	38	10	28	5	23
<i>Республікою Польща</i>	543	11	6	5	6	-
<i>Угорською Республікою</i>	135,1	5	2	3	2	1
<i>Республікою Румунія</i>	625,41	6	4	2	1	1
<i>Словацькою Республікою</i>	98,5	4	2	2	2	-

** - з урахуванням пункту пропуску “Крим-пором”

Відкриття та введення в експлуатацію пунктів пропуску для морського (річкового) та авіаційного сполучення здійснюється за відповідним рішенням Кабінету Міністрів України та не є предметом регулювання міжнародних (міжурядових) угод між Україною та суміжними державами, оскільки такі пункти пропуску не знаходяться на лінії державного кордону та призначені для заходу морських та повітряних суден будь-якої державної належності.

З метою посилення державного контролю за переміщенням окремих видів товарів через митний кордон України, починаючи з 1996 року, в Україні застосовується практика визначення на рівні Кабінету Міністрів України пунктів пропуску через державний кордон, через які може здійснюватись переміщення окремих видів товарів. При цьому основна увага приділялась визначенню пунктів пропуску для переміщення товарів, на які законодавством України встановлено акцизний збір:

Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 1996 р. № 484 “Про затвердження переліку шляхів і напрямків транзиту підакцизних товарів через територію України та пункти на митному кордоні, через які здійснюється ввезення і вивезення цих товарів, та граничні терміни транзиту підакцизних товарів автомобільним і залізничним транспортом через територію України”;

Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1996 р. № 938 “Про подальше посилення контролю за ввезенням, вивезенням та переміщенням транзитом через територію України алкогольних напоїв і тютюнових виробів, на які встановлено акцизний збір”;

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 листопада 1997 р. № 1241 “Про затвердження переліку пунктів пропуску для повітряного сполучення, через які дозволяється вивезення спирту етилового та алкогольних напоїв, що експортуються”.

До прийняття Митного кодексу України від 11.07.02 № 92-IV існувала практика встановлення центральними органами виконавчої влади в рамках наданих законодавством повноважень пунктів пропуску, через які дозволялось здійснення окремих видів товарів. Так, наприклад, наказом Державної митної служби України від 31 січня 2002 року № 57 “Про затвердження Переліку пунктів пропуску через митний кордон України для автомобільного сполучення, через які здійснюється переміщення транспортних засобів” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2002 р. за № 150/6438 визначено перелік пунктів пропуску на державному кордоні, через які здійснюється ввезення транспортних засобів

громадянами; наказом Державної митної служби України від 3 липня 1997 р. № 296 “Про затвердження Переліку пунктів пропуску на митному кордоні України, через які дозволяється ввезення, вивезення та транзит через територію України наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів” визначено перелік пунктів пропуску на державному кордоні, через які здійснюється переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

На виконання частини другої статті 95 Митного кодексу України від 11.07.2002 № 92-IV, Державною митною службою України підготовлено проекти відповідних постанов Кабінету Міністрів України, якими визначений перелік пунктів пропуску на державному кордоні України для ввезення на митну територію громадянами автомобільних транспортних засобів та наркотичних засобів.

Стаття 96. Заборона щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України

Ввезення в Україну, вивезення з України та транзит через її територію товарів окремих видів можуть заборонятися законами України.

Не можуть бути пропущені через митний кордон України товари:

- 1) заборонені до ввезення в Україну;**
- 2) заборонені до вивезення з України;**
- 3) заборонені до транзиту через митну територію України;**
- 4) щодо яких не було здійснено митне оформлення;**
- 5) які переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог цього Кодексу та інших законів України.**

До переміщення через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях забороняються культурні цінності.

Рішення митних органів щодо заборони або дозволу переміщення через митний кордон України конкретних товарів може бути оскаржено до суду.

Статтею визначена можливість встановлення законодавством заборони для ввезення, вивезення та транзиту через митну територію України окремих видів товарів. Встановлення заборон є одними з адміністративних методів нетарифного регулювання.

При цьому слід зазначити, що заборони можуть носити як умовний так і безумовний характер.

Так, прикладом застосування заборони безумовного характеру є встановлення статтею 17 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ в Україні заборони на:

- експорт з території України предметів, які становлять національне, історичне або культурне надбання українського народу, що визначається згідно із законами України;
- імпорт або транзит будь-яких товарів, про які заздалегідь відомо, що вони можуть завдати шкоди здоров'ю або становити загрозу життю населення та тваринного світу, або призвести до руйнування навколишнього середовища;
- імпорт продукції та послуг, що містять пропаганду ідей війни, расизму та расової дискримінації, геноциду і т. п., які суперечать відповідним нормам Конституції України;
- експорт та імпорт товарів, які здійснюються з порушенням прав інтелектуальної власності.

При цьому, цією статтею закону визначено, що конкретний перелік товарів, що підпадають під дію цієї статті, затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

Відповідно до Закону України від 13 грудня 2001 року № 2888-III “Про внесення змін до Закону України "Про Національний архівний фонд і архівні установи" забороняється:

- вивезення з території України документів Національного архівного фонду, крім випадків тимчасового їх експонування, наукової експертизи або реставрації за кордоном.
- вивезення копій документів, що містять відомості, віднесені до державної та іншої передбаченої законом таємниці, а також витягів з цих документів.

Прикладом застосування заборони умовного характеру є встановлення Законом України від 4 квітня 1996 року № 123/96-ВР “Про лікарські засоби” заборони на ввезення на територію України лікарських засобів, які не зареєстровані в Україні.

При цьому, законом передбачено, що незареєстровані лікарські засоби можуть ввозитись на митну територію України для (тобто визначені окремі умови ввезення незареєстрованих лікарських засобів):

- проведення доклінічних досліджень і клінічних випробувань;
- реєстрації лікарських засобів в Україні (зразки препаратів у лікарських формах);
- експонування на виставках, ярмарках, конференціях тощо без права реалізації;
- індивідуального використання громадянами.

Порядок ввезення лікарських засобів у зазначених випадках визначається Міністерством охорони здоров'я України.

У випадках стихійного лиха, катастроф, епідемічного захворювання тощо за окремим рішенням Міністерства охорони здоров'я України дозволяється ввезення незареєстрованих в Україні лікарських засобів зарубіжних країн за наявності документів, що підтверджують їх реєстрацію і використання в цих країнах.

Відповідно до постанови КМУ від 31 травня 1994 р. № 341 “Про затвердження Правил ввезення транспортних засобів на територію України” забороняється ввезення в Україну для постійного користування механічних транспортних засобів (у тому числі механічних транспортних засобів, що ввозяться в Україну з метою їх розукомплектування на запасні частини), які на момент ввезення були виготовлені 8 і більше років тому, за винятком:

- ввезення громадянами, які в'їжджають в Україну на постійне місце проживання;
- ввезення (отримання) громадянами, які постійно проживають в Україні, як спадщини або за договором дарування близьких родичів (чоловік, дружина, діти, батьки подружжя, брати, сестри).

- везення з метою розукомплектування для забезпечення належного технічного стану автобусів іноземного виробництва, що експлуатуються підприємствами транспорту загального користування і використовуються для перевезень пасажирів.

- везення в колекційних цілях (антикварні та такі, що мають художню, історичну або іншу цінність) на підставі висновків (дозволів) Мінтрансу, погоджених з Мінкультури.

- ввезення транспортних засобів, що поставляються на підставі міжурядових угод.

Ввезення на територію України для постійного використання механічних транспортних засобів, виготовлених 8 і більше років тому, у випадках, не передбачених цим пунктом, здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України.

Прикладом комбінованого встановлення в одному законодавчому акті безумовних та умовних заборон на ввезення окремих видів товарів є встановлення статтею 2 Закону України від 15 лютого 1995 року № 60/95-ВР “Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів” безумовну заборони на ввезення особливо небезпечних наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до списків № 1 і № 2, обіг яких в Україні заборонено згідно з законодавством, а також умовну заборону на ввезення наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до списку № 3, обіг (а отже і ввезення) яких в Україні допускається лише в цілях, передбачених статтею 7 цього Закону.

Заборони можуть мати тимчасовий або постійний характер.

Так, наприклад, Законом України від 25 червня 1992 року “Про ветеринарну медицину” № 2498-XII передбачено можливість встановлення тимчасових обмежень або заборони на експорт чи імпорт тварин, харчових продуктів та сировини тваринного

походження, сільгосппродуктів із окремих країн або регіонів у зв'язку з виникненням особливо небезпечних хвороб тварин, у тому числі спільних для тварин і людей.

Прикладом застосування заборон постійного характеру є встановлення статтею 4 Закону України “Про пестициди і агрохімікати” від 2 березня 1995 року № 86/95-ВР заборони на ввезення на митну територію України пестицидів і агрохімікатів до їх державної реєстрації.

Заборони, як правило, встановлюються Законами України. Разом з тим, окремими законодавчими актами України Кабінету Міністрів України на дається право на встановлення таких заборон.

Так, наприклад, Законом України від 15 вересня 1995 року № 327/95-ВР “Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах” Кабінету Міністрів України надано право тимчасово обмежувати або забороняти вивезення окремих видів давальницької сировини, реалізацію за межами України окремих видів готової продукції, виготовленої з давальницької сировини українських замовників, або ввезення окремих видів готової продукції, виробленої з використанням цієї сировини українськими замовниками, якщо це може завдати шкоди економіці країни.

Постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 № 430 “Про тимчасове обмеження вивезення шкіряної сировини, яка використовується в операціях з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах” було тимчасово обмежено вивезення українськими замовниками за межі митної території України шкіряної сировини за кодами згідно з ТН ЗЕД 41.01 - 41.03, яка використовується в операціях з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах.

Постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.1996 № 1429 “Про тимчасове обмеження вивезення давальницької сировини для вироблення окремих видів готової продукції” було тимчасово обмежено вивезення з митної території України давальницької сировини для вироблення готової продукції окремих видів.

Законом України від 23 грудня 1998 року № 351-XIV “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” Кабінету Міністрів надано право встановлювати заборону на проведення товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності товарів (робіт, послуг) заборонено з окремими видами товарів (робіт, послуг).

Постановою КМУ від 29 квітня 1999 № 756 “Про деякі питання регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” затверджено переліки товарів (робіт, послуг), з використанням яких здійснення товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності забороняється згідно з додатками 1 і 2.

Заборона на проведення бартерних (товарообмінних) операцій не поширюється на:

- товарообмінні (бартерні) операції, що здійснюються суб'єктами підприємницької діяльності відповідно до контрактів (договорів), укладених для реалізації міжнародних договорів України, та предметом імпортової частини яких є електроенергія, нафта сира, газ та ядерне паливо;

- товарообмінні (бартерні) операції, сторонами яких є суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та іноземні суб'єкти господарської діяльності, що зареєстровані як суб'єкти підприємницької діяльності в країнах - учасницях Співдружності Незалежних Держав згідно із законодавством цих країн, за умови, що у процесі проведення відповідних товарообмінних (бартерних) операцій між цими суб'єктами додержуватиметься правило прямого відвантаження у разі здійснення експорту з території України.

Заборони можуть бути встановлені для окремих видів товарів. Так, згідно Закону України від 15 листопада 2001 року № 2786-III “Про заборону ввезення і реалізації на території України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину” забороняється з 1 січня 2003 року ввезення на територію України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину.

Заборони можуть встановлюватись як для товарів, що переміщуються через митний кордон суб'єктами підприємницької діяльності та громадянами взагалі, так і виключно для окремих видів товарів, що переміщуються через митний кордон громадянами.

Так, відповідно до Закону України від 15 листопада 2001 року № 2775-III “Про внесення змін до Закону України “Про ветеринарну медицину” ввезення громадянами України, іноземцями та особами без громадянства на територію України продукції тваринного походження для власного споживання забороняється.

Так, наприклад, Законом України від 5 травня 1996 року № 163/96-ВР “Про звільнення від обкладення митом предметів, які вивозяться (пересилаються) громадянами за митний кордон України” забороняється вивезення громадянами за межі митної території України:

- предметів, на які встановлюються державні дотації, крім предметів особистого користування;

- предметів (або їх частин) промислового призначення (обладнання, комплектуючі, матеріали тощо), що застосовуються у виробничій сфері, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

- дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та виробів з них, культурних цінностей з метою їх відчуження.

Так, наприклад, статтею 30 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16 квітня 1991 року № 959-XII забороняється реекспорт товарів, імпортованих за рахунок Державного валютного фонду України та валютних фондів місцевих Рад народних депутатів України.

Заборони можуть встановлюватись і для окремих видів товарів, що є об'єктами окремих видів зовнішньоекономічних операцій.

Так, наприклад, Законом України від 19 грудня 1995 року № 481/95-ВР “Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, кон'ячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами” заборонено:

- виробництво спирту етилового, кон'ячного і плодового, алкогольних напоїв на давальницьких умовах, крім виробництва спирту етилового, кон'ячного і плодового з давальницької сировини нерезидентами за умови повного вивезення готової продукції за межі митної території України.

- переробка спирту етилового, кон'ячного і плодового, виноматеріалів на давальницьких умовах на алкогольні напої та їх взаємний натуральний обмін.

- вивезення за межі митної території України давальницької сировини для виробництва тютюнових виробів.

Закonom України від 5 травня 1999 року № 619-XIV “Про металобрухт” заборонено:

- експорт брухту та відходів кольорових металів.

- експорт металобрухту, який утворився у військових частинах, військових установах, військових навчальних закладах Збройних Сил України та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, перелік якого затверджується Кабінетом Міністрів України, а також експорт списаних на металобрухт агрегатів машин, кораблів, плавзасобів, військової техніки, рухомого складу залізничного транспорту в нерозібраному стані.

- експорт брухту легованих чорних металів (легованого металобрухту).

Заборони можуть бути встановлені і для переміщення окремих видів товарів окремими видами транспорту.

Так, відповідно до постанови КМУ від 17 серпня 2002 р № 1155 “Про затвердження Правил надання послуг поштового зв'язку” у міжнародних поштових відправленнях забороняється пересилати:

- вогнепальну зброю і боєприпаси до неї, холодну зброю та інші предмети, спеціально призначені для нападу та оборони (кастет, стилети, балончики з рідиною паралітичної дії тощо), вибухові, легкозаймисті або інші небезпечні речовини, військове спорядження, якщо інше не передбачено законодавством;

-наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори, включені Комітетом з контролю за наркотиками при МОЗ до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, що підлягають спеціальному контролю відповідно до законодавства, та радіоактивні речовини;

-предмети непристойного та аморального змісту;

-дозволи на право носіння зброї, трудові книжки, військові квитки, паспорти та інші документи, що посвідчують особу;

-товари, експорт, яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності;

-предмети, які становлять національне, історичне або культурне надбання українського народу, що визначається відповідно до законів України;

-насіння і посадковий матеріал (крім зазначених у пункті 44 цих Правил);

-харчові продукти тваринного походження без термічної обробки;

-живих тварин, крім бджіл, п'явок, гусениць тутового шовкопряда, паразитів та винищувачів шкідливих комах, призначених для дослідження цих комах, якими обмінюються офіційно визначені установи;

-предмети, ввезення яких заборонено до країн, визначених у Керівництві з приймання міжнародних поштових відправлень.

У міжнародних посилках, бандеролях, мішках "М" забороняється пересилати письмові повідомлення, що мають характер ділового і особистого листування, а також будь-яку кореспонденцію, яка не належить відправникам або адресатам (одержувачам), за винятком рахунків та описів вкладення.

У міжнародних бандеролях, мішках "М", дрібних пакетах та посилках забороняється пересилати документи та цінні папери.

Заборони можуть встановлюватись як на національному так і на міжнародному рівні. Такі заборони, встановлені на міжнародному рівні, застосовуються Україною на підставі статті 9 Конституції України, якою передбачено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, а також відповідно до статті 12 Закону України від 22 грудня 1993 року № 3767-ХІІ "Про міжнародні договори України" міжнародні договори України підлягають неухильному дотриманню Україною відповідно до норм міжнародного права.

Такі заборони носять назву "ембарго" та застосовуються на підставі рішень міжнародних організацій (в тому числі - універсального характеру, як, наприклад - Організація Об'єднаних Націй). Ембарго бувають повними або частковими та передбачають, наприклад, повну або часткову заборону (обмеження) експорту товарів військового призначення або подвійного використання до держав, визначених міжнародними організаціями, членом яких є Україна, або щодо яких здійснюється відповідна національна політика (заборону (обмеження) експорту товарів до держав, визначених відповідними резолюціями Ради Безпеки ООН).

Так, наприклад, Постановою КМУ 14 листопада 1997 р. № 1261 "Про виконання резолюцій Ради Безпеки ООН щодо Сьєрра-Леоне" було визначено необхідність реалізації відповідних, а саме:

1. Відповідно до резолюцій Ради Безпеки ООН від 8 жовтня 1997 р. N 1132, від 16 березня 1998 р. N 1156 та від 5 червня 1998 р. N 1171, від 5 липня 2000 р. N 1306, від 19 грудня 2001 р. N 1385 міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям, підприємствам, об'єднанням, організаціям та установам необхідно забезпечити виконання вимог резолюцій Ради Безпеки ООН від 8 жовтня 1997 р. N 1132, від 16 березня 1998 р. N 1156 та від 5 червня 1998 р. N 1171, від 5 липня 2000 р. N 1306, від 19 грудня 2001 р. N 1385 і вжити необхідних заходів для зведення до мінімуму можливих у зв'язку з цим збитків України;

2. Міністерству економіки, Міністерству внутрішніх справ, Міністерству оборони, Міністерству транспорту, Державній митній службі, Державному комітетові промислової політики, Державному комітетові у справах охорони державного кордону, Державній компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення

"Укрспецекспорт" забезпечити за участю Служби безпеки дотримання вимог щодо заборони на:

- всі поставки чи продаж в Сьєрра-Леоне громадянами України або з її території, або з використанням суден, що плавають під прапором України, або її літаків озброєння та пов'язаних з ним матеріальних засобів усіх типів, включаючи озброєння та боєприпаси, військово-транспортні засоби і техніку, напівавійськове спорядження та запасні частини для усього переліченого, за винятком поставок Уряду Сьєрра-Леоне через пункти, зазначені в додатку, та поставок озброєння і пов'язаних з ним матеріальних засобів для використання лише Групою військових спостерігачів Економічного співтовариства західноафриканських держав (ЕКОМОГ) або ООН в Сьєрра-Леоне;
- прямий і непрямий імпорт усіх необроблених алмазів з Сьєрра-Леоне, за винятком необроблених алмазів, які контролюються урядом Сьєрра-Леоне за допомогою ефективного режиму використання сертифіката походження.

3. Міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади інформувати Міністерство закордонних справ про будь-який факт експорту до Сьєрра-Леоне озброєння та пов'язаних з ним матеріальних засобів.

4. Державному комітету у справах охорони державного кордону, Міністерству закордонних справ забезпечити суворе дотримання заборони в'їзду на територію України або транзит через неї членів військової хунти Сьєрра-Леоне та дорослих членів їх сімей, якщо інше не дозволене комітетом Ради Безпеки ООН, створеним для забезпечення режиму санкцій.

Отримана Державною митною службою України у встановленому порядку інформація про застосування ембарго доводиться до митних органів інформаційними листами для забезпечення відповідного контролю за його виконанням в рамках визначеної законодавством компетенції митних органів України.

Стаття 97. Обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України

У випадках, передбачених законом, на окремі товари можуть запроваджуватися обмеження у разі їх переміщення через митний кордон України. Пропуск таких товарів через митний кордон України здійснюється на підставі дозволів уповноважених органів державної влади, що виконують відповідні контрольні функції.

Переліки товарів, переміщення яких через митний кордон України здійснюється на підставі дозволів органів державної влади, а також порядок видачі таких дозволів затверджуються Кабінетом Міністрів України. Органи державної влади, уповноважені видавати такі дозволи, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Порядок переміщення через митний кордон України валютних цінностей встановлюється Національним банком України.

Порядок здійснення митного контролю, оформлення та пропуску через митний кордон України товарів, щодо яких встановлено обмеження, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Статтею передбачена можливість введення на окремі види товарів, що переміщуються через митний кордон України обмежень, у випадках, встановлених законодавством.

При цьому, статтею визначено, що:

-пропуск таких товарів через митний кордон України здійснюється на підставі дозволів уповноважених органів державної влади, що виконують відповідні контрольні функції;

-порядок видачі таких дозволів затверджуються Кабінетом Міністрів України; органи державної влади, уповноважені видавати такі дозволи, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Статтею 27 Митного кодексу визначено, що товари, що переміщуються через митний кордон України, крім митного контролю можуть підлягати санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю та контролю за переміщенням культурних цінностей. Митні органи взаємодіють з органами державної влади, що здійснюють зазначені види контролю, в порядку, встановленому законодавством України. При цьому, митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, завершується тільки після здійснення встановлених законодавством України необхідних для цього товару видів контролю, зазначених у частині першій цієї статті.

Існуюча система державного контролю в пунктах пропуску через державний кордон України базується на нормах та положеннях чинного законодавства.

Основним документом, що регулює зовнішньоекономічну діяльність в Україні, є Закон України від 16.04.91 № 959-ХІІ “Про зовнішньоекономічну діяльність”.

Згідно з цим законом на територію України дозволяється імпорт лише тих товарів, які за своїми технічними, фармакологічними, санітарними, фітосанітарними, ветеринарними та екологічними характеристиками не порушують мінімальних умов відповідних стандартів і вимог, що діють на території України. Технічні, фармакологічні, санітарні, фітосанітарні, ветеринарні та екологічні стандарти й вимоги, а також процедури їх застосування не можуть використовуватися з метою створення нетарифних бар'єрів для здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами цієї діяльності.

Здійснення фітосанітарного контролю в пунктах пропуску через державний кордон регулюється наступними законодавчими та нормативно-правовими актами:

-Закон України від 30 червня 1993 року № 3348-ХІІ “Про карантин рослин”

-Закон України “Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України” 4 листопада 1999 року № 1212-ХІV.

1. Наказ Головної державної інспекції з карантину рослин від 25 вересня 1996 року № 72 “Про затвердження Правил фітосанітарного контролю на державному кордоні України” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 грудня 1996 р. за № 754/1779.

Згідно з Законом України від 30 червня 1993 року № 3348-ХІІ “Про карантин рослин” основними завданнями карантину рослин є:

- охорона території країни від занесення або самостійного проникнення з-за кордону або з карантинної зони карантинних об'єктів;
- своєчасне виявлення, локалізація й ліквідація карантинних об'єктів, а також запобігання їх проникненню в регіони країни, де вони відсутні;
- здійснення державного контролю за дотриманням особливого карантинного режиму й проведенням заходів з карантину рослин при вирощуванні, заготівлі, вивезенні, увезенні, перевезенні, зберіганні, переробці, реалізації та використанні підкарантинних матеріалів та об'єктів.

Здійснення ветеринарного контролю в пунктах пропуску через державний кордон регулюється наступними законодавчими та нормативно-правовими актами:

-Закон України від 25 червня 1992 року № 2498-ХІІ “Про ветеринарну медицину”.

-Закон України “Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України” 4 листопада 1999 року № 1212-ХІV.

-Постанова Кабінету Міністрів України від 2 березня 1998 № 264 “Про затвердження Положення про регіональну службу державного ветеринарного контролю на державному кордоні та транспорті Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства агропромислового комплексу України”.

-Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 7 серпня 1997 року № 27 “Про затвердження Правил видачі ветеринарних документів на

вантажі, що підлягають обов'язковому ветеринарному контролю” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 серпня 1997 р. за № 326/2130.

-Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 20 жовтня 1999 року № 39 “Про затвердження ветеринарних вимог щодо імпорту в Україну вантажів, підконтрольних службі державної ветеринарної медицини” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 листопада 1999 р. за N 777/4070

-Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства агропромислового комплексу від 19 липня 1999 року № 18 “Про затвердження Положення про пункт державного ветеринарного контролю на державному кордоні та транспорті” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 3 серпня 1999 р. за № 520/3813.

-Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 27 грудня 1999 року № 49 “Про затвердження Порядку пропуску вантажів, підконтрольних службі державної ветеринарної медицини, через державний кордон України” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 січня 2000 р. за № 9/4230.

Згідно із Законом України 25 червня 1992 року № 2498-XII “Про ветеринарну медицину” серед інших основних завдань ветеринарної медицини визначено такі:

- охорону території України від занесення з територій інших держав або з карантинної зони збудників карантинних хвороб тварин;

- контроль за переміщенням, експортом та імпортом тварин, продуктів і сировини тваринного походження, ветеринарних препаратів, кормів і кормових добавок;

- контроль за якістю засобів захисту тварин, засобів ветеринарної медицини та кормових добавок;

- контроль за додержанням юридичними та фізичними особами ветеринарно-санітарних вимог, спрямованих на захист довкілля.

Здійснення екологічного та радіологічного контролю в пунктах пропуску через державний кордон регулюється наступними законодавчими та нормативно-правовими актами:

- Закон України 9 лютого 1995 року № 45/95-ВР “Про екологічну експертизу”.

- Закон України “Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України” 4 листопада 1999 року № 1212-XIV.

- Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 1995 р. № 198 “Про здійснення екологічного контролю в пунктах пропуску через державний кордон”.

- Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 8 вересня 1999 року № 204 “Про затвердження Положення про екологічний контроль у пунктах пропуску через державний кордон та в зоні діяльності регіональних митниць і митниць” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 листопада 1999 р. за № 787/4080.

- Законом України 9 лютого 1995 року № 45/95-ВР “Про екологічну експертизу” встановлено, що метою екологічної експертизи є запобігання негативному впливу антропогенної діяльності на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей, а також оцінка ступеня екологічної безпеки господарської діяльності й екологічної ситуації на окремих територіях і об'єктах.

Здійснення санітарно-епідеміологічного контролю в пунктах пропуску через державний кордон регулюється наступними законодавчими та нормативно-правовими актами:

- Закон України від 24.02.94 № 4004-XII “Про забезпечення санітарного та епідемічного благо” Про затвердження Положення про державну санітарно-епідеміологічну службу Міністерства охорони здоров'я України

- Закон України “Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України” 4 листопада 1999 року № 1212-XIV.

- Постанова кабінету Міністрів України від 24 квітня 1999 р. № 696 “Про затвердження Правил санітарної охорони території України”.

-Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18 квітня 2000 року № 78 “Про затвердження Положення про державну санітарно-епідеміологічну службу Міністерства охорони здоров'я України” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 червня 2000 р. за N 357/4578.

-Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23 лютого 2000 року № 31 “Про затвердження положень про спеціальні санітарно-карантинні підрозділи” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2000 р. за № 519/4740.

-Законом України від 24.02.94 № 4004-XII “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” встановлено, що об'єктом державної санітарно-епідеміологічної експертизи є будь-яка діяльність, технологія, продукція та сировина, проекти будівництва, проекти нормативних документів, реалізація (функціонування, використання) яких може шкідливо вплинути на здоров'я людини, а також діючі об'єкти та чинні нормативні документи у випадках, коли їх шкідливий вплив встановлено в процесі функціонування (використання), а також у разі закінчення встановленого терміну дії висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

-Підприємства, установи, організації та громадяни можуть ввозити з-за кордону сировину, продукцію (вироби, обладнання, технологічні лінії тощо) і реалізовувати чи використовувати їх в Україні лише за наявності даних щодо безпеки для здоров'я населення. У разі відсутності зазначених даних ввезення, реалізація та використання продукції закордонного виробництва дозволяється лише після отримання позитивного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

Здійснення контролю за переміщенням культурних цінностей в пунктах пропуску через державний кордон регулюється наступними законодавчими та нормативно-правовими актами:

-Закон України від 21 вересня 1999 року № 1068-XIV “Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей”.

-Наказ Міністерства культури і мистецтв України від 22 квітня 2002 року № 258 “Про затвердження Інструкції про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 9 липня 2002 р. за № 571/6859.

З метою визначення переліку товарів, які є об'єктами державного контролю Постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2002 р. № 1569 “Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон” затверджено перелік товарів, що базується на УКТ ЗЕД, що підлягають визначеним законодавством видам державного контролю у разі здійснення їх транзитного перевезення та ввезення на митну територію України.

Основними нормативно-правовим документами, що регулюють взаємодію державних органів при здійсненні ними контрольних функцій в пунктах пропуску через державний кордон є:

-Інструкція про взаємодію та розмежування функцій щодо здійснення контролю на державному кордоні затверджено Державним комітетом у справах охорони державного кордону України 29 березня 1994 року, Державним митним комітетом України 25 березня 1994 року, Міністерством внутрішніх справ України 30 березня 1994 року, Міністерством закордонних справ України 31 березня 1994 року, Службою безпеки України 31 березня 1994 року, Головним управлінням командуючого Національної гвардії України 31 березня 1994 року, Міністерством сільського господарства і продовольства України 28 березня 1994 року, Міністерством охорони навколишнього природного середовища України 28 березня 1994 року, Міністерством транспорту України 25 березня 1994 року, Міністерством охорони здоров'я України 28 березня 1994 року зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 травня 1994 р. за № 106/315.

-Наказ Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Державної митної служби України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства транспорту України, Міністерства аграрної політики України, Міністерства культури і мистецтв України, Міністерства екології та природних ресурсів України від 3 квітня 2002

року N 49/180/131/225/103/193/133 “Про визначення пунктів пропуску (пунктів контролю) через державний кордон, у яких, крім прикордонного і митного контролю, здійснюються інші види контролю” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 квітня 2002 р. за № 381/6669.

Частиною третьою статті встановлено, що порядок переміщення через митний кордон України валютних цінностей встановлюється Національним банком України.

Відповідно до Декрету Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 № 15-93 "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" до визначення поняття “валютні цінності” входять:

- валюта України;
- платіжні документи та інші цінні папери (акції, облігації, купони до них, бони, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, ощадні книжки, інші фінансові та банківські документи), виражені у валюті України;
- іноземна валюта;
- платіжні документи та інші цінні папери (акції, облігації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, інші фінансові та банківські документи), виражені в іноземній валюті або банківських металах; банківські метали.

Відповідно до Митного кодексу України від 11.07.2002 № 92-IV до визначення поняття “валютні цінності” входять:

- валюта України;
- іноземна валюта;
- платіжні документи та інші цінні папери, виражені у валюті України, в іноземній валюті або банківських металах;
- банківські метали.

У відповідності до положень Закону України “Про Національний банк України” від 20 травня 1999 року № 679-XIV, Декрету Кабінету Міністрів України від 19.02.93 N 15-93 "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" регулювання порядку переміщення через митний кордон України валютних цінностей Національним банком України здійснюється шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів – постанов Правління Національного банку України.

Так, наприклад, станом на 20.12.2002 року основними документами, якими регулюється порядок переміщення через митний кордон валютних цінностей є:

-Постанова Правління Національного банку України від 12 липня 2000 року N 283 “Про затвердження Інструкції про переміщення валюти України, іноземної валюти, банківських металів, платіжних документів, інших банківських документів і платіжних карток через митний кордон України” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 липня 2000 р. за N 452/4673

-Постанова Правління Національного банку України від 31 липня 2001 року N 305 “Про затвердження Правил надання фізичним і юридичним особам - резидентам (крім уповноважених банків України) і нерезидентам індивідуальних ліцензій та спеціальних дозволів на переміщення валюти України, іноземної валюти, платіжних документів (іменних, дорожніх чеків), банківських металів через митний кордон України та внесення змін до Інструкції про переміщення валюти України, іноземної валюти, банківських металів, платіжних документів, інших банківських документів і платіжних карток через митний кордон України” зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 серпня 2001 р. за № 735/5926.

З метою забезпечення механізму реалізації частини четвертої статті 97 Державною митною службою України розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України, яким встановлено наступний порядок здійснення митного контролю оформлення та пропуску через митний кордон України товарів, щодо переміщення яких встановлено обмеження:

-Митний контроль, оформлення та пропуску через митний кордон України товарів, щодо переміщення яких встановлено обмеження, здійснюється митним органом на підставі

дозволу уповноваженого органу державної влади, що виконує відповідні контрольні функції, та відповідно до типових технологічних схем здійснення митного контролю автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників у пунктах пропуску через державний кордон України після завершення установлених законодавством інших видів контролю (санітарно-епідеміологічного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного, екологічного та за переміщенням культурних цінностей), необхідних для цього товару;

-При цьому, у разі відсутності дозволу уповноваженого органу державної влади, що виконує відповідні контрольні функції, або подання дозволу за формою, що не відповідає встановленому зразку, митний орган надає заінтересованим особам письмове повідомлення із зазначенням причин відмови та вичерпним роз'ясненням вимог, виконання яких забезпечує можливість митного оформлення та пропуску через митний кордон України товарів, щодо переміщення яких встановлено обмеження.

Стаття 98. Компетенція митних органів щодо здійснення контролю за переміщенням культурних цінностей через митний кордон України

Митні органи здійснюють контроль за переміщенням культурних цінностей через митний кордон України у взаємодії зі спеціально уповноваженим державним органом по контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства в порядку, встановленому законом.

Відповідно до статті 27 цього Кодексу товари, що переміщуються через митний кордон України, крім митного контролю можуть підлягати контролю за переміщенням культурних цінностей.

Митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, завершується тільки після здійснення встановлених законодавством України необхідних для цього товару видів контролю, зазначених у частині першій цієї статті.

Статтею 8 Закону від 21.09.99р. № 1068-XIV «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» визначено, що спеціально уповноваженим державним органом виконавчої влади по контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України при є Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України при Міністерстві культури і мистецтв України.

Державна служба контролю виконує покладені на неї завдання у взаємодії з Головним архівним управлінням України, Національною комісією з питань повернення в Україну культурних цінностей, Державною митною службою України, правоохоронними органами.

Згідно статті 21 Закону України від 21.09.99р. № 1068-XIV «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» культурні цінності, що ввозяться в Україну, підлягають реєстрації в порядку, встановленому Міністерством культури і мистецтв України, Головним архівним управлінням України разом з Державною митною службою України. Під час ввезення культурних цінностей на територію України митному органу подається свідоцтво на право їх вивезення, якщо це передбачено законодавством держави, звідки ввозяться культурні цінності. За відсутності такого свідоцтва ввезені цінності підлягають затриманню митними органами України до встановлення їх власника та одержання його доручення щодо подальшого переміщення або використання цих цінностей. Таке доручення має бути підтверджене дипломатичним представництвом або консульською установою країни, громадянином якої є власник культурних цінностей.

Відповідно до ст.14 Закону України від 21.09.99 року № 1068-XIV «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» вивезенню з України не підлягають:

- культурні цінності, занесені до Державного реєстру національного культурного надбання;
- культурні цінності, включені до Національного архівного фонду;

- культурні цінності, включені до Музейного фонду України.

Спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства (центральний орган виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства) є Державний комітет архівів України.

Статтею 41 Закону України від 24 грудня 1993 року № 3814-XII "Про Національний архівний фонд і архівні установи" визначено, що вивезення з території України документів Національного архівного фонду забороняється, крім випадків тимчасового їх експонування, наукової експертизи або реставрації за кордоном.

Вивезення за межі території України копій документів Національного архівного фонду та витягів з цих документів, зроблених у встановленому законом порядку і засвідчених власником документів або уповноваженою ним особою, вільно здійснюється власником зазначених копій та витягів або уповноваженою ним особою. Вивезення копій документів, що містять відомості, віднесені до державної та іншої передбаченої законом таємниці, а також витягів з цих документів забороняється.

Основними законодавчими та нормативно-правовими актами, що визначають порядок переміщення культурних цінностей та архівних документів через державний кордон України є:

1. Закон України від 21.09.99 № 1068-XIV "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей";
2. Закон України від 24 грудня 1993 року № 3814-XII "Про Національний архівний фонд і архівні установи";
3. Постанова КМУ від 20.06.00 № 983 "Про затвердження Положення про Державну службу контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України";
4. Наказ Міністерства культури і мистецтв України від 22 квітня 2002 року № 258 "Про затвердження Інструкції про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України" зареєстровано в Міністерстві юстиції України 9 липня 2002 р. за № 571/6859;
5. Спільний наказ Державного комітету України по охороні державних таємниць у пресі та інших засобах масової інформації та Державного митного комітету України від 22 серпня 1994 року № 99/252 "Про затвердження Інструкції про порядок переміщення через державний кордон України текстових, аудіо- та аудіовізуальних матеріалів" зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 вересня 1994 р. за № 226/436.

Відповідно до статті 112 цього Кодексу митний контроль за міжнародними перевезеннями товарів здійснюється митними органами у взаємодії з іншими відповідними контрольними службами за спільними технологічними схемами з визначенням часу та послідовності виконання кожною службою своїх безпосередніх обов'язків.

На даний час підрозділи спеціального центрального органу виконавчої влади по контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України розміщені в деяких пунктах пропуску на державному кордоні України. Спільним наказом Держкомкордону, Держмитслужби, Міністерства охорони здоров'я, Мінтрансу, Мінагрополітики, Мінкульту, Мінекології від 03.04.2002 № 49/180/131/225/103/193/133 "Про визначення пунктів пропуску (пунктів контролю) через державний кордон, у яких, крім прикордонного і митного контролю, здійснюються інші види контролю" визначено види державного контролю, які здійснюються в пунктах пропуску через державний кордон України.

Пункти пропуску	Митний контроль	Контроль за культурними цінностями
Міжнародні	100%	9%
повітряні	100 %	17%
автомобільні	100 %	6%
залізничні	97% *	9%

морські (річкові)	100 %	7%
Міждержавні	100% (функціонуючі пункти пропуску)	Немає
автомобільні	94%**	Немає
залізничні	83%***	Немає
Місцеві	100% (63% на постійній основі)	Немає
автомобільні	100% (46% на постійній основі)	Немає
річкові	100% (43% на постійній основі)	Немає
пішохідні	100%	Немає
Всього по пунктам пропуску	100% (з дислокацією підрозділів митних органів та постійній та тимчасовій основі)	4%

Глава 14. Тимчасове зберігання

Стаття 99. Склади тимчасового зберігання

Товари і транспортні засоби з моменту пред'явлення митному органу і до їх випуску відповідно до обраного митного режиму можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем. Такі товари і транспортні засоби до завершення митного оформлення з дозволу відповідного митного органу розміщуються на складах тимчасового зберігання. Митний режим щодо зазначених товарів і транспортних засобів обирається під час передачі цих товарів і транспортних засобів на тимчасове зберігання і не може змінюватися їх власником або уповноваженою ним особою без погодження з відповідним митним органом до закінчення строку тимчасового зберігання.

З метою створення сприятливих умов та скорочення часу проведення митного контролю та митного оформлення митним органом може прийматися рішення про організацію складів тимчасового зберігання, що належать транспортно-експедиційним організаціям, які переміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України, чи іншим підприємствам, зі створенням зони митного контролю в межах таких складів.

Як склади тимчасового зберігання можуть використовуватися відповідним чином облаштовані складські приміщення, резервуари, криті чи відкриті майданчики, призначені для зберігання товарів і транспортних засобів. Дозвіл на їх використання як складів тимчасового зберігання надається митними органами, в зоні діяльності яких розташовані такі приміщення, резервуари, майданчики, у порядку, встановленому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Допускається розміщення товарів і транспортних засобів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, на складах митних органів.

Поняття “тимчасового зберігання” товарів і транспортних засобів на складах тимчасового зберігання (далі – СТЗ) є новиною в українському митному законодавстві.

Під тимчасовим зберіганням товарів і транспортних засобів під митним контролем слід розуміти заходи митного контролю, відповідно до яких товари й транспортні засоби зберігаються під митним контролем у спеціально виділених і облаштованих приміщеннях, резервуарах, на майданчиках. Територія складу є невід'ємною частиною митної території України, на ній діє законодавство України. А в межах території СТЗ утворюється зона митного контролю.

Введення інституту СТЗ визначається потребою вжиття конкретних дійових заходів, спрямованих на приведення існуючої та майбутньої структури митного оформлення до якісно нової її моделі. СТЗ функціонують відповідно до норм Митного кодексу України і Положення про склад тимчасового зберігання, затвердженого Держмитслужбою. Цим визначено організаційні, технологічні, технічні й інші умови, пов'язані з функціонуванням СТЗ.

З метою приведення у відповідність до встановлених вимог певних аспектів відкриття та функціонування вантажних митних комплексів (автотерміналів, автопортів) і для забезпечення якісного й оперативного здійснення всіх видів митного контролю, комплексного контролю інших державних органів Держмитслужбою встановлена вимога щодо обов'язкової наявності в інфраструктурі вантажного митного комплексу (автотерміналу, автопорту) СТЗ. Цим планується забезпечити перевізникам, суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності реальне сприяння в процесі здійснення ними зовнішньоекономічних операцій. Додатково – дивись ст. 71 Митного кодексу України.

Стаття 100. Дозвіл на використання приміщення, резервуару, майданчика як складу тимчасового зберігання

Приміщення, резервуар або майданчик можуть бути використані як склад тимчасового зберігання за наявності належним чином оформленого дозволу відповідного митного органу.

Порядок розгляду заяви і видачі дозволу на використання приміщення, резервуару, майданчика як складу тимчасового зберігання визначається Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи веде облік складів тимчасового зберігання та дозволів на їх відкриття, що видаються митними органами.

Якщо власник складу тимчасового зберігання не виконує обов'язків, додаткових вимог або обмежень, зазначених у статтях 104 - 106 цього Кодексу, дозвіл на використання приміщення, резервуару, майданчика як складу тимчасового зберігання може бути анульований митним органом, який його видав.

Порядок оскарження анулювання дозволу власником складу тимчасового зберігання визначається законом.

Власником СТЗ може стати будь-який суб'єкт господарської діяльності (для складів відкритого типу – обов'язкова наявність у суб'єкта ліцензії на право здійснення митної брокерської або діяльності митного перевізника), у власності, володінні або користуванні якого є приміщення, резервуари або майданчики, що відповідають встановленим Держмитслужбою вимогам (див. коментар до ст. 104 Митного кодексу).

Особа, яка має намір використовувати приміщення, резервуар або майданчик як СТЗ, подає до регіональної митниці (митниці), у зоні діяльності якої розташований склад, заяву на отримання Дозволу на використання приміщення, резервуару, майданчика як складу тимчасового зберігання (далі – Дозвіл).

До заяви додаються:

- економічне обґрунтування доцільності організації СТЗ;
- нотаріально завірнені копії установчих і реєстраційних документів особи, яка подає заяву на отримання Дозволу (статуту, установчого договору, свідоцтва про державну реєстрацію тощо);
- копія ліцензії на право здійснення митної брокерської діяльності або діяльності митного перевізника;
- документи, що підтверджують право власності, володіння або користування приміщенням, резервуаром, майданчиком;

- плани приміщень, резервуарів, майданчиків, призначених для СТЗ, з позначенням приміщень для посадових осіб митного органу;
- плани (схеми) охоронної та протипожежної сигналізації;
- технологічна схема функціонування засобів контролю та обліку (для складів, призначених для зберігання наливних і насипних товарів).

При розгляді заяви митні органи здійснюють, у тому числі, огляд територій і приміщень, на яких передбачає функціонування СТЗ. Для фіксування використовується Акт результатів огляду, передбачений статтею 61 Митного кодексу України.

У позитивному випадку розгляду заявнику видається Дозвіл (малюнок 14.1). Термін дії Дозволу не може перевищувати 3 роки. Дозвіл видається на безоплатній основі.

Регіональна митниця (митниця) може відмовити у видачі Дозволу, якщо:

- приміщення складу та умови для зберігання товарів не відповідають нормам, установленим відповідними державними стандартами;
- документи, що додатково вимагаються у власника складу митним органом й необхідні для видачі Дозволу, не надійшли в строк, установлений для розгляду заяви;
- у документах і заяві, поданих власником складу митному органу, зазначені недостовірні відомості;
- при відкритті СТЗ власник складу не виконав усіх обов'язкових вимог, визначених Положенням про СТЗ;
- власник складу не виконав у встановлений митним органом термін додаткових вимог до конструкції, облаштування й місця розташування складу;
- митний орган з об'єктивних причин не може в повному обсязі здійснювати митний контроль за товарами й транспортними засобами, які передбачається зберігати на СТЗ.

В процесі експлуатації складу Дозвіл може бути анульовано митним органом, що його видав, якщо:

- власником складу порушуються вимоги статей 104-106 Митного кодексу України (обов'язки власника складу і обмеження щодо розміщення товарів), інших законодавчих і нормативних актів, що регулюють діяльність СТЗ;
- в діях власника складу встановлено ознаки контрабанди або порушення митних правил;
- при перевірці діяльності СТЗ митним органом, що видав Дозвіл або вищим митним органом виявлено, що Дозвіл не міг бути виданий власнику складу на підставі вимог Положення про СТЗ;
- власник складу визнаний банкрутом в порядку, встановленому чинним законодавством;
- власник складу втратив право власності, володіння чи використання на одне або декілька приміщень складу чи територію, що прилягає до них;
- власник складу виключений з реєстру юридичних осіб.

В цьому випадку інший Дозвіл може бути виданий тому ж підприємству не раніше ніж через 3 місяці після анулювання митницею попереднього Дозволу.

Переоформлення Дозволу проводиться у разі зміни назви підприємства, зміни коду підприємства за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), збільшення складських потужностей (окрім простого розширення площі складу). Попередній дозвіл скасовується і вилучається.

Власником СТЗ, рівно як і вантажного митного комплексу (автотерміналу, автопорту), якщо СТЗ входить до його складу, може бути митний орган – спеціалізована митна установа (ст. 77 Митного кодексу України).

Облік СТЗ та дозволів на їх відкриття, що видаються митними органами ведеться таким чином: регіональна митниця (митниця) надає інформацію до Держмитслужби про

видачу (анулювання) Дозволу шляхом внесення відповідних даних в Єдину автоматизовану інформаційну систему Держмитслужби (ЄАІС ДМСУ).

Малюнок 14.1

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
Східна регіональна митниця

ДОЗВІЛ № 800003456В

на право використання приміщення, резервуару,
майданчика як складу тимчасового зберігання

Цей дозвіл виданий
СПДФО Парасон А.П.

м.Харків, вул.Багратіона,6

(назва власника складу та його юридична адреса)

Код за ЄДРПОУ

3035057777

~~Складські приміщення, резервуари, криті майданчики, відкриті майданчики~~
належні **СПДФО Парасон А.П.**

(назва підприємства)

площею ~~(об'ємом)~~ **1000** кв. м ~~(куб. м)~~ можуть використовуватися як
склад тимчасового зберігання згідно з наказом Східної регіональної митниці від
15.01.2003 р. № 66.

Термін дії дозволу – до **15/01/2006р.**

Пі

дпис

Начальник митниці

П.І.Б.

М.П.

2003 рік

номер Дозволу складається із десяти знаків: де перші п'ять знаків відповідають коду митного органу, що видав Дозвіл, з шостого по дев'ятий знак – поточний номер реєстрації Дозволу, десятий знак містить відомості про тип складу (В – для СТЗ відкритого типу, З – для СТЗ закритого типу);

Стаття 101. Типи складів тимчасового зберігання

Склади тимчасового зберігання можуть бути закритого та відкритого типу.

Склади тимчасового зберігання закритого типу призначаються виключно для зберігання власником складу товарів, що належать йому.

Склади тимчасового зберігання відкритого типу призначаються для використання будь-якими особами.

Обов'язковою умовою для отримання дозволу на використання приміщення, резервуару, майданчика як складу тимчасового зберігання відкритого типу є наявність у підприємства ліцензії на право здійснення митної брокерської діяльності або діяльності митного перевізника.

Митними органами пред'являються однакові вимоги щодо конструкції і облаштування СТЗ відкритого і закритого типу (див. коментар до ст. 104 Митного кодексу).

До набуття чинності новим Митним кодексом до завершення митного оформлення товари також могли зберігатись підприємствами з дозволу митниці під митним контролем на власних або орендованих складах. В теперішній час зберігання товарів власником не є можливим, за винятком звісно, коли власник товару і власник складу – одна особа (тобто, склад – закритого типу).

Товари й транспортні засоби можуть розміщуватися на СТЗ:

- в зоні діяльності митного органу, де розташований отримувач або відправник таких товарів і транспортних засобів – цей випадок характерний скоріше для імпорту: за необхідності отримання висновків державних контролюючих органів, потрібних для митного оформлення товару; підготовки інших документів, необхідних для складання ВМД і до оформлення відповідно обраному митному режиму товари зберігаються на СТЗ (малюнок 14.2). Використовуються СТЗ закритого типу і СТЗ відкритого типу (переважно ті, що належать митним брокерам). Слід зазначити, що відповідно до статті 166 Митного кодексу України товари, не задекларовані до закінчення строків тимчасового зберігання власником (уповноваженою ним особою) відповідно до обраного митного режиму, а також товари, заявлені у ріжим відмови на користь держави, повинні зберігатися виключно митним органом і, тому, не можуть зберігатися на СТЗ, що не належать митному органу;

- в місцях знаходження пунктів пропуску, в разі ввезення чи наміру вивезення таких товарів та транспортних засобів в межах цього пункту пропуску – використовуються СТЗ відкритого типу, власником якого може бути як митний брокер так і митний перевізник (малюнок 14.3). Слід зазначити, що відповідно до статті 166 Митного кодексу України товари, не пропущені під час їх ввезення внаслідок установлених законом заборон та обмежень на їх ввезення в Україну або транзит через територію України, а також товари, що ввозяться громадянами на митну територію України і підлягають обкладенню податками і зборами, якщо вони не сплачені, повинні зберігатися виключно митним органом і, тому, не можуть зберігатися на СТЗ, що не належать митному органу;

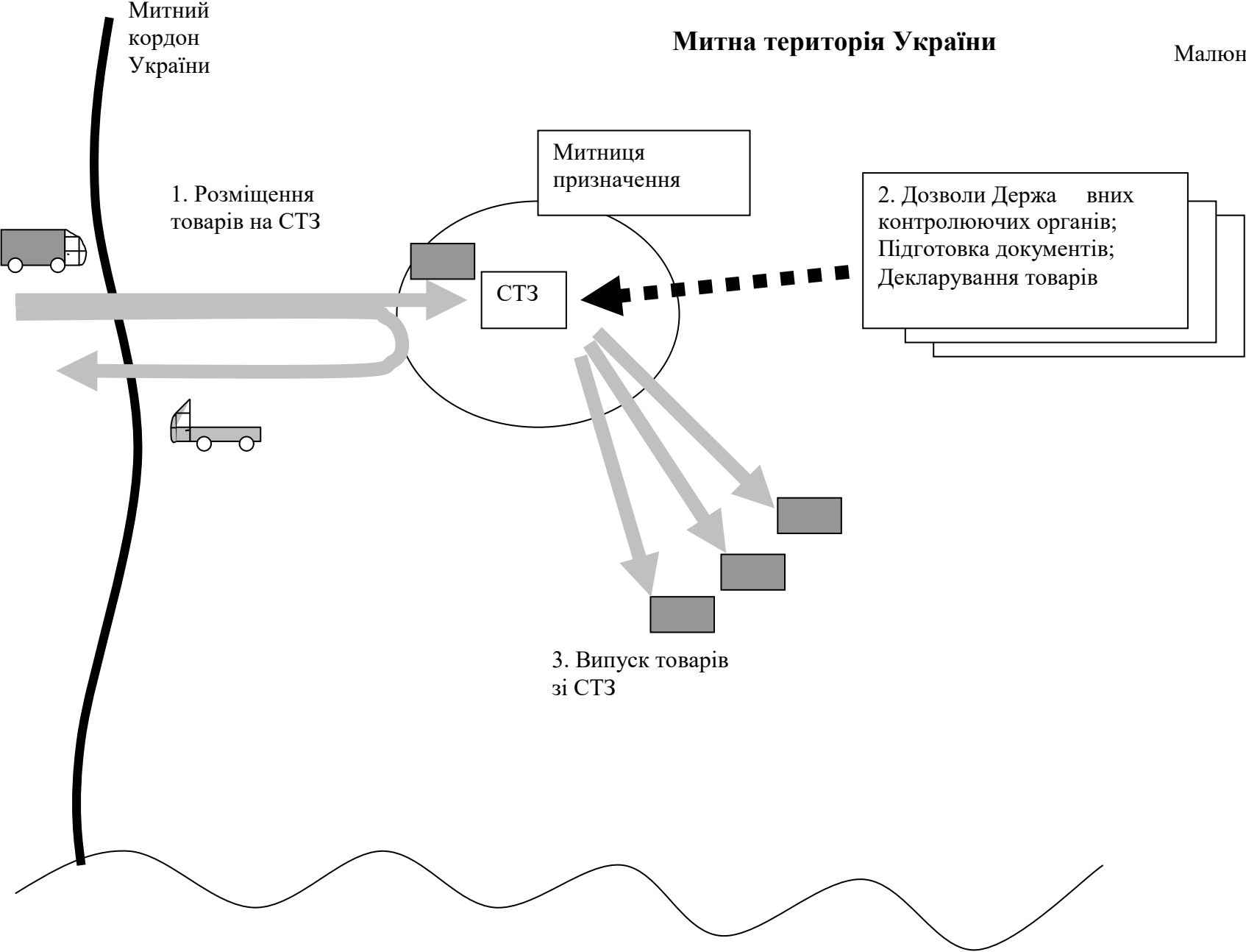
- у разі зміни виду транспорту, що переміщує товари, які перебувають під митним контролем – це характерно для випадків здійснення “човникових” перевезень, наприклад, із перевантаженням на СТЗ відкритого типу, що належать транспортно-експедиційним організаціям (малюнок 14.4);

- в інших випадках, що визначаються Держмитслужбою.

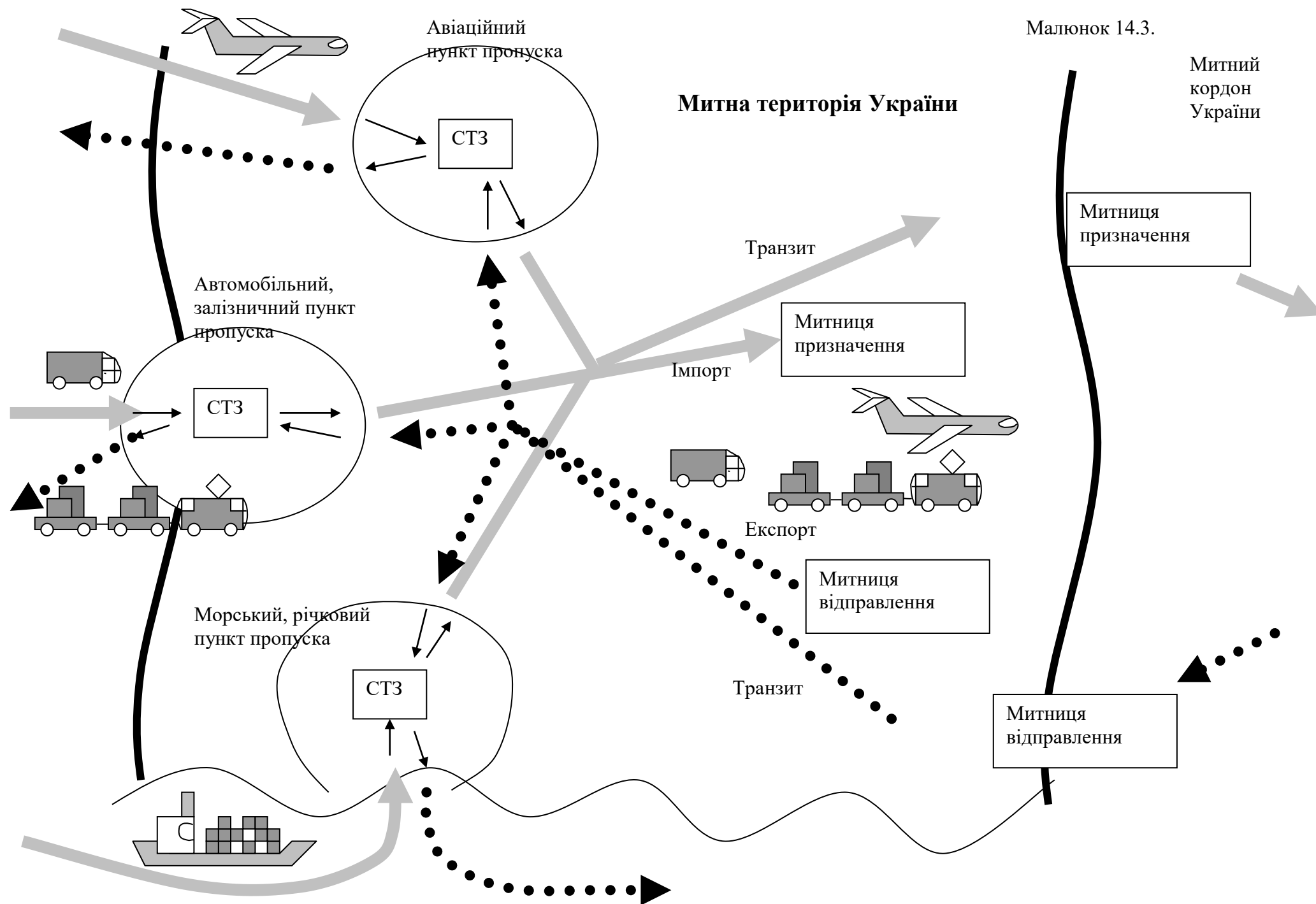
До речі, тимчасове зберігання товарів не є обов'язковим заходом митного контролю. Одразу після надходження в митницю призначення товари можуть бути оформлені в митному відношенні, розміщені в митному режимі митного ліцензійного складу або на складі митного органу.

Митна територія України

Малюнок 14.2

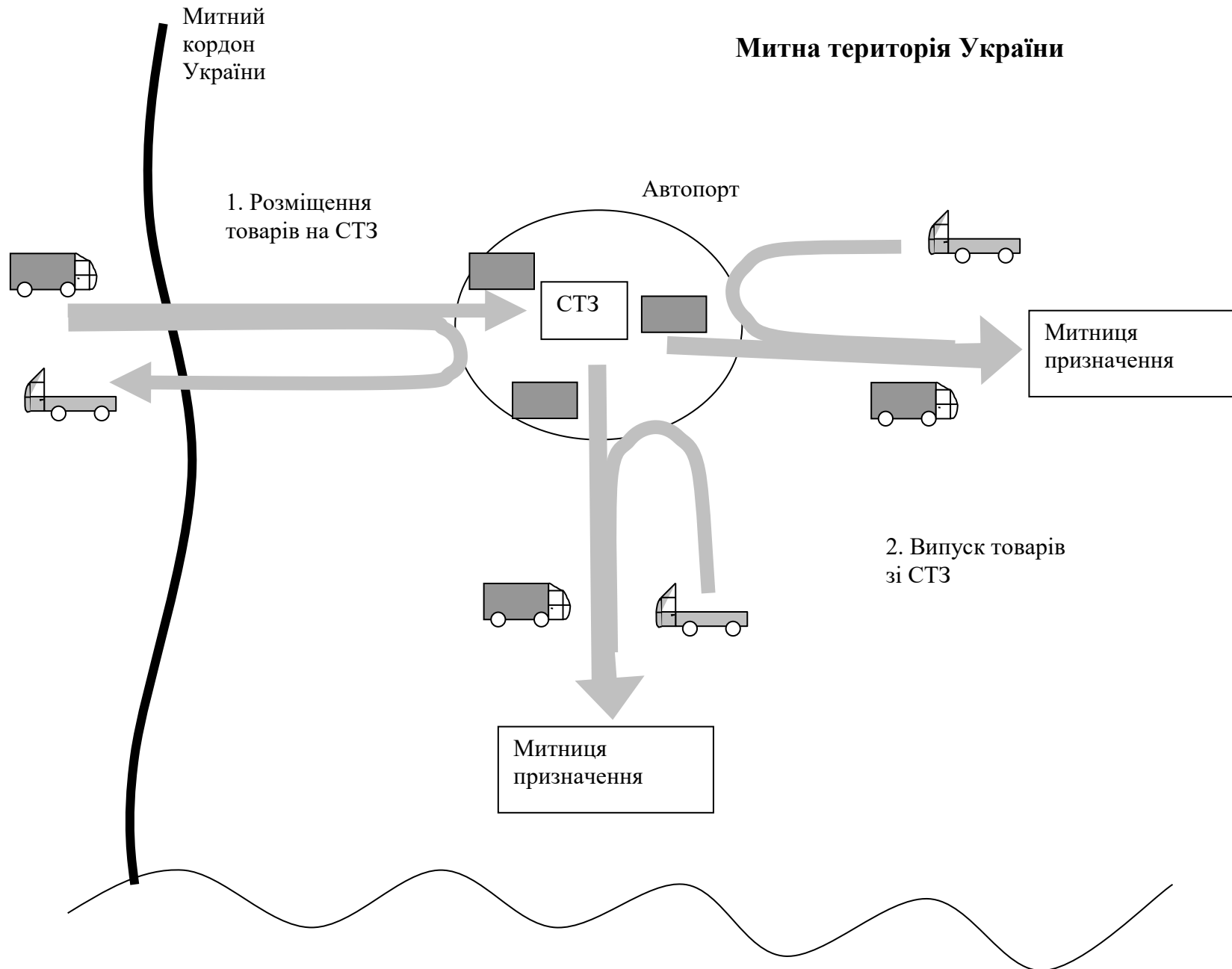

Малюнок 14.3.

Митна територія України

Малюнок 14.4

Стаття 102. Взаємовідносини власника складу тимчасового зберігання з особами, які розміщують товари і транспортні засоби на складі

Взаємовідносини власника складу тимчасового зберігання з особами, які розміщують товари і транспортні засоби на складі, визначаються договором зберігання.

Взаємовідносини митних органів, що є власниками складів, у яких товари і транспортні засоби знаходяться на тимчасовому зберіганні під митним контролем, з особами, які розміщують такі товари і транспортні засоби на складі, здійснюються відповідно до цього Кодексу та цивільного законодавства України.

У договорі зберігання між власником СТЗ і особою, яка розміщує товари і транспортні засоби визначаються об'єкт зберігання і термін його зберігання. Зазначимо, що на СТЗ можуть зберігатись тільки товари і транспортні засоби, дозволені до зберігання на складі положеннями Митного кодексу, тобто – такі, що знаходяться під митним контролем, з моменту пред'явлення митному органі і до їх випуску відповідно до обраного митного режиму.

В договорах на зберігання товарів на СТЗ мають бути включені обмеження, які відрізняють їх від типових договорів. Обмеження пов'язані із специфікою функціонування складів і зберіганням товарів, що знаходяться під митним контролем: режим роботи склада, порядок розпорядження товарами до здійснення митного оформлення і організація їх обліку (ст. 104); терміни їх тимчасового зберігання, у тому числі – для товарів, що швидко псуються – скорочені (ст. 108); права митних органів щодо здійснення операцій з товарами (ст. 109); порядок оплати послуг тимчасового зберігання відповідно до встановлених ставок, або за згодою сторін.

Стаття 103. Документи, необхідні для розміщення товарів і транспортних засобів на складі тимчасового зберігання

Для розміщення товарів і транспортних засобів на складі тимчасового зберігання митним органам подаються лише документи, що дають змогу ідентифікувати ці товари і транспортні засоби та підтверджують законні підстави знаходження цих товарів і транспортних засобів у особи, яка бажає користуватися послугами складу.

На СТЗ можуть бути розміщеними будь-які товари. Підставою для їх розміщення є рішення власника товарів (уповноваженої ним особи) про необхідність розміщення товарів на СТЗ.

Одночасно – товари і транспортні засоби розміщуються на СТЗ з дозволу митного органу.

Порядок надання дозволу на розміщення товарів й транспортних засобів на СТЗ, а також їх видачі зі СТЗ після проведення митного оформлення відповідно до обраного власником товару (транспортного засобу) митного режиму визначається митним органом, у зоні діяльності якого розташовано СТЗ. Як правило, митний орган делегує право надавати такий дозвіл своїм структурним підрозділам, в зоні діяльності яких функціонують склади.

В загальному випадку документами, необхідними для розміщення товарів на СТЗ є лише ті, що дають змогу ідентифікувати ці товари (транспортні засоби) та підтверджують законні підстави їх знаходження у особи, яка має намір розмістити товари на СТЗ, тому умовою надання митним підрозділом дозволу на розміщення товарів і транспортних засобів на СТЗ є їх ідентифікація за представленими документами.

Такими документами можуть бути: зовнішньоекономічні і внутрішні контракти, у тому числі договір на зберігання товарів на СТЗ, або документ, що його замінює, рахунки (інвойси), товаро-транспортні накладні, пакувальні аркуші, сертифікати тощо.

У випадку, якщо товари на СТЗ розміщує отримувач або відправник таких товарів, митними органами, як правило, встановлений порядок, при якому отримувач (відправник) подає у митний підрозділ за місцем акредитації письмову заяву на розміщення товарів на СТЗ, в якій інформує про причину розміщення товарів на СТЗ, а також про обраний митний режим.

Якщо ж товари розміщуються на СТЗ в межах пункта пропуску або для перевантаження на транспорт іншого виду, митницями, як правило, встановлюється більш спрощений порядок розміщення товарів на СТЗ, за заявою первізника, експедитора тощо.

Стаття 104. Обов'язки власника складу тимчасового зберігання

Власник складу тимчасового зберігання зобов'язаний:

- 1) облаштувати склад і створити всі необхідні умови для забезпечення митного контролю;
- 2) виключити можливість вилучення із складу поза митним контролем товарів і транспортних засобів, які зберігаються на складі;
- 3) не перешкоджати здійсненню митного контролю;
- 4) вести облік і подавати митному органу звітність щодо товарів і транспортних засобів, які зберігаються на складі, відповідно до порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом;
- 5) забезпечити неможливість проникнення сторонніх осіб на склад, де зберігаються товари і транспортні засоби;
- 6) обладнати склад не менше ніж двома засобами забезпечення (ідентифікації), один з яких має знаходитися у віданні митного органу;
- 7) виконувати умови дозволу на використання приміщення, резервуару, майданчика як складу тимчасового зберігання та вимоги митного органу, в тому числі забезпечувати доступ посадових осіб митного органу до товарів і транспортних засобів, що зберігаються на складі, в будь-який час на їхню вимогу надавати митним органам приміщення, обладнання і засоби зв'язку для здійснення і забезпечення митного контролю та митного оформлення.

Держмитслужбою встановлені такі вимоги до облаштування і умов функціонування СТЗ:

- функціонування охоронної та протипожежної сигналізації;
- цілодобова охорона, якщо товари зберігаються на майданчиках;
- обладнання робочих місць, призначених для працівників митних органів, які здійснюють митний контроль на цьому складі;
- обов'язкове обладнання вікон з внутрішньої сторони металевими ґратами при їх наявності в приміщенні складу;
- наявність та функціонування в достатній для забезпечення діяльності СТЗ кількості навантажувально-розвантажувальних машин та механізмів;
- наявність складського устаткування;
- освітлення згідно з чинними санітарними нормами й правилами;
- наявність спеціального сертифікованого обладнання зважування товарів, а для складів, призначених для зберігання наливних й насипних товарів, сертифікованих засобів обліку й контролю таких товарів;
- знаходження приміщення (резервуара, майданчика), що використовуються в якості СТЗ, в межах периметру огороженої території;
- інші додаткові вимоги щодо конструкції, облаштування і місця розташування, встановлені митним органом.

Розміщення/випуск товарів і транспортних засобів на/зі СТЗ можливе після обов'язкового проведення митного огляду.

На СТЗ товари зберігаються під забезпеченням (пломбами, ідентифікаційними знаками), яке накладається на вході в закрите складське приміщення, на резервуари, за необхідності – на товари, що зберігаються на майданчиках. Один із засобів забезпечення накладається власником складу, інший – митним органом.

Власник СТЗ забезпечує окреме зберігання товарів (транспортних засобів) залежно від обраного митного режиму.

Митний підрозділ, в зоні діяльності якого розташований СТЗ, так само як і власник складу, веде поточний облік товарів, що зберігаються на складі. Для цього використовується система приходних/розходних накладних, які надаються власником складу при розміщенні/випуску товарів і журнал або автоматизована система обліку товарів. При розміщенні/випуску товарів власник складу й митний орган проставляють відповідні відмітки на товаросупровідних документах.

Власник складу здійснює облік розміщення й випуску товарів і транспортних засобів зі складу в автоматизованій системі обліку товарів і транспортних засобів, розміщених на складі, або у Книзі обліку товарів і транспортних засобів, розміщених на СТЗ куди вносяться відомості про:

– дату розміщення товарів і транспортних засобів на СТЗ (строк тимчасового зберігання товарів і транспортних засобів на СТЗ обчислюється з дати їх фактичного розміщення на складі тимчасового зберігання та закінчується датою їх митного оформлення відповідно до обраного власником товару митного режиму або передачі їх на склад митного органу. При переміщенні товарів і транспортних засобів з одного СТЗ на інший строк зберігання товарів устанавлюється з моменту їх первинного розміщення на СТЗ з урахуванням часу, затраченого на переміщення товарів і транспортних засобів між СТЗ);

– назву підприємства – отримувача (відправника) товару;

– номер та назва документу, за яким товар був розміщений на СТЗ;

– назва товару;

– кількість товару;

– кількість місць;

– прізвище посадової особи СТЗ, що прийняла товар на СТЗ;

– номер та назва документу, на підставі якого товар видано з СТЗ;

– номер особистого номерного забезпечення посадової особи митного органу, що надала дозвіл на видачу товару з СТЗ.

Власник СТЗ повинен до 10 числа місяця, наступного звітним, до митного органу Звіт про рух товарів й транспортних засобів, які зберігаються на СТЗ. Звіт формується за відомостями Автоматизованої системи (Книги) обліку товарів і транспортних засобів, розміщених на СТЗ.

Митні органи мають право проводити планові (не менш ніж 1 раз на рік) та позапланові інвентаризаційні перевірки СТЗ за попереднім інформуванням про це власника складу.

Стаття 105. Додаткові права митних органів щодо складів тимчасового зберігання

Митні органи можуть встановлювати обов'язкові вимоги щодо конструкції, облаштування і місця розташування складів тимчасового зберігання відповідно до положення про склади тимчасового зберігання, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Митний орган має право не дозволяти розміщення товарів і транспортних засобів на складі тимчасового зберігання, якщо власник складу не забезпечує належних

умов для діяльності на його території посадових осіб митного органу з метою проведення митного контролю за такими товарами і транспортними засобами.

Основні обов'язки власника складу тимчасового збереження (далі – СТЗ), у тому числі конструкції, що стосуються питань, облаштування, місця розташування складу і забезпечення схоронності товарів і транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, викладені в статті 104 цього Кодексу.

Загальні вимоги до СТЗ і їхніх власників, передбачені законодавством, можна звести в таку таблицю:

Вимоги законодавства	ВИДИ СКЛАДІВ		
	Приміщення	Резервуари	Майданчики (відкриті і криті)
До конструкції	Виключення можливості вилучення зі складу товарів і транспортних засобів поза митним контролем		
До облаштованості	- Забезпечення неможливості проникнення на склад, де зберігаються товари і транспортні засоби, сторонніх осіб, - Надання приміщень, устаткування і засобів зв'язку для здійснення і забезпечення митного контролю і митного оформлення за вимогою митних органів		
	Наявність не менш двох засобів забезпечення (ідентифікації), один з яких повинен перебувати у віданні митного органу		
До місця розташування	У будь-якому місці, але з обов'язковим забезпеченням доступу посадових осіб митного органу до товарів і транспортних засобів		
До дотримання власником складу режиму зони митного контролю	Обов'язкове виконання власником складу встановлених законодавством України з питань митної справи розпоряджень, заборон і обмежень щодо перебування товарів, транспортних засобів і громадян, умов розташування будинків і споруджень, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю		

У відповідності зі статтею 105 цього Кодексу митним органам надані додаткові права по встановленню обов'язкових вимог щодо конструкції, облаштування і місць розташування СТЗ. Порядок реалізації цих прав установлюється Держмитслужбою України в Положенні про СТЗ.

Обов'язкові вимоги щодо конструкції, облаштування і місця розташування СТЗ можуть пред'являтися митним органом при ухваленні рішення про видачу дозволу на використання приміщення, резервуара чи майданчика як СТЗ, а також після видачі дозволу, у процесі здійснення його діяльності, якщо для цього є достатні підстави. Такими підставами можуть бути:

- відсутність можливості здійснення митним органом у необхідному обсязі митного контролю і митного оформлення товарів, розміщених на СТЗ,
- недотримання власником складу встановлених законодавством України із митної справи вимог режиму зони митного контролю на території СТЗ,
- невідповідність умов для збереження окремих видів товарів, розміщених на СТЗ, вимогам діючих нормативних актів, у тому числі актів інших контролюючих органів,
- звернення в митний орган осіб, що розмістили товари на СТЗ, із заявами (скаргами, пропозиціями), у яких зазначені недоліки, виявлені в процесі збереження їхніх товарів, і пов'язані з необхідністю внесення змін у конструкцію складу, його облаштування чи місце розташування,
- інші підстави, визначені митним органом.

Велике значення для встановлення обов'язкових вимог до конструкції, облаштування і місця розташування СТЗ має попереднє вивчення й аналіз митним органом номенклатури товарів, що плануються до розміщення на СТЗ.

При обстеженні посадовими особами митного органу приміщень, резервуарів, що збираються використовуватися чи використовуються як СТЗ, варто звертати увагу на такі особливості їхньої конструкції:

- ізольованість від інших приміщень (резервуарів),
- міцність будівель, їхня здатність витримувати навантаження і зовнішній вплив природних і інших факторів,
- відповідність вимогам техніки безпеки і/чи технічним умовам, пред'явленим для приміщень (резервуарів), що здійснюють збереження товарів, що вимагають спеціальних умов збереження (наприклад, освітленість, вологість, температурний режим і т.п.), у випадках, якщо на СТЗ планується збереження таких товарів.

При обстеженні майданчиків необхідно звернути увагу на достатність їхнього огороження, при наявності навісів, дахів – на їхню надійність і відповідність вимогам безпеки, на кількість і стан освітлювальних приладів для спостереження за територією у вечірній і нічний час і т.п.

З урахуванням характеру товарів, розташовуваних на СТЗ, митний орган повинний вимагати від власника складу устаткування останнього необхідними засобами і технікою для проведення митного контролю і збереження товарів.

Приміщення СТЗ, як правило, повинні мати стелажі, піддони, вантажно-розвантажувальну техніку і механізми, ваги і/чи інші технічні засоби виміру, протипожежну сигналізацію і т.п. Для збереження товарів, що вимагають спеціальних умов збереження, власник складу повинний обладнати для цього спеціальні, що відповідають пропонованим вимогам, приміщення.

Резервуари СТЗ в обов'язковому порядку обладнаються засобами обліку і контролю, а також насосами і/чи іншими пристроями переміщення товарів, засобами техніки безпеки і т.п.

При обстеженні майданчиків СТЗ необхідно звертати увагу на наявність під'їзних доріг, обладнаного контрольно-пропускного пункту, цілодобової охорони, технічних засобів контролю і спостереження за територією і т.п.

Велике значення для митного органу має місце розташування СТЗ. Так, перебування приміщень, резервуарів чи майданчиків СТЗ на одній території з іншими будівлями чи на режимній території може істотно впливати як на роботу самого складу, так і на здійснення митного контролю за товарами, що зберігаються на ньому. Наприклад, може бути обмежений час в'їзду/виїзду транспортних засобів, утруднений оперативний доступ посадових осіб митного органу на склад і т.п. Важливим фактором, що впливає на здійснення митного контролю за товарами і транспортними засобами, що зберігаються на СТЗ, є ступінь його віддаленості від місця перебування митного органу.

Обґрунтовуючи свої вимоги по внесенню змін чи доповнень у конструкцію, облаштування складу чи зміну його місця розташування, митний орган повинний керуватися не тільки положеннями ст. 105 МКУ, але і ст.ст. 48, 51, 52 цього Кодексу, відповідно до яких на митний орган покладені обов'язки:

- контроль за дотриманням режиму зони митного контролю,
- забезпечення в зоні митного контролю законності і правопорядка,
- контроль за проведенням господарських робіт і переміщенням товарів, транспортних засобів і громадян через зону митного контролю.

У випадку відмовлення власника складу виконати вимоги митного органу щодо конструкції, чи облаштування місця розташування складу, митний орган має право, відповідно до частини 3 статті 99 цього Кодексу, не видавати дозвіл на використання складу як СТЗ, а якщо вимоги пред'явлені уже діючому СТЗ, відповідно до частини 4 статті 100 цього Кодексу, анулювати дозвіл на використання приміщення, резервуара чи майданчика як СТЗ.

Частиною другої статті 105 цього Кодексу митному органу надане право не дозволяти розміщення товарів і транспортних засобів на СТЗ у випадку не забезпечення власником складу належних умов для діяльності на його території посадових осіб митного органу з метою проведення митного контролю за такими товарами і транспортними засобами. Не забезпечення належних умов для діяльності посадових осіб митного органу є прямим порушенням покладених на власника складу обов'язків, установлених статтею 104 цього Кодексу.

Під створенням належних умов слід розуміти дії власника складу, спрямовані на забезпечення посадових осіб митного органу приміщеннями, устаткуванням, засобами зв'язку, сприяння їм в усуненні перешкод при проведенні митного контролю, надання звітів по товарах і транспортних засобах, що зберігається на СТЗ, організація пропускну режиму з метою виключення можливості проникнення на склад сторонніх осіб і т.п.

Здійснення митним органом митного контролю регламентовано Розділом II цього Кодексу. У ньому зазначені і визначені форми митного контролю (ст.ст. 41, 54-65 цього Кодексу), що можуть здійснюватися посадовими особами митного органу на СТЗ і проведенню яких повинен сприяти власник складу. В обов'язки власника складу входить виконання вимог митного органу по дотриманню режиму зони митного контролю, установленної на складі (ст.ст. 51, 52 цього Кодексу).

Підставою для ухвалення рішення про відмовлення в розміщенні товарів і транспортних засобів на СТЗ може бути і порушення власником складу митних правил, передбачених ст.ст. 329, 331, 336-338, 342-344 цього Кодексу.

Стаття 106. Обмеження щодо розміщення товарів на складі тимчасового зберігання

На складі тимчасового зберігання можуть розміщуватися будь-які товари і транспортні засоби. Товари, які можуть завдати шкоди іншим товарам, або ті, що потребують особливих умов зберігання, повинні розміщуватися в спеціально пристосованих приміщеннях складу тимчасового зберігання.

Не підлягають передачі на тимчасове зберігання підприємствам товари і транспортні засоби, що зберігаються виключно митним органом відповідно до статті 166 цього Кодексу.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи може визначати також перелік окремих видів товарів і транспортних засобів, які передаються на тимчасове зберігання під митним контролем лише на склади митних органів.

Відповідно до загальної норми статті 106 цього Кодексу СТЗ призначені для розміщення будь-яких товарів і транспортних засобів. Дане положення варто розглядати як відсутність заборон і обмежень для розміщення на збереження на СТЗ товарів і транспортних засобів у залежності від їхнього найменування, країни походження й інших характеристик, за винятком випадків, передбачених законодавством. Однак дане положення не слід розуміти як можливість розміщення власником складу на конкретному СТЗ будь-яких товарів і транспортних засобів. При ухваленні рішення посадовою особою митного органу про розміщення товарів і транспортних засобів на СТЗ повинні бути враховані такі фактори:

- наявність на складі відповідних умов для збереження окремих видів товарів, що вимагають спеціальних умов збереження,

- можливість здійснення митного контролю за товарами і транспортними засобами, що зберігаються на складі (наприклад, чи існує можливість для забезпечення роздільного збереження наливних, насипних, ідентичних товарів, що належать різним власникам і т.п.)

- чи не приведе розміщення товарів і транспортних засобів до порушення власником складу умов дозволу на використання його в якості СТЗ, передбаченого п. 7 статті 104 цього

Кодексу (наприклад, невідповідність розташовуваних товарів номенклатурі й асортименту, зазначеному в умовах дозволу, і т.п.).

Частиною 1 статті 106 цього Кодексу передбачені обмеження для розміщення окремих категорій товарів на СТЗ. Це товари, що можуть завдати шкоди іншим товарам чи мають потребу в особливих умовах збереження. Вони підлягають розміщенню на складі тільки при наявності спеціально обладнаних для їхнього збереження приміщень СТЗ. Забезпечення виконання даного положення покладається як на власника СТЗ, так і на посадових осіб митного органу. Власник складу повинний створити належні умови для збереження товарів на підставі і відповідно до вимог ст.ст. 104, 105 цього Кодексу. Митний орган відповідно до частини 2 статті 51 цього Кодексу зобов'язаний забезпечувати схоронність товарів, що знаходяться в зонах митного контролю, у тому числі і на СТЗ.

Прийняття посадовою особою митного органу рішення про необхідність створення спеціальних умов для збереження товарів чи віднесення їх до категорії товарів, що можуть завдати шкоди іншим товарам, може ґрунтуватися на висновках фахівців, експертів, висновків представників інших контролюючих органів. Такі висновки можуть даватися власником складу при одержанні дозволу на використання складу в якості СТЗ та/чи узгодженні номенклатури (асортименту) товарів, що плануються до розміщення на складі. Митний орган може за власною ініціативою звертатися до таких фахівців, експертів, представників інших контролюючих органів за одержанням відповідних роз'яснень, що будуть покладені в основу прийнятого ними рішення.

Частинами 2 і 3 статті 106 МКУ встановлені заборони на збереження окремих товарів на СТЗ. Не підлягають передачі на тимчасове збереження товари і транспортні засоби в таких випадках:

- ті,що зберігаються виключно митним органом у відповідності зі статтею 166 цього Кодексу;

- включені Державною митною службою України в перелік товарів, що повинні передаватися для збереження на склади митних органів.

Розміщення товарів і транспортних засобів для збереження на СТЗ є однією з форм збереження товарів і транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем. МКУ передбачене збереження товарів під митним контролем на складах митних органів (див. главу 24) і на митних ліцензійних складах (далі – МЛС) (див. главу 35). При цьому склади митних органів можуть зберігати будь-які товари і транспортні засоби. Збереження товарів і транспортних засобів на СТЗ і МЛС здійснюється з обмеженнями і заборонами, передбаченими законодавством. Крім прямого встановлення обмежень і заборон на розміщення товарів на СТЗ і МЛС норми МКУ визначають також органи, уповноважені встановлювати додаткові переліки товарів, які не підлягають розміщенню для збереження на СТЗ чи МЛС. Так, Державна митна служба України може визначати перелік окремих видів товарів і транспортних засобів, що передаються на тимчасове збереження тільки на склади митних органів. Кабінет Міністрів України, відповідно до частини 1 статті 213 цього Кодексу, може встановлювати заборону на розміщення окремих товарів у режим МЛС. Таким чином, власник товарів і транспортних засобів, у випадку наявності обмежень на розміщення товарів і транспортних засобів на СТЗ, може передати їх для збереження на склад митного органу чи заявити в режим МЛС, якщо немає обмежень, передбачених законодавством.

Стаття 107. Особа, відповідальна за схоронність товарів і транспортних засобів, розміщених на складі тимчасового зберігання

Відповідальним перед митними органами за втрату чи пошкодження товарів і транспортних засобів, розміщених на складі тимчасового зберігання, є власник складу тимчасового зберігання.

За видачу без дозволу митного органу або втрату товарів, транспортних засобів, розміщених на складі тимчасового зберігання, власник складу тимчасового зберігання несе відповідальність, передбачену цим Кодексом.

Одним з найбільш важливих питань, пов'язаних із процедурою тимчасового збереження, є відповідальність перед митним органом власника СТЗ за схоронність товарів і транспортних засобів, розміщених на складі. МКУ передбачає для власника складу відповідальність адміністративну і цивільно-правову (майнову).

Цивільно-правова (майнова) відповідальність покладається на власника складу згідно статті 102 цього Кодексу на підставі укладеного їм договору збереження з особами, що розміщують товари і транспортні засоби на складі.

Адміністративна відповідальність для власника складу настає у випадку втрати товарів і транспортних засобів, розміщених на СТЗ, а також видачі їх без дозволу митного органу. Залучення до адміністративної відповідальності власника складу за зазначені правопорушення передбачено статтею 331 цього Кодексу. Слід зазначити, що наявність зазначеної норми в МКУ істотно впливає на організацію митного контролю за товарами і транспортними засобами, розміщеними на СТЗ. Митний орган після надання дозволу на розміщення товарів і транспортних засобів на СТЗ має взаємини з питань забезпечення їхньої схоронності тільки з одним суб'єктом відповідальності – власником складу, а не з всіма особами, що розмістили товари і транспортні засоби на складі. Залучення митним органом власника складу до адміністративної відповідальності може здійснюватися і за іншими підставами, передбаченими МКУ. Так, власник складу може бути притягнутий до адміністративної відповідальності за порушення режиму зони митного контролю (ст. 229), за здійснення неправомірних операцій з товарами і транспортними засобами, зміна їхнього стану, користування і розпорядження ними (ст. 336), за проведення вантажних й інших операцій без дозволу митного органу (ст. 337), за ушкодження і втрату митного забезпечення (ст. 238), за створення перешкод посадовій особі митного органу у доступі до товарів, транспортних засобів і документів (ст. 342), за непредставлення митному органу звітності по товарах (ст. 343), документів і зразків товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи) (ст. 344).

Якщо товари і транспортні засоби знаходяться на тимчасовому збереженні на складі митного органу, то взаємовідносини з особами, що розміщують такі товари і транспортні засоби на складі, здійснюється відповідно до вимог МКУ і цивільного законодавства України. У випадку втрати чи ушкодження товарів і транспортних засобів, що знаходяться на збереженні, митний орган буде нести цивільно-правову (майнову) відповідальність перед їх власником (за винятком випадків їхньої втрати чи ушкодження з вини власника) на підставі статті 168 цього Кодексу. Особи, винні в діях, через які товари і транспортні засоби були втрачені чи ушкоджені, несуть перед митним органом відповідальність згідно діючого законодавства.

Частиною 1 статті 107 цього Кодексу встановлена відповідальність власника складу перед митному органом не тільки за втрату, але і за ушкодження товарів і транспортних засобів. Залучення митним органом до відповідальності власника складу здійснюється в рамках, наданих йому МКУ, прав. Так, у випадку, якщо ушкодження відбулося в результаті проведення власником СТЗ із товарами і транспортними засобами операцій, зазначених у статтях 336, 337 цього Кодексу, він буде притягнутий митним органом до адміністративної відповідальності. Крім того, на підставі договору збереження власник складу може бути притягнутий до цивільно-правової (майнової) відповідальності особою, що здійснила розміщення товарів і транспортних засобів на СТЗ.

Стаття 108. Строк тимчасового зберігання товарів і транспортних засобів

Строк тимчасового зберігання товарів і транспортних засобів на складі тимчасового зберігання не може перевищувати трьох місяців.

Кабінет Міністрів України може встановлювати для товарів і транспортних засобів окремих категорій менші строки зберігання.

Строк тимчасового зберігання товарів і транспортних засобів, зазначений у частині першій цієї статті, за заявою декларанта може бути продовжений, але не більше ніж на один місяць, митним органом, якому підпорядкований митний орган, за дозволом якого товари і транспортні засоби були розміщені на складі. Заява про продовження строку тимчасового зберігання товарів і транспортних засобів попередньо погоджується з власником складу та відповідним митним органом.

До закінчення строків зберігання, зазначених у частинах першій, другій та третій цієї статті, товари і транспортні засоби, що тимчасово зберігаються під митним контролем, повинні бути:

1) задекларовані власником або уповноваженою ним особою до обраного митного режиму;

2) або передані власником або уповноваженою ним особою для зберігання відповідному митному органу.

Термін збереження товарів і транспортних засобів, розташовуваних на СТЗ, не повинний перевищувати трьох місяців. Для окремих категорій товарів і транспортних засобів Кабінетом Міністрів України можуть установлюватися менші терміни збереження.

Відлік терміну збереження товарів і транспортних засобів на складі починається з моменту їхнього розміщення на СТЗ, тобто пред'явлення митному органу товарів і транспортних засобів і надання документів, зазначених у статті 103 цього Кодексу. У відповідності зі статтею 44 цього Кодексу, товари і транспортні засоби, а також документи на них повинні бути пред'явлені митному органу не пізніше чим через три години по їх прибутті у встановлене митним органом місце доставки. Слід зазначити, що статтею 94 цього Кодексу передбачена процедура пред'явлення товарів і транспортних засобів для митного контролю і передача документів на них у мінімально можливий термін після їхнього прибуття, а у випадку прибуття поза робочим часом, встановленого для митного органу - у мінімально можливий термін після початку його роботи.

Законодавством не встановлений час передачі товарів і транспортних засобів на СТЗ після прибуття у встановлене митним органом місце доставки. Однак МКУ встановлені місця перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем до заяви в обраний митний режим – пункти пропуску на митному кордоні України, склад митного органу, СТЗ, що виключає їхнє перебування в інших місцях. Питання перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем на вантажних митних комплексах, автопортах чи автотерміналах (що передбачено частиною сьомою статті 71 цього Кодексу) вирішуються відповідними уповноваженими державними органами (КМУ, ДМСУ) шляхом затвердження нормативних документів, що регламентують порядок функціонування таких об'єктів.

До закінчення терміну збереження товари і транспортні засоби повинні бути задекларовані в обраний митний режим, чи передані на збереження митному органу. Зазначені дії здійснюються за рішенням власника товарів і транспортних засобів чи уповноваженої ним особи. Декларування товарів і транспортних засобів повинне здійснюватися в митний режим, що був обраний власником чи уповноваженою ним особою під час передачі цих товарів і транспортних засобів на тимчасове збереження, чи в інший, котрий був погоджений з митним органом до закінчення терміну тимчасового збереження. Зміна митного режиму після передачі товарів і транспортних засобів на СТЗ повинно бути обґрунтоване і, як правило, може бути зроблено:

-у випадку зміни умов, характеру зовнішньоекономічного договору (контракту), а також у випадку його розірвання власником товарів і транспортних засобів,

-у випадку ухвалення рішення власником товарів і транспортних засобів чи уповноваженою ним особою про розміщення їх на митному ліцензійному складі,

-у випадку прийняття власником товарів і транспортних засобів рішення про заяву їх у митний режим відмовлення на користь держави чи знищення і руйнування.

Якщо власник товарів чи уповноважена ним особа не заявляє товари і транспортні засоби в обраний митний режим, то вони, до закінчення терміну тимчасового збереження на СТЗ, в обов'язковому порядку передаються їм на склад митного органу відповідно до вимог пункту 3 статті 166 цього Кодексу.

Продовження термінів збереження товарів і транспортних засобів на СТЗ допускається за заявою декларанта не більше ніж на один місяць вищестоящим митним органом. Для митниць, підлеглих регіональним митницям, таким органом є відповідна регіональна митниця. Для митниць центрального підпорядкування продовження здійснюється безпосередньо Державною митною службою України. Заява про продовження повинна бути попередньо погоджена з власником складу і митним органом, що дав дозвіл на розміщення товарів і транспортних засобів на СТЗ. У заяві повинні бути зазначені причини, через які необхідно продовжити термін збереження товарів і транспортних засобів на СТЗ, а в разі потреби – до нього повинні бути прикладені підтверджуючі й обґрунтовуючі продовження терміну документи.

Стаття 109. Операції з товарами і транспортними засобами, що знаходяться на складі тимчасового зберігання

Крім операцій, зазначених у статті 63 цього Кодексу, товари і транспортні засоби, що знаходяться на складі тимчасового зберігання, можуть бути з дозволу митного органу піддані:

1) оглядові та вимірюванню власником складу, іншою особою, яка розмістила ці товари і транспортні засоби на складі, або її представником;

2) операціям, необхідним для забезпечення зберігання цих товарів і транспортних засобів у незмінному стані.

З дозволу митного органу можуть також братися проби та зразки товарів, що зберігаються на складі.

У період збереження на СТЗ товари і транспортні засоби можуть піддаватися різним операціям. Їхнє проведення можливе тільки після одержання дозволу митного органу. Проведення операцій без дозволу митного органу спричиняє адміністративну відповідальність, передбачену статтями 336, 337 цього Кодексу. Ініціатором здійснення операцій з товарами і транспортними засобами може бути як власник складу, так і особа, що розмістила товари і транспортні засоби на складі, чи його представник. Згідно норм МКУ з товарами і транспортними засобами, що зберігаються на СТЗ, можуть здійснюватися такі операції:

Таблиця 1

Найменування операцій	Види і форми проведення	Примітка
Вантажні	Навантаження, вивантаження, перевантаження	
Спрямовані на зміну стану упакування, зовнішнього вигляду товарів і упакування	Усунення ушкоджень упакування, переупаковка, розпакування Зміна ідентифікаційних знаків і маркування на товарах і упакуванні	Зазначені дії не повинні впливати на результати митного оформлення товарів
Забезпечення збереження	Конкретний перелік дозволених операцій законодавством не визначений, але до таким можна віднести - чищення, провітрювання, сушіння, створення оптимального температурного режиму, захист від корозії, фарбування, знищення шкідників і т.п.	Проведення даних операцій дозволяється за умови, якщо їх здійснення не завдає шкоди іншим товарам, що знаходяться на складі і забезпечує їхнє перебування в незмінному стані
По заміні		Може вироблятися у

транспортного засобу	Заміна транспортних засобів	випадку збереження товарів у транспортних засобах
Інші операції	Огляд Вимір Добір проб і зразків товарів	Як правило, застосовуються при необхідності здійснення ідентифікаційного огляду товарів декларантом Виробляється в порядку, визначеному статтею 75 МКУ

Дозвіл на проведення операцій з товарами і транспортними засобами на СТЗ може даватися митним органом як в усній, так і в письмовій формі. Письмова форма повинна застосовуватися у випадках, передбачених діючими нормативними актами, а також коли митний орган дає дозвіл на проведення операції при дотриманні власником складу визначених умов чи виконанні вимог, зазначених митним органом.

З огляду на той факт, що збереження товарів і транспортних засобів на СТЗ є альтернативою їхнього розміщення в режим митного складу чи передачі на збереження на склад митного органу, становить інтерес проведення порівняльної характеристики операцій, дозволених до застосування для кожного з зазначених видів збереження:

Операції	Склад митниці	СТЗ	ТЛС
Загальні	<i>Вантажні, Спрямовані на зміну стану упакування, зовнішнього вигляду товарів і упакування</i>		
	<i>- По заміні транспортного засобу*</i>		
	Прості складські операції	Операції по забезпеченню схоронності товарів	
Інші	Підготовка товарів до продажу і транспортуванню (роздрібнення партій, формування відправлень, сортування)	Огляд і вимір	Підготовка товарів до продажу (відчуженню) і транспортуванню (роздрібнення партій, формування відправлень, сортування)
	Змішування товарів (компонентів) без надання отриманої продукції характеристик і властивостей, які істотно відрізняють її від вихідних складових	Відбір проб і зразків	Конкретний перелік і порядок здійснення операцій визначаються КМУ або уповноваженим ним органом

* тлумачення виділених курсивом операцій приведено в таблиці № 1, інші відповідають приведеним у статтях МКУ

Аналіз передбачених законодавством операцій дозволяє зробити висновок про те, що в цілому, при збереженні товарів і транспортних засобів на складі митниці, СТЗ чи МЛС із ними можуть здійснюватися як однорідні операції, так і враховуючі специфіку даного виду збереження. Основне розходження складається в обсязі їхнього здійснення в залежності від виду збереження – найбільш універсальним він буде при збереженні товарів на складі митниці, тому що на ньому, у відповідності зі статтею 168 цього Кодексу, може здійснюватися як тимчасове збереження товарів і транспортних засобів, так і збереження товарів у режимі митного складу.

Розділ V МИТНІ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ

Глава 15. Загальні положення

Стаття 110. Засоби та способи переміщення товарів

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється засобами авіаційного, водного, автомобільного, залізничного, трубопровідного транспорту, а також лініями електропередачі.

Залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються у:

- 1) вантажних відправленнях;
- 2) супроводжуваному багажі;
- 3) несупроводжуваному багажі;
- 4) ручній поклажі;
- 5) міжнародних поштових відправленнях;
- 6) міжнародних експрес-відправленнях.

Переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів – це ввезення на митну територію України, вивезення з цієї території або транзит через територію України товарів та інших предметів у будь-який спосіб.

Товари переміщуються під митним контролем з митниці відправлення у митницю призначення шляхом їх перевезення залізничним, автомобільним, повітряним, річковим і морським транспортом, включаючи використання з цією метою трубопровідного транспорту та ліній електропередачі.

Як правило, товари переміщуються між митницями під митним забезпеченням в упаковці, транспортних засобах чи контейнерах, виготовлених та обладнаних таким чином, щоб товари не могли бути вилученими.

Переміщення товарів здійснюється наступними способами:

- вантажних відправленнях;
- супроводжуваному багажі;
- несупроводжуваному багажі;
- ручній поклажі;
- міжнародних поштових відправленнях;
- міжнародних експрес-відправленнях.

1) Переміщення товарів через митний кордон України у вантажних відправленнях – переміщення товарів через митний кордон України при здійсненні експортно-імпортних операцій, а також інших операцій пов’язаних із ввезенням товарів на митну територію України, вивезення товарів за межі митної території України або переміщенням їх митною територією України транзитом. При переміщення товарів через митний кордон України у вантажних відправленнях оформляється вантажна митна декларація;

2) Переміщення товарів через митний кордон України у супроводжуваному багажі – переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, у багажних відділеннях транспортних засобів, якими прямують ці громадяни або уповноважені ними особи, з оформленням багажних документів;

3) Переміщення товарів через митний кордон України у несупроводжуваному багажі – переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам або уповноважених ними осіб з оформленням багажних документів. Являється одним із

найпоширеніших способів переміщення через митний кордон товарів. При цьому використовується такий вид транспортного засобу, як контейнер, що дає змогу переміщувати товари митними територіями багатьох країн у значних обсягах незалежно від виду транспорту, відстані, умов доставлення та погодних умов, під відповідальність перевізника щодо доставлення таких предметів у визначені терміни із забезпеченням збереження (страхування) цілісності таких предметів протягом усього шляху їх слідування.

З початку створення незалежної Української держави та визначення її митних кордонів гостро постало питання щодо забезпечення здійснення належного митного контролю за товарами, що переміщуються через митний кордон, зокрема у складі несупроводжуваного багажу.

Законом України від 13.09.01р. № 2681-III визначено такі поняття:

Несупроводжуваний багаж (НСБ) – відправлені власником (або за його дорученням – іншою фізичною чи юридичною особою) особисті речі та товари, що перетинають митний кордон України окремо від власника.

Часто на практиці громадянин, який відправив НСБ, наприклад на постійне місце проживання (ПМП), може певний час (інколи і довготривалий) не перетинати митний кордон України за різних причин та обставин (наприклад, внаслідок хвороби, адміністративних обставин і т.ін.). При цьому він може дати доручення, у встановленому порядку завірене нотаріально, іншій особі на одержання НСБ.

Тобто реально громадянин – власник несупроводжуваного багажу в момент відправлення НСБ особою, яка діє за його дорученням, фактично може не перебувати за кордоном, або тимчасово не виїжджати з України.

Якщо предмети, які надходять в Україну на адресу фізичної особи, відправлення їх власником (цією особою), або його довіреною особою, вони визнаються вантажним відправленням.

Вантажне відправлення – товари, що надходять в Україну на адресу громадян, які не перебували за кордоном у момент їх придбання і не відправляли їх в Україну.

Порядок митного оформлення несупроводжуваного багажу і вантажних відправлень мають свої певні особливості.

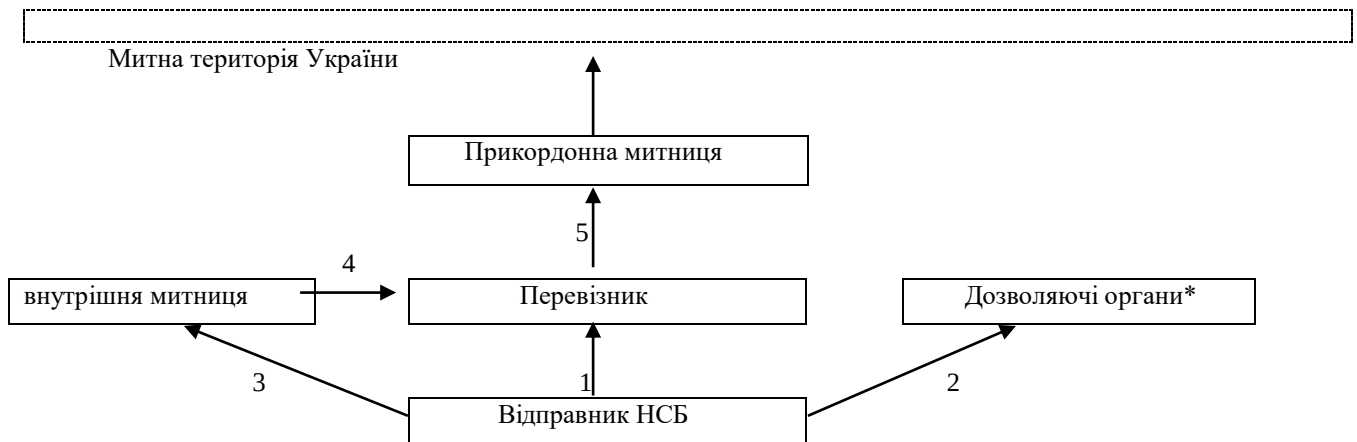
Порядок оформлення несупроводжуваного багажу при вивезенні за кордон.

Митне оформлення НСБ здійснюється в митниці за місцем знаходження його власника. При відправленні несупроводжуваного багажу його власник або особа, яка діє за нотаріально засвідченим дорученням власника багажу, для митного оформлення подає необхідні для цього документи:

- закордонні паспорти або документ, що його замінює (посвідчення військовослужбовця, довідка про загублений паспорт);
- опис (перелік) предметів;
- листок вибуття, квиток для проїзду за кордон (ПМП) у разі проїзду громадськими видами транспорту;
- товаросупровідні документи (залізничні або транспортні накладні, багажні квитанції);
- інші документи, необхідні для митного оформлення.

Інспектор митної служби здійснює митний огляд багажу, накладає митне забезпечення на товаросупровідні документи, декларації, виписує провізну відомість, проставляє необхідні штампи і печатки.

Одна митна декларація заповнюється у 2 примірниках, у кожному з яких зазначаються відомості про вміст НСБ. Перший примірник митної декларації залишається в справах митного органу, другий – додається до товаросупровідних документів на НСБ.

Схема відправлення НСБ.

1. Договір між власником та перевізником на перевезення НСБ.
2. Отримання дозволів на вивіз предметів (у разі необхідності).
3. Оформлення у митному відношенні НСБ.
4. Оформлення перевізником документів для доставки вантажу до кордону України в прикордонну митницю (провізна відомість).
5. Перевезення НСБ до прикордонної митниці.

*до дозволяючих органів належать:

- Міністерство культури України;
- Міністерство охорони здоров'я;
- Екологічна служба України;
- Ветеринарна служба України;
- Санітарно-епідеміологічна служба України;
- Фітосанітарна служба України;
- Радіологічна служба України;
- Інші.

Порядок оформлення несупроводжуваного багажу при ввезенні з-за кордону.

Факт відправлення НСБ із-за кордону зазначається в пасажирській митній декларації, яка заповнюється власником в одному примірнику на прикордонній митниці при в'їзді в Україну. Митна декларація, засвідчена відтиском особистої номерної печатки посадової особи митного органу, залишається у власника НСБ.

Одержувач НСБ для оформлення в митному відношенні подає такі документи: паспорт або інший документ, що його замінює;

митну декларацію, заповнену власником багажу при перетині державного кордону України з указаними в ній даними про наявність несупроводжуваного багажу, а також даними про пропущені при цьому валюту та предмети з відмітками прикордонної митниці. товаросупровідні документи на багаж (залізнична або автотранспортна накладна); провізну відомість.

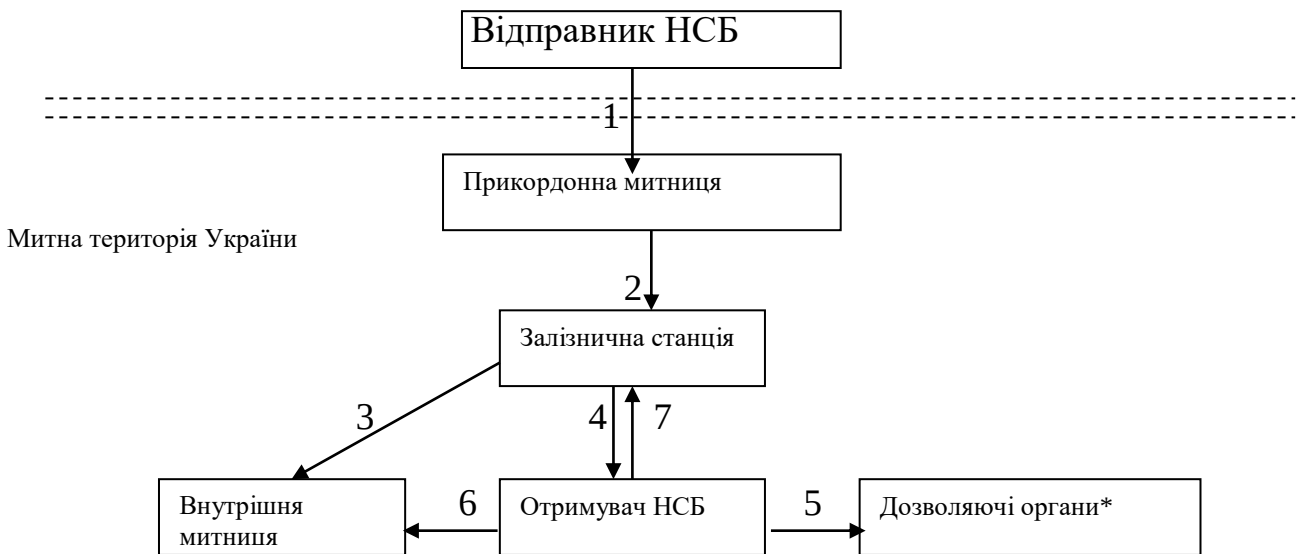
При одержанні НСБ одержувач або особа, яка діє за нотаріально засвідченим дорученням власника багажу, заповнюють митну декларацію. Після проведення митного

огляду інспектор митної служби проставляє особисту номерну печатку в товарноспровідних документах на багаж, на митній декларації з відомостями про пропущені предмети, а також закриває провізну відомість шляхом проставлення ОНП та здійснює запис “Вантаж надійшов”.

Пасажирська митна декларація залишається у справах митниці.

Мал. 15.2

Схема отримання НСБ з-за кордону (Залізничним транспортом)

1. Ввезення НСБ на територію України;
2. Оформлення прикордонною митницею документів для поставки перевізнику НСБ у митницю призначення (провізна відомість) (перевізник- залізниця).
3. Повідомлення внутрішньої митниці про надходження НСБ до місця призначення. Зняття з контролю митницею доставки НСБ (оформлення провізної відомості).
4. Повідомлення одержувача про надходження НСБ.
5. Отримання дозволів на ввіз предметів (за необхідністю).
6. Оформлення НСБ у митному відношенні.
7. Оформлення документів на залізничній станції і отримання багажу.

*до дозволяючих органів належать:

- Міністерство культури України;
- Міністерство охорони здоров'я;
- Екологічна служба України;
- Ветеринарна служба України;
- Санітарно-епідеміологічна служба України;
- Фітосанітарна служба України;
- Радіологічна служба України;
- Інші.

Митне оформлення предметів, що перерміюються у складі НСБ здійснюються митницями України відповідно до Порядку митного оформлення несупроводжуваного багажу, що переміщується через митний кордон України затвердженого Наказом

Держмитслужби від 08.10.1999 р. № 645 з змінами внесеними Наказом держмитслужби № 763 від 22.11.2001 р який діє на даний час.

4) Переміщення товарів через митний кордон України у ручній поклажі- переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, у пасажирських відділеннях (салонах), транспортних засобів, якими прямують ці громадяни або уповноважені ними особи, без оформлення багажних документів.

5) Переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях – переміщення товарів через митний кордон України в упакованих та оформлених відповідно до вимог актів Всесвітнього поштового союзу та Правил користування послугами поштового зв’язку листах, бандеролях, спеціальних мішках з позначкою “М”, дрібних пакетах, поштових посилках, відправленнях прискореної пошти з позначкою “EMS”, які приймаються до пересилання за межі України, доставляються в Україну або переміщуються територією України транзитом підприємствами поштового зв’язку.

Відповідно до Всесвітньої поштової конвенції (сеул, 1994 року) та наказу міністерства зв’язку від 12.06.96р. № 120 під міжнародними поштовими відправленнями (МПВ) який діє на даний час розуміють:

посилки – поштове відправлення з предметами культурно-побутового та іншого призначення, не забороненими законодавством до пересилання, розміри, маса і порядок упакування якого встановлені відповідно до законодавства України;

-дрібні пакунки – міжнародне рекомендоване поштове відправлення із зразками товарів, дрібними предметами подарункового та іншого характеру, розміри, маса і порядок упакування якого встановлені відповідно до законодавства України;

-бандеролі – поштове відправлення з друкованими виданнями, діловими паперами, предметами культурно-побутового та іншого призначення, розміри, маса і порядок упакування якого встановлені відповідно до законодавства України;

-ящики з оголошеною цінністю;

-листи вагою до 2кг – поштове відправлення у вигляді поштового конверта з вкладанням письмового повідомлення або документа, розміри і масу якого встановлено відповідно до законодавства України;

-мішки з позначкою “М”.

Види МПВ :

-листи вагою до 2кг розміром 114х162 мм, 162х229мм, 229х324мм;

-бандеролі до 2кг – засіб пересилання друкованих матеріалів, художньої літератури;

-дрібні пакунки до 1кг – засіб пересилання сувенірів;

-посилка вагою до 10 кг (з або без оголошеної цінності) – засіб пересилки предметів (крім заборонених митними та поштовими правилами);

-посилки вагою до 20кг.

Поштові відправлення поділяються на :

-прості;

- рекомендовані;

- з оголошеною цінністю;

- з повідомленням про вручення.

6) Переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях – переміщення товарів та інших предметів, належним чином упакованих, що перевозяться експрес-відправником будь-яким видом транспорту з метою доставки одержувачу у визначений термін.

До міжнародних експрес-відправлень належать ITS, DHL, TNT та інші.

Міжнародні експрес-відправлення (МЄВ) поділяються на:

-МЄВ документального характеру – ділові папери, а також будь-які повідомлення, інформація або дані на будь-яких носіях інформації (паперових чи електромагнітних, у тому числі на дискетах, компакт дисках, плівках тощо), що не мають комерційної цінності, не супроводжуються інвойсом і не містять інформації, переміщення якої через митний кордон України заборонено законодавством або на переміщення якої потрібні дозволи відповідних державних органів;

-МЄВ недокументального характеру – МЄВ, умісто якого є товари із заявленою вартістю. Таке МЄВ обов'язково супроводжується інвойсом.

Як єдиний транспортний документ, за яким здійснюється перевезення вантажу можуть використовуватися загальні авіанакладні (AWB – airwaybill, MAWB – master airwaybill), CMR, BILL OF LADING (коносамент).

МЄВ слідує по домашньому транспортному документу, тобто по окремому номерному документу на кожне МЄВ у вантажі у якому наведені дані про відправника, одержувача, загальний опис товарів у МЄВ. Домашній транспортний документ є одночасно угодою між відправником МЄВ і експрес-перевізником про перевезення і пред'явлення МЄВ митному органу.

Стаття 111. Митні процедури на транспорті

Транспортні засоби, якими переміщуються громадяни та товари через митний кордон України, підлягають митному контролю та митному оформленню.

Митні процедури, що здійснюються під час митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, якими переміщуються громадяни та товари через митний кордон України, мають уніфікований характер і не залежать від країни реєстрації або країни - власника транспортного засобу, країни, з якої прибув цей транспортний засіб, або країни, куди він прямує, крім випадків, передбачених міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, та відповідними міжнародними актами, в частині застосування санкцій та обмежень у торгівлі з окремими країнами.

Діяльність митних органів пов'язана із здійсненням митного контролю та митного оформлення товарів, речей, валюти, цінностей, транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Під митними процедурами слід розуміти – операції пов'язані із здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих товарів і транспортних засобів, а також із справлянням передбачених законом податків і зборів.

Будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України, підлягають митному контролю та митному оформленню.

Митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів шляхом перевірки документів та відомостей про транспортні засоби та товари, що переміщаються на них. Для здійснення митного контролю перевізник, експедитор чи вповноважена особа подає митному органу оригінали таких документів:

-примірники оформлених вантажних митних декларацій (у встановлених випадках, а саме при експорті, транзиті, на автотранспорті засоби, що здійснюють міжнародні перевезення пасажирів і зовнішньоторгівельних вантажів, а також на автотранспортні засоби суб'єктів підприємницької діяльності, установ, організацій, що використовуються із службовою метою для виїзду за кордон).

-міжнародної автомобільної накладної (CMR);

-залізничних накладних;

-рахунку-фактури (інвойса);

- пакувального листа (специфікації);
- книжки міжнародного дорожнього перевізника (Carnet TIR);
- декларації про вантаж;
- авіаційної вантажної накладної (Air Waybill);
- коносаменту (Bill of Lading);
- свідомства про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення товарів під митними печатками та пломбами;
- генеральну декларацію;
- визначених законодавством України дозвільних документів (у разі потреби органів державної влади під час переміщення товарів через митний кордон України (ліцензія, сертифікат відповідності, свідоцтво про визнання, гігієнічний висновок, фітосанітарний сертифікат, ветеринарне свідоцтво, свідоцтво про державну реєстрацію і т.д.);
- митна декларація, форму якої затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 15.07.1997р. № 748 “Про перелік відомостей, що оголошуються громадянами за встановленою формою у разі переміщення ними через митний кордон України товарів та інших предметів”;
- декларація на ввезення/вивезення, транзит транспортного засобу індивідуального користування, вузла чи агрегата (форма МД-7).

Після перевірки документів та відомостей здійснюється митний огляд, який проводиться з метою перевірки відповідності наявних даних про товари та транспортні засоби відомостям, зазначеним у поданих документах та перевірки законності їх переміщення через митний кордон. При здійсненні митного огляду проводиться загальний огляд транспортного засобу з урахуванням його конструктивних особливостей, а також вибіркового поглибленого огляду окремих вузлів, перевіряється митне забезпечення, а також оглядаються товари, що слідують у цих транспортних засобах.

Огляд чи переогляд транспортних засобів здійснюється тільки в присутності власника транспортного засобу або його представника.

Для отримання посадовою особою митного органу інформації, що має значення для здійснення митного контролю, від осіб, які володіють такою інформацією, проводиться усне опитування громадян та посадових осіб підприємств. Рішення про потребу здійснення митного огляду товарів, транспортних засобів приймається посадовою особою митного органу з урахуванням попереднього аналізу товаро-транспортних, товаросупровідних та інших документів, у тому числі дозволів інших державних органів на пересічення товарів, транспортних засобів, аналізу отриманої інформації від громадян, посадових осіб підприємств, аналізу можливих порушень митних правил або контрабанди згідно з інформацією про переміщення товарів, транспортні засоби.

Обов'язковий митний огляд транспортних засобів та товарів здійснюється, якщо митний орган має інформацію (орієнтування) про незаконне переміщення товарів та інших предметів або якщо при перевірці документів чи вибіркового огляді виявлено ознаки, що вказують на можливість переміщення цим транспортним засобом товарів та інших предметів з порушенням чинного законодавства України. У таких випадках до проведення огляду можуть залучатися посадові особи підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил.

За відсутності зауважень при митному оформленні вирішується питання пропуску товарів, транспортних засобів через митний кордон України і здійснюється реєстрація документів у відповідних журналах реєстрації та занесення відомостей про пропущені на митну територію України або за її межі товари та транспортні засоби до центральної бази даних спеціального уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Митне оформлення – це засвідчення відомостей, одержаних під час митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, та оформлення результатів такого контролю, а також статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі та транзиту через її територію товарів і транспортних засобів. (Ст. 70 цього Кодексу).

Завершується оформлення шляхом проставлення відбитків особистого митного забезпечення на митних деклараціях та товаро-супровідних документах, а також накладенням пломб (в разі необхідності).

Стаття 112. Взаємодія в оформленні міжнародних перевезень товарів

Митний контроль за міжнародними перевезеннями товарів здійснюється митними органами у взаємодії з іншими відповідними контрольними службами за спільними технологічними схемами з визначенням часу та послідовності виконання кожною службою своїх безпосередніх обов'язків.

Розклад руху транспортних засобів через митний кордон України затверджується центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту за погодженням зі спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України.

Зазначені у частині першій цієї статті технологічні схеми затверджуються керівниками митних органів за погодженням з керівниками відповідних органів охорони державного кордону України, центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту та інших відповідних контрольних служб.

Взаємодія – це комплекс організаційних заходів, спрямованих на узгодженість дії різних підрозділів, служб, посадових осіб під час здійснення митного контролю та митного оформлення.

Згідно статті 27 цього Кодексу товари, що переміщуються через митний кордон України, крім митного контролю можуть підлягати санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному контролю за переміщенням культурних цінностей.

Митні органи взаємодіють з органами державної влади, що здійснюють зазначені види контролю.

Митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, завершується тільки після здійснення встановлених законодавством України необхідних для цього товару видів контролю.

Крім перерахованих в Статті 27 цього Кодексу в оформленні міжнародних перевезень товарів, задіяні інші служби, такі як служби контролю руху автомобільного транспорту, контролю на безпеку (в авіаційних пунктах пропуску), контролю суден з метою забезпечення безпеки мореплавства.

Пропуск осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна закордонного прямування здійснюється в пункті пропуску через державний кордон України, тобто на спеціально виділеній території на залізничних і автомобільних станціях, у морських і річкових портах, аеропортах (на аеродромах) з комплексом будівель споруд і технічних засобів. Оскільки в оформленні міжнародних перевезень товарів задіяні декілька контрольних служб, виникає необхідність у належній організації роботи, тобто всі операції, які здійснюються в процесі митного оформлення та контролю, мають бути належним чином упорядковані та відображені в нормативних документах, технічних схемах, що визначають правову основу та послідовність дій співробітників митниці та інших служб.

Типові технологічні схеми пропуску через державний кордон України автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів затверджується Кабінетом Міністрів України (стаття 40 цього Кодексу).

А для кожного конкретного пункту пропуску розробляються технологічні схеми, які затверджуються керівником митного органу за погодженням з керівниками відповідних органів охорони державного кордону України, центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту та інших служб, задіяних в процесі митного контролю.

Контроль осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, що прямує через державний кордон, при в'їзді в Україну починається прикордонним контролем і закінчується митним контролем, при виїзді з України починається митним контролем і закінчується прикордонним контролем.

Відповідно до законодавства України та міжнародних договорів у пунктах пропуску через державний кордон може здійснюватись спільний контроль контрольних органів і служб України та суміжних держав.

При в'їзді на автомобільний і поромний пункти пропуску водію автотранспортного засобу закордонного прямування прикордонним нарядом видається картка контролю автотранспорту (мал.15.3), у якій посадові особи підрозділу прикордонного контролю, митниці і служби міжнародних автоперевезень проставляють відмітки (службові печатки) про проходження водієм (власником) автотранспортного засобу відповідних державних видів контролю. Картка відбирається уповноваженою особою контрольного органу при виїзді транспортного засобу з території пункту пропуску.

Після в'їзду (прибуття) у пункт пропуску особа, перевізник, вантажовласник чи уповноважена ними посадова особа, заявляє про готовність до контролю і пред'являє посадовим особам підрозділу прикордонного контролю і митниці документи, установлені законодавством і міжнародними договорами України, особисті чи на транспортний засіб і вантаж, який переміщується через державний кордон України.

Посадові особи підрозділів прикордонного контролю та митних органів в рамках наданої їм компетенції приймають від зазначеної особи заяву (усну чи в письмовій формі встановленого зразка).

Залежно від категорії особи, виду транспортного засобу, характеру вантажу, наявності інфраструктури пункту пропуску через державний кордон посадові особи підрозділу прикордонного контролю і митниці визначають при потребі обов'язкові види контролю особи, транспортного засобу, товарів та інших предметів, а також місце їх здійснення в пункті пропуску.

Митний контроль товарів, транспортних засобів та інших предметів, що переміщуються через державний кордон України, здійснюється службовими особами митниці в зонах митного контролю, які визначені митницею і розташування яких у пунктах пропуску через митний кордон погоджено з Прикордонними військами, з метою забезпечення дотримання державними органами, підприємствами, організаціями та фізичними особами встановленого порядку переміщення через пункти пропуску товарів та інших предметів.

Переміщення через пункт пропуску товарів, транспортних засобів та інших предметів, що підлягають санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному, контролю за переміщенням культурних цінностей та іншим видам контролю, завершується у разі позитивних висновків служб, що здійснюють ці види контролю. Результати такого контролю відображаються у вигляді відміток державних інспекторів цих служб у відповідних документах (товаросупровідних, товаротранспортних та інших). У разі відмови в пропуску через державний кордон України транспортних засобів, товарів та інших предметів у зв'язку з непроходженням контролю інших контрольних служб відмову складає відповідальна контрольна служба, про що для вжиття відповідних заходів обов'язково інформуються інші контрольні органи і служби, контроль якими на час відмови було здійснено.

У пунктах пропуску для автомобільного і поромного сполучення відповідно до нормативно-правових актів та міжнародних договорів України посадовою особою служби міжнародних автомобільних перевезень (СМАП) Міністерства транспорту України здійснюється контроль руху автотранспорту, якому підлягають вантажні автотранспортні засоби, автобуси та мікроавтобуси.

У пунктах пропуску для повітряного сполучення відповідно до нормативно-правових актів та міжнародних договорів України здійснюється контроль на безпеку, в ході якого посадові особи служби авіаційної безпеки аеропорту (аеродрому), органу внутрішніх справ і підрозділу прикордонного контролю здійснюють комплекс заходів, призначений для захисту

авіації від актів незаконного втручання у її діяльність (протиправних дій, пов'язаних з посяганням на нормальну і безпечну діяльність авіації та авіаційних об'єктів, внаслідок яких можуть статися нещасні випадки з людьми, майнові збитки, захоплення чи викрадення повітряного судна або такі, що створюють ситуацію для подібних наслідків).

У пунктах пропуску для морського (річкового, поромного) сполучення посадовою особою Інспекції державного портового нагляду здійснюється контроль суден з метою забезпечення безпеки мореплавства.

Контрольні органи і служби, транспортні та інші організації й установи забезпечують інформування органів прикордонного контролю та митних органів про прибуття (вибуття) у пункт пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів, товарів та інших предметів, результатів їх контролю, пропущених і не пропущених через державний кордон осіб, транспортних засобів, товарів та інших предметів, виявлення осіб, причетних до протиправної діяльності, тощо.

Взаємодія підтримується шляхом взаємоінформування, проведення нарад, визначення спільних інструктажів тощо в інтересах забезпечення безперебійного пропуску через державний кордон.

При виникненні в пунктах пропуску ситуацій, які ускладнюють або унеможливають пропуск через державний кордон чи функціонування пунктів пропуску, контрольні органи і служби вживають спільних скоординованих заходів щодо їх локалізації в межах своєї компетенції.

Мал. 15.3

Картка контролю автотранспорту

Серія, номер _____
 Державна належність _____
 Водій _____
 Супровідні особи _____

 Марка і тип автомашини _____
 Номерний знак автомашини _____
 Номерний знак причепа(напівпричепа) _____
 Вантаж/об'єм _____
 Маршрут _____
 (в'їзд/виїзд, пункт пропуску – пункт слідування)

№ п.п.	Орган контролю	Дата, час початку контролю	Дата, час закінчення контролю	Відмітка контрольного органу	Примітка
1	Прикордонні війська				
2	Митна служба				
3	СМАП Мінтрансу				
4	Ветеринарна служба				
5	Фітосанітарна служба				
6	Санітарна служба				
7	Еклогічна служба				

Стаття 113. Сприяння посадовим особам митних органів у здійсненні митних процедур

З метою прискорення здійснення митних процедур під час переміщення транспортних засобів через митний кордон України працівники водного, повітряного, автомобільного та залізничного транспорту сприяють посадовим особам митних органів у виконанні ними своїх службових обов'язків.

Загальний час здійснення контролю осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна не повинен перевищувати часу стоянки транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон, передбаченого розкладом або графіками руху.

З метою прискорення здійснення митних процедур під час переміщення транспортних засобів через митний кордон України працівники водного, повітряного, автомобільного та залізничного транспорту сприяють посадовим особам митних органів у виконанні ними своїх службових обов'язків, яке здійснюється шляхом:

- а). підготовки перевізником або уповноваженої ним особи пасажирів транспортного засобу для проходження контролю в пунктах пропуску через державний кордон (перевірка наявності документів і митних декларацій тощо).
- б). під час контролю вантажних поїздів представник прикордонної передавальної станції надає вантажно-транспортні документи представникам контрольних служб, які входять до складу відповідної комісії.
- в). перевізник або уповноважені ним посадові особи завчасно забезпечують посадових осіб митниці інформацією:
 - у залізничних пунктах пропуску для пасажирського сполучення – про кількість пасажирів у кожному вагоні, в тому числі щодо громадянства, наявності дипломатичних представників і членів їх сімей, випадків захворювання, завантаження багажем більше встановлених норм перевезення та інших питань, які стосуються контролю і службової діяльності контрольних органів і служб;
 - у залізничних вантажних пунктах пропуску – про кількість вагонів, їх типи та номерний облік, характер та особливості вантажу;
 - в автомобільних пунктах пропуску – про прибуття вищих посадових осіб, офіційних делегацій, військових команд і вантажів, аварійно-рятувальних та аварійно-відновних формувань, транспортних засобів, які перевозять небезпечні та спеціальні вантажі, організовані групи пасажирів, пункти виїзду з України в разі прямування транзитом через її територію;
 - в авіаційних пунктах пропуску – про час прибуття (вибуття), маршрут руху, авіакомпанію-перевізника, кількість екіпажу, пасажирів та характер вантажу, можливі проміжні посадки в інших аеропортах України, місце стоянки;
 - у морських (річкових) пунктах пропуску – про тип корабля (судна), прапор, порт приписки, час приходу (відходу), характер та кількість вантажу, кількість екіпажу та пасажирів (за наявності), місце стоянки.

Стаття 114. Службові приміщення митних органів у портах, міжнародних аеропортах і на прикордонних залізничних станціях

Адміністрація морських і річкових портів, міжнародних аеропортів, прикордонних залізничних станцій на договірних засадах забезпечує митні органи необхідними службовими приміщеннями, обладнанням, засобами зв'язку та створює належні умови для здійснення ними митних процедур.

Перелік приміщень та вимоги до них визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи і центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту України відповідно до обсягу та характеру міжнародних перевезень.

Пропуск осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна закордонного прямування здійснюється в пункті пропуску через державний кордон України, що знаходиться на ділянці місцевості або частини території прикордонної залізничної, автомобільної станції, морського, річкового порту, аеропорту з комплексом будівель, споруд та інженерно-технічних засобів,

Пункти пропуску обладнуються інформаційними табло, державною символікою, дорожніми знаками, світлофорами, огорожою, дорожньою розміткою та іншими пристосуваннями, необхідними для виконання контрольними підрозділами покладених на них функцій і забезпечення безпеки людей.

У пунктах пропуску для проведення контролю небезпечних вантажів виділяється спеціальні маршрути руху, місця стоянки і місця відстою автотранспортних засобів, літаків та суден, що перевозять такий вантаж, і причали, інженерні та фартифікаційні характеристики яких дають змогу виключати у разі аварійної ситуації можливість створення загрози життю людей та навколишньому природному середовищу.

Інженерний захист території пунктів пропуску від небезпечних геологічних процесів, затоплення та підтоплення повинен бути комплексним і забезпечувати можливість безперервної роботи пунктів пропуску за будь-яких погодних умов.

Пункти пропуску обов'язково обладнуються дублюючою автономною системою енергопостачання.

Будівлі, споруди, інженерно-технічні засоби перебувають на балансі морських та річкових портів, міжнародних аеропортів, прикордонних залізничних станцій, автомобільні пункти пропуску - на балансі спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Адміністрація морських і річкових портів міжнародних аеропортів прикордонних залізничних станцій відповідно до обсягів та характеру міжнародних перевезень на договірних засадах забезпечує митні органи необхідними службовими приміщеннями, обладнанням, засобами зв'язку з метою створення належних умов для здійснення митних процедур.

Спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади в галузі митної справи разом з центральними органами виконавчої влади в галузі транспорту визначено перелік приміщень, а також вимоги, які ставляться до них.

Стаття 115. Митні процедури щодо запасів для споживання

Під запасами, призначеними для споживання, розуміються:

1) товари, призначені для споживання пасажирями та екіпажем на борту суден, літаків, у поїздах, інших транспортних засобах, незалежно від того, продаються ці товари чи ні;

2) товари, включаючи паливно-мастильні матеріали, необхідні для експлуатації та технічного обслуговування суден, літаків, засобів залізничного та іншого транспорту, у тому числі придбані за кордоном у зв'язку з ліквідацією аварії або для здійснення необхідного поточного ремонту цих транспортних засобів;

3) товари, призначені для матеріально-технічного постачання та спорядження, паливно-мастильні матеріали, сировина для промислової переробки, продовольство, інші товари, що вивозяться за межі митної території України для забезпечення виробничої діяльності українських та орендованих (зафрахтованих) українськими підприємствами суден, які здійснюють морський промисел.

Запаси, призначені для споживання, що переміщуються на суднах, літаках, засобах залізничного та іншого транспорту через митний кордон України в обсягах, що визначаються на підставі встановлених Кабінетом Міністрів України норм споживання та з урахуванням тривалості рейсу, підлягають митному оформленню в безліцензійному порядку без декларування та сплати податків і зборів (крім випадків,

передбачених цим Кодексом), а понад зазначені норми - у загальному порядку відповідно до заявленого митного режиму.

Термін "запаси, призначені для споживання" (далі - запаси споживання) уживається в такому значенні:

- товари та інші предмети, призначені для споживання пасажирями й екіпажем на борту повітряних суден, залізничному транспорті та рейсовому автотранспорті, незалежно від того, продаються вони чи ні;

- товари та інші предмети, включаючи пально-мастильні матеріали, потрібні для експлуатації та технічного обслуговування повітряних суден, залізничного транспорту й рейсового автотранспорту;

- товари та інші предмети, призначені для матеріально-технічного постачання й спорядження, пально- мастильні матеріали, сировина для промислової переробки, продовольство, інші предмети, що вивозяться за межі митної території України для забезпечення виробничої діяльності суден українськими власниками цих суден (судновласниками) або судновими агентами.

Запаси, призначені для споживання, що переміщуються на суднах, літаках, засобах залізничного та іншого транспорту через митний кордон України в обсягах, що визначаються на підставі норм споживання, необхідного для забезпечення безробітної експлуатації та технічного обслуговування транспортних засобів перевізників, з урахуванням вантажопідйомності та пасажиромісткості цих засобів, тривалості рейсу та перебування на митній території України.

Норми споживання, необхідні для забезпечення експлуатації різних типів автомобільних транспортних засобів, морських та повітряних суден визначаються Міністерством транспорту України та затверджуються Кабінетом Міністрів країни.

Обсяги товарів, призначених для матеріально-технічного постачання та спорядження, пально-астильних матеріалів, сировини для промислової переробки, продовольства, інших товарів, що вивозяться за межі митної території України для забезпечення виробничої діяльності українських та орендованих (зафрахтованих) українськими підприємствами суден, які здійснюють морський промисел, визначаються Мінтрансом України з урахуванням потреби забезпечення безперебійної експлуатації та технічного обслуговування суден, їх вантажопідйомності, тривалості рейсу і типу суден і зазначаються в дозвільному документі, що видається Міністерством транспорту України.

Перелік продовольчих і промислових товарів, тютюнових та алкогольних виробів, пально-мастильних матеріалів та іншого суднового постачання, що перебувають на повітряному чи морському судні в момент прибуття або вибуття в порт чи аеропорт фінансується в списку суднових запасів, який подається посадовим особам митних органів в двох примірниках для здійснення митного контролю та митного оформлення.

Вразі переміщення запасів, призначених для споживання в обсягах, що не перевищують встановлених норм підлягають митному оформленню без заповнення ВМД та сплати податків і зборів, коли зазначені норми перевищуються, оформлення проводиться у загальному порядку відповідно до заявленого митного режиму.

Підлягають обов'язковому декларуванню продукти харчування та безалкогольні напої, вина, лікерні, коньячні, горілчані вироби, що переміщуються через митний кордон України у вагонах -ресторанах поїздів міжнародного сполучення.

Алкогольні напої та тютюнові вироби, що переміщуються у вагонах ресторанах, пропускаються через митний кордон України за умови сплати усіх належних податків і зборів.

Митне оформлення запасів споживання, що поставляються на українські транспортні засоби, здійснюються з поданням ВМД, заповненої згідно з Порядком заповнення граф вантажної митної декларації відповідно до митних режимів, затвердженого Наказом Державної митної служби України від 30.06.98 № 380 (у редакції наказу Державної митної служби України від 14.10.02 № 555), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31

жовтня 2002р, за № 860.7148 без поставлення її на контроль і з використанням замість додаткових аркушів ВМД форми МД-3 (або формулярів-специфікацій форми МД-8) специфікацій довільної форми, у яких обов'язково зазначаються номер за порядком та найменування запасів споживання, чотиризначний код товарної позиції згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності, їх кількість і вартість. Специфікації довільної форми обов'язково засвідчуються печаткою підприємства, що декларує ці товари.

Заповнення декларації при митному оформленні запасів споживання, що поставляються на іноземні або орендовані (зафрахтовані) іноземними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності транспортні засоби, проводяться відповідно до митного режиму експорту. При цьому у першому підрозділі графі №1 (тип декларації) зазначається код напрямку переміщення товарів "ЕКСПОРТ-ЕК". У другому підрозділі проставляється код митного режиму: при постачанні запасів споживання на українські транспортні засоби-"31", на іноземні або орендовані (зафрахтовані) іноземними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності транспортні засоби-"10". У третьому підрозділі проставляється код особливості операції (запасів, призначених для споживання)-"ЗС".

В графі 2 "Відправник" при митному оформленні запасів споживання, що поставляються на іноземні або орендовані (зафрахтовані) іноземними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності транспортні засоби, у графі зазначаються відомості про особу, яка передає товари власнику (володільцю) транспортного засобу за договором (контрактом).

Якщо постачання проводиться українським власником (володільцем) транспортного засобу, то в графі зазначаються відомості про власника (володільця) цього транспортного засобу.

У графі 8 "Одержувач/імпортер" наводяться відомості про власника (володільця) транспортного засобу та відомості про транспортний засіб у тому числі назва судна, бортовий номер повітряного судна тощо.

Стаття 116. Пропуск спеціального обладнання, що ввозиться (вивозиться) разом з транспортними засобами

Спеціальне обладнання, призначене для навантаження, вивантаження, захисту і зберігання вантажу, яке переміщується разом з транспортним засобом через митний кордон України, підлягає пропуску у тому ж порядку, що і транспортний засіб, за умови використання такого обладнання за призначенням та зворотного вивезення (ввезення) разом з цим транспортним засобом.

Для міжнародних перевезень характерна дуже велика різноманітність вантажів, які відрізняються за своїми розмірами і конструкціями (великовагові і негабаритні вантажі), швидкопсуваючі вантажі (продукти харчування, сировина тваринного походження, продукти морського промислу тощо), сипучі вантажі (вугілля, руда, зерно, пісок тощо), рідкі вантажі (нафта і нафтопродукти, рослинна олія, прісна вода тощо), для переміщення яких необхідно дотримуватись відповідних умов їх зберігання, транспортування, навантаження та вивантаження.

Як правило, ці вантажі переміщуються через митний кордон України спеціальними транспортними засобами, на які встановлено обладнання, що призначене для навантаження, вивантаження, захисту і зберігання цих вантажів.

Під обладнанням слід розуміти, що це якісь технічні споруди, механізми, насоси, приводи і таке інше.

Наприклад, при переміщенні продуктів харчування, м'яса, м'ясопродуктів, риби та рибопродуктів тощо необхідно дотримуватись відповідних теплових режимів, а це можливо лише з встановленням холодильного обладнання на транспортних засобах. Для цього і використовуються рефрижераторні судна, рефрижераторні секції (при залізничних перевезеннях) та причіпи-рефрижератори (при автотранспортних перевезеннях).

При морських перевезеннях широко розповсюджено такий вид суден як ліхтеровози, які як контейнери використовують несамохідні баржі-ліхтери. Такі плавучі контейнери в порту відправлення приймають на борт ліхтеровоза з води вантаж і у порту призначення вивантажують його знов на воду. Для навантаження і вивантаження ліхтерів судно обладнане великоваговими стрілами і кранами вантажопідйомністю до 300 тонн.

Для перевезення рідких вантажів: нафти і нафтопродуктів, рослинної олії, прісної води, вина тощо служать танкери, які обладнані різними установками для навантаження і вивантаження.

Морські пороми забезпечують перевезення через протоки і моря поїздів та автомашин разом з пасажирами і вантажем. Крім них використовуються залізничнопасажирські пороми і судна змішаного типу, призначені для перевезення залізничних вагонів, автомашин і пасажирів одночасно.

Дія ст.116 Митного Кодексу України поширюється виключно на спеціальне обладнання, яке переміщується разом з транспортним засобом.

Власниками таких транспортних засобів виступають як резиденти так і нерезиденти.

Умовами пропуску спеціального обладнання являються:

-використання такого обладнання за призначенням;

-обов'язкове зворотне вивезення (ввезення) цього обладнання разом з транспортним засобом.

Стаття 117. Пропуск запасних частин та обладнання для ремонту транспортних засобів

Запасні частини та обладнання, призначені для використання в процесі ремонту чи технічного обслуговування транспортних засобів, тимчасово ввезених на митну територію України або тимчасово вивезених з неї, можуть ввозитися (вивозитися) під зобов'язання про їх зворотне вивезення (ввезення) без справляння податків і зборів. Митний орган, що здійснює пропуск таких запасних частин та обладнання, може застосовувати заходи гарантування, зазначені у статті 211 цього Кодексу.

Замінені запасні частини та обладнання можуть не вивозитися за межі митної території України (не ввозитися на неї), а з дозволу митного органу:

бути пред'явлені митному органу та оформлені для вільного обігу на митній території України (за її межами);

бути знищені під контролем митного органу.

Ст.117 Митного Кодексу України поширюється виключно на запасні частини та обладнання, що призначені для використання в процесі ремонту чи технічного обслуговування транспортних засобів, тимчасово ввезених на митну територію України або тимчасово вивезених з неї. Тобто, деталі, механізми, насоси, прилади, вузли, агрегати, тощо, які використовуються при виконанні ремонтних робіт, що направлені на підтримку основних засобів в нормальному стані для забезпечення або відновлення працездатності транспортного засобу і полягає в заміні і (або) відновленні окремих частин пропускається через митний кордон України (ввозяться або вивозяться) під зобов'язання про їх зворотне вивезення (ввезення) без справляння податків і зборів.

В ст.211 Митного Кодексу передбачені заходи гарантування в разі тимчасового ввезення (вивезення) окремих видів товарів. Митний орган, який здійснює пропуск запасних частин та обладнання може застосовувати заходи гарантування при митному оформленні.

Переміщення запасних частин та обладнання через митний кордон України, що призначені для використання в процесі ремонту чи технічного обслуговування транспортних засобів, тимчасово ввезених на митну територію України або тимчасово вивезених з неї, підлягають декларуванню митниці з поданням вантажної митної декларації та оформленню відповідно до митного режиму тимчасового ввезення (вивезення).

Митне оформлення вищезгаданих товарів фактурною вартістю менше як 100 Дол.США проводиться за листом підприємства без подання ВМД. Підтверджуючим документом ,що ці товари переміщуються через митний кордон виключно за призначенням може бути довідка відповідної установи за кордоном про те,що транспортний засіб знаходиться в ремонті.

Зі змісту абзацу другого ст.117 МКУ слідує ,що розпорядитись заміненними запасними частинами та обладнанням можна слідує таким чином:

- повернути на митну територію України(при тимчасовому ввезенні),
- вивезти їх з митної території України(при тимчасовому ввезенні),
- замінені запчастини та обладнання можуть не вивозитись за межі території України (не ввозитись на неї).

В разі,коли замінені запчастини та обладнання не вивозяться за межі митної території України або коли не ввозяться на неї в законодавчому порядку визначено варіанти розпорядження ними:

-замінені запчастини та обладнання пред'являються митному органу та оформляються для вільного обігу на митній території України (митний режим імпорту) або за її межами (митний режим експорту).

-знищується під контролем митного органу,тобто знищується повністю,або приводиться в стан, який виключає можливість їх подальшого використання.

Стаття 118. Обмеження щодо пропуску алкогольних напоїв та тютюнових виробів через митний кордон України на борту транспортного засобу

На борту транспортного засобу, що здійснює міжнародний рейс і прибуває на митну територію України, дозволяється ввозити та вивозити для споживання членами екіпажу та пасажирями алкогольні напої та тютюнові вироби з розрахунку споживання однією особою на добу за нормами, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1882 «Про встановлення норм увезення (вивезення) алкогольних напоїв і тютюнових виробів для споживання членами екіпажу та пасажирями на борту транспортного засобу, який здійснює міжнародний рейс і прибуває на митну територію України» встановлено:

-норми ввезення (вивезення) алкогольних напоїв і тютюнових виробів для споживання членами екіпажу та пасажирями з розрахунком споживання однією особою на добу:

- 1 л. алкогольних напоїв;
- 40 гр. тютюнових виробів.

Стаття 119. Тимчасовий пропуск транспортних засобів на митну територію України

Транспортні засоби, що використовуються для переміщення товарів та пасажирів через митний кордон України, можуть тимчасово ввозитись на митну територію України без справляння податків і зборів та без застосування заходів нетарифного регулювання..

Тимчасово ввезені на митну територію України транспортні засоби підлягають вивезенню без внесення в їх конструкцію будь-яких змін (без урахування природного зношення, витрати пально-мастильних матеріалів та необхідного ремонту).

Тимчасове ввезення транспортних засобів на територію України допускається за умови, що такі транспортні засоби не використовуватимуться для внутрішніх перевезень на митній території України.

Дія статті 119 Митного Кодексу України поширюється на будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України і належать нерезидентам.

Тимчасовий пропуск транспортних засобів на митну територію України без сплати податків та зборів здійснюється при обов'язковому виконанні слідуючих умов:

- тимчасово ввезені на митну територію України транспортні засоби підлягають вивезенню;

- в транспортних засобах, які тимчасово були ввезені на митну територію України не вносяться будь-які зміни в їх конструкцію (без урахування природного зношення, витрати паливно-мастильних матеріалів та необхідного ремонту);

- тимчасово пропущені на митну територію України, транспортні засоби не використовуватимуться для внутрішніх перевезень на митній території України.

Згідно з наказом Держмитслужби України № 637 від 10.11.2000р. іноземні транспортні засоби, якими через митний кордон України переміщуються товари та пасажирів, декларуються без заповнення окремої ВМД. Відомості про такі транспортні засоби наводяться:

- при ввезенні товарів в Україну -у книжці МДП (Carnet TIR), товаротранспортній накладній (CMR), в інших товаросупровідних документах.

За цими документами та документом контролю за доставкою товарів у митницю призначення транспортні засоби направляються прикордонними митницями в митниці призначення для проведення відповідного митного оформлення;

- при в'їзді в Україну без вантажу (для вивезення товарів за межі України) -у дорожніх документах.

іноземні напівпричепи, які є власністю або перебувають у користуванні нерезидента й увозяться на митну територію України автомобілями українських суб'єктів без укладення договору аренды (лізингу) з метою транспортування на термін потрібний для:

- доставки товарів, які перебувають під митним контролем у митниці призначення;

- завантаження товарами, які вивозяться з України;

- доставка товарів у пункт пропуску через митний кордон України -підлягають пропуску через митний кордон України за іноземними свідоцтвами про допущення до перевезень товарів під митними печатками та пломбами з обов'язковим використанням книжки МДП.

Відомості про іноземний напівпричіп і вантаж, що є в ньому, мають зазначатись в книжці МДП.

Дорожні транспортні засоби, що тимчасово ввозяться на митну територію України з метою перевезення товарів та пасажирів не підпадають під вплив засобів тарифного та нетарифного регулювання, тобто переміщуються без сплати податків та зборів та без подання дозвільних документів. Разом з цим, норма цієї статті не звільняє перевізника (водія) від сплати сум єдиного збору, що передбачено Законом України «Про запровадження єдиного збору, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України». Порядок сплати та формули розрахунку сум до сплати визначені Постановою Кабінету Міністрів України від 24.10.2001 № 1569.

Нормами даної статті заборонено іноземним перевізникам здійснювати внутрішні перевезення товарів по митній території України. Тобто у разі митного оформлення в митниці призначення товарів, що ввозились даним транспортним засобом, у митний режим, який передбачає подальше переміщення цих товарів митною територією України, іноземний перевізник не має права подальшого перевезення товарів по митній території України.

Стаття 120. Товари, помилково ввезені на митну територію України

Товари можуть вважатися помилково ввезеними на митну територію України, якщо перевізником або одержувачем буде доведено, що ввезення цих товарів не є результатом навмисних дій чи грубої недбалості.

Помилково ввезеними на митну територію України не можуть вважатися товари, умови та підстави ввезення яких були змінені після перетинання ними митного кордону України.

Зі змісту цієї статті випливає, що товари можуть вважатися помилково ввезеними на митну територію України, якщо ввезення цих товарів не є результатами навмисних дій чи грубої недбалості перевізника або одержувача, тобто ввезення товарів на митну територію України спровоковано виключно певними діями відправника.

В більшості випадків дії відправника в правовідносинах, що регулюються цією статтею слід розцінювати, як грубу недбалість, тобто особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їх відвернення, або не передбачала можливості настання таких наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити.

Коли дії відправника вчинені навмисно у відносинах, що регулюються цією статтею, вони автоматично провокують порушення митних правил і відповідальність за них передбачена певними статтями.

Помилково ввезеними на митну територію України товарами можуть вважатись товари, стосовно яких перевізником, або одержувачем (імпортером) буде доведена ненавмисність таких дій або грубої недбалості. Перевізнику на виконання вимог норм даної статті необхідно бути уважним при здійсненні завантаження товару у транспортний засіб, оскільки йому буде потрібно доводити свою непричетність при виникненні помилок. Документом, що може зняти відповідальність з перевізника за помилкове ввезення товарів, є міжнародна товаро-транспортна накладна (CMR), де можуть бути зроблені обумовлення стосовно товару, що виникли на момент завантаження.

Слід зазначити, що процедура повернення товару первинному вантажовідправнику повинна передбачати письмові підтвердження вантажовідправника (експортера), вантажоотримувача (імпортера), заяву перевізника. При цьому остаточне рішення повинно приймати керівництво митного органу призначення.

Суттєвою нормою даної статті є невизнання помилковості ввезення товару при зміні митного режиму. Наприклад, після ввезення товар був розміщений у режим митний (митний ліцензійний) склад та з'ясувалась помилковість надходження даної партії товару на митну територію України. У даному випадку, норми Митного Кодексу не дозволяють розглядати таке ввезення як помилкове.

Для того, щоб наглядно проілюструвати правовідносини даної статті, можна навести такий приклад.

Одним і тим же іноземним відправником заключені контракти з певними фірмами, які розташовані на території різних держав, зокрема України та Білорусії. Іноземний суб'єкт одночасно проводить відправлення для своїх партнерів в цих країнах і забуває внести зміни в графах "Одержувач" та "Прикордонна станція переходу" в залізничній накладній тобто залишаються реквізити попередньої української фірми. Цей приклад можна розглядати лише при залізничних, авіа та морських перевезеннях, оскільки на них ще не розповсюджується дія "Положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення", що затверджено наказом Держмитслужби № 771 від 08.12.1998 року та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22.01.1999 р. за № 42/3335, тобто відсутні відомості про те, який дійсно вантаж очікується українським учасником зовнішньоекономічної діяльності.

При перетині кордону прикордонна митниця перевіряє відомості про одержувача вантажу, тобто чи дійсно така фірма акредитована на території України, і в разі позитивної відповіді направляє вантаж на адресу одержувача.

Коли до одержувача прибуває вантаж, то виявляється, що він відправлений по контракту, який не заключався українським суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності і ці вантажі взагалі не можуть використовуватись на цьому підприємстві за призначенням.

Товари, що слідує всіма видами транспорту, в тому числі і автомобільним будуть вважатися помилково ввезеними, якщо відправником допущено помилки при самому відправленні цих вантажів.

Наприклад:

Польська фірма "А" заключила контракт з українською фірмою "В" на поставку підшипників одного розміру в певній кількості, а з російською фірмою "С" на поставку підшипників такого ж розміру та іншого, але в тій же кількості, що і з українською фірмою. При відправленні вантажу українській фірмі "А" помилково по товаросупровідних документах відправляє ті підшипники, які передбачено контрактом, що заключений з російською фірмою "С". Кількість та опис відповідає даним заявленим у товаросупровідних та товаротранспортних документах. Вантаж передається перевізнику для доставки фірмі "В". Український суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності "В" в свою чергу дає підтвердження про те, що він дійсно очікує даний вантаж – підшипники в певній кількості, передбачені контрактом, тобто на прикордонну митницю відправляється попереднє повідомлення і перевізнику повідомляється його номер.

Оскільки кількість, вага, опис товару в товаросупровідних документах відповідає заявленим в попередньому повідомленні, то прикордонною митницею здійснюється пропуск на митну територію України. Коли вантаж прибув до фірми "В", то виявляється, що використати підшипники, розмір яких не передбачений контрактом, неможливо, оскільки на виробництві, яким займається фірма "В" вони взагалі не можуть бути застосовані.

Глава 16. Митні процедури на морському і річковому транспорті

Стаття 121. Місця здійснення митних процедур

Митні органи здійснюють митні процедури в зонах митного контролю на території морських та річкових портів, а також в акваторії портів, відкритих для міжнародних перевезень.

В цій статті обумовлюється місця проведення митних процедур, а також форми митних процедур.

Проведення митних процедур по переміщенню суден закордонного плавання, транспортних засобів та товарів, що перебувають на них, здійснюється в пунктах пропуску (пунктах контролю) через митний кордон України.

Митні процедури, а саме - операції, пов'язані із здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих товарів і транспортних засобів, а також із справлянням передбачених законом податків і зборів здійснюються митними органами в пунктах пропуску на митному кордоні України в морських та річкових портах, а також в акваторіях портів.

Під формами митних процедур розуміється форми митного контролю, а саме:

- перевірка посадовими особами митних органів документів та відомостей, необхідних для такого контролю;
- митний огляд (огляд та переогляд товарів і транспортних засобів, особистого огляду громадян);
- облік товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;
- усне опитування громадян та посадових осіб підприємств;

-перевірка системи звітності та обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів, які відповідно до законів справляються при переміщенні товарів через митний кордон України;

-огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи законом.

Митний контроль суден проводиться, як правило, біля причалів портів але в деяких випадках може бути проведений і в акваторії портів. Контроль в акваторії здійснюється за погодженням з відповідним органом охорони державного кордону.

Стаття 122. Зони митного контролю в морських та річкових портах

Зони митного контролю в морських та річкових портах розташовуються в межах, відведених адміністрацією цих портів, територій та акваторій.

Порядок створення та функціонування зон митного контролю у морських та річкових портах визначається Кабінетом Міністрів України.

Ця стаття обумовлює місця розташування зони митного контролю в морських та річкових портах. Під зоною митного контролю розуміється місце, визначене митними органами за погодженням в пунктах пропуску через митний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні процедури згідно з коментаріями до ст.121 цього Кодексу.

Місця розташування зон митного контролю визначається митними органами у пунктах пропуску (пунктах контролю) через митний кордон України де митні органи здійснюють контроль за товарами та транспортними засобами, що переміщуються через митний кордон України, проводять заходи, пов'язані з виявленням, попередженням та припиненням контрабанди та порушень митних правил.

В морських та річкових портах зони митного контролю звичайно встановлюються в залах митного огляду, на суднах під час їх контролю, на контейнерних терміналах, на причалах підчас завантажувально-розвантажувальних робіт, прохідних портів та в інших місцях.

Таким чином, митниця встановлює місце розташування зон митного контролю самостійно, а межі цього місця визначає адміністрація порту, зважаючи на обсяги вантажів, що знаходяться під митним контролем.

Стаття 123. Тривалість митного контролю

Судно закордонного плавання протягом усього часу стоянки в порту перебуває під митним контролем. Митний орган має право в цей період здійснювати огляд і перегляд судна, пломбування та опечатування його окремих трюмів і приміщень, де знаходяться товари, підстави для ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України чи транзит через територію України яких відсутні.

Усі судна закордонного плавання з моменту заходу в акваторію порту та до моменту виходу з акваторії порту знаходяться під митним контролем. Під час стоянки судна в порту або на рейді порту з відкритим кордоном, проведення навантажувально-розвантажувальних робіт, митний орган здійснює контроль за додержанням юридичними та фізичними особами, які використовують судно для перевезення товарів і вантажів, митного законодавства

України. У разі, якщо на борту судна виявляються товари та інші предмети, не заявлені у відповідний митний режим, або на переміщення яких через митний кордон відсутні достатні підстави, митні органи не дозволяють переміщувати вищезгадані товари та інші предмети через митний кордон України, і проводять пломбування або опечатування таких товарів в окремих трюмах і приміщеннях.

Стаття 124. Строк митного оформлення суден закордонного плавання

Залежно від водотоннажності і призначення суден закордонного плавання їх митне оформлення проводиться в строк, який визначається керівником митного органу за погодженням з керівником відповідного органу охорони державного кордону України та іншими контрольними службами.

Митне оформлення суден закордонного плавання здійснюється цілодобово у порядку їх прибуття.

Митний контроль та митне оформлення суден закордонного плавання залежно від їх водотоннажності й призначення проводяться в такі терміни (год.):

	Водотоннажність, тонн		
	до 5000	до 20000	Понад 20000
Оформлення прибуття/вибуття вантажних суден закордонного плавання, а також суден рибної промисловості та інших	1,5	2,5	3,0
	Пасажиромісткість, чол.		
	до 300	до 500	Понад 500
Оформлення прибуття/вибуття пасажирських суден закордонного плавання	3,0	3,5	4,0

Тривалість митного контролю та митного оформлення річкових суден з караваном становить до трьох годин. Зазначена тривалість не може бути скорочена на шкоду проведенню митного контролю та митного оформлення.

Часом початку роботи митного наряду вважається момент подання капітаном судна всіх документів.

При виявленні контрабанди або порушення митних правил митний орган має право продовжити час митного оформлення до з'ясування обставин справи.

Про час прибуття судна в порт (вибуття з порту) адміністрація порту (морський агент) повідомляє не пізніше ніж за дві години до прибуття (вибуття) судна.

Стаття 125. Розміщення об'єктів митного контролю у водному сполученні

Райони розвантаження та завантаження суден закордонного плавання, посадки та висадки пасажирів цих суден, а також місця стоянки суден для здійснення митного контролю визначаються адміністрацією порту з урахуванням функціональної і технологічної діяльності порту та за поданням митного органу, погодженим з органом охорони державного кордону України.

Зміна місця стоянки суден визначається адміністрацією порту з повідомленням відповідного митного органу та органу охорони державного кордону України.

Під час розвантаження та завантаження суден закордонного плавання, посадки та висадки пасажирів адміністрація порту визначає місця стоянки судна для проведення митного та погранічного контролю. Це місця повинно співпадати з зоною митного контролю. Місця накопичення вантажу, що знаходиться під митним контролем, повинно бути відокремлено від інших вантажів. Ціж самі норми повинні застосовуватися і до місць посадки та висадки пасажирів. Ці місця позначаються табличками червоного кольору розміром 50 x 20 см з написом білого кольору: "ЗОНА МИТНОГО КОНТРОЛЮ. CUSTOM'S ZONE. СТОРОННІМ ВХІД ЗАБОРОНЕНО" на українській та англійській мовах. Такі таблички розміщуються на підставках висотою 1,5 м і розташовуються по периметру зони митного контролю на відстані 30...50 м одна від одної так, щоб їх було добре видно.

У разі, якщо адміністрація порту за необхідністю бажає змінити стоянку судна, вона звертається до митного органу з проханням дозволити провести перешвартовку судна. Це прохання повинно бути узгоджено з прикордонними військами. Контроль за зміною стоянки судна проводять митні органи України сумісно з прикордонними військами України.

Якщо адміністрації порту необхідно провести роботи, при проведенні яких до судна, що знаходиться під митним контролем, повинен підійти інший плавзасіб, адміністрація зобов'язана звернутися до митного органу з проханням дати дозвіл на ці дії з вказівкою причин такого звернення.

Стаття 126. Митний контроль у разі виникнення особливих обставин

Якщо судно закордонного плавання внаслідок аварії, стихійного лиха або інших обставин, що мають характер непереборної сили, не в змозі досягти одного з місць здійснення митного контролю на митній території України, вивантаження з нього товарів допускається в місцях, де немає митних органів. У таких випадках капітан судна повинен вжити всіх необхідних заходів для забезпечення зберігання цих товарів та пред'явлення їх найближчому митному органу.

У разі якщо судно закордонного плавання внаслідок аварії, стихійного лиха або інших обставин, що мають характер непереборної сили до яких може бути віднесені:

-стихійне лихо (пожежа, повінь, інше стихійне лихо чи сезонне природне явище, зокрема таке, як замерзання моря, проток, портів тощо, закриття шляхів, проток, каналів, перевалів);

-військові дії чи надзвичайний стан у регіоні, через який пролягає шлях транспортного засобу, що перевозить вантаж;

-страйк;

-злочинні дії третіх осіб, спрямовані проти перевізника, транспортного засобу чи вантажу, що перевозиться цим транспортним засобом;

-пригода за участю транспортного засобу, що перевозить вантаж, яка спричинила повне чи часткове пошкодження транспортного засобу;

-неможливість подальшого руху транспортного засобу, коли зсув, пошкодження або розпакування вантажу створює небезпеку чи загрозу руху судна, життю чи здоров'ю членам екіпажу або навколишньому середовищу;

-інші схожі за характером обставини чи події.), не в змозі досягти одного з місць здійснення митного контролю на митній території України, а саме одного із портів України які включені до перелік пунктів пропуску (пунктів контролю) через державний кордон України, у межах яких створюються зони митного контролю, відповідно до статті 49 Митного кодексу України від 11.07.2002 N 92-IV.

Капітан може вивантажити з судна товар в місцях, де немає митних органів але повинен отримати документи, що підтверджують, наслідок аварії, стихійного лиха або інших обставин, що мають характер непереборної сили. Ці документи можуть видаватися місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, органами Міністерства внутрішніх справ України, іншими спеціально уповноваженими на це державними органами, а також міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади тощо.

Після вивантаження вантажу капітан судна повинен вжити всіх необхідних заходів для забезпечення зберігання цих товарів та в найближчий час повідомити про це в найближчий митний орган.

Стаття 127. Митний контроль за вантажними операціями у водному сполученні

Вивантаження товарів із суден закордонного плавання та завантаження товарів на зазначені судна здійснюються з дозволу митного органу та під його контролем згідно з товаросупровідними документами, передбаченими законодавством України. Пропуск через митний кордон України товарів, що перевозяться в міжнародному водному сполученні, здійснюється на підставі оформлених митних декларацій.

Операції пов'язані з вивантаження товарів із суден закордонного плавання та завантаження товарів на зазначені судна здійснюються з дозволу митного органу та під його контролем. Перед початком завантажувальних робіт декларант або особа діюча за дорученням вантажо власника подає митному органу в пункті пропуску на митному кордоні України морських та річкових портах доручення на завантаження судна товарами. До доручення додаються слідуючі документи:

- четвертий примірник оформленої ВМД на товар, що переміщується через митний кордон України;
- вантажні списки до доручення;
- сертифікати інших органів державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України;
- договір з портом на перероботку вантажу при необхідності;
- договір з експедитором при необхідності;
- інструкції на заповнення коносаментів при необхідності.

При наявності цих документів та накопиченої суднової партії вантажу митний орган дає дозвіл (проставлення ОНП на дорученні) на завантаження вантажу на борт судна. Контроль за навантаженням вантажу на борт судна митні органи проводять у відповідності з ст.40 МКУ.

Після закінчення навантаження вантажу на борт судна декларант або особа діюча за дорученням вантажовласника подає до митного органу слідуючі документи:

- коносаменти;
- маніфести;
- відомість завантаження (відомість повинна мати наступні відомості: найменування судна, порт відправлення і порт призначення, номер доручення, номер коносаменту, назва відправника, номери залізничних вагонів та накладних, номер ВМД, кількість вантажу, прийнятого портом та завантаженого на судно, кількість вантажних місць для генеральних вантажів, номер приймального акту) завіряється ТЕКом порту з зазначенням ПІБ, посади, підпису співробітника ТЕКу та печаткою ТЕКу;
- сертифікат визначення ваги вантажу по осадці судна, виданий фірмою SGS-Україна або іншими організаціями;
- акт завантаження судна, оформлений капітаном (форма KE-76) та прийомоздавальником вантажного району порту навантаження (тільки по окремих вантажних

теплоходах, по яких SGS- Україна або інші фірми, не проводить інспекційних робіт) тільки на навалочні вантажі. ТЕК порту надає акт завантаження судна по формі KE-76;

-інші документи у разі необхідності.

Після перевірки наданих документів і у разі відповідності цих документів законодавству України та митному законодавству митний орган оформлює маніфести і надає дозвіл згідно ст. 131 МКУ.

Вивантаження транспортних засобів та товарів із суден закордонного плавання здійснюється з дозволу митного органу (проставлення штампа ПМК на маніфестах) та під його контролем згідно з товаросупровідними документами наданими капітаном судна під час комісії.

Вивантаження вантажу з судна повинно проводитися в зонах митного контролю які встановлені згідно статті 49 цього Кодексу.

При проведенні митного контролю транспортних засобів та товарів, що вивантажуються із судна, митним органам надаються наступні документи:

-коносаменти;

-маніфести;

-каргоплан;

-сертифікати інших органів державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України;

-акт-повідомлення у разі розбіжності фактичної кількості транспортних засобів та товарів і даних, зазначених у вантажних документах, або при виявленні в процесі розвантаження судна пошкоджених, підмочених, зі слідами розпакування вантажних місць;

-генеральний акт;

-разнорядка на вивезення вантажу з порту або інший документ в залежності від практики роботи порту.

Генеральний акт завіряється представниками порту, судна й митного органу та один примірник його зберігається в митному органі.

Дозвіл на вивезення транспортних засобів та товарів із зони митного контролю й порту здійснюється на підставі оформлених митних декларацій.

Не допускається перебування в зонах митного контролю транспортних засобів і товарів, митне оформлення яких завершено, за винятком випадків, коли таке перебування є наслідком функціональної та технологічної діяльності порту, або в разі наявності в митному органі інформації від інших контролюючих органів щодо можливого митного оформлення цих товарів та транспортних засобів з порушенням чинного законодавства.

Стаття 128. Митний контроль суден закордонного плавання, що перетинають державний кордон України на нетривалий час

Судно закордонного плавання, яке заходить у відкритий для міжнародних водних перевезень порт для поповнення запасів води, палива, продовольства, проведення термінових ремонтних робіт на строк до двох діб, митному оформленню не підлягає, але перебуває під митним контролем до його відправлення.

Товари, які завантажуються на це судно, підлягають митному оформленню на загальних підставах.

Якщо судно закордонного плавання заходить у відкритий для міжнародних водних перевезень порт для поповнення запасів води, палива, продовольства, проведення термінових ремонтних робіт на строк до двох діб митний орган сумісно з прикордонними військами України проводить митний контроль суден закордонного плавання документально за умови їх постійного перебування під контролем митного органу в зонах митного контролю в пунктах пропуску (пунктах контролю) через митний кордон України.

За наявності достатніх підстав уважати, що на борту судна перебувають предмети контрабанди або предмети, які безпосередньо є об'єктами порушення митних правил, митний контроль цього судна здійснюється з обов'язковим митним оглядом судна та членів екіпажу цих суден.

Документальний контроль проводиться на підставі пред'явлених адміністрацією судна наступних документів:

1. генеральна декларація;
2. декларація про вантаж;
3. суднова роль;
4. список пасажирів;
5. декларація про особисті речі екіпажу судна;
6. список запасів споживання;
7. довідка капітана судна про наявність на борту судна наркотичних засобів, зброї та боєприпасів.

Запаси, призначені для споживання, які завантажуються на іноземне судно закордонного плавання, підлягають митному оформленню відповідно митного режиму експорт.

А запаси, призначені для споживання, що завантажуються на українські транспортні засоби, підлягають митному оформленню відповідно до митного режиму тимчасове вивезення без постановки на облік.

Обсяги таких запасів визначаються на підставі норм споживання, необхідного для забезпечення безперебійної експлуатації та технічного обслуговування суден, їх вантажопідйомності та пасажиромісткості, з урахуванням тривалості рейсу або тривалості перебування на митній території України. Норми споживання для різних типів суден визначаються Міністерством транспорту України.

Обсяги товарів, призначених для матеріально-технічного постачання та спорядження, пально-мастильних матеріалів, сировини для промислової переробки, продовольства, інших товарів, що вивозяться за межі митної території України для забезпечення виробничої діяльності українських та орендованих (зафрахтованих) українськими підприємствами суден, які здійснюють морський промисел, визначаються Мінтрансом України з урахуванням потреби забезпечення безперебійної експлуатації та технічного обслуговування суден, їх вантажопідйомності, тривалості рейсу й типу суден і зазначаються в дозвільному документі, що видається Мінтрансом України.

Стаття 129. Митний контроль каботажних суден

Судна каботажного плавання, що плавають під Державним Прапором України, а також судна каботажного плавання, що плавають під іноземним прапором, за умови одержання на це дозволу центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту, перебувають під митним контролем протягом усього часу каботажу. Митне оформлення таких суден здійснюється документально після повернення з рейсу на підставі письмового повідомлення капітана судна про те, що судно під час рейсу не заходило в порти інших держав і не причалювало до суден закордонного плавання, а при виході в рейс - що цим рейсом не передбачається захід до портів інших держав та причалювання до суден закордонного плавання.

Митне оформлення рибної продукції, виробленої українськими суднами в межах Азово-Чорноморського басейну, здійснюється без оформлення вантажної митної

декларації. Оподаткування зазначеної продукції здійснюється відповідно до законів України.

Якщо судно під час рейсу з будь-якої причини заходило в порти інших держав або причалювало до суден закордонного плавання, воно підлягає митному контролю на загальних підставах.

Судно каботажного плавання – судно, що без заходу до портів інших держав здійснює каботажні перевезення між портами України, а також судно флоту рибного господарства, яке здійснює рибогосподарську діяльність у межах Азово-Чорноморського басейну. . Митне оформлення таких суден здійснюється документально після повернення з рейсу на підставі письмового повідомлення капітана судна про те, що судно під час рейсу не заходило в порти інших держав і не причалювало до суден закордонного плавання.

Митний орган, при вибутті судна в каботаж виконує такі дії:

- звіряє відомості, заявлені у вантажній декларації, з наявними в митниці відомостями про вантажні операції, робить на вантажній декларації запис для порту призначення про наявність товарів та інших предметів на борту судна, накладене митне забезпечення, подані документи на товари та інші предмети тощо й завіряє його відтиском особистої номерної печатки;
- за відсутності зауважень робить на судновій ролі запис: "З боку митниці зауважень щодо вибуття судна немає".
- перший примірник оформленої вантажної декларації залишається в справах митного органа та є підставою для зняття суднової справи з контролю.
- другий примірник оформленої вантажної декларації надається представнику адміністрації судна або морському агенту для подання митному органу призначення.

Уразі звернення адміністрації судна або морського агента митні органи можуть по закінченні митного контролю та митного оформлення прибуття українського судна закордонного плавання й за відсутності на його борту товарів та інших предметів, які перебувають під митним контролем, а також інших митних обмежень (наявності опломбованих приміщень тощо) погоджувати плавання судна в межах митної території України. У цьому разі митному органу подається вантажна декларація у двох примірниках. Митний орган на обох примірниках вантажної декларації робить запис: "Дозволено переміщення в межах митної території України без узгодження з митними органами". Перший примірник оформленої таким чином вантажної декларації залишається в справах митниці та є підставою для зняття суднової справи з контролю. Другий примірник вантажної декларації надається представнику адміністрації судна або морському агенту для зберігання в справах судна.

При митному оформленні вибуття судна з будь-якого українського порту за межі митної території України адміністрацією судна або морським агентом подається митному органу відправлення примірник оформленої у вищезазначеному порядку вантажної декларації, який залишається в справах цього митного органа.

Стаття 130. Митне оформлення українських суден, побудованих чи придбаних за кордоном або проданих за кордон

Митне оформлення придбаного або побудованого резидентом за межами митної території України судна здійснюється після набуття резидентом права власності на таке судно в режимі імпорту під час його першого заходу в один з українських портів.

Митне оформлення придбаного нерезидентом на митній території України судна здійснюється в режимі експорту, якщо таке судно вивозиться за межі митної території України, або в режимі тимчасового ввезення, якщо таке судно використовується на митній території України.

Митне оформлення придбаного або побудованого резидентом за межами митної території України судна здійснюється в режимі імпорту під час його першого заходу в один з українських портів при умові:

подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови

-ввезення товарів на митну територію України;

-сплату податків і зборів, якими обкладаються товари під час ввезення на митну територію України відповідно до законів України;

-дотримання вимог, передбачених законом, щодо заходів нетарифного регулювання та інших обмежень.

Митне оформлення придбаного нерезидентом на митній території України судна здійснюється в режимі експорту при умові:

-подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови ввезення товарів на митну територію України;

-сплату податків і зборів, якими обкладаються товари під час ввезення на митну територію України відповідно до законів України;

-дотримання вимог, передбачених законом, щодо заходів нетарифного регулювання та інших обмежень.

Стаття 131. Дозвіл митного органу на відправлення судна закордонного плавання

Органи управління портом не дозволяють капітанові судна закордонного плавання виходити з акваторії порту без відмітки митного органу на відповідному судновому документі.

Для тимчасового відходу судна із порту у зв'язку з дією непереборної сили, стихійним лихом, а також з метою рятування людей дозвіл митного органу не обов'язковий.

Після закінчення розвантаження або завантаження капітан або агент судна закордонного плавання звертається до митного органу з судовою ролью для отримання дозволу на вихід з акваторії порту. Митний орган у разі відсутності зауважень робить на судовій ролі запис: "З боку митниці зауважень щодо вибуття судна немає" та засвідчує цей запис особистою номерною печаткою. У разі зауважень митний орган робить запис: "З боку митниці є зауваження" вказує які зауваження та засвідчує цей запис особистою номерною печаткою.

Стаття 132. Митний контроль за переміщенням товарів через борти іноземних військових кораблів

Товари, що переміщуються через борти іноземних військових кораблів на митну територію України або у зворотному напрямку, підлягають митному контролю та митному оформленню.

Військові кораблі та судна забезпечення військово-морських сил, укомплектовані повністю військовою командою, які перетинають митний кордон України, митному оглядові не підлягають. Судна забезпечення військово-морських сил, укомплектовані змішаною командою, що виконують завдання військово-оперативного характеру, при перетині митного кордону України звільняються від огляду, якщо інше не передбачено законодавчими актами України.

Командири зазначених військових кораблів і суден забезпечення військово-морських сил несуть відповідальність за дотримання членами екіпажів митного законодавства України.

Товари та інші предмети, які переміщуються на іноземні військові кораблі й судна забезпечення військово-морських сил або у зворотному напрямку, підлягають митному контролю та митному оформленню у відповідних митних режимах.

Вантажні операції з товарами та іншими предметами здійснюються в місцях перебування військових кораблів і суден забезпечення військово-морських сил. Митний орган, який здійснює контроль за вантажними операціями, створює зону митного контролю в місці їх проведення. Режим зони митного контролю доводиться до відома осіб, безпосередньо присутніх під час проведення митного контролю.

Глава 17. Митні процедури на авіатранспорті

Стаття 133. Міжнародні аеропорти

Переміщення товарів через митний кордон України повітряним шляхом здійснюється через міжнародні аеропорти, в яких розташовані митні органи.

Переміщення товарів через митний кордон України через інші аеропорти та поза місцем розташування митних органів допускається у виняткових випадках за дозволом Кабінету Міністрів України або у разі вимушеної посадки повітряного судна.

Міжнародний аеропорт - пункт пропуску повітряного сполучення де спеціально виділена територія з комплексом будівель, споруд і технічних засобів та де здійснюються прикордонний, митний та інші види контролю і пропуск через державних кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна будь-яких держав.

Для здійснення митного, прикордонного, ветеринарного, екологічного, санітарно-карантинного, фітосанітарного контролю, контролю за переміщенням культурних цінностей та контролю з метою забезпечення безпеки цивільної авіації заінтересованими міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади утворюються в міжнародних аеропортах підрозділи органів прикордонного і митного контролю та служб - державної ветеринарної медицини, екологічного контролю, контролю за переміщенням культурних цінностей, контролю з метою забезпечення безпеки цивільної авіації, а також санітарно-карантинні підрозділи і пункти карантину рослин

Загальний порядок та послідовність проведення всіх видів контролю в міжнародному аеропорту визначаються за типовою технологічною схемою пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, яка затверджується спільним наказом Держкомкордону, Держмитслужби та Мінтрансу.

Згідно із типовою технологічною схемою керівниками підрозділів органів прикордонного та митного контролю на місцях за погодженням з керівниками служб і підприємств, на території яких розміщено пункти пропуску, затверджуються відповідні технологічні схеми для конкретних пунктів пропуску в міжнародних аеропортах.

Місце стоянки повітряного судна для проведення митного контролю та митного оформлення, вивантаження або навантаження, а також посадки й висадки пасажирів визначається адміністрацією аеропорту за погодженням з митним органом та органом прикордонного контролю. Зміна такого місця проводиться з відома митного органу й органу прикордонного контролю, за винятком випадків аварії та стихійного лиха. Адміністрація аеропорту при першій нагоді повідомляє про це митний орган і орган прикордонного контролю

Рішення щодо проведення контролю осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, їх пропуску через державний кордон приймаються посадовими особами контрольних підрозділів.

Назва міжнародного аеропорту, як правило, визначається за назвою адміністративно-територіальної одиниці (населеного пункту, місцевості), на території або поблизу якої він розташований.

Межі території пункту пропуску в міжнародному аеропорту затверджуються наказом

відповідного авіаційного підприємства (аеропорту), на балансі якого перебуває пункт пропуску, за погодженням з підрозділами органів прикордонного та митного контролю.

Для забезпечення функціонування пункту пропуску може створюватися зона обслуговування (торговельні точки, пункти надання медичної допомоги, місця технічного обслуговування автомобільного транспорту тощо), яка розміщується поблизу пункту пропуску або прилягає до нього.

Відповідно до частини другої статті 133 Митного кодексу переміщення товарів через аеропорти, у яких не розташовані митні органи, може здійснюватися у зв'язку із заходами, що проводяться Збройними силами України та іншими військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, за межами її території або військовими формуваннями іноземних держав на території України в рамках міжнародних договорів України та у випадках вивезення/увезення через митний кордон України товарів для подання допомоги в ліквідації наслідків стихійного лиха.

Пропуск товарів через аеропорти, у яких не розташовані митні органи, у вищезазначених випадках, здійснюється після проходження всіх передбачених законодавством видів контролю.

При цьому дозвіл на переміщення товарів надається Кабінетом Міністрів України на виконання міжнародних договорів України про проведення заходів Збройними силами та іншими військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, за межами її території або військовими формуваннями іноземних держав на території України, а також відповідно до рішення Кабінету Міністрів України про подання чи отримання допомоги в ліквідації наслідків стихійного лиха.

Стаття 134. Документи для контролю за повітряним судном

Командир повітряного судна зобов'язаний подати для здійснення митного контролю такі документи:

- 1) генеральну декларацію;**
- 2) документи про поштові відправлення, товари та товаросупровідні документи;**
- 3) інші документи, передбачені цим Кодексом, іншими законами України, а також міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку.**

Дозвіл митного органу на вивантаження товарів з повітряного судна або завантаження товарів на нього надається після перевірки поданих документів та встановлення їх відповідності вимогам цього Кодексу.

Командир повітряного судна безпосередньо або через уповноважених ним осіб подає посадовій особі митного органу для здійснення митного контролю підписану генеральну декларацію, списки запасів споживання, каргоманіфести, авіаційні вантажні та поштові накладні, товаросупровідні документи. При потребі посадовій особі митного органу можуть подаватися інші документи необхідні для здійснення митного контролю (списки пасажирів, технічні формуляри, зведені завантажувальні відомості та інші документи).

Генеральна декларація - документ, що містить у собі інформацію про власника повітряного судна або виконавця рейсу, а також реєстраційний номер повітряного судна або його військовий знак, номер рейсу, дату виконання рейсу, назви аеропортів відправлення, проміжних посадок, прибуття тощо.

При відльоті повітряного судна митне оформлення проводиться, якщо літак не робить проміжної посадки на території України, з проставленням особистої номерної печатки та записом інспектора митниці в генеральній декларації (в графі "тільки для офіційного використання") про те, що було і в якому обсязі оформлено в митному відношенні.

При відльоті повітряного судна з міжнародного аеропорту з посадкою в інших міжнародних аеропортах України, де знаходяться митні органи, проводиться, як правило,

повне митне оформлення багажу пасажирів, вантажу, що прямують залежно від маршруту польоту з обов'язковим проставленням штампу "Під митним контролем" та записом інспектора митниці в генеральній декларації про те, що було оформлено митницею (вантаж, багаж) та що належить оформити митниці, з якої повітряне судно відлітає за кордон України.

При прильоті повітряного судна з-за кордону України з посадкою в проміжному міжнародному аеропорту України, де знаходиться митний орган, в першому пункті посадки літака проводиться, як правило, митне оформлення багажу пасажирів та вантажу, що прямують до цього пункту посадки. У пункті першої посадки повітряного судна інспектором митниці в генеральній декларації обов'язково проставляється штамп "Під митним контролем" та робиться запис відповідно про те, що було оформлено митницею (вантаж, багаж) та що належить оформити митниці, з якої повітряне судно відлітає за кордон України.

Наявність на генеральній декларації авіарейсу з кількома посадками на митній території України одного штампу "Під митним контролем" означає його часткове оформлення. Наявність штампу "Під митним контролем" і особистої номерної печатки означає повне оформлення.

Авіаційна вантажна накладна. Під час перевезення вантажу видається авіавантажна накладна. Замість авіавантажної накладної можуть використовуватися будь-які інші документи, що містять запис про майбутнє перевезення. Якщо використовуються такі інші документи, перевізник, на прохання відправника, видає йому квитанцію на вантаж, що дозволяє розпізнати вантаж і дістати доступ до інформації, що міститься в документах.

Зміст авіавантажної накладної або квитанції на вантаж

Авіавантажна накладна або квитанція на вантаж містить:

- а) зазначення пунктів відправлення і призначення;
- б) якщо пункти відправлення і призначення знаходяться на території тієї самої держави-учасника, а одна або кілька передбачених зупинок знаходяться на території іншої держави, зазначається принаймні одна така зупинка;
- в) зазначається вага відправлення;
- г) номер авіарейсу, тощо.

У разі потреби відповідно до процедур, установленими митними, поліцейськими й аналогічними державними органами, від відправника може знадобитися представлення документа з указівкою характеру вантажу. Зазначене положення не створює для перевізника обов'язків, що випливають з цього, зобов'язань або відповідальності.

Опис авіавантажної накладної.

1. Авіавантажна накладна складається відправником у трьох оригінальних примірниках і довільною кількістю копій.

2. Перший примірник має позначку "для перевізника" і підписується відправником. Другий примірник має позначку "для одержувача" і підписується відправником і перевізником. Третій примірник підписується перевізником, що передає його відправнику по прийнятті вантажу.

3. Підпис перевізника і відправника можуть бути надруковані або проставлені штемпелем.

4. Якщо, на прохання відправника, авіавантажну накладну складає перевізник, то перевізник розглядається, до доказу протилежного, як такий який діє від імені відправника.

(вставити малюнок, наявний в твердій копії)

Документація під час перевезення декількох місць

Якщо перевозиться більш одного місця:

- а) перевізник вантажу має право жадати від відправника складання окремих авіавантажних накладних;
- б) відправник має право жадати від перевізника видачі окремих квитанцій на вантаж, якщо використовуються інші документи.

Недотримання вимог до документації

Недотримання вимог заповнення документації не заперечує існування або дійсності договору перевезення, що, проте, підпадає під дію правил Конвенції для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень, включаючи правила, що стосуються обмеження відповідальності.

Відповідальність за правильність відомостей у документації

1. Відправник відповідає за правильність відомостей і заяв, що стосуються вантажу, внесених ним або від його імені в авіавантажну накладну або представлених ним або від його імені перевізнику для внесення в квитанцію на вантаж або для включення в інформацію, що зберігається іншими документами. Попереднє положення застосовується також у випадку, коли особа, що діє від імені відправника, є також представником перевізника.

2. Відправник несе відповідальність перед перевізником за будь-яку шкоду, понесену ним або будь-якою іншою особою, перед якою перевізник несе відповідальність, унаслідок неправильності, неточності або неповноти відомостей і заяв, представлених відправником або від його імені.

3. За винятком положень пунктів 1 і 2, перевізник несе відповідальність перед відправником за будь-яку шкоду, понесену ним або будь-якою іншою особою, перед яким відправник несе відповідальність, унаслідок неправильності, неточності або неповноти відомостей і заяв, внесених перевізником або від його імені в квитанцію на вантаж або в інформацію, що зберігається іншими документами.

Доказова сила документації

1. Авіавантажна накладна або квитанція на вантаж, до доказу протилежного, є свідченням укладання договору, прийняття вантажу й умов перевезення, зазначених у них.

2. Будь-які відомості в авіавантажній накладній або в квитанції на вантаж про вагу, розміри й упакування вантажу, а також про число місць, до доказу протилежного, є свідченням повідомлених даних; дані про кількість, обсяг і стан вантажу не є доказом проти перевізника, за винятком тих випадків, коли ним зроблена їхня перевірка в присутності відправника з указівкою про це в авіавантажній накладній або квитанції на вантаж або коли вони стосуються очевидного стану вантажу.

Каргоманіфест - зведена відомість, що містить інформацію про номери авіаційних вантажних накладних, кількість вантажних місць, вагу й найменування товарів, що навантажуються на борт (вивантажуються з борту) повітряного судна під митним контролем, тощо.

Уповноваженими представниками аеропорту, перевізника до каргоманіфесту заносяться відомості про вивантаження товарів, що надійшли без документів, про пошкодженні місця (записи дублюються в авіаційних вантажних накладних) тощо.

У разі вивантаження товарів, пошти з повітряного судна без розміщення на складі посадова особа митного органу проставляє відповідні відмітки в каргоманіфестах.

Відомості про кількість місць, прийнятих уповноваженими представниками аеропорту, перевізника до перевезення, засвідчуються їх особистими підписами та є зобов'язанням про доставку товарів на склад у незмінному стані й у повному обсязі.

Каргоманіфести та авіаційні вантажні накладні завіряються відбитком штамп "Під митним контролем" посадовою особою митного органу, що дала дозвіл на вивантаження товарів з борту повітряного судна й перевезення їх на склад.

На підставі цих документів здійснюється контроль за переміщенням товарів з борту повітряного судна на склад.

Товаросупровідні документи - документи, що містять дані про товари, які переміщуються через митний кордон України, зокрема товаротранспортні накладні,

рахунки-фактури (інвойси), відвантажувальні специфікації, пакувальні листи, вантажні митні декларації тощо.

Митне оформлення товаросупровідних документів при ввезенні здійснюється шляхом проставлення штампів “Під митним контролем”.

Вивантаження товарів на склад здійснюється вповноваженими представниками аеропорту, перевізника або власником товарів на підставі авіаційних вантажних накладних, каргоманіфесту, товаросупровідних документів, митної декларації з дозволу митного органу та під його контролем.

При вивезенні товарів авіаційні вантажні накладні, товаросупровідні документи оформлюють на складах аеропорту, або інших складах. За відсутності зауважень при перевірці відповідності товарів даним, зазначеним в авіаційних вантажних накладних, товаросупровідних документах і каргоманіфесті, посадова особа митного органу проставляє відбиток штампів “Під митним контролем” на каргоманіфесті, особистої номерної печатки на авіаційних вантажних накладних і дає дозвіл на вивезення товарів зі складу на борт повітряного судна.

Після навантаження заявлених у каргоманіфесті товарів на транспортний засіб представника аеропорту або перевізника для вивезення зі складу на борт повітряного судна вповноважений представник аеропорту або перевізника робить запис у каргоманіфесті про кількість місць, прийнятих до перевезення, і проставляє особистий підпис, чим засвідчує зобов’язання щодо доставки товарів на борт повітряного судна в незмінному стані та в повному обсязі.

За наявності всіх необхідних відміток, проставлених штампів “Під митним контролем”, особистих номерних печаток на наданих командиром повітряного судна карго маніфестах, авіаційних накладних та за відповідності кількості місць заявлених до перевезення даним карго маніфестом - посадова особа митниці на борту повітряного судна дає дозвіл на завантаження. Після завантаження та вибуття повітряного судна посадова особа проставляє особисту номерну печатку на карго маніфесті, що свідчить про фактичне вивезення товарів за межі митної території України.

Стаття 135. Вимушена посадка

Командир повітряного судна, який здійснив вимушену посадку за межами міжнародного аеропорту, зобов’язаний вжити необхідних заходів для забезпечення збереження товарів, які підлягають митному контролю, та протягом доби повідомити найближчий міжнародний аеропорт про місце посадки судна.

Адміністрація міжнародного аеропорту після одержання такого повідомлення зобов’язана забезпечити перевезення посадових осіб митного органу до місця посадки судна або доставити пасажирів, екіпаж, а також товари, що підлягають митному контролю, до митного органу.

Інформація про можливість здійснення повітряним судном вимушеної посадки надається уповноваженими органам міжнародного аеропорту, як правило центральною диспетчерською аеропорту після того як:

спроби встановити зв’язок з повітряним судном не завершилися успіхом і всі зусилля щодо більш широкого наведення довідок вказують на вірогідність того, що дане повітряне судно зазнало лиха;

вважається, що запас палива на борту повітряного судна є недостатнім для того, щоб це повітряне судно досягнуло місця, придатного для безпечної посадки;

отримана інформація про те, що експлуатаційна ефективність повітряного судна знизилась до такого ступеня, що стала ймовірною потреба вимушеної посадки;

отримана інформація або є достатні підстави вважати, що повітряне судно має намір здійснити або здійснило вимушену посадку, за винятком тих випадків, коли є достатня

визначеність щодо того, що повітряному судну та особам, що перебувають на його борту, не загрожує безпосередня небезпека і вони не потребують негайної допомоги.

Адміністрація аеропорту, структурні підрозділи якого здійснюють пошуково – рятувальні роботи погоджує з керівництвом митного органу порядок за засоби доставлення посадових осіб митниці до місця вимушеної посадки.

Стаття 136. Пропуск товарів, що перевозяться транзитними авіапасажирами

Товари, що перевозяться транзитними авіапасажирами (за винятком товарів, заборонених до транзиту), не підлягають обкладенню податками і зборами та безперешкодно переміщуються в межах зони митного контролю міжнародного аеропорту.

Митний контроль і митне оформлення товарів, що переміщуються фізичними особами на борту повітряного судна, здійснюються посадовими особами митного органу в зонах митного контролю.

Вивантаження товарів, що переміщуються фізичними особами як багаж, доставка їх у зону митного контролю по прибутті повітряного судна здійснюються вповноваженими представниками аеропорту або перевізника під контролем митного органу.

Товари, що переміщуються як багаж фізичних осіб, які прямують транзитом через територію України, перевозяться вповноваженими представниками аеропорту або перевізника на борт повітряного судна, яким здійснюватиметься подальше перевезення. За відсутності повітряного судна товари доставляються в зону митного контролю, де перебувають під контролем митного органу до прибуття повітряного судна, яким здійснюватиметься їх подальше перевезення.

Якщо немає підстав уважати, що на борту повітряного судна, яке здійснює технічну посадку, перебувають товари, увезення в Україну та транзит яких через територію України заборонено, то митний контроль здійснюється шляхом візуального контролю й перевірки документів на повітряне судно й товари, що переміщуються ним.

Товари, що переміщуються такими повітряними суднами й належать членам екіпажів та громадянам, а також самі повітряні судна підлягають митному контролю й митному оформленню в авіаційних пунктах пропуску, у яких здійснюється пропуск цих товарів через митний кордон України.

Якщо під час здійснення міжнародного рейсу при переміщенні повітряного судна між аеропортами, розташованими на митній території України, цим повітряним судном здійснюється внутрішнє перевезення пасажирів та товарів територією України, то митний контроль і митне оформлення товарів здійснюються митним органом у першому місці посадки по прибутті в Україну та митним органом в останньому місці посадки при вибутті повітряного судна за межі митної території України.

При переміщенні повітряного судна між аеропортами, розташованими на митній території України, міжнародним авіаційним рейсом зі здійсненням кількох посадок митні органи, під митним контролем яких здійснюється переміщення цього повітряного судна, товарів членів екіпажу й пасажирів, обов'язково інформують про це митні органи, розташовані в місцях наступних посадок повітряного судна на митній території України.

Перевізник при переміщенні товарів транзитом повинен забезпечити: незмінність стану товарів, крім природних утрат, а також унеможливлення використання товарів з іншою метою, крім транзиту, і доставку в митний орган призначення в термін, визначений митним органом відправлення.

При здійсненні митного контролю товарів, що переміщуються на борту повітряного судна, яке виконує транзитний рейс, митне оформлення товарів, що вивантажуються (увозяться), навантажуються (вивозяться), здійснюється в загальному порядку. Митний контроль за переміщенням товарів транзитним авіаційним рейсом, що здійснюється на

підставі міжурядових угод про повітряне сполучення, проводиться відповідно до умов, визначених цими угодами.

Повітряне судно, що здійснило посадку при виконанні транзитного рейсу чи технічну посадку, перебуває під митним контролем з моменту посадки й до вибуття. У разі потреби тривалої стоянки повітряного судна й неможливості забезпечити силами посадкових осіб митного органу нагляд за повітряним судном на нього накладається митне забезпечення, повітряне судно за погодженням з митним органом передається перевізником під охорону вповноважений адміністрацією аеропорту службі охорони. При цьому складається в 3-х примірниках акт довільної форми про прийняття-передання повітряного судна з товарами на зберігання під митним контролем. Один примірник акта надається перевізнику, другий - уповноважений адміністрацією аеропорту службі охорони, третій залишається в митному органі.

Існують особливості здійснення митного контролю за переміщенням внутрішнім митним транзитом через митний кордон України товарів, що прямують з пасажирями через декілька аеропортів України

Товари, що переміщуються пасажирями між аеропортами, розташованими на митній території України, з використанням повітряного судна, яке здійснює внутрішньодержавний рейс, і з подальшим перевантаженням цих товарів на борт повітряного судна, що здійснює міжнародний рейс (далі - комбіновані перевезення), з метою вивезення цих товарів за межі митної території України, можуть бути оформлені в митному органі, у зоні діяльності якого розташовано міжнародний аеропорт відправлення внутрішньодержавного рейсу. Про митне оформлення таких товарів цей митний орган інформує митницю, у якій здійснюватиметься перевантаження цих товарів на борт повітряного судна, що здійснюватиме міжнародний рейс.

Митний орган забезпечує дотримання режиму зони митного контролю щодо повітряних суден при комбінованих перевезеннях, а також щодо товарів, що переміщуються членами екіпажів і пасажирями цих повітряних суден.

Повітряне судно, що здійснює внутрішньодержавний рейс при комбінованих перевезеннях, перебуває під контролем митного органу з моменту його завантаження та посадки пасажирів до закінчення його повного розвантаження й висадки пасажирів в аеропорту, у якому здійснюватиметься пересадка пасажирів і перевантаження товарів на борт повітряного судна, що здійснюватиме міжнародний рейс.

Члени екіпажу під час перебування повітряних суден під митним контролем не повинні мати при собі товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з території України й транзиту через митну територію України.

Керівництво митних органів, через зони діяльності яких переміщується повітряне судно, що здійснює комбіновані перевезення, забезпечує взаємодію митних органів та взаємодію митних органів і органів прикордонного контролю та служб аеропорту у відповідних пунктах пропуску через державний кордон України.

За наявності на борту повітряного судна, що здійснює внутрішньодержавний рейс при комбінованих перевезеннях, товарів, що переміщуються пасажирями та членами екіпажу між аеропортами, розташованими на митній території України, не з метою подальшого вивезення цих товарів за межі митної території України, митний контроль і митне оформлення товарів здійснюються в митному органі, у зоні діяльності якого розташовано останній аеропорт відправлення.

Стаття 137. Взаємодія в оформленні авіап перевезень

Митний контроль за міжнародними авіап перевезеннями здійснюється митним органом міжнародного аеропорту у взаємодії з контрольними та іншими службами, що беруть участь в оформленні міжнародних повітряних суден та їх екіпажів, вантажів, пасажирів та багажу.

Спільні технологічні схеми оформлення міжнародних авіаперевезень та розподіл обов'язків під час їх здійснення затверджуються керівниками авіапідприємства, митного органу та органу охорони державного кордону України.

У спільних технологічних схемах визначаються місце, строк та послідовність оформлення кожною службою міжнародних авіаперевезень.

Технологічна схема пропуску визначає види, послідовність, зміст контрольних операцій і порядок пропуску через митний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна.

Технологічна схема пропуску:

установлює єдині підходи до порядку функціонування міжнародного аеропорту;

регламентує види, зміст і послідовність операцій із здійснення прикордонного і митного контролю та митного оформлення, а також інших видів контролю, можливих під час переміщення осіб, транспортних засобів, товарів через митний кордон України;

визначає відповідні умови для функціонування контрольних органів та служб у міжнародному аеропорту.

Пропуск осіб, повітряних транспортних засобів, вантажів та іншого майна закордонного прямування здійснюється в міжнародному аеропорту, установленому рішенням Кабінету Міністрів України.

Особи, транспортні засоби, вантажі та інше майно переміщуються через державний кордон України в межах пункту пропуску в міжнародному аеропорту (указуються межі пункту пропуску, зон прикордонного і митного контролю (режимної зони) з визначенням у них місць та приміщень для здійснення контролю осіб, їх багажу й особистих речей, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, місця для здійснення їх поглибленого огляду, місця стоянок затриманих транспортних засобів.

Зони прикордонного контролю у повітряних пунктах пропуску встановлюються від лінії паспортного контролю до місць стоянки повітряних суден, які проходять прикордонний та митний контроль. Зона митного контролю на постійній повітряного судна та на повітряному судні співпадає з зоною прикордонного контролю.

Порядок пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна.

Пропуск при відльоті осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна через державний кордон України здійснюється після проведення їх контролю на авіабезпеку прикордонного, митного контролю, а у відповідних випадках також санітарного, екологічного, ветеринарного, фітосанітарного контролю, контролю за вивезенням з території України культурних цінностей, інших державних видів контролю.

Контроль осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, що прямують через державний кордон, при в'їзді в Україну починається прикордонним контролем і закінчується митним контролем, при виїзді з України починається митним контролем і закінчується прикордонним контролем.

У пункті пропуску через державний кордон, де функціонують тільки підрозділи прикордонного контролю і митні органи, при переміщенні повітряних суден, товарів, що підлягають, крім прикордонного та митного, ще й іншим видам контролю, такий контроль здійснюється за викликом спеціалістами відповідних контрольних служб (залежно від підконтрольності товарів).

Прикордонний контроль включає:

паспортний контроль;

огляд повітряних суден, вантажів та іншого майна, спостереження за повітряними суднами.

виконання доручень правоохоронних органів;

контроль за особами, яким у встановленому порядку заборонено в'їзд в Україну;

адміністративно-правові та кримінально-процесуальні дії в поєднанні з оперативно-розшуковими заходами;

інші дії, які визначені нормативно-правовими актами України.

У пунктах пропуску міжнародних аеропортів відповідно до нормативно-правових актів та міжнародних договорів України здійснюється контроль на безпеку, у ході якого посадові особи служби авіаційної безпеки аеропорту (аеродрому), органу внутрішніх справ і підрозділу прикордонного контролю здійснюють комплекс заходів, призначений для захисту авіації від актів незаконного втручання у її діяльність (протиправних дій, пов'язаних з посяганням на нормальну і безпечну діяльність авіації та авіаційних об'єктів, унаслідок яких можуть статися нещасні випадки з людьми, майнові збитки, захоплення чи викрадення повітряного судна або такі, що створюють ситуацію для подібних наслідків).

Контроль офіційних делегацій, вищих посадових осіб, дипломатичних агентів, консульських посадових осіб і членів їх сімей, іноземних інспекційних груп для проведення інспекцій, військових команд та вантажів, аварійно-рятувальних та аварійно-відновних формувань, спеціальних, небезпечних вантажів та спеціальних транспортних засобів здійснюється згідно із Митним кодексом України, нормативно-правовими актами України та її міжнародними договорами.

Особи, транспортні засоби, вантажі та інше майно пропускаються через державний кордон посадовою особою підрозділу прикордонного контролю після здійснення всіх передбачених законодавством видів контролю на підставі позитивних висновків посадових осіб митниці, у відповідних випадках - структурного підрозділу Міністерства транспорту України, а в разі потреби - й інших контрольних органів і служб.

За підсумками пропуску через митний кордон повітряного судна можуть застосовуватись акти про результати контролю повітряного судна через державний кордон, які підписуються уповноваженими особами підрозділів прикордонного контролю, митного органу та інших контрольних органів і служб (за підконтрольністю).

Загальний час здійснення контролю осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна не повинен перевищувати часу стоянки повітряного судна передбаченого розкладом або графіками руху.

Тривалість видів контролю відповідно до технологічного процесу роботи пункту пропуску в міжнародному аеропорту визначається керівниками органу охорони державного кордону і митного органу, у разі потреби - інших контрольних органів і служб для кожного пункту пропуску окремо з урахуванням режиму його функціонування, наявності постійно діючих структурних підрозділів інших контрольних органів і служб, видів та інтенсивності польотів, категорій поїздок, характеру транспортних перевезень через державний кордон України, а також товарів, що переміщуються через державний кордон України. Контрольний орган (служба), у зоні діяльності якого розташовано пункт пропуску через державний кордон, здійснює заходи до вдосконалення відповідного контролю та скорочення часу його проведення.

Контроль особи, транспортного засобу, вважається закінченим, якщо в паспортних документах особи проставлені відповідні відмітки підрозділу прикордонного контролю, а в супровідних документах на транспортний засіб, товари митних органів (інших контрольних органів і служб тільки стосовно підконтрольних вантажів) або, у передбачених випадках, особі надано усний дозвіл посадові особи підрозділу прикордонного контролю і митного органу про пропуск через державний кордон.

Особи, багаж, пошта і вантажі переміщуються уповноваженими службами міжнародного аеропорту територією пункту пропуску за визначеними напрямками (коридорами, маршрутами). Повітряні судна здійснюють стоянки у визначених місцях і вибувають з території пунктів пропуску після проходження всіх передбачених законодавством України видів контролю з дозволу уповноважених посадових осіб контрольних органів. Керівниками підрозділу прикордонного контролю і митниці в зонах прикордонного і митного контролю відповідно встановлюються додаткові режимні правила.

Вимоги щодо режиму постійних і тимчасових зон прикордонного і митного контролю доводяться до осіб, які безпосередньо присутні під час проведення контролю.

Переміщення товарів у зону митного контролю й за її межі дозволяється посадовою особою митниці.

Особи, які перетинають державний кордон України, представники підприємств, що отримують чи відправляють товари, допускаються в зону митного контролю на підставі дійсних для виїзду/вїзду документів або документів про відповідні повноваження осіб на отримання/відправлення товарів.

Не допускається перебування в зоні митного контролю товарів, транспортних засобів, митний контроль яких закінчено.

У зонах прикордонного і митного контролю розміщуються тільки споруди та об'єкти прикордонних і митних органів. Об'єкти інших державних контрольних органів розміщуються за межами зазначених зон.

Режимні заходи в пунктах пропуску через державний кордон під час здійснення контролю офіційних делегацій, вищих посадових осіб, літерних і підконтрольних рейсів визначаються згідно з відповідними нормативно-правовими актами України.

Контроль за додержанням режиму в пункті пропуску через державний кордон покладається на командира підрозділу прикордонного контролю, а в зоні митного контролю - на керівника митного органу.

Контрольні органи і служби, транспортні та інші організації й установи забезпечують інформування органів прикордонного контролю та митних органів про прибуття (вибуття) у пункт пропуску через державний кордон осіб, повітряних суден, товарів, результатів їх контролю, пропущених і не пропущених через державний кордон осіб, повітряних суден, товарів, виявлення осіб, причетних до протиправної діяльності, вимушені посадки тощо.

Взаємодія підтримується шляхом взаємоінформування, проведення нарад, визначення спільних інструктажів тощо в інтересах забезпечення безперебійного пропуску через державний кордон.

При виникненні в пунктах пропуску ситуацій, які ускладнюють або унеможливають пропуск через державний кордон чи функціонування пунктів пропуску, контрольні органи і служби вживають спільних скоординованих заходів щодо їх локалізації в межах своєї компетенції.

Перевізник або уповноважена ним посадова особа забезпечує підготовку пасажирів повітряного судна для проходження контролю в пунктах пропуску через державний кордон (перевірка наявності паспортних документів, надання карток іноземця і митних декларацій тощо).

Перевізник або уповноважені ним посадові особи завчасно забезпечують посадових осіб підрозділу прикордонного контролю і митниці інформацією про час прибуття (вибуття), маршрут руху, авіакомпанії-перевізника, кількість екіпажу, пасажирів та характер вантажу, можливі проміжні посадки в інших аеропортах України, місце стоянки.

Діяльність контрольних органів і служб, транспортних та інших організацій і установ під час здійснення пропуску через державний кордон координують органи охорони державного кордону. Вимоги щодо порядку діяльності в пункті пропуску через державний кордон обов'язкові для виконання всіма посадовими особами органів та служб, розташованих у ньому.

Технологічні схеми пропуску через державний кордон та їх відповідність вимогам нормативно-правових актів та міжнародних договорів України не менш як один раз на рік перевіряються керівниками контрольних органів і служб та транспортних організацій. Відповідні відмітки про результати перевірки робляться в технологічних схемах і засвідчуються підписами зазначених посадових осіб. У разі змін щодо порядку здійснення контролю осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна керівники відповідних структурних підрозділів завчасно надають інформацію, доповнення та зміни вносяться після погодження.

Контроль за виконанням положень технологічної схеми пропуску покладається на начальників органів охорони державного кордону, керівників митних органів та відповідних підрозділів Міністерства транспорту України.

Стаття 138. Пільговий режим митного контролю повітряного судна

Митний контроль та митне оформлення повітряного судна, яке перевозить офіційні державні делегації, здійснюються без митного огляду.

Підставою для застосування пільгового режиму митного контролю є подання митному органу офіційного повідомлення Міністерства закордонних справ України.

Дія цієї статті поширюється на повітряні судна, що переміщують осіб, які входять до складу офіційних делегацій (державних, парламентських та урядових) України і зарубіжних держав або є офіційними посадовими особами (Президент України, Голова Верховної Ради України, Прем'єр-міністр України, Голова Конституційного Суду України, Голова Верховного Суду України, Генеральний прокурор України, народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України та керівники інших центральних органів виконавчої влади України, їх перші заступники та заступники, Секретар Ради національної безпеки і оборони при Президентові України, радники Президента України, Глава Адміністрації Президента України, керівник Секретаріату і керуючий справами Верховної Ради України, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим, голови обласних, Київської та Севастопольської міських рад, голови обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, глави дипломатичних представництв іноземних держав в Україні, а також високі посадові особи зарубіжних держав, які перебувають в Україну на запрошення Президента України, Голови Верховної Ради України і членів Президії Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України або які під час перебування в Україні матимуть офіційну зустріч із зазначеними особами).

Здійснення митного та інших видів контролю повітряного судна, що переміщує посадових осіб України або зарубіжної держави або офіційних делегацій проводиться в окремому визначеному місці пункту пропуску.

Митний контроль вищих посадових осіб, офіційних делегацій може здійснюватися у спеціально виділених місцях, транспортних засобах, якщо вони прямують через державний кордон або в інших місцях згідно з протоколом чи на підставі розпорядчого документа (заявки) Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства закордонних справ України.

Розпорядчі документи та списки осіб, включених до складу офіційних делегацій, з визначенням авіаційного рейсу завчасно надсилаються до Держмитслужби України.

Міністерство закордонних справ України, Управління державної охорони України надають інформацію Держмитслужбі про наявність на борту повітряного судна зброї, боєприпасів, спеціальних засобів, що належать особам, які здійснюють охорону вищих посадових осіб України, інших держав та офіційних делегацій, за встановленою формою.

У разі декларування, що на борту повітряного судна знаходиться зброя, боєприпаси, спеціальні засоби, що належать особам, які здійснюють охорону вищих посадових осіб України, інших держав та офіційних делегацій, про які попередня інформація до Держмитслужби не надавалась, рішення про пропуск (непропуск) через митний кордон зброї, боєприпасів і спеціальних охоронних засобів приймає начальник митного органу за погодженням з представником Управління державної охорони України.

Огляд повітряного судна, що перевозить офіційну делегацію та осіб зазначених вище митними органами не здійснюється.

Глава 18. Митні процедури на залізничному транспорті

У главі 18 розділу V розглядаються митні процедури при переміщенні товарів через митний кордон України. Митні процедури в пунктах пропуску залізничного рухомого складу проводяться у залах митного контролю (Постанова КМ № 1203 від 3 серпня 2000 р., наказ Державного митного комітету України № 198 від 6 травня 1995 р.). Місця розташування, характеристики таких зон приведені в "Технологічній схемі митного контролю та оформлення пасажирських, вантажних поїздів, які переміщуються через державний кордон

України" для кожного залізничного пункту пропуску окремо, а також у главі 7 (ст. 48-52) Митного кодексу.

Стаття 139. Митні процедури в пунктах пропуску залізничного рухомого складу через державний кордон України

У зонах митного контролю пунктів пропуску залізничного транспорту на державному кордоні України здійснюються перевірка документів, огляд залізничного рухомого складу, а також інші митні процедури, передбачені цим Кодексом.

Розвантажувальні, навантажувальні, перевантажувальні та інші операції, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, проводяться підприємствами залізниці за свій рахунок.

У зонах митного контролю пунктів пропуску залізничного транспорту здійснюються наступні митні процедури:

- перевірка документів та відомостей, необхідних для митного контролю;
- митний огляд товарів та транспортних засобів;
- облік товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України .
- інші митні процедури, передбачені цим Кодексом.

Важливою є 2-га частина статті 139 (це не оговорено в старому кодексі), що при здійсненні митного огляду розвантажувально-навантажувальні операції, які необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, проводилися підприємствами залізниці за свій рахунок.

Стаття 140. Проведення митного контролю на залізничному транспорті

Порядок та строки проведення митного контролю на залізничному транспорті визначаються спільними технологічними схемами, які затверджуються начальниками залізничних станцій, керівниками митних органів та органів охорони державного кордону України.

Порядок та строки митного контролю на залізничному транспорті визначаються спільними технологічними схемами. В технологічній схемі визначаються :

- поняття зони митного контролю;
- місця її розташування;
- порядок доступу в зону митного контролю;
- порядок митного контролю пасажирських поїздів;
- порядок митного контролю вантажних поїздів;
- дії працівників митниці при затриманні вантажів (контейнерів);
- огляд вантажних транспортних засобів;
- порядок відбору проб і зразків товарів та інше.

Крім того, в "Технологічній схемі" означений порядок взаємодії працівників митного органу та працівників залізничної станції.

Такі технологічні схеми затверджуються начальником залізничної станції, керівником митних органів та органів охорони державного кордону України.

Стаття 141. Документи для митного контролю товарів, що перевозяться залізничним транспортом

При надходженні до митного контролю товарів, що перевозяться залізничним транспортом, працівники залізничної станції подають до митного органу:

- 1) передатну відомість (багажний список);**
- 2) залізничні накладні;**
- 3) інші документи, передбачені цим Кодексом, міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, та іншими законами України.**

При надходженні до митного контролю товарів, що переміщуються залізничним транспортом, працівники залізничної станції подають до митного органу наступні документи:

- 1 - передатну відомість;
- 2 - залізничні накладні;
- 3 - інші документи, передбачені цим Кодексом, міжнародними договорами України, укладеними в установленому законодавством порядку, та іншими законами України.

Передатна відомість - це документ оформлений при передачі вантажів між передавальними залізничними станціями (додаток 36 пункти 11.5; 50.2; 50.23; 50.24 до Службової інструкції до СМГС), який містить відомості про номер вагону, назву вантажу, станція відправлення, станція одержувача. Передаточна відомість, як правило формується оператором контори передачі попередньо, до прибуття транзитного потягу на станцію передачі в 6 екземплярах (по три екземпляри кожній стороні) із них по одному екземпляру вручається митним органом. (наказ Укрзалізниці № 265 - Ц від 29.10.1997 р.).

Залізнична накладна - основний перевізний документ встановленої форми (додаток 12.1; 12.2 до §1 ст. 7 СМГС).

Накладна складається з листів :

- 1 - оригінал накладної;
- 2 - дорожня відомість;
- 3 - дублікат накладної;
- 4 - лист видач вантажу;
- 5 - лист повідомлення про прибуття вантажу, а також необхідної кількості додаткових примірників дорожньої відомості (додаток 12.3. або 12.4 до § 1 ст. 7 СМГС), тобто : двох примірників для дороги відправлення; одного примірника для кожної задіяної в перевірці транзитної залізниці.

Документ контролю за доставкою товарів (ВМД; ПВ; провізна відомість та інше) - документ , що містить відомості про: переміщувані товари (вантажі) та інші предмети, відправника, одержувача, транспортний засіб, потрібний для здійснення контролю за переміщенням цих товарів між митницями.

Окрім вищевказаних документів митного органу подаються :

- Фітосанітарний сертифікат;
- Сертифікат про походження товару;
- Сертифікат відповідності;
- Пакувальні листи;
- Специфікації;
- Комерційні документи.

Стаття 142. Відповідальність за доставку товарів до митного органу призначення

Залізниця несе відповідальність за втрату чи неналежну доставку товарів, що перебувають під митним контролем, до митного органу призначення.

Стаття 142 передбачає відповідальність залізниці за втрату чи неналежну доставку товарів, що перебувають під митним контролем до митного органу призначення.

Відповідальність залізниці та порядок здійснення контролю митними органами за доставкою вантажів до митниці призначення викладені у наказі Держмитслужби України №771, а також в розділі V ст. 22, 23 СМГС.

Залізниця, яка прийняла до перевезення вантаж, відповідальна за виконання договору перевезення по всьому шляху слідування вантажу. Залізниця відповідальна за прострочку доставки вантажу, за повну чи часткову втрату. Відповідальність за порушення зобов'язання передбачена в Розділі XVII МК.

Стаття 143. Місце здійснення митних процедур у міжнародному залізничному сполученні

Митний контроль товарів і транспортних засобів у міжнародному залізничному сполученні здійснюється в зонах митного контролю. Пасажири поїздів міжнародного сполучення можуть проходити митний контроль також в інших місцях, визначених уздовж маршруту руху поїзда за погодженням між спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України та центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту.

З метою запобігання порушенню розкладу руху поїздів митний контроль може здійснюватися поза пунктами пропуску на державному кордоні або в місцях, визначених керівником митного органу за погодженням з керівниками залізничної станції та органу охорони державного кордону України.

У виняткових випадках, перелік яких визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи, на вимогу митного органу окремі вагони, локомотиви, інші елементи рухомого складу для здійснення митного контролю можуть бути виключені зі складу поїзда, якщо проведення такого контролю у складі поїзда неможливе.

Відправлення залізничних транспортних засобів з місць стоянки здійснюється з дозволу митного органу та органу охорони державного кордону України.

Загальний час здійснення контролю осіб, вантажів та іншого майна, що переміщуються залізничним транспортом не повинен перевищувати часу стоянки транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон, передбаченого розкладом або графіками руху. Тому пасажири поїздів міжнародного сполучення можуть проходити митний контроль також в інших місцях, визначених уздовж маршруту руху поїзда, з погодженням між спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи, центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, та центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту (ст. 143 п. 1). Митний контроль може здійснюватися поза пунктами пропуску на державному кордоні. В таких випадках митні процедури та місця їх проведення визначаються керівником митного органу за погодженням з керівниками залізничної станції та органу охорони державного кордону України (ст. 143 ч. 2).

З метою перевірки законності переміщення через митний кордон України товарів, у виняткових випадках, на вимогу митного органу окремі вагони, інші елементи рухомого складу можуть бути вилучені зі складу поїзду для здійснення митного контролю, якщо такий контроль у складі поїзду неможливий :

- 1.1. Неподання митному органу документів, потрібних для здійснення митного контролю.
- 1.2. Пошкодження або втрати пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення.
- 1.3. Виявлення товарів, прихованих від митного контролю.

1.4. Надходження на прикордонну передавальну станцію товарів, що підлягають санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю та контролю за переміщенням культурних цінностей.

Стаття 144. Пропуск товарів, що перевозяться у вагонах-ресторанах поїздів міжнародного сполучення

Продукти харчування та безалкогольні напої, вино, лікерні, коньячні, горілчані вироби, що переміщуються через митний кордон України у вагонах-ресторанах поїздів міжнародного сполучення, підлягають обов'язковому декларуванню митним органам.

Продукти харчування та безалкогольні напої пропускаються через митний кордон України без справляння податків і зборів за умови, що:

а) вони призначені для реалізації виключно з метою споживання безпосередньо у поїзді;

б) їх обсяг не перевищує встановленої законодавством України кількості, мінімально необхідної для забезпечення нормальних послуг вагона-ресторану протягом повного рейсу.

Алкогільні напої та тютюнові вироби, що переміщуються у вагонах-ресторанах, пропускаються через митний кордон України за умови сплати усіх належних податків і зборів.

Товари, що перевозяться в вагонах - ресторанах поїздів міжнародного сполучення підлягають обов'язковому декларуванню митним органом. Продукти харчування та безалкогольні напої пропускаються через митний кордон без справляння податків і зборів за умови, що :

а) вони призначені для реалізації виключно з метою споживання безпосередньо у поїзді;

б) їх обсяг не перевищує встановленої законодавством України кількості, мінімально необхідної для забезпечення нормальних послуг вагону ресторану протягом повного рейсу.

Алкогільні напої та тютюнові вироби, пропускаються через митний кордон України за умови сплати усіх належних податків і зборів.

Глава 19. Митні процедури на автомобільному транспорті

Стаття 145. Документи, необхідні для митного контролю автотранспортних засобів

Особи, які здійснюють перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України автомобільним транспортом, повинні мати відповідні документи, передбачені цим Кодексом, іншими законами України та міжнародними договорами, укладеними в установленому законом порядку.

Відповідно до ст.45 цього Кодексу особи, які переміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України чи провадять діяльність, контроль за якою цим Кодексом покладено на митні органи, зобов'язані подавати митним органам документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю.

Перелік документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю, порядок їх подання визначаються Кабінетом Міністрів України .

Документи, необхідні для здійснення митного контролю, подаються згідно з вимогами ст.54 цього Кодексу митному органу при:

- 1) перетинанні товарами і транспортними засобами митного кордону України;
- 2) декларуванні товарів і транспортних засобів;
- 3) повідомленні митного органу про намір здійснити переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- 4) здійсненні митними органами інших контрольних функцій відповідно до цього Кодексу.

Слід відмітити, що документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України при здійсненні зовнішньоекономічних операцій відповідно до ст.77 Митного Кодексу, подаються митному органу українською мовою, офіційною мовою митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою, яка є поширеною у світі. Якщо оригінали таких документів складені іншою мовою, декларант має забезпечити їх переклад на українську мову за власний рахунок.

Зазначені документи можливо розподілити на чотири групи:

1. Документи контролю перетину державного кордону.

До таких можуть бути віднесені:

- документи, які посвідчують особу, оформлені відповідно до законодавства та міжнародних договорів;
- імміграційна карта;
- картка контролю автотранспорту

2. Дозвільні документи інших органів.

До таких можуть бути віднесені:

- дозвіл СМАП;
- дозвіл ДСЕК;
- дозвіл на переміщення культурних та історичних цінностей;
- дозвіл МВС України на переміщення зброї та інших спецзасобів;
- дозвільні документи органів державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України, відповідно до вимог статті 27 цього кодексу;
- дозвіл НБУ у випадках, які передбачені чинним законодавством;
- інші дозвільні документи (сертифікати, свідоцтва тощо), надання яких передбачено чинним законодавством.

3. Реєстраційні документи на транспортний засіб.

До таких можуть бути віднесені:

- свідоцтво про реєстрацію автотransпортного засобу (його складових частин) у реєстраційних органах відповідної держави;
- документи на право користування, розпорядження та управління автотransпортним засобом;
- інші супровідні документи на транспортний засіб, передбачені законодавством (наприклад: подорожній лист).

4. Документи на вантаж, включаючи документи, підтверджуючі якісні характеристики товару (ст.ст.75,76 Кодексу)

До таких можуть бути віднесені:

- товаро-транспортна накладна;
- міжнародна товаро-транспортна накладна (CMR);
- книжка міжнародного дорожнього перевізника (Carnet TIR);
- рахунок-фактура;
- рахунок-проформа;
- інвойс;
- вантажна відомість (каргоманіфест);
- авіаційної вантажної накладної (Air Waybill);
- коносамент (Bill of Lading);
- відвантажувальна специфікація;
- пакувальний аркуш;

- комплектовочна відомість;
- інші документи, надання яких передбачено чинним законодавством.

5. Документи необхідні для здійснення пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон України у заявленому митниці режимі.

До таких можуть бути віднесені:

- вантажна митна декларація;
- попередня митна декларація;
- тимчасова чи неповна декларація;
- періодична митна декларація;
- попереднє повідомлення;
- митна декларація громадян;
- митні документи, які свідчать про сплату податків та зборів;
- документи контролю за доставкою.

Стаття 146. Обов'язки осіб, що переміщують товари під митним контролем автомобільним транспортом

Особи, що переміщують товари під митним контролем автомобільним транспортом, зобов'язані:

- 1) доставити товари за місцем призначення із збереженням митних забезпечень;
- 2) не розпочинати вивантаження чи перевантаження товарів без дозволу митного органу;
- 3) пред'явити митному органу необхідні для здійснення митного контролю і митного оформлення документи;
- 4) у невідкладних випадках за свій рахунок здійснювати вивантаження, навантаження, розпакування та упакування товарів і пред'являти їх до митного контролю.

Особи, що переміщують товари під митним контролем автомобільним транспортом, зобов'язані:

- 1) доставити товари за місцем призначення із збереженням митних забезпечень;

В разі недоставлення до митного органу товарів, транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, пошкодження або втрати пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення, зазначених у товаросупровідних документах ці особи притягуються до адміністративної відповідальності (статті 332, 338 МКУ).

- 2) не розпочинати вивантаження чи перевантаження товарів без дозволу митного органу;

Всі операції з товарами, що перебувають під митним контролем, повинні здійснюватися тільки з дозволу митного органу, крім випадків внаслідок аварії або дії непереборної сили (стаття 159 МКУ). Зміна стану товарів, користування та розпорядження (навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення пошкоджень упаковки, розпакування, перепакування) без дозволу митного, або зміна ідентифікаційних знаків чи маркування на цих товарах чи їх упаковці є адміністративним правопорушенням (статті 331, 336, 337 МКУ).

- 3) пред'явити митному органу необхідні для здійснення митного контролю і митного оформлення документи;

Особи, які переміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України чи провадять діяльність, контроль за якою цим Кодексом покладено на митні органи, зобов'язані подавати митним органам документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю.

В разі неподання у випадках, передбачених законодавством, на вимогу митного органу відповідних документів особи притягуються до адміністративної відповідальності (стаття 344 МКУ).

4) у невідкладних випадках за свій рахунок здійснювати вивантаження, навантаження, розпакування та упакування товарів і пред'являти їх до митного контролю.

Якщо транспортний засіб при здійсненні транзитного перевезення (див. статтю 155 МКУ) внаслідок аварії або дії непереборної сили не зміг прибути до митного органу призначення, допускається вивантаження товарів в іншому місці. При цьому перевізник зобов'язаний:

1) вжити всіх необхідних заходів для забезпечення збереження товарів та недопущення будь-якого їх використання;

2) терміново повідомити найближчий митний орган про обставини події, місцезнаходження товарів та транспортних засобів;

3) забезпечити перевезення товарів до найближчого митного органу або доставки посадових осіб митного органу до місцезнаходження зазначених товарів.

Митні органи не відшкодовують перевізнику витрати, понесені у зв'язку із вжиттям цих заходів.

Стаття 147. Порядок митного оформлення автотранспортних засобів, які перевозять товари через митний кордон України

Автотранспортний засіб, що використовується для переміщення товарів через митний кордон України, не потребує окремої митної декларації, якщо під час такого переміщення декларуються товари, які перевозяться цим автотранспортним засобом.

Відомості про автотранспортний засіб, що перевозить товари, вносяться до митної декларації, якою оформлено ці вантажі, книжки МДП, передбаченої Митною конвенцією про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 року (Конвенцією МДП 1975 року), товарно-транспортних накладних, дорожнього листа, провізних та інших супровідних документів, передбачених законодавством.

Цим кодексом встановлено, що декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

Умови та порядок застосування форм декларування, перелік відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення, визначаються Кабінетом Міністрів України, а порядок заповнення митних декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів і транспортних засобів, встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Транспортні засоби, що використовуються для переміщення товарів, декларуються одночасно з цими товарами.

Порожні транспортні засоби та транспортні засоби, які перевозять пасажирів, декларуються в місці перетину митного кордону України або в митному органі за місцем розташування власника транспортного засобу.

Автотранспортні засоби, які перевозять товари через митний кордон України, підлягають митному контролю. Митний контроль здійснюється у формах, передбачених Митним кодексом України. Митний контроль товарів і транспортних засобів, що переміщуються через державний кордон України, завершується митним оформленням відповідно до вимог чинного законодавства України.

Митний контроль та митне оформлення товарів і транспортних засобів, що ввозяться на митну територію України, здійснюється після проведення прикордонного контролю, а

товарів і транспортних засобів, що вивозяться з митної території України, - до початку прикордонного контролю. У разі потреби проведення контролю товарів і транспортних засобів іншими органами державної влади, що здійснюють такий контроль у пункті пропуску, ці органи вживають усіх належних заходів для того, щоб проводити такий контроль спільно. Організація інших видів контролю, координується з митним контролем.

Митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через державний кордон України, здійснюється виключно в зонах митного контролю. За наявності обґрунтованих причин посадовою особою митного органу може бути відмовлено особі в митному оформленні чи пропуску товарів і транспортних засобів на митну територію України. У разі відмови в митному оформленні та пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів митний орган зобов'язаний видати особі, що переміщує ці товари чи транспортні засоби картку відмови в митному оформленні із зазначенням причин відмови.

Підставою для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів є подання уповноваженою особою відповідних документів на товар (додатково дивись коментар до статті 145 МКУ).

Перевізником, експедитором або уповноваженою особою, посадовій особі митного органу в пункті пропуску подаються для реєстрації товаросупровідні й товаротранспортні документи. Після завершення реєстрації на цих документах проставляються відбитки штампа "Під митним контролем". Здійснюються перевірка комплектності поданих документів, у тому числі дозвільних документів органів державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через державний кордон України (у разі потреби), а також загальний огляд транспортного засобу, перевіряється цілісність митного забезпечення, накладеного на транспортний засіб.

Якщо товари й транспортні засоби, що переміщуються через державний кордон України, підлягають, крім митного, іншим видам контролю, визначеним чинним законодавством, то посадова особа митного органу надає документи, потрібні для здійснення цих видів контролю, перевізникові, експедитору або вповноваженій особі. Результати контролю органів державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України, відображаються у вигляді відбитків печаток чи штампів, які проставляються посадовими особами цих органів на товаротранспортних документах у порядку, встановленому Держмитслужбою та погодженому з цими органами, і є підставою для подальшого здійснення митного контролю та митного оформлення.

Митний контроль та митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через державний кордон України, завершується тільки після здійснення всіх видів контролю, установлених законодавством України для цього товару.

У разі потреби здійснення митного огляду товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, посадова особа митного органу в пункті пропуску, ураховуючи результати попередньої перевірки товаротранспортних, товаросупровідних та інших документів, у тому числі дозволів інших органів державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через державний кордон України, на переміщення цих товарів і транспортних засобів приймає рішення про проведення такого огляду. Митний огляд завершується оформленням Акта про проведення митного огляду за формою, установленою Держмитслужбою.

Після завершення контролю іншими органами державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через державний кордон України, митним органом справляються податки й збори, що підлягають згідно із законодавством сплаті в пунктах пропуску та контроль за сплатою яких покладено на митні органи.

Після завершення митного оформлення посадова особа митного органу в пункті пропуску може прийняти в разі потреби рішення про перегляд цього транспортного засобу.

Порядок пропуску через державний кордон України прохідних транзитних вантажів та транспортних засобів, а також контролю за їх переміщенням установлюється виключно

законодавством України та міжнародними договорами України. Пропуск цих вантажів здійснюється в спрощеному режимі в пунктах пропуску через державний кордон України. Запаси споживання, що переміщуються через державний кордон України на автомобільних транспортних засобах перевізників, підлягають митному контролю та митному оформленню в порядку, визначеному цим Митним кодексом України.

Обсяги запасів споживання визначаються на підставі норм споживання, необхідного для забезпечення безперебійної експлуатації та технічного обслуговування автомобільних транспортних засобів перевізників, з урахуванням вантажопідйомності та пасажиромісткості цих засобів, тривалості рейсу та перебування на митній території України.

Глава 20 Митні процедури на трубопровідному транспорті та лініях електропередачі

Стаття 148. Порядок здійснення митного контролю товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі

Митний контроль товарів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, у тому числі з метою транзиту через митну територію України, здійснюється в місцях митного контролю, які визначаються Кабінетом Міністрів України.

Порядок та строки митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, визначаються Кабінетом Міністрів України виходячи з особливостей їх переміщення через митний кордон України.

Порядок митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, децю відрізняються від загального порядку митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються іншими видами транспорту. Така відмінність обумовлена, насамперед, специфікою самих товарів, порядку обліку та контролю за кількістю та якістю товарів при переміщенні їх через митний кордон України, переліком документів, необхідних для проведення митного контролю та оформлення.

На сьогоднішній день трубопровідним транспортом через митний кордон України переміщуються такі товари як природний газ, нафта, нафтопродукти, аміак, а лініями електропередачі – електроенергія. Ці товари є об'єктами експортно-імпортних операцій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України або переміщуються через митну територію України транзитом.

Товари, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі підлягають митному контролю та митному оформленню.

Порядок митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередач визначає Кабінет Міністрів України.

Митний контроль товарів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередач, у тому числі з метою транзиту через митну територію України, здійснюється в місцях митного контролю, які визначаються Кабінетом Міністрів України.

З метою здійснення митними органами митного контролю за такими товарами та проведення заходів, пов'язаних з виявленням, попередженням та припиненням контрабанди та порушень митних правил, на території підприємств, які здійснюють приймання-передачу товарів, митними органами за погодженням з такими підприємствами встановлюються зони митного контролю.

Межі та режим таких зон визначаються Положеннями про зони митного контролю. В залежності від виду товару для здійснення митного контролю визначені:

- у разі переміщення природного газу – найближчі до державного кордону газовимірювальні або газорозподільні станції, а також підземні сховища газу;
- у разі переміщення нафти – вузли обліку нафти, лінійно-виробничі диспетчерські станції, нафтосховища та інші місця, де знаходиться нафта, що підлягає митному контролю та оформленню;
- у разі переміщення нафтопродуктів – вузли обліку нафтопродуктів, лінійно-виробничі диспетчерські станції магістральних трубопроводів, нафтопродуктосховища, інші ємності, в яких містяться нафтопродукти, що підлягають митному контролю та митному оформленню;
- у разі переміщення аміаку – насосні станції, розподільчі станції або кінцеві станції аміакопроводу, обладнані вимірювальними приладами;
- у разі переміщення електроенергії лініями електропередачі – енергетичні об'єкти (електростанції, підстанції та блок-станції), на території яких установлені лічильники електричної енергії.

Для забезпечення здійснення митними органами контролю за товарами, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, українські перевізники та підприємства, які здійснюють приймання-передачу таких товарів, зобов'язані допускати посадових осіб митних органів до обладнання обліку та контролю на територіях визначених зон митного контролю, а також до документів фактичного обліку та звітності.

Митний контроль товарів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, здійснюється Центральною енергетичною митницею або іншими митницями шляхом визначення фактичних показників кількості та якості товарів, що переміщуються через митний кордон України, перевірки документів обліку та звітності, накладання митного забезпечення. Крім цього, при переміщенні нафти та нафтопродуктів трубопровідним транспортом, з метою контролю за відповідністю заявленого коду товару за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності, митні органи можуть здійснювати відбір проб (зразків) таких товарів для проведення експертизи в митних лабораторіях.

Товари, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, у разі ввезення на митну територію України перебувають під митним контролем з моменту перетину митного кордону України й до завершення в повному обсязі митного оформлення.

У разі вивезення за межі митної території України товарів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі такі товари перебувають під митним контролем:

нафта, нафтопродукти, аміак - з моменту пред'явлення товарів для митного оформлення та їх декларування в установленому законодавством порядку і до здійснення у повному обсязі митного оформлення таких товарів та перетину ними митного кордону України;

природний газ та електроенергія - з моменту початку фактичного перетину ними митного кордону України і до завершення перетину митного кордону України та здійснення у повному обсязі митного оформлення таких товарів.

З метою визначення тривалості перебування під митним контролем конкретної партії товарів, що переміщувалися на митну територію України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, початком такого перебування вважається:

- у разі переміщення природного газу - дата закінчення переміщення партії природного газу, визначена актом приймання-передачі такої партії природного газу;
- у разі переміщення нафти, нафтопродуктів або аміаку - дата закінчення переміщення партії нафти, нафтопродуктів або аміаку, визначена актом приймання-передачі (приймання) партії зазначених товарів, складеного у місці митного контролю;

- **разі переміщення електроенергії** – дата закінчення переміщення партії електроенергії, визначена актом приймання-передачі обсягу електроенергії за звітний період.

З цією ж метою датою завершення перетину митного кордону конкретної партії товарів при вивезенні за межі митної території України вважається:

- **у разі переміщення природного газу** - дата закінчення переміщення партії природного газу, визначена актом приймання-передачі природного газу в пунктах передання газу в газопроводи суміжних країн Європи;

- **у разі переміщення нафти, нафтопродуктів** - дата закінчення переміщення партії нафти, нафтопродуктів, визначена актом приймання-передачі зазначених товарів між українським перевізником та іноземним одержувачем;

- **у разі переміщення електроенергії** - дата закінчення переміщення партії електроенергії, визначена актом приймання-передачі обсягу електроенергії за звітний період.

Для переміщення через митний кордон України запланованих обсягів товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності України здійснюють попереднє декларування таких товарів у Центральній енергетичній митниці або, за погодженням з нею, у інших митницях. Кабінет Міністрів України визначає порядок попереднього декларування, форми декларацій та перелік документів, необхідних для такого декларування.

Періодична декларація, форма якої визначена Кабінетом Міністрів України, подається до митниці за один місяць, але не пізніше ніж за одну добу до початку планової поставки товарів. Ці декларації після оформлення їх митницею, надаються суб'єктом ЗЕД перевізнику та є підставою для переміщення зазначених в них обсягів товарів через митний кордон України тільки протягом визначеного в ній періоду поставки.

Разом з такою декларацією, в залежності від виду товару, суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності подаються наступні документи:

-зовнішньоекономічний договір (контракт) – при декларуванні природного газу;

-зовнішньоекономічний договір (контракт) та маршрутне доручення про переміщення нафти, завірене печаткою перевізника – при декларуванні нафти;

-зовнішньоекономічний договір (контракт) та копія маршрутної телеграми про переміщення нафтопродуктів, завірену печаткою перевізника – при декларуванні нафтопродуктів. У разі переміщення нафтопродуктів, віднесених до підакцизної групи товарів, подається також документ (платіжне доручення, гарантійний лист банку тощо), що підтверджує застосування одного із заходів забезпечення доставки товару у митницю призначення;

-зовнішньоекономічний договір (контракт) та договір з перевізником, якщо суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності та перевізник є різними особами – при декларуванні аміаку;

-зовнішньоекономічний договір (контракт) та повідомлення про планові поставки електроенергії, завірене печатками перевізника та суб'єкта ЗЕД – при декларуванні електроенергії.

Митне оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, згідно заявленого митного режиму здійснюється Центральною енергетичною митницею або за погодженням з нею іншими митницями шляхом подання вантажної митної декларації (ВМД) на партію товару. Як одна партія в залежності від виду товару декларуються:

-об'єми газу, що переміщуються за одним зовнішньоекономічним договором (контрактом) і за одним актом про прийняття-передання природного газу в строк, що не перевищує 30 діб з початку першої поставки – у разі митного оформлення природного газу; обсяги нафти, що переміщуються за одним маршрутним дорученням, за одним зовнішньоекономічним договором і за одним актом про прийняття - передання нафти в строк, що не перевищує 30 діб з початку першої поставки – у разі митного оформлення нафти;

-обсяги нафтопродуктів, що переміщуються за однією маршрутною телеграмою, за одним зовнішньоекономічним договором (контрактом) і за одним актом про прийняття -

передання нафтопродуктів у строк, що не перевищує 30 діб з початку першої поставки – у разі митного оформлення нафтопродуктів;

-обсяги аміаку, що переміщується за одним зовнішньоекономічним договором (контрактом) і за одним актом про прийняття – передання в строк, що не перевищує календарного місяця – у разі митного оформлення аміаку;

-обсяги електроенергії, що переміщуються за одним зовнішньоекономічним договором (контрактом), за одним актом про прийняття – передання у строк, що не перевищує 30 діб з початку першої поставки – у разі оформлення електроенергії.

Вантажна митна декларація на партію товарів, що переміщується трубопровідним транспортом, подається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності до митниці протягом 10-денного терміну, який визначений в частині першій ст.85 цього Кодексу. Зазначений термін починає обраховуватися з останнього дня фактичного переміщення товарів, визначеного відповідним актом прийняття-передання товарів. Кабінет Міністрів України може продовжувати строк подання митної декларації на окремі види товарів. Враховуючи особливості контролю за обсягами електроенергії, що переміщується через митний кордон України лініями електропередачі, митна декларація на ці товари подається протягом 15 днів з останнього дня фактичного переміщення електроенергії, обсяги якої зазначені у попередній митній декларації, форма якої визначена Кабінетом Міністрів України.

Українські перевізники та суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, які здійснюють експортно-імпортні операції з товарами, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, зобов'язані подавати в митницю документи, необхідні для здійснення митного контролю та оформлення у встановлений законодавством термін. Акти про прийняття-передання подаються до митного органу не пізніше наступного дня після їх підписання сторонами договору.

Фактичні обсяги товарів, що переміщується на митну територію України або за її межі трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, не повинні перевищувати обсяги, заявлені у попередніх деклараціях, форми яких визначаються Кабінетом Міністрів України. Але досвід практичної роботи по здійсненню митного оформлення таких товарів свідчить про непоодинокі випадки виникнення ситуацій, коли внаслідок технічних та комерційних причин обсяги фактично переміщених товарів відрізняються від попередньо заявлених митниці. Тому в разі переміщення товарів у кількості, меншій, ніж заявлена у попередніх деклараціях, оформлення ВМД здійснюється на фактично переміщений обсяг товарів.

У разі нездійснення фактичного переміщення товарів за оформленими попередніми деклараціями, форми яких визначаються Кабінетом Міністрів України, такі декларації анулюються в порядку, що встановлюється спеціально уповноваженим органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Сплата податків і зборів при митному оформленні товарів, що переміщується через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, здійснюється на загальних підставах відповідно до законодавства України.

Митним кодексом України передбачена відповідальність за порушення встановлених порядків переміщення товарів через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередач.

Одним із розповсюджених видів митних правопорушень під час здійснення імпоротно-експортних операцій з енергоносіями, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, є неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю.

Дії, пов'язані з неподанням документів, класифікуються за ст. 330 МКУ. Даною статтею передбачено, що неподання митному органу в установленний законодавством строк документів, визначених цим Кодексом, для здійснення митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, незалежно від подання письмової декларації, тягне за собою попередження або накладання штрафу на посадових осіб підприємств до десяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Трапляються також випадки недекларування енергоносіїв, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі.

Дії, пов'язані з недекларуванням товарів, класифікуються за ст.340 МКУ, якою передбачено, що недекларування товарів, які переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість, тощо) про товари, що підлягають обов'язковому декларуванню у разі переміщення через митний кордон України, тягне за собою накладання штрафу на посадових осіб підприємств від п'ятисот до тисячі неоподаткованих мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих предметів.

Стаття 149. Документи, необхідні для митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом

Для митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом, декларант подає митному органу такі документи:

- 1) зовнішньоекономічний договір (контракт);
- 2) акт (акти) приймання-передачі товару;
- 3) сертифікат якості;
- 4) рахунок-фактуру (інвойс);
- 5) маршрутну телетайпограму;
- 6) дозволи (ліцензії) відповідних органів державної влади;
- 7) інші документи, передбачені цим Кодексом та іншими законами України.

Кабінет Міністрів України затверджує перелік документів, які необхідні для митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом, та які повинні надаватися митному органу суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності разом з вантажною митною декларацією. Цей перелік має певні особливості та відрізняється від переліку документів, необхідних для митного контролю та митного оформлення інших товарів. Зазначені особливості полягають у тому, що в даному переліку документів відсутні товаротransпортні документи, які б слідували через митний кордон разом з товарами, як, наприклад, міжнародна автомобільна накладна (CMR) у разі переміщення товарів автомобільним транспортом або залізнична накладна (СМГС) при перевезенні залізничним транспортом. При переміщенні товарів трубопровідним транспортом роль товаротransпортних документів відіграють акти про прийняття-передання товарів, які мають єдину типову форму для кожного з переміщуваних видів товарів, та відображають особливості контролю за їх переміщенням.

В залежності від виду товару та заявленого митного режиму визначено перелік документів, необхідних для митного оформлення таких товарів.

Для митного оформлення газу за ВМД потрібні наступні документи:

у режимі імпорту:

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- акт про прийняття-передання природного газу, підписаний українським та іноземним перевізниками в пункті прийняття газу в систему газопроводів України;
- акт про прийняття-передання природного газу, підписаний сторонами договору (контракту) і завірений українським перевізником;
- рахунок-фактура (інвойс) на об'єм газу, що декларується;
- сертифікат якості на партію газу, що декларується;
- платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;
- копія довідки про декларування валютних цінностей;
- копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- документ, що засвідчує особу декларанта;

у режимі експорту:

зовнішньоекономічний договір (контракт);

акт про прийняття-передання природного газу, підписаний українським перевізником та перевізником країни, першої на шляху переміщення газу в країну експорту (у разі експорту газу українського походження);

акт про прийняття-передання природного газу, підписаний сторонами договору (контракту) і завірений українським перевізником;

рахунок-фактура (інвойс) на об'єм газу, що декларується;

платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;

копія довідки про декларування валютних цінностей;

копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

документ, що засвідчує особу декларанта.

Якщо експортер не є добувачем газу, то подаються такі документи про походження газу:

договір (контракт) купівлі-продажу між експортером та добувачем газу;

акт про прийняття-передання природного газу, підписаний експортером та добувачем газу;

сертифікат про походження товару;

у режимі транзиту:

зовнішньоекономічний договір (контракт);

акт про прийняття-передання природного газу, підписаний українським та іноземним перевізниками в пункті прийняття газу в систему газопроводів України;

акт про прийняття-передання природного газу, підписаний українським та іноземним перевізниками в пунктах передання газу в газопроводи країн Західної Європи;

сертифікат якості партії газу, що декларується;

копія довідки про декларування валютних цінностей;

платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;

копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

документ, що засвідчує особу декларанта;

у режимі тимчасового ввезення газу:

зовнішньоекономічний договір (контракт) про закачування газу в ПСГ для тимчасового зберігання та про його відбирання;

акт про прийняття-передання природного газу, підписаний іноземним та українським перевізниками в пункті прийняття газу в систему газопроводів України;

рахунок-фактура (інвойс) на об'єм газу, що декларується;

сертифікати якості на партії газу, що декларуються;

платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;

копія довідки про декларування валютних цінностей;

копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

документ, що засвідчує особу декларанта;

акт про прийняття-передання природного газу для зберігання його в ПСГ, підписаний сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту) та завірений українським перевізником;

у разі зворотного вивезення газу:

зовнішньоекономічний договір (контракт);

акт про прийняття-передання природного газу, підписаний українським та іноземним перевізниками в пункті передання газу із системи газопроводів України;

рахунок-фактура (інвойс) на об'єм газу, що декларується;

сертифікат якості природного газу;

платіжне доручення на суму всіх установлених законодавством податків та зборів;

копія ВМД, за якою об'єми газу були оформлені в режим тимчасового ввезення;

копія довідки про декларування валютних цінностей;

копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

документ, що засвідчує особу декларанта;

акт про прийняття-передання природного газу при відбиранні його із ПСГ, підписаний сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту) та завірений українським перевізником.

Для митного оформлення нафти за ВМД потрібні наступні документи:

у режимі імпорту:

зовнішньоекономічний договір (контракт);

акт про прийняття-передання нафти за зовнішньоекономічним договором (контрактом);

акт про прийняття-передання нафти, підписаний перевізником та одержувачем, складений у присутності посадової особи митниці та завірений штампом "Під митним контролем";

маршрутне доручення перевізника країни відправлення про переміщення нафти, завірене штампом "Під митним контролем";

добові акти про прийняття-передання нафти, підписані перевізником та одержувачем і завірнені штампом "Під митним контролем";

рахунок-фактура (інвойс) на обсяг нафти, що декларується;

у разі потреби - сертифікат про походження товару;

сертифікат (паспорт) якості на партію нафти, що декларується;

копія довідки про декларування валютних цінностей;

платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;

копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

документи, що засвідчують особу декларанта;

у режимі експорту:

зовнішньоекономічний договір (контракт);

акт про прийняття-передання нафти за зовнішньоекономічним договором (контрактом);

акт про прийняття-передання нафти, складений та підписаний відправником і перевізником у присутності посадової особи митниці та завірений штампом "Під митним контролем";

акт про прийняття-передання нафти, підписаний експортером та перевізником;

маршрутне доручення перевізника України про переміщення нафти;

рахунок-фактура (інвойс) на обсяг нафти, що декларується;

у разі потреби - сертифікат про походження товару, виданий Торгово-промисловою палатою України або регіональною торгово-промисловою палатою;

платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;

копія довідки про декларування валютних цінностей;

копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

документи, що засвідчують особу декларанта;

у режимі транзиту:

зовнішньоекономічний договір (контракт);

акт про прийняття-передання нафти, підписаний перевізником України та іноземним перевізником у пункті прийняття нафти в систему магістральних трубопроводів України й завірений штампом “Під митним контролем”;

акт про прийняття-передання нафти, підписаний перевізником України та іноземним перевізником у пункті передання нафти із системи магістральних трубопроводів України або перевізником України та одержувачем нафти й завірений штампом “Під митним контролем”;

маршрутне доручення перевізника країни відправлення про переміщення нафти;

документ (рахунок-фактура, інвойс або копія ВМД країни-експортера), що засвідчує вартість переміщуваного транзитом через територію України обсягу нафти й подається особою, що здійснює декларування;

платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;

копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

документи, що засвідчують особу декларанта.

У разі переміщення нафти трубопровідним транспортом з перевантаженням на залізничний, автомобільний чи морський транспорт, крім документів, визначених цим Порядком, при митному оформленні такої нафти митниці подаються документи, визначені відповідними законодавчими актами України для таких видів транспорту.

Для митного оформлення нафтопродуктів за ВМД потрібні наступні документи:**у режимі імпорту:**

-зовнішньоекономічний договір (контракт);

-акт про прийняття-передання нафтопродуктів за зовнішньоекономічним договором (контрактом);

-акт про прийняття-передання нафтопродуктів, підписаний українським та іноземним перевізниками в пункті прийняття нафтопродуктів у систему магістральних трубопроводів України й завірений штампом “Під митним контролем”;

-акт про прийняття нафтопродуктів, складений перевізником і завірений штампом “Під митним контролем” (якщо пунктом призначення є резервуари перевізника);

-акт про прийняття-передання нафтопродуктів, складений перевізником та одержувачем і завірений штампом “Під митним контролем”, або інший документ, що в установленому законодавством порядку підтверджує виконання перевізником своїх зобов'язань;

-маршрутна телеграма про переміщення нафтопродуктів;

-маршрутна телеграма про відвантаження (при перевантаженні нафтопродуктів на залізничний транспорт);

-рахунок-фактура (інвойс) на обсяг нафтопродуктів, що декларується;

-у разі потреби - сертифікат про походження товару;

-сертифікат (паспорт) якості на партію нафтопродуктів, що декларується;

-копія довідки про декларування валютних цінностей;

-платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;

-копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

-документи, що засвідчують особу декларанта;

у режимі експорту:

-зовнішньоекономічний договір (контракт);

-акт про прийняття-передання нафтопродуктів за зовнішньоекономічним договором (контрактом);

- акт про прийняття-передання нафтопродуктів, підписаний експортером і перевізником, складений у присутності посадової особи митниці та завірений штампом "Під митним контролем";
- маршрутна телеграма перевізника України про переміщення нафтопродуктів;
- рахунок-фактура (інвойс) на обсяг нафтопродуктів, що декларується;
- у разі потреби - сертифікат про походження товару, виданий Торгово-промисловою палатою України або регіональною торгово-промисловою палатою;
- платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;
- копія довідки про декларування валютних цінностей;
- копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- документи, що засвідчують особу декларанта;

у режимі транзиту:

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- акт про прийняття-передання нафтопродуктів, підписаний українським та іноземним перевізниками в пункті прийняття нафтопродуктів у систему магістральних трубопроводів України й завірений штампом "Під митним контролем";
- акт про прийняття нафтопродуктів, складений українським перевізником і завірений штампом "Під митним контролем";
- акт про відкачування нафтопродуктів, складений українським перевізником і завірений штампом "Під митним контролем";
- акт про прийняття-передання нафтопродуктів, підписаний українським та іноземним перевізниками в пункті передання нафтопродуктів із системи магістральних трубопроводів України або українським перевізником та одержувачем і завірений штампом "Під митним контролем";
- маршрутна телеграма перевізника країни відправлення про переміщення нафтопродуктів;
- документ (рахунок-фактура (інвойс) або копія ВМД країни-експортера), що засвідчує вартість переміщуваного транзитом через територію України обсягу нафтопродуктів і подається митниці особою, яка здійснює декларування;
- документ, що підтверджує надання фінансових гарантій (у разі переміщення з подальшим перевантаженням на інший вид транспорту нафтопродуктів, унесених до переліку окремих видів товарів);
- платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;
- копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- документи, що засвідчують особу декларанта.

У разі переміщення нафтопродуктів трубопровідним транспортом з перевантаженням на залізничний, автомобільний чи морський транспорт, крім документів, визначених цим Порядком, при митному оформленні, подаються документи, визначені законодавчими актами України для таких видів транспорту.

Для митного оформлення аміаку за ВМД потрібні наступні документи:

у режимі імпорту:

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- акт про прийняття-передання аміаку, підписаний перевізниками країни відправлення та України;
- акт про прийняття-передання аміаку за зовнішньоекономічним договором (контрактом);

- акт про прийняття-передання аміаку, підписаний українським перевізником та одержувачем і завірений штампом "Під митним контролем";
- рахунок-фактура (інвойс) на обсяг аміаку, що декларується;
- у разі потреби - сертифікат про походження товару;
- платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;
- копія довідки про декларування валютних цінностей;
- копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- документ, що засвідчує особу декларанта;

у режимі експорту:

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- акт про прийняття-передання аміаку за зовнішньоекономічним договором (контрактом);
- акт про прийняття-передання аміаку, підписаний відправником та перевізником і завірений штампом "Під митним контролем";
- довідка Одеського припортового заводу про наявність в аміакосховищах обсягів аміаку відправника;
- рахунок-фактура (інвойс) на обсяг аміаку, що декларується, або довідка про ціну для проведення митних процедур;
- платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;
- копія довідки про декларування валютних цінностей;
- копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- документ, що засвідчує особу декларанта;

у режимі транзиту:

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- акт про прийняття-передання аміаку, підписаний перевізниками країни відправлення та України;
- акт про прийняття-передання аміаку, підписаний українським перевізником та Одеським припортовим заводом, який є кінцевою станцією магістрального аміакопроводу, і завірений штампом "Під митним контролем";
- довідка державного підприємства "Укрхімтрансміа" про наявність аміаку в трубопроводі;
- рахунок-фактура (інвойс) на обсяг аміаку, що декларується, або довідка про ціну для проведення митних процедур;
- копія довідки про декларування валютних цінностей;
- платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;
- копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

Стаття 150. Документи, необхідні для митного оформлення електроенергії

Для митного оформлення електроенергії декларант подає митному органу такі документи:

- 1) зовнішньоекономічний договір (контракт);
- 2) довідку-підтвердження відповідного підприємства про кількість електроенергії, що переміщується через митний кордон України;
- 3) інші документи, передбачені цим Кодексом та іншими законами України.

Перелік документів, необхідних для здійснення митного оформлення електроенергії майже не відрізняється від документів потрібних для митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом. В разі митного оформлення електроенергії, роль товаротранспортних документів також відіграють акти про прийняття-передання електроенергії, що мають єдину форму та відображають особливості здійснення контролю за обсягами електроенергії, що переміщується через митний кордон України лініями електропередачі. Так як діяльність суб'єктів господарської діяльності з купівлі-продажу електроенергії підлягає ліцензуванню, разом з іншими документами до митного оформлення обов'язково подається ліцензія Національної комісії з питань регулювання електроенергії України.

В залежності від митного режиму при митному оформленні електроенергії подаються наступні документи:

у режимі імпорту:

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- акт про прийняття-передання електроенергії, підписаний сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту) і завірений українським перевізником;
- акт про прийняття-передання електроенергії, підписаний іноземним та українським перевізниками;
- рахунок-фактура (інвойс) на обсяг електроенергії, що декларується;
- договір (контракт) про транспортування електроенергії, укладений між імпортером та перевізником;
- ліцензія Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України;
- у разі потреби - сертифікат про походження товару;
- платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;
- копія довідки про декларування валютних цінностей;
- копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- документи, що засвідчують особу декларанта.

у режимі експорту:

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- акт про прийняття-передання електроенергії, підписаний сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту) і завірений українським перевізником;
- рахунок-фактура (інвойс) на обсяг електроенергії, що декларується;
- у разі потреби - сертифікат про походження товару, виданий Торгово-промисловою палатою України або регіональною торгово-промисловою палатою;
- довідка Національної енергетичної компанії "Укренерго" про обсяг електроенергії, що переміщувалася за зовнішньоекономічним договором (контрактом);
- платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;
- ліцензія Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України;
- копія довідки про декларування валютних цінностей;
- копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- документи, що засвідчують особу декларанта.

Якщо експортер не є виробником електроенергії, то подаються такі документи про походження електроенергії:

- договір (контракт) купівлі-продажу між особою, яка експортує електроенергію, та її виробником;
- акт про прийняття-передання зазначеного обсягу електроенергії;
- рахунок-фактура на зазначений обсяг електроенергії.

у режимі транзиту:

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- акти про прийняття-передання електроенергії, підписані перевізниками;
- рахунок-фактура (інвойс) на обсяг електроенергії, що декларується;
- платіжне доручення на загальну суму всіх установлених законодавством податків та зборів;
- ліцензія Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України;
- копія довідки про декларування валютних цінностей;
- копія облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Глава 21. Переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях

Стаття 151. Переміщення міжнародних поштових відправлень через митний кордон України

Міжнародні поштові відправлення переміщуються через митний кордон України, в тому числі транзитом через територію України, після здійснення митного контролю і митного оформлення товарів, що знаходяться в цих поштових відправленнях.

Підприємства поштового зв'язку України зобов'язані за свій рахунок пред'являти митним органам для здійснення митного оформлення міжнародні поштові відправлення, що переміщуються через митний кордон України.

Митний контроль і митне оформлення товарів, що переміщуються в міжнародних поштових відправленнях через митний кордон України, здійснюються в місцях міжнародного поштового обміну, які визначаються та обладнуються центральним органом виконавчої влади в галузі зв'язку та інформатизації України за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Доставка міжнародних поштових відправлень до місць митного оформлення, їх розпакування і пред'явлення для огляду, перепакування та зберігання здійснюються підприємствами поштового зв'язку України за свій рахунок за участю і під контролем митних органів.

Міжнародні поштові відправлення (далі - МПВ) це – упаковані та оформлені відповідно до вимог Актів Всесвітнього поштового союзу та Правил надання послуг поштового зв'язку:

- листи (прості, рекомендовані);
- відправлення з оголошеною цінністю;
- поштові картки (прості, рекомендовані);
- бандеролі (прості, рекомендовані);
- мішки "М" (рекомендовані);
- секограми (прості, рекомендовані);
- дрібні пакети (рекомендовані);
- посилки (звичайні, з оголошеною цінністю);
- відправлення міжнародної прискореної пошти "EMS";
- згруповані поштові відправлення з позначкою "Консигнація", що приймаються для пересилання за межі України, надходять в Україну або переміщуються через територію України транзитом операторами поштового зв'язку.

Оператор поштового зв'язку - підприємство, що здійснює свою господарську діяльність для забезпечення функціонування засобів, споруд і мереж поштового зв'язку з

метою надання послуг поштового зв'язку, у тому числі національний оператор поштового зв'язку та підприємство спеціального зв'язку.

Митний контроль МПВ здійснюється в місцях міжнародного поштового обміну де розташовані підрозділи митниці.

Місце міжнародного поштового обміну (далі – ММПО) - виробничий підрозділ оператора поштового зв'язку, що здійснює оброблення МПВ, які переміщуються юридичними та фізичними особами з України, в Україну й відкритим транзитом через її територію за призначенням. На теперішній час в Україні ММПО відкриті у місці Києві, Львові, Одесі та Чопі.

Митний контроль товарів, що переміщуються в МПВ, здійснюється в зоні митного контролю, визначеній в ММПО митним органом за погодженням з оператором поштового зв'язку, у встановленому законодавством порядку. Товари, що переміщуються в МПВ юридичних та фізичних осіб (крім особистих листів громадян), підлягають декларуванню митним органам. Для декларування товарів, що переміщуються в МПВ, використовуються уніфіковані міжнародні бланки встановлених форм згідно з положеннями Актів Всесвітнього поштового союзу:

митна декларація CN 23 (мал.), використання якої обов'язкове при пересиланні посилок, відправлень з оголошеною цінністю та можливе при пересиланні дрібних пакетів, бандеролей;

ярлик "Митниця CN 22" (мал.), використання якого можливе при пересиланні дрібних пакетів та бандеролей.

У разі відправлення юридичною особою за межі митної території України МПВ або надходження на адресу юридичної особи МПВ з-за кордону, крім зазначених вище міжнародних бланків, для декларування переміщуваних у МПВ товарів використовується бланк вантажної митної декларації (далі – ВМД) у випадках, установлених законодавством. Митне оформлення товарів які переміщуються у МПВ юридичними особами здійснюється в митницях за місцем розташування (акредитації) суб'єкта ЗЕД. Підрозділ митниці який розташований у ММПО виконує функції як митниці відправлення, так і митниці призначення щодо здійснення митного контролю та митного оформлення товарів які пересилаються в МПВ. При пересиланні товарів в МПВ фізичними особами митний контроль та митне оформлення в повному обсязі проводить підрозділ митниці який розташований в ММПО.

Митний контроль і митне оформлення товарів, що містяться в МПВ, здійснюються за відсутності відправника (одержувача) МПВ. Митний контроль МПВ здійснюється оглядовою комісією в складі трьох осіб - однієї посадової особи підрозділу митниці та двох працівників ММПО - у спеціально виділених приміщеннях, обладнаних з урахуванням обсягу роботи. Розпакування, зважування та упакування МПВ здійснюються працівниками ММПО в присутності посадової особи підрозділу митниці.

Товари, що переміщуються в МПВ, можуть підлягати, крім митного, санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю та контролю за переміщенням культурних цінностей. Митне оформлення товарів завершується тільки після здійснення встановлених законодавством України необхідних для цього товару видів контролю.

Митний контроль товарів, що переміщуються в МПВ, здійснюється посадовими особами митниці шляхом перевірки документів та відомостей, потрібних для такого контролю, митного огляду (переогляду), обліку товарів у МПВ, а також з використанням інших видів контролю, передбачених законодавством України. Під час проведення митного контролю МПВ митні органи самостійно визначають форму та обсяг контролю, достатні для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи. Митний огляд МПВ здійснюється, як правило, без їх розпакування, з використанням технічних засобів контролю. Під час здійснення огляду (переогляду) з розпакуванням МПВ працівники ММПО складають відповідний акт, який підписується членами оглядової комісії.

Контроль за доставкою МПВ фізичних осіб у ММПО та з ММПО здійснюється оператором поштового зв'язку в порядку загального контролю за проходженням МПВ без

залучення до цього митниці. Контроль за доставкою МПВ юридичних осіб у митницю призначення за місцем розташування одержувача здійснює підрозділ митниці у ММПО в порядку, установленому Державною митною службою України попередня декларація та попереднє повідомлення не застосовується. Транзитні МПВ (крім таких, що містять заборонені предмети) пропускаються через митний кордон України в порядку, установленому Всесвітньою поштовою конвенцією (у режимі свободи транзиту) та іншими міжнародними угодами України.

Нарахування та стягнення податків і зборів при митному оформленні товарів, що переміщуються в МПВ, здійснюються згідно із законодавством України. Для нарахування податків і зборів при митному оформленні товарів, що переміщуються в МПВ, адресатами яких є фізичні особи, використовується оглядовий розпис М 15. Нараховані співробітником митниці суми платежів сплачуються фізичною особою – одержувачем оператору поштового зв'язку, яке видає МПВ. Оператор поштового зв'язку перераховує на рахунок митниці в ММПО платежі, які нарахovanі підрозділом митниці при здійсненні митного оформлення МПВ, з обов'язковим зазначенням у платіжному дорученні валових номерів МПВ, сум та видів цих платежів. Для нарахування податків і зборів при митному оформленні товарів, що переміщуються в МПВ, адресатами (відправниками) яких є юридичні особи, у випадках, визначених законодавством, використовується вантажна митна декларація.

Не підлягають пропуску через митний кордон України в МПВ товари:

- заборонені до переміщення через митний кордон України згідно із законодавством України;
- відправлені з порушенням митних правил, Актів Всесвітнього поштового союзу та нормативно-правових актів, що застосовуються у сфері надання послуг поштового зв'язку;
- на переміщення яких через митний кордон України встановлено обмеження внаслідок застосування державних заходів нетарифного регулювання (ліцензування, сертифікації тощо) або які підлягають іншим видам контролю та за результатами такого контролю не можуть бути пропущені через митний кордон України.

Переміщення через митний кордон України в МПВ товарів, заборонених до такого переміщення, тягне за собою конфіскацію цих товарів у встановленому законодавством порядку. МПВ з товарами, що до переміщення яких через митний кордон України встановлено обмеження, у визначеному порядку зберігаються оператором поштового зв'язку під митним контролем до подання підрозділу митниці відповідних дозвільних документів або до закінчення встановленого поштовими правилами терміну зберігання МПВ. Повернення відправникам МПВ з товарами, що не підлягають пропуску через митний кордон України, здійснюється операторами поштового зв'язку відповідно до вимог Всесвітньої поштової конвенції. Відправники МПВ, а також оператори поштового зв'язку несуть відповідальність за порушення митних правил згідно із законодавством України. Про вчинення порушення митних правил службова особа підрозділу митниці в ММПО складає протокол про порушення митних правил.

Відповідно до законодавства з питань надання послуг поштового зв'язку матеріальну відповідальність за втрату, крадіжку, пошкодження МПВ перед відправниками (одержувачами) МПВ несуть оператори поштового зв'язку.

Вставити малюнки (наявні у твердих копіях)

Стаття 152. Переміщення міжнародних експрес-відправлень через митний кордон України

Міжнародні експрес-відправлення переміщуються через митний кордон України, в тому числі транзитом через територію України, після здійснення митного контролю і митного оформлення товарів, що знаходяться у цих відправленнях.

Митний контроль і митне оформлення товарів, що переміщуються в міжнародних експрес-відправленнях через митний кордон України, здійснюються в місцях, які визначаються та обладнуються відповідним експрес-перевізником за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Доставка міжнародних експрес-відправлень до місць митного оформлення, їх розпакування і пред'явлення для огляду, перепакування та зберігання здійснюються відповідним експрес-перевізником за свій рахунок за участю і під контролем митних органів.

Діяльність по прискореному транспортуванню міжнародних експрес відправлень здійснюється суб'єктами підприємницької діяльності різних форм власності, транспортно-експедиційними компаніями, створеними відповідно до чинного законодавства України, які діють на підставі агентських угод з міжнародними корпораціями по прискореному транспортуванню вантажів, мають всесвітню мережу центральних і регіональних сортувальних станцій, комп'ютерну мережу відстеження проходження таких вантажів протягом часу доставки від відправника до одержувача (далі – експрес-перевізники). На даний час в Україні надають послуги по прискореному транспортуванню міжнародних експрес-відправлень такі міжнародні корпорації як – DHL, TNT, UPS, FedEx, та інші.

Міжнародне експрес-відправлення (далі – МЕВ) - товари, належним чином упаковані (крім заборонених законодавством України до переміщення через митний кордон України), що перевозяться експрес-перевізником будь-яким видом транспорту з метою доставки одержувачеві у визначений термін.

Міжнародні експрес-відправлення поділяються на:

- МЕВ документального характеру;
- МЕВ не документального характеру;
- вантаж експрес-перевізника.

МЕВ документального характеру - ділові папери, письмова кореспонденція ділова чи приватна, а також будь-які повідомлення, інформація або дані на будь-яких носіях інформації (паперових чи електромагнітних, у тому числі на дискетах, компакт-дисках, плівках тощо), що не мають комерційної цінності, не супроводжуються інвойсом і не містять інформації, переміщення якої через митний кордон України заборонено законодавством або на переміщення якої потрібні дозволи відповідних державних органів.

МЕВ не документального характеру - МЕВ, умістом якого є товари із заявленою вартістю. Таке МЕВ обов'язково супроводжується інвойсом;

Вантаж експрес-перевізника (далі - вантаж) - переміщувані експрес-перевізниками через митний кордон України консолідовані за єдиним транспортним документом МЕВ чи МЕВ, що не ввійшли до складу цих консолідованих МЕВ або за своїм характером, або за розмірами, або з інших причин.

Єдиний транспортний документ - транспортний документ, за яким здійснюється перевезення вантажу. Як єдиний транспортний документ можуть використовуватися загальні авіанакладні (AWB - airwaybill, MAWB - master airwaybill), CMR, BILL OF LADING (коносамент) тощо.

Технологія надання послуг з прискореного перевезення міжнародних експрес-відправлень таких компаній забезпечує:

- оформлення супровідного (домашнього) транспортного документа (авіанакладної) на кожне МЕВ;
- наявність мережі міжнародних і внутрішніх центральних та регіональних

сортувальних станцій, у яких здійснюється оброблення МЕВ та направлення їх за напрямками призначення;

- можливість одержання такими станціями інформації в електронному вигляді про кожне МЕВ, що переміщується експрес-перевізником, на будь-якому етапі переміщення;
- доставку МЕВ від відправника до одержувача за принципом *"від дверей до дверей"*.

Домашній транспортний документ (мал.) – окремий номерний транспортний документ на кожне МЕВ у вантажі, у якому наведено дані про відправника, одержувача, загальний опис товарів у МЕВ. Домашній транспортний документ є одночасно угодою між відправником МЕВ і експрес-перевізником про перевезення й пред'явлення МЕВ митному органу;

Центральна сортувальна станція (далі - ЦСС) - організаційна структура експрес-перевізника, створена ним для виконання агентських угод з міжнародними корпораціями в галузі міжнародного прискореного транспортування вантажів, у якій створено зону митного контролю в порядку, визначеному Митним кодексом України.

Регіональна сортувальна станція (далі - РСС) - підпорядкована ЦСС організаційна структура експрес-перевізника, створена для виконання агентських угод з міжнародними корпораціями в галузі міжнародного прискореного транспортування вантажів, у якій створено зону митного контролю в порядку, визначеному Митним кодексом України.

Відправниками та одержувачами МЕВ можуть бути як суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності (далі – суб'єкти ЗЕД), так і фізичні особи, які не є суб'єктами ЗЕД. Товари, що переміщуються в МЕВ, можуть підлягати санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю та контролю за переміщенням культурних цінностей. Митне оформлення товарів завершується тільки після здійснення встановлених для них законодавством України видів контролю. Документи про проведення встановлених законодавством видів контролю подаються митному органу, у зоні діяльності якого розташовано ЦСС (РСС), при митному оформленні МЕВ.

Для здійснення митного контролю МЕВ на території ЦСС (РСС), або в інших місцях митної території України створюється зона митного контролю в установленому законодавством порядку.

Митний орган у пункті пропуску через митний кордон України здійснює пропуск на митну територію України імпортного вантажу та направлення його в митницю призначення, у зоні діяльності якої розташовано ЦСС. Підставою для пропуску митним органом вантажу є подання експрес-перевізником єдиного транспортного документа та відповідність зазначених у ньому даних (кількості місць, ваги) наявному вантажу. Заходи нетарифного регулювання (подання митному органу дозволів, ліцензій, сертифікатів тощо) до МЕВ у пункті пропуску через митний кордон не застосовуються. Контроль за доставкою вантажу з митного органу в пункті пропуску через митний кордон України в митницю призначення, у зоні діяльності якої розташовано ЦСС, а також з митного органу в якому розташована ЦСС до митниці призначення у зоні діяльності якої розташовано РСС здійснюється в порядку, установленому Державною митною службою, попередня декларація та попереднє повідомлення не застосовується.

Митному оформленню в митному органі, у зоні діяльності якого розташовано ЦСС, підлягають МЕВ документального характеру незалежно від місця розташування одержувача (відправника), а також МЕВ, що належать:

- суб'єктам ЗЕД, розташованим у зоні діяльності ЦСС, незалежно від заявленої відправником у товаросупровідних документах вартості товарів;
- суб'єктам ЗЕД, розташованим поза зонами діяльності ЦСС, якщо фактурна вартість товарів не перевищує суми, еквівалентної 100 долларам США, та містять товари, що не підлягають контролю з боку інших органів державної влади, що здійснюють контроль за переміщенням товарів через митний кордон України;
- фізичним особам, які не є суб'єктами ЗЕД, незалежно від місця розташування одержувача, у разі сплати за них експрес-перевізником належних податків та зборів і подання дозвільних документів, передбачених законодавством.

В інших випадках МЕВ оформлюються в митному органі, у зоні діяльності якого розташовано РСС, або за місцем розташування одержувача (відправника) МЕВ. Випуск у вільний обіг МЕВ документального характеру здійснюється шляхом вибіркового митного огляду. У разі надходження МЕВ на митну територію України на адреси суб'єктів ЗЕД (відправлення за межі митної території України суб'єктами ЗЕД) для декларування переміщуваних у них товарів використовується вантажна митна декларація, порядок заповнення якої визначається Державною митною службою. У разі надходження МЕВ на митну територію України на адреси фізичних осіб, які не є суб'єктами ЗЕД, декларування переміщуваних у них товарів, нарахування та стягнення митних платежів з цих товарів, здійснює експрес-перевізник з використанням митної декларації М 16.

МЕВ, що прямують транзитом через митну територію України, оформлюються в режимі транзиту згідно з митним законодавством.

Підлягають поверненню МЕВ, увезені на митну територію України, але не оформлені згідно з обраним митним режимом, повернення яких вимагає відправник чи експрес-перевізник або одержувач яких відмовився від їх отримання (в усній чи письмовій формі). Повернення МЕВ здійснюється згідно з документами про їх увезення й без складання документів, що застосовуються для декларування товарів, які переміщуються через митний кордон України.

Нарахування та стягнення податків і зборів під час митного оформлення товарів, що переміщуються в МЕВ, здійснюються згідно з порядком оподаткування товарів, установленим законодавством України. За відсутності одержувача МЕВ при митному оформленні МЕВ відповідальність згідно з чинним законодавством за правильністю наданих митному органу потрібних даних про одержувача та за сплату належних податків і зборів несе експрес-перевізник.

Якщо при здійсненні митного контролю товарів, що переміщуються в МЕВ, митними органами виявлено порушення митних правил або інші порушення законодавства України, то посадова особа митного органу зобов'язана вжити необхідних заходів, передбачених чинним законодавством.

Стаття 153. Порядок та умови здійснення митного контролю товарів та інших предметів, що пересилаються в міжнародних поштових та експрес-відправленнях

Порядок та умови здійснення митного контролю товарів та інших предметів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Порядок та умови здійснення митного контролю та митного оформлення товарів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності й фізичних осіб які переміщуються через митний кордон України в міжнародних поштових відправленнях каналами поштового зв'язку ("Укрпошта", "EMS") та в міжнародних експрес відправленнях каналами експрес-перевізників (DHL, TNT, UPS, FedEx, та інших) визначається Державною митною службою України та встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Порядок проведення митного контролю міжнародних поштових відправлень в місцях міжнародного поштового обміну та міжнародних експрес відправлень на центральних (регіональних) сортувальних станціях експрес-перевізників, їх митного оформлення, проведення митного догляду, здійснення контролю доставки до місць митного оформлення, нарахування та стягнення митних платежів розглянуто в коментарях до статей 151 та 152 Митного кодексу України.

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ТОВАРАМИ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ

Глава 22. Переміщення товарів і транспортних засобів між митними органами.

Транзитні перевезення

Стаття 154. Права та обов'язки перевізника

Перевізники мають право не приймати для перевезення між митними органами товари у разі:

1) оформлення митних і транспортних документів з порушенням порядку, встановленого законодавством України з питань митної справи;

2) якщо митне забезпечення, накладене на транспортний засіб і упаковку товарів, не виключає можливості доступу до товарів без порушень такого забезпечення.

Перевізники зобов'язані доставити товари у митний орган призначення, а також подати передбачені законодавством документи на них.

Витрати на такі перевезення відшкодовуються у порядку, передбаченому законом.

У всіх випадках, коли виникає потреба перевезти (перемістити) товари, які перебувають на митній території України під митним контролем, з однієї митниці (митниці відправлення) в іншу (митницю призначення) до виконання такого перевезення залучаються підприємства перевізники.

З метою уникнення виконання зайвих операцій митного контролю митницею призначення (повторного митного огляду) та унеможливлення вилучення або заміни товарів під час перевезення товарів між митницями, митниці відправлення накладають митне забезпечення (однорозові номерні запірно-пломбувальні пристрої, пломби) на технічні засоби (двері, люки тощо) які перешкоджають проникнення у внутрішній простір засобів зберігання товарів (вантажний відсік, контейнер, цистерна тощо) які розміщені на транспортних засобах. Контрольні реквізити митного забезпечення (відтиски, відбитки символів) повинні зчитуватись однозначно та чітко, а самі пломби повинні бути накладені так, щоб було неможливо порушити їх реквізити та недоторканість шляхом звичайних передбачуваних на період перевезення дій. Дані про накладені пломби (контрольні реквізити) заносяться у митні та транспортні документи.

Як правило ініціатором перевезення виступають не митні органи, а підприємство перевізник або експедитор, оскільки така потреба мотивується необхідністю виконати обов'язок перевізника згідно договору перевезення - доставити товар одержувачу в строк. Необхідність перевезення (доставки) товару перевізником від відправника до одержувача є передуючою і головною умовою виникнення необхідності перевезення товару між митними органами.

Виконання таких перевезень здійснюється підприємствами з обов'язковим документальним оформленням транспортної операції, відповідно законному порядку, який існує в країні де здійснюється перевезення. В більшості країн світу документальне оформлення транспортної операції передбачає наявність на момент перевезення транспортного документу, який для різних випадків застосування, наприклад для різних видів транспорту, може мати різну назву, форму, кількість примірників, правила заповнення тощо (наприклад: товарно-транспортна накладна, CMR, залізнична накладна, накладна СМГС, авіаційна накладна, коносамент та ін.). У ряді випадків правила застосування такого документу, визначаються нормами національного законодавства, в інших випадках міжнародними нормами, наприклад застосування накладної для міжнародних автомобільних перевезень CMR передбачено Конвенцією про договір міжнародного перевезення вантажів по дорогах (КДПВ). Разом з тим, головними ознаками для визнання митним органом

документу як транспортного документу є наявність в ньому даних про: відправника, одержувача, перевізника та про товари (назва, кількість, вага), що перевозяться. Транспортні документи, як правило складаються власником товару (відправником, одержувачем), а засвідчуються і власником і перевізником. Деякі з таких документів крім документування транспортної операції виконують і інші функції (фінансові, майнові, господарчі тощо). Транспортні документи, які подаються митниці для виконання перевезення між митницями повинні бути відповідним чином оформлені митницею. Зміст такого оформлення полягає по-перше у визнанні поінформованості митних органів у виконанні транспортної операції, по-друге у зарахуванні документа у статус документа, як такого, що “перебуває під митним контролем”, з останнього походить, що і сама транспортна операція виконується під контролем митних органів. Технічно оформлення транспортного документу митницею передбачає нанесення на ньому відміток (записів, відбитків штампів, печаток тощо), які надають змогу перевізнику і іншим зацікавленим особам бути обізнаним у виконанні перевезення під митним контролем.

Поряд з транспортним документом для перевезення товару в іншу митницю перевізнику видається оформлений митний документ. Такі документи називають документами контролю доставки, скорочено ДКД. Порядок застосування, заповнення, оформлення ДКД затверджуються Державною митною службою України. Як правило ДКД складається підприємством (власником, перевізником, експедитором) та засвідчується посадовою особою митного органу (підписом, відбитком штампів, печатки тощо). Після засвідчення ДКД митником митний документ вважається оформленим.

Головними ознаками ДКД слід вважати наявність у ньому даних про: товар (назва, кількість, вага), перевізника, транспортний документ на товар. Крім того в ДКД обов'язково зазначається назва митниці у яку необхідно доставити товар (митниця призначення), встановлюється строк виконання доставки товару в митницю призначення.

Якщо операція по переміщенню товарів на етапі від митниці відправлення до митниці призначення виконується за участю однієї особи (громадянина), в ДКД наводиться письмове зобов'язання громадянина (представника перевізника: водія, супроводжуючого або представника власника товару), який бере на себе відповідальність за доставку. Підписання зобов'язання громадянином де-юре засвідчує фактичне прийняття товару до перевезення між митницями для доставки в митницю призначення у встановлений строк.

У випадку, коли переміщення товарів передбачає декілька осіб (громадян) виконавців, товар передається поетапно від одного виконавця іншому згідно діючій технології транспортування (наприклад поштові, залізничні перевезення), наведення в ДКД тексту зобов'язання та його підписання не має юридичного сенсу, або повинно виконуватись в присутності посадової особи митного органу на кожному етапі передачі товарів, що є абсолютно неприйнятним для митних органів.

На практиці підписання зобов'язання громадянином виконується до моменту оформлення митного документу, тому реалізувати право надане перевізнику - не приймати для перевезення між митними органами товари у за умов, наведених у статті 154 Митного кодексу, де-факто повинно мати наступне вирішення: громадянин (представник перевізника), одразу після прийняття митного і транспортного документа, ознайомлюється з їх змістом та робить відповідну заяву (“не приймаю”) митному органу. Якщо непорозуміння не можливо виправити терміново - заява подається у письмовій формі на ім'я начальника митного органу і розглядається відповідно діючому порядку.

У випадку, коли від громадянина заява, зазначена вище за текстом, у митний орган не подається, товар, митні, транспортні та інші супровідні документи на товар, які набули статус “документів під митним контролем”, вважаються прийнятим до перевезення на умовах, визначених у зобов'язанні наведеному у ДКД.

Стаття 155. Види транзитних перевезень

Транзитні перевезення здійснюються як прохідний та внутрішній митний транзит.

Прохідний митний транзит - це переміщення товарів під митним контролем від одного пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, - пункту ввезення на митну територію України - до іншого пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, - пункту вивезення за межі митної території України.

Внутрішнім митним транзитом вважається переміщення товарів під митним контролем:

1) від пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, - пункту ввезення на митну територію України - до митного органу, розташованого на митній території України;

2) від митного органу, розташованого на митній території України, до пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, - пункту вивезення за межі митної території України;

3) від одного митного органу, розташованого на митній території України, до іншого митного органу, розташованого на митній території України.

Будь яке переміщення товару, яке виконується під митним контролем між двома митними органами можна вважати транзитним перевезенням. При цьому важливо визначити відмінність між змістом терміну “транзит”, щодо норм Глави 22 Розділу VI Митного кодексу з нормами інших глав та розділів кодексу. В контексті зазначеного розділу терміни “транзитне перевезення”, “митний транзит”, “транзит” не обов’язково визначають причетність операції переміщення товарів до митного режиму транзит, поняття про який надано нормами Глави 33 Розділу VIII кодексу. При практичному розгляді тієї чи іншої норми Митного кодексу, в якій застосовуються зазначені вище терміни, для визначення такої причетності обов’язково слід враховувати передуючий критерій - мету переміщення товарів через митний кордон України згідно з нормами статей 185, 187 кодексу.

Разом з тим таке перевезення як прохідний митний транзит виконується саме з товарами які оформлені в митний режим транзит, а в категорію внутрішнього митного транзиту підпадають всі інші перевезення товарів між митницями. До останніх належать перевезення товарів як таких, які вже оформленні в будь-який митний режим (наприклад: експорт, реекспорт, тимчасове вивезення, митний склад, переробка за межами митної території України) так і таких, які направляються в інші митниці (митниці призначення) з метою проведення оформлення (наприклад в митний режим: імпорт, реімпорт, тимчасове ввезення, митний склад, переробка на митній території України).

Щодо розширення поняття терміну прохідного транзиту, цілком логічно зробити наступне зауваження: відносно митної території України товари повинні спочатку ввозитись “із за меж”, потім вивозитись “за межі”.

Схеми митних транзитних перевезень товарів між митницями наведені **на малюнку 22.1.**

ВСТАВИТИ МАЛЮНОК 22.1 (наявний у твердій копії)

Стаття 156. Умови здійснення транзиту товарів

Товари, що переміщуються транзитом, повинні:

1) залишатися у незмінному стані, крім природних втрат, і не використовуватися з іншою метою, крім транзиту;

2) бути доставленими до митного органу призначення у строк, визначений митним органом відправлення.

Під час транзиту товарів на митній території України з дозволу та під контролем митного органу можуть здійснюватися окремі операції (перевантаження,

вивантаження, навантаження, перепакування) з такими товарами без зміни їхніх властивостей та товарного вигляду.

Застереження перевізнику наведені в статті 156 Митного кодексу мають метою: по-перше гарантувати виконання заходів митного контролю митницею призначення саме з тими товарами, які відправляються з митниці відправлення, та вирішують питання збереження їх (товарів) якісних показників, характеристик та властивостей, що можуть, за умови їх зміни, негативно впливати на застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання, по-друге стимулюють виконання транспортування товарів оперативно, обмеживши термін виконання перевезення в часі.

Якщо у перевізника виникає потреба під час транспортування товарів з метою усунення причини, яка унеможливило подальше виконання транспортної операції або створює небезпечні умови перевезення (наприклад: зсув вантажу, порушення кріплення вантажу тощо), здійснити їх перевантаження, вивантаження, навантаження, перепакування, перевізнику на виконання таких операцій необхідно попередньо отримати дозвіл митного органу. Такі операції виконуються під митним контролем посадової особи митного органу.

Стаття 157. Маршрути транзитних перевезень

Митний транзит товарів через територію України здійснюється за маршрутами, які визначаються перевізниками на власний розсуд, виходячи з міркувань економічної доцільності за умови додержання вимог, що визначаються відповідно до цього Кодексу.

Кабінетом Міністрів України можуть встановлюватися обмеження щодо використання окремих шляхів та напрямків транзиту на території України, визначатися шляхи чи напрямки руху для певних видів транспорту чи товарів, що переміщуються транзитом через територію України, пункти пропуску для ввезення та вивезення окремих видів товарів.

Як правило перевізники краще митників поінформовані про найбільш оптимальні маршрути транзитних перевезень. Тому, якщо конфлікт на етапі прийняття перевізником товарів та оформлених митних і транспортних документів для доставки в митницю призначення у встановлений строк не виникає, подальше втручання митних органів в регламентацію процесу транспортування товару, без поважних причин, не бажано.

Однак, що стосується деяких категорій транспортних операцій або окремих видів товарів, виникає необхідність обмежити права перевізників щодо географічних реквізитів (пунктів пропуску, маршрутів) виконання митного транзиту. Така необхідність мотивується: по-перше наявністю міждержавних угод про обмеження на спільних ділянках митного кордону кількості пунктів пропуску окремих видів товарів (наприклад: алкогольних, тютюнових товарів), які потребують відповідних умов проведення митного контролю (наприклад операції оформлення книжок МДП), технічних можливостей застосування заходів гарантування доставки товарів, наявність відповідної інфраструктури (наприклад розміщення банківських установ для забезпечення сплати/повернення грошової застави) та ін., по-друге, присутністю в пунктах пропуску або в місцях прибуття транспортних засобів (аеропортах, морських портах) відповідних підрозділів державних органів, які здійснюють митний, прикордонний та інші види контролю.

Стаття 158. Тривалість митного транзиту

Граничні строки прохідного митного транзиту залежно від виду транспорту встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Строк доставки товарів до митного органу призначення визначається митним органом відправлення відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення

вантажів виходячи з виду транспорту, маршруту, відстані до кінцевого пункту та інших умов перевезення. До цього строку не включається час зберігання товарів на складах у разі перевантаження з одного виду транспорту на інший, а також час, необхідний для здійснення інших операцій з товарами, дозволених митними органами.

З метою стимулювання виконання перевезення товарів між митницями та забезпечення наявності правових умов для виконання зобов'язання про доставку, визначається строк доставки товарів в митницю призначення. Технічно ця процедура виконується шляхом внесення в відповідну графу ДКД дати (число, місяць, рік) до якої, включно, перевізнику необхідно заявити митниці призначення доставленні товари, митні та транспортні документи на них.

Надмірне перебування на митній території країни товарів оформлених в митний режим транзит не бажане, оскільки потребує певних зусиль на організацію поточного контролю за їх вивезенням за межі митної території. Тому важливо визначити мінімальний але достатній часовий термін для виконання прохідного митного транзиту - встановити граничний строк доставки товару в прикордонну митницю. Відповідно нормі статті 158 граничні строки прохідного митного транзиту залежно від виду транспорту встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Критерій часу (терміну) виконання перевезення при внутрішньому транзиті за змістом не повинен відрізнятись від аналогічного критерію (терміну) виконання прохідного транзиту, хоча відповідно нормам статті 158 очевидна відмінність на рівні виконавців - державних органів виконавчої влади (Кабінет Міністрів України або митний орган) які регулюють застосування норми.

Відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення вантажів (міжнародних, міждержавних угод, законів України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів виконавчих органів влади тощо) строк доставки товарів в митницю призначення визначається митницею з урахуванням наявних умов транспортування товарів. Як правило в нормативі зазначається строк доставки вантажу (товару) в кінцевий пункт перевезення або визначається швидкість виконання перевезення для відповідного вид транспорту. Наприклад для міжнародних залізничних перевезень нормами статті 14 Соглашения о международном грузовом сообщении (СМГС) встановлені строки доставки для вантажів великої та малої швидкості, визначені умови за яких цей строк продовжується.

Головними критеріями визначення строку доставки є: вид транспорту (авіаційний, водний, залізничний, автомобільний), маршрут перевезення та відстань від митниці відправлення до митниці призначення.

Додатковими критеріями є інші особливості перевезення, які безпосередньо впливають на можливість виконання транспортування, наприклад: несприятливі погодні умови (снігопад, туман, ожеледиця), рельєф місцевості (пагорби, перевали), технічний стан та технічні характеристики транспортного засобу (швидкісні, габаритні обмеження), характерний вантаж (негабаритний, великоваговий, живі тварини) та інше. З метою визначення митним органом більшого за нормативний строк доставки товарів, перевізник (представник перевізника), до моменту оформлення ДКД та прийняття товарів до перевезення, має повідомити про це митний орган, шляхом подання письмової заяви про наявність додаткових особливостей (труднощів виконання) транспортування, при необхідності, з розрахунком можливої тривалості перевезення. За результатами розгляду такої заяви, посадова особа митного органу має право визначити збільшений, у порівнянні з нормативним, строк доставки в межах заявленого та з урахуванням звичайних строків, які застосовуються перевізниками за схожих обставин.

У випадку, коли настання зазначених вище особливостей перевезення, не було передбачено і виникло під час перевезення, з метою продовження терміну митного транзиту - визначення нового строку доставки товарів, перевізник (представник перевізника) подає письмову заяву в найближчий митний орган, де, за результатами розгляду заяви, буде прийнято відповідне рішення про можливість продовження строку доставки товарів в митницю призначення.

Стаття 159. Заходи, що вживаються у разі аварії чи дії непереборної сили при здійсненні транзитного перевезення

Якщо транспортний засіб при здійсненні транзитного перевезення внаслідок аварії або дії непереборної сили не зміг прибути до митного органу призначення, допускається вивантаження товарів в іншому місці. При цьому перевізник зобов'язаний:

- 1) вжити всіх необхідних заходів для забезпечення збереження товарів та недопущення будь-якого їх використання;**
- 2) терміново повідомити найближчий митний орган про обставини події, місцезнаходження товарів та транспортних засобів;**
- 3) забезпечити перевезення товарів до найближчого митного органу або доставку посадових осіб митного органу до місцезнаходження зазначених товарів.**

Митні органи не відшкодовують перевізнику витрати, понесені у зв'язку із вжиттям заходів, передбачених цією статтею.

Якщо при виконанні митного транзиту виникли обставини, за яких подальше транспортування товарів в митницю призначення не можливе, наприклад коли: транспортний засіб зазнав аварії, або на маршруті перевезення наявні перепони, подолати які перевізник не в змозі (форс-мажорні обставини), перевізник повинен в першу чергу забезпечити недоторканість вантажу (товарів), а у випадку, коли така “бездіяльність” загрожує загибелі (повній або частковій втраті) або очевидному пошкодженню вантажу, вжити можливих заходів для його збереження (розвантаження, перевантаження, складування, передання на зберігання тощо). При цьому, навіть після передання на тимчасове зберігання товарів іншій особі без дозволу митного органу, перевізник залишається відповідальним за його подальшу наявність та недоторканість. Усі заходи, які вживає перевізник для схоронності вантажу виконуються ним за власний рахунок, що в принципі відповідає загальним правилам (нормам) перевезення будь-яким видом транспорту будь-яких вантажів.

Коли загроза втрати товарів не існує або вже відвернута перевізник повинен терміново повідомити найближчий митний орган про обставини події, місцезнаходження товарів та транспортних засобів. За деяких обставин виконати цю норму статті 159 цього Кодексу перевізнику (представнику перевізника) у короткий термін часу не можливо через відсутність поблизу місця знаходження товарів засобів зв'язку або навіть через необізнаність митних правил. Враховуючи це, важливо налагодити взаємодію на місцевому рівні між митним органом та іншими органами виконавчої влади, що передбачено нормами статті 26 цього Кодексу. Наприклад для спільного контролю автомобільних перевезень корисна взаємодія з органами державної автомобільної інспекції (ДАІ), підрозділи якої достатньо мобільні та забезпечені відповідними засобами зв'язку, і, відповідно, мають можливість терміново проінформувати митний орган про дорожньо-транспортну пригоду.

З метою виконання перевірки стану (проведення митного огляду, обліку та інших заходів митного контролю) вантажу (товару), перевезення якого до митниці призначення не можливе, відповідного документування факту припинення перевезення, перевізник повинен або доставити товар до найближчого митного органу, або забезпечити прибуття посадових осіб митного органу до місцезнаходження товару (виконання таких дій, також, виконується перевізником за власний рахунок, що передбачено нормою статті 159 цього Кодексу). При необхідності, з урахуванням стану товарів (повна або часткова втрата товарів, пошкодження товарів чи їх упаковки або маркування), перевізник в присутності посадової особи митного органу складає акт про невідповідність, згідно нормам статті 76 Митного кодексу.

Поетапна схема дій перевізника при виникненні форс-мажорних обставин наведена на малюнку.

(вставити малюнок)

Стаття 160. Відповідальність за порушення встановленого порядку переміщення товарів транзитом

За порушення встановленого порядку переміщення товарів транзитом перевізник притягується до відповідальності в порядку, встановленому законом.

Нормами Митного кодексу України передбачена відповідальність перевізника за порушення порядку транзитного переміщення товарів. Під час митного транзиту товарів наступні дії перевізника, або, навпаки, його бездіяльність віднесені до адміністративних правопорушень - порушень митних правил:

- неподання митному органу в установлений законодавством строк документів (стаття 330);
- видача без дозволу митного органу або втрата товарів, транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем (Стаття 331);
- недоставлення до митного органу товарів, транспортних засобів, що перебувають під митним контролем і перевозяться з одного митного органу до іншого, а так само прийнятих для передачі митному органу митних або інших документів на ці товари, транспортні засоби (Стаття 332);
- здійснення операцій з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, а саме зміна їх стану, користування та розпорядження ними без дозволу митного органу (Стаття 336);
- навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення пошкоджень упаковки, розпакування, переупакування товарів, що перебувають під митним контролем, або зміна ідентифікаційних знаків чи маркування на цих товарах чи їх упаковці без дозволу митного органу (Стаття 337);
- пошкодження або втрата пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення, зазначених у товаросупровідних документах (Стаття 338);
- невивезення за митний кордон України товарів, транспортних засобів, ввезених з метою транзиту через територію України, в строки, встановлені митним органом (Стаття 349);
- ухилення від встановленого Кабінетом Міністрів України маршруту переміщення товарів територією України (Стаття 350).

Якщо порушення встановленого порядку транзитного перевезення товарів не належить до порушення митних правил, то питання відповідальності за такі порушення регулюються нормами інших законів або кодексів України.

Глава 23. Заходи гарантування доставки товарів, що перебувають під митним контролем

Стаття 161. Заходи гарантування доставки

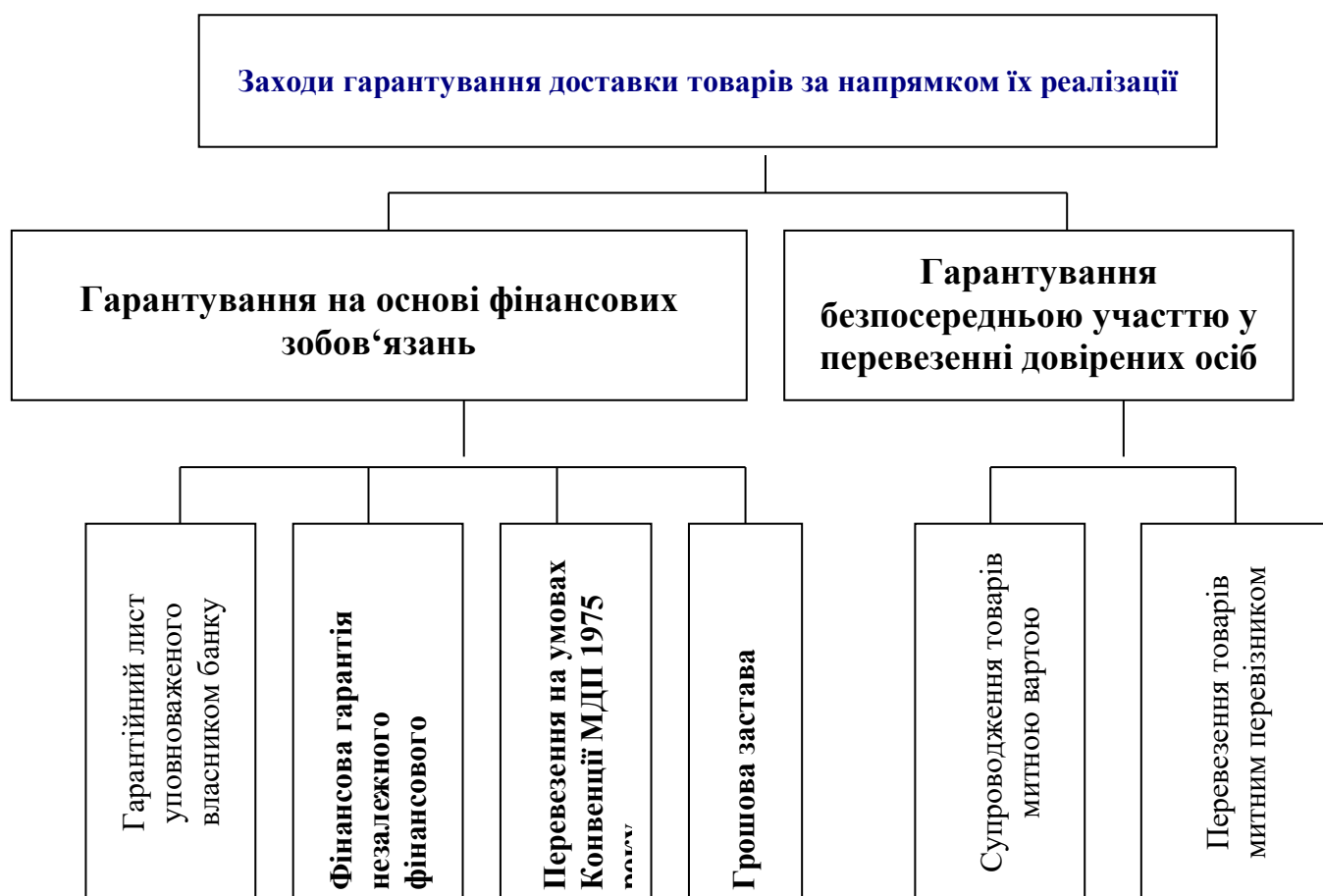
До товарів, що перебувають під митним контролем і переміщуються транзитом, може застосовуватися один із таких заходів гарантування доставки цих товарів до митного органу призначення:

1) надання власником товарів (уповноваженою ним особою) гарантій митним органам;

- 2) охорона та супроводження товарів митними органами;
- 3) перевезення товарів митним перевізником;
- 4) перевезення на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 року (Конвенції МДП 1975 року).

Враховуючи значну кількість транзитних перевезень, які виконуються на митній території України, цілком зрозумілим є бажання держави захистити власну економіку від фіктивного транзиту, як прохідного так і внутрішнього. Вирішення таких завдань повинно забезпечуватись застосуванням відповідних заходів гарантування доставки транзитних товарів до митного органу призначення. Головною метою реалізації таких заходів є унеможливлення уникнення від сплати відповідними особами податків і зборів, а також створення умов за яких буде не можливе незаконне набуття особами будь-яких інших прав (наприклад права на відшкодування податку на додану вартість при вивезенні експортних товарів).

Як приклад, схематично за напрямком реалізації заходи гарантування доставки наведені на малюнку.

Стаття 162. Гарантії доставки товарів до митного органу призначення

Власники товарів (уповноважені ними особи) можуть надавати митним органам гарантії щодо обов'язкової доставки товарів до митного органу призначення.

Види, умови та порядок застосування гарантій визначаються законом.

Надання гарантій митним органам України щодо обов'язкової доставки товарів у митний орган призначення базується на принципах:

- свободи вибору гарантії;
- безумовності зобов'язання перед митними органами України щодо виплати суми передбачених законодавством обов'язкових митних платежів, на які була надана гарантія у разі настання гарантійного випадку;
- фінансового забезпечення наданої гарантії.

Види, умови та порядок застосування гарантій визначаються відповідним законом України. Головною метою норм такого закону є правове забезпечення механізму стягнення на користь держави сум гарантій у випадку недоставлення перевізником товарів в митницю призначення без поважних причин. Сума гарантії повинна відповідати розміру всіх обов'язкових податків та зборів, визначених для товарів законодавством, нарахованих згідно з порядком, установленим для оподаткування таких товарів у разі ввезення їх в Україну з метою вільного використання.

Підтвердженням виконання перевізником своїх зобов'язань є доставка ввезених товарів без зміни їх стану чи зменшення (збільшення) кількості або зміни якісних характеристик до митниці призначення у встановлені митними органами строки та пред'явлення таких товарів до митного оформлення в зазначеному місці та в визначений термін.

При недоставленні товарів у митницю призначення в установлені терміни, товари вважаються вільно використаними на митній території України, тобто такими, щодо яких законодавством установлені обов'язкові платежі. Суми фінансових гарантій, за якими перевізник не виконав зобов'язання, використовуються митними органами для покриття передбачених законодавством обов'язкових платежів за товари, ввезені з метою вільного використання на митній території України.

Стаття 163. Охорона і супроводження товарів митними органами

Охорона і супроводження товарів митними органами здійснюються як при внутрішньому, так і при прохідному митному транзиті.

Форми та методи охорони і супроводження товарів до митного органу призначення, а також умови і порядок їх застосування визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

За охорону і супроводження товарів митними органами справляється відповідна плата в розмірі, що не перевищує фактичних затрат митних органів.

Охорона і супроводження товарів митними органами гарантує високий рівень захисту переміщуваних вантажів та дотримання митного законодавства під час такого переміщення як при внутрішньому, так і при прохідному митному транзиті. Метою охорони і супроводження товарів є забезпечення їх збереження, недоторканості та доставки до митниці призначення.

Виконання завдань охорони і супроводження товарів митними органами покладено на підрозділи митної варти. Нормативні основи діяльності митної варти наведені у ст. ст. 19 – 23 Митного кодексу.

Обрання власником товарів або уповноваженою ним особою охорони і супроводження товарів підтверджується укладенням ним відповідної угоди з митним органом. Плата за охорону і супроводження вноситься до або на момент реалізації положень угоди. Розмір плати за охорону і супроводження товарів нараховується згідно з калькуляцією витрат на їх здійснення. Отримані кошти перераховуються до державного бюджету.

Як правило, транспортні засоби (чи їх групи), які перевозять товари транзитом через територію України з охороною і супроводженням, приймаються до митного оформлення першочергово.

Стаття 164. Перевезення товарів митним перевізником

Перевезення товарів митним перевізником як захід гарантування їх доставки до митного органу призначення здійснюється відповідно до статей 182-184 цього Кодексу.

Митний перевізник здійснює перевезення між митними органами товарів, що перебувають під митним контролем, без застосування при цьому передбачених чинним законодавством інших заходів забезпечення доставки товарів у митний орган.

У випадку настання фінансової відповідальності по гарантійним зобов'язанням перед Держмитслужбою, митний перевізник повинен відшкодувати відповідні кошти згідно положень закону України.

Згідно норми ст. 182 цього Кодексу митний перевізник повинен мати ліцензію на право здійснення діяльності – гарантованого перевезення товарів під митним контролем. Згідно із вимогою Закону України “Про ліцензування певних видів діяльності” до видачі ліцензії спільним наказом спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування та органу ліцензування - Держмитслужбою затверджуються ліцензійні умови та порядок контролю за їх додержанням. В ліцензійних умовах провадження посередницької діяльності митного перевізника обов'язково встановлюються кваліфікаційні, організаційні, технологічні та інші вимоги до митного перевізника. Окремо в ліцензійних умовах повинно бути визначено відповідно якому порядку забезпечується фінансова відповідальність митного перевізника перед митними органами.

Стаття 165. Умови застосування заходів гарантування доставки товарів

Рішення про застосування заходів гарантування доставки товарів до митних органів призначення приймається у кожному конкретному випадку митними органами, розташованими у місцях, де розпочинається транзит таких товарів, за наявності підстав для застосування зазначених заходів.

Заходи гарантування доставки застосовуються в обов'язковому порядку до підакцизних товарів.

Вид заходу гарантування доставки товарів, що перебувають під митним контролем, до митного органу призначення обирається власником товарів чи уповноваженою ним особою, якщо інше не передбачено законом.

Заходи гарантування доставки товарів, що перебувають під митним контролем і перевозяться між митними органами, застосовуються за рахунок власника цих товарів або уповноваженої ним особи. Витрати на їх застосування митними та іншими органами державної влади України не відшкодовуються.

Умови та порядок застосування заходів гарантування доставки товарів до митного органу призначення визначаються цим Кодексом та іншими законами України.

За наявності достатніх підстав, митниця відправлення приймає рішення про застосування заходів гарантування доставки товарів до митниці призначення. Такими підставами можна вважати ймовірні фактори ризику доставки які походять від особливостей перевезення товарів, від характеристик товарів, відповідних ознак притаманним особам – учасникам перевезення, наприклад:

- наявність відповідної інформації від митних або правоохоронних органів;
- неодноразове порушення перевізником умов транзитних перевезень;
- наявна інформація на основі статистики фактів недоставки товарів в митниці призначення про категорії, групи товарів або окремого товару;
- порівняно великі ставки податків та зборів на імпорт товарів;
- висока ліквідність товарів;
- обмеженість строку реалізації товарів;
- незабезпеченість належних умов зберігання товарів під час перевезення;
- очевидна відсутність попиту на товар у регіоні призначення і, навпаки, існування значного дефіциту на товар на території України;
- ймовірність уникнення особи (перевізника) від відповідальності за правопорушення, наприклад, з причини нерозповсюдження юрисдикції митних органів України на територію постійного проживання такої особи.

Рішення про застосування заходів гарантування доставки під час внутрішнього або прохідного транзиту, як правило, повинно бути прийнято митницею відправлення на момент виконання попередніх операцій передбачених ст.ст. 91 – 93 цього Кодексу. Разом з тим, при застосуванні попередньої митної декларації на підакцизні товари, відповідно до норм ст.89 цього Кодексу, додаткового рішення митного органу не потребується. При цьому застосування гарантійного заходу на основі фінансового зобов'язання повинно бути забезпечено митницею призначення.

При застосуванні до перевезення заходу гарантування доставки власник товарів (уповноважена ним особа) за власним бажанням обирає один із заходів гарантування щодо обов'язкової доставки товарів у митний орган призначення. Витрати понесені власником товарів або уповноваженою ним особою на застосування заходів гарантування митними та іншими органами державної влади України не відшкодовуються.

Глава 24. Зберігання товарів і транспортних засобів на складах митних органів

Стаття 166. Товари, що зберігаються виключно митним органом

Обов'язковій передачі митному органу для зберігання підлягають товари :

- 1) не пропущені під час ввезення на митну територію України внаслідок установлених законом заборон чи обмежень на їх ввезення в Україну або транзит через територію України і не вивезені з території України в день їх ввезення;
- 2) що ввозяться громадянами на митну територію України і підлягають обкладенню податками і зборами, якщо вони не сплачені;
- 3) які до закінчення строків тимчасового зберігання підприємствами, встановлених частинами першою-третьою статті 108 цього Кодексу не були задекларовані власником або уповноваженою ним особою до відповідного митного режиму;
- 4) які заявлені у режим відмови на користь держави відповідно до статті 246 цього Кодексу;

Товари, які підлягають обов'язковій передачі для зберігання митному органу (крім валютних цінностей), зберігаються на складах митних органів.

Валютні цінності, передані митному органу на зберігання, депонуються в уповноважених банках України.

Ця стаття встановлює випадки, коли товари, що були пред'явлені митному органу, але ще не випущені відповідно до обраного митного режиму і які перебувають під митним контролем, не можуть зберігатися на складах тимчасового зберігання або на митних

ліцензійних складах та підлягають обов'язковій передачі для подальшого зберігання під митним контролем на складах митних органів. В цих випадках не вимагається згода власника товару або уповноваженої ним особи (крім випадку заявлення в режим відмови на користь держави) і передача товарів на склад митного органу відбувається в примусовому порядку. В разі заявлення товару в режим відмови на користь держави потрібна згода як власника товару або уповноваженої ним особи так і митного органу, який в цьому випадку уособлює державу.

Облік, оцінка а також відповідальність за зберігання товарів у випадках, передбачених цією статтею Кодекса, покладається на митний орган. Збитки внаслідок втрати, пошкодження товарів або в інших випадках відшкодовуються митним органом власнику товарів, або уповноваженій ним особі, в порядку, встановленому відповідним законом, діючим на момент відшкодування. Товари передаються для подальшого зберігання митним органам на підставі актів опису, оцінки та передачі майна. Якщо такі товари ввозяться громадянами, то інспектором митниці у випадку, передбаченому п.2 цієї статті, виписується спеціальна уніфікована митна квитанція.

За зберігання товарів на складах митниць з власників товарів або уповноважених ними осіб стягується відповідна плата, розмір якої встановлюється Кабінетом Міністрів України. Зберігання товарів, які заявлені в режим відмови на користь держави, та валютних цінностей здійснюється на безоплатній основі.

Наведений в цій статті перелік випадків не можна вважати остаточним і закінченим тому, що статтею 106 цього Кодексу спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у галузі митної справи надається право поширювати дію статті 166 на окремі види товарів.

Стаття 167. Склади митних органів

Під складами митних органів розуміються приміщення, резервуари, криті та відкриті майданчики, які належать митним органам або використовуються ними і спеціально обладнані для зберігання товарів.

Слід розрізняти склад митного органу від митного складу. Останній являє собою різновидність митного режиму, при якому ввезені товари зберігаються під митним контролем без справляння мита, податків та зборів та без застосування до таких товарів заходів нетарифного регулювання у період зберігання.

Склади митних органів можуть перебувати у власності митних органів або останні можуть використовувати склади, що належать іншим власникам, відповідно до цивільно-правових угод. Такими угодами можуть бути угоди про оренду приміщення складу на певний час або угоди про надання послуг із зберігання товарів на час зберігання таких товарів, які укладаються митними органами з власниками складських приміщень. В будь-якому з цих випадків на такі приміщення розповсюджуються норми статей 166, 168-171 цього Кодексу.

Стаття 168. Товари і транспортні засоби, що зберігаються на складах митних органів

Крім товарів, зазначених у статті 166 цього Кодексу, на складах митних органів можуть зберігатись :

- 1) товари, що знаходяться на тимчасовому зберіганні під митним контролем відповідно до статті 99 цього Кодексу;**

- 2) товари, що вивозяться за межі митної території України та після закінчення митного оформлення зберігаються під митним контролем до фактичного їх вивезення;
- 3) товари і транспортні засоби, які перебувають у режимі транзиту відповідно до статті 200 цього Кодексу;
- 4) товари, які перебувають у режимі митного складу відповідно до статті 212 цього Кодексу;
- 5) зразки товарів та техніко-технологічна документація, взяті митними органами для проведення класифікації товарів відповідно до статті 314 цього Кодексу;
- 6) зразки товарів та документація, одержані митними органами під час здійснення верифікації сертифікатів відповідно до статті 316 цього Кодексу;
- 7) проби та зразки товарів, необхідні для проведення експертизи у справах про порушення митних правил, взяті відповідно до статті 382 цього Кодексу;
- 8) товари і транспортні засоби, вилучені відповідно до статті 377 цього Кодексу.

Товари, заявлені у різні митні режими, повинні зберігатися на складах митних органів окремо з дотриманням порядку, встановленого законодавством для відповідних митних режимів.

Товари, що потребують спеціальних умов зберігання чи спеціального обладнання, не можуть зберігатися на складах митних органів, на яких не можуть бути створені відповідні умови чи відсутнє відповідне обладнання.

Порядок роботи складу митного органу визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Митні органи, на складах яких зберігаються товари і транспортні засоби, несуть відповідальність за їх втрату або пошкодження в порядку, встановленому законом.

Якщо у статті 166 цього Кодексу передбачено випадки, коли товари мають зберігатись виключно на складах митних органів, то в цій статті наведені випадки, коли товари можуть зберігатись на митних складах. Загалом, стаття охоплює, практично, всі можливі життєві ситуації, які можуть виникати з товарами, що знаходяться під митним контролем. Але мають місце і виключення. Так, наприклад, серед товарів, зазначених у пункті 8 частини першої даної статті не можуть бути наркотичні засоби, психотропні речовини, нарізна зброя, радіоактивні речовини, вибухівка, тощо.

Потреба зберігання товарів та транспортних засобів, що перебувають у режимі транзиту, на складах митних органів може виникнути у разі настання обставин непереборної сили, що виключають можливість подальшого переміщення товарів митною територією України або при необхідності перевантаження товарів з одного транспортного засобу на інший в зоні діяльності митного органу.

Якщо зберігання товарів, зазначених у пунктах 1-4 частини першої цієї статті приводить до встановлення загальних цивільно-правових відносин між власником таких товарів та митним органом в порядку, передбаченому Цивільним Кодексом України, то зберігання товарів, зазначених у пунктах 5-8 частини першої даної статті, здійснюється в адміністративному порядку. Тому умови і порядок передання таких товарів на склад митниці та їх зберігання визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі митної справи.

Стаття 169. Строк зберігання товарів і транспортних засобів на складах митних органів

Товари, зазначені у пунктах 1-3 частини першої статті 166 та у пунктах 1-3 частини першої статті 168 цього Кодексу, можуть зберігатися на складах митних органів протягом трьох місяців.

Товари, зазначені у пункті 4 частини першої статті 168, можуть зберігатися на складах митних органів протягом строків, установлених статтею 214 цього Кодексу.

Товари, зазначені у пункті 4 частини першої статті 166, товари та документація, зазначені у пунктах 5-7 частини першої статті 168, а також товари і транспортні засоби, зазначені у пункті 8 частини першої статті 168 цього Кодексу, зберігаються на складах митних органів протягом строків, що визначаються законодавством.

Частина перша та друга цієї статті – є, по суті, об'єднанням норм, що прямо виписані в інших статтях цього Кодексу.

Строки зберігання товарів та документації, зазначених у пунктах 7 та 8 частини першої статті 168 цього Кодексу визначаються загальною тривалістю провадження у справі про порушення митних правил (виконання процесуальних дій та розгляд справи) і терміном розгляду можливих оскаржень винесених постанов. Якщо буде порушена кримінальна справа то порядок зберігання таких товарів визначається вже Кримінально-процесуальним Кодексом.

Строки зберігання товарів та документації, зазначених у пунктах 5 та 6 частини першої статті 168 визначаються, загалом, тривалістю процедур митного оформлення відповідно до Порядку, встановленому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої справи у галузі митної справи.

Граничний строк зберігання товарів, зазначених у пункті 4 частини першої статті 166 на даний час законодавством не встановлений.

Стаття 170. Операції з товарами, що зберігаються на складах митних органів

Підприємства, які зберігають товари на складах митних органів під митним контролем, можуть з дозволу та під контролем цих органів здійснювати із зазначеними товарами операції, передбачені статтею 63 цього Кодексу, а також:

- 1) підготовку товарів до продажу та транспортування (роздрібнення партії, формування відправлень, сортування, упакування та перепаккування);
- 2) змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик і властивостей, що істотно відрізняють їх від вихідних складових;
- 3) прості складські операції.

В цій статті законодавчо визначено більш ліберальний підхід до товарів, що зберігаються на складах митних органів під митним контролем. На відміну від режиму митного складу або випадку зберігання товару на складі тимчасового зберігання на складах митних органів можна проводити змішування товарів без змін його властивих характеристик, які впливають на визначення коду товару за УКТ ЗЕД. Слід зазначити, що коментуємою статтею прямо не встановлена можливість відбору проб на митних складах у випадках, передбачених у статтях 314, 316 та 382 цього Кодексу, хоча для складів тимчасового зберігання така можливість прямо передбачена нормами статті 109 цього Кодексу, а перелік операцій з товарами, що знаходяться в режимі “митного складу” взагалі не є остаточно вичерпаним і спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у галузі митної справи надається право визначати перелік можливих операцій та порядок їх здійснення. Оскільки практичні питання відбору зразків виникатимуть, доцільно застосовувати норми законодавства щодо взаємодії митних органів з іншими органами державної влади з метою реалізації ст. 27 цього Кодексу.

Стаття 171. Видача товарів із складів митних органів

Товари, що зберігаються підприємствами на складах митних органів під митним контролем, можуть бути видані їм лише після їх митного оформлення.

Товари, зазначені у частині першій цієї статті, можуть бути видані також особі, до якої протягом строку зберігання перейшло право власності на ці товари або право володіння ними.

Частина перша даної статті, з одного боку, повторює іншою мовою норми, які вже були висвітлені в цьому Кодексі – наприклад, в статті 63 мається пряма заборона на користування та розпорядження товарами і транспортними засобами, митне оформлення яких не закінчено. Зрозуміло, що неможливо реалізувати право розпорядження або користування товарами без фактичного володіння ними.

З іншого боку, зміст частини другої даної статті породжує деяке правове протиріччя. В цивільному законодавстві під правом розпорядження розуміється право особи визначати юридичну долю майна, в тому числі, і шляхом передання права власності на неї. З огляду на це не зовсім зрозуміло, як під час зберігання товарів під митним контролем, тобто таких, митне оформлення яких не закінчено, можливо передавати право власності або володіння такими товарами іншій особі, враховуючи зміст статті 63 цього Кодексу.

Оскільки в коментарі ми не ставимо за мету розв'язання юридичних колізій, то, стосовно частини другої даної статті, хотілося б пояснити, що під правом власності розуміється право на володіння, користування та розпорядження майном. Право власності може перейти від одної особи до іншої, наприклад, за договором купівлі-продажу або іншими подібними угодами, юридичною природою яких передбачається перехід права власності.

Під правом володіння розуміється фактичне (фізичне) панування особи над майном без отримання від нього користі. Право володіння може переходити від однієї особи до іншої, наприклад, за угодою про зберігання, застави та іншими подібними угодами.

Глава 25. Розпорядження товарами, транспортними засобами та коштами

Для керівництва в роботі статтями 172 -175 МКУ пропонуємо розглянути попередній аналіз їх основних положень. Це дозволить чітко відокремити підстави загального порядку роботи та вибрати найбільш оптимальну схему відпрацювання цього питання для митного органу.

Стаття 172. Розпорядження товарами і транспортними засобами

Товари, що зберігаються під митним контролем (крім зазначених у пункті 1 частини першої статті 166 цього Кодексу), за якими власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення строків зберігання, зазначених у частинах першій та другій статті 169 цього Кодексу, підлягають реалізації, про що відповідний митний орган повідомляє власника зазначених товарів не пізніше як за два тижні до закінчення строків зберігання.

Товари - предмети порушення митних правил, а також товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками) та транспортні засоби, які використовувалися для переміщення цих товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, конфісковані за рішенням суду, підлягають реалізації, а у випадках, передбачених законом, - безоплатній передачі у володіння і користування або знищенню у строки, встановлені законом для виконання судових рішень.

Товари, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання, у тому числі товари - предмети порушення митних правил, вилучені відповідно до цього Кодексу, підлягають реалізації з урахуванням терміну їх придатності.

Товари, від яких власник відмовився на користь держави, підлягають реалізації, а у випадках, передбачених законом, - безоплатній передачі у володіння і користування або знищенню у строки, встановлені законом.

Товари і транспортні засоби, зазначені у частинах першій - четвертій цієї статті, реалізуються на митних аукціонах, товарних біржах або через підприємства торгівлі в порядку, встановленому законодавством.

Реалізація здійснюється з нарахуванням усіх податків і зборів, що підлягають сплаті при переміщенні зазначених товарів, транспортних засобів через митний кордон України, за ставками, чинними на день реалізації, якщо такі податки і збори не були попередньо сплачені.

Порядок розпорядження окремими видами товарів, які не підлягають реалізації, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

У ст.172 МКУ 7 частин, керуючись якими митний орган повинен прийняти рішення про те :

- які товари та транспортні засоби підлягають реалізації,
- в які терміни,
- за яких підстав,
- де і як відбудеться реалізація.

В першій частині ст.172 МКУ визначаються товари, що зберігаються під митним контролем та підлягають реалізації, а також терміни зберігання - три місяці та три роки.

Зберігаються під митним контролем на протязі до 3 місяців , крім товарів, які не пропущені під час ввезення на митну територію України внаслідок установлених законом заборон чи обмежень на їх ввезення в Україну або транзит через територію України і не вивезені з території України в день їх ввезення, такі товари:

- що ввозяться громадянами на митну територію України і підлягають обкладенню податками і зборами, якщо вони не сплачені (п.2 ч.1 ст.166 МКУ);
- які до закінчення строків тимчасового зберігання підприємствами, встановлених частинами першою - третьою статті 108 цього Кодексу (до 3 місяців або менше, з можливістю подовження строку ще до 1 місяця), не були задекларовані власником або уповноваженою ним особою до відповідного митного режиму (п.3 ч.1 ст.166 МКУ);
- товари, що знаходяться на тимчасовому зберіганні під митним контролем (склади тимчасового зберігання) відповідно до статті 99 цього Кодексу (п.1 ч.1 ст.168 МКУ);
- товари, що вивозяться за межі митної території України та після закінчення митного оформлення зберігаються під митним контролем до фактичного їх вивезення (п.2 ч.1 ст.168 МКУ);
- товари і транспортні засоби, які перебувають у режимі транзиту відповідно до статті 200 цього Кодексу (п.3 ч.1 ст.168 МКУ);
- підакцизні товари, ввезені із-за меж митної території України, які перебувають у режимі митного складу відповідно до статті 212 МКУ (ч.2 ст.214 МКУ) .

Зберігаються під митним контролем до трьох років товари, ввезені із-за меж митної території України та розміщені в режимі митного складу. Термін враховується з дати поміщення цих товарів у зазначений режим (ст.214 МКУ).

Товари, які підлягають реалізації визначаються також в частинах з другої по четверту ст. 172 МКУ.

Слід відмітити вичерпний перелік підстав для реалізації товарів та транспортних засобів:

- відсутність звернення власника або уповноваженої ним особи до митного органу (в письмовій або усній формі, в т.ч. шляхом декларування товару або транспортного засобу) до закінчення строків зберігання (ч.1 ст.172 МКУ);

- конфіскація за рішенням суду (на підставі процесуального документу судового органу, який набув чинності та доведений до митного органу у встановленому порядку)(ч.2 ст.172 МКУ);
- термін придатності товарів, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання (ч.3 ст.172 МКУ);
- відмова власника від товару на користь держави (поміщення товару в митний режим за вимогами ст.246 МКУ)(ч.4 ст.172 МКУ).

Крім того, в положеннях ст.172 МКУ зазначаються випадки, коли товар або транспортні засоби замість реалізації підлягають безоплатній передачі у володіння і користування(право розпорядження не надається і право власності на товари та транспортні засоби не переходить).Такі випадки за кодексом передбачаються тільки законом.

Також окремими законами встановлюються випадки знищення товарів та транспортних засобів і строки його проведення.

Згідно з вимогами другої частини ст. 172 МКУ знищення предметів порушення митних правил (товарів та транспортних засобів) проводиться у строки, встановлені законом для виконання судових рішень (десять діб, а при невиконанні - бесстроково у примусовому порядку) .

Згідно з вимогами четвертої частини ст. 172 МКУ знищення передбачено у випадку відмови власника товару на користь держави у строки , встановлені законом.

Слід відрізнити знищення товарів та транспортних засобів, які підлягали реалізації відповідно вимогам ч.2,ч.4 ст. 172 МКУ, від знищення або руйнування – митного режиму,в який поміщаються товари відповідно вимогам ст. 243 МКУ (по засобу підготовки документації, процедурним питанням та послідувачому обліку і звітності).

Вимоги щодо реалізації встановлені в шостій частині статті 172. Нарахування усіх податків і зборів, що підлягають сплаті при переміщенні товарів та транспортних засобів через митний кордон України повинно запроваджуватись з визначенням митної вартості, як підстави для нарахування. Тобто оцінку товарів або транспортних засобів згідно з ст.ст.259,260,265 МКУ здійснюють митні органи.Однак існує можливість, що порядок реалізації буде встановлено законодавством (ч.5 ст.172 МКУ) з іншими вимогами : комісійною оцінкою, експертною, тощо.

Стаття 173. Організація митних аукціонів

Митні аукціони організуються у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 173 МКУ має відсилочний характер. Кабінет Міністрів України встановлює порядок організації митних аукціонів, на відміну від ст.96 Митного кодексу 1991 року, за якою такий порядок встановлювався Держмитслужбою.

Стаття 174. Розпорядження коштами, одержаними від реалізації товарів і транспортних засобів

Кошти, одержані від реалізації товарів, за якими власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення строків зберігання, зазначених у частинах першій та другій статті 169 цього Кодексу, після вирахування сум належних податків і зборів, виплати комісійної винагороди підприємству торгівлі, яке реалізувало зазначені товари, а також відшкодування витрат на зберігання цих товарів, їх оцінку, сертифікацію, транспортування, проведення, у разі необхідності, аналізів та експертиз, надсилання їх власникам відповідних повідомлень зберігаються на депозитному рахунку відповідного митного органу.

У разі, якщо товари - предмети порушення митних правил, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання, реалізуються до винесення судом рішення по справі про порушення митних правил, усі кошти, одержані від їх реалізації, вилучаються для забезпечення відповідно до цього Кодексу стягнення вартості цих товарів у разі їх конфіскації.

Якщо за рішенням суду по справі до особи, яка вчинила порушення митних правил, не буде застосовано стягнення у вигляді конфіскації товарів, зазначених у частині другій цієї статті, або справу про порушення митних правил буде припинено, кошти, одержані від реалізації зазначених товарів, зберігаються на депозитному рахунку відповідного митного органу після вирахування сум належних податків і зборів. Витрати, зазначені у частині першій цієї статті, при цьому не відшкодовуються і комісійна винагорода підприємству торгівлі не виплачується.

Якщо за рішенням суду по справі до особи, яка вчинила порушення митних правил, буде застосовано тільки стягнення у вигляді штрафу, частина коштів, одержаних від реалізації товарів, зазначених у частині другій цієї статті, може вилучатися для забезпечення цього стягнення.

Кошти, одержані від реалізації товарів і транспортних засобів, конфіскованих за рішенням суду, а також товарів, від яких власник відмовився на користь держави, після відшкодування витрат, зазначених у частині першій цієї статті, та виплати комісійної винагороди підприємству торгівлі перераховуються до Державного бюджету України.

Власник товарів, зазначених у частині першій, а у відповідних випадках - і у частині другій цієї статті, або уповноважена ним особа може отримати з депозитного рахунку митного органу залишок коштів, одержаних від їх реалізації, протягом загального строку позовної давності, встановленого законом. У випадку, зазначеному в частині першій цієї статті, строк позовної давності обчислюється з дня передачі товарів на зберігання, а у випадках, зазначених у частинах третій та четвертій цієї статті, - з дня набрання законної сили рішенням суду по справі. Кошти, не отримані протягом цього строку, перераховуються до Державного бюджету України.

Стаття 174 МКУ складається з 6 частин. Перша частина безпосередньо пов'язана з ст.172, 166, 169 МКУ. В ній визначається вичерпний перелік вирахувань, виплат та відшкодувань від коштів, одержаних від реалізації товарів :

-суми належних податків та зборів ,тобто мита, податку на додану вартість, митних та інших зборів, що підлягають сплаті при переміщенні товару через митний кордон України;

-комісійна винагорода підприємству торгівлі, яке реалізувало товари в порядку, встановленому законодавством;

-суми витрат на зберігання товарів;

-суми витрат на оцінку;

-суми витрат на сертифікацію;

-суми витрат на транспортування;

-суми витрат на проведення аналізів та експертиз;

-суми витрат на надсилання власникам товарів відповідних повідомлень.

Решта коштів зберігається на депозитному рахунку митного органу протягом строку позовної давності.

Стаття 175. Розпорядження конфіскованою валютою

Валюта України, іноземна валюта, конфісковані за рішеннями судів, перераховуються до Державного бюджету України.

До отримання митними органами рішення суду валюта України, іноземна валюта депонується в уповноважених банках України. По факту перерахування коштів до Державного бюджету митними органами здійснюється відповідна звітність.

Глава 26. Митний брокер

Стаття 176. Митний брокер

Митний брокер (посередник) - це підприємство, що здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, і має ліцензію на право здійснення митної брокерської діяльності, видану спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Митним брокером може бути тільки підприємство-резидент. Від імені цього підприємства декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, може здійснювати його відокремлений структурний підрозділ (філія, представництво тощо).

З переходом до ринкової економіки, в Україні намітилися тенденції до розширення сфери діяльності фізичних та юридичних осіб, які займаються професійним посередництвом.

В області митної справи посередницькі функції здійснюються митним брокером. Митним брокером згідно статті 176 МКУ може бути підприємство-резидент або його відокремлений підрозділ (філія, представництво тощо), що здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, і має ліцензію на право здійснення митної брокерської діяльності, видану спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Суб'єкт господарювання, який надає послуги митного брокера, для забезпечення своєї діяльності повинен мати електронно-обчислювальну, копіювальну техніку й відповідне програмне забезпечення, які гарантують забезпечення сумісності програмних продуктів і засобів автоматичної обробки інформації, використовуваних цим суб'єктом, з програмними продуктами та засобами автоматичної обробки інформації, що використовуються митними органами України.

Стаття 177. Здійснення діяльності митного брокера

Митний брокер здійснює брокерську діяльність відповідно до норм цього Кодексу та ліцензійних умов, що затверджуються спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування та органом ліцензування.

Взаємовідносини митного брокера з особою, яку він представляє, визначаються договором доручення.

Взаємовідносини митного брокера з особою, яку він представляє визначаються договором доручення.

При здійсненні митного оформлення підприємство, що здійснює декларування на підставі договору доручення виконує обов'язки і несе відповідальність відповідно до укладеного договору. При цьому підприємство, що здійснює декларування на підставі договору, має право укласти договір доручення з будь-яким власником (володільцем) вантажу, який до нього звернеться, за винятком випадків, коли є достатні підстави вважати,

що дія чи бездіяльність такого власника (володільця) є протиправною і тягне за собою кримінальну відповідальність або відповідальність передбачену Митним кодексом України. Спори між підприємством, що здійснює декларування на підставі договору та власником (володільцем) вантажу вирішується відповідно до чинного законодавства України. Митні органи України не несуть відповідальності перед тим власниками (володільцями) вантажів, яких представляє підприємство, що здійснює декларування на підставі договору, за його дії чи бездіяльність, у тому числі і за затримку митного оформлення товарів, якщо така сталася внаслідок неналежного виконання зазначеним підприємством своїх обов'язків. Права, обов'язки і відповідальність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору, не можуть бути обмежені договором між зазначеним підприємством та власником (володільцем) вантажу. Також підприємство, що здійснює декларування на підставі договору, повинно зберігати всю документацію пов'язану зі здійсненням своєї діяльності, протягом терміну встановленого законодавством України.

Стаття 178. Ліцензування діяльності митного брокера

Ліцензування діяльності митного брокера здійснюється відповідно до Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності".

Відповідно до Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності", ліцензуванню підлягає такий вид господарської діяльності, як посередницька діяльність митного брокера.

Суб'єкт господарювання, який має намір проводити посередницьку діяльність митного брокера, особисто або через уповноважений ним орган чи особу звертається до митного органу із заявою встановленого зразка про видачу ліцензії, нотаріально завірною копією установчих і реєстраційних документів (статут, установчий договір, свідоцтво про державну реєстрацію та довідку органів державної статистики про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України) та відповідні документи філій або представництв цих підприємств, якщо ці філії або представництва будуть здійснювати таку ж діяльність, довідкою банківського закладу про наявність рахунку і відсутність заборгованості, копією платіжного доручення про перерахування коштів за отримання ліцензії про визнання підприємства митним брокером у розмірі, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Повідомлення про прийняття рішення про видачу ліцензії або про відмову у видачі ліцензії надсилається (видається) заявникові в письмовій формі протягом трьох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення. У рішенні про відмову у видачі ліцензії зазначаються підстави такої відмови. За видачу ліцензії справляється плата, розмір та порядок зарахування якої до Державного бюджету України встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розгляд питань про анулювання ліцензії на підставі акта про встановлення факту неподання в установленний строк повідомлення про зміну даних зазначених у документах, що додавалися до заяви про видачу ліцензії і акта про виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих суб'єктом господарювання для одержання ліцензії, акта про встановлення факту передачі ліцензії іншій юридичній або фізичній особі для проведення господарської діяльності, акта про невиконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов здійснюється з обов'язковим запрошенням ліцензіата або його представників. (Ліцензіат – суб'єкт господарювання, який одержав ліцензію на проведення певного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню). Підставою для анулювання ліцензії може бути також заява ліцензіата про анулювання ліцензії.

У разі скасування ліцензії встановлений збір за її видачу поверненню не підлягає. Повторна заява про видачу ліцензії може бути розглянута через один рік з дня винесення рішення про скасування ліцензії, за умови усунення причин, що стали причиною скасування.

Рішення про анулювання ліцензії набирає чинності через десять днів з дня його прийняття. Це рішення може бути оскаржене у судовому порядку.

Стаття 179. Права та обов'язки митного брокера

Митний брокер виконує повноваження в обсязі, встановленому за дорученням особи, яку він представляє, здійснювати будь-які операції, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів, транспортних засобів та документів на них до митного оформлення.

Митний брокер має право здійснювати свої функції з декларування товарів і транспортних засобів у будь-якому митному органі України.

Вчиняючи дії, передбачені частиною першою цієї статті, митний брокер виконує всі обов'язки і несе відповідальність, встановлену законом.

Суб'єкт господарської діяльності, отримавши ліцензію на проведення посередницької діяльності митного брокера, має право від свого імені за рахунок і за дорученням власника (володільця) вантажу самостійно заповнювати ВМД (уніфікований адміністративний документ форми МД-2) для проведення митного оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів. Вантажна митна декларація – заява, що містить відомості про товари та інші предмети і транспортні засоби та мету їх переміщення через кордон України або про зміну митного режиму щодо цих товарів, а також інформацію, необхідну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування митних платежів. Разом з ВМД митний брокер подає до митного органу повний пакет документів, необхідних для здійснення митного оформлення товарів. Також митний брокер має право пред'являти митному органу товари, транспортні засоби та інші предмети, що декларуються, забезпечувати сплату митних платежів, установлених для товарів, транспортних засобів та інших предметів.

Митний брокер має право звернутися до митного органу із заявою про надання дозволу на проведення ідентифікаційного огляду товарів, транспортних засобів за певною формою. Ідентифікаційний огляд товарів, транспортних засобів та інших предметів проводить митний брокер. За результатами проведення ідентифікаційного огляду він складає у двох примірниках Акт про проведення цього огляду за певною формою.

Начальнику _____
(назва підрозділу митниці)

Заява про надання дозволу на проведення ідентифікаційного огляду товарів та інших предметів

Вих. N _____ “___” _____ 200_р.

Підприємство _____,
код за ЄДРПОУ _____,
місцезнаходження (фактична адреса): _____

просить Вашого дозволу на проведення ідентифікаційного огляду товарів та інших предметів, що переміщуються відправника _____
на адресу одержувача _____

за товаросупровідними документами: _____

Транспортний засіб _____

Мета огляду _____

(визначення коду згідно з УКТЗЕТ, країни походження, кількісних та якісних характеристик тощо)

Місце проведення огляду _____

Особи, уповноважені на здійснення декларування та проведення ідентифікаційного огляду: _____

(посада, ініціали, прізвище, N паспорта або посвідчення підпис)

Договір про проведення декларування _____

(у разі декларування на підставі договору)

Ознаки

пломби: _____

Керівник підприємства

(підпис, ініціали, прізвище)

М.П.

**АКТ
ПРО ПРОВЕДЕННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОГО ОГЛЯДУ
ТОВАРІВ ТА ІНШИХ ПРЕДМЕТІВ**

від «__» _____ 200__р.

Назва митниці _____

Мета огляду _____

(визначення коду згідно з УК ТЗЕД, країни походження, кількісних та якісних характеристик тощо)

Місце проведення огляду _____

Місцезнаходження товарів та інших предметів (транспортний засіб, контейнер тощо) _____

_____ (вид транспортного засобу, державний номер)

Митне забезпечення (забезпечення відправника) _____
(наявність, номер та цілість)

Ідентифікаційні онаки та кількість відкритих (розпакованих) вантажних місць _____

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОГО ОГЛЯДУ:

Кількість вантажних місць _____

Пакування (ящики, пакунки, пакети, мішки, без пакування, інше) _____

Опис, кількість і країна походження товарів та інших предметів (за маркуванням): _____

зворотний бік Акта про проведення
ідентифікаційного огляду товарів
та інших предметів

Інші відомості (з урахуванням мети огляду) _____

Вантажні місця запаковано з накладанням митного забезпечення N _____

Забезпечення декларанта N _____

Огляд проводив:

(посада, ініціали, прізвище декларанта)

(підпис)

Особи, що були присутні при здійсненні ідентифікаційного огляду:

(посада, ініціали, прізвище, N паспорта або посвідчення особи)

(підпис)

(посада, ініціали, прізвище, N паспорта або посвідчення особи)

(підпис)

(посада, ініціали, прізвище, N паспорта або посвідчення особи)

(підпис)

Посадова особа митного органу:

(посада, ініціали, прізвище посадової особи митниці)

(підпис)

Місце для відбитка штампа
“Під митним контролем”

Для проведення митного контролю й митного оформлення товарів та транспортних засобів з використанням вантажної митної декларації декларант обов’язково додає до комплексу документів примірник Акта про проведення ідентифікаційного огляду цих товарів та транспортних засобів.

Суб’єкт господарювання, що проводить посередницьку діяльність митного брокера та здійснює декларування на підставі договору доручення, зобов’язаний:

а) заявляти за затвердженою формою дані про товари, транспортні дані та їх митні режими, а також інші відомості, необхідні для митного оформлення;

б) забезпечувати сплату встановлених чинним законодавством податків: зборів з товарів і транспортних засобів, що ним декларуються на підставі договору з власником вантажу;

в) згідно з вимогами законодавства безкоштовно декларувати товари, що надходять в Україну як гуманітарна допомога;

г) надавати митному органу України документи, що містять відомості, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення, а також перевіряти дійсність цих документів;

д) за погодженням з митним органом здійснювати ідентифікаційний огляд, якщо товаросупровідні документи не містять повних відомостей, необхідних для декларування товарів та транспортних засобів, або з метою однозначної ідентифікації;

е) на вимогу митного органу, пред’являти митниці товари, транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України;

є) на вимогу митного органу України бути присутнім при митному оформленні товарів і транспортних засобів та сприяти працівникам митниці під час митного оформлення вантажів;

ж) здійснювати на вимогу митниці визначення кількості, завантаження, розвантаження, перевантаження товарів, виправлення пошкодженої упаковки, відкриття упаковки, пакування чи перепакування товарів, що підлягають митному оформленню, а також відкриття приміщень та інших місць, де можуть заховатися зазначені товари;

з) сприяти в разі потреби проведення ветеринарного, фітосанітарного та інших видів санітарного контролю, якому підлягають задекларовані товари й транспортні засоби;

и) дотримуватися умов обмежень щодо використання товарів, транспортних засобів та інших предметів, розпорядження ними, якщо митне оформлення не завершено;

і) інформувати митні органи про пошкодження тари й упаковки, невідповідність товарів відомостям про них, зазначеним у транспортних, комерційних та інших документах, що стосуються митної справи;

ї) забезпечувати відповідність використовуваних ним засобів автоматичного оброблення інформації та програмних продуктів засобом автоматичного оброблення інформації та програмним продуктам, що використовуються митними органами України;

й) подавати для ознайомлення суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності на їх вимогу ліцензію на право провадження брокерської діяльності, та інформацію про умови угоди між підприємством, що здійснює декларування на підставі договору та власником (володільцем) вантажу;

к) вести реєстр договорів, укладених з особами, яких він представляє або яким надає послуги, та подавати ці договори митниці на її вимогу;

л) надавати консультації власникам (володільцям) вантажів щодо вимог митного законодавства України;

м) забезпечувати відповідність знань осіб, уповноважених на декларування, які зараховані до штату підприємства, що здійснює декларування на підставі договору, до вимог, передбачених митним законодавством України.

Права, обов'язки і відповідальність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору, не можуть бути обмежені договором між зазначеним підприємством та власником (володільцем) вантажу.

Митний брокер має право здійснювати свої функції з декларування товарів і транспортних засобів у будь-якому митному органі України. Вчиняючи дій передбачені правами та обов'язками, митний брокер несе відповідальність, встановлену законом.

Стаття 180. Реєстр митних брокерів

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи веде реєстр митних брокерів і забезпечує його періодичну публікацію.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи веде реєстр митних брокерів і забезпечує його періодичну публікацію.

Ліцензія митного брокера може бути скасована митницею, якщо фахівець:

- неодноразово не виконував свої обов'язки;
- неодноразово порушував або не виконував вимоги законодавчих та інших нормативних актів;
- визнаний винним у підробленні документів, хабарництві, а також у випадках неодноразового вчинення правопорушень, передбачених Митним кодексом України та інших законодавчих актів;
- заподіяв істотні збитки осіб, яку він представляє, в тому числі шляхом протиправного використання даних, що становлять комерційну таємницю або конфіденційну інформацію, за рішенням суду;
- у разі неотримання особою, уповноваженою на декларування, кваліфікаційного свідоцтва протягом трьох місяців з дня складення екзамену.

Якщо у правовому регулюванні митної справи сталися істотні зміни, особа, уповноважена на декларування, повинна у місячний строк, після виходу відповідного наказу начальника митниці, підтвердити відповідність своїх знань новим вимогам шляхом складання заліку комісії митниці. У разі невиконання цієї умови митний орган, який видав кваліфікаційне свідоцтво, припиняє його дію до такого підтвердження, але не більше ніж на

два місяці. У разі не підтвердження особою, уповноваженого на декларування, відповідності своїх знань протягом цього строку, митний орган, який видав кваліфікаційне свідоцтво, скасовує його.

Рішення про скасування кваліфікаційного свідоцтва може бути оскаржене безпосередньо до Держмитслужби України або до суду.

Стаття 181. Інформація, отримана митним брокером та його працівниками від особи, яку вони представляють

Інформація, отримана митним брокером та його працівниками від особи, яку вони представляють у процесі здійснення митних процедур, може використовуватися виключно для цілей цих процедур.

За розголошення інформації, що становить комерційну таємницю або є конфіденційною, митний брокер несе відповідальність відповідно до закону.

За розголошення інформації, що становить комерційну таємницю або є конфіденційною, згідно зі ст. 181 Митного кодексу України, митний брокер несе відповідальність відповідно до закону.

Під комерційною таємницею підприємства мається на увазі відомості, пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, управлінням, фінансами та іншою діяльністю підприємства, що не є державною таємницею, розголошення (передача, витік) яких може завдати шкоди його інтересам.

Конфіденційна інформація – це відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов. Громадяни, юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого характеру, одержаного на власні кошти, або такою, яка є предметом їх, професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого інтересу і не порушує передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, та встановлюють для неї систему (способи) захисту.

Виняток становить інформація комерційного та банківського характеру, а також інформація, правовий режим якої встановлено Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України (з питань статистики, екології, банківських операцій, податків, тощо), та інформація, приховування якої являє загрозу життю й здоров'ю людей.

Склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю, порядок їх, захисту визначаються керівником підприємства. Відомості, які не можуть становити комерційної таємниці, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Органи законодавчого управління, юридичні, фізичні особи та інші суб'єкти господарської діяльності, яким було надано інформацію, що становить комерційну таємницю суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, не мають права розпорядження такою інформацією без дозволу відповідних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності і несуть за це відповідальність згідно із законами України.

Тому інформація, отримана митним брокером та його працівниками від особи, яку вони представляють у процесі здійснення митних процедур, може використовуватися виключно для цілей цих процедур.

Стаття 182. Митний перевізник

Митний перевізник – це підприємство, яке здійснює перевезення між митними органами товарів, що перебувають під митним контролем, без застосування при цьому заходів гарантування доставки товарів до митного органу призначення, передбачених пунктами 1, 2 та 4 частини першої статті 161 цього Кодексу, і має ліцензію на право здійснення діяльності митного перевізника, видану спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Митним перевізником може бути тільки підприємство-резидент.

Відносини митного перевізника з власником товарів визначаються відповідним договором.

Митний перевізник є суто національною категорією, що надає певні переваги при перевезенні товарів під митним контролем по митній території України. До переваг даної національної категорії перевізників товарів, що знаходяться під митним контролем, можна віднести:

- при транзитних перевезеннях товарів (внутрішній митний транзит) по митній території України не потребуються додаткові заходи гарантування доставки товарів, окрім самого права користуватись статусом митного перевізника;

- при здійсненні прохідного транзиту митною територією України не буде виникати необхідність додаткових гарантій доставки товарів до митниці призначення.

Виходячи з визначення терміну “митний перевізник” та існування переваг виключно у національному полі, слід зазначити, що дана категорія перевізників має переваги при:

- перевезенні товарів між митницями;
- перевезенні товарів з одного підрозділу до іншого в межах зони одного митного органу;
- експорту товарів на шляху від місця митниці відправлення до пункту пропуску на митному кордоні України;
- імпорту товарів на шляху від пункту ввезення товарів на митну територію України до місця митниці призначення.

Статтями 161-165 цього Кодексу визначаються альтернативні заходи щодо гарантування доставки товарів до митниці призначення та визначаються умови їх застосування. При цьому певна перевага надається новому суб'єкту підприємницької діяльності – митному перевізнику.

Митним перевізником визначається зареєстрована відповідно до чинного законодавства юридична особа – резидент, суб'єкт підприємницької діяльності, що отримав ліцензію на право перевезення товарів під митним контролем за дотриманням Ліцензійних умов, що затверджуються спільним наказом Держмитслужби та Держкомітету з питань регуляторної політики та підприємництва. Його діяльність регулюється Митним Кодексом, Законом України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності”, Постановами Кабінету Міністрів України, відповідними наказами Держмитслужби а також іншими нормативними документами.

При перевезенні товарів з застосуванням книжки МДП, а також при супроводженні перевезень підрозділами митної варті використання митного перевізника є необов'язковим.

Чинним законодавством визначені вимоги до митного перевізника, які поділяються на:

- фінансові;
- технічні.

До фінансових вимог відносять платоспроможність митного перевізника, фінансові можливості якого повинні гарантувати негайну сплату всіх митних платежів у разі невиконання обов'язків щодо доставки товарів до митниці призначення в незмінному стані, відповідно до статті 162 цього Кодексу.

Чинним законодавством визначається мінімальна гранична балансова вартість основних фондів митного перевізника, також висувається вимога щодо обов'язкового страхування цього виду діяльності. Об'єктом страхування у цьому випадку має бути

відповідальність перед митними органами та особами, товари яких підлягають перевезенню митним перевізником. Мінімальний рівень страхових внесків, а також порядок цих виплат встановлюється чинним законодавством. Окремому страхуванню також підлягає кожен зареєстрований транспортний засіб.

До технічних вимог відносяться вимоги щодо оснащення транспортних засобів митного перевізника, технічні параметри яких повинні відповідати нормам стандартів та діючому законодавству щодо перевезення товарів під митним забезпеченням, тобто ті вимоги, що висуваються і для звичайних перевізників.

Митний перевізник повинен мати у своєму розпорядженні достатню кількість власних транспортних засобів. При рішенні керівника митного органу щодо перевезення товарів митним перевізником суб'єкт підприємницької діяльності повинен забезпечити прибуття необхідної кількості транспортних засобів впродовж 24 годин до місця митного оформлення.

Митному перевізнику забороняється використовувати причепа, напівпричепа, контейнери та інше транспортне обладнання, що належить іншим особам.

Взаємовідносини між відправником товарів та митним перевізником регулюються відповідними договорами, у яких обов'язково визначається розподіл витрат митного перевізника, які пов'язані з транспортуванням товарів під митним контролем. Особливу увагу в договорах треба звернути на те, що правовий статус перевізника передбачає виконання наступних обов'язків:

- доставки товарів до митниці призначення без змін їх стану або упаковки (окрім змін у випадку натурального зносу) та забезпечити збереженість товарів, що перевозяться;
- дотримуватися встановлених митним органом маршруту руху та термінів доставки вантажу;
- пред'являти товари та товаросупровідні документи у митницю призначення;
- не перевозити з товарами, що знаходяться під митним контролем, інших предметів;
- вести обов'язковий облік перевезень, що здійснювалися під митним контролем та надавати відповідному митному органу у встановлені терміни звіти про стан діяльності;
- не розголошувати отриману від відправника товарів інформацію, яка може становити комерційну, банківську або іншу таємницю, що охороняється законом;
- не виконувати будь-які операції по відношенню до вантажу без дозволу встановленої посадової особи митних органів;

Митний перевізник несе відповідальність за товари, що підлягають перевезенню під митним контролем до моменту фактичної їх передачі з дозволу митного органу особі, яка має певні повноваження щодо товарів, після доставляння цих товарів до відповідного митного органу.

Митний перевізник не несе відповідальності за втрати вантажу, що відбулися внаслідок дії форс-мажорних обставин, дорожньо-транспортної пригоди, якщо у встановленому законодавством порядку буде доведена його непричетність.

Стаття 183. Ліцензування діяльності митного перевізника

Ліцензування діяльності митного перевізника здійснюється відповідно до Закону України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” (1775-14).

Ліцензію на право здійснення діяльності митного перевізника має право видавати виключно Держмитслужба. Для отримання ліцензії суб'єкт підприємницької діяльності повинен надати заяву до Центрального апарату Держмитслужби про намір здійснення діяльності “митного перевізника”. До заяви також додаються документи, перелік яких установлюється Постановою Кабінету Міністрів України від 4.07.2001 № 756 “Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності”, а також:

- ліцензія на право здійснення перевізної, транспортно-експедиційної діяльності звичайного перевізника;

- свідоцтво про допущення транспортних засобів (як правило автомобілів) окремо на кожний, для перевезення товарів під митним контролем за митним забезпеченням;
- страхове свідоцтво (поліс);
- документи, що підтверджуються право власності або оренди транспортних засобів;
- затверджений податковою адміністрацією документ аудитора або майновий документ органа державної виконавчої влади, що підтверджує наявність у підприємства основних фондів відповідних категорій та їх розмірів;
- інші необхідні документи.

Строк дії ліцензії, форма ліцензій, порядок розглядання заяви та терміни визначаються Держмитслужбою. Впродовж терміну дії ліцензії на право здійснення діяльності “митного перевізника” можуть бути застосовані наступні обмеження:

- призупинення дії ліцензії;
- скасування ліцензії.

Призупинення дії ліцензії може бути застосовано щодо суб’єкта підприємницької діяльності у наступних випадках:

- невиконання покладених на митного перевізника обов’язків,
- на час проведення перевірки митним органом діяльності митного перевізника, якщо були випадки порушення митних правил під час перевезень.

За поданням керівника відповідного митного органу скасування ліцензії може бути здійснено у разі, якщо:

- раніше вже застосовувалося призупинення дії ліцензії за невиконання покладених обов’язків;
- на підставі судового рішення про кримінальну справу, якщо митного перевізника було визнано винним;
- закінчення строку дії ліцензії;
- змінюється чинне законодавство.

На кожному окремому транспортному засобі поряд з іншими документами у водія повинна знаходитися завірена нотаріусом копія ліцензії на право здійснення діяльності суб’єкта підприємницької діяльності митного перевізника.

Керівник підприємства “митного перевізника” повинен забезпечити:

- ознайомлення підлеглих з митними правилами, що є обов’язковими для митного перевізника;
- виконання покладених обов’язків у встановлені митним органом строки;
- надавати митному органу необхідні документи щодо товарів, тощо.

Стаття 184. Реєстр митних перевізників

Спеціально уповноважений центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи веде реєстр митних перевізників і забезпечує його періодичну публікацію.

Держмитслужба відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 № 1658 “Про затвердження порядку формування, ведення і користування відомостями ліцензійного реєстру та подання їх до Єдиного ліцензійного реєстру” веде реєстр митних перевізників.

Перелік зареєстрованих митних перевізників підлягає оприлюдненню будь-якими засобами, що визначаються Держмитслужбою.

Користувачами відомостей з реєстру Держмитслужби є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадяни України, підприємства, установи, організації усіх форм власності, міжнародні об’єднання та організації, іноземні юридичні та фізичні особи, особи без громадянства.

У разі скасування дії ліцензії суб'єкт підприємницької діяльності негайно виключається з реєстру Держмитслужби. Інформація до усіх митних установ про виключення з реєстру надається терміново, засобами електронного зв'язку.

Розділ VIII МИТНИЙ РЕЖИМ ЩОДО ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЯКІ ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Глава 28. Загальні положення

Стаття 185. Види митного режиму

Відповідно до мети переміщення товарів через митний кордон України запроваджуються такі види митного режиму:

- 1) імпорт;
- 2) реімпорт;
- 3) експорт;
- 4) реекспорт;
- 5) транзит;
- 6) тимчасове ввезення (вивезення);
- 7) митний склад;
- 8) спеціальна митна зона;
- 9) магазин безмитної торгівлі;
- 10) переробка на митній території України;
- 11) переробка за межами митної території України;
- 12) знищення або руйнування;
- 13) відмова на користь держави.

Митний режим, не передбачений частиною першою цієї статті, може встановлюватися тільки шляхом внесення відповідних змін до цього Кодексу.

Митний режим у широкому понятті означає правовий режим, встановлений Митним Кодексом з метою регламентування відношень, які виникають у зв'язку з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України між митним органом і особами, що їх переміщують.

У вузькому значенні митний режим є сукупність норм, що визначають порядок переміщення товарів і транспортних засобів та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються.

Митні режими застосовуються юридичними та фізичними особами при переміщенні товарів через митний кордон України.

Важливо відмітити, що товари та транспортні засоби можуть бути переміщені через митний кордон України тільки при визначенні тих митних режимів, які запроваджені Митним Кодексом.

Кожний митний режим відповідає меті переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України.

Запровадження таких видів митних режимів обумовлено в першу чергу необхідністю придання переміщенню товарів та транспортних засобів певного статусу з метою

недопущення їх хаотичного ввезення та вивезення, а також з метою забезпечення можливості здійснення митного контролю.

Також, застосування митних режимів дасть можливість, в залежності від мети, терміну ввезення чи вивезення товарів, або інших обставин, застосовувати до них різні заходи правового регулювання, що дозволить більш повніше враховувати потреби та інтереси суб'єктів ЗЕД для розвитку зовнішньоторговельного обміну.

Приведені види митних режимів не є вичерпними та можуть бути доповнені шляхом внесення відповідних змін до Митного Кодексу.

Стаття 186. Вибір та зміна митного режиму

Декларант самостійно визначає митний режим товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, відповідно до мети їх переміщення та на підставі документів, що подаються митному органу для здійснення митного контролю та митного оформлення.

Зміна митного режиму допускається за умови виконання всіх належних процедур щодо заявленого режиму, дотримання вимог законодавства щодо тарифних і нетарифних заходів регулювання та подання митному органу для здійснення митного контролю та митного оформлення відповідних документів, що підтверджують заявлений режим.

Статтею 186 МКУ закріплено принцип самостійного визначення митного режиму товарів та транспортних засобів декларантом відповідно до мети їх переміщення та на підставі документів, які будуть подаватись митному органу.

Визначення митного режиму має місце у випадку, коли товар ще не набрав певного статусу для проведення митного контролю та оформлення або коли цей статус із-за різних обставин втрачено.

Зміна одного митного режиму на інші можлива тільки у період дії режиму. Як правило, зміна митного режиму обумовлена зміною наміру власника вантажу відносно товару, переміщеного через митний кордон України, або закінченням строку дії визначеного митного режиму.

Так, товари, які розміщені під митним режимом митний склад можуть бути оформлені в режимі імпорту при заключенні договору купівлі-продажу або вивезені за межі митної території України відповідно до митного режиму транзит (ч.6 ст.71 МКУ).

Так, згідно ст.210 МКУ, до закінчення строків тимчасового ввезення (вивезення) товарів особа, яка надала зобов'язання про зворотнє вивезення (ввезення) товарів повинна вивезти (ввезти) ці товари або заявити про зміну митного режиму.

Право на самостійне визначення митного режиму не є абсолютним і може бути обмежено положеннями нормативно-правових актів з митної справи.

По-перше, деякі товари можуть бути визначені тільки до певних митних режимів. Наприклад, вимогою митного режиму переробки за межами митної території України є визначення продуктів переробки з вивезених за межі митної території українських товарів для переробки та наступного повернення в Україну в режимі імпорту (ст.237 МКУ).

В даному випадку має місце реалізація права самостійного визначення митного режиму, а не його обмеження.

По-друге, у відповідності з вимогами ст. 213 МКУ та Постанови Кабінету Міністрів України від 12.12.02 р. № 1867 “Деякі питання застосування режиму митного складу”, деякі товари не можуть бути розміщені під певні митні режими. Крім цього, самостійне визначення митного режиму і зміна його на інший може бути обмежена такими обставинами, як статус товару.

Характерним прикладом обмеження свободи зміни митного режиму зміною статусу товару може бути ситуація, при якій товар було розміщено під митний режим переробки та були проведені операції по його переробки. Особа в даному випадку не може змінити митний режим переробки на інший, оскільки початковий стан товару вже було змінено.

Важливо підкреслити, що при самостійному визначенні та зміні митного режиму перед митними органами не виникає право обов'язковості надати декларанту визначений ним митний режим.

Така обов'язковість виникає тільки при додержанні декларантом всіх вимог, необхідних для розміщення товару під певний митний режим.

Таким чином, прийняття остаточного рішення про правильність визначення декларантом певного митного режиму є виключною прерогативою митного органу. Таке рішення приймається на етапі митного оформлення.

Стаття 187. Регулювання питань, пов'язаних із застосуванням митних режимів

Питання, пов'язані із здійсненням митного контролю відповідно до заявленого митному режиму, регулюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи, який визначає порядок здійснення такого контролю та надає роз'яснення щодо застосування відповідних митних процедур.

Стаття 187 МКУ передбачає право спеціально уповноваженого органу виконавчої влади в галузі митної справи регулювати та надавати відповідно:

- 1) питання, пов'язані із здійсненням митного контролю відповідно до заявленого митного режиму та визначати порядок здійснення такого контролю;
- 2) роз'яснення щодо застосування відповідних митних процедур.

Регулювання питань пов'язані із здійсненням митного контролю відповідно до заявленого митного режиму, висвітлені у законодавчих та нормативно-правових актах (Закони України “Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах” від 15.09.95 (із змінами та доповненнями), “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.96, “Про транзит вантажів” від 20.10.99, “Про металобрухт” від 05.05.99, “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” від 23.12.98, Постанова КМ України “Деякі питання застосування режиму митного складу” від 12.12.02 № 1867 (із змінами та доповненнями), накази Держмитслужби №592 від 31.12.96 “Про затвердження Положення про відкриття та експлуатацію митних ліцензійних складів”, №173 від 28.03.00 “Про затвердження Порядку застосування митного режиму тимчасового ввезення (вивезення)” (із змінами), №771 від 08.12.98 “Про затвердження Положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення” тощо).

Указом Президента України від 24.08.00 №1022/2000 затверджено Положення про Держмитслужбу, яким передбачено здійснювати інформування суб'єктів ЗЕД та громадян з питань митного законодавства. Роз'яснення щодо застосування відповідних митних процедур надаються на запити громадян, суб'єктів ЗЕД та митних органів.

Глава 29. Імпорт

Стаття 188. Поняття митного режиму імпорту

Імпорт – митний режим, відповідно до якого товари ввозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень.

Згідно цієї статті під митним режимом “імпорт” розуміється митний режим, відповідно до якого товари ввозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження строку

їх перебування на цій території та можуть використовуватись без будь-яких митних обмежень.

Ввезення товарів для вільного обігу без обмеження строку відрізняє митний режим “імпорт” від інших митних режимів (тимчасове ввезення/вивезення, транзит, переробка на митній території України, митний склад тощо), відповідно до яких товари ввозяться на митну територію на певний строк та в подальшому повинні бути вивезенні з території України, або заявлені в інший митний режим.

Для регулювання питань розміщення товарів у режимі “імпорт” використовуються норми митного законодавства, які встановлюють загальний порядок митного контролю та митного оформлення, сплати **податків і зборів**.

Окремі процедурні особливості, зв'язані з митним режимом “імпорт”, встановлюються в нормативних актах Держмитслужби (наказ №380 від 30.06.98 “Про затвердження Порядку заповнення граф ВМД відповідно до митних режимів експорту, імпорту, транзиту, тимчасового ввезення (вивезення), митного складу, магазину безмитної торгівлі” із змінами та доповненнями, затвердженими наказом №555 від 14.10.02).

При використанні митного режиму “імпорт” застосовуються правові норми, що регулюють порядок використання різних заходів нетарифного регулювання, які передбачають пред'явлення митним органам додаткових дозвільних документів.

Законодавство України може встановлювати додаткові вимоги при ввезенні окремих видів товарів (продукти харчування, культурні цінності, автомобілі, об'єкти прав інтелектуальної власності тощо) у режимі імпорту (Закони України “Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції” від 17.07.97 (із змінами), “Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини” від 23.12.97, “Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей” від 21.09.99, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання ринку автомобілів в Україні” від 07.12.00, постанова КМ України №412 від 28.04.01 “Про затвердження Положення про порядок реєстрації та переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності”), Закон України “Про ветеринарну медицину” від 25.06.92 р., Закон України “Про карантин рослин” від 30.06.93 р., Закон України “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення від 24.02.94 р.

Стаття 189. Умови переміщення товарів у режимі імпорту

Ввезення товарів на митну територію України в режимі імпорту передбачає:

- 1) подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови ввезення товарів на митну територію України;
- 2) сплату податків і зборів, якими обкладаються товари під час ввезення на митну територію України відповідно до законів України;
- 3) дотримання вимог, передбачених законом, щодо заходів нетарифного регулювання та інших обмежень.

Ця стаття МКУ визначає основні умови переміщення товарів у режимі імпорту.

Сформовані у статті умови переміщення товарів у режимі імпорту на практиці створюють складний механізм використання цілої системи заходів регулювання ввезення товарів на митну територію України у цьому режимі. Застосування цих заходів засноване не тільки на нормах митного законодавства, але і нормах іншого (зовнішньоторговельного, валютного, податкового тощо).

Відповідно до ст.45 МКУ при ввезенні товарів на митну територію України в режимі імпорту особою, яка переміщує товари, обов'язково подаються митному органу документи, що засвідчують підстави та умови ввезення товарів, відповідно до переліку, який визначено Кабінетом Міністрів України.

Від сплати податків і зборів, якими обкладаються товари під час ввезення на митну територію України у режимі “імпорт” відповідно до законів України, в основному залежить реалізація фіскальної функції митно-тарифного регулювання.

Порядок сплати податків і зборів встановлено Законами України від 05.02.92 №2097-XII “Про Єдиний митний тариф” (із змінами та доповненнями), від 05.04.01 №2371-III “Про Митний тариф України”, від 03.04.97 №168/97-ВР “Про податок на додану вартість”, Декретом КМ України “Про акцизний збір” від 26.12.92 №18-92.

Випадки надання пільг по сплаті мита (звільнення від сплати, зниження ставок тощо) передбачені у Законі України від 05.02.92 №97-XII “Про Єдиний митний тариф” (зі змінами та доповненнями).

В Законі України “Про податок на додану вартість” встановлено, що товари, які ввозяться (пересилаються) в Україну, оподатковуються ПДВ за ставкою 20 відсотків від бази оподаткування, що обчислюється згідно зі статтею 4 цього Закону.

Перелік операцій з ввезення (пересилання) на митну територію України товарів, що звільненні від оподаткування, визначається відповідно до законодавства.

Крім сплати податків і зборів третьою умовою ввезення товарів в режимі імпорту є дотримання вимог щодо заходів нетарифного регулювання та інших обмежень.

Заходи нетарифного регулювання передбачають встановлення режимів квотування та ліцензування зовнішньоторговельних поставок, а також інших обмежень відповідно до законодавства України (встановлення мінімальних та максимальних цін, заборона та обмеження експорту і (або) імпорту товару, послуг, робіт, результатів інтелектуальної діяльності тощо).

Рішення про встановлення заборон та обмежень у зовнішній торгівлі, виходячи із національних інтересів, оформлюється через прийняття відповідного законодавчого акту.

Товари, які визнані забороненими до ввезення на митну територію України, повинні бути вивезені за межі митної території або знищені у порядку, встановленого законодавством України.

Обмеженням на ввезення товарів є встановлення особливих вимог до переміщення через митний кордон України окремих товарів. Обмеження на ввезення можуть бути встановлені у вигляді кількісних обмежень (квотування імпорту) або у вигляді особливого порядку митного оформлення ввезених товарів (Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.91, постанови КМ України “Про квотування і ліцензування товарів”, постанова КМ України від 29.03.02 №390 “Про ввезення на митну територію України окремих видів товарів”).

Кількісні обмеження можуть вводитись з метою:

- 1) забезпечення національної безпеки України;
- 2) виконання міжнародних обов'язків України;
- 3) захисту внутрішнього ринку України, коли який-небудь товар імпортується в такій

кількості, що наносить збиток державі або виникає загроза спричинення збитку виробникам подібних товарів на території України.

Особливе місце серед заходів нетарифного регулювання обмежувального характеру займає сертифікація товарів: сертифікат відповідності (свідчення про визнання), гігієнічний сертифікат, фітосанітарний сертифікат, ветеринарний сертифікат тощо. Сертифікація товарів проводиться з метою забезпечення відповідності ввезених товарів стандартам та іншим національним документам, які встановлюють обов'язкові вимоги до товарів – бути безпечними для навколишнього середовища, життя, здоров'я громадян.

Митне оформлення товарів, які підлягають сертифікації здійснюється тільки при пред'явленні всіх необхідних сертифікатів та інших документів, підтверджуючих безпеку та якість ввезених товарів.

Відповідно до ст.18 Закону “Про зовнішньоекономічну діяльність” дозволяється імпорт товарів на митну територію України, які відповідають по своїм технічним, фармакологічним, санітарним, ветеринарним, фітосанітарним і екологічним характеристикам відповідним стандартам та вимогам, діючим на території України.

Забороняється імпорт товарів, що здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності, любых товарів, про які наперед відомо, що вони можуть спричинити збитки здоров'ю або представляти загрозу життю населення та тваринного світу, або привести до зруйнування навколишнього середовища, а також імпорт продукції та послуг, які

пропагують ідеї війни, расизму та расової дискримінації, геноциду тощо, що суперечить нормам Конституції України (ст.17 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність”). Ще одним заходом нетарифного регулювання імпорту є ліцензування ввезення товарів на територію України шляхом видачі компетентним державним органом спеціального дозволу – ліцензії. Ліцензування може вводитись по окремим товарам або країнам. На території України діє єдиний порядок ліцензування експортно-імпортних операцій, основою якого є перелік ліцензуємих товарів та загальний порядок видачі ліцензій. Видача ліцензій здійснюється Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України або іншим уповноваженим органом. Одержувачами ліцензій є суб’єкти ЗЕД, які зареєстровані на території України, незалежно від форми власності. Видані ліцензії носять іменний характер та не можуть бути передані іншому суб’єкту ЗЕД.

Глава 30. Реімпорт

Стаття 190. Поняття митного режиму реімпорту

Реімпорт – митний режим, відповідно до якого товари, що походять з України та вивезені за межі митної території України згідно з митним режимом експорту, не пізніше ніж у встановлений законодавством строк ввозяться на митну територію України для вільного обігу на цій території.

Відповідно до коментуємої статті кодексу при митному режимі реімпорту товари, що походять з України та вивезені за межі митної території України згідно з митним режимом експорту, не пізніше ніж у встановлений законодавством строк (один рік – ст.191 МКУ), ввозяться на митну територію України для вільного обігу на цій території.

Нормативно-правову базу застосування митного режиму “реімпорт” складає Митний кодекс, **постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.02 р. № 1881 “Про переміщення товарів через митний кордон України в режимі реімпорту” та постанова КМ України “Про умови поміщення товарів у режимі реімпорту”**.

Митне законодавство України передбачає можливість розміщення товарів в режимі реімпорту особою, незалежно від того, хто вивозив раніш ці товари.

Крім вантажної митної декларації (ВМД), яка заповнюється відповідно до встановленого порядку, при декларуванні товарів в режимі реімпорту повинно бути пред’явлені наступні документи:

1) аркуш ВМД, по якому реімпортуєми товари раніше були вивезені відповідно до режиму експорту та інші документи (транспортні накладні, рахунки-фактури тощо) з відмітками митних органів при вивезенні.

2) дозволи інших державних органів, якщо реімпортуєми товари підлягають контролю цих органів (сертифікати контролюючих органів);

3) інші документи, необхідні для здійснення митного оформлення (сертифікат походження з України тощо).

Стаття 191. Умови переміщення товарів у режимі реімпорту

Товари можуть переміщуватися через митний кордон України у митному режимі реімпорту, якщо вони :

- 1) походять з митної території України;

- 2) ввозяться на митну територію України не пізніше ніж через один рік після їх вивезення (експорту) за межі митної території України ;
- 3) не використовуються за межами України з метою одержання прибутку;
- 4) ввозяться у тому ж стані, в якому вони перебували на момент вивезення (експорту), крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання, а також інших випадків, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

Виходячи з цієї статті можливо зробити висновок, що в митному законодавстві закріплені чотири основні умови переміщення товарів у режимі реімпорту:

1) товари повинні бути походженням з митної території України (наявність сертифікату походження);

2) переміщені товари в режимі реімпорту повинні бути ввезені на пізніше ніж через один рік після їх вивезення (експорту) за межі митної території України

Під датою вивезення треба розуміти день оформлення ВМД при експорті. Датою ввезення вважати день прийняття ВМД в режимі реімпорту.

Товари повинні бути вивезені з митної території України відповідно до митного режиму експорту. З цього слідує, що :

а) факт вивезення товару повинен бути підтверджений відповідною ВМД;

б) під митним режимом “реімпорт” не можуть бути розміщені іноземні товари, а також українські товари, вивезені з митної території України відповідно до інших, чим експорт, митних режимів (тимчасове вивезення, переробка за межами митної території, транзит, у випадку переміщення через територію іноземної держави тощо).

3) товари не використовувалися за межами України з метою одержання прибутку (відсутність у них експлуатаційного зношення).

Примітка: Повинен бути розроблений порядок визначення товарів, які не використовувалися з метою одержання прибутку з визначенням переліку документів, які необхідно пред'являти митним органам при митному оформленні товарів в режимі реімпорту.

4) товари повинні ввозитись у тому ж стані, в якому вони перебували на момент вивезення (експорту), крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання, а також інших випадків, що визначаються КМ України.

Постановою Кабінету Міністрів України Кабінету від 12.12.02 р. № 1881 “Про переміщення товарів через митний кордон України в режимі реімпорту” встановлено, що режим реімпорту може застосовуватися до:

- товарів, стан яких змінився внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили в установленому Державною митною службою порядку;

- товарів, щодо яких проводилися операції з передпродажної підготовки (захист від корозії, боротьба із шкідниками, сортування, пакування, маркування, тестування) чи які були піддані дрібному ремонту, за умови, що такі дії не змінили їх вартості, визначеної на момент вивезення (експорту), та кодів згідно з УКТЗЕД.

Критеріями незмінності стану товарів повинні бути :

а) відповідність коду по УКТЗЕД товарів, які розміщуються у митному режимі реімпорту, та їх найменування кодам і найменуванням товарів, які були вивезені з митної території України в режимі експорту;

б) незмінність технічних характеристик та інших параметрів таких товарів, встановлених у відношенні їх нормативними актами, віднесених до даної категорії товарів (ДСТ, ГСТ, технічні умови тощо).

Природність зношення або втрат з нормальних умов транспортування та зберігання визначаються стандартами та іншими діючими в Україні нормативними актами, які відносяться до даної категорії товарів.

Стаття 192. Оформлення товарів у режимі реімпорту

Оформлення митним органом товарів у режимі реімпорту можливе лише за умови, що товари, заявлені у режим реімпорту, можуть бути ідентифіковані як такі, що були раніше експортованими товарами.

У ході митного контролю повинна підтверджуватись ідентичність товарів, які розміщуються під митним режимом реімпорту, товарам, що були вивезені у митному режимі експорту, факт і момент їх вивозу, а також те, що товари походять з України.

Таке підтвердження повинно здійснюватись способом, який не викликає сумніву у посадових осіб митних органів у справжності та достовірності. Таким способом можуть бути: пред'явлення в митний орган сертифікатів, протоколів іспитів, висновків відповідних експертів та інших подібних документів державних органів.

Підтвердженням факту та моменту вивезення товарів служить вантажна митна декларація. При її відсутності та при **непідтверджені** дати вивезення не викликаючим сумнів способом моментом вивезення товарів українського походження можливо вважати проведення експертизи відповідної установою (ТПП, митна лабораторія, тощо).

Обов'язковість доказу всіх перелічених обставин покладається на особу, що переміщує товари, а не на митний орган. При відсутності достовірних та підтверджених відповідними документами відомостей або у випадку виникнення сумніву у посадових осіб митного органу у їх справжності та достовірності розміщення товарів у митний режим реімпорту не допускається.

Товари, які ввозяться на митну територію України в режимі реімпорту, повинні підлягати сертифікації відповідно встановленого переліку товарів, затвердженого наказом Держстандарту від 30.08.02 р. №498.

Стаття 193. Повернення сум вивізного (експортного) мита та інших коштів при реімпорті товарів

В разі реімпорту товарів протягом одного року з дати їх експорту суми вивізного (експортного) мита, сплачені при їх експорті, повертаються власникам цих товарів або уповноваженим ними особам на підставі їх заяв. Повернення зазначених сум здійснюється за рахунок Державного бюджету України органами Державного казначейства України за поданням відповідних митних органів.

Особа, що переміщує товари в режимі реімпорту, сплачує суми, одержані експортером як виплати або за рахунок інших пільг, наданих під час вивезення (експорту) цих товарів, а також проценти з цих сум, нараховані за обліковою ставкою Національного банку України.

Із змісту митного режиму реімпорту слідує, що при зворотньому ввезенні заявлених до режиму реімпорту товарів вивізне (експортне) мито повертається власникам цих товарів, або уповноваженим ними особам, якщо воно сплачено при експорті.

Повернення сум вивізного (експортного) мита повинно здійснюватись за рахунок Державного бюджету України органами Державного казначейства України за поданням відповідних митних органів при виконанні одночасно наступних умов:

- 1) зворотнє ввезення реімпортованих товарів в Україну здійснюється протягом року з дати їх експорту;
- 2) власником цих товарів або уповноваженим ним особами подається заява на повернення сум цього мита;
- 3) подається в митний орган примірник вантажної митної декларації в режимі експорту, по якій нараховувалось та сплачувалось вивізне (експортне) мито;

4) письмове підтвердження митного органу, якому сплачувалось це мито (або його правонаступнику), про його фактичне надходження на рахунок митного органу чи безпосередньо до бюджету.

Крім цього особа, що переміщує товари в режимі реімпорту повинна сплатити суми одержані експортером як виплати або за рахунок інших пільг, наданих йому при експорті цих товарів, а також проценти з цих сум. При цьому повернення підлягають тільки фактично сплачені суми вивізного (експортного) мита.

Повернення сум мита здійснюється в валюті України. Забезпечення повернення вказаних сум покладається на Державне казначейство за поданням відповідних митних органів.

В кожному конкретному випадку це подання є безпосередньою обов'язковістю відповідного митного органу, який проводив митне оформлення товарів, що переміщуються в режимі реімпорту.

ГЛАВА 31. ЕКСПОРТ

Стаття 194. Поняття митного режиму експорту

Експорт – митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без встановлення умов їх використання за межами митної території України.

Експорт є одним з пріоритетних напрямів зовнішньоекономічної діяльності Держави.

Особливість режиму експорту в тому, що товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення, тоді як режим тимчасового вивезення вимагає повернення товарів через певний строк.

Під вивозом товарів за межі території України треба розуміти сукупність дій, пов'язаних з переміщенням товарів через митний кордон України.

Стаття 195. Умови переміщення товарів у режимі експорту

Вивезення товарів за межі митної території України в режимі експорту передбачас:

- 1) подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України;**
- 2) сплату податків і зборів, встановлених при експорті товарів;**
- 3) дотримання експортером вимог, передбачених законом.**

Експорт товарів здійснюється відповідно з наступними вимогами Митного кодексу України та іншими законодавчими актами України:

- подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України;
- сплату податків і зборів, встановлених на експорт товарів;
- дотримання експортером вимог, передбачених законом.

Під документами що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України слід розуміти:

- вантажну митну декларацію на експорт товарів;
- документ контролю доставки або CARNET TIR;
- товаросупровідні документи (транспортні накладні, пакувальні листи та комерційні документи;

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- довідку про проведення декларування валютних цінностей, доходів та майна, що належать резиденту України і знаходяться за її межами або довідку про відсутність за межами України валютних цінностей та майна;
- ліцензію МЕ та з ПЄІУ на товари, що підлягають ліцензуванню (у разі необхідності);
- картку реєстрації (обліку) зовнішньоекономічного договору (контракту) (у разі необхідності);
- дозвіл Урядової комісії з експортного контролю або висновок ДСЕК (у разі необхідності);
- фітосанітарний сертифікат (у разі необхідності);
- ветеринарний сертифікат (у разі необхідності);
- дозвіл служби екологічного контролю на вивезення товарів (у разі необхідності);
- гарантійне зобов'язання, прийняте на облік податковою адміністрацією (при митному оформленні давальницької сировини) (у разі необхідності) або вексель, взятий на облік в ДПА;
- для українських перевізників: свідоцтво про допущення до перевезення транспортного засобу або контейнера до перевезення вантажів під митними печатками та пломбами;
- експертний висновок територіального органу **Українського центру стандартизації та метрології (УКРЦСМ)**;
- документ про придбання марок акцизного збору та копія зовнішньоекономічного контракту з відміткою податкової інспекції про видачу марок акцизного збору (у разі необхідності);
- дозвіл Міністерства **культури і мистецтв України** (у разі необхідності);
- облікову картку суб'єкта ЗЕД;
- експертний висновок Державного Гомологічного центру при Міністерстві фінансів (у разі необхідності);
- сертифікат якості ДХІ при Міністерстві фінансів (у разі необхідності);
- довідку, видану управлінням СГтаП обласної державної адміністрації (у разі необхідності);
- інші документи, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України та необхідні для здійснення митного контролю та оформлення.

Митна декларація та інші документи, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України подаються до митного органу – спеціально уповноваженого органу виконавчої влади в галузі митної справи, на який згідно до цього Кодексу та інших законів України покладено безпосереднє здійснення митної справи.

При оформленні документів на експорт товарів митні органи стягують митні платежі, передбачені чинним законодавством.

За оформлення митної декларації стягується митний збір визначений Постановою Кабінету міністрів України від 27.01.97 р. № 65.

Перелік податків та зборів при експорті товарів встановлюється Верховною Радою України шляхом прийняття Законів. Розмір податків та зборів, визначених Верховною Радою України встановлюється Верховною Радою України та/або, Кабінетом Міністрів України.

Під вимогами, передбаченими законом слід розуміти – засоби та мери державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, тобто:

- тарифне регулювання;
- нетарифне регулювання;
- валютний контроль;
- спеціальні вимоги до переміщення певних товарів або операцій з цими товарами.

До тарифного регулювання відносяться встановлення різних тарифів – податків та зборів на товари, що вивозяться. Перелік та розмір тарифів постійно змінюється. Розмір тарифів встановлює Верховна Рада України та/або, Кабінет Міністрів України.

Слід звернути увагу на те, що згідно з законами України чи міжнародними актами до товарів, що експортуються можуть застосовуватися тарифні пільги.

До нетарифного регулювання відноситься квотування (вивіз товарів в певній кількості) та ліцензування (вивіз певних товарів) товарів, що експортуються. Перелік таких товарів встановлюються також Кабінетом Міністрів України.

При експортній операції можуть встановлюватися наступні квоти:

глобальна - встановлюється по товару без зазначення конкретних країн куди товар експортується;

групова - встановлюються по товару з визначенням групи країн куди товар може експортуватися;

експортна - граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено експортувати з території України протягом встановленого строку та який визначається у натуральних чи вартісних одиницях.

індивідуальна - встановлюється по товару з визначенням конкретної країни, куди товар може експортуватися.

При експортній операції можуть встановлюватися наступні ліцензії:

відкрита – дозвіл на експорт товару протягом певного періоду часу (але не менше одного місяця) з визначенням його загального обсягу;

генеральна – відкритий дозвіл на експортні операції по певному товару та/або з певною країною (групою країн) протягом періоду дії режиму ліцензування по цьому товару; експортна – належним чином оформлене право на експорт протягом встановленого строку певних товарів.

разова – разовий дозвіл, що має іменний характер і видається для здійснення кожної окремої операції конкретним суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності на період не менший ніж той, що є необхідним для здійснення експортної операції.

Квотування та ліцензування здійснюється як в односторонньому порядку шляхом прийняття відповідного рішення Кабінетом Міністрів України так і на підставі міжнародних угод. Принцип ліцензування та квотування - це регулювання підприємництва на міжнародному ринку.

Валютний контроль це контроль за валютними надходженнями від зовнішньоекономічних угод. Цей контроль здійснюється у тому числі митними органами шляхом перевірки наявності декларації про валютні цінності, які знаходяться за межами території України.

Глава 32. Реекспорт

Стаття 196. Поняття митного режиму реекспорту

Реекспорт – митний режим, відповідно до якого товари, що походять з інших країн, не пізніше ніж у встановлений законодавством строк з моменту їх ввезення на митну територію України вивозяться з цієї території в режимі експорту.

Згідно з ст.196 МК України реекспорт – митний режим, відповідно до якого товари, що походять з інших країн, які раніше були імпортовані на митну територію України, не пізніше ніж у встановлений законодавством строк з моменту їх ввезення на митну територію України вивозяться з цієї території в режимі експорту.

Особливості режиму реекспорту:

цей режим складається з двох самостійних операцій по ввезенню товарів і вивозу товарів. Кожна з цих операцій підлягає митному оформленню окремо як імпорт при ввозі на митну територію України та як експорт при вивезенні товарів з митної території України. (з особливостями передбаченими ст. 197 МК України). Таким чином дві самостійні операції по ввозу і вивозу об'єднує товар, який переміщується через митну територію України;

товари повинні походити з інших країн. Це означає, що товари виготовлені, або перероблені (повністю, частково) в інших країнах і раніше не використовувалися на території України з метою одержання прибутку;

товари повинні бути вивезені не пізніше ніж у встановлений законодавством строк з моменту їх ввезення на митну територію України. Такий строк складає один рік з дня їх ввезення на митну територію України.

Необхідно звернути увагу на те, що режим реекспорту – є зворотнім відображенням режиму реімпорту, але правовий режим їх використання має принципові відзнаки. Регламентація режиму реекспорту виходить з присутності реекспортуємих товарів на митній території України, що дає можливість митним органам здійснювати митний контроль, прийняття додаткових заходів по забезпеченню виконання умов застосування зазначеного режиму. А у правовій регламентації реімпорту товарів значне місто займають процедурні питання, головний акцент переноситься на документальні форми контролю.

Стаття 197. Умови переміщення товарів у режимі реекспорту

Товари, що походять з інших країн, можуть вивозитися за межі митної території України у режимі реекспорту, якщо:

- 1) митному органу подано дозвіл уповноваженого Кабінетом Міністрів України органу чи органу, визначеного міжнародним договором України, укладеним в установленому порядку, на реекспорт товарів;**
- 2) товари, що реекспортуються, перебувають у тому ж стані, в якому вони перебували на момент ввезення на митну територію України, крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання;**
- 3) товари, що реекспортуються, не використовувалися на території України з метою одержання прибутку;**
- 4) товари, що реекспортуються, вивозяться не пізніше ніж через один рік з дня їх ввезення на митну територію України.**

Реекспорт товарів здійснюється при виконанні наступних умов:

1. При реекспорті необхідно подати дозвіл уповноваженого Кабінетом Міністрів України органу чи органу, визначеному міжнародним договором України, укладеним в установленому порядку, на реекспорт товарів. Порядок надання дозволу визначається ДМС України, а у випадках, які встановлюються міжнародним договором, укладеним у встановленому порядку з дозволу іншого уповноваженого органу.

2. Товари, що реекспортуються, повинні перебувати у тому ж стані, в якому вони перебували на момент ввезення на митну територію України, крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання. Це означає, що при реекспорті товар ввозиться та вивозиться у незмінному стані. Переробка, обробка, доповнення або зміна коду за УК ТЗЕД робить неможливим застосування до товарів митного режиму – реекспорт.

В певних випадках законодавство України допускає природне зношення або втрату за нормальних умов транспортування та зберігання. При митному оформленні товару на вивіз митні органи перевіряють чи відповідає зношення допустимим нормам згідно з законодавством України та чи були умови транспортування та зберігання нормальні, а експортер повинен надати відповідні докази до митного органу.

3. Товари, що реекспортуються, не використовувалися на території України з метою одержання прибутку.

4. Товари, що реекспортуються, вивозяться не пізніше ніж через один рік з дня їх ввезення на митну територію України. Якщо товари вивозяться пізніше року, вивіз товарів здійснюється в режимі експорту згідно з вимогами законодавства України.

Стаття 198. Звільнення від оподаткування товарів, що реекспортуються

Звільнення від оподаткування товарів, що реекспортуються регулюється виключно податковими законами України.

Звільнення від оподаткування товарів, що реекспортуються регулюється виключно податковими законами України. Такі закони приймає виключно Верховна Рада України.

Звільнення від оподаткування товарів, що реекспортуються може також здійснюватися на підставі міжнародних договорів (угод).

Стаття 199. Незастосування заходів нетарифного регулювання до товарів, що реекспортуються

До товарів, що реекспортуються, не застосовуються заходи нетарифного регулювання, крім випадків, визначених законом.

До товарів, що реекспортуються, не застосовуються заходи нетарифного регулювання, крім випадків, визначених законом.

До заходів нетарифного регулювання відноситься квотування (вивіз товарів в певній кількості) та ліцензування (вивіз певних товарів) товарів, що експортуються. Перелік таких товарів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Квотування та ліцензування здійснюється як у односторонньому порядку шляхом прийняття відповідного рішення Кабінетом Міністрів України так і на підставі міжнародних угод.

Якщо товар реекспортується, на нього не розповсюджується заходи нетарифного регулювання. Але, якщо товар не може бути вивезений як реекспортований, режим нетарифного регулювання застосовується до нього з моменту порушення умов реекспорту, які визначені ст. 197 МКУ.

Глава 33. Транзит

Стаття 200. Поняття митного режиму транзиту

Транзит - митний режим, відповідного до якого товари і транспортні засоби переміщуються під митним контролем між двома митними органами або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання таких товарів і транспортних засобів на митній території України.

Інститут транзиту виник в результаті об'єктивних потреб міжнародного товарообігу та має таку ж довгу історію як і міжнародна торгівля.

У правовому режимі можливо визначити два типи відношень, які виникають відповідно при транзиті транспортних засобів та транзиті товарів.

Регламентація транзиту транспортних засобів займає відокремлене місце

в митному регулюванні зовнішньоекономічної діяльності. Це можна пояснити тим, що транспортні засоби можуть грати роль самостійної або опосередкованої ланки в системі міжнародного товарообігу. Тому, положення Митного кодексу про митний режим транзиту розглядають відокремлено транзит товарів та транзит транспортних засобів.

Крім того, необхідно звернути увагу на те, що в митному законодавстві є також поняття транзит вантажів та транзитні послуги. Поняття транзит вантажів включається в поняття транзит товарів.

Транзит товарів, транспортних засобів та вантажів є об'єктом транзиту. Транзитні послуги є об'єктивною стороною транзиту, тобто це діяльність учасників транзиту, що здійснюється в межах договорів (контрактів) перевезення, транспортного експедирування, доручення, агентських угод, тощо.

Тривалий час товари, що провозилися транзитом через митну територію, обкладались митом, що суперечило економічним інтересами держави. Тільки у XVII столітті більшість держав спростили умови транзиту та звільнили товари, переміщувані транзитом по митній території від сплати більшості зборів та мита.

Одночасно з розвитком комунікацій, засобів транспорту та збільшенням об'єму міжнародних товаропотоків почав будуватися митний режим транзиту який відповідав інтересам держави та інтересам перевізників.

Економічний характер транзиту визначається його значенням для:

- розвитку та спрощення міжнародних перевезень (зовнішній аспект);
- стимулювання діяльності у сфері послуг по транспортуванню та обробці вантажів (внутрішній аспект).

Розвитку режиму транзиту сприяла розробка різних міжнародно-правових документів, які направлені на уніфікацію регулювання та спрощення умов транзиту товарів. На національному рівні використання режиму транзиту, різність його форм заснована на специфічних внутрішніх факторах (наприклад, розвиток на території держави транспортної інфраструктури).

Згідно з ст.200 МК України особливості цього митного режиму наступні:

- товари та транспортні засоби переміщуються під митним контролем між двома митними органами або межах зони діяльності одного митного органу;
- переміщення товарів та транспортних засобів у режимі транзиту здійснюється без стягнення мита та податків, к транзитним товарам та транспортним засобам не застосовуються заходи економічної політики.
- товари та транспортні засоби не можуть бути використані на митній території України.

Товари та транспортні засоби переміщується під митним контролем тобто товари можуть переміщуватися на підставі відповідних документів та згідно з правилами та умовами, встановленими законодавством України та контролюються митними органами України. Особи винні у порушенні законодавства про транзит вантажів, несуть адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України.

Транзит товарів та транспортних засобів може бути між двома митними органами або в межах зони діяльності одного митного органу. В залежності від цього розділяють наступні види транзиту: прохідний та внутрішній, умови яких визначені у ст.155 МК України.

Згідно з загальним правилом, транзитні товари та транспортні засоби не можуть бути використані на митній території України, тобто вони залишаються у незмінному стані, крім природних втрат, і не використовуються з іншою метою, крім транзиту.

Режим транзиту або відокремлені його питання можуть регулювати також підзаконні нормативні акти: постанови ВРУ, постанови КМУ, укази Президента України, накази ДМСУ зареєстровані в Мін'юсті.

Регламентація митного режиму транзиту товарів та транспортних засобів не визначає яких-небудь спеціальних обмежень номенклатури, кількості, призначення товарів, до яких може застосовуватись режим транзиту. Обмеження сфери застосування режиму транзиту засновано на загальному правилі, встановленому у ст. 96 МК України. Згідно з вказаною

статтею транзит через територію товарів окремих видів можуть заборонятися окремими законами України (транспортні засоби в цій статті включені в поняття "товарів").

Учасники транзиту – вантажовласники та суб'єкти підприємницької діяльності, які у встановленому порядку надають (виконують) транзитні послуги. Учасниками транзиту можуть бути резиденти та нерезиденти.

Стаття 201. Умови переміщення товарів у режимі транзиту

Товари, що переміщуються транзитом, повинні:

- 1) перебувати у незмінному стані, крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання;**
- 2) не використовуватися на території України ні з якою іншою метою, крім транзиту;**
- 3) у випадках, визначених законодавством України, переміщуватися за наявності дозволу на транзит через територію України, який видається відповідними уповноваженими органами;**
- 4) у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, переміщуватися встановленими маршрутами та шляхами;**
- 5) бути доставленими до митного органу призначення у строк, що визначається відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення вантажів, виходячи з виду транспорту, маршруту, відстані до кінцевого пункту та інших умов перевезення.**

Режим транзиту здійснюється при наявності умов, які можливо розподілити умовно на дві групи:

- 1) зобов'язання, які приймає беніфіціар або які накладаються на нього як умови надання йому дозволу на використання режиму;
- 2) засоби здійснення контролю, які використовуються митними органами для забезпечення дотримання регламентації митного режиму.

Згідно з загальним правилом, при переміщенні товарів в режимі транзиту:

-товари повинні перебувати в незмінному стані, крім природних втрат та нормальних умов транспортування. Такі втрати контролює митний орган на підставі підзаконних нормативних актів;

-товари не можуть бути використані на митній території України з іншою метою, крім транзиту. Тобто товар переміщується під єдиним режимом, не може міняти власника або свої властивості, характеристики.

Але під час транзиту товарів на митній території України з дозволу та під контролем митного органу можуть здійснюватися окремі операції (перевантаження, вивантаження, навантаження, перепакування) з такими товарами без зміни їхніх властивостей та товарного вигляду. В залежності від того перевантажується транзитний товар або ні транзит може бути прямий або змішаний.

Такі операції з транзитним товаром здійснюються в зонах митного контролю виключно за вибором вантажовласника (уповноваженої ним особою) та згодою митних органів.

Згідно з загальним правилом товари в режимі транзиту переміщуються без спеціального дозволу митного органу при наявності належним чином оформлених митних та транспортних документів та накладенням митного забезпечення. Але у випадках, зазначених в законодавстві товари можуть переміщуватися за наявності дозволу на транзит через територію України. Наприклад це такі товари як: небезпечні та шкідливі відходи.

В залежності від безпеки товарів для населення України, природного становища держави дозвіл може видаватися КМУ, митними органами або іншим уповноваженим органом.

Митний транзит товарів через територію України здійснюється за маршрутами, які визначаються перевізниками на власний розсуд, виходячи з міркувань економічної доцільності за умови додержання вимог, що визначаються відповідно до цього Кодексу. КМУ можуть встановлюватися обмеження щодо використання окремих шляхів та напрямків транзиту на території України, визначатися шляхи чи напрямки руху для певних видів транспорту чи товарів, що переміщуються транзитом через територію України, пункти пропуску для ввезення та вивезення окремих видів товарів, наприклад для підакцизних товарів.

Граничні строки прохідного митного транзиту залежно від виду транспорту встановлюється КМУ. Строк доставки товарів до митного органу призначення визначається митним органом відправлення відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення вантажів виходячи з виду транспорту, маршруту, відстані до кінцевого пункту та інших умов перевезення. До цього строку не включається час зберігання товарів на складах у разі перевантаження з одного виду транспорту на інший, а також час, необхідний для здійснення інших операцій з товарами з дозволу та під контролем митних органів.

Стаття 202. Заходи гарантування під час транзиту товарів

У випадках, передбачених законодавством України, митний орган дозволяє переміщення товарів у режимі транзиту лише за умови належного обладнання транспортного засобу та застосування заходів гарантування доставки товарів до митного органу призначення, передбачених статтями 161-164 цього Кодексу.

Митний кодекс не визначає критерії належного обладнання транспортного засобу при транзиті товарів. Згідно зі змістом Митного законодавства України переміщення товарів в режимі транзиту через митний кордон України можуть здійснювати перевізники з урахуванням заходів гарантування доставки товарів, що перебувають під митним контролем визначених ст. 161 МК України, чи митні перевізники з урахуванням положень ст. 182 МК України.

Рішення про застосування заходів гарантування доставки товарів до митних органів призначення приймається у кожному конкретному випадку митними органами, розташованими у місцях, де розпочинається транзит таких товарів, за наявності підстав для застосування зазначених заходів. Заходи гарантування доставки застосовуються в обов'язковому порядку до підакцизних товарів (фінансові гарантії).

Вид заходу гарантування доставки товарів обирається власником чи уповноваженою ним особою, якщо інше не передбачено законом. Заходи гарантування застосовуються за рахунок власника (уповноваженою ним особою).

До товарів, що переміщуються транзитом може застосовуватися один із таких заходів гарантування доставки цих товарів до митного органу призначення:

Надання власником товарів (уповноваженою ним особою) гарантій митним органам.

Власники товарів (уповноважені ними особи) можуть надавати митним органам гарантії щодо обов'язкової доставки товарів до митного органу призначення. Види, умови та порядок застосування гарантій визначаються чинним законодавством.

Охорона та супроводження товарів митними органами.

Охорона і супроводження товарів митними органами здійснюється як при внутрішньому, так і при прохідному митному транзиті. Форма та методи охорони і супроводження товарів до митного органу призначення, а також умови і порядок їх застосування визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Перевізники або власники товарів, переміщуваних транзитом через митну територію України на умовах Конвенції МДП, мають право на власний розсуд

обирати охорону і супроводження, виходячи з міркувань безпеки та збереження товарів. Але у виняткових випадках митні органи вправі вимагати обов'язковості охорони супроводжуваного товару підрозділами митної варті в залежності від ступеня ризику. Це необхідно для отримання більшої гарантії дотримання умов транзиту.

Перевезення товарів митним перевізником (ст. 182 МКУ).

Митний перевізник це підприємство, яке здійснює перевезення між митними органами товарів, що перебувають під митним контролем, без застосування заходів гарантування доставки товарів до митного органу призначення і має відповідну ліцензію.

Перевізник вправі здійснювати оформлення фінансових гарантій при транзитних перевезеннях підакцизних товарів, які надаються митним органам і здійснюються незалежними посередниками.

Перевезення на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 року.

Стаття 203. Допущення товарів до переміщення в режимі транзиту

Рішення про допущення товарів до переміщення в режимі транзиту приймається митним органом на підставі наявних документів і за умови виконання перевізником положень цього Кодексу та інших законів України.

Транзит товарів супроводжується документами за переліком визначеним ст. 6 Закону України “Про транзит вантажів” від 20.10.99 р. (товарно-транспортною накладною, складеною мовою міжнародного спілкування, рахунком-фактурою або іншим документом, що вказує вартість товару, пакувальним листком (специфікацією), вантажною відомістю, книжкою МДП). При декларуванні транзитних вантажів відповідно до митного законодавства України до митних органів подається вантажна митна декларація.

Службовим особам спеціально уповноважених органів виконавчої влади, які здійснюють контроль транзитів вантажів, забороняється вимагати від учасників транзиту іншої документації транзиту.

Перевізник має права та виконує обов'язки, які визначені у ст. 154, 157, 158 та 159 МК України та інших законодавчих актах України.

При прийнятті товарів для переміщення у режимі транзиту перевізник повинен укласти угоду, перевіряти оформлення митних транспортних документів, а також митне забезпечення накладене на транспортний засіб і упаковку товарів, при необхідності перевірити або надати гарантії доставки товару до митного органу призначення. За порушення встановленого порядку переміщення товарів транзитом перевізник притягується до відповідальності в порядку, встановленому чинним законодавством України.

Глава 34. Тимчасове ввезення (вивезення)

Стаття 204. Поняття митного режиму тимчасового ввезення (вивезення)

Тимчасове ввезення (вивезення) - митний режим, відповідно до якого товари можуть ввозитися на митну територію України чи вивозитися за межі митної території України з обов'язковим наступним поверненням цих товарів без будь-яких змін, крім природного зношення чи втрат за нормальних умов транспортування.

Митний режим тимчасового ввезення (вивезення) встановлює вимоги, дотримання яких допускає тимчасове користування іноземними товарами на митній території України, а українськими – за її межами, із звільненням від сплати податків під час переміщення в зазначеному митному режимі та обмеженням розповсюдження заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Значення тимчасового ввезення (вивезення) як самостійного митного режиму обумовлюється потребами розвитку торгових та інших форм міжнародного співробітництва.

Статус товарів, розміщених в цей режим, а відповідно, і зміст самого режиму, насамперед визначається тимчасовим характером перебування і використання таких товарів на (поза) митній території України. Важливим є також і те, що користування тимчасового ввезеними (вивезеними) товарами допускається із звільненням від сплати податків. Це закономірно породжує необхідність установлення певних меж застосування цього митного режиму, за якими його використання може привести до негативних наслідків для української економіки.

Умовою надання митного режиму тимчасового ввезення (вивезення), як це впливає із самої його назви, є повернення раніше ввезених (вивезених) товарів. Відповідно до Митного кодексу ці товари підлягають “обов’язковому наступному поверненню без будь-яких змін, крім природного зношення чи втрат за нормальних умов транспортування”. Як гарантію дотримання встановленого порядку, митний орган надає дозвіл на розміщення товарів в митному режимі тимчасового ввезення (вивезення) тільки при наданні зобов’язання про зворотнє вивезення (ввезення) особою, що переміщує ці товари. А у деяких випадках за умови внесення грошової застави на рахунок митного органу (див. ст. 211).

Товар, розміщений в режимі тимчасового ввезення (вивезення), повинен бути використаний таким чином, щоб при завершенні режиму він знаходився, як уже відзначалося, у незмінному стані, за винятком змін, що відбулися через природне зношення чи втрату. Така вимога обмежує можливості користування тимчасово завезених (вивезених) товарів. Зокрема, виключається проведення яких-небудь операцій по їхній переробці чи обробці.

Під природним зношенням розуміють фізичне старіння, зношення основних засобів – об’єктів тимчасового ввезення (вивезення) в процесі їх використання за призначенням. Фізичне зношення характеризується зношенням матеріалів, з яких створені основні засоби – об’єкти тимчасового ввезення (вивезення), втратою їх первісних якостей, поступовим зруйнуванням конструкцій.

Відповідно, під природною втратою розуміють повну фізичну втрату первісних якостей основних засобів – об’єктів тимчасового ввезення (вивезення) в процесі їх використання за призначенням.

Стаття 205. Умови переміщення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення)

Переміщення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення) передбачас:

1) подання митному органу документів на такі товари з обґрунтуванням підстав їх тимчасового ввезення на митну територію України (вивезення за межі митної території України);

2) надання митному органу, що здійснює митне оформлення товарів, які тимчасово ввозяться (вивозяться), зобов’язання про їх зворотнє вивезення (ввезення) у строки, що обумовлені метою тимчасового ввезення (вивезення), але не перевищують строків, встановлених цим Кодексом;

3) подання митному органу, що здійснює митне оформлення товарів, які тимчасово ввозяться (вивозяться), дозволу відповідного компетентного органу на тимчасове ввезення (вивезення) товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законом.

Як і в інших митних режимах умовою переміщення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення) є подання митному органу, що здійснює митне оформлення таких товарів, ряду документів, на підставі яких митний орган може прийняти рішення щодо можливості застосування цього режиму. Перелік таких документів та їх зміст встановлений з урахуванням того, що у відношенні до коментуємого митного режиму застосовуються мінімальні вимоги тарифного та нетарифного засобів регулювання зовнішньоекономічної діяльності

До таких документів відносяться:

Письмова заява особи, яка має намір розмістити товар у режимі тимчасового ввезення (вивезення), у якій зазначаються відомості про мету тимчасового ввезення (вивезення) товарів; найменування, кількість та вартість товарів, що будуть оформлені відповідно до митного режиму; термін зворотного вивезення товарів; інша інформація, що може бути використана при митному оформленні, наприклад, номери телефонів осіб, відповідальних за зворотне вивезення (ввезення) товарів, місцезнаходження особи, що тимчасово ввозить (вивозить) товари, тощо.

Письмове зобов'язання особи, яке має намір розмістити товар у режимі тимчасового ввезення (вивезення), не реалізовувати товари, оформлені відповідно до митного режиму тимчасового ввезення (вивезення), без дозволу митниці та відповідного митного оформлення і вивезти ці товари в установленний термін або провести їхнє декларування в інший митний режим до закінчення цього терміну.

Договір (контракту), у відповідності до якого товари тимчасово ввозяться (вивозяться) на митну територію України.

Товаротransпортні, товаросупровідні, комерційні документи, у відповідності до яких товари тимчасово ввозяться (вивозяться) на митну територію України.

Установлені чинним законодавством дозволи інших органів (Державної служби експортного контролю України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства аграрної політики України, та ін.). До таких дозвільних документів можуть також відноситись відповідні рішення Кабінету Міністрів України, щодо можливості розміщення тих чи інших товарів в режимі тимчасового ввезення (вивезення).

У разі відсутності встановлених чинним законодавством документів, необхідних для здійснення митного оформлення товарів в режимі тимчасового ввезення (вивезення), митний орган відмовляє в митному оформленні з застосуванням зазначеного митного режиму.

Переміщення товарів через митний кордон України підлягає декларуванню митниці з поданням вантажної митної декларації та оформленню відповідно до митного режиму тимчасового ввезення (вивезення).

Враховуючи вимоги ст. 40 “Здійснення митного контролю”, ст. 41 “Форми митного контролю”, ст. 55 “Огляд та перегляд товарів і транспортних засобів” Митного кодексу, необхідно зазначити, що також умовою переміщення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення) є обов'язкове пред'явлення товару для митного контролю та митного оформлення.

Стаття 206. Товари, щодо яких може надаватися дозвіл на тимчасове ввезення (вивезення) з умовним повним звільненням від оподаткування

Дозвіл на тимчасове ввезення на митну територію України (тимчасове вивезення за межі митної території України) під зобов'язання про зворотне вивезення допускається щодо:

товарів, призначених для демонстрації або використання на виставках, ярмарках, конференціях або інших подібних заходах;

професійного обладнання, необхідного особам, які прибувають в Україну (виїжджають з України), для підготовки репортажів, здійснення записів або передач для засобів масової інформації або зйомки фільмів;

контейнерів, піддонів, упаковки, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться (вивозяться) у зв'язку з якою-небудь комерційною операцією, але ввезення яких саме по собі не є комерційною операцією;

зразків товарів і предметів та рекламних фільмів за умови, що вони залишаються власністю особи, яка перебуває або проживає за межами території тимчасового ввезення, і їх використання на території України не має комерційного характеру;

товарів, що ввозяться з освітніми, науковими чи культурними цілями, тобто наукового та навчального обладнання, обладнання для поліпшення дозвілля моряків, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться в рамках навчальної, наукової або культурної діяльності;

особистих речей пасажирів та товарів, що ввозяться для спортивних цілей;

матеріалів для реклами та туризму;

транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

Відразу ж необхідно зазначити, що до товарів, щодо яких може надаватися дозвіл на тимчасове ввезення (вивезення) з умовним повним звільненням від оподаткування, які визначені цією статтею відносяться також товари, які визначені статтею 298 “Декларування товарів представництв іноземних фірм в Україні”, а саме товари, що не підлягають відчуженню на території України та призначені для службового користування представництв іноземних фірм. Такі товари декларуються митним органам на строк до трьох років з моменту акредитації цих представництв під зобов'язання про зворотне вивезення.

Розглянемо встановлені статтею товари, щодо яких може надаватися дозвіл на тимчасове ввезення (вивезення) з умовним повним звільненням від оподаткування. Нормативно-правовими актами встановлені деякі терміни, які мають безпосереднє значення при розгляді цієї статті, а саме:

міжнародна виставка - захід, обмежений обумовленим терміном, під час якого експонуються товари та послуги підприємств різних країн світу однієї чи кількох галузей економіки, проводиться реклама цих товарів і послуг з метою вивчення попиту на них та сприяння реалізації їх на ринку країни;

міжнародний ярмарок - короткотермінова виставка, що регулярно повторюється під традиційною назвою в певному місці в обумовлений термін з метою вивчення попиту на товари та подальшого їх продажу;

професійне устаткування:

устаткування для представників преси, радіо й телебачення;

кінематографічне устаткування, потрібне особам, що прибувають в Україну з метою зняти один або кілька фільмів;

будь-яке інше устаткування, потрібне для виконання роботи чи професійних обов'язків особами-нерезидентами, що прибувають в Україну;

устаткування, потрібне для виконання роботи чи професійних обов'язків за межами України фізичними особами - суб'єктами підприємницької діяльності (резидентами) або працівниками підприємств, установ та організацій України;

товари, що ввозяться у зв'язку з комерційною операцією - контейнери, піддони, тара та упаковка, що відповідно до умов зовнішньоекономічного контракту підлягають поверненню їх власнику, а також зразки продукції, яку планується виготовляти на території України, рекламні фільми й подібні товари, що ввозяться у зв'язку з комерційною операцією, але ввезення яких не є такою операцією.

Розглянемо деякі особливості здійснення митного оформлення товарів відповідно до коментуємого митного режиму.

Виставковий товар підлягає митному оформленню відповідно до режиму тимчасового ввезення за таких умов:

1. Завчасного подання організатором міжнародної виставки митниці, у зоні діяльності якої проходитиме виставка, письмової заяви, у якій зазначаються такі відомості:

- мета, час і місце проведення виставки, місцезнаходження й телефони організатора міжнародної виставки;
- про осіб, відповідальних за зворотне вивезення товарів (адреси й телефони);
- про осіб-резидентів, відповідальних за проведення виставки (номери телефонів);
- найменування, приблизні кількості та вартість товарів, що будуть оформлені відповідно до митного режиму тимчасового ввезення;
- приблизна кількість представницьких та рекламних товарів, що будуть увезені на митну територію України і витрачені (визначається та обґрунтовується в заяві організатором (учасником) виставки);

2. Подання митниці під час проведення митного оформлення таких документів:

- вантажної митної декларації;
- документів, що підтверджують сплату встановлених чинним законодавством платежів;
- копії письмової заяви організатора міжнародної виставки з відповідною резолюцією начальника митниці;
- зобов'язання не реалізовувати товари, оформлені відповідно до митного режиму тимчасового ввезення, без дозволу митниці і відповідного митного оформлення та вивезти або заявити їх у встановлений термін для вільного обігу;
- договору (контракту, запрошення тощо) щодо участі в міжнародній виставці;
- установлених чинним законодавством дозволів інших органів;
- товаросупровідних документів.

Якщо учасником виставки є нерезидент, який не має відповідного представництва в Україні, то зобов'язання має надавати організатор виставки.

Виставкові товари підлягають оформленню згідно з митним режимом тимчасового ввезення тільки в кількості, що відповідає розміру експозиції.

Митне оформлення тимчасового ввезення виставкового товару здійснюється в митниці, у зоні діяльності якої розташований учасник виставки або проводиться виставка, за умови письмового погодження цього питання митницями: митницею, де перебуває на обліку учасник виставки, на адресу якого направлено виставкові товари, та митницею, у зоні діяльності якої проходить виставка.

Товар тимчасово ввозиться на територію України на термін проведення виставки з урахуванням часу, потрібного на транспортування експонатів, монтаж та демонтаж експозиції.

Контроль за зворотним вивезенням виставкових товарів покладається на митницю оформлення.

Транспортні засоби, речі, валюта, цінності та інші предмети, що переміщуються через митний кордон України фізичними особами - представниками (персоналом) організацій, які беруть участь у виставці, мають переміщуватися окремо від виставкового товару й оформлятися в митному відношенні відповідно до законодавства України як товари фізичних осіб.

Стаття 207. Допущення товарів до переміщення в режимі тимчасового ввезення (вивезення)

Рішення про допущення товарів до переміщення через митний кордон України в режимі тимчасового ввезення (вивезення) приймається митним органом у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Митні органи не допускають товари до переміщення в режимі тимчасового ввезення (вивезення), якщо немає можливості встановити надійність їх ідентифікації, а також у разі відсутності гарантій їх повернення.

Постановою Кабінету міністрів України від 12.12.02 р. № 1855 визначений порядок прийняття рішення про допущення товарів до переміщення через митний кордон України в режимі тимчасового ввезення (вивезення):

1. Рішення про допущення товарів до переміщення через митний кордон України в режимі тимчасового ввезення (вивезення) (далі -допущення товарів до переміщення) приймається керівником митного органу або уповноваженою ним посадовою особою на підставі заяви заінтересованої особи.

2. Заява (в двох примірниках) подається до митного органу разом з документами на такі товари і реєструється митним органом вдень її надходження.

3. Заява повинна бути розглянута протягом трьох робочих днів після її реєстрації.

4. Рішення про допущення товарів до переміщення оформляється шляхом накладення на обох примірниках заяви резолюції такого змісту: "Тимчасове ввезення дозволено" або "Тимчасове вивезення дозволено". Резолюція скріплюється печаткою митного органу або особистою номерною печаткою уповноваженої посадової особи. У разі прийняття рішення про відмову у допущенні товарів до переміщення керівник митного органу або уповноважена ним посадова особа накладає на обох примірниках заяви резолюцію такого змісту: "Тимчасове ввезення заборонено" або "Тимчасове вивезення заборонено" із зазначенням причин відмови. Резолюція скріплюється печаткою митного органу або особистою номерною печаткою уповноваженої посадової особи.

5. Один примірник заяви з резолюцією керівника митного органу або уповноваженої ним посадової особи залишається в митному органі, а другий - видається чи надсилається поштою (з повідомленням про вручення) заявнику (його уповноваженій особі).

6. Дія цього Порядку не поширюється на предмети, що належать громадянам, які перетинають митний кордон України не з метою провадження підприємницької діяльності, а також на транспортні засоби, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

Забороняється проводити митне оформлення товарів відповідно до митного режиму тимчасового ввезення в випадках:

заборони на ввезення відповідно до законодавства;

увезення товарів, що не використовуватимуться за своїм призначенням у господарській, науковій, гуманітарній та інших видах діяльності суб'єкта;

увезення товарів незібраними (комплектний об'єкт);

увезення товарів, що для здійснення сертифікації потребують виконання монтажних робіт;

увезення товарів за договорами купівлі-продажу, міни, консигнації, маркетингу, про спільну діяльність та іншими договорами, якщо умовами договорів передбачено проведення розрахунків за ці товари суб'єктами підприємницької діяльності України з нерезидентами;

за відсутності документа, що підтверджує реєстрацію транспортних засобів (коди за Гармонізованою системою опису та кодування товарів 87.02, 87.03 або 87.05) за межами України.

Товари, що тимчасово ввозяться на митну територію України, перебувають під митним контролем з моменту ввезення на територію України до моменту їх зворотного вивезення або пропуску митницею для вільного використання на території України.

Товари, що тимчасово вивозяться за межі митної території України, перебувають під митним контролем з моменту пред'явлення митниці їх та потрібних для здійснення митного контролю документів на такі товари й до пропуску їх через митний кордон України під час зворотного ввезення або до пропуску митницею для вільного використання за межами митної території України.

Митниця, що здійснює митний контроль товарів, пропущених з метою тимчасового ввезення, систематично перевіряє цільове використання цих товарів. Результати перевірок

оформлюються Актом про проведення митного огляду, згідно із встановленою формою. До Акту посадовою особою митного органу, що проводила митний огляд, обов'язково вноситься інформація про якісний стан товарів, їх комплектність та відповідність відомостей, зазначених у ВМД, даним, установленим під час перевірки.

При виявленні фактів використання тимчасово ввезених товарів з будь-якою іншою метою, крім тієї, що була заявлена митниці, фактів порушення зобов'язання про зворотне вивезення товарів, а також інших правопорушень суб'єкт притягається до відповідальності згідно з чинним законодавством. У разі виявлення ознак правопорушення справу про порушення митних правил заводить митниця, якій було надане суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності зобов'язання про зворотне вивезення (ввезення). Допускається заведення справи про порушення митних правил митницею, що безпосередньо виявила правопорушення.

Стаття 208. Строки тимчасового ввезення (вивезення) товарів

Загальний строк тимчасового ввезення (вивезення) товарів становить один рік з дня ввезення на митну територію України (вивезення з митної території України).

З урахуванням мети ввезення (вивезення) товарів та інших обставин строк, зазначений у частині першій цієї статті, може бути продовжений відповідним митним органом.

В Митному кодексі встановлений загальний граничний строк тимчасового ввезення (вивезення) товарів – один рік з дня ввезення на митну територію України, крім випадків передбачених ст. 298. В межах цього терміну митні органи, при розміщенні товарів в зазначений митний режим, встановлюють конкретний термін, протягом якого товар, виходячи з мети й обставин його переміщення, може тимчасово знаходитися на (поза) митній території України. Поряд з цим Митним кодексом передбачена можливість продовження встановленого строку перебування товарів в режимі тимчасового ввезення (вивезення). В цьому випадку продовження терміну повинно розглядатися як виняткова міра. У разі продовження терміну застосування коментуємого митного режиму митне оформлення вантажної митної декларації повторно не здійснюється.

Строк тимчасового ввезення (вивезення) товарів може бути продовжений відповідним митним органом, а саме митницею, регіональною митницею, Державною митною службою. При цьому митниця може продовжувати зазначений строк тільки в межах одного року перебування товарів в зазначеному режимі, тоді як регіональна митниця та Державна митна служба мають повноваження на продовження терміну тимчасового ввезення (вивезення) понад одного року.

Продовження терміну тимчасового ввезення (вивезення) у межах річного періоду здійснюється митницею оформлення.

Для продовження терміну тимчасового ввезення (вивезення) товарів особа, яка розмістила товари у зазначений митний режим подає митниці, у зоні діяльності якої перебуває товар, письмову заяву.

При розгляді заяви митниця в обов'язковому порядку (при тимчасовому ввезенні) перевіряє відповідність фактичного стану (фактичних кількості, місцезнаходження, комплектності тощо) товарів інформації, заявленій у попередньому зобов'язанні про зворотне вивезення. На підставі розгляду приймає рішення про можливість чи не можливість погодження продовження зазначеного терміну. Результати розгляду надсилаються особі листом.

Заява особи з резолюціями керівництва митниці разом з актом про перевірку стану використання товарів та листом про результати розгляду цієї заяви залишаються в справах митниці.

Регіональні митниці уповноважені приймати рішення щодо продовження понад один рік термінів тимчасового вивезення товарів та термінів тимчасового ввезення на митну територію України для:

- товарів, призначених для демонстрації або використання на виставках, ярмарках, конференціях або інших подібних заходах;

- професійного обладнання, необхідного особам, які прибувають в Україну (виїжджають з України), для підготовки репортажів, здійснення записів або передач для засобів масової інформації або зйомки фільмів;

- товарів, що ввозяться з освітніми, науковими чи культурними цілями, тобто наукового та навчального обладнання, обладнання для поліпшення дозвілля моряків, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться в рамках навчальної, наукової або культурної діяльності;

- транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

Продовження терміну тимчасового ввезення понад один рік для зазначених товарів, та терміну тимчасового вивезення здійснюється регіональною митницею за завчасно поданою письмовою заявою суб'єкта, завізованою митницею оформлення. До заяви додаються всі потрібні для прийняття рішення документи (копії вантажних митних декларацій, контрактів та інші документи, що можуть бути взяті до уваги митницею). У заяві обов'язково наводиться перелік усіх доданих документів.

За наявності підстав для відмови в продовженні терміну тимчасового ввезення (вивезення) товарів начальник відповідної митниці виносить рішення про таку відмову.

Рішення має містити:

- інформацію про причини відмови;

- вимогу до суб'єкта щодо здійснення зворотного вивезення (увезення) товарів у десятиденний термін з обов'язковим зазначенням конкретної дати вивезення (увезення) або оформлення цих товарів для вільного використання;

- попередження про застосування санкцій, передбачених статтею 348 Митного кодексу України, до суб'єкта в разі невиконання рішення начальника митниці.

Примірник рішення вручається керівнику підприємства або особі, що діє за його дорученням, під розписку про одержання на примірнику, що залишається в справах митниці. У разі відмови представника суб'єкта господарської діяльності надати таку розписку про це робиться запис на примірнику рішення митниці за наявності двох свідків.

У разі неможливості вручення цього рішення представнику суб'єкта персонально примірник рішення в день його винесення надсилається на адресу суб'єкта. Рішення вважається одержаним навіть тоді, коли особа, якій було надіслане рішення, не перебувала за зазначеною нею адресою або ця адреса була зазначена нею неправильно.

У разі фактичного невиконання суб'єктом господарської діяльності цього рішення в установлений термін митниця діє згідно із чинним законодавством.

Держмитслужба приймає рішення щодо продовження терміну тимчасового ввезення понад один рік для:

- контейнерів, піддонів, упаковки, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться (вивозяться) у зв'язку з якою-небудь комерційною операцією, але ввезення яких саме по собі не є комерційною операцією;

- зразків товарів і предметів та рекламних фільмів за умови, що вони залишаються власністю особи, яка перебуває або проживає за межами території тимчасового ввезення, і їх використання на території України не має комерційного характеру;

- особистих речей пасажирів та товарів, що ввозяться для спортивних цілей;

- матеріалів для реклами та туризму.

Продовження терміну тимчасового ввезення понад один рік здійснюється за завчасно поданою до митниці оформлення письмовою заявою суб'єкта підприємницької діяльності. До заяви додаються:

- копія зовнішньоекономічного договору (у необхідних випадках - доповнення до договору);
- копія облікової картки суб'єкта господарської діяльності;

- копії ВМД;
- копії інших документів, що можуть бути взяті до уваги при розгляді справи (копії рахунків, специфікацій, дозволів Служби експортного контролю, звернення органів місцевої виконавчої влади тощо).

Митниця оформлення детально опрацьовує представлені документи, в обов'язковому порядку перевіряє відповідність фактичного стану (фактичних кількості, місцезнаходження, комплектності тощо) товарів інформації, заявленій у попередньому зобов'язанні про зворотне вивезення. Результати перевірки оформлюються актом про проведення митного огляду.

Заяву суб'єкта підприємницької діяльності разом з вищезазначеним комплектом документів та актом про проведення митного огляду митниця оформлення направляє до Держмитслужби супровідним листом. У супровідному листі митниця у обов'язковому порядку надає інформацію про аналіз документів, стан використання тимчасово ввезених товарів та обґрунтовані висновки щодо доцільності (недоцільності) продовження терміну тимчасового ввезення.

Стаття 209. Звільнення від сплати податків під час переміщення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення)

Звільнення від сплати податків під час переміщення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення) регулюється виключно податковими законами України.

Згідно із законодавчими актами України товари, що переміщуються у режимі тимчасового ввезення (вивезення) звільняються від сплати податків – мита, акцизного збору, податку на додану вартість.

Мито. Товари та інші предмети, що тимчасово ввозяться на митну територію України і призначені для зворотнього вивезення за її межі у встановлені строки і незмінному стані або відремонтованому вигляді, а також товари та інші предмети, що тимчасово вивозяться за межі митної території України та призначені для зворотнього ввезення на цю територію у встановлені строки у незмінному стані, пропускаються через митний кордон України без сплати мита.

Акцизний збір. Товари та інші предмети, що не є об'єктом купівлі-продажу або обміну й увозяться на митну територію України відповідно до режиму тимчасового ввезення, крім легкових транспортних засобів (код за УК ТЗЕД 8703), що ввозяться фізичними та юридичними особами – резидентами, та майна, що ввозиться (пересилається) за договорами оренди (лізингу), застави та іпотеки, не підлягають обкладенню акцизними збором.

Податок на додану вартість. Згідно з законодавчими актами України, що регулюють сплату податку на додану вартість для товарів, які ввозяться (пересилаються) на митну територію України платниками податку, базою оподаткування податком на додану вартість є договірна (контрактна) вартість таких товарів. Таким чином, товари, які не є об'єктами купівлі-продажу або обміну і ввозяться на митну територію України відповідно до режиму тимчасового ввезення, звільняються від оподаткування податком на додану вартість.

Стаття 210. Розпорядження товарами, щодо яких закінчилися строки тимчасового ввезення (вивезення)

До закінчення строків тимчасового ввезення (вивезення) особа, яка надала зобов'язання про зворотнє вивезення (ввезення) товарів, що перебувають у режимі тимчасового ввезення (вивезення), повинна:

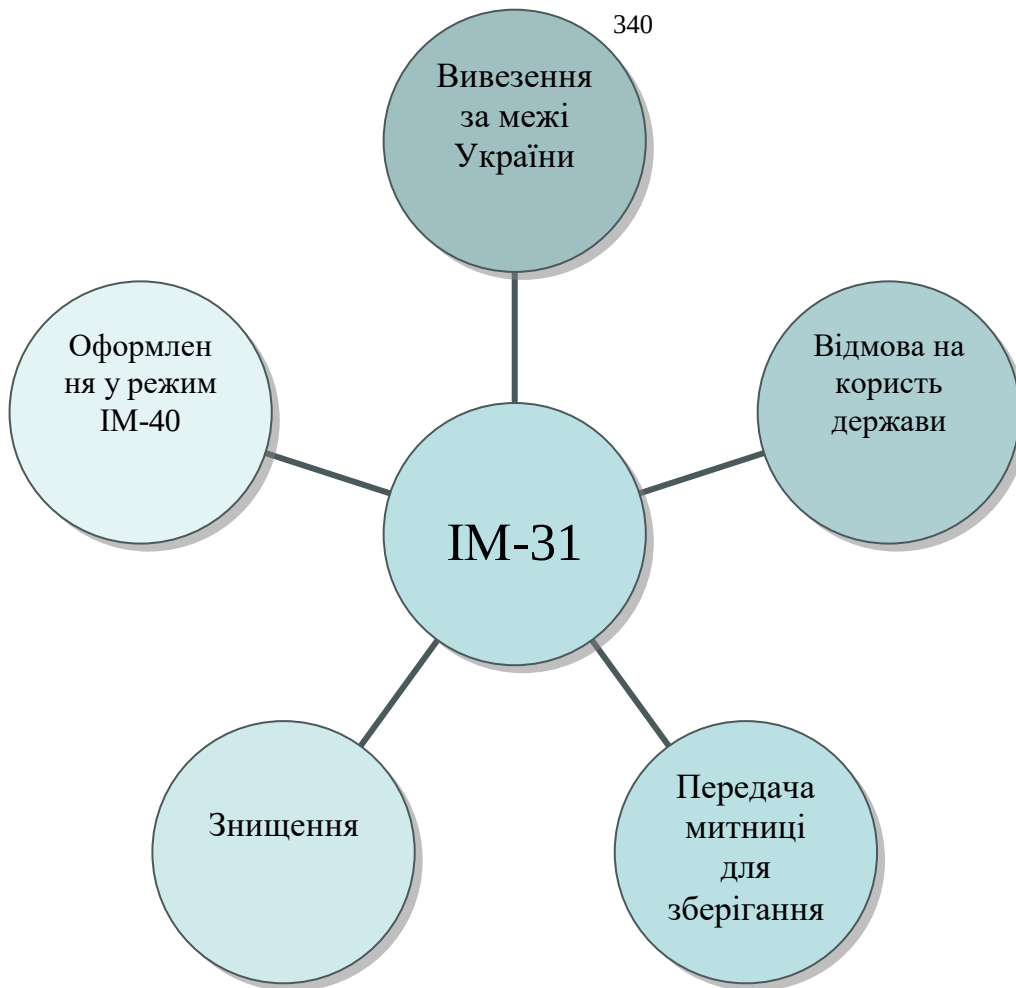
- 1) вивезти (ввезти) ці товари згідно із зобов'язанням, наданим митному органу;
- 2) або заявити про зміну митного режиму, що допускається щодо таких товарів з додержанням вимог цього Кодексу та інших законодавчих актів України.

Завершення дії режиму. Митний режим тимчасового ввезення (вивезення) завершується після закінчення встановлених митним органом термінів. При належному виконанні процедур, що позначають завершення дії режиму, особа, що тимчасово ввезла (вивезла) товари, звільняється від зобов'язань, покладених на нього. У протилежному випадку ця особа несе відповідальність за порушення встановлених правил надання і користування митним режимом.

1. До закінчення терміну тимчасового ввезення товари мають бути:

- вивезені за межі митної території України (дозволяється вивезення товарів кількома партіями);
- заявлені митниці для вільного обігу;
- відмова на користь держави (ст. 246);
- передані для зберігання митниці;
- знищені під контролем митниці, якщо такі товари не можуть бути використані як вироби чи матеріали (ст. 243-245).

Митне оформлення таких товарів проводиться згідно із заявленим режимом:

Митне оформлення тимчасово ввезених товарів для вільного обігу на території України здійснюється згідно із законодавством, чинним на момент проведення такого оформлення.

Митна вартість товарів, що були тимчасово ввезені та заявляються митниці для вільного обігу на території України, має бути не меншою, ніж та, що визначена митницею на момент переміщення цих товарів через митний кордон України.

Вантажна митна декларація на тимчасове ввезення перебуває на контролі в митниці, що здійснила її митне оформлення, до надходження підтвердження про фактичне вивезення тимчасово ввезених товарів за межі митної території України.

У разі підтвердження факту не вивезення тимчасово ввезених товарів особа, що відповідає за зворотне вивезення, притягується до відповідальності згідно з чинним законодавством.

2. До закінчення терміну тимчасового вивезення товари мають бути:

- увезені на митну територію України (дозволяється ввезення товарів кількома партіями);
- заявлені митниці відповідно до митного режиму експорту;
- заявлені митниці як такі, що загинули або були знищені за межами митної території України, якщо факт загибелі або знищення підтверджується у порядку, визначеному чинним законодавством.

Щодо підтвердження факту загибелі або втрати товарів, тимчасово вивезених за митну територію України та зняття з контролю таких товарів.

Особа, яка тимчасово вивезла за межі України товари і не повернула їх у встановлений термін, звільняється від відповідальності перед митними органами в разі, якщо документально, за підтвердженням консульської установи України за кордоном, доведе факт знищення або безповоротної втрати цих товарів. При цьому в разі відсутності консульської установи в країні, де перебуває такий товар, документи, що підтверджують факт загибелі або знищення, мають бути завірені в консульській установі, яка обслуговує регіон, в якому знаходиться ця країна.

Документи (акти, довідки тощо) про факт загибелі або знищення тимчасово вивезених товарів та інших предметів за межі митної території України мають готуватись та засвідчуватись виключно на території країни місцезнаходження цих товарів та інших предметів у відповідності до вимог законодавства цієї країни. Згадані документи мають бути легалізовані консульською установою України за кордоном, після чого вони набувають юридичної сили в Україні, якщо інше не встановлено міжнародними договорами України.

Україна має договори про правову допомогу з рядом країн, якими передбачена відмова від легалізації документів. Документи, складені або засвідчені компетентними установами цих країн (митними органами, Торгово-промисловою палатою тощо) приймаються до розгляду митними органами без легалізації у консульських установах України.

Консульська легалізація полягає у встановленні та засвідченні справжності підписів на документах. Консул легалізує документи і акти, складені за участю властей консульського округу, або такі, що виходять від цих властей.

У разі відсутності у країні походження документів консульської установи України, документи можуть бути засвідчені у найближчій консульській установі України,

повноваження якої офіційно розповсюджуються на територію країни походження документів.

Коли ж консульська установа України, яка представляє інтереси України в країні походження документів, відсутня та неможливо легалізувати документи за схемою, вказаною в попередньому абзаці, документи засвідчуються консульською установою країни їх походження в тій країні, де одночасно присутня консульська установа України. Лише після цього документи можуть бути легалізовані консульською установою України, після чого вони набувають юридичної сили в Україні.

У виключних випадках, у разі неможливості з об'єктивних причин легалізувати документи в одній із консульських установ України за кордоном, документи можуть бути легалізовані в Консульському управлінні МЗС України за умови їх засвідчення в МЗС країни походження документів (або іншому уповноваженому органі) та консульській установі цієї країни в Україні. При цьому присутність такої установи в Україні є обов'язковою.

Стаття 211. Гарантування перебування товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення)

У разі тимчасового ввезення (вивезення) окремих видів товарів, які визначаються Кабінетом Міністрів України, митне оформлення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення) здійснюється митними органами за умови гарантування відповідно до закону додержання режиму тимчасового ввезення (вивезення).

Відразу ж необхідно відмітити, що на цю статтю має **посилання** стаття 117 Митного кодексу “Пропуск запасних частин та обладнання для ремонту транспортних засобів”, у відповідності до якої запасні частини та обладнання, призначені для використання в процесі ремонту чи технічного обслуговування транспортних засобів, тимчасово ввезених на митну територію України або тимчасово вивезених з неї, можуть ввозитися (вивозитися) під зобов'язання про їх зворотне вивезення (ввезення) без справляння податків і зборів. Митний орган, що здійснює пропуск таких запасних частин та обладнання, може застосовувати заходи гарантування.

Умовою гарантування, яке визначено цією статтею Митного кодексу є грошова застава, яка вноситься на рахунок митного органу.

За умови внесення грошової застави на рахунок митного органу, який здійснює митне оформлення, при наявності зобов'язання про зворотне вивезення (увезення) та дотримання вимог, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.02 р. № 1855, допускається тимчасове ввезення на митну територію України (тимчасове вивезення за межі митної території України) товарів:

- що класифікуються в 1-24 групах згідно з УКТ ЗЕД;
- що обкладаються акцизним збором;
- що обкладаються вивізним митом.

Як приклад, можна розглянути тимчасове ввезення легкових автомобілів (код УКТ ЗЕД 8703), при ввезенні яких, згідно діючого законодавства повинен сплачуватися акцизний збір. Оскільки вказані транспортні засоби знаходяться на обліку в інших державах, та підлягають обов'язковому поверненню без будь яких змін, то можливо застосування ст. 211 МКУ, а саме гарантування перебування товарів у режимі тимчасового ввезення шляхом надання митниці грошової застави.

Грошова застава вноситься на рахунок митного органу, який здійснює митне оформлення, до або на момент здійснення митного оформлення товарів у режимі тимчасового ввезення (вивезення). Грошова застава дорівнює суму митних платежів (за

кожним митним платежем окремо), які мають бути сплачені при випуску товарів у вільний обіг або у разі їх експорту.

При виконанні зобов'язання про зворотне вивезення (увезення) грошова застава повертається або в разі зміни митного режиму зараховується в рахунок податків, що підлягають сплаті при ввезенні таких товарів на митну територію України (вивезенні їх за межі митної території України) для вільного обігу на території України чи за її межами.

У разі невиконання зобов'язання про зворотне вивезення (увезення), за винятком випадків, коли таке порушення сталося внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, грошова застава поверненню не підлягає й зараховується до Держбюджету України в установленому порядку.

Необхідно також зазначити, що товари які переміщуються під час операцій, зазначених в цьому коментарі, підлягають оформленню і пропуску, тільки якщо такі операції передбачені відповідними угодами суб'єктів ЗЕД (в тому числі доповненнями до контрактів тощо). При цьому митні органи здійснюють контроль за цільовим використанням таких товарів.

Глава 35. Митний склад

Стаття 212. Поняття режиму митного складу

Митний склад – митний режим, відповідно до якого ввезені з-за меж митної території України товари зберігаються під митним контролем без справляння податків та зборів і без застосування до них заходів нетарифного регулювання та інших обмежень у період зберігання, а товари, що вивозяться за межі митної території України, зберігаються під митним контролем після митного оформлення митними органами до фактичного їх вивезення за межі митної території України.

При розміщені вантажів в режим митного складу, податки передбачені чинним законодавством України (мито, акцизний збір, податок на додану вартість), збір за знаходження товарів під митним контролем, за умови дотримання вимог ст. 214 МКУ не сплачуються, також до них не застосовуються заходи нетарифного регулювання (ліцензування, обов'язкова сертифікація, тощо).

Стаття 213. Умови поміщення товару у режим митного складу

У режим митного складу можуть поміщатися будь-які товари, за винятком товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України та транзити через територію України, а також товарів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Товари, що можуть завдати шкоди іншим товарам або вимагають особливих умов зберігання, повинні зберігатися у спеціально обладнаних приміщеннях.

Відповідно до норм першого абзацу вказаної статті в режим митного складу можна розміщувати будь-які товари за винятком товарів заборонених до переміщення через митний кордон України (ст. 96 МКУ).

Ввезення в Україну, вивезення з України та транзит через її територію товарів окремих видів можуть заборонятися законами України.

Не можуть бути пропущені через митний кордон України товари:

- 1) заборонені до ввезення в Україну;
- 2) заборонені до вивезення з України;
- 3) заборонені до транзити через митну територію України;
- 4) щодо яких не було здійснено митне оформлення;

5) які переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог цього Кодексу та інших законів України.

До товарів які заборонені до переміщення через митний кордон України відносяться:

- предмети, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринного світу або призвести до руйнування навколишнього середовища;
- продукція, що містить пропаганду ідей війни, расизму та расової дискримінації, геноциду та інша, що суперечить відповідним нормам Конституції (Основного Закону) України;
- товари, імпорт яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності;
- предмети, які становлять національне, історичне або культурне надбання українського народу, що визначається відповідно до законів України.

Для розміщення товару у режим митного складу необхідно звернення одержувачу вантажу викладене в письмовій формі та договір з митним ліцензійним складом (МЛС) на зберігання вантажів. При цьому слід звернути увагу, що МЛС можуть спеціалізуватись на зберіганні певних видів товарів і не відповідати умовам зберігання конкретного товару, який планується до поміщення у режим митного складу. Зберігання певних видів товарів потребує додаткових узгоджень органів державної влади (продукти харчування, медичні препарати і т.п.), копії зразків узгоджень додаються (додаток 1).

Відсутність даних умов і дозволів унеможлиблює розміщення товару у режим митного складу на певному МЛС. Для відокремлення товарів які можуть завдати шкоди іншим товарам, уникнення фактів небажаного товарного сусідства або створення особливих умов зберігання на митному ліцензійному складі повинні створюватися спеціальні бокси у вигляді приміщень на території складу.

Вантажі, які розміщуються на митні ліцензійні склади крім митного контролю можуть підлягати санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю. Розміщення в режим митного складу таких вантажів, може бути здійснено лише при отриманні позитивних висновків відповідних державних органів.

Вантажі можуть розміщуватись в режимі митний склад на умовах надання власником МЛС належним чином заповненої ВМД на розміщення товарів у цей режим, незалежно від фактурної вартості партії товару, з поданням наступних документів:

-мотивована заява власника товару (або консигнатора) з обов'язковим визначенням мети розміщення вантажу в режим митний ліцензійний склад; кількості товару; вартості товару; контракту, згідно з яким товар надійшов на митну територію України та подальшого митного режиму, у якому товар буде оформлений з МЛС;

-зовнішньоекономічний договір (контракт). В разі розміщення у режим "митний склад" товарів, що переміщуються через митний кордон України транспортно-експедиційними організаціями з використанням автотранспорту, зовнішньоекономічний договір (контракт) не вимагається;

-договір на зберігання вантажу на МЛС;

-рахунок-фактура (інвойс);

-товаросупровідні документи на вантаж (CMR, ТТН, авіа-, залізнична накладна, коносамент та інше).

-документи контролю доставки вантажу (ВМД типу АД, ПД, ПП, TP80-BH);

-облікова карта суб'єкта ЗЕД;

-інші документи.

Для розміщення у режим митний склад товарів, що переміщуються через митний кордон України транспортно-експедиційними організаціями (далі - ТЕО) з використанням автотранспорту, мотивована заява на розміщення товару на МЛС подається ТЕО. Така заява додається окремо до кожної ВМД, яку подає власник МЛС, з обов'язковим посиланням на умови доставлення вантажу. Зовнішньоекономічний договір (контракт) при розміщенні зазначених товарів не вимагається. Під час розміщення товару на МЛС ВМД в режим митний склад заповнюється на загальних підставах на кожний окремий транспортний документ (CMR).

В транспортних (автодорожня накладна - CMR) та товаросупровідних документах, по яких товар надходить на МЛС ТЕО, має бути належним чином зазначена вся інформація щодо відправника (гр. 1, 22 CMR), отримувача (гр. 2 CMR), перевізника (гр. 16, 23 CMR), експедитора (гр. 13 CMR) та про МЛС ТЕО. В разі відсутності даних про експедитора та МЛС ТЕО в товаросупровідних документах товар може бути розміщений на МЛС тільки в загальному порядку.

Всі вищезазначені вантажі зберігаються на складі в окремому приміщенні. Механізм митного контролю та оформлення таких товарів має бути внесений до Процедури організації митного режиму - митний склад.

Транспортно-експедиційне підприємство несе відповідальність за доставлення вантажу в зону діяльності іншої митниці на адресу кінцевого отримувача (зазначеного в гр. 2 CMR).

Дозволяється розміщення вантажів на МЛС які прямують в режимі "транзит" (крім підакцизних), з метою перевантаження з одного виду транспорту на інший, при умові дотримання загальних термінів транзиту, здійснюється за окремим дозволом керівництва митного органу на підставі письмового звернення власника МЛС.

Постановою Кабінету міністрів України від 12.12.02 р. №1867 встановлений перелік товарів, які не можуть поміщатися у режим митного складу:

- товари, заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України;
- товари, термін зберігання або використання яких закінчився;
- транзитні підакцизні товари;
- товари, що надходять в Україну як гуманітарна допомога;
- живі тварини;
- електроенергія та газ;
- товари, що надходять на адресу приватних осіб;
- спирт та алкогольні напої за кодами згідно з УКТЗЕД 2203 00, 2204 – 2208;
- тютюнові вироби за кодами згідно з УКТЗЕД 2402 10 00 00, 2402 20 10 00, 2402 20 90, 2403 10 10 00, 2403 10 90 00, 2403 99 10 00;
- давальницька сировина, закуплена на митній території України.

Товари, що підлягають експортному контролю, можуть розміщуватись в режимі митного складу тільки при наявності погодження з Держмитслужбою України на підставі дозволу ДСЕК України.

Поставки товарів за договорами консигнації підлягають розміщенню на МЛС в обов'язковому порядку.

Як показує практичний досвід роботи з МЛС більша кількість товарів розміщується в митному режимі митний склад за договорами консигнації (власником яких є нерезидент), товари які потребують уточнення складу, якостей та властивостей та товари митне оформлення яких у вільних обіг потребує обов'язкової сертифікації.

Переміщення товарів через митний кордон України за кодами УК ТЗЕД груп 1 – 24 можливо при наявності сертифіката відповідності виданого уповноваженим органом Держстандарта України згідно вимог Закону України від 11.06.97 №333/97-ВР "Про внесення змін до ДКМУ "Про стандартизацію і сертифікацію", від 17.07.97 №468/97-ВР "Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції" (ст. 4), від 23.12.97 №771/97-ВР.

Дозволяється ввозити товари за кодами УК ТЗЕД груп 1 – 24 на митну територію України без пред'явлення сертифіката відповідності при переміщенні через митний кордон України виключно у випадках, коли митниці призначення надають до прикордонних митниць підтвердження про наявність в зоні їх діяльності МЛС, що мають обладнання для відповідних умов зберігання кожної конкретної партії ввезеної продукції.

Підтвердження повинно містити таку обов'язкову інформацію:

- наявні реквізити щодо партії товару, які б дозволяли їх ідентифікувати;
- № ліцензії на право відкриття та експлуатацію митного ліцензійного складу та дату її видачі;

- посилання на наявність у справі митниці письмової гарантії власника МЛС про відповідність приміщень та умов для зберігання тієї чи іншої партії товару;
- вихідний реєстраційний номер підтвердження в митниці, що його підготувала;
- підпис начальника митниці або його заступника.

Підтвердження можуть передаватись факсом (з відповідною реєстрацією) або засобами електронного зв'язку з використанням засобів зв'язку митниць.

Таким чином наявність митних ліцензійних складів спрощує процедуру ввезення на митну територію України товарів та надає можливість учасникам зовнішньо-економічної діяльності без затримки здійснювати товарообіг вантажів.

Стаття 214. Строк зберігання товарів у режимі митного складу

Строк зберігання товарів, ввезених із-за меж митної території України, в режимі митного складу не може перевищувати трьох років з дати поміщення цих товарів у зазначений режим.

Строк зберігання в режимі митного складу підакцизних товарів, ввезених із-за меж митної території України, не може перевищувати трьох місяців з дати поміщення їх у цей режим.

Товари, ввезені із-за меж митної території України, що зберігаються у режимі митного складу, до закінчення строків зберігання, установлених частинами першою та другою цієї статті, повинні бути задекларовані власником або уповноваженою ним особою до іншого митного режиму.

Товари, що вивозяться за межі митної території України, можуть зберігатися в режимі митного складу протягом трьох місяців з дати поміщення їх у цей режим. До закінчення зазначеного строку такі товари мають бути вивезені за межі митної території України.

Товари (окрім підакцизних) , що ввезені на митну територію України , можуть зберігатися в режимі митного складу протягом трьох років.

Під час випуску товарів з митного ліцензійного складу тимчасово з наступним поверненням товари продовжують перебувати у режимі митного складу. Термін зберігання товарів в режимі митного складу встановлюється з дати їх розміщення в цей режим (тобто з моменту первинного розміщення на митний ліцензійний склад) без урахування того, випускались такі товари зі складу тимчасово з наступним поверненням чи ні.

Цей строк може бути обмеженим для окремих товарів що розміщені на митному складі . Під обмеженим строком зберігання мається на увазі будь який строк, що обмежує зберігання товару на митному складі, а саме :

- строк придатності товару (до таких товарів що мають такий строк можна віднести медикаменти, продукти харчування, товари хімічної промисловості, тощо);
- кінцевий строк зберігання (згідно договору на зберігання між власником митного складу та власником вантажу).

А також при переміщенні товарів, що були ввезені в Україну, з одного митного складу на інший термін зберігання товару встановлюється з дати їх розміщення в режимі митного складу, тобто з моменту первинного розміщення на митний склад.

Щодо товарів які зберігаються на митних ліцензійних складах понад передбачені відповідними угодами (контрактами) терміни і в яких (угодах, контрактах) не передбачено перехід права власності на такі товари після закінчення дії строку угоди (контракту) до будь-якого суб'єкта господарювання (як резидента, так і нерезидента України) :

1. Питання переходу права власності на зазначені вище товари до будь-якого суб'єкта господарювання (як резидента, так і нерезидента України) може вирішуватись лише в судово-арбітражному порядку.

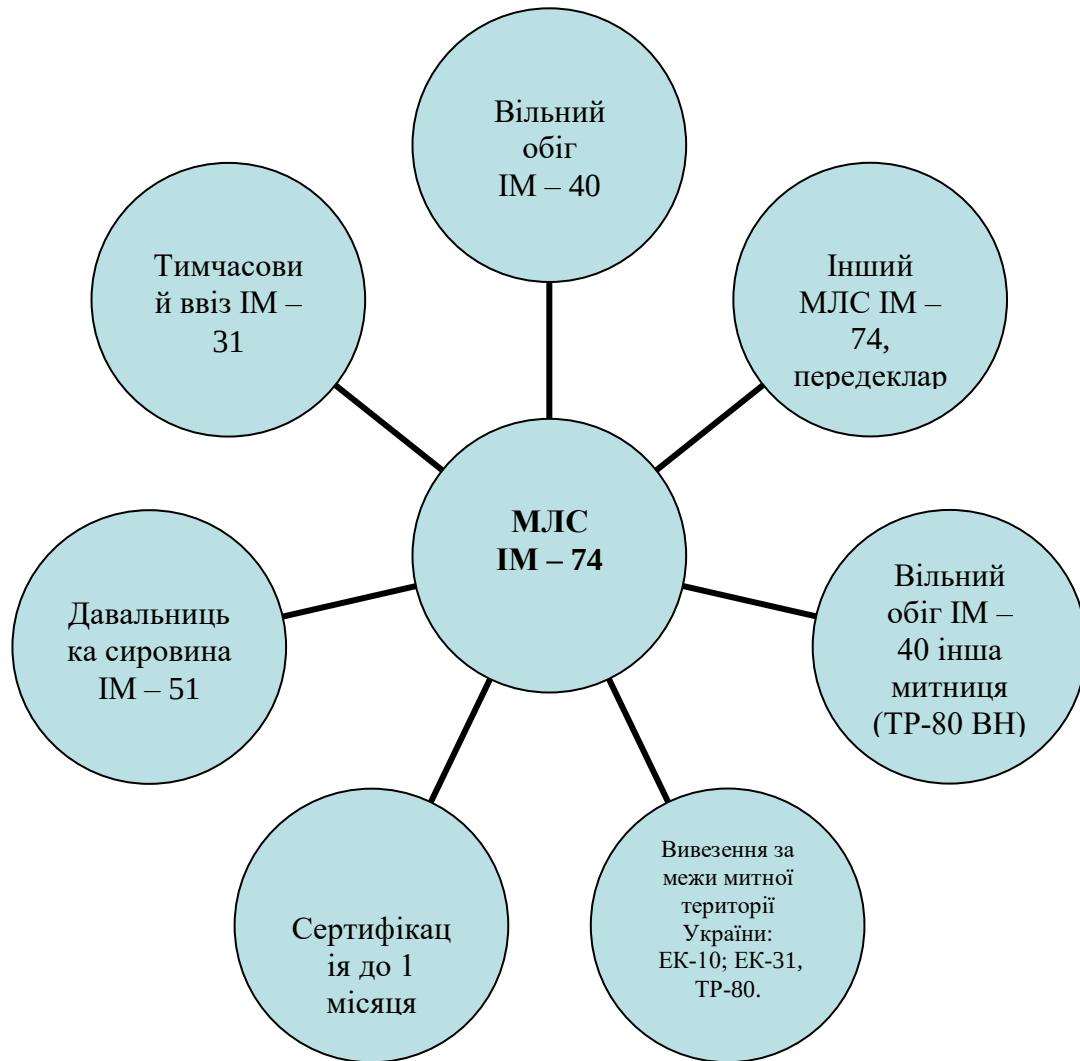
2. В разі передачі права власності українському суб'єкту господарювання такий товар має розглядатись як товар, ввезений в Україну з метою вільного використання, з заповненням вантажної митної декларації на цей товар та сплатою належних, законодавчо встановлених, митних платежів.

Товари що ввезені на митну територію України можуть зберігатися в режимі митного складу:

- протягом трьох років, з моменту первинного розміщення на митний ліцензійний склад.
- підакцизні товари (крім алкогольних напоїв та тютюнових виробів) не більше 90 діб з дати їх первинного розміщення в режим митного ліцензійного складу.

Товари, що розміщені на МЛС, можуть в подальшому оформлюватися з МЛС в наступних випадках:

- випуск у вільне використання по ВМД типу ІМ-40;
- випуск як тимчасовий ввіз товарів по ВМД типу ІМ-31;
- випуск давальницької сировини по ВМД типу ІМ-51;
- тимчасовий випуск з МЛС (на термін до 1 місяця) з обов'язковим поверненням на даний МЛС, який здійснюється по листу МЛС;
- переміщення вантажу з одного МЛС на інший МЛС в зоні діяльності однієї митниці;
- переміщення вантажу з МЛС в іншу митницю з метою проведення подальшого митного оформлення по ВМД типу ТР-80-ВН;
- направлення вантажу за межі митної території України в зв'язку з поверненням товару нерезиденту-власнику вантажу або за його дорученням вивезення в іншу країну яке здійснюється за ВМД типу ТР-80 (ст.71 МКУ);
- передекларування вантажу без вивезення товару з МЛС та без зміни митного режиму проводиться по ВМД типу ІМ-74;
- вивезення товарів за межі митної території України в режимі експорту по ВМД типу ЕК-10, ЕК-31.

Існують деякі особливості митного оформлення та переміщення вантажів з МЛС під митним контролем, а саме:

1. Митне оформлення вантажів в разі їх випуску з МЛС, розташованого не за місцем акредитації власника цих вантажів, проводиться за умови подання власником вантажу митному органу, що обслуговує даний склад, листа - узгодження між митницями на проведення митного оформлення, копії облікової картки суб'єкта ЗЕД, яка завірена митницею, де він зареєстрований та інших документів, необхідних для митного оформлення у відповідний режим.

2. Для перевезення в інші митні органи, за місцем державної реєстрації суб'єкта ЗЕД за умови подання наступних документів:

- лист-узгодження між митницями на перевезення вантажу (крім МЛС ТЕО);
- копія облікової картки суб'єкта ЗЕД;
- довіреність від одержувача на право перевезення вантажу видана громадянину України або договір перевезення (рахунок-фактура) та доручення на представника перевізника, при здійсненні перевезень транспортною організацією;
- рахунок-фактура (інвойс);
- внутрішній товаросупровідний документ з відмітками відправника (МЛС) та перевізника.

Вантаж направляється в зону діяльності іншої митниці під митним забезпеченням за документом контролю доставки..

3. Випуск зі складу у вільне використання товарів, що надходили на МЛС за різними транспортними документами, в разі формування партії на МЛС може здійснюватись з

оформленням однієї ВМД, в разі, якщо випуск проводиться за одним зовнішньоекономічним договором (контрактом).

Під формуванням партії розуміється як подрібнення попередньої партії (попередніх партій) так і збільшення (складання).

При випуску зі складу сформованої партії товарів власником вантажу надається документ (рахунок-фактура (інвойс), накладна, специфікація і т. ін.) на сформовану партію товарів, які оформлюються у вільне використання, де вказується кількість місць, вага та вартість сформованої партії, а також, по кожній позиції робиться посилання на попередні документи, по яких вантаж надходив на МЛС. .

4. Тимчасовий випуск вантажу з МЛС здійснюється з дозволу митного органу за умови подання листа-зобов'язання про повернення товару на МЛС із зазначенням терміну повернення. Лист-звернення подає відповідальна особа - керуючий МЛС.

При вивезенні товарів для демонстраційних цілей, в разі необхідності, митниця може додатково вимагати надання документів, які підтверджують індивідуальні ознаки (опис, фотографії та ін.) завірених особою, яка зверталася до митного органу з листом - зобов'язанням.

При неповерненні товару у строк, встановлений у письмовому дозволі митного органу, власник складу несе відповідальність відповідно до діючого законодавства.

Після закінчення терміну зберігання товарів на МЛС, вони мають бути:

- передані на зберігання митниці;
- заявлені до іншого митного режиму;
- передані на користь держави.

Стаття. 215 Операції, що можуть проводитися з товарами, які перебувають у режимі митного складу

З товарами, які перебувають у режимі митного складу, можуть проводитися такі операції:

1) операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів;

2) підготовка товарів за дозволом митного органу до продажу (відчуження) та транспортування: подрібнення партій, формування відправлень, сортування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження та інші подібні операції.

Конкретний перелік та порядок здійснення таких операцій встановлюються Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом.

Постановою Кабінету міністрів України від 12.12.02 р. №1867 визначено перелік і порядок проведення операцій з товарами, які у режимі митного складу.

1. З товарами, які перебувають у режимі митного складу, можуть проводитися такі операції:

1) для забезпечення збереження цих товарів:

- переміщення товарів у межах складу з метою раціонального розміщення;
- чищення;
- провітрювання;
- створення оптимального температурного режиму зберігання;
- сушіння (у тому числі із створенням потоку тепла);
- фарбування;
- захист від корозії;
- боротьба із шкідниками;
- інвентаризація;

2) за окремим (разовим) дозволом митного органу:

- подрібнення партій;

- формування відправлень;
- сортування;
- пакування;
- перепакування;
- маркування;
- навантаження;
- розвантаження;
- перевантаження;
- тестування.

Зазначені у цьому пункті операції можуть бути включені до Процедури організації митного режиму - митний склад, що розробляється власником митного ліцензійного складу та затверджується митним органом.

На проведення операцій, зазначених у підпункті 2 цього пункту, начальником митного органу або уповноваженою ним посадовою особою на підставі заяви власника товару або уповноваженої ним особи, у тому числі власника митного ліцензійного складу за відповідним дорученням, надається окремий (разовий) дозвіл.

Заява подається в двох примірниках, реєструється митним органом у встановленому порядку та розглядається протягом трьох робочих днів після її реєстрації.

2. Відновлення упаковки товарів, пошкодженої під час їх транспортування на митний ліцензійний склад, здійснюється під контролем митного органу із складенням відповідного акта.

3. На проведення операцій з товарами, які перебувають у режимі митного складу, окремий (разовий) дозвіл оформлюється як резолюція "Дозволено", що накладається начальником митного органу або уповноваженою ним посадовою особою на обох примірниках заяви.

Резолюція скріплюється печаткою митного органу або особистою номерною печаткою відповідної посадової особи.

У разі прийняття рішення про відмову в проведенні операцій начальник митного органу або уповноважена ним посадова особа накладає на обох примірниках заяви резолюцію "Заборонено" із зазначенням причин відмови відповідно до законодавства. Резолюція скріплюється печаткою митного органу або особистою номерною печаткою відповідної посадової особи.

Перший примірник заяви з резолюцією начальника митного органу або уповноваженої ним посадової особи зберігається у відповідному митному органі, другий - видається заявнику (уповноваженому представнику заявника) або надсилається йому поштою (з повідомленням про вручення).

4. Необхідність присутності уповноважених посадових осіб митного органу під час проведення операцій з товарами, які перебувають у режимі митного складу, визначається начальником митного органу або уповноваженою ним посадовою особою.

5. Усі операції, що проводяться з товарами, які перебувають у режимі митного складу, не повинні змінювати характеристик, за якими товари були класифіковані згідно з УКТЗЕД.

Сформована на митному ліцензійному складі партія товарів декларується відповідно до Основних правил інтерпретації УКТЗЕД.

Стаття 216. Митні ліцензійні склади

Для зберігання товарів у режимі митного складу використовуються спеціально обладнані приміщення, резервуари, майданчики - митні ліцензійні склади.

Ліцензування діяльності, пов'язаної з відкриттям та експлуатацією митних ліцензійних складів, здійснюється відповідно до Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" та ліцензійних умов.

Як показує практика, основними завданнями митних ліцензійних складів (МЛС) є:

- сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні і її
- зближення з існуючою світовою практикою;
- створення умов для підготовки імпортованих товарів для їхнього використання на території України;

зниження витрат, пов'язаних з переміщенням товарів через митний кордон України;
зменшення часу простою транспортних засобів з вантажами що знаходяться під

митним контролем;

Митний ліцензійний склад може бути відкритого або закритого типу.

Митний ліцензійний склад відкритого типу - це митний ліцензійний склад, який може використовувати для зберігання:

- ввезених з-за меж митної території України товарів;
- товарів які вивозяться за межі митної території України;

будь-який суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності.

Митний ліцензійний склад закритого типу - це митний ліцензійний склад, який використовується для зберігання товарів, що належать виключно власникові складу.

Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 14 серпня 1996 року № 954 "Про упорядкування діяльності митних ліцензійних складів", з метою підвищення контролю за діяльністю митних ліцензійних складів і запобігання порушень діючого законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності введена щорічна перереєстрація митних ліцензійних складів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 02.12.96р. № 1446 "Про упорядкування діяльності митних ліцензійних складів" установлені такі збори:

-за видачу Держмитслужбою ліцензії на право відкриття й експлуатації митного ліцензійного складу на території України в розмірі 2500 доларів США в національній валюті за курсом Національного банку України, встановленому на день подання документів до Держмитслужби;

-за щорічну перереєстрацію митних ліцензійних складів у розмірі 1500 доларів США в національній валюті за курсом Національного банку України встановленому на день подання документів до Держмитслужби.

Збори за видачу і перереєстрацію ліцензій на право відкриття й експлуатації митних ліцензійних складів перераховуються до Державного бюджету.

Особа, що має намір відкрити й експлуатувати митний ліцензійний склад, подає в митницю, у зоні діяльності якої знаходиться склад, заяву на одержання ліцензії на право відкриття й експлуатації митного ліцензійного складу. До заяви додаються необхідні документи.

При цьому, на момент подання до митниці зазначеної заяви особа, що має намір відкрити й експлуатувати митний ліцензійний склад відкритого типу, повинне мати свідоцтво про визнання підприємства декларантом, що видається Державною Митною Службою України. Для МЛС закритого типу таке свідоцтво не потрібно.

Заява розглядається митницею протягом 30 днів з моменту його надходження. При цьому митниця перевіряє:

- дані, зазначені в представлених документах;
- стан складських приміщень;

на відповідність вимогам цього Положення. У випадку прийняття начальником митниці рішення про надання можливості відкриття митного ліцензійного складу митниця встановлює "Процедуру організації митного режиму - митний склад" у залежності від конструкції митного ліцензійного складу, видів товарів, що будуть зберігатися на ньому, товарообігу й інших факторів функціонування конкретного складу, а у випадку відмовлення від узгодження, - митниця повідомляє про це заявника письмово, з вказанням причин відмовлення.

"Процедура організації митного режиму - митний склад" затверджується начальником митниці по письмовому узгодженню з власником складу.

Подальший порядок направлення митницею відповідного пакета документів до Держмитслужби і порядок одержання ліцензії (або відмовлення у видачі ліцензії) викладено в окремих нормативних актах Державної Митної Служби України (копія ліцензії додається, додаток 2).

Декларування товарів на митних ліцензійних складах закритого типу здійснює власник складу, що і несе відповідальність за сплату всіх митних платежів.

Декларування товарів при розміщенні на митний ліцензійний склад відкритого типу має право здійснювати тільки власник складу. Декларування товарів при їх випуску з митного ліцензійного складу відкритого типу може проводити як власник складу, так і власник товару. При цьому відповідальність за сплату всіх належних митних платежів несе особа, що здійснює декларування товарів.

Запроваджено щорічну перереєстрацію МЛС, в термін з 1 по 31 грудня та затверджено "Положення про порядок здійснення перереєстрації митних ліцензійних складів"

Ліцензія на право відкриття та експлуатацію митного ліцензійного складу може бути анульована або дія її може бути призупинена на термін до трьох місяців.

Призупинення дії ліцензії може застосовуватись за письмовим рішенням начальника митниці у випадках:

- нефункціонування митного ліцензійного складу протягом 4-х місяців;
- неодноразове прийняття (як і не прийняття) рішень (дій) власником складу, щодо діяльності митного ліцензійного складу, які можуть привести до порушення митного законодавства
- якщо за повідомленням від державних служб та уповноважених органів власником митного ліцензійного складу допущення порушення чинного законодавства щодо зовнішньоекономічної діяльності.

Анулювання ліцензії застосовується у випадках:

- на виконання вимог зазначених у рішенні начальника митниці про призупинення дії ліцензії;
- повторного вчинення порушень якщо раніше вже застосовувалось тимчасове призупинення дії ліцензії;
- порушення кримінальної справи за злочинами у сфері ЗЕД;
- виявлення порушень чинного законодавства в ході перевірки діяльності митного ліцензійного складу ДМСУ.

Ліцензія анулюється наказом голови ДМСУ за поданням митниці.

Митний ліцензійний склад ліквідується у наступних випадках:

- при скасуванні ліцензії за підсумками щорічної перереєстрації;
- при анулюванні ліцензії на право відкриття та експлуатації МЛС;
- на підставі заяви власника за його бажанням.

Глава 36. Спеціальна митна зона

Стаття 217. Поняття митного режиму спеціальної митної зони

Спеціальна митна зона - це митний режим, відповідно до якого до товарів, які ввозяться на території відповідних типів спеціальних (вільних) економічних зон із-за меж митної території України, а також до товарів, які вивозяться з територій зазначених зон за межі митної території України, не застосовуються заходи тарифного і нетарифного регулювання, якщо інше не передбачено законом.

Дана стаття розкриває поняття спеціальної митної зони (далі СМЗ), як одного з видів митного режиму, визначеного статтею 185 МКУ. При цьому, у тлумаченні використовуються наступні терміни: тип СМЗ, межі митної території України, територія СМЗ, тарифне та нетарифне регулювання.

Відповідно до статей 5 та 6 митного кодексу, межі території СМЗ становлять митний кордон України, тому її територія знаходиться поза межами митної території України, і являє собою частину території України на якій встановлюються й діють спеціальний правовий режим економічної діяльності та порядок застосування й дії законодавства України.

Законом України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” від 13.10.1992 року № 2673-ХІІ визначені наступні функціональні типи СЕЗ: вільні митні зони й порти, експортні, транзитні зони, митні склади, технологічні парки, технополіси, комплексні виробничі зони, туристсько-рекреаційні, страхові, банківські, зони, які поєднують функції різних типів СЕЗ тощо.

Заходи тарифного регулювання передбачають обкладення митом товарів та інших предметів, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі цієї території відповідно до систематизованого звіту ставок мита визначеного Законом України про “Єдиний митний тариф України” від 05.04.2001 року № 2371-ІІІ, а нетарифне регулювання – введення обмежень на ввезення товарів на митну територію України або вивезення товарів за її межі, але СМЗ не є митною територією України, тому до неї не застосовуються ці заходи, якщо інше не передбачено законом України, щодо конкретної СМЗ.

В зв'язку з цим, заповнення ВМД має деякі особливості. Зокрема, в частини заповнення графи 36 (окремі коди податкових пільг для кожного виду податку відповідної СЕЗ), графи 37 ВМД (окремі коди особливостей переміщення для кожної СЕЗ) та умовне нарахування податків за відповідним законом України про конкретну СЕЗ за графою 47 ВМД.

Стаття 218. Спеціальні митні зони

Спеціальними митними зонами є частини території України, на яких запроваджено митний режим спеціальної митної зони. Для цілей оподаткування товари, ввезені на території спеціальних митних зон, розглядаються як такі, що знаходяться за межами митної території України.

Спеціальні митні зони створюються відповідно до законодавства України про спеціальні (вільні) економічні зони шляхом прийняття окремого закону для кожної спеціальної митної зони з визначенням її статусу, території, строку, на який вона створюється, та особливостей застосування законодавства України на її території. Законом встановлюються вимоги щодо створення спеціальної митної зони, види товарів, дозволених до ввезення у таку зону, та характер операцій, що здійснюються з товарами у межах зони. У законі також визначаються вимоги щодо організації роботи спеціальної митної зони та обов'язки органів управління зони по виконанню вимог митного законодавства під час здійснення митного контролю.

Згідно статті 24 закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16 квітня 1991 року N 959-ХІІ на території України можуть запроваджуватись спеціальні економічні зони різного типу. Статус та територія зазначених зон встановлюються Верховною Радою України згідно із Законами України про спеціальні економічні зони шляхом прийняття окремого закону України для кожної з таких зон. На даний час СМЗ існують на території наступних спеціальних економічних зон:

- спеціальна економічна зона "Яворів",
- спеціальна економічна зона туристсько-рекреаційного типу "Курортотоліс Трускавець",
- спеціальна економічна зона "Славутич",
- спеціальні економічні зони "Азов" і "Донецьк",

- спеціальна економічна зона "Рені",
- спеціальна (вільна) економічна зона "Порто-франко",
- спеціальної економічної зони "Порт Крим".

На період функціонування спеціальних економічних зон, відповідно до закону України про "Єдиний митний тариф України" від 5 лютого 1992 року № 2097-XII, декрету Кабінету Міністрів України "Про акцизний збір" від 26 грудня 1992 року № 18-92, закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 28 грудня 1994 року N 334/94-ВР та закону України "Про податок на додану вартість" від 3 квітня 1997 року N 168/97-ВР, ввізне та вивізне мито, акцизний збір, податок на прибуток та податок на додану вартість, справляються з урахуванням особливостей, встановлених законами України, щодо кожної СМЗ.

Органами управління СЕЗ, незалежно від їх типу є:

- місцеві Ради народних депутатів та місцеві державні адміністрації у межах своїх повноважень,
- орган господарського розвитку й управління СЕЗ.

Органи державної виконавчої влади України, судові, арбітражні та інші правоохоронні органи, а також органи контролю за додержанням екологічних, санітарних та інших норм керуються при здійсненні своїх функцій чинним законодавством України, за винятками, передбаченими законодавчим актом про конкретну СЕЗ.

В першу чергу, метою створення СЕЗ є залучення іноземних інвестицій та сприяння їм, активізація спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності для нарощування експорту товарів і послуг, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг, залучення й впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання, розвитку інфраструктури ринку, поліпшення використання природних і трудових ресурсів, прискорення соціально-економічного розвитку України.

Специфіка регулювання іноземних інвестицій у спеціальних (вільних) економічних зонах установлюється законом України "Про загальні засади створення й функціонування спеціальних (вільних) економічних зон" від 13.10.1992 року № 2673-XII. Правовий режим іноземних інвестицій, що встановлюється у спеціальних (вільних) економічних зонах, згідно закону України "Про режим іноземного інвестування" від 19 березня 1996 року N93/96 не може створювати умови інвестування та здійснення господарської діяльності менш сприятливі, ніж встановлені законодавчим актом про конкретну СЕЗ

Стаття 219. Вимоги до спеціальних митних зон

Митний орган, у зоні діяльності якого знаходиться спеціальна митна зона, з метою належної організації митного контролю може вимагати від органів управління цієї зони вжиття таких заходів:

- 1) спорудження огорожі по периметру зони;
- 2) встановлення обмежень щодо порядку доступу в зону у певні години роботи;
- 3) застосування інших заходів, що не перешкоджають нормальному функціонуванню зони відповідно до закону про таку зону.

Забороняється будь-яке будівництво в межах спеціальних митних зон без попереднього погодження з митним органом, у зоні діяльності якого знаходиться спеціальна митна зона.

На виконання пункту 6 статті 11 МКУ, а також відповідно до Закону України "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон", законів України про створення спеціальних (вільних) економічних зон в окремих регіонах та інших законодавчих актів, із метою дотримання митними органами єдиної методології під час приймання об'єктів митної інфраструктури на територіях спеціальних (вільних) економічних зон Держмитслужбою встановлюється порядок прийняття об'єктів митної інфраструктури на

територіях спеціальних (вільних) економічних зон, на яких запроваджується режим спеціальної митної зони (спеціальний митний режим), що додається.

З метою забезпечення запобігання несанкціонованому й неконтрольованому проникненню на СЕЗ або за її межі та переміщенню нею фізичних осіб, транспортних засобів, товарів та інших предметів територія СЕЗ повинна бути огорожена по периметру. З урахуванням характеру виробництва, особливостей розташування на місцевості, режиму пропуску на територію СЕЗ тощо регіональна митниця може встановлювати додаткові вимоги до обладнання огорожі та забезпечення охорони території СЕЗ (наявність договору зі службою охорони, якщо в підприємства відсутні підрозділи, які здійснюють охорону території; освітлення в нічний час; застосування електронної системи охорони та спостереження; мобільний контроль; установлення вишок для візуального спостереження).

Для забезпечення можливості здійснення ефективного митного контролю під час переміщення на територію (із території) СЕЗ громадян, транспортних засобів, товарів та інших предметів суб'єктів господарювання СЕЗ, встановлюються пункти пропуску через межі території спеціальної (вільної) економічної зони (контрольно-пропускні пункти). При встановленні контрольно-пропускних пунктів та визначенні режиму їх роботи потрібно враховувати різноманітні фактори та особливості конкретної СЕЗ (інтенсивність та напрямки руху транспортних засобів, пішоходів, початок та кінець робочої зміни тощо).

Митниця має право встановлювати додаткові вимоги до облаштування об'єктів митної інфраструктури для забезпечення запобігання несанкціонованому проникненню на територію СЕЗ і переміщенню через її межі фізичних осіб, транспортних засобів, товарів, а також якісного митного контролю й митного оформлення, якщо це не перешкоджає нормальному функціонуванню зони, відповідно до закону про таку зону.

Для забезпечення функціонування СЕЗ та здійснення митного контролю за переміщенням товарів через її межі, органи господарського розвитку й управління СЕЗ потрібно обов'язково узгодити з митницею виконання всіх вищезазначених дій.

Стаття 220. Заходи, що вживаються митними органами для забезпечення митного контролю у спеціальних митних зонах

З метою забезпечення належного митного контролю у спеціальних митних зонах митні органи мають право:

- 1) здійснювати постійний контроль та нагляд за кордонами спеціальних митних зон, а також за доступом у них;**
- 2) вимагати від осіб, які переміщують товари через кордон спеціальної митної зони, ведення обліку руху таких товарів з метою їх контролю;**
- 3) проводити перевірку товарів, що переміщуються через кордон спеціальної митної зони, з метою забезпечення здійснення передбачених цим Кодексом операцій та недопущення переміщення заборонених товарів;**
- 4) здійснювати перевірки товарів, що знаходяться у спеціальних митних зонах;**
- 5) здійснювати інші передбачені законом заходи, спрямовані на забезпечення надійності митного контролю.**

Згідно вимог пункту 6 статті 11 і статті 55 Митного кодексу України та з метою перевірки законності переміщення через кордон СМЗ товарів і транспортних засобів митні органи мають право на проведення огляду цих товарів і транспортних засобів. Також, із метою проведення митними органами дій, щодо встановлення відповідності документації про зазначені товари і транспортні засоби вимогам, встановленим цим кодексом та законодавчими актами про конкретну СЕЗ, на підставі статей 58 та 60 Митного кодексу України, митні органи мають право проводити перевірку системи звітності та обліку товарів і транспортних засобів підприємств, що переміщуються через кордон СЕЗ.

Невиконання вимог митних органів, щодо дотримання положень Митного кодексу України та інших законодавчих актів відносно спеціальних економічних зон, тягне за собою адміністративну відповідальність згідно статей 343 та 354 цього кодексу.

Стаття 221. Операції, що можуть здійснюватися з товарами у спеціальних митних зонах

У спеціальних митних зонах допускається здійснення виробничих та інших комерційних операцій з товарами за умови додержання положень цього Кодексу. Перелік видів товарів та операцій, що з ними здійснюються, визначається у законі про конкретну спеціальну митну зону.

З метою забезпечення виконання законів та з урахуванням характеру товарів можуть запроваджуватися окремі заборони та обмеження щодо здійснення операцій з товарами у спеціальних митних зонах. Такі заборони та обмеження стосовно спеціальних митних зон встановлюються законами.

Кабінет Міністрів України може обмежувати або забороняти ввезення окремих товарів у спеціальні митні зони.

Кабінет Міністрів України, розробив концепцією створення СЕЗ в Україні, визначив єдині підходи до процесу формування СЕЗ, основним із яких є відповідність пріоритетних напрямків розвитку СЕЗ пріоритетним напрямкам розвитку регіону та Держави. Відповідно до типу та мети створення, на СЕЗ запроваджується спеціальний режим інвестиційної, економічної, правової та іншої діяльності, затверджений законом України про конкретну СЕЗ. Кабінетом Міністрів України визначається процедура розгляду Радою з питань спеціальних економічних зон та спеціального режиму інвестиційної діяльності кожного регіону, інвестиційних проектів підприємств, що мають намір реалізовувати їх у СЕЗ, та видання цим підприємствам дозволів на впровадження своєї діяльності на території СЕЗ. Дозволами, згідно переліку пріоритетних видів економічної діяльності, визначених Кабінетом Міністрів України, надається право на ввезення певного переліку товарів та здійснення з ними операцій відповідно до зазначеного інвестиційного проекту. Імпорт на територію СЕЗ суб'єктами підприємницької діяльності товарів та їх експорт за межі цієї території, згідно заявленої мети діяльності на території СЕЗ, не підлягає ліцензуванню та квотуванню, якщо інше не встановлено міжнародними договорами України.

На зовнішньоекономічні операції, що здійснюються у СЕЗ, поширюється режим експорту (імпорту) товарів і послуг, та інші заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, відповідно до законодавства України.

З урахуванням сучасної економічної ситуації та виходячи з необхідності ефективного використання наявного природного й виробничого потенціалу і кваліфікованих трудових ресурсів в Україні, Кабінет Міністрів України може встановлювати обмеження на ввезення до СЕЗ або до митної території України з території СЕЗ окремих видів товарів.

Стаття 222. Строки перебування товарів у спеціальних митних зонах

Товари можуть перебувати у спеціальних митних зонах протягом усього часу функціонування таких зон.

Товари, що були ввезені на територію СЕЗ можуть перебувати у спеціальних митних зонах протягом усього часу функціонування таких зон, тобто з моменту запровадження СМЗ на території СЕЗ та до моменту його припинення.

СМЗ на території СЕЗ запроваджується з дня затвердження Держмитслужбою України акта про прийняття-передання в експлуатацію об'єктів інфраструктури. Припинення режиму СМЗ настає одночасно з ліквідацією СЕЗ. СЕЗ вважається ліквідованою з моменту закінчення строку, на який її було створено, якщо його не буде подовжено законом України або з моменту прийняття відповідного закону про ліквідацію СЕЗ, за поданням Президента України чи Кабінету Міністрів України.

Стаття 223. Облік товарів, що знаходяться у спеціальних митних зонах

Особи, які здійснюють операції з товарами у спеціальних митних зонах, ведуть облік товарів, що ввозяться, вивозяться, зберігаються, виробляються, переробляються, закуповуються та реалізуються, і подають митним органам звітність про такі операції у порядку, що встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Будь-які зміни, що відбуваються з товарами в межах спеціальних митних зон, мають відображатися в облікових документах.

Згідно вимог пункту 6 статті 11 і статей 5, 6 й 55 Митного кодексу України митні органи мають право здійснювати митний контроль за переміщенням товарів і транспортних засобів через межі спеціальної митної зони та їх наступне цільове використання. Митний контроль у цьому випадку ґрунтується на звітності, що надають митним органам особи, які здійснюють операції з товарами у спеціальних митних зонах, та встановлюється порядком, який визначається Держмитслужбою.

Стаття 224. Розпорядження товарами, що знаходяться в спеціальній митній зоні, у разі ліквідації зони

У разі ліквідації спеціальної митної зони власники товарів, що перебувають у цій зоні, або уповноважені ними особи зобов'язані розпорядитися зазначеними товарами до моменту остаточного вирішення усіх питань, пов'язаних з ліквідацією спеціальної митної зони.

У разі якщо до моменту остаточного вирішення усіх питань, пов'язаних з ліквідацією спеціальної митної зони, власник товарів, що перебувають у цій зоні, або уповноважена ним особа не розпорядиться зазначеними товарами, такі товари підлягають декларуванню до іншого митного режиму.

СЕЗ може бути ліквідована Верховною Радою України до закінчення строку, на який її було створено, за поданням Президента України або Кабінету Міністрів України.

СЕЗ вважається ліквідованою з моменту закінчення строку, на який її було створено, якщо його не буде подовжено законом України або з моменту прийняття відповідного закону про ліквідацію СЕЗ, за поданням Президента України чи Кабінету Міністрів України.

Для вирішення майнових та інших питань, пов'язаних з ліквідацією спеціальної (вільної) економічної зони, врегулювання фінансових відносин між органом господарського розвитку і управління та суб'єктами економічної діяльності спеціальної (вільної) економічної зони Кабінетом Міністрів України створюється ліквідаційна комісія, яка набуває усіх повноважень щодо управління спеціальною (вільною) економічною зоною до моменту остаточного вирішення всіх питань, пов'язаних з ліквідацією спеціальної (вільної) економічної зони.

Спори, що виникають у зв'язку з ліквідацією спеціальної (вільної) економічної зони між органом господарського розвитку і управління, суб'єктами економічної діяльності спеціальної (вільної) економічної зони та ліквідаційною комісією, підлягають розгляду в судових або арбітражних органах України, а спори за участю іноземного суб'єкта економічної діяльності, що діє в цій зоні, - в судових та арбітражних органах за погодженням сторін, в тому числі за кордоном.

Якщо до закінчення ліквідації власник товарів, що перебувають у цій зоні, або уповноважена ним особа не розпорядиться зазначеними товарами, такі товари підлягають декларуванню до іншого митного режиму, згідно статті 185 Митного кодексу України.

Стаття 225. Поняття митного режиму магазину безмитної торгівлі

Магазин безмитної торгівлі – митний режим, відповідно до якого товари, а також супутні товарам роботи, не призначені для споживання на митній території України, знаходяться та реалізуються під митним контролем у пунктах пропуску на митному кордоні України, відкритих для міжнародного сполучення, інших зонах митного контролю, визначених митними органами України, без справляння мита, податків, установлених на експорт та імпорт таких товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання.

Розвиток міжнародної торгівлі спонукав до появи нових митних режимів, одним з яких є режим “Магазин безмитної торгівлі” (передбачається ст.189 МКУ). Застосування режиму “Магазина безмитної торгівлі” дозволяє продати іноземний товар на митній території цієї країни під митним контролем без стягнення мита, податків та без застосування методів нетарифного регулювання.

Специфіка безмитної торгівлі суттєво відрізняється від інших митних режимів. Наприклад, від митного режиму “Митний склад” режим “Магазин безмитної торгівлі” відрізняється метою розміщення товару під митний контроль: не для зберігання у визначений термін, а для найшвидшого його продажу. Реалізація товарів іноземного походження без справляння мита, податків та без застосування методів нетарифного регулювання на митній території цієї країни становить головну відміну даного режиму від митного режиму “Імпорт”.

Потенційних покупців в магазинах безмитної торгівлі приваблюють ціни, запропоновані на товар, до яких не включаються мито та податки. Останні набагато збільшують вартість товару у порівнянні з аналогічними товарами вітчизняного виробництва (особливо це стосується підакцизних товарів), та значно впливають на конкурентоспроможність товарів, що підлягають продажу.

У якості об'єкта відповідного митного режиму можуть виступати як товари іноземного походження, так і вітчизняного виробництва, що призначаються для продажу тільки фізичним особам, які прямують за межі митної території України, або знаходяться у транзитних залах міжнародних пунктів пропуску на державному кордоні. Таким чином, вивіз товарів, придбаних в магазинах безмитної торгівлі, за межі митної території України є невід'ємною умовою застосування цього режиму. По відношенню до режиму “Магазин безмитної торгівлі” діяльність митних органів зводиться до контролю за:

- а) дотриманням митного законодавства в процесі торгівлі;
- б) фактичним вивезенням товарів, що підлягають реалізації через магазин безмитної торгівлі.

Відповідно до митного режиму “Магазин безмитної торгівлі” у процесі торгівлі в якості супутніх товарам робіт дозволяється здійснювати: передпродажну підготовку, упаковку та перепакування товарів, різноманітні рекламні акції та інше.

Стаття 226. Умови реалізації товарів у режимі магазину безмитної торгівлі

Товари, а також супутні товарам роботи, в режимі магазину безмитної торгівлі реалізуються лише у спеціальних торговельних закладах (магазинах безмитної торгівлі).

Розташування магазинів безмитної торгівлі та умови реалізації в них товарів повинні виключати можливість безпосереднього ввезення цих товарів для споживання на митній території України.

Приміщення магазину безмитної торгівлі може включати в себе:

- 1) торговельний зал (зали), у тому числі бари та пункти громадського харчування;
- 2) допоміжні приміщення;
- 3) склад магазину.

Строк перебування товарів у режимі магазину безмитної торгівлі не може перевищувати трьох років з дня їх поміщення у цей режим. Після закінчення або впродовж зазначеного строку товари можуть бути заявлені митному органу:

- 1) для вільного обігу на митній території України;
- 2) для вільного обігу за межами митної території України;
- 3) для поміщення в режим митного складу;
- 4) для знищення під митним контролем.

Власники магазинів безмитної торгівлі можуть мати митні склади для зберігання та наступного постачання в магазини всіх видів товарів, у тому числі підакцизних.

Магазини безмитної торгівлі здійснюють торгівлю всіма видами продовольчих і непродовольчих товарів вітчизняного (на умовах експорту) та іноземного походження, крім товарів, які заборонені відповідно до законодавства до ввезення, вивезення та транзиту через територію України.

Порядок відкриття, ліквідації магазинів безмитної торгівлі, а також правила продажу ними товарів встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Специфіка режиму безмитної торгівлі призводить до достатньо складної системи регулювання чинним законодавством відповідної підприємницької діяльності.

Як правило, магазини безмитної торгівлі відкриваються в залах очікування для пасажирів закордонного та транзитного прямування крупних аеропортів і морських портів, що відкриті для міжнародного сполучення у пунктах пропуску через державний кордон України.

Враховуючи місце розташування приміщень магазину безмитної торгівлі, від суб'єкта підприємницької діяльності вимагається дотримання митного законодавства а також режиму, який встановлено на Державному кордоні України. Магазин безмитної торгівлі працює на підставі дозволу, що надається суб'єкту підприємницької діяльності. Дія дозволу – безстрокова, за умови дотримання ним вимог чинного законодавства. Порядок надання заяви на отримання дозволу, перелік необхідних документів, форма дозволу встановлюється спільним наказом Держмитслужби та Держкомкордону. Розгляд заяви на право отримання дозволу відбувається на спільній нараді представників робочої групи Держмитслужби та Держкомкордону, після попереднього погодження з командиром загону прикордонного контролю та начальником митниці за місцем розташування відповідного пункту пропуску на Державному кордоні.

Приміщення магазину безмитної торгівлі повинні бути розташовані та облаштовані таким чином, щоб виключити можливість:

- а) доступу сторонніх осіб, непричетних до міжнародного сполучення;
- б) безпосереднього ввезення товарів, які реалізуються магазином безмитної торгівлі, для споживання на митну територію України.

Реалізація товарів і послуг у магазині безмитної торгівлі дозволяється за умови дотримання правил торгівлі в роздріб та наявності відповідних ліцензій та дозволів на право

продажу окремих видів товарів і послуг згідно чинного законодавства. Обов'язково необхідна наявність дозволу НБУ на право продажу товарів за вільноконвертовану валюту.

Митне законодавство встановлює обмеження щодо товарів, які підлягають продажу через магазини безмитної торгівлі. Тобто, під відповідним митним режимом можуть знаходитись продовольчі та непродовольчі товари, за винятком товарів, визначених законодавством України :

а) як таких, що заборонені для:

- ввезення на митну територію України,
- вивезення за межі митної території України
- транзиту через митну територію України;

б) щодо яких встановлені інші обмеження:

- товари за кодами УК ТЗЕД 27.01-27.16;
- товари, що підлягають контролю інших державних органів, при відсутності дозволів відповідних органів;
- товари та інші предмети, які не можуть бути призначені для власного споживання та особистого використання;
- за габаритами та ваговими значеннями;
- товари вітчизняного виробництва, на вивіз яких встановлене мито або існують інші обмеження.

в) а також товари та предмети, які не можуть перебувати у власності громадян;

Торгівля в магазинах безмитної торгівлі відбувається без посередників і тільки вроздріб. Як виняток дозволяється дрібний опт, що встановлюється правилами роздрібно торгівлі. Розрахунок за придбані товари дозволяється проводити лише готівкою або кредитними картками та чеками.

З метою контролю за виконанням вимог режиму “Магазин безмитної торгівлі” працівники магазину роблять відмітку про реалізований товар у проїзних документах клієнта. Форма відмітки встановлюється власником магазину за узгодженням з митним органом.

Специфічність митного режиму виключає можливість продажу товару за зразками та попередніми замовленнями, з розстрочкою платежу і послуг з доставкою до місця одержання. Дозволяється тільки передпродажна підготовка товару, операції з його упакування та перепакування. Обмін товару здійснюється відповідно до діючих правил обміну в торгівлі.

Місцем митного оформлення товарів, розміщених в режимі “Магазин безмитної торгівлі”, може бути тільки склад магазину, на який товари розміщуються з дозволу та у присутності уповноваженої особи митного органу. Порядок митного оформлення у відповідний митний режим встановлюється наказом ДМСУ. Граничні терміни знаходження товарів встановлено МКУ, за винятком товарів, строк споживання яких обмежений. Впродовж терміну знаходження у відповідному режимі товари можуть бути заявлені в інший митний режим (передбачений статтею МКУ) зі сплатою в обов'язковому порядку мита, податків та інших зборів, крім товарів вітчизняного виробництва, заявлених власником у митний режим “Реекспорту”.

Стаття 227. Вимоги до власників магазинів безмитної торгівлі

Власником магазину безмитної торгівлі може бути лише підприємство-резидент.

Власник магазину безмитної торгівлі зобов'язаний:

1) своєчасно декларувати митному органу товари, що надходять до магазину чи вибувають з магазину, та подавати всі документи, необхідні для здійснення митного контролю та оформлення;

2) виключити можливість надходження до магазину та вилучення з магазину товарів поза митним контролем;

3) дотримуватися положень цього Кодексу та інших законодавчих актів України щодо умов діяльності магазинів безмитної торгівлі;

4) вести облік товарів, що надходять до магазину безмитної торгівлі та реалізуються ним, і подавати митним органам, в зоні діяльності яких знаходиться магазин безмитної торгівлі, звіт про рух товарів у магазині за формою, встановленою спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Правовий статус магазину безмитної торгівлі вимагає від власника виконання відповідних обов'язків, характер яких обумовлений: по-перше, специфікою підприємницької діяльності в умовах режиму “Магазин безмитної торгівлі”, по-друге, чинним законодавством, спрямованим на дотримання режиму зон митного та прикордонного контролю.

У зв'язку з вимогами чинного законодавства та специфічного розміщення приміщень “Магазину безмитної торгівлі”, власником може бути тільки відповідним чином зареєстрований на території України суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності – резидент.

Діюче законодавство, що стосується режиму “Магазин безмитної торгівлі”, вимагає від власника виконання головних завдань, а саме:

а) забезпечення неможливості вилучення позамитним контролем товарів, які надходять до “Магазину безмитної торгівлі”;

б) суворо дотримуватися правил обліку руху товарів;

в) на вимогу посадової особи митних органів пред'являти звіти про всі операції, що здійснюються під режимом “Магазин безмитної торгівлі”;

г) додержання умов відкриття “Магазину безмитної торгівлі” та виконання усіх вимог митних органів, що пов'язані з впровадженням відповідного митного режиму.

З метою виконання цих вимог та зручності контролю власнику “Магазину безмитної торгівлі” запропоновано постійно вести книгу обліку товарів, яка заповнюється незалежно від наявності автоматизованої системи обліку товарів (книга зберігається як бланки суворої звітності). Книга обліку товарів, разом з іншими бухгалтерськими документами, надається посадовій особі митних органів, яка здійснює чергову або позачергову перевірку діяльності “Магазину безмитної торгівлі”.

Звіти про товарні операції у режимі “Магазин безмитної торгівлі” надаються відповідному митному підрозділу за формою і в терміни, визначені ДМСУ.

Митним органом, в зоні діяльності якого відкрито “Магазин безмитної торгівлі”, з урахуванням пропозицій його власника затверджується процедура використання “Магазин безмитної торгівлі”, а саме:

а) вимоги до облаштування приміщень;

б) надання приміщення для роботи уповноваженої особи митного органу;

в) режим роботи, порядок відкриття (закриття) приміщень магазину та накладання митного забезпечення;

г) порядок заміни і обміну товару;

д) час та процедуру інкасування;

е) інше.

Постанови КМУ передбачають порядок зміни будь-яких відомостей, зазначених в дозволі, та інші зміни в умовах підприємницької діяльності власника “Магазина безмитної торгівлі”.

Власник “Магазину безмитної торгівлі” несе відповідальність :

а) за сплату обов'язкових платежів у разі порушення правил торгівлі товарами в режимі “Магазин безмитної торгівлі”;

б) за виконання всіма працівниками магазину безмитної торгівлі норм, правил та нормативно-правових актів, що регулюють діяльність магазину безмитної торгівлі;

в) за виконання вимог відповідальної посадової особи митного органу щодо діяльності магазину безмитної торгівлі та інших нормативно-правових актів.

Стаття 228. Розпорядження товарами, що знаходяться в магазині безмитної торгівлі, у разі його ліквідації

У разі набрання чинності рішенням про ліквідацію магазину безмитної торгівлі розміщення нових партій товарів, а також реалізація товарів у магазині не дозволяються. Товари, що знаходяться в магазині безмитної торгівлі, підлягають негайному переміщенню на склад магазину та декларуванню власником магазину до іншого митного режиму.

Дія дозволу на відкриття “Магазину безмитної торгівлі” може бути призупинена на певний строк або може бути анульована, що визначено відповідною постановою КМУ.

Рішення про призупинення дії дозволу може прийматися ДМСУ за поданням начальника митниці, командира загону прикордонного контролю або керівника державної податкової адміністрації, в зоні діяльності яких відкрито “Магазин безмитної торгівлі”, у разі:

- а) неодноразового порушення нормативно-правових актів щодо режиму “Магазин безмитної торгівлі”;
- б) порушення митних правил або податкового законодавства;
- в) порушення режиму в пункті пропуску на Державному кордоні України.

Анулювання дозволу може застосовуватися у разі:

- а) невиконання вимог, зазначених у рішенні про призупинення дії дозволу;
- б) будь-якого порушення, якщо раніше вже застосовувалося призупинення дії дозволу;
- в) зміни організації режиму зони митного контролю;
- г) якщо продовження дії дозволу не відповідає економічній політиці України.

Дозвіл анулюється спільним Наказом Держмитслужби та Держкомкордону за поданням відповідного органу, при цьому розміщення нових партій товарів не дозволяється та продаж – забороняється, всі товари з магазину безмитної торгівлі розміщуються на склад магазину.

Повторна заява про видачу дозволу на право відкриття магазину безмитної торгівлі може бути розглянута в строки, визначені Постановою КМУ.

Ліквідація “Магазину безмитної торгівлі” здійснюється у порядку, встановленому ДМСУ, та у разі:

- а) заяви власника про ліквідацію “Магазину безмитної торгівлі”,
- б) анулювання дозволу, за рішенням спільної робочої групи ДМСУ та Держкомкордону.

За збереження на складі магазину товару під митним контролем, ліквідованого “Магазину безмитної торгівлі”, його власником сплачуються митні збори, починаючи з дати набрання чинності рішення про ліквідацію. Товари у цьому випадку підлягають декларуванню власником до іншого митного режиму, передбаченого ст.226 МКУ. При цьому товари вітчизняного виробництва підлягають декларуванню за спрощеною схемою, що визначається ДМСУ.

Рішення Держкомкордону та Держмитслужби про відмову у видачі дозволу, призупинення його дії чи анулювання може бути оскаржено відповідно до чинного законодавства.

Глава 38. Переробка на митній території України

Стаття 229. Поняття митного режиму переробки на митній території України

Переробка на митній території України – митний режим, відповідно до якого ввезені на митну територію України товари, що походять з інших країн, піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання, за умови вивезення за межі митної території України продуктів переробки відповідно до митного режиму експорту.

Товари, які є предметом міжнародного обміну, інколи до або після здійснення зовнішньоторгової операції потребують певної переробки, обробки, ремонту і т.п. При цьому дані операції виробничого чи промислового характеру в силу ряду причин (економічних, технологічних і т.д.), зазвичай не можуть бути вироблені на митній території однієї держави. Для проведення таких операцій і призначені режими переробки. Завдяки застосуванню в рамках зазначених режимів спеціального правового механізму режими переробки дозволяють:

- ввозити та переробляти на митній території України іноземні товари без застосування до них заходів нетарифного регулювання;
- вивозити для переробки (обробки) за межі митної території України товари українського походження та повертати їх у зміненому стані в Україну;
- ввозити та здійснювати переробку (обробку) іноземних товарів на митній території України та вивозити за межі митної території України продукти переробки або реалізовувати їх на митній території України.

До прийняття нового Митного кодексу України зазначені митні режими застосовувались тільки при здійсненні операцій з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах. Законодавством встановлені конкретні вимоги, згідно яких давальницька сировина може розміщуватись в режимі переробки на митній території України та за її межами:

операція з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах – операція з перероблення (оброблення, збагачення чи використання) давальницької сировини в результаті технологічного процесу із зміною коду по УК ТЗЕД (незалежно від кількості виконавців), а також етапів (операцій з перероблення цієї сировини) з метою отримання готової продукції. При цьому сировина замовника на конкретному етапі переробки, а також на заключному, є основним матеріалом та її вартість становить не менш як 20 відсотків загальної вартості готової продукції.

Митні режими переробки відносяться до економічних режимів і від інших режимів відрізняються більш гнучким використанням митно-правових інструментів регулювання і виступають свого роду результатом їх адаптації до різного виду потреб учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Стаття 230. Дозвіл на переробку товарів на митній території України

Ввезення та переробка на митній території України товарів, що походять з інших країн, здійснюються з дозволу митного органу відповідно до положень цього кодексу та інших законів України.

Дозвіл на переробку товарів на митній території України може бути скасовано митним органом, якщо його видано на підставі недостовірних даних, що мали істотне значення для прийняття рішення, або у разі коли підприємство-резидент, якому видано такий дозвіл, не дотримується положень цього Кодексу та інших актів законодавства України.

Враховуючи характер операцій, які проводяться в рамках митного режиму переробки товарів та необхідність постійного контролю за впливом їх на економічну активність в суміжних секторах національного господарства, встановлюються жорсткі критерії можливості використання режиму і детальний порядок всіх його основних етапів. Митний

кодекс закріплює дозвільний порядок використання режиму переробки. Розміщення товарів в режими переробки можливе тільки з дозволу митного органу.

Дозвіл на застосування зазначених митних режимів може бути наданий митним органом на підставі письмової заяви суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, поданої в митницю за місцем державної реєстрації суб'єкта. В заяві мають бути викладені відомості, необхідні для прийняття рішення митним органом стосовно можливості розміщення товару в даний режим (про заявника, товар, який ввозиться, термін переробки, підприємство – виробник та. ін.). Для прийняття рішення про можливість розміщення товарів у режим переробки митними органами розглядаються економічні (захист інтересів українського товаровиробника, збільшення експорту готових виробів), технічні (можливість ідентифікувати перероблені товари в продуктах переробки, вимоги до технологічного процесу переробки) і адміністративні критерії (дотримання режиму переробки).

Дозвіл на розміщення товарів в режими переробки може бути скасовано митними органами у разі надання суб'єктом неправдивих даних при розміщенні товарів у ці режими або порушень суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності законодавчо встановлених вимог під час використання режиму переробки.

Митні режими переробки допускають використання товарів тільки в чітко визначених цілях. Товари, що ввозяться в Україну чи вивозяться з її території в режимі переробки можуть використовуватись при дотриманні раніше установлених умов і вимог та тільки у визначених операціях по їх обробці, переробці з метою повної або часткової зміни складу цих товарів.

В процедурі застосування митного режиму переробки умовно можна виділити три етапи – надання режиму, безпосереднє використання і завершення його дії. При розміщенні товарів під зазначений режим має бути виконано ряд умов та вимог і відповідно до їх виконання вирішується питання про можливість надання режиму переробки в кожній конкретній ситуації.

Стаття 231. Операцій щодо переробки товарів

Кількість операцій щодо переробки товарів у митному режимі переробки на митній території України не обмежується.

Операції щодо переробки товарів можуть включати:

- 1) власне переробку товарів;
- 2) обробку товарів – монтаж, збирання, монтування та налагодження, внаслідок чого одержуються інші товари;
- 3) ремонт товарів, у тому числі відновлення та регулювання;
- 4) використання окремих товарів, що не є продуктами переробки, але які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються.

Обмеження на окремі операції щодо переробки товарів, порядок виконання операцій щодо переробки товарів, включаючи можливість та умови використання українських товарів у процесі переробки, визначаються цим Кодексом та іншими законами України.

Окремі операції з переробки товарів за дорученням підприємства-резидента, якому видано дозвіл на переробку товарів на митній території України, та з дозволу митного органу можуть здійснюватися іншим підприємством. При цьому відповідальність перед митними органами за дотриманням визначеного порядку переробки товарів несе підприємство, якому видано дозвіл на проведення операцій щодо переробки товарів на митній території України.

У разі якщо за умовами переробки товарів на митній території України передбачається виконання кількох операцій щодо їх переробки кількома підприємствами, кожне з підприємств, яке бере участь у процесі переробки, повинне

одержати дозвіл митного органу на переробку товарів на митній території України, Переміщення товарів між підприємствами, що беруть участь у їх переробці, здійснюється з дозволу і під контролем митних органів.

Враховуючи характер операцій, які проводяться в рамках митного режиму переробки товарів та необхідність постійного контролю за впливом їх на економічну активність в суміжних секторах національного господарства, встановлюються жорсткі критерії можливості використання режиму і детальний порядок всіх його основних етапів. Митний кодекс закріплює дозвільний порядок використання режиму переробки. Розміщення товарів в режими переробки можливе тільки з дозволу митного органу.

Дозвіл на застосування зазначених митних режимів може бути наданий митним органом на підставі письмової заяви суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, поданої в митницю за місцем державної реєстрації суб'єкта. В заяві мають бути викладені відомості, необхідні для прийняття рішення митним органом стосовно можливості розміщення товару в даний режим (про заявника, товар, який ввозиться, термін переробки, підприємство – виробник та. ін.). Для прийняття рішення про можливість розміщення товарів у режим переробки митними органами розглядаються економічні (захист інтересів українського товаровиробника, збільшення експорту готових виробів), технічні (можливість ідентифікувати перероблені товари в продуктах переробки, вимоги до технологічного процесу переробки) і адміністративні критерії (дотримання режиму переробки).

Дозвіл на розміщення товарів в режими переробки може бути скасовано митними органами у разі надання суб'єктом неправдивих даних при розміщенні товарів у ці режими або порушень суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності законодавчо встановлених вимог під час використання режиму переробки.

Митні режими переробки допускають використання товарів тільки в чітко визначених цілях. Товари, що ввозяться в Україну чи вивозяться з її території в режимі переробки можуть використовуватись при дотриманні раніше установлених умов і вимог та тільки у визначених операціях по їх обробці, переробці з метою повної або часткової зміни складу цих товарів.

В процедурі застосування митного режиму переробки умовно можна виділити три етапи – надання режиму, безпосереднє використання і завершення його дії. При розміщенні товарів під зазначений режим має бути виконано ряд умов та вимог і відповідно до їх виконання вирішується питання про можливість надання режиму переробки в кожній конкретній ситуації.

Стаття 232. Строки переробки товарів на митній території України

Строк переробки товарів на митній території України обчислюється починаючи з дня завершення митного оформлення митним органом товарів, що ввозяться для переробки.

Строк переробки товарів на митній території України встановлюється митним органом під час надання дозволу підприємству-резиденту виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продукцією їх переробки, але, як правило, не може бути більшим ніж 90 днів.

Виходячи з технологічних особливостей переробки Кабінет Міністрів України за поданням відповідного міністерства або іншого центрального органу виконавчої влади може встановлювати інші строки переробки товарів, ніж ті, що зазначені у частині другій цієї статті.

Положення Митного кодексу України, що регламентують використання режиму переробки практично не містять спеціальних вимог які безпосередньо відносяться до порядку здійснення операцій, які проводяться в рамках зазначеного режиму. Кодекс

закріплює лише загальний порядок визначення термінів переробки товарів та закріплює загальний принцип визначення допущеного часу для використання режиму переробки.

Строк переробки товарів обчислюється з дня завершення митного оформлення, тобто з моменту оформлення вантажної митної декларації. Виходячи з тривалості процесу переробки митний орган встановлює термін переробки під час надання дозволу суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності на розміщення товару в режим переробки. Термін переробки має визначатися в залежності від економічно виправданого строку процесу переробки товарів та розпорядження продуктами переробки товарів.

Кодексом встановлюється граничний термін знаходження товарів в режимі переробки, він не може бути більшим ніж 90 днів. Разом з тим виходячи з технологічних особливостей переробки Кабінет Міністрів України може встановлювати інші терміни переробки товарів. Для цього відповідне міністерство або інший центральний орган, виходячи із технологічних умов виготовлення конкретної продукції, має підготувати обґрунтоване подання до Кабінету Міністрів України про необхідність продовження терміну переробки. На підставі цього подання Кабінетом Міністрів України приймається відповідне рішення.

Стаття 233. Перевірка митними органами дотримання режиму переробки на митній території України

Митні органи можуть проводити перевірку товарів, ввезених для переробки на митній території України, а також продуктів їх переробки у будь-якої особи, яка здійснює операції щодо переробки таких товарів.

До набрання чинності новим Митним кодексом в режимі переробки розміщувалися тільки товари, які ввозилися на митну територію України в якості давальницької сировини для вироблення готової продукції. Були виявлені факти порушень суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності умов зовнішньоекономічних контрактів на переробку давальницької сировини. Разом з тим митні органи контролювали тільки факт ввезення давальницької сировини на митну територію України та факт вивезення готової продукції з України і не мали права контролювати сам процес переробки, що і призводило до порушень.

З набранням чинності цим Кодексом товари, які розміщені в режим переробки на митній території України знаходяться під митним контролем на протязі строку розміщення товарів в режим переробки до моменту вивезення за межі митної території України продуктів переробки.

Стаття 233 Митного кодексу встановила можливість доступу митним органам до складських, фінансових і технологічних документів по обліку і переробці таких товарів переробних підприємств з метою контролю за дотриманням режиму переробки на митній території України.

Стаття 234. Обсяг виходу продуктів переробки

Митні органи здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів на митній території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки зазначаються в договорі (контракті) на переробку товарів на митній території України.

Кодексом передбачається здійснення митними органами контролю за обсягом виходу продуктів переробки. При цьому дані про обов'язковий обсяг виходу продукції мають бути передбачені в договорі (контракті).

Вимоги до форми певних видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів) установлені Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції. Крім загальних

вимог до форми зовнішньоекономічних договорів (контрактів), нормативно закріплені вимоги до форми договору на переробку давальницької сировини. В додатку до договору про переробку давальницької сировини зазначається відповідна технологічна схема такої переробки, в якій мають відображатися усі основні етапи переробки давальницької сировини та процес перетворення сировини в готову продукцію, кількісні показники сировини на кожному етапі переробки з обґрунтуванням технологічних втрат сировини, втрати виконавця переробки на кожному етапі переробки. Законодавством встановлюється подання, у разі необхідності, висновку Торгово-промислової палати України або регіональних торгово-промислових палат про те, що готова продукція вироблена внаслідок переробки давальницької сировини. Рішення щодо необхідності подання зазначеного висновку приймається митним органом. При митному режимі переробки у разі виникнення розбіжностей по нормі виходу виробленого товару кінцевий висновок мають приймати митні лабораторії.

Стаття 235. Порядок митного оформлення продуктів переробки

У разі вивезення за межі митної території України товарів, ввезених для переробки на митній території України, чи продуктів їх переробки такі товари підлягають декларуванню митним органам з поданням окремого документа – митної декларації, в якій зазначаються кількість та вартість українських товарів, витрачених на здійснення операцій щодо переробки товарів, що ввозилися для переробки.

Митне оформлення українських товарів, використаних під час переробки товарів, що походять з інших країн, здійснюється у порядку, встановленому цим Кодексом та іншими законами України для митного оформлення експорту товарів українського походження.

Цією статтею Митного кодексу передбачено порядок митного оформлення продуктів переробки які ввозяться на митну територію України та вивозяться з її території.

Митний режим переробки на митній території України може застосовуватись до товарів, що походять з інших країн і піддаються у встановленому законодавством порядку переробці. При цьому до товарів, які ввозяться для переробки не застосовуються заходи нетарифного регулювання за умови вивезення за межі митної території України продуктів переробки та митного оформлення їх в режимі експорту.

У разі вивезення за межі митної території України товарів, ввезених для переробки на митній території України, чи продуктів переробки такі товари підлягають декларуванню митним органам з поданням окремого документа – митної декларації в якій зазначаються кількість та вартість українських товарів, витрачених на здійснення операцій щодо переробки товарів, що ввозились для переробки.

Таким чином митне оформлення продуктів переробки при вивезенні їх за межі митної території України здійснюється за умови подання митному органу окремої вантажної митної декларації на українські товари, які були використані в процесі переробки із зазначенням їх кількості та вартості. В митний орган також подається копія вантажної митної декларації на товари іноземного походження, що ввозились для переробки. При цьому митне оформлення українських товарів, які були використані в процесі переробки, здійснюється в режимі експорту на загальних підставах.

Кодексом встановлюється норма, що митне оформлення українських товарів, використаних під час переробки товарів, що походять з інших країн, здійснюється у порядку, встановленому цим Кодексом та іншими законами України для митного оформлення експорту товарів українського походження.

Необхідно зауважити, що митне оформлення готової продукції, виробленої з давальницької сировини іноземного або українського замовника здійснюється у порядку, встановленому законодавством України про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах.

Слід відмітити, що вимоги, встановлені статтею 235 розповсюджуються саме при проведенні операцій з обробки товарів (монтаж, збирання, налагодження); ремонт товарів, відновлення та регулювання; використання окремих товарів. Наприклад це може застосовуватись в суднобудівній чи автомобілебудівній галузях промисловості.

Стаття 236. Умови реалізації продуктів переробки на митній території України

Якщо умовами переробки на митній території України товарів, що походять з інших країн, передбачено проведення розрахунків частиною продуктів їх переробки, такі продукти мають бути оформлені як ввезені на митну територію України в режимі імпорту зі справлянням усіх належних податків і зборів та застосуванням відповідних заходів нетарифного регулювання відповідно до законодавства.

Митним кодексом (ст.229) визначено поняття митного режиму переробки на митній території України. Відповідно до цього визначення режим переробки на митній території України це митний режим відповідно до якого ввезені на митну територію України іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання, за умови вивезення за межі митної території України продуктів переробки відповідно до митного режиму експорту. Продукти переробки мають бути вивезені за межі митної території України не пізніше установленого митним органом строку переробки.

Разом з тим готова продукція, вироблена з давальницької сировини іноземного замовника може бути вивезена за межі митної території України або реалізована на митній території України через зареєстроване іноземним замовником в Україні постійне представництво. При цьому до них також застосовується режим переробки на митній території України. За частину давальницької сировини або готової продукції, отриманої як плата за виконану роботу, український виконавець сплачує ввізне мито, податки та збори, що справляються при ввезенні товарів. Однак операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах це класичні операції і їх регулювання здійснюється відповідно до законодавства про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах.

Митним кодексом (ст.236) також закріплена норма, що у разі проведення розрахунків частиною продуктів їх переробки, то їх митне оформлення здійснюється в режимі імпорту на загальних підставах з оплатою законодавчо встановлених податків та зборів. При цьому умови щодо проведення розрахунків частиною продуктів переробки визначаються в зовнішньоекономічному договорі (контракті).

Глава 39. Переробка за межами митної території України

Стаття 237. Поняття митного режиму переробки за межами митної території України

Переробка за межами митної території України – митний режим, відповідно до якого товари, що перебувають у вільному обігу на митній території України, вивозяться без застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання з метою їх переробки за межами митної території України та наступного повернення в Україну.

Митний режим переробки за межами митної території України є свого роду зворотним відображенням режиму переробки на митній території України, якщо взяти до уваги місце проведення операцій і товари які дозволяється розміщувати в зазначений режим.

З прийняттям Митного кодексу порядок проведення операцій по переробці товарів можна розглядати в якості відносно самостійного елемента системи митно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Це стало можливим завдяки встановленню спеціальних митних режимів, які дають можливість здійснювати переробку (обробку, ремонт та ін.) товарів, виходячи із цілей та умов такої переробки, призначення та використання в подальшому продуктів переробки.

Митний кодекс встановлює режим переробки за межами митної території України, який допускає використання українських товарів з метою їх переробки за межами митної території України. В законодавстві низки зарубіжних країн, зокрема Європейського Союзу, в міжнародних митних угодах (наприклад, Кіотській конвенції, спеціально присвяченій питанням уніфікації та гармонізації правил застосування митних режимів) в залежності від місця проведення операцій по переробці та країни походження товарів, які переробляються, режими переробки ділять на два типи – активної і пасивної переробки. До першого типу (активної переробки) відноситься режим переробки на митній території України, а до другого (пасивної переробки) – режим переробки за межами митної території України.

У випадку застосування митного режиму переробки за межами митної території України передбачається вивезення з України товарів без застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання.

Стаття 238. Операції щодо переробки товарів за межами митної території України

Під час переробки товарів за межами митної території України можуть здійснюватись операції, зазначені у частині другій статті 231 цього Кодексу.

Законами України можуть бути встановлені обмеження щодо окремих операцій з переробки товарів за межами митної території України.

Регламентация переробки товарів в цьому режимі здебільшого вміщує положення, аналогічні встановленим у відношенні до режиму переробки на митній території України, тому в основі використання митних режимів переробки в значній мірі закладені єдині базові принципи.

Митний кодекс дозволяє проведення в рамках режиму переробки за межами митної території України ті ж операції, що й при використанні у режимі переробки на митній території України, а саме:

- власне переробка товарів;
- обробка товарів – монтаж, збирання, монтування та налагодження, внаслідок чого одержуються інші товари;
- ремонт товарів, у тому числі відновлення та регулювання;
- використання окремих товарів, що не є продуктами переробки, але які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються.

Передбачається, також встановлення обмежень стосовно окремих операцій з переробки товарів за межами митної території України. Зазначені обмеження встановлюються законами України, постановами Кабінету міністрів України.

Стаття 239. Дозвіл на вивезення товарів для переробки за межами митної території України

Вивезення товарів для переробки за межами митної території України здійснюється з дозволу митного органу на основі положень цього кодексу та інших законів України.

Дозвіл на вивезення товарів для переробки за межами митної території України може бути скасовано митним органом у разі, якщо його видано на підставі недостовірних даних, що мали істотне значення, що мали істотне значення для прийняття рішення, або якщо підприємство-резидент, видано дозвіл, не дотримується положень цього Кодексу та інших законів України.

Митний кодекс не містить спеціального переліку товарів, які можуть бути розміщені в режим переробки за межами митної території України. По загальному правилу до заборонених для розміщення в режим переробки за межами митної території України відносяться товари, вивезення яких заборонено за межі митної території України.

Враховуючи характер операцій, які проводяться в рамках цього режиму встановлюються жорсткі критерії можливості розміщення товарів в зазначений режим.

Як і при застосуванні режиму переробки на митній території України Митний кодекс закріплює дозвольний порядок використання режиму переробки за межами митної території України. Дозвіл про можливість застосування режиму переробки надається митним органом.

Цей дозвіл може бути скасовано, у разі надання суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності неправдивих даних, що мали істотне значення для прийняття рішення стосовно видачі такого дозволу, або якщо підприємство-резидент якому видано дозвіл, не дотримується положень цього Кодексу та інших законів України.

Стаття 240. Строки переробки товарів за межами митної території України

Строк переробки товарів за межами митної території України обчислюється починаючи з дня завершення митного оформлення митним органом товарів, що вивозяться для переробки.

Строк переробки товарів за межами митної території України встановлюється митним органом під час видачі дозволу підприємству-резиденту виходячи з тривалості процесу переробки товарів, але, як правило, не може бути більше ніж 90 днів.

Виходячи з технологічних особливостей переробки Кабінет Міністрів України за поданням відповідного міністерства або іншого центрального органу виконавчої влади може встановлювати інші строки переробки товарів, ніж ті, що зазначені у частині другій цієї статті.

Кодексом формулюється загальний принцип визначення допустимого часу для використання режиму переробки за межами митної території України. Строк переробки встановлюється митним органом в залежності від економічно обґрунтованої тривалості переробки товарів але не більше 90 днів з дня завершення митного оформлення. Продовження цього терміну може бути здійснено митним органом на підставі відповідного рішення Кабінету Міністрів України в залежності від технологічних особливостей переробки.

Стаття 241. Обсяг виходу продуктів переробки

Митні органи здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів за межами митної території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки зазначаються в договорі (контракті) на переробку продукції за межами митної території України.

Митним кодексом закріплюється норма стосовно здійснення митними органами контролю за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворились в результаті переробки українських товарів за межами митної території України.

У розвитку економічних зв'язків та співробітництва українських підприємств із зарубіжними партнерами важливу роль відіграє зовнішньоекономічний договір (контракт). Як і всяка цивільно-правова угода, зовнішньоекономічний контракт має відповідати ряду загальних вимог, додержання яких є необхідним для чинності угоди.

Вимоги до форми певних видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів) установлені Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції. Крім загальних вимог до форми зовнішньоекономічних договорів (контрактів), нормативно закріплені вимоги до форми договору на переробку давальницької сировини. В додатку до договору про переробку давальницької сировини зазначається відповідна технологічна схема такої переробки, в якій мають відображатися усі основні етапи переробки давальницької сировини та процес перетворення сировини в готову продукцію, кількісні показники сировини на кожному етапі переробки з обґрунтуванням технологічних втрат сировини, втрати виконавця переробки на кожному етапі переробки. Законодавством встановлюється подання, у разі необхідності, висновку Торгово-промислової палати України або регіональних торгово-промислових палат про те, що готова продукція вироблена внаслідок переробки давальницької сировини. Рішення щодо необхідності подання зазначеного висновку приймається митним органом.

Стаття 242. Порядок митного оформлення та оподаткування продуктів переробки

У разі ввезення на митну територію України товарів, вивезених за її межі для переробки, чи продуктів переробки вони підлягають декларуванню з поданням окремого документа – декларації на товари іноземного походження, які були витрачені в процесі переробки українських товарів.

Продукти переробки, що ввозяться на митну територію України, оподатковуються відповідно до Закону.

В процедурі застосування митного режиму переробки за межами митної території України аналогічно, як і митного режиму переробки на митній території України, можна виділити три етапи – надання режиму, безпосереднє використання і завершення його дії. При переробці товарів за межами митної території України дія режиму завершується при поверненні продуктів переробки в Україну.

При ввезенні на митну територію України товарів переробки, вироблених із використанням українських товарів до митного органу має бути подана копія вантажної митної декларації на українські товари, що вивозились з України для переробки та вантажна митна декларація на іноземні товари, які були використані в процесі переробки. При цьому митне оформлення іноземних товарів, що були використані в процесі переробки здійснюється в режимі імпорту на загальних підставах.

Звертаємо також увагу, що продукти переробки, які ввозяться на митну територію України, оподатковуються відповідно до законодавства.

Глава 40. Знищення або руйнування

Митний Кодекс встановлює різні умови переміщення через митний кордон України товарів, предметів, валюти, майна, культурних цінностей, транспортних засобів, які реалізуються через застосування визначених митних режимів. Цією главою визначені загальні особливості правового регулювання митного режиму “Знищення або руйнування”.

Даний митний режим визначає статус товару, який знаходиться під митним контролем і дає можливість використання його тільки для суворо визначених цілей і при дотриманні встановлених митним органом умов і порядку.

Митний режим “Знищення або руйнування”, відповідно до якого товари, які після переміщення через митний кордон України, знаходячись під митним контролем, та в силу об’єктивних або суб’єктивних причин втратили свої якісні властивості, термін використання, споживання, чи за інших обставин, і не можуть бути поміщеними у інший митний режим. Знищивши або зруйнувавши неякісний та небезпечний товар під митним контролем, власник таким чином звільняється від витрат на транспортування його за межі митної території України, а також від сплати податків та митних зборів.

В даному випадку розглянемо один із таких митних режимів “Знищення або руйнування”. На перший погляд, важко зрозуміти важливість такого режиму і сутність його застосування. І в деякій мірі здається, що для суб’єкта ЗЕД даний митний режим не визначає якогось практичного та вигідного змісту. Але, як підказує зовнішньоторговельна практика, такий митний режим має місце і досить успішно “виводить” комерсанта здається вже з безвихідного становища. Тобто застосування його очевидне.

З метою вирішення проблемних питань щодо практичного застосування митного режиму "Знищення або руйнування" в процесі здійснення експортно-імпортних операцій створюється законодавча база для запровадження технологій, які б відповідали сучасним міжнародним стандартам. Тому в Митному Кодексі закладено більш загальні засади регламентації правовідносин в частині застосування митного режиму "Знищення або руйнування" товарів, які знаходяться під митним контролем.

Із трьох статей (243, 244, 245) Митного Кодексу України, які регламентують митний режим "Знищення або руйнування" і дають лише загальну характеристику правового регулювання, важко зрозуміти весь детальний порядок їх практичного застосування у відповідності з діючими в Україні нормативно-правовими актами та нормативними документами.

Визначення термінів, які вживаються в даній главі:

Товар – будь-які продукція, майно, транспортні засоби та інші предмети, ввезені на митну територію України, які перебувають під митним контролем та заявлені власником (декларантом), або іншою зацікавленою особою, для розміщення їх у митний режим "Знищення або руйнування".

Знищення – механічна, фізико-хімічна, біологічна або інша обробка та розміщення (захоронення, спалювання, тощо) у спеціально визначених місцях.

Руйнування – будь-які технологічні дії, пов’язані із зміною фізичних, хімічних чи біологічних властивостей, демонтаж, механічні пошкодження, тобто приведення у стан, який виключає використання їх у початковому вигляді, підготовка до переробки, утилізації, або подальшого використання за умови приведення їх у відповідність з вимогами, встановленими нормативно-правовими актами і нормативними документами.

Витрати – будь-які видатки, пов’язані із організаційними процедурами підготовки та проведення знищення або руйнування товару.

Заінтересована особа – ініціатор заяви на розміщення товару у митний режим "Знищення або руйнування".

Відходи (залишки) – будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються у процесі знищення або руйнування під митним контролем.

Стаття 243. Поняття режиму знищення або руйнування

Знищення або руйнування - митний режим, відповідно до якого товари, ввезені на митну територію України, знищуються під митним контролем чи приводяться у стан, який виключає їх використання, без справляння податків, установлених на імпорт, а також без застосування заходів нетарифного регулювання до товарів, що знищуються або руйнуються.

Знищення або руйнування товарів допускається з письмового дозволу митного органу, який надається за умови наявності дозволів інших органів державної влади, що здійснюють відповідно до їхньої компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України. Такий дозвіл митним органом не видається, якщо знищення товарів може завдати істотної шкоди навколишньому природному середовищу, а також в інших випадках, що визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи спільно з іншими органами державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України.

Знищення або руйнування товарів, ввезених на митну територію України, здійснюється під митним контролем без справляння податків та зборів, установлених на імпорту, а також без застосування заходів нетарифного регулювання.

Вибір митного режиму є прерогативою власника товару (декларанта, митного брокера), однак митний орган схвалює рішення про можливість або неможливість розміщення даного товару у митний режим "Знищення або руйнування" і надає відповідний дозвіл.

Рішення про проведення зазначених операцій (знищення або руйнування) в кожному окремому випадку приймається керівником митного органу в зоні діяльності якого знаходяться товари на підставі заяви поданої власником або іншою заінтересованою особою, що ініціювала знищення за умови виконання всіх належних процедур щодо заявленого режиму та тільки у випадку необхідності знищення або руйнування таких товарів чи/або неможливості їх вивезення за межі митної території України.

Письмовим дозволом митного органу (наказом, розпорядженням), в зоні діяльності якого буде здійснюватись митне оформлення товарів в митному режимі "Знищення або руйнування", створюється комісія, до складу якої входять крім представників митних органів представники інших органів державної виконавчої влади, що здійснюють відповідно до їх компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України.

Для здійснення митного оформлення в митному режимі "Знищення або руйнування" заінтересована особа (брокер, декларант) окрім вантажно-митної декларації, товаросупровідних документів (рахунок-фактура, інвойс, накладна, та ін.), подає заяву, в якій вказуються точні дані про характер товару, назву, кількість, дату, спосіб і місце, а також причину, за умови якої здійснюється знищення або руйнування.

Крім того, заявник бере на себе зобов'язання надати митному органу у встановлений (наказом, розпорядженням) термін достовірний документ (Акт) про знищення або руйнування товарів, а також інформацію про відходи та залишки, які утворилися в результаті застосування відповідного митного режиму. Достовірними документами вважаються офіційно видані книги, державні стандарти, технічні умови, каталоги фірм-виробників, сертифікати, ліцензії, акти про результати дослідження та інші підтверджуючі документи встановленої форми.

Знищення або руйнування проводиться в присутності власника товару або особи, уповноваженої ним (брокер, декларант). Після чого складається акт про знищення або руйнування, який підписується всіма членами комісії, власником товару або особою, уповноваженою ним (брокером, декларантом) та завіряється печатками.

Акт про знищення або руйнування складається у довільній формі (за виключенням Акту на знищення, утилізацію неякісних лікарських засобів).

Обов'язково в акті вказується:

- дата та місце складення;
- назва товару, особливі його ознаки;
- кількість (вага, місце, об'єм і т.д.);
- кількість залишків (відходів);
- спосіб, дата і місце знищення або руйнування;
- перелік осіб, присутніх при знищенні;
- інша інформація, необхідна для загальної характеристики.

Акти, ВМД та інші підтверджуючі документи передаються на зберігання в архів митниці.

Знищенню або руйнуванню підлягають тільки фактично ввезені в Україну товари, які знаходяться під митним контролем та заявлені у відповідний митний режим незалежно від мети їх переміщення через митний кордон України.

Товари, щодо яких прийнято рішення про їх знищення або руйнування, можуть передаватись на тимчасове зберігання під митним контролем за погодженням з митним органом у належно обладнані для опечатання та пломбування місця схову. Відповідальність за збереження до вирішення питання про знищення або руйнування, несе власник даного товару або уповноважена особа (декларант, митний брокер) на умовах угоди (договору).

Знищення або руйнування, здійснюється підприємством, яке пройшло атестацію на виконання цих робіт.

Порядок атестації підприємств, що здійснюють знищення або руйнування неякісного та небезпечного товару, забезпечення ведення реєстру таких підприємств, встановлюється Держстандартом України у відповідності із встановленим законом порядком.

Знищення (утилізація) неякісних лікарських засобів, до складу яких входять наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори, здійснюється у відповідності до "Правил", які затверджуються наказами Міністерства охорони здоров'я України, **Міністерства охорони навколишнього природного середовища України** і проходять відповідну реєстрацію в Міністерстві юстиції України.

Не підлягають розміщенню у митний режим "Знищення або руйнування" товари:

- товарів, заборонених до ввезення в Україну;
- товарів, заборонених до транзиту через митну територію України;
- товарів, на ввезення яких не надано дозволу уповноваженими органами державної влади, що виконують відповідні контрольні функції;
- товарів, розміщених в режимах імпорту, експорту, тимчасового вивезення і транзиту;
- товарів, вилучених або затриманих митними органами як предмети порушення митних правил на підставі статей Митного кодексу України, якими передбачена конфіскація таких предметів;
- електроенергії;
- ядерних матеріалів, спеціальних розщеплювальних матеріалів;
- радіоактивних відходів;
- особливо небезпечних хімічних речовин;
- отруйних речовин;
- небезпечних відходів;
- товарів, в результаті знищення або руйнування яких утворюються особливо небезпечні хімічні та отруйні речовини, небезпечні і радіоактивні відходи;
- неякісних або непридатних до споживання товарів гуманітарної допомоги;
- неякісної та небезпечної продукції, яка класифікується у 1-24 групах згідно з УКТЗЕД;
- культурних цінностей;
- представників тваринного та рослинного світу, які відповідно до законів України та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, охороняються державою.

Знищенню або руйнуванню під митним контролем підлягають товари:

- які не відповідають вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів, нормативних документів стосовно відповідних видів товарів щодо їх споживчих властивостей, безпеки для життя і здоров'я людини, майна і довкілля;
- на які строк придатності до споживання або використання закінчився;
- яким з метою збуту, виробником (продавцем) навмисно надано зовнішнього вигляду, або окремих властивостей певного вигляду, і неможливо ідентифікувати їх як товар, за який він видається;

- на які немає передбачених законодавством відповідних документів, що підтверджують їх якість та безпеку;
- у інших випадках, передбачених законодавством України.

Митний орган вправі відмовити у наданні дозволу на розміщення товарів у митний режим "Знищення або руйнування" у випадках, коли знищення або руйнування неякісних та небезпечних товарів може:

- заподіяти шкоду навколишньому природному середовищу;
- негативно вплинути на здоров'я населення або створити небезпеку життя людям, тваринному та рослинному світу;
- спричинити витрати для держави;
- коли митний орган не має можливості здійснення контролю за фактичним його знищенням або руйнуванням;
- в інших випадках, визначених законодавством України.

Проведення операцій по знищенню або руйнуванню товарів під митним контролем вважається правомірним, якщо на це є рішення (погодження) спеціальних органів виконавчої влади, що здійснюють відповідно до їхньої компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України згідно ст. 227 МКУ.

Стосовно загибелі, знищення або руйнування товарів, які були тимчасово ввезені (вивезені) і перебували під митним контролем, встановлений тимчасовий порядок, згідно з яким підтверджується факт. Про факт загибелі, знищення або руйнування готуються документи (акти, довідки, тощо) та засвідчуються, виключно на території країни місцезнаходження цих товарів у відповідності до вимог законодавства цієї країни. Згадані документи мають бути легалізовані консульською установою відповідної країни, після чого вони набувають юридичної сили, якщо інше не встановлено міжнародними договорами України.

Україна має договори про правову допомогу з рядом країн, якими передбачена відмова від легалізації документів. Документи, складені, або засвідчені компетентними установами цих країн (митними органами, торгово-промисловою палатою, тощо) приймаються до розгляду митними органами без легалізації у консульській установі.

Основні принципи при використанні митного режиму "Знищення або руйнування":

1. Не повинні завдатись збитки державі або які-небудь видатки бюджетних коштів.
2. Обов'язковий контроль зі сторони митних органів.
3. Вся відповідальність за правомірність заявленого режиму лежить на власнику товару (декларанту, брокеру).

У випадку порушення законодавства щодо знищення, руйнування, переробки, утилізації товарів, що перебувають під митним контролем, передбачена згідно із законом дисциплінарна, адміністративна, цивільна та кримінальна відповідальність, а саме:

- за ввезений на митну територію України неякісний та небезпечний товар;
- за невиконання рішень спеціально уповноважених органів виконавчої влади;
- за порушення порядку щодо знищення або руйнування неякісних та небезпечних товарів;
- за здійснення знищення, руйнування, переробку або утилізацію підприємствами, виробництво яких не атестовано;
- за невиконання вимог нормативно-правових актів і нормативних документів щодо поводження з окремими видами неякісних та небезпечних товарів.

Законами України може бути встановлена відповідальність за інші правопорушення законодавства щодо знищення або руйнування неякісного та небезпечного товару.

Митним кодексом України (ст.347) передбачена адміністративна відповідальність за порушення встановленого законом порядку знищення або руйнування товарів під митним контролем.

Посадові та службові особи спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері знищення або руйнування неякісного та небезпечного товару несуть відповідальність згідно із законодавством України.

Стаття 244. Витрати на знищення товарів

Знищення або руйнування товарів здійснюється за рахунок їх власника чи іншої заінтересованої особи.

Всі витрати, пов'язані із розміщенням товару у митний режим "Знищення або руйнування", оплата робіт щодо зберігання, транспортування, пакування, розвантаження, навантаження та інші роботи здійснюються за кошти власника цього товару (які підпадають під даний режим) чи іншої заінтересованої особи.

Іншою заінтересованою особою може бути любий спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, в компетенцію якого входять контролюючі функції за ввезенням на митну територію України товарів та інших предметів, а також місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. У даному випадку знищення або руйнування неякісного та небезпечного товару (продукції) (в тому числі на який немає власника або власник невідомий) забезпечується за рахунок коштів місцевих бюджетів у встановленому законом порядку.

Спеціально уповноважений орган виконавчої влади в галузі митної справи спільно з іншими органами державної влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України, а також місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, вживають заходів щодо встановлення власника неякісних та небезпечних товарів, який зобов'язаний відшкодувати всі витрати, пов'язані з їх знищенням або руйнуванням.

Стаття 245. Відходи (залишки), що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів

Відходи (залишки), що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів, мають бути поміщені у відповідний митний режим як товари, що ввезені на митну територію України і перебувають під митним контролем.

Усі відходи (залишки) підлягають обов'язковому митному оформленню і мають бути поміщені у відповідний митний режим, як іноземний товар, ввезений на митну територію України під митним контролем.

Вибір митного режиму є прерогативою власника (декларанта), однак митний орган схвалює рішення про можливість розміщення відходів (залишків) у певний режим і надає відповідний дозвіл.

Процедура надання дозволу на розміщення відходів (залишків) у інший митний режим аналогічна як при застосуванні митного режиму "Знищення або руйнування".

Дозвіл на розміщення відходів (залишків) у відповідний митний режим видається тим митним органом, яким було надано дозвіл на митне оформлення товарів у відповідності до митного режиму "Знищення або руйнування".

Строк подання декларації здійснюється у відповідності до ст.85 Митного Кодексу України, тобто протягом 10 діб з дати фактичного знищення або руйнування товару.

Податки та інші митні збори можуть нараховуватись, не нараховуватись або нараховуватись умовно за митне оформлення відходів (залишків) у залежності від заявленого митного режиму.

Податки та інші митні збори за митне оформлення відходів (залишків) не нараховуються:

- якщо відходи (залишки) знищені повністю (захороненні, спалені і т.д.) і далі їх використання неможливе;
- якщо митна вартість відходів (залишків) не перевищує суми 100 (ста) доларів США або еквівалент цієї суми;

- в інших випадках, встановлених законодавством України.

Відповідно у всіх вищезазначених випадках декларування здійснюється без подання ВМД, а відомості про відходи (залишки) зазначаються у заявах та актах про знищення або руйнування товару (продукції).

Відходи (залишки), які перебувають під митним контролем, можуть бути поміщені у інші митні режими, крім таких режимів як реімпорт, реекспорт, тимчасове вивезення, магазин безмитної торгівлі, відмова на користь держави.

Порядок поводження з відходами (зберігання, транспортування, захоронення, утилізація, використання, надання дозволів, а також ведення реєстру місць видалення відходів, тощо) встановлюється нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України, або за його дорученням іншим органом виконавчої влади у відповідності до компетенції.

Глава 41. Відмова на користь держави

Стаття 246. Поняття митного режиму відмови на користь держави

Відмова на користь держави - митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від товарів, що перебувають під митним контролем, без будь-яких умов на свою користь. У режимі відмови на користь держави на товари не нараховуються і не справляються податки і збори, а також не застосовуються заходи нетарифного регулювання.

Відмова від товарів на користь держави допускається з дозволу митного органу, який видається у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Кабінет Міністрів України визначає перелік товарів, що не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави.

Відмова від товару – добровільна заява власника (декларанта) про передачу товару який перебуває під митним контролем на користь держави, без будь-яких умов на свою користь.

На перший погляд назва глави дає зрозуміти, що не вигідно суб'єкту ЗЕД який затратив кошти на ввезення товару на митну територію України, просто так відмовитись від нього на користь держави. Але в митній практиці такий митний режим застосовується достатньо часто, і як правило в даний митний режим попадають виставочне майно, рекламна продукція та інші товари, в тому числі тимчасово ввезені на митну територію України. Власника (декларанта) спонукає відмовитись від свого товару насамперед:

- неможливість або невигідність розміщення товару в митний режим імпорт, так як виникає ряд видатків та додаткових зусиль для вирішення питань пов'язаних з тарифним та нетарифним регулюванням;
- транспортування, перевезення завантаження, розвантаження та виконання інших робіт;
- зменшення матеріальних збитків до мінімуму і звільнення від митних процедур;
- збереження іміджу та ділової репутації на ринку.

Не можуть бути заявленими (розміщені) в митний режим “Відмови на користь держави” відповідно:

- товари (предмети) які заборонені до ввезення в Україну;
- товари, які не знаходяться на митній території України;
- товари, які не можуть бути пред'явлені та фактично передані митним органам при декларуванні;
- товари, які не є власністю особи, яка відмовляється від товарів на користь держави та якщо немає згоди власника;
- товари, щодо яких не проведено встановлених законодавством України видів контролю;

- товари, які потребують особливих умов зберігання, у випадках коли митний орган не має можливості їх забезпечити;
- товари (предмети) які перебувають під митним контролем в режимі:
 - а) знищення або руйнування;
 - б) реімпорту;
 - в) випущені у вільний обіг;
 - г) тимчасово ввезені на митну територію України.
- відходи та залишки після знищення або руйнування;
 - товари неліквідні або неякісні, щодо яких закінчився термін використання (споживання);
 - радіоактивні та іонізуючі матеріали;
 - збиткові товари які можуть завдати державі витрат;
 - товари які можуть спричинити шкоду здоров'ю людей, загрожувати їх життю, а також тваринному та рослинному світу;
 - інші товари перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Деякі особливості правового регулювання митного режиму "Відмова на користь держави" .

Для розміщення товарів в митному режимі на користь держави потрібен дозвіл митного органу.

Насамперед власник (декларант) здійснює відмову без будь-яких умов на свою користь. На такі товари не нараховуються і не справляються податки та інші митні збори, а також не застосовуються заходи нетарифного регулювання.

Для того щоб отримати дозвіл на розміщення товару в митний режим "Відмова на користь держави", власник (декларант) повинен звернутись до митного органу (по місцю акредитації, в пункті пропуску, або по місцю знаходження товару) з письмовою заявою для отримання дозволу на подання ВМД та оформлення товару у відповідному митному режимі.

До заяви, крім ВМД, долучаються всі товаросупровідні документи у яких зазначено кількість, вага, характер товару, його назва, інші характеристики (в тому числі ПП, ПД), документи, які засвідчують право власника розпоряджатись товарами відповідно до Закону України, дозволи, надані іншими органами державної влади, що здійснюють відповідно до їхньої компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України, згідно ст. 27 МКУ та обов'язково зазначається причина відмови. ВМД заповнюється декларантом без сплати податків та митних зборів і служить як документ статистичної звітності.

Митний орган має право не надати дозволу на розміщення товару який знаходиться під митним контролем в митний режим "Відмова на користь держави" виходячи із наявності достатніх підстав вважати про недоцільність розміщення його у такий режим.

Власник повинен забезпечити доставку товарів на склад митного органу до здійснення митного оформлення .

Підставою для розміщення товарів на склад митного органу є дозвіл митного органу (зазначений у п. 2.1.) , із складанням акту прийняття-передання .

Оцінка товарів провадиться комісією, яка утворюється митним органом, у складі його посадових осіб та представників державних податкових інспекцій й організацій, які здійснюватимуть розпорядження цим майном та спеціалістів-експертів .

За результатами роботи комісії складається акт опису, оцінки та передачі товарів.

Митне оформлення товарів відповідно до режиму відмови на користь держави здійснюється із застосуванням вантажної митної декларації у встановленому порядку .

При заявленні товарів у митний режим відмови на користь держави неповна, тимчасова та періодична декларація не застосовуються .

Одночасно з вантажною митною декларацією подаються наступні документи:

- дозвіл митного органу на поміщення товарів у режим відмови на користь держави;
- акт опису, оцінки та передачі товарів;

- копії документів, які засвідчують право власника або уповноваженої ним особи розпоряджатись товарами відповідно до законів України;
- копії дозволів інших державних органів, якщо товари, завезені на митну територію України, підлягають такому контролю згідно ст. 27 Митного кодексу України;
- інші документи, необхідні для здійснення митного оформлення і проведення митного контролю.

При розміщенні товарів у режим відмови на користь держави :

- податки і збори не нараховуються і не справляються ;
- заходи нетарифного регулювання не застосовуються;
- вартість товарів визначається згідно з актом опису, оцінки та передачі товарів.

Митні органи при застосуванні відповідного митного режиму, звільняються від задоволення будь-яких майнових вимог третіх осіб відносно товарів від яких власник (декларант) відмовився на користь держави.

Переданими на користь держави можуть бути товари, майно, валюта та цінності, безхозне майно, інші предмети, за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання їх під митним контролем встановленого Митним Кодексом України. Процедура передачі таких товарів визначається порядком, який затверджується центральним органом виконавчої влади з питань митної справи.

Визначення та внесення змін до переліку товарів які не можуть бути розміщені в режим "Відмова на користь держави", здійснюється виключно Кабінетом Міністрів України.

Особи, винні в порушенні законодавства з питань відмови та передачі товару на користь держави, несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно із законодавством України

Розділ IX ОСОБЛИВОСТІ ПРОПУСКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ

Глава 42. Загальні положення

Стаття 247. Порядок переміщення громадянами товарів через митний кордон України

Громадяни за умови дотримання вимог цього Кодексу та інших законів України можуть переміщувати через митний кордон України будь-які товари, крім тих, що заборонені до ввезення в Україну та вивезення з України, а також тих, щодо яких законом України встановлено обмеження в галузі зовнішньоекономічної діяльності.

Громадяни можуть переміщувати товари засобами авіаційного, водного, автомобільного й залізничного транспорту в:

- ручній поклажі,
- супроводжуваному багажі,
- несупроводжуваному багажі,
- міжнародних поштових відправленнях,
- міжнародних експрес-відправленнях.

Громадяни за умови дотримання вимог цього Кодексу та інших законів України можуть переміщувати через митний кордон України будь-які товари, крім: заборонених до ввезення в Україну;

заборонених до вивезення з України;

заборонених до транзиту через митну територію України.

Види цих товарів визначаються Митним кодексом України й законами України (дивись коментар до статей 248, 250, 252 цього кодексу).

Громадяни не можуть переміщувати через митний кордон України товари, щодо яких законодавством України встановлені обмеження в галузі зовнішньоекономічної діяльності.

Валютні цінності переміщуються через митний кордон України в порядку, встановленому Національним банком України.

Не можуть бути пропущені через митний кордон України товари, щодо яких не було здійснено митне оформлення.

При цьому необхідно враховувати, що:

митне оформлення товарів і транспортних засобів, які вивозяться за межі митної території України, може здійснюватися в будь-якому митному органі на всій митній території України;

митне оформлення товарів (крім тих, що переміщуються у несупроводжуваному багажі, а також автомобілів), які ввозяться на митну територію України, здійснюється у пунктах пропуску через митний кордон України;

митне оформлення товарів, які ввозяться на митну територію України громадянами у несупроводжуваному багажі, здійснюється митними органами за місцем проживання або тимчасового перебування зазначених громадян;

митне оформлення автомобілів, які ввозяться на митну територію України громадянами, здійснюється в місцях, визначених Держмитслужбою України.

На прохання осіб, що переміщують через митний кордон України товари і транспортні засоби, митне оформлення може здійснюватися поза місцем розташування митних органів, а також поза робочим часом, встановленим для митних органів.

За митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів, митними органами із заінтересованих осіб справляється плата. Розмір такої плати не може перевищувати вартості фактичних витрат митних органів на вчинення зазначених дій.

Предмети, що переміщуються громадянами через митний кордон України, підлягають усному або письмовому декларуванню.

Форма усного декларування застосовується при переміщенні громадянами через митний кордон України особистих речей, а також товарів і транспортних засобів у порядку й обсягах, що не перевищують норми, установлені законами України й іншими нормативно-правовими актами, та таких, що не потребують дозволів відповідних державних органів на їх переміщення.

При усному декларуванні митна декларація не заповнюється.

За бажанням власника або на вимогу посадової особи митного органу декларація оформлюється в обов'язковому порядку.

З обов'язковим письмовим декларуванням через митний кордон України переміщуються:

багаж, що відстав від власника;

несупроводжуваний багаж;

валютні цінності, цінності в кількості та обсягах, що перевищують норми, установлені чинним законодавством;

предмети, переміщення яких через митний кордон України здійснюється за дозвільними документами державних органів: будь-які зброя, боєприпаси й вибухові речовини, наркотики й психотропні речовини, культурні цінності, друковані видання та інші носії інформації, отруйні й сильнодіючі речовини та ліки, радіоактивні матеріали, об'єкти флори й фауни, їхні частини та одержана з них продукція, високочастотні радіоелектронні пристрої та засоби зв'язку;

товари, що підлягають обкладенню податками й зборами;

товари, що тимчасово ввозяться на територію України, вивозяться за межі території України або переміщуються транзитом;

транспортні засоби, що тимчасово вивозяться за межі України, за бажанням власника (користувача);

товари, що переміщуються в міжнародних поштових відправленнях;

товари, що переміщуються в міжнародних експрес-відправленнях.

Митна декларація, оформлена посадовою особою митного органу в повному обсязі, залишається у власника для безперешкодного ввезення або вивезення зазначених у ній валютних цінностей, товарів і транспортних засобів.

У разі втрати декларація не поновлюється та її власник утрачає право на безперешкодне переміщення зазначених у ній валютних цінностей, товарів і транспортних засобів.

Порядок декларування товарів, що ввозяться в Україну в несупроводжуваному багажі

При в'їзді в Україну на прикордонній митниці громадянин заповнює 1 примірник митної декларації та обов'язково зазначає в ній відомості про наявність несупроводжуваного багажу (далі - НСБ).

Митна декларація, засвідчена відтиском особистої номерної печатки посадової особи митного органу, залишається у громадянина - власника НСБ.

При отриманні НСБ громадянин подає митному органу митну декларацію, в якій заявлено про НСБ, валютні цінності, товари й транспортні засоби, пропущені при в'їзді в Україну.

Якщо НСБ отримує уповноважена особа, то вона подає митному органу митну декларацію власника НСБ та нотаріально засвідчене доручення.

Валютні цінності, товари й транспортні засоби що містяться в НСБ, декларуються на окремому бланку митної декларації.

Такий же порядок застосовується при оформленні супроводжуваного багажу, що відстав від власника (особливо характерно для авіаційних перевезень).

Порядок декларування товарів, що вивозяться за межі України в несупроводжуваному багажі.

Митне оформлення НСБ здійснюється в митниці за місцезнаходженням його власника (за місцем постійного проживання).

При відправленні НСБ за межі України його власник або уповноважена особа, заповнює митну декларацію у 2 примірниках, у кожному з яких зазначає відомості про вміст НСБ.

Після оформлення НСБ перший примірник митної декларації залишається в справах митного органу, а другий додається до товаросупровідних документів на НСБ.

Стаття 248. Умови пересилання громадянами товарів у міжнародних поштових та експрес-відправленнях

Громадяни мають право пересилати товари у міжнародних поштових та експрес-відправленнях у порядку, встановленому статтями 151 - 153 цього Кодексу, крім товарів, заборонених до такого пересилання.

Обмеження щодо вартості та обсягів товарів, а також перелік товарів, заборонених до пересилання у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, встановлюються цим Кодексом та іншими законами України.

Кабінетом Міністрів України визначені такі розміри і гранична маса міжнародних поштових відправлень (далі - МПВ):

Вид відправлення	Гранична маса, кілограмів	Розмір в упаковці, міліметрів
Поштові картки		максимальний: 120 x 235 мінімальний: 90 x 140
Листи	2	максимальний: сума довжини, ширини і товщини не повинна перевищувати 900, а найбільший вимір - 600. Сума довжини і подвійного діаметра рулонів не повинна перевищувати 1040, а найбільший вимір - 900
Відправлення з оголошеною цінністю	2	
Бандеролі	5	
Секограми	7	
Дрібні пакети	2	мінімальний: 90 x 140, сума довжини і подвійного діаметра рулонів - 170 (найбільший вимір не повинен перевищувати 100)
Мішки "М"	30	
Посилки	30	будь-який вимір не повинен перевищувати 1050. Сума довжини і найбільшого периметра (довжини кола) у будь-якому напрямку (крім довжини) не повинна перевищувати 2000. Для громіздких посилок: будь-який вимір посилки не повинен перевищувати 2000, а сума довжини і найбільшого периметра (довжини кола) у будь-якому напрямку (крім довжини) не повинна перевищувати 3000 мінімальний: 90 x 140 x 50

Відправлення міжнародної прискореної пошти "EMS"	30	будь-який вимір не повинен перевищувати 1500. Сума довжини і найбільшого периметра (довжини кола) у будь-якому напрямку (крім довжини) не повинна перевищувати 3000
Згруповані поштові відправлення з позначкою "Консигнація"	30 (кожного)	будь-який вимір кожного з них не повинен перевищувати 1050. Сума довжини і найбільшого периметра (довжини кола) у будь-якому напрямку (крім довжини) не повинна перевищувати 2000

У міжнародних поштових відправленнях пересилаються:

у простих і рекомендованих листах - письмові повідомлення, ділові папери, квитанції, рахунки, фотокартки;

у простих і рекомендованих бандеролях - рукописи, друковані видання, в тому числі гравюри, малюнки, географічні карти, викройки, каталоги, проспекти, оголошення та повідомлення і комплекти друкованих видань (у тому числі періодичних) з технічними носіями інформації, що належать до них. Проектна і технічна документація приймається для пересилання тільки від юридичних осіб;

у мішках "М" - книги, газети, журнали та інші друковані видання, а також комплекти друкованих видань (у тому числі періодичних) з технічними носіями інформації, що належать до них;

у поштових відправленнях з оголошеною цінністю - цінні папери, документи (крім заборонених для пересилання), національна валюта як нумізматична (боністична) продукція, іноземна валюта, платіжні документи і банківські платіжні картки міжнародних платіжних систем, емітованих уповноваженими банками в установленому законодавством порядку;

у дрібних пакетах - зразки товарів, предмети подарункового та іншого призначення. До дрібного пакета також може бути вкладене письмове повідомлення, що має характер особистого листування або стосується переліку вкладення, чи друковане видання.

У дрібних пакетах з позначкою "На конкурс" можуть пересилатися вкладення на технічних носіях інформації разом з фотокартками, малюнками, рукописами;

у посылках - продукти харчування (крім продукції тваринного походження) вагою до 10 кг в упаковці виробника, предмети культурно-побутового та виробничого призначення, особистого користування, не заборонені для ввезення до країни призначення. У разі пересилання посылки з оголошеною цінністю максимальна сума оголошеної цінності не повинна перевищувати суми, визначеної у Керівництві з приймання міжнародних поштових відправлень.

У міжнародних поштових відправленнях також можуть пересилатися:

сувенірні вироби, предмети культурного призначення серійного і масового виробництва, не заборонені законодавством до вивезення з України;

не більш як 5 упаковок ліків або не більше ніж потрібно на один курс лікування одного хворого (за призначенням лікаря);

Для декларування товарів та інших предметів, що переміщуються в МПВ, використовуються уніфіковані міжнародні бланки встановлених форм згідно з положеннями актів Всесвітнього поштового Союзу (далі - ВПС):

митна декларація CN 23, використання якої обов'язкове при пересиланні посилок, згрупованих поштових відправлень з позначкою "Консигнація" та можливе при пересиланні відправлень з оголошеною цінністю;

ярлик "Митниця CN 22", використання якого обов'язкове при пересиланні дрібних пакетів, мішків "М" та можливе при пересиланні бандеролей.

У разі недекларування відправником товарів та інших предметів або за відсутності митної декларації CN 23 (ярлика "Митниця CN 22") до МПВ, що надійшло на адресу громадянина чи відправляється за межі митної території України громадянином, посадова особа митного органу під час митного огляду МПВ у примірнику митної декларації CN 23 зазначає перелік товарів та інших предметів, що містяться в МПВ.

Митна декларація CN 23 разом з примірником акта залишається в справах митного органу, але не вважається декларуванням товарів, що містяться в МПВ, не замінює декларації відправника МПВ, а кваліфікується як перелік товарів та інших предметів.

Митний контроль МПВ здійснюється оглядовою комісією в складі трьох осіб - однієї посадової особи митного органу та двох працівників місця міжнародного поштового обміну (далі – ММПО).

Митний контроль МПВ здійснюється посадовими особами митного органу за відсутності відправника (одержувача) МПВ шляхом перевірки документів і відомостей, потрібних для такого контролю, митного огляду (переогляду), обліку товарів та інших предметів у МПВ, а також з використанням інших видів контролю, передбачених законодавством України.

Митні органи самостійно визначають форму та обсяг митного контролю, достатні для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи.

Митний огляд МПВ здійснюється, як правило, без їх розпакування з використанням технічних засобів контролю.

Розпакування, зважування та упакування МПВ здійснюються працівниками ММПО в присутності посадової особи митного органу. Митний огляд (переогляд) з розпакуванням МПВ здійснюється в таких випадках:

якщо товари та інші предмети в МПВ задекларовано загальним найменуванням або нерозбірливо;

якщо товари та інші предмети в МПВ підлягають іншим видам контролю;

якщо товари та інші предмети в МПВ підлягають оподаткуванню згідно із законодавством України;

за відсутності митної декларації CN 23 або ярлика "Митниця CN 22", а також у разі їх незаповнення;

якщо щодо МПВ складено акт про пошкодження оболонки, невідповідність маси МПВ масі, зазначеній на МПВ або в супровідних документах на МПВ, тощо.

За наявності документів, потрібних для митного оформлення МПВ, митний орган здійснює митне оформлення МПВ у термін, що не перевищує:

для відправлень міжнародної прискореної пошти "EMS":

з вкладеннями товарів (предметів) - 1 доби, для письмової кореспонденції - 12 годин;

для інших МПВ:

з вкладеннями товарів (предметів) - 3 діб, для письмової кореспонденції - 24 годин.

У разі збільшення обсягів надходжень МПВ у передсвяткові дні термін може бути збільшений до 2 діб для відправлень міжнародної прискореної пошти "EMS" з вкладеннями товарів та інших предметів та до 5 діб для інших МПВ.

Не підлягають пропуску через митний кордон України в МПВ товари та інші предмети:

а) заборонені до переміщення через митний кордон України згідно із законодавством України в тому числі:

вогнепальна зброя і боєприпаси до неї, холодна зброя та інші предмети, спеціально призначені для нападу та оборони (кастет, стилети, балончики з рідиною паралітичної дії тощо), вибухові, легкозаймисті або інші небезпечні речовини, військове спорядження, якщо інше не передбачено законодавством;

наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори, включені Комітетом з контролю за наркотиками при МОЗ до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, що підлягають спеціальному контролю відповідно до законодавства, та радіоактивні речовини;

культурні цінності;

б) предмети непристойного та аморального змісту;

в) дозволи на право носіння зброї, трудові книжки, військові квитки, паспорти та інші документи, що посвідчують особу;

г) товари, переміщення яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності;

д) предмети, ввезення яких заборонено до країн, визначених у Керівництві з приймання міжнародних поштових відправлень.

У міжнародних посилках, бандеролях, мішках "М" забороняється пересилати письмові повідомлення, що мають характер ділового і особистого листування, а також будь-яку кореспонденцію, яка не належить відправникам або адресатам (одержувачам), за винятком рахунків та описів вкладення.

У міжнародних бандеролях, мішках "М", дрібних пакетах та посилках забороняється пересилати документи та цінні папери;

е) відправлені з порушенням митних правил, актів ВПС чи нормативно-правових актів, що застосовуються у сфері надання послуг поштового зв'язку;

є) на переміщення яких через митний кордон України встановлено обмеження внаслідок застосування державних заходів нетарифного регулювання (ліцензування, сертифікації тощо) або які підлягають іншим видам контролю та за результатами такого контролю не можуть бути пропущені через митний кордон України;

ж) предмети, щодо яких не було здійснено митне оформлення.

Призначені до пересилання за кордон у відкритих поштових відправленнях оригінали або засвідчені нотаріально копії особистих документів легалізуються (для тих країн, де така легалізація потрібна) в Міністерстві закордонних справ України.

Пропуск на митну територію України сільськогосподарської продукції, що підпадає під визначення першої - двадцять четвертої груп Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, що ввозиться громадянами, в будь-яких обсягах не дозволяється.

Це обмеження не поширюється на продукти харчування в упаковці виробника (крім продуктів харчування тваринного походження), що надходять на адресу фізичних осіб у міжнародних поштових відправленнях, вагою до 10 кг. Ці продукти харчування не звільняються від оподаткування.

Ввезення в Україну та вивезення за її межі зоологічних колекцій здійснюються за правилами, що встановлюються **Міністерством екології та природних ресурсів України**.

За відсутності ознак контрабанди або порушення митних чи поштових правил МПВ з товарами та іншими предметами, забороненими до переміщення через митний кордон України, пропуску в Україну не підлягають і повертаються ММПО відправникам МПВ. Повернення відправникам таких МПВ здійснюється операторами поштового зв'язку відповідно до положень Всесвітньої поштової конвенції.

МПВ з товарами та іншими предметами, щодо переміщення яких через митний кордон України встановлено обмеження, у визначеному порядку зберігаються оператором поштового зв'язку під митним контролем до подання митним органам дозвільних документів або до закінчення встановленого поштовими правилами терміну зберігання МПВ.

Товари, що ввозяться на митну територію України в МПВ, обкладаються податками й зборами в порядку, **наведеному в таблиці (див. далі)**.

Пересилання за межі України валюти України

Дозволяється пересилання громадянами-резидентами та нерезидентами в міжнародних поштових відправленнях з оголошеною цінністю за межі України як нумізматичної (боністичної) продукції банкнот, розмінних монет, номінал яких виражено в гривнях, не більше ніж один примірник кожного номіналу та монет із недорогоцінних металів, номінал яких виражено в гривнях, не більше ніж один примірник кожного найменування.

Пересилання за межі України іноземної валюти та чеків

Дозволяється пересилання за межі України на ім'я громадян-резидентів і нерезидентів іноземної валюти та чеків у міжнародних поштових відправленнях з оголошеною цінністю:

банкнот у сумі до 100 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком на день оформлення митної декларації,

іменних чеків, виражених в іноземній валюті, що були ввезені/переслані з дотриманням вимог чинного законодавства України.

Дозволяється пересилання на митну територію України на ім'я громадян-резидентів і нерезидентів іноземної валюти та чеків у міжнародних поштових відправленнях з оголошеною цінністю:

банкнот у сумі до 200 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком на день оформлення митної декларації,

іменних чеків, виражених в іноземній валюті, - у сумі до 10000 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком на день оформлення митної декларації. Сума оголошеної цінності цих відправлень не повинна перевищувати 5000 доларів США.

Отримання чеків в Україні в сумі, що перевищує встановлені норми, дозволяється на підставі спеціального дозволу Національного банку за формою 05.

Переміщення громадянами товарів у міжнародних експрес-відправленнях

Митному оформленню в митному органі, у зоні діяльності якого розташована Центральна сортувальна станція (далі - ЦСС), підлягають міжнародні експрес-відправлення (далі – МЕВ) документального характеру незалежно від місця розташування одержувача (відправника), а також МЕВ, що належать громадянам, які не є суб'єктами ЗЕД, незалежно від місця розташування одержувача, у разі сплати за них експрес-перевізником належних податків та зборів і подання дозвільних документів, передбачених законодавством.

Декларування товарів, які надходять на митну територію України в МЕВ на адреси громадян, здійснюється експрес-перевізником із використанням митної декларації М 16.

У разі відправлення громадянами МЕВ за межі митної території України декларування переміщуваних у них товарів здійснюється на бланку митної декларації.

Нарахування та стягнення податків і зборів на товари та інші предмети, що переміщуються в МЕВ, здійснюються згідно з порядком, установленим законодавством України (див. таблицю).

Переміщення через митний кордон України в МЕВ товарів та інших предметів, заборонених до такого переміщення, тягне за собою конфіскацію цих товарів та інших предметів.

Таблиця

Обкладення податками і зборами товарів,
що переміщуються громадянами на митну територію України
в міжнародних поштових і міжнародних експрес-відправленнях

Критерії	Спосіб ввезення	Декларування	Оподаткування	Документ для нарахування податків і зборів
1) сумарна митна вартість не перевищує 200 євро, а загальна вага не перевищує 50 кг	- у міжнародному поштовому відправленні	письмове CN23, CN22	без оподаткування	-

2) сумарна митна вартість не перевищує 1000 євро, а загальна вага не перевищує 100 кг	-у міжнародному поштовому відправленні,	письмове CN23, CN22	мито – 20 % митної вартості, акцизний збір (в установлених законодавством випадках), податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	бланк оглядового розпису М-15
	- в експрес-відправленнях	письмове митна декларація М-16	мито – повні ставки Митного тарифу України, акцизний збір (в установлених законодавством випадках), податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	бланк оглядового розпису М-16
3) сумарна митна вартість перевищує 1000 євро та/або загальна вага перевищує 100 кг	-у міжнародному поштовому відправленні, -в експрес-відправленнях	письмове з оформленням вантажної митної декларації (ВМД)	мито – повні ставки Митного тарифу України, акцизний збір (в установлених законодавством випадках), податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	ВМД
4) єдиний неподільний товар: митна вартість не перевищує 200 євро та вага не перевищує 50 кг	- у міжнародному поштовому відправленні,	письмове CN23, CN22	без оподаткування	-
5) єдиний неподільний товар: митна вартість перевищує 200 євро та вага перевищує 50 кг	- у міжнародному поштовому відправленні,	письмове CN23, CN22	мито – 20 % митної вартості, акцизний збір (в установлених законодавством випадках), податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	бланк оглядового розпису М-15

Необхідно звернути увагу, що:

- єдиний неподільний товар - товар в одиничному неподільному стані, що не належить до особистих речей, за умови, що, крім нього, інших товарів немає;
- єдиний неподільний товар підлягає обкладенню податками й зборами тільки у випадку, коли одночасно виконуються дві умови: і вартість перевищує 200 євро, і вага перевищує 50 кг.

Наприклад:

не обкладається податками й зборами як єдиний неподільний товар - шуба жіноча хутрова вартістю 3000 євро та вагою 2 кг.

6) єдиний неподільний товар: незалежно від вартості	- в експрес- відправленнях	письмове митна декларація М-16	мито — повні ставки Митного тарифу України, акцизний збір (в установлених законодавством випадках), податок на додану вартість — 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	бланк оглядового розпису М- 16
7) транспортні засоби за кодами 8701, 8702, 8703, 8704, 8705 УКТЗЕД	- у несупроводжуваному багажі	письмове в порядку, передбаченому для громадян	мито — повні ставки Митного тарифу України, акцизний збір (в установлених законодавством випадках), податок на додану вартість — 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	квитанція форми МД-1
8) інші транспортні засоби	- у порядку, зазначеному в пунктах 4 — 6 цієї таблиці відповідно	письмове в порядку, передбаченому для громадян	- у порядку, зазначеному в пунктах 4 — 6 цієї таблиці відповідно	квитанція форми МД-1
9) кузови та шасі за кодами 8706, 8707 УКТЗЕД	- у міжнародному поштовому відправленні	письмове CN23, CN22	мито — повні ставки Митного тарифу України, акцизний збір (в установлених законодавством випадках), податок на додану вартість — 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	бланк оглядового розпису М- 15
	- в експрес- відправленнях	письмове митна декларація М-16		бланк оглядового розпису М- 16

Митне оформлення кузовів та шасі за кодами 8706 і 8707 згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), що ввозяться

громадянами для вільного обігу, здійснюється як митне оформлення зібраних транспортних засобів: з урахуванням максимального об'єму циліндрів двигунів, що серійно встановлювалися на марках таких автомобілів відповідного року їх випуску.

Нові та такі, що були у користуванні, транспортні засоби, а також вузли, агрегати та частини до них, що ввозяться громадянами, підлягають обов'язковій сертифікації відповідно до чинного законодавства. При цьому кузови та шасі транспортних засобів за кодами 8706, 8707 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності підлягають сертифікації як зібрані транспортні засоби.

Стаття 249. Визначення вартості товарів, які переміщуються громадянами через митний кордон України, для цілей нарахування податків і зборів

Митна вартість товарів, які переміщуються громадянами через митний кордон України, для цілей нарахування податків і зборів визначається на підставі заяви власника цих товарів чи уповноваженої ним особи за умови надання підтверджувальних документів (товарних чеків, ярликів тощо), які можна ідентифікувати з наявними товарами. При визначенні митної вартості товарів, які переміщуються у несупроводжуваному багажі та вантажному відправленні, крім вартості самих товарів враховується вартість їх страхування та перевезення (фрахту) до моменту перетинання ними митного кордону України.

За відсутності таких підтверджень або у разі наявності обґрунтованих сумнівів щодо достовірності відомостей стосовно заявленої вартості митні органи визначають митну вартість самостійно, на підставі ціни на ідентичні або подібні (аналогічні) товари та відповідно до вимог цього Кодексу.

Враховуючи, що митна вартість є основою для нарахування податків і зборів на товари, що переміщуються через митний кордон України, визначення митної вартості є питанням найважливішим.

Найбільш складним є питання визначення митної вартості товарів, які переміщуються громадянами.

Митна вартість обчислюється на момент перетину товарами митного кордону України. Митна вартість товарів, які переміщуються громадянами через митний кордон України, визначається на підставі заяви громадянина за умови надання ним підтверджувальних документів. Такими документами можуть бути товарні чеки, ярлики тощо за умови, що ці документи можна ідентифікувати з наявними товарами.

При визначенні митної вартості товарів, які переміщуються в несупроводжуваному багажі, крім вартості самих товарів враховується вартість їх страхування та перевезення (фрахту) до моменту перетинання ними митного кордону України.

У разі відсутності документів, які підтверджують заявлену громадянином митну вартість, або за наявності обґрунтованих сумнівів щодо достовірності заявлених відомостей митний орган може самостійно визначити митну вартість товарів, застосовуючи методи визначення митної вартості, встановлені цим Кодексом.

Із усіх встановлених Кодексом методів, для товарів, які переміщуються громадянами, можуть бути застосовані такі:

визначення митної вартості на підставі ціни на ідентичні товари (метод 2);

визначення митної вартості на підставі ціни на подібні (аналогічні) товари (метод 3).

Під ідентичними розуміються товари, однакові за всіма ознаками з товарами, що оцінюються, у тому числі за такими:

фізичні характеристики;
якість та репутація на ринку;
країна походження;
виробник.

Незначні зовнішні відмінності не можуть бути підставою для відмови у розгляді товарів як ідентичних, якщо в цілому такі товари відповідають зазначеним вимогам.

У разі якщо для цілей застосування цього методу виявляється більше однієї ціни угоди щодо ідентичних товарів, для визначення митної вартості товарів, що імпортуються, застосовується найнижча з них.

Під подібними (аналогічними) розуміються товари, які хоч і не є однаковими за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються із схожих компонентів, завдяки чому вони виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються, та вважаються комерційно взаємозамінними.

Для визначення, чи є товари подібними (аналогічними), враховуються такі ознаки:
якість, наявність торговельної марки і репутація на ринку;
країна походження;
виробник.

Товари не вважаються ідентичними чи подібними (аналогічними) оцінюваним:

якщо вони не були вироблені в тій же країні, що і товари, які оцінюються. Товари, виготовлені не виробником оцінюваних товарів, а іншою особою, беруться до уваги лише у разі, якщо немає ні ідентичних, ні подібних (аналогічних) товарів, виготовлених особою - виробником товарів, які оцінюються;

якщо проектування товарів, дослідно-конструкторські роботи, художнє оформлення, дизайн, ескізи, креслення, а також інші аналогічні роботи виконані в Україні.

Слід звернути увагу, що декларування митної вартості товарів, які переміщуються громадянами, здійснюється без подання декларації митної вартості.

Глава 43. Пропуск та оподаткування товарів, що вивозяться громадянами за межі митної території України

Стаття 250. Умови вивезення громадянами товарів за межі митної території України

Вивезення громадянами товарів за межі митної території України здійснюється у порядку та на умовах, встановлених законодавством України для підприємств, якщо інше не передбачено законом.

Дія частини першої цієї статті не поширюється на:

- 1) товари, сукупна вартість яких не перевищує суму, еквівалентну 200 євро;
- 2) предмети, які вивозяться (пересилаються) у зв'язку з виїздом за межі України на постійне місце проживання;
- 3) предмети, які входять до складу спадщини, оформленої в Україні на користь громадянина-нерезидента, за умови підтвердження складу спадщини органами, що вчиняють нотаріальні дії;
- 4) товари, які тимчасово вивозяться (пересилаються) за межі митної території України під письмове зобов'язання про їх зворотне ввезення;
- 5) товари, які були тимчасово ввезені на митну територію України під зобов'язання про їх зворотне вивезення, що підтверджується відповідними документами;

б) предмети, одержані громадянами-нерезидентами у вигляді призів і нагород за участь у змаганнях, конкурсах, фестивалях тощо, які проводяться на території України, що підтверджується відповідними документами;

7) предмети (майно) особистого користування, у тому числі предмети початкового облаштування, придбані в Україні громадянами-нерезидентами, які користуються пільгами згідно з міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, що вивозяться (пересилаються) цими громадянами у зв'язку з їх остаточним виїздом за межі України;

8) товари, придбані громадянами-нерезидентами на території України, загальна вартість яких не перевищує суми іноземної валюти, ввезеної цими громадянами під час в'їзду в Україну, за умови подання відповідних документів;

9) предмети, призначені для особистого користування, що вивозяться (пересилаються) громадянами-нерезидентами у зв'язку з остаточним виїздом за межі України;

10) товари, що вивозяться громадянами-нерезидентами у зв'язку з остаточним виїздом за межі України, на суму, що не перевищує 80 відсотків доходу, одержаного за час роботи чи навчання в Україні, за умови подання відповідних документів.

Вивезення громадянами товарів за межі митної території України здійснюється у порядку та на умовах, встановлених законодавством України для підприємств, якщо інше не передбачено законом.

Громадяни, за умови дотримання вимог Митного кодексу України та інших законодавчих актів України, можуть переміщувати через митний кордон України будь-які предмети, крім тих, що заборонені до вивезення, а також тих, щодо вивезення яких установлені обмеження.

У даній статті пояснюються умови вивезення громадянами за межі митної території України предметів:

- у ручній поклажі,
- у супроводжуваному багажі,
- у несупроводжуваному багажі.

1) товари, сукупна вартість яких не перевищує суму, еквівалентну 200 євро;

2) предмети, які вивозяться (пересилаються) у зв'язку з виїздом за межі України на постійне місце проживання;

Громадяни, які виїжджають на постійне місце проживання за межі України, можуть вивозити будь-які предмети, крім заборонених до вивезення.

Родинні цінності, які не перебувають на постійному зберіганні в державних музеях, установах, бібліотеках та інших державних сховищах культурних цінностей, вивозяться відповідно до законодавства України.

У разі переїзду громадян на постійне місце проживання до інших держав їм дозволяється вивозити особисті нагороди, на які є орденські книжки або нагородні посвідчення.

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, нагороджені державними нагородами з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, мають право при переїзді на постійне місце проживання до інших країн вивозити ці нагороди за наявності:

документів, що підтверджують переїзд громадянина на постійне місце проживання до іншої країни;

документів про нагородження.

Вивезення громадянами, які переїжджають на постійне місце проживання до іншої держави, нагород, що залишилися їм від померлих батьків, можливе за умови подання документів, що підтверджують переїзд громадян на постійне місце проживання до іншої держави, свідоцтва про смерть, орденських книжок або нагородних посвідчень та документів, що підтверджують родинні зв'язки.

Якщо громадяни, які відбувають на постійне місце проживання до іншої країни, вивозять успадковані ними державні нагороди з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, вони повинні подати до митниці для митного оформлення:

документи, що підтверджують переїзд громадянина на постійне місце проживання до іншої країни;

копію свідоцтва про смерть власника нагороди, засвідчену в установленому порядку;

документи про нагородження;

свідоцтво про право на спадщину.

При виїзді на постійне місце проживання за межі України предмети найчастіше відправляються в несупроводжуваному багажі (далі - НСБ). НСБ громадян, які виїжджають на постійне місце проживання за межі України, приймається до митного оформлення тільки після подання митному органу повністю оформлених для виїзду документів, а також документів на багаж.

Громадяни, які виїжджають на постійне місце проживання до країн СНД, подають митному органу адресний листок вибуття й квиток для проїзду за кордон, а при виїзді до інших країн – закордонний паспорт.

Порядок декларування предметів, які вивозяться в НСБ, наведений у коментарі до статті 247 цього Кодексу.

3) предмети, які входять до складу спадщини, оформленої в Україні на користь громадянина-нерезидента, за умови підтвердження складу спадщини органами, що вчиняють нотаріальні дії;

4) товари, які тимчасово вивозяться (пересилаються) за межі митної території України під письмове зобов'язання про їх зворотне ввезення;

Товари можуть бути допущені до тимчасового вивезення за таких умов:

подання митному органу документів на товар з обґрунтуванням підстав їх тимчасового вивезення,

надання митному органу зобов'язання про зворотне ввезення цих товарів у строки, обумовлені метою тимчасового вивезення, але не більше одного року.

Товари не допускаються до переміщення в режимі тимчасового вивезення, якщо немає можливості встановити надійність їх ідентифікації.

Особливості тимчасового вивезення культурних цінностей

Тимчасове вивезення культурних цінностей може здійснюватися громадянами: для організації виставок;

для проведення реставраційних робіт і наукових досліджень;

у зв'язку з театральною, концертною та іншою артистичною діяльністю;

в інших випадках, передбачених законодавством України.

Культурні цінності, тимчасово вивезені з України і не повернуті в обумовлений угодою термін, вважаються незаконно вивезеними.

Рішення про можливість або неможливість тимчасового вивезення культурних цінностей приймає Державна служба контролю за клопотанням власника культурних цінностей чи уповноваженої ним особи.

До клопотання додаються такі документи на культурні цінності:

документ, що підтверджує право власності заявника на культурні цінності;

у разі вивезення смичкових інструментів та смичків - паспорти на них установленого зразка, які видаються Міністерством культури і мистецтв України;

два примірники переліку культурних цінностей, які тимчасово вивозяться, встановленого зразка (у разі потреби);

два примірники списків подаються під час вивезення музичних інструментів, друкованих видань, предметів філателії. Зразок списків визначається Державною службою контролю;

по два примірники кольорових фотографій кожної культурної цінності, розміром 13 x 18 см (крім предметів філателії, нумізматики, боністики та фалеристики, надання фотографій на які не потрібно);

висновок державної експертизи.

У разі прийняття Державною службою контролю рішення про можливість тимчасового вивезення культурних цінностей власнику культурних цінностей чи уповноваженій ним особі видається свідоцтво на право тимчасового вивезення культурних цінностей, зразок якого затверджений Кабінетом Міністрів України.

Свідоцтво на право тимчасового вивезення культурних цінностей є підставою для пропуску зазначених у ньому культурних цінностей за межі митної території України. Вивезення культурних цінностей без цього свідоцтва забороняється.

Свідоцтво дійсне упродовж 6 місяців від дати його видачі.

Рішення щодо видачі свідоцтва із зазначенням термінів перебування культурних цінностей за межами України приймається Державною службою контролю або уповноваженим Державної служби контролю на підставі висновку державної експертизи та перевірки наданих документів. На свідоцтві, на кожному аркуші переліку культурних цінностей та їх фотографіях посадова особа Державної служби контролю або уповноважений Державної служби контролю проставляє відтиск штампа "Дозволено до вивезення з України", а на переліку та фотографіях - номер свідоцтва і дату його видачі, у відтиску штампа - підпис.

При тимчасовому вивезенні з України культурних цінностей з метою реставрації у свідоцтві та переліку культурних цінностей, що до нього додається, посадова особа Державної служби контролю або уповноважений Державної служби контролю робить запис "Вивозиться з метою реставрації". При зворотному ввезенні предмета на митну територію України мистецтвознавцю (у разі його наявності) та посадовій особі митного органу подаються фотографії предмета до і після реставрації, завірені установою або фахівцем, який проводив реставрацію.

Культурні цінності, що вивозяться з України, декларуються в установленому законодавством порядку.

Під час здійснення контролю мистецтвознавець (у разі його наявності) та посадова особа митного органу звіряють подані культурні цінності з інформацією, що міститься у свідоцтві та доданих до нього переліку і фотографіях.

У разі, коли подані власником під час здійснення митного контролю культурні цінності не відповідають інформації, що міститься у свідоцтві та/або доданих до нього переліку і фотографіях, мистецтвознавець на зворотному боці свідоцтва робить запис "Заявлені до вивезення культурні цінності не відповідають тим, що подані для контролю", проставляє відтиск особистої номерної печатки, дату, у відтиску печатки - підпис і вилучає це свідоцтво. При вилученні свідоцтва мистецтвознавець складає акт про вилучення свідоцтва (у двох примірниках), який підписує власник культурних цінностей, мистецтвознавець та посадова особа митного органу. Вилучене свідоцтво та акт передаються до Державної служби контролю, яка вносить до Реєстру порушень порядку переміщення культурних цінностей через державний кордон України дані про власника цієї культурної цінності з подальшим наданням такої інформації правоохоронним органам. Другий примірник акта залишається у власника культурних цінностей.

За відсутності в пункті пропуску через митний кордон України мистецтвознавця та у разі виникнення у посадовій особі митного органу сумніву щодо відповідності культурних цінностей, пред'явлених при митному контролі, культурним цінностям, на які видано свідоцтво і додані до нього перелік і фотографії, посадова особа митного органу повинна залучити до процедури митного контролю представника Державної служби контролю або уповноваженого Державної служби контролю у термін, що не перевищує трьох діб.

При тимчасовому вивезенні культурних цінностей свідоцтво, переліки та фотографії з відтиском особистої номерної печатки, датою та підписом мистецтвознавця (у разі його наявності) та з відтиском особистої номерної печатки посадової особи митного органу про їх пропуск через митну територію України залишаються в митному органі, який здійснив їх митне оформлення.

Копія свідоцтва та другий примірник переліку і фотографій з аналогічними реквізитами залишаються у власника і є підставою для повернення ним культурних цінностей в Україну.

Громадяни, нагороджені державними нагородами з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, мають право вивозити ці нагороди за наявності документів про нагородження ними у разі виїзду за межі України для тимчасового перебування за умови надання митниці на кордоні зобов'язання про зворотне ввезення державних нагород в Україну.

5) товари, які були тимчасово ввезені на митну територію України під зобов'язання про їх зворотне вивезення, що підтверджується відповідними документами;

Документом, який підтверджує тимчасове ввезення товарів, є:

митна декларація та другий примірник уніфікованої митної квитанції МД-1 про нарахування та стягнення сум гарантії, якщо митна вартість товарів не перевищує 1000 євро та загальна вага не перевищує 100 кг;

вантажна митна декларація, якщо митна вартість товарів перевищує 1000 євро та/або загальна вага перевищує 100 кг.

Подані документи повинні давати можливість їх ідентифікації з наявними товарами.

Якщо громадянин при тимчасовому ввезенні товарів надавав гарантію їх вивезення у вигляді грошової застави, то грошова застава повертається громадянину після виконання ним зобов'язання про вивезення товарів. За фактом вивезення товарів складається "Акт-підтвердження про вивезення товарів і транспортних засобів".

Грошова застава може бути повернута митним органом, через який вивозяться товари, або митним органом, на рахунок якого внесено грошову заставу.

Повернення грошової застави, внесеної в іноземній валюті, здійснюється виключно митним органом, на рахунок якого вона була внесена.

Грошова застава, внесена шляхом застосування платіжної картки, може бути отримана готівкою.

Грошова застава повертається на підставі таких документів:

- письмова заява громадянина,
- другий примірник уніфікованої митної квитанції МД-1, який підтверджує внесення грошової застави,
- Акт-підтвердження про вивезення товарів і транспортних засобів,
- Повідомлення про внесення громадянином грошової застави.

6) предмети, одержані громадянами-нерезидентами у вигляді призів і нагород за участь у змаганнях, конкурсах, фестивалях тощо, які проводяться на території України, що підтверджується відповідними документами;

7) предмети (майно) особистого користування, у тому числі предмети початкового облаштування, придбані в Україні громадянами-нерезидентами, які користуються пільгами згідно з міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, що вивозяться (пересилаються) цими громадянами у зв'язку з їх остаточним виїздом за межі України;

Вивезення культурних цінностей особами, які користуються дипломатичним імунітетом, здійснюється на загальних підставах. Особистий багаж цих осіб може бути підданий митному огляду відповідно до митного законодавства України та міжнародних договорів України.

8) товари, придбані громадянами-нерезидентами на території України, загальна вартість яких не перевищує суми іноземної валюти, ввезеної цими громадянами під час в'їзду в Україну, за умови подання відповідних документів;

9) предмети, призначені для особистого користування, що вивозяться (пересилаються) громадянами-нерезидентами у зв'язку з остаточним виїздом за межі України;

Під предметами, призначеними для особистого користування, необхідно розуміти особисті речі. Визначення особистих речей та перелік предметів, які можуть бути віднесені до особистих речей, наведені в коментарі до статті 252 цього Кодексу.

10) товари, що вивозяться громадянами-нерезидентами у зв'язку з остаточним виїздом за межі України, на суму, що не перевищує 80 відсотків доходу, одержаного за час роботи чи навчання в Україні, за умови подання відповідних документів.

Особливості вивезення деяких товарів

Крім обмежень, встановлених статтею 251 цього кодексу, законодавством установлені й інші обмеження щодо вивезення деяких товарів.

Порядок переміщення через митний кордон України валютних цінностей встановлюється Національним банком України (Таблиця 1).

Вивезення за межі митної території України об'єктів рослинного та тваринного світу, занесених до Червоної книги України, мисливських трофеїв, рослинної сировини, зоологічних колекцій здійснюється в порядку, встановленому Міністерством **екології та природних ресурсів**. Порядок вивезення культурних цінностей з метою відчуження буде наведений у коментарі до статті 251 цього кодексу.

Контроль за дотриманням законодавства з питань охорони державної таємниці в текстових, аудіо- та аудіовізуальних матеріалах, що переміщуються через кордон, в пунктах міжнародного поштового обміну здійснюється силами і засобами Держкомтаємниць.

У пунктах пропуску через державний кордон України, де нема представників Держкомтаємниць, ці функції виконують органи митного контролю, консультуючись при потребі з відповідними органами державної виконавчої влади.

Догляд здійснюється з метою запобігання переміщення через державний кордон:

- інформації, яка охороняється Законами України "Про інформацію", "Про державну таємницю", іншої інформації, віднесеної до державної таємниці на підставі рішень Державних експертів з питань таємниць;

- призначених до патентування в іноземних державах винаходів (корисних моделей), на які не одержано згоду або є заборона Державного комітету України з питань інтелектуальної власності (Держпатенту України);

- творів друку, предметів, що становлять історичну, наукову, художню або іншу цінність;

- продукції порнографічного та вульгарного змісту.

За дозволом Урядової комісії з експортного контролю в порядку, встановленому чинним законодавством України, здійснюється вивезення за межі України таких матеріалів:

- відомості або результати (проміжні матеріали) науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт та дисертацій, які виконуються або були виконані на замовлення чи в інтересах оборони та безпеки України;

- друковані матеріали, рукописи, кліше, фото-, кіноматеріали, відеозаписи, платівки та інші звукозаписи, малюнки, інші друковані й образотворчі матеріали, що містять відомості про зброю, військову чи спеціальну техніку або технології їх виготовлення;

- технічні засоби обробки та зберігання інформації, які мають енергонезалежні елементи пам'яті, машинні носії (магнітні диски та стрічки усіх видів, перфокарти та перфострічки, мікрофотоносії і т. п.), що містять інформацію про зброю, військову чи спеціальну техніку або технології її виготовлення;

- матеріали, що містять описи (або відомості про них) способів виготовлення або застосування зброї усіх видів та боєприпасів до неї, військової і спеціальної техніки та запасних частин до неї, військового майна та вибухових речовин, а також сировини та матеріалів, комплектуючих та напівфабрикатів, що використовуються для їх виробництва.

Порядок вивезення текстових, аудіовізуальних документів, віднесених до складу Національного архівного фонду України, або копій з них визначається інструкцією Головного архівного управління.

Порядок вивезення текстових матеріалів і кінофотофонодокументів, віднесених до складу Державного музейного фонду України, визначається окремою інструкцією Міністерства культури України.

Твори друку, що становлять історичну, наукову, художню або іншу цінність, а також текстові матеріали й кінофотофонодокументи, віднесені до складу Державного музейного фонду України, можуть вивозитись за кордон у порядку, що визначає вивезення культурних цінностей.

Не підлягають пропуску через державний кордон на підставі чинного законодавства України:

а) матеріали, що містять заклики до насильницького повалення чи зміни державного і суспільного ладу, порушення територіальної цілісності, державного суверенітету і безпеки України, пропаганду війни, насильства та жорстокості, расової, національної, релігійної винятковості або нетерпимості, підбурювання до вчинення кримінально караних дій;

б) матеріали, що містять описи способів виготовлення і застосування наркотиків і сильнодіючих отруйних речовин;

в) матеріали порнографічного та вульгарного змісту;

г) документи Національного архівного фонду України (крім випадків тимчасового їх експонування або реєстрації за кордоном) - з дозволу Головархіву України;

д) трудові книжки, військові квитки, дозвіл на право носіння зброї, посвідчення особи. Замість трудової книжки й інших документів пропускаються архівні довідки про трудовий стаж, які видаються архівними установами, або нотаріально засвідчені копії документів;

е) документи і матеріали Державного музейного фонду України (крім випадків їх тимчасового експонування або реставрації за кордоном) - з дозволу Міністерства культури України.

Матеріали, що вивозяться за кордон без дозволу:

випущені для публічного розповсюдження в Україні або за кордоном періодичні та неперіодичні видання, друкована образотворча продукція, картографічні матеріали, ноти та аудіовізуальні матеріали (за винятком тих, що становлять історичну, наукову, художню або іншу цінність, матеріалів з курсів військової підготовки, цивільної оборони і закритих спеціальностей);

технічні описи, інструкції і правила експлуатації, користування на призначену до експорту серійну продукцію, транспортні засоби (як інвентарне майно), товарно-супровідні документи на вантажі, що вивозяться, суднові бібліотеки (на морських та річкових судах);

оригінали і засвідчені нотаріально копії документів, що належать громадянам про:

а) реєстрацію актів громадянського стану;

б) освіту;

в) присудження наукових ступенів, присвоєння вчених звань і підвищення кваліфікації;

г) реєстрацію транспортних і інших технічних засобів та право управління ними;

д) трудовий стаж (для трудових книжок лише копії);

е) проходження військової служби;

є) участь у Великій Вітчизняній та інших війнах і військових конфліктах;

ж) поранення та лікування;

з) нагороди;

и) пенсії;

і) спадщину;

ї) інші документи, що стосуються забезпечення прав і законних інтересів громадян і осіб без громадянства, крім перелічених в п. 2.5д цієї Інструкції.

Примітка. Призначені до вивезення за кордон у відкритих поштових відправленнях оригінали або засвідчені нотаріально копії особистих документів легалізуються (для тих країн, де така легалізація потрібна) в Міністерстві закордонних справ України.

Контроль матеріалів, які переміщуються через державний кордон України, здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон України чи в інших пунктах, де є митні установи.

Призначені до вивезення за кордон текстові та аудіовізуальні матеріали незалежно від способу переміщення (поштовими каналами, через пункти пропуску на державному кордоні, в багажі чи вантажах, передача іноземцям) повинні супроводжуватись документами встановленого зразка.

При вивезенні за межі України матеріали завчасно подаються для перевірки (контролю) митним установам. У випадку відсутності ліцензій або дозволів (висновків) і неможливості прийняття співробітниками митних установ рішення про можливість вивезення за кордон таких матеріалів (з точки зору дотримання економічних, науково-технічних, оборонних і інших інтересів країни), вони можуть бути затримані на час консультацій з органами Держкомтаємниць або іншими зацікавленими організаціями за профілем.

Стаття 251. Обмеження щодо вивезення громадянами за межі митної території України окремих товарів

Не допускається вивезення громадянами за межі митної території України незалежно від загальної вартості:

1) товарів, щодо яких відповідно до законодавства України застосовуються заходи тарифного та нетарифного регулювання експорту;

2) товарів, на які встановлено державні дотації, крім предметів особистого користування;

3) товарів промислового призначення (обладнання, комплектуючих виробів, матеріалів тощо) згідно з переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Вивезення дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та виробів з них, а також культурних цінностей з метою їх відчуження дозволяється у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Не допускається вивезення за межі митної території України:

товарів, щодо яких відповідно до законодавства України застосовуються заходи тарифного та нетарифного регулювання експорту

Зовнішньоекономічна політика держави має на меті досягнення національною економікою переваг на світовому ринку та захист внутрішнього ринку й спрямована на стимулювання чи обмеження ввезення та вивезення товарів.

Тарифне регулювання займає центральне місце в системі державного регулювання.

Експортні мита застосовуються окремими країнами з метою регулювання вивезення окремих видів товарів і одержання додаткових надходжень до Державного бюджету.

Станом на кінець 2002 року встановлені експортні мита на такі товари:

Таблиця 1.

Код товару згідно з ТН ЗЕД	Опис товару згідно з ТН ЗЕД	Ставка мита

		у відсотках до митної вартості :товару	але не менш як (екю за 1 тонну)
01.02.90100	Велика рогата худоба жива: молодняк великої рогатої худоби: - вагою не більш як 350 кілограмів; - вагою більш як 350 кілограмів:	75	1500
01.02.90310	нетелі, корови,	55	540
01.02.90900	бики, воли та інші		
01.04.10	Вівці живі	50	390
	Шкури:		
41.01	великої рогатої худоби	30	400
41.02	овець або ягнят	30	1*
41.03.90000	тільки свиней	27	170

1* екю за 1 штуку

Таблиця 2.

Код товару згідно з ТН ЗЕД	Опис товару згідно з ТН ЗЕД	Ставки (експортного) мита у відсотках до митної вартості товару
120400900	Насіння льону, дроблене або недроблене	17
120600900	Насіння соняшнику, дроблене або недроблене	17
120799990	Тільки насіння ріжю	17

Таблиця 3.

Код товару згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі - УКТ ЗЕД)	Назва товару згідно з УКТ ЗЕД	Ставки мита, євро (за 1 тонну)
7204	Відходи та брухт чорних металів; залізні або сталеві відходи у зливках для переплавки (шихтові зливки):	
7204 10 00 00	- відходи та брухт ливарного чавуну	30
	- відходи та брухт легованої сталі:	
7204 21	- - нержавіючої сталі:	
7204 21 10 00	- - - з масовою часткою нікелю 8 % або більше	30
7204 21 90 00	- - - іншої	30
7204 29 00 00	- - інші	30
7204 30 00 00	- відходи та брухт чорних металів, луджені	30

	- інші відходи та брухт:	
7204 41	- - токарна стружка, обрізки, уламки, відходи фрезерного виробництва, ошурки, відходи обрізування та штампування, пакетовані або непакетовані:	
7204 41 10 00	- - - токарна стружка, обрізки, уламки, відходи фрезерного виробництва та ошурки	30
	- - - відходи обрізування або штампування:	
7204 41 91 00	- - - - пакетовані	30
7204 41 99 00	- - - - інші	30
7204 49	- - інші:	
7204 49 10 00	- - - подрібнені (різані)	30
	- - - інші:	
7204 49 30 00	- - - - пакетовані	30
	- - - - інші:	
7204 49 91 00	- - - - - несортовані	30
7204 49 99 00	- - - - - інші	30
7204 50	- відходи у зливках (шихтові зливки) для переплавки:	
7204 50 10 00	- - з легованої сталі	30
7204 50 90 00	- - інші	30

Ще одним методом в системі державного регулювання виступає нетарифне регулювання.

До заходів нетарифного регулювання належать ліцензування й квотування товарів, реєстрація зовнішньоекономічних контрактів, система дозволів різних міністерств і відомств, уповноважених видавати ці дозволи на деякі товари, тощо.

товарів, на які встановлено державні дотації, крім предметів особистого користування товарів промислового призначення (обладнання, комплектуючих виробів, матеріалів тощо) згідно з переліком:

Код за УКТЗЕД	Найменування товару
0505 10 10 00	Необроблене пір'я, придатне для набивання та необроблений пух
2805 30	Рідкісноземельні метали, скандій та ітрій у чистому вигляді, у сумішах або сплавах
2805 40	Ртуть
4101	Шкури необроблені великої рогатої худоби або тварин родини конячих (свіжі або солоні, сушені, оброблені вапном, протравлені чи консервовані іншим способом, але не дублені, не вироблені під пергамент і не піддані подальшій обробці), з волосяним покривом або без волосяного покриву, спилок або неспилок
4102	Необроблені шкури овець або шкурки ягнят (свіжі або солоні, сушені, оброблені вапном, зольні, пікельовані чи консервовані іншим способом, але не дублені, не вироблені під пергамент і не піддані подальшій обробці), з вовняним покривом або без вовняного покриву, спилок або неспилок, крім зазначених у примітці 1 "в" до

	групи 41
4103 90 00 00	Шкіра свиней необроблена (шкірсировина) (свіжа або солена, сушена, оброблена вапном, зольна, пікельована чи консервована іншим способом, але не дублена, не вироблена під пергамент і не піддана подальшій обробці), з волосяним покривом або без волосяного покриву, спилок або неспилок
4403 10	Лісоматеріали оброблені фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами
4403 20	Лісоматеріали інші з хвойних порід (крім оброблених фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами)
4403 91 00 00	Лісоматеріали інші з дуба (<i>Quercus</i> spp.) (крім оброблених фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами)
4403 92 00 00	Лісоматеріали інші з бука (<i>Fagus</i> spp.) (крім оброблених фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами)
4403 99	Лісоматеріали інші (крім оброблених фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами, крім лісоматеріалів з хвойних порід, з дуба (<i>Quercus</i> spp.), з бука (<i>Fagus</i> spp.), та з деревини тропічних порід, зазначених у примітці 1 до підпозиції групи 44)
7403 21 00 00	Сплави на основі міді та цинку (латуні)
7403 22 00 00	Сплави на основі міді та олова (бронзи)
7403 23 00 00	Сплави на основі міді та нікелю (купронікелі) або з міді, нікелю та цинку (нейзильбери)
7404 00	Відходи та брухт з міді
7407	Прутки, бруски та профілі з міді
7408	Дріт мідний
7409	Плити, листи та стрічки з міді, завтовшки понад 0,15 мм
7502 – 7508	Нікель необроблений, відходи та брухт, порошки та луска, прутки, бруски, профіль та дріт, плити, листи, стрічки та фольга, труби, трубки та фітинги для них та інші вироби з нікелю
7801	Свинець необроблений
7802	Відходи та брухт із свинцю
8001 – 8007	Олово необлене, відходи та брухт, прутки, бруски, профілі та дріт, пластини, листи, стрічка, фольга, труби, трубки, фітинги для них та інші вироби з олова
8101	Вольфрам і вироби з вольфраму, включаючи відходи та брухт
8102	Молібден і вироби з молібдену, включаючи відходи та брухт
8103	Тантал і вироби з танталу, включаючи відходи та брухт
8104	Магній і вироби з магнію, включаючи відходи та брухт
8105	Штейни кобальтові та інші проміжні продукти металургії кобальту; кобальт і вироби з кобальту, включаючи відходи та брухт
8106 00	Вісмут і вироби з вісмуту, включаючи відходи та брухт
8107	Кадмій і вироби з кадмію, включаючи відходи та брухт
8108	Титан і вироби з титану, включаючи відходи та брухт
8109	Цирконій і вироби з цирконію, включаючи відходи та брухт
8110 00	Сурма та вироби із сурми, включаючи відходи та брухт
8111 00	Марганець та вироби з марганцю, включаючи відходи та брухт
8112	Берилій, хром, германій, ванадій, галій, гафній (кельтій), індій, ніобій (колумбій), реній і талій, а також вироби із цих металів, включаючи відходи та брухт
8113 00	Металокераміка і вироби з металокераміки, включаючи відходи та брухт

До даного переліку Кабінет Міністрів України може вносити зміни та доповнення.

Вивезення дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та виробів

з них з метою їх відчуження

Вивезення за межі митної території України громадянами дорогоцінних металів (крім банківських металів), дорогоцінного каміння та виробів з них (крім особистих речей) з метою відчуження, сукупна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 200 євро, здійснюється за погодженням з Міністерством фінансів України в порядку й на умовах, установлених законодавством для підприємств.

Громадянам, які не є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, заборонено вивезення за межі митної території України:

- а) дорогоцінних металів (групи 7106, 7108, 7110 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності),
- б) відходів і брухту (група 7112 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності),
- в) виробів з дорогоцінних металів (група 7115 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності).

Вивезення громадянами за межі митної території України дорогоцінних металів (крім банківських металів), дорогоцінного каміння та виробів з них, сукупна вартість яких не перевищує еквівалента 200 євро (крім заборонених до вивезення з України та особистих речей), з метою відчуження здійснюється з обов'язковим письмовим декларуванням у порядку, передбаченому для громадян, і не обкладаються податками й зборами.

Вивезення громадянами особистих прикрас із дорогоцінними металами та дорогоцінним камінням здійснюється в порядку вивезення особистих речей (див. коментар до статті 250 цього кодексу).

Вивезення культурних цінностей з метою їх відчуження

Не підлягають вивезенню з України:

культурні цінності, що занесені до Державного реєстру національного культурного надбання;

культурні цінності, включені до Національного архівного фонду;

культурні цінності, включені до Музейного фонду України.

Рішення про можливість або неможливість вивезення культурних цінностей приймає Державна служба контролю за клопотанням власника культурних цінностей.

До клопотання додаються такі документи на культурні цінності:

документ, що підтверджує право власності заявника на культурні цінності;

у разі вивезення смичкових інструментів та смичків - паспорти на них установленого зразка, які видаються Міністерством культури і мистецтв України;

два примірники переліку культурних цінностей, які вивозяться, встановленого зразка (у разі потреби);

два примірники списків подаються під час вивезення музичних інструментів, друкованих видань, предметів філателії. Зразок списків визначається Державною службою контролю;

по два примірники кольорових фотографій кожної культурної цінності, розміром 13 x 18 см (крім предметів філателії, нумізматики, боністики та фалеристики, надання фотографій на які не потрібно);

висновок державної експертизи.

У разі прийняття Державною службою контролю рішення про можливість вивезення культурних цінностей власнику культурних цінностей чи уповноваженій ним особі видається свідоцтво на право вивезення культурних цінностей, зразок якого затверджений Кабінетом Міністрів України (додається).

Свідоцтво на право вивезення культурних цінностей є підставою для пропуску зазначених у ньому культурних цінностей за межі митної території України. Вивезення культурних цінностей без цього свідоцтва забороняється.

На свідоцтві, кожному аркуші переліку дозволених до вивезення культурних цінностей та їх фотографіях посадова особа Державної служби контролю або уповноважений Державної служби контролю проставляє відтиск штампа "Дозволено до вивезення з України", а на переліку та фотографіях - номер свідоцтва та дату його видачі, у відтиску штампа - підпис.

У випадках, коли державну експертизу за дорученням Державної служби контролю або уповноваженого Державної служби контролю проводив експерт, фотографії завіряються підписом цього експерта із зазначенням дати та відбитком відповідної печатки установи, що проводила державну експертизу.

Один комплект переліку та фотографій культурних цінностей разом із свідоцтвом видається власнику.

Свідоцтво дійсне упродовж 6 місяців від дати його видачі.

Культурні цінності та свідоцтво (а на вимогу мистецтвознавця та/або посадової особи митного органу - їх переліки і фотографії) при виїзді з України власник подає мистецтвознавцям (у разі їх наявності) та посадовим особам митних органів.

Культурні цінності, що вивозяться з України, декларуються в установленому законодавством порядку митному органу України, який здійснює контроль за їх переміщенням та митне оформлення.

Під час здійснення контролю мистецтвознавець (у разі його наявності) та посадова особа митного органу звіряють подані культурні цінності з інформацією, що міститься у свідоцтві та доданих до нього переліку і фотографіях. Свідоцтво залишається в митному органі, який здійснив їх митне оформлення.

У разі, коли подані власником під час здійснення митного контролю культурні цінності не відповідають інформації, що міститься у свідоцтві та/або доданих до нього переліку і фотографіях, мистецтвознавець на зворотному боці свідоцтва робить запис "Заявлені до вивезення культурні цінності не відповідають тим, що подані для контролю", проставляє відтиск особистої номерної печатки, дату, у відтиску печатки - підпис і вилучає це свідоцтво. При вилученні свідоцтва мистецтвознавець складає акт про вилучення свідоцтва (у двох примірниках), який підписує власник культурних цінностей, мистецтвознавець та посадова особа митного органу. Вилучене свідоцтво та акт передаються до Державної служби контролю, другий примірник акта залишається у власника культурних цінностей.

За відсутності в пункті пропуску через митний кордон України мистецтвознавця та у разі виникнення у посадової особи митного органу сумніву щодо відповідності культурних цінностей, пред'явлених при митному контролі, культурним цінностям, на які видано свідоцтво і додані до нього перелік і фотографії, посадова особа митного органу повинна залучити до процедури митного контролю представника Державної служби контролю або уповноваженого Державної служби контролю у термін, що не перевищує трьох діб.

Цей порядок не поширюється на:

-зоологічні колекції, ввезення яких в Україну, пересилання та вивезення за її межі здійснюється за правилами, що встановлюються Міністерством екології та природних ресурсів;

-сувенірні вироби, предмети культурного та ужиткового призначення серійного і масового виробництва за переліком, визначеним Державною службою контролю.

Зразок

Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України

СВІДОЦТВО

на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України

1. Заявник (прізвище, ім'я, по батькові; назва юридичної особи) _____

2. Громадянство _____

3. Дані паспорта громадянина України для виїзду за кордон або іншого документа, що посвідчує особу _____

4. Кількість (словами), опис (із зазначенням назви, техніки виконання, використання матеріалу, розміру, дати виконання) предметів, що вивозяться* _____

5. Перелік предметів, що вивозяться* _____

6. Оцінка предметів, що вивозяться (страхова оцінка) _____

7. Куди вивозяться предмети, тимчасово чи назавжди, мета _____

8. Підстава: висновок державної експертизи*

Видано у м. _____ "___" _____ 200_ р.
дійсний до "___" _____ 200_ р.

М. П.

Уповноважений Державної служби контролю за
переміщенням культурних цінностей через державний
кордон України при _____
управлінні культури _____
обласної (міської) державної адміністрації

(підпис)
(розшифрування)

* У разі потреби додається на "___" арк.

Глава 44. Пропуск та оподаткування товарів, які ввозяться громадянами на митну територію України

Стаття 252. Умови ввезення громадянами товарів на митну територію України

Товари, які ввозяться громадянами на митну територію України, підлягають оподаткуванню в порядку та на умовах, визначених законами України.

Дія частини першої цієї статті не поширюється на:

- 1) товари, сукупна вартість яких не перевищує суму, еквівалентну 200 євро;
- 2) предмети особистого користування, що тимчасово ввозяться (пересилаються) громадянами-нерезидентами на митну територію України під письмове зобов'язання про їх зворотне вивезення;
- 3) предмети, що ввозяться (пересилаються) у разі переселення громадян на постійне місце проживання в Україну;

4) товари, що ввозяться (пересилаються) громадянами, які користуються пільгами згідно з міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку;

5) предмети, які ввозяться (пересилаються) громадянами і входять до складу спадщини, відкритої за межами митної території України на користь резидента, у разі підтвердження складу спадщини органами, що вчиняють нотаріальні дії у країні її відкриття. Зазначене підтвердження підлягає легалізації у консульських установах України, що діють у відповідній країні;

6) предмети, одержані громадянами-резидентами у вигляді нагород і призів на змаганнях, конкурсах, фестивалях за межами митної території України, за умови документального підтвердження факту нагородження;

7) товари, що були попередньо вивезені (переслані) громадянами за митний кордон України під письмове зобов'язання про їх зворотне ввезення і ввозяться (пересилаються) назад на митну територію України, за наявності відповідної вивізної митної декларації.

Громадяни, за умови дотримання вимог Митного кодексу України та інших законодавчих актів України, можуть переміщувати через митний кордон України будь-які предмети, крім тих, що заборонені до ввезення, транзиту, а також тих, щодо ввезення яких встановлені обмеження.

У даній статті пояснюються умови ввезення громадянами на митну територію України предметів:

- в ручній поклажі;
- в супроводжуваному багажі;
- в несупроводжуваному багажі.

Особисті речі

Особисті речі – предмети першої необхідності, призначені, в першу чергу, для забезпечення життєдіяльності власника-громадянина, є власністю такого громадянина та призначені виключно для власного користування громадянина, не є товаром і не призначені для відчуження або передання іншим особам, відповідають меті перебування їх власника за кордоном.

Особисті речі, що тимчасово ввозяться громадянами-нерезидентами в супроводжуваному багажі та ручній поклажі або в несупроводжуваному багажі, декларуються усно чи письмово за бажанням власника таких речей або на вимогу посадової особи митного органу і не оподатковуються.

Кабінетом Міністрів України визначений перелік предметів, що можуть бути віднесені до особистих речей громадян:

1. Особисті прикраси, у тому числі з дорогоцінних металів та каміння, що мають ознаки таких, які були в користуванні.

2. Предмети, такі як одяг, білизна, взуття, що мають суто особистий характер, призначені виключно для власного користування і мають, як правило, ознаки таких, які були у користуванні, або нові, що ввозяться, як правило, в одному екземплярі (комплекті).

3. Предмети особистої гігієни та індивідуальні косметичні засоби у кількості, що забезпечує потреби однієї особи на період поїздки.

4. Індивідуальне письмове та канцелярське приладдя.

5. Фотоапарат, кіно- та відеокамера, приладдя до них.

6. Бінокль.

7. Переносний музичний інструмент.

8. Переносний звуковідтворювальний пристрій (магнітофон, диктофон тощо) з плівками, платівками та дисками.

9. Переносний радіоприймач.

10. Переносний телевізор.

11. Переносний персональний комп'ютер та приладдя до нього.

12. Калькулятор, електронна записна книжка.
13. Індивідуальні портативні медичні прилади для забезпечення життєдіяльності людини та для контролю за її станом, що мають ознаки таких, які були в користуванні.
14. Стільниковий, мобільний телефон, пейджер.
15. Дитяча коляска.
16. Інвалідна коляска.
17. Спортивне спорядження - велосипед, вудка рибальська, комплект альпіністського спорядження, комплект спорядження для підводного плавання, комплект лиж, комплект тенісних ракеток, дошка для серфінгу та віндсерфінгу, комплект спорядження для гольфу, інше аналогічне спорядження, призначене для використання однією особою.
18. Лікарські засоби, що переміщуються через митний кордон України в порядку та обсягах, які визначаються МОЗ.
19. Речі, призначені для облаштування житла та забезпечення життєдіяльності громадян, які перебували за кордоном у довготермінових відрядженнях.
20. Інші предмети першої потреби, які є власністю громадянина і призначені виключно для забезпечення його життєдіяльності та власного користування, не є товаром і не призначені для відчуження або передачі іншим особам та відповідають меті перебування за кордоном.

Під “особистими прикрасами з дорогоцінних металів і каміння” у даному випадку слід розуміти вироби, що підпадають під визначення таких груп Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі - УКТЗЕД):

групи 7113 “Ювелірні вироби та їх частини з дорогоцінних металів або з металів, плакованих або дубльованих дорогоцінними металами”,

групи 7116 “Вироби з природних або культивованих перлів, з дорогоцінних або напівдорогоцінних природних, штучних або реконструйованих каменів”.

У товарній позиції 7113 термін “особисті прикраси з дорогоцінних металів і каміння” означає:

а) невеликі прикраси з дорогоцінним камінням або без нього, використовувані як прикраси (наприклад, каблучки, браслети, кольє, брошки, сережки, ланцюжки для годинників, брелоки, кулони, шпильки для краваток, запонки, релігійні та інші медалі або знаки);

б) вироби для особистого користування, призначені для носіння у кишенях, жіночих сумочках або на тілі (наприклад, портсигари, табакерки, пудрениці, гаманці на ланцюжках, чотки тощо).

У цій самій товарній позиції під “особистими прикрасами з дорогоцінних металів і каміння” слід розуміти також вироби біжутерії з дорогоцінних металів або з металів, плакованих чи дубльованих дорогоцінними металами, що містять натуральні або культивовані перли, дорогоцінне каміння (натуральне, штучне, синтетичне чи реконструйоване) або ж частини з перламутру, слонової кістки, натурального або реконструйованого гагату чи коралу.

Перелік предметів, які можуть бути віднесені до особистих речей, є приблизним. Це означає, що рішення щодо віднесення тих чи інших предметів до особистих речей у кожній конкретній ситуації приймає посадова особа митного органу.

Особисті речі можуть бути тимчасово ввезені громадянами-нерезидентами на термін, що не перевищує термін фактичного перебування цих громадян на митній території України.

Особисті речі, що переміщуються в ручній поклажі або в супроводжуваному багажі, декларуються усно або письмово за бажанням власника цих речей або на вимогу посадової особи митниці. Особисті речі, що переміщуються громадянами іншим способом, підлягають обов’язковому письмовому декларуванню.

Особисті речі не оподатковуються.

Порядок і умови оподаткування товарів, що ввозяться громадянами на митну територію України, наведені в таблиці 1.

Митне оформлення транспортних засобів, які ввозяться громадянами з метою вільного обігу, здійснюється за такою схемою (схема 1).

Не підлягають оподаткуванню:

1) предмети особистого користування, що тимчасово ввозяться (пересилаються) громадянами-нерезидентами на митну територію України під письмове зобов'язання про їх зворотне вивезення.

Під “предметами особистого користування” необхідно розуміти особисті речі, що ввозяться громадянами, – з урахуванням визначеного законом України терміну “особисті речі” як предметів, що призначені виключно для власного користування.

З зв'язку з цим необхідно звернути увагу на положення щодо тимчасового ввезення громадянами особистих речей. Законодавство України удосконалюється на шляху до світових стандартів щодо переміщення особистих речей громадянами. З урахуванням цих стандартів переміщення особистих речей без оподаткування дозволяється:

громадянам-нерезидентам, які тимчасово в'їжджають на митну територію України і ввозять особисті речі,

громадянам-резидентам, які ввозять на митну територію України особисті речі, що були тимчасово вивезені ними за межі митної території України;

2) предмети, що ввозяться (пересилаються) у разі переселення громадян на постійне місце проживання в Україну.

Для транспортних засобів, які ввозяться громадянами при переселенні на постійне місце проживання в Україну, законодавством установлені особливі умови ввезення без оподаткування, а саме:

а) механічні транспортні засоби (крім транспортних засобів за кодами 8701, 8702, 8703, 8704, 8705 УКТЗЕД) - в кількості однієї одиниці таких транспортних засобів по кожній товарній позиції на повнолітнього громадянина.;

б) механічні транспортні засоби за кодами 8701, 8702, 8703, 8704, 8705 УКТЗЕД – за таких умов:

громадянин є власником транспортного засобу не менше року,

транспортний засіб перебував на обліку в країні постійного місця попереднього проживання не менше року.

Ці транспортні засоби оформлюються з метою вільного обігу, але підлягають постановці на тимчасовий облік в органах Державної автомобільної інспекції Міністерства внутрішніх справ України на термін до одного року без права відчуження транспортних засобів або передання у користування іншим особам.

Схема 1.

Інші транспортні засоби ввозяться громадянами при переселенні на постійне місце проживання в Україну без оподаткування;

3) товари, що ввозяться (пересилаються) громадянами, які користуються пільгами згідно з міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку.

Якщо звернути увагу на звільнення від обкладення податками і зборами товарів, що ввозяться співробітниками дипломатичних представництв іноземних держав, міжнародних організацій та представництв іноземних держав при них, то Митним кодексом для цих співробітників і членів їх сімей, які проживають разом з ними і не є резидентами України, передбачені митні пільги щодо “товарів, призначених для особистого користування, включаючи предмети початкового облаштування”. Те, що призначено для особистого користування, - є “особисті речі”. Таким чином, для звільнення від обкладення податками і зборами тих чи інших предметів необхідно звернути увагу на те, які саме предмети (товари) звільняються від оподаткування, за яких умов (“призначені для особистого користування”);

4) предмети, які ввозяться (пересилаються) громадянами і входять до складу спадщини, відкритої за межами митної території України на користь резидента, у разі підтвердження складу спадщини органами, що вчиняють нотаріальні дії у країні її відкриття. Зазначене підтвердження підлягає легалізації у консульських установах України, що діють у відповідній країні;

5) предмети, одержані громадянами-резидентами у вигляді нагород і призів на змаганнях, конкурсах, фестивалях за межами митної території України, за умови документального підтвердження факту нагородження.

Зазначене підтвердження підлягає легалізації у консульських установах України, що діють у відповідній країні;

6) товари, що були попередньо вивезені (переслані) громадянами за митний кордон України під письмове зобов'язання про їх зворотне ввезення і ввозяться (пересилаються) назад на митну територію України, за наявності відповідної вивізної митної декларації.

Не підлягають обкладенню податками і зборами та безперешкодно переміщуються в межах зони митного контролю міжнародного аеропорту товари, що перевозяться транзитними авіапасажирами (за винятком товарів, заборонених до транзиту).

Крім товарів, зазначених у пунктах 1 – 6 коментарю, законом України звільняються від оподаткування:

сільськогосподарська продукція, отримана громадянами-резидентами як натуральна плата за виконану роботу в країнах – учасниках СНД, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю,

плодоовочева продукція, вирощена громадянами-резидентами на власних присадибних ділянках у суміжних державах.

Митне оформлення транспортних засобів, що ввозяться громадянами у випадках, зазначених у пунктах 2 – 5, здійснюється за такою схемою (схема 2).

Заборонені до ввезення на митну територію України:

1) товари, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринному світу чи призвести до заподіяння шкоди довкіллю;

2) літературні та художні твори, поліграфічна та інша друкована продукція, кіно-, фото-, аудіо- та відеоматеріали, що пропагують війну, жорстокість, порнографію, расову, етнічну або релігійну ворожнечу, закликають до насильницького повалення конституційного ладу в Україні;

3) товари та особисті речі, на пропуск яких потрібні дозволи інших державних установ, за відсутності цих дозволів;

4) транспортні засоби, що зняті з обліку у відповідних реєстраційних органах іноземних держав і тимчасово ввозяться на митну територію України громадянами для власного користування, крім випадків, визначених законодавством;

5) транспортні засоби, номери номерних вузлів яких знищено, підроблено або не відповідають записам у реєстраційних документах;

6) номерні вузли з підробленими, знищеними номерами;

7) транспортні засоби, що зареєстровані у відповідних реєстраційних органах іноземних держав і ввозяться на митну територію України для вільного обігу;

8) механічні транспортні засоби, що ввозяться в Україну для постійного користування (у тому числі механічні транспортні засоби, що ввозяться в Україну з метою їх розукомплектування на запасні частини), які на момент ввезення були виготовлені 8 і більше років тому, за винятком:

а) ввезення транспортних засобів громадянами, які в'їжджають в Україну на постійне місце проживання,

б) ввезення (отримання) транспортних засобів громадянами, які постійно проживають в Україні, як спадщини,

в) ввезення транспортних засобів у колекційних цілях (антикварні та такі, що мають художню, історичну або іншу цінність) на підставі висновків (дозволів) Мінтрансу, погоджених з Мінкультури;

9) сільськогосподарська продукція, що попадає під визначення 1-24 груп УКТЗЕД, у будь-яких обсягах, крім:

а) алкогольних напоїв і тютюнових виробів у обсягах, визначених Митним кодексом,

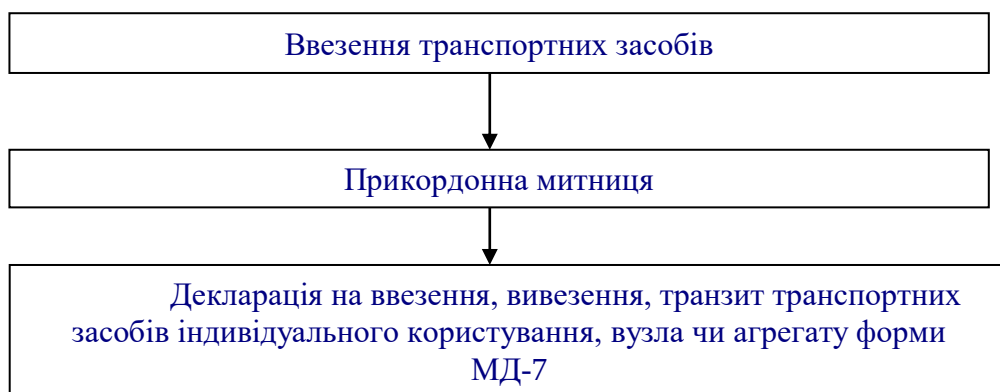

Схема 2.

б) продуктів харчування для власного споживання на суму до 50 євро (крім продукції тваринного походження) на одну особу в таких обсягах:

в упаковці виробника, призначені для роздрібної торгівлі, - у кількості не більше ніж одна упаковка або загальною масою, яка не перевищує двох кілограмів, кожного найменування на одну особу,

без упаковки - у кількості, що не перевищує двох кілограмів кожного найменування на одну особу,

без упаковки - неподільний продукт, готовий до безпосереднього вживання, у кількості не більше ніж одиниця кожного найменування на одну особу;

в) продуктів харчування без упакування виробника – у несупроводжуваному багажі;

г) сільськогосподарської продукції, отриманої громадянами-резидентами як натуральна плата за виконану роботу в країнах – учасниках СНД, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю,

д) плодоовочевої продукції, вирощеної громадянами-резидентами на власних присадибних ділянках у суміжних державах,

9) предмети, щодо яких не було здійснено митне оформлення.

Оподаткування товарів, що ввозяться громадянами на митну територію України

Таблиця

Критерії	Спосіб ввезення	Декларування	Оподаткування	Документ для нарахування податків і зборів
1) сумарна митна вартість не перевищує 200 євро, а загальна вага не перевищує 50 кг	- у супроводжуваному багажі, - у ручній поклажі	усне	без оподаткування	-
	- у несупроводжуваному багажі, - у міжнародному поштовому відправленні	письмове в порядку, передбаченому для громадян	без оподаткування	-
2) сумарна митна вартість не перевищує 1000 євро, а загальна вага не перевищує 100 кг	- у супроводжуваному багажі, - у ручній поклажі, - у несупроводжуваному багажі,	письмове в порядку, передбаченому для громадян	- мито – 20 % митної вартості, - акцизний збір (в установлених законодавством випадках), - податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	квитанція форми МД-1
	- у міжнародному поштовому відправленні,			бланк оглядового розпису М-15
	- в експрес-відправленнях	письмове в порядку, передбаченому для громадян	- мито – повні ставки Митного тарифу України, - акцизний збір (в установлених законодавством випадках), - податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	квитанція форми МД-1
3) сумарна митна вартість перевищує 1000 євро та/або загальна вага перевищує 100 кг	- у супроводжуваному багажі, - у ручній поклажі, - у несупроводжуваному багажі,	письмове з оформленням вантажної митної декларації (ВМД)	- мито – повні ставки Митного тарифу України, - акцизний збір (в установлених законодавством випадках), - податок на додану вартість – 20 % митної	ВМД

			вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	
	- у міжнародному поштовому відправленні,			бланк оглядового розпису М-15
	- в експрес-відправленнях			бланк оглядового розпису М-16
4) єдиний неподільний товар: митна вартість не перевищує 200 євро та вага не перевищує 50 кг	- у супроводжуваному багажі, - у ручній поклажі	усне	без оподаткування	-
	- у несупроводжуваному багажі, - у міжнародному поштовому відправленні,	письмове в порядку, передбаченому для громадян	без оподаткування	-
5) єдиний неподільний товар: митна вартість перевищує 200 євро та вага перевищує 50 кг	- у супроводжуваному багажі, - у ручній поклажі, - у несупроводжуваному багажі,	письмове в порядку, передбаченому для громадян	- мито – 20 % митної вартості, - акцизний збір (в установлених законодавством випадках), - податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	квитанція форми МД-1
	- у міжнародному поштовому відправленні,			бланк оглядового розпису М-15

Необхідно звернути увагу, що:

- єдиний неподільний товар - товар в одиничному неподільному стані, що не належить до особистих речей, за умови, що, крім нього, інших товарів немає;

- єдиний неподільний товар підлягає обкладенню податками й зборами тільки у випадку, коли одночасно виконуються дві умови: і вартість перевищує 200 євро, і вага перевищує 50 кг.

Наприклад:

не обкладається податками й зборами шуба жіноча хутрова вартістю 3000 євро та вагою 2 кг.

6) єдиний неподільний товар; незалежно від вартості	- в експрес-відправленнях	письмове в порядку, передбаченому для громадян	- мито – повні ставки Митного тарифу України, - акцизний збір (в установлених законодавством випадках), - податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	бланк оглядового розпису М-16
7) транспортні засоби за кодами 8701, 8702, 8703, 8704, 8705 УКТЗЕД	- ввозяться безпосередньо громадянами, - у супроводжуваному багажі, - у несупроводжуваному багажі	письмове в порядку, передбаченому для громадян	- мито – повні ставки Митного тарифу України, - акцизний збір (в установлених законодавством випадках), - податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	квитанція форми МД-1
8) інші транспортні засоби	- у порядку, зазначеному в пунктах 4 – 6 цієї таблиці відповідно	письмове в порядку, передбаченому для громадян	- у порядку, зазначеному в пунктах 4 – 6 цієї таблиці відповідно	квитанція форми МД-1
9) кузови та шасі за кодами 8706, 8707 УКТЗЕД	- у супроводжуваному багажі, - у ручній поклажі, - у несупроводжуваному багажі,	письмове в порядку, передбаченому для громадян	- мито – повні ставки Митного тарифу України, - акцизний збір (в установлених законодавством випадках), - податок на додану вартість – 20 % митної вартості з урахуванням увізного мита та акцизного збору	квитанція форми МД-1

	- у міжнародному поштовому відправленні, - в експрес-відправленнях		бланк оглядового розпису М-15 бланк оглядового розпису М-16
Митне оформлення кузовів та шасі за кодами 8706 і 8707 згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), що ввозяться громадянами для вільного обігу, здійснюється як митне оформлення зібраних транспортних засобів: з урахуванням максимального об'єму циліндрів двигунів, що серійно встановлювалися на марках таких автомобілів відповідного року їх випуску.			
Нові та такі, що були у користуванні, транспортні засоби, а також вузли, агрегати та частини до них, що ввозяться громадянами, підлягають обов'язковій сертифікації відповідно до чинного законодавства. При цьому кузови та шасі транспортних засобів за кодами 8706, 8707 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності підлягають сертифікації як зібрані транспортні засоби.			

ОСОБЛИВОСТІ ВВЕЗЕННЯ ДЕЯКИХ ТОВАРІВ

Законодавством установлені обмеження щодо ввезення деяких товарів. Оподаткування зазначених нижче товарів (крім валютних цінностей) здійснюється на загальних підставах, декларування – в письмовій формі.

Ввезення валютних цінностей

Порядок переміщення через митний кордон України валютних цінностей встановлюється Національним банком України (див. таблицю).

Ввезення валютних цінностей громадянами

Таблиця

Валютні цінності	Громадяни резиденти/нерезиденти	Норма ввезення
Усне декларування		
1.Валюта України	резиденти	до 1000 гривень на одну особу незалежно від віку (з урахуванням ювілейних і пам'ятних монет з недорогоцінних металів, номінал яких виражено в гривнях)
2.Іноземна валюта	резиденти, нерезиденти	у сумі до 1000 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим НБУ на день перетинання митного кордону, на одну особу незалежно від віку
3.Чеки, емітовані іноземними банками	резиденти, нерезиденти	на суму до 1000 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим НБУ на день оформлення митної декларації.
4.Платіжні картки (у тому числі міжнародних платіжних систем), емітовані банками України, іноземними банками та небанківськими установами, а також картки Visa Travel Money	резиденти, нерезиденти	без обмежень
5.Іменні ощадні (вкладні) книжки й інші вкладні документи, що засвідчують наявність вкладів у гривнях або в іноземній валюті в уповноважених банках (за умови, що ці документи виписані на ім'я особи, яка в'їжджає на територію України)	резиденти	без обмежень
6.Іменні (вкладні) книжки й інші вкладні документи, що засвідчують наявність вкладів в іноземній валюті в уповноважених банках (за умови, що ці документи виписані на ім'я особи, яка в'їжджає на територію України)	нерезиденти	без обмежень
Обов'язкове письмове декларування		
1.Валюта України	резиденти, нерезиденти	– на одну особу незалежно від віку кошти, які раніше вивезені з України на законних підставах (за наявності митної декларації на їх вивезення)

2.Іноземна валюта	резиденти, нерезиденти	– на одну особу незалежно від віку кошти, які раніше вивезені з України на законних підставах (за наявності митної декларації на їх вивезення)
3.Іноземна валюта	резиденти, нерезиденти	- у сумі до 10000 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим НБУ на день оформлення митної декларації
4.Чеки, емітовані іноземними банками й небанківськими установами	резиденти, нерезиденти	- на суму до 50000 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим НБУ на день оформлення митної декларації
5.Банківські метали	резиденти, нерезиденти	- у вигляді зливків загальною вагою до 100 г на одну особу незалежно від віку
6.Вільно конвертована валюта готівкою	резиденти, нерезиденти	– у сумі до 10000 доларів США включно або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим НБУ на день оформлення митної декларації, - за наявності повноважень юридичної особи-нерезидента – для оплати експортованих з України продукції, виконаних робіт, отриманих послуг з додержанням вимог законодавства.
Ця іноземна валюта підлягає декларуванню відповідному митному органу уповноваженою фізичною особою, що має повноваження юридичної особи-нерезидента на ввезення в Україну іноземної валюти. Декларування здійснюється з використанням двох митних декларацій. В одній декларації уповноважена особа декларує особисті валютні цінності й інші предмети, в іншій – валютні цінності юридичної особи. При цьому в митній декларації зазначаються повна назва юридичної особи, її місцезнаходження й реквізити документа, що засвідчує повноваження юридичної особи (копія документа залишається на митниці).		
7.Цінні папери, виражені у валюті України чи в іноземній валюті	резиденти, нерезиденти	- при пред'явленні митному органу індивідуальної ліцензії НБУ
8. Для громадян, які перетинають митну територію України транзитом:		
іноземна валюта		– у сумі до 30000 доларів США або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим НБУ на день оформлення митної декларації
чеки, емітовані		– на суму до 30000 доларів США

іноземними банками і небанківськими установами		
банківські метали		– у вигляді зливків загальною вагою до 1000 г
Ввезення зазначених валютних цінностей дозволяється громадянам за наявності транзитної української візи, візи країни призначення, проїзних квитків чи інших документів, що підтверджують транзитний характер поїздки.		
Примітка: 1. Увезення іноземної валюти і чеків, банківських металів у вигляді зливків в обсягах, що перевищують установлені норми, дозволяється на підставі спеціального дозволу НБУ (форма 05). 2. Увезення валюти України в сумах, що перевищують установлені норми чи в інших випадках, дозволяється на підставі індивідуальної ліцензії НБУ (форма 04). 3. Увезена іноземна валюта в сумі, що перевищує встановлені норми ввезення, приймається митним органом на зберігання. Ця валюта підлягає переказуванню митним органом на поточний валютний рахунок в іноземній валюті, відкритий на ім'я цього громадянина, на підставі його заяви і пакета документів, що засвідчують наявність рахунку в уповноваженому банку, копії яких залишаються в митному органі (оплата банківських послуг – за рахунок громадянина) або повертається громадянину-нерезиденту при його виїзді за межі України. 4. Терміни дії дозвільних документів: - індивідуальна ліцензія НБУ (форма 04) - 6 місяців - спеціальний дозвіл НБУ (форма 05) – 6 місяців.		

Ввезення культурних цінностей

Культурні цінності, що ввозяться в Україну, підлягають реєстрації в порядку, встановленому Міністерством культури і мистецтв України, Головним архівним управлінням України разом з Державною митною службою України. Під час ввезення культурних цінностей на територію України митному органу подається свідоцтво на право їх вивезення, якщо це передбачено законодавством держави, звідки ввозяться культурні цінності. За відсутності такого свідоцтва ввезені цінності підлягають затриманню митними органами України до встановлення їх власника та одержання його доручення щодо подальшого переміщення або використання цих цінностей. Таке доручення має бути підтверджене дипломатичним представництвом або консульською установою країни, громадянином якої є власник культурних цінностей.

Ввезення культурних цінностей, щодо яких оголошено розшук, забороняється. Такі культурні цінності підлягають вилученню митними органами України з метою повернення їх у встановленому порядку власнику.

Дане положення поширюється також на контрафактні примірники художніх творів.

Урядовим органом державного управління у сфері контролю за вивезенням, ввезенням та поверненням культурних цінностей, який діє у складі Мінкультури та йому підпорядковується, є Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України (далі - Державна служба контролю).

Державна служба контролю в межах своєї компетенції:

проводить реєстрацію ввезених (тимчасово ввезених) культурних цінностей;

установлює разом з Держмитслужбою порядок реєстрації культурних цінностей, що тимчасово ввозяться в Україну.

Ввезення в Україну зоологічних колекцій здійснюється за правилами, що встановлюються Міністерством **екології та природних ресурсів**.

Наведемо перелік інших товарів, що підпадають під різні види державного контролю:

1) незареєстровані лікарські засоби можуть ввозитись на митну територію України без права реалізації для індивідуального використання громадянами.

Дозвіл на ввезення на митну територію України незареєстрованих лікарських засобів видає Міністерство охорони здоров'я України (далі - МОЗ України).

При разовому ввезенні незареєстрованих лікарських засобів з метою індивідуального використання громадянами в кількості, необхідній на курс лікування, подаються наступні документи:

- довідка лікаря із зазначенням діагнозу захворювання;

- рецепт на даний лікарський препарат (підпис і особиста печатка лікаря, підпис відповідальної особи і кругла печатка лікувальної установи).

При разовому ввезенні в Україну незареєстрованих наркотичних, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів необхідний дозвіл (сертифікат) Комітету з контролю за наркотиками при МОЗ України на їх ввезення;

2) ввезення вогнепальної, пневматичної, холодної зброї та боєприпасів до зброї здійснюється на підставі дозволів. Дозволи видаються:

- Головним управлінням адміністративної служби міліції МВС України на:

право ввезення на митну територію України вогнепальної, пневматичної, холодної зброї, та боєприпасів до зброї іноземними громадянами;

- Управліннями (відділами) адміністративної служби міліції ГУМВС України в Автономній Республіці Крим, м. Києві, Київській області, УМВС України в областях, м. Севастополі на:

право ввезення на митну територію України мисливської, пневматичної, холодної зброї та боєприпасів до зброї громадянам України;

Ввезення на територію України громадянами України зброї, якою вони нагороджені главами іноземних держав, главами урядів іноземних держав, іншими офіційними особами, які мають на це право, здійснюється за дозволами МВС України;

3) спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії, - можуть бути ввезені на митну територію України громадянами – в одиничних екземплярах на підставі дозволів дозволів ГУМВС України в Автономній Республіці Крим, м. Києві, Київській області, УМВС України в областях, м. Севастополі. В усіх випадках ввозу спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, на них повинен бути сертифікат встановленого зразка.

4) радіоелектронні засоби та радіовипромінювальні пристрої:

радіоелектронний засіб - технічний засіб, призначений для передавання та/або приймання радіосигналів радіослужбами;

радіовипромінювальний пристрій - технічний засіб (крім радіоелектронних засобів), що випромінює електромагнітну енергію в межах радіочастотного ресурсу.

Радіоелектронні засоби та радіовипромінювальні пристрої ввозяться на митну територію України на дозвільній основі.

Дозволи на ввезення на митну територію України радіоелектронних засобів і радіовипромінювальних пристроїв видає Український державний центр радіочастот та нагляду за зв'язком.

Перелік радіоелектронних засобів та радіовипромінювальних пристроїв, для ввезення з-за кордону яких не потрібні дозволи, визначає Адміністрація зв'язку та радіочастот України (далі - АЗРЧ).

ПЕРЕЛІК

радіоелектронних засобів та радіовипромінювальних пристроїв, для ввезення на митну територію яких не потрібні дозволи

Таблиця 3.

Радіоелектронний засіб та/чи радіовипромінювальний пристрій	Код за ТН ЗЕД
Одна радіостанція СХ діапазону (26.975...27.405) МГц, у тому числі якщо вона встановлена на транспортному засобі	8525 20 900
Не більше двох різних абонентських терміналів мереж стільникового зв'язку*	8525 20 900
Не більше двох різних абонентських терміналів глобальних систем рухомого супутникового зв'язку GLOBALSTAR, IRIDIUM, INMARSAT, ORBCOMM, EUTELTRACS*	8525 20 900
Один приймач, установлений на транспортному засобі для визначення місцезнаходження, з кількістю каналів обробки інформації не більше 6 (типу GPS)	8526 91 900
Засіб, зокрема супутниковий, для індивідуального приймання програм теле- і радіомовлення	8528 8527 8525 20
Засіб, зокрема супутниковий, для приймання сигналів персонального радіовиклику (радіопейджер)	8527 90 990
Дитячі радіопереговорні засоби, що працюють у діапазоні 26,975...27,283 МГц з потужністю випромінювання до 10 мВт включно	8525 20 900
Дитячі радіокеровані іграшки, що працюють у діапазоні 26,975...27,283 МГц з потужністю випромінювання до 10 мВт	8526 92 900
Побутові мікрохвильові печі	8516 50

* Крім терміналів, які обладнано системами криптографічного захисту інформації;

5) сільськогосподарська продукція, отримана громадянами-резидентами як натуральна плата за виконану роботу в країнах – учасниках СНД, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю, ввозиться за наявності таких документів:

- договір-підряд на виконання робіт за кордоном, у якому повинно бути зазначено умови оплати праці громадянина,
- товаросупровідні документи,

- сертифікат відповідності або свідоцтво про визнання іноземного сертифіката, виданого в державній системі сертифікації органом, уповноваженим Державним комітетом України по стандартизації, метрології та сертифікації,

- митна декларація.

Ввезення продукції здійснюється за умови документального підтвердження її належності до такої продукції.

За відсутності документів увезення сільськогосподарської продукції громадянам забороняється;

б) плодоовочева продукція, вирощена громадянами-резидентами на власних присадибних ділянках у суміжних державах, ввозиться за наявності таких документів:

- довідка органів місцевого самоврядування, що підтверджує право власності на ділянки,

- довідка органів місцевого самоврядування, що підтверджує кількість вирощеної продукції,

- сертифікат відповідності або свідоцтво про визнання іноземного сертифіката, виданого в державній системі сертифікації органом, уповноваженим Державним комітетом України по стандартизації, метрології та сертифікації.

За відсутності документів увезення плодоовочевої продукції громадянам забороняється.

Нарахування та сплата податків і зборів

За товари, що переміщуються громадянами через митний кордон України, у передбачених законодавством випадках можуть стягуватися такі платежі:

- увізне мито;

- податок на додану вартість;

- акцизний збір;

- плата за митне оформлення товарів, якщо воно здійснюється поза місцем розташування митних органів або поза часом, установленим для митних органів.

1. Увізне мито справляється за ставками, установленими чинним законодавством України.

У разі ввезення товарів дитячого асортименту ставки мита зменшуються на 50 відсотків.

ПЕРЕЛІК

товарів дитячого асортименту за кодами УКТЗЕД, на які передбачено зменшення сплати ввізного мита на 50 % від діючої ставки ввізного мита

Найменування продукції	Код товару згідно з УКТЗЕД
Молоко спеціального призначення для немовлят, у герметичній упаковці масою нетто не більш як 500 г, з вмістом жирів понад 10 мас. %	0402 29 11 00
Гомогенізовані готові продукти	1602 10 00 00
Продукти дитячого харчування, розфасовані для роздрібної торгівлі	1901 10 00 00
Овочі гомогенізовані	2005 10 00 00
Гомогенізовані готові продукти з вмістом цукру понад 13 мас. %:	2007 10 10 00
Гомогенізовані готові продукти з вмістом цукру не більш як 13 мас. % з тропічних плодів	2007 10 91 00
Інші	2007 10 99 00
Сухі супи чи бульйони готові і заготовки для їх приготування: Супи чи бульйони готові і заготовки для їх приготування, крім	2104 10 10 00

сухих Гомогенізовані складені харчові продукти	2104 10 90 00
	2104 20 00 00
Дитячі пелюшки, підгузники та аналогічні вироби Не розфасовані для роздрібної торгівлі	4818 40 91 00
Інші	4818 40 99 00
Одяг дитячий та додаткові речі до одягу, трикотажні*	6111
Колготки, панчохи, гольфи, шкарпетки та інші панчішно-шкарпеткові вироби до 22 розміру включно	6115
Дитячий одяг та додаткові речі до одягу**	6209
Взуття, гетри і аналогічні вироби з довжиною устілки менш як 24 см	6402 99 91 00 6403 51 11 00 6403 51 91 00 6403 59 31 00 6403 59 91 00 6403 91 11 00 6403 91 91 00 6403 99 31 00 6403 99 91 00 6406 99 10 00

* - Згідно з поясненнями до групи 61 "Одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні" у товарній позиції 6111 термін "Дитячий одяг та додаткові речі до одягу" означає вироби для дітей раннього віку на зріст не більш як 86 см, а також пелюшки. Вироби, які можна включити одночасно як до товарної позиції 6111, так і до інших позицій цієї групи, класифікуються у товарній позиції 6111.

** - Згідно з поясненнями до групи 62 "Одяг та додаткові речі до одягу, текстильні, крім трикотажних" у товарній позиції 6209 термін "Дитячий одяг та додаткові речі до одягу" означає вироби для дітей раннього віку на зріст не більш як 86 см, а також пелюшки. Вироби, які можна включити одночасно як до товарної позиції 6209, так і до інших позицій цієї групи, класифікуються у товарній позиції 6209.

2. Податок на додану вартість (далі - ПДВ) справляється за ставкою 20 відсотків митної вартості, зазначеної у ввізній митній декларації, з урахуванням акцизних зборів і ввізного мита. Визначена вартість перераховується в національну валюту України за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на момент виникнення податкових зобов'язань.

Сума податку на додану вартість на товари, що ввозяться на митну територію України громадянами, обчислюється за формулою:

$$\text{Спдв} = (B + M + Ca) \times 0,2,$$

де Спдв - сума податку на додану вартість;

B - митна вартість;

M - мито;

Ca - сума акцизного збору (обчислення Ca проводиться за формулою, наведеною далі);

3. Перелік товарів, що обкладаються акцизним збором та ставки цього збору визначаються законами України.

Акцизний збір обчислюється з імпортованих товарів виходячи з митної (закупівельної) вартості, збільшеної на суму ввізного мита, без урахування акцизного збору.

Сума акцизного збору, ставка якого встановлюється у відсотках митної (закупівельної) вартості, обчислюється за формулою:

$$Ca = (B + M) \times A/100;$$

де Ca - сума акцизного збору;

B - митна вартість;

М - сума ввізного мита;

А - ставка акцизного збору.

Сума акцизного збору, ставку якого встановлено в грошовому еквіваленті до фізичної одиниці виміру товару, обчислюється за формулою:

$$Ca = H \times A,$$

де Ca - сума акцизного збору;

Н - кількість товару у фізичних одиницях виміру, визначених відповідним законом;

А - ставка акцизного збору.

4. Плата за митне оформлення товарів, якщо воно здійснюється поза місцем розташування митних органів або поза часом, установленим для митних органів.

Митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів, а також поза робочим часом, установленим для них, здійснюється на прохання осіб, що переміщують ці товари і транспортні засоби через митний кордон України.

Плата перераховується до Державного бюджету України через визначені рахунки митних органів.

Розміри плати

за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів, а також поза робочим часом, установленим для митних органів

Назва плати	Розмір плати, долари США
1. За митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів (за одну годину роботи посадових осіб митного органу при митному оформленні однієї партії товару або одного транспортного засобу):	
у робочий час	20
у надурочний, нічний час і неробочі дні	40
у святкові дні	50
2. За митне оформлення товарів і транспортних засобів поза робочим часом, установленим для митних органів (за одну годину роботи посадових осіб митного органу при митному оформленні однієї партії товару або одного транспортного засобу):	
у надурочний, нічний час і неробочі дні	40
у святкові дні	50

Значення термінів “робочий час”, “надурочний час”, “нічний час”, “неробочі дні”, “святкові дні” визначено законодавством України про працю.

5. Податки і збори сплачуються громадянами через каси Акціонерного поштово-пенсійного банку “Аваль” (далі – АППБ “Аваль”) у валюті України. Оплата податків і зборів готівкою, у тому числі із застосуванням готівкової іноземної валюти, може здійснюватися тільки за відсутності в пунктах пропуску, у зонах митного контролю, митницях, митних постах виносних кас АППБ “Аваль” та неможливості здійснення громадянами валютно-обмінної операції через пункт обміну іноземної валюти.

Стаття 253. Звільнення від оподаткування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, які ввозяться на митну територію України громадянами

Громадяни можуть ввозити алкогольні напої та тютюнові вироби на митну територію України без сплати податків, установлених на імпорт, у таких кількостях з розрахунку на одну особу:

а) 2 літри вина та 1 літр міцних алкогольних напоїв;

б) 200 цигарок або 50 сигар, або 250 грамів тютюну, або набір таких виробів загальною вагою не більше 250 грамів.

Алкогільні напої та тютюнові вироби, зазначені у частині першій цієї статті, звільняються від оподаткування за умови, що вони:

ввозяться на митну територію України громадянами, які досягли 18-річного віку;

переміщуються через митний кордон України у супроводжуваному багажі або ручній поклажі громадян.

Алкогільні напої та тютюнові вироби незалежно від їх кількості не звільняються від оподаткування, якщо особа, яка ввозить їх на митну територію України, була відсутня в Україні менш ніж 24 години.

На ввезення деяких видів товарів законодавством установлені кількісні обмеження. Кількісні обмеження щодо ввезення алкогільних напоїв та тютюнових виробів встановлені законодавством України з урахуванням норм, прийнятих у країнах, що входять до Ради митного співробітництва.

При цьому необхідно звернути увагу на дві умови:

законодавством передбачені спеціальні вікові обмеження, пов'язані із ввезенням алкогільних напоїв і тютюнових виробів без оподаткування. Вважається, що громадяни, які не досягли 18-річного віку, не можуть ввозити для власного споживання алкогільні напої та тютюнові вироби;

алкогільні напої та тютюнові вироби звільняються від оподаткування тільки в разі ввезення їх у супроводжуваному багажі або ручній поклажі.

Слід зазначити, що ввезення алкогільних напоїв та тютюнових виробів в обсягах, що перевищують норми, зазначені у частині першій цієї статті, а також будь-якими іншими способами переміщення, громадянам забороняється. Дане положення визначено законом України.

Алкогільні напої та тютюнові вироби, що ввозяться громадянами без перевищення норм, установлених даною статтею, та з дотриманням усіх умов увезення, не підлягають обов'язковому письмовому декларуванню.

Стаття 254. Умови тимчасового ввезення громадянами товарів на митну територію України під зобов'язання про зворотне вивезення, у тому числі з метою транзиту

Товари, що підлягають оподаткуванню, які тимчасово ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України під зобов'язання про зворотне вивезення, а також з метою транзиту, пропускаються на митну територію України за умови надання митному органу гарантій. Види гарантій, умови і порядок їх надання та повернення визначаються законом.

У разі порушення зобов'язання про зворотне вивезення за межі митної території України або транзиту через митну територію України товарів, зазначених у частині першій цієї статті, за винятком випадків, коли таке порушення сталося внаслідок аварії або дії непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, надані гарантії застосовуються для забезпечення стягнення.

Режим тимчасового ввезення встановлює вимоги, дотримання яких дає можливість тимчасового користування товарами на митній території України з повним або частковим звільненням від оподаткування та без застосування заходів нетарифного регулювання. Значення тимчасового ввезення як самостійного митного режиму визначається потребою розвитку торгового та іншого міжнародного співробітництва.

Застосування режиму тимчасового ввезення дозволяє, шляхом надання визначених пільг, зняти необґрунтовані перешкоди для розвитку економічних, культурних, гуманітарних зв'язків із закордонними країнами.

У той же час не можна забувати про необхідність захисту національної економіки, забезпечення безпеки країни. У зв'язку з цим використання режиму тимчасового ввезення пов'язано з необхідністю встановлення чітких правових рамок його застосування, враховуючи можливі негативні наслідки для української економіки.

З метою забезпечення дотримання громадянами встановленого порядку тимчасового ввезення товарів законодавством передбачено надання дозволу на тимчасове ввезення товарів за таких умов:

- обов'язкове письмове декларування,
- оформлення зобов'язання про зворотне вивезення товарів,
- надання митним органам гарантії щодо товарів, які підлягають оподаткуванню.

Загальні правила щодо тимчасового ввезення товарів:

-товар, допущений до тимчасового ввезення, може бути використаний на митній території України таким чином, аби по закінченні митного режиму цей товар знаходився у незмінному стані, крім природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування;

-товари, що тимчасово ввозяться на митну територію України, не можуть бути передані у володіння або користування іншим особам;

-товари можуть знаходитися на митній території України тільки протягом терміну їх тимчасового ввезення, але не більше як один рік з дня ввезення на митну територію України. Термін тимчасового ввезення може бути продовжено у виключних випадках Державною митною службою України чи регіональними митницями, митницями прямого підпорядкування по письмовій заяві громадянина з пред'явленням документів, що підтверджують необхідність продовження терміну тимчасового перебування цих товарів в Україні;

-при виконанні зобов'язання про зворотне вивезення товарів, громадянин звільняється від усіх зобов'язань. Якщо зобов'язання не виконані, громадянин несе відповідальність згідно з Митним кодексом.

Законодавством можуть бути встановлені обмеження щодо допуску товарів до переміщення в режимі тимчасового ввезення.

Наприклад:

1) допускається тимчасове ввезення громадянами транспортних засобів за кодами 8701, 8702, 8703, 8704, 8705 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УК ТЗЕД) тільки за наявності документа, що підтверджує їх реєстрацію за межами України. У разі невиконання цієї умови зазначені транспортні засоби можуть бути ввезені тільки для вільного обігу і не допускаються до переміщення в режимі тимчасового ввезення;

2) тимчасове ввезення транспортних засобів за кодами 8701, 8702, 8703, 8704, 8705 УК ТЗЕД, що зареєстровані за межами України, дозволяється громадянам-резидентам тільки за умови сплати в повному обсязі податків і зборів, передбачених при ввезенні цих транспортних засобів з метою вільного обігу. Сплачені податки і збори не вважаються грошовою заставою і поверненню не підлягають. Митне оформлення таких транспортних засобів (Акт про митний огляд, визначення митної вартості, коду транспортних засобів, нарахування та сплата податків і зборів) здійснюється в пункті пропуску через митний кордон України безпосередньо при ввезенні транспортних засобів. Посвідчення на право реєстрації транспортних засобів (номерних агрегатів) в органах ДАІ МВС України форми МД-6 оформлюється та видається внутрішньою митницею, в зоні діяльності якої постійно або тимчасово проживає власник транспортного засобу;

3) транспортні засоби, що зареєстровані за межами України та ввозяться громадянами-нерезидентами тимчасово, можуть бути задекларовані ними з використанням митної декларації, визначеної для оголошення відомостей громадянами. У пункті 4 митної декларації громадяни надають зобов'язання про зворотне вивезення транспортних засобів, а

також письмово підтверджують, що ознайомлені про відповідальність у разі порушення цього зобов'язання.

Якщо митна декларація громадянами не заповнюється, то тимчасове ввезення транспортних засобів здійснюється за умови оформлення письмового зобов'язання встановленої форми. Зобов'язання, оформлене посадовою особою митного органу в повному обсязі, видається громадянину-власнику для зберігання протягом усього терміну тимчасового ввезення.

Бланк зобов'язання виготовляється митними органами й надається громадянам безкоштовно.

Транзит

Регламентація митного режиму транзиту не визначає будь-яких спеціальних обмежень щодо номенклатури, кількості чи призначення товарів, що переміщуються транзитом.

У той же час, з метою захисту економіки України, були встановлені деякі обмеження щодо транзиту товарів громадянами, а саме:

- обов'язкове письмове декларування,
- оформлення зобов'язання про вивезення товарів,
- надання митним органам гарантії щодо товарів, які підлягають оподаткуванню.

Дане положення поширюється й на транспортні засоби, що ввозяться громадянами з метою транзиту.

Митне оформлення транспортних засобів, що ввозяться з метою транзиту, здійснюється за такою схемою (схема 1).

Схема 1.

↓

Пропуск через митний кордон України
 Реєстрація та архівування документів, які були підставою для
 митного оформлення транспортного засобу

Для товарів і транспортних засобів, які ввозяться громадянами тимчасово або з метою транзиту, визначені такі види гарантій:

- грошова застава,
- фінансові гарантії уповноваженого банку.

Одночасно може бути застосований тільки один із видів гарантії.

Нарахування суми гарантії здійснюється на бланку уніфікованої митної квитанції МД-1.

Ввезення громадянами-нерезидентами тимчасово або з метою транзиту транспортних засобів, що зареєстровані постійно у відповідних реєстраційних органах іноземних держав, здійснюється без надання митним органам гарантії.

Порядок надання гарантій щодо виконання громадянами зобов'язань про вивезення за межі митної території України товарів і транспортних засобів, ввезених тимчасово або з метою транзиту, визначений Державною митною службою України і передбачає такі основні положення.

1. Надання гарантії у вигляді грошової застави:

а) грошова застава надається в сумі податків і зборів, які підлягають сплаті при ввезенні цих товарів і транспортних засобів з метою вільного обігу;

б) грошова застава вноситься на весь термін перебування товарів і транспортних засобів на митній території України й зберігається на рахунку митного органу;

в) підставою для визначення суми грошової застави є митна вартість товарів і транспортних засобів;

г) грошова застава вноситься громадянами в національній валюті України за офіційним курсом Національного банку України на день її прийняття:

-через уповноважений банк – готівкою або із застосуванням платіжних карток,

-до каси митного органу - тільки за відсутності в пунктах пропуску, у зонах митного контролю, митницях, митних постах виносних кас АППБ "Аваль".

Використання на митній території України готівкової іноземної валюти дозволяється лише при відсутності у громадян коштів у грошовій одиниці України і неможливості здійснення ними валютно-обмінної операції через пункт обміну іноземної валюти при сплаті грошової застави;

д) грошова застава повертається громадянину після виконання ним зобов'язання про вивезення товарів і транспортних засобів. За фактом вивезення товарів і транспортних засобів складається "Акт-підтвердження про вивезення товарів і транспортних засобів";

е) грошова застава може бути повернута митним органом, через який вивозяться товари і транспортні засоби, або митним органом, на рахунок якого внесено грошову заставу.

Повернення грошової застави, внесеної в іноземній валюті, здійснюється виключно митним органом, на рахунок якого вона була внесена.

Грошова застава, внесена шляхом застосування платіжної картки, може бути отримана готівкою;

ж) грошова застава повертається на підставі таких документів:

- письмова заява громадянина,

- другий примірник уніфікованої митної квитанції МД-1, який підтверджує внесення грошової застави,

- Акт-підтвердження про вивезення товарів і транспортних засобів,

- Повідомлення про внесення громадянином грошової застави.

2. Надання фінансових гарантій уповноваженим банком:

а) уповноваженим банком гарантія надається на всю суму податків і зборів, які підлягають сплаті при ввезенні цих товарів і транспортних засобів з метою вільного обігу;

б) для митного оформлення громадянин подає посадовій особі митного органу оригінал його угоди з уповноваженим банком про надання гарантій по сплаті митних платежів.

Угода повинна мати такі обов'язкові реквізити:

-максимальний розмір відповідальності банку за надане поручительство,

-строк дії угоди,

-реквізити сторін,

-строк виконання громадянином зобов'язань щодо вивезення товарів і транспортних засобів за межі митної території України, заявлених під час їх ввезення;

в) угода повинна бути чинною, її реквізити повинні співпадати з даними електронного реєстру. Термін дії угоди повинен відповідати терміну зобов'язань громадянина щодо вивезення товарів і транспортних засобів за межі митної території України.

Розділ X

КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ТОВАРІВ, ЩО МІСТЯТЬ ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Глава 45. Особливості переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності

Стаття 255. Порядок митного контролю та митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності

Митний контроль та митне оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, здійснюються у порядку, встановленому цим Кодексом та іншими законами України.

За законодавством України усі результати творчої інтелектуальної діяльності визнані товаром і можуть бути об'єктом зовнішньоекономічних угод і переміщуватися через митний кордон України. Але об'єкти права інтелектуальної власності порівняно із звичайним товаром характеризуються деякими особливостями, що зумовлює необхідність здійснення спеціальних заходів при їх переміщенні через митний кордон України:

1. Право інтелектуальної власності виникає, як правило, тільки після державної реєстрації результату творчої діяльності у відповідних державних органах (зараз це Департамент інтелектуальної власності Міністерства освіти та науки). Для об'єктів права промислової власності, а також для засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту така реєстрація є необхідною, для об'єктів авторського права реєстрація є бажаною (вона засвідчує пріоритет створення результату літературно-художньої творчості) і необхідна для реєстрації в подальшому об'єкта інтелектуальної власності у Держмитслужбі.
2. Право інтелектуальної власності є строковим, тобто воно припиняється з перебігом певного терміну, після чого об'єкт інтелектуальної власності стає суспільним надбанням. За загальним правилом дія авторського права на твір відбувається протягом життя автора та 70 років після його смерті, право на винаходи, корисні моделі – 20 років, право на

промислові зразки – 10 років, право на товарні знаки – 10 років після подання заявки на отримання патенту.

3. Об'єкти інтелектуальної власності – це не речі, як предмети матеріального світу, а ті ідеї, символи, образи, думки, гіпотези тощо, які виражені в об'єктивній формі - втілені в матеріальних носіях. У зв'язку з цим, об'єкти інтелектуальної власності здатні до тиражування, тобто до багаторазового втілення в матеріальному об'єкті.
4. Автору об'єкта інтелектуальної власності належить два види прав: майнові права та особисті немайнові права. Майнові права можуть передаватися іншим особам, немайнові права відчуженню не підлягають.
5. Діє принцип вичерпання права інтелектуальної власності, тобто автор не може заборонити використання та розповсюдження товару, який містить об'єкт інтелектуальної власності, якщо його правомірно було введено в обіг правовласником шляхом першого продажу. Про це свідчить аналіз ч.7 ст. 15 Закону України “Про авторське право та суміжні права” та ч.6 ст.16 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг».
6. З переходом права власності на річ до іншої особи, право інтелектуальної власності не переходить до нового власника. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності відбувається в спеціальному порядку.
7. Відчуження права власності відбувається в повному обсязі, тоді як право інтелектуальної власності передається за ліцензійними угодами як в повному обсязі (виключна ліцензія), так і частково з обмеженням по строку, способу використання, території, кількості примірників тощо. Крім того, договори на передачу прав інтелектуальної власності підлягають державній реєстрації так само, як і право інтелектуальної власності.
8. Охорона права інтелектуальної власності в більшості випадків обмежується територією певної держави, де відбулася державна реєстрація (за виключенням загальновідомих товарних знаків).
9. Результати творчої діяльності, що визнаються об'єктами права інтелектуальної власності, є різними за рівнем творчості, цілями створення, характером діяльності і, як наслідок, за правовим режимом виникнення, використання та охорони.

Таким чином, будь-який товар можна розглядати з двох сторін:

По-перше, як річ, предмет матеріального світу;

По-друге, як результат творчої діяльності, що міститься у цьому предметі, причому в одному товарі можуть міститися декілька об'єктів інтелектуальної власності.

Митний контроль та митне оформлення товарів в якості предметів матеріального світу визначається розділами II, III Митного Кодексу. Особливості переміщення товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності - відповідно розділом X Митного Кодексу та іншими законами України. Ця норма Митного Кодексу має бланкетний характер, тобто вона відсилає до інших законодавчих актів, якими врегульовані ці правовідносини. Серед найважливіших законів, що регулюють правовідносини інтелектуальної власності слід назвати: Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р., Закон України “Про авторське право та суміжні права” в ред. від 11.07.01р., Закон України “Про охорону прав на винаходи та корисні моделі” в ред. від 1.06.2000 р., Закон “Про охорону прав на промислові зразки” України від 15.12.93 р., а також Закон України “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” від 15.12.93 р. та інші.

Митний контроль за переміщенням товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності можна поділити на два види:

По-перше, це безпосередній митний контроль, що здійснюється з детальною перевіркою наявності порушень прав інтелектуальної власності на матеріальному носії за умови попереднього надання інформації правовласником в порядку, передбаченому розділом X МК.

По-друге, це формалізований митний контроль, який здійснюється відповідно до розділів II, III МК за дотриманням умов переміщення певних матеріальних носіїв (наприклад, при переміщенні дисків для лазерних систем зчитування вимагається наявність ліцензії Мінекономіки, СІД-кодів та контрольних марок). Ці заходи також спрямовані на захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні, але митні органи перевіряють лише формальні ознаки, передбачені законодавством, без перевірки наявності чи відсутності об'єктів прав інтелектуальної власності на цих матеріальних носіях. Разом з тим, у авторів

творів завжди залишається право отримати допомогу митних органів по захисту прав інтелектуальної власності шляхом здійснення безпосереднього митного контролю при дотриманні умов, передбачених розділом X МК.

Порядок переміщення товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, передбачений розділом X Митного Кодексу застосовується з обмеженням по видах митних режимів, способу переміщення та колу осіб. Такі обмеження встановлено, зокрема, до товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності та переміщуються через територію України транзитом; ввозяться на митну територію України або вивозяться з неї фізичними особами для власного використання та не призначені для використання у комерційних цілях; пересилаються у міжнародних поштових та експрес відправленнях.

Примітка: визначення та види об'єктів інтелектуальної власності розглядаються у ст. 1 п.32 Митного Кодексу.

Стаття 256. Заходи митних органів щодо контролю за переміщенням через митний кордон України товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності

Власник прав на об'єкт права інтелектуальної власності, який має підстави вважати, що при переміщенні товарів через митний кордон України порушуються чи можуть бути порушені його права на об'єкт права інтелектуальної власності, має право подати заяву до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи про реєстрацію товару, що містить об'єкт права інтелектуальної власності.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи веде реєстр товарів, зазначених у частині першій цієї статті.

Порядок реєстрації товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, включаючи форму заяви власника прав на об'єкт права інтелектуальної власності, перелік інформації та документів, які додаються до заяви, порядок подачі та розгляду заяви, порядок ведення реєстру визначаються Кабінетом Міністрів України.

Після реєстрації відповідного товару у реєстрі спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи митні органи України вживають заходів щодо попередження переміщення через митний кордон України контрафактних товарів.

Для забезпечення митного контролю при переміщенні через митний кордон України товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, інформація про зареєстровані товари надсилається всім митним органам України.

Митним законодавством передбачений певний реєстраційний порядок, який є передумовою здійснення митного контролю за переміщенням об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України. Це означає, що митному контролю та митному оформленню відповідно до розділу X Митного Кодексу підлягають не будь-які товари, що містять об'єкти інтелектуальної власності, а лише ті з них, які зареєстровані у спеціальному реєстрі Державної митної служби України.

Ця норма значно звужує коло об'єктів інтелектуальної власності, що підлягають митному контролю порівняно з переліком об'єктів інтелектуальної власності, що міститься у загальному законодавстві про інтелектуальну власність. Така позиція законодавця обумовлюється перш за все цивільно-правовим характером відносин інтелектуальної власності та необхідністю встановлення чітких меж повноважень державних органів стосовно можливості втручання у цю сферу господарського обороту. За п.4. ст. 11 Митного Кодексу завданням митних органів є сприяння захисту інтелектуальної власності учасників зовнішньоекономічних зв'язків, а не безпосередньо захист. Тобто митний контроль може

здійснюватися лише за волевиявленням власника, яке проявляється у заяві щодо реєстрації визначеного об'єкта в реєстрі Держмитслужби.

Реєстрація товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності у Державній митній службі України – це передбачена митним законодавством процедура засвідчення факту зацікавленості правовласника у сприянні захисту його прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон України та механізм збору інформації, необхідної для виконання таких функцій митними органами.

Треба зазначити, що аналіз міжнародного досвіду також свідчить про необхідність запровадження реєстрації у митних органах об'єктів інтелектуальної власності, власник яких зацікавлений в здійсненні митного контролю за дотриманням прав інтелектуальної власності. Зокрема, Угодою по торгових аспектах прав на інтелектуальну власність (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights - Угода ТРІПС), яку було прийнято у рамках уругвайського раунду переговорів за Генеральною угодою по тарифах і торгівлі (ГАТТ) передбачено подання заяви правовласником як необхідної умови запровадження митного контролю за дотриманням прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон для країн-учасниць Всесвітньої торгової організації (ВТО).⁹

Ведення реєстру, враховуючи міжнародний досвід, може відбуватися за різними позиціями:

1. За об'єктами інтелектуальної власності;
2. За товарами, що містять об'єкти інтелектуальної власності.

Реєстрації у реєстрі Державної митної служби підлягає саме товар, як предмет матеріального світу, а не об'єкти інтелектуальної власності, що містяться в ньому. Це обумовлено такими факторами:

1. В одному товарі, можуть міститися одночасно декілька об'єктів інтелектуальної власності. Наприклад, пляшка, кришка та етикетка можуть бути зареєстровані як самостійні промислові зразки, на них можуть бути розташовані декілька різних товарних знаків.
2. Митний контроль за своїм характером передбачає необхідність огляду матеріального носія об'єкту інтелектуальної власності (тобто товару), тоді як об'єкт інтелектуальної власності може бути виражений в будь-якій об'єктивній формі, не обов'язково в матеріальній. Наприклад, виконавська майстерність артистів, усні твори є об'єктом авторського права, об'єктивно виражені, але не втілені у матеріальному носії, тому, безумовно, не можуть підлягати митному контролю за відсутністю матеріального носія.
3. Митний контроль та митне оформлення не проводиться окремо щодо товару як предмету матеріального світу та об'єкту інтелектуальної власності, що втілений в цьому товарі. Наявність об'єкту інтелектуальної власності при митному оформленні може впливати на ціну товару (наприклад, вартість сигарет з товарним знаком буде значно вища від вартості сигарет без товарного знаку), на код товару за УКТ ЗЕД (наприклад, матриці кодуються за кодом - 8523900000, а лазерні диски з записом – за кодом – 8524310000), але окремо на об'єкт інтелектуальної власності вантажна митна декларація (ВМД) не оформлюється, кодування об'єкта інтелектуальної власності за УКТ ЗЕД не передбачено, вартість не визначається, митні обкладення не нараховуються.
4. Обсяг правової охорони зареєстрованого товарного знаку за п.4 ст. 5 Закону України “Про охорону прав на знаки для товарів та послуг” визначається наведеними у свідоцтві зображенням знака та переліком товарів та послуг.¹⁰ Тобто, за законодавством України, правова охорона в випадку використання товарного знаку не за призначенням, для іншої категорії товарів, крім зазначених у свідоцтві, не вважається порушенням прав на товарний знак. Наприклад, використання товарного знаку “Coca-Cola”, на джинсовому одязі або на косметичних товарах. В законодавстві багатьох країн світу такі дії

⁹ Ст. 52 Угоди TRIPS. Основы интеллектуальной собственности. – К.: Издательский дом «Ин Юре», 1999.- с.454.

¹⁰ Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.93р.//Відомості Верховної Ради України. – 1994. - N7 від 15.02.94.

вважаються порушенням (ослабленням товарного знаку) за умови, що товарний знак є загальновідомим.¹¹ Тобто, митні органи повинні при здійсненні митного контролю виявляти не наявність товарного знаку на будь-якому товарі, а наявність певного товару з зареєстрованим товарним знаком.

5. Не всі товари з одним об'єктом інтелектуальної власності, зокрема, товарним знаком, що імпортуються в Україну або експортуються з неї, є економічно привабливими для підробки. Тому власник товару самостійно визначає, стосовно якої позиції товарів, що випускаються з застосуванням зареєстрованого об'єкту інтелектуальної власності, існує значна вірогідність порушення прав на об'єкт інтелектуальної власності та звертається до митного органу за сприянням у захисті його прав. Митний контроль здійснюється лише стосовно того товару, який зареєстровано правовласником у реєстрі Держмитслужби.

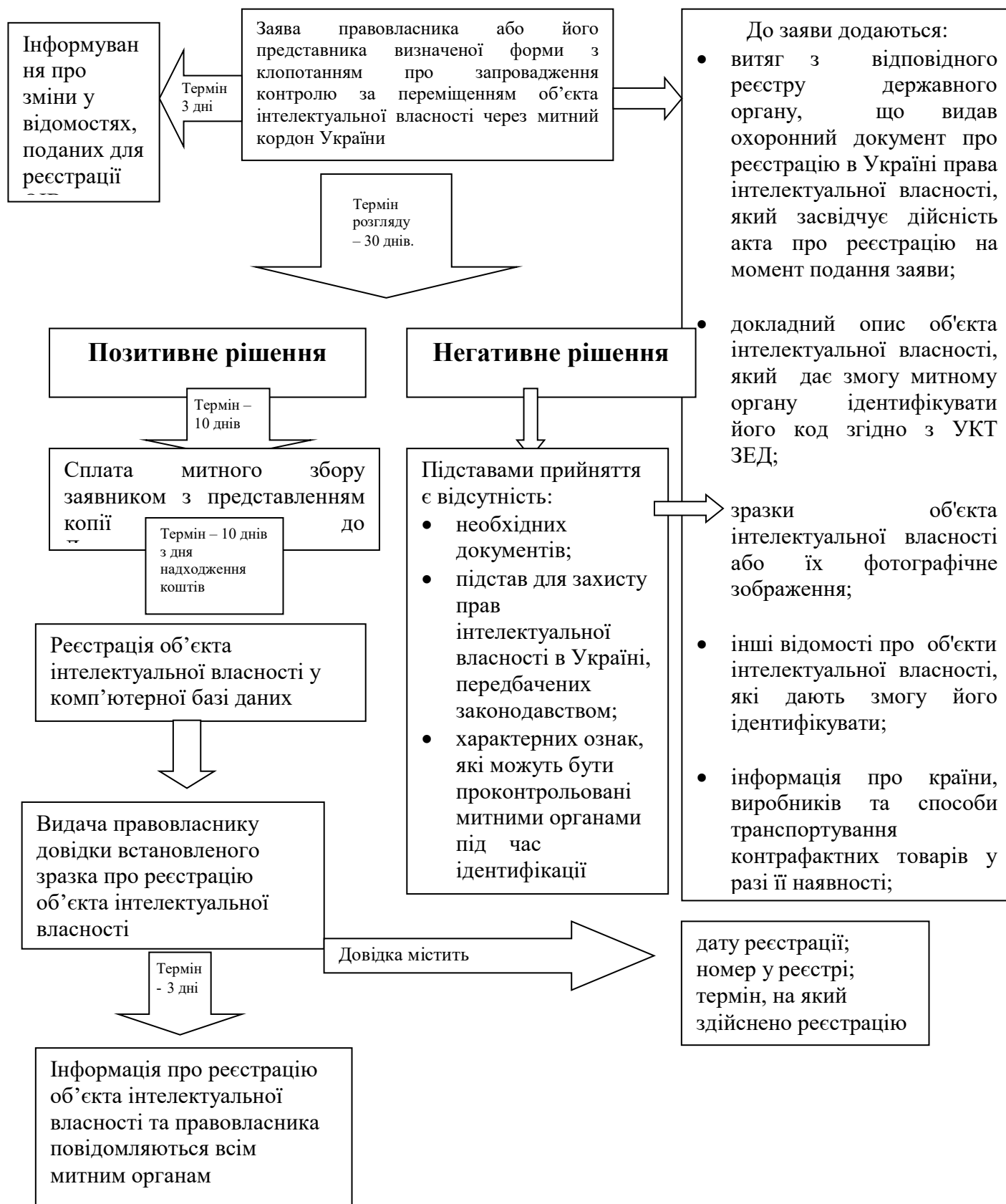
Тому можна вважати обґрунтованою і цілком доцільною вимогу митного законодавства щодо необхідності реєстрації товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності у Державній митній службі України для оптимального забезпечення виконання контрольних функцій митними органами по дотриманню прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон України.

Треба звернути увагу, що власник прав на об'єкт інтелектуальної власності лише має право звернутися з заявою до відповідного органу, а не право зареєструвати у митній службі відповідний об'єкт інтелектуальної власності. Тобто питання можливості проведення реєстрації і, таким чином, здійснення в подальшому митного контролю за переміщенням цього об'єкту інтелектуальної власності через митний кордон України є компетенцією реєструючого органу, який може відмовити у проведенні реєстрації. Структурним підрозділом, що безпосередньо здійснює реєстрацію, є відділ по захисту прав інтелектуальної власності та дотримання прав споживачів Управління митних режимів Державної митної служби України.

Порядок реєстрації товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, включаючи форму заяви власника прав на об'єкт права інтелектуальної власності, перелік інформації та документів, які додаються до заяви, порядок подачі та розгляду заяви визначаються Положенням “Про порядок реєстрації та переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 412 від 28.04.2001 р. Цей порядок детально відображений у схемі 1.

¹¹ Л.Борохович, А. Монастырская, М.Трохова. Ваша интеллектуальная собственность. – СПб:Питер, 2000 – с.187.

Схема 1
Процедура реєстрації об'єктів інтелектуальної власності
в Державній митній службі України

Реєстр ведеться у електронному виді с правом обмеженого доступу до нього посадових осіб, перелік яких визначається відповідним наказом Державної митної служби. Товар, що містить об'єкт інтелектуальної власності, проходить реєстрацію в Держмитслужбі шляхом розміщення відповідної інформації в електронній базі даних Єдиної автоматизованої інформаційної системи ДМСУ з присвоєнням окремого шестизначного коду, який містить наступний в порядку черговості номер. Реєстрації підлягає кожний вид товару, що містить об'єкт інтелектуальної власності окремо, але збір за реєстрацію кожного наступного товару зменшується на 50%. До реєстру заносяться наступні відомості:

- докладний опис об'єкта інтелектуальної власності, який дає змогу митному органу - ідентифікувати його код згідно з УК Т ЗЕД;

- кольорове зображення товару;

- зразки об'єкта інтелектуальної власності або їх фотографічне зображення;

- термін реєстрації;

- відомості про правовласника та його представників на території України: назва та місцезнаходження;

- витяг з відповідного реєстру державного органу, що видав охоронний документ про реєстрацію в Україні права інтелектуальної власності, який засвідчує дійсність акта про реєстрацію на момент подання заяви;

- інформація про виробників, імпортерів, експортерів, перевізників, способи переміщення, основні шляхи;

- інформація про країни, виробників та способи транспортування контрафактних товарів у разі її наявності;

- інша інформація.

Відповідальність за достовірність відомостей, зазначених у заяві, несе заявник. Разом з тим, відсутність у заявника інформації щодо переміщення контрафактних товарів, не є підставою для відмови у реєстрації товару у реєстрі Державної митної служби.

Після реєстрації у реєстрі митні органи України вживають наступні заходи щодо попередження переміщення через митний кордон України контрафактних товарів:

- надсилають інформацію про зареєстровані товари всім митним органам України електронною поштою з повідомленням коду, за яким зареєстрований новий об'єкт інтелектуальної власності;

- здійснюють митний контроль у формах, передбачених розділом II Митного Кодексу;

- призупиняють митне оформлення товарів, пред'явлених для митного контролю та митного оформлення, в разі виявлення ознак того, що вони є контрафактними;

- забезпечують зберігання товарів відносно яких призупинено митне оформлення на складах тимчасового зберігання або на складах митних органів;

- повідомляють, не пізніше наступного робочого дня після прийняття рішення про призупинення митного оформлення, відповідного власника на об'єкти права інтелектуальної власності про факт переміщення через митний кордон України відповідних товарів;

- повідомляють, не пізніше наступного робочого дня після прийняття рішення про призупинення митного оформлення, декларанта про причини призупинення митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, найменування та адресу власника зазначених прав;

- дозволяють власнику прав на об'єкти права інтелектуальної власності та декларанту брати проби і зразки товарів для проведення експертизи;

- порушує справу про порушення митних правил, в разі підтвердження контрафактності товарів, митне оформлення яких було призупинено;

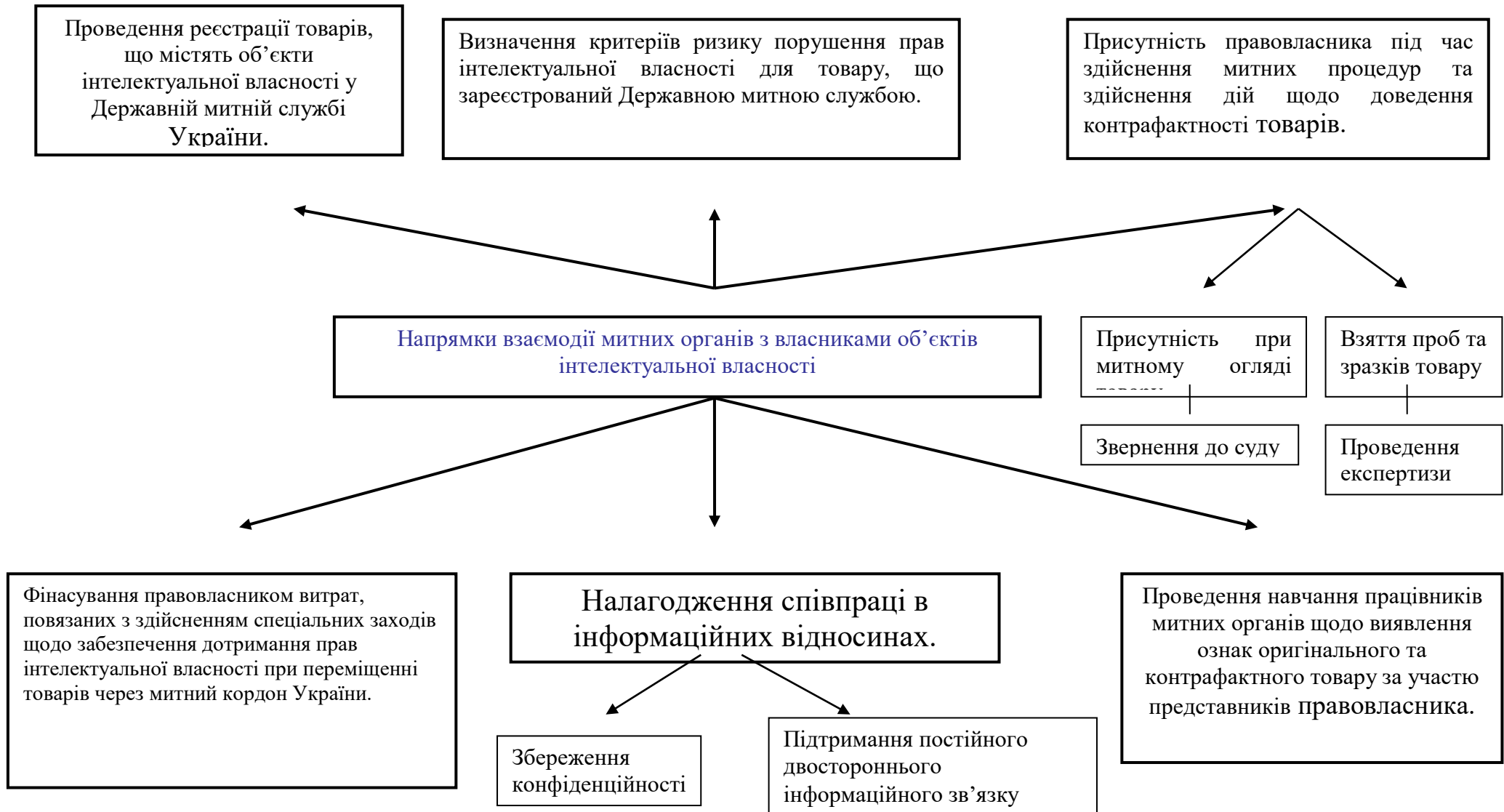
- вилучає товари - безпосередні предмети правопорушення.

Треба зазначити, що на ефективність діяльності митних органів впливає зацікавленість правовласника у здійсненні вказаних заходів. Напрямки взаємодії митних органів та правовласників при здійсненні митного контролю за дотриманням прав

інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон України відображені у схемі 2.

Схема 2

Взаємодія митних органів з власниками об'єктів інтелектуальної власності

Стаття 257. Призупинення митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності

Якщо митний орган на основі даних реєстру товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, який ведеться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи, виявляє ознаки того, що товари, пред'явлені для митного контролю та митного оформлення, є контрафактними, їх митне оформлення призупиняється. Такі товари підлягають розміщенню на складах тимчасового зберігання або на складах митних органів.

Рішення про призупинення митного оформлення строком на 15 календарних днів із можливістю наступного продовження не більше ніж на 15 календарних днів, приймає керівник митного органу або особа, що його заміщує.

Не пізніше наступного робочого дня після дати прийняття рішення про призупинення митного оформлення товарів, зазначених у частині першій цієї статті, митний орган повідомляє відповідного власника прав на об'єкт права інтелектуальної власності про факт переміщення через митний кордон України цих товарів, а декларанта - про причини призупинення їх митного оформлення, а також повідомляє декларантові найменування та адресу власника прав на об'єкт права інтелектуальної власності. У повідомленні власникові прав на об'єкт права інтелектуальної власності зазначається: митне оформлення яких саме товарів призупинено, заявлена декларантом митна вартість цих товарів, найменування та адреса власника зазначених товарів, а також інша необхідна інформація.

Власник прав на об'єкт права інтелектуальної власності та декларант з дозволу митного органу можуть брати проби і зразки товарів, щодо яких прийнято рішення про призупинення митного оформлення, і направляти їх на експертизу. Копії відповідних експертних висновків подаються митному органу.

Якщо протягом строків, зазначених у частині другій цієї статті, контрафактність товарів, щодо яких прийнято рішення про призупинення митного оформлення, буде підтверджена, митний орган в установленому цим Кодексом порядку порушує справу про порушення митних правил, а товари - безпосередні предмети правопорушення - вилучаються в порядку, встановленому цим Кодексом.

Якщо протягом строків, зазначених у частині другій цієї статті, контрафактність товарів, щодо яких приймалося рішення про призупинення митного оформлення, не буде підтверджена, ці товари підлягають митному оформленню в установленому порядку.

Підставою призупинення митного оформлення є наявність ознак контрафактності товарів, пред'явлених для митного контролю та митного оформлення.

Контрафактними є товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України, або вивезення з цієї території призводить до порушення прав власника, що захищаються відповідно до чинного законодавства України та міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку.

Контрафактність товарів виявляється у процесі здійснення митного контролю.

Підставами для підозри про контрафактність товарів є: виявлення товарів, занесених у реєстр, на які відсутні документи про наявність у декларанта прав на даний об'єкт інтелектуальної власності (відносно товарів, що містять об'єкти авторського права та суміжних прав);

виявлення невідповідності ознак товарів наданих для митного оформлення ознакам, що містяться у державному реєстрі;

ідентифікації товарів відповідно до наданого правовласником клопотання та опису товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, які імпортуються чи експортуються з порушенням прав інтелектуальної власності (у разі можливості з наданим зразком цього об'єкта або його фотографічного зображення);

ідентифікації декларанта, відправника або отримувача товару, країни імпорту та експорту, як таких, що відповідають критеріям ризику, тобто оцінним критеріям, що в сукупності визначають вибір заходів, спрямованих на запобігання потенційному недотриманню вимог митного законодавства щодо переміщення товарів, які містять об'єкти інтелектуальної власності.

Зупинення митного оформлення товарів – це комплексні процесуальні дії митних органів відносно товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, в результаті яких тимчасово, до наступу випадків, передбачених чинним законодавством, припиняється процедура митного оформлення зазначених товарів.

Зупинення митного оформлення товарів здійснюється:

з ініціативи митного органу відносно об'єкта інтелектуальної власності, включеного до реєстру, стосовно якого є достатні підстави вважати, що його переміщення через митний кордон України здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності;

після надходження до митного органу клопотання власника прав на об'єкти інтелектуальної власності, які надані для митного оформлення, або його представника, про супинення митного оформлення об'єкта інтелектуальної власності, стосовно якого є достатні підстави вважати, що він переміщується через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності цього правовласника;

Рішення про призупинення митного оформлення приймає керівник митного органу або особа, що його заміщує.

Термін, на який призупиняється митне оформлення товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, становить 15 календарних днів. Цій термін може бути продовжений не більше ніж на 15 календарних днів. Рішення про продовження даного терміну приймає керівник митного органу або особа, що його заміщує. Перебіг строків, вказаних у частині другій даної статті починається з дня, наступного за днем в який винесено відповідне рішення. Термін призупинення митного оформлення зазначених вище товарів може бути більшим, ніж вказаний у частині другій даної статті, якщо є ухвала суду (господарського суду) про заборону оформлення товару митними органами. В такому випадку митне оформлення може бути здійснено при вступі у законну силу відповідного рішення суду (господарського суду) або надходженні їх ухвали про скасування заборони.

Не пізніше наступного робочого дня після дати прийняття рішення про призупинення митного оформлення товарів, зазначених у частині першій цієї статті, митний орган повідомляє відповідного власника прав на об'єкт права інтелектуальної власності, а також декларанта.

При цьому, правовласник повідомляється про факт переміщення через митний кордон цих товарів, а декларант про причини призупинення митного оформлення, задекларованих ним товарів, найменування та адресу власника прав на об'єкт права інтелектуальної власності. Повідомлення правовласника повинно складатися за встановленою формою і містити наступні дані: митне оформлення яких саме товарів призупинено; заявлена декларантом митна вартість цих товарів; найменування та адреса власника зазначених товарів; інша необхідна інформація.

Під час направлення правовласникові повідомлення про факт переміщення через митний кордон товарів, внесених у реєстр, керівник митного органу або особа, що його заміщує повинен дотримуватися вимог ст. 28 Закону України “Про інформацію” від 02.10.1992 р., щодо режиму доступу до інформації, не розголошувати інформації, що є комерційною таємницею декларанта, яка може завдати його інтересам значну шкоду, а також використовувати з метою, що визначена у чинному законодавстві, як недобросовісна конкуренція.

Частиною четвертою даної статті власнику прав на об'єкт права інтелектуальної власності та декларанту надане право брати проби і зразки товарів, щодо яких прийнято рішення про призупинення митного оформлення, і направляти їх на експертизу. Однак, вказане право може бути реалізоване лише за наявності дозволу митного органу. Такий дозвіл має право дати керівник митного органу або особа, що його заміщує.

Порядок взяття проб і зразків товарів для проведення експертизи врегульований ст. 75 Митного кодексу. Особливістю взяття проб та зразків товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності є те, що крім митного органу, декларанта та відповідних органів державного контролю, право на отримання зазначених проб та зразків надано й правовласнику.

Експертиза проб та зразків товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, відповідно до листа Державної митної служби України № 2/24-4395-ЕП від 13.09.2001 р. рекомендовано здійснювати у Науково-дослідному інституті інтелектуальної власності, створеному у складі Академії правових наук України. Даний інститут проводить судові експертизи, в тому числі технічні, техніко-економічні та економічні, пов'язані з об'єктами інтелектуальної власності. Метою проведення згаданої експертизи є встановлення легітимності або контрафактності товарів, митне оформлення яких тимчасово призупинено.

Після проведення експертизи, копії відповідних експертних висновків подаються митному органу.

Якщо протягом строків, зазначених у частині другій цієї статті, контрафактність товарів, щодо яких прийнято рішення про призупинення митного оформлення, буде підтверджена, митний орган в установленому цим Кодексом порядку порушує справу про порушення митних правил, а товари – безпосередні предмети правопорушення – вилучаються в порядку, встановленому цим Кодексом.

Якщо протягом строків, зазначених у частині другій цієї статті, контрафактність товарів, щодо яких приймалось рішення про призупинення митного оформлення, не буде підтверджена, ці товари підлягають митному оформленню в установленому порядку.

Митне оформлення товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, поновлюється та здійснюється в установленому порядку, у випадках: наявності клопотання власника прав на об'єкти інтелектуальної власності про відсутність порушення його прав;

в разі визнання недостатніми поданих правовласником або його представником доказів контрафактності товарів;

після закінчення терміну призупинення митного оформлення об'єкта інтелектуальної власності за відсутності порушеної справи про порушення митних правил, судового рішення або іншого підтвердження контрафактності товарів.

Стаття 258. Взаємодія митних органів з іншими органами державної влади у сфері захисту права інтелектуальної власності

При здійсненні контролю за переміщенням через митний кордон України товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, митні органи взаємодіють з іншими органами державної влади, уповноваженими у сфері захисту права інтелектуальної власності, в порядку, що визначається законодавством України.

Захист та забезпечення економічної безпеки України є завданням практично усіх правоохоронних та контролюючих органів держави.

Конституцією України, яка прийнята 28.06.1996 р., проголошено пріоритет інтересів людини над пріоритетами інтересів держави. Так, ч. 2 ст. 3 Конституції України встановлено, що “права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави”. Тому, діяльність усіх державних органів, в тому числі правоохоронних та контролюючих, до яких належить Державна митна служба України, також, в першу чергу, спрямована на захист саме прав і інтересів людини.

Для забезпечення захисту конституційних прав та інтересів людини, до яких належать права інтелектуальної власності, державним органам надані певні організаційно-розпорядчі, контролюючі та фіскальні повноваження. Але, у зв'язку з тим, що ч. 2 ст. 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, без належно організованої та, такої, що постійно підтримується, взаємодії між різноманітними державними органами, усунення розбіжностей між ними у їх спільній діяльності, виконати у повному обсязі усі покладені на них завдання та в повній мірі захистити права людини, вони будуть не в змозі.

У відповідності до статей 26-29 Митного кодексу України, митні органи у своїй діяльності взаємодіють з іншими державними, в тому числі, правоохоронними органами.

Митний контроль об'єктів інтелектуальної власності повинен здійснюватися в умовах тісної взаємодії підрозділів митної служби з іншими правоохоронними та контролюючими органами України. Взаємодія тут завжди носить конкретний характер у тому розумінні, що вона є завжди відношенням сторін певної цілісної системи.

Взаємодія державних органів, в тому числі правоохоронних та контролюючих, це комплексні спільні дії, узгоджені по місцю, часу та способах їх проведення, під час яких здійснюється взаємна підтримка одного державного органу іншими, надання йому всебічної допомоги, з метою отримання єдиного результату, досягнення єдиної мети.

Співпраця в адміністративно-правових заходах, спрямованих на забезпечення інтересів держави під час здійснення митного контролю це, перш за все, здійснення різними суб'єктами (органами і їх посадовими особами) взаємодії в проведенні сумісних дій, що дозволяють вести ефективну боротьбу з замахами на порушення митних правил, прав та законних інтересів громадян і попереджувати їх. Вивчення досвіду роботи митних органів України показує, що найбільш інтенсивно вони взаємодіють з підрозділами прикордонних військ, податкової міліції ДПА, МВС, СБ України. В даний час цей порядок діяльності регулюється Указом Президента України “Про підвищення ефективності діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю” від 13.05.2003 р.

З метою посилення боротьби з контрабандою і максимального використання можливостей в цій галузі зацікавлених міністерств і установ України, наказом Державного митного Комітету України № 225 від 21 вересня 1994 р. затверджена і введена в дію Інструкція про взаємодію правоохоронних та інших державних органів України у боротьбі із злочинністю, яка узгоджена з керівниками МВС, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України. Ця Інструкція надала змогу підвищити ефективність взаємодії МВС, Служби безпеки України, Державної митної служби України і Державної прикордонної служби України у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів у сфері зовнішньоекономічної діяльності, припиненні незаконного вивезення та ввезення на територію України об'єктів інтелектуальної власності, наркотичних засобів, сильнодіючих отруйних, радіоактивних, вибухових речовин, зброї та набоїв до неї, предметів культурної та історичної спадщини, виявленні та усуненні причин і умов, що сприяють здійсненню таких правопорушень.

Слід зазначити, що найбільш ефективними напрямками і формами взаємодії митних органів з іншими правоохоронними органами при здійсненні митного контролю є:

-систематичне взаємне інформування про оперативну обстановку, наміри і спроби порушень державного кордону, незаконне переміщення через кордон товарів та інших предметів, а також про джерела придбання і канали переміщення через митний кордон валюти, сировини, значних обсягів промислових виробів та сільськогосподарської продукції, товарів народного вжитку, культурних та історичних цінностей, крадених автомобілів;

-спільне планування та проведення заходів (операцій), спрямованих на запобігання, виявлення і розкриття порушень чинного законодавства з прикордонних і митних питань, протидія організований нелегальній міграції, контрабандному та незаконному переміщенню через кордон товарів та інших предметів;

-здійснення спільних заходів при розслідуванні та розкритті злочинів, в тому числі у сфері зовнішньоекономічної діяльності, розшук і затримання злочинців та інші;

Взаємодія МВС, Служби безпеки України, Державної митної Служби України і Держкомкордону України організовується безпосередньо керівниками відповідних органів на місцях.

Координація взаємодії органів, як в центрі, так і на місцях, при вирішенні питань організації боротьби зі злочинністю в даній сфері покладається на спеціально створені для цього спільні робочі групи, які розробляють спільні плани взаємодії з урахуванням оперативної обстановки та місцевих умов.

Результати взаємодії щорічно аналізуються та узагальнюються робочою групою і висвітлюються в річних звітах. За підсумками узагальнення, в разі необхідності, вносяться нормативи в організацію подальшої спільної діяльності.

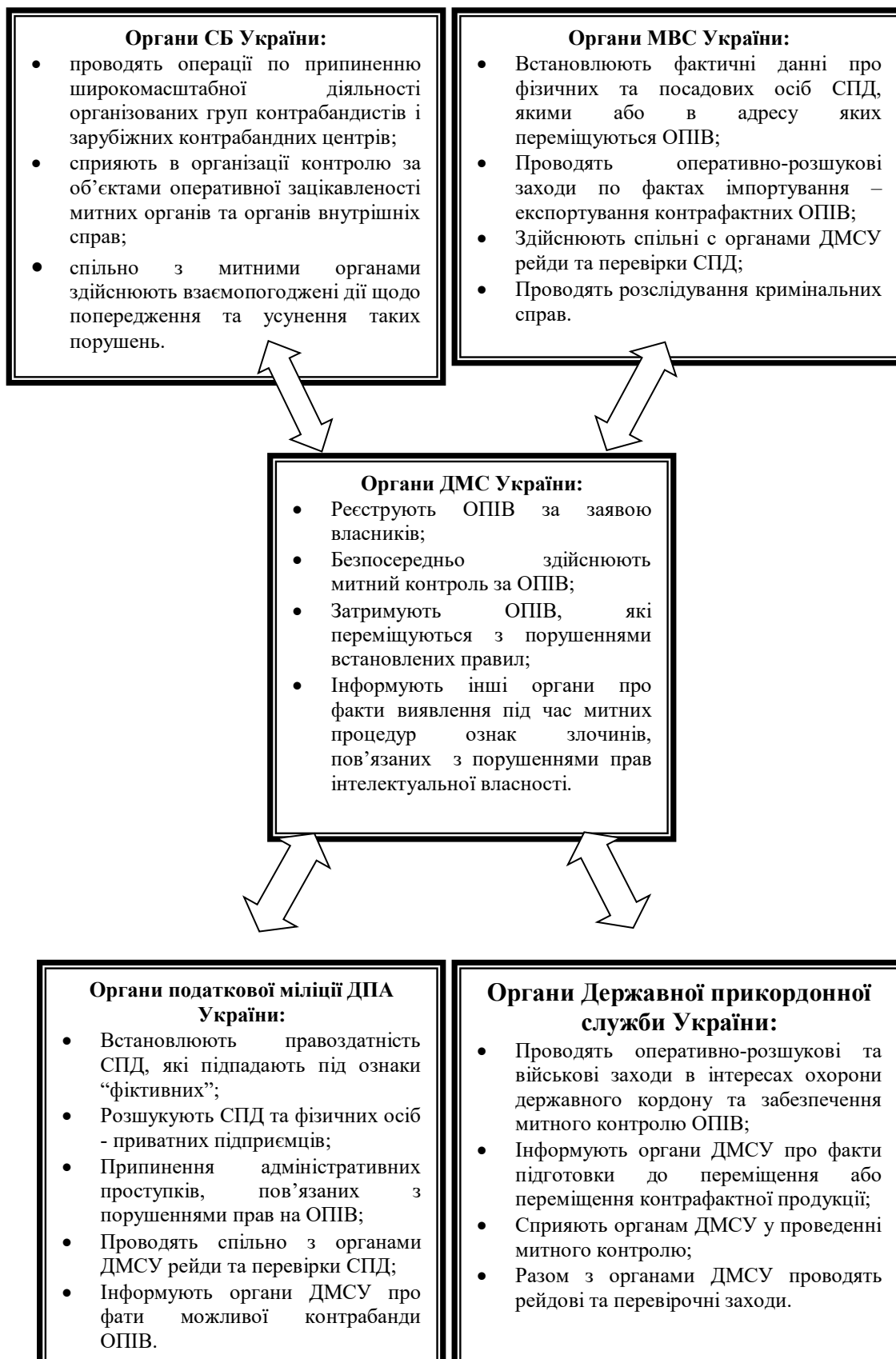
Основними принципами взаємодії зазначених відомств є: суворе дотримання законності, відповідальність за збереження службових таємниць, оперативність та комплексне використання сил і засобів, що є у наявності в кожному відомстві.

Реалізація представленого вище механізму взаємодії митних органів з іншими правоохоронними органами можлива тільки при наявності встановленого стійкого, своєчасного, об'єктивного та повного мережного обміну інформацією між цими органами. Дана умова необхідна, тому що саме обмін інформацією, який здійснюється з дотриманням вказаних вище принципів, дозволить вживати своєчасних заходів щодо попередження та припинення фактів порушень прав інтелектуальної власності під час митного контролю. Відсутність налагодженого інформаційного обміну катастрофічно знижує ефективність такої взаємодії.

Важливе значення має порядок надання інформації іншим державним органам, зокрема з наступних аспектів: інформація про проведене митне оформлення товарів щоденно у вигляді баз даних направляється до центральної бази даних ДМСУ, звідки направляється до Державної податкової адміністрації та Національного банку України; в необхідному для контролю об'єззі, у вигляді баз даних інформація з центральної бази даних ДМСУ направляється до органів Держстандарту, Державного комітету України у справах захисту прав споживачів та статистики; іншим органам групові об'єззи інформації подаються за дозволами Держмитслужби.

Механізм взаємодії митних та інших правоохоронних органів під час здійснення митного контролю товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, можна представити наступним чином (схема 3).

Схема 3
Організація взаємодії між органами ДМСУ та іншими
правоохоронними органами при здійсненні митного контролю за дотриманням
прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон
України

З метою вдосконалення взаємодії, координації зусиль і розмежування функцій на кордоні України організацій державної влади і управління, Державним комітетом у справах охорони державного кордону України, Державною митною службою, Міністерством внутрішніх справ, Службою безпеки, Міністерством транспорту, Міністерством закордонних справ, Міністерством охорони здоров'я, Міністерством сільського господарства і продовольства, Міністерством охорони навколишнього середовища, Міністерством юстиції України, за узгодженням з Генеральним прокурором України, була розроблена "Інструкція про взаємодію та розмежування функцій щодо здійснення контролю на державному кордоні", яка введена в дію в митних органах України наказом Державного митного комітету України №181 від 20 липня 1995р.

Зазначеною Інструкцією встановлюється, що особи, транспортні засоби, товари та інші предмети, що перетинають державний кордон України, підлягають прикордонному і митному контролю. У відповідних випадках здійснюється також і санітарно-карантинний, ветеринарний, фітосанітарний і екологічний контроль та ін.

Значну роль щодо припинення фактів незаконного обігу товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності грає взаємодія між підрозділами митної служби та прокуратури України. Згідно ст. 1 Закону України "Про прокуратуру" від 05.11.1991 р., прокурорський нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів Кабінетом Міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, органами державного і господарського управління та контролю, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими Радами, їх виконавчими органами, військовими частинами, політичними партіями, громадськими організаціями, масовими рухами, підприємствами, установами і організаціями, незалежно від форм власності, підпорядкованості та приналежності, посадовими особами та громадянами здійснюється Генеральним прокурором України і підпорядкованими йому прокурорами.

Одним із основних завдань прокурорського нагляду, закріплених п. 2) ст. 4 даного Закону, є діяльність, яка спрямована на всемірне утвердження верховенства закону, зміцнення правопорядку і має своїм завданням захист від неправомірних посягань гарантованих Конституцією, іншими законами України та міжнародними правовими актами соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод людини та громадянина.

У зв'язку з тим, що незаконним відтворенням, тиражуванням та розповсюдженням, в тому числі, шляхом здійснення імпортно-експортних операцій, об'єктів інтелектуальної власності порушуються, як правило, права та законні інтереси громадян, без допомоги органів прокуратури виконання функцій, що покладені на митні органи у сфері боротьби з незаконним переміщенням інтелектуальної власності буде в значній мірі ускладнено. Так, наприклад, п. 29 "Положення про порядок реєстрації та переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності", затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 412 від 28.04.2001 р., встановлено, що у випадку надання митною лабораторією висновку про те, що затримані митним органом оптичні носії інформації були вироблені на українських підприємствах, митна лабораторія надсилає відповідний висновок Держмитслужбі та обласній прокуратурі за місцем затримання оптичних носіїв інформації для вирішення питання про наявність порушення законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності під час виготовлення цих об'єктів інтелектуальної власності.

Слід звернути увагу на взаємодію митних органів України з державними інспекціями та іншими державними органами, на які, відповідно до ст.18 Митного кодексу України, також покладається контроль за переміщенням товарів та інших предметів через митний кордон України. Ці інспекції не є правоохоронними органами,

однак вони відносяться до категорії органів, які забезпечують законність, володіють великими повноваженнями щодо застосування міри адміністративного примусу.

Важливим кроком вперед стало введення у штат Державного департаменту інтелектуальної власності інспекторів з питань інтелектуальної власності. Введення вказаних посади було встановлено Указом Президента України “Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні” №285/2001 від 27.04.2001 р. На підставі даного нормативного акту Кабінетом Міністрів України прийнята Постанова № 674 від 17.05.2002 р. “Про затвердження Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державного департаменту інтелектуальної власності”, нормами якої врегульовані завдання, функції та повноваження зазначених посадових осіб.

Згідно п. 3 Положення, основними завданнями державного інспектора є здійснення державного контролю за дотриманням суб'єктами господарювання незалежно від форм власності вимог законодавства у сфері інтелектуальної власності, а також у сфері виробництва, експорту, імпорту дисків для лазерних систем зчитування. Тому, взаємодії митних органів з саме вказаною категорією державних службовців повинна приділятися найбільша увага при здійсненні митного контролю об'єктів інтелектуальної власності.

Таким чином, вищезазначені міністерства та відомства здійснюють взаємодію на основі законодавства України, в якому визначені основні напрямки та функції, що здійснюються правоохоронними органами, спрямовані на організацію та реалізацію державної політики у сфері боротьби зі злочинністю, виявлення і розкриття порушень чинного законодавства з прикордонних і митних питань, протидії організованим нелегальній міграції, контрабандному переміщенню через кордон товарів та інших предметів, в тому числі таких, що містять об'єкти інтелектуальної власності.

Розділ XI МИТНА ВАРТІСТЬ ТОВАРІВ. МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ

Глава 46 Загальні положення

Стаття 259. Митна вартість товарів

Митна вартість товарів - це заявлена декларантом або визначена митним органом вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, яка обчислюється на момент перетинання товарами митного кордону України відповідно до положень цього Кодексу.

Поняття митної вартості є базовою категорією не лише в системі митного оподаткування, але й у системі митного контролю та митного оформлення, так як саме на основі митної вартості розраховуються такі платежі як мито, митні збори, акцизний збір та податок на додану вартість.

Правильне розуміння суті та змісту митної вартості потребує розгляду еволюції даного поняття.

Так відповідно до Конвенції про створення уніфікованої методології визначення митної вартості товарів, підписаної у 1950 році в Брюсселі, митна вартість сприймалася як нормальна ціна товару (тобто ціна, що укладається між незалежними один від одного продавцем і покупцем за умов повної конкуренції відкритого ринку), визначена на умовах СІФ у місці перетинання митного кордону країни – імпортера товару.

У 1979 році в рамках Токійського раунду багатосторонніх торговельних переговорів під егідою ГАТТ було підписано Угоду про застосування статті VII ГАТТ “Оцінка товарів для митних цілей”, яка визначила митну вартість товару як ціну, що фактично сплачена або підлягає сплаті за товари при продажу з метою експорту до країни імпорту, скориговану з урахуванням встановлених додаткових нарахувань до цієї ціни.

Відповідно до Угоди про застосування статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року митна вартість імпортованих товарів є контрактною вартістю, тобто ціною, фактично сплаченою або що підлягає сплаті за товари, якщо вони продаються на експорт до країни імпорту. При чому в цій Угоді “митна вартість імпортованих товарів” означає вартість товарів для цілей стягнення адвалорних мит на імпортовані товари.

Отже призначенням митної вартості є реалізація основного принципу статті VII ГАТТ, згідно з яким оцінка імпортованого товару для митних цілей повинна базуватися на дійсній вартості імпортованого товару, на який розраховується мито, або аналогічного товару і не повинна базуватися на вартості товару національного походження чи на довільній або фіктивній вартості.

Дійсна вартість повинна дорівнювати ціні, за якою для часу і місця, визначених законодавством країни імпортера, такий або аналогічний товар продається чи пропонується для продажу у звичайному режимі торгівлі за умов повної конкуренції.

Визначення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України, здійснюється декларантом з метою заявлення митному органу та відповідно до методів, передбачених Митним кодексом

Митний орган, що проводить митне оформлення товарів, здійснює контроль за правильністю визначення декларантом їх митної вартості, у тому числі правильністю й можливістю застосування обраного декларантом методу визначення митної вартості, повнотою (комплектністю) поданих декларантом документів (обов'язкових і додаткових) та їх відповідністю встановленим вимогам.

Якщо митний орган вважає, що певні конкретні елементи витрат, які формують частину вартості для митних цілей, понесені покупцем, але не включені до ціни, що фактично сплачена або підлягає сплаті за імпортовані товари, то митний орган має право відповідним чином корегувати заявлену митну вартість.

Дана стаття Митного кодексу підкреслює, що при розрахунку митної вартості враховуються витрати, понесені покупцем до моменту перетину кордону.

Стаття 260. Визначення митної вартості та митна оцінка товарів, що переміщуються через митний кордон України

Порядок визначення митної вартості та митної оцінки товарів поширюється на товари, які переміщуються через митний кордон України.

Методи визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, та умови їх застосування встановлюються цим Кодексом.

Товари, які переміщуються через митний кордон України – це товари, які перетинають митний кордон України у будь який спосіб.

Преміщення товарів через митний кордон здійснюється засобами авіаційного, водного, автомобільного, залізничного, трубопровідного транспорту, а також лініями електропередачі. Залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються у вантажних відправленнях (з оформленням вантажної митної декларації), у супроводжуваному чи несупроводжуваному багажі (з оформленням багажних документів), у ручній поклажі

(без оформлення багажних документів), у міжнародних поштових чи експрес-відправленнях.

Методи визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, та умови їх застосування встановлюються статтями 266 – 273 цього Кодексу.

Стаття 261. Використання відомостей про митну вартість товарів

Відомості про митну вартість товарів, заявлені декларантом під час переміщення товарів через митний кордон України і прийняті митним органом, використовуються для нарахування податків і зборів, ведення митної статистики, а також у відповідних випадках для розрахунків у разі застосування штрафів, інших санкцій та стягнень, встановлених законами України.

Стаття обмежує сферу використання відомостей про митну вартість товарів, заявлених декларантом під час переміщення товарів через митний кордон України і прийнятих митним органом.

Стаття 262. Декларування митної вартості товарів

Митна вартість товарів і метод її визначення заявляються (декларуються) митному органу декларантом під час переміщення товарів через митний кордон України шляхом подання декларації митної вартості.

Порядок та умови декларування митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлюються Кабінетом Міністрів України, а форма декларації і порядок її заповнення - спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Митна вартість товарів визначається декларантом відповідно до положень, встановлених цим Кодексом.

Контроль правильності визначення митної вартості товарів проводиться митним органом, що здійснює митне оформлення товарів.

Для заявлення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосовуються форми декларацій митної вартості ДМВ-1 і ДМВ-2.

Декларація митної вартості - заява, що містить відомості про митну вартість товарів і є документом, потрібним для цілей митного оформлення.

Порядок заповнення декларацій митної вартості (далі - ДМВ) визначається Державною митною службою.

Форма ДМВ-1 застосовується при заявленні митної вартості, визначеної за методом 1 - за ціною угоди щодо товарів, що імпортуються, відповідно до положень статті 267 цього Кодексу.

Форма ДМВ-2 застосовується при визначенні митної вартості в установленному ст.ст. 268-273 цього Кодексу порядку за одним із методів 2-6: за ціною угоди щодо ідентичних товарів (метод 2), за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів (метод 3), на основі віднімання вартості (метод 4), на основі додання вартості (метод 5), резервний метод (метод 6).

Митна вартість товарів, увезених на митну територію України, заявляється декларантом митному органу України за формами ДМВ-1 або ДМВ-2 при заявленні тих митних режимів, відповідно до яких ці товари обкладаються податками та зборами (обов'язковими платежами).

Декларант самостійно заповнює всі графи декларації митної вартості (ДМВ-1 або ДМВ-2) відповідно до Інструкції про порядок заповнення декларації митної вартості, що розробляється Держмитслужбою, за винятком граф, призначених для відміток митниці.

Якщо декларацію митної вартості заповнено декларантом правильно, вірно вибрано та застосовано метод визначення митної вартості й документально підтверджено заявлені відповідно до встановлених вимог відомості, то в графі "Для відміток митниці" на всіх аркушах ДМВ робиться відмітка "Митна вартість відповідає заявленій", яка засвідчується підписом та особистою номерною печаткою посадової особи, що здійснювала перевірку.

Декларація митної вартості подається одночасно з вантажною митною декларацією та іншими потрібними для митного оформлення документами відповідному митному органу в установленому порядку.

Митна вартість заявляється лише у вантажній митній декларації в таких випадках:

- при заявленні митних режимів, відповідно до яких товари, що ввозяться, не підлягають обкладенню податками та зборами (обов'язковими платежами)

- якщо митна вартість товарів у партії не перевищує суми, еквівалентної **5000 євро**, за умови, що така партія не є частиною поставки за однією угодою (договором, контрактом), а також поставок того самого товару, що повторюються, одним відправником в адресу одного одержувача за різними угодами (договорами, контрактами).

При виникненні в митного органа обґрунтованих сумнівів щодо достовірності заявленої митної вартості він може вимагати від декларанта заповнення декларації митної вартості.

Особливості визначення митної вартості товарів, що ввозяться, при застосуванні до них конкретних митних режимів, а також при зміні попередньо заявленого митного режиму встановлюються Державною митною службою України.

Стаття 263. Дотримання конфіденційності інформації

Інформація, надана декларантом і визнана такою, що становить комерційну таємницю чи є конфіденційною, може використовуватися митним органом для митних цілей і не може розголошуватися, передаватися третім особами, включаючи інші органи державної влади, без спеціального дозволу декларанта, за винятком випадків, передбачених законом.

За розголошення інформації, що становить комерційну таємницю або є конфіденційною, посадові особи митних органів несуть відповідальність згідно з законом.

Дана стаття забезпечує захист комерційної таємниці та конфіденційної інформації, яка надається декларантом митному органу для цілей контролю за правильністю визначення митної вартості.

Стаття 264. Права та обов'язки декларанта, який декларує митну вартість товарів

Заявлена декларантом митна вартість товарів і подані ним відомості про її визначення мають базуватися на достовірній, документально підтвердженій інформації, що подається у кількісному виразі.

У разі потреби у підтвердженні заявленої декларантом митної вартості товарів декларант зобов'язаний на вимогу митного органу надати йому необхідні для цього відомості.

Митний орган має право прийняти рішення про неможливість використання вибраного декларантом методу митної оцінки.

У разі виникнення потреби в уточненні заявленої декларантом митної вартості товарів або у разі незгоди декларанта з митною вартістю, визначеною митним органом, декларант має право звернутися до митного органу з проханням надати йому товари, що декларуються, у вільний обіг під гарантію уповноваженого банку або сплатити податки і збори згідно з митною оцінкою цих товарів, здійсненою митним органом. Гарантією також може виступати простий вексель, виданий декларантом митному органу та авальований уповноваженим банком, або депозит у банку.

При наданні декларантом гарантії уповноваженого банку митний орган зобов'язаний випустити товари у вільний обіг. У випадку сплати декларантом податків і зборів згідно з митною оцінкою, зробленою митним органом, і прийняття остаточного рішення митним органом вищого рівня або судом щодо застосування митної оцінки, зробленої декларантом, митний орган зобов'язаний відшкодувати декларанту суму надміру сплачених податків і зборів.

Термін дії гарантійних зобов'язань, визначених цією статтею, не може перевищувати 30 календарних днів з моменту випуску товарів у вільний обіг.

Додаткові витрати, що виникли у декларанта у зв'язку з уточненням заявленої ним митної вартості або поданням митному органу додаткової інформації, несе декларант. При цьому збільшення строку митного оформлення товару, зумовлене проведенням митної оцінки, не може бути використане декларантом для одержання фактичної відстрочки у сплаті мита та інших податків і зборів.

Для митної оцінки товарів і перевірки правильності визначення заявленої декларантом митної вартості може використовуватися інформація, надана декларантом, а також та, що є в розпорядженні митного органу.

Інформація повинна бути достовірною, повною (комплексною) та забезпечувати підтвердження правильності визначення заявленої митної вартості.

Для підтвердження заявлених відомостей про митну вартість товарів, декларант повинен подати, крім декларації митної вартості, такі документи:

- угоду (договір, контракт), на підставі якої здійснюється поставка товарів, і додатки до неї;

- рахунок-фактуру (інвойс) і банківські платіжні документи (якщо рахунок сплачено) або рахунок-проформу (для умовно-вартісних угод (договорів, контрактів)), а також інші платіжні й/або бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару;

- угоду (договір, контракт) перевезення, транспортні та страхові документи, якщо вони є, залежно від умов поставки;

- рахунок за виконання транспортно-експедиційних послуг або офіційно завірену керівником і головним бухгалтером підприємства калькуляцію транспортних витрат у випадках, якщо транспортні витрати не були включені до рахунка-фактури;

- пакувальні листи;

- ліцензію на ввезення товарів, імпорт яких здійснюється за ліцензіями відповідно до встановленого порядку;

- сертифікат про походження товару, сертифікат якості, безпеки тощо.

Якщо для підтвердження заявленої митної вартості недостатньо зазначених документів, декларант на вимогу митного органу зобов'язаний надати потрібні для цього

додаткові відомості. Додаткові відомості можуть підтверджуватися такими документами:

- установчі документи підприємства, що переміщує товари;
- угодою з третіми особами, що стосуються угоди (контракту) поставки товарів, які оцінюються;
- митну декларацію країни відправлення (якщо вона є та в країні відправлення товари, що ввозяться на митну територію України, не були поміщені в митні режими, що не передбачають сплату податків);
- рахунками за платежі третім особам на користь продавця;
- рахунками за комісійні, брокерські послуги, що стосуються виконання умов угоди щодо товарів, митна вартість яких визначається;
- відповідною бухгалтерською документацією;
- ліцензійними чи авторськими угодами;
- експортними (імпортними) ліцензіями;
- складськими квитанціями;
- замовленнями на поставку;
- каталогами, специфікаціями, прейскурантами цін (прайс-листами) фірм-виробників;
- калькуляцією фірми-виробника на товар, що оцінюється (якщо фірма згідна її надати українському покупцеві);
- іншими документами, що можуть бути використані для підтвердження відомостей, заявлених у декларації митної вартості.

Декларант може мати у своєму розпорядженні інформацію про митну вартість ідентичних чи подібних (аналогічних) товарів, увезених раніше, або про їх ціну на внутрішньому ринку чи калькуляції та прейскуранти виробника, які відсутні в митного органу, що здійснює митне оформлення товару.

Використання зазначеної інформації можливе, якщо для її підтвердження надано належним чином оформлені відповідні документи, наприклад комерційні, митні та платіжні документи, що стосуються угод щодо ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, рахунки, накладні тощо.

За недостовірність цього Кодексу відомостей, зазначених у декларації митної вартості та в документах, поданих на підтвердження митної вартості, декларант несе відповідальність згідно із законодавством України.

Декларант має право оскаржити рішення, прийняте митним органом щодо правильності визначення митної вартості товару, згідно із законодавством України.

Якщо декларант не згоден з коригуванням митної вартості товару, здійсненим митним органом, то він має право не підписувати заповнені бланки декларації митної вартості, у яких зазначено перераховану посадовою особою митного органу митну вартість товарів.

У такому разі відповідно до статті 265 Митного кодексу України декларант має можливість отримати у визначений термін роз'яснення на письмовий запит до митного органу щодо причин, з яких заявлена декларантом митна вартість не може бути прийнята митним органом.

Подання декларантом письмового запиту до митного органу щодо проведеної ним митної оцінки, а також оскарження прийнятого митним органом рішення не звільняє декларанта від сплати податків та зборів (обов'язкових платежів) відповідно до здійсненої митним органом митної оцінки.

До уточнення правильності визначення заявленої декларантом митної вартості рішення щодо товарів, що декларуються, приймається відповідно до чинного законодавства.

За відсутності на момент митного оформлення в декларанта документів, що підтверджують заявлену митну вартість, або доказів достовірності наданих відомостей, а також у випадках, коли умовами угоди (контракту) передбачено можливість перегляду цін з урахуванням результатів реалізації товару, відповідно до чого остаточна ціна

товарів, що ввозяться, може бути визначена за загальною сумою платежів покупця продавцеві, митний орган може прийняти рішення про надання цього товару в користування декларантові за умови забезпечення повноти сплати податків та зборів (обов'язкових платежів), обчислених згідно з результатами митної оцінки.

За письмовою заявою декларанта митний орган може прийняти рішення про надання в користування декларантові товару, що декларується, за умови забезпечення повноти сплати податків та зборів (обов'язкових платежів), а саме:

а) під гарантію вповноваженого банку згідно з законодавством. Сума гарантії банку визначається, виходячи з різниці суми податків та зборів (обов'язкових платежів), визначених за результатами митної оцінки товару, здійсненої митним органом у встановленому порядку, і суми податків та зборів (обов'язкових платежів), обчислених відповідно до митної вартості, заявленої декларантом;

б) виходячи з тимчасової (умовної) митної оцінки товару.

При здійсненні коригування митної вартості й податків та зборів (обов'язкових платежів) усі розрахунки проводяться відповідно до законодавства, чинного на день прийняття митної декларації.

Усі коригування митної вартості, у тому числі й коригування митної вартості після випуску товару у вільне користування, проводяться з урахуванням курсу валюти, встановленого Національним банком України на дату прийняття вантажної митної декларації до митного оформлення.

Якщо декларант не може документально підтвердити заявлену ним митну вартість, то митний орган має право визначити митну вартість на підставі послідовного застосування методів оцінки.

Стаття 265. Права та обов'язки митного органу під час здійснення контролю митної оцінки товарів

Митний орган, що здійснює контроль за правильністю митної оцінки товарів з урахуванням положень цього Кодексу, має право приймати рішення про правильність заявленої декларантом митної вартості товарів.

У разі відсутності даних, що підтверджують правильність визначення заявленої декларантом митної вартості товарів, або за наявності обґрунтованих сумнівів у достовірності поданих декларантом відомостей, митний орган може самостійно визначити митну вартість товарів, що декларуються, послідовно застосовуючи методи визначення митної вартості, встановлені цим Кодексом, на підставі наявних у нього відомостей, у тому числі цінової інформації щодо ідентичних чи подібних (аналогічних) товарів з коригуванням, що здійснюється згідно з цим Кодексом.

Митний орган на письмовий запит декларанта зобов'язаний у термін, що не перевищує 30 календарних днів, надати декларанту письмове роз'яснення причин, за якими заявлена декларантом митна вартість товарів не може бути прийнята митним органом як основа для нарахування податків і зборів.

Рішення митного органу стосовно визначення митної вартості товарів може бути оскаржене в порядку, встановленому законом.

Митний орган має право упевнитися в істинності або точності будь-якого документа чи декларації, поданих для цілей митної оцінки.

Митний орган, що здійснює митне оформлення товару, може мати у своєму розпорядженні інформацію, яка відсутня в декларанта, у тому числі про довідкові ціни на товари, що обертаються в зовнішній торгівлі, про вартість ідентичних та подібних (аналогічних) товарів, митне оформлення яких здійснювалося раніше іншими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. При цьому декларантові можуть бути

надані за їх наявності в митного органу або середньоконтрактні ціни, що містяться в базі даних цінової інформації Держмитслужби України, або інформація про митну вартість товарів за конкретною угодою тільки в знеособленому вигляді для забезпечення дотримання конфіденційності інформації, що використовується (тобто без зазначення продавця, покупця, декларанта та інших даних, що можуть дати можливість ідентифікувати угоду).

Посадова особа митного органу, що здійснює перевірку та оформлення декларації митної вартості, не має права з власної ініціативи, за дорученням або проханням декларанта вносити будь-які дані про заявлену митну вартість до граф, які заповнюються декларантом, або вносити зміни, доповнення та виправлення до цих граф.

У разі потреби коригування здійснених декларантом розрахунків, у тому числі після надання останнім митному органу потрібних додаткових відомостей, посадова особа митного органу здійснює відповідні записи та розрахунки або в графах "Для відміток митниці", або на звороті форми із зазначенням заголовка "Відмітки митниці".

Усі відмітки посадової особи митного органу засвідчуються її підписом та особистою номерною печаткою із зазначенням дати здійснення запису.

Згідно з розрахунками митного органу декларант заповнює новий бланк декларації митної вартості, про що в старому бланку декларації митної вартості робиться відмітка "Митну вартість перераховано; заповнено новий бланк (арк. № ...)". Обидва бланки (старий, з невірно нарахованою митною вартістю, і новий, з уточненою митною вартістю) зберігаються в митному органі. На новому бланку декларації митної вартості посадовою особою митного органу в правому верхньому куті проставляється штамп "Коригування митниці", а в графі "Для відміток митниці" робиться запис "Митну вартість перераховано", що засвідчується підписом і особистою номерною печаткою посадової особи, і зазначається дата заповнення (коригування). Якщо декларант згоден з виправленнями митного органу, то декларантом заповнюється графа 10(б) у загальному порядку.

Після коригування митної вартості посадовою особою митного органу в графі "С" вантажної митної декларації проставляється відмітка "Митну вартість перераховано". Декларантом або митним органом заповнюється Форма коригування митної вартості, яка разом з декларацією митної вартості є невід'ємною частиною вантажної митної декларації.

Форма коригування митної вартості, порядок її заповнення та подання визначаються Держмитслужбою.

Глава 47. Методи визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну, та порядок їх застосування

Стаття 266. Методи визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України, здійснюється шляхом застосування таких методів:

- за ціною угоди щодо товарів, які імпортуються (метод 1);
- за ціною угоди щодо ідентичних товарів (метод 2);
- за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів (метод 3);
- на основі віднімання вартості (метод 4);
- на основі додавання вартості (метод 5);
- резервного (метод 6).

Основним методом визначення митної вартості товарів є метод за ціною угоди щодо товарів, які імпортуються.

Якщо основний метод не може бути використаний, застосовується послідовно кожний із перелічених у частині першій цієї статті методів. При цьому кожний наступний метод застосовується, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу.

Методи віднімання та додавання вартості можуть застосовуватися у будь-якій послідовності за розсудом декларанта.

Стаття проголошує, що основою оцінки товарів для митних цілей повинна бути, у максимально можливій мірі, вартість зовнішньоторговельної операції. Тому першим та основним методом визначення митної вартості є метод який базується на ціні фактично сплаченій або тій, що підлягає сплаті за товари після їх продажу на експорт до країни імпорту з врахуванням витрат до перетину митного кордону.

Ціна, фактично сплачена або яка підлягає сплаті, – це загальний платіж, який зроблений або має бути зроблений покупцем продавцеві імпортих товарів або на його користь. Дана ціна включає всі платежі, фактично здійснені або які мають бути здійснені як умова продажу імпортих товарів покупцем продавцеві або продавцем третій стороні для виконання зобов'язань продавця.

Термін “сплачений”, або “що підлягає оплаті” значить, що якщо товари сплачені перед оцінкою, то сплачена ціна буде використана як основа для оцінки. Якщо товари не були сплачені, тоді буде використана ціна, що підлягає оплаті.

Крім того в статті перераховуються всі методи визначення митної вартості та дається послідовність їх застосування.

Стаття 267. Метод оцінки за ціною угоди щодо товарів, які імпортуються

Митною вартістю за методом оцінки за ціною угоди щодо товарів, які імпортуються, є ціна угоди, фактично сплачена, чи ціна, яка підлягає сплаті за товари, які імпортуються за призначенням в Україну, на момент перетинання ними митного кордону України.

Для визначення митної вартості товарів до ціни угоди при цьому додаються, якщо вони не були раніше до неї включені, такі витрати:

1) витрати на доставку товарів до аеропорту, порту чи іншого місця ввезення товарів на митну територію України:

а) вартість транспортування;

б) витрати на навантаження, вивантаження, перевантаження і перевалку товарів;

в) страхові суми;

2) витрати, понесені покупцем:

а) комісійні та брокерські винагороди, за винятком комісійних за закупівлю товару;

б) вартість контейнерів та іншої багатооборотної тари, якщо відповідно до товарної номенклатури вони розглядаються як одне ціле з товарами, що оцінюються;

в) вартість пакування, включаючи вартість пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних з пакуванням;

3) відповідна частина вартості таких товарів та послуг, які прямо чи побічно надаються покупцю безоплатно або за зниженою ціною для використання у зв'язку з виробництвом або продажем (відчуженням) на вивезення товарів, що оцінюються, якщо відповідна частина не була включена до заявленої ціни:

а) сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів та інших комплектуючих виробів, які є складовою частиною товарів, що оцінюються;
б) інструментів, штампів, форм та інших подібних предметів, використаних на виробництво товарів, що оцінюються;

в) матеріалів, витрачених на виробництво товарів, що оцінюються (мастильних матеріалів, палива тощо);

г) інженерної проробки, дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів та креслень, виконаних за межами митної території України і безпосередньо необхідних для виробництва товарів, що оцінюються;

4) ліцензійні та інші платежі за використання об'єктів права інтелектуальної власності, які покупець (імпортер) прямо чи побічно повинен сплатити як умову продажу (відчуження) товарів, що оцінюються;

5) відповідна частина прибутку від будь-якого подальшого перепродажу, передачі чи використання товарів, що оцінюються, на митній території України, яка прямо чи побічно йде на користь продавця.

Зазначений метод використовується для визначення митної вартості товарів, якщо:

1) немає обмежень щодо прав покупця (імпортера) на використання товарів, що оцінюються, за винятком тих, які:

а) вводяться або вимагаються законом;

б) обмежують географічний регіон, в якому товари можуть бути перепродані (відчужені повторно);

в) не істотно впливають на ціну товару;

2) продаж (відчуження) та ціна угоди не залежить від дотримання умов, вплив яких неможливо врахувати;

3) використані декларантом відомості підтверджені документально та є кількісно вираженими та достовірними;

4) жодна частина прибутку від будь-якого наступного перепродажу, реалізації чи використання товарів покупцем не буде надходити прямо чи побічно на користь продавця;

5) учасники угоди (експортер та імпортер) не є взаємозалежними особами, за винятком випадків, передбачених пунктом 7 цієї частини. При цьому особи вважаються взаємозалежними, якщо:

а) один з учасників угоди - фізична особа чи посадова особа одного з підприємств - учасників угоди є одночасно посадовою особою іншого підприємства - учасника угоди;

б) учасники угоди є співвласниками підприємства;

в) учасники угоди пов'язані трудовими відносинами;

г) один з учасників угоди володіє вкладом (паєм) чи акціями з правом голосу в статутному капіталі іншого учасника угоди, які становлять не менше п'яти відсотків статутного капіталу;

г) обидва учасники угоди перебувають під прямим чи непрямым контролем третьої особи;

д) учасники угоди спільно, прямо чи непрямо контролюють третю особу;

е) один з учасників угоди прямо чи непрямо контролює іншого учасника угоди;

є) учасники угоди - фізичні особи чи посадові особи підприємств - учасників угоди є родичами;

б) особи, асоційовані у бізнесі одна з одною, з яких одна є виключним агентом, дистриб'ютором або єдиним концесіонером, вважаються взаємозалежними особами лише у разі, якщо підпадають під дію критеріїв, зазначених у пункті 5 цієї частини;

7) при торговельній угоді між взаємозалежними особами ціна угоди повинна прийматися для цілей митної оцінки, якщо митний орган вважає таку ціну

прийнятною. Якщо митний орган вважає ціну угоди між взаємозалежними особами неприйнятною для цілей митної оцінки, він має повідомити декларантові причини, через які вважає таку ціну неприйнятною для цілей митної оцінки. Ціна угоди між взаємозалежними особами повинна прийматися митним органом для цілей митної оцінки, якщо декларант доведе, що така ціна досить наближена до однієї з таких вартостей:

а) до митної вартості ідентичних чи подібних товарів, яка визначена відповідно до статей 268, 269 цього Кодексу;

б) до митної вартості ідентичних чи подібних товарів, яка визначена відповідно до статті 271 цього Кодексу;

в) до митної вартості ідентичних чи подібних товарів, яка визначена відповідно до статті 272 цього Кодексу.

При застосуванні порівнянь, передбачених пунктом 7 частини третьої цієї статті, необхідно враховувати відмінності у складових елементах, зазначених у пунктах 1 - 5 частини другої цієї статті, а також витрат, які несе продавець при продажу покупцю, що не є взаємозалежним, та не несе їх при продажу взаємозалежному покупцю. Ці порівняння здійснюються за заявою імпортера та є підставою тільки для порівнянь. При визначенні митної вартості забороняється приймати за основу альтернативні контрактні вартості, зазначені у підпунктах "а" - "в" пункту 7 частини третьої цієї статті.

Дана стаття визначає перший і основний метод визначення митної вартості.

Стаття складається з двох частин.

В першій частині статті перераховуються види витрат, які необхідно включати до ціни угоди при визначенні митної вартості імпортованих товарів.

Однак, так як митна вартість розраховується на момент перетинання ними митного кордону України, витрати після ввезення товарів не повинні включатися в митну вартість, якщо вони відрізняються від ціни, фактично сплаченої чи такої, що підлягає оплаті, на імпортовані товари.

Вищезгаданими витратами є:

-витрати на будівництво, монтаж, утримання чи ремонт, які мали місце після ввезення імпортованих товарів, таких як промислові установки, обладнання чи устаткування;

-транспортні витрати після ввезення;

-мито та податки країни ввезення.

Загалом, якщо витрати на вищезазначене не включені до ціни, фактично сплаченої чи такої, що підлягає оплаті, їх не слід додавати до митної вартості. І навпаки, якщо такі витрати включені до ціни, фактично сплаченої, чи такої, що підлягає оплаті, їх слід відрахувати.

Стосовно транспортних витрат, які виникають після ввезення, слід зауважити, що сам термін є загальним і включає завантаження, розвантаження, митний огляд та страхування, які мають місце після ввезення.

Оскільки мито та податки країни ввезення за своїм характером відрізняються від ціни, фактично сплаченої чи такої, що підлягає оплаті, вони не є частиною митної вартості навіть коли вони не виведені окремими пунктами в рахунку-фактурі.

В другій частині статті визначаються умови, при яких зазначений метод використовується.

Першою умовою є відсутність обмежень стосовно продажу чи використання товарів покупцем. Там де існує таке обмеження необхідно відмовитися від визначення митної вартості за ціною угоди.

Однак існує три винятки з цього правила. Такі обмеження допускаються, якщо вони накладаються законодавством країни ввезення. Прикладами тут можуть бути

вимоги отримати ліцензію чи дозвіл на здійснення перепродажу чи використання, або певного виду маркування та упаковки, або певного контролю перед випуском у продаж.

Допускаються такі обмеження ще у випадках, коли вони обмежують географічну територію, в якій можуть бути перепродані товари, а також, коли вони не мають значного впливу на вартість товарів. Значимість обмежень визначається у відповідності до характеру обмеження, виду товару та комерційного впливу на прибутки. Наприклад, якщо продавець вимагає від покупця не виставляти чи не продавати певний товар до обумовленої дати, яка є початком року моделі, то таке обмеження не можна вважати значним, оскільки воно практично не впливає на ціну.

Другою умовою є відсутність будь-яких факторів, через які не можна визначити митну вартість імпортованих товарів.

Третьою умовою є достовірність та документальна підтвердженість відомостей, використаних декларантом при визначенні митної вартості.

Четвертою умовою є відсутність збільшення прямої чи опосередкованої виручки продавця від будь-якого подальшого продажу, перепродажу чи використання покупцем імпортованого товару.

П'ятою та шостою умовою є те, щоб учасники угоди не були взаємозалежними або щоб ціна угоди між взаємозалежними особами була визнана митним органом прийнятною.

Стосовно операцій сторін, пов'язаних спільною діяльністю, необхідно зазначити наступне.

Коли існують взаємовідносини між покупцем та продавцем, то виникає можливість впливу цього взаємозв'язку на ціни. Це означає, що на ціноутворення можуть впливати фінансові інтереси, що існують між ними.

Проте, будь-яка ситуація, пов'язана з договором, накладає певні обмеження однієї сторони іншою. Ринки можуть змінюватися і можуть бути ринком покупця чи продавця, на якому один має більший ступінь контролю ніж інший, в залежності від попиту на ринку.

Тому в статті йдеться про юридичний та функціональний контроль, а не просто виконання обов'язків по контракту.

Суттю будь-якої системи оцінки є основна передумова, що дії покупця та продавця мотивовані їх бажанням одержати прибуток.

Метою цієї статті є, зокрема, показати, що там, де існує вартість операції між сторонами, пов'язаними спільною діяльністю, має бути встановлено, що на ціну, фактично сплачену або таку, що має бути сплачена, не впливає цей взаємозв'язок між сторонами.

Розглядаючи операції з ексклюзивними агентами, дистриб'юторами та концесіонерами потрібно з'ясувати, чи вони не є працівниками або директорами у фірмах один одного, чи не відбувається обмін акціями, які дають власнику право голосу, чи не існує третя сторона, що контролює їх обох, чи не є вони партнерами.

Разом з тим, не слід автоматично розглядати ексклюзивного агента як такого, що є пов'язаний спільною діяльністю з продавцем, якщо тільки один з критеріїв п.5 частини другої даної статті не обумовлює цього.

Якщо покупець і продавець пов'язані між собою спільною діяльністю, то цей факт сам по собі не дає підстави для того, щоб вважати вартість операції не прийнятною. У такому випадку митниця розглядає умови продажу для того, щоб визначити, чи впливають на ціну взаємовідносини між сторонами.

Якщо згідно інформації, наданої імпортером, митниця має підстави вважати, що взаємовідносини вплинули на ціну, митниця повинна прийняти відповідне рішення. На прохання імпортера повідомлення про ці підстави має бути в письмовій формі.

Якщо митниця не зможе прийняти вартість операції без подальшого дослідження, вона повинна дати імпортерів можливість надати митниці необхідні дані. У цьому випадку митниця враховує такі обставини:

-яким чином складаються торгівельні відносини між покупцем та продавцем;

-яким чином була встановлена ціна, про яку йдеться.

Отже, якщо можна продемонструвати, що покупець та продавець, хоча й пов'язані спільною діяльністю, купують один у одного та продають один одному так, якби вони не були пов'язані між собою, то це вказує на те, що взаємовідносини не впливають на ціну.

У цьому зв'язку мають місце три ситуації, коли митниця вважає, що необхідно продемонструвати наступне:

-коли при встановленні ціни не було протиріччя з нормальною практикою формування цін в промисловості, про яку йдеться;

-коли при встановленні ціни не було протиріччя з тим, як продавець встановлює ціну на продаж для покупців, які не пов'язані з ним;

-коли ціна забезпечує покриття всіх витрат плюс прибуток, який є показовим прибутком компанії, реалізованим за показовий період продажу товарів того ж класу та гатунку.

Стаття 268. Метод оцінки за ціною угоди щодо ідентичних товарів

Для визначення митної вартості за методом оцінки за ціною угоди щодо ідентичних товарів за основу береться ціна угоди щодо ідентичних товарів з дотриманням умов, зазначених у цій статті. При цьому під ідентичними розуміються товари, однакові за всіма ознаками з товарами, що оцінюються, у тому числі за такими, як:

- а) фізичні характеристики;
- б) якість та репутація на ринку;
- в) країна походження;
- г) виробник.

Незначні зовнішні відмінності не можуть бути підставою для відмови у розгляді товарів як ідентичних, якщо в цілому такі товари відповідають вимогам частини першої цієї статті.

Ціна угоди щодо ідентичних товарів береться за основу для визначення митної вартості товарів, якщо ці товари:

- а) продані (відчужені) для ввезення на територію України;
- б) ввезені одночасно з товарами, що оцінюються, або не раніше ніж за 90 днів до ввезення товарів, що оцінюються;

в) ввезені приблизно в тій же кількості та на тих же комерційних умовах. Якщо ідентичні товари ввозилися в іншій кількості або на інших комерційних умовах, декларант повинен провести відповідне коригування їх ціни з урахуванням цих розбіжностей та документально підтвердити митному органу обґрунтованість ціни.

Митна вартість товарів, що визначається за ціною угоди щодо ідентичних товарів, повинна бути скоригована з урахуванням витрат, зазначених у статті 267 цього Кодексу.

Коригування повинно здійснюватися декларантом на підставі достовірних та документально підтверджених відомостей.

У разі якщо для цілей застосування цього методу виявляється більше однієї ціни угоди щодо ідентичних товарів, для визначення митної вартості товарів, що імпортуються, застосовується найнижча з них.

На відміну від статті 267, яка базується виключно на ціні, що була сплачена, або яка підлягає сплаті за імпортовані товари, у даному випадку необхідно знайти вартість,

яка є взаємозамінюваною. Це дозволяє перейти до другого методу визначення митної вартості

У тих випадках, коли митна вартість не може бути визначена на підставі положень статті 267, то нормальною процедурою при цьому має бути проведення консультацій між митницею і імпортером, метою яких має бути досягнення порозуміння щодо принципу проведення оцінки.

Процес консультації між двома сторонами надасть можливість здійснити обмін інформацією, що підлягає дотриманню вимог комерційної конфіденційності, з метою визначити належну основу для встановлення вартості для здійснення митних цілей.

Визначення ідентичних товарів, що дається цією статтею, передбачає, що ці товари повинні бути однаковими у всіх відношеннях, включаючи фізичні характеристики, якість, репутацію, країну походження та виробника.

Стаття також передбачає, що несуттєві розбіжності у зовнішньому вигляді не повинні вилучати товари з категорії ідентичних, якщо за всіма іншими ознаками вони відповідають визначенню як ідентичні.

Це такі несуттєві розбіжності у зовнішньому вигляді як колір, розмір, ярлик.

Критерії щодо вибору ідентичних товарів:

1. Для того, щоб бути ідентичними, товари повинні виготовлятися у тій самій країні як ті товари що оцінюються;

2. Ідентичні товари, що виготовляються різними виробниками, повинні бути прийняті до уваги тільки в тих випадках, якщо немає жодних ідентичних товарів, які виробляються тим самим виробником як ті товари що оцінюються.

Стаття 269. Метод оцінки за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів

Для визначення митної вартості за методом оцінки за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів за основу береться ціна угоди щодо подібних (аналогічних) товарів, які ввозяться (імпортуються), з дотриманням умов, зазначених у цій статті. При цьому під подібними (аналогічними) розуміються товари, які хоч і не є однаковими за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються із схожих компонентів, завдяки чому вони виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються, та вважаються комерційно взаємозамінними.

Для визначення, чи є товари подібними (аналогічними), враховуються такі ознаки:

- 1) якість, наявність торговельної марки і репутація на ринку;
- 2) країна походження;
- 3) виробник.

Для цілей застосування методу визначення митної вартості за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів використовуються положення частин третьої - шостої статті 268 цього Кодексу.

Подібні товари - це такі товари, які не мусять бути точно відповідними у всіх відношеннях, але є приблизно такими самими як і імпортовані товари.

З цієї точки зору, третій метод визначення митної вартості вимагає, що подібні товари повинні бути однаковими з імпортованими товарами у наступних відношеннях:

1. Фізичні характеристики (розмір і форма, рівень виконання, метод виготовлення).
2. Складовий матеріал.
3. Та ж сама функція і використання (чи буде це виконувати ту ж саму роботу?).
4. Комерційно взаємозамінний (чи буде споживач приймати це як заміну?).

Необхідно також мати на увазі якість товарів, їх репутацію, наявність торгової марки.

Примітки стосовно ідентичних товарів (див.коментар до ст. 268 цього Кодексу) мають застосовуватись в рівній мірі до подібних товарів. А саме:

1.Для того щоб розглядатись як подібні, товари повинні вироблятися у тій самій країні як і товари, що оцінюються.

2.Подібні товари, які виробляються іншим виробником, будуть розглядатись тільки в тих випадках, коли немає жодних подібних товарів, які виробляються тим самим виробником, товари якого оцінюються.

3.У тих випадках, коли йдеться про два або більшу кількість подібних виробів, необхідно вибрати найнижчу ціну.

Стаття 270. Застереження щодо умов застосування методів оцінки товарів за ціною угоди щодо ідентичних товарів та за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів

Товари не вважаються ідентичними чи подібними (аналогічними) оцінюваним, якщо вони не були вироблені в тій же країні, що і товари, які оцінюються.

Товари, виготовлені не виробником оцінюваних товарів, а іншою особою, беруться до уваги лише у разі, якщо немає ні ідентичних, ні подібних (аналогічних) товарів, виготовлених особою - виробником товарів, які оцінюються.

Товари не вважаються ідентичними чи подібними (аналогічними), якщо їх проектування, дослідно-конструкторські роботи, художнє оформлення, дизайн, ескізи, креслення, а також інші аналогічні роботи виконані в Україні.

За змістом дана стаття є коментарем до двох попередніх статей.

Стаття 271. Метод оцінки на основі віднімання вартості

Визначення митної вартості товарів за методом оцінки на основі віднімання вартості здійснюється у тому разі, якщо оцінювані, ідентичні чи подібні (аналогічні) товари продаватимуться (відчужуватимуться) на митній території України у незмінному стані.

Для визначення митної вартості товарів за основу береться ціна одиниці товару, за якою оцінювані, ідентичні чи подібні (аналогічні) товари продаються найбільшою партією на території України у час, максимально наближений до часу ввезення, але не пізніше ніж через 90 днів з дати ввезення товарів, що оцінюються, покупцю, що не є взаємозалежною з продавцем особою.

Від ціни одиниці товару віднімаються, якщо вони можуть бути виділені, такі компоненти:

1) витрати на виплату комісійних винагород, звичайні надбавки на прибуток та загальні витрати у зв'язку з продажем на митній території України товарів того ж класу та виду;

2) суми ввізного (імпортного) мита, податків, зборів та інших платежів, що підлягають сплаті в Україні у зв'язку з ввезенням (імпортом) чи продажем (відчуженням) товарів;

3) звичайні витрати, понесені в Україні на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування.

У разі відсутності випадків продажу (відчуження) оцінюваних, ідентичних чи подібних (аналогічних) товарів у такому ж стані, в якому вони перебували на момент ввезення (імпорту), на прохання декларанта може використовуватися ціна одиниці товару, що пройшов переробку, з поправкою на додану вартість і з дотриманням положень частин другої та третьої цієї статті.

На підставі четвертого методу, визначається ціна, за якою імпортовані товари продані непокупцям в Україні, у найбільшій сукупній кількості, "в той самий час або приблизно в той самий час" у відношенні до дати імпорту товарів що оцінюються.

Першою умовою використання методу є продаж оцінюваних, ідентичних чи подібних товарів на митній території України у незмінному стані.

Переупаковка, щоб вилучити закордонну експортну упаковку товарів, або звичайна переупаковка для внутрішнього ринку, а також природні зміни, такі як випаровування, всихання, ерозія, і т.д. мають розглядатись як незмінний стан.

Однак, у випадках коли деякі товари імпортуються оптом, і в такому випадку розміщені у індивідуальні упаковки для роздрібного продажу, це не може розглядатись, як просто повторна упаковка. У деяких випадках, насипний вантаж і окремо упаковані товари для роздрібного продажу не можуть розглядатись як ідентичні або подібні товари, ні такими, що є у незмінному стані.

Природні зміни у товарах, такі як випаровування (наприклад, необробленої нафти, бензину, цукру, газів, і т.д.), всихання і нормальна ерозія (такого типу як незначна кількість іржі на металі) залишають товари у незмінному стані. Однак, у випадках коли через ці природні зміни відбуваються зміни суттєвого характеру щодо товарів (наприклад, повітря що попало у вино, може привести до того, що вино перетворюється в оцет), то в такому випадку вони не є у незмінному стані.

Будь-який тип виробництва або подальша обробка, включаючи монтаж, більше не відносить товари до таких, які знаходяться у незмінному стані.

У доповнення до того, що товари повинні бути продані у відповідності до умов за якими імпортується, вони повинні також бути продані "в той самий час або приблизно в той самий час" у відношенні до дати імпорту товарів що оцінюються.

Термін "в той самий час або приблизно в той самий час" включає деякий час перед імпортом, день імпорту, і деякий час після імпорту.

У відповідності до статті, якщо немає, жодного продажу імпортованих товарів або ідентичних або подібних імпортованих товарів, проданих у відповідності до умов, на підставі яких було здійснено імпорт "в той самий час або приблизно в той самий час" у відношенні до дати імпорту товарів, що оцінюються, після цього необхідно розглянути ціну, за якою імпортовані товари або ідентичні або подібні імпортовані товари були продані за умов імпорту, у час максимально наближений до часу імпорту, але до закінчення 90 днів після такого імпорту.

У відповідності до статті, "час, максимально наближений до часу ввезення" означає дату, за якою імпортованих товарів або ідентичних або подібних імпортованих товарів продано у достатній кількості, щоб встановити ціну за одиницю.

Відносно того, що складає достатню кількість, щоб встановити ціну, потребує окремого розгляду, особливо у випадках коли не все відвантаження було продане за один раз.

Наприклад, для товарів, які продані на сезонній основі у позасезонний період, достатня кількість має бути нижчою у порівнянні з продажем у сезон.

Аналогічно, велике за розміром обладнання або машини, які є дуже дорогими, продаж однієї одиниці яких, міг би розглядатись як суттєвий, у той час як при продажу предметів, проданих у кількості багатьох тисяч одиниць, продаж 50 або 100 одиниць не може розглядатись як достатній для встановлення ціни.

І в цьому випадку рішення знову повинно бути прийняте на основі окремого розгляду.

На підставі статті, ціна одиниці, за якою імпортовані товари, ідентичні або подібні імпортовані товари продаються в найбільшій сукупній кількості («найбільшою партією»), має становити основу для встановлення вартості.

Щоб визначати найбільшу партію, весь продаж за відповідною ціною (сума всіх одиниць, проданих за цією ціною) порівнюється з сумою всіх одиниць, проданих за будь-якою іншою ціною.

Найбільша загальна частка одиниць, проданих за однією ціною представляє найбільшу партію (сукупну частку).

При використанні цього методу необхідно пам'ятати, що ми можемо розглядати тільки такий продаж, який зроблено поміж непок'єднаними сторонами. На відміну від статті 267, стаття 271 не передбачає методів, за допомогою яких такий продаж може бути перевірений для встановлення його дійсності. Якщо продаж відбувається між пок'єднаними сторонами, це повинно ігноруватися.

Із ціни, що береться за основу, стаття дозволяє відрахування деяких витрат і видатків, понесених після імпорту.

Розглянемо окремо кожен з цих компонентів.

Відраховуються витрати на звичайні комісійні або на прибуток і загальні видатки. Тобто, якщо ви робите відрахування в рахунок комісійних, ви не можете в такому випадку також здійснювати відрахування за загальні витрати, або навпаки.

Коли імпортовані товари були продані на основі агентської/ комісійної угоди, комісійні будуть відраховуватись. Коли імпортовані товари є предметом прямого продажу, то в такому випадку повинні відраховуватись прибуток і загальні витрати.

І в тому і в іншому випадку, необхідно відраховувати звичайну суму комісійних або загальних витрат і прибутку, реалізованого у зв'язку з продажем у країні імпорту імпортованих товарів того ж самого класу або виду.

Товари належать до того ж самого класу або виду, якщо вони попадають в рамки групи або виду товарів, виготовлених специфічною промисловістю або сектором промисловості, і це включає ідентичні і подібні товари. Продаж у країні імпорту найбільш вузької групи або виду імпортованих товарів, для яких може бути забезпечена необхідна інформація, повинен бути вивченим. Це включає товари що оцінюються.

Наступною вимогою є те, що країна експорту або продукція не мають значення. Значення має тільки факт імпортування товару.

Питання про те, чи є деякі товари того ж самого класу або виду, також повинно вирішуватись на одноразовій основі, приймаючи до уваги перераховані обставини.

Частка, яка має відраховуватись у якості комісії або прибутку та загальних витрат буде такою, що додається імпортером, крім тих випадків, коли сума не сумісна з сумами, які звичайно мають додаватись до товарів того ж самого класу або виду.

Тобто, у випадках коли у імпортера частки як комісійні або прибуток і загальні видатки відрізняються від часток, які мають звичайно додаватись торгівлею, ви повинні відраховувати у залежності від часток, доданих торгівлею, а не імпортером.

Прибуток і загальні витрати повинні прийматись у цілому.

Сума, призначена для відрахування повинна бути визначеною на основі інформації, яка надається імпортером, або від його імені.

У випадках коли такі дані не сумісні з даними, що є характерними для відповідної галузі, частки прибутку і загальні витрати можуть в такому випадку бути основані на відповідній інформації, яка може бути іншою ніж та, що надається імпортером.

Загальні витрати включають також прямі і непрямі витрати на маркетинг товарів, що розглядаються.

Митні збори та інші національні податки що мають бути сплачені в Україні у зв'язку з імпортом або продажем товарів також повинні відраховуватись.

Митні збори і податки мають включати, у доповнення до звичайних митних податків що мають бути сплачені після імпорту, антидемпінгове і компенсаційне мито.

Локальні податки, що мають бути сплачені у зв'язку з продажем товарів, повинні відраховуватись на підставі даних про митні збори і податки, або на підставі даних про прибуток і загальні видатки незалежно від того яким чином імпортер розраховує та фіксує витрати.

Витрати на поставку і відповідне страхування повинні відраховуватись із ціни товарів, коли ці витрати звичайно були понесені в межах країни імпорту.

Тобто, весь фрахт, обробка і витрати за поставку з місця перетину кордону до місця поставки в Україні буде відрахований з ціни.

Також, у відповідних випадках, повинні також відраховуватись витрати і видатки: вартість транспорту до місця імпорту, завантаження, розвантаження і витрати за оформлення, пов'язані з транспортом товарів до місця імпорту, страхування.

Ціна яка виникла в результаті буде, теоретично, встановленою вартістю в Україні, або вартістю, яка може наблизитись до початкової ціни імпорту.

Стаття 272. Метод оцінки на основі додавання вартості

Для визначення митної вартості товарів за методом оцінки на основі додавання вартості за основу береться ціна товарів, розрахована шляхом додавання:

1) вартості матеріалів та витрат, понесених виробником у зв'язку з виробництвом оцінюваних товарів;

2) загальних витрат, характерних для продажу (відчуження) в Україну з країни вивезення товарів того ж виду, у тому числі витрат на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування до місця перетинання митного кордону України, та інших витрат;

3) прибутку, що його звичайно одержує експортер у результаті поставки в Україну таких товарів.

Для визначення митної вартості за методом оцінки на основі додавання вартості до ціни товарів зараховуються всі витрати, що включаються у ціну товарів відповідно до частини другої статті 267 цього Кодексу.

Митна вартість, визначена за п'ятим методом, є сумою відповідних витрат.

Розглянемо кожний із цих елементів докладно.

Перший елемент складається з ціни або вартості матеріалів і виробів або вартості виробництва чи іншої переробки, яка здійснюється при виготовленні товарів що імпортуються.

Між термінами "ціна/витрати" і "вартість" відповідно до ГАТТ є значна відмінність. Митниці використовують вартість матеріалів і виробів тільки тоді, коли даних про відповідні витрати немає в наявності.

Вартість матеріалів повинна включати вартості таких складових як:

- сировина (деревина, сталь, олово, глина, текстиль, і т.д.);
- вартість отримання сировини від джерела до місця виробництва;
- напівфабрикати, такі як, наприклад, інтегральні схеми;
- інші напівфабрикати, компоненти, або частини.

Не повинно включатись до вартості матеріалів:

- вартість відновлення матеріалів, наприклад з металобрухту або відходів;
- сума будь-якого внутрішнього податку, накладеного країною виробництва продукції, яка має безпосередньо застосовуватись по відношенню до матеріалів або їх розміщення, якщо податки були переведені або повернені після експортування готових товарів.

Витрати на виготовлення включають:

- всі безпосередні витрати на робочу силу;
- всю вартість за монтаж, коли здійснювались монтажні операції замість виробництва;

-технологічні витрати, які включаються до промислового процесу;
 -непрямі витрати такі як контроль над виробництвом, утримання виробництва, понаднормова робота, і т.д.

Витрати на виробництво включають будь-які витрати, які поніс виробник, щоб виготовити товари, що оцінюються. Таким чином, враховуються не тільки прямі витрати за переробку або виробництво але також непрямі витрати за робочу силу.

Це може також включати витрати за монтажні роботи і витрати на ремонт або утримання обладнання і машин, які використовуються в процесі виробництва.

У відношенні до витрат на матеріали і вироби, можна покладатись на заяву виробника, щодо витрат, як тільки вони знаходяться у відповідності до загальноприйнятих принципів обліку.

Прибуток і загальні видатки додаються до митної вартості, якщо вони дорівнюють таким, що є звичайними при продажу товарів того ж самого класу або виду як товари, що оцінюються, які зроблені виробниками в країні, з якої експортується в країну імпорту.

Частка прибутку і загальних видатків, які будуть додані, визначається на основі інформації, яку надає виробник, або від імені виробника. Однак, використовуються дані виробника про видатки, якщо вони дорівнюють часткам, які є характерними для продажу товарів того ж самого класу або виду як і товари, що оцінюються, та які зроблені виробниками в країні з якої експортуються в країну імпорту.

Сума прибутку і загальних видатків повинна прийматися в цілому. Якщо, в будь-якому специфічному випадку, сума прибутку виробника, і його загальні видатки - високі, взяті разом, вони можуть, все-таки, дорівнювати сумі прибутку і загальних видатків, які звичайно відображаються в торгівлі.

Митна вартість за даним методом визначається як на основі інформації, отриманої в Україні, так і за допомогою інформації про витрати виробництва товарів, що оцінюються, яку можна отримати за межами країни імпорту.

Стаття 273. Резервний метод

Якщо митна вартість не може бути визначена шляхом послідовного використання методів, зазначених у статтях 267-272 цього Кодексу, або митний орган аргументовано вважає, що ці методи визначення митної вартості не можуть бути використані, митна вартість оцінюваних товарів визначається з урахуванням світової практики.

Визначення митної вартості оцінюваних товарів з використанням резервного методу здійснюється на основі законів України і має відповідати принципам та положенням статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) та Угоди про застосування статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) 1994 року.

Для визначення митної вартості за резервним методом митний орган надає декларанту цінову інформацію, що є у його розпорядженні.

Для визначення митної вартості товарів за резервним методом не може використовуватися:

- 1) ціна товарів на внутрішньому ринку країни-експортера;
- 2) ціна товарів, що поставляються з країни-експортера до третіх країн;
- 3) ціна товарів українського походження на внутрішньому ринку України;
- 4) довільно встановлена чи достовірно не підтверджена ціна товарів;
- 5) витрати на виробництво, що відрізняються від тих, які були визначені для розрахунків ціни ідентичних або подібних (аналогічних) товарів відповідно до положень статті 272 цього Кодексу;
- 6) мінімальна митна вартість;
- 7) більша з двох альтернативних вартостей.

Очікується, що шостий метод буде використовуватись рідко, так як попередні статті забезпечують широкий діапазон методів для визначення митної вартості. Однак на практиці може скластися ситуація, що він буде використовуватися частіше ніж методи 2-5. Пояснити це можна тим, що в більшості випадків митні органи на місцях не будуть мати достатньої цінової інформації щодо ідентичних та подібних товарів, а тим більше калькуляції цін зарубіжних постачальників та структури внутрішньої ціни реалізації імпортованих товарів.

Стаття безпосередньо не передбачає специфічного методу оцінки, але скоріш вимагає, щоб митна вартість було визначена:

1. Шляхом використання сприйнятних та обґрунтованих засобів;
2. Щоб вона не вступала в протичіччя з принципами і загальними положеннями статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) та Угоди про застосування статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) 1994 року;
3. На основі даних, доступних в країні імпорту.
4. Основні вимоги до митної вартості, визначеної шляхом використання обґрунтованих засобів:

-митні вартості, визначені у відповідності до вимог Статті 7 повинні, до максимально можливої міри, бути основаними на попередньо визначених митних вартостях;

-методи оцінки, які потрібно використовувати на підставі статті 273 повинні бути такими, які встановлені в статтях 267-272, але сприйнятна гнучкість в застосуванні таких методів мала б бути у відповідності з цілями і положеннями статті 273.

Загальні принципи, що не вступають в протичіччя з принципами статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) та Угоди про застосування статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) 1994 року можуть бути підсумовані наступним чином:

- найбільш надійною є контрактна вартість товарів що імпортуються;
- однорідність в оцінці;
- справедливість і нейтралитет;
- прості і справедливі критерії;
- відповідність до комерційної практики.

Шостий метод використовується шляхом гнучкого застосування методів митної оцінки 1-5.

Метод 6 базується на гнучкому застосуванні методу 1, якщо, наприклад, інформація про ціну операції але немає документального підтвердження витрат на доставку товарів чи не виконуються умови застосування методу 1.

Гнучке застосування методів 2-3 в першу чергу стосується термінів ввезення ідентичних та подібних товарів, можливості використання у якості основи для митної оцінки ідентичних чи подібних товарів, вироблених не в тій країні, в якій виготовлені товари, що оцінюються.

Стосовно четвертого методу може допускатися гнучке трактування вимог щодо строків продажу товарів на внутрішньому ринку України та незмінного стану товарів, що оцінюються.

Щодо доступності інформації в країні імпорту, то необхідно зазначити наступне. Якщо інформація доступна в країні імпорту, і вона задовольняє митницю відносно правдивості та точності, це повинно бути використано. Коли ж деяка частка даних виходить з іноземних джерел, цей факт сам по собі не повинен перешкоджати використанню цих даних для цілей встановлення вартості на підставі даної статті .

Глава 48. Митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України

Стаття 274. Визначення митної вартості товарів, що вивозяться (експортуються) з України

Митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України на підставі договору купівлі-продажу або міни, визначається на основі ціни, яку було фактично сплачено або яка підлягає сплаті за ці товари на момент перетинання митного кордону України.

До митної вартості товарів, що вивозяться (експортуються), також включаються фактичні витрати, якщо вони не були раніше до неї включені:

а) на навантаження, вивантаження, перевантаження, транспортування та страхування до пункту перетинання митного кордону України;

б) комісійні та брокерські винагороди;

в) ліцензійні та інші платежі за використання об'єктів права інтелектуальної власності, які покупець повинен прямо чи побічно здійснити як умову продажу (експорту) товарів, які оцінюються.

Митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України на підставі договору, відмінного від договорів купівлі-продажу чи міни, визначається на основі ціни, підтвердженої комерційними, транспортними, банківськими, бухгалтерськими та іншими документами, що містять відомості про вартість товарів, які оцінюються, з урахуванням витрат на транспортування та страхування товарів до пункту перетинання митного кордону України.

У разі встановлення цінових обмежень під час вивезення (експорту) окремих товарів (індикативні ціни, граничні рівні цін, ціни, встановлені в результаті антидемпінгових розслідувань тощо) митна вартість таких товарів у разі вивезення (експорту) їх з України визначається з урахуванням положень, що визначають порядок застосування зазначених обмежень.

Стаття підкреслює, що як і при імпорті товарів, митна вартість товарів що експортуються з України, повинна базуватися на ціні, яку було фактично сплачено або яка підлягає сплаті за ці товари на момент перетинання митного кордону України, при умові що ці товари вивозяться на підставі договору куплі-продажу або міни. Оговорено також перелік фактичних витрат, які включаються до митної вартості експортних товарів. Сутність вказаних витрат розкрита в коментарях до попередніх статей.

Стаття 275. Декларування митної вартості

У разі вивезення (експорту) товарів, на які встановлено вивізне, антидемпінгове, компенсаційне чи спеціальні види мита, митна вартість декларується шляхом подання декларації митної вартості.

Основою для визначення митної вартості товарів є ціна угоди, яку фактично сплачено чи яка підлягає сплаті за ці товари, якщо на неї не вплинули такі фактори:

1) обмеження щодо прав продавця (експортера) на товари, що оцінюються, за винятком:

а) обмежень, встановлених законами;

б) обмежень, що істотно не впливають на ціну товарів;

2) залежність продажу (відчуження) та ціни угоди від дотримання умов, вплив яких неможливо врахувати;

3) відомості, використані декларантом для визначення митної вартості товарів, не підтверджені документально або не є кількісно вираженими та достовірними;

4) учасники угоди (експортер та імпортер) є взаємозалежними особами, за винятком випадків, коли їх взаємозалежність не вплинула на ціну угоди, що повинне бути доведено декларантом. При цьому особи вважаються взаємозалежними, якщо має місце хоча б одна з таких умов:

а) один з учасників угоди - фізична особа чи посадова особа одного з підприємств - учасників угоди є одночасно посадовою особою іншого підприємства - учасника угоди;

б) учасники угоди є співвласниками підприємства;

в) учасники угоди пов'язані трудовими відносинами;

г) один з учасників угоди володіє вкладом (паєм) чи акціями з правом голосу в статутному капіталі іншого учасника угоди, які становлять не менше п'яти відсотків статутного капіталу;

г) обидва учасники угоди перебувають під прямим чи непрямим контролем третьої особи;

д) учасники угоди спільно, прямо чи непрямим контролюють третю особу;

е) один з учасників угоди прямо чи непрямим контролює іншого учасника угоди;

є) учасники угоди - фізичні особи чи посадові особи підприємств - учасників угоди є родичами.

Стаття наголошує, що декларування митної вартості експортних товарів шляхом подання декларації митної вартості здійснюється у випадках, коли на ці товари встановлено вивізне, антидемпінгове, компенсаційне чи спеціальне мито. Встановлено також ряд застережень щодо використання ціни угоди як бази визначення митної вартості товарів, що експортуються. Всі перераховані обмеження коментувалися в попередніх статтях.

Розділ XII КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ

У розділі XII нового Митного кодексу України подано основні критерії та порядок визначення країни походження товару, а також інформацію про сертифікат походження товару та його застосування. У старому Митному кодексі така інформація щодо країни походження та сертифікату походження була відсутня. Роз'яснення, що стосуються визначення країни походження, були передбачені лише у статті 18 Закону України від 05.02.92 № 2097-XII "Про Єдиний митний тариф" та Правилах визначення країни походження товарів, затверджених Рішенням глав Урядів Співдружності Незалежних Держав від 30.11.00 (ці Правила діють у відношенні товарів, які походять з держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав) та інструктивних листах Держмитслужби.

Глава 49. Країна походження товару та критерії визначення країни походження товару. Сертифікати про походження товару

Стаття 276. Мета визначення країни походження товару

Країна походження товару визначається з метою застосування тарифних та нетарифних заходів регулювання ввезення товару на митну територію України та вивезення товару з цієї території, а також забезпечення обліку товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Країна походження товару визначається з метою застосування тарифних та нетарифних заходів регулювання ввезення товару на митну територію України та вивезення товару з цієї території, а також забезпечення обліку товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Країна походження є однією з трьох основних, поряд з кодом товару і митною вартістю товару, характеристик, на яких базується застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Щодо значення країни походження для застосування тарифних заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, то згідно Закону України від 05.02.92 № 2097-XII “Про Єдиний митний тариф” ввізне мито є диференційованим:

до товарів та інших предметів, що походять з держав, які входять разом з Україною до митних союзів або утворюють з нею спеціальні митні зони, і в разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами за участю України, застосовуються преференційні ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України;

до товарів та інших предметів, що походять з країн або економічних союзів, які користуються в Україні режимом найбільшого сприяння, котрий означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності цих країн або союзів мають пільги щодо мит, за винятком випадків, коли зазначені мита та пільги щодо них встановлюються в рамках спеціального преференційного митного режиму, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України;

до решти товарів та інших предметів застосовуються повні ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України.

Також вирішальне значення визначення країни походження для тарифного та нетарифного регулювання має при застосуванні спеціальних заходів відповідно до Законів України від 22.12.98 № 330-XIV “Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту”, від 22.12.98 № 331-XIV “Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту”, від 22.12.98 № 332-XIV “Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну”.

Встановлення ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій в окремих випадках здійснюється відповідно до Закону України від 16.04.91 № 959-XII “Про зовнішньоекономічну діяльність” в залежності від країни походження товарів на підставі укладених Україною угод.

Стаття 277. Визначення країни походження товару

Визначення країни походження товару здійснюється на основі принципів міжнародної практики. Порядок визначення країни походження товару встановлюється Кабінетом Міністрів України на підставі положень цього Кодексу.

Країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених цим Кодексом.

При цьому під країною походження товару можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару.

У статтях 277-280 Кодексу наведено критерії, які використовуються при визначенні країни походження, та детально їх охарактеризовано. До прийняття даного

Кодексу такі норми було встановлено Законом України від 05.02.92 № 2097-XII “Про Єдиний митний тариф”.

Для визначення країни походження товарів, що ввозяться на митну територію України з країн, з якими укладено в установлене законом порядку міжнародний договір України, та в якому встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені Митним кодексом України та цим Порядком, то застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 278. Товари, повністю вироблені у країні

Товарами, повністю виробленими у країні, вважаються:

- 1) корисні копалини, видобуті на її території або в її територіальних водах, або на її континентальному шельфі і в морських надрах, якщо країна має виключне право на розробку цих надр;
- 2) рослинна продукція, вирощена та зібрана на її території;
- 3) живі тварини, що народилися і вирощені в цій країні;
- 4) продукція, одержана від тварин, вирощених у цій країні;
- 5) продукція мисливського, рибальського та морського промислів;
- 6) продукція морського промислу, видобута та (або) вироблена у Світовому океані суднами цієї країни, а також суднами, орендованими (зафрахтованими) нею;
- 7) вторинна сировина та відходи, які є результатом виробничих та інших операцій, здійснених у країні;
- 8) продукція високих технологій, одержана у відкритому космосі на космічних кораблях, що належать цій країні чи орендуються нею;
- 9) товари, вироблені у цій країні виключно з продукції, зазначеної у пунктах 1 - 8 цієї статті.

Стаття 278 визначає 9 умов, за яких товари можуть вважатися повністю виробленими в даній країні. До них належать:

- 1) корисні копалини, видобуті на її території або в її територіальних водах, або на її континентальному шельфі і в морських надрах, якщо країна має виключне право на розробку цих надр;
- 2) рослинна продукція, вирощена та зібрана на її території;
- 3) живі тварини, що народилися і вирощені в цій країні;
- 4) продукція, одержана від тварин, вирощених у цій країні;
- 5) продукція мисливського, рибальського та морського промислів;
- 6) продукція морського промислу, видобута та (або) вироблена у Світовому океані суднами цієї країни, а також суднами, орендованими (зафрахтованими) нею;
- 7) вторинна сировина та відходи, які є результатом виробничих та інших операцій, здійснених у країні;
- 8) продукція високих технологій, одержана у відкритому космосі на космічних кораблях, що належать цій країні чи орендуються нею;
- 9) товари, вироблені у цій країні виключно з продукції, зазначеної у пунктах 1 - 8 цієї статті.

Стаття 279. Критерій достатньої переробки товару

Якщо у виробництві товару беруть участь дві або більше країн, походження товару визначається згідно з критерієм достатньої переробки.

Критерій достатньої переробки визначається:

- 1) правилом, яке потребує в результаті переробки товару зміни класифікаційного коду товару за Гармонізованою системою опису та кодування товарів на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків;

2) або правилом адвалерної частки, яке полягає в зміні вартості товару в результаті його переробки, якщо при цьому додана вартість становить не менш як 50 відсотків від вартості товару, одержаного в результаті переробки, або частка використаних матеріалів з іншої країни чи невідомого походження становить менш як 50 відсотків від вартості товару, одержаного в результаті переробки;

3) або переліком виробничих та технологічних операцій, які хоч і не ведуть у результаті переробки товару до зміни його коду чи його вартості відповідно до правила адвалерної частки, але з дотриманням певних умов визнаються достатніми.

Перелік таких виробничих та технологічних операцій встановлюється Кабінетом Міністрів України.

У разі застосування правила адвалерної частки вартість товару, одержаного в результаті переробки в цій країні, визначається на базі ціни франко-завод виробника товару. Вартість складових цього товару, що походять з інших країн, визначається за їх митною вартістю, а тих складових, походження яких не визначено, - за встановленою ціною першого їх продажу в цій країні.

Якщо стосовно конкретного товару або конкретної країни (країн) критерій достатньої переробки окремо не обумовлено, то застосовується правило, згідно з яким товар вважається підданим достатній переробці, якщо в результаті його переробки змінено класифікаційний код товару за Гармонізованою системою опису та кодування товарів на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків.

Критерії достатньої переробки для конкретних товарів і країн встановлюються та застосовуються з дотриманням вимог цього Кодексу в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Статтею 279 Кодексу значно розширюються та конкретизуються існуючі до цього норми та критерії достатньої переробки.

Критерій достатньої переробки – один із принципів визначення країни походження товару, відповідно до якого товар, якщо в його виробництві беруть участь дві чи більше країни, вважається таким, що походить із країни, у якій він був підданий останній істотній переробці, достатній для надання товарів його характерних властивостей

Перші два критерії достатньої переробки являються аналогічними до визначених в статті 18 Закону України від 05.02.92 № 2097-XII “Про Єдиний митний тариф”, а саме:

1) правило, яке потребує в результаті переробки товару зміни класифікаційного коду товару за Гармонізованою системою опису та кодування товарів на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків;

2) або правило адвалерної частки, яке полягає в зміні вартості товару в результаті його переробки, якщо при цьому додана вартість становить не менш як 50 відсотків від вартості товару, одержаного в результаті переробки, або частка використаних матеріалів з іншої країни чи невідомого походження становить менш як 50 відсотків від вартості товару, одержаного в результаті переробки.

Додана вартість – частка вартості декларованого товару, виражена в процентному відношенні, що визначається різницею між вартістю декларованої продукції та вартістю використаних для її виробництва матеріалів з іншої країни чи невідомого походження.

Також дана стаття встановлює порядок оцінки товарів при застосуванні правила адвалерної частки - вартість товару, одержаного в результаті переробки в цій країні, визначається на базі ціни франко-завод виробника товару. Вартість складових цього товару, що походять з інших країн, визначається за їх митною вартістю, а тих складових, походження яких не визначено, - за встановленою ціною першого їх продажу в цій країні. Ціна франко-завод - ціна, що сплачується за продукцію на умовах франко-завод виробникові, на підприємстві якого була здійснена остання обробка продукції, за

умови, що ця ціна включає вартість усіх використаних матеріалів, за винятком будь-яких внутрішніх податків, що відшкодовуються або можуть відшкодовуватися, якщо отримана продукція експортується

Стаття 280. Додаткові положення щодо визначення критерію достатньої переробки товару

Не визнаються такими, що відповідають критерію достатньої переробки:

- 1) операції, пов'язані із забезпеченням збереження товарів під час зберігання чи транспортування;
- 2) операції щодо підготовки товарів до продажу та транспортування (роздрібнення партії, формування відправлень, сортування, перепакування);
- 3) прості складальні операції;
- 4) змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик, що істотно відрізняють її від вихідних складових;
- 5) комбінація двох чи більшої кількості зазначених вище операцій;
- 6) забій тварин.

Згідно статті 280 Кодексу не визнаються такими, що відповідають критерію достатньої переробки:

- 1) операції, пов'язані із забезпеченням збереження товарів під час зберігання чи транспортування;
- 2) операції щодо підготовки товарів до продажу та транспортування (роздрібнення партії, формування відправлень, сортування, перепакування);
- 3) прості складальні операції;
- 4) змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик, що істотно відрізняють її від вихідних складових;
- 5) комбінація двох чи більшої кількості зазначених вище операцій;
- 6) забій тварин.

Вказані у пунктах 5 та 6 операції визначено на законодавчому рівні вперше.

Під простими складальними операціями, які не визнаються такими, що відповідають критерію достатньої переробки, розуміються операції, які здійснюються шляхом складання виробів за допомогою простого кріпильного матеріалу (гвинтів, гайок, болтів тощо) чи клепок або монтажу готових вузлів за допомогою зварення (за винятком виготовлення складних виробів шляхом зварювання), та інші операції (регулювання, контроль, заправка робочою рідиною та ін.), необхідні в процесі складання і не пов'язані з переробкою (обробкою) товарів. При цьому не береться до уваги кількість та складність операцій по збиранню.

Крім правил зміни класифікаційного коду за Гармонізованою системою опису та кодування товарів на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків і правила адвалерної частки встановлюється істотно новий критерій достатньої переробки – виробничі та технологічні операції, які хоч і не ведуть у результаті переробки товару до зміни його коду чи вартості відповідно до правила адвалерної частки, але з дотриманням певних умов визнаються достатніми. До переліку, встановленого Кабінетом Міністрів України, віднесено операції по обробці збагаченню сировинних та енергетичних ресурсів (див. табл.1).

Таблиця 1

Перелік виробничих і технологічних операцій, які з дотриманням певних умов визнаються достатніми

Код товару за УК ТЗЕД	Опис товару	Виробничі та технологічні операції
Група 25	Сіль; сірка; землі та каміння;	Виготовлення з матеріалів

	штукатурні матеріали, вапно і цемент	будь-яких позицій в умовах спеціалізованого виробництва відповідно до технології обробки/переробки; збагачення вугіллям, очищення, мелення твердих кристалів, обрізання; кальцинування
Група 27	Енергетичні матеріали; нафта та продукти її переробки; бітумінозні речовини; воски мінеральні	Операції з глибокої очистки або інші спеціальні способи
2818	Корунд штучний з точно визначеним чи не визначеним хімічним складом; оксид алюмінію; гідроксид алюмінію	Виготовлення з матеріалів будь-яких позицій в умовах спеціалізованого виробництва відповідно до технології переробки
3301	Олії ефірні (детерпенізовані чи недетерпенізовані), включаючи так звані "конкрети" та "абсолюти" (екстракти квіткових ефірних олій); резиноїди; екстракти ефірних олій із смолистих речовин; концентрати розчини ефірних олій у жирах, жирних оліях, восках або в інших подібних речовинах, одержані методом анфлеражу або мацерації; терпенові побічні продукти детерпенізації ефірних олій; водні дистилати та водні розчини ефірних олій	Виготовлення з матеріалів будь-яких позицій, у тому числі з інших матеріалів тієї ж позиції, із застосуванням очищення спеціальним способом у виробничих умовах відповідно до технології обробки/переробки. Однак матеріали позиції 3301 можуть бути використані за умови, що їх вартість не перевищує 20% ціни франко-завод продукту
3403	Засоби змащувальні (включаючи змащувально-охолоджувальні емульсії для різальних інструментів, засоби для змащування різьби болтів і гайок, засоби для видалення іржі або антикорозійні засоби та засоби для змащування форм для кращого видалення виробів з форм, виготовлених на основі мастильних матеріалів), а також засобів, які використовують для просочення текстильних матеріалів, шкіри, хутра та інших матеріалів, за винятком засобів, що містять 70 мас. % і більше нафти або нафтопродуктів, одержаних з бітумінозних мінералів	Виготовлення з матеріалів тієї ж позиції за умови, що їхня вартість не перевищує 50% ціни кінцевої продукції
4001	Каучук натуральний, балата, гуттаперча, гваюла, чикл і аналогічні природні смоли, у первинних формах чи у вигляді пластин, листів чи смуг	Розшарування листів натурального каучуку

	або стрічок	
4017 00	Гума тверда (наприклад ебоніт) у будь-яких формах, включаючи відходи, скрап та уламки; вироби з твердої гуми	Виготовлення з твердої гуми
7103	Дорогоцінне каміння (крім діамантів), оброблене або необроблене, підібране або непідібране, але ненанизане, неоправлене і незакріплене; дорогоцінне каміння (крім діамантів), непідібране і тимчасово нанизане для зручності транспортування	Виготовлення з дорогоцінного чи напівдорогоцінного камення (крім діамантів), необробленого
7111	Метали недорогоцінні, срібло або золото, плаковані платиною, необроблені або напівоброблені	Електролітичне, хімічне, термічне збагачення, сплавка металів

Примітки:

1. У колонці "Код товару за УК ТЗЕД" Переліку виробничих і технологічних операцій, які з дотриманням певних умов визнаються достатніми (далі – Перелік), визначений код продукту, отриманого в результаті переробки матеріалів згідно з УК ТЗЕД, а у колонці "Опис товару" – опис цього продукту.

2. Для кожного конкретного продукту, описаного в перших двох колонках Переліку, виробничі чи технологічні операції, які хоч і не ведуть у результаті переробки товару до зміни його коду чи його вартості відповідно до правила адвалерної частки, але з дотриманням певних умов визнаються достатніми (далі – виробничі та технологічні операції), зазначено в третій колонці.

3. Виробничі та технологічні операції, зазначені в третій колонці Переліку, застосовуються тільки щодо матеріалів, що використано для виготовлення продукту та які не походять з країни, у якій виготовляється кінцевий продукт. Обмеження, зазначені в третій колонці Переліку, так само поширюються тільки щодо використаних для виготовлення продукту матеріалів, які не походять з країни, у якій виготовляється кінцевий продукт.

4. Якщо виробничими та технологічними операціями встановлено, що у виробництві продукту можуть бути використані матеріали тієї ж позиції, то це означає, що можуть використовуватись як вироби, так і матеріали аналогічної позиції за умови, що їх опис в УК ТЗЕД відрізняється від опису готового продукту згідно з цим Переліком.

5. Якщо продукт, виготовлений з матеріалів з іншої країни чи невідомого походження, вважається таким, що походить з країни виготовлення кінцевого продукту, у якій здійснюється його переробка, у результаті виконання критерію достатньої переробки товару, що стосується цього продукту, а потім використовується як матеріал для виробництва іншого товару, то виробничі та технологічні операції застосовувані щодо товару, при виготовленні якого він використовується, до нього не застосовуються.

6. Продукт, що складається з групи елементів чи складений з ряду частин і класифікується відповідно до правил класифікації товарів як єдиний товар, повинен розглядатись як такий, що задовольняє виробничим та технологічним операціям, якщо всі його складові задовольняють такі виробничі та технологічні операції. Якщо частина складових цього продукту задовольняє, а частина не задовольняє виробничим та технологічним операціям, то продукт вважатиметься таким, що задовольняє виробничим та технологічним операціям, якщо вартість складових, які не задовольняють виробничим та технологічним операціям, не перевищує 15% ціни франко-заводу цього продукту.

7. У третій колонці Переліку наведені виробничі та технологічні операції, що встановлюють мінімальний обсяг виконання виробничих чи технологічних операцій з

переробки товару, який є достатнім для того, щоб товар вважався таким, що походить з тієї країни, де ці операції мали місце.

Стаття 281. Визначення країни походження товарів, якщо товари поставляються партіями

Товари у розібраному чи незібраному вигляді, що поставляються кількома партіями, якщо за виробничими чи транспортними умовами неможливе їх відвантаження однією партією, а також у випадках, коли партія товару роздібнена на кілька партій в результаті помилки, повинні розглядатися за бажанням декларанта як єдиний товар для цілей визначення країни походження товару.

Умовою застосування цього правила є:

- 1) попереднє повідомлення митного органу про роздібнення партії розібраного чи незібраного товару на кілька партій із зазначенням причин такого роздібнення, докладної специфікації кожної партії із зазначенням кодів товарів за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності, вартості і країни походження товарів, що входять до кожної партії;
- 2) документальне підтвердження помилковості роздібнення товару на кілька партій;
- 3) поставка всіх партій товарів з однієї країни одним постачальником;
- 4) ввезення всіх партій товарів через один і той же митний орган (митний пост);
- 5) поставка всіх партій товарів у строк, що не перевищує шести місяців від дати прийняття митної декларації чи закінчення строку її подання стосовно першої партії.

Стаття 281 Кодексу встановлює можливість застосовувати механізм визначення країни походження до товарів, які поставляються у розібраному чи незібраному вигляді, як до єдиного товару, а не до кожної частини товару, що поставляється окремою партією.

Товари у розібраному чи незібраному вигляді, що поставляються кількома партіями, якщо за виробничими чи транспортними умовами неможливе їх відвантаження однією партією, а також у випадках, коли партія товару роздібнена на кілька партій в результаті помилки, повинні розглядатися за бажанням декларанта як єдиний товар для цілей визначення країни походження товару.

Умовою застосування цього правила є:

- 1) попереднє повідомлення митного органу про роздібнення партії розібраного чи незібраного товару на кілька партій із зазначенням причин такого роздібнення, докладної специфікації кожної партії із зазначенням кодів товарів за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності, вартості і країни походження товарів, що входять до кожної партії;
- 2) документальне підтвердження помилковості роздібнення товару на кілька партій;
- 3) поставка всіх партій товарів з однієї країни одним постачальником;
- 4) ввезення всіх партій товарів через один і той же митний орган (митний пост);
- 5) поставка всіх партій товарів у строк, що не перевищує шести місяців від дати прийняття митної декларації чи закінчення строку її подання стосовно першої партії.

Виконанням, визначеної в першому пункті умови, є подання митному органу вантажної митної декларації заповненої відповідно до митного режиму випуску у вільний обіг при ввезенні комплектного об'єкта згідно пункту 3.4 "Порядку заповнення

граф вантажної митної декларації відповідно до митних режимів”, затвердженого наказом Державної митної служби України від 30 червня 1998 року № 380 (в редакції наказу Державної митної служби України від 14 жовтня 2002 року № 555). Також разом з вантажною митною декларацією подається заява з зазначенням причин такого роздрібнення, докладні специфікації кожної партії із зазначенням кодів товарів за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності, вартості і країни походження товарів, що входять до кожної партії.

Документальним підтвердженням помилковості роздрібнення товару на кілька партій є подання документації на товар, яка б містила доводи того, що зібраний з частин об'єкт може функціонувати як єдине ціле.

Стаття 282. Підтвердження походження товару

Для підтвердження походження товару митний орган у передбачених законом випадках має право вимагати подання сертифіката про походження такого товару.

У разі вивезення товарів з митної території України сертифікат про походження товару, в тих випадках, коли він необхідний і це відображено у національних правилах країни ввезення чи передбачено міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, видається органом, уповноваженим на це Кабінетом Міністрів України.

У разі ввезення товару на митну територію України сертифікат про походження товару подається обов'язково:

1) на товари, що походять з країн, яким Україна надає преференції за Митним тарифом України;

2) на товари, ввезення яких з відповідної країни регулюється кількісними обмеженнями (квотами) чи іншими заходами регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

3) якщо це передбачено міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, а також законодавством України в галузі охорони довкілля, здоров'я населення, захисту прав споживачів, громадського порядку, державної безпеки та інших життєво важливих інтересів України;

4) у випадках, коли у документах, які подаються для митного оформлення, немає відомостей про походження товарів або у митного органу є достатні підстави вважати, що декларуються недостовірні відомості про походження товарів.

Стаття 282 Кодексу надає митним органам право вимагати для підтвердження походження товару сертифікат про його походження у визначених законом випадках.

У разі ввезення товару на митну територію України сертифікат про походження товару подається обов'язково:

1) на товари, що походять з країн, яким Україна надає преференції за Митним тарифом України;

2) на товари, ввезення яких з відповідної країни регулюється кількісними обмеженнями (квотами) чи іншими заходами регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

3) якщо це передбачено міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, а також законодавством України в галузі охорони довкілля, здоров'я населення, захисту прав споживачів, громадського порядку, державної безпеки та інших життєво важливих інтересів України;

4) у випадках, коли у документах, які подаються для митного оформлення, немає відомостей про походження товарів або у митного органу є достатні підстави вважати, що декларуються недостовірні відомості про походження товарів.

Законом України від 03 квітня 1997 року № 170/97-ВР "Про внесення змін до деяких законодавчих актів з питань обкладення ввізним митом товарів та інших предметів, що ввозяться на митну територію України" затверджено перелік країн, з якими Україною укладено угоди про вільну торгівлю та перелік країн, з якими Україною укладено торговельно-економічні угоди з наданням режиму найбільшого сприяння або національного режиму при ввезенні на митну територію України товарів та інших предметів походженням з яких застосовуються пільгові ставки ввізного мита.

Підтвердженням походження товарів, які ввозяться на митну територію України, з країн, з якими укладено угоди про вільну торгівлю, є сертифікат про походження товарів, виданий згідно з правилами відповідної міжнародної угоди.

У відношенні товарів, що імпортуються з країн, з якими укладено торговельно-економічні угоди з наданням режиму найбільшого сприяння або національного режиму підтвердження походження здійснюється на основі товаросупровідних документів, маркування та інших документів, що можуть підтверджувати походження товарів.

Країна походження товару заявляється митному органу шляхом подання вантажної митної декларації під час переміщення товару через митний кордон України.

Для підтвердження відомостей про заявлену декларантом країну походження товару при ввезенні товарів на митну територію України необхідне подання митному органу сертифіката про походження товару чи декларації про походження товару.

За відсутності сертифіката про походження товару до оформлення приймається декларація про походження товару, яка являє собою заяву (на комерційному рахунку або іншому документі, що стосується товару) про країну походження товару, зроблену виробником, продавцем або особою, що переміщує товар, і засвідчену цими особами або вповноваженим органом, що видає сертифікати.

За відсутності сертифіката про походження товару, якщо в документах, що подаються для митного оформлення товару, існують розбіжності у відомостях про країну походження товару або декларантом у результаті проведення ідентифікаційного огляду товару встановлено інші відомості про країну походження товару, ніж ті, що зазначені в документах, декларант має право надати митному органу для підтвердження відомостей про заявлену країну походження товару сертифікат і додаткові відомості.

Для підтвердження відомостей про заявлену країну походження товару можуть використовуватися додаткові відомості про країну походження, що містяться в товарних накладних, пакувальних листах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах відповідності, якості, фітосанітарному, ветеринарному тощо, митній декларації країни експорту, якими супроводжується товар, а також у паспортах, технічній документації, висновках-експертизах митних та інших уповноважених органів, інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження відомостей про країну походження товару, у тому числі в письмових поясненнях органу, яким видано сертифікат, або експортера (виробника) товару про причину розбіжностей у відомостях про походження товару.

За відсутності додаткових відомостей або пояснень причини розбіжностей у відомостях про походження товару країна походження товару визначається як невідома. У такому разі товари, країну походження яких достовірно не встановлено, випускаються митним органом у вільний обіг за умови сплати мита за повними ставками.

У разі вивезення товару з митної території України країна його походження визначається на підставі даних сертифіката, виданого органом, уповноваженим видавати сертифікати про походження товару з України, якщо необхідність подання сертифіката митним органам передбачено національними правилами країни ввезення чи міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку. При цьому країна походження товару визначається з урахуванням таких умов:

при експорті товарів у країни, з якими укладено угоди про вільну торгівлю або інші торговельно-економічні угоди, що обумовлюють правила визначення країни походження товарів, застосовуються правила, передбачені цими угодами;

при експорті товарів у країни, з якими не укладено угоди та не встановлено правила визначення країни походження товарів, застосовуються правила, визнані в міжнародній торгівлі.

Повноваження видачі сертифікатів про походження товару з України надано Торгово-промисловій палаті.

Стаття 283. Сертифікат про походження товару

Сертифікат про походження товару повинен однозначно свідчити про те, що зазначений товар походить з відповідної країни, і має містити:

- 1) письмову заяву експортера про країну походження товару;
- 2) письмове посвідчення компетентного органу країни вивезення, який видав сертифікат, про те, що наведені у сертифікаті відомості відповідають дійсності.

Сертифікат про походження товару подається разом з митною декларацією, декларацією митної вартості та іншими документами, що подаються для митного оформлення.

У разі втрати сертифіката приймається його офіційно завірений дублікат.

У разі виникнення сумнівів з приводу достовірності сертифіката чи відомостей, що в ньому містяться, включаючи відомості про країну походження товару, митний орган може звернутися до органу, що видав сертифікат, або до компетентних організацій країни, зазначеної як країна походження товару, з проханням про надання додаткових відомостей.

Товар не вважається таким, що походить з відповідної країни, доти, доки митні органи у випадках, встановлених цим Кодексом, не одержать належним чином оформлений сертифікат про походження товару або затребувані ними додаткові відомості.

У статті 283 наведено основні дані, які повинен містити сертифікат про походження товару, а також заходи, які приймаються у разі втрати сертифіката чи виникнення сумнівів з приводу його достовірності чи відомостей, що в ньому містяться. Для підтвердження походження товарів у зовнішньоекономічній діяльності застосовуються наступні форми сертифікатів:

сертифікат походження загальної форми (англійською мовою) – при експорті товарів українського походження до країн, з якими не обумовлено правил визначення країни походження;

сертифікат походження загальної форми (російською мовою) - при експорті товарів українського походження до країн СНД, якщо не виконується якась із умов Правил визначення країни походження товарів, затверджених Рішенням Ради глав урядів СНД від 30.11.00;

преференційний (пільговий) сертифікат походження форми СТ-1 (російською мовою) - при експорті товарів українського походження до країн СНД, якщо задовольняються умови Правил визначення країни походження товарів, затверджених Рішенням Ради глав урядів СНД від 30.11.00;

преференційний (пільговий) сертифікат форми “А” (“Certificate of origin”) (англійською мовою) – на товари, які підпадають під преференційний режим в рамках Генеральної Системи Преференцій для країн ЄС, Чехії, Словаччини, Японії, США;

сертифікат походження на текстильні товари (TEXTILE PRODUCTS) (англійською мовою) - при експорті текстильних виробів українського походження до країн ЄС відповідно до положень Угоди про торгівлю текстильною продукцією між Україною та ЄС;

сертифікат походження на металопродукцію (англійською мовою) – при експорті металопродукції до країн ЄС відповідно до положень двосторонньої Угоди між

Кабінетом Міністрів України та Європейським Співтовариством по вугіллю та сталі про торгівлю деякими сталеливарними виробами;

преференційний (пільговий) сертифікат форми EUR (англійською мовою) – для товарів, що оформляються на виконання відповідних угод між Україною та країнами Балтії;

преференційний (пільговий) сертифікат форми EUR, серія М (англійською мовою) - для експорту в Республіку Македонія згідно з положенням Угоди про вільну торгівлю між Республікою Македонія та Україною.

Сертифікат про походження товару повинен однозначно свідчити про те, що зазначений товар походить з відповідної країни і подається разом з митною декларацією, декларацією митної вартості та іншими документами, необхідними для митного оформлення.

Держмитслужба своїми листами доводить зразки сертифікатів походження, підписів уповноважених осіб і печаток, якими засвідчуються дані сертифікати.

У разі втрати сертифіката приймається його офіційно завіреним компетентними органами дублікат.

Стаття 284. Підстави для відмови у випуску товару

Митний орган може відмовити у випуску товару з метою його переміщення через митний кордон України лише за наявності достатніх підстав для висновку, що товар походить з країни, товари якої не підлягають випуску згідно із законами України та міжнародними договорами, укладеними в установленому законом порядку.

Неподання належним чином оформленого сертифіката чи відомостей про походження товару не є підставою для відмови у митному оформленні та випуску товару з метою його переміщення через митний кордон України.

Товари, походження яких достовірно не встановлено, випускаються митним органом за умови сплати мита за повними ставками.

До товарів може застосовуватися (відновлюватися) режим найбільшого сприяння або преференційний режим за умови одержання належним чином оформленого посвідчення про їх походження не пізніше ніж через один рік з дати здійснення митного оформлення.

Стаття 284 встановлює, що митний орган може відмовити у випуску товару з метою його переміщення через митний кордон України лише за наявності достатніх підстав для висновку, що товар походить з країни, товари якої не підлягають випуску згідно із законами України та міжнародними договорами, укладеними в установленому законом порядку. Тобто відмова у випуску товару з метою його переміщення через митний кордон здійснюється якщо встановлено, що товари походять з країни по відношенню до якої застосовані ембарго на вивезення товарів з її території.

Неподання належним чином оформленого сертифіката чи відомостей про походження товару не є підставою для відмови у митному оформленні та випуску товару з метою його переміщення через митний кордон України.

Товари, походження яких достовірно не встановлено, випускаються митним органом за умови сплати мита за повними ставками.

До товарів може застосовуватися (відновлюватися) режим найбільшого сприяння або преференційний режим за умови одержання належним чином оформленого посвідчення про їх походження не пізніше ніж через один рік з дати здійснення митного

оформлення. В таких випадках відповідно до статті 25 Закону України від 5 лютого 1992 року № 2097-XII "Про Єдиний митний тариф" здійснюється повернення власникові товарів суми надміру стягнутого мита.

Стаття 285. Додаткові положення щодо визначення країни походження товару

У визначенні країни походження товару не береться до уваги походження енергії, машин, обладнання та інструментів, що використовуються для його виробництва.

Особливості визначення країни походження товару, що ввозиться з територій спеціальних (вільних) економічних зон, розташованих на території України, встановлюються законом.

Стаття 285 визначає, що енергоносії та паливе, промислове устаткування та обладнання, а також машини та інструменти, які використовуються в обробці або переробці товарів, вважаються нейтральними елементами при визначенні походження кінцевої продукції; їх походження не має значення. Понесені затрати на використання таких матеріалів для виготовлення кінцевої продукції не можуть включатися у додану вартість при визначенні країни походження по критерію достатньої переробки товару за правилом адвалерної частки.

Особливості визначення країни походження товару, що ввозиться з територій спеціальних (вільних) економічних зон, розташованих на території України, встановлюються законом.

Так, для прикладу, відповідно до Закону України від 22 березня 2001 року № 2322-III "Про спеціальну економічну зону "Закарпаття" та наказу Державної митної служби України від 26 червня 2001 року № 432 «Про затвердження Порядку митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через межі території спеціальної економічної зони "Закарпаття"»:

Повністю вироблені, достатньо перероблені на території СЕЗ "Закарпаття" товари та інші предмети не є об'єктом обкладення ввізним митом при їх ввезенні на територію України з території СЕЗ "Закарпаття", а податок на додану вартість і акцизний збір справляються як для внутрішнього споживання в Україні.

При вивезенні з території СЕЗ "Закарпаття" за межі митної території України товарів та інших предметів, вироблених, у тому числі повністю, або достатньо перероблених у СЕЗ "Закарпаття", вивізне мито й акцизний збір не справляються, а податок на додану вартість справляється за нульовою ставкою.

Експорт товарів та інших предметів, повністю вироблених або достатньо перероблених у цій зоні, не підлягає ліцензуванню та квотуванню, якщо інше не встановлено міжнародними договорами України.

При цьому повністю виробленими або достатньо переробленими у спеціальній економічній зоні "Закарпаття" вважаються товари, які відповідають критеріям, викладеним у статті 18 Закону України "Про Єдиний митний тариф", походження товару із СЕЗ "Закарпаття" засвідчується сертифікатом про походження товару відповідної форми, який видається в установленому чинним законодавством порядку.

Розділ XIII МИТНІ ПІЛЬГИ

Глава 50. Митні пільги, що надаються представництвам іноземних держав, міжнародних організацій, представництвам іноземних фірм та

офіційним особам на території України, а також дипломатичним представництвам України, що знаходяться за кордоном

Конституційними нормами встановлено, що Україна вступає у відносини з іноземними державами, укладає з ними договори і обмінюється дипломатичними і консульськими представниками, бере участь у діяльності міжнародних організацій.

При реалізації вищезазначених норм у внутрішніх законодавчих та нормативних актах України з питань функціонування дипломатичних представництв іноземних держав, надання представництвам та їх співробітникам визначених привілеїв та імунітетів, застосовуються положення універсальних міжнародних конвенцій - Віденської конвенції про дипломатичні зносини 1961 р., Віденської конвенції про консульські зносини 1963 р., Віденської конвенції про представництва держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р., Конвенції про спеціальні місії 1969 р., конвенції про привілеї та імунітети окремих міжнародних організацій, тощо, - до яких приєдналася Україна, двосторонніх угод про встановлення дипломатичних відносин.

Так, наприклад, ст. ст. 36 та 37 Віденської конвенції про дипломатичні зносини 1961 року встановлено:

“Ст. 36, п. 1 - “Государство пребывания, в соответствии с принятыми им законами и правилами, разрешает ввозить и освобождает от всех таможенных пошлин, налогов и связанных с этим сборов, за исключением складских сборов, сборов за перевозку и подобного рода услуги:

а) предметы, предназначенные для официального пользования представительства;

б) предметы, предназначенные для личного пользования дипломатического агента или членов его семьи, живущих вместе с ним, включая предметы, предназначенные для его обзаведения.

П. 2- Личный багаж дипломатического агента освобождается от досмотра, если нет серьезных оснований предполагать, что он содержит предметы, на которые не распространяются изъятия, упомянутые в пункте 1 настоящей статьи, или предметы, ввоз или вывоз которых запрещен законом или регулируется карантинными правилами государства пребывания. Такой досмотр должен производиться только в присутствии дипломатического агента или его уполномоченного представителя.

Статья 37, п. 1- Члены семьи дипломатического агента, живущие вместе с ним, пользуются, если они не являются гражданами государства пребывания, привилегиями и иммунитетами, указанными в статьях 29 – 36”.

З метою забезпечення належних умов для здійснення дипломатичними представництвами та консульськими установами іноземних держав в Україні їх функцій, Указом Президента України (від 10 червня 1993 р. № 198/93) затверджено Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні.

Для забезпечення своєї діяльності зазначені організації та установи переміщують через митний кордон України товари, призначені для їх офіційного та особистого використання.

Порядок проведення митного контролю та оформлення товарів, що переміщуються дипломатичними представництвами, їх співробітниками, визначений окремими законодавчими актами України та нормативними актами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Наприклад, наказом ДМСУ від 19 липня 2001 р. № 491, затверджені Правила митного контролю та митного оформлення предметів дипломатичних представництв, консульських установ, представництв міжнародних організацій, а також їх персоналу та членів сімей персоналу, які користуються на території України митними пільгами.

Незастосування митного контролю, однак, не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України (ст. 66 МКУ).

Незалежно від закінчення операцій митного контролю, оформлення та пропуску товарів і транспортних засобів, митний контроль за ними може здійснюватися, якщо є достатні підстави вважати, що мають місце порушення законодавства України чи міжнародного договору України, укладеного в установленому законом порядку, контроль за виконанням яких покладено законом на митні органи. Для здійснення такого контролю необхідне письмове розпорядження керівника митного органу або особи, яка його заміщує (ст. 69 МКУ).

Пільги з оподаткування при митному оформленні товарів, що переміщуються через митний кордон України дипломатичними представництвами та консульськими установами іноземних держав, представництвами міжнародних організацій, їх персоналом та членами сімей персоналу, застосовуються на основі податкового законодавства України (ЗУ “Про єдиний митний тариф” - пункт “е” ст. 19, ЗУ “Про ПДВ” - пункти 5.3, 5.5 та 5.6, тощо) митного Кодексу, а також міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку.

Порядок їх застосування визначається постановами КМУ та окремими відомчими нормативними актами. Наприклад, Постановою КМУ (від 2 червня 1998 р. № 772) затверджений Порядок звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з продажу та ввезення (пересилання) на митну територію України товарів (робіт, послуг), передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав та представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання їх персоналом та членами їх сімей.

Таким чином, відбувається реалізація передбачених міжнародним законодавством дипломатичних привілеїв для визначення категорії іноземних осіб.

При цьому, як даним Кодексом (ст. 7) так і положеннями інших законодавчих актів, визначено, що міжнародно-правові норми мають перевагу над нормами внутрішнього законодавства.

В ст.ст. 286 –290, 292-295 цього Кодексу визначені митні пільги та умови їх надання при ввезенні на митну територію та вивезенні з митної території України товарів для дипломатичних представництв іноземних держав, консульських установ, представництв міжнародних організацій, що функціонують на території України та членам їх персоналу. Ці пільги являють собою виключення з загальних вимог до порядку проведення митного контролю наприклад, шляхом звільнення переміщуваних ними товарів від митного огляду та від сплати визначених податків і зборів.

Митним кодексом передбачено, що усі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України підлягають митному контролю посадовими особами митних органів шляхом застосування таких його форм :

- перевірки документів,
- огляду товарів і транспортних засобів,
- особистого огляду громадян,
- перевірки повноти нарахування та сплати податків і зборів, які відповідно до законів справляються при переміщенні товарів через митний кордон України, та інш. (ст. ст. 40, 41).

Товари, які ввозяться громадянами на митну територію України, підлягають оподаткуванню в порядку та на умовах, визначених законами України (ст. 252).

Вимоги цих статей не застосовуються (або застосовуються не в повному обсязі) до товарів, що ввозяться (пересилаються) організаціями або громадянами, які користуються пільгами згідно з міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку.

Схема надання пільг визначеним у розділі категоріям установ , персоналу , членів

сімей наведена у табличній формі (мал. 50.1).

Мал.

50. 1

Категорія \ Наявність пільг	Товари			Звільнення від огляду
	для офіційного (службового) користування	для особистого користування		
		для облаштування	транспортні засоби	
Дипломатичні представництва	Так	Так	Так	Так
Глава дипломатичного представництва та члени його сім'ї	-	Так	Так	Так
Члени дипломатичного персоналу та члени їх сімей	-	Так	Так	Так
Співробітники адміністративно-технічного персоналу та члени їх сімей	-	Так	Ні*	Так
Консульські установи, персонал та члени їх сімей	Так	Так	Так*	Так*
Консульська валіза	-	-	-	Так
Дипломатичні та консульські кур'єри	-	Так	Ні	Так
Представники і члени делегацій, а також члени сімей, що їх супроводжують	-	Так	Так	Так
Міжнародні організації, представництва іноземних держав, персонал та члени сімей	Пільги визначаються міжнародними договорами України			

*) Пільги можуть бути надані на підставі спеціальної угоди з іноземною державою

Стаття 286. Митні пільги для дипломатичних представництв іноземних держав

Дипломатичні представництва іноземних держав на території України за умови дотримання встановленого цим Кодексом порядку переміщення товарів через митний кордон України можуть ввозити на митну територію України та вивозити з її митної території товари, призначені для офіційного (службового) користування представництв із звільненням від митного огляду та сплати податків і зборів, за винятком плати за митне оформлення таких товарів, якщо воно здійснюється поза місцями розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів.

Органи зовнішніх зносин, що користуються митними пільгами згідно положень статті 286 цього Кодексу - це дипломатичні представництва іноземних держав на території України (посольства або місії), акредитовані в Міністерстві закордонних справ України.

Акредитація представництва на території України підтверджується отриманням в Міністерстві закордонних справ України посвідчення про акредитацію.

Митне оформлення товарів, призначених для офіційного користування, здійснюється митницею, у зоні діяльності якої розташовано представництво.

Якщо товари, призначені для офіційного (службового) користування, або особистого користування персоналом, підлягають контролю з боку відповідних державних органів контролю, то їх митне оформлення здійснюється після проведення контролю цими органами (дія ст. 27).

Митне оформлення товарів, для переміщення яких через митний кордон України законодавством визначено надання дозвільних документів, проводиться згідно з чинним законодавством України.

Митне оформлення товарів, транспортних засобів, що належать представництву, персоналу, членам сімей, може здійснюватись довіреною особою на підставі належним чином оформлених документів.

Пропуск через митний кордон України товарів, призначених для офіційного (службового) користування, і контроль за їх доставкою в митницю, у зоні діяльності якої розташовано відповідне представництво, згідно норм коментуємої статті, здійснюються без проведення митного огляду. Але у разі наявності достатніх підстав вважати, що під виглядом таких товарів (або крім них) переміщуються інші предмети, у тому числі й такі, увезення яких в Україну заборонено, то може бути здійснений митний огляд. Такий огляд проводиться за згодою представництва та в присутності вповноваженої представництвом особи. Якщо представництво не дає згоди на митний огляд, то предмети не підлягають пропуску на митну територію України.

Щодо товарів, призначених для офіційного (службового) користування дипломатичних представництв, за умови дотримання встановленого порядку переміщення через митний кордон України, застосовуються тарифні преференції – пільги у вигляді звільнення від обкладення ввізним митом, акцизним збором, податком на додану вартість та митними зборами (за винятком плати за їх митне оформлення, якщо воно здійснюється поза місцями розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів). Наприклад, “Порядком звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з продажу та ввезення (пересилання) на митну територію України товарів (робіт, послуг), передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав та представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання їх персоналом та членами їх сімей”, затвердженим Постановою КМУ (від 2 червня 1998 р. № 772), встановлено, що:

“товари (роботи, послуги), передбачені для власних потреб дипломатичних місій, усі товари вітчизняного та іноземного виробництва, роботи, послуги, які придбаваються (виконуються, надаються) в Україні або ввозяться (пересилаються в Україну виключно для службового користування та для використання (споживання) під час офіційних прийомів;

Звільнення таких товарів від ПДВ застосовується виходячи з принципу взаємності стосовно кожної окремої держави.

Наявність чи відсутність пільгового режиму оподаткування на принципах взаємності щороку до 20 січня підтверджується МЗС стосовно кожної окремої країни листом до ДПА, в якому повідомляється про особливості звільнення від ПДВ дипломатичних місій України, персоналу цих місій та членів їх сімей у зарубіжних країнах для врахування принципу взаємності із зазначенням асортименту, кількості та вартості товарів (робіт, послуг), щодо яких встановлено обмеження.

У разі відсутності звільнення від обкладення ПДВ дипломатичних місій України в іншій державі, дія цього Порядку не поширюється на дипломатичні місії цієї держави, акредитовані в Україні.”

Цим же Порядком передбачено, що “Товари (крім підакцизних), що ввозяться на митну територію України безпосередньо дипломатичними місіями, дипломатичним персоналом та членами їх сімей в установленому законодавством порядку з урахуванням відповідного нормативно-правового акту Держмитслужби, погодженого з

МЗС, щодо митного контролю за товарами, що належать іноземним установам, організаціям та особам, які користуються на території України митними пільгами, не підлягають обкладенню ПДВ під час проведення митного оформлення таких товарів”.

Товари, призначені для офіційного (службового) користування представництв, що не підлягають відчуженню на території України, декларуються митним органам із заповненням вантажної митної декларації згідно з установленим порядком і пропускаються в Україну на весь строк акредитації представництва (ст. 297).

До вантажів, що ввозяться на адресу співробітників дипломатичних представництв іноземних держав в Україну не застосовується попереднє повідомлення (ПКМУ від 13.12.2001 р. № 1648).

У разі ввезення на митну територію України товарів для офіційного (службового) користування дипломатичних місій та прирівняних до них представництв іноземних держав, пропуск яких здійснюється після оформлення попередньої декларації (ПД), підставою для пропуску через митний кордон України зазначених товарів є подання прикордонній митниці наступних документів:

- копії Посвідчення Міністерства закордонних справ України, засвідченої митницею за місцем знаходження отримувача (власника);
- копії товаросупровідних документів (інвойс, ТТН, авіанакладна, коносамент і т. ін.).

Вантаж направляється до митного органу, в зоні діяльності якого розташований одержувач (власник) товару, під митним забезпеченням.

Для здійснення контролю за доставкою предметів, призначених для офіційного або службового користування дипломатичних та консульських представництв іноземних держав на території України, міжнародних організацій та представництв іноземних держав при них при їх переміщенні між митницями в межах митної території України, використовується внутрішній транзитний документ (ВТД), з використанням замість додаткових аркушів, які відповідають формі МД-3 (або МД-8) специфікацій довільної форми, у яких обов'язково зазначаються порядковий номер та найменування товарів, їх кількість та вартість.

При перевезеннях дипломатичних вантажів (крім консульської валізи) у ВМД типу “ВТД” проставляється умовно визначений чотиризначний код товару згідно з УКТ ЗЕД - 9902. При цьому з метою опису у ВМД вчиняється запис "Дипломатичний вантаж".

Згідно визначення термінів у цьому Кодексі (ст.1) товари – будь-яке рухоме майно, ... а також транспортні засоби (за винятком тих, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України).

Митне оформлення транспортних засобів, призначених для офіційного користування, здійснюється митницею, у зоні діяльності якої розташовано конкретне представництво. Такі транспортні засоби підлягають декларуванню шляхом подання митному органу вантажної митної декларації, заповненої відповідно до заявленого режиму. Вантажна митна декларація оформлюється на кожний транспортний засіб окремо. Належним чином оформлена вантажна митна декларація є підставою для подальшої реєстрації транспортного засобу в підрозділах ДАІ МВС України.

Транспортні засоби, призначені для офіційного користування та заявлені в режимі тимчасового ввезення, не обкладаються ввізним митом, акцизним збором, податком на додану вартість та митними зборами (за винятком плати за їх митне оформлення, якщо воно здійснюється поза місцями розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів).

Кількість транспортних засобів, які ввозяться представництвами для офіційного користування, визначається на умовах взаємності стосовно кожної окремої держави. Інформація про умови взаємності надається Міністерством закордонних справ Держмитслужбі щорічно до 20 січня.

Оподаткування транспортних засобів, які ввозяться на митну територію України з метою вільного використання, здійснюється відповідно до вимог законодавства України.

Відчуження на митній території України транспортних засобів, попередньо призначених для офіційного користування, здійснюється відповідно до вимог законодавства України.

Відчуження на митній території України транспортних засобів, які були ввезені іноземними дипломатичними представництвами, консульськими установами іноземних держав, представництвами міжнародних організацій, їх персоналом та членами сімей персоналу на територію України для тимчасового користування, проводиться у відповідності до вимог та положень законодавства України при відчуженні транспортних засобів. Питання їх оподаткування розглядаються Держмитслужбою за поданням Міністерства закордонних справ України з урахуванням умов відчуження транспортних засобів представництвами України за кордоном.

Стаття 287. Митні пільги для глави дипломатичного представництва іноземної держави та членів дипломатичного персоналу представництва

Глава дипломатичного представництва іноземної держави та члени дипломатичного персоналу представництва, а також члени їхніх сімей, які проживають разом з ними, за умови, що вони не є громадянами України та не проживають в Україні постійно, можуть ввозити в Україну товари, призначені для особистого користування, включаючи предмети початкового облаштування, та вивозити з України товари, призначені для особистого користування, включаючи придбані на митній території України, з дотриманням встановленого цим Кодексом порядку їх переміщення через митний кордон України та із звільненням від сплати податків і зборів, за винятком плати за їх митне оформлення, якщо воно здійснюється поза місцями розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів.

Особистий багаж глави дипломатичного представництва іноземної держави, членів дипломатичного персоналу представництва, членів їхніх сімей, які проживають разом з ними, звільняється від митного огляду, якщо немає достатніх підстав вважати, що він містить товари, не призначені для особистого користування, або товари, ввезення (вивезення) яких заборонене законом або регулюється карантинними та іншими спеціальними правилами. Такий огляд повинен здійснюватися тільки в присутності названих у цій статті осіб або їх уповноважених представників та за письмовим розпорядженням керівника чи заступника керівника відповідного митного органу. На митному посту допускається також проведення огляду за письмовим розпорядженням керівника поста або його заступника.

За допомогою ст. 287 у внутрішнє законодавство перенесені правила, закріплені п.п. b, п. 1 ст. 36 та п. 1 ст. 37 Віденської конвенції про дипломатичні зносини 1961 року.

Пільги, передбачені цією статтею, надаються дипломатичним агентам: главам дипломатичного представництва (посол, посланник, нунцій, інтернунцій, повірений у справах), членам дипломатичного персоналу, що мають дипломатичний ранг (радники, торгові представники, аташе, військові аташе, перші, другі і треті секретарі, заступники торгових представників, помічники аташе), а також членам їх сімей, які проживають разом з ними, за умови, що вони не є громадянами України та не проживають в Україні постійно. Зазначені особи повинні бути акредитованими в МЗС України (мати

дипломатичні або службові картки). Чітке визначення переліку членів сім'ї відсутнє, але за звичай до сім'ї входять дружина (чоловік), неповнолітні діти (віком до 18 років), та особи, які знаходяться на утриманні дипломата.

Умовою надання пільг є дотримання визначеними особами встановленого порядку переміщення товарів через митний кордон України.

Товари призначені для особистого користування персоналом (крім адміністративно-технічного і обслуговуючого персоналу) та членами сімей (крім членів сімей адміністративно-технічного і обслуговуючого персоналу), включаючи предмети початкового облаштування (це - предмети, призначені для особистого користування, які ввозяться персоналом та членами сімей в термін до 6 перших місяців роботи персоналу в Україні), не обкладаються ввізним митом, акцизним збором, податком на додану вартість та митними зборами (за винятком зборів за зберігання предметів та за їх митне оформлення в зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, що зберігають такі предмети, чи поза робочим часом, установленим для митниць).

Особистий багаж дипломатичних агентів та членів їх сімей звільняється від митного догляду при його переміщенні як разом з ними, так і окремо від зазначених осіб. При переміщенні його в несупроводжуваному багажі, міжнародних вантажних відправленнях (крім міжнародних поштових відправлень), на нього поширюються пільги за умови, що із зазначених у супровідних документах відомостей про одержувача можна визначити його статус (дипломат, консул, тощо) або за наявності інших ознак, що підтверджують цей статус (наприклад, напису "дипломатичний вантаж" на оболонці (упаковці) предметів або на супровідних документах).

Огляд провадиться лише за наявності достатніх підстав для його проведення. Якщо особою, для користування якої призначений багаж, згода на його провення не надана, він не підлягає пропуску на митну територію (випуску з митної території) України.

Митний контроль товарів, що надходять в Україну в міжнародних поштових відправленнях і призначені для особистого користування персоналом, членами сімей, здійснюється відповідно до положень Всесвітньої поштової конвенції (1994 р.) та вимог законодавства України.

За наявності на супровідних документах або оболонці (упаковці) товарів ознак для визнання одержувача міжнародного поштового відправлення персоналом дипломатичних представництв (крім адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу) або членом сім'ї (крім членів сімей адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу), але якщо є підстави для проведення митного огляду цього відправлення з розпакуванням, митний контроль здійснюється за згодою одержувача або уповноваженої ним особи та в присутності одного з них.

Про потребу присутності одержувача при митному огляді товарів підприємство поштового зв'язку направляє йому повідомлення із зазначенням місця та часу огляду.

У разі неможливості проведення митного огляду у зв'язку з відсутністю одержувача або вповноваженої ним особи міжнародне поштове відправлення повертається відправнику відповідно до положень Всесвітньої поштової конвенції (1994 р.).

Декларування товарів, призначених для особистого користування персоналом та членами сімей, у випадках, установлених законодавством України, здійснюється із заповненням митної декларації, у порядку, визначеному чинним законодавством.

Належним чином оформлена митна декларація є підставою для зворотного вивезення (увезення) зазначених у ній товарів.

Митне оформлення товарів, які призначені для особистого користування персоналом, членами сімей та надходять в Україну в міжнародних вантажних відправленнях, несупроводжуваному багажі, здійснюється митницями, у зоні діяльності яких проживають ці особи.

Для отримання (відправлення) несупроводжуваного багажу, міжнародного вантажного відправлення персонал, члени сімей або вповноважені ними особи подають

митному органу два примірники переліку товарів, які містяться в цьому багажі, відправленні.

Один примірник переліку товарів, засвідчений митним органом, видається власникові багажу (відправленню) або вповноваженій ним особі, а другий разом із копіями товаросупровідних документів та документів, що посвідчують особу одержувача (відправника - у разі відправлення багажу чи міжнародного вантажного відправлення за кордон), залишається в справах митниці.

Транспортні засоби, призначені для особистого користування, - це транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України та належать персоналу і членам сімей. Вони підлягають декларуванню із заповненням одного з таких документів:

- митної декларації, в пункті якої власником транспортного засобу зазначається зобов'язання про зворотне вивезення;

- письмового зобов'язання про зворотне вивезення транспортного засобу за межі митної території України за формою, визначеною Державною митною службою, якщо потреби заповнення митної декларації немає.

Транспортні засоби, які призначені для особистого користування і ввозяться на митну територію України з метою тимчасового користування на митній території України, не обкладаються ввізним митом, акцизним збором, податком на додану вартість та митними зборами (за винятком зборів за зберігання предметів та за їх митне оформлення в зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, що зберігають такі предмети, чи поза робочим часом, установленим для митниць).

Оподаткування транспортних засобів, які ввозяться на митну територію України з метою вільного використання на митній території України, здійснюється відповідно до вимог законодавства України.

Відчуження на митній території України транспортних засобів, призначених для особистого користування, здійснюється відповідно до вимог законодавства України.

Для отримання посвідчення про реєстрацію транспортного засобу в органах ДАІ МВС України власники транспортних засобів або вповноважені ними особи мають подати митниці, у зоні діяльності якої проживає власник, крім інших документів, дипломатичну, консульську або службову картку, видану Міністерством закордонних справ України.

У десятиденний термін із дня видачі Посвідчення транспортний засіб має бути зареєстрований у підрозділі ДАІ МВС України.

Кількість транспортних засобів, які дозволяється ввозити персоналу для особистого користування, визначається на умовах взаємності щодо кожної окремої держави.

Інформація про умови взаємності надається Міністерством закордонних справ Держмитслужбі щорічно до 20 січня.

Стаття 288. Митні пільги для співробітників адміністративно-технічного персоналу дипломатичного представництва іноземної держави

Співробітники адміністративно-технічного персоналу дипломатичного представництва іноземної держави та члени їхніх сімей, які проживають разом з ними, якщо ці співробітники та члени їхніх сімей не є громадянами України та не проживають в Україні постійно, можуть ввозити в Україну товари, призначені для початкового облаштування, із звільненням від сплати податків і зборів, за винятком плати за їх митне оформлення, якщо воно здійснюється поза місцями розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів.

Особи, зазначені у частині першій цієї статті, ввозять в Україну та вивозять з України товари в порядку, встановленому статтею 287 цього Кодексу.

Норми статті 288 встановлюють митні пільги для співробітників адміністративно-технічного персоналу дипломатичного представництва іноземної держави – тобто осіб, які виконують адміністративно-технічне обслуговування в представництві й мають службові картки, видані Міністерством закордонних справ України. Це можуть бути референти, завідувачі канцелярією, бухгалтери, перекладачі, секретарі, друкарки, тощо.

Даній категорії співробітників надають пільги у вигляді звільнення від податків та зборів (за винятком плати за їх митне оформлення, якщо воно здійснюється поза місцями розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів) при ввезенні товарів, які призначені для початкового облаштування.

Митне оформлення предметів, транспортних засобів, які придбані на території України й вивозяться за межі митної території України, здійснюється в порядку, установленому законодавством України.

Стаття 289. Поширення митних пільг, що надаються членам дипломатичного персоналу представництва іноземної держави, на співробітників адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу

На основі спеціальної угоди з іноземною державою митні пільги, що надаються згідно з цим Кодексом членам дипломатичного персоналу представництва іноземної держави, можуть поширюватися на співробітників адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу цього представництва, а також на членів їхніх сімей, які не є громадянами України та не проживають в Україні постійно, виходячи з принципу взаємності стосовно кожної окремої держави.

Обслуговуючий персонал - особи, які виконують обов'язки з обслуговування представництва й мають службові картки, видані Міністерством закордонних справ України. До нього належать водії, повари, прибиральниці, садівники, двірники, тощо.

Попередня стаття цього Кодексу (ст.288) передбачає надання пільг з оподаткування співробітникам адміністративно-технічного персоналу та членам їх сімей лише при ввезенні товарів для початкового облаштування.

Розповсюдження інших пільг, що надаються членам дипломатичного персоналу представництва іноземної держави, на співробітників адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу представництва та на членів їх сімей, які не є громадянами України та не проживають в Україні постійно, провадиться з обов'язковим оформленням спеціальною угодою з кожною окремою іноземною державою, виходячи з принципу взаємності.

Стаття 290. Надання митних пільг консульським установам іноземних держав та членам їх персоналу

Консульським установам іноземних держав, консульським посадовим особам, включаючи главу консульської установи та консульських службовців, а також членів їхніх сімей, надаються митні пільги, передбачені цим Кодексом для дипломатичних представств іноземних держав або відповідного персоналу дипломатичного представництва.

На основі спеціальної угоди з іноземною державою на працівників обслуговуючого персоналу консульської установи, а також на членів їхніх сімей, які не є громадянами України та не проживають в Україні постійно, виходячи з принципу взаємності стосовно кожної окремої держави, можуть поширюватися митні пільги, що надаються згідно з цим Кодексом відповідному персоналу дипломатичного представництва іноземної держави.

Міжнародно-правовою нормою, якою визначається порядок надання митних пільг консульським установам іноземних держав та їх персоналу є Венська конвенція про консульські зносини 1963 року. Відповідно цієї конвенції терміни, що вживаються у статті, яка коментується, мають такі значення:

консульська установа – це будь-яке генеральне консульство, консульство, віце-консульство або консульське агенство.

консульська посадова особа – це будь-яка особа, враховуючи главу консульської установи, якому доручено виконання консульських функцій.

глава консульської установи – особа, якій доручено діяти у цій якості.

консульський службовець – будь-яка особа, що виконує адміністративні або технічні обов'язки у консульській установі.

працівник обслуговуючого персоналу – будь-яка особа, що виконує обов'язки, пов'язані з обслуговуванням консульської установи.

Міжнародним законодавством не встановлено, хто належить до членів сім'ї, але нормативними документами митної служби України визначено, що “члени сім'ї” – це акредитовані в Міністерстві закордонних справ України члени сімей персоналу, які проживають разом з ним або супроводжують його за умови, що вони не є громадянами України. На дітей персоналу віком понад 18 років пільги не поширюються.

Дія цієї статті Митного Кодексу розповсюджується на консульські установи іноземних держав в Україні та їх персонал, а також членів їхніх сімей. Митні пільги застосовуються ті ж, що визначені статтями 286-289 цього Кодексу для дипломатичних представництв іноземних держав або відповідного персоналу дипломатичних представництв.

Міжнародно затверджені звільнення від митних податків та зборів, визначені у статті 50 Віденської конвенції про консульські зносини 1963 року.

Друга частина цієї статті Конвенції конкретизує, що консульські службовці користуються пільгами та привілеями у визначенні предметів, що ввезені під час їх початкового облаштування. Правилами, встановленими митними органами України, введено, що предмети, призначені для початкового облаштування, це: -предмети, призначені для особистого користування, які ввозяться персоналом та членами сімей в термін до 6 перших місяців роботи персоналу в Україні.

Митні пільги для працівників обслуговуючого персоналу консульської установи, а також членів їхніх сімей застосовуються у разі, якщо існує спеціальна угода із іноземною державою, та розповсюджуються на громадян, які не є громадянами України та не проживають в Україні постійно.

Стаття 291. Переміщення дипломатичної пошти та консульської валізи іноземних держав через митний кордон України

Дипломатична пошта та консульська валіза іноземних держав, що переміщуються через митний кордон України, не підлягають ні розпечатуванню, ні затриманню. За наявності достатніх підстав вважати, що консульська валіза містить товари, не зазначені в частині третій цієї статті, митний орган може зажадати розпечатання валізи уповноваженими особами цієї іноземної держави у

присутності посадових осіб митного органу. У разі відмови від розпечатання така валіза повертається до місця відправлення.

Всі місця, що становлять дипломатичну пошту та консульську валізу, повинні мати видимі зовнішні ознаки, що свідчать про їх характер.

Дипломатична пошта може містити виключно дипломатичні документи та товари, призначені для офіційного користування, а консульська валіза - тільки офіційну кореспонденцію та документи або товари, призначені виключно для офіційного користування.

Міжнародні норми, що встановлюють особливості переміщення дипломатичної пошти та консульської валізи визначені у статті 27 Віденської конвенції про дипломатичні зносини від 1961 року та статті 35 Венської конвенції про консульські зносини 1963 року.

Офіційна кореспонденція дипломатичних представництв іноземних держав в Україні недоторканна. Під офіційною кореспонденцією дипломатичних представництв розуміється вся кореспонденція, яка належить до дипломатичних, консульських установ та їх функцій.

Дипломатична пошта не підлягає ні розкриванню, ні затриманню.

У відповідності з правилами, що застосовуються митними органами України, до офіційної кореспонденції, яка переміщується звичайними поштовими каналами, належать листи вагою до 2 кг, дрібні пакети вагою до 2 кг та бандеролі вагою до 5 кг, які містять листи, друковані матеріали, книги, брошури, проспекти, лазерні диски тощо. Ознакою такої офіційної кореспонденції є її конкретне адресування дипломатичному представництву, консульській установі, міжнародній організації (її представництву) або їх персоналу.

Дипломатична пошта, пошта представництв міжнародних організацій, консульська валіза можуть містити тільки офіційну кореспонденцію, документи й предмети, призначені виключно для офіційного користування.

Якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, то за наявності достатніх підстав уважати, що в консульській валізі містяться інші предмети, митні органи мають право вимагати, щоб консульська валіза була розкрита вповноваженими особами іноземної держави у присутності посадових осіб митного органу України. У разі відмови цих осіб від розкриття консульська валіза повертається в місце відправлення.

Повідомлення про потребу присутності одержувача при митному огляді із зазначенням місця та часу огляду підприємство поштового зв'язку направляє одержувачу в разі надходження офіційної кореспонденції з-за кордону; відправнику - у разі відправлення офіційної кореспонденції за кордон.

У разі неможливості проведення митного огляду у зв'язку з відсутністю згоди представництва офіційна кореспонденція, яка надійшла каналами поштового зв'язку, повертається відправнику.

Усі місця, які складають дипломатичну пошту, пошту представництва міжнародної організації, консульську валізу, повинні мати видимі зовнішні знаки, що вказують на їх характер.

Згідно з митними правилами України митне оформлення дипломатичної пошти, пошти представництв міжнародної організації, консульської валізи, що ввозяться на митну територію України, здійснюється прикордонною митницею, через яку вони переміщуються.

Стаття 292. Митні пільги для іноземних дипломатичних і консульських кур'єрів

Іноземні дипломатичні та консульські кур'єри можуть ввозити в Україну та вивозити з України товари, призначені для їх особистого користування, із звільненням на основі взаємності від митного огляду та сплати податків і зборів, за винятком плати за їх митне оформлення, якщо воно здійснюється поза місцями розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів.

Дипломатичний (консульський) кур'єр – це особа, котрій доручається доставка дипломатичної (консульської) пошти. Посада дипломатичного кур'єра передбачена статтею 27 Венської конвенції 1963 року, а консульського кур'єра – статтею 35 Венської конвенції 1963 року. Дипломатичні (консульські) кур'єри можуть бути постійними та тимчасовими (кур'єри *ad hoc*), які призначені для перевезення тільки данної дипломатичної пошти. Останні користуються митними пільгами тільки на строк виконання своїх службових обов'язків.

Дипломатична пошта може бути довірена командирі екіпажу цивільного повітряного судна, а також командирі судна, що переміщується водними шляхами. У цьому випадку дипломатичне (консульське) представництво може направити одного із своїх працівників прийняти дипломатичну пошту (консульську валізу) безпосередньо та безперешкодно від командира повітряного (водного) судна. Слід зауважити, що сам командир екіпажу у подібних ситуаціях не вважається дипломатичним кур'єром.

Підставою для визнання за відповідною особою статусу дипломатичного кур'єра являється виданий йому кур'єрський лист. В кур'єрському листі визначається статус дипломатичного кур'єра та повідомляється про надання йому права на безперешкодне переміщення через кордон, вказаної у цьому документі кількості місць дипломатичної пошти. При вивезенні дипломатичної пошти за межі країни кур'єрський лист підписується особою, уповноваженою міністром закордонних справ данної країни, а при ввезенні – головою дипломатичного, консульського чи іншого представництва данної країни за кордоном чи особою, яка його заміщує. В необхідних випадках кур'єрський лист візується в міністерстві закордонних справ чи дипломатичному (консульському) представництві іноземної держави. Україна має угоди із багатьма країнами про взаємну відмову від візування кур'єрських листів.

Перелік країн, для яких не візуються кур'єрські листи, доводиться митним органам.

Особисті речі дипломатичного (консульського) кур'єра звільняються від митного огляду. Але при наявності поважних причин вважати, що у багажі знаходяться товари, які не передбачені для особистого користування кур'єра, чи товари, ввезення та вивезення яких заборонено, обмежено або регулюються спеціальними правилами, особистий багаж кур'єра може бути оглянуто на митниці в присутності самого дипкур'єра або його повноважного представника.

Забезпечення наведених умов іноземними дипломатичними та консульськими кур'єрами дає право використовувати митні пільги, що визначені у цій статті Митного кодексу.

Стаття 293. Митні пільги для представників та членів делегацій іноземних держав

Представникам іноземних держав, членам парламентських та урядових делегацій, а також на основі взаємності членам делегацій іноземних держав, які приїждять в Україну для участі в міжнародних переговорах, міжнародних конференціях та нарадах або з іншими офіційними дорученнями, надаються митні пільги, передбачені цим Кодексом для дипломатичного персоналу представництв іноземних держав. Такі пільги надаються також членам сімей цих осіб, які їх супроводжують.

Дипломатичному персоналу, консульським посадовим особам представництв іноземних держав, членам їхніх сімей, а також особам, зазначеним у частині першій цієї статті, які прямують з тією ж метою транзитом через територію України, надаються митні пільги, передбачені цим Кодексом для дипломатичного персоналу іноземних представництв.

Норми міжнародного права, що регулюють питання тимчасового перебування представників іноземних держав у зарубіжних країнах для виконання, розгляду певних питань або для виконання певного завдання, засновані Конвенцією про спеціальні місії 1969 року.

Держава, що делегує своїх представників, попередньо повідомляє приймаючій державі всю необхідну інформацію про чисельність, склад і зокрема прізвища і посаду осіб, яких вона має намір призначити.

Відповідно цієї статті Митного кодексу України пільги розповсюджуються на представників іноземних держав, членів парламентських та урядових делегацій, членів делегацій іноземних держав, які приїждять в Україну для участі в міжнародних переговорах, міжнародних конференціях та нарадах або з іншими офіційними дорученнями, а також на членів сімей цих осіб, які їх супроводжують.

Друга частина статті, що коментується, передбачає надання пільг для дипломатичного персоналу, консульським посадовим особам представництв іноземних держав та членам їх сімей, у разі переміщення транзитом через територію України.

Ці норми відповідають положенню статті 40 Венської конвенції про дипломатичні зносини 1961 року, згідно якої дипломатичний агент, що прямує транзитом через територію третьої країни або знаходиться на цій території, для заняття своєї посади, отримує від третьої країни всі імунітети (у тому числі митні), які можуть бути необхідні для забезпечення його проїзду. Дія цієї норми розповсюджується і на членів сімей дипломатичного агента.

Правом безперешкодного транзиту наділяються дипломатичні кур'єри та сама дипломатична пошта.

Особам, що визначені цією статтею, надаються ті ж пільги, що передбачені Митним кодексом для дипломатичного персоналу іноземних представництв.

Стаття 294. Митні пільги для міжнародних організацій, представництв іноземних держав при них, а також для їх персоналу

Митні пільги для міжнародних організацій та представництв іноземних держав при них, а також для персоналу цих організацій і представництв та членів сімей персоналу визначаються відповідними міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку.

Коментарем до цієї статті може бути приклад будь-якої міжнародної угоди, укладеної за участю України, якою визначені привілеї та імунітети. Це може бути визначено у угоді або статуті, яким засновано міжнародну організацію.

Венською конвенцією про представництва держав у їх відношеннях з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 року та іншими конвенціями, що визначають договірні відносини держав, визнано, що привілеї та імунітети надаються не для вигоди окремих осіб, а для забезпечення ефективного виконання функцій органами, що за своїм характером представляють державу.

Наприклад, у статуті організації об'єднаних націй (ст. 104, 105) визначено, що ООН користується на території кожного зі своїх членів такою правоздатністю, яка може бути необхідною для виконання її функцій та досягнення її мети.

Норми, що регулюють діяльність органів зовнішніх зносин, які здійснюють представництва держав у відношеннях з міжнародними організаціями, визначені Венською конвенцією про представництво держав в їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 року. До цих органів відносяться постійні представництва держав при міжнародних організаціях, делегації держав в органах міжнародних організацій та на міжнародних конференціях, делегації спостерігачів в органах міжнародних організацій та на міжнародних конференціях.

Міжнародні договори України, укладені в установленому законом порядку визначають і безпосередньо митні пільги для сторін-учасниць цих договорів.

Виконання положень інших міжнародних договорів, укладених за участю України, у частині надання пільг, здійснюється митними органами у відповідності з Конституцією України та Митним кодексом.

У разі, якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені Митним кодексом, то застосовуються правила міжнародного договору. Ця норма встановлена статтею 7 цього Кодексу.

Стаття 295. Надання митних пільг посадовим особам представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні

Кожна посадова особа, яка має пільги згідно із статтями 287 - 290, 292 - 294 цього Кодексу, користується ними у разі прямування в Україну для зайняття відповідної посади з моменту перетину митного кордону України, а у разі знаходження на території України - з того часу, коли ця посадова особа офіційно приступила до виконання своїх обов'язків.

Члени сімей посадових осіб, зазначених у частині першій цієї статті, якщо вони не є громадянами України та не проживають в Україні постійно, мають ті ж самі пільги, що й ці посадові особи.

Як і попередні коментарі до статей розділу XIII "Митні пільги" первинними документами, якими визначено терміни та обсяги привілеїв та імунітетів є універсальні конвенції (перелік зі статті), багатосторонні та двосторонні договори за участю України.

Положення I частини статті 295 цілком співпадають з міжнародними нормами, встановленими та затвердженими вище зазначеними документами. Тобто, привілеї, імунітети, митні пільги дійсні тільки під час виконання службових обов'язків співробітниками, які користуються функціональними привілеями та імунітетом. Ці пільги розповсюджуються і на членів їх сімей.

Митні пільги, передбачені статтями 287-290, 292-294, не розповсюджуються на громадян України, а також осіб, які постійно мешкають в Україні.

Стаття 296. Припинення надання митних пільг посадовим особам представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні

Після залишення посадовими особами представництв іноземних держав та міжнародних організацій митної території України надання їм митних пільг, передбачених статтями 287-290, 292-294 цього Кодексу, припиняється.

Положення цієї статті поширюються на осіб, зазначених у статтях 287-290, 292-294 Митного кодексу, які акредитовані в Міністерстві закордонних справ України.

Акредитація цих осіб в Міністерстві закордонних справ здійснюється шляхом видачі їм в установленому порядку дипломатичної, консульської або службової картки.

Надання митних пільг, передбачених статтями 287-290, 292-294 цього Кодексу, посадовим особам представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні припиняється у разі закінчення виконання цими особами своїх службових обов'язків (закінчення терміну, на який видано дипломатичну, консульську або службову картку), та залишення ними митної території України.

Стаття 297. Декларування товарів представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні

Товари, що не підлягають відчуженню на території України і призначені для офіційного (службового) користування представництв іноземних держав та міжнародних організацій, підлягають декларуванню митним органам та пропускаються в Україну на весь строк акредитації представництва.

Під представництвами іноземних держав та міжнародних організацій в Україні розуміються розташовані на території України дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва іноземних держав, міжнародних організацій, які мають митні пільги згідно законодавства України.

Декларування товарів, які не підлягають відчуженню на території України і призначені для офіційного (службового) користування представництв іноземних держав та міжнародних організацій, здійснюється з використанням вантажної митної декларації, умови та порядок застосування якої встановлено Кабінетом Міністрів України.

Зазначені у статті товари пропускаються на митну територію України на весь строк акредитації представництва.

Відчуження товарів, призначених для офіційного (службового) користування представництв іноземних держав та міжнародних організацій на митній території України, здійснюється відповідно до чинного законодавства України.

Стаття 298. Декларування товарів представництв іноземних фірм в Україні

Товари, що не підлягають відчуженню на території України та призначені для службового користування представництв іноземних фірм, декларуються митним органам на строк до трьох років з моменту акредитації цих представництв під зобов'язання про зворотне вивезення.

Питання щодо продовження строку тимчасового ввезення товарів, зазначених у частині першій цієї статті, вирішується митним органом, в регіоні діяльності якого розташоване відповідне представництво іноземної фірми.

Положення зазначеної статті визначають термін та порядок тимчасового ввезення на митну територію України представництвами іноземних фірм в Україні товарів, які призначені для службового користування зазначеними представництвами, а також митний орган, який має право продовжити термін тимчасового ввезення ними товарів для службового користування.

Декларування митним органам товарів, призначених для службового користування представництвами іноземних фірм в Україні, здійснюється із використанням вантажної митної декларації, умови та порядок застосування якої встановлено Кабінетом Міністрів України.

Для митного оформлення зазначених товарів представництво подає митному органу, у регіоні діяльності якого воно розташоване, вантажну митну декларацію.

заповнену відповідно до режиму тимчасового ввезення, зобов'язання про зворотне вивезення вказаних товарів та інші потрібні для митного оформлення документи.

Товари, тимчасово ввезені під зобов'язання про зворотне вивезення, не можуть бути передані у володіння або користування іншим особам.

Зазначена стаття надає повноваження митним органам, у регіоні діяльності яких розташовані представництва іноземних фірм в Україні, приймати рішення щодо продовження строків тимчасового ввезення ними товарів для службового користування на термін, що перевищує три роки з моменту акредитації цих представництв та ввезення ними на митну територію України зазначених товарів.

У разі закінчення терміну тимчасового ввезення зазначених у статті товарів та відмови митного органу його продовжити, ці товари повинні бути вивезені за межі митної території України або переоформлені у митному відношенні у відповідний режим.

Відчуження товарів, призначених для офіційного (службового) користування представництв іноземних фірм в Україні на митній території України, здійснюється відповідно до чинного законодавства України.

Стаття 299. Декларування товарів, що належать посадовим особам представництв іноземних держав та представництв іноземних фірм в Україні

Товари, що не підлягають відчуженню на території України та призначені для особистого користування осіб, які мають митні пільги, декларуються митним органам за місцем акредитації чи тимчасового перебування цих осіб і пропускаються під зобов'язання про зворотне вивезення за кордон по закінченні всього періоду перебування зазначених осіб на території України.

Положення цієї статті регулюють питання, пов'язані з декларуванням посадовими особами, зазначеними у статтях 287-290 Митного кодексу України, та представництв іноземних фірм в Україні товарів, що ввозяться на митну територію України з метою особистого користування цими особами.

Статтею встановлено, що такі товари декларуються митному органу за місцем акредитації чи тимчасового перебування цих осіб.

Декларування зазначених товарів здійснюється з використанням митної декларації, умови та порядок застосування якої встановлено Кабінетом Міністрів України.

Підставою для прийняття митним органом рішення про пропуск цих товарів на митну територію України є подання вказаними у статті особами митної декларації та зобов'язання про зворотне вивезення за кордон таких товарів по закінченні терміну перебування зазначених осіб на території України.

Митні пільги для зазначених осіб установлені статтями 287 - 290, 294 - 295, статтями 35, 36 Віденської конвенції про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру (1975 р.), статтями 36, 37 Віденської конвенції про дипломатичні зносини (1961 р.), статтею 50 Віденської конвенції про консульські зносини, положеннями інших міжнародних договорів між Україною та іноземними державами.

Стаття 300. Порядок переміщення через митний кордон України товарів дипломатичних представництв України, що знаходяться за кордоном

Дипломатичні представництва України, що знаходяться за кордоном, за умови дотримання ними встановленого порядку переміщення товарів через митний кордон України можуть вивозити з України товари, призначені для офіційного (службового) користування представництва, із звільненням від сплати податків і зборів, за винятком плати за їх митне оформлення, якщо воно здійснюється поза місцями розташування митних органів, або поза робочим часом, встановленим для митних органів.

Зазначена стаття встановлює такі правила:

- дипломатичні представництва України, що знаходяться за кордоном, можуть вивозити товари, призначені для офіційного (службового) користування представництва, за умови дотримання ними встановленого законодавством України порядку переміщення товарів через митний кордон України;
- зазначені товари підлягають декларуванню митним органам із заповненням вантажної митної декларації, умови та порядок застосування якої встановлено Кабінетом Міністрів України;
- товари для офіційного (службового) користування, які вивозяться дипломатичними представництвами України, що знаходяться за кордоном, за умови дотримання ними встановленого законодавством України порядку, звільняються від обкладення податками та зборами;
- якщо митне оформлення товарів та транспортних засобів здійснюється поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них, митними органами справляється плата за митне оформлення товарів.

Стаття 301. Декларування товарів дипломатичних представництв України, що знаходяться за кордоном

Товари, призначені для офіційного (службового) користування дипломатичних представництв України, що знаходяться за кордоном, підлягають декларуванню митним органам та пропускаються за межі України на весь строк акредитації представництва за кордоном.

Положення зазначеної статті регулюють питання:

- декларування товарів, призначених для офіційного (службового) користування акредитованими за кордоном в установленому порядку дипломатичними представництвами України;
 - визначення терміну, на який ці товари пропускаються за межі України.
- Декларування вказаних товарів здійснюється з використанням вантажної митної декларації, умови та порядок застосування якої встановлено Кабінетом Міністрів України.
- Митні органи пропускають ці товари за межі митної території України на весь строк акредитації дипломатичних представництв України за кордоном.

Глава 51. Тарифні пільги (тарифні преференції)

Стаття 302. Поняття тарифних пільг (тарифних преференцій)

Тарифні пільги (тарифні преференції) - це пільги, що надаються Україною у процесі реалізації її зовнішньоекономічної політики на умовах взаємності чи в односторонньому порядку щодо товарів, які переміщуються через митний кордон України, як звільнення від справляння мита, зниження ставок мита або встановлення тарифних квот на ввезення товарів.

Тарифні пільги (тарифні преференції) застосовуються виключно на основі податкового законодавства України, цього Кодексу, законів України, а також міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

Положення статті 302 Митного кодексу необхідно розуміти разом із статтею 8 Закону України від 05.02.92 № 2097-XII “Про Єдиний митний тариф”, положеннями Угод про вільну торгівлю з країнами СНД, Балтії, Македонією та Угоди про створення зони вільної торгівлі країн-учасниць СНД.

Статтею 8 Закону України від 05.02.92 № 2097-XII встановлено, що до товарів та інших предметів, що походять з держав, які входять разом з Україною до митних союзів або утворюють з нею спеціальні митні зони, і в разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами за участю України, застосовуються преференційні ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України (Митним тарифом України). Але на даний час преференційні ставки ввізного мита не застосовуються, оскільки законодавством не встановлено переліку країн, яким Україна надає преференції.

Товари, які ввозяться та походять з країн, що уклали з Україною договори про вільну торгівлю, (перелік яких наведено у таблиці на мал. 51.1), звільняються від справляння ввізного мита. Практично кожна угода про вільну торгівлю містить виключення деяких товарів з режиму вільної торгівлі, до яких не застосовуються преференції. З Македонією Угода про вільну торгівлю передбачає поступове щорічне зниження на деякі товари ставок ввізного мита від Митного тарифу, який зафіксовано на рівні початку 2001 року.

За винятком деяких країн (в основному країн Балтії), звільнення від мита відбувається, коли виконуються вказані нижче правила:

- 1) підтвердження походження товарів шляхом представлення сертифіката форми СТ-1 (або форми EUR - країни Балтії та Македонія);
- 2) дотримання правила “безпосередньої закупівлі”;
- 3) дотримання правила “прямого відвантаження”.

Для застосування тарифних преференцій щодо зазначених вище країн необхідним елементом є визначення країни походження товарів, яке здійснюється:

-з країнами СНД - відповідно до Правил визначення країни походження, затверджених Рішенням Ради глав урядів Співдружності Незалежних Держав 30.11.2000;

-з країнами Балтії та Македонією – на підставі правил визначення країни походження товарів, які є невід’мною частиною цих двосторонніх угод про вільну торгівлю.

Звільнення від сплати ввізного мита, які застосовуються Україною щодо окремих видів товарів у односторонньому порядку передбачено податковим законодавством України (додаток на мал. 51.2).

Азербайджан
Білорусь
Вірменія
Грузія
Естонія
Казахстан
Киргизстан
Латвія

Литва
Македонія
Молдова
Росія
Таджикистан
Туркменистан
Узбекистан

Мал. 51.2

Пільги в обкладенні товарів ввізним митом

Код звільнення	Підстава для надання пільги	Назва товару
001	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "а"	Транспортні засоби, що здійснюють регулярні міжнародні перевезення вантажів, багажу та пасажирів, а також предмети матеріально-технічного постачання й спорядження, паливо, продовольство та інше майно, потрібні для їх нормальної експлуатації на час перебування в дорозі, у пунктах проміжної зупинки, або придбані за кордоном у зв'язку з ліквідацією аварії (поломки) цих транспортних засобів
002	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "б"	Продукція морського промислу (крім товарів групи 03 за УКТ ЗЕД) українських та орендованих (зафрахтованих) українськими підприємствами й організаціями суден, що ввозиться на митну територію України
003	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "в"	Валюта України, іноземна валюта та цінні папери
004	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "г"	Товари та інші предмети, що підлягають переданню у власність держави у випадках, передбачених законами України
005	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "д"	Товари та інші предмети, що стали в результаті пошкодження до пропуску їх через митний кордон України непридатними для використання як вироби або матеріали
006	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "е"	Товари та інші предмети, що походять з митної території України й увозяться назад на цю територію без обробки або переробки
007	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "ж"	Товари та інші предмети, які знову ввозяться на митну територію України і походять з іншої території, які були оплачені митом при первісному ввезенні на митну територію України та тимчасово вивозилися за її межі
008	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "и"	Товари (крім підакцизних), що імпортуються всеукраїнськими та міжнародними об'єднаннями громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи й у статутній діяльності яких передбачено подання соціальної й медичної допомоги постраждалим унаслідок Чорнобильської катастрофи, підприємствами та організаціями, засновниками яких є ці об'єднання, за умови, що особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, становлять не менш як 75 % загальної чисельності членів об'єднань і працюючих на цих підприємствах
009	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "і"	До 01.01.2005 матеріали, устаткування й комплектуюче обладнання (далі - товари), що ввозяться на митну територію України та

		використовуються для будівництва суден підприємствами суднобудівної промисловості, визначеними відповідно до статті 1 Закону України "Про заходи щодо державної підтримки суднобудівної промисловості в Україні" (крім підакцизних товарів), якщо такі товари не виробляються підприємствами на території України, або ті, що виробляються, не відповідають сертифікаційним вимогам міжнародних класифікаційних товариств чи вимогам замовників суден, визначеним умовами контрактів
010	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "й"	Документи, що надсилаються в рамках міжнародного документообміну до бібліотек, які є в державній і комунальній власності, бібліотек Національної академії наук України та інших самоврядних організацій
011	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "л"	Товари та інші матеріальні цінності, включаючи будь-які предмети, майно, продукцію, обладнання, устаткування, транспортні засоби й інші речі майнового характеру, що ввозяться на митну територію України та призначені для виконання угоди про розподіл продукції
012	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "м"	Товари (крім підакцизних), що ввозяться на митну територію України з метою виготовлення боєприпасів, їх елементів та виробів спецхімії
013	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "н"	До 01.01.2006 при ввезенні на митну територію України матеріали, устаткування й комплектуюче обладнання (далі - товари), крім підакцизних, що використовуються для виробництва броньованих бойових машин і комплектуючих виробів до них підприємствами концерну "Бронетехніка України", якщо такі товари не виробляються підприємствами на території України або ті, що виробляються, не відповідають вимогам замовників броньованих бойових машин, визначеним умовами контрактів
014	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "о"	До 01.01.2003 товари, що ввозяться на митну територію України й мають згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності такі коди: 3211 00 00 Готові сикативи 3212 Пігменти (включаючи металеві порошки та металеві пластівці), що використовують для виробництва фарб (включаючи емалі); фольга для тиснення; барвники та інші барвні речовини, упаковані для роздрібною торгівлі 3215 11 00 00 Те саме Фарба друкарська чорна 3215 19 00 00 Фарба друкарська, крім чорної 3907 50 00 00 Тільки смоли алкідні для виробництва фарб 4008 Тільки гумові пластини для використання у виробництві офсетних форм 4810 11, 4810 12 00 00 Папір та картон для писання, друку або інших графічних потреб 4810 91 Папір та картон, багат шарові 4823 59 90 00

		Тільки папір та картон для писання, друку 5901 10 00 00 Тільки тканини для виготовлення палітурок для книг 7606 11, 7607 19 Тільки пластини для виготовлення офсетних (металевих) та флексографічних (фотополімерних) форм 8439 Обладнання для виробництва паперової маси з целюлозних волокнистих матеріалів або для виробництва чи оброблення паперу або картону 8440 Обладнання для опрацювання, включаючи машини для брошурування 8440 90 00 00 Частини обладнання для опрацювання, включаючи машини для брошурування 8442 10 00 00 Тільки машини фотонабірні й набірnodрукувальні 8442 30 00 00 Машини, апарати та прилади 8442 40 00 00 Частини до машин, апаратів та приладів 8443 11 00 00 Машини для офсетного друку, рулонні 8443 12 00 00 Машини для офсетного друку, з поаркушевим поданням паперу 8443 19 90 00 Машини для офсетного друку 8443 90 Частини для друкарського обладнання, допоміжних машин для друкування
015	Декрет Кабінету Міністрів України "Про Єдиний митний тариф України", стаття 2	Тимчасово, до 01.01.2008, товари (у тому числі машинокомплекти), що ввозяться на митну територію України відповідно до Закону України "Про стимулювання виробництва автомобілів в Україні" і використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів, автобусів і комплектуючих виробів до них
016	Декрет Кабінету Міністрів України "Про Єдиний митний тариф України", стаття 2	На період виконання робіт з підготовки до зняття та зняття енергоблоків Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему товари (сировина, матеріали, устаткування та обладнання), що надходять у рамках міжнародної технічної допомоги, що подається на безоплатній та безповоротній основі для подальшої експлуатації, підготовки до зняття й зняття енергоблоків Чорнобильської АЕС з експлуатації, перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему та забезпечення соціального захисту персоналу Чорнобильської АЕС
017	Декрет Кабінету Міністрів України "Про Єдиний митний тариф України", стаття 2	До 01.01.2009 товари (крім підакцизних), що ввозяться на митну територію України й використовуються для виробництва космічної техніки (включаючи агрегати, системи та їх комплектуючі для космічних комплексів, космічних ракет-носіїв, космічних апаратів і наземних сегментів космічних систем), якщо такі

		товари не виготовляються на території України
018	Декрет Кабінету Міністрів України "Про Єдиний митний тариф України", стаття 2	Товари (інвентар, обладнання, екіпіровка та медико-біологічні засоби), що ввозяться на митну територію України в порядку, визначеному Законом України "Про підтримку олімпійського, параолімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні", і використовуються для підготовки та участі членів збірних команд України в Олімпійських і Параолімпійських іграх
019	Закон України "Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції", стаття 6	Товари морського промислу (риба, ссавці, мушлі, ракоподібні, водні рослини тощо, охолоджені, солоні, морожені, консервовані, перероблені в борошно або в іншу продукцію), виловлені (виловлені, вироблені) суднами, зареєстрованими в Державному судновому реєстрі України або Судновій книзі України (у межах групи 03 за УКТ ЗЕД)
021	Закон України "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах", стаття 3, пункт 1	Нафтопродукти, вироблені з давальницької нафти, увезеної іноземним замовником, що реалізуються на митній території України
022	Закон України "Про насіння", стаття 17	Насіння, що ввозиться з науковою метою та для державного сортовипробування
023	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "р"	На період з 01.01.2002 до 01.01.2007 матеріали, комплектуючі вироби й обладнання, що ввозяться на митну територію України та використовуються для потреб розробки, виробництва авіаційної техніки й надання послуг підприємствами, визначеними статтею 2 Закону України "Про державну підтримку літакобудівної промисловості в Україні", якщо такі товари не виробляються підприємствами на території України або коли ті, що виробляються, не відповідають міжнародним класифікаційним вимогам чи вимогам замовників продукції (послуг), визначеним умовами контрактів
025	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "т"	Техніка, устаткування, майно й матеріали, що ввозяться на митну територію України розвідувальними органами України та призначені для власного використання цими органами
030	Закон України "Про гуманітарну допомогу", стаття 6	Гуманітарна допомога у грошовій або натуральній формі, яка ввозиться, пересилається в Україну
031	Закон України "Про деякі питання валютного регулювання та оподаткування суб'єктів експериментальної економічної зони "Сиваш", стаття 1 (експеримент на даний час закінчено)	Сировина, матеріали, устаткування та обладнання (крім підакцизних товарів), які ввозяться в Україну для потреб власного виробництва суб'єктами експериментальної економічної зони "Сиваш"
032	Закон України "Про спеціальну економічну зону "Закарпаття", стаття 7, пункт "а"	Товари та інші предмети (крім підакцизних товарів), що ввозяться з-за меж митної території України на територію спеціальної економічної зони "Закарпаття" для використання в межах зони
033	Закон України "Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області", стаття 12, пункти 2, 3	Товари та інші предмети (крім підакцизних товарів), що ввозяться з-за меж митної території України на території спеціальних економічних зон "Азов" та "Донецьк" для використання в межах цих зон
034	Закон України "Про спеціальну економічну зону "Яворів", стаття 9, пункт "а"	Товари та інші предмети (крім підакцизних товарів), що ввозяться з-за меж митної території України на територію автопорту "Краковець" для використання в межах території автопорту

035	Закон України "Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу "Курортполіс Трускавець", стаття 10, пункт 2	Лікарські засоби, зареєстровані в Україні в установленому законодавством порядку, перелік яких визначається в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України, устаткування, обладнання, комплектуючі вироби до них, програмне забезпечення об'єктів інтелектуальної власності (крім підакцизних товарів), що ввозяться на територію спеціальної економічної зони "Курортполіс Трускавець" суб'єктами спеціальної економічної зони "Курортполіс Трускавець" для потреб власного виробництва, пов'язаного з реалізацією інвестиційних проектів, затверджених виконавчим комітетом Трускавецької міської ради
036	Закон України "Про спеціальну економічну зону "Славутич", стаття 9, пункт 2	На період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на п'ять років матеріали, сировина, устаткування, обладнання, комплектуючі до них (крім підакцизних товарів), що ввозяться на територію спеціальної економічної зони "Славутич" суб'єктами спеціальної економічної зони "Славутич" для потреб власного виробництва, пов'язаного з реалізацією цих інвестиційних проектів
037	Указ Президента України від 22.06.99 N 702/99 "Про спеціальну економічну зону "Інтерпорт Ковель", стаття 10, пункт 1	Товари та інші предмети (крім підакцизних товарів), що ввозяться з-за меж митної території України на територію спеціальної економічної зони "Інтерпорт Ковель" для використання в межах зони
038	Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку та спеціальну економічну зону "Порт Крим" в Автономній Республіці Крим", стаття 16, пункт а"	Товари та інші предмети (крім підакцизних товарів), що ввозяться з-за меж митної території України на територію спеціальної економічної зони "Порт Крим" для використання в межах зони
039	Закон України "Про спеціальну економічну зону "Рені", стаття 9, пункт 1, підпункт "а"	Товари та інші предмети (крім підакцизних товарів), що ввозяться з-за меж митної території України на територію спеціальної економічної зони "Рені" для використання в межах зони
040	Закон України "Про спеціальну (вільну) економічну зону "Порто-франко" на території Одеського морського торговельного порту", стаття 9, пункт 1, підпункт "а"	Товари та інші предмети (крім підакцизних товарів), що ввозяться з-за меж митної території України на територію спеціальної економічної зони "Порто-франко" для використання в межах зони
041	Закон України "Про спеціальну економічну зону "Миколаїв", стаття 10, пункт 2	На період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на 5 років сировина, матеріали, перелік та обсяги яких визначаються в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України, устаткування, обладнання та комплектуючі вироби до них (крім підакцизних товарів), що ввозяться на територію спеціальної економічної зони "Миколаїв" для потреб власного виробництва, пов'язаного з реалізацією інвестиційних проектів
042	Закон України "Про спеціальну економічну зону "Яворів", стаття 9, пункт 3	На період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на 5 років устаткування, обладнання та комплектуючі деталі до них (крім підакцизних товарів), що ввозяться на територію спеціальної економічної зони "Яворів" (крім території автопорту "Краковець") суб'єктами спеціальної економічної зони "Яворів" для потреб власного виробництва, пов'язаного з реалізацією інвестиційних проектів, затверджених

		Яворівської районною державною адміністрацією
043	Закон України "Про спеціальну економічну зону "Миколаїв", стаття 9, пункт 1, підпункт "а"	Товари та інші предмети (крім підакцизних товарів), що ввозяться з-за меж митної території України в спеціальну економічну зону "Миколаїв" на території підприємств суднобудівної промисловості
045	Закон України "Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області", стаття 14, пункт "а"	На період реалізації інвестиційного проекту, але не більше ніж на п'ять років сировина, матеріали, предмети, устаткування (обладнання), крім підакцизних товарів, що ввозяться в Україну для реалізації інвестиційного проекту в пріоритетних видах економічної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Донецькій області
046	Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності у Закарпатській області", стаття 2, пункт 1	Не більш як на 5 років устаткування обладнання), крім підакцизних товарів, що увозяться в Україну для (реалізації інвестиційного проекту відповідно до спеціального режиму інвестиційної діяльності в Закарпатській області
047	Указ Президента України від 27.06.99 N 726/99 "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на території міста Шостки Сумської області", стаття 5, пункт "а"	На період до здачі об'єкта інвестування в експлуатацію, але не більше ніж на 5 років сировина, матеріали, перелік яких визначається в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України, устаткування, обладнання та комплектуючі вироби до них (крім підакцизних товарів), що ввозяться на митну територію України з метою використання виключно для реалізації інвестиційних проектів на території міста Шостки Сумської області
048	Указ Президента України від 27.06.99 N 729/99 "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Чернігівській області", стаття 5, пункт 1	На період до введення об'єкта інвестування в експлуатацію, але не більше ніж на 5 років сировина, матеріали, перелік яких визначається в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України, устаткування, обладнання та комплектуючі вироби до них (крім підакцизних товарів), що ввозяться на митну територію України з метою використання для реалізації інвестиційних проектів на територіях пріоритетного розвитку в Чернігівській області
049	Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на території пріоритетного розвитку у Волинській області", стаття 9, пункт 2	На період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на п'ять років матеріали, сировина, перелік та обсяги яких визначаються в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України, устаткування, обладнання та комплектуючі до них (крім підакцизних товарів), що ввозяться на митну територію України - на територію пріоритетного розвитку у Волинській області - суб'єктами підприємницької діяльності для потреб власного виробництва, пов'язаного з реалізацією цих інвестиційних проектів
050	Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на території міста Харкова", стаття 7, пункт 2	На період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на 5 років матеріали й сировина, перелік та обсяги яких визначаються в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України, устаткування, обладнання та комплектуючі до них (крім підакцизних товарів), що ввозяться на митну територію України - на територію міста Харкова - суб'єктами підприємницької діяльності для потреб власного виробництва, пов'язаного з реалізацією цих інвестиційних проектів відповідно до договорів (контрактів), укладених з Радою з питань спеціального режиму інвестиційної діяльності
051	Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку	На період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на 5 років сировина, матеріали, перелік та обсяги яких визначаються в порядку,

	та спеціальну економічну зону "Порт Крим" в Автономній Республіці Крим", стаття 14, пункт 2	установленому Радою міністрів Автономної Республіки Крим, устаткування, обладнання та комплектуючі вироби до них (крім підакцизних товарів), що ввозяться на митну територію України - на території пріоритетного розвитку в Автономній Республіці Крим - суб'єктами підприємницької діяльності для потреб власного виробництва, пов'язаного з реалізацією цих інвестиційних проектів
052	Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Луганській області", стаття 9, пункт 2	На період реалізації інвестиційного проекту, але не більше ніж на 5 років сировина, матеріали, устаткування та обладнання (крім підакцизних товарів), що ввозяться в Україну для реалізації інвестиційного проекту відповідно до спеціального режиму інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Луганській області
053	Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка", "Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона", "Інститут монокристалів", "Вуглемаш", стаття 6, пункт 1	Сировина, матеріали, устаткування, обладнання, комплектуючі та інші товари (крім підакцизних товарів, за винятком товарів з кодами 8521 10 30 00, 8528 12 за УКТ ЗЕД), які не виробляються в Україні або виробляються, але не відповідають технічним характеристикам та міжнародним стандартам, у разі ввезення в Україну для використання технологічними парками "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка", "Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона", "Інститут монокристалів", "Вуглемаш", їх учасниками, дочірніми та спільними підприємствами під час виконання інвестиційного або інноваційного проекту
054	Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Житомирській області", стаття 9, пункт 2	На період реалізації інвестиційного проекту, але не більше ніж на 5 років сировина, матеріали, перелік та обсяги яких визначаються в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України, устаткування, обладнання та комплектуючі до них (крім підакцизних товарів), що ввозяться на митну територію України суб'єктами підприємницької діяльності для потреб власного виробництва, пов'язаного з реалізацією інвестиційного проекту на територіях пріоритетного розвитку в Житомирській області
062	Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18.04.61, стаття 36 Віденська конвенція про консульські зносини від 24.04.63, стаття 50	Предмети, що ввозяться в Україну для офіційного користування дипломатичними представництвами, консульськими установами іноземних держав на території України
063	Відповідна міжнародна угода України Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "е"	Предмети, що ввозяться в Україну для офіційного користування представництвами міжнародних організацій, які користуються на території України митними пільгами відповідно до міжнародних угод України
064	Відповідна міжнародна угода України Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 19, пункт "е"	Предмети, що ввозяться в Україну для офіційного користування представництвами іноземних підприємств та організацій, які користуються на території України митними пільгами відповідно до міжнародних угод України
067	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2001 N 379-р	Товари, що надходять на митну територію України в рамках проекту "Реабілітація та розширення централізованого теплопостачання м. Києва"
068	Угода між Україною та Сполученими Штатами Америки	Вантажі, що надходять в Україну на виконання Угоди між Україною та Сполученими Штатами

	щодо надання допомоги Україні в ліквідації стратегічної ядерної зброї, а також запобігання розповсюдженню зброї масового знищення, від 25.10.93, стаття VIII	Америки щодо надання допомоги Україні в ліквідації стратегічної ядерної зброї, а також запобігання розповсюдженню зброї масового знищення
069	Угода про створення Українського науково-технологічного центру, укладена Україною, Канадою, Сполученими Штатами Америки та Швецією, від 25.10.93, стаття 10	Товари та інші предмети, що ввозяться в Україну на виконання Угоди про створення Українського науково-технологічного центру, укладеної Україною, Канадою, Сполученими Штатами Америки та Швецією
070	Угода між Урядом Республіки Польща і Урядом України про збереження місць пам'яті і поховань жертв війни та політичних репресій від 21.03.94, стаття 8	Предмети, призначені для впорядкування місць пам'яті і поховання, що ввозяться спеціальними робочими групами в Україну в рамках Угоди між Урядом Республіки Польща і Урядом України про збереження місць пам'яті і поховань жертв війни та політичних репресій
071	Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі попередження промислових аварій, катастроф, стихійних лих та ліквідації їхніх наслідків від 23.04.97, стаття 12 Угода між Кабінетом Міністрів України та Виконавчою Владою Грузії про співробітництво в галузі попередження промислових аварій, катастроф, стихійних лих та ліквідації їхніх наслідків від 07.12.98, стаття 12	Оснащення та матеріали забезпечення аварійно-рятувальних формувань, що ввозяться в Україну в рамках міжурядових угод про співробітництво в галузі попередження промислових аварій, катастроф, стихійних лих та ліквідації їхніх наслідків
072	Угода між Україною та Федеративною Республікою Німеччина про співпрацю у справах осіб німецького походження, які проживають в Україні, від 03.09.96, стаття 14	Матеріали та обладнання, що імпортується в Україну в рамках Угоди між Україною та Федеративною Республікою Німеччина про співпрацю у справах осіб німецького походження, які мешкають в Україні
073	Угода між Кабінетом Міністрів України та Підготовчою комісією Організації Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань про проведення заходів, у тому числі післясертифікаційної діяльності, стосовно об'єктів з міжнародного моніторингу за Договором про всеосяжну заборону ядерних випробувань від 17.09.99, стаття 8	Обладнання, що ввозиться в Україну на виконання положень Угоди між Кабінетом Міністрів України та Підготовчою комісією Організації Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань про проведення заходів, у тому числі післясертифікаційної діяльності, стосовно об'єктів з міжнародного моніторингу за Договором про всеосяжну заборону ядерних випробувань
074	Угода між Урядом України та Урядом Російської Федерації про виробничу і науково-технічну кооперацію підприємств оборонної галузі промисловості від 18.11.93, стаття 5	Матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби та інші матеріальні ресурси, потрібні для виробництва озброєння й військової техніки в рамках коопераційних зв'язків, які ввозяться в Україну на виконання Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про виробничу і науково-технічну кооперацію підприємств оборонної галузі промисловості
079	Основна Угода про співробітництво між Дитячим фондом Організації Об'єднаних Націй та Урядом України від 07.09.98, стаття 7, пункт 6	Матеріали, обладнання та інші види постачання, призначені для програм співробітництва відповідно до основного плану діяльності згідно з Основною Угодою про співробітництво між Дитячим фондом Організації Об'єднаних Націй та Урядом України
080	Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-	Товари, що ввозяться в Україну на виконання Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-

	економічне співробітництво від 07.05.92, стаття I	економічне співробітництво
081	Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими співтовариствами від 14.06.94 Додаток до Загальних правил, що застосовуються до меморандумів про фінансування, від 28.12.94, стаття 13	Товари та інші предмети, що ввозяться в Україну на виконання Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими співтовариствами з метою реалізації проектів технічної допомоги в рамках програми TACIS
082	Угода між Урядом України та Урядом Швейцарської Конфедерації про надання безповоротної фінансової допомоги на проект "Охорона здоров'я матерів і дітей (неонатологія)" від 13.10.97, стаття 5	Обладнання, майно та матеріали, що надаються та використовуються в рамках допомоги від Швейцарії, у тому числі технологічне обладнання, необхідне для тестування та налаштування медичного обладнання, що поставляється згідно з Угодою між Урядом України та Урядом Швейцарської Конфедерації про надання безповоротної фінансової допомоги на проект "Охорона здоров'я матерів і дітей (неонатологія)"
083	Рамкова угода між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про консультування і технічне співробітництво від 29.05.96, стаття 8	Матеріали, що ввозяться в Україну за дорученням Уряду Федеративної Республіки Німеччина або виконавця для реалізації проектів, укладених у межах Рамкової угоди між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про консультування і технічне співробітництво
084	Угода між Урядом України і Урядом Королівства Данія щодо допомоги в енергетичній програмі, яка враховує аспекти захисту довкілля, від 02.04.97, стаття 7	Обладнання, що надається Данією як технічна допомога для впровадження проектів, розроблених у межах Угоди між Урядом України і Урядом Королівства Данія щодо допомоги в енергетичній програмі, яка враховує аспекти захисту довкілля
085	Рамкова угода між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку стосовно діяльності Чорнобильського фонду "Укриття" в Україні від 20.11.97, розділ 6	Обладнання, матеріали, що фінансуються Європейським банком реконструкції та розвитку з коштів грантів, наданих Чорнобильським фондом об'єкту "Укриття", та імпортується в Україну в межах Рамкової угоди між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку стосовно діяльності Чорнобильського фонду "Укриття" в Україні
086	Меморандум про створення й діяльність Японського центру в Україні від 19.05.97, стаття III	Товари, обладнання, що імпортується на виконання Меморандуму про створення й діяльність Японського центру в Україні
087	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Японії щодо надання японського культурного гранту на постачання музичних інструментів Національній філармонії України від 13.04.99, пункт 5 Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Японії щодо виконання Проекту вдосконалення рівня медичного обладнання в українській спеціалізованій лікарні "ОХМАТДИТ" від 01.02.2001, пункт 6	Обладнання, що ввозиться в Україну на виконання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Японії щодо надання японського культурного гранту на постачання музичних інструментів Національній філармонії України Обладнання, що ввозиться в Україну на виконання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Японії щодо виконання Проекту вдосконалення рівня медичного обладнання в українській спеціалізованій лікарні "ОХМАТДИТ"
088	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Японії щодо надання японського культурного гранту на постачання	Обладнання, що ввозиться в Україну на виконання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Японії щодо надання японського культурного гранту на постачання аудіовізуального обладнання

	аудіовізуального обладнання Національному музею історії України від 30.07.99, пункт 5 Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Японії щодо надання японського культурного гранту на постачання аудіообладнання Національному академічному драматичному театру імені І. Франка від 01.02.2001, пункт 5	Національному музею історії України Обладнання, що ввозиться в Україну на виконання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Японії щодо надання японського культурного гранту на постачання аудіообладнання Національному академічному драматичному театру імені І. Франка
089	Угода про грант (Проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку як розпорядником коштів, наданих згідно з грантом з рахунку ядерної безпеки, Урядом України та Чорнобильською атомною електростанцією від 12.11.96, розділ 1.01 Стандартні терміни й умови, які поширюються на гранти з рахунку ядерної безпеки, від 14.06.93, розділ 7.01	Товари, обладнання, що закуплені з використанням коштів з рахунку ядерної безпеки та імпортуються в Україну на виконання Угоди про грант (Проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку як розпорядником коштів, наданих згідно з грантом з рахунку ядерної безпеки, Урядом України та Чорнобильською атомною електростанцією
090	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Нідерланди про технічне та фінансове співробітництво від 11.05.98, стаття 4	Обладнання, матеріали, що імпортуються в Україну в рамках Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Нідерланди про технічне та фінансове співробітництво
091	Угода між Урядом України і Урядом Швейцарської Конфедерації про технічне та фінансове співробітництво від 13.10.97, стаття 3	Обладнання, матеріали, що фінансуються швейцарською стороною на безоплатній основі та ввозяться в Україну з метою реалізації проектів співробітництва в рамках Угоди між Урядом України і Урядом Швейцарської Конфедерації про технічне та фінансове співробітництво
092	Рамкова угода щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 14.01.98, стаття IV	Обладнання, матеріали та фонди, що імпортуються в Україну в межах Рамкової угоди щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку
093	Угода між Урядом України і Урядом Японії стосовно співробітництва в скороченні та ліквідації ядерної зброї в Україні і заснування комітету для цього співробітництва від 02.03.94, стаття 9	Будь-які матеріально-технічні засоби, що ввозяться в Україну згідно з Угодою між Урядом України і Урядом Японії стосовно співробітництва в скороченні та ліквідації ядерної зброї в Україні і заснування комітету для цього співробітництва
094	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2001 N 332-р	Товари, що надходять на митну територію України як допомога Уряду України згідно з Угодою між Урядом України і Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй
095	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.10.2001 N 477-р	Товари, крім підакцизних, що надходять на митну територію України відповідно до Угоди про грант Всесвітнього екологічного траст-фонду (Проект вилучення речовин, що руйнують озоновий шар) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку, що виступає як впроваджувальна установа Трастового фонду Всесвітнього екологічного фонду в рамках зазначеного проекту
098	Закон України "Про Єдиний митний тариф", стаття 23	Товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України в режимі тимчасового ввезення й призначені до зворотного вивезення за її межі в установлені строки в незмінному стані або у

		відремонтваному вигляді, крім легкових транспортних засобів (код 8703 за УКТ ЗЕД), що ввозяться фізичними та юридичними особами - резидентами (умовно-безмитне ввезення, мито не сплачується).

Розділ **XIV** МИТНА СТАТИСТИКА

Глава 52. Митна статистика

На сьогоднішній день однією з основних ознак розвиненої держави є наявність досконалої системи статистичних спостережень, яка охоплює найважливіші соціально - економічні аспекти діяльності держави при реалізації як зовнішньої, так і внутрішньої політики. Всебічний аналіз даних митної статистики зовнішньої торгівлі дає необмежені можливості для формування та реалізації науково обґрунтованої стратегії розвитку держави, економічної політики, включаючи питання податкової, бюджетної, зовнішньоторговельної політики, стосунків з окремими країнами та регіонами світу.

Ведення митної статистики чинним законодавством України покладено на митні органи і визначено як одне із основних завдань Держмитслужби з реалізації державної політики в галузі митної справи.

Стаття 303. Завдання митної статистики

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи забезпечує:

- 1) об'єктивний та достовірний облік даних про переміщення товарів через митний кордон України; збирання, формування, опрацювання, узагальнення, всебічний аналіз та зберігання статистичної інформації з питань митної справи та зовнішньої торгівлі товарами;
- 2) подання статистичної, довідкової, аналітичної інформації з питань митної справи та зовнішньої торгівлі товарами органам державної влади в порядку, встановленому законом;
- 3) захист статистичної інформації, яка відповідно до законодавства України не підлягає розголошенню.

Перш за все це об'єктивний та достовірний облік даних про переміщення товарів через митний кордон України. Ці дані містяться у документах та відомостях, які представляються учасниками зовнішньоекономічної діяльності в митницю для митного оформлення і митного контролю (згідно зі статтею 307 МК).

Роботи з ведення митної статистики розпочалися з 1991 року, а вже починаючи з 1993 року Держмитслужбою було запроваджено формування митної статистики зовнішньої торгівлі на підставі даних вантажних митних декларацій. З 1996 року здійснюється також статистичний облік електронних копій транзитних декларацій, запроваджена електронна система по контролю за доставкою вантажів, що дає можливість отримувати важливу інформацію щодо транзиту вантажів, які слідують через територію України, та використовувати цю інформацію для подальшого вдосконалення транспортної політики та розвитку України як транзитної держави.

З метою забезпечення Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади інформацією про стан зовнішньої торгівлі, для здійснення державними органами, визначеними законодавством України, контрольних функцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності, а також контролю за надходженням до Державного бюджету мита та інших митних платежів, проведення аналізу стану і розвитку зовнішньої торгівлі України, її торговельного і платіжного балансів та економіки в цілому, митні органи накопичують, формують, узагальнюють і аналізують відомості про переміщення товарів через митний кордон України.

Результати діяльності митних органів, перш за все, характеризуються сумами, які перераховуються до Державного бюджету України. Значним джерелом поповнення Державного бюджету є мито, податок на додану вартість та непрямий податок – акцизний збір.

Державна митна служба України здійснює в межах своїх повноважень захист статистичної інформації, яка відповідно до законодавства України не підлягає розголошенню. Захист інформації – сукупність організаційно-технічних заходів і правових норм для запобігання заподіяння шкоди інтересам власника інформації чи АС (автоматизованої системи) та осіб, які користуються інформацією. Вимоги і правила щодо захисту інформації, яка є власністю держави, або інформації, захист якої гарантується державою, встановлюються державним органом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України. Ці вимоги і правила є обов'язковими для власників АС, де така інформація обробляється, і мають рекомендаційний характер для інших суб'єктів права власності на інформацію.

Державна митна служба України здійснює управління захистом інформації шляхом:

- проведення єдиної технічної політики щодо захисту інформації;
- розроблення концепції, вимог, нормативно-технічних документів і науково-методичних рекомендацій щодо захисту інформації в АС;
- затвердження порядку організації, функціонування та контролю за виконанням заходів, спрямованих на захист оброблюваної в АС інформації, яка є власністю держави;
- організації випробувань і сертифікації засобів захисту інформації в АС, в якій здійснюється обробка інформації, яка є власністю держави;
- створення відповідних структур (Інформаційно – аналітичне митне управління) для захисту інформації в АС;
- здійснення контролю захищеності оброблюваної в АС інформації, яка є власністю держави;

визначення порядку доступу осіб і організацій зарубіжних держав до інформації в АС, яка є власністю держави, або до інформації – власності фізичних та юридичних осіб, щодо поширення і використання якої державою встановлено обмеження.

Стаття 304. Система митної статистики

Митна статистика є складовою частиною загальнодержавної системи статистичного обліку і звітності.

Статистична інформація, яка формується, узагальнюється і аналізується митними органами, використовується в інтересах зміцнення зовнішньоекономічних зв'язків, поліпшення тарифного та нетарифного регулювання, подальшої інтеграції України у загальносвітову систему економічних відносин.

Забороняється вимагати від митних органів статистичну інформацію, не передбачену державною статистичною звітністю, цим Кодексом та іншими законами України.

Митна статистика складається з митної статистики зовнішньої торгівлі і спеціальної митної статистики.

Ця стаття визначає загальні положення стосовно статусу, структури та напрямків використання даних митної статистики. Детальний коментар таких положень відносно окремих видів митної статистики наведено у роз'ясненнях статей 305, 306, 309 Митного кодексу.

Стаття 305. Митна статистика зовнішньої торгівлі

Митна статистика зовнішньої торгівлі являє собою узагальнену та відповідним чином систематизовану інформацію про переміщення товарів через митний кордон України.

Митна статистика зовнішньої торгівлі формується, узагальнюється та аналізується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи на основі даних, які містяться у вантажних митних деклараціях.

Дані митної статистики зовнішньої торгівлі в установленому законодавством порядку використовуються відповідними органами державної влади для здійснення контролю за надходженням податків, зборів та інших обов'язкових платежів до Державного бюджету України, валютного контролю, аналізу стану зовнішньої торгівлі України, її торговельного і платіжного балансів та економіки в цілому.

Ведення митної статистики здійснюється за методологією, яка забезпечує порівнянність даних митної статистики зовнішньої торгівлі України з даними державної статистики інших держав.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи забезпечує регулярне публікування даних митної статистики зовнішньої торгівлі.

Митна статистика зовнішньої торгівлі є частиною статистики зовнішньоекономічної діяльності держави і призначена для вирішення таких основних завдань:

- забезпечення повного і достовірного обліку даних про експорт та імпорт;
- аналіз основних тенденцій, структури і динаміки зовнішньоторговельних потоків держави;
- інформаційне забезпечення вищих органів державної влади і управління при прийнятті ними рішень в області митної політики і державного регулювання зовнішньої торгівлі;
- аналіз кон'юнктури ринка держави;
- контроль за надходженням митних платежів у державний бюджет;
- здійснення валютного контролю в межах компетенції митних органів;
- представлення даних митної статистики для складання торговельного і окремих статей платіжного балансів держави;
- сприяння в здійсненні державами взаємного обміну інформацією з митної статистики зовнішньої торгівлі.

Вихідними даними при формуванні митної статистики зовнішньої торгівлі є відомості, які містяться у вантажних митних деклараціях (ВМД), що заповнюються декларантами при митному оформленні товарів.

Формування митної статистики зовнішньої торгівлі України здійснюється за таким основними показниками: звітний період; направлення товаропотоку (ввезення або вивезення); країна походження; країна призначення; країна купівлі; країна продажу; країна відвантаження (відправлення); статистична вартість; код і найменування товару; вага нетто; вид митного режиму; деякі інші показники.

На стан повноти та достовірності даних митної статистики зовнішньої торгівлі безпосередньо впливають терміни надходження електронних копій вантажних митних декларацій від митних органів до центральної бази даних та рівень контролю за правильністю їх заповнення.

Держмитслужбою вживаються дієві заходи в напрямку досягнення належного рівня достовірності та повноти бази електронних копій вантажних митних декларацій (ЕК ВМД).

З метою забезпечення повноти центральної бази даних електронних копій вантажних митних декларацій, своєчасної її актуалізації та підвищення достовірності і оперативності даних митної статистики Держмитслужбою затверджено Тимчасовий порядок контролю за повнотою центральної бази даних електронних копій ВМД та Технологічна схема актуалізації центральної бази даних електронних копій вантажних митних декларацій.

Збір, обробка і передача даних електронних копій ВМД здійснюється зараз за такою схемою:

1. Митне оформлення товарів, що ввозяться в Україну відповідно до обраного митного режиму (імпорт, експорт), здійснюється у митниці за місцем державної реєстрації або проживання, за місцезнаходженням юридичної або фізичної особи, на адресу якої або ввозяться товари, або яка відправляє вантаж.

Митне оформлення вантажів типу транзит здійснюється в основному в прикордонних митницях (митниця ввезення вантажу).

2. Заповнена згідно з установленим порядком декларація та її електронна копія до моменту ввезення товарів (режим імпорт) подаються митним брокером, або посадовою особою підприємства, якщо вона самостійно декларує вантажі, митниці оформлення.

У випадку режимів експорт або транзит митниця оформлення вантажу виступає як митниця відправлення.

3. Інспектор митниці оформлення у межах своєї компетенції перевіряє правильність заповнення ВМД, її електронної копії, та за відсутності зауважень присвоює відповідний реєстраційний номер.

4. Митниця, якою було оформлено зазначений тип ВМД, у строк, що не перевищує чотирьох годин з моменту його оформлення, передає інформацію за оформленими документами до центральної бази даних ЄАІС Держмитслужби засобами електронного пошти з використанням транспортної мережі супутникового зв'язку.

5. При прийомі електронної копії ВМД до центральної бази даних проходить її перевірка за допомогою форматно-логічного контролю, який оснований на нормативних документах Держмитслужби, якими введено в дію особливості заповнення окремих граф ВМД під час застосування одного з вибраного митного режиму.

Застосування сучасних інформаційних технологій ведення електронної бази даних вантажних митних декларацій та розробка даних ВМД дозволяє формувати статистичну інформацію в різних розрізах: за окремими товарами, у тому числі стратегічно важливими для України; за окремими регіонами, територіями, країнами, угрупованнями країн; у розрізі товар-країна, країна-товар; за видами валют, у яких здійснюються розрахунки за зовнішньоекономічними контрактами, за умовами розрахунків тощо.

Облік товарів, переміщуваних трубопровідним транспортом (нафта, нафтопродукти, газ, вода та ін.) і по лініям електропередач, здійснюється (у

відповідності з особливістю їх декларування) по партіях товару, поставленим згідно з документами, підтверджуючими приймання товарів на прикордонних пунктах грубопроводів або ліній електропередач.

Митна статистика веде облік ввезення та вивезення товарів на основі “загальної” системи обліку зовнішньої торгівлі, при якій враховуються наступні категорії товарів:

Імпорт України:

- товари, що ввозяться для вільного обігу;
- реімпорт товарів;
- товари, що ввозяться для переробки на митній території;
- товари, що ввозяться після переробки поза митною територією;
- товари, що ввозяться на територію України у відповідності з режимом реекспорту;
- товари, що ввозяться і від яких особа відмовляється на користь держави;
- іноземні товари, що ввозяться в магазини безмитної торгівлі;
- товари, що ввозяться в якості безоплатної, гуманітарної та технічної допомоги.

Експорт України:

- товари, вивезені відповідно до митного режиму “експорт”;
- товари, що вивозяться після переробки на митній території України;
- товари, що вивозяться для переробки поза митною територією України;
- товари, що вивозяться з території України відповідно до митного режиму “реекспорт”;
- іноземні та українські товари, що вивозяться за межі України з магазинів безмитної торгівлі;
- товари, що вивозяться в якості безоплатної, гуманітарної і технічної допомоги.

Не враховуються митною статистикою при “загальній” системі обліку категорії товарів, що визначаються у відповідності з наступними митними режимами:

- товари, що переміщуються транзитом через територію України;
- товари, що розміщені під митним режимом митного складу;
- тимчасово ввезені/вивезені товари.

Статистичному спостереженню підлягають товари, митна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 100 дол. США.

Облік товарів здійснюється :

- при імпорті – за цінами CIF - український порт, або CIP-пункт призначення на кордоні України;
- при експорті – за цінами FOB - український порт, або DAF-кордон України.

Ввезення товарів відображається по країні походження товарів, а вивезення – по країні призначення товарів.

В митній статистиці зовнішньої торгівлі застосовується розподіл зовнішньої торгівлі по наступним групам країн: Європа, Азія, Африка, Америка, Австралія, Океанія, СНД, країни Балтії.

На наступний час для цілей ведення митної статистики зовнішньої торгівлі використовується Єдина методологія митної статистики зовнішньої торгівлі держав – учасниць співдружності незалежних держав (СНД), затверджена рішенням Ради глав урядів Співдружності Незалежних Держав від 9 грудня 1994 року. Методологія розроблена з урахуванням рекомендацій Статистичної Комісії ООН і „Керівництва для користувачів по статистиці зовнішньої торгівлі” (Євростат, видання 3, 1990 р.).

На сьогодні формування щомісячних збірників „Митна статистика зовнішньої торгівлі України” виконується з урахуванням наступних методологічних особливостей:

- до загальних обсягів експорту та імпорту товарів не включено товари, які не підлягають обов'язковому декларуванню митному органу, а також товари, що поставляються в межах операцій, при яких не перетинається митний кордон України;

- товари, які надходять в Україну в якості гуманітарної допомоги, включаються до обсягів імпорту за вартістю, яка заявляється митному органу при здійсненні їх митного оформлення.

З початку 2003 року запроваджується видання щомісячних, щоквартальних і щорічних форм офіційних публікацій даних митної статистики зовнішньої торгівлі України.

Стаття 306. Спеціальна митна статистика

Для забезпечення завдань, покладених на митні органи Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, митними органами формується, узагальнюється та аналізується спеціальна митна статистика. Порядок ведення спеціальної митної статистики визначається законодавством.

Відповідно до положень цієї статті метою спеціальної статистики є забезпечення вирішення завдань, покладених на митні органи Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України.

Регулювання економічних, організаційних, правових, кадрових та соціальних аспектів діяльності митних органів для забезпечення якісного виконання покладених завдань потребує прийняття управлінських рішень, які базуються на всебічному аналізі статистичних показників, які відображають окремі напрямки діяльності митних органів.

Основним завданням спеціальної митної статистики є забезпечення належного рівня робіт зі збирання, аналізу, узагальнення даних статистичної інформації, достовірність та оперативність надання яких впливають на прийняття вищезазначених управлінських рішень.

Складовими частинами спеціальної митної статистики є:

- статистика декларування, яка містить відомості про переміщення через митний кордон України товари, транспортні засоби, предмети, що підлягають декларуванню митними органами, про мету їх переміщення через митний кордон України;

- статистика справляння податків і зборів, яка містить відомості про суми нарахованих та сплачених податків і зборів при переміщенні через митний кордон України товарів, транспортних засобів, предметів;

- статистика з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, яка містить відомості про виявлені митними органами порушення митних правил, про результати розгляду справ про порушення митних правил судовими органами, про вилучені митними органами товари, транспортні засоби, предмети, про результати взаємодії з правоохоронними органами тощо;

- статистика пасажиропотоків, яка містить відомості про кількість фізичних осіб, що перетинають митний кордон України;

- статистика міжнародних перевезень, яка містить відомості про переміщення через митний кордон України окремих видів транспортних засобів, що використовуються для перевезень товарів, транспортних засобів, предметів, громадян;

- інші види спеціальної митної статистики, які містять відомості з кадрових питань, з питань боротьби з правопорушеннями в митних органах, з адміністративно-господарських питань та інші відомості.

З метою подальшого розвитку спеціальної митної статистики Кабінетом Міністрів України прийнято постанову "Про порядок ведення спеціальної митної статистики", Держмитслужбою розроблено та затверджено таблиць форм статистичної звітності, яким упорядковано та уніфіковано статистичну звітність, що є

першоджерелом для формування спеціальної митної статистики, розробляється спеціалізоване програмне забезпечення.

Формування статистичних даних спеціальної митної статистики здійснюється митницями та регіональними митницями.

Збирання, опрацювання та накопичення статистичних даних спеціальної митної статистики здійснюються структурними підрозділами Держмитслужби України.

Дані спеціальної митної статистики використовуються виключно для митних цілей.

Стаття 307. Документи та відомості, що використовуються для формування митної статистики

Для формування митної статистики використовуються документи та відомості, що подаються до митних органів юридичними та фізичними особами згідно з нормами цього Кодексу, якими визначається порядок здійснення митного контролю та митного оформлення.

Документи й відомості, що використовуються для формування митної статистики, представляються відповідно до положень існуючих на даний час нормативних актів, а саме: Митного кодексу України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів та розпорядчих листів Держмитслужби.

Для цілей ведення митної статистики зовнішньої торгівлі використовується вантажна митна декларація – документ, який подається митному органу суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності при митному оформленні зовнішньоторговельних операцій.

У підрозділах митних органів, до функціональних обов'язків посадових осіб якого віднесено формування статистичної звітності, зберігається другий примірник паперового аркуша ВМД та її електронна копія.

Для ведення спеціальної митної статистики використовуються як документи, що подаються до митного органу суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадянами, так і документи, що створюються самими митними органами в процесі їх діяльності.

Крім ВМД, для зазначених цілей використовуються інші форми митних декларацій (МД-1, МД-4, МД-6, МД-7), листи-узгодження, довідки про визначення митної вартості, картки обліку суб'єктів ЗЕД, протоколи про порушення митних правил, журнали обліку операцій та інші документи в залежності від особливостей напрямку спеціальної митної статистики.

Уся статистична інформація комплектується у зведені вихідні статистичні форми, які затверджуються відповідними наказами Держмитслужби. Звітність по терміну надання розподіляється на щоденну, щодакдну, щомісячну, щоквартальну, щорічну.

Стаття 308. Використання інформації, що надається митним органам

Статистична та інша інформація, надана митним органам відповідно до цього Кодексу, інших законів України, а також міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, використовується виключно для митних цілей.

Інформація щодо обсягів експорту та імпорту конкретних видів товарів може надаватися лише органам, які ведуть державну статистику, а інформація щодо експортно-імпортних операцій конкретних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності – тільки органам досудового слідства у зв'язку з розслідуванням кримінальних справ.

Інформація, яка становить державну, комерційну, банківську або іншу таємницю, що охороняється законом, а також конфіденційна інформація не підлягає розголошенню або використанню посадовими особами митних органів для особистих цілей, не може надаватися органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим та службовим особам, установам організаціям, підприємствам та громадянам, за винятком випадків, передбачених законом.

Зазначеною статтею регламентовано порядок використання інформації, що надається митним органам.

Згідно зі статтею 263 цього Кодексу, а також відповідно до міжнародних зобов'язань України, покладених на неї Рішенням Ради голів урядів СНД від 09.12.94 “Про Єдину методологію митної статистики зовнішньої торгівлі держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав”, інформація із зовнішньої торгівлі, що подається митним органам державними органами, підприємствами, установами, організаціями, громадянами може використовуватися виключно в митних цілях. Для цілей ведення митної статистики дані, що містяться у вантажних митних деклараціях, використовуються виключно у зведеному знеособленому вигляді.

Інформація щодо експортних та імпорتنих операцій конкретних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності у надається тільки органам досудового слідства у зв'язку з розслідуванням кримінальних справ.

Інформація, яка становить державну, комерційну, банківську або іншу таємницю, що охороняється законом, а також конфіденційна інформація, не може надаватися органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим та службовим особам, установам організаціям, підприємствам та громадянам, за винятком випадків, передбачених законом.

Так, відповідно до укладених Угод про інформаційне співробітництво між Державною митною службою та Національним банком України, Держкомстатом, Головною державною податковою адміністрацією, Міністерством внутрішніх справ, протоколів погодження реквізитів, форми та термінів обміну інформацією надаються відомості щодо експортно-імпорتنих операцій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які формується на основі даних електронних копій ВМД.

Держкомстат, у відповідності до пунктів 5,10 Положення про Державний комітет статистики України, затвердженого Указом Президента України від 06.11.97 № 1249/97 із змінами і доповненнями, внесеними Указом Президента України від 14.06.2000 року № 794/200, на базі митної статистики, яка формується Держмитслужбою, забезпечує формування статистики зовнішньої торгівлі товарами (у тому числі такими, що не проходять митного декларування).

Разом з Державною податковою адміністрацією створюється міжвідомчий інтегрований банк даних про несумлінних платників податків і боржників по отриманих кредитах, порушниках митного й податкового законодавства, порушниках підприємницької діяльності. Усі ці роботи ведуться комплексно в масштабах всієї України і використовують найпередовіші на сьогоднішній день інформаційні технології, що допускають не тільки використання високопродуктивної комп'ютерної техніки, наявність локальних обчислювальних мереж на митницях, але й підтримку працездатності всього комплексу програмних і технічних засобів. Значну частину всіх цих робіт митна служба виконує власними силами без залучення сторонніх організацій.

З метою більш ефективного обміну інформацією між Держмитслужбою та Головною державною податковою адміністрацією розпочато роботи з встановлення серверного обладнання, яке дозволить здійснювати автоматичний обмін у визначені терміни (реплікація даних).

Склад і обсяг комерційної таємниці визначаються згідно із Законом України "Про підприємства в Україні". Перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці, визначено постановою Кабінету Міністрів України від 09.09.93 № 611.

Стаття 309. Використання митної статистики з питань зовнішньої торгівлі

Статистична інформація з питань зовнішньої торгівлі використовується для:

- 1) визначення стратегії, тактики та основних напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності;
- 2) аналізу та прогнозування зовнішньоекономічної політики і ситуації, що склалася чи складатиметься на світовому ринку;
- 3) проведення переговорів з торговельно-економічних питань;
- 4) застосування методів тарифного і нетарифного регулювання;
- 5) складання торговельного та платіжного балансів України, планування і проведення валютно-фінансової політики;
- 6) визначення ринків збуту товарів;
- 7) формування статистики зовнішньоекономічних зв'язків України.

Документальною основою митної статистики зовнішньої торгівлі є вантажні митні декларації. Дані, що занесені до вантажної митної декларації, після завершення митного контролю та відповідного оформлення їх електронних копій, являють собою об'єктивну та достовірну картину зовнішньої торгівлі країни.

Сформована на підставі даних ВМД статистична інформація забезпечує об'єктивний і достовірний облік даних про зовнішньоторговельні операції, здійснені у певний період, що дає можливість відслідковувати динаміку експортних, імпорتنих операцій та зовнішньоторговельного обороту в цілому, по країнах та регіонах світу. Аналіз цих даних дозволяє виявляти тенденції, що відбуваються у зовнішній торгівлі, основні напрями просування на світові ринки окремих груп товарів та української зовнішньої торгівлі в цілому.

Всебічний аналіз даних митної статистики є об'єктивним підґрунтям для вивчення сучасного стану зовнішньої торгівлі, визначення стратегії, тактики та основних напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності, стосунків з окремими країнами та регіонами світу, складання реальних прогнозів розвитку зовнішньоекономічної політики.

Дані митної статистики являються важливим джерелом інформаційного забезпечення переговорних процесів з торговельно-економічних питань, у тому числі інформаційного забезпечення процесу вступу України до СОТ.

Аналіз статистичних даних про ввезення та вивезення окремих товарів дозволяє робити висновки щодо збалансованості внутрішнього ринку та вживати відповідні заходи щодо стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, у тому числі зовнішньоекономічній діяльності, своєчасно приймати рішення щодо необхідності застосування тих чи інших методів тарифного та нетарифного регулювання, а також заходів щодо захисту інтересів національних товаровиробників.

Відповідності до постанови Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 17 березня 2000 р. № 517 "Про складання платіжного балансу" Держмитслужба щомісяця подає до НБУ дані митної статистики зовнішньої торгівлі, а також інформацію про експорт та імпорт по країнах в розрізі валют, про вартість товарів, що надходять як гуманітарна допомога (порівняльні дані по країнах світу), про обсяги виготовленої з іноземної давальницької сировини продукції, яка залишена на території України, про кількість легкових автомобілів, що ввозяться на територію

України фізичними особами, та суми платежів, що справляються під час їх митного оформлення.

Зазначені дані використовуються при складанні платіжного балансу та проведення валютно-фінансової політики.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 3 жовтня 1997 року №1092 “Про складання звітного зовнішньоторговельного балансу” для своєчасного та якісного виконання робіт, пов’язаних із складанням звітного зовнішньоторговельного балансу, Держмитслужба щомісяця подає до Держкомстату узагальнену інформацію про товари, що пройшли митне декларування, на підставі якої формується державна статистика зовнішньої торгівлі та складається зовнішньоторговельний баланс.

Постійний моніторинг стану зовнішньої торгівлі на підставі інформації про експортно-імпортні операції дає можливості для вивчення стану зовнішньої торгівлі, світових ринків та визначення потенційних ринків збуту перспективних напрямів просування товарів на ринки.

Відповідно до ч.4 ст.23 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, на підставі даних митної статистики, що надаються Держмитслужбою та іншими органами, які провадять державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, Держкомстат здійснює зведення статистичної інформації щодо зовнішньоекономічної діяльності.

Стаття 310. Відомчі класифікатори

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи здійснює розроблення, впровадження та ведення відомчих класифікаторів з питань митної статистики, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій.

Порядок ведення класифікаторів, зазначених у частині першій цієї статті, встановлюється Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом.

Класифікатори, зазначені у частині першій цієї статті, використовуються виключно для митних цілей.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи інформує органи державної влади та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності про зміни і доповнення, внесені до класифікаторів, зазначених у частині першій цієї статті.

З метою забезпечення проведення статистичних обстежень зовнішньоекономічної діяльності Державною митною службою запроваджуються відомчі класифікатори, що дають можливість здійснювати формування митної статистики в розрізах митних органів, умов поставки, характерів угод, видів транспорту, процедур переміщення товарів через митний кордон України, видів податків, зборів та інших бюджетних надходжень, пільг в обкладенні товарів увізним, вивізним митом, акцизним збором, податком на додану вартість, способів розрахунків, видів документів, що подаються при митному оформленні та інших.

Класифікатори використовуються під час збирання та оброблення інформації в автоматизованих системах митних органів та призначені для забезпечення машинної обробки даних електронних копій вантажних митних декларацій митної статистики в цілях проведення статистичних спостережень у сфері зовнішньоекономічної діяльності та аналізу даних митної статистики.

Класифікатори дають можливість подавати до митного органу інформацію у вигляді, зручному для її збору, перевірки, обробки, передання та здійснення послідовного економічного аналізу.

Держмитслужба здійснює розроблення, впровадження та ведення відомчих класифікаторів з питань митної статистики, що використовуються в процесі

оформлення митних декларацій, та забезпечує ведення бази електронних копій класифікаторів для використання митними органами в автоматизованих системах збирання, формування, опрацювання, узагальнення та зберігання статистичної інформації з питань митної статистики зовнішньої торгівлі та митної справи.

У процесі оформлення митних декларацій використовуються такі відомчі класифікатори:

Класифікатор митних органів України

Класифікатор умов поставки

Класифікатор характерів угод

Класифікатор видів транспорту

Класифікатор процедур переміщення товарів через митний кордон України

Класифікатор видів податків, зборів та інших бюджетних надходжень

Класифікатор пільг в обкладенні товарів ввізним митом

Класифікатор пільг в обкладенні товарів вивізним митом

Класифікатор пільг в обкладенні товарів акцизним збором

Класифікатор пільг в обкладенні товарів податком на додану вартість

Класифікатор способів розрахунків

Класифікатор документів

Коди використовуваних в УКТ ЗЕД додаткових одиниць виміру та обліку

Порядок ведення відомчих класифікаторів встановлено постановою Кабінету Міністрів України “Про відомчі класифікатори з питань митної статистики, що використовуються в процесі оформлення митних декларацій”.

Відомчі класифікатори, а також зміни та доповнення до них, затверджуються та вводяться в дію наказами Державної митної служби.

Підставами для розроблення, внесення змін чи доповнень до відомчих класифікаторів є:

- потреба вдосконалення митної статистики;
- зміни відповідних законодавчих і нормативних актів України;
- зміни та доповнення до міжнародних, регіональних класифікаторів, які є базовими;
- пропозиції користувачів;
- потреба вдосконалення класифікатора.

Відомчі класифікатори використовуються виключно для митних цілей і є обов'язковими для застосування всіма митними органами, спеціалізованими митними установами та організаціями, юридичними й фізичними особами, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, оформлюють митні декларації.

Про зміни й доповнення, внесені до класифікаторів, що використовуються в процесі оформлення митних декларацій, Держмитслужба інформує зацікавлені центральні органи виконавчої влади, юридичних і фізичних осіб, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

Розділ XV

УКРАЇНСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Глава 53. Ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності

Стаття 311. Структура та застосування Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТЗЕД) складається на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів.

В УКТЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними підпозиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано з Гармонізованою системою опису та кодування товарів.

Для докладнішої товарної класифікації використовується сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду.

Структура десяти знакового цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків).

Застосування різних форм державного регулювання у зовнішньоекономічних відносинах України з країнами світу вимагає, перш за все, визначення об'єкту зовнішньоекономічних операцій.

Об'єктом застосування таких державних форм регулювання зовнішньоекономічної діяльності, як тарифні та нетарифні методи, в нашій країні визначено товар. Наявність лише найменування товару є недостатньою для однозначного розуміння та визначення об'єкту регулювання. Для вирішення цього питання в міжнародній практиці існує система цифрового кодування товарів з метою надання необхідної інформації про товар, його склад або призначення та інші характеристики, що не враховані в найменуванні товару.

Збільшення обсягів і ускладнення структури зовнішньої торгівлі, участь в міжнародних торговельних операціях сотень тисяч найменувань товарів, викликали до життя потребу в узгодженні правил організації і побудови системи товарних номенклатур. Міжнародне співробітництво в даній сфері було спрямовано на розробку і застосування уніфікованої товарної номенклатури, здатної:

- використовувати єдиний понятійний апарат, що полегшує діяльність митних органів, експертів, учасників міжнародних переговорів, а також виробників, експортерів, імпортерів і перевізників товарів;
- забезпечити однакову класифікацію всіх товарів, що обертаються в міжнародній торгівлі, на прийнятній для всіх сторін основі;
- здійснювати зіставлення національних статистик зовнішньої торгівлі для аналізу і порівняння даних світової торгівлі.

Зростання обсягу і значення міжнародної торгівлі, тенденція до уніфікації і стандартизації зовнішньоторговельної документації, потреби обміну статистичними даними поставили питання необхідності розробки єдиного міжнародного документа, який встановлює більш чіткі і деталізовані правила класифікації товарів, що знаходяться в міжнародному товарообігу. Розробка цього документа велася при участі експертів з різних країн, представників міжурядових, неурядових і національних організацій.

В основу побудови нової системи класифікації була покладена Брюссельська тарифна номенклатура, а також Стандартна міжнародна торгова класифікація ООН. Крім того, було використано більше десятка різних міжнародних і національних класифікаційних систем, у тому числі і митних.

У результаті проведеної роботи була підготовлена нова система класифікації товарів, що одержала назву Гармонізованої системи опису і кодування товарів (ГС), невід'ємною частиною якої є Номенклатура (товарів) гармонізованої системи (НГС).

Для того, щоб забезпечити практичне використання Гармонізованої системи опису та кодування товарів (далі – ГС) більшим числом країн, була розроблена Міжнародна конвенція про ГС, що запропонована державам для підписання в червні 1983 року.

Указом Президента України від 17.05.2002р. №466/2002 “Про приєднання до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів” Україна приєдналася до Конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів.

У Конвенції викладені цілі створення ГС, сфера її застосування, закріплено правовий механізм використання ГС країнами-учасницями Конвенції, їх обов'язки, порядок роботи по подальшому удосконаленню системи.

У Міжнародній конвенції про ГС встановлено, що країни, які її застосовують, не можуть змінити класифікацію товарів і їх код у межах перших шести знаків. Таким чином, створюється основа для доволі точного опису товарів, виходячи з їх об'єктивних характеристик відображених в ГС. Наведені характеристики можуть бути ефективно використані митними органами при проведенні контролю за товарами, що переміщуються. Крім того, безумовне дотримання зазначеного підходу дозволяє значно зменшити кількість помилок при складанні зовнішньоторговельної документації, а також удосконалювати обробку статистичних даних зовнішньоторговельного обігу в обороті різних країн.

У ГС реалізовано наступний підхід: розділи і підгрупи позначені римськими цифрами, а товарні групи, позиції і субпозиції - арабськими. При цьому коди розділів і підгруп не взаємозалежні один з одним, так само як і з кодами груп, товарних позицій і субпозицій. Товарні підпозиції цифрового коду в ГС не мають, вони позначаються прочерком ("-"), що проставляється перед їх найменуванням.

Діюча класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності розроблена на базі Гармонізованої системи опису та кодування товарів.

Як відмічалось, в УКТЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними підпозиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано з Гармонізованою системою опису та кодування товарів.

Структура десятизначного цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД представлена в таблиці:

Структура десятизначного цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД

27	10	00	27	11
група				
Позиція				
Підпозиція				
Категорія				
Під категорія				

Як видно з таблиці 1, УКТЗЕД має п'ять рівнів класифікації, що побудовані за ступенем зростання деталізації і відповідної кількості цифрових знаків кодування.

Перший рівень — розділи. Їх в УКТЗЕД 21. На цьому рівні товари згруповані за галузями господарства. Наприклад, у розділі I систематизовані живі тварини та продукція тваринництва, у II — продукти рослинного походження, у V — мінеральні продукти, у VII — пластмаси та вироби з них; каучук і гумові вироби. Отже, напочатку необхідно визначити, до якої галузі можна віднести товар. Порядковий номер розділу не використовується в цифровому коді, але служить для зручності орієнтації в УКТЗЕД

Другий рівень — групи. Всього їх 97. У них товари згруповані згідно:

— з матеріалом, з якого вони виготовлені;

- з функціями, які вони виконують;
- зі ступенем обробки ;

Цьому рівню відповідають цифрові позначення з двома знаками від 01 до 97. Вони і є першими двома цифрами у десятизначному коді товару.

Третій рівень — товарні позиції. Деталізація товарів на цьому рівні здійснюється за більш специфічними ознаками. Товарні позиції — це чотиризначні коди, перші два знаки в яких є номером групи.

Четвертий рівень — підпозиція. На цьому рівні здійснюється подальша деталізація

Товарні підпозиції — це шестизначні коди, перші два знаки в яких є номером групи, а наступні два — номером позиції.

П'ятий рівень — підкатегорія. На цьому рівні вводяться додаткові критерії товару.

Кожний конкретний товар повинен бути однозначно визначений тільки одним кодом УКТЗЕД.

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності - систематизований перелік товарів, який включає в себе код товару, його найменування, одиницю виміру та обліку (ОВО).

Для забезпечення визначення коду товару тільки одним кодом в УКТЗЕД:

- групи товарів не повторюються по змісту;
- перелічені всі товари, що можуть перетинати кордон;
- для виключення можливості присвоєння декількох кодів товару в залежності від застосування критерію матеріалу, з якого він виготовлений, або призначення, класифікація товарів здійснюється відповідно до вимог “Основних правил інтерпретації класифікації товарів”.

Таким чином, система кодування забезпечує високий ступінь деталізації номенклатури товарів. Це має особливе значення для її застосування в національних товарних номенклатурах: держави, не порушуючи відповідних міжнародно-правових норм, що закріплюють основи системи кодування, одержують можливість у відомих межах змінювати рівень деталізації, виходячи з національних інтересів. Розроблена система кодування дозволяє при необхідності провести подальше розширення номенклатури товарів без порушення системи класифікації. Вона передбачає резерв для включення нових чи специфічних товарів.

Стаття 312. Порядок ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності

Ведення УКТЗЕД передбачає:

відстежування змін та доповнень до міжнародної основи УКТЗЕД, пояснень та інших рішень по тлумаченню цієї основи, що приймаються Всесвітньою митною організацією;

деталізацію УКТЗЕД на національному рівні та введення додаткових одиниць виміру;

розроблення пояснень та рекомендацій з метою забезпечення однакового тлумачення і застосування УКТЗЕД;

прийняття рішень щодо класифікації та кодування товарів в УКТЗЕД;

поширення інформації про застосування УКТЗЕД;

ведення та зберігання еталонного примірника УКТЗЕД (у паперовому та електронному вигляді);

організацію роботи з видання і поширення УКТЗЕД та пояснень до УКТЗЕД;

здійснення інших функцій, необхідних для ведення УКТЗЕД.

Ведення УКТЗЕД здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Технічний прогрес та зміни в структурі міжнародної торгівлі обумовлюють необхідність внесення доповнень, змін та уточнень УКТЗЕД. Необхідне також здійснення відстеження змін та доповнень до міжнародної основи УКТЗЕД, пояснень та інших рішень по тлумаченню цієї основи, що приймаються Всесвітньою митною організацією.

Ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності є одним з основних завдань митних органів по реалізації митної політики України (п. 13 ст. 11 цього Кодексу).

В основу УКТЗЕД покладені принципи побудови Гармонізованої системи опису та кодування товарів. Держмитслужба відстежує зміни, що вносяться в ГС, пояснення та тлумачення, що приймаються Всесвітньою Митною Організацією для створення сприятливих умов для участі України в міжнародних торгівельних операціях. Держмитслужбою України здійснюється розроблення пояснень та рекомендацій для застосування УКТЗЕД, як невід'ємний допоміжний інструмент, за сприянням якого створюються умови для класифікації товарів лише в одній товарній підкатегорії. В Україні ще триває розроблення національних Пояснень до УКТЗЕД, а до його розробки в якості допоміжного матеріалу застосовуються Пояснення до Товарної Номенклатури зовнішньоекономічної діяльності Співдружності Незалежних Держав.

За поданням центральних органів виконавчої влади або з власної ініціативи за погодженням із зацікавленими центральними органами виконавчої влади Держмитслужба приймає рішення про проведення деталізації товарів в УКТЗЕД на національному рівні з урахуванням загальноприйнятих правил класифікації товарів у Гармонізованій системі опису та кодування товарів. Така деталізація здійснюється до десятого знака коду (товарна підкатегорія) з метою забезпечення захисту національного товаровиробника шляхом застосування заходів тарифного й нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та вдосконалення статистичного обліку.

Застосування десятизначного коду дало змогу не порушуючи міжнародної основи УКТЗЕД враховувати національні інтереси розвитку та захисту внутрішнього ринку. Наприклад, для забезпечення умов контролю зовнішньоекономічних операцій з товарами, що мають суттєвий вплив на захист природного середовища, шляхом застосування різного дев'ятого та десятого знаків коду товару класифікувати бензин з різним вмістом високооктанових кисневмісних добавок у різних підкатегоріях (2710002711, 27110002719).

Для рішення задач по веденню УКТЗЕД відповідно до законодавства України Держмитслужба України має право:

- одержувати від центральних органів виконавчої влади необхідну інформацію;
- залучати фахівців центральних органів виконавчої влади та наукових установ до роботи з питань ведення УКТЗЕД.

Пропозиції про внесення змін і доповнень до Митного тарифу України у зв'язку зі змінами міжнародних основ УКТЗЕД надсилаються Держмитслужбою Митно-тарифній раді для врахування при підготовці пропозицій про внесення змін і доповнень до Митного тарифу України відповідно до чинного законодавства. Ці зміни затверджуються Законом України.

Ведення УКТЗЕД передбачає прийняття рішень щодо класифікації та кодування товарів згідно з УКТЗЕД. З метою забезпечення цієї функції у митних органах створені відповідні підрозділи, а чинним законодавством України передбачено, що Держмитслужба визначає процедуру та форми таких рішень.

Стаття 313. Класифікація товарів

Митні органи класифікують товари, тобто відносять товари до класифікаційних групувань, зазначених в УКТЗЕД.

Рішення митних органів щодо класифікації товарів для митних цілей є обов'язковими для підприємств і громадян.

Декларування товарів здійснюється митним брокером, який використовує право класифікації заявленого товару по представленим документам. При здійсненні митного оформлення та догляду товарів інспектор митниці перевіряє правильність класифікації товарів. У випадку виникнення сумнівів посадова особа митних органів може здійснити класифікацію товарів у відповідності з УКТЗЕД.

Для вирішення особливо складних та спірних випадків класифікації товарів згідно УКТЗЕД у митних органах створені відповідні підрозділи.

Рішення складних питань здійснюється цими підрозділами разом з декларантом шляхом отримання додаткових документів та додаткової інформації, яка може бути використана при прийнятті класифікаційного рішення. Це техніко-технологічна документація (офіційно видані книги, державні стандарти, технічні умови, каталоги фірм-виробників, креслення виробів з підписами виконавців та посадових осіб, які їх перевірили, паспорти виробу, інструкції користувача, рецептури, тощо) на товар, фотознімки, схеми, специфікації та інші документи. Підрозділом може бути ініційоване проведення повторного огляду товару для уточнення наявності ознак товару, що є визначальними для їх класифікації згідно УКТЗЕД. За потреби уточнення хімічних, фізичних характеристик товару, що не визначаються візуально та потребують інших методів дослідження цим підрозділом готується звернення та ініціюється взяття проб і зразків (ст.ст. 75, 314 цього Кодексу) для проведення експертизи в митній лабораторії. Взяття проб та зразків проводиться відповідно до порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України.

В запитах до митної лабораторії зазначаються питання, при отриманні відповіді на які можливо буде провести однозначну класифікацію товарів. У випадку відсутності технічних чи інших можливостей проведення досліджень в митній лабораторії за місцем знаходження митних органів може бути звернення до центральної митної лабораторії та спеціалізованих акредитованих лабораторій.

Після проведення необхідних досліджень їх результати оформлюються у вигляді висновків. Ці висновки є підставою для прийняття остаточного рішення по класифікації товару.

Держмитслужбою встановлюються певні терміни на проведення лабораторних досліджень та на проведення класифікації товарів.

З технічної точки зору класифікація товарів, проведена митними органами, здійснюється відповідно до загальних принципів ведення Гармонізованої системи опису і кодування товарів, правилами її тлумачення, прийнятими вимогами й умовами класифікації. Рішення по класифікації товарів оформлюється за встановленою формою і є обов'язковими для підприємств і громадян при митному оформленні товарів.

Рішення митних органів про класифікацію товарів використовуються лише для митних цілей і не призначені для використання іншими органами.

Розгляд класифікаційних питань, розв'язати які через їх складність не може підрозділ митниці нижчого рівня, передається митному органу вищого рівня з пропозицією по встановленню коду товару та наданням наявних документів. Митний орган вищого рівня має право скасувати або змінити класифікаційне рішення, винесене підпорядкованим йому митним органом, якщо таке рішення прийнято на основі неповної або недостовірної інформації, а також у разі встановлення порушення правил класифікації товарів згідно з УКТЗЕД.

Стаття 314. Надання зразків товарів під час здійснення класифікації товарів

З метою встановлення достовірних відомостей про товари та їх відповідності опису класифікаційних групувань УКТЗЕД митні органи можуть вимагати від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та громадян зразки товарів та техніко-технологічну документацію на такі товари для проведення експертизи.

Порядок надання зразків товарів та техніко-технологічної документації на них, строки і порядок проведення експертизи, а також порядок розпорядження зразками та документацією визначаються Кабінетом Міністрів України.

Якщо при вирішенні питань класифікації товарів згідно з УКТЗЕД виникає необхідність проведення досліджень в митній лабораторії або у разі виникнення сумнівів у правильності декларування товарів чи неподання до митних органів необхідних для митного оформлення достовірних документів про властивості товарів, митним підрозділом, на який покладена функція прийняття рішень по класифікації згідно УКТЗЕД, готується звернення до митної лабораторії та ініціюється взяття проб та зразків.

Взяття проб та зразків товарів для проведення їх досліджень здійснюється у відповідності до вимог статті 75 цього Кодексу.

Крім проб та зразків митні органи України мають право вимагати від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності достовірні документи: оригінали або завірени відправником (одержувачем) копії відомостей про фізико-хімічні властивості, основні стадії технології виробництва та призначення (використання) товарів. Достовірними документами вважаються офіційно видані книги, державні стандарти, технічні умови, каталоги фірм-виробників, креслення виробів з підписами виконавців та посадових осіб, які їх перевірили. Техніко-технологічна документація необхідна для скорочення часу лабораторної експертизи, зменшення фінансових витрат і безпомилкового встановлення відомостей про товари та їх відповідність опису класифікаційних групувань УКТЗЕД. Ненадання матеріалів та товарознавчої інформації може бути причиною затримки митного оформлення товару. У випадку відмови суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності надати інформацію про товар митний орган має право відмовити йому у митному оформленні цього товару.

Митне оформлення товарів, проби і зразки яких бралися на дослідження, може бути закінчене тільки після отримання митним органом, де зберігаються ці товари, результатів дослідження.

Рішення, прийняте митним органом на підставі результатів проведеного лабораторного дослідження, доводиться до відома власників вантажу і є обов'язковими для підприємств і громадян при митному оформленні товарів.

Розділ XVI

ВЕРИФІКАЦІЯ СЕРТИФІКАТІВ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ З УКРАЇНИ

Глава 54. Верифікація сертифікатів про походження товарів з України

Однією із форм міжнародного співробітництва митних органів різних країн є співпраця по перевірці державними органами країни - експортера сертифікатів про походження товарів, які надаються при митному оформленні товарів суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Метою зазначеної перевірки, як правило, встановлюється визначення країни походження та, як слідство, застосування пільгових або повних ставок ввізного мита до товарів, що імпортуються в країну.

В Україні функцію по верифікації сертифікатів про походження з України законодавець покладає на Держмитслужбу.

Загальна схема взаємодії митних органів іноземних країн з Держмитслужбою при верифікації сертифікатів про походження товарів з України відображена на малюнку до ст.315 цього Кодексу.

Стаття 315. Верифікація сертифікатів про походження товарів з України

Верифікація сертифікатів про походження товарів з України здійснюється митними органами у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Органи, уповноважені видавати сертифікати про походження товарів з України, зобов'язані за запитом митних органів надавати їм необхідну інформацію, пов'язану з видачею таких сертифікатів і необхідну для здійснення верифікації сертифікатів про походження товарів з України.

Верифікація сертифікатів про походження товарів з України – комплекс адміністративно - правових заходів, направлених на встановлення достовірності документу (сертифікату), що підтверджує українське походження товарів.

В Держмитслужбі України функція по здійсненню верифікації сертифікатів покладено на Управління тарифного регулювання.

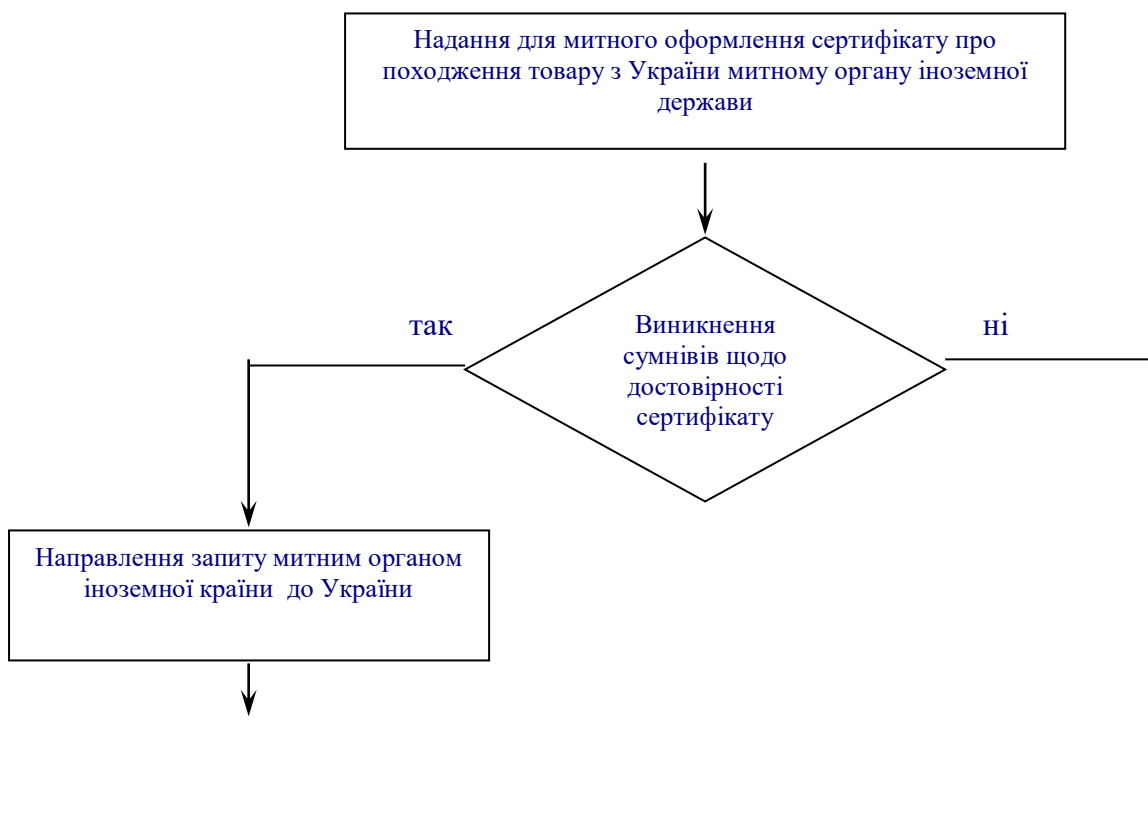
Верифікація сертифікатів про походження товарів з України здійснюється на підставі запитів митних органів зарубіжних країн або за ініціативою Держмитслужби.

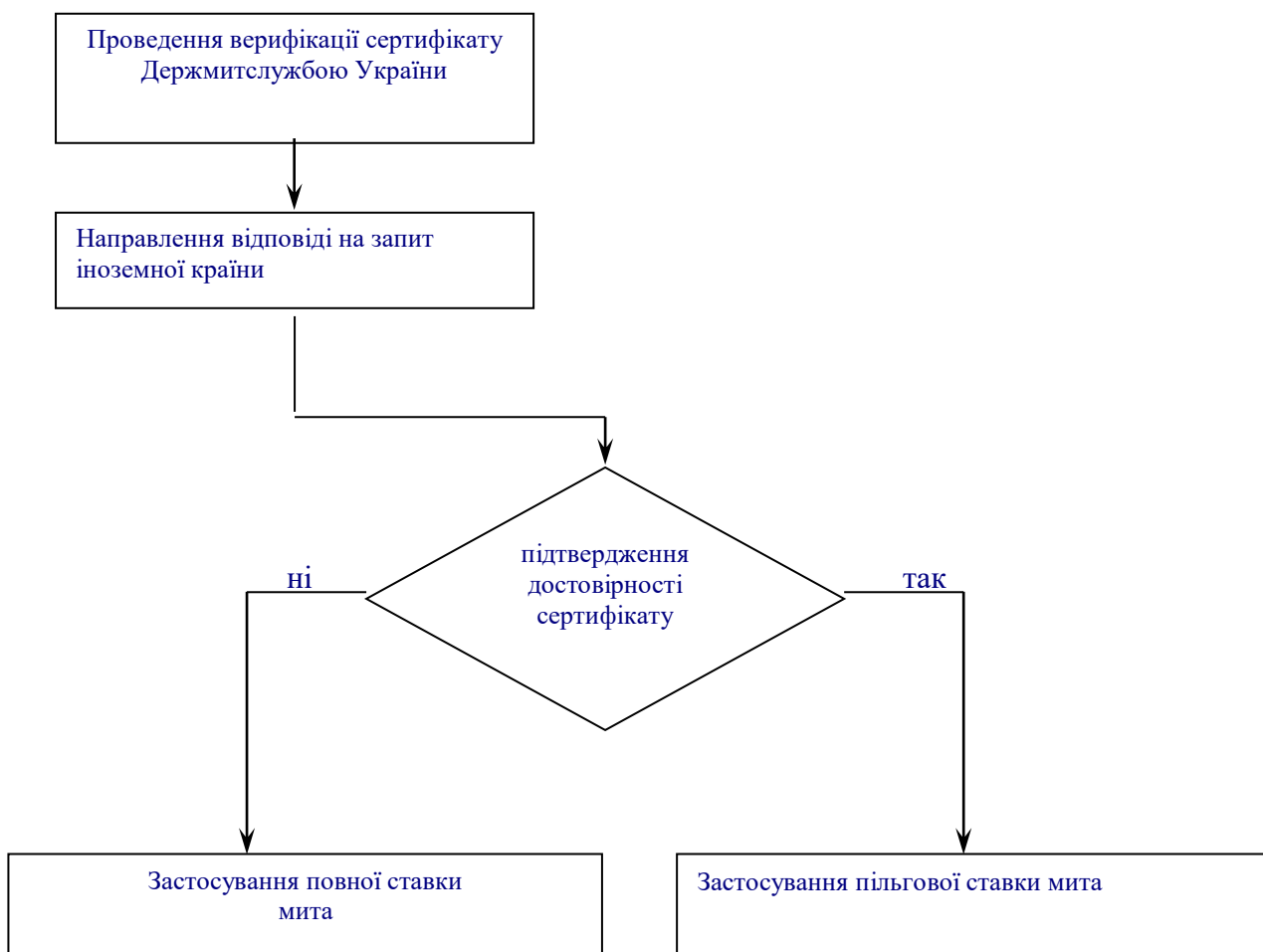
Верифікація сертифікатів може здійснюватися у формах:

- 1) перевірки сертифікату на автентичність (справжність);
- 2) перевірки правильності даних, внесених до сертифікату, в тому числі критерію походження товару.

Схема

взаємодії митних органів іноземних країн з Держмитслужбою при здійсненні верифікації сертифікатів про походження товарів з України.

1. Перевірка сертифікату на автентичність здійснюється шляхом:

- отримання відповідної інформації від Торгово - промислової Палати України (ТПП);
- встановлення на підставі даних ТПП достовірності видачі сертифікату;
- порівняння даних, внесених у графи сертифікату, з даними ТПП;
- проведення, у разі потреби, експертизи бланка сертифікату, відбитку печатки та підпису уповноваженої особи ТПП.

2. Перевірка правильності даних, внесених до сертифікату, здійснюється шляхом:

- встановлення належного застосування правил визначення країни походження, які діють у країні ввезення;
- експертизи критерію походження, який зазначено в сертифікаті;
- установлення достовірності іншої інформації, що міститься в сертифікаті;
- порівняння товару (або його фотокопії), надісланого митним органом зарубіжної країни, з товаром, ідентичним тому, на який видавався сертифікат.

У разі потреби для проведення перевірки сертифікатів можуть бути залучені спеціалісти та експерти сторонніх підприємств, організацій та установ.

За результатами перевірки складається Акт перевірки сертифікату про походження товарів з України, на підставі якого Держмитслужба надсилає повідомлення митному органу зарубіжної країни.

У разі виявлення недостовірності даних, внесених до сертифікату, Держмитслужба виходить з пропозицією до ТПП України про анулювання сертифікату та надсилає відповідне повідомлення митному органу зарубіжної країни.

Уся інформація щодо здійсненої перевірки сертифікату про походження є конфіденційною і може використовуватися тільки з метою митного контролю.

Якщо митними органами під час перевірок сертифікатів виявлено факти грубих порушень (надання неправдивих даних, підробки документів та інше) з боку суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, що призвели до ускладнення умов експорту українських товарів, Держмитслужба інформує про це правоохоронні органи і виходить з пропозицією до Мінекономіки щодо застосування до цього суб'єкта санкцій, передбачених статтею 37 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність”.

До органів, уповноважених видавати сертифікати про походження товарів з України, законодавець відносить торгово-промислові палати.

Норма статті зобов'язує ТПП надавати митним органам необхідну інформацію для проведення верифікації сертифікатів про походження товарів з України.

Торгово – промислова палата – недержавна неприбуткова самоуправлінницька організація, яка створюється з метою сприяння розвитку народного господарства та національної економіки, її інтеграції у світову господарську систему, формуванню сучасних промислових, фінансових і торгівельних структур, створенню сприятливих умов для підприємницької діяльності, всебічному розвитку всіх видів підприємництва, науково-технічних і торгівельних зв'язків українських підприємців із підприємцями іноземних країн.

У відповідності до статті 11 Закону України “Про торгово - промислові палати в Україні” до одних із основних прав ТПП відноситься завірення та видача сертифікатів про походження товарів.

Торгово - промислові палати створено на території Автономної республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.

Регіональні торгово -промислові палати України

ВІННИЦЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ДІДИК Олександр Миколайович
21100, м. Вінниця, вул. Соборна, 67
Телефон: (0432) 35-83-30, 52-03-36
Факс: (0432) 32-58-33
E-mail: cci@cci.vinnica.ua
Web site: <http://www.cci.vinnica.ua>

ВОЛИНСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - НАУМЕНКО Сергій Васильович
43025, м. Луцьк, вул. Шопена, 20а
Телефон: (03322) 4-22-33, 4-24-22
Факс: (03322) 4-22-33
E-mail: :vtp@lutsk.ukrpack.net

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ЖМУРЕНКО Віталій Григорович
49061, Дніпропетровськ, вул. Вакуленчука, 3
Поштова адреса:
49044, Дніпропетровськ, аул. Шевченка, 4
Телефон: (0562) 36-22-58
Факс: (0562) 36-22-59
E-mail: miv@dcc.dp.ua
Web site: <http://www.dcci.dp.ua>

ДОНЕЦЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ЧИЖИКОВ Геннадій Дмитрович
83000, м. Донецьк, ін. Дзержинського, 12

Телефон: (0622) 92-80-60
 Факс: (0622) 92-80-48, 92-81-72
 E-mail: dcci@dtp.donetsk.ua
 Web site: <http://www.cci.donbass.com>

ЖИТОМИРСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - МИХАЙЛОВ Андрій Георгійович
 10002, м. Житомир, вул. Гагаріна, 24
 Телефон: (0412) 34-44-35, 34-15-96
 Факс: (0412) 34-15-96
 E-mail: info@cci.zhitomir.ua
 Web site: <http://www.cci.zhitomir.ua>

ЗАКАРПАТСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - КОВЧАР Отто Олександрович
 88015, м. Ужгород, вул. Грушевського, 62
 Телефон: (03122) 6-22-14
 Факс: (03122) 1-64-77
 E-mail: tpp@karpaty.uzhgorod.ua
 Web site: <http://www.tpp.uzhgorod.ua>

ЗАПОРІЗЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ШАМІЛОВ Володимир Іванович
 69000, м. Запорожжя, бульв. Центральний, 4
 Телефон: (0612) 39-04-16, 13-50-24
 Факс: (0612) 33-11-72, 13-50-26
 E-mail: cci@cci.zp.ua
 Web site: <http://www.cci.zp.ua/>

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ГУМЕНЮК Василь Васильович
 76014, Івано-Франківськ, вул. Розумовського, 9
 Телефон/факс: (0342) 55-27-91
 E-mail: office@cci.if.ukrtel.net

КИЇВСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ЗАСУЛЬСКИЙ Микола Васильович
 01054, м. Київ, ГСП, вул. Богдана Хмельницького, 55
 Телефон: (044) 246-83-01
 Факс: (044) 246-99-66
 E-mail: info@kiev-chamber.org.ua
 Web site: <http://www.kiev-chamber.org.ua/>

КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ГОЛОВІНА Таміла Іванівна
 09117, м. Біла Церква, вул. Фрунзе, 15
 Телефон: (263) 5-35-33
 Телефон/факс: (263) 5-34-88
 E-mail: ccibts@magnus.kiev.ua
 Web site: <http://www.bila.kiev.ua/>

КІРОВОГРАДСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ХАРИТОНОВА Валентина Сергіївна
 25022, м. Кіровоград, вул. К.Маркса, 55

Телефон: (0522) 22-48-07
 Факс: (0522) 24-02-89
 E-mail: info@chamber.kr.ua
 Web site: <http://www.chamber.kr.ua/>

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА КРИМУ

Президент - ГРАЧОВА Неоніла Михайлівна
 95013, м. Сімферополь, вул. Севастопольська, 45
 Телефон: (0652) 499-731
 Факс: (0652) 44-58-13
 E-mail: cci@cci.crimea.ua
 Web site: <http://www.cci.crimea.ua/>

СЕВАСТОПОЛЬСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ВИШНЯ Людмила Іллівна
 99011, м. Севастополь, вул. Велика Морська, 34
 Телефон: (0692) 54-06-44, 54-35-36
 Факс: (0692) 54-06-44
 E-mail: stpp@optima.com.ua

ЛУГАНСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - БОЛДИРЬ Геннадій Миколайович
 91022, м. Луганськ, вул. Радянська, 45
 Телефон: (0642) 52-42-00
 Факс: (0642) 52-31-62, 52-64-44
 E-mail: lugcci@is.com.ua
 Web site: <http://www.lugcci.is.com.ua/>

ЛЬВІВСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ХУСТОЧКА Олег Маркович
 79011, м. Львів, Стрийський парк, 14
 Телефон: (0322) 76-46-11
 Факс: (0322) 76-79-72, 76-46-11
 E-mail: lcci@cscd.lviv.ua
 Web site: <http://www.lviv.net/tpp>

МИКОЛАЇВСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ЛОКАРЕВ Сергій Валентинович
 54030, м. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 41
 Телефон: (0512) 47-33-13
 Факс: (0512) 47-33-77, 47-58-01
 E-mail: yes@cci.mk.ua
 Web site: http://www.cci.mk.ua/rtp_r.html

ОДЕСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ШУВАЛОВ Сергій Євгенович
 65011, м. Одеса, вул. Базарна, 47
 Телефон: (0482) 28-66-10, 22-22-49
 Факс: (0482) 22-48-22, 49-63-07
 E-mail: orcci@orcci.odessa.ua
 Web site: <http://www.orcci.odessa.ua/>

ПОЛТАВСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ЧЕРНОКОНДРАТЕНКО Володимир Олексійович
 36039, м. Полтава, вул. Коцюбинського, 6
 Телефон/факс: (05322) 7-52-91
 E-mail: slcci@e-mail.pl.ua
 Web site: <http://web.poltava.ua/firms/ccci>

РОВЕНСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ЯРОЩУК Микола Якович
 33028, м. Рівне, вул. Гетьмана Мазепи, 19
 Телефон: (0362) 22-30-96
 Факс: (0362) 26-96-74
 E-mail: rcci@rivne.com
 Web site: <http://www.rcci.rivne.com/>

СУМСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ПАВЛОВСЬКИЙ Андрій Віталійович
 40030, м. Суми, вул. Червоногвардійська, 7-а
 Телефон: (0542) 22-37-45, 21-00-41
 Факс: (0542) 21-00-41
 E-mail: chamber@cci.sumy.ua

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ПИСАРИК Валерій Миколайович
 46001, м. Тернопіль, вул. Руська, 40
 Телефон: (0352) 25-14-57, 25-58-15
 Факс: (0352) 25-14-57
 E-mail: admin@tpp.te.ua
 Web site: <http://www.tcci.cjb.net/>

ХАРКІВСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ЛОБОДА Віктор Іванович
 61012, м. Харків, вул. Кацарська, 3-а
 Телефон: (0572) 14-96-90
 Факс: (0572) 14-96-82
 E-mail: info@kcci.kharkov.ua
 Web site: <http://www.kcci.kharkov.ua/>

ХЕРСОНСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ОСТРОУМОВА Вікторія Володимирівна
 73013, м. Херсон, вул. Гагаріна, 34-а
 Телефон: (0552) 22-57-49, 24-33-29
 Факс: (0552) 24-22-92, 24-33-29
 E-mail: kcci@kcci.kherson.ua
 Web site: <http://www.chamber.kherson.ua/>

ХМЕЛЬНИЦЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - СМЕРТЕНЮК Ельвіра Василівна
 29025, м. Хмельницький, вул. Вокзальна, 59
 Телефон/факс: (0382) 55-16-48, 55-16-64
 E-mail: khmelcci@infocom.km.ua
 Web site: <http://www.khmelcci.km.ua/>

ЧЕРКАСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ЛЯШЕНКО В'ячеслав Михайлович

18002, м. Черкаси, вул. Леніна, 105

Телефон: (0472) 47-35-60

Факс: (0472) 47-43-25

E-mail: cci@uch.netWeb site: <http://pages.hotbot.com/finance/chrkcci/index.html>ЧЕРНІГІВСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ФЕДОСІЄНКО Ігор Євгенович

14000, м. Чернігів, вул. Примакова, 7

Телефон: (04622) 4-22-42, 4-13-95

Факс: (04622) 4-25-05

E-mail: palata@mail.cn.uaWeb site: <http://www.cinet.cn.ua/~palata>ЧЕРНІВЕЦЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Президент - ЛЯХОВИЧ Василь Миколайович

58029, м. Чернівці, вул. Стасюка, 20

Телефон: (03722) 7-46-81, 3-53-97, (0372) 51-88-09

Факс: (03722) 7-46-81

E-mail: chcci@chcci.org.uaWeb site: <http://www.chcci.org.ua/>**Стаття 316. Надання зразків товарів та документації при здійсненні верифікації сертифікатів про походження товарів з України**

З метою встановлення достовірності даних, зазначених у сертифікаті про походження товарів з України, митні органи можуть затребувати у підприємств - виробників товарів документацію, необхідну для перевірки даних, зазначених у такому сертифікаті, а також здійснювати безпосередньо на підприємствах перевірку виробництва товарів та первинної документації, пов'язаної з таким виробництвом.

Порядок надання зразків товарів та документації, строки і порядок проведення експертизи, а також порядок розпорядження зразками товарів визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття містить ряд важливих правових норм, якими встановлено коло актів та цілей перевірки українських підприємств, які займаються виробництвом продукції. Це забезпечення додержання законодавства України та міжнародних договорів, контроль за виконанням яких покладено на митні органи в частині встановлення критерію походження товарів та достовірності даних зазначених у сертифікаті про походження товарів з України.

Зазначені перевірки підприємств мають бути проведено після перевірки торгово-промислової палати, що видала відповідний сертифікат, передбаченої статтею 315 цього Кодексу.

Зобов'язання підприємства – виробника товарів надавати інформацію необхідну для встановлення достовірності даних, зазначених у сертифікаті про походження товарів з України, виникає не автоматично, а тільки після пред'явлення підприємству відповідної вимоги митним органом. Зазначена вимога може бути пред'явлена керівнику відповідного підприємства у тому випадку, коли товар був вироблений на

цьому підприємстві та відомості про цей товар занесено до сертифікату про походження товару з України, який підлягає верифікації.

Норма статті надає право посадовій особі митного органу, вповноважений на проведення верифікації, отримувати документи, які знаходяться у підприємства – виробника і підтверджують інформацію, що міститься у графах сертифіката, а саме:

- інформації про підприємство (Статутні документи підприємства);
- довідки виробника про виготовлення товару та про матеріали, з яких він був вироблений;
- переліку товарів, що виготовляються підприємством;
- довідки про джерела надходження та про країну походження сировини і матеріалів,
- з яких виготовлявся товар, зазначений у сертифіката;
- довідки про вартісні показники матеріалів та товару;
- переліку основних технологічних операцій виробника;;
- іншу інформацію необхідну митному органу для проведення верифікації.

Норма зазначеної статті надає право митному органу проводити безпосередньо перевірку виробництва із виїздом на підприємство. Під час перевірки підприємство – виробник має сприяти посадовим особам митниці та надавати необхідну інформацію стосовно технологічного процесу виробництва товарів.

У разі необхідності на вимогу митного органу підприємство зобов'язано надати зразки власної продукції для проведення експертизи. Зразки відбираються в мінімально необхідних для проведення дослідження кількості. Кількість зразків товару визначається митним органом виходячи з особливостей та властивостей товарів, видів та умов проведення експертизи, а також із урахуванням думки спеціалістів (експертів).

Порядок надання зразків продукції встановлюється Кабінетом Міністрів України. Експертиза проводиться митними лабораторіями, а в разі необхідності, із залученням митними органами спеціалістів (експертів) за правилами статті 65 цього Кодексу.

На підставі отриманих документів та досліджень з'ясовується правильність встановленого критерію походження, та відповідність внесеної до сертифіката інформації вихідним документам.

Вся отримана в ході перевірки інформація є конфіденційною, тобто інформація, яка не є загальнодоступною, та розповсюдження якої може завдати шкоди правам та законним інтересам підприємства. Зазначена інформація не повинна розголошуватись, використовуватись посадовими особами митних органів в особистих цілях, передаватися третім особам, а також державним органам, за виключенням випадків передбачених законодавством.

Розділ XVII ЗАПОБІГАННЯ КОНТРАБАНДИ

Глава 55. Заходи щодо запобігання контрабанді

Стаття 317. Контрольовані поставки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів

Відповідно до законів України митні органи з метою виявлення джерел і каналів незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, осіб, які беруть участь у цьому, разом з іншими державними органами (підрозділами), що мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність,

можуть використовувати метод контрольованої поставки зазначених засобів, речовин і прекурсорів.

Порядок проведення контрольованої поставки визначається цим Кодексом і відповідним нормативно-правовим актом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі митної справи, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, погодженим із Генеральною прокуратурою України та Міністерством юстиції України.

Поняття “контрольована поставка” вперше було визначено Конвенцією Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 року. Метою проведення контрольованої поставки є вжиття таких заходів, щоб визнати кримінальними злочинами дії осіб, які беруть участь у здійсненні правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

-Наркотичні засоби-рослини, сировина, засоби природного або синтетичного походження, що класифікуються, як такі, в міжнародних конвенціях, а так само інші рослини, сировина і речовини що представляють небезпеку для здоров'я населення, віднесених до показаної категорії “Комітетом по контролю наркотиків” при МОЗ України.(маріхуана, кокаїн, героїн , ЛСД)

-Психотропні речовини-будь-які природні або синтетичні матеріали, що класифікуються в міжнародних конвенціях, та надають небезпеку для здоров'я населення в зловживанні ними, віднесені до показаної категорії “ Комітетом по контролю наркотиків” при МОЗ України-(ефедрин, мескалин, феназепам, група амфитамінів)

-Прекурсори- речовини і їхні солі, використовувані для виготовлення наркотичних і психотропних речовин, а так само хімічні засоби і їхні солі, віднесені до показаної категорії “ Комітетом по контролю наркотиків” при МОЗ України.

Відомості про наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори містяться у Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (далі – Перелік). Перелік – це згруповані в списки наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори, включені до таблиць I – IV згідно із законодавством України та міжнародними договорами. Перелік затверджується КМ за поданням спеціально уповноваженого органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Конвенція ООН підписана Україною 16.03.89 у м. Відні та відповідно до постанови Верховної Ради Української Радянської Соціалістичної Республіки ратифікована 25.04.91.

Контрольована поставка є заходом протидії незаконному переміщенню через митний кордон України наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.Згідно отриманої інформації та інших конкретних обставин виділяють слідуючі види контрольованих поставок:

а) За видами отриманої інформації;

-внутрішні;

-зовнішні;

б)за територіальними органами:

-не зв'язані з перетином державного кордону;

-пов'язані з вивезенням з України;

-пов'язані з ввезенням в Україну;

-пов'яз з способам ані з транзитним переміщенням через територію України;

в) за способами переміщення:

-в контейнерах, спеціальних ємкостях. в окремо слідуючому багажі;

- в особистих речах, з використанням природних порожнин людини;
- в поштових відправленнях;
- з використанням інших способів.

Законом України від 15.02.95 N 62/95-ВР “Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними” встановлено, що:

Державний митна служба України та державні органи (підрозділи), які мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, з метою виявлення джерел і каналів незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, осіб, які беруть участь в цьому, в кожному окремому випадку за домовленістю з відповідними органами іноземних держав або на підставі міжнародних договорів України можуть використовувати метод контрольованої поставки, тобто допускають під контролем і оперативним наглядом цих органів ввезення в Україну, вивезення з України чи транзит через її територію наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Підставою для здійснення контрольованої поставки наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів являється достатня інформація про їх незаконне переміщення, а також інформація, що отримана в рамках ведення оперативно-розшукових справ щодо зайняття особою чи групою осіб наркобізнесом.

Ст. 305 КК України передбачає кримінальну відповідальність за незаконне переміщення через митний кордон України, тобто переміщення поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Об’єкт правопорушення – встановлений порядок переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів через митний кордон України;

Об’єктивна сторона – переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів через митний кордон поза митним контролем або переміщення таких предметів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю. Правопорушення вважається закінченим з моменту фактичного незаконного переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів через митний кордон України.

Суб’єкт відповідальності – громадяни і посадові особи, що здійснили такі дії;

Суб’єктивна сторона злочину характеризується прямим умислом.

Порядок проведення контрольованої поставки визначається Інструкцією про порядок проведення контрольованої поставки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженою спільним наказом від 14.08.95 р. Держмитслужби, МВС, СБУ, Держкомкордоном та зареєстрована у 1995 році Мінюсті України.

Інструкцією регулюються заходи, що здійснюються підрозділами МВС, СБУ та Держкомкордону України, яким надано право займатися оперативно-розшуковою діяльністю (далі – оперативні підрозділи), та митними органами України з метою протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у випадках, коли можливі організація та проведення операції з використанням методу контрольованої поставки, для виявлення каналів нелегального переміщення наркотиків, затримання осіб, причетних до їх незаконного обігу, а також для вилучення самих засобів і речовин.

Рішення про використання методу контрольованої поставки в системі митних органів України приймаються Державною митною службою України.

У разі прийняття рішення про використання методу контрольованої поставки кримінальна справа щодо особи, яка здійснює незаконний обіг наркотичних засобів та психотропних речовин, не порушується, а про прийняте рішення Державна митна служба України негайно повідомляє органи прокуратури.

Фактичні результати контрольованої поставки можуть бути підставою для порушення кримінальної справи і використовуватися у сукупності з іншими доказами по справі.

Про результати проведення контрольованої поставки повідомляються Генеральна прокуратура України або відповідні прокурори.

Стаття 318. Переміщення товарів під негласним контролем

З метою виявлення та притягнення до відповідальності осіб, причетних до контрабандних операцій, а також з метою вилучення товарів, що незаконно переміщуються через митний кордон України, таке переміщення товарів може здійснюватися під контролем і оперативним наглядом правоохоронних органів.

Порядок проведення переміщення товарів під негласним контролем визначається цим Кодексом і відповідним нормативно-правовим актом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі митної справи, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової адміністрації України, Служби безпеки України, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в справах охорони державного кордону України, погодженим з Генеральною прокуратурою України та Міністерством юстиції України.

Частиною 1 статті 318 Митного кодексу України передбачено, що: "... з метою виявлення та притягнення до відповідальності осіб, причетних до контрабандних операцій, а також з метою вилучення товарів, що незаконно переміщуються через митний кордон України, таке переміщення товарів може здійснюватися під контролем і оперативним наглядом правоохоронних органів..."

Слід зазначити, що правоохоронний статус митних органів законодавчо не закріплений ні старою, ні новою редакціями Митного кодексу України. Іншими законодавчими актами України це питання також не врегульоване.

Чи не єдиним законодавчим актом, у якому митні органи згадуються у якості правоохоронних, є Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів". Зважаючи на те, що згаданим законом нормативно врегульовуються окремі правові питання, які митної справи безпосередньо не стосуються, вважати митні органи правоохоронними тільки на підставі пункту 1 статті 2 згаданого закону не є можливим.

Крім того, негласний контроль за переміщенням товарів є однією з форм оперативно-розшукової діяльності. Згідно закону України від 18.02.1992 № 2135-XII "Про оперативно-розшукову діяльність" митні органи не є суб'єктами оперативно-розшукової діяльності.

Зважаючи на викладене, митні органи України не мають законних підстав для здійснення негласного контролю за переміщенням товарів.

Частиною 2 статті 318 Митного кодексу України передбачено, що: "... Порядок проведення переміщення товарів під негласним контролем визначається цим Кодексом і відповідним нормативно-правовим актом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі митної справи, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової адміністрації України, Служби безпеки України, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в справах охорони державного кордону України, погодженим з Генеральною прокуратурою України та Міністерством юстиції України ...".

В той же час статтею 8 (Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність) Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" передбачено, що: "... Оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності при наявності передбачених статтею 6 цього Закону підстав надається право:

2) проводити контрольну та оперативну закупівлю та постачання товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних

осіб незалежно від форм власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь. Порядок проведення оперативної закупівлі та контрольованого постачання визначається нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України, податкової міліції, Служби безпеки України, погодженими з Генеральною прокуратурою України та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України ...”.

Зважаючи на викладене, правоохоронні органи України для проведення відповідних заходів вочевидь мають згаданий Порядок проведення оперативної закупівлі та контрольованого постачання товарів, предметів та речовин, який може стати основою для підготовки Порядку негласного контролю за переміщення товарів, передбаченого статтею 318 Митного кодексу України.

Зважаючи на те, що митні органи, як вже згадувалось вище, не мають права на проведення негласного контролю, основними виконавцями у підготовці вищезазначеного порядку мають стати Служба безпеки та Міністерство внутрішніх справ України.

Для підвищення ефективності в напрямку боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил вважається за доцільне інформування окремих оперативних підрозділів митниць з боку правоохоронних органів в обсязі, що стосується їх пов'язаної діяльності.

Розділ XVIII ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ПРОВАДЖЕННІ В СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Глава 56. Загальні положення

Стаття 319. Поняття адміністративного правопорушення

Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України і за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність.

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим Кодексом, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Стаття, що коментується Митним кодексом дає легальне визначення порушення митних правил як основи адміністративної відповідальності. У ній зроблена спроба виділення найбільш істотних характеристик правопорушення, що визнається порушенням митних правил. Вказується, зокрема, на те, що це «протиправна, винна (умисне або необережне) дія або бездіяльність, за яку законодавством передбачена адміністративна відповідальність». Однак, в чому специфічна особливість цього правопорушення на відміну від інших протиправних діянь (що визнаються, зокрема, дисциплінарними проступками або злочинами), в статті не вказується. У результаті на практиці виникають значні труднощі при кваліфікації конкретних протиправних діянь, особливо в тих випадках, коли вони посягають на суспільні відносини, що охороняються не тільки заходами адміністративного впливу, але і кримінальним законом.

Головною соціальною ознакою порушення митних правил є міра його суспільної небезпеки. Об'єктивний характер змісту поняття «суспільна небезпека» обумовлює необхідність оцінки цієї категорії не тільки з точки зору законодавства, але і через посредство етимологічного аналізу слів «суспільство», «небезпека», «шкода», тобто за допомогою виявлення реальних ознак, що визначають зміст і об'єм цього поняття. З цієї точки зору будь-які правопорушення, дезорганізуючі встановлений порядок суспільних відносин, або що заподіюють збиток тому або іншому суспільному інтересу, є шкідливими для існуючого суспільного ладу загалом, або в окремих його ланках, і тим, самим в своїй сукупності створюють ще більш відчутну загрозу небезпеки для існуючого ладу, його міцності, його подальшого зміцнення і розвитку. Іншими словами, суспільна небезпека не може зводитися лише до посягання на найважливіші суспільні відносини, що складають основу існуючого державного і суспільного ладу. Вона полягає в загрозі спричинення шкоди значно більш широкому колу суспільних відносин, що визначають соціально-економічну і нравственну фізіономію суспільства, і тому регульованих і охороняюмих правовими нормами. Інакше кажучи, суспільна небезпека має об'єктивний характер і тому діяння може бути суспільно небезпечним і в тому випадку, якщо воно не заборонене нормою права. Тим більше воно буде суспільно небезпечним, якщо посягає на суспільні відносини, що охороняються правовими нормами, оскільки за допомогою правових норм держава регулює найбільш важливі для нього суспільні відносини.

Крім суспільної небезпеки соціально-правову суть порушення митних правил характеризують також протиправність і винність. Протиправність це юридичне вираження суспільної небезпеки адміністративної провини. Суть її полягає в тому, що конкретне суспільно небезпечне діяння признається порушенням митних правил тільки в тому випадку, коли воно передбачено чинним митним законодавством.

Наступна істотна ознака порушення митних правил, його винність, характеризує психічне відношення правопорушника вчиненого ним діяння і його наслідкам. Винність є найважливішою ознакою одного з елементів складу порушення митних правил, без якої конкретне діяння не може бути кваліфіковане як правопорушення.

Під складом порушення митних правил розуміється встановлена в адміністративно-правових нормах відповідних статей цього Кодексу сукупність ознак, які визначають суспільну небезпеку, винність і протиправність діяння, яке тягне за собою застосування адміністративно-правових санкцій, і відрізняють це діяння від інших видів правопорушень. Будучи юридичною категорією, склад розкриває соціальний зміст і юридичну значущість діяння, можливого застосування заходів адміністративної відповідальності.

Склад порушення включає в себе ознаки, що характеризують зовнішній акт поведінки особи, його спрямованість і наслідки, і ознаки, що характеризує самого правопорушника і його психічне відношення до вчиненого. Відповідно цьому ознаки складу порушення митних правил об'єднуються в чотири групи (елементи), що характеризують:

- а) об'єкт порушення митних правил;
- б) об'єктивну сторону порушення митних правил;
- в) суб'єкт порушення митних правил;
- г) суб'єктивну сторону порушення митних правил.

Всі вказані елементи складу порушення митних правил являють собою нерозривну єдність. Наявність цих елементів суворо обов'язкова для кваліфікації конкретного діяння як порушення митних правил. Якщо хоч би один з них відсутній або не відповідає тим властивостям, які передбачені відповідною статтею МКУ, то вказане діяння не є порушенням митних правил.

Вирішуючи питання про застосування до особи адміністративної відповідальності за вчинення порушення митних правил, потрібно мати на увазі, що це правопорушення має багато спільних меж з таким небезпечним правопорушенням, як злочин. Зумовлене це тим, що об'єкти посягання цих правопорушень співпадають.

Тому надзвичайно важливо, щоб при кваліфікації конкретного діяння враховувалась вся сукупність обставин, що характеризують склад правопорушення: зокрема, особливості об'єкта посягання, особистість правопорушника, форму його провини, наслідку протиправного діяння. Тільки в цьому випадку можливо правильно визначити міру суспільної небезпеки конкретного діяння і відповідно кваліфікувати його або як порушення митних правил, або як злочин.

Стаття 320. Відповідальність за порушення митних правил

Відповідальність за порушення митних правил встановлюється цим Кодексом.

Суб'єктами відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи підприємств.

Притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє зазначених осіб від обов'язку сплати мита та інших податків і зборів.

Відповідальність за вчинення порушення митних правил встановлюється тільки МКУ і тільки за ті правопорушення, які ним передбачені. Перелік порушень митних правил є вичерпним.

Суб'єктами відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, яким на момент вчинення правопорушення виповнилось 16 років. Встановлення певного мінімального віку, по досягненні якого особа може бути притягнута до адміністративної відповідальності і піддана адміністративному стягненню, пов'язане з фізіологічним принципом поступового формування здатності людини усвідомлювати значення своїх дій, керувати ними і розуміти суспільну небезпеку протиправних діянь, що вчиняються нею. Вік має важливе значення для визначення кола осіб, на яких розповсюджується дія Митного Кодексу, встановлення умов його застосування.

Вік, з якого можливе настання адміністративної відповідальності, повинен обчислюватися з моменту вчинення адміністративного порушення, тобто відповідальність може наступити тільки в тому випадку, якщо 16 років виконалося особі саме до моменту здійснення протиправного діяння, а не до часу розгляду питання про притягнення її до адміністративної відповідальності.

Суб'єктами відповідальності за порушення митних правил можуть бути і посадові особи підприємств. Під посадовими особами у відповідних статтях КУАП признаються працівники, що знаходяться на державній або суспільній службі і займаючи посади, пов'язані із здійсненням організаційно-владних, адміністративно-управлінських функцій, внаслідок яких виникають певні правові наслідки для осіб і організацій, яким вони адресовані. Щоб визначити коло цих осіб, необхідно звернутися до аналізу чинного законодавства, яке визначає правовий статус працівників органів державної виконавчої влади, адміністрації державних установ і підприємств, а також органів управління (адміністрації), громадських організацій (об'єднань). Ретельний аналіз цього законодавства свідчить про те, що термін «посадова особа» застосовується до всіх працівників, які наділені хоч би деякими управлінськими і розпорядливими повноваженнями по організації роботи інших осіб. Це можуть бути функції по керівництву трудовим колективом в повному обсязі; по організації праці і виробництва в конкретному підрозділі підприємства або фірми; по контролю і перевірці виконання яких-небудь рішень або актів; прийому, звільненню і переведенню на іншу роботу співробітників відповідної організації; застосуванню заходів заохочення або стягнення і т.п. Всі ці функції мають одну спільну межу: в них реалізуються владні повноваження в процесі здійснення соціального управління в широкому значенні цього слова. Причому, реалізація цих повноважень виступає в форму видання певних владних розпоряджень (актів управління),

направлених на організацію роботи і поведінки інших осіб. У процесі виконання таких владних розпоряджень (актів) між керівником (посадовою особою) і підлеглим (адресатом владного розпорядження) встановлюється певний правовий зв'язок, який зумовлює виникнення відповідних правових наслідків: прав і обов'язків працівників-виконавців, зобов'язаних виконати владні розпорядження посадових осіб. Іншими словами, посадові особи виступають як організатори повсякденної роботи службового персоналу і інших працівників різних державних органів, установ, підприємств і організацій. Вони зосереджують в своїх руках розпорядження значними матеріальними, фінансовими і трудовими ресурсами, здійснюють важливі організаційно-управлінські функції і саме внаслідок цього наділяються владними повноваженнями і несуть підвищену відповідальність за результати своєї службової діяльності.

У залежності від конкретного змісту управлінських функцій і характеру повноважень посадових осіб, серед них можна виділити: керівників; відповідальних (ведучих) фахівців і представників адміністративної влади.

Керівники – це посадові особи, основний зміст роботи яких полягає в тому, щоб направляти і керувати роботою безпосередньо підлеглих ним працівників: фахівців, виконавців, представників допоміжно-технічного персоналу і т.п. Правовою основою службової діяльності керівників є положення про відповідні органи, їх структурні підрозділи і посадові інструкції.

На відміну від керівників, відповідальні (ведучі) фахівці здійснюють керівництво не цілісними об'єктами або їх структурними підрозділами, а виконанням певних специфічних функцій (наприклад, інженерно-технічне забезпечення виробництва, кадрове забезпечення, планово-фінансова діяльність і т.п.). Головне в змісті діяльності цієї категорії посадових осіб полягає в тому, що вони від імені і за дорученням відповідних органів управління, установ або підприємств особисто керують здійсненням спеціальних функцій і готують для керівництва проекти управлінських рішень по цих функціях або самі, в межах наданих їм повноважень, і за дорученням керівників ухвалюють такі рішення.

Нарешті, ще однією специфічною категорією посадових осіб є представники адміністративної влади. Основною відмінною рисою, що виділяє їх з інших посадових осіб, є те, що вони мають право постійно або тимчасово ухвалювати рішення або давати розпорядження відносно осіб, що не знаходяться у них в службовому підкоренні. До числа таких посадових осіб можуть бути віднесені, зокрема, працівники міліції, прокуратури, оперативний склад служби безпеки, представники різних контрольно-наглядових органів, державних інспекцій і т.п.

Згідно з п.30 ст.1 цього Кодексу, посадові особи підприємств – це керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку.

Протиправна поведінка посадової особи може заподіяти значно більшу шкоду, ніж адміністративна провина звичайного громадянина. Тому в конкретних статтях Митного Кодексу, в які як можливі суб'єкти відповідальності названі як громадянин, так і посадова особа, штрафні санкції, що застосовуються до посадових осіб, встановлюються в підвищеному розмірі по відношенню до штрафу, що накладається на громадянина.

Посадові особи притягуються до адміністративної відповідальності тільки при наявності їх провини в здійсненні правопорушення. Провина, як елемент суб'єктивної сторони проступків, що вчиняються посадовими особами, виражається, як правило, в формі необережності. Однак в окремих випадках можливо і умисне здійснення посадовою особою адміністративної провини, коли правопорушник свідомо допускає настання певних шкідливих наслідків, хоч і не бажає їх настання (непрямий намір).

За вчинення порушення митних правил, не пов'язаного з виконанням службових обов'язків, посадові особи несуть адміністративну відповідальність на загальних основах. При цьому порядок накладення адміністративних стягнень на посадових осіб не

відрізняється від загального порядку їх накладення, що застосовується до всіх фізичних осіб.

Іноземці, особи без громадянства, що знаходяться на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України.

Поняття «іноземець» і «особа без громадянства» сформульовані в Законі України «Про правовий статус іноземців» від 4 лютого 1994 року. Іноземцями признаються особи, що перебувають в громадянстві іноземної держави і що не є громадянами України. Особи без громадянства це особи, які взагалі не перебувають в громадянстві якої-небудь держави.

Згідно ст. 26 Конституції України іноземці, особи без громадянства, що перебувають на території України на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть ті ж самі обов'язки, що і громадяни України, за виключеннями, встановленими Конституцією, законами або міжнародними договорами України (зокрема, вони не мають виборчих прав, не несуть військового обов'язку, не можуть бути суддями, прокурорами, народними депутатами і т.п.).

За порушення вимог закону, що виразилося у вчиненні порушення митних правил, іноземці і особи без громадянства можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності на рівних підставах з громадянами України і користуватися при цьому відповідними способами захисту своїх прав і свобод (подача скарги до вищестоящого органу по лінії підлеглості, звернення до прокурора, судове оскарження неправомірних дій, що порушують права і свободи людини і громадянина).

Стаття 321. Особливості відповідальності за деякі види порушень митних правил

Вчинення правопорушень, передбачених статтями 331, 332, 348-350 цього кодексу, внаслідок аварії або дії непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, не тягне за собою відповідальність, передбачену цим Кодексом.

Диспозиція даної статті містить вичерпний перелік порушень митних правил, при вчиненні яких, за умови аварії чи дії непереборної сили, адміністративна відповідальність не настає.

Положення статті діють при наданні документів, виданих компетентними органами, які підтверджують, що порушення митних правил сталося внаслідок аварії або дії непереборної сили.

Стаття 322. Види стягнень за порушення митних правил

За порушення митних праил можуть бути накладені такі стягнення:

- 1) попередження;
- 2) штраф;
- 3) конфіскація товарів-безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувались для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувались для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Система адміністративних стягнень, передбачених в статті, що коментується, включає в себе різні по характеру і правовим наслідкам санкції, що дозволяє використати їх диференційно, з урахуванням характеру вчиненого порушення митних правил, особистості правопорушника. У тексті стаття ці санкції співвіднесені між собою і

розташовані в залежності від наростання суворості стягнення від найбільш легкого (попередження) до самого серйозного – конфіскації.

Кожна стаття глави 57 «Види порушень митних правил і відповідальність» містить чіткі вказівки на міру стягнення, яка підлягає застосуванню за вчинення передбаченої нею провини. Орган, що розглядає справу про порушення митних правил може призначити тільки те адміністративне стягнення, яке вказане в санкції статті.

Стаття 323. Основні і додаткові види стягнення.

Попередження або штраф можуть застосовуватися тільки як основний вид стягнення за вчинене правопорушення.

Конфіскація товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувались для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувались для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, може застосовуватися як основний і як додатковий вид стягнення.

За одне і те саме порушення митних правил може накладатися тільки основне або основне і додаткове стягнення. Якщо статтею, якою встановлюється відповідальність за порушення митних правил, передбачається основне і додаткове стягнення, застосування лише додаткового стягнення без основного не допускається, за винятком випадків, передбачених ч.2 ст.328 цього Кодексу.

Попередження або штраф можуть застосовуватися тільки як основний вид стягнення за вчинене правопорушення, передбачене всіма статтями Митного кодексу, за винятком ст.341.

Конфіскація товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувались для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувались для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, може застосовуватися як основний вид стягнення за вчинення правопорушення, передбаченого ст.ст.336, 339, 340, 341, 348, 349, 350, 351, 352, 353 цього Кодексу.

Застосування двох основних видів стягнення (штраф з конфіскацією) не допускається.

Конфіскація товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил може застосовуватися як додатковий вид стягнення за вчинення правопорушення, передбаченого ст.345 цього Кодексу.

Стаття 324. Попередження

Попередження як стягнення за порушення митних правил є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому. Рішення про попередження приймається керівником митного органу або його заступником у формі постанови про накладення адміністративного стягнення відповідно до статті 391 цього Кодексу. Постанова оголошується правопорушникові.

Попередження, як один з видів адміністративного стягнення, застосовується переважно до осіб, винних в здійсненні незначних, не представляючої великої суспільної небезпеки проступків. Зміст попередження полягає в офіційному, від імені держави, засудженні і осуді протиправного діяння правопорушника органом адміністративної юрисдикції і в попередженні правопорушника про неприпустимість таких дій надалі. Оскільки попередження саме м'яке адміністративне стягнення, воно не торкається майнові і

інші права порушника. Застосовується попередження лише в тому випадку, коли воно передбачене в санкції статті.

Попередження одне з основних адміністративних стягнень. При наявності альтернативи в санкції статті воно застосовується тільки в тих випадках, коли особа, що характеризується позитивно, вперше вчинила порушення митних правил, за яке недоцільно застосовувати більш суворе стягнення. Причому перераховані умови лише в комплексі можуть дати підставу застосувати попередження, а не штраф або інше адміністративне стягнення, передбачене санкцією відповідної статті МКУ.

Застосування попередження, рівно як і іншого адміністративного стягнення, спричиняє для правопорушника відповідні правові наслідки. Крім того, належним образом оформлене попередження набуває значення преюдициального факту, що важливо для притягнення до відповідальності і визначення стягнення відносно осіб, що здійснило повторно однорідне порушення митних правил.

Попередження оформляється письмово шляхом винесення постанови органом (посадовою особою), що розглядає справу.

Стаття 325. Штраф

Штраф є грошовим стягненням, що накладається на осіб за порушення митних правил у випадках і межах, встановлених цим Кодексом .

Штраф являє собою стягнення майнового характеру, яке виражається в отриманні з порушника і направленні в прибуток держави певної суми грошових коштів. У адміністративно-юрисдикційній практиці штраф є домінуючою формою адміністративної відповідальності, оскільки він передбачений як єдина або альтернативна міра стягнення за більшість адміністративних проступків.

Штраф це міра впливу на свідомість правопорушника шляхом ущемлення його майнових інтересів. Штраф, як адміністративне стягнення за вчинення порушення митних правил може застосовуватися як основне покарання.

Цим Кодексом встановлений мінімальний та максимальний розмір штрафів, що застосовуються, фіксуючи їх з визначенням верхнього і нижнього рівнів. Це дає можливість диференціювати стягнення, що накладаються, виходячи з характеру вчиненого порушення, обставин, що характеризують особу правопорушника, форми і міру його провини і т.п. Крім того, розмір штрафу встановлюється в залежності від суб'єкта адміністративної відповідальності (громадяни, посадові особи).

Штраф обчислюється у величині кратній розміру неоподатковуваного мінімуму доходів громадян на день скоєння правопорушення.

Стаття 326 Конфіскація

Конфіскація як стягнення за порушення митних правил полягає в примусовому вилученні товарів, транспортних засобів, зазначених у пункті 3 статті 322 цього Кодексу, і безоплатній передачі їх у власність держави.

Конфіскація товарів, транспортних засобів, зазначених у пункті 3 статті 322 цього Кодексу, застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення.

Конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, що визначаються цим Кодексом та іншими законами України.

Конфіскація, як адміністративне стягнення, складається в примусовому вилученні і безвідплатному поверненні у власність держави предметів - безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувались для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувались для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

При цьому треба розуміти, що під транспортними засобами, що використовувались правопорушником для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України слід розуміти будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту (в тому числі гужевий транспорт, велосипед), за винятком транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України по чітко встановленим маршрутам та рейсам, що здійснюються відповідно до встановленого розкладу руху на підставі міждержавних (міжвідомчих) угод про транспортне сполучення.

Як адміністративне стягнення конфіскація може встановлюватися тільки законом і призначатися лише у випадках, прямо передбачених у відповідних статтях МКУ.

Конфіскація може бути призначена в якості як додаткового, так і основного стягнення, і може бути призначена тільки судом.

Відповідно до чинного законодавства постанови про конфіскацію приводяться у виконання державними виконавцями.

Стаття 327 Забезпечення законності у разі застосування стягнень до порушників митних правил.

Стягнення за порушення митних правил не може бути застосовано інакше, як на підставі та в порядку, встановленому цим Кодексом та іншими законами України.

Додержання авимог законодавства у разі застосування стягнень за порушення митних правил забезпечується здійсненням систематичного контролю з боку митних органів вищого рівня та їх посадових осіб, права оскарження та інших встановлених законодавством України заходів.

Стаття 1 Конституції України проголосила Україну як демократична правова держава, для якого характерне визнання пріоритету прав і свобод людини і громадянина, взаємна відповідальність держави і особистості. Звідси виникає зміст поняття «законність» в значенні точного і неухильного виконання вимог законів і заснованих на них інших правових актів з урахуванням безумовного верховенства закону. У зв'язку з цим необхідно підкреслити особливу значимість норм статті, що коментується для всіх органів, уповноважених застосовувати заходи адміністративної відповідальності незалежно від характеру і об'єму їх повноважень.

Ніхто не може бути підданий мірі адміністративного впливу в зв'язку з адміністративним правопорушенням інакше, як на основах і в порядку, встановлених законодавством.

Воля держави, направлена на припинення протиправних дій, виражена досить чітко, бо застосування до особи адміністративної відповідальності можливе тільки на основах, встановлених в законі. Якщо такі основи відсутні або якщо провина особи в здійсненні діяння по цих основах не доведена, особа не може бути піддана якій-небудь мірі адміністративного стягнення.

Таке ж важливе значення для захисту прав громадян, що підозрюються в здійсненні порушення митних правил, має і ст. 58 Конституції України, згідно з якою ніхто не може відповідати за діяння, яке в момент його здійснення не признавалося правопорушенням. Більш того якщо навіть особа вчинила адміністративне порушення, але після його здійснення відповідальність за нього пом'якшена або усунена, то

застосовується новий закон, що звільняє правопорушників від відповідальності або пом'якшує її. Цей висновок безпосередньо витікає з ч.1 ст.58 Конституції, яка свідчить, що закони і інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії у часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або виключають відповідальність особи.

З конституційних положень про рівність всіх перед законом (ст. 24 Конституції), про право кожного захищати свої права і свободи всіма способами, не забороненими законом, в тому числі шляхом звертання до суду (ст. 55 Конституції), про право кожного на отримання кваліфікованої юридичної допомоги (ст. 59 Конституції) і інш витікає принцип рівності перед законом. Крім того, принципове значення для провадження у справах про ПМП мають положення ст. 62 Конституції України про презумпцію невинності і про те, що обвинувачений не зобов'язаний доводити свою невинність, а сумніви у винності осіб тлумачаться на його користь; і положення ст. 61 Конституції України про те, що ніхто не може бути двічі притягнутий до юридичної відповідальності одного вигляду за одне і те ж правопорушення. Рівним образом це відноситься і до застосування положення ст. 63 Конституції України про те, що ніхто не зобов'язаний і не несе відповідальності за відмову свідчити або давати пояснення відносно себе, членів своєї сім'ї або близьких родичів, коло яких визначається законом.

Важливим правилом є те, що міра впливу до винного в здійсненні порушення митних правил може бути застосована, по-перше, тільки уповноваженим на те органом або посадовою особою і, по-друге, в межах встановлених законом повноважень.

Нарешті, забезпечення законності полягає в обов'язку вищестоящого (в порядку підлеглості) органу (посадової особи) здійснювати контроль за діяльністю підлеглих йому органів і осіб, уповноважених застосовувати заходи адміністративної відповідальності а також праві особи, притягнутої до адміністративної відповідальності, оскаржити накладене стягнення в судовому порядку, а також подати скаргу у вищестоящий в порядку підлеглості орган (посадовій особі).

Таким чином, законодавством створено цілісну систему заходів, направлених на забезпечення законності при застосуванні стягнень у справах про порушення митних правил до осіб, що здійснили порушення, і в той же час на виключення неправомірних порушень їх прав і законних інтересів.

Стаття 328 Строки накладення адміністративного стягнення

Адміністративні стягнення у вигляді попередження, штрафу можуть бути накладені не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні-два місяці з дня його виявлення.

У разі відмови в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил, стягнення у вигляді попередження, штрафу може бути накладено не пізніше як через місяць з дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або її закриття.

Предмети, зазначені у пункті 3 статті 322 цього Кодексу, підлягають конфіскації незалежно від часу виявлення порушення митних правил.

Дана стаття визначає строки для притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення порушення митних правил її застосування адміністративного впливу, тобто терміни, після закінчення яких можливість накладення адміністративного стягнення виключається.

За загальним правилом, строки для притягнення до адміністративної відповідальності не може перевищувати двох місяців (включно п'ятнадцятиденний термін розгляду справи) при адміністративному основному стягненні у вигляді попередження, штрафу. Встановлення такого порівняно невеликого терміну для

накладення адміністративного стягнення викликане тим, що ефективність заходів, що застосовуються за здійснення порушення митних правил, зростає, якщо призначення і виконання цих заходів максимально наближені до моменту здійснення правопорушення, і вони проводяться оперативно.

Для більшості адміністративних проступків моментом, з якого починається перебіг строку давності, є день здійснення правопорушення. Разом з тим для так званих проступків, що тривають, дата початку відліку двомісячного терміну настає з моменту його виявлення.

Строки притягнення до адміністративної відповідальності обчислюються днями та місяцями. При обчисленні строків не беруться до уваги той день, від якого починається строк. При цьому строк завершується в 24 години останньої доби встановленого терміну.

Конфіскація товарів-безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувались для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувались для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, застосовується незалежно від часу вчинення або виявлення порушення митних правил.

Глава 57. Види порушень митних правил і відповідальність за такі правопорушення

Стаття 329. Порушення режиму зони митного контролю

Переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, громадян, у тому числі посадових осіб органів державної влади (крім митних органів), які не перетинають митний кордон України, а також проведення в зоні митного контролю господарських робіт без дозволу митного органу або вчинення інших дій, якими порушується встановлений законодавством режим зони митного контролю,

тягне за собою за відсутності товарів, транспортних засобів - безпосередніх предметів порушення митних правил накладення штрафу в розмірі до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії за наявності товарів, транспортних засобів - безпосередніх предметів порушення митних правил

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення – встановлений цим Кодексом (ст.51) режим зони митного контролю тобто приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт.

Об'єктивна сторона виражається у вчинення будь-яких дій що порушують режим зони митного контролю. Такими діями є : переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони (з товарами, транспортними засобами і без таких) громадян, посадових осіб органів державної влади (крім митних органів), які не перетинають митний кордон, а також у проведенні у такій зоні без дозволу митного органу господарських робіт та інші дії.

Під зоною митного контролю (далі ЗМК), слід розуміти визначену на митному кордоні України або в інших місцях територія, в межах якої митні органи здійснюють митний контроль.

Згідно зі ст. 48 цього Кодексу, ЗМК створюються у пунктах пропуску на митному кордоні України, в межах прикордонної смуги на державному кордоні України, у морських і річкових портах, аеропортах, на залізничних станціях, на територіях підприємств, спеціальних митних зон, а також в інших місцях, визначених митними органами.

Такими місцями можуть бути місця на які розповсюджується дія окремих митних режимів, таких як магазин безмитної торгівлі, митний склад та інш. ЗМК бувають постійні і тимчасові. Тимчасові ЗМК створюються на час проведення митного контролю та митного оформлення (наприклад, в купе залізничного вагону, на стоянці автотранспорту та таке інше), про що працівник митного органу повинен сповістити присутніх та інших осіб. Таке сповіщення може відбуватися як із застосуванням табличок з відповідним текстом, так і мовно. Забезпечення режиму ЗМК покладено на митні органи.

Під режимом ЗМК слід розуміти – встановлений законодавством порядок доступу та перебування в таких зонах товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівельних споруд, а також проведення господарських робіт в ЗМК.

Із змісту ст.52 цього Кодексу витікає, що проведення господарських робіт у ЗМК, переміщення через межі ЗМК і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів та громадян у тому числі посадових осіб органів державної влади, які не перетинають митний кордон, проведення в такій зоні господарських робіт, допускається тільки з дозволу керівника або заступника керівника митного органу за погодженням з Прикордонними військами України і під контролем посадових осіб цього органу, крім випадків передбачених законами України. Таким чином, такому переміщенню та проведенню господарських робіт повинно передувати отримання дозволу митного органу.

При цьому, громадяни, які перетинають митний кордон України, представники організацій, підприємств та установ що отримують чи відправляють товари та інші предмети, допускаються до ЗМК на підставі дійсних для в'їзду (виїзду) документів чи транспортних та інш. документів на отримання (відправку) товарів та інш. предметів.

Співробітники прикордонного, санітарного, ветеринарного, фітосанітарного та інших видів контролю при необхідності виконання службових обов'язків в ЗМК пропускаються на її територію по службових посвідченнях.

Працівники органів МВС, СБУ, прокуратури, інших органів влади пропускаються в ЗМК для виконання службових обов'язків за наявності службового посвідчення та письмового розпорядження керівників цих підрозділів при здійсненні заходів по боротьбі з організованою злочинністю, а у ЗМК що розміщуються у пунктах пропуску на митному кордоні України, вищезазначені особи пропускаються за наявності службового посвідчення та письмового припису відповідних органів з попереднім сповіщенням органів охорони державного кордону. Але, із змісту ст.52 цього Кодексу витікає, що для пропуску у ЗМК, вищезазначеним особам також необхідно отримати дозвіл керівника або заступника керівника митного органу.

У режимній зоні ЗМК митні органи можуть затверджувати додаткові режимні правила, що регламентують порядок допуску в зазначену зону осіб у тому числі тих, які беруть участь у здійсненні контролю, навантажувально-розвантажувальних робіт, а у ЗМК в пунктах пропуску на митному кордоні, також обслуговування осіб і транспортних засобів закордонного прямування, відправлення з пунктів пропуску транспортних засобів та вантажів, з урахуванням завдань і повноважень цих осіб.

Виходячи із цілей утворення зон митного контролю (ст.48 цього Кодексу), необхідно керуватися тим, що одним із критеріїв надання такого дозволу є відсутність перешкод для виконання функцій митного органу.

Суб'єктом даного правопорушення може бути будь-яка особа що підлягає адміністративній відповідальності (громадяни, що досягли віку адмін відповідальності, які знаходяться в осудному стані та посадові особи органів державної влади).

Суб'єктами цього правопорушення не можуть бути працівники митних органів.

Суб'єктивна сторона – характеризується умисною формою вини.

Таке діяння, що кваліфікується за ч.1, тягне за собою накладення штрафу у розмірі до двадцяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян. За наявності безпосередніх предметів правопорушення по іншій справі про порушення митних правил (товарів та транспортних засобів) це діяння кваліфікується за ч.2 і тягне за собою накладення штрафу у розмірі від п'ятидесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Стаття 330. Неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю

Неподання митному органу в установлений законодавством строк документів, передбачених відповідно до цього Кодексу для здійснення митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, незалежно від подання письмової декларації, -

тягне за собою попередження або накладення штрафу на громадян у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств - до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення – встановлений цим Кодексом (ст.45) порядок надання документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю.

Об'єктивна сторона – неподання митному органу України необхідних для здійснення митного контролю:

- а) документів на товари, інших, чим декларація;
- б) документів на транспортні засоби, інших, чим декларація.

При цьому під необхідними для митного контролю документами варто розуміти такі документи, що повинні представлятися в зв'язку зі здійсненням митного контролю і проведенням митного оформлення і повинні:

1) або містити відомості, необхідні для митного контролю і митного оформлення (наприклад, статут підприємства, контракти і договори, укладені ними; фінансові документи, що підтверджують розрахунки цих підприємств тощо);

2) або бути підставою для переміщення предметів (наприклад, експортна або імпортерна ліцензія, дозволи, легалізовані у встановленому порядку документи на право спадкування тощо);

3) а також інші документи, перелік яких визначається у відповідності зі ст.45 МК України.

Неподання таких документів може виражатися як у виді відхилення (наприклад, коли особі відомо про обов'язок дати їх митному органу у визначені терміни, що особою порушуються), так і у виді непокори розпорядженню або вимозі посадової особи митного органа дати документи. Непокора законному розпорядженню або вимозі посадової особи митного органа України при виконанні нею своїх службових обов'язків може виражатися у відкритій відмові від виконання законного розпорядження або вимоги, або іншому навмисному його невиконанні, при цьому під невиконанням розуміється нездійснення дій, передбачених розпорядженням або вимогою, учинення дій, заборонених розпорядженням або вимогою, або неналежне (несвоєчасне, неповне, неточне) виконання розпорядження або вимоги.

Це правопорушення має самостійний склад, об'єктивна сторона якого виражена у бездіяльності, саме - неподанні (недоставленні в місце призначення) митному органу у встановлені законодавством строки документів необхідних для митних цілей, незалежно від того, чи була подана письмова митна декларація.

Згідно з ч.2 ст.86 цього Кодексу, подання митної декларації повинно супроводжуватися поданням митним органам транспортних, комерційних супровідних

та інших необхідних документів, перелік яких встановлено Кабінетом Міністрів України або уповноваженим органом.

Документ – це діловий папір, що посвідчує певний юридичний факт, підтверджує право на ввезення (вивезення) та транзит товарів та транспортних засобів та (або) служить доказом заявлених у митній декларації відомостей, надає можливість ідентифікувати заявлені в митній декларації та представлені до митного оформлення товари.

Згідно статті 54 цього Кодексу, документи, необхідні для здійснення митного контролю подаються митному органу при:

- 1) перетинанні товарами і транспортними засобами митного кондону України;
- 2) декларуванні товарів і транспортних засобів;
- 3) повідомленні митного органу про намір здійснити переміщення товарів і транспортних засобів через митний кондон України;
- 4) здійснення митними органами інших контрольних функцій.

Таким чином, надання документів є обов’язком відповідних осіб, встановленим правовими актами по митній справі.

Для визначення об’єктивної сторони в таких правопорушеннях є важливим встановлення терміну подання документів до митного органу, порушення якого буде кваліфікуватися за даною статтею цього Кодексу.

Оскільки об’єктивна сторона цього правопорушення виражається саме в неподанні необхідних документів у встановлений законодавством строк, то орієнтування щодо строків подання цих документів повинно здійснюватись, у більшості випадків саме на встановлені законодавством строки декларування товарів та транспортних засобів, при цьому, сам факт надання митному органу письмової митної декларації не відіграє для даного складу правопорушення ніякої ролі.

Строки надання необхідних для митного контролю та митного оформлення документів можуть розрізнятися:

-за суб’єктами переміщення товарів та транспортних засобів; за режимом, в якому вони переміщуються через митний кордон;

-за митним режимом, в якому вони розміщені на митній території України (ст.214);

-за іншими ознаками (ст.108).

Строки подання документів є різними - від одночасного з пред’явленням товарів митному органу (для громадян) ч.2ст.85 цього Кодексу - до 3-х років (для товарів, що розміщені у режимі митний склад) ч.1 ст.214 цього Кодексу.

Законодавець, крім вищезазначених, визначає й такі строки:

1) не пізніше ніж через три години з моменту прибуття у пункт пропуску на митному кордоні України, а у разі виїзду за межі митної території - не пізніше ніж за три години до перетинання митного кордону України - для порожніх транспортних засобів та транспортних засобів, що переміщують пасажирів (ч.3 ст.85);

2) протягом 10 днів з дня доставки товарів і транспортних засобів у митний орган призначення (ч.1ст.85);

3) 3 місяці, а у випадку продовження митницею терміну – 4 місяці, якщо товари зберігаються на складах тимчасового зберігання (ст.108), та таке інш.

Як витікає із ст.54 цього Кодексу, суб’єктами цього правопорушення є особи, на яких лежить обов’язок подання таких документів митному органу. Це посадові особи підприємств (декларанти (п.5 ст.1), митні брокери (ст.176), перевізники (п. 22 ст.1), митні перевізники (ст.182) та інші посадові особи підприємств (п.30.ст.1) і громадяни (п.4ст.1), що досягли віку адміністративної відповідальності й знаходяться в осудному стані.

Суб’єктивна сторона правопорушення характеризується умисною формою вини.

Правопорушення передбачене ст.330 цього Кодексу, тягне за собою попередження або накладення штрафу на громадян у розмірі до п’яти

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 331. Видача товарів, транспортних засобів без дозволу митного органу або їх втрата

Видача без дозволу митного органу або втрата товарів, транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, - тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єктом цього правопорушення є правовідносини, що регулюють порядок митного оформлення товарів та транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Об'єктивну сторону складає правопорушення, що виражене у дії пов'язаній або з видачею без дозволу митних органів, або з втратою товарів та транспортних засобів, які знаходяться під митним контролем у період, визначений ст.43 цього Кодексу.

Перш за все необхідно визначитися щодо термінів “видача” та “втрата”.

Під видачею товарів, розуміється їх передача третім особам. Наприклад, за видачу товарів несе відповідальність перевізник, який доставив товари та транспортні засоби не в митний орган призначення, а отримувачу, адреса якого зазначена в товаросупровідному документі. Такі дії перевізника є його прямим волевиявленням.

Втрата – це залишення десь, чи загублення чогось через неухважність. У відмінність від видачі втрата не пов'язана з прямим волевиявленням особи, і, по суті є результатом, що виражений у вибутті (виході з числа наявних) товару із володіння (користування, розпорядження) особи.

Втрата і видача товарів і транспортних засобів, які знаходяться під митним контролем можуть бути допущені не тільки в процесі доставки, а й в подальшому, при здійсненні зберігання. Цим обумовлюється притягнення до відповідальності за учинення таких дій також осіб, що прийняли товар на відповідальне зберігання, та осіб відповідальних за збереження товарів на складах тимчасового зберігання та в режимі митного складу.

Суб'єктивна сторона – щодо видачі товарів, транспортних засобів – навмисність, щодо їх втрати – необережність.

Суб'єктами цього правопорушення можуть бути, як посадові особи підприємств (перевізник, особа відповідальна за зберігання товарів та транспортних засобів на складах тимчасового зберігання, в режимі митний склад, особа що прийняла товар на відповідальне зберігання), так і громадяни, які зобов'язані доставити переміщувані товари та транспортні засоби (що прямують самоходом) у митницю призначення, які підлягають адміністративній відповідальності.

Видача без дозволу митних органів або втрату товарів та транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, - тягне за собою накладення штрафу у розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 332. Недоставлення до митного органу товарів, транспортних засобів, документів

Недоставлення до митного органу товарів, транспортних засобів, що перебувають під митним контролем і перевозяться з одного митного органу до іншого, а так само прийнятих для передачі митному органу митних або інших документів на ці товари, транспортні засоби

-тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт. Це правопорушення посягає на порядок митного оформлення товарів та транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Об'єктивна сторона – недоставлення до митного органу України товарів, транспортних засобів, що перебувають під митним контролем і перевозяться з одного митного органу України до іншого, а так само прийнятих для передачі митному органу України митних або інших документів на ці товари, транспортні засоби. У відповідності зі ст.ст. 94, 154 цього Кодексу, підприємство і громадянин, що прийняли товари і транспортні засоби до перевезення, зобов'язані доставити в митницю призначення товари і транспортні засоби, а також документи на них, які підлягають врученню цій митниці в строк, що відповідно до ч.2 ст.158 цього Кодексу встановлюється митним органом відправлення відповідно до нормативів на перевезення вантажів, виходячи з можливостей виду транспорту, використовуваного для такого перевезення, маршруту, відстані до кінцевого пункту та інших умов перевезення.

Слід мати на увазі, що в разі недоставлення митних вантажів в митницю призначення в наслідок аварії або дії непереборної сили, відповідальність по ст.332 цього Кодексу не настає за умовами застосування перевізником всіх можливих заходів до збереження товарів та недопущення будь-якого їх використання і повідомлення про це в найближчий митний орган. Ці обставини повинні бути підтверджені відповідними документами.

Перевізник – особа, зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності, яка в установленому законом порядку, з використанням належних їй або найманих нею транспортних засобів переміщує товари через митний кордон України, або здійснює перевезення товарів що перебувають під митним контролем, між митними органами на території України (п. 22 ст.1).

Митний перевізник - підприємство-резидент України, яке здійснює перевезення між митними органами товарів, що перебувають під митним контролем, без застосування при цьому заходів гарантування доставки товарів до митного органу призначення (ст.182).

Декларант – юридична чи фізична особа, яка здійснює декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України (п.5 ст.1).

Митний брокер (посередник) – підприємство, що здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, і має ліцензію на право здійснення митної брокерської діяльності (ст.176)

Документ – це діловий папір, що посвідчує певний юридичний факт, підтверджує право на ввезення (вивезення) та транзит товарів та транспортних засобів та (або) служить доказом заявлених у митній декларації відомостей, надає можливість ідентифікувати заявлені в митній декларації та представлені до митного оформлення товари.

Під недоставленням товарів та транспортних засобів, треба розуміти фактичне незнаходження на місці призначення (у відповідному митному органі) товарів та транспортних засобів, що перебувають під митним контролем у визначені законодавством строки.

Під недоставленням документів на товари і транспортні засоби, необхідно розуміти - невручення (ненадання) перевізником (митним перевізником) або декларантом (митним брокером) товаросупровідних документів відповідного типу за видом транспорту (товаротransпортної або залізничної накладних, передатної відомості, коносаменту, маніфесту, генеральної декларації, акту приймання-передачі товару, та інш.) та комерційних документів на переміщувані товари і транспортні засоби одночасно з наданням повідомлення про їх прибуття.

Таким чином, об'єктивна сторона цього порушення може бути виражена бездіяльністю перевізника (митного перевізника), яким порушення встановлені

законодавством строки доставки товарів, транспортних засобів та документів на них у митницю призначення.

Недоставлення товарів, транспортних засобів та документів на них, а так само прийняті для передачі митному органу документи на них взагалі, в залежності від причини, такої події, кваліфікуються також за іншими статтями митного Кодексу. Наприклад, якщо перевізник або декларант фактично не може доставити товари, транспортні засоби, у зв'язку з їх втратою, їх дії повинні також кваліфікуватися за ст.331 цього Кодексу.

За недоставлення (невручення) документів на певні товари та транспортні засоби, суб'єкт буде нести відповідальність за цією статтею тільки у випадку, якщо встановлено, що документи були їм прийняті для передачі митному органу призначення, однак за якихось обставин не були доставлені до митного органу. В іншому випадку кваліфікація дій суб'єкта за ст.332 цього Кодексу буде невірною.

Слід мати на увазі, що в разі недоставлення митних вантажів в митницю призначення в наслідок аварії або дії непереборної сили, відповідальність по ст.332 цього Кодексу не настає за умовами застосування перевізником всіх можливих заходів до збереження товарів та недопущення будь-якого їх використання і повідомлення про це в найближчий митний орган. Ці обставини повинні бути підтверджені відповідними документами.

Суб'єктами цього правопорушення можуть бути посадові особи підприємств - декларант або митний брокер, перевізник або митний перевізник (в залежності від того, на кому саме в проміжок часу, коли було здійснено порушення, лежав обов'язок доставлення певних товарів, транспортних засобів, а так само документів на них у митний орган) та громадяни, що підлягають адміністративній відповідальності.

Суб'єктивна сторона даного правопорушення характеризується умисною формою вини.

Санкція цієї статті передбачає накладення стягнення у вигляді штрафу в розмірі від п'ятидесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Стаття 333. Незупинення транспортного засобу

**Незупинення в зоні митного контролю транспортного засобу, що переміщується через митний кордон України,-
-тягне за собою накладення штрафу у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.**

Об'єктом даного правопорушення є порядок митного контролю транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Об'єктивна сторона цього правопорушення полягає у діях, що виражені у неприпиненні руху транспортного засобу й порушенні порядку митного контролю та оформлення.

При встановленні зазначеної ознаки необхідно мати на увазі, що склад порушення утворюють такі дії, як:

- незупинення, як результат непокори вимозі посадовій особі митниці зупинитися у встановленому місці;
- незупинення у встановленому місці, що позначено знаками, як місце здійснення митного контролю та оформлення.

Для вірної кваліфікації цього правопорушення, під поняттям транспортних засобів треба розуміти будь-які засоби транспорту, що використовуються для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України, а також ті, що переміщуються у якості товарів (самоходом).

Зоною митного контролю (далі – ЗМК) є – місце визначене митними органами у пункті пропуску через митний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні процедури.

Згідно зі ст.111 цього Кодексу, транспортні засоби, якими переміщуються громадяни та товари через митний кордон України, підлягають митному контролю та митному оформленню. Відповідно до ст.ст.121, 139, 143, та ч.2 ст.95 цього Кодексу, митний контроль товарів та транспортних засобів здійснюється у зонах митного контролю.

Таким чином, транспортні засоби повинні зупинятись в місцях визначених митними органами. Такими місцями є: пункти пропуску на митному кордоні України; місця доставки товарів та транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, а також в інші місця встановлені митними органами (постійні та тимчасові зони митного контролю)

Притягнення до відповідальності за незупинення транспортного засобу обумовлено необхідністю наявності двох обставин. По-перше, місце зупинки транспортного засобу повинно бути визначене митними органами; по-друге, ці місця повинні бути індивідуалізовані в якості місць зупинки. Як правило, така індивідуалізація здійснюється за допомогою візуальних способів передачі інформації.

Суб'єктом правопорушення є фізична особа яка управляє транспортним засобом, що переміщується через митний кордон України у зоні митного контролю, тобто особа що досягла віку адміністративної відповідальності, осудна та має право на керування транспортним засобом (громадянин або посадова особа підприємства-перевізника).

Суб'єктивна сторона цього правопорушення характеризується умислом (навмисна форма вини).

Таке діяння тягне за собою накладення штрафу у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 334. Відправлення транспортного засобу без дозволу митного органу

Відправлення без дозволу митного органу транспортного засобу, що перебуває під митним контролем, - тягне за собою накладення штрафу у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств – до десяти неоподатковуваних доходів громадян.

У статті, що коментується, важливим є встановлення складу адміністративного проступку.

Об'єктом даного правопорушення є відносини, які складаються у сфері здійснення державними органами митної справи, зокрема, відносини, що пов'язані із організацією і здійсненням митного контролю.

Статті 43 і 78 цього Кодексу визначили тривалість перебування під митним контролем і митним оформленням, а частина 2 статті 53 цього Кодексу вказала, що митні органи мають право у примусовому порядку зупиняти і повертати в зони митного контролю транспортні засоби та громадян, які без дозволу митних органів увійшли із зони митного контролю на митну територію України, а також морські та річкові судна, які без дозволу митних органів вийшли з зони митного контролю за межі митної території України і не перебувають у територіальних водах інших держав.

Об'єктивну сторону цього правопорушення складають такі ознаки: протиправність, діяння у формі дії та час вчинення.

Протиправність проявляється у вчиненні дії, яка порушує правила встановлені у статтях 43 і 78 цього Кодексу.

Протиправне діяння проявляється у вчиненні активної дії – відправлення транспортного засобу. Під терміном “відправлення” відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови, виданого в Києві в 2001 році, слід розуміти дію за значенням “відправити”. Ця дія відбувається без дозволу митного органу. Вказаний Словник розкриває термін “дозвіл”. Це – згода, що дає право на здійснення чого-небудь. Таким чином, відправлення транспортного засобу – це дія яка відбувається без згоди митного органу. Пункт 40 статті 1 цього Кодексу визначає наступне визначення поняття “транспортні засоби”. Транспортні засоби – це будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, що використовується виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України. А відповідно до частини 2 статті 12 цього Кодексу митними органами є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи, регіональні митниці, митниці.

Час вчинення цього правопорушення, має важливе значення для встановлення складу адміністративного проступку, оскільки в диспозиції норми статті 334 цього Кодексу вказується факт перебування транспортного засобу під митним контролем. Стаття 43 визначає тривалість перебування під митним контролем та час, коли митний контроль закінчується.

Товари і транспортні засоби перебувають під митним контролем з моменту його початку і до закінчення згідно з заявленим митним режимом.

У разі ввезення на митну територію України товарів і транспортних засобів митний контроль розпочинається з моменту перетинання ними митного кордону України.

У разі вивезення за межі митної території України митний контроль розпочинається з моменту пред’явлення товарів і транспортних засобів для митного оформлення та їх декларування в установленому цим Кодексом порядку.

Тривалість перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем на території зони митного контролю у пункті пропуску на митному кордоні України встановлюється відповідно до технологічної схеми пропуску через митний кордон осіб, товарів і транспортних засобів.

Митний контроль закінчується:

У разі ввезення на митну територію України – після здійснення у повному обсязі митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;

У разі вивезення за межі митної території України – після здійснення у повному обсязі митного оформлення товарів і транспортних засобів та перетинання митного кордону України, за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму.

Суб’єктами цього правопорушення є громадяни і посадові особи підприємств. Відповідно до пункту 4 статті 1 цього Кодексу громадяни – це фізичні особи: громадяни України, іноземці, особи без громадянства. Відповідно до статті 12 Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку. А стаття 16 цього Кодексу вказує, що іноземні громадяни і особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України.

Посадовими особами підприємств, відповідно до пункту 30 статті 1 цього Кодексу є керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов’язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку.

Суб'єктивну сторону цього правопорушення складає вина у формі умислу. Відповідно до статті 10 Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративне правопорушення визнається вчиненим умисно, коли особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки і бажала їх або свідомо допускала настання цих наслідків. Особа знає, що відправлення без дозволу митного органу транспортного засобу, що перебуває під митним контролем є протиправним і діє таким чином, то вона вчиняє це умисно.

Санкція норми викладеної у статті 334 цього Кодексу передбачає застосування каральної санкції у вигляді штрафу. Штраф як адміністративне стягнення передбачений статтею 27 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Однак, характерним для цієї норми є те, що її санкція, вказуючи на розмір штрафу, вказує гранично можливі межі застосування цього адміністративного стягнення. Так наприклад вказується "...до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян..." Розмір штрафу залежить від розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян і визначається особою, яка застосовує адміністративне стягнення.

Використовується розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, який встановлено Указом Президента України від 21.11.95р. № 1082/95 "Про внесення змін до Указу Президента України від 13 вересня 1994 року №519". Пунктом 1 цього Указу з 1 жовтня 1995 року встановлено неоподатковуваний мінімум доходів громадян у розмірі 1700 тисяч карбованців на місяць, тобто на теперішній час 17 гривень.

Відповідно до частини 1 статті 386 цього Кодексу справи про порушення митних правил, передбачені статтею 334 цього Кодексу, розглядаються митними органами.

Стаття 335. Причалювання до суден, що перебувають під митним контролем

Причалювання до судна, що перебуває під митним контролем, інших суден та інших плавучих засобів без дозволу митного органу -

тягне за собою попередження або накладення штрафу на громадян у розмірі до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств - до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення - установлений Митним кодексом України порядок митного контролю, як сукупності заходів, здійснюваних митними органами України в межах своєї компетенції.

Безпосередній об'єкт правопорушення - установлений Митним кодексом України порядок митного контролю за суднами і товарами, що знаходились на них.

Об'єктивна сторона - причалювання до судна, що знаходиться під митним контролем, інших суден і інших плавучих засобів без дозволу митного органу.

Причалювання до судна - фізичний контакт двох чи більш суден (плавучих засобів), що допускає можливість передачі товарів з одного судна (плавучого засобу) на інше, тобто створення умов для переміщення товарів з борта одного судна на інше, одне з яких знаходиться під митним контролем.

Перебування судна під митним контролем - стан судна і товарів, які переміщуються на судні через митний кордон України, з моменту початку митного контролю (з моменту перетинання митного кордону України) до його повного завершення (момент закінчення вивантаження товарів і завершення документального оформлення митної процедури).

Судно - самохідне чи несамохідне плавуче інженерно - технічне спорудження, включаючи неводовитискаючі плавучі засоби і гідролітаки, використовувані чи здатні бути використаними як засоби пересування по воді.

Інші плавучі засоби - судна різного типу, використовувані для будь-якого роду діяльності і цілей, основні характеристики яких не перевищують кожного з нижчеперелічених обмежень, а також усілякі гребні судна:

пасажиромісткість - не більш 12 чоловік,

довжина - не більш 30 м,

повна водотоннажність - не більш 300 т,

загальна ефективна потужність головних двигунів - не більш 400 квт (543,8 к.с.).

До інших плавучих засобів відносяться: маломірні судна, спортивні маломірні судна, комерційні маломірні судна, вітрильні маломірні судна, моторні маломірні судна, парусно-моторні маломірні судна, моторно-вітрильні маломірні судна і т.д. .

Дозвіл митного органу України - документальна дозвільна процедура, передбачена дійсним Митним кодексом України й іншими нормативними документами Держмитслужби України, що дає підставу на виконання зазначеної дії - причалювання до судна, що знаходиться під митним контролем. Оформляється посадовою особою митного органу, наділеною відповідними повноваженнями.

Суб'єкт - громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств, що здійснили причалювання судна чи інших плавучих засобів до судна, що знаходиться під митним контролем, без дозволу митних органів України.

Суб'єктивна сторона - зазначене правопорушення може бути зроблене як навмисне, так і через необережність.

Особа не несе відповідальності за зазначене адміністративне правопорушення у випадку виникнення особливих обставин (ст.126):

внаслідок аварії,

стихійних лих,

інших обставин, що носять характер нездоланної сили.

Дане правопорушення вважається закінченим з моменту здійснення описаних у диспозиції дійсної статті дій, незалежно від настання будь-яких наслідків.

Приклад правопорушення: 20 липня 2002 року на території 4-ої набережної Севастопольського судноремонтного заводу об 11.30 при здійсненні митного контролю за т/х "Арагон", прапор Панама, що знаходиться під митним контролем, був виявлений факт причалювання до борту даного судна зачищувальника нафтопродуктів ЛК -206 без дозволу митного органу України (Севастопольської митниці).

Постановою Севастопольської митниці по справі капітан судна ЛК - 206 визнаний винним у порушенні митних правил і на нього накладене стягнення у вигляді штрафу.

Стаття 336. Неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними

Здійснення операцій з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, а саме зміна їх стану, користування та розпорядження ними без дозволу митного органу, за винятком операцій, зазначених у статтях 331, 337 цього Кодексу, - тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, транспортних засобів, а на посадових осіб підприємств - у розмірі від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, транспортних засобів.

Об'єкт правопорушення - установлений Митним кодексом України порядок митного контролю, як сукупності заходів, здійснюваних митними органами України в межах своєї компетенції.

Безпосередній об'єкт - установлений порядок митного контролю за товарами і транспортними засобами.

Об'єктивна сторона - виражається в здійсненні операцій з товарами, транспортними засобами, що знаходяться під митним контролем, а саме зміна їх стану, користування і розпорядження ними без дозволу митного органу.

Товари - будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності), електричний, тепловий і інший види енергії, а також транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, використовуваних винятково для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України,

Транспортні засоби - будь-які засоби авіаційного, водяного, залізничного, автомобільного транспорту, використовувані винятково для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

Здійснення операцій з товарами - мається на увазі зміна їх стану, користування і розпорядження ними.

Зміна стану - здійснення операцій з товарами і транспортними засобами, що знаходяться під митним контролем, у результаті яких змінюються властивості товарів (ввезення товарів і транспортних засобів у зборі, з наступним демонтажем з метою представлення митним органам не цілих агрегатів, а їх комплектуючих для навмисного заниження вартості товарів і транспортних засобів).

Користування - можливість експлуатації товарів і транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, з наступним одержанням матеріальних благ і вигод.

Розпорядження - можливість відчуження (дарування, купівля - продаж, обмін і т.д.) товарів і транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, на користь третьої сторони без дозволу митних органів.

Дозвіл митного органу - документальна дозвільна процедура, передбачена дійсним Митним кодексом України й іншими нормативними документами ДМС України, що дає підставу на виконання зазначених у диспозиції статті дій після закінчення митного оформлення.

Суб'єкт - громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств, що допустили чи зробили неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що знаходяться під митним контролем, змінили їх стан, користувались та розпоряджувались ними.

Суб'єктивна сторона - дане правопорушення може бути зроблене навмисне.

Зазначене адміністративне правопорушення вважається закінченим з того моменту, як особа зробила з товарами і транспортними засобами одну з перерахованих у диспозиції статті 336 дій (змінити стан товарів і транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, користувалося ними чи розпоряджалося за своїм розсудом).

Стаття 337. Вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу

Навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення пошкоджень упаковки, розпакування, переупакування товарів, що перебувають під митним контролем, або зміна ідентифікаційних знаків чи маркування на цих товарах чи їх упаковці без дозволу митного органу -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян у розмірі до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств - до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення - установлений Митним кодексом України (ст.63) порядок проведення вантажних і інших операцій з товарами, митне оформлення яких не закінчено.

Безпосередній об'єкт - порядок навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення ушкоджень упакування, розпакування, переупаковки товарів, що знаходяться під митним контролем, чи зміна ідентифікаційних знаків або маркування на цих чи товарах їхньому упакуванню без дозволу митного органу.

Навантаження - приміщення в транспортний засіб товарів, що знаходяться під митним контролем.

Вивантаження - переміщення з транспортного засобу в інше сховище, що не є транспортним засобом, товарів, що знаходяться під митним контролем.

Перевантаження - переміщення товарів, що знаходяться під митним контролем, з одного транспортного засобу (приміщення) на (в) інше.

Усунення ушкоджень упакування - додання упакуванню товару, що знаходиться під митним контролем, первісного виду з метою приховання реального виду чи кількості товару серед однорідних товарів з неушкодженим упакуванням, незалежно від мети зроблених дій.

Розпакування і переупаковка товарів - мають на увазі порушення цілісності упакування товарів, що знаходяться під митним контролем, з метою приховання кількісних чи якісних характеристик товарів.

Зміна ідентифікаційних знаків або маркування цих товарів, чи їх упакування - часткова чи повна заміна ідентифікаційних знаків або маркування товарів, що знаходяться під митним контролем, чи їх упакування (дописка, підчищення, зміна дати, термінів придатності і т.п.) з метою приховання кількісних чи якісних характеристик товарів.

Варто мати на увазі, що відповідальність за зазначне порушення настає тоді, коли здійснення вантажних і інших операцій не містить ознак інших правопорушень. Зокрема, не можуть кваліфікуватися по цій статті такі дії, як:

-нанесення ідентифікаційних знаків і маркування для зміни головних параметрів виробів (їх роду, виду, кількості, ваги...) з метою приховування товарів або декларування їх не своїм найменуванням;

– переупаковка ще не доглянутих товарів у місця доглянутого багажу з метою їх приховування від митного контролю тощо.

Суб'єкт - громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств.

Суб'єктивна сторона - дане правопорушення може бути зроблене навмисно чи через необережність.

Дане правопорушення вважається закінченим з того моменту, як особа зробила описані в диспозиції даної статті дії, незалежно від заподіяння збитку чи настання інших наслідків.

Приклад правопорушення: 26 серпня 2002 року на території 4 -ої набережної Севастопольського судноремонтного заводу о 17.30 при здійсненні митного контролю за т/х "Сі Бэлл" (прапор Греції) був виявлений факт здійснення вантажних операцій без дозволу митного органу України. На борт т/х "Сі Бэлл", що знаходиться під митним контролем, був занурений електричний заглубний насос у комплекті з кабелем і шлангом без дозволу Севастопольської митниці.

Постановою Севастопольської митниці по справі капітан судна т/х "Сі Бэлл" визнаний винним у порушенні митних правил і на нього накладене стягнення у вигляді штрафу.

Стаття 338. Пошкодження або втрата митного забезпечення

Пошкодження або втрата пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення, зазначених у товаросупровідних документах, -

тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірі до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств - до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення - установлений Митним кодексом України порядок здійснення митного контролю за товарами, транспортними засобами, митне оформлення яких не закінчено.

Безпосередній об'єкт правопорушення - установлений порядок проведення митної процедури.

Об'єктивна сторона – пошкодження або втрата пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення, накладеного митним органом України (у відповідності зі ст. 64 МК – на товари, на транспортні засоби, приміщення і інші місця, де знаходяться товари, які підлягають митному контролю). Відповідальність за зазначене порушення настає як у випадку збереження таких товарів, транспортних засобів, так і їх перевезення між митницями.

Ушкодження митного забезпечення - порушення цілісності пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення, зазначених у товаросупроводжувальних документах.

Утрата митного забезпечення - вихід пломби, печатки чи іншого митного забезпечення, зазначеного в товаросупроводжувальних документах, навмисно або мимо волі особи, якій вони були довірені, з її правомірного володіння.

Митне забезпечення - одноразові номерні запірно-пломбувальні пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки й інші засоби ідентифікації, використовувані митними органами для відображення і закріплення результатів митного контролю і митного оформлення.

Суб'єкт - громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств.

Суб'єктивна сторона - зазначене правопорушення може бути зроблене як навмисне, так і через необережність.

Правопорушення вважається закінченим з моменту здійснення, зазначених у диспозиції даної статті дій, тобто незалежно від настання будь-яких наслідків.

Стаття 339. Порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю

Порушення встановленого відповідно до цього Кодексу порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю, тобто наявність під час проведення митного контролю в особи, яка формою проходження митного контролю обрала проходження через таку зону (коридор), товарів, заборонених або обмежених до переміщення через митний кордон України, або товарів у кількостях, що перевищують неоподатковувану норму переміщення через митний кордон України, -

тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів.

Об'єкт правопорушення - установлений Митним кодексом України порядок проходження спрощеного митного контролю.

Об'єктивна сторона - установлений відповідно до дійсного Кодексу порядок проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю, тобто наявність під час проведення митного контролю в особи, яка формою проходження митного контролю обрала проходження через таку зону (коридор), товарів, заборонених чи обмежених до переміщення через митний кордон України, або товарів у кількостях, що перевищують неоподатковувану податком норму переміщення через митний кордон України.

Зона (коридор) спрощеного митного контролю - частина зони митного контролю з належним технічним і інформаційним устаткуванням для здійснення контролю в спрощеному порядку.

Товари, заборонені до переміщення через митний кордон України -

- заборонені для ввезення в Україну,
- заборонені для вивезення з України,
- заборонені до транзиту через митну територію України,
- за якими не було проведено митне оформлення,
- переміщувані через митний кордон України з порушенням вимог дійсного Кодексу й інших законів України.

Перелік товарів, обмежених до переміщення через митний кордон України - затверджується Кабінетом Міністрів України.

Товари в кількостях, що перевищують неоподатковувану податком норму переміщення через митний кордон України - визначаються відповідними підзаконними нормативними актами.

Суб'єкт - громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16-літнього віку.

Суб'єктивна сторона - зазначене правопорушення може бути зроблене як навмисне, так і по необережності.

Правопорушення вважається закінченим з моменту здійснення особою зазначених у диспозиції даної статті дій.

Стаття 340. Недекларування товарів, транспортних засобів

Недекларування товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби, які підлягають обов'язковому декларуванню у разі переміщення через митний кордон України, -

тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, транспортних засобів, а на посадових осіб підприємств - від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, транспортних засобів.

Об'єкт правопорушення - установлений Митним кодексом України (ст.ст. 81- 86, 89, 90) порядок декларування товарів, транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон України.

Об'єктивна сторона - недекларування товарів, транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон України, тобто незаява за встановленою формою точних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість, терміни декларування і т.п.) про товари, транспортні засоби, що підлягають обов'язковому декларуванню у випадку переміщення через митний кордон України.

Недекларування товарів, транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон України - незаява за встановленою формою точних відомостей про товари і

транспортні засоби, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю і митного оформлення.

Перелік товарів, що підлягають обов'язковому декларуванню - установлюється Митним кодексом України і Кабінетом Міністрів України.

Товари - будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності), електричний, тепловий і інший види енергії, а також транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, використовуваних винятково для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України (ст.1 п.39 МК України).

Транспортні засоби - будь-які засоби авіаційного, водяного, залізничного, автомобільного транспорту, використовувані винятково для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України (ст.1 п.40 МК України).

При застосуванні цієї статті слід мати на увазі, що склад правопорушення буде лише у випадках, коли не було виявлено приховування від митного контролю. Товари, транспортні засоби в разі пред'явлення їх митному контролю в повному обсязі до початку митного огляду, навіть якщо вони не записані власником до митної декларації, не можуть вважатись переміщуваними з порушеннями митних правил. Таки товари, транспортні засоби є неоформленими належним чином і можуть не підлягати пропуску, але вважатись предметами ПМП не повинні.

Суб'єкт - громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств.

Суб'єктивна сторона - зазначене правопорушення може бути зроблене як умисне, так і через необережність.

Правопорушення вважається закінченим з моменту здійснення зазначених у диспозиції статті дій.

Приклад правопорушення: 26 серпня 2002 року о 14.15 на території ТОВ "Кримінвест", причал № 356, при здійсненні митного контролю на танкері "Марія", що прибув з порту Гела (Італія) у порт Севастополь, капітаном зазначеного судна було заявлено за установленною формою про наявність на борті судна дизельного палива. При усному опитуванні не зазначено і не заявлено в списку судових запасів дизельне паливо в кількості 48595 кг вартістю 43962,54 грн., переміщуване через митний кордон України.

Рішенням Ленінського суду міста Севастополя капітан танкера "Марія" був визнаний винним. Дизельне паливо, як предмет, що є безпосереднім об'єктом порушення митних правил, конфісковано в прибуток держави.

Стаття 341. Пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання

Пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання, -тягне за собою конфіскацію цих товарів.

Об'єкт правопорушення – встановлений МК України порядок переміщення через митний кордон України, в тому числі транзитом через територію України міжнародних поштових відправлень та міжнародних експрес-відправлень.

Об'єктивна сторона – пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання у відповідності до актів Всесвітнього поштового союзу, Правил користування послугами поштового зв'язку та ст.96 МК України.

Порядок та умови здійснення митного контролю товарів та інших предметів, що переміщуються (пересилаються) в міжнародних поштових та експрес-відправленнях встановлюється Кабінетом Міністрів України (ст.153).

Суб'єкт відповідальності – громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16-літнього віку, а також посадові особи підприємств, що здійснили таке пересилання.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил може бути здійснене як навмисно, так і через необережність.

Стаття 342. Перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів і документів

Перешкоджання посадовій особі митного органу під час здійснення нею митного контролю або провадження в справах про контрабанду та порушення митних правил у доступі до товарів, транспортних засобів і документів, а також непред'явлення в установленій законодавством строк без поважних причин таких товарів, транспортних засобів і документів посадовій особі митного органу чи призначеному нею експерту або спеціалісту -

тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення – встановлений МК України порядок організації митного контролю або провадження в справах про контрабанду та порушення митних правил.

Об'єктивна сторона – перешкоджання посадовій особі митного органу України в виконанні покладених на неї обов'язків та реалізації передбачених кодексом прав по здійсненню митного контролю або під час провадження в справах про контрабанду та порушення митних правил, а також порушення визначених ст. 44 МК України термінів пред'явлення митному органу товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України та порядку подання документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю (ст.45 МК України).

При цьому слід зазначити, що порушення митних правил буде мати місце і в тому випадку, коли без поважних причин порушені терміни пред'явлення таких товарів, транспортних засобів і документів експерту або спеціалісту, призначеним посадовою особою митного органу.

Також необхідно враховувати, що поняття посадових осіб митних органів визначено ст. 407 цього Кодексу.

При цьому необхідно враховувати, що в даному випадку під посадовими особами митниці розуміються особи, що безпосередньо здійснюють або відповідають за контроль за законністю переміщення і пропуску предметів через митний кордон України або проводять провадження по справі про ПМП.

Залучення спеціалістів та експертів для участі у здійсненні митного контролю регламентується ст. 65 цього Кодексу.

Залучення експертів та спеціалістів у справах про контрабанду регламентується кримінально-процесуальним законодавством, а у справах про порушення митних правил - цим кодексом.

Перешкоджання у доступі виражається в створенні умов, що утрудняють або виключають його можливість і може бути зроблено шляхом:

–відхилення (наприклад, у випадку, коли матеріально-відповідальна особа, у якої на збереженні знаходяться товари, транспортні засоби, що підлягають митному контролю, знаючи про прихід посадовій особі митниці, не з'являється в місці складування таких товарів, транспортних засобів; у випадку умовчування про місця

збереження товарів, транспортних засобів; невидача документів, необхідних для доступу до місць збереження таких товарів, транспортних засобів тощо);

–обману (наприклад, уведення посадовій особі митниці в помилку про місце знаходження таких товарів, транспортних засобів, їх кількості тощо);

–фізичного впливу, але без ознак злочину (наприклад, у випадку затримки посадовій особі митниці; утримування її замкненим у будь-якому приміщенні; вилучення у посадовій особі документів, необхідних для доступу до місць зберігання товарів, транспортних засобів тощо).

Перешкоджання у доступі також може бути результатом непокори розпорядженню або вимозі посадовій особі митного органу України надати можливість такого доступу. Непокора законному розпорядженню або вимозі посадової особи митного органу України при виконанні нею своїх службових обов'язків може виражатися у відкритій відмові від виконання законного розпорядження або вимоги, або іншому навмисному його невиконанні, при цьому під невиконанням розуміється нездійснення дій, передбачених розпорядженням або вимогою, учинення дій, заборонених розпорядженням або вимогою, або неналежне (несвоєчасне, неповне, неточне) виконання розпорядження або вимоги.

Суб'єкт відповідальності – громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств, що здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

Стаття 343. Неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон

Неподання митному органу особами, зазначеними в статті 320 цього Кодексу, передбаченої законодавством звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон і ввозяться, вивозяться, зберігаються, переробляються, виготовляються, купуються та реалізуються без попереднього дозволу митного органу, а також порушення порядку ведення звітності щодо таких товарів -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від трьох до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств - до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення – встановлений Митним кодексом порядок подання митному органу передбаченої законодавством звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон, а також порушення порядку ведення такої звітності.

Об'єктивна сторона- неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон і ввозяться вивозяться, зберігаються, переробляються, виготовляються, купуються та реалізуються без попереднього дозволу митного органу, а також порушення порядку ведення звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон.

У відповідності до ст. 223 цього Кодексу звітність про операції з товарами, що знаходяться у спеціальних митних зонах, встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Перелік видів товарів та операцій, що з ними здійснюються, визначається у законі про конкретну спеціальну митну зону (ст. 221).

Суб'єкт відповідальності – особи, зазначені в ст.320 цього Кодексу, тобто громадяни і посадові особи підприємств, що здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

Стаття 344. Неподання митному органу документів та зразків товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи)

Неподання у випадках, передбачених законодавством, на вимогу митного органу відповідних документів та зразків товарів, необхідних для проведення дослідження (аналізу, експертизи), -

тягне за собою попередження або накладення штрафу в розмірі до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення – передбачені законодавством положення про взяття проб та зразків, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів (ст. 75) Порядок надання документів та взяття проб та зразків товарів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Об'єктивна сторона – невиконання законних вимог митного органу щодо надання відповідних документів та зразків товарів, необхідних для проведення дослідження.

Суб'єкт відповідальності – громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств, що здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

Стаття 345. Переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності

Ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території з комерційною метою товарів з порушенням охоронюваних законом прав інтелектуальної власності -

тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від десяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією контрафактних товарів, а на посадових осіб підприємств - від тридцяти до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією контрафактних товарів.

Об'єкт правопорушення – охоронювані законом права інтелектуальної власності.

Об'єктивна сторона – порушення законодавства про інтелектуальну власність з метою отримання прибутку, здійснене при ввезенні або вивезенні товарів через митний кордон України.

Суб'єкт відповідальності – громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств, що здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

Стаття 346. Порухнення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах та здійснення операцій із цими товарами

Порухнення встановленого законодавством порядку розміщення товарів на митних ліцензійних складах для зберігання, недотримання встановлених цим Кодексом строків, умов і порядку зберігання зазначених товарів, а так само проведення операцій з товарами, що зберігаються на митних ліцензійних складах, без дозволу митного органу -

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення – встановлений законодавством порядок розміщення товарів на митних ліцензійних складах, а також встановлені МК України строки, умови і порядок зберігання та проведення операцій з товарами, що зберігаються на ліцензійних складах.

Об'єктивна сторона – порушення порядку розміщення та зберігання товарів на митному ліцензійному складі, невиконання строків, умов зберігання товарів та проведення без дозволу митних органів операцій з товарами, що зберігаються на ліцензійних складах

Відповідно до ст. 185 цього Кодексу одним з видів митного режиму є режим митного складу. Поняття режиму митного складу та умови поміщення товарів у режим митного складу визначаються ст. ст. 212 та 213 цього Кодексу. Строк зберігання товарів у режимі митного складу обумовлений ст. 214 цього Кодексу. Конкретний перелік та порядок здійснення операцій, що можуть проводитися з товарами, які перебувають у режимі митного складу, встановлюється Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом (ст. 215). Для зберігання товарів у режимі митного складу використовуються спеціально обладнані приміщення – митні ліцензійні склади (ст. 216).

Суб'єкт відповідальності – посадові особи митних ліцензійних складів.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

Стаття 347. Порухнення встановленого порядку знищення (руйнування) товарів

Порухнення встановленого законодавством порядку знищення (руйнування) товарів, що перебувають під митним контролем, тобто порушення встановлених цим Кодексом та іншими законами України умов, заборон та обмежень щодо знищення (руйнування) таких товарів, -

тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єкт правопорушення – встановлений законодавством порядок знищення (руйнування) товарів, що перебувають під митним контролем.

Об'єктивна сторона – невиконання умов, заборон та обмежень, встановлених МК та іншими законами України щодо знищення (руйнування) товарів, що перебувають під митним контролем.

Відповідно до ст. 185 цього Кодексу одним з видів митного режиму є режим знищення або руйнування. Поняття режиму знищення або руйнування визначається ст. 243 цього Кодексу. Знищення або руйнування товарів допускається з письмового дозволу митного органу, який надається за умови наявності дозволів інших органів державної влади, що здійснюють відповідно до їх компетенції контроль під час

переміщення товарів через митний кордон України. Тобто інші органи, у відповідності до своєї компетенції, мають право встановити обмеження щодо умов знищення або руйнування товарів, або заборонити такі дії.

Також слід враховувати, що зазначені товари повинні перебувати під митним контролем.

Суб'єкт відповідальності – громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств, що здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

Стаття 348. Порушення зобов'язання про зворотне вивезення чи зворотне ввезення товарів

Невивезення за митний кордон України товарів, які були тимчасово ввезені на митну територію України під зобов'язання про зворотне вивезення, або неввезення на митну територію України товарів, які були тимчасово вивезені за митний кордон України під зобов'язання про зворотне ввезення, у строк, зазначений у зобов'язанні про зворотне вивезення (зворотне ввезення) таких товарів, -

тягне за собою накладення штрафу у розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію таких товарів.

Об'єкт правопорушення – встановлений МК України (ст. 204–211) порядок пропуску товарів з метою тимчасового вивезення або ввезення.

Об'єктивна сторона – порушення зобов'язання про зворотне вивезення або ввезення, тобто:

- невивезення за митний кордон України товарів, які були тимчасово ввезені на митну територію України під зобов'язання про зворотне вивезення у строк, зазначений у зобов'язанні про зворотне вивезення таких товарів;

- неввезення на митну територію України товарів, які були тимчасово вивезені за митний кордон України під зобов'язання про зворотне ввезення у строк, зазначений у зобов'язанні про зворотне ввезення таких товарів.

Суб'єкт відповідальності – громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств, що взяли на себе такі зобов'язання.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

Стаття 349. Порушення зобов'язання про транзит

Невивезення за митний кордон України товарів, транспортних засобів, ввезених з метою транзиту через територію України, в строки, встановлені митним органом, -

тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів та транспортних засобів.

Об'єкт правопорушення – встановлений МК України (ст.ст. 200-203, 187) порядок пропуску товарів з метою транзиту через територію України.

Об'єктивна сторона – невивезення за митний кордон України товарів, транспортних засобів, ввезених з метою транзиту через територію України в строки, встановлені митним органом України. У відповідності зі ст.ст. 154–156 цього Кодексу перевізники, що прийняли товари і транспортні засоби для перевезення, зобов'язані вивезти за межі України через визначену митницю в строк, що відповідно до ст.158 цього Кодексу визначається митним органом відправлення відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення вантажів виходячи з можливостей виду транспорту, використовуваного для такого перевезення, маршруту, що визначається, відстані до кінцевого пункту та інших умов перевезення.

Суб'єкт відповідальності – громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств, що прийняли товари, транспортні засоби до транзитного перевезення.

Суб'єктивна сторона – зазначене правопорушення може бути скоєно як умисно, так і з необережності.

У разі, якщо зазначене правопорушення було вчинено внаслідок аварії або дії непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, відповідальність, передбачену Митним кодексом, таке правопорушення не тягне за умови, що особою були вжиті заходи, передбачені ст. 159 цього Кодексу.

Стаття 350. Порушення встановленого маршруту переміщення товарів

Ухилення від встановленого Кабінетом Міністрів України маршруту переміщення товарів територією України -

тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів.

Об'єкт правопорушення – визначений Кабінетом Міністрів України порядок щодо шляхів чи напрямків руху для певних видів транспорту чи товарів, що переміщуються територією України.

Об'єктивна сторона – ухилення від визначеного маршруту переміщення товарів.

Зазначена норма в повній мірі стосується товарів, які переміщуються у митному режимі транзит. Зокрема ст. 201 цього Кодексу визначено що товари, які переміщуються транзитом, повинні у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, переміщуватися встановленими маршрутами та шляхами.

Суб'єкт відповідальності – громадяни, що на момент здійснення правопорушення досягли 16 - літнього віку, а також посадові особи підприємств, що здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

У разі, якщо зазначене правопорушення було вчинено внаслідок аварії або дії непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, відповідальність, передбачену Митним кодексом, таке правопорушення не тягне за умови, що особою були вжиті заходи, передбачені ст. 159 цього Кодексу.

Стаття 351. Дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем

Дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем, тобто їх переміщення через митний кордон України поза місцем розташування митного органу або поза часом здійснення митного оформлення, або з використанням незаконного звільнення від

митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами митного органу -

тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, а також конфіскацію транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів - безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Основним безпосереднім об'єктом правопорушення є встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, який є необхідною умовою нормальної діяльності митних органів по стягненню передбачених законодавством платежів, здійсненню митного контролю і митного оформлення предметів.

Об'єктивною стороною правопорушення є дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза місцем розташування митного органу або поза часом здійснення митного оформлення. Під дією розуміється активна поведінка (вчинок) особи, в якій виражена зовні її воля і яка спрямована на спричинення певних негативних наслідків.

Під переміщенням товарів і транспортних засобів поза митним контролем слід розуміти їх переміщення через митний кордон поза місцем розташування митниці тобто поза місцями розташування зон митного контролю через які здійснюється таке переміщення. (Див. главу 7 МКУ, ст. 95 МКУ)

Переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон поза часом здійснення митного оформлення митним органом складає об'єктивну сторону даного правопорушення навіть якщо таке переміщення здійснювалося в установлених місцях.

Під зловживанням службовим становищем посадовими особами митного органу, за відсутності ознак злочину, розуміється проведення (непроведення) митного контролю (з митним оформленням або без) посадовою особою всупереч вимогам законодавчих актів, посадової інструкції, технологічним схемам, положенням тощо, що виражається в незаконних діях або бездіяльності.

Суб'єктом правопорушення є осудна особа, яка досягла 16-річного віку, а також посадова особа підприємства. Посадова особа підприємства - керівник та інші працівники підприємства (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується умисною формою вини. Ставлення винного до наслідків у вигляді порушення порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України може характеризуватися непрямим умислом або необережністю.

Для кваліфікації дій за ст. 351 МКУ не мають значення мотив і мета їх вчинення особою, а також чи настали від цього шкідливі наслідки.

Приклад: 01.10.2002 року, близько 14 год. 45 хв. митною вартою на об'їздній дорозі Копані-Удрицьк на відстані 100 метрів від державного кордону був затриманий автомобіль ГАЗ21р д.н.4341ЕМ Республіки Білорусь, яким керував по дорученню гр. України Наливайко О.М. і який в'їхав на територію України поза митним контролем, тобто поза місцем розташування митного поста. Вище- вказаний автомобіль був затриманий на території України.

Відповідальність за правопорушення: тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, а також конфіскацію транспортних засобів, що

використовувалися для переміщення товарів - безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Стаття 352. Дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю

Дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві дані, - тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, а також конфіскацію товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками) та транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів через митний кордон України.

Основним безпосереднім об'єктом правопорушення є встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Об'єктивною стороною правопорушення є дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України. Під дією розуміється активна поведінка (вчинок) особи, в якій виражена зовні її воля і яка спрямована на спричинення певних негативних наслідків.

Переміщення предметів із приховуванням від митного контролю - це їх переміщення через митний кордон:

- із використанням тайників або інших засобів, що утруднюють їх виявлення;
- шляхом надання одним предметам вигляду інших;
- шляхом подання до митного органу України як підстави для переміщення предметів підроблених документів або таких, які одержані незаконним шляхом, містять неправдиві дані чи є підставою для переміщення інших предметів.

Під тайниками слід розуміти спеціально виготовлені, обладнані або пристосовані сховища (їх функціональне призначення є виключно для незаконного переміщення товарів), а також конструктивні порожнини, ємності транспортних засобів, багажу тощо.

Використанням інших засобів, що утруднюють виявлення предметів (тобто "фізичне" приховування), має визнаватися, зокрема, приховування останніх у валізах, одязі, взутті, головному вбранні, речах особистого користування, на тілі або в організмі людини чи тварини.

Надання одним предметам вигляду інших - це зміна їх зовнішніх ознак (форми та стану, упаковки, ярликів, етикеток тощо).

Необхідно враховувати, що підставою для переміщення предметів через митний кордон є визначені нормативними актами документи, без яких неможливо одержати дозвіл митниці на пропуск предметів через митний кордон; зокрема, це можуть бути митна декларація, контракт, коносамент, ліцензія, квота, товарно-супровідні документи, дозвіл відповідних державних органів тощо.

Підробленими слід вважати як фальшиві документи, так і справжні, до яких внесено неправдиві відомості чи окремі зміни, що перекидують зміст інформації щодо

фактів, які ними посвідчуються, а також документи з підробленими відбитками печаток, штампів, підписами тощо.

Під незаконно одержаними розуміються документи, які особа отримала за відсутності законних підстав або з порушенням установленого порядку, тобто документів виданих на основі представлених за відомо неправдивих даних, або на основі підроблених документів.

Документами, що містять неправдиві дані, є такі, в яких відомості щодо суті угоди, найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості предметів, щодо їх відправника чи одержувача, щодо держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, тощо не відповідають дійсності:

- недійсні документи, тобто документи, що втратили юридичну силу, наприклад ліцензія термін дії якої закінчився.

Суб'єктом правопорушення є осудна особа, яка досягла 16-річного віку, а також посадова особа підприємства. Посадова особа підприємства - керівник та інші працівники підприємства (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується прямим умислом.

Для кваліфікації дій за ст. 352 МКУ не мають значення мотив і мета їх вчинення, а також чи настали від цього шкідливі наслідки.

Приклад: 12.09.2002 року, близько 17 год. в зону митного контролю автомобіль марки 2101 державний номер 08895 ХМ під керуванням гр. України Сокола С.Е. з метою виїзду за межі митної території України. Для проведення митного контролю громадянин Сокол С.Е. пред'явив свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу серії РВС №176144 та автомобіль марки ВА32101, 1971 року виробництва, номер кузова ВА32101*0217317, державний номер 08895 ХМ. Під час митного контролю інспектором митниці було встановлено, що номер кузова автомобіля 0217317 не відповідає номеру кузова внесеного до свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу 218168.

Відповідальність за правопорушення: тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, а також конфіскацію товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками) та транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів через митний кордон України.

Стаття 353. Зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю

Зберігання, перевезення, придбання чи використання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, -

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів та транспортних засобів.

Основним безпосереднім **об'єктом правопорушення** є встановлений законодавством України порядок оформлення та переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Об'єктивною стороною правопорушення є дії (перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів) або бездіяльність (зберігання товарів, транспортних засобів), спрямовані на зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних

засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

При цьому розуміється : **під зберіганням** – знаходження товарів, транспортних засобів безпосередньо у суб'єкта правопорушення або в будь-якому іншому місці, де вони перебувають у розпорядженні та під контролем суб'єкта; **під перевезенням** товарів - переміщення їх із використанням будь-яких транспортних засобів; **під придбанням** товарів, транспортних засобів вважається їх оплатне або безоплатне отримання винним від іншої особи; **під ввезеними на митну територію України** товарів, транспортних засобів слід вважати їх переміщення із-за кордону на територію України.

Суб'єктом правопорушення є осудна особа, яка досягла 16-річного віку, а також посадова особа підприємства. Посадова особа підприємства - керівник та інші працівники підприємства (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується умисною або необережною (самовпевненість або недбалість) формами вини. Ставлення винного до наслідків у вигляді порушення порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України може характеризуватися непрямым умислом або необережністю.

Для кваліфікації дій за ст. 353 МКУ не мають значення мотив і мета їх вчинення, а також чи настали від цього шкідливі наслідки.

Приклад: на 317 км траси Чоп-Київ близько 10год.30хв. 23.01.02р. спільним нарядом працівників ОРДПС ДАІ та митною вартою було зупинено автомобіль "Мерседес" д.н.199-36ХА під керуванням гр.України Івановим Б.П. для перевірки документів на товар, що перевозився та його наявній відповідності. При переогляді вантажу було встановлено, що кількість рулонів плівки з епоксидних смол, яка перевозилася зазначеним автомобілем не відповідає кількості, заявленій в МД-2 (перевозилось на 10 рулонів більше). Враховуючи пояснення гр.Іванова Б.П. було встановлено, що частина товару, а саме 10 рулонів плівки, було ввезено з Республіки Польща в Україну для гр.Іванова Б.П. невідомими йому особами (по домовленості) поза митним контролем без сплати необхідних митних платежів, чим пояснюється відсутність документів на частину товару під час їх перевірки.

Відповідальність за правопорушення: тягне за собою накладення штрафу в розмірі від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів та транспортних засобів.

Стаття 354. Використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях

Використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги, - тягне за собою накладення штрафу в розмірі від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Основним безпосереднім **об'єктом правопорушення** є встановлений законодавством України порядок використання товарів в цілях, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів.

Об'єктивною стороною правопорушення є дії, спрямовані на порушення встановленого законодавством України порядку використання товарів в цілях, стосовно

яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, обманні маніпуляції з податковими пільгами.

Суб'єктом правопорушення є осудна особа, яка досягла 16-річного віку, а також посадова особа підприємства, що допустила порушення порядку користування та розпорядження щодо використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги. Посадова особа підприємства - керівник та інші працівники підприємства (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується прямим умислом.

Для кваліфікації дій за ст. 354 МКУ не мають значення мотив і мета їх вчинення, а також чи настали від цього шкідливі наслідки.

Приклад: Благодійна організація "МММ" в якості гуманітарної допомоги отримала перевізочний матеріал та засоби особистої гігієни. В результаті спільної перевірки митниці та ДПА було встановлено, що частина гуманітарної допомоги була використана не за призначенням тобто реалізована через при-ватну мережу аптек.

Відповідальність за правопорушення: накладення штрафу в розмірі від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 355. Дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру

Заявлення в митній декларації неправдивих відомостей та надання митному органу документів з такими відомостями як підстави для звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру або несплата податків і зборів у строк, встановлений законодавством, а також інші протиправні дії, що спричинили недобори податків і зборів, за відсутності ознак злочину, -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств - від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Основним безпосереднім об'єктом правопорушення є встановлений законодавством України порядок оподаткування та сплати податків і зборів, що забезпечує формування доходної частини державного бюджету. Під податком і збором розуміються обов'язкові внески до державного бюджету, здійснювані платниками у порядку і на умовах, що визначаються законами про оподаткування.

Правопорушення полягає у заявленні в митній декларації неправдивих відомостей тобто заяві недостовірних відомостей, які необхідні для прийняття рішення про випуск, в тому числі умовний, товарів і транспортних засобів, розміщенні їх у обраний митний режим або відомості які впливають на нарахування обов'язкових платежів (неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру).

Об'єктивною стороною правопорушення є дії. Під дією розуміється активна поведінка (вчинок) особи, в якій виражена зовні її воля і яка спрямована на застосування особою при декларуванні товарів саме таких ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України, які звільняють від сплати податків і зборів або зменшують їх розмір.

Під заявленням неправдивих відомостей розуміється декларування предметів не своїм найменуванням тобто класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності з порушенням основних правил інтерпретації встановлених Митним тарифом України та затвердженим Законом України “Про Митний тариф України”, або заявлення неточних відомостей щодо кількості товарів.

Документами, що містять неправдиві дані, є такі, в яких відомості щодо суті угоди (договору, контракту), найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості товарів, щодо їх відправника чи одержувача, щодо держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, тощо не відповідають дійсності.

Суб'єктом правопорушення є осудна особа, яка досягла 16-річного віку, а також посадова особа підприємства. Посадова особа підприємства - керівник та інші працівники підприємства (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується умисною або необережною (самовпевненість або недбалість) формами вини. Ставлення винного до наслідків у вигляді недоборів податків і зборів, за відсутності ознак злочину, може характеризуватися непрямим умислом або необережністю.

Для кваліфікації дій за ст. 355 МКУ не мають значення мотив і мета їх вчинення, а також чи настали від цього шкідливі наслідки.

Приклад: 18.10.02р громадянин Кузьмін О.В. в'їхав на територію України з Республіки Польща на автомобілі “Мерседес-Бенц” д.н.018-71ХА з вантажем витяжки кухонні в кількості 321 шт. На прикордонній митниці гр.Кузьмін О.В. по МД-1 №АВ14 0000001 від 17.10.02р.із загальної вартості 9205 грн. Сплатив 2945грн. О 10год. 30хв. гр.Кузьмін О.В. на автомобілі “Мерседес-Бенц” д.н. 008-01ХА був зупинений працівниками ДАІ і митною вартою для перевірки і вантажу. В результаті перевірки було виявлено, що гр.Кузьмін О.В. сплатив митні платежі по МД-1 тільки за 291 шт.(витяжки кухонні), а за 30 шт. платежі сплачені не було. **Відповідальність за правопорушення:** тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств - від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Розділ XIX

ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Порушення митних правил є різновидом адміністративних правопорушень.

Даний розділ містить норми, що регламентують діяльність митних органів щодо здійснення провадження в справах про порушення митних правил. Норми Митного кодексу України визначають поняття провадження в справах про порушення митних правил, процесуальний статус суб'єктів провадження, їх функції та завдання, порядок, строки порушення справ і направлення їх за підвідомчістю, заходи процесуального впливу та забезпечення провадження, порядок та строки розгляду справи, порядок оскарження постанов у справах про порушення митних правил та порядок внесення подання прокурора, а також порядок виконання постанов про накладення стягнень за порушення митних правил.

Глава 58. Порядок провадження у справах про порушення митних правил

Стаття 356. Поняття провадження у справі про порушення митних правил

Провадження у справі про порушення митних правил включає в себе виконання процесуальних дій, зазначених у статті 375 цього Кодексу, розгляд справи та винесення постанови.

Провадження в справах про порушення митних правил виступає як самостійний різновид провадження в справах про адміністративні правопорушення, і являє собою систему процесуальних норм, що визначають порядок, форми та методи діяльності митних органів та їх посадових осіб, пов'язану з притягненням до адміністративної відповідальності осіб, винних у вчиненні митних правопорушень.

Митний кодекс України не визначає завдання провадження у справах про порушення митних правил, однак ми можемо визначити, що основними завданнями даного провадження є: виявлення та припинення митних правопорушень, своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, її вирішення відповідно до чинного законодавства, забезпечення виконання постанов по справах, виявлення причин та умов, що сприяли скоєнню митних правопорушень, вжиття заходів щодо їх усунення, запобігання правопорушень і зміцнення правопорядку та законності.

Провадження у справах про порушення митних правил можна визначити як сукупність послідовних дій уповноважених посадових осіб митних органів, спрямованих на виконання завдань, що стоять перед провадженням. Діяльність посадових осіб складається з системи взаємопов'язаних між собою процесуальних дій. Вся система процесуальних дій і окремі дії здійснюються у передбаченому Кодексом процесуальному порядку, обов'язковому для усіх суб'єктів провадження.

Процес правозастосування у справах про порушення митних правил складається з сукупності стадій, що змінюють одна одну у чітко визначеній послідовності.

Порядок притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил передбачає наступні стадії:

- порушення справи про порушення митних правил;
- розгляд справи і винесення рішення по справі;
- оскарження або опротестування постанови по справі;
- виконання рішення по справі.

Порушення справи, є початковою стадією провадження. Її змістом є комплекс першочергових процесуальних дій, пов'язаних з:

- виявленням факту митного правопорушення;
- складанням протоколу про порушення митних правил, а в разі необхідності – й інших протоколів, юридична кваліфікація;
- встановленням особи правопорушника, свідків;
- збиранням, дослідженням та попередньою оцінкою доказів та інших обставин, що можуть мати значення для справи.

В межах цієї стадії складається протокол про порушення митних правил, протокол про адміністративне затримання, протоколи процесуальних дій, передбачених ст. 375 Кодексу. Тобто фактично здійснюється митне розслідування у справі з відповідним процесуальним оформленням його результатів. Метою розслідування є якісна підготовка справи для розгляду по суті.

Закінчується стадія порушення справи з моменту передачі матеріалів справи про порушення митних правил уповноваженому органу для розгляду по суті з урахуванням підвідомчості.

Друга стадія провадження – розгляд справи і винесення рішення по справі, визнається центральною стадією провадження.

Сутність цієї стадії полягає у тому, що уповноважений орган (митний орган або місцевий суд (суддя) здійснює остаточне розслідування по справі і дає правову оцінку

діям особи, щодо якої складено протокол про порушення митних правил. Тобто саме на цій стадії вирішуються завдання провадження у справах про порушення митних правил

Всі інші стадії провадження мають щодо даної стадії або підготовче або послідує значення.

Винесенням постанови у справі про порушення митних правил закінчується стадія розгляду справи.

Третя стадія провадження у справах про порушення митних правил являє собою перегляд винесеної постанови в справі у передбачених законом випадках.

Це стадія є факультативною. Можливість подібного перегляду справи є гарантією законності й обґрунтованості застосування адміністративного стягнення, і має на меті зміцнення правопорядку, всебічної охорони прав та законних інтересів громадян. У процесі цієї стадії перевіряється законність і обґрунтованість винесеної постанови, а також дотримання встановленого законом порядку провадження в цілому, усуваються допущені порушення, забезпечується застосування до винних справедливих заходів впливу.

Ця стадія сприяє усуненню порушень законності, забезпеченню систематичного контролю за діяльністю митних органів та їх посадових осіб.

Четверта стадія провадження в справі – виконання рішення по справі, обумовлена необхідністю виконання винесеної постанови. Її сутність полягає в кінцевій практичній реалізації адміністративного стягнення, призначеного порушнику. У процесі виконання постанови, особа, яка вчинила порушення митних правил, перетерплює відповідні позбавлення й обмеження особистого або матеріального характеру. Лише за цієї умови адміністративне стягнення виконає свою соціальну функцію

Після реального виконання або у випадку, якщо неможливо виконати постанову, виконання повинно бути припинено, справа повернута органу, що виніс постанову. Закінчення виконання означає і закінчення провадження по справі. Адміністративна справа здається в архів.

Стаття 357. Правове забезпечення провадження у справах про порушення митних правил

Провадження у справах про порушення митних правил здійснюється відповідно до цього Кодексу, а в частині, що не регулюється ним, - відповідно до законодавства України про адміністративні правопорушення.

В коментованій статті міститься вказівка на ті правові джерела, які визначають порядок провадження у справах про порушення митних правил у органах, уповноважених розглядати такі справи.

Основним законодавчим актом, що регламентує здійснення провадження у справах про порушення митних правил є Митний кодекс України, в якому знайшли відображення майже всі основні питання пов'язані з з діяльністю як посадових осіб митних органів щодо порушення справ їх розслідування, розгляду та виконання винесених постанов про застосування примусових заходів, так і інших суб'єктів провадження. Однак слід мати на увазі, що в МК України не визначенні завдання провадження, обставини, що виключають провадження, принципи провадження, доказування по справі та деякі інші процесуальні норми, що мають важливе значення для здійснення митними органами своїх адміністративно-юрисдикційних повноважень.

Таким чином, при застосуванні даної статті слід керуватись нормами, що містяться у розділі XIX коментованого Кодексу, а також Кодексі України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актах України.

Стаття 358. Порухення справи про порушення митних правил

Справа про порушення митних правил вважається розпочатою з моменту складення протоколу про порушення митних правил.

У кожному випадку виявлення факту порушення митних правил, посадова особа передбачена ст. 359 Кодексу, яка виявила дане правопорушення, зобов'язана скласти протокол про порушення митних правил за формою, затвердженою наказом ДМС України.

З моменту складення протоколу про порушення митних правил справа про дане правопорушення вважається порушеною, а провадження по справі – розпочатим.

Порядок дій, що необхідно виконати при виявленні факту порушення митних правил визначено відповідними відомчими нормативними актами ДМС України.

Аналіз матеріалів практичної діяльності митних органів свідчить, що переважна більшість усіх фактів правопорушення виявляються під час проведення митного контролю, митного оформлення та пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів, тому протоколи про порушення митних правил складаються у більшості випадків оперативно-інспекторським складом функціональних відділів митних органів, ними ж здійснюються й первинні дії, спрямовані на встановлення та закріплення слідів правопорушення. Відсоток справ, що порушуються посадовими особами підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, значно менший. Як правило, його складають справи, що порушуються за матеріалами, які були отримані від інших правоохоронних органів.

Якщо факт вчинення порушення митних правил виявлено посадовою особою, зазначеною у п. 1 ст. 359 цього Кодексу, то вона повинна виконати такі дії:

1. По виявленню факту митного правопорушення інспектор негайно інформує начальника підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил відповідного митного органу. Складає протокол про порушення митних правил у відповідності з вимогами ст. 363 цього Кодексу.

2. До складення протоколу про порушення митних правил інспектор митного органу вирішує питання про проведення особистого огляду (за наявності підстав та з дотриманням вимог ст. 57 цього Кодексу) та адміністративне затримання особи, яка скоїла порушення митних правил (з дотриманням вимог ст. 374 цього Кодексу).

Після складення протоколу посадова особа митного органу:

а) відбирає від особи, яка скоїла порушення митних правил пояснення або заяву чи опитує її з дотриманням інших вимог чинного законодавства;

б) опитує свідків вчиненого правопорушення, якщо вони є;

в) складає рапорт про обставини виявлення правопорушення чи інші обставини, що не можуть бути відображені в протоколі про порушення митних правил;

г) здійснює інші дії, передбачені чинним законодавством, для забезпечення всебічного та повного розгляду справи про порушення митних правил.

3. Матеріали справи про порушення митних правил підлягають передачі для проведення провадження у справах про порушення митних правил підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, терміново, але не пізніше трьох діб з моменту складення протоколу про порушення митних правил через начальника митниці.

4. Матеріали справи про порушення митних правил передаються до підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил – за Актом прийому-передачі матеріалів справи про порушення митних правил, форма якого затверджена ДМС України.

5. Акт прийому-передачі матеріалів справи про порушення митних правил складається у двох примірниках, перший з яких додається до матеріалів справи, а другий лишається у інспектора митниці, який передав матеріали справи до підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил.

6. До матеріалів справи про порушення митних правил, що підлягають передачі до підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, належать: протокол про порушення митних правил; пояснення або заяви особи, яка притягається до відповідальності, чи протокол опитування такої особи (за їх наявності); протокол особистого огляду, якщо такий огляд проводився; протокол адміністративного затримання, якщо таке затримання застосовувалось; протоколи опитування свідків (за їх наявності); рапорт про обставини виявлення правопорушення чи інші обставини, що не можуть бути відображені в протоколі про порушення митних правил; предмети та документи, вилучені протоколом про порушення митних правил, які необхідні для розгляду справи, якщо вони вилучались; інші наявні документи та предмети, що можуть мати значення для всебічного та повного розгляду справи (листи, в тому числі й митних органів, провізні відомості, товаросупровідні документи, контракти, дозволи уповноважених органів, митні декларації, вантажні митні декларації, пломби тощо); копії описів предметів, визначених ст. 377 цього Кодексу, які передано до складу або каси митниці; акт прийому-передачі матеріалів справи про порушення митних правил.

7. Вищезгадані документи, по можливості передаються в оригіналах, якщо такої можливості немає - в копіях, вірність яких засвідчено інспектором митниці, який склав протокол про порушення митних правил,

8. Матеріали справи про порушення митних правил приймає начальник підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил чи його заступник.

9. Начальник підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил чи його заступник не мають права відмовити в прийомі таких матеріалів, але можуть вимагати надання документів, які необхідні для всебічного та повного розгляду справи.

10. Після отримання матеріалів справи про порушення митних правил підрозділом (відділенням або службою по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил), начальник підрозділу або його заступник своєю резолюцією на Акті прийому-передачі матеріалів справи про порушення митних правил доручає організувати провадження у справі керівнику відповідного структурного підрозділу (відділу, сектору), який в свою чергу, визначає конкретну посадову особу, яка провадитиме провадження у справі.

11. Про отримання матеріалів справи про порушення митних правил підрозділом по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, а також про доручення провадження в справі конкретній посадовій особі підрозділу в Журналі обліку справ про порушення митних правил, затвердженого ДМС України, робиться відповідна відмітка із зазначенням дати отримання матеріалів підрозділом по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил та дати, з якої провадження в справі доручено конкретній посадовій особі. При заведенні справи про порушення митних правил їй присвоюється унікальний (такий, що не повторюється) номер, що складається з одинадцяти цифр: 0000/00000/00 (перші 4 цифри – порядковий номер протоколу, наступні п'ять – код митниці, останні – поточний рік).

12. Якщо протокол про порушення митних правил складено з порушенням вимог чинного законодавства, начальник підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил чи його заступник звертаються до начальника митниці з мотивованою пропозицією про вжиття до особи, яка допустила таке порушення, заходів адміністративного або дисциплінарного впливу.

Стаття 359. Посадові особи, уповноважені складати протоколи про порушення митних правил

Протокол про порушення митних правил мають право складати:

1) посадові особи, які згідно із штатним розписом митного органу уповноважені здійснювати митний контроль, митне оформлення і пропуск через

митний кордон України товарів і транспортних засобів і які безпосередньо виявили порушення митних правил;

2) посадові особи підрозділу по організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил регіональних митниць і митниць, які згідно з посадовими обов'язками мають таке право;

3) інші посадові особи, уповноважені керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або керівником регіональної митниці.

Коментована стаття визначає коло посадових осіб митних органів, уповноважених складати протоколи про порушення митних правил. Однак законодавець чітко не визначив які ж посадові особи мають право на складання протоколів, тому для з'ясування цього питання потрібно звертатись до відомих нормативних актів, так як перелік посадових осіб, уповноважених складати протоколи про порушення митних правил, затверджується ДМСУ.

У тих випадках, коли правопорушення виявляє особа, яка не має права складати протокол, вона подає рапорт чи іншим способом доводить це до відома того, хто може вжити відповідні заходи.

Стаття 360. Приводи і підстави для порушення справи про порушення митних правил

Приводами і підставами для порушення справи про порушення митних правил є:

1) безпосереднє виявлення посадовими особами митного органу порушення митних правил;

2) повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від інших органів (у тому числі митних);

3) повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних та правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Справа про порушення митних правил може бути порушена тільки при наявності встановлених законом умов – приводів і підстав для порушення митних правил, та при відсутності обставин, що виключають провадження у справі (ст. 247 КпАП України).

Приводи для порушення митних правил – це ті встановлені МК України джерела, з яких уповноважені посадові особи митних органів отримують інформацію про вчинене правопорушення чи про факт підготовки до вчинення такого правопорушення і які зобов'язують цих посадових осіб прийняти рішення про порушення справи.

Відповідно до коментованої статті приводами для порушення справ є:

-безпосереднє виявлення посадовими особами порушення митних правил;

-повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від інших органів (у тому числі митних);

-повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних та правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Як свідчить практика, провадження у справах про порушення митних правил в більшості своїй починається в результаті безпосереднього виявлення посадовими особами порушень митних правил. Вказаний привід відрізняється від інших перш за все тим, що питання про порушення справи вирішується за власною ініціативою особи, яка виконує функції митного контролю, митного оформлення та пропуску через митний кордон України предметів, товарів, транспортних засобів, валюти та цінностей. Ця

ситуація дозволяє посадовій особі вжити всі необхідні заходи щодо припинення правопорушення, затримання правопорушника, знаходження та закріплення доказів.

У випадку отримання посадовою особою митного органу повідомлення від інших державних органів України (у тому числі митних), митних та правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій в якому містяться інформація, що свідчить про наявність ознак митних правопорушень, ці особи повинні вжити заходи, спрямовані на перевірку отриманої інформації.

Законодавцем, на нашу думку, безпідставно не включено до переліку приводів для порушення справи такі джерела інформації як заяви громадян та повідомлення про факти порушення митних правил представників громадськості, установ, підприємств і організацій, преси, телебачення та інших засобів масової інформації

Для порушення справи про порушення митних правил не достатньо лише приводу для порушення справи. Потрібна також наявність законної підстави для порушення справи, під якою слід мати на увазі фактичні дані, що вказують на ознаки правопорушення.

При наявності приводів і підстави для порушення справи уповноважені посадові особи митних органів зобов'язані перевірити відсутність обставин, що виключають провадження у справі.

Як вже було зазначено ст. 247 КпАП України містить перелік обставин, за наявності яких провадження не може бути порушене, а порушене підлягає припиненню. До цих обставин належать:

- відсутність події і складу адміністративного правопорушення;
- недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку;
- неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність;
- вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- видання акта амністії, якщо ін усуває застосування адміністративного стягнення;
- скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;
- закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених статтею 38 КпАП України;
- наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або не скасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також порушення по даному факту кримінальної справи;
- смерть особи, щодо якої було розпочато провадження в справі.

Стаття 361. Мова, якою здійснюється провадження у справі про порушення митних правил

Провадження у справі про порушення митних правил здійснюється українською мовою або мовою більшості населення даної місцевості.

Особи, які беруть участь у провадженні у справі про порушення митних правил і не володіють мовою, якою здійснюється провадження, мають право робити заяви, давати пояснення, подавати клопотання рідною мовою, а також користуватися послугами перекладача.

Провадження у справі про порушення митних правил здійснюється українською мовою. Це означає, що всі процесуальні документи (протоколи, акти, постанови та інші документи) складаються українською мовою.

Конституція України, визнаючи українську мову державною мовою в Україні, разом з тим гарантує вільний розвиток, використання інших мов (ст.ст. 10, 24).

У випадках, коли митні органи розташовані у місцях проживання більшості громадян інших національностей (міста, райони, сільські і селищні Ради, сільські населені пункти, їх сукупність), провадження може здійснюватись національною мовою більшості населення тієї чи іншої місцевості (ч. 2.ст. 3 Закону УРСР “Про мови в Українській РСР” від 28 жовтня 1989 року N 8312-11), а у разі, коли громадяни іншої національності, що становлять більшість населення зазначених адміністративно-територіальних одиниць, населених пунктів, не володіють в належному обсязі національною мовою або коли в межах цих адміністративно-територіальних одиниць, населених пунктів компактно проживає кілька національностей, жодна з яких не становить більшості населення даної місцевості, провадження може здійснюватись українською мовою або мовою, прийнятною для всього населення. (ч. 3 ст. 3 цього ж Закону).

Крім того особи, які беруть участь у провадженні у справі про порушення митних правил і не володіють мовою, якою здійснюється провадження, мають право робити заяви, давати пояснення, подавати клопотання та відводи, подавати свої доводи, міркування та заперечення, оскаржувати постанови митного органу, суду рідною мовою, а також користуватися послугами перекладача.

Перекладач призначається посадовою особою митного органу, у провадженні чи на розгляді якого знаходиться справа про порушення митних правил.

Як перекладач може виступати посадова особа митного органу.

Стаття 362. Посадові особи митних органів, які здійснюють провадження у справі про порушення митних правил

Провадження у справі про порушення митних правил здійснюють посадові особи підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил митного органу, в зоні діяльності якого було вчинено або виявлено таке порушення.

Посадові особи підрозділу по боротьбі з контрабандою і порушеннями митних правил регіональної митниці можуть здійснювати провадження у будь-якій справі про порушення митних правил, порушеній підпорядкованими регіональній митниці митними органами.

Посадові особи підрозділу по організації боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи можуть здійснювати провадження у будь-якій справі про порушення митних правил, порушеній будь-яким митним органом України.

Коментована стаття визначає коло осіб, уповноважених на здійснення провадження у справах про порушення митних правил.

Посадові особи підрозділу (служби по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил) митного органу, в зоні діяльності якого було вчинено або виявлено таке порушення здійснюють провадження у справі про порушення митних правил.

Якщо протокол про порушення митних правил складено посадовою особою митного органу яка зазначена у п.1. ст.359 цього Кодексу, то матеріали справи про порушення митних правил для здійснення провадження по цій справі передаються до відповідного підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил даного митного органу. Порядок передачі до підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил матеріалів справ про порушення митних правил, заведених іншими підрозділами митниці визначається відомчими нормативними актами ДМС України (дивись коментар до ст. 358).

Регіональні митниці можуть прийняти до свого провадження будь-яку справу, що була порушена підпорядкованими їй митними органами.

Посадові особи підрозділу (відділення по боротьбі з контрабандою і порушеннями митних правил) регіональної митниці можуть здійснювати провадження у справах порушених посадовими особами митного органу, які зазначені у п.1. ст.359 цього Кодексу, а також у будь-яких справах про порушення митних правил, порушених підпорядкованими регіональній митниці митними органами.

Посадові особи Управління організації боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил ДМС України можуть здійснювати провадження у будь-якій справі про порушення митних правил, порушеній будь-яким митним органом України.

Про отримання матеріалів справи про порушення митних правил Управлінням, відділенням або службою, а також доручення провадження у справі конкретній посадовій особі Управління, відділення або служби в Журналі обліку справ про порушення митних правил робиться відповідна відмітка із зазначенням дати отримання матеріалів Управлінням, відділенням або службою та дати, з якої провадження у справі доручено конкретній особі митного органу.

Після отримання усіх матеріалів справи про порушення митних правил посадова особа, якій доручено здійснення провадження вживає всі необхідні заходи для підготовки справи до розгляду у порядку і в строки, передбачені митним законодавством України.

Стаття 363. Протокол про порушення митних правил

Про кожний випадок виявлення порушення митних правил уповноважена посадова особа митного органу, яка виявила таке порушення, складає протокол.

Протокол про порушення митних правил повинен містити такі дані:

- 1) дату і місце його складення;
- 2) посаду, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол;
- 3) необхідні для розгляду справи відомості про особу, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, якщо її встановлено;
- 4) місце, час вчинення та суть порушення митних правил;
- 5) посилання на статтю цього Кодексу, що передбачає відповідальність за таке порушення;
- 6) прізвища та адреси свідків, якщо вони є;
- 7) відомості щодо товарів, транспортних засобів, документів, вилучених згідно із статтею 377 цього Кодексу;
- 8) інші необхідні для вирішення справи відомості.

Протокол підписується посадовою особою, яка його склала. Якщо при складанні протоколу була присутня особа, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, протокол підписується і цією особою, а за наявності свідків - і свідками.

Якщо особа, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, відмовляється підписати протокол, до протоколу вноситься відповідний запис. Особа, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, має право дати пояснення та висловити зауваження щодо змісту протоколу, а також письмово викласти мотиви своєї відмови від підписання протоколу. Власноручно викладені цією особою пояснення додаються до протоколу, про що до протоколу вноситься відповідний запис із зазначенням кількості аркушів, на яких подано такі пояснення.

У разі складення протоколу особі, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, роз'яснюються її права, передбачені статтею 366 цього Кодексу, про що до протоколу вноситься відмітка, яка підписується цією особою.

У разі потреби в протоколі зазначаються також місце та час розгляду справи про порушення митних правил.

Протокол складається у двох примірниках, один з яких вручається під розписку особі, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил.

У разі відмови особи, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, одержати примірник протоколу до протоколу вноситься відповідний запис, який підписується особою, що склала протокол, та свідками, якщо вони є, після чого зазначений примірник надсилається цій особі за повідомленою нею або наявною в митному органі адресою (місце проживання або фактичного перебування). Протокол вважається врученим, навіть якщо особа, яка вчинила порушення митних правил і притягується до відповідальності, не перебувала за повідомленою нею адресою або місце проживання чи фактичного перебування було названо нею неправильно.

Протокол, а також вилучені товари, транспортні засоби та документи, зазначені в протоколі, передаються до митного органу, в зоні якого виявлено порушення митних правил.

В статті міститься перелік обов'язкових реквізитів протоколу, без яких він не має доказового значення чи його можна оскаржити.

Протокол про порушення митних правил займає провідне місце в числі засобів, за допомогою яких встановлюються фактичні дані, на підставі яких у визначеному законом порядку посадові особи митних органів встановлюють наявність чи відсутність митного правопорушення, вину особи в його вчиненні та інші обставини, що вказуються у ст. 280 КпАП України і мають значення для правильного розв'язання справи. Така позиція законодавця вимагає від посадових осіб, які складають протокол, суворо дотримуватися порядку його оформлення.

Протокол про порушення митних правил є об'єктивним відображенням акту порушення справи про митне правопорушення і слугує підставою для подальшого провадження в справі про порушення митних правил. Проте, деякі науковці справедливо розглядають протокол не тільки як акт порушення справи, але і як завершальний етап його розслідування, з'ясування всіх фактичних обставин правопорушення, особи порушника і доказ його винності.

Протокол складається у кожному випадку виявлення порушення митних правил, він є єдиною формою документу, в якому фіксується факт вчинення порушення митних правил, ніякого іншого документу про прийняття до провадження митними органами не оформляється. Від того, наскільки грамотно, змістовно і умотивовано складений протокол, залежить якість розгляду справи про порушення митних правил, правильність розгляду справи по суті й обґрунтованість застосування адміністративного стягнення.

Протокол про порушення митних правил - це комплексне джерело доказової інформації. Однак він набуває значення доказу в таких випадках, коли: по-перше, протокол складений уповноваженою на те посадовою особою митних органів; по-друге, складений не пізніше термінів, передбачених для накладення адміністративного стягнення; по-третє, зміст протоколу відповідає усім вимогам, передбаченим коментованою статтею.

Немає необхідності зупинятися на всіх перерахованих вище реквізитах, тому що вони детально розглянуті в науково-практичних коментарях КпАП України й у ряді робіт інших авторів. У коментованій статті слід детальніше розглянути ті моменти, що є найбільш важливими із погляду доказового значення протоколу.

Особливе доказове значення має та частина протоколу, в якій міститься вказівка про сутність обвинувачення і посилання на конкретну статтю МК України, що порушена. У цій частині протоколу формулюється обвинувачення. Тому однією з найважливіших частин протоколу є його описова частина, яка містить інформацію про місце, час скоєння та сутність порушення митних правил. Описова частина протоколу на практиці досить часто виглядає найбільш уразливо. При формуванні описової

частини протоколу слід виходити з того, що відносна лаконічність інформації, яка в ній міститься, про сутність митного правопорушення повинна в той же час давати чітке уявлення про характер скоєного діяння, яке підпадає під ознаки відповідної статті МК України. Вона повинна бути конкретною, точною, об'єктивною, а також стислою, але з вичерпною повнотою розкривати характер правопорушення. Саме тому в цій частині протоколу необхідно більш детально описувати сутність правопорушення, а саме: місце та точний час скоєння, як, коли, яким способом, при яких умовах воно було виявлено, тобто деталі, фрагменти неправомірних дій (бездіяльності) особи, що притягається до відповідальності.

Безумовно, при складанні протоколу необхідно точно вказувати дані про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (П.І.Б., посада, юридична та фактична адреса, телефон). Як правило, особа правопорушника встановлюється на підставі документів, що посвідчують особу (паспорт, військовий квиток, посвідчення водія тощо). Неприпустимо записувати в протоколі прізвище порушника тільки з його слів, тому що можливі випадки, коли порушники з метою уникнення відповідальності можуть назвати прізвища й адреси відомих їм громадян.

У протоколі повинні бути точно зазначені прізвище, ім'я по батькові свідків правопорушення, якщо вони є. Відомості про цих осіб, зафіксовані в протоколі, а також отримана від них інформація виконують функції доказів у справі і є умовою її вирішення в точній відповідності з законом.

У протоколі необхідно вказати такі дані:

- найменування та індивідуальні ознаки предметів, що є безпосередніми об'єктами порушення митних правил, їх кількість та вага, вартість, а також кількість однорідних з ними предметів, які пропущені, прийняті або повернуті;

- найменування затриманих предметів із спеціально виготовленими тайниками, їх індивідуальні ознаки, кількість, вартість;

- найменування транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил, їх індивідуальні ознаки;

- найменування затриманих документів, необхідних для розгляду справи (ВМД, провізна відомість, товарно-транспортні документи, контракти та інше);

- предмети, транспортні засоби, вилучені з метою забезпечення стягнення штрафів, їх індивідуальні ознаки, кількість, вага, вартість.

Також у протоколі необхідно зробити наступні записи:

- на якій мові велась бесіда з особою, відносно якої складено протокол, якщо ця особа не володіє українською мовою; ким був перекладений зміст протоколу на зрозумілу правопорушнику мову, і якщо перекладачем - то його прізвище, ім'я та по батькові, адреса та місце роботи;

- про те, що особі, стосовно якої складено протокол, відомо про час та місце розгляду справи, а також що вона одержала копію протоколу.

Протокол про порушення митних правил обов'язково підписується посадовою особою, яка його склала, якщо при складанні протоколу була присутня особа, яка притягається до відповідальності, протокол підписується і цією особою, а при наявності свідків він може бути підписаний також і цими особами.

Якщо ж особа, яка притягається до відповідальності, відмовилась від підпису, то про це повинен бути зроблений спеціальний запис, фіксація цього факту з вказівкою свідків не потрібна. Підпис особи у протоколі не говорить про визнання нею своєї вини, це означає лише одне: вона ознайомила зі змістом протоколу, і він їй відомий.

Як відзначено вище, протокол повинен бути складений об'єктивно. Не можна приписувати особі такі дії, яких вона не вчиняла. У той же час посадові особи, що складають протокол, зобов'язані забезпечити особі, яка притягається до адміністративної відповідальності можливість скористатися правами, що йому гарантовані законом (ст. 366). Ці процесуальні права повинні бути їй роз'яснені, про що в протоколі робиться спеціальна відмітка.

Особа, яка притягається до відповідальності має право ознайомитися зі змістом складеного протоколу. Це дозволяє йому, по-перше дізнатись, за вчинення якого конкретного проступку та на підставі якої статті МК України вона притягається до відповідальності, і, по-друге, надати свої пояснення з приводу обставин, що зазначені в протоколі.

Особа, щодо якої складено протокол має право власноручно записати свої зауваження щодо змісту протоколу, а також письмово викласти мотиви своєї відмови від підписання протоколу.

Відсутність у протоколах підписів про роз'яснення особам, які притягаються до відповідальності, відсутність позначки про наявність чи відсутність зауважень, про вручення копій протоколів можуть бути підставою для оскарження рішень прийнятих за результатами розгляду цих справ.

Слід відмітити, що протокол про порушення митних правил складається у двох примірниках, перший з яких залишається в справах митного органу, другий вручається під розписку особі, щодо якої складено протокол.

Якщо власник предметів, які є безпосередніми об'єктами порушення митних правил, не встановлений, копія протоколу може бути вручена іншим зацікавленим особам (капітану корабля, начальнику поїзда та ін.). Реквізити бланку протоколу, які передбачені для відомостей про місце та час розгляду справи, в цих випадках не заповнюються.

До протоколу про порушення митних правил можуть бути додані фотознімки, матеріали звукозапису та відеозапису, плани, схеми, відбитки тощо. Фотографії, схеми, малюнки, креслення - це ілюстрації, що пояснюють зміст протоколу, а в сукупності своїй становлять складову його частину.

Слід визнати, що протокол про порушення митних правил слугує не тільки підтвердженням факту порушення справи, а й виступає досить важливим джерелом інформації про обставини скоєного правопорушення.

При складанні протоколу про порушення митних правил можливо проведення наступних дій: опитування осіб про порушення митних правил, адміністративне затримання, витребування документів, проведення митних обстежень, вилучення предметів, транспортних засобів та документів.

Стаття 364. Провадження у справі про порушення митних правил за матеріалами, одержаними від інших правоохоронних органів

У разі закриття кримінальної справи про контрабанду щодо конкретної особи за наявності в її діях складу порушення митних правил матеріали про таке порушення передаються до митного органу або до суду для притягнення цієї особи до адміністративної відповідальності.

Постанова по такій справі виноситься у строки, передбачені частиною другою статті 328 цього Кодексу.

У разі закриття кримінальної справи про контрабанду щодо конкретної особи митний орган або суд за наявності в її діях складу порушення митних правил після отримання матеріалів про таке порушення від органів попереднього слідства, суду чи прокурора продовжує провадження у справі та вирішує його у загальному порядку.

Після отримання митним органом постанови про відмову у порушенні кримінальної справи за ознаками контрабанди, провадження дізнання якого віднесено до компетенції митних органів, якщо тим не менше вбачаються ознаки порушення митних правил, у випадку достатності матеріалів, що дозволяють прийняти рішення по справі, посадова особа митного органу, уповноважена розглядати справи про порушення митних правил, після виконання передбачених процесуальних вимог призначає справу для розгляду.

При необхідності здійснення митного розслідування після отримання матеріалів припиненої кримінальної справи чи в зв'язку з відмовою у порушенні кримінальної справи при наявності ознак порушення митних правил керівник митного органу чи його замісник доручає провадження по справі особам, передбаченим ст. 362 цього Кодексу.

Посадова особа, якій доручено вести провадження у справі про порушення митних правил приймає справу до свого провадження. В ході провадження у справі з органів попереднього слідства, прокуратури чи суду витребуються необхідні матеріали (або їх копії), а також предмети, документи, визнані речовими доказами у справі про порушення митних правил.

У випадку відсутності у матеріалах протоколу про порушення митних правил необхідно керуватись вимогами закону про те, що справа про порушення митних правил вважається порушеною, а провадження по справі – розпочатим. з моменту складення протоколу про порушення митних правил. Протокол повинен бути складений у кожному конкретному випадку виявлення факту порушення митних правил (ст. 358). Якщо у отриманих матеріалах відсутній протокол про порушення митних правил, що відображає сутність та кваліфікацію вчиненого правопорушення, прийняття у справі рішення не можливе без наявності зазначеного процесуального документу.

Товари, транспортні засоби, чи інші предмети та документи, що визнані речовими доказами у справі про порушення митних правил підлягають залученню до справи про порушення митних правил. Підставою для цього виступає протокол про порушення митних правил.

Постанова по справі про порушення митних правил вноситься у строки, передбачені ч.2 ст. 328 цього Кодексу.

Стаття 365. Особи, які беруть участь у провадженні у справах про порушення митних правил

Участь у провадженні у справах про порушення митних правил беруть:
особи, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил;
представники осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил (законні представники, представники, що діють на підставі довіреності, доручення);

захисники;
свідки;
експерти;
перекладачі;
поняті.

Згідно ст. 320 Митного кодексу суб'єктами відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи підприємств.

Під поняттям "громадяни", згідно п.4. ст. 1 цього Кодексу розуміються фізичні особи: громадяни України, іноземці, особи без громадянства.

В п.30 ст. 1 Митного кодексу визначено, що посадові особи підприємств - це керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку;

Громадяни мають право брати участь лише на етапах розгляду справи та винесення постанови.

Посадові особи підприємств, крім етапів розгляду справи та винесення постанови, мають право бути присутніми і при проведенні митних обстежень.

Згідно статті 356 Митного кодексу поняття "провадження у справі про порушення митних правил" включає в себе: розгляд справ, винесення постанови та проведення митних обстежень. Але стаття 378 ("Проведення митних обстежень"), на яку йде посилання в статті 356, передбачає проведення митного обстеження у присутності лише посадових осіб підприємств. Рішення про запрошення до участі у митному обстеженні спеціалістів приймають посадові особи митних органів.

Вказані вимоги статей Митного кодексу повністю відповідають положенням Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 366. Права осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил

Особи, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил, під час розгляду справи про порушення митних правил у митному органі або суді мають право знайомитися з матеріалами справи, робити з них витяги, одержувати копії рішень, постанов та інших документів, що є у справі, бути присутніми під час розгляду справи у митному органі та брати участь у судових засіданнях, подавати докази, брати участь в їх дослідженні, заявляти клопотання та відводи, давати усні і письмові пояснення, подавати свої доводи, міркування та заперечення, оскаржувати постанови митного органу, суду (судді), а також користуватись іншими правами, наданими їм законом. Зазначені в цій статті особи зобов'язані добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами.

Правом особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, є право знати, за яке правопорушення вона притягується до відповідальності. З цієї метою вказана особа має право знайомитися з матеріалами справи, робити з них витяги, одержувати копії необхідних документів.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право: при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження.

Право ознайомлення з матеріалами справи надається з моменту закінчення провадження у справі про порушення митних правил. Разом з тим, користуватися послугами адвоката особа, що притягується до відповідальності може в будь-який час. Наприклад, відразу після заведення справи про порушення митних правил, звернутися до адвоката за допомогою у складанні пояснень, клопотань тощо.

Надавати пояснення по справі є виключно право, а не обов'язок особи, що притягується до відповідальності. Це передбачено Конституцією України, де визначено, що особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів.

Стосовно прав осіб, що притягуються до відповідальності за порушення митних правил, при розгляді справ у суді.

Вищезазначені особи можуть заявити відвід судді (суддям), прокурору, експерту, перекладачу, секретарю судового засідання у випадках, передбачених законом.

Відвід повинен бути мотивований і заявлений до початку розгляду справи по суті. Заявляти відвід після цього можна лише у випадках, коли про підставу відводу суд або особа, яка заявляє відвід, дізналися після початку розгляду справи по суті.

Доказами в цивільній справі, які має право подавати особа, що притягується до відповідальності за порушення митних правил, можуть бути: пояснення сторін і третіх осіб, показання свідків, письмові докази, речові докази і висновки експертів.

Докази надаються в суд (або повідомляється про їх наявність) до початку судового засідання в справі. Питання про прийняття доказів після цього строку вирішується судом залежно від обставин справи.

Разом з тим, особи, що притягується до відповідальності за порушення митних правил, повинні додержуватись визначених вимог. Наприклад, сторони та інші особи, які беруть участь у справі, зобов'язані повідомляти суд про зміну своєї адреси під час провадження справи. При відсутності заяви про зміну адреси повістки надсилаються на останню відому судові адресу і вважаються доставленими, навіть коли адресат за цією адресою більше не проживає.

За невиконання обов'язку повідомляти суд про зміну своєї адреси під час провадження по справі суд вправі на сторони і інших осіб, які беруть участь у справі, накласти штраф у розмірі до одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Іноземні громадяни та особи без громадянства користуються цивільними процесуальними правами нарівні з громадянами України.

Стаття 367. Представники осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил

Представниками осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил, можуть бути:

1) законні представники: батьки, усиновителі, опікуни або піклувальники на підставі документів, що посвідчують їх повноваження, - у справах осіб, які є неповнолітніми або особами, що через свої фізичні або психічні вади не можуть самі здійснювати свої права у справах про порушення митних правил. Законні представники можуть доручити участь у справі іншій особі, обраній ними як представник;

2) інші особи - на підставі нотаріально посвідченої довіреності. Громадяни можуть також посвідчити довіреність на участь у справі на підприємстві, де вони працюють, або в управлінні будинками, де вони проживають; військовослужбовці - у відповідній військовій частині; особи, які проживають у населених пунктах, де немає нотаріальних контор, - у виконавчому комітеті сільської, селищної, міської ради; особи, які перебувають на лікуванні, - у відповідному лікувальному закладі.

Особиста участь у справі громадянина не позбавляє його права мати по цій справі представника.

Законні представники користуються під час участі у справі усіма правами, зазначеними у статті 366 цього Кодексу. Повноваження інших представників на участь у справі дають їм право на вчинення від імені осіб, яких вони представляють, усіх дій, зазначених у статті 366 цього Кодексу, крім передачі повноважень іншій особі (передоручення), оскарження постанови митного органу або суду (судді), одержання товарів або грошових сум у разі їх повернення. Повноваження представника на вчинення кожної із зазначених дій повинні бути спеціально обумовлені у виданій йому довіреності.

Не можуть бути представниками осіб, які притягуються до відповідальності:

1) особи, які не досягли повноліття;

2) особи, над якими встановлено опіку, піклування;

3) адвокати, які прийняли доручення про подання юридичної допомоги з порушенням правил, встановлених законодавством України про адвокатуру, а також особи, виключені з колегії адвокатів.

Посадові особи митної служби України, а також судді, слідчі і прокурори не можуть бути представниками осіб, які притягуються до відповідальності, крім випадків, коли вони діють як батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники цих осіб.

Інтереси особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, яка є неповнолітньою або особою, що через свої фізичні або психічні вади не може сама здійснювати свої права у справах про адміністративні правопорушення, мають право представляти їх законні представники (батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники).

До категорії осіб, що не можуть самотійно здійснювати свої права, відносять і громадян, визнаних недієздатними внаслідок душевної хвороби чи недоумства або обмежено дієздатними внаслідок зловживання спиртними напоями чи наркотичними засобами.

Законні представники мають право знайомитися з матеріалами справи; робити з них витяги, одержувати копії рішень, постанов та інших документів, що є у справі, бути присутніми під час розгляду справи у митному органі та брати участь у судових засіданнях, подавати докази, брати участь у їх дослідженні, заявляти клопотання та відводи; від імені особи, інтереси якої вони представляють, подавати доводи, міркування та заперечення, приносити скарги на рішення органу (посадової особи), який розглядає справу.

Довіреності на право бути представником особи, що притягується до відповідальності за порушенням митних правил, від імені державних підприємств, установ, організацій видаються за підписом керівника або іншої уповноваженої ним службової особи і з прикладенням печатки підприємства, установи, організації.

Довіреності від імені кооперативних організацій, їх об'єднань, інших громадських організацій видаються за підписом службових осіб, уповноважених статутом (положенням), і з печаткою організації.

Законні представники не можуть бути свідками по обставинам, які їм стали відомі у зв'язку з виконанням обов'язків представника.

Слід відмітити, що при розгляді справи у суді, суд, якщо визнає потрібним, може викликати відповідача для дачі особистих пояснень навіть тоді, коли у процесі бере участь його представник.

Стаття 368. Захисник

У розгляді справи про порушення митних правил може брати участь захисник, якого самотійно визначає особа, що притягується до відповідальності, з числа осіб, які є фахівцями в галузі права і за законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Захисник має право:

- 1) знайомитися з матеріалами справи;**
- 2) заявляти клопотання;**
- 3) подавати скарги;**
- 4) здійснювати інші права, передбачені законом.**

Участь захисника у розгляді справи про порушення митних правил є одним з видів факультативної участі і цілком залежить від волі особи, яка притягається до відповідальності. Особа, яка притягається до відповідальності самотійно обирає захисника. Науково-теоретична та довідково-енциклопедична література не містить однозначного визначення терміну “захисник”.

Захисником у справі про порушення митних правил може бути професійний адвокат, тобто особа, яка має вищу юридичну освіту, стаж роботи за спеціальністю юриста або помічника адвоката не менше двох років, склала кваліфікаційні іспити,

одержала свідоцтво на право заняття адвокатською діяльністю та прийняла присягу адвоката України (ч.1 ст.2 Закону України "Про адвокатуру".

Для допуску до участі у справі адвокат повинен пред'явити ордер адвокатського об'єднання або довіреність на ведення справи, видану його клієнтом.

Відповідно до рішення Конституційного Суду України №13-рп/2000 від 16 листопада 2000 року захисниками у справі, в тому числі і тієї, яка перебуває в адміністративному провадженні, може бути будь-який фахівець в галузі права, який за законом має право на надання юридичної допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. Процесуальною підставою участі у справі такого захисника є нотаріально посвідчене доручення, в якому зазначаються конкретні права захисника та термін дії доручення..

Ч.2 коментованої статті окреслює права захисника: знайомитися з матеріалами справи, заявляти клопотання, подавати скарги, здійснювати інші права, передбачені законом. Більш широкий обсяг прав адвоката перелічений в ст. 6 Закону України "Про адвокатуру".

Захисник є самостійним учасником розгляду справи про порушення митних правил, він не заміняє особу, яка притягається до відповідальності, а діє поряд з нею. Навіть, якщо порушник визнає себе винним, захисник вправі за наявності для цього підстав відстоювати перед органом, який розглядає його справу, невинність чи меншу винність. Адвокат не має права використовувати свої повноваження на шкоду особі, в інтересах якої він прийняв доручення (ч.1 ст.7 Закону України "Про адвокатуру").

Кодекс України "Про адміністративні правопорушення" (ст.268) і Митний кодекс (ст.366,368) однакові у визначенні процесуального моменту вступу захисника у справу про порушення митних правил. Ним є момент розгляду справи по суті.

Стаття 369. Експерт

Експертом може бути особа, яка має необхідні знання для надання відповідного висновку.

Експерт призначається посадовою особою органу, в провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, у разі потреби в спеціальних знаннях.

Експерт зобов'язаний надати об'єктивні висновки з поставлених перед ним питань.

Експерт має право:

знайомитися з матеріалами справи, що стосуються предмета експертизи;

заявляти клопотання про надання йому додаткових матеріалів, необхідних для надання висновків.

Експерт не може брати участі в розгляді справи якщо він особисто, прямо чи побічно зацікавлений в результаті справи; якщо він є родичем осіб, які беруть участь у справі; якщо він перебуває в особливих стосунках з особами, які беруть участь у справі; якщо будуть встановлені інші обставини, які викликають сумнів у його безсторонності.

Експерт, крім того, не може брати участі у розгляді справи, якщо він: знаходиться або знаходився у службовій або іншій залежності від сторін, інших осіб, які беруть участь у справі; провадив ревізію, матеріали якої послужили підставою до порушення даної цивільної справи; виявився некомпетентним.

Експерт зобов'язаний з'явитися на виклик посадової особи органу, в провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, і дати об'єктивний висновок у поставлених перед ним питаннях.

Експерт має право не лише знайомитися з матеріалами справи, що стосуються предмета експертизи, і заявляти клопотання про надання йому додаткових матеріалів, необхідних для дачі висновку; а й з дозволу органу (посадової особи), в провадженні

якого перебуває справа про адміністративне правопорушення, ставити особі, яка притягається до відповідальності, потерпілому, свідкам запитання, що стосуються предмета експертизи; бути присутнім при розгляді справи.

Експерт має право відмовитись від дачі висновку, якщо наданих йому матеріалів недостатньо або якщо він не має необхідних знань для виконання покладеного на нього обов'язку.

Експерт несе відповідальність за злісне ухилення від явки та за дачу завідомо неправдивого висновку або за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків згідно чинного законодавства України.

Стаття 370. Перекладач

Перекладачем може бути особа, що володіє мовою, знання якої необхідне для здійснення перекладу під час провадження у справі про порушення митних правил.

Перекладач зобов'язаний точно і у повному обсязі здійснювати доручений йому переклад, у необхідних випадках брати участь у проведенні процесуальних дій у справі про порушення митних правил.

Як перекладач може виступати посадова особа митного органу.

Перекладач призначається органом (посадовою особою), в провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення. Перекладач зобов'язаний з'явитися на виклик органу (посадової особи) і зробити повно й точно доручений йому переклад.

Перекладач не може бути залучений до процесуальних дій, якщо він особисто, прямо чи побічно зацікавлений в результаті справи; якщо він є родичем осіб, які беруть участь у справі; якщо він перебуває в особливих стосунках з особами, які беруть участь у справі; якщо будуть встановлені інші обставини, які викликають сумнів у його безсторонності.

Перекладач несе відповідальність за злісне ухилення від явки та за дачу завідомо неправдивого перекладу або за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків згідно чинного законодавства України.

Перекладач залучається з метою виконання лише однієї функції - повно і точно виконати переклад. Таким чином не допускається поєднання в одній особі функцій перекладача та особи, що веде провадження у справі про порушення митних правил або розглядає дану справу, адвоката, представника, свідка чи іншого учасника процесу. Разом з тим належність перекладача до посадових осіб митних органів не є підставою для відводу.

Стаття 371. Свідок у справі про порушення митних правил

Свідком може бути будь-яка особа, якщо є підстави вважати, що їй відомі обставини, що підлягають встановленню у справі про порушення митних правил.

За викликом органу, у провадженні якого перебуває справа про порушення митних правил, свідок зобов'язаний з'явитися у призначений час до цього органу і дати детальні та правдиві пояснення, повідомити все відоме йому у справі та відповісти на поставлені запитання.

Свідок зобов'язаний дати правдиві показання про відомі йому обставини. Разом з тим, свідок має право відмовитися від надання свідчень в установлених законом випадках.

Не можуть бути свідками особи, нездатні через свої фізичні або психічні вади правильно сприймати обставини, що мають значення для справи, або давати про них правильні показання.

За злісне ухилення від явки та за дачу завідомо неправдивих показань або за відмову від дачі показань без законних на те підстав свідок несе відповідальність згідно чинного законодавства України.

В якості свідків можуть бути залучені неповнолітні особи але в обов'язковій присутності педагога або близьких для свідка осіб (батьків, усиновителів, опікунів, піклувальників), якщо вони не зацікавлені у справі.

Прізвища та адреси свідків, якщо такі є, обов'язково заносяться до протоколу про порушення митних правил.

Перешкоджання з'явленню свідка за викликом, примушування його до відмови від давання показань, а також до давання завідомо неправдивих показань шляхом погроз, або підкуп свідка з тією самою метою, а також погроза вчинити зазначені дії з помсти за раніше дані показання карається згідно чинного законодавства України.

Конституцією України передбачено, що особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів.

Стаття 372. Поняті у справі про порушення митних правил

Понятими є особи, які залучаються до участі у проведенні процесуальних дій у справі про порушення митних правил.

Як поняті запрошуються особи, не заінтересовані у справі. Понятим не може бути родич особи, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, її представника, а також працівники митних органів.

Поняті, присутні при проведенні процесуальних дій, засвідчують своїми підписами відповідність записів у протоколі виконаним діям.

Поняті, в кількості не менше двох, можуть залучатися під час проведення процесуальних дій, в тому числі у наступних випадках: при пред'явленні особам, що вчинили порушення митних правил, або свідкам товарів, транспортних засобів та документів для впізнання а також при проведенні особистого огляду.

В останньому випадку поняті повинні бути однієї статі з особою, яка проходить огляд.

Поняті запрошуються для того, щоб засвідчити в протоколі факт, зміст та результати дій, що проводяться в їх присутності. Саме про це вони можуть бути опитані в разі необхідності в якості свідків. Поняті мають право з приводу проведених дій робити зауваження, які підлягають занесенню в протокол

Понятими можуть виступати будь-які незацікавлені в справі особи. Неприпустиме запрошення понятим особи, яка притягується до адміністративної відповідальності адвоката, свідка, експерта або перекладача.

Понятими в справі про порушення митних правил не можуть бути працівники митних органів України, а також працівники правоохоронних органів (суд, прокуратура, МВС та СБУ), в провадженні яких може потім знаходитися справа.

Стаття 373. Обставини, що виключають можливість здійснення посадовою особою митного органу провадження у справі про порушення митних правил

Посадова особа митного органу не може здійснювати провадження у справі, якщо вона є родичем особи, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, її представника, інших осіб, які беруть участь у провадженні у справі, а також коли існують інші обставини, які дають підстави вважати, що ця посадова особа може бути особисто заінтересована у вирішенні справи.

Питання про передачу такої справи іншій посадовій особі органу вирішується керівником підрозділу по боротьбі з контрабандою і порушеннями митних правил цього органу або його заступником.

Якщо керівник підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил митного органу, в якому здійснюється провадження у справі про порушення митних правил, є родичем особи, яка притягується до відповідальності, її представника, інших осіб, які беруть участь у провадженні у справі, а також коли існують інші обставини, які дають підстави вважати, що керівник зазначеного підрозділу може бути особисто заінтересованим у розгляді справи, справа підлягає передачі до іншого митного органу.

З метою уникнення конфлікту інтересів посадової особи державного органу, працівник підрозділу по боротьбі з контрабандою не повинен здійснювати провадження у справі про порушення митних правил, приймати рішення по справі, проводити будь-які процесуальні дії по справі за умови, що фігурантами у справі виступають родичі (батьки, дружина, чоловік, діти, рідні брати і сестри, дід, баба, онуки та інші). А також, коли існують інші очевидні посадовій особі обставини, коли ця особа особисто заінтересована у вирішенні справи (близьки стосунки, існування відповідної залежності, обумовленої фінансовими, договірними та іншими взаємовідносинами).

У такому випадку зазначена вище посадова особа підрозділу по боротьбі з контрабандою повинна негайно повідомити про наявність таких обставин безпосередньому керівнику.

Глава 59. Адміністративне затримання

Стаття 374. Мета і порядок застосування адміністративного затримання

З метою припинення порушення митних правил, встановлення особи, яка вчинила порушення митних правил, а також для складення протоколу про порушення митних правил, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення, допускається адміністративне затримання громадянина, який вчинив таке порушення, на строк до трьох годин.

Адміністративне затримання громадянина, який вчинив порушення митних правил, здійснюється посадовою особою митного органу за рішенням керівника цього органу або його заступника, керівника підрозділу по боротьбі з контрабандою і порушеннями митних правил, керівника митного поста або його заступника, а в разі їх відсутності (в нічний час, у вихідні та святкові дні тощо) - начальника чергового відділу або старшого чергової зміни.

Військовослужбовці та працівники органів внутрішніх справ повинні надавати допомогу посадовим особам митного органу, які здійснюють адміністративне затримання, в разі вчинення опору або спроби втечі з місця події.

Строк адміністративного затримання обчислюється з моменту доставлення громадянина до службового приміщення митного органу або до іншого приміщення, де проведення необхідних дій з метою, визначеною в частині першій цієї статті, є можливим, а якщо громадянин перебуває в стані сп'яніння - з часу його витвердження.

Щодо громадянина, який знаходиться у службовому приміщенні митного органу або в іншому приміщенні у зв'язку з проведенням митного контролю або митного оформлення, строк адміністративного затримання обчислюється з моменту закінчення митного контролю або оформлення.

Про адміністративне затримання складається протокол, форма якого затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. В протоколі робиться відмітка про застосування фізичної сили або спеціальних засобів, якщо таке мало місце. Копія протоколу вручається громадянину, якого було затримано. Про затримання неповнолітнього обов'язково повідомляються його батьки або особи, які їх замінюють.

Адміністративне затримання здійснюється посадовою особою митного органу для документування всіх обставин здійсненого порушення митних правил у випадках вчинення опору, спроби знищення безпосередніх предметів правопорушення або запобігання втечі правопорушника з метою притягнення його до відповідальності у встановленому законом порядку.

Адміністративне затримання може бути проведене тільки за наявності правопорушення, тільки у відношенні правопорушника та при наявності Рішення про адміністративне затримання встановленої форми з метою припинення порушення митних правил, встановлення особи, яка вчинила порушення митних правил, а також для складення протоколу про порушення митних правил, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення.

Факт адміністративного затримання фіксується протоколом адміністративного затримання встановленої форми, який підписується посадовою особою, яка його склала та затримала правопорушника і правопорушником. У разі відмови від підписання протоколу в ньому робиться запис про це. Копія протоколу адміністративного затримання вручається особі-правопорушнику.

Не можуть бути адміністративно затримані: Президент України, Голова Верховної Ради України, народні депутати України, Прем'єр-Міністр України, Перший віце-прем'єр України, Голова та судді Верховного суду України, Голова та судді Конституційного суду України, Міністр закордонних справ, Генеральний прокурор України та члени сім'ї, народні депутати, судді, прокурори, іноземні громадяни, якщо вони користуються дипломатичною недоторканістю.

Державна митна служба України

РІШЕННЯ

про адміністративне затримання

"__" _____ 20__ р.

(місце винесення рішення)

Я, _____
митниці _____
(посада посадової особи митного органу, яка виносить рішення)

_____,
(прізвище та ініціали посадової особи митного органу, яка виносить рішення)

беручи до уваги, що громадянином (кою)

(зазначити громадянство, прізвище, ім'я та по батькові,
день,
місяць і рік народження,

місце народження, місце роботи, посаду або рід занять, місце проживання, дані про документ, що засвідчує особу, якщо особу встановлено)

учинено порушення митних правил, на підставі ст. 374 Митного кодексу України

ВИРІШИВ:

1. 3 метою припинення порушення митних правил (установлення особи, що вчинила порушення митних правил; складання протоколу про порушення митних правил) (непотрібне закреслити) здійснити адміністративне затримання на строк до трьох годин громадянина (ки)

(зазначити прізвище, ім'я та по батькові особи, якщо її встановлено, щодо адміністративного затримання якої виноситься рішення;

якщо особу не встановлено, то зазначити обставини, за яких вчинено порушення митних правил)

3. Про адміністративне затримання особи, зазначеної в п. 1 цього рішення, повідомити її батькам або особам, що їх замінюють (заповнюється, якщо особа, зазначена в п. 1 цього рішення, не досягла повноліття)

адміністративного затримання

(назва митниці)

на підставі ст. 374 Митного кодексу України

у присутності свідків (якщо вони є):

1.

_____,

(прізвища, імена та по батькові, адреси свідків)

2.

здійснив (ла) адміністративне затримання громадянина (ки)

(зазначити громадянство, прізвище, ім'я та по батькові,

день, місяць і рік народження, місце народження, місце роботи, посаду або рід
занять,

місце проживання, дані про документ, що засвідчує особу, якщо особу встановлено)

Передбачені ст.371 Митного кодексу України обов'язки свідка (з'явитися в призначений час за викликом органу, у провадженні якого перебуває справа про порушення митних правил, до цього органу й дати детальні та правдиві пояснення, повідомити все відоме в справі та відповісти на поставлені запитання) мені роз'яснено.

Підписи свідків (якщо вони є): 1. _____
2. _____

Адміністративне затримання здійснено з метою припинення порушення митних правил (установлення особи, що вчинила порушення митних правил; складання протоколу про порушення митних правил) (непотрібне закреслити)

У ході адміністративного затримання застосовувалися фізична сила та спецзасоби:

(зазначити, що саме, якщо застосовувалися)

Затриману

особу

доставлено

в:

_____ .

(зазначити, куди доставлено)

Строк адміністративного затримання обчислюється з _____ год. _____ хв. “ _____ ” _____ 20 ____ р., тобто з моменту доставки в службове приміщення митного органу (інше приміщення, зазначити яке); з часу витвердження; закінчення

митного контролю або митного оформлення (непотрібне закреслити)

Під час адміністративного затримання виконувалися такі дії:

(зазначити, які дії

проводилися)

Копію протоколу отримав.

Підпис особи, адміністративне затримання якої здійснено:

Записано вірно.

Підписи свідків (якщо вони є): 1.

2.

Підпис посадової особи митного органу, яка склала протокол:

Глава 60. Процесуальні дії у справі про порушення митних правил та порядок їх проведення

Стаття 375. Мета проведення процесуальних дій

У справі про порушення митних правил процесуальні дії проводяться з метою отримання доказів, необхідних для правильного вирішення цієї справи.

До процесуальних дій належать:

- 1) складання протоколу про порушення митних правил;
- 2) витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил;
- 3) вилучення товарів, транспортних засобів і документів;
- 4) митне обстеження;
- 5) пред'явлення товарів, транспортних засобів та документів для впізнання;
- 6) призначення експертизи;
- 7) взяття проб та зразків для проведення дослідження (аналізу, експертизи).

При проведенні процесуальних дій, зазначених у пунктах 3 - 5, 7 частини другої цієї статті, складаються протоколи, форми яких встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Глава 60 МК містить правові норми, що регламентують процес доказування по справах про порушення митних правил (далі- ПМП), тобто отримання, перевірку та оцінку доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для правильного вирішення справи. Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, тому основними нормативними актами виступають Митний кодекс України та Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відповідно до ст.245 Кодексу України про адміністративні правопорушення: “Задачами провадження по справах про адміністративні правопорушення є: своєчасне, всебічне, повне та об’єктивне з’ясування обставин кожної справи, вирішення справи відповідно до законодавства, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин і умов, що сприяють здійсненню адміністративних правопорушень, попередження правопорушень...”. Обставини, що підлягають доказуванню при провадженні по справі про ПМП, є предметом доказування. Ст.251 Кодексу України про адміністративні правопорушення визначає поняття доказів по справах про адміністративні правопорушення, коло обставин, що підлягають доказуванню та джерела доказів: “Доказами по справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність або відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його здійсненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, що притягується до адміністративної відповідальності, потерпілого, свідків, висновком експерту, речовими доказами, показаннями технічних пристроїв..., протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами.” Таким чином, ст.375 МК встановлює чітко визначений перелік процесуальних дій у справі про ПМП з метою подальшої фіксації цих процесуальних дій і використання даної інформації в якості доказів у справі про ПМП. Фіксація зазначених процесуальних дій здійснюється відповідно шляхом: 1) складання протоколу про ПМП,- форма якого встановлюється відповідно до чинного законодавства; 2) витребування документів, необхідних для провадження у справі про ПМП,- за встановленою формою відповідно до вимог чинного законодавства; по пунктах 3-5,7 частини другої цієї статті- вилучення товарів, транспортних засобів і документів, митне обстеження, пред’явлення товарів, транспортних засобів та документів для впізнання, взяття проб та зразків для проведення дослідження,- складається протокол, форма якого встановлюється відповідно до чинного законодавства; 6)призначення експертизи- форма документа встановлюється відповідно до вимог чинного законодавства.

При провадженні процесуальних дій повинні дотримуватись права учасників цих дій. В тих випадках, коли до участі в справі допущений адвокат або представник особи-правопорушника, що здійснює юридичну допомогу, він може бути присутнім при проведенні процесуальних дій, що провадяться за участю підзахисного. Особам, що беруть участь у проведенні процесуальної дії, роз’яснюються їх права та обов’язки. Всі вищезазначені процесуальні дії повинні здійснюватись та фіксуватись в порядку, передбаченому МК України та відповідно до вимог чинного законодавства, інакше фактичні дані, отримані в результаті їх проведення, не можуть мати доказової сили. Дотримання вимог законодавства щодо провадження процесуальних дій, встановлених в зазначеній главі, має суттєве значення, оскільки неналежне виконання хоча б однієї процесуальної дії являє собою порушення процесуальних норм, що в свою чергу є підставою для відміни постанови митного органу по справі про ПМП.

Складання протоколу про порушення митних правил регламентується Митним кодексом України. Форма протоколу про порушення митних правил встановлюється Державною митною службою України.

Стаття 376. Витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил

Посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, може витребувати документи, необхідні для розгляду справи.

Особа, якій адресовано вимогу про подання документів, зобов'язана не пізніше як у п'ятиденний строк надіслати їх посадовій особі митного органу, яка вимагає подати документи.

Кожна процесуальна дія являє собою відоме вторгнення у сферу охоронених законом прав та інтересів, тому воно може бути проведено лише за наявності певної мети і достатньої підстави для її проведення. Письмовими доказами по справі можуть бути різного роду документи, в тому числі виготовлені не під час процесуальної діяльності (акти, довідки, відомості, розписки, листи та інше), в яких викладені або засвідчені факти, що мають значення для справи. Витребування документів - це обгрунтована вимога митного органу у встановленій відповідно до чинного законодавства формі, до особи, щодо якої здійснюється провадження у справі про ПМП. Посадова особа митного органу не має права витребувати від особи - правопорушника митних правил документи, які не стосуються справи про ПМП. Строк надання витребуваних митними органами документів обчислюється з моменту отримання вимоги митного органу.

Стаття 377. Вилучення товарів, транспортних засобів і документів

Товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, а також документи, необхідні для розгляду справи про порушення митних правил, вилучаються.

У разі вчинення порушення митних правил особою, яка не має в Україні постійного місця проживання або адреси, допускається вилучення товарів, транспортних засобів у розмірах, необхідних для забезпечення стягнення штрафу або вартості товарів, транспортних засобів, зазначеної у частині третій статті 405 цього Кодексу.

Вилучені товари, транспортні засоби та документи повинні бути перелічені у протоколі, що складається в передбачених цим Кодексом випадках, або в доданому до нього описі з точним зазначенням кількості, міри, ваги та особливих ознак цих товарів, транспортних засобів та документів, а також вартості товарів, транспортних засобів.

Речовими доказами виступають: товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, а також документи, необхідні для розгляду справи про ПМП. Категорія «товар» визначена у ст.1 МК України: будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності), електрична, теплова та інші види енергії, а також транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України. Вилучення документів - це процесуальна дія, що являє собою процес відібрання документів у встановленій відповідно до чинного законодавства формі, у особи, щодо якої здійснюється провадження у справі про ПМП. Посадова особа митного органу не має права вилучати у особи - правопорушника митних правил

документи, які не стосуються справи про ПМП. При вилученні товарів, транспортних засобів і документів складається протокол, форма якого встановлюється відповідно до чинного законодавства. Речові докази зберігаються при справі про ПМП або в іншому місці, що визначається митними органами до набрання чинності постанови по справі про ПМП або рішення суду. Ті з них, що відповідно до рішення суду підлягають конфіскації, конфіскуються в порядку, передбаченому ст.405 МК України. Речові докази, щодо яких не було винесено рішення суду про конфіскацію підлягають поверненню законним власникам із сплатою всіх митних зборів та платежів. Документи, що виступають речовими доказами, залишаються в справі про ПМП в процесі всього терміну зберігання цієї справи. В порядку виключення ці документи можуть бути передані зацікавленим державним установам на їх вимогу. В таких випадках в справі залишаються копії цих документів, завірені посадовою особою митного органу.

Стаття 378. Проведення митних обстежень

Посадові особи митних органів, які мають достатні підстави вважати, що на території або в приміщеннях підприємств, або у транспортних засобах, що їм належать, знаходяться товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, або товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, а також документи, необхідні для розгляду справи про порушення митних правил, можуть проводити митне обстеження таких територій, приміщень або транспортних засобів.

Митне обстеження проводиться у присутності посадових осіб підприємств, зазначених у частині першій цієї статті.

Посадові особи митних органів мають право запросити до участі у митному обстеженні спеціалістів.

Про проведення митного обстеження складається протокол за формою, що встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Проведення митних обстежень- процесуальна дія, яка може проводитись як до складання протоколу про ПМП, так і під час провадження в справі про ПМП за вмотивованим рішенням посадової особи митного органу за участю понятих(не менше двох). Митне обстеження провадиться посадовою особою митного органу з метою припинити порушення митних правил, відшукати та вилучити речові докази по справі, якщо є достатні підстави вважати де і у яких осіб вони знаходяться. Для роз'яснення питань, що потребують спеціальних пізнань в науці, техніці і т.і. для участі залучаються спеціалісти. Митне обстеження територій, приміщень підприємств провадиться у присутності осіб- власників приміщень або їх представників. Митне обстеження транспортних засобів провадиться у присутності власника транспортного засобу або водія транспортного засобу або експедитора. Фіксація даної процесуальної дії здійснюється шляхом складання протоколу за відповідною формою.

Стаття 379. Пред'явлення товарів, транспортних засобів, документів для впізнання

За рішенням посадової особи митного органу, в провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, особі, яка вчинила це

порушення, а також свідку можуть бути пред'явлені товари, транспортні засоби та документи для впізнання.

Особу, яка бере участь у впізнанні, спочатку опитують про обставини, за яких вона бачила товари, транспортні засоби та документи, зазначені у частині першій цієї статті, ознаки, за якими вона може провести впізнання.

Товари, транспортні засоби та документи пред'являються в групі однорідних товарів, транспортних засобів і документів.

Пред'явлення для впізнання проводиться в присутності понятих.

Про пред'явлення товарів, транспортних засобів та документів для впізнання складається протокол за формою, що встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Пред'явлення товарів, транспортних засобів, документів для впізнання- це процесуальна дія, що проводиться за рішенням посадової особи митного органу, яка безпосередньо здійснює провадження в справі про ПМП, щодо особи-правопорушника або свідка в присутності понятих (не менше двох). Правова категорія “свідок у справі про ПМП” викладена у ст.371 МК України. Перед проведенням впізнання особу опитують про обставини, за яких вона бачила товари, транспортні засоби та документи з метою встановлення ознак, за якими вона може ідентифікувати вищезазначене. Проведення впізнання доцільніше за умов при яких особа бачила товари, транспортні засоби і документи. Товари, транспортні засоби та документи пред'являються в групі однорідних товарів, транспортних засобів і документів. Однорідними будуть товари, що мають приблизно однаковий розмір, форму; транспортні засоби – однакової марки, моделі, кольору; документи- однакові за розміром, по формі документу, за якісною характеристикою бланку на якому, напечатано документ, із візуальною схожістю печатки, почерку. Загальна кількість товарів, транспортних засобів і документів, що пред'являються для впізнання повинна бути не менше трьох. Фіксація даної процесуальної дії здійснюється шляхом складання протоколу за встановленою відповідно до законодавства формою. (Див. коментар до ст.375)

Стаття 380. Експертиза та висновок експерта

Експертиза призначається, якщо для з'ясування питань, що виникають у справі про порушення митних правил, виникла потреба у спеціальних знаннях з окремих галузей науки, техніки, мистецтва, релігії тощо.

Експертиза проводиться експертами митних лабораторій та інших установ або окремими спеціалістами, які призначаються посадовою особою митного органу, в провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил.

Поставлені перед експертом питання та його висновок не повинні виходити за межі спеціальних знань експерта. Експерт надає висновок у письмовій формі від свого імені. У висновку викладаються суть проведеного ним дослідження та обґрунтування відповіді на поставлені запитання.

Якщо експерт під час проведення експертизи встановить обставини, що мають значення для справи, з приводу яких йому не було поставлено запитань, він має право викласти ці обставини у своєму висновку.

Висновок експерта не є обов'язковим для посадової особи митного органу, в провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил. У разі незгоди цієї особи з висновком експерта у постанові, яка виноситься у справі, повинно міститися обґрунтування незгоди.

У разі неналежної якості або повноти висновку експерта може бути призначена повторна експертиза, проведення якої доручається іншому експерту (експертам).

Для роз'яснення питань, що потребують спеціальних знань в науці, техніці, мистецтві, релігії тощо призначається експертиза. Порядок призначення експертизи визначено в ст.381 МК України. Експертиза може проводитись як експертами митних лабораторій, так і експертами інших установ, так і окремими спеціалістами в залежності від їх компетентності по питаннях, що розглядаються. Питання та відповіді по питаннях, що ставляться експерту повинні не виходити за межі спеціальних знань експерту. Висновок експерта надається у письмовій формі. Оцінка такого доказу як висновок експерту здійснюється за власним переконанням посадової особи митного органу, у разі незгоди- посадова особа обґрунтовує свою незгоду і може призначити повторну експертизу як іншому експерту, так і комісії експертів.

Стаття 381. Порядок призначення експертизи

Визнавши за необхідне проведення експертизи, посадова особа митного органу, в провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, виносить постанову, в якій визначаються підстави для призначення експертизи, прізвище експерта або найменування митної лабораторії чи іншої відповідної установи, в якій має проводитися експертиза. У цій же постанові ставляться конкретні питання, які мають бути вирішені під час проведення експертизи, а також визначаються матеріали, що передаються у розпорядження експерта.

До призначення експерта з'ясовуються необхідні відомості про його професіоналізм та компетентність.

Рішення про призначення експертизи є обов'язковим для експерта, а також для посадових осіб підприємства, де працює експерт.

Посадова особа митного органу, яка безпосередньо здійснює провадження в справі про ПМП, виносить вмотивовану постанову про призначення експертизи. В постанові визначаються: підстави для призначення експертизи, прізвище експерта або найменування експертної установи, яка буде проводити експертизу, визначаються пред'явлені для експертного дослідження зразки, матеріали, якщо вони є, ставляться конкретні питання. До призначення експертизи з'ясовується професіоналізм та компетентність експерту у спеціальних знаннях з метою встановлення можливості або неможливості експерту або експертної установи надати відповіді по питаннях, що ставляться. Рішення посадової особи митного органу, в провадженні якої знаходиться справа про ПМП є обов'язковим до виконання для експерту або експертної установи, щодо якої винесено постанову посадової особи митного органу про проведення експертизи.

Стаття 382. Одержання проб та зразків для проведення експертизи

Посадова особа митного органу, в провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, має право відбирати в осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил, зразки підпису, почерку, а також брати проби та зразки товарів, необхідні для проведення експертизи.

У разі потреби взяття проб та зразків може проводитися також в осіб, не зазначених у частині першій цієї статті, свідчення та участь яких у вивченні та оцінці обставин порушення митних правил можуть мати істотне значення для провадження і розгляду справи.

Посадова особа митного органу, в провадженні або на розгляді якої знаходиться справа про порушення митних правил, виносить постанову про взяття проб та зразків.

До взяття проб та зразків у разі потреби може залучатися експерт.

Про взяття проб та зразків складається протокол.

Посадова особа митного органу, яка безпосередньо здійснює провадження по справі про ПМП, має право у разі необхідності відбирати в особи, щодо якої заведено справу про ПМП, зразки підпису та почерку.

Також, з метою отримання більш повної інформації по суті справи про ПМП, посадова особа митного органу, що здійснює провадження по справі про ПМП, має право для проведення експертизи відбирати від особи, у відношенні якої заведено справу про ПМП, проби та зразки товарів, що є безпосереднім предметом порушення митних правил.

У разі потреби та з метою отримання більш конкретної інформації, необхідної для детального вивчення та оцінки обставин порушення митних правил, проби та зразки товарів, що є предметом порушення митних правил, можуть відбиратися від інших осіб, щодо яких посадова особа митного органу, в провадженні якої знаходиться справа про ПМП, має достатні дані про наявність у них таких товарів.

Взяття проб та зразків здійснюється на підставі постанови про взяття проб та зразків, винесеної посадовою особою митного органу, яка або безпосередньо здійснює провадження по справі про ПМП, або уповноважена особа митного органу, що відповідно до законодавства має право розглядати справи про ПМП.

Порядок одержання проб та зразків встановлюється згідно чинного законодавства.

Про взяття проб та зразків складається протокол за встановленою формою.

У разі потреби, до взяття проб та зразків може залучатися експерт, про що зазначається в протоколі про взяття проб та зразків.

Стаття 383. Доручення на проведення окремих процесуальних дій

Посадова особа митного органу, в провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, має право доручити проведення конкретних процесуальних дій посадовій особі іншого митного органу.

Доручення повинно бути виконано не більш як у п'ятиденний строк з дня його одержання.

Доручення на проведення окремих процесуальних дій- це делегування повноважень одного митного органу іншому митному органу щодо виконання конкретних процесуальних дій. Посадова особа митного органу, яка безпосередньо здійснює провадження по справі про ПМП, має право доручити посадовій особі іншого митного органу, в зоні діяльності якого або фактично проживає особа, у відношенні якої заведена справа про ПМП, або знаходиться предмет порушення митних правил, проведення конкретних процесуальних дій, викладених в пунктах 2-7 частини другої статті 375 МК України. Посадова особа митного органу, в провадженні якої перебуває справа про ПМП виносить вмотивоване рішення і направляє його до виконання посадовій особі іншого митного органу.

Строк виконання доручення обчислюється з дня його отримання й складає 5 діб.

Стаття 384. Витрати у справі про порушення митних правил

Витрати у справі про порушення митних правил складаються з видатків на інвентаризацію, зберігання, перевезення (пересилання) товарів, зазначених у пункті 3 статті 322 цього Кодексу, а також з інших понесених митним органом витрат на провадження або розгляд справи.

До таких витрат належать також кошти, що виплачуються експерту за виконання його обов'язків та за роботу, виконану за дорученням митного органу, виплати добових, а також компенсації на проїзд до митного органу і назад та наймання приміщення.

За робітниками та службовцями, які викликаються до митного органу як свідки, експерти, перекладачі, зберігається середній місячний заробіток за місцем основної роботи. Особи, які не є робітниками та службовцями, отримують у зв'язку з таким викликом грошову компенсацію, яку виплачує митний орган.

Порядок витрат та розмір сум, що підлягають виплаті, встановлюються законодавством України.

В часі провадження у справі про порушення митних правил держава несе певні матеріальні витрати. До них відносяться в першу чергу видатки на інвентаризацію, зберігання, перевезення (пересилання) :

- 1) тих товарів, які є предметами порушення митних правил;
- 2) товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування предметів від митного контролю;
- 3) транспортні засоби, на яких здійснювалося незаконне переміщення і які підлягають конфіскації в силу п.3 ст.322 Митного кодексу. Відповідно до п. 4 постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 1998 року № 1340 “Про порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним” відшкодування витрат, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням, експертною оцінкою, сертифікацією, знищенням конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави та кошти від реалізації якого надходять до державного бюджету, здійснюється за рахунок доходів державного бюджету за відповідними кодами бюджетної класифікації органами Державного казначейства.

До другої групи витрат відносяться кошти, що виплачуються експерту за виконання його обов'язків та за роботу, виконану за дорученням митного органу.

Третя група затрат включає в себе виплату в себе добових експерту, компенсацію вартості проїзду до митного органу і назад, наймання експерту приміщення тощо.

В практиці виникають непоодинокі випадки, коли в ході розгляду справи учасник, за ініціативою якого призначена експертиза, відмовляється вносити оплату за її проведення, посилаючись на відсутність коштів. Виникає питання, як в таких випадках має діяти орган, який розглядає справу про порушення митних правил. Зазначені обставини не можуть бути підставою для закриття провадження у справі, для зупинення провадження у справі, оскільки нормами Митного кодексу це не передбачено, а перелік рішень, які може бути прийнято за результатами розгляду справи є вичерпним (ст. 391 МК України). В подібних випадках обов'язки експерта, передбачені ч.3 ст. 369 МК, не дають йому підстав відмовитися від проведення експертизи з мотивів, що до її проведення не сплачено вартості виконання експертних робіт. До того ж законом передбачені гарантії відшкодування витрат на проведення експертних робіт.

За робітниками та службовцями, що викликаються до митного органу як свідки, спеціалісти, експерти, перекладачі зберігається середній місячний заробіток за місцем основної роботи. Особи, які не є робітниками та службовцями, отримують від митного органу відповідну компенсацію.

Конкретний розмір витрат, які підлягають відшкодуванню, у справі про порушення митних правил визначається Інструкцією про порядок і розміри відшкодування витрат та виплат винагороди особам, що викликаються до органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 року № 710.

Стаття 385 Відшкодування витрат у справі про порушення митних правил

Витрати у справі про порушення митних правил відшкодовуються особою, щодо якої винесено постанову про накладення стягнення. Витрати на оплату послуг перекладача відшкодовуються за рахунок Державного бюджету України.

Посадова особа митного органу, в провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, а також посадова особа, яка здійснює розгляд цієї справи, зобов'язані зібрати та додати до справи документи про понесені на провадження справи витрати.

Суми витрат, що підлягають відшкодуванню, зазначаються у постанові митного органу або суду по справі про порушення митних правил.

Всі понесені витрати у конкретній справі, за загальним правилом, відшкодовуються особою, щодо якої винесено постанову про накладення стягнення (ст.322). Виняток становить оплата послуг перекладача, яка здійснюється за рахунок Державного бюджету України. Він впливає з аналізу ч.2 ст. 361 цього Кодексу, відповідно до якої особи, які беруть участь у провадженні у справі про порушення митних правил і не володіють мовою, якою здійснюється провадження, мають право користуватися послугами перекладача. Окрім того, відповідно до ст.10 Конституції України державною мовою в Україні є українська мова, всебічний розвиток і функціонування якої в усіх сферах суспільного життя на всій території України забезпечується державою.

Розмір понесених у справі витрат повинен підтверджуватися відповідними документами (довідками, чеками, платіжними дорученнями, договорами на проведення експертизи (у разі її проведення на підприємницьких засадах на підставі спеціального дозволу (ліцензії)). Обов'язок зібрати ці документи і долучити їх до справи покладається на посадову особу митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, або на особу, яка здійснює її розгляд по суті.

У постанові органу, який розглядає справу, повинен бути точно встановлений розмір витрат, що підлягають відшкодуванню. Митний кодекс не містить вимог до змісту самої постанови про накладення стягнення за порушення митних правил. Тому, розглядаючи питання про відшкодування витрат, потрібно звертатися до змісту ч.3 ст.283 Кодексу України про адміністративну відповідальність, де зазначено, що в постанові по справі вказується розмір шкоди, що підлягає стягненню, порядок і строк її відшкодування.

Вказання у постанові цих даних має велике практичне значення для процедури виконання постанови, яка здійснюється органами державної виконавчої служби відповідно до Закону України “ Про виконавче провадження” від 21 квітня 1999 року з наступними змінами і доповненнями.

Стаття 386. Органи, уповноважені розглядати справи про порушення митних правил

Справи про порушення митних правил, передбачені статтями 329 - 335, 337, 338, 342 - 344, 346, 347, 354, 355 цього Кодексу, розглядаються митними органами.

Справи про порушення митних правил, передбачені статтями 336, 339 - 341, 345, 348 - 353 цього Кодексу, а також усі справи про порушення митних правил, вчинені особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років, розглядаються судами за місцем розташування митних органів, посадові особи яких здійснювали провадження у цих справах.

Віднесення конкретної справи про порушення митних правил на розгляд певного компетентного органу прямо залежить від її категорії.

Так, коментована стаття встановлює можливість розгляду справи про порушення митних правил двома органами : самими митними органами і судом.

До компетенції митних органів віднесено розгляд справ про порушення митних правил за статтями 329-335,337,338,342-344,346,347,354,355 цього Кодексу.

Суди розглядають справи про порушення митних правил за ст. 336,339-341,345,348-353 цього Кодексу. Віднесення на розгляд суду зазначених справ обумовлено наявністю в санкціях цих статей конфіскації. Це положення узгоджується з ч.6 ст.41 Конституції України , відповідно до якої конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом. На цю обставину обґрунтовано звертає увагу і Постанова Пленуму Верховного Суду від 1 листопада 1996 року №9 “Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя”.

В залежності від суб’єктного складу осіб, які вчинили порушення митних правил, а саме у віці від шістнадцяти до вісімнадцяти років такі справи також розглядаються судом.

Справа про порушення митних правил розглядається не будь-яким судом, а тільки тим, в районі діяльності якого знаходиться митниця, посадові особи якої здійснювали провадження у цих справах.

Стаття 387. Повноваження посадових осіб митних органів щодо розгляду справ про порушення митних правил

Від імені регіональних митниць та митниць справи про порушення митних правил розглядаються керівниками цих митних органів або їх заступниками, а від імені спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи - посадовими особами підрозділу по організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, уповноваженими на це керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або його заступниками.

Відповідно до ст.13, 14, 15 цього Кодексу У країни в системі митних органів створено відповідно спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи, регіональні митниці, митниці . Ці структури є юридичними особами. В складі юридичних осіб функціонують посадові особи, які діють від імені цих юридичних осіб в межах своєї компетенції (ст.29 Цивільного кодексу України). Викладене стосується і розгляду справ про порушення митних правил.

Так, справи про порушення митних правил від імені регіональних митниць та митниць мають право розглядати тільки керівники цих органів або їх заступники (начальники Відділень, служб по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил). Від імені спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в

галузі митної справи ці справи розглядають тільки посадові особи підрозділу по організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, уповноважені на це керівником органу або його заступники. Перерахований перелік посадових осіб митних органів, до компетенції яких входить розгляд справи про порушення митних правил є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає.

По суті це означає, що розгляд цих справ іншими посадовими особами митних органів є незаконним. Відповідно до п.4 ст.395 цього Кодексу винесення постанови по справі про порушення митних правил неправомочною особою є безумовною підставою для скасування такої постанови.

Стаття 388. Місце розгляду справи про порушення митних правил

Справа про порушення митних правил розглядається за місцем знаходження митного органу, в зоні якого вчинено правопорушення.

Митні органи знаходяться на певній території, на яку розповсюджується їх юрисдикція – тобто зона (територія) діяльності. Ст. 48 цього Кодексу встановлено спеціальні місця митного контролю, які розташовуються у пунктах пропуску на митному кордоні України, в межах прикордонної смуги на державному кордоні України, у морських і річкових портах, аеропортах, на залізничних станціях, на територіях підприємств, спеціальних митних зон, а також в інших місцях, визначених митними органами. Поняття місця знаходження митного органу значно ширше від поняття місця митного контролю. Так, в районі діяльності однієї митниці може бути декілька місць митного контролю.

При визначенні місця знаходження митного органу потрібно виходити з вимог ст. 30 Цивільного кодексу України, відповідно до якої місцем знаходження юридичної особи визнається місцезнаходження її постійного органу. Це те місце, де розташоване приміщення, в якому працює адміністрація митного органу на чолі з його керівником.

Відповідно до вимог коментованої статті справа про порушення митних правил розглядається тільки за місцезнаходженням митного органу, в зоні діяльності якого вчинено правопорушення, за винятком вимог ч.ч.2 та 3 ст.362 цього Кодексу. У цих випадках справа про ПМП розглядається за місцем знаходження регіональної митниці або спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Стаття 389. Строк розгляду справи про порушення митних правил

Справа про порушення митних правил розглядається у п'ятнадцятиденний строк з дня отримання посадовою особою митного органу або судом (суддею) матеріалів, необхідних для вирішення справи.

З метою оперативного вирішення справи про порушення митних правил та найбільш ефективного виконання завдань, покладених на митні органи ст.11 цього Кодексу, встановлено п'ятнадцятиденний термін для розгляду справи про порушення митних правил, який входить у двомісячний строк притягнення до адміністративної відповідальності.

Початок обчислення цього терміну настає з моменту отримання начальником митного органу або його заступником, або судом відповідних матеріалів, які необхідні для вирішення по справі.

Встановлений п'ятнадцятиденний термін для розгляду справи про порушення митних правил є остаточним і не може бути продовжений.

Стаття 390. Присутність під час розгляду справи особи, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, або її представника

Справа про порушення митних правил розглядається в присутності особи, яка притягується до відповідальності, або її представника.

Митний орган інформує особу, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, про час та місце розгляду справи в митному органі, як правило, відповідним письмовим повідомленням, якщо це не було зроблено під час вручення зазначеній особі копії протоколу про порушення митних правил.

У разі розгляду справи в суді про час та місце розгляду справи суд (суддя) повідомляє особу, яка притягується до відповідальності, а також відповідний митний орган.

Справа про порушення митних правил може бути розглянута під час відсутності особи, яка притягується до відповідальності, лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

Оскільки одним з елементів юридичної відповідальності особи є її винність цілком обґрунтованою є вимога коментованої статті про обов'язкову присутність особи, яка притягується до відповідальності, або її представника під час розгляду справи про порушення митних правил. Це дозволяє уникнути “заочного” розгляду справи, дає змогу повно і об'єктивно дослідити всі наявні у ній докази, та прийняти у справі законне і обґрунтоване рішення.

З метою вчасного розгляду справи про порушення митних правил, митний орган заздалегідь інформує особу, яка притягується до відповідальності, про час та місце розгляду справи. Таке інформування здійснюється письмовим повідомленням.

У разі розгляду справи судом він повідомляє про розгляд справи не тільки особу, що притягується до відповідальності, а і відповідний митний орган. Повідомлення судом осіб здійснюється за допомогою судових повісток, а митні органи повідомляються листами або по телефону.

Ч.4 коментованої статті встановлює випадок, коли справи про порушення митних правил можуть розглядатися в часі відсутності особи, яка притягується до відповідальності. Це можливо лише у тому разі, коли орган, який розглядає справу про порушення митних правил, має відповідні дані про належне сповіщення особи про місце і час розгляду справи. Повідомлення про розгляд справи надсилається цій особі за повідомленою нею або наявною адресою. Повідомлення вважається врученим, навіть якщо особа, яка вчинила ПМП і притягується до відповідальності, не перебувала за повідомленою нею адресою. Якщо особа належним чином сповіщена про місце і час розгляду справи і від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду, справу можна розглядати без її участі.

Повідомлення судом відповідного митного органу має за собою можливість участі представників митного органу у судовому засіданні.

Стаття 391. Види постанов у справі про порушення митних правил

У справі про порушення митних правил митний орган або суд (суддя), що розглядає справу, виносить одну з таких постанов:

- 1) про проведення додаткової перевірки;
- 2) про накладення адміністративного стягнення;
- 3) про закриття провадження у справі;

4) про порушення кримінальної справи про контрабанду.

У постанові про проведення додаткової перевірки зазначаються конкретні суб'єкти, завдання та строки перевірки. Ці дії не повинні порушувати права особи, шкодити господарській діяльності юридичної особи.

Розгляд справи про порушення митних правил закінчується винесенням одного з наступних підсумкових рішень:

- 1) про проведення додаткової перевірки,
- 2) про накладення адміністративного стягнення,
- 3) про закриття провадження у справі,
- 4) про порушення кримінальної справи.

Всі ці рішення приймаються на підставі внутрішнього переконання органу, який розглядає справу про порушення митних правил, в залежності від фактичних обставин конкретної справи.

Так, рішення про проведення додаткової перевірки приймається у тих випадках, коли встановлені не всі обставини, що входять до предмету доказування по даній справі, коли його елементи не підтверджені доказами, коли протокол складено недбало, допущено помилки, необумовлені виправлення і т.п. У постанові про проведення додаткової перевірки зазначаються конкретні суб'єкти, завдання (конкретні дії, які необхідно провести митному органу для усунення неповноти, як то : допитати осіб, зібрати докази, визначити вартість товарів) та строки перевірки. Отримавши матеріал для додаткової перевірки, посадова особа митного органу зобов'язана усунути допущені порушення і повторно направити справу на повторний розгляд з урахуванням двухмісячного строку притягнення до адміністративної відповідальності.

Винесення постанови про накладення адміністративного стягнення по суті означає, що вчинення порушення митних правил особою, яка притягається до відповідальності, доведено в повному обсязі, підтверджується зібраними у справі доказами, у тому числі і поясненнями самого порушника, що особа винна у вчиненні порушення митних правил і до неї має застосуватися санкція, передбачена у конкретній статті Митного кодексу. Постанова про накладення адміністративного стягнення констатує, що конкретна особа вчинила протиправне, винне (умисне або з необережності) діяння, що посягає на встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, тобто порушення митних правил (ст. 319 цього Кодексу) і має нести за це передбачену законом відповідальність.

Закриття провадження у справі має місце тоді, коли:

- 1) відсутні подія і склад порушення митних правил;
- 2) у разі недосягнення особою, яка вчинила порушення митних правил шістнадцятирічного віку;
- 3) коли порушення митних правил вчинено у стані неосудності, в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- 4) у зв'язку з виданням акту амністії, якщо він усуває застосування стягнення за порушення митних правил;
- 5) у разі скасування акта, який встановлює відповідальність за порушення митних правил;
- 6) у разі закінчення на момент розгляду справи строків, передбачених статтею 328 Митного кодексу;
- 7) у разі наявності по тому самому факту щодо особи, яка притягається до відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також порушення по даному факту кримінальної справи;
- 8) у разі смерті особи, що притягається до відповідальності. Оскільки порушення митних правил є адміністративним правопорушенням (ст.319 Митного кодексу), то

вирішуючи питання про закриття провадження у справі цілком логічно застосувати ст. 247 Кодексу України про адміністративну відповідальність, яка містить вичерпний перелік обставин, що виключають провадження у справі. Застосовуючи ст. 247 Кодексу України про адміністративну відповідальність, орган, який розглядає справу, керується ст. 357 цього Кодексу, відповідно до якої провадження у справах про порушення митних правил здійснюється відповідно до цього Кодексу, а в частині, що не регулюється ним – відповідно до законодавства України про адміністративні правопорушення.

Окремий вид самостійних обставин, за яких справу має бути закрито, встановлює ст. 321 цього Кодексу. Так, вчинення правопорушень, передбачених статтями 331, 332, 348-350 цього Кодексу, внаслідок аварії або дії непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, не тягне за собою відповідальність, передбачену цим Кодексом.

За загальним правилом, сплин двохмісячного терміну виключає відповідальність за порушення митних правил. Викладене не стосується конфіскації товарів за ч.3 ст. 322 цього Кодексу, які підлягають конфіскації, незалежно від часу вчинення або виявлення правопорушення (ч.3 ст. 328).

Адміністративна відповідальність за порушення, передбачені Митним кодексом, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність (ч. 2ст.319). Підставою для порушення кримінальної справи про контрабанду є достатні дані, які вказують на наявність ознак злочину, передбаченого ст. 201, 305 КК України.

Вивчення судової практики показує, що у 100 % кримінальних справ про контрабанду, які порушені митними органами, склалися протоколи про порушення митних правил. Це свідчить про те, що практично у всіх кримінальних справах про контрабанду безпосереднім приводом до їх порушення є виявлення ознак контрабанди у ході специфічної діяльності митних органів – митного контролю. Однак можливі і інші приводи до порушення кримінальної справи, які означені у ст. 94 КПК.

Відповідно до змін до КПК України, внесених Законом України від 21 червня 2001 року, обмежено право суду на порушення кримінальної кримінальної справи, у тому числі і про контрабанду. Однак коментована стаття покладає на нього обов'язок вирішити питання про порушення кримінальної справи. Вказані зміни не торкнулися і ст. 97 КПК, відповідно до якої суд залишається одним із суб'єктів, які зобов'язані порушити кримінальну справу.

Тому у разі, якщо органом, який розглядає справу про порушення митних правил, буде винесено постанову про порушення кримінальної справи, вона повинна бути направлена разом з матеріалами справи для проведення дізнання компетентному митному органу, а після цього- в СБУ для проведення досудового слідства (ст.112 КПК). Зміст постанови про порушення кримінальної справи регламентує ст. 130 КПК. З моменту винесення постанови про порушення кримінальної справи про контрабанду розпочинаються кримінально-процесуальні відносини на підставі норм КПК.

Стаття 392. Особливості розгляду судом справ про порушення митних правил

Справа про порушення митних правил розглядається суддею одноособово.

У справі про порушення митних правил суд (суддя) виносить одну з постанов, передбачених частиною першою статті 391 цього Кодексу.

У разі, якщо за результатами перевірки законності та обґрунтованості постанови суду у справі про порушення митних правил ця постанова буде скасована, а справа закрита, або стягнення за порушення митних правил буде змінено, конфісковані товари, транспортні засоби, сума штрафу або її відповідна частина повертаються особі, яка притягалася до відповідальності, або її

представників. Якщо конфісковані товари, транспортні засоби неможливо повернути в натурі, повертається їхня вартість за вирахуванням сум належних податків і зборів за ставками, що діяли на день конфіскації. Повернення грошових коштів, зазначених у цій частині, здійснюється органами Державного казначейства України з Державного бюджету України.

Розгляд судом справ про порушення митних правил має свої особливості:

По-перше, справа про порушення митних правил розглядається суддею одноособово.

По-друге, учасником судового розгляду справи може бути представник митного органу, який заздалегідь повинен бути повідомлений про час і місце судового розгляду.

Деякі суди розглядають справи про порушення митних правил з обов'язковою участю прокурора.

Суддя проводить підготовку справи до судового розгляду, в ході якої з'ясовує наступні питання:

1) чи належить до його компетенції розгляд даної справи;

2) чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про порушення митних правил;

3) чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді, про час та місце її розгляду;

4) чи витребувано необхідні додаткові матеріали (Ст.376 цього Кодексу), чи підлягають задоволенню заявлені клопотання учасників розгляду (ст. 278 Кодексу України про адміністративну відповідальність).

Суд розглядає справу з дотриманням процедури, передбаченої ст.279 Кодексу України про адміністративну відповідальність.

Розглядаючи справу про порушення митних правил, суд зобов'язаний встановити всі елементи предмету доказування в цих справах, а саме: чи було вчинено порушення митних правил, у чому саме воно полягає (час, місце, спосіб та інші обставини), чи винна дана особа у його вчиненні, чи підлягає вона відповідальності за вчинене, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, який її розмір, чи є підстави для передачі матеріалів для розгляду трудовим колективом за місцем роботи порушника та всі інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. (ст. 280 Кодексу України про адміністративну відповідальність).

У ході судового розгляду заслуховуються особи, які беруть участь у справі, досліджуються докази. Доказами у справі про порушення митних правил є документи, які склалися в ході митного огляду, митного оформлення, (протокол про порушення митних правил, протокол опитування, акт митного огляду, митна декларація тощо), пояснення особи, яка притягається до відповідальності, пояснення свідків, висновок експерта, речові докази, письмові докази.

У справі про порушення митних правил суддя виносить одну з постанов, передбачених ст.391 Митного кодексу. В постанові повинно бути зазначено прізвище судді, який розглядав справу, дату розгляду, відомості про особу, щодо якої розглядається справа, викладення обставин так, як вони були встановлені в ході судового розгляду, зазначення нормативного акта, який передбачає відповідальність за дане адміністративне правопорушення, прийняте по справі рішення, вирішення питання про відшкодування витрат, понесених у справі, про долю речових доказів (ст.238 Кодексу України про адміністративну відповідальність).

Суди практикують ведення протоколу, в якому фіксують весь хід судового розгляду справи про порушення митних правил.

Основною особливістю розгляду судом справи про порушення митних правил є те, що він реалізує в ході розгляду специфічну, притаманну тільки йому як органу судової влади функцію по здійсненню правосуддя (ч.2 ст.1 Закону України "Про судоустрій України").

Постанова по справі про порушення митних правил не є остаточною і може бути скаржена особою, щодо якої її винесено або її представником (ст. 393 цього Кодексу). У разі скасування цієї постанови і закриття справи (п.3 ст. 394 цього Кодексу), або зміни стягнення за порушення митних правил (п.4 ст. 394 цього Кодексу) конфісковані товари, транспортні засоби, сума штрафу або її відповідна частина повинні бути повернені особі, яка притягалася до відповідальності, або її представникові. Якщо неможливо повернути конфісковані товари, транспортні засоби в натурі в натурі, то повертається їх вартість за вирахуванням сум податків і зборів за ставками, що діяли на день конфіскації. Повернення грошових коштів здійснюється органами Державного казначейства України з Державного бюджету України.

Глава 61. ОСКАРЖЕННЯ ПОСТАНОВ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ. ВНЕСЕННЯ НА ПОСТАНОВИ ПОДАННЯ ПРОКУРОРА

Стаття 393. Оскарження постанов у справах про порушення митних правил

Постанова у справі про порушення митних правил може бути оскаржена особою, стосовно якої вона винесена, або представником такої особи.

Скарга на постанову митниці регіонального підпорядкування може бути подана до відповідної регіональної митниці або до місцевого суду за місцезнаходженням митниці, яка винесла постанову.

Постанова регіональної митниці по скарзі на постанову підпорядкованої їй митниці може бути оскаржена до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або до місцевого суду за місцезнаходженням цієї регіональної митниці.

Постанова регіональної митниці, митниці центрального підпорядкування може бути оскаржена до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або до місцевого суду за місцезнаходженням відповідної регіональної митниці, митниці.

Якщо у випадках, зазначених у частинах другій, третій та четвертій цієї статті, постанова митного органу одночасно оскаржується до митного органу вищого рівня та до суду і суд приймає скаргу до розгляду, розгляд аналогічної скарги митним органом вищого рівня припиняється.

Постанова спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи у справі про порушення митних правил, а також його постанова по скарзі на постанову іншого митного органу у такій справі можуть бути оскаржені до місцевого суду за місцезнаходженням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Скарга на постанову митного органу подається протягом десяти днів з дати вручення заінтересованій особі копії постанови у справі або повідомлення про прийняте рішення. У разі пропуску цього строку з поважних причин він за заявою заінтересованої особи може бути поновлений відповідно регіональною митницею, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи або судом.

Порядок оскарження постанови суду (судді) у справі про порушення митних правил та внесення подання прокурором на постанову визначається Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законами.

Право на оскарження постанови в справі про адміністративні правопорушення є однією з найбільш важливих гарантій захисту прав особистості, що залучається до адміністративної відповідальності (ст. 287 КпАП України). Це — форма перевірки законності й обґрунтованості прийнятого у справі рішення, найбільш швидкого виправлення помилок, виявлення недоліків в роботі органів, які розглядають справи про адміністративні правопорушення.

Конституція України значно розширила можливість судового оскарження. У ст. 55 Основного закону України відзначено, що "...права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дії або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб...".

Варто підкреслити положення ст. 125 Конституції України, у якому закріплено, що відповідно до закону "... діють апеляційні і місцеві суди". Ця стаття була докладно розкрита в законі "Про судоустрій України". У ст. 22 цього закону вказується, що "...місцевий суд є судом першої інстанції і розглядає кримінальні і цивільні справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності. Місцеві адміністративні суди розглядають адміністративні справи, пов'язані з правовідносинами в сфері державного керування і місцевого самоврядування (справи адміністративної юрисдикції), крім справ адміністративної юрисдикції в сфері військового керування, розгляд яких здійснюють військові суди. Проте слід зазначити, що відповідно до р. VII закону "Про судоустрій України", у "Заключних перехідних положеннях" п.16: "...до утворення системи адміністративних судів відповідно до дійсного Закону розгляд справ, віднесених до підсудності адміністративних місцевих судів, здійснюють місцеві загальні суди, а, справ, що ставляться до підсудності адміністративних апеляційних судів і Вищого адміністративного суду України, — відповідні загальні апеляційні суди і касаційний суд України, у порядку, установленому процесуальним законом, шляхом введення спеціалізації судів по розгляду справ адміністративної юрисдикції, в тому числі утворення судових колегій по справах зазначеної юрисдикції, до введення в дію процесуального закону регулюючий порядок розгляду справ даної юрисдикції відповідно до дійсного закону. Формування системи адміністративних судів здійснюється протягом трьох років".

Чинним законодавством судам надано право розглядати скарги на дії органів і службових осіб у зв'язку з накладенням адміністративних стягнень.

Законні інтереси особи, яка притягувалася до адміністративної відповідальності, потерпілого або неповнолітнього чи особи, яка через свої фізичні або психічні вади не здатна сама здійснювати свої права, у суді можуть представляти батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники, адвокати. Прокурор має право звернутися до суду із заявою про захист прав і законних інтересів громадян.

Об'єктом судового оскарження є постанови митного органу про накладення будь-якого виду адміністративного стягнення, передбаченого ст. 322 цього Кодексу.

Пленум Верховного Суду України у п. 8 постанови від 01.11.1996 р. № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» наголосив, що з урахуванням конституційного положення про те, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами, юрисдикція яких поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі (ст. 124 Конституції України), судам підвідомчі всі спори про захист прав і свобод громадян. Суд не вправі відмовити особі у прийнятті позовної заяви чи скарги лише з тієї підстави, що її вимоги можуть бути розглянуті в передбаченому законом досудовому порядку (Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюл. законодавства і юрид. практики України- 1999.— № 5.— С. 71).

Скаргу на постанову про накладення адміністративного стягнення може бути подано протягом десяти днів з дня винесення постанови, а в разі, якщо постанова про даний вид адміністративного стягнення була попередньо оскаржена до вищестоящего органу (вищестоящої службової особи) - протягом десяти днів з дня прийняття останнім рішення по скаргі. У разі пропуску цього строку з поважних причин він може бути

поновлений судом за заявою особи, щодо якої винесено постанову (Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1998). Правові позиції щодо розгляду судами окремих категорій цивільних справ // Бюл. законодавства і юрид. практики України.— 1998.— № 8.— С. 51).

Згідно Закону України „Про звернення громадян”, Скарга - звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

Скарга на постанову в справі про адміністративне правопорушення поряд з даними про заявника (особа, до якої застосовано стягнення, потерпілий) повинна містити: найменування органу (службової особи), дії якого оскаржуються; дату винесення постанови; виклад обставин, якими заявник обґрунтовує свої заперечення, та докази, що стверджують їх.

Також, згідно Закону України „Про звернення громадян”, звернення повинно дотримуватися наступних вимог:

У зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги.

Звернення може бути усним (викладеним громадянином і записаним посадовою особою на особистому прийомі) чи письмовим, надісланим поштою або переданим громадянином до відповідного органу, установи особисто чи через уповноважену ним особу, якщо ці повноваження оформлені відповідно до чинного законодавства.

Письмове звернення повинно бути підписано заявником із зазначенням дати.

Якщо скарга не відповідає необхідним для її правильного вирішення вимогам, то застосовуються правила ст. 139 ЦПК. Суддя може відмовити у прийнятті скарги тільки з підстав, зазначених у ст. 136 ЦПК.

Згідно з п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.06.1988 р. № 6 «Про практику розгляду судами скарг на постанови у справах про адміністративні правопорушення» пропущення встановленого десятиденного строку оскарження постанови не може бути підставою для відмови у прийнятті скарги. У зв'язку з тим, що зазначений строк є процесуальним, скарга і документи, подані після його закінчення, відповідно до ст. 85 ЦПК залишаються без розгляду, якщо суд не знайде підстав для його поновлення (Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах // Бюл. законодавства і юрид. практики України.—1999.— № 5.— С. 72).

Особа, яка оскаржила постанову про адміністративне правопорушення, звільняється від сплати державного мита.

Подання у встановлений строк скарги зупиняє виконання постанови про накладення адміністративного стягнення до розгляду скарги, за винятком постанов про застосування таких стягнень, як попередження і адміністративний арешт, а також у разі накладення штрафу, що стягується на місці вчинення адміністративного правопорушення (ст. 291 КпАП).

Відповідно до ст. 291 КпАП ухвала судді про зупинення виконання постанови про накладення адміністративного стягнення постановляється суддею при підготовці справи до судового розгляду і направляється органу чи службовій особі негайно.

Заявник повинен пред'явити докази, які стверджують наявність обставин, що пом'якшують або обтяжують відповідальність за адміністративне порушення, ступінь вини заявника, його майновий стан тощо. Зокрема, слід додати до справи документи про майновий стан особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, про склад її сім'ї тощо.

Скарги на дії органів і службових осіб у зв'язку з накладенням адміністративних стягнень повинні бути розглянуті не пізніше як у десятиденний строк з дня її надходження. У цей строк має бути проведена і підготовка цивільної справи до судового розгляду.

Скарга розглядається суддею з викликом заявника скарги. Заявниками можуть бути особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, чи потерпілий - особа, якій адміністративним правопорушенням заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду.

Щодо представника органу чи службової особи, постанови яких оскаржуються, то закон не зобов'язує їх викликати в судові засідання по кожній справі. Проте суддя повинен повідомляти їх про ту чи іншу справу, яка розглядається.

Неявка осіб, які беруть участь у справі, в судові засідання не перешкоджає розгляду справи. Однак суд відкладає розгляд справи у разі неявки в судові засідання будь-кого з осіб, які беруть участь у справі, щодо яких немає відомостей про вручення їм повісток. Суд може відкласти розгляд справи і в тому випадку, коли в судові засідання не з'явився будь-хто з учасників процесу, які Повідомлені у встановленому порядку про час і місце судового засідання, з причин, визнаних судом поважними (ст. 172 ЦПК).

Скарги на дії органів і службових осіб у зв'язку з накладенням адміністративних стягнень розглядаються у відкритому судовому засіданні суддею одноособове за загальними правилами цивільного судочинства.

Рішення по скаргі повинно відповідати загальним вимогам, а за змістом — і ст. 203 ЦПК.

Якщо дії органу чи службової особи щодо застосування адміністративного стягнення є законними і обґрунтованими, суд залишає постанову без змін, а скаргу — без задоволення.

У пункті 8 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.06.1988 р. № 6 «Про практику розгляду судами скарг на постанови у справах про адміністративні правопорушення» зазначено, що при відмові у задоволенні скарги і залишенні без зміни постанови про накладення штрафу суд не виносить рішення про стягнення штрафу із заявника, оскільки в силу ст. 308 КпАП несплачений протягом 15 днів штраф стягується із заробітної плати, іншого заробітку, пенсії або стипендії порушника, а за відсутності цих видів доходів чи неможливості стягнути його з інших причин виконання провадиться виконавцем шляхом звернення стягнення на майно порушника на підставі постанови органу (посадової особи), який її виніс (Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах /1 Бюл. законодавства і юрид. практики України.— 1999.— № 5.— С. 73).

У разі скасування постанови і закриття провадження у справі з підстав, зазначених у ст. 247 КпАП, указано в п. 7 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.06.1988 р. № 6 «Про практику розгляду судами скарг на постанови у справах про адміністративні правопорушення», повернення стягнутих сум, оплатно вилучених і конфіскованих предметів, скасування інших обмежень провадиться на підставі цього ж рішення.

Шкода, заподіяна громадянину незаконним накладенням адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту або виправних робіт чи штрафу, відшкодовується державою відповідно до ст. 443 ЦК та Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, заподіяної громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду».

Рішення суду по скаргі на постанову у справі про адміністративне правопорушення є остаточним і оскарженню в касаційному порядку не підлягає. Його можна опротестувати в порядку нагляду на загальних підставах.

Копію рішення у цих справах суд повинен надіслати органу чи службовій особі, постанову яких оскаржувалася.

Стаття 394. Перевірка законності та обґрунтованості постанови митного органу

Законність та обґрунтованість постанови митного органу у справі про порушення митних правил можуть бути перевірені судом або митним органом вищого рівня у зв'язку з поданням скарги, поданням прокурора.

За результатами перевірки суд або митний орган приймає одне з таких рішень:

- 1) про залишення постанови без змін, а скарги або подання без задоволення;**
- 2) про скасування постанови і надіслання справи на новий розгляд;**
- 3) про скасування постанови та закриття справи;**
- 4) про зміну заходу стягнення в межах передбаченої відповідальності за відповідне порушення митних правил, з тим, однак, щоб стягнення не було посилено.**

Рішення, зазначені у частині другій цієї статті, приймаються митними органами шляхом винесення постанов.

Копія рішення по скарзі або поданню прокурора на постанову у справі про порушення митних правил протягом трьох днів надсилається особі, стосовно якої її винесено. Про результати розгляду подання повідомляється прокуророві.

У разі скасування постанови митного органу по справі про порушення митних правил сума штрафів повертаються особам, які притягалися до відповідальності або уповноваженим ними особам з Державного бюджету України органами Державного казначейства України за поданням митних органів.

Принцип законності є найважливішим принципом митного права і характеризується як режим відповідності суспільних відносин, що виникають у сфері митної справи, законом і підзаконним актом держави, як режим, атмосфера взаємодії, відносин держави й громадянина.

Принцип законності виступає одночасно і як принцип діяльності митних органів (він закріплен у п.3. ст.4 МК України) і як принцип яким неухильно керуються посадові особи митних органів при винесенні постанови у справі про порушення митних правил.

Законність постанови митного органу забезпечується тим, що постанова за своїм змістом заснована на незаперечних доказах, які досліджуються у ході розгляду справи (ст.252 Кп АП), а за формою і характером прийнятих рішень відповідає вимогам Конституції України, митного законодавства й інших нормативних актів.

Законною може бути постанова, що ґрунтується на встановленій істині та на правильному розв'язанні справи.

Під обґрунтованістю вироку розуміють відповідність висновків, викладених у постанові, фактичним обставинам справи, фактам, що мали місце в дійсності і встановленим сукупністю достовірних доказів у справі.

Перевірка законності постанови митного органу у справі може бути перевірена судом або митним органом вищого рівня у зв'язку з поданням скарги, поданням прокурора і дозволяє підвищити відповідальність за ухвалення рішень, сприяє їх законності й обґрунтованості.

Суд або митний орган вищого рівня при перевірці законності та обґрунтованості постанови митного рішення вирішують наступні завдання:

- а) не допустити виконання незаконної, необґрунтованої та несправедливої постанови митного органу;
- б) швидко виправити допущенні помилки та порушення;
- в) забезпечити захист та реалізацію прав та законних інтересів осіб, які беруть участь у проведенні у справі (ст.365 цього Кодексу);
- г) сприяти однаковому розумінню та застосуванню законів у галузі митної справи.

Перелік рішень, які приймає суд або митний орган за результатом перевірки наведено у частині другій цієї статті і він є вичерпуючий, але слід мати на увазі, що при

зміні заходу стягнення не має права погіршувати становище особи, що притягується до відповідальності.

Якщо законність та обґрунтованість постанови митного органу перевіряються після того, як такі перевірки були проведені митними органами вищого рівня, то відповідно залишаються в силі або скасовуються рішення митних органів, прийняті за результатами перевірок. Рішення по скаргах приймаються митними органами шляхом винесення постанови.

Рішення місцевого суду по скаргі на постанову в справі про адміністративне правопорушення є остаточним і оскарженню в апеляційному порядку не підлягає.

За наслідками перевірки особи, щодо якої виносилась постанова, що перевірялася, або прокуророві, яким внесено подання, протягом трьох днів надсилається письмове повідомлення про прийняте рішення.

У разі скасування постанови митного органу сплачені суми штрафів повертаються особам, які притягалися до відповідальності. При їх поверненні виконавчий збір не сплачується.

Стаття 395. Підстави для скасування або зміни постанови про накладення стягнення за порушення митних правил

Підставами для скасування постанови про накладення стягнення або про припинення провадження у справі про порушення митних правил є :

- 1) відсутність у діях особи , яка притягується до відповідальності , ознак порушення митних правил;
- 2) необ'єктивність або неповнота провадження у справі або необ'єктивність її розгляду ;
- 3) невідповідність викладених у постанові висновків фактичним обставинам справи;
- 4) винесення постанови неправомочною особою, безпідставне недопущення до участі в розгляді справи особи, притягнутої до відповідальності, або її представника, а також інше обмеження прав учасників провадження у справі про порушення митних правил та її розгляду, якщо таке обмеження зашкодило всебічному розгляду справи таї вплинуло або могло вплинути на винесення обґрунтованої постанови за результатами її розгляду;
- 5) неправильна або неповна кваліфікація вчиненого правопорушення;
- 6) накладення стягнення, не передбаченого цим Кодексом.

Підставами для скасування чи зміни постанови про накладення стягнення або про припинення провадження у справі про порушення митних правил можуть бути визнані й інші визначені законами обставини.

За наявності підстав, зазначених у статті, постанова у справі про порушення митних правил може бути скасована або змінена.

У диспозиції статті 395 МК України зазначені підстави для скасування постанови про накладення стягнення або зміни постанови про накладення стягнення про порушення митних правил. Порушення митних правил зазначене в ст.319 цього Кодексу. Кваліфікуючими ознаками є:

Протиправність. Протиправність визначається як формальна ознака правопорушення, передбачає її адміністративну відповідальність за порушення митних правил. Є по своїй природі суб'єктивним відображенням, її законодавчою оцінкою закріпленою у адміністративному законодавстві.

Винне (навмисне або з необережності) - Провина відноситься до суб'єктивної сторони правопорушення, як відомо суб'єктивна сторона – це внутрішня сторона як злочину так і іншого правопорушення тобто психічна діяльність особи, що відображає

відношення її свідомості і волі до вчиненого нею протиправного діяння і його наслідкам.

Провина особи – це основна, обов'язкова ознака всякого складу правопорушення. Таким чином вина це - психічне відношення особи до вчиненого нею протиправної дії або бездіяльності і їхнім наслідкам у формі наміру або з необережності. Дане визначення провини є науковим узагальненням найбільш характерних ознак, властивій будь-якій формі провини. Провина виступає обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони правопорушення і нерозривно зв'язана з його об'єктивними ознаками. Вона найбільше втілює в собі ознаки об'єкта й об'єктивної сторони відображаючи при цьому свідомість і волю правопорушника, що виступають основним важелем, що визначають характер і форми поведінки людини в кожному конкретному випадку. Тому в природі взагалі не існує провини абстрактної, відірваної від конкретної протиправної дії чи бездіяльності. Слід також зазначити, що провина має соціальну сутність, включаючи в себе дві складові якими є - форма і ступінь провини. У нашому випадку форма провини це сполучення певних ознак (елементів) свідомості і волі правопорушника - дії або бездіяльності. Дані ознаки міститися в ст. ст. 10,11 КпАП України. Це узагальнені законодавцем поняття, що лише взагалі характеризують відношення особи до вчиненого нею правопорушення і його наслідкам. Аналіз законодавчого визначення навмисної провини дозволяє виділити в якості її складових три відмінні риси (ознаки), що характеризують психічне відношення особи до зробленої ним провини і її наслідкам. Це усвідомлення особою суспільної шкідливості своєї провини, передбачення її суспільної шкідливості, бажання настання таких наслідків або свідоме їх допущення. Перші дві особливості (свідомість і передбачення) складають інтелектуальну ознаку психологічної діяльності особи, а третя (бажання або свідоме допущення наслідків – його вольова ознака (момент)). Різне сполучення інтелектуальних і вольових ознак лежить в основі розмежування наміру на непрямий і прямий.

Зупиняясь на “необережності” і її видах слід зазначити, що протиправна самовпевненість як і інші види провини так само характеризуються двома ознаками – інтелектуальним і вольовим.

Дія або бездіяльність -дію варто визначити як активну і свідому протиправну поведінку. Дії так само розділяються на прості і складні. У залежності від характеру впливу на об'єкт правопорушення дії можна підрозділити на фізичні й інформаційні.

Бездіяльність це пасивна форма поведінки людини яка знаходить свій вираз в нездійсненні нею конкретної дії, що вона повинна була і могла зробити в даних конкретних умовах. Бездіяльність тотожна дії по своїх соціальних і юридичних властивостях тобто воно містить суспільну шкідливість, є усвідомленим і вольовим актом поведінки людини, відрізняючись зовнішньою, фізичною стороною. Таким чином дія чи бездіяльність – це вольові вчинки людини, що представляють собою психофізичну єдність зовнішньої (фізичної) і внутрішньої (психічної) сторін її поведінки. Вольовий зміст дії чи бездіяльності відноситься до об'єктивної сторони правопорушення.

Пункти 2, 3 статі засновані на загальноправових принципах усебічного повного й об'єктивного дослідження обставин справи, що дозволяє з'ясувати істину в справі і дати їй правильну юридичну оцінку (принцип “Об'єктивності”). З метою встановлення істини необхідно застосувати всі передбачені законодавством засоби для всебічного, повного й об'єктивного дослідження обставин справи., вивчити ті обставини які обтяжують відповідальність за правопорушення, а так само обставини які пом'якшують відповідальність. Істина в даному випадку повинна розглядатися як ідентичне такому поняттю як “факт”. Фактичні дані які встановлюють обставини об'єктивної дійсності є не що інше як докази. Однак ці дані будуть мати значення тільки якщо вони дотримуються двох умов – належати до справи і мати значення для неї в силу того, що вони встановлюють, або виключають обставини які підлягають доведенню з метою правильного рішення в справі, по друге фактичні дані повинні виявлятися та закріплюватись тільки в встановленому законом порядку. Не можуть служити доказами

фактичні дані, джерело яких невідоме, оскільки невідоме джерело не передбачається можливим перевірити.

В ст. 368 МК України визначені органи уповноважені розглядати справу про порушення митних правил. Вимоги ст. 268 КпАП України визначають права особи притягнутої до адміністративної відповідальності. Такими правами є: знайомитися з матеріалами справи; давати пояснення; представляти докази; заявляти клопотання; користуватися допомогою адвоката; виступати рідною мовою і т.п. Недотримання зазначених вимог так само може послужити скасуванню постанови по справі.

Обов'язковими також є вимоги зазначені в ст. 389 МК України “Термін розгляду справи про ПМП”; ст. 390 МК України “Присутність при розгляді справи особи притягнутої до відповідальності за ПМП”; а так само невідповідність виду постанови у справі про ПМП зазначених в ст. 391 МК України. Таких видів чотири і даний перелік є вичерпним. Винесення постанови яка невідповідає викладеним у даній статті також може привести до скасування постанов по справах про ПМП.

Під класифікацією правопорушень варто розуміти їх поділ на групи залежно від визначеного критерію. Так у залежності від форми провини правопорушення можна розділити на навмисні і необережні, у залежності від ступеня скоєння правопорушення поділяються на закінчені і триваючі. Дана проблема вже обговорювалася раніше.

Стаття 322 МК України містить вичерпний перелік стягнень. До них відноситься- попередження, штраф, конфіскація товарів. Ст.323 цього Кодексу відносить попередження і штраф до основних видів стягнення, конфіскація застосовується як основний так і додатковий вид стягнення. Застосування тих або інших стягнень не передбачених митним кодексом може так само привести до скасування постанов.

Частиною другої ст. 395 МК України передбачені також й інші визначені законами обставини які можуть послужити скасуванням або змінам постанови про накладення стягнення або про припинення провадження в справі про ПМП. Так недотримання посадовими особами митного органу вимог ст. 373 цього Кодексу надалі при винесенні постанови може привести до його скасування. Що повною мірою відноситься і до осіб уповноважених виносити постанови по справах про ПМП

Стаття 396. Строки розгляду митним органом вищого рівня скарги або подання прокурора на постанову митного органу

Скарга і подання прокурора у справі про порушення митних правил розглядається правомочними посадовими особами у десятиденний строк з дня їх надходження, якщо інше не встановлене законом.

Розгляд скарг має здійснюватися у встановлені строки. Законодавцем встановлено єдиний строк розгляду скарги і подання прокурора у справі про порушення митних правил протягом десяти днів з дня їх надходження, однак законом може бути встановлено продовження термінів розгляду.

Стаття 397. Наслідки подання скарги або внесення подання

Подання скарги або внесення подання зупиняє виконання постанови митного органу по справі про порушення митних правил до закінчення розгляду скарги (подання).

Подання скарги (внесення подання прокурора) зупиняє виконання постанови митного органу у справі про порушення митного законодавства до закінчення перевірки. Якщо скарга не буде обґрунтована і в її задоволенні буде письмово відмовлено, то постанова митного органу у справі про порушення митних правил підлягає виконанню.

Глава 62. Виконання постанов митних органів про накладення стягнення за порушення митних правил.

Стаття 398. Обов'язковість постанов митних органів про накладення стягнення по справах про порушення митних правил.

Постанови митних органів про накладення стягнення по справі про порушення митних правил є обов'язковими до виконання.

Згідно положень ст. 298 КпАП постанови про накладення адміністративних стягнень обов'язкові до виконання державними і громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами і громадянами.

Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень – завершальний етап притягнення до адміністративної відповідальності. Від того, як послідовно реалізована постанова про адміністративне стягнення, наскільки справа доведена до завершення, багато в чому залежить рівень ефективності боротьби з адміністративними правопорушеннями, запобігання їх вчиненню, результативність виховання громадян в дусі точного і неухильного дотримання вимог законодавства і правил суспільного співжиття.

Адміністративні стягнення виконують свою соціальну функцію лише тоді, коли вони виконані (приведені до виконання), а порушник перетерпів встановлені ним правообмеження і незручності. Якщо ж постанову про стягнення не виконано або виконано частково, то його результативність не відчувається. Тому ефективність адміністративних стягнень, які накладаються, безпосередньо обумовлена рівнем їх реалізації.

Необхідною умовою виконання постанови про накладення адміністративного стягнення виступає його вступ в законну силу. Це означає, що постанова набула значення закону, є обов'язковою і підлягає реалізації. У випадках оскарження або опротестування постанови її виконання відкладається на визначений час, а потім поновлюється, якщо скарга або протест залишились без задоволення.

Відповідно, постанова про накладення адміністративного стягнення наділена особливою силою, так як вона є обов'язковою для виконання як державними і громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами, так і громадянами.

Обов'язковість постанови про накладення адміністративного стягнення, яка вступила в законну силу, означає, що вона набула сили закону і є такою ж обов'язковою як і вимоги закону.

Постанова охоплює не тільки діяльність уповноважених державних органів (посадових осіб), але й поведінку самого порушника згідно з положеннями цього акту. Але при цьому, дії юридичних і фізичних осіб в зв'язку з виконанням постанови, яка вступила в законну силу, є різними. Особа, притягнута до адміністративної відповідальності, повинна виконати ті чи інші зобов'язання, покладені на неї постановою (сплатити, наприклад, накладений штраф не пізніше 15 днів з дня вручення їй постанови). Ухилення від добровільного виконання постанови про накладення адміністративного стягнення призводить до необхідності застосування по відношенню

до порушника примусових заходів впливу. Орган, уповноважений привести постанову про накладення стягнення до виконання, зобов'язаний своєчасно і точно вчинити в зв'язку з цим ряд дій, встановлених Кодексом та іншими нормативними актами, оформити всі необхідні документи, спрямувати їх за призначенням. Всі інші юридичні і фізичні особи, причетні до своєчасного і точного виконання постанови (адміністрація підприємств, установ і організацій, банківські установи, торгівельні організації і т.д.), зобов'язані сприяти органам, які виконують постанову, з метою її реалізації. Орган (посадова особа), який виніс постанову про накладення адміністративного стягнення, покликаний здійснювати контроль за правильною і вчасною реалізацією цього акту, вирішувати питання, пов'язані з його виконанням. При наявності підстав прокурор зобов'язаний опротестувати постанову про накладення адміністративного стягнення.

Стаття 399. Загальні положення щодо порядку виконання постанови митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил

Постанова митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил підлягає виконанню після закінчення строку оскарження, встановленого статтею 393 цього Кодексу.

Митний орган, який виніс постанову про накладення стягнення за порушення митних правил, виконує її самостійно у передбачених цим Кодексом випадках, а в інших випадках - через державного виконавця.

У разі винесення митним органом кількох постанов про накладення стягнень за порушення митних правил щодо однієї особи кожна постанова виконується окремо.

Згідно ч.7 ст.393 МК України постанова митного органу може бути оскаржена у вищестоящий орган або до суду на протязі 10 днів від дати вручення заінтересованій особі копії постанови або повідомлення про прийняття рішення. Вказаний строк, у разі його пропуску з поважних причин, може бути поновлений органами, які розглядають дану скаргу.

Постанови про накладення адміністративних стягнень у вигляді попередження або накладення штрафу виконуються митним органом, що виніс постанову, самостійно, а в разі несплати штрафу у встановлений ст. 403 МК України строк (п'ятнадцять днів з дня вручення або надіслання копії, або з дня залишення скарги без задоволення або відхилення подання) - виконується у примусовому порядку органами державної виконавчої служби згідно положень Закону "Про виконавче провадження" від 21.04.1999 р. та ЦПК України.

Постанова про накладення адміністративного стягнення оголошується негайно після закінчення справи. Копія постанови на протязі трьох днів вручається або висилається особі щодо якої вона винесена.

Особа, яку притягнули до адміністративної відповідальності, зобов'язана вчинити ті чи інші дії, покладені на неї постановою. Якщо порушник відмовляється добровільно виконати винесену по відношенню до неї постанову, вона виконується в примусовому порядку. Наприклад, постанова про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу підлягає примусовому виконанню після закінчення двадцяти днів з дня вручення особі, яка притягується до відповідальності, даної постанови.

Якщо ж постанова про накладення адміністративного стягнення опротестована прокурором або оскаржена особою, щодо якої вона винесена, або потерпілим, вона виконується після залишення протесту або скарги без задоволення. Винятки стосуються

лише постанови про застосування стягнення в виді попередження (ст.26 КпАП), а також в тих випадках, коли штраф накладається і стягується на місці вчинення адміністративного проступку (ст.258 КпАП). Вони виконуються негайно, незалежно від того, чи будуть вони потім опротестовані або оскаржені.

Стаття 400. Давність виконання постанови митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил.

Не підлягає виконанню постанова митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил, якщо її не було звернуто до виконання протягом трьох місяців з дня винесення.

Вказана стаття МК України та ст.303 КпАП України встановлюють термін виконання постанов митних органів про накладення адміністративних стягнень у вигляді штрафу - 3 місяці з дня винесення постанови.

Згідно ст.ст. 291, 303 КпАП України подання у встановлений строк скарги або принесення прокурором протесту зупиняє виконання постанови і відповідно зупиняє перебіг строку давності до розгляду скарги або протесту.

Винесена уповноваженим органом або посадовою особою постанова про накладення адміністративного стягнення повинна бути реалізована у досить стислий строк. Інакше буде втрачена оперативність при застосуванні адміністративного впливу, що, без сумніву, відіб'ється на його ефективності, понизить виховне і попереджувальне значення боротьби з адміністративними проступками.

Під давністю виконання розуміють сплив з моменту звернення постанови до виконання встановленого законом строку, після якого виключаються подальші дії виконавчого характеру. Встановлення давності дисциплінує органи (посадових осіб), які уповноважені виконувати постанови, підвищує їх відповідальність за правильну, своєчасну і повну реалізацію постанови.

Якщо постанова про накладення адміністративного стягнення не була звернена до виконання на протязі трьох місяців з дня винесення, вона взагалі не підлягає виконанню.

Щодо наведеного загального правила про трьохмісячний строк давності існує декілька винятків. Так, у випадку призупинення постанови в зв'язку з поданням скарги або протесту, призупиняється і перебіг строку давності до їх розгляду.

Стаття 401. Контроль за виконанням постанови митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил

Контроль за правильним і своєчасним виконанням постанови митного органу про накладення адміністративного стягнення покладено на митний орган, який виніс постанову.

До цих органів віднесено: митниці, регіональні митниці, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи (Державна митна служба) - ст.387 цього Кодексу.

Результативна реалізація постанов про накладення адміністративних стягнень, яка є досить важливою для посилення ефекту адміністративної відповідальності, багато в чому залежить від рівня забезпечення контролю за правильним і вчасним виконанням цих постанов.

Контроль за виконанням постанови про накладення адміністративного стягнення зі сторони органу (посадової особи), яка її винесла, здійснюється шляхом перевірок і ведення документації, яка відображає процес реалізації постанови. Перевіряється, чи ознайомлений порушник зі змістом постанови, чи своєчасно вручена йому копія цього акту, чи спрямована постанова органу, який безпосередньо уповноважений її виконати.

Необхідно враховувати фактори, які тимчасово затримують реалізацію постанови, як, наприклад, поява скарги або протесту, а також обставини, які викликають зупинення виконання. Якщо постанову повністю виконано, необхідно зафіксувати це в відповідних документах. У випадку виникнення перепон для правильного і вчасного виконання постанови орган (посадова особа), яка її винесла, зобов'язана вжити всіх законних і обґрунтованих заходів для їх усунення.

Стаття 402. Порядок виконання постанови митного органу про винесення попередження

Постанова митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил у вигляді попередження виконується митним органом, який виніс постанову, шляхом оголошення постанови порушнику з врученням копії такої постанови.

Якщо постанова митного органу про накладення стягнення у вигляді попередження виноситься за відсутності порушника, копія постанови видається або висилається йому протягом трьох днів з дня винесення постанови.

При накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження така постанова митного органу виконується шляхом її оголошення правопорушнику. Копія цієї постанови вручається порушнику, а в разі розгляду справи без його присутності (ч. 4 ст. 390 цього Кодексу) - копія постанови видається або надсилається поштою протягом трьох днів з дня винесення.

Попередження як вид основного адміністративного стягнення виражається в моральному впливі на порушника в тому випадку, коли його правомірна поведінка не потягнула за собою серйозних наслідків.

Постанова про накладення адміністративного стягнення в вигляді попередження обов'язково виноситься в письмовій формі і приводиться до виконання органом (посадовою особою), який виніс постанову, шляхом її оголошення правопорушнику.

В практиці було немало випадків, коли постанова про накладення адміністративного стягнення у вигляді попередження виносилася за відсутності порушника. Тоді вона виконується шляхом вручення йому копії постанови протягом трьох днів, про що робиться відповідна відмітка у справі.

Стаття 403. Порядок виконання постанови митного органу про накладення штрафу

Штраф повинен бути сплачений особою, яка вчинила порушення митних правил, не пізніше п'ятнадцяти днів з дня вручення або надіслання їй копії постанови митного органу про накладення штрафу, а в разі оскарження постанови або внесення на неї подання прокурором - не пізніше п'ятнадцяти днів з дня залишення скарги без задоволення або відхилення подання.

Сума штрафу вноситься особою, яка вчинила порушення митних правил, до Державного бюджету України у порядку, встановленому законодавством України.

Вказана стаття, а також ст.307 КпАП України встановлюють термін сплати штрафу правопорушником у добровільному порядку - 15 днів з дня вручення або надіслання копії постанови митного органу про накладення штрафу.

У випадку оскарження постанови по справі митного органу в порядку, передбаченому ст. 393 МК України або внесення щодо постанови прокурорського подання в порядку ст. 394 МК України, штраф має бути сплачений протягом 15 днів з дня залишення скарги без задоволення або залишення подання без розгляду.

Сума штрафу вноситься правопорушником до державного бюджету через касу митниці або через банківські установи на відповідні рахунки.

Відлік 15-денного строку починається з дня вручення правопорушнику копії постанови або повідомлення про залишення без задоволення скарги або протесту прокурора. Встановлено, що копія постанови вручається на протязі трьох днів.

Щодо строків повідомлення про результати розгляду скарги чи протесту прокурора, то закон ніяких приписів не встановлює. Тут потрібно виходити з того, що рішення за результатами розгляду скарги чи протесту визнаються такими, що вступили в законну силу відразу ж після їх винесення. Тому постанови або повідомлення, які підлягають виконанню, потрібно скеровувати органам виконання негайно.

При оскарженні чи опротестуванні постанов, а також при відстрочці їх виконання перебіг трьохмісячного строку для їх виконання призупиняється до розгляду скарги (протесту) або до закінчення строку відстрочки виконання.

Стаття 404. Примусове виконання постанови митного органу України або суду щодо накладання штрафу

У разі коли штраф не буде сплачено у строки, встановлені статтею 403 цього Кодексу, постанова митного органу та суду (судді) надсилається для примусового виконання районному, міському (міста обласного значення), районному у місті відділу державної виконавчої служби.

Постанова митного органу або суду (судді), по якій стягнення штрафу проведено повністю, з відміткою про виконання повертається до митного органу або до суду, що виніс постанову.

Штраф вноситься до державного бюджету.

Особа, яка вчинила порушення митних правил, повинна, незважаючи на стягнення штрафу, сплатити податки і збори, встановлені законами України.

У разі несплати штрафу особою, яка вчинила порушення митних правил у 15-денний строк з дня вручення або надіслання їй копії, постанови митного органу та суду (судді) про накладення штрафу (виконавчий документ), надсилається для примусового виконання районному, міському (міста обласного значення), районному у місті відділу державної виконавчої служби. Строк пред'явлення даних виконавчих документів до виконання становить 3 місяці. Державний виконавець у 3-денний строк з дня надходження до нього виконавчого документа виносить постанову про відкриття виконавчого провадження, та зобов'язаний провести виконавчі дії та виконати рішення не пов'язані з реалізацією майна боржника, не пізніше ніж у двомісячний строк.

Копія постанови про відкриття виконавчого провадження не пізніше наступного дня надсилається боржнику та органу(посадовій особі), який видав виконавчий документ.

Штраф сплачений боржником вноситься до державного бюджету. Проте, особа, яка вчинила порушення митних правил, повинна незважаючи на стягнення штрафу сплатити митні платежі та інші податки та збори. А також у разі невиконання виконавчих документів у строк, встановлений для добровільного його

виконання (до 7 днів), з боржника постановою державного виконавця стягується виконавчий збір у розмірі п'яти відсотків від належної до стягнення суми.

Виконавче провадження закінчується у випадках: фактичного повного виконання рішення згідно з виконавчим документом; закриття виконавчого провадження відповідно до статті 37 Закону України “Про виконавче провадження”; повернення виконавчого документа без виконання на вимогу суду або митного органу (посадової особи), які видали виконавчий документ.

Про закінчення виконавчого провадження державний виконавець виносить постанову про закінчення виконавчого провадження, копія якої направляється сторонам.

Постанови митного органу або суду (судді), по якій стягнення штрафу проведено повністю, з відміткою про виконання повертається до митного органу або суду, що виніс постанову.

Стаття 405. Виконання постанови суду (судді) про конфіскацію

Постанова суду (судді) про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил у частині конфіскації виконується державним виконавцем у порядку, встановленому законом.

Товари, транспортні засоби, вилучені митним органом, щодо яких винесена постанова суду (судді) про конфіскацію, передаються державному виконавцеві.

У разі коли неможливо конфіскувати товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, або товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, з осіб, які вчинили порушення митних правил, стягується вартість зазначених товарів, транспортних засобів у порядку, встановленому законодавством України.

Витрати митного органу, пов'язані із зберіганням товарів, транспортних засобів, щодо яких прийнято постанову про конфіскацію, повинні бути відшкодовані особою, яка вчинила порушення митних правил, у порядку, встановленому законом.

Майно, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передається митним органом державному виконавцеві на підставі акту опису та арешту майна, безпосередньо в місцях зберігання конфіскованого майна для подальшого розпорядження ним. Державний виконавець під час виконання рішення суду про конфіскацію майна, вилученого митними органами, зобов'язаний не пізніше ніж протягом дес'яти днів з дня відкриття виконавчого провадження провести опис та арешт майна, що підлягає конфіскації. Державний виконавець не пізніше ніж за п'ять днів до проведення опису та арешту майна попереджає митний орган про час проведення такої дії, з метою підготовки майна митним органом для його передачі. Акт опису та арешту майна складається державним виконавцем у присутності понятих за участю представника митного органу.

При здійсненні реалізації автомобілів державна виконавча служба перераховує відповідні митні та інші платежі і збори, що справляються під час перетину митного кордону, на рахунок митного органу в 3-х денний термін з дня їх надходження на депозитний рахунок відповідного відділу державної виконавчої служби.

Про перерахування до Державного бюджету України коштів, одержаних від реалізації майна, затриманого або вилученого митними органами та конфіскованого згідно рішення суду, державний виконавець повідомляє митний орган протягом 3-х

днів з дня їх перерахування. При цьому інформація надається окремо за кожним актом опису і арешту майна, а один раз на квартал проводиться звірення сум вартості майна, переданого цими актами, та фактичних перерахувань до державного бюджету.

У разі скасування рішення суду про конфіскацію майна або рішення іншого органу про перехід його у власність держави орган, у розпорядженні якого воно надійшло, повертає майно або його вартість відшкодовується власникові в порядку, встановленому законодавством, у тому числі органами Державного казначейства.

Стаття 406. Виконання постанови митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил на осіб, які проживають або перебувають за межами України.

Постанова митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил на осіб, які проживають або перебувають за межами України, виконується за рахунок майна цих осіб, що знаходиться на території України.

У разі відсутності в Україні майна, що належить зазначеним у частині першій цієї статті особам, порядок виконання постанови митного органу про накладення на них стягнень визначається законодавством України та міжнародними угодами з державами, на території яких проживають або перебувають особи, притягнуті до відповідальності за порушення митних правил.

З метою встановлення дієвого механізму виконання постанов по справах про порушення митних правил, ч.2 ст.377 цього Кодексу передбачає можливість вилучення митними органами товарів, транспортних засобів в осіб, які не мають на території України постійного місця проживання або адреси, в розмірах, необхідних для забезпечення стягнення штрафу або вартості предметів правопорушення.

Якщо митними органами України не вилучені товари, транспортні засоби для забезпечення стягнення штрафу, а особа, яка не має постійного місця проживання в Україні, на протязі 15 днів з дня вручення постанови або надіслання її поштою, не сплатила суму штрафу до Державного бюджету України, то постанова митного органу про накладення штрафу виконується Державною виконавчою службою за рахунок майна, що належить правопорушнику і знаходиться на території України, в порядку передбаченому ст.404 цього Кодексу та Законом України “Про виконавче провадження” від 21.04.1999 року.

При відсутності в Україні майна, що належить особам, які проживають або перебувають за межами України, виконання постанов по справах про порушення митних правил проводиться органами Міністерства юстиції в порядку, встановленому законодавством України та двосторонніми договорами України з державою, громадянином якої є особа, притягнута до адміністративної відповідальності або державою, на території якої проживає вказана особа і знаходиться майно, що перебуває у її власності.

Розділ XX ПРАЦІВНИКИ МИТНИХ ОРГАНІВ, СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ МИТНИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Глава 63. Посадові особи митної служби України

Стаття 407. Посадові особи митної служби України

Посадовими особами митної служби України є працівники митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, на яких цим Кодексом та іншими законами України покладено здійснення митної справи, організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і яким присвоєно спеціальні звання.

Загалом працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій можна розрізнити за категоріями:

а) посадові особи митних органів – це особи, на яких цим Митним кодексом України та іншими законами України, зокрема Законом України “Про державну службу”, покладено здійснення митної справи, організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і які обіймають посади, що передбачають присвоєння спеціальних звань;

б) службові особи митних органів, які обіймають посади, що передбачають присвоєння спеціальних звань, та на яких не поширюється дія Закону України “Про державну службу”;

в) особи, які обіймають посади, що не передбачають присвоєння спеціальних звань і на яких не поширюються дія Закону України “Про державну службу”.

Посада - це визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця митного органу, спеціалізованих митних установ та організацій, їх структурних підрозділів, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень.

Посадовими особами митної системи України вважаються Голова Державної митної служби України та його заступники, керівники, їх заступники та працівники структурних підрозділів, а також інші працівники центрального апарату Держмитслужби, керівники та заступники керівників митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, керівники їх структурних підрозділів та працівники цих підрозділів, інші працівники, які на підставі Митного кодексу, Закону України “Про державну службу”, інших діючих законів та нормативно-правових актів мають відповідні посадові повноваження щодо здійснення митної справи, інших організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і яким присвоєно спеціальні звання. На зазначені посади призначаються особи як правило на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України.

Стаття 408. Правовий статус посадових осіб митної служби України

Правовий статус посадових осіб митної служби України, їх права та обов'язки визначаються Конституцією України, цим Кодексом, а в частині, що не регулюється ним, - Законом України “Про державну службу”.

Регулювання правового становища посадових осіб митної служби України здійснюється відповідно до Митного кодексу України, Кодексу Законів про працю, Закону України “Про державну службу”, Закону України “Про Дисциплінарний статут митної служби України” та інших законодавчих і нормативно-правових актів України, що регулюють порядок проходження митної служби.

Посадові особи митних органів мають право:

1) користуватися правами і свободами, які гарантуються громадянам України Конституцією і законами України;

2) брати участь у розгляді питань і прийнятті рішень в межах своїх повноважень;

3) одержувати від державних органів, підприємств, установ і організацій, органів місцевого та регіонального самоврядування необхідну інформацію з питань, що належать до їх компетенції;

4) на повагу особистої гідності, справедливе і шанобливе ставлення до себе;

5) вимагати затвердження керівником чітко визначеного обсягу службових повноважень за посадою;

6) на грошове та матеріальне забезпечення залежно від посади, спеціального звання, якості роботи, досвіду та вислуги років;

7) безперешкодно ознайомлюватись з матеріалами, що стосуються проходження служби, в необхідних випадках давати особисті пояснення;

8) на просування по службі з урахуванням рівня професійної підготовки та сумлінності у виконанні службових обов'язків;

9) вимагати службового розслідування з метою зняття безпідставних, на думку працівника, звинувачень або підозри;

10) на здорові, безпечні та належні умови праці при виконанні службових завдань;

11) підвищення професійного рівня і кваліфікації за рахунок коштів митної служби України;

12) застосовувати фізичну силу, спеціальні засоби, вогнепальну зброю у випадках і порядку передбаченому чинним законодавством;

15) на соціальний і правовий захист відповідно до законодавства, захищати свої законні права та інтереси у вищестоящих митних органах, а також у судовому порядку.

Посадові особи митних органів зобов'язані:

1) дотримуватися положень Конституції, Митного кодексу України, законів та інших нормативно-правових актів;

2) на підставі неухильного дотримання законодавства з питань митної справи захищати економічні інтереси України, вести боротьбу з контрабандою та іншими порушеннями митних правил;

3) шанобливо ставитися до громадян, їх прав, свобод та законних інтересів, не принижувати честі і гідності громадян;

4) своєчасно і точно виконувати накази і розпорядження безпосередніх і прямих начальників митних органів;

5) чітко дотримуватись порядку і умов проходження служби в митних органах, не допускати вчинків, які порочать їх як державних службовців або дискредитують митну службу, дотримуватися правил носіння форменого одягу;

6) у службовій діяльності дотримуватися норм професійної етики, бути чесним, об'єктивним і вільним від рішень політичних партій і масових громадських рухів;

7) зберігати державну і службову таємницю, службову документацію, табельну зброю та спеціальні засоби захисту, особисті митні забезпечення, службові посвідчення;

8) раціонально, ефективно та економно використовувати матеріальні і фінансові ресурси;

9) бути взірцем у виконанні службових обов'язків, проявляти творчу ініціативу, високу культуру, професіоналізм, витримку й тактовність в роботі;

10) постійно вдосконалювати свої професійні знання, уміння і навички, підвищувати свій культурний рівень;

Посадові особи митних органів повинні діяти в межах своїх повноважень. У разі одержання доручення, яке суперечить чинному законодавству, посадові особи зобов'язані невідкладно в письмовій формі доповісти про це керівникові, який дав доручення, а у разі наполягання на його виконанні - повідомити вищого керівника.

За порушення закону, неналежне виконання службових обов'язків чи скоєння ганебного вчинку працівники митних органів несуть відповідальність згідно з законодавством України.

Конкретні права, обов'язки та відповідальність працівників митних органів визначаються на основі кваліфікаційних характеристик і відображаються в посадових інструкціях, що затверджуються керівниками в межах, визначеної компетенції.

Стаття 409. Обов'язковість законних розпоряджень та вимог посадових осіб митної служби України

Законні розпорядження та вимоги посадових осіб митної служби України є обов'язковими для виконання.

Засади митної справи, у тому числі розміри податків і зборів та умови митного обкладення, спеціальні митні зони і митні режими на території України, перелік товарів, експорт, імпорту та транзит яких через територію України забороняється, визначаються виключно законами України та цим Кодексом. А враховуючи, що безпосереднє здійснення та керівництво митною справою покладається на митні органи України, які на основі принципів виключної компетенції та законності виконують ці завдання розпорядження та вимоги їх посадових осіб є законними і обов'язковими для виконання підприємствами, установами, організаціями, державними органами і їхніми посадовими особами, а також фізичними особами. Непокоря законному розпорядженню або вимозі посадової особи митного органу, а також інші дії, що перешкоджають виконанню покладених на цю особу обов'язків, мають наслідком настання відповідальності, передбаченої чинним законодавством України.

Посадові особи митного органу є представниками держави і при виконанні покладених на них обов'язків керуються тільки законом, діють в його рамках і підпорядковуються тільки своїм безпосередньому та прямому начальникам. Ніхто інший, за винятком уповноважених службових осіб, у випадках, передбачених законом, не вправі втручатися в законну діяльність працівників митних органів України.

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, фізичні особи мають право оскарження рішення митних органів вищому митному органу або в судовому порядку відповідно до законодавства.

Стаття 410. Проходження служби і спеціальні звання посадових осіб митної служби України

Порядок і умови прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, порядок та умови проходження служби, просування посадових осіб по службі, оплати та стимулювання праці в митних органах, спеціалізованих митних установах та організаціях визначаються законодавством України.

У митній службі України діє Дисциплінарний статут, який затверджується законом.

Посадові особи митної служби України проходять атестацію. Порядок проведення атестації визначається Кабінетом Міністрів України.

Спеціальні звання присвоюються посадовим особам митної служби України відповідно до займаних посад і стажу роботи:

- дійсний державний радник митної служби;
- державний радник митної служби 1 рангу;
- державний радник митної служби 2 рангу;
- державний радник митної служби 3 рангу;
- радник митної служби 1 рангу;

радник митної служби 2 рангу;
 радник митної служби 3 рангу;
 інспектор митної служби 1 рангу;
 інспектор митної служби 2 рангу;
 інспектор митної служби 3 рангу;
 інспектор митної служби 4 рангу;
 інспектор митної служби;
 молодший інспектор митної служби;
 курсант.

Спеціальне звання дійсного державного радника митної служби присвоюється Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України.

Спеціальні звання державного радника митної служби 1, 2, 3 рангів присвоюються Президентом України за поданням керівника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Спеціальні звання радника митної служби 1, 2, 3 рангів, інспекторів митної служби 1, 2, 3, 4 рангів, інспекторів митної служби та молодших інспекторів митної служби присвоюються керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Спеціальне звання курсанта присвоюється керівниками відповідних закладів освіти, що віднесені до сфери управління спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Порядок присвоєння спеціальних звань визначається Положенням про спеціальні звання посадових осіб митної служби України, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Посадові особи митної служби України мають єдиний формений одяг з відповідними знаками розрізнення. Зразки форменого одягу, норми забезпечення ним та строки його експлуатації затверджуються Кабінетом Міністрів України, а правила носіння - спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Формений одяг видається безплатно.

Прийняття на державну службу в митні органи, спеціалізовані митні установи та організації здійснюється на конкурсній основі або за іншою процедурою, визначеною законодавством.

Просування посадових осіб по службі здійснюється шляхом зайняття більш високої посади на конкурсній основі, крім випадків, коли інше встановлено законодавством, та шляхом присвоєння їм більш високого спеціального звання. Переважне право на просування по службі мають працівники, які досягли найкращих результатів у роботі, виявляють ініціативність, постійно підвищують свій професійний рівень та зараховані до кадрового резерву.

Переміщення по службі посадових осіб митних органів здійснюється за необхідністю, з метою забезпечення ефективного функціонування митних органів та більш доцільного використання, з урахуванням їх морально-ділових якостей і організаторських здібностей, результатів роботи і атестації, авторитетності в колективі та повинні бути мотивованими і обумовленими інтересами митної служби.

Для заміщення посад посадових осіб митних органів, а також просування по службі створюється кадровий резерв. Кадровий резерв формується із працівників митних органів, працівників інших міністерств та відомств, випускників вищих закладів освіти та інших осіб, визначених законодавством. Порядок формування і організація роботи з кадровим резервом визначається Державною митною службою з урахуванням вимог Положення про кадровий резерв державної служби, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Законодавством (Законами України “Про державну службу” та “Про боротьбу з корупцією”, а також Митним кодексом України) встановлюються обмеження, пов’язані

з проходженням служби в митних органах, спеціалізованих митних установах та організаціях. Посадові особи митної служби не можуть:

- вчиняти дії, передбачені статтями 1 і 5 Закону України "Про боротьбу з корупцією";

- бути членами політичних партій, організовувати і брати участь у них, вчиняти інші дії, що перешкоджають нормальному функціонуванню митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій (ст.414 Митного кодексу);

- обіймати посади, перебування на яких передбачає прийняття рішень з питань діяльності підприємств, а також службові зносини з такими підприємствами, якщо у штаті цих підприємств перебувають близькі родичі зазначених посадових осіб.

Інші обмеження, пов'язані з проходженням митної служби встановлюються виключно законодавчими актами України.

Працівники митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій можуть бути звільнені із митної служби із підстав, передбачених Кодексом законів про працю України, ст.30 Закону України "Про державну службу" та за порушення дисципліни у випадках, зазначених у Дисциплінарному статуті митної служби України.

Оплата та стимулювання праці посадових осіб митної служби України повинна забезпечувати достатні матеріальні умови для незалежного і сумлінного виконання ними службових обов'язків, сприяти укомплектуванню митних органів компетентними і досвідченими кадрами, стимулювати їх сумлінну та ініціативну працю. Грошове забезпечення працівників митних органів складається з грошового утримання, яке включає в себе: посадовий оклад, щомісячні надбавки за спеціальне звання та вислугу років, доплати і надбавки до грошового утримання, а також інші види додаткових виплат та надбавок, що встановлюються Кабінетом Міністрів України. Працівникам митних органів щорічно надається матеріальна допомога в розмірі середньомісячного заробітку. Можуть надаватися і інші види додаткових виплат в розмірах і порядку, визначеному Державною митною службою. Джерелом формування фонду оплати праці працівників митної служби є Державний бюджет України. Скорочення бюджетних асигнувань не може бути підставою для зменшення посадових окладів, надбавок до них та фінансування інших, передбачених цим Митним кодексом гарантій, пільг і компенсацій.

Дія Дисциплінарного статуту митної служби України поширюється на посадових осіб митної служби, що мають спеціальні звання. Дисциплінарний статут визначає суть службової дисципліни в митній службі, права й обов'язки керівників митних органів (підрозділів) та спеціалізованих митних установ і організацій щодо її забезпечення, а також порядок застосування заохочень і дисциплінарних стягнень. Службова дисципліна посадових осіб митної служби полягає в сумлінному виконанні своїх службових обов'язків, реалізації прав та дотриманні обмежень і заборон відповідно до вимог, установлених чинним законодавством України, і ґрунтується на особистій відповідальності за доручену справу та на засадах єдиноначальності й централізації управління. Службова дисципліна в митних органах та спеціалізованих митних установах і організаціях досягається:

- особистою відповідальністю кожної посадової особи митної служби за виконання своїх службових обов'язків;

- забезпеченням законності в службовій діяльності та суворим виконанням правил внутрішнього трудового розпорядку митного органу, спеціалізованої митної установи, організації;

- підтриманням кожною посадовою особою митної служби високого рівня кваліфікації;

- вихованням у посадових осіб митної служби високих професійних і ділових якостей, сумлінного ставлення до виконання своїх службових обов'язків та недопущення порушень прав і свобод громадян, їх честі й гідності;

- повсякденною вимогливістю керівників до підлеглих, постійною турботою про них, виявленням поваги до їх особистої гідності, забезпеченням соціальної справедливості;

- поєднанням і застосуванням заходів переконання, виховання, заохочення та дисциплінарного стягнення;

- позитивним впливом колективів митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій на свідомість і поведінку співробітників.

Керівники митних органів усіх рівнів, спеціалізованих митних установ і організацій можуть давати розпорядження в межах наданих їм повноважень, які є обов'язковими для виконання підлеглими. Керівник митного органу (підрозділу), спеціалізованої митної установи, організації несе персональну відповідальність за стан дисципліни підлеглих, за якісне виконання ними службових обов'язків.

Посадові особи митної служби України проходять атестацію відповідно до порядку, який визначається окремим положенням, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Це Положення визначає порядок проведення атестації посадових осіб митної служби України, що призначаються на посади наказами Державної митної служби, регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних установ та організацій. Атестація проводиться з метою підвищення ефективності діяльності посадових осіб митної служби України та їх відповідальності за доручену справу, встановлення професійних і ділових якостей, організаційних здібностей та результатів роботи. Установлюється три види атестації: первинна, чергова та позачергова.

Враховуючи важливість завдань, покладених на митну службу, та особливі умови, визначені щодо проходження служби в митних органах, проводиться первинна атестація осіб, прийнятих вперше на роботу в митну службу України на посади, де передбачено присвоєння спеціальних звань. Первинна атестація проводиться не раніше ніж через два місяці, але не пізніше ніж через шість місяців після зарахування особи на посаду перед допуском до самостійного виконання службових обов'язків та присвоєнням первинного спеціального звання.

Первинній атестації не підлягають:

- посадові особи, зараховані на посади митної служби України в порядку переведення з інших органів державної влади;

- посадові особи, прийняті на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій за конкурсом;

- молоді спеціалісти, що навчалися за направленнями митної служби.

Ці посадові особи перед допуском до самостійного виконання службових обов'язків проходять співбесіду на засіданні атестаційної комісії в терміни, визначені керівником митного органу, спеціалізованої митної установи, організації.

Чергова атестація посадових осіб митних органів проводиться у терміни, визначені Кабінетом Міністрів України один раз на три роки. У період між черговими атестаціями проводиться щорічна оцінка виконання посадовими особами митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій покладених на них завдань і обов'язків відповідно до Загальних методичних рекомендацій щодо проведення щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань, затверджених Головним управлінням державної служби України.

Позачергова атестація може проводитися за рішенням керівника митного органу, спеціалізованої митної установи, організації у випадках: визначення відповідності займаній посаді в разі допущення суттєвих недоліків у роботі, порушення Присяги державного службовця, урочистого зобов'язання посадової особи митної служби, етики поведінки державного службовця та при вирішенні питання призначення на вищу посаду.

Працівникам митних органів відповідно до їх посад і стажу роботи присвоюються спеціальні звання. Порядок присвоєння спеціальних звань та відповідних їм посад визначається Положенням про спеціальні звання посадових осіб митної служби України, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Положення визначає

співвідношення між спеціальними званнями посадових осіб митної служби України й відповідними категоріями посад; строки перебування посадових осіб митної служби в кожному спеціальному званні; випадки, у яких спеціальні звання можуть присвоюватися посадовим особам митної служби без дотримання цих строків, а також черговості їх присвоєння. Дія цього Положення поширюється на осіб, які обіймають у митних органах посади, що передбачають присвоєння спеціальних звань, а також на осіб, які вперше призначаються на ці посади.

Під час призначення на посади посадовим особам митних органів присвоюються спеціальні звання в межах відповідної категорії посад:

1) посадовим особам, що вперше зараховані на посади, якими передбачено здійснення митної справи, виконання організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій, присвоюється спеціальне звання “Інспектор митної служби 4 рангу”;

2) службовим особам, яких вперше зараховано на посади в митні органи, де присвоюються спеціальні звання та на яких не поширюється дія Закону України “Про державну службу”, присвоюється спеціальне звання “Молодший інспектор митної служби”;

3) випускникам митних закладів освіти та інших вищих навчальних закладів, у яких здійснювалася підготовка фахівців для митних органів, присвоюється спеціальне звання “Інспектор митної служби 3 рангу”. У разі закінчення митних закладів освіти та інших вищих закладів освіти, у яких здійснювалася підготовка фахівців для митної служби, з відзнакою, випускникам присвоюється спеціальне звання “Інспектор митної служби 2 рангу”.

У разі встановлення строку випробування особі, уперше зарахованій на посаду до митного органу, спеціальне звання присвоюється після закінчення такого строку, але не пізніше 6 місяців з дня прийняття на службу, за умови визнання атестаційною комісією цієї особи такою, що відповідає займаній посаді.

Присвоєння спеціальних звань посадовим особам митних органів проводиться послідовно, крім випадків, передбачених цим Положенням. Голові Державної митної служби надається право:

а) за високі досягнення в службі достроково присвоювати посадовим особам митних органів спеціальні звання за умови перебування цих осіб в попередньому спеціальному званні не менш ніж протягом половини встановленого цим Положенням строку;

б) присвоювати посадовій особі митного органу в разі досягнення нею граничного віку перебування на службі спеціальне звання на один ступінь вище, передбаченого відповідною посадою, як заохочення за сумлінну працю.

Посадовим особам, яким вперше присвоюється спеціальне звання, Указ Президента України, наказ Голови Держмитслужби України про присвоєння цього звання оголошується в урочистій обстановці перед особовим складом митного органу. Одночасно така особа приймає урочисте зобов'язання посадової особи митної служби України.

Особа може бути позбавлена спеціального звання митної служби України лише за вироком суду на підставі та в порядку, установлених законом. Про присвоєння, зміну та позбавлення спеціального звання робиться запис у трудовій книжці.

Право носіння форменого одягу мають працівники митних органів України, які атестовані і мають спеціальні звання. Формений одяг носить у суворій відповідності до правил носіння форменого одягу працівниками митних органів України. Всі предмети форменого одягу повинні відповідати встановленому опису, бути ретельно підігнані і знаходитись у бездоганному стані. Формений одяг встановлюється: парадний, повсякденний та робочий. Кожна з цих форм одягу в свою чергу ділиться на літню і зимову. Перехід на літню або зимову форму одягу проводиться згідно наказу начальників митниць, митних установ та організацій. Зразки форменого одягу, норми забезпечення ним та строки його експлуатації затверджуються Кабінетом Міністрів

України, а правила носіння – Державною митною службою України. Формений одяг видається безплатно.

Працівники митної служби України носять формений одяг встановленого зразка відповідно до виконуваної роботи, визначених обов'язків та згідно з присвоєними званнями. В цілях додержання єдиного зовнішнього вигляду працівників (в залежності від погодних умов), форму одягу встановлює начальник митниці (спеціалізованої митної установи та організації).

Забороняється носіння предметів форменого одягу, взуття, знаків розрізнення та фурнітури невстановленого зразка. Працівники митних органів України, які ухиляються від носіння форменого одягу, або систематично порушують правила його носіння, притягаються до дисциплінарної відповідальності.

Стаття 411. Робочий час посадових осіб митної служби України

Тривалість робочого часу посадових осіб митної служби України встановлюється відповідно до законодавства України про працю.

Для виконання невідкладних заходів з митного контролю, митного оформлення, боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил та інших службових завдань посадові особи митних органів України за розпорядженням керівника митного органу або його заступника можуть залучатися до роботи в надурочний, а також у нічний час, у святкові і неробочі дні. Оплата праці посадових осіб митних органів України у надурочний, нічний час, а також у святкові і неробочі дні провадиться відповідно до чинного законодавства.

Тривалість робочого часу посадових осіб митних органів визначається відповідно до законодавства про працю України з урахуванням особливостей здійснення заходів з митного контролю, митного оформлення та боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил, передбачених цим Кодексом, та становить 40 годин на тиждень (ст.50 КЗпПУ). Для працівників установлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями. Тривалість щоденної роботи (зміни) визначається правилами внутрішнього трудового розпорядку або графіками змінності, які затверджує керівник митного органу за погодженням з профспілковим комітетом з додержанням установленної тривалості робочого тижня.

З урахуванням специфіки роботи деяких підрозділів (наприклад на безперервно діючих митних постах та пунктах на кордоні), де за характером умов роботи запровадження п'ятиденного робочого тижня є неможливим або недоцільним, і відповідно не може бути додержана щоденна або щотижнева тривалість робочого часу, встановлюється за погодженням з профспілковим комітетом митного органу змінний цілодобовий режим роботи з запровадженням підсумованого обліку робочого часу з тим, щоб тривалість робочого часу за обліковий період (за місяць, рік) не перевищувала нормального числа робочих годин. При цьому працівники чергуються в змінах рівномірно в порядку, встановленому правилами внутрішнього трудового розпорядку митного органу. Перехід з однієї зміни в іншу, як правило, має відбуватися через кожний робочий тиждень в години, визначені графіками змінності. Тривалість перерви в роботі між змінами має бути не меншою подвійної тривалості часу роботи в попередній зміні (включаючи і час перерви на обід). Призначення працівника на роботу протягом двох змін підряд забороняється. Вихідні дні надаються в різні дні тижня по чергово кожній групі працівників згідно з графіком змінності, що затверджується керівником митного органу, за погодженням з профспілковим комітетом цього органу. Тривалість щотижневого безперервного відпочинку при цьому повинна бути не менш як сорок дві години.

Загалом час початку і закінчення щоденної роботи (зміни) встановлюється правилами внутрішнього трудового розпорядку і графіками змінності.

Надурочні роботи, а також робота у нічний час, у святкові і неробочі дні трудовим законодавством обмежена (не стосується підрозділів з цілодобовим режимом роботи і підсумованим обліком робочого часу). Але для виконання невідкладної і непередбаченої роботи, пов'язаної з необхідністю здійснення митного контролю та оформлення, виконанням оперативних заходів по боротьбі з контрабандою і порушеннями митних правил, митного супроводження, а також інших службових завдань окремі працівники митних органів (підрозділів де не запроваджено цілодобовий змінний режим роботи) можуть залучатися до роботи в надурочний, а також у нічний час, у святкові і неробочі дні. Залучення до роботи у зазначений час та святкові і неробочі дні допускається тільки за письмовим наказом керівника митного органу з дозволу профспілкового комітету цього органу.

Надурочні роботи не повинні перевищувати для кожного працівника чотирьох годин протягом двох днів підряд і 120 годин на рік. Кадрові підрозділи митних органів повинні вести облік надурочних робіт кожного працівника. Робота в надурочний час оплачується в подвійному розмірі годинної ставки. У разі підсумованого обліку робочого часу оплачуються як надурочні всі години, відпрацьовані понад встановлений робочий час в обліковому періоді. Компенсація надурочних робіт шляхом надання відгулу не допускається.

Робота у нічний час (нічним вважається час 10 години вечора до 6 години ранку) оплачується у підвищеному розмірі, встановлюваному відповідною постановою Кабінету Міністрів України, що встановлює порядок оплати працівників митних органів, галузевою угодою та колективним договором, але відповідно до трудового законодавства (ст.108 КЗпПУ) повинна бути не нижче 20 відсотків тарифної ставки (окладу) за кожну годину роботи у нічний час і в митних органах на даний час становить 35 відсотків.

Робота у святковий та неробочий день оплачується у розмірі одинарної годинної або денної ставки зверх окладу, якщо робота у святковий і неробочий день провадилася у межах місячної норми робочого часу, і в розмірі подвійної годинної або денної ставки зверх окладу, якщо робота провадилася понад місячну норму. Оплата у зазначеному розмірі провадиться за години, фактично відпрацьовані у святковий і неробочий день. На бажання працівника, який працював у святковий і неробочий день, йому може бути наданий інший день відпочинку за умови, що робота в цей день виконувалася понад встановлену місячну норму робочого часу. На відміну від зазначеного, робота у вихідний день може компенсуватися, за згодою сторін, наданням іншого дня відпочинку або у грошовій формі у подвійному розмірі.

Необхідно відзначити, що в даній статті, на погляд авторів цього коментарю, є два моменти, які не узгоджуються з Кодексом Законів про працю. Зокрема, трудове законодавство передбачає обмеження взагалі надурочних робіт, а залучення до роботи в надурочний час та святкові і неробочі дні здійснюється тільки з дозволу профспілкового комітету цього органу за письмовим наказом керівника митного органу, а не заступника керівника, як зазначено в ч.2 цієї статті. Зазначена стаття Митного кодексу визначає роботу тільки у святкові і неробочі дні, а Кодекс Законів про працю визначає поняття роботи у вихідний день, яке являється більш широке, чим тільки робота у святкові і неробочі дні.

Стаття 412. Прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій

На службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій приймаються громадяни України, які досягли 18-річного віку і здатні за своїми

діловими і моральними якостями, освітнім рівнем і станом здоров'я виконувати завдання, покладені на митну службу України. З прийняттям на службу може бути встановлено випробування строком до шести місяців.

Не можуть бути прийняті на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій особи, які мають судимість за вчинення умисного злочину.

Посадові особи митної служби України, визнані за вироком суду, що набрав законної сили, винними у вчиненні злочину, звільняються із служби в митних органах, спеціалізованих митних установах та організаціях.

Посадові особи митних органів зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України, цим Кодексом та законами України.

Право на державну службу в митних органах, спеціалізованих митних установах та організаціях митної служби України мають громадяни України незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової і національної приналежності, статі, політичних поглядів (але на період служби в митних органах не можуть бути членами політичних партій), релігійних переконань, місця проживання, які мають відповідну освіту і професійну підготовку, здатні за своїми морально-діловими якостями і станом здоров'я виконувати завдання, покладені на митну службу України та пройшли у встановленому порядку конкурсний відбір, або за іншою процедурою, передбаченою законодавством.

Не можуть бути прийняті на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій особи, які мають судимість за вчинення умисного злочину. Законодавством (Законом України "Про державну службу" та Митним кодексом України) встановлюються і інші обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в митні органи, спеціалізовані митні установи та організації. Зокрема не можуть бути прийняті особи:

- які визнані у встановленому порядку недієздатними;
- які будуть обіймати посади, перебування на яких передбачає прийняття рішень з питань діяльності підприємств, а також службові зносини з такими підприємствами, якщо у штаті цих підприємств перебувають близькі родичі зазначених посадових осіб (ст.416 Митного кодексу);
- у разі прийняття на службу будуть безпосередньо підпорядковані або підлеглі своїм близьким родичам чи своякам;
- а також в інших випадках, встановлених законами України.

Прийняття на службу в митні органи, спеціалізовані митні установи та організації на посади державних службовців здійснюється, як правило, на основі конкурсного відбору. Умови і порядок проведення конкурсу та перелік посад, які обіймаються на конкурсній основі, визначаються Державною митною службою.

Особи для прийняття на службу в митні органи, спеціалізовані митні установи та організації подають документи і відомості, передбачені законодавством України. Забороняється вимагати від кандидатів на державну службу в митні органи відомості та документи, подання яких не передбачено законодавством України.

Новоприйнятим на роботу в митні органи може бути встановлено випробування з метою перевірки її відповідності роботі, яка доручається. Термін випробування зазначається в наказі про призначення на посаду і не може перевищувати шість місяців. Конкретний термін випробування встановлюється залежно від професійного рівня особи і посади, на яку вона прийнята. У цьому випадку особа виконує свою роботу за посадою в якості стажиста, без присвоєння їй спеціального звання. Якщо протягом строку випробування встановлено невідповідність працівника посаді, на яку його призначено, це є підставою для звільнення особи, як такої, що не витримала випробування, але тільки в межах цього строку.

Випробування не встановлюється для осіб, які вступають на митну службу на конкурсній основі, випускників митних закладів освіти та інших вищих закладів освіти, в яких здійснюється підготовка фахівців для митної служби України, а також інших категорій осіб, визначених чинним законодавством.

Посадові особи митної служби України, визнані за вироком суду, що набрав законної сили, винними у вчиненні злочину, звільняються із служби в митних органах, спеціалізованих митних установах та організаціях. За вироком суду здійснюється звільнення також за вчинення корупційних діянь та повторного протягом року порушення спеціальних обмежень, спрямованих на попередження корупції,

Громадяни, які приймаються до митних органів, підписують зобов'язання про дотримання обмежень, пов'язаних з проходженням митної служби.

Посадові особи митної служби при виконанні службових обов'язків діють в межах визначених повноважень та керуються при цьому тільки Конституцією України, Митним кодексом та законодавством України, і підпорядковуються тільки своїм безпосереднім та прямим керівникам. Ніхто інший не має права втручатися в законну діяльність посадових осіб митної служби України.

Стаття 413. Присяга та урочисте зобов'язання посадових осіб митної служби України

Особи, які вперше зараховуються на посади державної служби у митних органах, спеціалізованих митних установах та організаціях, приймають Присягу державного службовця.

Працівники, яким вперше присвоюється спеціальне звання митної служби України, приймають урочисте зобов'язання такого змісту:

"Вступаючи на митну службу, урочисто зобов'язуюсь бути відданим Українському народу, справі української державності, неухильно додержуватися вимог Конституції України, Митного кодексу України та законодавства України. Зобов'язуюсь активно захищати інтереси Української держави, її економічний суверенітет і безпеку, суворо додержуватися дисципліни, сумлінно, на високому професійному рівні виконувати свої службові обов'язки, зберігати державну таємницю, охороняти права, свободи і законні інтереси громадян".

Процедура прийняття урочистого зобов'язання визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Особи, які вперше зараховуються на державну службу в митні органи, приймають Присягу такого змісту:

"Повністю усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити народові України, суворо дотримувати Конституції та законів України, сприяти втіленню їх у життя, зміцнювати їх авторитет, охороняти права, свободи і законні інтереси громадян, з гідністю нести високе звання державного службовця, сумлінно виконувати свої обов'язки".

Державний службовець підписує текст Присяги, який зберігається в особовій справі працівника. Про прийняття Присяги робиться відповідний запис у трудовій книжці.

Працівники, яким вперше присвоюється спеціальне звання митної служби України, приймають урочисте зобов'язання. Прийняття зобов'язання здійснюється одночасно з оголошенням наказу про присвоєння спеціального звання в урочистій обстановці на загальних зборах колективу митного органу. Порядок та процедура прийняття урочистого зобов'язання встановлюється Державною митною службою України.

Стаття 414. Неприпустимість участі посадових осіб митної служби України у політичних партіях

Посадові особи митної служби України не можуть бути членами політичних партій.

Посадові особи митної служби України не мають права організовувати страйки і брати участь у них, вчиняти інші дії, що перешкоджають нормальному функціонуванню митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій.

Відповідно до Закону України “Про політичні партії в Україні” політична партія – це зареєстроване згідно з законом добровільне об’єднання громадян – прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Членство в політичній партії є фіксованим. Обов’язковою умовою фіксації членства в політичній партії є наявність заяви громадянина України, поданої до статутного органу політичної партії, про бажання стати членом цієї партії.

Частиною 4 ст.1 цього Закону визначено, що обмеження щодо членства у політичних партіях встановлюється виключно Конституцією та законами України.

В митних органах України можуть створюватись та діяти громадські об’єднання, але до тих пір, поки вони не переслідують політичної мети. З моменту висунення політичної мети існування того чи іншого громадського об’єднання в митних органах стає неправомірним, як і неправомірні дії посадових осіб митних органів, обумовлені рішеннями політичних партій і здійснені на виконання рішень політичних партій.

Якщо громадянин на момент призначення на посаду в митній службі України є членом політичної партії, то він призупиняє членство у політичній партії на період проходження служби в митних органах, спеціалізованих митних установах та організаціях. Після припинення служби громадянин може поновити своє членство у політичній партії.

Згідно з Законом України “Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) страйк – це тимчасове колективне добровільне припинення роботи працівниками (невихід на роботу, невиконання своїх трудових обов’язків) підприємства, установи, організації (структурного підрозділу) з метою вирішення колективного трудового спору (конфлікту).

Частиною 2 ст.24 цього Закону забороняється проведення страйку працівників (крім технічного та обслуговуючого персоналу) органів прокуратури, Суду, Збройних Сил України, органів державної влади, безпеки та правопорядку, в тому числі працівників митної служби, оскільки Державна митна служба є органом державної виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Стаття 415. Обмеження в роботі за сумісництвом та занятті підприємницькою діяльністю

Посадові особи митної служби України не мають права:

1) займатися будь-якою підприємницькою діяльністю безпосередньо чи через посередників або підставних осіб, а також виконувати роботу на умовах сумісництва (крім наукової, викладацької, творчої діяльності та медичної практики);

2) входити самостійно, через представника або підставних осіб до складу правління чи інших виконавчих органів підприємств, фінансових установ,

господарських товариств тощо, організацій, спілок, об'єднань, кооперативів, що займаються підприємницькою діяльністю;

3) бути повіреним третіх осіб у митних справах;

4) використовувати своє службове становище для будь-якого не передбаченого законодавством України сприяння юридичним і фізичним особам у здійсненні ними зовнішньоекономічної та іншої підприємницької діяльності.

Під виконанням роботи на умовах сумісництва слід розуміти виконання працівником, крім основної, ще й іншої оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час на тому ж або на іншому підприємстві, установі, організації.

Правове регулювання сумісництва здійснюється на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 03.04.1993р. № 245 "Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій" та Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій, затвердженого наказом Мінпраці, Мінюсту і Мінфіну України від 28.06.1993р. № 43, відповідно до якого не вважається сумісництвом:

- технічна, медична, бухгалтерська та інша експертиза з разовою оплатою праці;
- педагогічна робота з погодинною оплатою праці в обсязі не більш ніж 240 годин за рік;
- виконання обов'язків медичних консультантів установ охорони здоров'я в обсязі не більш ніж 12 годин на місяць із разовою оплатою праці;
- керівництво аспірантами в науково-дослідних установах і вищих навчальних закладах, вченими і високваліфікованими спеціалістами, які не числяться в штаті цих установ і навчальних закладів, з оплатою їхньої праці з розрахунку 50 годин за рік за керівництво кожним аспірантом та інші роботи.

Виконання перелічених вище робіт допускається в робочий час із дозволу керівника підприємства, установи, організації без утримання із заробітної плати.

Забороняється виконувати роботу за сумісництвом (крім наукової, викладацької, творчої діяльності, а також медичної практики):

- державним службовцям;
- керівникам державних підприємств, установ, організацій, їхнім заступникам, керівникам структурних підрозділів та їхнім заступникам.

Відповідно до ст.21 КЗпП України обмеження на сумісництво можуть вводитись законодавством, колективним договором або угодою сторін.

Підприємництво – це самостійна, ініціативна на власний ризик діяльність із виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг і заняття торгівлею для отримання прибутку (ст.1 ЗУ "Про підприємництво" від 14 жовтня 1992р).

Включення до Митного кодексу норми, яка забороняє заняття підприємницькою діяльністю у будь-якій формі є необхідною, так як посадові особи митної служби при виконанні службових обов'язків мають широкі повноваження з питань надання дозволу або заборони здійснення тих чи інших дій учасниками зовнішньоекономічної діяльності. Це обмеження застосоване відповідно до ст. 5 Закону України "Про боротьбу з корупцією" від 05.10.1995р.

Посадова особа митної служби не має права самостійно, через представника або підставних осіб входити до складу правління чи інших виконавчих органів підприємств, кредитно-фінансових установ, господарських товариств, спілок, організацій, що здійснюють підприємницьку діяльність.

Винятком із цього правила є випадки, коли посадова особа здійснює функції з управління акціями, що належать державі, та представляє її інтереси в раді товариства або ревізійній комісії господарського товариства.

Не може визнаватися правопорушенням входження посадової особи до складу редакційних колегій періодичних видань (газет, журналів), різного роду журі, консилиумів, навіть за умови одержання нею винагороди за виконану роботу, оскільки

зазначені органи створюються з метою розвитку науки, культури, мистецтва, вдосконалення медичної практики.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України від 25.05.1998р. № 13 (зі змінами, внесеними постановою від 03.03.2000р. № 5) під сприянням підприємницької діяльності розуміються дії, спрямовані на одержання підприємцем ліцензії, сертифіката в обхід встановленого законодавством порядку, в допомозі у реєстрації чи перереєстрації фірми, товариства тощо, у передачі споруд, обладнання, в організації технічного забезпечення (засобами транспорту, зв'язку), в інформаційному (комп'ютерному) обслуговуванні підприємця, прийнятті нормативно-правового акта, що забезпечує більш вигідне освоєння ринків збуту і надання послуг.

Обмеження щодо сприяння підприємницької діяльності, використовуючи своє службове становище встановлено ст.5 Закону України “Про боротьбу з корупцією”

Стаття 416. Обмеження в роботі, яка пов'язана із здійсненням контролю за роботою близьких родичів

Посадові особи митних органів не можуть обіймати посади, перебування на яких передбачає прийняття рішень з питань діяльності підприємств - митних брокерів, митних перевізників, власників митних ліцензійних складів та складів тимчасового зберігання, а також службові зносини з такими підприємствами, якщо у штаті цих підприємств перебувають близькі родичі зазначених посадових осіб.

Відповідно до ст.25(1) КЗпП України власник має право запроваджувати обмеження щодо спільної роботи на одному і тому ж підприємстві, в установі, організації осіб, які є близькими родичами чи свояками (батьки, подружжя, брати, сестри, діти, а також батьки, брати, сестри і діти подружжя), якщо у зв'язку з виконанням трудових обов'язків вони безпосередньо підпорядковані або підконтрольні один одному.

Для посадових осіб митних органів дане обмеження встановлене ст.12 п.3 Закону України “Про державну службу” від 11 липня 1995р. №282/95-ВР, де зазначено, що не можуть бути обраними чи призначеними на посаду в державному органі та його апараті особи, які у разі прийняття на службу будуть безпосередньо підпорядковані або підлеглі особам, які є їх близькими родичами чи свояками. Норма ст. 416 МК України конкретизує це положення щодо посадових осіб, які приймають рішення стосовно підприємств - митних брокерів, митних перевізників, власників митних ліцензійних складів та складів тимчасового зберігання, які у своїй діяльності підконтрольні особі, яка приймає це рішення.

Заборона прямої підпорядкованості при виконанні службових чи посадових обов'язків в певній мірі є протидією можливості створення корупційних та інших протизаконних угруповань.

Глава 64. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників митної служби України

Стаття 417. Система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби України.

Система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби України забезпечує:

- 1) підготовку наукових та науково-педагогічних кадрів;

- 2) підготовку фахівців митної справи з вищою освітою;
- 3) перепідготовку працівників митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій;
- 4) підвищення кваліфікації працівників митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій;
- 5) стажування молодих спеціалістів, новоприйнятих працівників, кадрового резерву;
- 6) самостійне навчання посадових осіб митної служби України.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи здійснює підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників митної служби України за окремими напрямками діяльності також у вищих закладах освіти за державним замовленням. Обсяги підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи виходячи з потреб митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, вимог до освітньо-кваліфікаційного рівня працівників і встановлюються відповідно до закону.

Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників митних органів, як і інших органів виконавчої влади, регулюється Законами України “Про державну службу” від 16.12.1993 р. № 3723, “Про вищу освіту” від 17.01.2002 р. № 2984, низкою цільових указів і розпоряджень Президента України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, нормативними актами спеціально уповноважених центральних органів виконавчої влади в галузях митної справи, освіти та науки, державної служби.

Відповідно до вказаних нормативно-законодавчих актів:

1. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників митної служби України - це організований і цілеспрямований процес забезпечення потреби митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій у працівниках з високим рівнем професіоналізму та культури, здатних компетентно і відповідально виконувати управлінські функції та функції, пов'язані з реалізацією митної справи.

Систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби складає сукупність освітньо-професійних програм підготовки, професійних програм підвищення кваліфікації кадрів, ліцензованих та акредитованих митних закладів освіти, що реалізують ці програми; спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, який здійснює управління підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації працівників митної служби через кадровий підрозділ центрального апарату; регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних установ та організацій.

Зміст, форми і методи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників митної служби визначаються освітньо-професійними та професійними програмами, що розробляються митними закладами освіти згідно з вимогами нормативних документів з цього питання, виданими спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

2. Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів - це навчання працівників митної служби в аспірантурі, докторантурі навчальних закладів або наукових установ з метою набуття ними вищої кваліфікації за спеціальностями, необхідними для забезпечення навчального процесу в митних закладах освіти, здійснення наукової роботи в інтересах розвитку митної справи.

3. Підготовка фахівців митної справи з вищою освітою - це здобуття відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти (бакалавра, спеціаліста, магістра) за спеціальностями, спрямованими на здійснення професійної діяльності в процесі реалізації митної справи.

4. Перепідготовка працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій - це здобуття другої освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціаліста, магістра за спеціальністю, необхідною для здійснення професійної діяльності на посадах, що заміщуються фахівцями відповідної галузі знань з дотриманням вимог кваліфікаційних характеристик посадових осіб митних органів України.

5. Підготовка та перепідготовка працівників митної служби здійснюється за державними замовленнями в митних закладах освіти, інших вищих навчальних закладах згідно з угодами, що укладаються спеціально уповноваженим органом виконавчої влади в галузі митної справи з цими навчальними закладами, а також у закладах освіти зарубіжних країн згідно з міжнародними договорами.

Прийом на навчання за освітньо-професійними програмами підготовки та перепідготовки працівників митної служби здійснюється за направленнями митних органів, на конкурсній основі за результатами перевірки знань і навичок згідно з програмами для вступників у вищі навчальні заклади, затвердженими спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки.

6. Підвищення кваліфікації працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій - це навчання з метою оновлення та розвитку умінь і знань, необхідних для ефективного вирішення завдань професійної діяльності в митній системі України.

Основними видами підвищення кваліфікації працівників митної служби є навчання за професійними програмами підвищення кваліфікації, навчання за програмами тематичних постійно діючих семінарів, навчання за програмами тематичних короткотермінових семінарів, стажування в митних органах, а також за кордоном, систематичне самостійне навчання (самоосвіта).

Підвищення кваліфікації працівників митної служби за професійними програмами здійснюється не рідше одного разу на п'ять років, а також при зарахуванні до кадрового резерву, висуненні на вищу посаду, переведенні на посаду за іншим напрямком митної справи, перед атестацією, а для фахівців, вперше прийнятих на роботу в митні органи, спеціалізовані митні установи і організації - протягом першого року роботи.

Терміни і форми підвищення кваліфікації визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи залежно від сфери діяльності працівника.

Участь керівників та працівників митних установ у конференціях, симпозіумах, виставках тощо, в тому числі за кордоном, зараховується як участь у тематичних короткотермінових семінарах.

7. Стажування здійснюється з метою набуття і засвоєння працівниками митних органів практичних та організаційних навичок за посадою шляхом набуття досвіду управлінської та практичної діяльності в митних органах, спеціалізованих митних установах і організаціях, тимчасового виконання службових обов'язків в якості дублера у відповідності з кадровим резервом або на посаді вищої категорії.

Стажування працівників митної служби здійснюється в регіональних митницях, митницях, спеціалізованих митних установах і організаціях, центральному апараті спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, інших органах виконавчої влади, закладах освіти, митних структурах зарубіжних країн.

Проходження стажування здійснюється за індивідуальним планом, який розробляється безпосереднім керівником працівника, що стажується, та затверджується керівником відповідного митного органу, спеціалізованої митної установи чи організації.

Термін стажування встановлюється керівником митного органу, спеціалізованої митної установи чи організації за погодженням з керівником установи, де воно проводиться.

8. Самостійне навчання працівників митної служби - це підвищення кваліфікації, що проводиться без відриву від роботи з метою безперервного систематичного оновлення і поглиблення знань, умінь і навичок, застосування набутих знань для удосконалення професійної діяльності.

Однією з форм самостійного навчання працівників є проведення з ними занять безпосередньо в митних органах, спеціалізованих митних установах і організаціях в робочий час під контролем їх керівників. Дні занять, склад навчальних груп визначаються наказом митного органу, спеціалізованої митної установи чи організації.

На кожний навчальний рік складається навчально-тематичний план. Обсяг навчального матеріалу, зміст навчання визначається керівником митного органу, спеціалізованої митної установи чи організації. В залежності від категорії працівників, що входять до складу навчальної групи, їх кваліфікації, стажу роботи, специфіки підрозділів, в яких вони працюють, заняття можуть проводитися у формі лекцій, семінарів, практичних занять тощо.

В окремих випадках з урахуванням специфічних умов роботи самостійне навчання працівників може здійснюватися за індивідуальним навчальним планом.

Успішність засвоєння працівником в процесі самостійного навчання знань є одним з критеріїв, що враховується при висуненні його на вищу посаду.

Стаття 418. Митний заклад освіти

Митний заклад освіти є спеціалізованою митною установою, що відноситься до сфери управління спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи і здійснює підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників митної служби України відповідно до цього Кодексу та інших законів України.

1. Метою створення та діяльності митного закладу освіти є забезпечення умов, необхідних для отримання особами, що виявили бажання працювати в митній системі України, вищої освіти, за спеціальностями, пов'язаними з реалізацією митної справи; перепідготовки працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій у зв'язку з потребою отримання ними іншої спеціальності; підвищення кваліфікації співробітників митної служби; підготовки фахівців вищої кваліфікації для наукової і науково-педагогічної роботи.

2. Необхідність організації та функціонування митного закладу освіти стала нагальною після прийняття Декларації про державний суверенітет України (1990 р.), Закону України від 25 червня 1991 року “Про митну справу”, першого Митного кодексу України (1992 р.).

Наказом Головного управління Державного митного контролю СРСР від 18 липня 1990 року № 153 були створені Київські зональні курси (зараз - Київський центр підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів Держмитслужби України), у 1993 році Державним митним комітетом України був створений Хмельницький центр підвищення кваліфікації, діяла мережа курсів перепідготовки митників в регіонах.

В 1996 році Указом Президента України від 11.06.96 № 412 створена Академія митної служби України. У 1998 році Указом Президента України “Про внесення змін і доповнень до Указу Президента України від 29 липня 1996 р. № 1145 “Про державну митну службу України” визначено створення національної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців митної справи, яка включає:

- Академію митної служби України, головна навчально-методична установа Держмитслужби України (далі - Академія);
- Київський центр підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів Держмитслужби України;

- Хмельницький центр підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів Держмитслужби України;

3. Основними напрямками розвитку Державної митної служби на 2002-2004 рр. в сфері кадрової політики передбачається вдосконалення системи відбору кадрів на конкурсних засадах та їх професійного росту. Однією із складових цієї роботи є діяльність митних закладів освіти.

4. Діяльність Академії, як вищого навчального закладу, та Центрів, як закладів післядипломної освіти, здійснюється відповідно до Закону України “Про вищу освіту” щодо забезпечення умов, необхідних для отримання особою вищої освіти, або - спеціалізованого вдосконалення освіти та професійної підготовки шляхом поглиблення, розширення і оновлення її професійних знань, умінь і навичок.

5. Управління митними закладами освіти здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи через кадровий структурний підрозділ центрального апарату відповідно до зазначених нормативно-правових актів та Митного кодексу України.

Стаття 419. Науково-педагогічні працівники, керівники та спеціалісти митних закладів освіти

Науково-педагогічні працівники, керівники та спеціалісти митних закладів освіти приймаються на роботу на умовах та в порядку, що встановлюється цим Кодексом та іншими законами України. Прийняття на роботу науково-педагогічних працівників має здійснюватися на основі конкурсного відбору.

На науково-педагогічних працівників, керівників та спеціалістів митних закладів освіти поширюються обов'язки, права та пільги, встановлені для посадових осіб митної служби України.

Науково-педагогічні працівники підлягають атестації у порядку, встановленому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки.

До викладацької роботи в митних закладах освіти можуть залучатися фахівці митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій.

1. Повноваження керівників, науково-педагогічних працівників закладів освіти України, зокрема щодо трудових відносин, визначені Законами України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, Кодексом Законів про працю, відповідними Указами Президента України, постановами Уряду “Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти”, “Про центри підвищення кваліфікації державних службовців і керівників державних підприємств, установ й організацій”, окремими Положеннями Міносвіти і науки України, Голодержслужби України та іншими документами. Названі Закони та нормативно-правові акти регулюють економічні, трудові відносини, правове положення і повноваження з керівниками, педагогічними та науково-педагогічними працівниками.

Так, відповідно до ст. 47 Закону України “Про вищу освіту”, науково-педагогічні працівники - це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах 3 і 4 рівнів акредитації професійно займаються педагогічною діяльністю у поєднанні з науковою та науково-технічною діяльністю”.

2. Особливістю правового статусу науково-педагогічних працівників при найманні на роботу є конкурсний відбір. Вказані норми також поширені на митні заклади освіти. (наказ Держмитслужби України від 25.03.1999 № 195 “Про затвердження Положення

про конкурс на заміщення посад науково-педагогічних працівників навчальних закладів, підпорядкованих Державній митній службі України”).

3. Відповідно до ст. 32 Закону України “Про вищу освіту”, яка закріплює правове положення і повноваження керівників закладів освіти, безпосереднє керівництво митними закладами освіти здійснюють:

- Академія митної служби України - ректор;
- Центр підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів Держмитслужби України - начальник (директор).

4. Відповідно до ст.46 Закону України “Про вищу освіту” до учасників навчально-виховного процесу віднесено також категорійних спеціалістів, завідувачів навчальних лабораторій, методистів та інших, а постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2001 р. № 134 - упорядкування умов оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, зокрема - навчальних закладів, в системі Держмитслужби України - низкою наказів, зокрема - від 16.12.1999 № 823, від 22.12.1999 р. № 840 та іншими.

5. Конкретні права і обов’язки науково-педагогічних працівників та спеціалістів визначаються на основі кваліфікаційних характеристик посад митних закладів освіти і відображаються в положеннях структурних підрозділів та посадових інструкціях, що затверджуються керівниками цих закладів в межах, визначених чинним законодавством.

Стаття 420. Курсанти (студенти) і слухачі митних закладів освіти та інших вищих закладів освіти, в яких здійснюється підготовка фахівців для митної служби України

Курсантами (студентами) і слухачами митних закладів освіти та інших вищих закладів освіти, в яких здійснюється підготовка фахівців для митної служби України, можуть бути громадяни України, зараховані на навчання відповідно до вимог законодавства, та громадяни інших країн, зараховані на навчання на підставі міжнародних договорів України, укладених в установленому порядку.

Курсантам (студентам), слухачам, аспірантам вищих закладів освіти, які проходять підготовку, перепідготовку та підвищують кваліфікацію для подальшої роботи в митній службі України, може надаватися додаткове соціально-матеріальне забезпечення за рахунок коштів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи. Курсантам (студентам) денної форми навчання відповідно до закону надається відстрочка у призові до Збройних Сил України на весь період навчання.

Випускники митних закладів освіти та інших вищих закладів освіти, в яких здійснюється підготовка фахівців для митної служби України, працевлаштовуються у порядку, встановленому законодавством України.

1. Наказом Держмитслужби України від 14.07.1999 р. № 423 “Про затвердження Положення про навчання курсантів, студентів та слухачів Академії митної служби та коледжу митної служби”, зареєстрованим в Мінюсті України 05.09.1999 р. за № 530/3823, дається визначення поняття курсанта. Встановлено порядок їх зарахування, переведення, відрахування, а також забезпечення їх соціального захисту. Курсанти - це особи денної форми навчання, фінансування навчання яких здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи та яким після завершення навчання присвоюється спеціальне звання відповідного рангу.

На навчання до митних закладів освіти, інших вищих закладів освіти, де готуються фахівці для митної служби, приймаються громадяни України, а також громадяни інших країн, прийом яких до цих закладів здійснюється на підставі міжнародних договорів України, укладених в установлених законом порядку.

Студенти - це особи, що навчаються в митних закладах освіти за кошти юридичних або фізичних осіб.

Слухачі - це особи, що навчаються за заочною формою навчання, а також особи, що проходять підвищення кваліфікації в митних навчальних закладах.

2. Відрахування курсантів, студентів та слухачів здійснюється за власним бажанням; у зв'язку з призовом на військову службу, строкову (крім курсантів і студентів, яким надається відстрочка від призову); незадовільне складення іспитів і заліків протягом сесії; невиконання навчального плану та графіка навчального процесу; появу в навчальному закладі на заняттях, бібліотеці, гуртожитку в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсикологічного сп'яніння; у зв'язку з вироком суду, що набув законної сили, чи постановою органу, до компетенції якого належить накладення адміністративного стягнення або застосування заходів громадського впливу; за порушення Правил внутрішнього розпорядку навчального закладу.

3. Курсанти митних закладів освіти - за кошти спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи забезпечуються форменим одягом зразка, встановленого для працівників митних органів України.

Стаття 421. Фінансування підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби України

Фінансування підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби України здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

1. Фінансове забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби України здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України в межах затверджених обсягів на зазначені цілі.

2. Фінансове забезпечення професійної підготовки кадрів включає витрати, пов'язані з утриманням митних закладів освіти, надання ними освітніх послуг, а також видатки на відшкодування витрат на відрядження працівників, які направляються на підвищення кваліфікації.

3. Порядок формування обсягів, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників Держмитслужби України регулюється наказом Держмитслужби України від 13.11.2002 р. № 624.

4. Керівники митних органів в межах затверджених кошторисів забезпечують цільове використання виділених коштів.

5. Фінансування навчальних закладів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету згідно кошторису "Доходів та видатків організацій".

Кошторис складається по кодах бюджетної класифікації і затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

В кошторисі передбачаються видатки на оплату праці; нарахування на заробітну плату; придбання предметів постачання та матеріалів; оплата послуг та інші видатки; видатки на відрядження; оплата комунальних послуг та енергоносіїв; дослідження і розробки, державні програми; трансферти населенню; придбання обладнання і предметів довгострокового користування тощо.

6. Фінансування навчання студентів - іноземних громадян в митних закладах освіти здійснюється відповідно до укладених міждержавних угод, студентів - за кошти відповідних юридичних або фізичних осіб.

7. Курсантам - громадянам України призначається стипендія, порядок, розмір та умови виплати якої встановлюються чинним законодавством, іноземним громадянам - відповідно до міждержавних угод, а студентам - згідно з умовами договорів про навчання.

Глава 65. Правовий захист працівників митної служби України

Стаття 422. Гарантування захисту життя, здоров'я і майна посадових осіб митної служби України

Посадові особи митної служби України перебувають під захистом закону. Захист життя, здоров'я, честі, гідності, майна цих посадових осіб та членів їхніх сімей від злочинних посягань, інших протиправних дій здійснюється відповідно до Закону України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів" та забезпечується мірами відповідальності, передбаченими Кримінальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Основний закон України-Конституція визначає найвищою соціальною цінністю людину, її життя, здоров'я, особисті і майнові інтереси. Зокрема, ст. 27 Конституції України зазначає, що кожна людина має право на життя, на його захист з боку держави. Стаття 55 Конституції України гарантує захист особистих і майнових інтересів особи в установленому законом порядку. Тому в силу специфіки службової діяльності посадових осіб митних органів виникає потреба у додатковому застосуванні законодавчих засобів захисту їх життя, здоров'я, майна та їх близьких родичів від різного роду протиправних посягань з боку інших суб'єктів.

Відповідно до ст.2 Закону України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів" працівники митних органів підлягають державному захисту від перешкоджання виконанню покладених на них законом обов'язків і здійсненню наданих прав, а так само від посягань на їх життя, здоров'я, житло і майно та їх близьких родичів у зв'язку із службовою діяльністю.

З цією метою застосовуються спеціальні заходи забезпечення безпеки:

- особиста охорона, охорона житла і майна;
- видача зброї, засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку;
- встановлення телефону за місцем проживання;
- використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;
- тимчасове розміщення у місцях, що забезпечують безпеку;
- забезпечення конфіденційності даних про об'єкти захисту;
- переведення на іншу роботу, направлення на навчання, заміна документів, зовнішності, переселення на інше місце проживання.

Підставою для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки є дані, що свідчать про наявність реальної загрози життю, здоров'ю або майну.

Приводом для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки працівників митних органів та їх близьких родичів може бути:

- заява працівника або його близького родича;
- звернення керівника відповідного державного органу;
- отримання оперативної та іншої інформації про наявність загрози життю, здоров'ю, житлу і майну осіб, які підлягають захисту.

Глава 66. Застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї посадовими особами митної служби України

Стаття 423. Загальні положення щодо застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї посадовими особами митної служби України

Недоторканість особи, її захист від будь-якого насильства, іншого жорстокого поводження гарантується державою.

Фізична сила, спеціальні засоби та зброя застосовуються посадовими особами митної служби України лише у випадках, передбачених цим Кодексом.

Для забезпечення правильного та ефективного застосування фізичної сили, спеціальних засобів і зброї з посадовими особами митної служби України проводяться навчання із спеціальної підготовки та періодичні перевірки придатності до таких дій відповідно до цього Кодексу, а також до наказів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Людина, її життя і здоров'я і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю, що передбачено розділом I та II Конституції України ст. 3, 27, 29, 60 (право на життя, свободу, особисту недоторканість, охорону здоров'я).

Право, як система загальнообов'язкових норм, охоплює усі найважливіші сфери суспільного життя.

Ці норми охороняються державою, їх порушення тягне за собою відповідальність, тобто заходи державного примусу виконувати правові примуси.

Митне право – це сукупність правових норм, що регламентують право застосовні функції держави і уповноважених державою митних органів в інтересах економічної безпеки України та її митної політики.

До працівників правоохоронних органів слід відносити працівників органів: прокуратури; внутрішніх справ; служби безпеки; охорони державного кордону; державної податкової служби; митної служби; виконання покарань; державної контрольно-ревізійної служби; рибоохорони; державної лісової охорони; Антимонопольного комітету та інших органів, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції (Закон України “Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів).

Посадова особа митних органів – керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку.

Вчинення злочину під час виконання представником влади, у тому числі посадовою особою митної служби України, службових обов'язків означає, що посягання має місце під час реалізації ним наданих йому прав та виконання обов'язків, передбачених відповідними нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність представника влади або органу, в якому він працює (коментар К.К.України ст. 342).

Нормативно-правові підстави порядку застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї посадовими особами митної служби України передбачено статтями Митного кодексу України та постановою Кабінету Міністрів України “Про

затвердження Положення про застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї посадовими особами митної служби України”.

Згідно законодавства України, з метою забезпечення виконання вимог, розпоряджень, що добровільно не виконуються, для власної безпеки і припинення противоправних дій правопорушників, посадові особи митних органів під час виконання службових обов'язків мають право крім спеціальних засобів і вогнепальної зброї можуть застосовувати фізичний вплив, що враховано в Митному кодексі України (2002р).

Стаття 424. Застосування фізичної сили

Посадові особи митної служби України мають право застосовувати фізичну силу під час виконання службових обов'язків у таких випадках:

1) для припинення порушень митних правил, затримання осіб, які їх вчинили, подолання опору законним розпорядженням або вимогам посадових осіб митної служби України;

2) для забезпечення доступу в приміщення або на територію, де знаходяться товари і транспортні засоби, що перебувають під митним контролем;

3) для припинення інших дій, що перешкоджають виконанню обов'язків, покладених законом на посадових осіб митної служби України, якщо ненасильницькі засоби впливу не забезпечують виконання цих обов'язків.

Під заходами фізичного впливу слід розуміти дії посадових осіб митної служби, що виявляються у застосуванні мускульної сили, та механічного впливу на будь - який орган, частину тіла або весь організм правопорушника без допомоги спеціальних засобів та вогнепальної зброї з метою припинення правопорушення, затримання правопорушника та відведення небезпеки, що загрожує життю та здоров'ю працівників митної служби.

Фізичний вплив, це комплекс спеціальних прийомів (самбо, рукопашний бій) захисного впливу які можуть бути застосовані посадовими особами митних органів для відведення небезпеки.

Щоб застосування сили було правомірним, необхідно наявність, правової та фактичної підстав застосування сили, взятих у їх сукупності.

Правова підстава – це наявність складу правопорушення у діях особи, а фактична – необхідність негайного припинення із застосуванням сили.

Застосування заходів фізичної впливу буде правомірним лише у випадках, коли обстановка свідчить про те, що ненасильницькі дії не будуть ефективними для виконання обов'язків, покладених законом на посадових осіб митної служби України, що регламентує дії в стані необхідної оборони (коментар КК України ст. 36, 37, 38, 39, 40, 41).

Вид засобу фізичного впливу та інтенсивність його застосування визначаються кожним працівником митної служби, виходячи з оцінки обстановки, що складається.

За інших обставин застосування засобів фізичного впливу повинно носити оборонний, стримуючий характер, спрямований на здійснення контролю за діями правопорушника.

Стаття 425. Застосування спеціальних засобів

Посадові особи митної служби України мають право застосовувати наручники, гумові кийки, сльозоточиві речовини, обладнання для відкриття приміщень, засоби для примусової зупинки транспортних засобів та інші спеціальні засоби під час виконання службових обов'язків для:

1) відбиття нападу на посадових осіб митної служби України або на інших осіб;

2) відбиття нападу на будинки, будівлі, споруди та транспортні засоби, що належать митним органам, спеціалізованим митним установам та організаціям або використовуються ними, на товари та транспортні засоби, що перебувають під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення;

3) затримання правопорушників, їх доставлення в службове приміщення митного органу, спеціалізованої митної установи чи організації, якщо ці особи чинять опір та іншу протидію або можуть завдати шкоди оточуючим чи собі;

4) припинення фізичного опору, що чиниться посадовій особі митної служби України;

5) проникнення у приміщення, де можуть знаходитися предмети контрабанди та безпосередні об'єкти порушення митних правил;

6) зупинення транспортного засобу, водій якого не виконав вимогу посадової особи митної служби України про зупинення.

Забороняється застосовувати спеціальні засоби до жінок з явними ознаками вагітності, осіб з явними ознаками інвалідності та малолітніх, крім випадків вчинення ними збройного опору, скоєння групового нападу, який загрожує життю та здоров'ю людей, збереженню товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем.

Перелік спеціальних засобів, що використовуються посадовими особами митної служби України, визначається Кабінетом Міністрів України.

Вид спеціального засобу, час початку та інтенсивність його застосування визначаються з урахування обстановки, що складається, характеру правопорушення і особи правопорушника.

Правовою основою застосування спеціальних засобів є :

Конституція України;

Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо посилення боротьби зі злочинністю” від 21.06.1994;

Митний кодекс України від 11.07.2002 № 921-IV;

Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї посадовими особами митної служби України”.

Спеціальні засоби застосовуються у випадках, коли використані усі інші форми попереднього впливу не дали бажаних результатів на правопорушників.

Об'єкт злочину - це охоронювані кримінально-правовими нормами суспільні відносини та соціальні блага, на які посягає злочин.

Об'єктивна сторона злочину – це зовнішній акт суспільно небезпечного посягання на охоронюваний законом об'єкт, яким цьому об'єкту заподіюється шкода або створюється загроза її заподіяння.

Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність.

Суб'єктивна сторона злочину відображає процеси, які відбуваються у свідомості особи у зв'язку з вчиненням нею злочину і свідчать про спрямування її волі та про її ставлення до суспільно небезпечного діяння та його наслідків.

(коментар КК України ст.2,18)

Опір – це активна фізична протидія здійсненню відповідними працівниками своїх обов'язків.

Використанню спеціальних засобів має передувати попередження про намір їх застосування (за винятком необхідності відбиття раптового нападу на посадову особу митної служби України).

Попередження може бути зроблено як голосом, так і через гучно мовну установку, і в кожному випадку бажано рідною мовою осіб, проти яких ці засоби (зброя) застосовуватимуться, та українською мовою не менш як 2 рази з наданням часу, достатнього для припинення правопорушення.

Рішення про застосування спеціальних засобів приймає посадова особа митної служби України залежно від обставин, що склалися.

Забороняється застосовувати спеціальні засоби до жінок з явними ознаками вагітності і неповнолітніх, осіб з ознаками інвалідності, осіб похилого віку (крім випадків вчинення ними збройного опору або групового нападу, що створює загрозу життю або здоров'ю посадових осіб митної служби України чи збереженню товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем).

Забороняється також застосовувати спеціальні засоби проти громадян з малолітніми дітьми, а також у разі значного скупчення людей, якщо від цього можуть постраждати сторонні особи.

За наявності обставин, що не дозволять уникнути застосування спеціальних засобів, вжиті заходи не повинні перевищувати рівня, необхідного для виконання обов'язків, покладених на митні органи та їхніх посадових осіб, і мають зводити до мінімуму можливість заподіяння шкоди здоров'ю правопорушників.

Про поранення або смерть, що сталися внаслідок застосування спеціальних засобів і зброї, працівник митниці зобов'язаний негайно і письмово повідомити безпосереднього начальника для сповіщення прокуророві.

Начальник митниці доповідає вищестоящому керівнику. У разі необхідності інформуються керівники місцевих органів державної виконавчої влади.

У кожному випадку застосування спеціальних засобів і зброї службові особи митних органів зобов'язані в найкоротший термін забезпечити надання потерпілим медичної допомоги, повідомивши лікарів (заклад охорони здоров'я) про те, який засіб було застосовано.

Після застосування спеціальних засобів проводиться огляд приміщень і місцевості з метою виявлення потерпілих, можливих вогнищ, пошкодження об'єктів життєзабезпечення, а також спеціальних засобів, що не спрацювали, а при необхідності – дегазація.

Спеціальними засобами, що застосовуються посадовими особами митної служби України, є:

а) засоби індивідуального захисту: шоломи і бронежилети;

б) засоби активної оборони: наручники, пістолети (револьвери) з гумовими кулями, електрошкові пристрої, сльозоточиві речовини, гумові кийки, засоби для примусової зупинки автотранспорту, спеціальні транспортні засоби, обладнання для відкриття приміщень, у тому числі малогабаритні піротехнічні пристрої.

Одержувати, зберігати і застосовувати спеціальні засоби можуть лише посадові особи митної служби України, яких визнано здатними для цього за станом здоров'я, що підтверджується висновком відповідної медичної комісії.

Посадові особи митної служби України повинні систематично проводити роботу по забезпеченню законності застосування спеціальних засобів, притягати згідно з чинним законодавством до відповідальності осіб які допустили їх неправомірне використання, організувати навчання особового складу щодо застосування спеціальних засобів і ідготовку кваліфікованих спеціалістів – інструкторів за затвердженою програмою, видавати особовому складу спеціальні засоби тільки після складання кожним з них заліків з правил та порядку їх застосування.

Відповідальність за забезпечення законності застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї та порядку правил експлуатації, технічного обслуговування, зберігання, обліку, списання та знищення, заходи обережності при користуванні ними, порядок організації та програми навчання особового складу службовими особами митної служби України покладається на керівника спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Стаття 426. Зберігання, носіння та застосування вогнепальної зброї посадовими особами митної служби України

Під час виконання службових обов'язків окремим категоріям посадових осіб митної служби України, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України, надається право зберігати, носити вогнепальну зброю.

Порядок застосування вогнепальної зброї посадовими особами митної служби України регулюється положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Перелік видів вогнепальної зброї та набоїв до неї, що надаються для використання посадовими особами митної служби України, визначається Кабінетом Міністрів України.

Посадові особи митних органів як крайній захід мають право застосовувати зброю для:

- відбиття групового чи збройного нападу на них або окремих громадян, якщо їхньому життю та здоров'ю загрожує небезпека;
- відбиття групового чи збройного нападу на будівлі, склади, інші приміщення митних органів, а також на приміщення підприємств, установ та організацій, в яких здійснюється митний контроль;
- зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо його водій в зоні митного контролю своїми діями створює загрозу життю та здоров'ю громадян чи службовим особам митного органу;
- подачі сигналу тривоги.

Застосування вогнепальної зброї є крайньою мірою. Посадовими особами митної служби слід докласти всі зусилля до того щоб не застосовувати вогнепальну зброю, вирішуючи службові завдання іншими засобами. Як правило, вогнепальна зброя не повинна застосовуватися, за винятком випадків, коли правопорушник вчиняє збройний опір або іншим чином ставить під загрозу життя та здоров'я працівників митної служби та людей, і коли інші заходи, що мають менш виключний характер, недостатні для припинення правопорушення або затримання правопорушника.

Під зброєю слід розуміти предмети (пристрої), призначені для ураження живої чи іншої цілі, які відповідають стандартним зразкам або історично виробленим типам. Такі предмети (пристрої) можуть бути виготовлені заводським, у т.ч. за спеціальним замовленням, або іншим способом, знаходитись на озброєнні військових формувань України або бути знятими з нього та з виробництва, мати воєнне, спортивне, мисливське чи інше призначення, при цьому бути повністю справними або мати дефекти, які не впливають на їх бойові властивості (коментар до статті 404 КК України).

Застосування вогнепальної зброї під час опору чи примушування до порушення службових обов'язків означає фактичне використання її для фізичного впливу на начальника чи іншу особу, що виконує покладені на неї обов'язки, коли цими діями створювалась реальна загроза здоров'ю або життю потерпілого (здійснення прицільного пострілу або інший спосіб використання її бойових властивостей), або для психічного впливу (демонстрування оголеної вогнепальної зброї, приведення її в бойове

положення, прицілювання, поєднане зі словесною погрозою чи без такої). (коментар до статті 404 КК України).

Під час виконання службових обов'язків зберігати, носити та застосовувати вогнепальну зброю дозволяється наступним категоріям посадових осіб митної служби України:

- 1) керівному складу центрального апарату Державної митної служби України;
- 2) начальникам управлінь організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил і митної варти, а також їх заступникам та працівникам цих підрозділів;
- 3) начальникам регіональних митниць, митниць, їх заступникам по боротьбі з контрабандою, митної варти та працівникам цих підрозділів;
- 4) посадовим особам чергових служб митної служби України, спеціалізованих митних установ та організацій.

Зазначеними категоріями посадових осіб митної служби України використовуються наступні види вогнепальної зброї та боєприпаси до неї:

пістолети, револьвери, автомати.

До вогнепальної зброї посадовими особами митної служби України використовуються лише звичайні набой з кулею зі сталевим або свинцевим сердечником.

Носіння зброї та іншого знаряддя є їх транспортування безпосередньо при собі - в одязі, сумках, спеціальних футлярах або просто в руках.

Знаходження зазначеного знаряддя у машині і поруч з особою, але не безпосередньо при ній – в багажнику, в салоні або у спеціально влаштованому тайнику є не носінням.

Зберігання – це володіння вогнестрільною зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами, що не знаходяться безпосередньо при особі.

Зберігання не може здійснюватися в оселі, гаражі, автомобілі, на виробництві, де працює особа, на її дачі, в схованці у будь-якому місці.

Посадовим особам митної служби України забороняється зберігання, носіння зброї та набой до неї поза межами виконання службових обов'язків.

Спеціальні засоби, зброя та набой до неї зберігаються в окремих обладнаних технічними засобами охорони приміщеннях (кімнатах) митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій, що забезпечують їх збереження та захист від несанкціонованого доступу сторонніх осіб.

Одержувати, зберігати і застосовувати спеціальні засоби і вогнепальну зброю можуть лише службові особи митних органів, яких визнано здатними для цього за станом здоров'я, що підтверджується висновком відповідної медичної комісії. (Положення про застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї посадовими особами митної служби України).

Допуск особового складу митного органу до експлуатації озброєння:

- 1) наказ про призначення особи на посаду, пов'язану з експлуатацією озброєння й боєприпасів;
- 2) позитивний висновок підрозділу власної безпеки та контролю митного органу про допуск до роботи, пов'язаної з експлуатацією озброєння й боєприпасів;
- 3) позитивний висновок медичної комісії “Особа до роботи, пов'язаної з експлуатацією озброєння, допущена” (відповідне медичне обстеження повинно бути проведено протягом календарного року);
- 4) позитивний висновок (залікова відомість) відповідної постійно діючої комісії митного органу про перевірку знань матеріальної частини озброєння, правил користування ним, основних умов і порядку його застосування, порядку носіння, зберігання зброї й боєприпасів та відпрацювання вправ курсу стрільби.

Видача зброї, спеціальних засобів, боєприпасів до них здійснюється з метою:

- виконання службових та оперативно-службових завдань;
- проведення занять, практичних стрільб;
- технічного обслуговування та інших регламентних робіт з озброєнням, які проводяться посадовими особами;
- заступання на чергування, варту тощо згідно з наказу начальника митного органу.

Підставою для видачі закріпленої вогнепальної зброї, спеціальних засобів, боєприпасів до них посадовим особам митного органу є:

- письмове розпорядження (інший формалізований документ) начальника митного органу та осіб, що офіційно виконують їх обов'язки в даний час, черговому про видачу озброєння й боєприпасів;
- наказ начальника митного органу;
- затверджений начальником митного органу графік заступання на чергування (до варті), складений на місяць;
- інший офіційний документ, визначений начальником митного органу, на підставі якого здійснюється видача озброєння й боєприпасів.

Використання спеціальних засобів і вогнепальної зброї

1. Використанню спеціальних засобів і вогнепальної зброї має перебувати попередження про намір їх застосування (за винятком необхідності відбиття раптового нападу на службову особу митного органу).

Попередження може бути зроблено як голосом, так і через гучно мовну установку, і в кожному випадку бажано рідною мовою осіб, проти яких ці засоби (зброя) застосовуватимуться, та українською мовою не менш як 2 рази з наданням часу, достатнього для припинення правопорушення.

2. Рішення про застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї приймає службова особа митного органу залежно від обставин, що склалися.

Службова особа митного органу, яка діє індивідуально, приймає таке рішення самостійно і про випадок застосування спеціальних засобів і зброї доповідає у письмовій формі безпосередньому начальнику (із зазначенням часу, місця, проти кого і за яких обставин) та про його наслідки.

Забороняється застосовувати спеціальні засоби і вогнепальну зброю до жінок і неповнолітніх, осіб з явними ознаками інвалідності, осіб похилого віку (крім випадків вчинення ними збройного опору або групового нападу, що створює загрозу життю або здоров'ю службових осіб митних органів чи громадян).

Забороняється також застосовувати зброю проти громадян з малолітніми дітьми, а також у разі значного скупчення людей, якщо від цього можуть постраждати сторонні особи.

За наявності обставин, що не дозволять уникнути застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї, вжиті заходи не повинні перевищувати рівня, необхідного для виконання обов'язків, покладених на митні органи та їхніх службових осіб, і мають зводити до мінімуму можливість заподіяння шкоди здоров'ю правопорушників.

Про поранення або смерть, що сталися внаслідок застосування спеціальних засобів і зброї, працівник митниці зобов'язаний негайно і письмово повідомити безпосереднього начальника для сповіщення прокуророві.

Начальник митниці доповідає вищестоящому керівнику. У разі необхідності інформуються керівники місцевих органів державної виконавчої влади.

3. У кожному випадку застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї службові особи митних органів зобов'язані в найкоротший термін забезпечити надання потерпілим медичної допомоги, повідомивши лікарів (заклад охорони здоров'я) про те, який засіб було застосовано.

Норми забезпечення і утримання спеціальних засобів, вогнепальної зброї та набоїв до неї у митних органах, спеціалізованих митних установ та організаціях, а також порядок їх придбання, обліку, зберігання, видачі та використання визначаються й затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Керівники митних органів, спеціалізованих митних установ та організації зобов'язані систематично проводити роботу для забезпечення законності застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї, організовувати навчання посадових осіб митної служби, видавати спеціальні засоби й зброю лише після складання особовим складом митних органів заліків зі знання правил і порядку їх застосування.

Службові особи митних органів за неправомірне застосування спеціальних засобів і зброї несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством.

Стаття 427. Соціальні гарантії посадовим особам митної служби України

Держава гарантує посадовим особам митної служби України соціальний захист і матеріально-побутове забезпечення.

У разі загибелі, каліцтва або інвалідності внаслідок нещасного випадку, який стався з посадовою особою митної служби України під час виконання нею службових обов'язків, їй або її спадкоємцям здійснюється компенсаційна виплата в порядку, на умовах та у розмірах, визначених законодавством.

За загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням, посадовим особам митної служби України надаються такі види матеріального забезпечення та соціальних послуг:

- 1) допомога по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною);
- 2) допомога по вагітності та пологах ;
- 3) допомога при народженні дитини ;
- 4) допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- 5) допомога на поховання ;
- 6) забезпечення оздоровчих заходів (оплата путівок на санаторно-курортне лікування застрахованим особам та членам їх сімей, до дитячих оздоровчих закладів, утримання санаторіїв-профілакторіїв.

Допомога по тимчасовій непрацездатності надається у формі матеріального забезпечення, яке повністю або частково компенсує втрату заробітної плати (доходу), у разі настання в неї одного з таких страхових випадків:

- 1) тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві;
- 2) необхідності догляду за хворою дитиною;
- 3) необхідності догляду за хворим членом сім'ї;
- 4) догляду за дитиною віком до трьох років або дитиною-інвалідом віком до 16 років у разі хвороби матері або іншої особи, яка доглядає за цією дитиною;
- 5) карантину, накладеного органами санітарно-епідеміологічної служби;
- 6) тимчасового переведення особи відповідно до медичного висновку на легшу, нижчеоплачувану роботу;
- 7) протезування з поміщенням у стаціонар протезно-ортопедичного підприємства;
- 8) санаторно-курортного лікування.

Умови надання допомоги по тимчасовій непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, визначаються Законом України "Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування".

Допомога по тимчасовій непрацездатності по догляду за хворою дитиною віком до 14 років виплачується з першого дня за період, протягом якого дитина за висновком лікаря потребує догляду, але не більш як за 14 календарних днів.

Допомога по тимчасовій непрацездатності по догляду за хворою дитиною віком до 14 років, якщо вона потребує стаціонарного лікування, виплачується з першого дня за весь час її перебування в стаціонарі разом з хворою дитиною.

Допомога по тимчасовій непрацездатності по догляду за хворим членом сім'ї (крім догляду за хворою дитиною віком до 14 років) надається з першого дня, але не більш як за 3 календарні дні, а у виняткових випадках, з урахуванням тяжкості хвороби члена сім'ї та побутових обставин, - не більш як за 7 календарних днів.

Допомога по тимчасовій непрацездатності в разі захворювання матері або іншої особи, яка фактично здійснює догляд за дитиною віком до трьох років або дитиною-інвалідом віком до 16 років, надається особі, яка здійснює догляд за дитиною, з першого дня за весь період захворювання в порядку та розмірах, встановлених законодавством.

Допомога по тимчасовій непрацездатності по догляду за хворою дитиною віком до 14 років, по догляду за хворим членом сім'ї та в разі захворювання матері або іншої особи, яка фактично здійснює догляд за дитиною віком до трьох років або дитиною-інвалідом віком до 16 років, не надається, якщо особа перебувала у цей час у щорічній (основній чи додатковій) відпустці, додатковій відпустці у зв'язку з навчанням або творчій відпустці.

Якщо тимчасова непрацездатність особи викликана карантинном, накладеним органами санітарно-епідеміологічної служби, надається допомога по тимчасовій непрацездатності з першого дня за весь час відсутності на роботі з цієї причини.

Допомога по тимчасовій непрацездатності в разі здійснення протезування за медичними показаннями в стаціонарі протезно-ортопедичного підприємства надається особі з першого дня за весь період перебування в цьому підприємстві з урахуванням часу на проїзд до протезно-ортопедичного підприємства і назад.

Допомога по тимчасовій непрацездатності в разі здійснення санаторно-курортного лікування надається, якщо тривалість щорічної (основної та додаткової) відпустки недостатня для лікування та проїзду до санаторно-курортного закладу і назад.

Особі, яка направляється на санаторно-курортне лікування після перенесених захворювань і травм безпосередньо із стаціонару лікувального закладу за рахунок страхових коштів Фонду соціального страхування, допомога по тимчасовій непрацездатності надається лише за час проїзду до санаторно-курортного закладу і назад. Якщо таке лікування здійснювалося за рахунок власних коштів застрахованої особи або інших джерел, допомога по тимчасовій непрацездатності надається за весь період перебування в санаторії з урахуванням часу на проїзд у порядку і розмірах, встановлених законодавством.

Допомога по тимчасовій непрацездатності застрахованій особі, яка виховує дитину-інваліда віком до 16 років, надається за весь період санаторно-курортного лікування дитини-інваліда (з урахуванням часу на проїзд до санаторно-курортного закладу і назад) за наявності медичного висновку про необхідність стороннього догляду за нею.

Допомога по тимчасовій непрацездатності не надається:

- 1) у разі одержання застрахованою особою травм або її захворювання при вчиненні нею злочину;
- 2) у разі навмисного заподіяння шкоди своєму здоров'ю з метою ухилення від роботи чи інших обов'язків або симуляції хвороби;
- 3) за час перебування під арештом і за час проведення судово-медичної експертизи;
- 4) за час примусового лікування, призначеного за постановою суду;
- 5) у разі тимчасової непрацездатності у зв'язку із захворюванням або травмою, що сталися внаслідок алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння або дій, пов'язаних з таким сп'янінням;
- 6) за період перебування застрахованої особи у відпустці без збереження заробітної плати, творчій відпустці, додатковій відпустці у зв'язку з навчанням.

Особи, які в період отримання допомоги по тимчасовій непрацездатності порушують режим, встановлений для них лікарем, або не з'являються без поважних причин у призначений строк на медичний огляд, у тому числі на лікарсько-консультативну комісію (ЛКК) чи медико-соціальну експертну комісію (МСЕК), втрачають право на цю допомогу з дня допущення порушення на строк, що

встановлюється рішенням органу, який призначає допомогу по тимчасовій непрацездатності.

Допомога по тимчасовій непрацездатності виплачується особам залежно від страхового стажу в таких розмірах:

60 відсотків середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають страховий стаж до п'яти років;

80 відсотків середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають страховий стаж від п'яти до восьми років;

100 відсотків середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають страховий стаж понад вісім років;

100 відсотків середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, віднесеним до 1 - 4 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; одному з батьків або особі, що їх замінює та доглядає хвору дитину віком до 14 років, яка потерпіла від Чорнобильської катастрофи; ветеранам війни та особам, на яких поширюється чинність Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту".

Допомога по вагітності та пологах надається особі у формі матеріального забезпечення, яке компенсує втрату заробітної плати (доходу) за період відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами.

Допомога по вагітності та пологах особі виплачується за весь період відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, тривалість якої становить 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі ускладнених пологів або народження двох чи більше дітей - 70) календарних днів після пологів. Жінкам, віднесеним до 1 - 4 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, допомога по вагітності та пологах виплачується за 180 календарних днів зазначеної відпустки (90 - до пологів та 90 - після пологів). Розмір зазначеної допомоги обчислюється сумарно та надається особі в повному обсязі незалежно від кількості днів відпустки, фактично використаних до пологів.

Допомога по вагітності та пологах виплачується особі, яка усиновила дитину протягом двох місяців з дня її народження, зазначеного у свідоцтві про народження, за період з дня усиновлення і до закінчення 56 календарних днів (70 календарних днів у разі одночасного усиновлення двох і більше дітей, 90 календарних днів - для жінок, віднесених до 1 - 4 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи).

У разі надання особі відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами у період її тимчасової непрацездатності листок непрацездатності по тимчасовій непрацездатності закривається і з дня настання цієї відпустки видається інший листок непрацездатності. Кожен із зазначених листків оплачується за відповідними нормами цього Закону.

Допомога при народженні дитини надається особі (одному з батьків дитини, усиновителю чи опікуну) у розмірі, що встановлюється правлінням Фонду соціального страхування, але не менше розміру прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Право на допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку має особа (один із батьків дитини, усиновитель, баба, дід, інший родич або опікун), яка фактично здійснює догляд за дитиною.

Допомога на поховання надається у разі смерті посадової особи, а також членів сім'ї, які перебували на її утриманні:

1) дружини (чоловіка);

2) дітей, братів, сестер та онуків, які не досягли 18 років або старших цього віку, якщо вони стали інвалідами до 18 років (братів, сестер та онуків - за умови, що вони не мають працездатних батьків), а студентів та учнів середніх професійно-технічних та вищих навчальних закладів з денною формою навчання - до 23 років;

3) батька, матері;

4) діда та баби за прямою лінією спорідненості.

Для забезпечення відновлення здоров'я посадова особа та члени її сім'ї мають право на отримання санаторно-курортного лікування, оздоровлення в пов'язаних із санаторно-курортним лікуванням, здійснюється за наявності медичних показань.

Стаття 428. Гарантія оплати праці посадових осіб митної служби України

Держава гарантує оплату праці посадових осіб митної служби України з метою створення достатніх матеріальних умов для незалежного і сумлінного виконання ними службових обов'язків.

Грошове забезпечення посадових осіб митної служби України складається з грошового утримання, яке включає в себе посадовий оклад і щомісячні надбавки за спеціальне звання та вислугу років, та доплат і надбавок до грошового утримання, а також інших видів додаткових виплат.

Законодавство про оплату праці ґрунтується на Конституції України і складається з Кодексу законів про працю України, Закону України «Про оплату праці», Закону України "Про колективні договори і угоди", Закону України "Про підприємства в Україні" та інших актів законодавства України.

Заробітна плата - це винагорода, обчислена у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці.

Джерелом фінансування заробітної плати для установ і організацій, що фінансуються з бюджету, - це кошти, які виділяються з відповідних бюджетів.

Організація оплати праці здійснюється на підставі: законодавчих та інших нормативних актів; генеральної угоди на державному рівні; галузевих, регіональних угод; колективних договорів; трудових договорів.

Основою організації оплати праці в митних органах є тарифна система, яка включає: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники). Тарифна система оплати праці використовується для розподілу робіт залежно від їх складності, а працівників - залежно від їх кваліфікації та за розрядами тарифної сітки. Вона є основою формування та диференціації розмірів заробітної плати.

Відповідно до Закону України «Про державну службу» оплата праці державних службовців повинна забезпечувати достатні матеріальні умови для незалежного виконання службових обов'язків, сприяти укомплектуванню апарату державних органів компетентними і досвідченими кадрами, стимулювати їх сумлінну та ініціативну працю.

Заробітна плата державних службовців складається з посадових окладів, премій, доплати за ранги, надбавки за вислугу років на державній службі та інших надбавок.

Посадові оклади державних службовців встановлюються залежно від складності та рівня відповідальності виконуваних службових обов'язків.

Надбавка за вислугу років виплачується державним службовцям щомісячно у відсотках до посадового окладу з урахуванням доплати за ранг і залежно від стажу державної служби у таких розмірах: понад 3 роки - 10, понад 5 років - 15, понад 10 років - 20, понад 15 років - 25, понад 20 років - 30, понад 25 років - 40 відсотків.

Державним службовцям можуть встановлюватися надбавки за високі досягнення у праці і виконання особливо важливої роботи, доплати за виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників та інші надбавки і доплати, а також надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань.

Умови оплати праці державних службовців, розміри їх посадових окладів, надбавок, доплат і матеріальної допомоги визначаються Кабінетом Міністрів України.

Скорочення бюджетних асигнувань не може бути підставою для зменшення посадових окладів, надбавок до них та фінансування інших, передбачених цим Законом, гарантій, пільг і компенсацій.

За сумлінну безперервну працю в державних органах, зразкове виконання трудових обов'язків державним службовцям видається грошова винагорода в розмірі та порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

За особливі трудові заслуги державні службовці представляються до державних нагород та присвоєння почесних звань.

Умови розміру оплати праці працівників установ та організацій, що фінансуються з бюджету, в тому числі працівників митної служби України визначаються Кабінетом Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України № 225 від 12 березня 1997 р. «Про умови оплати праці працівників Державної митної служби» затверджено для працівників центрального апарату Державної митної служби, регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних управлінь: схеми посадових окладів, розмір щомісячних надбавок за вислугу років, розмір щомісячних надбавок за персональне звання.

Зобов'язано митні органи виплачувати працівникам регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних управлінь доплату за роботу в нічний час у розмірі 35 відсотків посадового окладу за фактично відпрацьований час. Виплачувати працівникам Державної митної служби, робота яких пов'язана з роз'їздами, надбавку у розмірах, передбачених чинним законодавством.

Голова Державної митної служби, начальники регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних управлінь у межах асигнувань, які виділяються на утримання органів митної служби та граничної чисельності працюючих устанавлюють:

- керівникам підрозділів, спеціалістам і службовцям посадові оклади відповідно до зазначених схем посадових окладів;

- заступникам керівників структурних підрозділів, не передбачених схемою посадових окладів, посадові оклади на 2 - 7 відсотків нижче посадового окладу відповідного керівника;

- посадові оклади для окремих спеціалістів, не передбачених схемами посадових окладів, затвердженими цією постановою, відповідно до схем посадових окладів відповідних категорій працівників;

- надбавку за знання та використання в роботі однієї західноєвропейської мови - до 10 відсотків, двох і більше - 25 відсотків посадового окладу; однієї східної мови - 15 відсотків, двох і більше мов, одна з яких східна, - 35 відсотків посадового окладу;

- службовим особам, які пропрацювали в цих органах не менш як два роки і здійснюють митний контроль за переміщенням товарів та інших предметів через митний кордон України, виконують обов'язки щодо справляння мита та інших платежів, а також здійснюють контроль та обов'язки, пов'язані із забезпеченням виконання зазначених функцій, надбавки у розмірі до 50 відсотків посадового окладу з урахуванням надбавки за персональне звання;

- надбавку за високі досягнення у праці і виконання особливо важливих завдань - до 50 відсотків посадового окладу з урахуванням надбавки за персональне звання. У разі несвоєчасного, неякісного виконання завдання ці надбавки скасовуються або зменшуються;

- службовим особам Державної митної служби щомісячну надбавку в розмірі до 100 відсотків посадового окладу з урахуванням надбавок за персональне звання та вислугу років;

Преміювання працівників митних органів проводиться відповідно до їх особистого вкладу в загальні результати роботи в межах фонду преміювання у порядку, затвердженому головою Державної митної служби.

Працівникам надається матеріальна допомога у розмірі середньомісячного заробітку.

З метою залучення до роботи в органах Державної митної служби висококваліфікованих спеціалістів виплачується працівникам зазначених органів, які мають науковий ступінь кандидата або доктора наук з відповідної спеціальності, доплату до посадових окладів у розмірі відповідно 15 і 20 відсотків посадового окладу.

Умови оплати праці спеціалізованих організацій та робітників органів Державної митної служби визначаються відповідно до умов оплати праці аналогічних категорій працівників органів Міністерства внутрішніх справ.

Норми оплати праці працівників митних органів (за роботу в надурочний час; у святкові, неробочі та вихідні дні; у нічний час) і гарантії для працівників (оплата щорічних відпусток; за час виконання державних обов'язків; для тих, які направляються для підвищення кваліфікації, переведених тимчасово на іншу роботу у зв'язку з виробничою необхідністю; для вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, для донорів тощо), а також гарантії та компенсації працівникам в разі переїзду на роботу до іншої місцевості, службових відряджень тощо встановлюються Кодексом законів про працю України та іншими актами законодавства України.

Працівник митного органу має право на оплату своєї праці відповідно до актів законодавства і колективного договору.

Забороняється будь-яке зниження розмірів оплати праці залежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, мови, політичних поглядів, релігійних переконань, членства у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, роду і характеру занять, місця проживання.

Заробітна плата виплачується працівникам регулярно в робочі дні в строки, встановлені у колективному договорі, але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів.

У разі, коли день виплати заробітної плати збігається з вихідним, святковим або неробочим днем, заробітна плата виплачується напередодні.

Стаття 429. Житлове забезпечення посадових осіб митної служби України

Посадові особи митної служби України, які потребують поліпшення житлових умов, мають право на першочергове одержання житла. Таке право зберігається за посадовими особами митної служби України після виходу на пенсію за наявності у них стажу служби в митній службі України 20 і більше років.

Митні органи, спеціалізовані митні установи та організації можуть мати відомчий житловий фонд, що формується в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

У разі загибелі посадової особи митної служби України у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків за сім'єю загиблого зберігається право на одержання житлової площі на тих самих умовах і підставах, які мали місце на момент загибелі цієї посадової особи.

Посадові особи митної служби України мають право на одержання за місцем проживання або роботи безпроцентної позики на індивідуальне або кооперативне житлове будівництво та обзаведення домашнім господарством на строк до 20 років з погашенням 50 відсотків одержаної позики за рахунок бюджетних коштів.

Відповідно до Закону України «Про державну службу» державні службовці забезпечуються житлом у встановленому порядку із державного фонду.

Державні службовці, які займають посади першої - четвертої категорій, мають право на першочергове встановлення квартирних телефонів.

На індивідуальне і кооперативне житлове будівництво або для придбання квартир чи індивідуальних жилих будинків державним службовцям, які потребують відповідно до чинного законодавства поліпшення житлових умов, надається земельна ділянка та безвідсотковий кредит на строк до 20 років. Умови надання кредиту визначаються Кабінетом Міністрів України.

Постановою Ради Міністрів УРСР від 4 лютого № 37 затверджено Перелік категорій працівників, яким може бути надано службові жилі приміщення, в тому числі службовим особам митних органів. До цього переліку віднесені:

- інспектори-кінологи регіональних митниць, митниць;
- інспектори (водії оперативних транспортних засобів), головні інспектори, головні спеціалісти Держмитслужби, регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних управлінь та організацій;
- начальники управлінь, відділів, служб, відділень та їх заступники, начальники секторів, головні бухгалтери, заступники головних бухгалтерів Держмитслужби, регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних управлінь та організацій;
- начальники регіональних митниць, митниць, митних постів, спеціалізованих митних управлінь та організацій і їх заступники;
- заступники, радники та помічники Голови Держмитслужби;
- ректори і проректори, директори та їх заступники, начальники, професори і доценти, старші викладачі факультетів та кафедр навчальних закладів.

Положенням про порядок надання службових жилих приміщень і користування ними передбачено, що службові жилі приміщення призначаються для заселення громадянами, які у зв'язку з характером їх трудових відносин повинні проживати за місцем роботи або поблизу від нього. Через це зазначені приміщення повинні знаходитися у безпосередній близькості від ділянки, яка ними обслуговується (їх робочого місця).

Підприємства, установи, організації мають використовувати службові жилі приміщення за їх цільовим призначенням.

Жиле приміщення включається до числа службових рішенням виконавчого комітету районної, міської, районної в місті Ради за клопотанням адміністрації підприємства, установи, організації. В тих випадках, коли підприємство, установа, організація розташована на території одного населеного пункту (району в місті), а жиле приміщення на території іншого, рішення про його включення до числа службових приймається виконавчим комітетом за місцем знаходження приміщення.

Оперативний облік належних їм службових жилих приміщень провадять також відповідні підприємства, установи, організації.

Жиле приміщення виключається з числа службових, якщо відпала потреба в такому його використанні, а також у випадках, коли в установленому порядку воно виключено з числа жилих. Сам по собі факт проживання в службових жилих приміщеннях робітників і службовців, які припинили трудові відносини з підприємством, установою, організацією за власним бажанням, не є підставою для виключення цих приміщень з числа службових.

Виключення жилого приміщення з числа службових провадиться на підставі клопотання підприємства, установи, організації рішенням виконавчого комітету. Про виключення жилого приміщення з числа службових у журналі обліку службових жилих приміщень робиться відповідна відмітка.

Службові жилі приміщення надаються працівникам, які постійно проживають, а також прописані в населеному пункті за місцем розташування відповідного підприємства, установи, організації. З дозволу виконавчого комітету районної, міської,

районної в місті Ради службове жите приміщення може бути надано працівникові, який проживав в іншому населеному пункті.

Зазначені приміщення надаються незалежно від перебування працівників на квартирному обліку, без додержання черговості та пільг, установлених для забезпечення громадян житлом.

Якщо жилі приміщення, в яких проживають відповідні працівники, знаходяться на такій відстані від місця роботи, яка виключає можливість виконання ними трудових обов'язків, надання службових жилих приміщень допускається у випадках, коли ці працівники забезпечені житлом.

Для одержання службового жилого приміщення відповідний працівник подає заяву адміністрації. До заяви додається довідка з місця проживання про склад сім'ї і прописку. Члени сім'ї заявника, які бажають оселитися в службове жите приміщення, дають письмову згоду на проживання в зазначеному приміщенні.

При наданні службових жилих приміщень не допускається заселення однієї кімнати особами різної статі, старшими за 9 років, крім подружжя, а також особами, які хворіють на тяжкі форми деяких хронічних захворювань, у зв'язку з чим вони не можуть проживати в одній кімнаті з членами своєї сім'ї.

Не допускається також заселення квартири, збудованої для однієї сім'ї, двома і більше сім'ями або двома і більше саодинокими особами.

Службові жилі приміщення надаються у межах 13,65 квадратного метра жилої площі на одну особу, але не менше рівня середньої забезпеченості громадян жилою площею в даному населеному пункті, визначеному в установленому порядку.

Службове жите приміщення надається працівникові на всіх членів сім'ї, які проживають разом з ним (а також на дружину (чоловіка) і неповнолітніх дітей, які проживають окремо від заявника в даному або в іншому населеному пункті).

Службове жите приміщення надається працівниками митної служби України на час виконання ними обов'язків, які потребують проживання в такому приміщенні.

Службові жилі приміщення надаються за рішенням адміністрації митного органу у віданні якого ці приміщення знаходяться, затвердженням виконавчим комітетом районної, міської, районної в місті Ради, на території якої знаходиться відповідний орган.

У рішенні зазначається, яку займає посаду або виконує роботу особа, якій надається службове жите приміщення, склад її сім'ї, розмір приміщення, що надається, кількість кімнат у ньому та адреса.

Громадяни, вказані в рішенні про надання службового жилого приміщення, дають письмове зобов'язання про звільнення займаного жилого приміщення в будинку державного або громадського житлового фонду чи в будинку житлово-будівельного кооперативу, за винятком тих, кому жилі приміщення належать на праві приватної власності.

Рішення про надання службового жилого приміщення може бути переглянуто до видачі ордера, якщо виявляться обставини, які не були раніше відомі й могли вплинути на вказане рішення.

Службові жилі приміщення, що звільняються, надаються особам, які мають право на їх одержання, в порядку, встановленому цим Положенням.

При вселенні в надане службове жите приміщення громадянин здає ордер у житлово-експлуатаційну організацію, а за її відсутності - відповідному підприємству, установі, організації. Ордер зберігається як документ суворої звітності. Одночасно подаються паспорти усіх членів сім'ї, включених до ордера, з відміткою про виписку з попереднього місця проживання.

До одержання службових жилих приміщень працівниками, яким вони можуть надаватися, поліпшення житлових умов цих працівників провадиться в загальному порядку відповідно до Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень.

Працівники, які проживають у службових жилих приміщеннях і потребують поліпшення житлових умов, за їх бажанням, можуть забезпечуватися іншими службовими жилими приміщеннями.

Працівники, що припинили трудові відносини з установою за власним бажанням, підлягають виселенню з службового жилого приміщення з усіма особами, які з ними проживають, без надання іншого жилого приміщення. Виселення провадиться в судовому порядку. Без надання іншого жилого приміщення не може бути виселено:

- інвалідів війни та інших інвалідів з числа військовослужбовців, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії або каліцтва, що їх вони дістали при захисті СРСР чи при виконанні інших обов'язків військової служби, або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті; учасників Великої Вітчизняної війни, які перебували у складі діючої армії; сім'ї військовослужбовців і партизанів, які загинули або пропали безвісти при захисті СРСР чи при виконанні інших обов'язків військової служби; сім'ї військовослужбовців; інвалідів з числа осіб рядового і начальницького складу органів Міністерства внутрішніх справ СРСР, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії або каліцтва, що їх вони дістали при виконанні службових обов'язків;
- осіб, які пропрацювали на підприємстві, в установі, організації, що надали їм службове жите приміщення, не менш як десять років;
- осіб, що звільнені з посади, у зв'язку з якою їм було надано жите приміщення, але не припинили трудових відносин з підприємством, установою, організацією, які надали це приміщення;
- осіб, звільнених у зв'язку з ліквідацією підприємства, установи, організації або за скороченням чисельності чи штату працівників;
- пенсіонерів по старості, персональних пенсіонерів, членів сім'ї померлого працівника, якому було надано службове жите приміщення; інвалідів праці I і II груп, інвалідів I і II груп з числа військовослужбовців і прирівняних до них осіб;
- одиноких осіб з неповнолітніми дітьми, які проживають разом з ними.

Стаття 430. Пенсійне забезпечення працівників митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій

Пенсійне забезпечення посадових осіб митної служби України здійснюється відповідно до умов і порядку, встановлених Законом України "Про державну службу".

Пенсійне забезпечення працівників митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, які не є посадовими особами, здійснюється на загальних підставах відповідно до законодавства України про пенсійне забезпечення.

Пенсія державним службовцям, в тому числі, посадовим особам митних органів виплачується за рахунок держави.

Граничний вік перебування на державній службі становить 60 років для чоловіків і 55 років для жінок. У разі необхідності керівник державного органу за погодженням з Начальником Головного управління державної служби при Кабінеті Міністрів України може продовжити термін перебування на державній службі, але не більш як на п'ять років.

У виняткових випадках після закінчення цього терміну державні службовці можуть бути залишені на державній службі лише на посадах радників або консультантів за рішенням керівника відповідного державного органу.

На одержання пенсії державних службовців мають право особи, які досягли встановленого законодавством України пенсійного віку, за наявності загального трудового стажу для чоловіків - не менше 25 років, для жінок - не менше 20 років, у

тому числі стажу державної служби - не менше 10 років. Зазначеним особам призначаються пенсії в розмірі 80 відсотків суми їх посадового (чинного) окладу з урахуванням надбавок, передбачених цим Законом, без обмеження граничного розміру пенсії.

Пенсія державному службовцю виплачується у повному розмірі незалежно від його заробітку (прибутку), одержуваного після виходу на пенсію.

За кожний повний рік роботи понад 10 років на державній службі пенсія збільшується на один відсоток заробітку, але не більше 90 відсотків посадового (чинного) окладу з урахуванням надбавок, передбачених Законом «Про державну службу», без обмеження граничного розміру пенсії.

Посадова особа митного органу, звільнена з державної служби у зв'язку з засудженням за умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища, або вчиненням корупційного діяння, позбавляється права на одержання пенсії, передбаченої цією статтею. В таких випадках пенсія державному службовцю призначається на загальних підставах.

Посадовим особам митних органів у разі виходу на пенсію при наявності стажу державної служби не менше 10 років виплачується грошова допомога в розмірі 10 місячних посадових окладів.

У разі виходу на пенсію посадові особи митних органів при наявності стажу державної служби не менше 10 років користуються умовами щодо комунально-побутового обслуговування, передбаченими законодавством.

Закон України «Про пенсійне забезпечення» відповідно до Конституції України гарантує всім непрацездатним громадянам України право на матеріальне забезпечення за рахунок суспільних фондів споживання шляхом надання трудових і соціальних пенсій. Працівники митних органів України мають право на державне пенсійне забезпечення за віком, по інвалідності та в інших випадках, передбачених цим Законом. За цим Законом призначаються: а) трудові пенсії: за віком; по інвалідності.

Право на трудову пенсію мають особи, зайняті суспільно корисною працею, при додержанні інших умов, передбачених законодавством.

Звернення за призначенням пенсії може здійснюватися у будь-який час після виникнення права на пенсію.

При цьому пенсії за віком і по інвалідності призначаються незалежно від того, припинено роботу на час звернення за пенсією чи вона продовжується. Пенсії за вислугу років призначаються при залишенні роботи, яка дає право на цю пенсію.

Виплата пенсій здійснюється з коштів Пенсійного фонду України.

Пенсійний фонд України є самостійною фінансово-банківською системою, не входить до складу державного бюджету України, формується за рахунок коштів, що відраховуються підприємствами і організаціями (в тому числі й тими, що використовують працю громадян за угодами цивільно-правового характеру) на заходи соціального страхування за тарифами, диференційованими залежно від небезпечності, шкідливості, тяжкості робіт та стану інших умов праці, страхових внесків громадян, які займаються підприємницькою діяльністю, обов'язкових страхових внесків громадян, а також коштів державного бюджету України.

Пенсії не підлягають оподаткуванню.

Поряд з державним пенсійним забезпеченням працівники мають право укладати договори добровільного страхування додаткової пенсії. Пенсійне забезпечення відповідно до цього Закону здійснюється органами Пенсійного фонду України.

Право на пенсію за віком мають:

чоловіки - після досягнення 60 років і при стажі роботи не менше 25 років;

жінки - після досягнення 55 років і при стажі роботи не менше 20 років.

Стаття 431. Гарантії у разі каліцтва і захворювання, відшкодування збитків

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи відповідно до законодавства України компенсує працівникам митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій шкоду, заподіяну їм каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним із виконанням службових обов'язків.

Постановою Кабінету Міністрів України затверджується положення про порядок, умови здійснення та розміри компенсаційних виплат і компенсації шкоди в разі, каліцтва, інвалідності або іншого ушкодження здоров'я, що сталися з працівниками митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій і пов'язані з виконанням ними службових обов'язків.

Це Положення визначає порядок, умови здійснення та розміри компенсаційних виплат і компенсації шкоди в разі каліцтва, інвалідності або іншого ушкодження здоров'я, що сталися з працівниками митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій і пов'язані з виконанням ними службових обов'язків.

Під компенсаційною виплатою розуміється виплата коштів посадовій особі митної служби України у разі каліцтва або інвалідності цієї посадової особи внаслідок нещасного випадку, що стався з нею під час виконання службових обов'язків. Під компенсацією шкоди розуміється виплата коштів та інші види компенсації працівнику митного органу, спеціалізованої митної установи чи організації в разі каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я, пов'язаного з виконанням службових обов'язків.

Дія цього порядку поширюється на осіб, що мають право на отримання компенсаційних виплат та на компенсацію шкоди. Такі виплати здійснює Державна митна служба та органи соціального захисту згідно з чинним законодавством.

Держмитслужба здійснює виплати за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених кошторисом витрат на її утримання. Річний розмір коштів визначається відповідним розрахунком, складеним за результатами аналізу статистики подій і розмірів виплат, проведених за попередні три роки, з урахуванням динаміки їх змін у митних органах, спеціалізованих митних установах і організаціях. До річного розрахунку коштів включаються витрати на перерахування платежів та відкриття рахунків в установах банків.

Компенсаційні виплати посадовим особам митної служби України проводяться:

б) у разі інвалідності внаслідок нещасного випадку, який стався з посадовою особою митної служби України під час виконання нею службових обов'язків, у розмірі, що залежить від ступеня втрати працездатності при встановленні інвалідності: I групи – 5-річного, II групи – 4-річного, III групи – 3-річного грошового забезпечення за останньою посадою потерпілого на день нещасного випадку;

в) у разі каліцтва із стійкою втратою працездатності, але без встановлення інвалідності внаслідок нещасного випадку, який стався з посадовою особою митної служби України під час виконання нею службових обов'язків, - у розмірі місячного грошового забезпечення на день нещасного випадку, за кожний процент стійкої втрати працездатності.

Компенсаційні виплати здійснюються незалежно від страхових виплат і виплат у порядку відшкодування шкоди. Повторні компенсаційні виплати за тим самим нещасним випадком (у разі зміни ступеня втрати працездатності потерпілим тощо) здійснюються за вирахуванням суми коштів, сплачених при раніше проведених компенсаційних виплатах.

Компенсація шкоди працівникам митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій у разі їх каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, пов'язаного з виконанням службових обов'язків, у всіх випадках здійснюється в обсягах і розмірах

передбачених Законом України “Про загальнообов’язкове соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”.

У разі каліцтва або іншого ушкодження здоров’я внаслідок нещасного випадку (профзахворювання), що стався з працівником митного органу, спеціалізованої митної установи чи організації, пов’язаних з виконанням ним службових обов’язків, проводиться відповідне розслідування згідно з Положенням про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2001 №1094.

Компенсація шкоди в таких випадках проводиться Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України на підставі матеріалів розслідування згідно із Законом України “Про загальнообов’язкове соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”.

У разі каліцтва або іншого ушкодження здоров’я, пов’язаних із виконанням службових обов’язків, на які не поширюється дія Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, компенсація шкоди здійснюється на підставі документа, що виданий уповноваженим органом і свідчить про зв’язок між втратою працездатності і виконанням службових обов’язків потерпілим.

У таких випадках компенсацію шкоди здійснює Держмитслужба.

Стаття 432. Гарантії у разі загибелі працівника митного органу, спеціалізованої митної установи, організації

У разі загибелі працівника митного органу, спеціалізованої митної установи, організації під час виконання ним службових обов’язків непрацездатним членам сім’ї загиблого, які перебували на його утриманні, органами соціального захисту щомісячно виплачується компенсація в розмірі різниці між частиною грошового забезпечення загиблого, що припадала на їх частку, і призначеною пенсією у зв’язку з втратою годувальника без урахування одноразової допомоги.

Кабінетом Міністрів України затверджується положення про порядок, умови здійснення та розміри компенсаційних виплат і компенсації шкоди в разі загибелі працівника митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій під час виконання ними службових обов’язків.

Це положення визначає порядок, умови здійснення та розміри компенсаційних виплат і компенсації шкоди в разі загибелі працівника митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій під час виконання ними службових обов’язків.

Під компенсаційною виплатою розуміється виплата коштів її спадкоємцям посадової особи митних органів України у разі загибелі під час виконання службових обов’язків. Дія цього порядку поширюється на осіб, що мають право на отримання компенсаційних виплат та на компенсацію шкоди.

Виплати, передбачені цим Положенням, здійснює Державна митна служба та органи соціального захисту згідно з чинним законодавством.

Держмитслужба здійснює виплати за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених кошторисом витрат на її утримання. Річний розмір коштів визначається відповідним розрахунком, складеним за результатами аналізу статистики подій і розмірів виплат, проведених за попередні три роки, з урахуванням динаміки їх змін у митних органах, спеціалізованих митних установах і організаціях. До річного

розрахунку коштів включаються витрати на перерахування платежів та відкриття рахунків в установах банків.

Компенсаційні виплати спадкоємцям посадових осіб митної служби України проводяться у разі загибелі внаслідок нещасного випадку, що стався з посадовою особою митної служби України під час виконання нею службових обов'язків, - її спадкоємцям у розмірі 10-річного грошового забезпечення загиблого за останньою посадою на день нещасного випадку;

Підставою, що дає право на звернення за компенсаційною виплатою та на її здійснення, є наявність акта про нещасний випадок на виробництві складеного за формою Н-1, наведеного в додатку 1 до Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2001 № 1094.

Спадкоємці посадової особи митного органу звертаються з письмовою заявою про компенсаційну виплату до керівника митного органу, спеціалізованої митної установи або організації. До заяви додаються копія акта про нещасний випадок на виробництві (форма Н-1) та копія свідоцтва про смерть, засвідчена в установленому порядку.

Митний орган, спеціалізована митна установа або організація після отримання від спадкоємців загиблої посадової особи зазначених документів видає їм довідку для отримання в установленому порядку свідоцтва про право на спадщину. Копія свідоцтва про право на спадщину, завірена в установленому порядку, додається до свідоцтва про смерть.

До зазначених документів готується довідка із зазначенням останньої посади й місячного грошового забезпечення загиблого, підписана керівником митного органу, спеціалізованої митної установи або організації й скріплена гербовою печаткою.

Протягом 6-ти календарних днів з дня надходження останнього документа від спадкоємців загиблого документи в повному обсязі відповідно подаються митним органом, спеціалізованою митною установою або організацією до Держмитслужби.

Для розгляду документів про компенсаційні виплати та для підготовки пропозицій Голові Держмитслужби щодо їх проведення наказом Держмитслужби створюється постійно діюча комісія, яка протягом тижня розглядає документи, подані для одержання компенсаційних виплат, і приймає рішення.

Компенсаційна виплата коштів проводиться за погодженням з одержувачем шляхом оформлення поштового переказу на адресу його проживання або шляхом перерахування коштів на особистий рахунок одержувача в установі банку. Про проведення компенсаційної виплати одержувач коштів та митний орган, спеціалізована митна установа або організація, що надіслали до Держмитслужби подання, повідомляються протягом трьох робочих днів після перерахування коштів.

Неповнолітньому спадкоємцю, у якого відсутні батьки, компенсаційна виплата проводиться шляхом перерахування коштів на його особистий рахунок в установі банку за місцем його проживання з одночасним повідомленням відповідного органу опіки й піклування.

Розділ XXI ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Митний кодекс України набирає чинності з січня 200 року.

2. До приведення нормативно-правових актів у відповідність із цим Кодексом чинні нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Кодексу.

3. Кабінету Міністрів України:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із цим Кодексом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Кодексом;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Кодексом;

відповідно до компетенції забезпечити видання нормативно-правових актів, передбачених цим Кодексом.

4. З набранням чинності цим Кодексом втрачають чинність:

Закон України "Про митну справу в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., N 44, ст. 575; 1994 р., N 20, ст. 116; 2000 р., N 13, ст. 109);

Закон України "Про звільнення від обкладення митом предметів, які вивозяться (пересилаються) громадянами за митний кордон України" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., N 26, ст. 114);

Митний кодекс України (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 16, ст. 203, N 35, ст. 511; 1993 р., N 11, ст. 91, N 12, ст. 107; 1994 р., N 20, ст. 116; 1995 р., N 13, ст. 85; 1997 р., N 35, ст. 218; 1999 р., N 34, ст. 274; 2000 р., N 13, ст. 109, N 38, ст. 318, N 50, ст. 436; 2001 р., N 4, ст. 16, N 23, ст. 117, N 31, ст. 148);

Постанова Верховної Ради України "Про введення в дію Митного кодексу України" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 16, ст.204);

Постанова Верховної Ради України "Про введення в дію Закону Української РСР "Про митну справу в Українській РСР" (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., N 44, ст. 576);

Постанова Верховної Ради України "Про введення в дію Закону України "Про звільнення від обкладення митом предметів, які вивозяться (пересилаються) громадянами за митний кордон України" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., N 26, ст. 115);

Постанова Верховної Ради України від 5 лютого 1992 року N 2099-XII "Про персональні звання державної митної служби України" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 19, ст. 261).

СПИСОК НОРМАТИВНОЇ ТА ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Бабин Э.П. Основы внешнеэкономической политики: Учебное пособие для вузов. М., 1997. – С. 7.
- Барамзин С.В. Управление качеством таможенной деятельности. – М., 2001. – С.104 105.
- Блинов И.М., Дзюбенко П.В. Введение в таможенное дело. – М., 1997. – С. 6.

- Блинов Н.М. и др. Проектирование таможенной политики. – М., 2001. – С. 30 – 32, 38
- Внешнеэкономический толковый словарь / Под ред. И.П.Фаминского. – М., 2000. – С. 51.
- Дзюбенко П.В. Таможенная политика России: проблемы защиты интересов отечественной экономики (концептуальный подход)// Тезисы докладов научно-практической конференции «Экономическая безопасность страны: таможенные методы и средства её обеспечения.» - М., 1995. – С.23 – 29.
- Ершов А.Д. Международные таможенные отношения. – М., 2000. – С. 3, 40
- Илясов В.В. Система источников таможенного права: проблемы определения // Сборник материалов научно-практической конференции «Проблемы совершенствования таможенного дела в Российской Федерации.» - М., 1999. – С.359 - 365.
- Ківалов С.В., Коршич Б.А. Митна політика України: Підручник. – Одеса, 2001. – С. 9, 82, 92, 93, 94.
- Коментарий к Таможенному кодексу Российской Федерации. / Общ. ред. Б.Н.Габричидзе / - М., 1997. – С. 29.
- Коментарий к таможенному кодексу Российской Федерации / Под ред. Козырина А.Н. / М., 1996. – С. 24.
- Козырин А.Н. Таможенное право России. Общая часть. – М., 1995. – С. 34.
- Козырин А.И. Правовое регулирование таможенно-тарифного механизма (сравнительно-правовое исследование). Дис. докт. юрид. наук. 12.00.02. М., 19994. – 404с.
- Международное право: Учебник. / Отв. ред. Ю.М.Колосов, В.И.Кузнецов. – М., 1994. – С. 17.
- Митна справа: Словник-довідник. – Харків, 2000. – С. 98, 144, 149.
- Новиков А.В. Контроль в системе управления таможенным делом в Российской Федерации. Дис. канд. юрид. наук. 12.00.02. С.-Пб. 1999. – 219 с.
- Підпригора О.А., Сумін В.О., Підпригора О.О. Цивільне право України (правові основи підприємництва): Навчальний посібник. – К., 1994. – С. 7.
- Политология. Энциклопедический словарь / Под общ. ред. Ю.И. Аверьянова. М., 1993. – С. 54.
- Положення про Державну митну службу України. Затверджене Указом Президента країни від 24 серпня 2000 р. № 1022 / 2000.
- Российское таможенное право. Учебник для вузов. Под ред. Б.Н.Габричидзе. М., 1999. – С. 8 – 10, 63.
- Сандровский К.К. Международное таможенное право: Учебник. К.,2000. – С. 8, 9, 15.
- Сандровский К.К. Таможенное право. - К., 1974. – С. 47.
- Скаун О.Ф. Теория государства и права. Харьков., 2000. – С. 40.
- Терещенко С.С. Основи митного законодавства України: Питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності: Навч.посібник. – К., 2001. – С. 28.
- Циганова. Міжнародний маркетинг: Навч.посібник. – К., 1998. – С. 19, 20
- Закон України "Про митну справу в Україні"⁴ від 25.06.91 р. № 1262-ХІІ.
- Митний кодекс України. — К., 2002
- Закон України від 16.04.91 р. № 959-ХІІ "Про зовнішньоекономічну діяльність".
- Закон України від 25.06.92 р. № 2498-ХІІ "Про ветеринарну медицину" (зі змінами і доповненнями).
- Закон України від 22.04.99 р. № 10(2012) "Про регулювання товарообмінних (бартерних операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності".
- Закон України від 15.09.95 р. № 327/35 "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах".

- Закон України від 30.06.93 р. № 3348-ХІІ "Про карантин рослин".
- Закон України від 19.12.95 р. № 481/95-ВР "Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами".
- Закон України від 17.07.97 р. № 468/97-ВР "Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції".
- Закон України "Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення" від 24.02.94 р. № 4004-ХІІ зі змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 17.12.96 р. № 607/96-ВР, від 11.09.97 р. № 331/97-ВР, від 18.11.97 р. № 642/97-ВР.
- Закон України від 23.12.97 р. № 771/97-ВР "Про якість і безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини".
- Закон України від 15.02.95 р. № 60/95-ВР "Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів" (зі змінами та доповненнями).
- Угода між урядом України та урядом Російської Федерації "Про взаємодію під час експлуатації магістральних нафтопродуктопроводів" від 26.07.95 р. (Доручення КМУ до ДМКУ від 02.08.95 р. № 14737/96).
- Указ Президента України від 04.10.94 р. № 66/94 "Про заходи щодо впорядкування розрахунків за договорами, що укладають суб'єкти підприємницької діяльності України".
- Указ Президента України від 04.10.94 р. № 567/94 "Про застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів".
- Декрет Кабінету Міністрів України від 12.01.93 р. № 6-93 "Про квотування та ліцензування експорту товарів (робіт, послуг)".
- Декрет Кабінету Міністрів України від 10.05.93 р. № 46-93 "Про стандартизацію і сертифікацію".
- Указ Президента від 07.11.94 р. № 659/94 "Про облік окремих видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів) в Україні".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1855 "Про допущення товарів до переміщення через митний кордон України в режимі тимчасового ввезення (вивезення)".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1861 "Про затвердження Порядку верифікації сертифікатів про походження товарів з України".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1862 "Про затвердження Порядку взяття (надання) проб і зразків товарів. проведення досліджень (аналізу, експертизи) з метою їх митного оформлення, а також розпорядження зразками".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1863 "Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1864 "Про затвердження Порядку визначення країни походження товару, що переміщується через митний кордон України".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1865 "Про порядок ведення спеціальної митної статистики".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1867 "Деякі питання застосування режиму митного складу".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1876 "Про відомчі класифікатори з питань митної статистики, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1881 "Про переміщення товарів через митний кордон України у режимі реімпорту".

- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1882 "Про встановлення норм ввезення (вивезення) алкогольних напоїв і тютюнових виробів для споживання членами екіпажу та пасажирями на борту транспортного засобу, який здійснює міжнародний рейс і прибуває на митну територію України".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1883 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 1997р. № 574".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 1884 "Про надання дозволу на переміщення товарів через митний кордон України через аеропорти, в яких не розташовані митні органи".
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. № 700 "Про надання повноважень Держмитслужбі на затвердження нормативно-правових актів".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2002 р. № 1908 "Про встановлення граничних термінів прохідного митного транзиту товарів".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2002 р. № 1911 "Про затвердження переліку товарів промислового призначення, вивезення яких громадянами України, іноземцями та особами без громадянства за межі митної території України не допускається".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 1947 "Про затвердження Порядку створення зон митного контролю та їх функціонування і Порядку надання дозволу на розміщення у зонах митного контролю споруд та об'єктів інфраструктури, що належать іншим, ніж митні, органам державної влади, які здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 1948 "Деякі питання здійснення митного контролю товарів та інших предметів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон у міжнародних поштових та експрес-відправленнях".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 1950 "Про затвердження переліку пунктів пропуску через митний кордон України, через які дозволяється переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 1952 "Про затвердження переліку платних послуг, що можуть надаватися митними органами".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 1953 "Деякі питання застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 1984 "Про затвердження Порядку проведення атестації посадових осіб митної служби".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 1985 "Деякі питання митного оформлення товарів".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 1986 "Про порядок здійснення митного контролю, оформлення та пропуску через митний кордон України товарів, щодо переміщення яких установлено обмеження".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 1987 "Про затвердження переліку пунктів пропуску для автомобільного сполучення через державний кордон України для переміщення громадянами транспортних засобів та шасі і кузовів до них".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2002 р. № 1988 "Про затвердження зразків форменого одягу посадових осіб митної служби України, їх опису, норм забезпечення і термінів експлуатації".

- Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2002 р. № 2030 "Про перелік виробничих і технологічних операцій для визначення критерію достатньої переробки товару та порядок його встановлення і застосування при визначенні країни походження товару".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 10.07.98 р. № 1049 "Про тимчасове обмеження вивезення брухту та відходів чорних і кольорових металів, які використовуються в операціях з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.92 р. № 478 "Про перелік протиепізоотичних, лікувальних, лабораторно-діагностичних, радіологічних та інших ветеринарно-санітарних заходів, що проводяться органами державної ветеринарної медицини за рахунок відповідних бюджетних та інших коштів".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.97 р. № 146 "Про затвердження Порядку видачі сертифікатів на ввезення в Україну та вивезення з України наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2001 р. № 179 "Про затвердження Програми запобігання і ліквідації проявів захворювання великої рогатої худоби на губчасту енцефалопатію та інших пріонних інфекцій на території України на 2001—2010 роки".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.99 р. № 756 "Про деякі питання регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 24.04.99 р. № 696 "Про затвердження Правил санітарної охорони території України".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 22.06.99 р. № 1109 "Про затвердження Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2001 р. № 5 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 24.04.99 р. № 696".
- Постанова Кабінету Міністрів від 26.10.98 р. № 1694 "Про затвердження Положення про порядок погодження видачі ліцензії на право експорту, імпорту спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.97 р. № 1358 "Про затвердження Положення про порядок державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 22.04.97 р. № 384 "Про затвердження Положення про порядок контролю за експортом, імпортом та транзитом товарів, що можуть бути використані у створенні хімічної, бактеріологічної та токсичної зброї".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.96 р. № 302 "Про порядок контролю за експортом, імпортом та транзитом товарів, що стосуються ядерної діяльності та можуть бути використані у створенні ядерної зброї".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.95 р. № 563 "Про затвердження Положення про порядок контролю за експортом, імпортом та транзитом виробів ракетної техніки, а також обладнання, матеріалів і технологій, що використовуються у створенні ракетної техніки".
- Наказ Держмитслужби України від 20.01.99 р. № 38 "Про затвердження Порядку пропуску через митний кордон України та митного оформлення товарів, що підлягають експортному контролю".
- Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19.10.93 р. № 650/272 "Про затвердження порядку ввезення з-за кордону і вивезення з України спеціальних засобів самооборони".

- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.10.2000 р. № 247 "Про затвердження Тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи".
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 15.03.2001 р. за № 97 "Про проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи стосовно розробки, виробництва і застосування продукції, що може негативно впливати на здоров'я людини".
- Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини від 20.10.99 р. № 39 "Про затвердження Ветеринарних вимог щодо імпорту в Україну вантажів підконтрольних службі державної ветеринарної медицини".
- Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини від 27.12.99 р. № 49 "Про затвердження Порядку пропуску вантажів підконтрольних службі ветеринарної медицини".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.96 р. № 484 "Про затвердження переліку шляхів і напрямків транзиту підакцизних товарів через територію України та пункти на митному кордоні, через які здійснюється ввезення і вивезення цих товарів, та граничні терміни транзиту підакцизних товарів автомобільним і залізничним транспортом через територію України", зі змінами і доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 30.07.96 р. № 856, від 12.08.96 р. № 938, від 22.04.97 р. № 382, від 12.06.97 р. № 583, від 12.09.97 р. № 1011, від 13.07.98 р. № 1072, від 15.07.98 р. № 1098, від 17.08.98 р. № 1289, від 12.01.99 р. № 29, від 10.05.99 р. № 779, від 15.06.99 р. № 1041, від 19.07.99 р. № 1286, від 05.06.2000 р. № 899, від 17.07.2000 р. № 1131.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.98 р. № 1665 "Про Порядок взяття проб і зразків товарів та інших предметів для проведення досліджень, необхідних для їх митного оформлення".
- Постанова Кабінету Міністрів України від 07.11.2001 р. № 1459 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2001 р. № 52".
- Спільний наказ НАК "Нафтогаз України" та Державної митної служби України від 25.01.2000 р. № 21/37 "Про переліки об'єктів, на яких здійснюється митний контроль за обсягами природного газу, що переміщується через митний кордон України", зі змінами і доповненнями, внесеними наказами НАК "Нафтогаз України", Державної митної служби України від 12.05.2000 р. № 151/274, від 12.03.2001 р. № 63/173.
- Спільний наказ ДМСУ та Міністерства палива та енергетики України від 15.02.2000 р. № 80/5 "Про затвердження Тимчасової інструкції з митного контролю за електроенергією, що переміщується через митний кордон України, на визначених енергетичних об'єктах контролю".
- Наказ Державної митної служби України від 17.08.98 р. № 510 "Про затвердження Порядку митного контролю та митного оформлення електроенергії, що переміщується через митний кордон України лініями електропередачі", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01.12.98 р. за № 767/3207.
- Наказ Державної митної служби України від 17.08.98 р. № 511 "Про затвердження Порядку митного контролю та митного оформлення природного газу, що переміщується через митний кордон України трубопровідним транспортом", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01.12.98 р. за № 768/3208.
- Наказ Державної митної служби України від 17.08.98 р. № 513 "Про затвердження Порядку митного контролю та митного оформлення нафтопродуктів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01.12.98 р. № 770/3210.
- Наказ Державної митної служби України від 01.03.2000 р. № 119 "Про здійснення митного контролю за обсягами електроенергії, що переміщується через митний кордон України лініями електропередач",

- Наказ Державної митної служби України від 14.06.2000 р. № 342 "Про затвердження змін і доповнень до наказу Держмит-служби від 17.08.98 р. № 511", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.08.2000 р. за № 547/4768.
- Наказ Державного митного комітету України від 05.11.96 р. № 510 "Щодо перереєстрації митних ліцензійних складів", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12.12.96 р. за № 709/1734.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.95 р. № 198 "Про здійснення екологічного контролю в пунктах пропуску через державний кордон", зі змінами і доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 28.06.97 р. № 704, від 28.12.2001 р. № 1788, від 29.03.2002 р. № 433.
- Наказ Державного митного комітету України від 30.12.91 р. № 7 "Про тимчасове положення про порядок пропуску товарів, майна та транспортних засобів", зі змінами і доповненнями, внесеними наказами Державного митного комітету України від 14.05.92 р. № 94, від 26.11.93 р. № 310, від 03.05.94 р. № 122, від 21.05.96 р. № 214, наказом Державної митної служби України від 16.12.98 р. № 784, листом Державної митної служби України від 19.03.97 р. № 11/3-2407.
- Наказ Державного митного комітету України від 27.09.93 р. № 246 "Про затвердження положення "Про порядок митного оформлення перевезень товарів та інших предметів між митницями".
- Наказ Державного митного комітету України від 06.03.95 р. № 82 "Про затвердження Положення про порядок допущення дорожніх транспортних засобів до перевезень вантажів під митними печатками і пломбами із застосуванням книжки МДП", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23.03.95 р. за № 80/616.
- Наказ Державної митної служби України від 30.06.98 р. № 380 "Про затвердження Порядку заповнення граф вантажної митної декларації відповідно до митних режимів експорту, імпорту, транзиту, тимчасового ввезення (вивезення), митного складу, магазину безмитної торгівлі", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22.07.98 р. за № 469/2909, зі змінами і доповненнями, внесеними наказом Державної митної служби України від 28.03.2001 р. № 219.
- Наказ Державного митного комітету України від 06.05.95 р. № 198 "Про затвердження Положення про зону митного контролю", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23.05.95 р. № 152/688.
- Наказ Державної митної служби України від 09.09.97 р. № 415 "Щодо Положення про вантажну митну декларацію".
- Лист Державної митної служби України від 14.10.97 р. № 11/2-9729.
- Лист Державної митної служби України від 20.12.97 р. № 11/1-12149.
- Наказ Державної митної служби України від 09.07.97 р. № 307 "Про затвердження Інструкції про порядок заповнення вантажної митної декларації", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 24.09.97 р. № 443/2247, зі змінами і доповненнями, внесеними наказами Державної митної служби України від 29.07.98 р. № 447, від 27.08.99 р. № 543, від 20.04.2000 р. № 226, від 24.05.2000 р. № 300, від 13.07.2000 р. № 388, від 20.09.2000 р. № 530, від 16.03.2001 р. № 190, від 26.06.2001 р. № 433, від 20.07.2001 р. № 505, від 10.12.2001 р. № 798.
- Наказ Державної митної служби України від 28.11.2000 р. № 678 "Про вдосконалення митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів".
- Наказ Державної митної служби України від 23.01.2001 р. № 26 "Про затвердження Порядку здійснення митного контролю за переміщенням через митний кордон України товарів та інших предметів з використанням морського, річкового й повітряного видів транспорту", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 07.02.2001 р. № 119/5310, зі змінами і доповненнями, внесеними наказами Державної митної служби України від 27.07.2001 р. № 522, від 19.09.2001 р. № 619.

- Лист Державного митного комітету України від 06.09.95 р. № 11/18-3772 "Про деякі особливості митного оформлення суднових документів".
- Лист Державної митної служби України від 14.02.2001 р. № 09/09-630-ЕП "Про запровадження у дію наказу Держмитслужби України від 23.01.2001 р. № 26".
- Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.95 р. № 1У6/95-ВР, зі змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 21.10.97 р. № 590/97-ВР.
- Антонов Д.О. Особливості митного оформлення вантажів, що переміщуються через митний кордон України морським транспортом. — Д.: АМСУ, 2000.
- Бандурка АА., Пашко П.В., Василько В.В. Как уехать за гра-ницу. — Х.: ИАО фирмы "Зллада", 1999. — 64 с.
- Васильченко ЄА. Особливості митного оформлення вантажів, що переміщуються через митний кордон України морським транспортом. — Д.: АМСУ, 2000.
- Гичко М.Г. Технологія митного контролю та оформлення нафтопродуктів, які переміщуються трубопровідним транспортом. — Д.: АМСУ, 2000.
- Деркач Л.В. Українська митниця: Вчора, сьогодні, завтра. — К.: АТ "Книга", 1998.
- Дмитрієв В.В. Особливості митного оформлення вантажів, що переміщуються через митний кордон України морським транспортом. — Д.: АМСУ, 2000.
- Єлізаров А.М. Технологічна схема порядку митного контролю та оформлення вантажів, що переміщуються через митний кордон України морським транспортом. — Д.: АМСУ, 2000.
- Керівники митних органів Слобожанщини: 1660—1870— 1992—2000 / Державна митна служба України; Східна регіональна митниця; Ред. рада: О.Н. Ярмиш, О.М. Головка, П.В. Пашко та ін. — Х.: Каравела, 2000. — 208 с. — (Митна справа на Слобожанщині).
- Киреев А.Л. Международная экономика: Учеб. пособие для вузов: В 2 ч. — Ч. I: Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. — М., 2001. — 416 с.
- Матеріали Економічного круглого столу № 96 спільно з фірмою "Міжнародна юридична служба" 18.01.96 р. "Стратегія економічних реформ при реалізації митно-тарифної політики України".
- Матеріали Центру торговельної політики і права (СТРП) м. Москва (РФ) Іптегі: Бир://^{^^^}.^етабаті.ca1e1юп.ca/cip1/to8co^y.
- Митниці Слобожанщини: Збірник архівних документів і матеріалів: 1660—1870— 1992—2000 / Державна митна служба України; Східна регіональна митниця; Ред. рада: П.В. Пашко, В.В. Резнікова, Л.Е. Поліщук та ін.; Упоряд.: Л.П. Добреля, Л.М. Момот та ін. — Х.: Каравела, 2000. — 496 с.: іл. — (Митна справа на Слобожанщині).
- На варті митних режимів. Митна справа на Слобожанщині:
- 1660—1870—1992—2000 / Ред. рада: П.В. Пашко, О.Г. Даниленко, В.І. Коржик та ін. — Х.: Каравела, 2000. — 208 с.: іл.
- Основи митної справи: Навч. посіб. / П.В. Пашко, В.А. Аргунов, В.П. Батіг та ін.; За заг. ред. Ю.П. Соловкова, П.В. Пашка. — Х.: Вид. група "РА-Каравела", 2000. — 320 с.
- Основи митної справи: Навч. посіб. / П.В. Пашко, В.А. Аргунов, В.П. Батіг та ін.; За ред. П.В. Пашка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Т-во "Знання", КОО, 2002. — 318 с.: іл. — (Митна справа в Україні).
- Пашко П.В., Кравецький Е.Л., Лапоногова О.В. Методика системного аналізу завантаження митниць та раціоналізації розподілу особового складу в Державній митній службі України // Вісник Академії митної служби України. — 2001. — № 4(12). — С. 7—18.
- Пашко П.В., Малярєвська О.Т. Практика та перспективи митно-тарифного регулювання // Вісник Академії митної служби України. — 1999. — № 2. — С. 37—39.

- Пашко П.В., Маляревська О.Г., Долгих Т.М. Державне регулювання: проблеми класифікації та кодування товарів // Актуальніе вопросы судебной экспертизы й криминалистики на со-временном этапе судебно-правовой реформи: Сборник научно-практических материалов (к 75-летию основания Харьковского НИИ судебных экспертиз им. засл. проф. Н.С. Бокариуса). — Х.: Право, 1998. — С. 208—210.
- Пашко П., Остапчук В., Чанцев І., Мальцев І. Пропозиції до порядку обліку та контролю товарів (предметів), валюти та цінностей, вилучених за протоколом про порушення митних правил // Вісник Академії митної служби України. — 2001. — № 1(9). — С. 57—60.
- Пашко П.В., Філоненко О.А. Проблеми функціонування безконтактної технології митного оформлення ВМД у Східній регіональній митниці // Вісник Академії митної служби України. — 1999. — № 4. — С. 3—13.
- Покровская В.В. Международные коммерческие операции й их регламентация. — М., 1996.
- Рижиков В., Пашко П., Пугачев Г., Ополонін О., Гончар С. Рентгенографічна установка для контролю легкового, вантажного автотранспорту з поліпшеними радіаційними характеристиками // Вісник Академії митної служби України. — 2000. — № 4(8). — С. 79—86.
- Рижиков В., Свищ В., Пашко П., Ополонін О., Гончар С. Пристрої на основі цифрової радіографії для митного контролю // Вісник Академії митної служби України. — 2000. — № 2(6). — С. 14—19.
- Рокоча В.В. Міжнародна економіка: Навч. посіб.: У 2 кн. — К.: Таксон, 2000. — Кн. І: Міжнародна торгівля: теорія та політика- — 320 с.
- Таможенное законодательство Украины (Сборник нормативных актов с изменениями й дополнениями по состоянию на 20 апреля 2000 года) / Сост.: Ю.П. Битяк, М.Г. Шульга, П.В. Пашко, В.М. Шевчук. — Х.: 000 "Одиссей", 2000. — 608 с.
- "Тарифная политика РФ на современном этапе (проблемы й перспективы)", из виступлення руководителя Департамента тарифной политики й мер защиты внутреннего рынка А.К. Куш-ниренко на заседании Совета отраслевых объединений й экспортеров при Минторге России // Коринф. — 1999. — № 15.
- Тарифні переговори в рамках світової організації торгівлі: Навч. посіб. / За ред. В.Т. Пятницького. — К.: ПЕРЬАС: УАЗТ, 2001. — 92 с.
- Тези лекцій з основ митної справи / За ред. О.І. Корнейчука, І.Г. Бережнюка, М.М. Іванюка. — Хмельницький: Хмельницький учбовий центр, 1996.
- Терещенко С. Основи митного законодавства України: Питання та практики зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. — К.: АТ "Август", 2001. — 422 с.
- Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини. Історія міжнародних економічних відносин. — К., 1992.
- Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: система регулювання міжнародних економічних відносин: Підручник. — К.: Либідь, 1994.

АД – акцизна декларація
 АЗРЧ – Адміністрація зв'язку та радіочастот
 АППБ – акціонерний поштовий пенсійний банк
 АС – автоматизована система
 ВКДВ – відділ контролю за доставкою вантажів
 ВМД – вантажна митна декларація
 ВМО – Всесвітня митна організація
 ВРУ – Верховна рада України
 ВТД- внутрішній транзитний документ
 ГАТТ – Генеральна асамблея з тарифів і торгівлі
 ГЕВ – господарсько-експлуатаційний відділ
 ГЕМУ – Господарсько-експлуатаційне митне управління
 ГС – Гармонізована система (опису та кодування товарів)
 ГСТ – Галузевий стандарт
 ГУ – Головне управління
 ГУ МВС – Головне Управління Міністерства внутрішніх справ
 ДАІ – Державна автомобільна інспекція
 ДМС – Державна митна служба
 ДМСУ – Державна митна служба України
 ДВП – деревинно-волоконна плита
 ДКД – документ контролю доставки
 ДМВ – декларація митної вартості
 ДПА – Державна податкова адміністрація
 ДСЕК – Державна служба експортного контролю
 ДСК – для службового користування
 ДСО - Державна служба охорони (МВС України)
 ДСП – деревинно-стружкова плита
 ДСТ – Державний стандарт
 ДСТУ - Державний стандарт України
 ЄАД- єдиний адміністративний документ
 ЄАІС – Єдина аналітична інформаційна система
 ЄАСТ – Єв्रोаєійське Співтовариство
 ЄС – Європейський Союз
 ЕК – електронна копія
 ЕС- енергетична система
 ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність
 ЗМК – зона митного контролю
 ЗУ – Закон України
 ІАМУ – Інформаційно-аналітичне митне управління
 ІНКОТЕРМС – міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів
 КДПВ- Конвенція про договір міжнародного перевезення вантажів
 КК – Кримінальний кодекс
 КМ – Кабінет міністрів
 КМУ – Кабінет Міністрів України
 КпАП – Кодекс про адміністративні правопорушення
 КПК – Кримінальний процесуальний кодекс
 МВС – Міністерство внутрішніх справ
 МД – митний документ
 МДП – міжнародні дорожні перевезення
 МЕВ – міжнародне експрес-відправлення
 МЕтаПЄІУ – Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції

МК – Митний кодекс
МКУ – Митний кодекс України
МЛ – митна лабораторія
МЛ РМ - митна лабораторія регіональної митниці
МЛС –митний ліцензійний склад
ММПО- місце міжнародного поштового обміну
МОЗ – Міністерство охорони здоров'я
МПВ- міжнародне поштове відправлення
МШП – малоцінні та швидкозношувальні предмети
НБУ – Національний банк України
НГС – Номенклатура товарів гармонізованої системи
НФП- незалежний фінансовий посередник
ОВО – одиниця виміру та обліку
ООН – Організація Об'єднаних Націй
ПД- попередня декларація
ПДВ – податок на додану вартість
ПЕОМ – персональна електронно-обчислювальна машина
ПК – програмно-інформаційний комплекс
ПМП – порушення митних правил
ПП- попереднє повідомлення
ПСГ – підземне сховище газу
РМ – регіональна митниця
РМЛ – регіональна митна лабораторія
РСС – регіональна сортувальна станція
СБУ – Служба безпеки України
СГтаП – сільського господарства та продовольства (управління)
СЕЗ – спеціальна економічна зона
СМАП – Спілка міжнародних автоперевізників
СМГС – угода про міжнародне залізничне сполучення
СНД – Співдружність незалежних держав
СОТ – Світова організація торгівлі
СРСР – Союз Радянських Соціалістичних республік
ТЕК – Транспортно-експедиційна контора
ТЕО – транспортно-експедиційна організація
ТЗМК – тимчасова зона митного контролю
ТПП – Торгово-промислова палата
ТТН – товаротransпортна накладна
ТУ – технічні умови
УКЕК – Урядова комісія з політики експортного контролю
УК ТЗЕД – Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
ЦА – Центральний апарат
ЦБД – центральна база даних
ЦМЛ – Центральна митна лабораторія
ЦПК – Цивільний процесуальний кодекс
ЦСС- центральна сортувальна станція

Авторський колектив:

Віктор Миколайович **Андрійчук**, Наталія Анатоліївна **Белоус**, Іван Григорович **Бережнюк**, Євген Миколайович **Березний**, Ігор Вячеславович **Берьозкін**, Людмила Миколаївна **Білецька**, Гліб Анатольович **Болдишев**, Сергій Олексійович **Бондарчук**, Андрій Юрійович **Будаков**, Вероніка Володимирівна **Будикіна**, Юрій Вікторович **Вакуленко**, Володимир Володимирович **Ващенко**, Олег Михайлович **Ганжин**, Сергій Іванович **Гопайца**, Ольга Миколаївна **Гой**, Микола Федорович **Гринюк**, Андрій Михайлович **Гуд**, Сергій Олександрович **Гунько**, Олександр Григорович **Даніленко**, Артур Рудольфович **Дегтярьов**, Володимир Георгійович **Деркач**, Тамара Миколаївна **Долгих**, Лілія Максимівна **Дорофєєва**, Ольга Федорівна **Дуплій**, Ігор Вікторович **Жиляєв**, Анатолій Андрійович **Жоган**, Віктор Іванович **Кагал**, Ірина Миколаївна **Квеляшвілі**, Тетяна Володимирівна **Корнєва**, Олександр Трохимович **Корнійчук**, Ірина Миколаївна **Коросташова**, Олег Олександрович **Кравченко**, Віталій Миколайович **Кучман**, Михайлина Михайлівна **Лібуцька**, Владимир Михайлович **Літвінов**, Ігор Миколайович **Лашаков**, Сергій Степанович **Лудан**, Борис Вільович **Любавін**, Анатолій Васильович **Мазур**, Ольга Григорівна **Малярєвська**, Володимир Віталійович **Марченко**, Максим Артемович **Мартинов**, Сергій Борисович **Масякін**, Микола Васильович **Мельнік**, Олександр Володимирович **Мірза**, Андрій Борисович **Момотенко**, Валерій Якович **Момотенко**, Сергій Степанович **Мороз**, Олег Вікторович **Морозов**, Олена Євгенівна **Мошинська**, Валерій Якович **Нагога**, Віктор Іванович **Невечеря**, Олег Олександрович **Ніколайчук**, Юрій Васильович **Одягайло**, Марія Василівна **Околіта**, Оксана Вікторівна **Онасенко**, Володимир Андрійович **Онишкевич**, Сергій Констянтинович **Осіпов**, Сергій Іванович **Пахомов**, Анатолій Іванович **Педешко**, Степан Петрович **Петрусь**, Валерій Олександрович **Піддубюк**, Вадим Альбертович **Пісарев**, Владимир Васильович **Плешивцев**, Олександр Валентинович **Поліщук**, Ігор Вікторович **Приймак**, Дмитро Володимирович **Приймаченко**, Вячеслав Анатолійович **Пузіков**, Павло Іванович **Рекуненко**, Ніна Іванівна **Самусенко**, Ігор Борисович **Сероштан**, Станіслав Анатолійович **Степанюк**, Сергій Миколайович **Сьомка**, Володимир Йосипович **Титор**, Олена Миколаївна **Тропіна**, Олена Леонідівна **Філіповська**, Олег Анатольович **Філоненко**, Віктор Васильович **Ченцов**, Євген Петрович **Четвертаков**, **Віктор Констянтинович Шкарупа**, Віктор Іванович **Щербіна**.